تا تاجرزاده خان حضرتری اوقودیجه

کتب نسخة المصنف لهذا الکتاب
وقوبل منها ... حملت وهب ...
... قاموس الفرس
والله الامر ولا ...
ولغزا

عدد اوراق
۵۰۵

عدد سطر
۲۹

فرهنگ نام یکی کتابیست که در لغت فرس
در هندوستان بعد از ...
جمع کرده کتاب معتبر و مفید است
[illegible]

کلاه کاه کاهی
[illegible]

[illegible]

سکندری سد رجکشا است شیم بر نوع بالقدر

بنجه کش نوعی ناست که [illegible]

[illegible]

بر انداز نشیب است روی زمین
تناز [illegible] عنان

بر اندازه بر جامه بار [illegible]
بر انداز صد بار و یکبار [illegible]

[illegible]

وقف سلطان العرب والعجم وبسط جناح الممالك في العالم اساس الدين
وفائق السلاطين من آل عثمان الممدوح بالشجاعة والعدالة بكل لغة ولسان السلطان
ابن السلطان السلطان ابو الفتوح والمغازي محمود خان ابن السلطان مصطفى خان
لا زال مصباح سلطنته الى آخر الزمان منيرا ومفاتيح سراج خلافته
الى يوم القيام مستنيرا وانا الفقير اليه سبحانه وتعالى
مصطفى طاهر المفتش باوقاف الحرمين الشريفين
المحرر ما عفي له

قيد شد

سپاس بی‌قیاس و ستایش بی‌قیاس و حمد بی‌غایت و شکر بی‌نهایت
آفریدکاری را تعالت آلاؤه و تقدست اسماؤه که بنوک قلم ابداع و خامهٔ
قدرت و اختراع بدائع نقوش صور نفوسی بر صحیفهٔ وجود نکاشته عمّم
قدر انسانرا بتعلیم اسمآء همه اشیا افراشته معزّز و مکرّم ساخت و علّم
آدم الاسمآء کلها **نظم** مختفی کنز تتق حکمتش جلوه کر آمد چو بجهان
شوهر و بی‌بها بشر آمد به بین هست ازو این همه اعیان عیان طوطی کویای
بدیع البیان تعالی شانه و عظم سلطانه و نفحات عنبر شمیم صلوات
و نسمات جمهری نسیم تحیات نثار مرقد اقدس و ایثار مشهد مقدس سیدی که
کنوز رموز قدم و معارف و مزایای حکم و علّمک ما لم تکن تعلم در دبیرستان
اقرأ و ربک الاکرم الذی علّم بالقلم از بر داشت تاج معراج سبحان الذی اسری
برسر و دواج دیباج فاوحی الی عبده ما اوحی در بر عليه من الصلوات ازکاها
ومن التحیات اذکاها **شعر** ابتدای رسالت محمد عربیست دلیل راه سعادت
محمد عربیست خدیو داری بر کنت کنزا یافت طلسم کنج امانت محمد عربیست
مصیح آمده تا جشن بلوی لولاک فروکان مکانت محمد عربیست محمد از شرف بایدت
طفیلش باشی مدد رسان قیامت محمد عربیست درود نامعدود و رضوان نامحدود
بر آل و اصحاب و تابعان و احباب اوباد **شعر** علی ارواحهم تحف التحایا من الله
الذی خلق البرایا ما طلع النجم من السماء و نجم النّبت من الغبراء **اما بعد**
بو افقر عباد الله محمد بن مصطفی بن شیخ لطف الله عفی عنهم زبان پارسیدن معلوم اولدیغی
کتب لغاتدن تحقیق و تتبع ایلدکده جملهٔ نساخ بخبرلغاتدن اکثری غلط اولوب
تشبیه سنی ازاله و رفع ایده موجب وفا رسیدن جیست نه دُر بیلمان کسنه بر
فارسی لغت یازدوغی حالده مقوال او وزره اولور کاه لغتک نصفنی لغت
واحده صانوب فی جزء یازوب و نصف آخرینی تفسیر ایله یازوب و کاه بر عکس
بر نسخه‌یه غریبه ظهور ایتمیوب و مذکور نسخه‌دن بیجه نسخلر و نسخ اولنان
نسخه‌دن داخی بیجه صورتلی صحیفهٔ بیاضه جلوه کر اولوب هو یازیلان بر لفظ

سقیم

سقیم و ابتر اولماغین اصلاحه اصلا قابلیت قالمایوب مشقت تصحیحی راسا
انتساخ و تالیفه عدیل اولوب اعالی ثقات نظرندن ساقط و دور اولماغله هر
نسخه‌جو دو بدیل اولماغین انتفاعی مزیل و نفعی قلیل اولیجاق بو فقیر قلیل البضاعه
و حقیر عدیم الاستطاعه نک خاطر بو خاطره خطور و عبور ایدر ایدی که بر نسخه
جمع ایدوب بر وجهله ضبط و ربط ایلیم که اکر ناسخ یا کلش یازر سه داخی اهل اولان
بلکه زبان فارسی ایله اندک آشنا لیغی اولان اصلاحنه قادر اولا کن آرزوی بلند
پروازی و معرفت پردازی او وزره اولان طبع شاهبازی بو آئین روزکار ناسازی
و عوائق چرخ شعبده بازدن منکسر بال و آشفته حال اولماغیله حمامهٔ خامه‌یه فکرینی
نامه صید و قید نه طرز و نه آثار اولیمادی **ع** کیم غنچهٔ انکیزد خاطری که حزین باشد
بیت زیرا بولدن چرخ بوقلمون کنز اجی بوقسه نه خون تا کاد ستانسیر صبح اقبال
و نجم منیر طالع نیل آمال نتوق انوق عیبدن منظره سپهر سعادت او وزره جلوه کر اولدی
مطلع ان الفضل بید الله دن لمعهٔ کیمیایی لائح و روضهٔ و ما النصر الا من
عند الله دن نفحهٔ غنچهٔ ظفر نصاب دخی فائح اولوب **ع** سعد الزمان و ساعد الاقبال
یعنی ایالت و حکومت دیار جلیل الاعتبار جمیل الآثار مصر حمیت عن النوائب و الآفة
نقدوم سعادت رسوم حضرت ایالت پناه عدالت دستکاه مکارم پیرای محاسن
نمای بانیای معظم کافل مصالح العالم ناظم جمهور امور مصالح الامم مالک ازمّه بمعالی
و کرم آخذ اعنّه بعوالی الهمم **نظم** آنکه بوسد آستانش نیز ترجیح اثیر خاک شیم باد
با بشکل جشم اسمان هم براق دولتش را فرق فرق ربایکیاد هم همای همّتش را برج برجیس
آشیان ممهد قواعد عظمت و کامکاری مشید معاقد ابّهت و نامداری المحفوف
بصنوف الطاف فعال ما یشا حسن پاشا نور الله هذه الدیار بنور رأیه الصائب
بتناسب فرضاب لأیّده حماة الظلم و النوائب حضرتلری که جلیل پاکی فراست حقایق و معانی
و ذهن ذکی جامع دقایقی نکته و دانی در **نظم** کرم خورشید فلک جشم و جراغ عالم
روشنایی بخش جشم ادست خاک پا نجی بس جلوه کاه طائر اقبال کرده هر کجا سایه انداز
همای چتر کردون سای او بیانی معدلت کامله و مواهب رحمت شامله لریله بو دیار
عزیز المعیار نمونهٔ فردوس برین و نشانهٔ علیین اولوب آثار حسن تربیت
و انوار یمن تقویت لریله زمرهٔ فضلا و فرقهٔ علما و سائر برایا و رعایا آسودهٔ حال و
مرفه البال اولوب ملاذ و پناه اولان مستندانه اولماغین ذکر اولنان لغتک
ترتیبی و ملاحظه اولنان اصولک ترکیبی خاکپای همت بخش منتزه اذیال الریه عرض اولندقده
بو بنده بی اعتبار لرینه خطاب مستطاب بورلوب تمامنده اهتمام اولنه دیو فرمان جلیل

نری ظهور وظهور بولماغه بر موجب امر عالی لازال مطاعاً بالاعالی
باوجود بضاعت قلیله وتشحذ علیله المأمور معذور نحواسنه استناد
والعذر عند كرام الناس مقبول مضاسنه اعتماد ایدوب الطاف واهب العطایا
واعطاف خالق البرایا دن عزّ شانه وبهر برهانه اتمام واختتامی
امیدنده توفیق واعانت تمنا ورجا ایدوب ابتدا اولندی ربنا آتنا
من لدنك رحمة وهیئ لنا من امرنا رشدا وما توفيقي الا بالله عليه توكلت
واليه انيب

صورت ترتیب لغات

اولا اسماء جامده ومشتقه بعده مصادر بعده قواعد فرس بیان اولنور
وترتیب اولنان لغاتك اول وآخرینه اعتبار ایدوب مثلا اوّله اولی حرف الف
وآخری حرف الف اولانی ایراد ایلدم **بعده** اول حرف با وآخری حرف الف
اولانی تقدیم بعده اولی حرف تا وآخری حرف الف اولانی الی آخر حروف التهجی
وهر بابك اولنده اولان الفك اول ممدوده سنی بعده مقصوره بعده
مكسوره بعده مضمومه سنی بو صورت اوزره تحریر ایلدم **باب**
الالف الممدودة آبا آسا آهنجا الالف المقصورة ابا ازدها الالف
المكسورة ابا استا الالف المضمومة اورا اُستا بعده اولی حرف با اولوب
حرف الف كلیجك **نوع اولده** الباء المفتوحة دیو قید اولنوب اسلوب مذكور
اوزره اول مفتوح بعده مكسوره بعده مضمومه الی آخر حروف التهجی هر فك
اولنده نه حرف ایسه نوع اولده دیو یازلوب آخر حرف الف اولان لغات
تمام اولوب آخر حرف با اولان لغاته ابتدا اولندقده **باب الباء**
نوع اوّلده الالف الممدودة دیو كتب اولنوب بعده مقصوره بعده مكسوره
ومضمومه سی یازلوب الی آخر حروف التهجی آخر تا اولان لغاته كلدكده
باب التاء نوع اولده الالف الممدودة دیو اسلوب سابق اوزره علی الترتیب
یازلور اگرچه اول وآخر اعتبارینه حصر ایتمشدر لكن هر لغتك الفاظ اشتقاقنه
معناسنی ایجاز اوزره یازمغه اكثرینه مبتدیلر فهم ایده مز وحصار لسان
فصاحت اوزره اولماغین بعض تركیبلری اول ولایته مستعمل اولدرغم اولمغاز
وهم مختصر درجی نكته لغاتك اول وآخرینه بونسق اوزره ضبط اولنوب خطادن
مصون اولدقدن صكره یازیلان لغاتك لونندن غیری هر لغتك وسطنده
اولان حروفی برلونه آخر ایله لغتدن مقدم یازوب بعده لغاتی بیر غیری
رنك ایله یازدم مثلا آبا وآشا وآیا لغتلری یازلدقده اولا مذكور لغتلرك

وسطنده

وسطنده اولان با وشین ویا یی بو اسلوب اوزره **ب آبا ش آشا**
ی آیا شبز رنكله یازوب ولغتی صكره یازدم اول وآخری الف اولدوغی
تكرار اولوب وسطلرنده اولان حروفده اخی بو وجهله ربط اولنجاق لغات
بعضیده اولوب خطا واقع اولمسه دخی فهم اولنور مثالنه نظیر ونده مشهور اولوب
كتبی معتبر اولان اصحاب لغات كه مولانا حلیمی ونعمة الله ووسیلة المقاصد
الی احسن المراصد صاحبی خطیب رستم مولوی وقره حصاری درلر متقدمین كتبنی
تتبع ایدوب تحریر ایتمشلردر شول لغاتدر كه متفقلر در یازلوب واختلافلری
واقع اولان لغاتنده اخی مفصل یازوب وبعضی زیاده برقاچ معناسی داخل كم
نقل ایتمشلردر اولدخی تحریر اولنوب بعده فرید دهر وحید عصر مرحوم كمال پاشا
زاده جعل الله علمدزاده دقائق الحقائق نام لغت فارسیده ذكر اولنان اصطلاح
لغاتدن زیاده تحقیقاتی وار ایسه فاضل محقق بوبله تحقیق وتدقیق ایتمشلر
دیو ذكر اولنمشدر وبعضا ارباب لغت برلغتك معناسنی ذكر ایدوب بعده
بیر قاچ اسم اخی كلسه فلان معناسنده دیو اول كلان لغتلره حواله ایدرلر
بو فقیر كثیر التقصیر هر اسمی كلدكجه اجمالا اكثر معناسنی بیان ایدوب اكن بعضی
اسما مبینده بعض تفصیل واقع اولمش ایسه سائر تفصیلی فلان اسمده مذ
كوردر دیو اشارت ایتمشدر جائزدر كه كتابك بعضی مفقود اولوب اول حواله
اولنان اسم داخلنده اولوب طالب مرادنده محروم اولور وبعض لغاتك قادر بعد
بیكرمیدن زیاده آدی واردر مثلا عربیده قنفذ كه تركیده كرپی كدیرلر
فارسیده اون اغیله یكرمی بش آدی واردر واینكم شغال كه عربیده قوش قرنج
دیرلر فارسیده یكرمی درت آدی واردر ونیچه لغتلرده اخی واردر كه بشدن
اوندن زیاده آدلری واردر هر لغتك اسمی حروف تهجیدن قانغی حرفده اول
كلدی ایسه حاشیه سنده جمیع آدلری یازلوب سائر آدلری داخی محللرنده كثرت
اولنوب تكرار كلدكده سائر اسامیسی فلان اسمده مذكوردر دیو اشارتدن اولنور
تفقدن خالی اولمدوغی ظاهردر ونوادر تواریخدن ونوادر رصابدن وسائر
نثر ایادن مناسب اولدقه متن وكاه حواشیده جلی نوانده جمع اولنمشدر مثلا
حضرت سلیمان علیه السلامك حشمت وعظمت سلطنتی بیاننده واسكندرك نسبی
تفصیلنده وآیینه سی تركیبنده وسائر بعض سلاطین قدیمك نسبی واسمنك
سبب تسمیه سنده وتضعیف شطرنج مثالی انجی‌یده وضعنك سببی وصاحبی
ذكرنده وسائر بونلر كبی لطائف كه هر بری زماننه نیجه كتب مطالعه سندن جمع

اولنمشدر

بو کتابده درج ایلدم نظر کیمیا اثر فضلادن متوقع ومأمول واصحاب کرم و
ارباب شیمدن متضرع ومسؤل درکه دیدهٔ اعتراضله ناظر اولمایوب عیب و
قصور ونقصان وفتور واقع اولان محلی ذیل قلم اصلاحله متحلی قلمقدن
اعراض واغماض بیوره مغد احسان بیوره لر فمن عفی واصلح فاجره علی الله مقتضاسنجه
بو فقیر کثیر التقصیرک معهود نسیاننه نسبت ایدوب جهل وغباوتنه حمل ایتمیه لر
والله الهادی الی سبیل الرشاد وهو رؤوف بالعباد وهو حسبی ونعم الوکیل

غرض بو نقشدر کز ما باز ماند | آنی کیم کورسه ایدر آفرین باد
دعا بخیر در اهل نظر دن | دریغ اولمایه لطف ماحضردن
عما ندسالها این نظم وترتیب | زما هر ذره خاک افتاده جایی
غرض نقشیست کزما باز ماند | که هستی را نمی بینم بقایی
مگر صاحبدلی روزی برحمت | کند در حق این مسکین دعایی

نمکدن حضرت سلیمانه هدیه ترسی ع ان الهدایا علی مقدار مهدیها مضمونیجه ذره
نصف بی حاصل اولان بو بندهٔ پر قصور داخل حضور لامع النور ...
فائض السرور لیشرف بعده یله قصد ایدوب اسم مسمای سبیله بو کتابه
التحفة السنیة الی الحضرة الحسنیة نامیله معنون قلدم **بیت**
ای ترا نام حسن روی حسن خوی حسن | ماگدائیم بهمه حال تو اهل حسنات
ومن الله التوفیق للاتمام والاعانة علی الختام انه علی کل شیء قدیر وبالاجابة جدیر

مقدمه

معلوم اهل فضایل درکه فارسی دل لطافت وظرافت اوزره وضع اولنمش لغت
ورا سمی اخی دریدر اصحاب لغت سببنی بویله بیان ایتمشلر که ملوک عجمدن
طبقه سی که ساسانیلردر انلرک صاحب تعظیم وتکریم لرندن بهرام کورابن یزدجرد
اثیم وقتنا که اجدادی اجدادندن زیاده ممالکه حاکم ومالک اولوب کوس سلطنت
عظمتی هفت اقلیمک چار کوشه سنده اوردیلر یساغ ایدوب تهدید ایلمشدرکه
کندو درکاهنده فارسیدن غیری دل سویلمیه وبراتلری واحکام ومکاتیبی
فارسیجه یازه لر اول زماندن اول کتا بو سبیله منسوب اولدیغیچون دریه دیدیلر
اما فاضل محقق دقایق الحقایق نام کتابده فاتحه بویله تحقیق ایتمشلرکه
لسان فارسینک فصیحنه دریه دیرلر نته کیم خیر البشردن صلی الله علیه وسلم الی
یوم المحشر منقول اولان خبر مقبولدن اکلنور حافظ الدین نسفی کافی آدلو کتابده
ابو سعید بردعیدن نقل ایتدوکی اوزرینه اول حدیثک عبارتی بودر **ر**

اهل

اهل الجنة العربیة والفارسیة الدریة فارسینک دریسی تازیکه
عربینک فصیحیدر مقابله سنده ذکر اولنور نته که شرف الدین یزدی بو بیتنده
که بوسه معماسنده دیمشدر روا قصدر **بیت** زلعل یار خواهم ضد شی تحی
بتازی ودری وقلب وتصحیف تازیء بینک بدو دیمشدر بدوی آنه اسب
تازیه دیرلر **بیت** اسب تازی اگر ضعیف بوده همچنان از طویلهٔ خر به
دز اقلیم پارسده کم شیراز مملکتیدر واهل فرسک افصحیدر اول دیارده بر
ناحیه یه مخصوص دیه نک آدیدر کیمک دری ولساندری اکا مخصوص اولنور **دری**
بوک بابنده بیو اصل خبر داخی وارد در شول رساله ده که زبان دریک من تبی بابنده
ولسان عربینک سائر السنه اوزرینه تفضیلی تفصیلنده ترتیب اولنمشدر وتحقیق
اولنمشدر صاحبی دری دیار عجمده بیر جاعتک آدیدرکه اول قوم لغت فارسیه سویلر لر
دیو نقل ایدر دری آب وهواسی لطیف اولان طاغ اتکندر درلر وقرارکاه وسیاحتی
بیرو طرفه معناسنه کلور **پس** بو لطافت اوزره وضع اولنه وغنی حیثیتدن انده
که غلظت اوزرینه اولان حروفدن ممکن حروف کلماتدر نته کیم فضلادن بیری نظم
ایدوب بیوره نلر **قطعه** هشت حرفست آنکه اندر فارسی نابد همی تا نیاموزی
نباشی اندرین معنی معاف بشنو اکنون آن حروف و یاد گیرای اهل دل **ث ح**
ص ض ط ظ ع ق زیرا مذکور حروفک تلفظنده تکلف وغلظت واردر
واول لغتلرکه ذکر اولنان حروف ایله بولنانده شایع ودائع اولمشدر تتبع
وتفحص اولنسه یا عربیدر یا غیری السنه دن منقولدر ویا تحریفات عوام قبیلندن
مثلا **حیز** لغتی که فارسیدر حالا مستعملدر اصلده ها ایله هیزدر عوام تغلیظ
وتحریف ایدوب حا ایله تلفظ ایتدیلر ویازدیلر نته کیم فضلاء ارباب لغتدن
مستشهدات صاحبی اسدی طوسی وصحاح الفرس مصنفی هندوشاه نخجوانی ومنتخب
صاحبی حکیم قطران ارموی ومعیار جمالی مؤلفی شمس فخری رحمهم الله اصل لغتده ها ایله
هیزدر دیو تصریح وتصحیح ایتمشلردر لسان پهلویده عام طاسنه هیزدر یرلرکیم
استر طوتد وغندن اولوری مخنثلرک ایدن ناحشه عورتدن خبث ارز
صورتنده اولان کیشی یه بر سبیل استعاره اطلاق اولندی وصاد وضاد
وطا وظا حرفلرینده طبقده وستعلیه دیرلر یعنی بونلری تلفظده دلک
آلتی چکدن فالقوب طاعنه یاپشور بونلر غلظتدن خالی دکللر وصاد
هم حرف صغیردر یعنی دیشلر اراسندن دوکه طرفندن طاهر اولور زیرا
اوزرینده وقف اولنسه صقلیق کبی صوت حاصل اولور و **صد** که یوزدر

مانند معناسنه اصلده سینلدر ایدی صکره عوامك غلبهٔ استعمالیله تحریف اولنوب صاد ایله تلفظ وکتابت اولنور اولدی واهل فرس غیریده لردن نقل اولنان لغاتدن حرفا واقع اولانی تلفظ ایدرلر اما کتابتده بیله ظاهر ورتنده یازرلر لکن بو عجبدر که **طبرزد** لفظنی که شول بانتهٔ ایله اوستاد بلان غایتده محکم شکره دیرلر اصلی تا ایله تبرزد ایکن طا ایله یازرلر غلیونی وضد لفظی کبی دوشمشدر وعین وقاف بوقدر اکرچه کیم بعضلر ایله بعض الفاظ شائعدر وقاف ایله جملی لغات نقل ایتمشلردر مثلا قفا وقد وقامت کبی که اصلده عربیدن منقولدر فارسی لغتلرده ده یازرلر و یا غیری السنه دن نقل اولنوب ویا غلط مشهور قبیلندندر خصوصا اکثر اعلام رجالدندر واوکلکه اصحاب لغت کتابلرنده باب ذال یازمدقلری فارسیده ذال معجمه اولمادوغی سببدن دکلدر بلکه اهل فرس قافیه واستعمال لازملرنده دال مهمله ایله ذال معجمه یی فرق ایتدکلری سببدندر والا هر لفظ موزدده حرف صحیح ساکندن صکره کلان دالدر وباقی ذال معجمه دردیو تصریح ایتمشلردر مولانا شرف الدین احفظوا الفرق بین دال وذال فهو رکن فی اللغات معظم کل ما قبله ساکن بلا واو فی فذا کذا لو ما سواه معجم • سائر تفصیلی و استشهادی باب دالده ایراد اولنمشدر اما لغات عربیه یه اعجاز شان محمدی علیه افضل الصلوات واکمل التحیات وبلاغت قرآنیه وفصاحت ترکیبیه ومحسنات مرضیه بیر وجهله لطافت وملاحت ویرمشدر که هیچ بیر لسان انک دائره سنده متقارب اولماز ودخی بلکه که بو حرف واردر فارسیده که لسان عربیده یوقدر انلره حروف عجمیه دیرلر اوچ نقطه ایله علامت قونور اولا پادر **پاو پر** • کبی بو حرف باء عربیله فا اورتاسنده تلفظ اولنور واکلنده اوچ نقطه قورلر ایکنجی جیم دردر **چاه وچادر** کبی وبو حرف جیم عربیله شین اورتاسنده تلفظ اولنور واکلنده اوچ نقطه علامت قورلر اوچنجی ژادر **ژاژ وژفت** کبی وبو حرف زاء عربیله جیم عربی اورتاسنده تلفظ اولنور دردنجی فادر **فور وفکنده** کبی بو حرف فاء عربیله واو ما بیننده تلفظ اولنور واوستنده اوچ نقطه علامت قورلر بشنجی کافدر **کورو کوی** کبی بو حرف کاف عربیله قاف اورتاسنده تلفظ اولنور واوستنده اوچ نقطه علامت قورلر

باب الالف

الف ممدوده که بعض مصادر وافعالک اوائلنده شعرا فرسک اشعارنده

واقع

واقع اولمشدر شویله که اکر ایراد اولنماسه معنای اصلی یه اصلا خلل ویرز کلمه بو معنی یکی وجهدن خالی دکلدر یا زائد اولوب محضا تنبیه ایچون اولا مثلا رود کینک بو بیتنده واقع اولوبدر **بیت** چون بگردد آو بای زبایدار آشکو خیده بماند همچنان • وباجود الفلد والفسرد کبی روی لغت اولا آواریدن واریدن کبی که یوشق بلغ معناسنه در ایکی وجهله روبیدره و آمده لفظندن صیغه امردر کاه دیکدر شائع اولندن با ایله بیا کیکو اما کاه اولورکه اشعار شعراده بار آواقع اولور نته که لسان الغیب وترجمان الاسرار خواجه حافظک بو شعر آبدارنده واقع اولوبدر **بیت** حافظ چو پادشاهست که کاه مینوازد • رنجش زبخت منما باز آ بعذر خواهی **دیکر** باز آ که در فراق تو چشم امیدوار • چون کوش روزه دار بر الله اکبر ست **همزه** مفتوحه که لسان تازیده اداة استفهام واداة ندادر زبان فارسیده وبو شاعرلری بعض ادوات اولدیغنه ادخال ایدرلر کویا که اندرکی قاتنده تنبیه در **اسدي** بهم چون بود مهر وکین کاه جنک • ابا آبکینه کجا ماهت سنک **لطيفي** ایجهم راکرکنی ظلم وجور • کند بی کنه برترا جور دور • وبعض ترکیبلر ما بیننده کاه اولور الف ساکن ایله فاصله توسل اولنور سرا بالا کردا پیشا دست دستا دست کبی **اما** فاضل محقق دقائق الحقائق نام کتاب فانلنده بویله تحقیق وتدقیق ایتمشلر که لسان فارسیده بعض ترکیبلر اورتاسنده کی الف مقابله ومحاسات معناسنی افاده ایدر ایکی شنه بر برینه تمام مقابل اولوب متساوی اولسه لر او معنادن تعبیر ایتملو اولنجاق اسملری اورتاسنه بر الف کتورزلر **برابر** دیرلر لبالب دینلک کیبدر معنای اصلیسی طوداق طوداغه کلکدر صوڭرکی کنار به تا برا اولسه مجازا لبالب اولدی دیرلر نته که بو بیتده ظاهر در **بیت** لبالبست ز خون جکر پیاله ما • دم نخست چنین شد مکر حواله ما **دکنا دنك** ده اویله در معنای اصلیسی ایکی دنک بر برینه مقابل ومساوی اولمقدر علم استعمال ایله مطلق وزنده ومواساتده استعمال اولنور بیر بیرده ایکی رنک اولسه بیر بیرینه مقابل بیری غالب بیری مضمحل اولماسه رنگارنک دیرلر بر محلده ایکیدر لونده اولسه وجه مذکور اوزرینه **کوناکون** دیرلر پیچاپیچ ده ایکی طرفدن بر برینه مقابل ومساوی اولمقدر ایکی کشی بخته طوتالر بیر بیرین پیکله شدر معنای پیچاپیچ بو اینور ایکی جانبدن

چکنمه اولسه برجانبدن غلبه بولمامسه معناسی کشاکش بولنور جکاجاک ده بولفظ کلیدر **فردوسی** چکاچاک خنجر بر کردون رسید • ز هنر و سنان خون بجیحون رسید

بوقیاس اوزرینه ایکیشی بربرینه مقابل وساوی اولسه لر ترازو دیرلر معناسی اصلیسی اوزره دُو بیدرلک اولحالته لازم اولدوغندن اوتوری علیمه استعمال اله معنای لازمیده متلزم به حقیقتده وارمشدر نیتوی ترازو دیسالر معناسی دو بدر زد رخاطره کلان اول لفظدن متبادر اولان شول قیاسدر که کل کل شکنک اولمایه الوتی دُو بدروفرادلا ترازو دیدکلری اولاعتبار ایله در موافقت وانتظام معناسنه دراول الفی استعمال ایدرلر معنای اصلیسینک لازمی اولدوغی اعتبار ایله مثلا زناشوی دیرلر فتح زا ایله شول آنایله عورته که ارالرنده ازدواج وامتزاج اولا نته که بوبیتده ظاهردر **بیت** چوشد شرط زناشوئی همه راست • مرا داماد کشخ وداوری خاست بورزکی کاد یورغا یوب کاه یتکلد تکاپوی دیرلر شبارو زکدا غی املی اولدکه کیجه ایله کوندوزکه بیربیرینه ارتباطی اولدوغندن اوتوری ایکیسنه بیرجفت حکمی ویرمشدر وقاعده مؤزه درکه هوصیغه امر محرد که بعض ترکیبلرده وصف استعمال اولنور وصف ترکیبیده برلر قاعده فرهنک دقائق وحقائقندن خبیر وبصیر اولان ارباب لبابه مخفی دکلدرکه جست آینده بپنهان آینده خوش آینده محلارنده جست آ وپنهان آ وخوش آ دیکجایزاولور بوندندرکه باری تعالی جل جلاله وعم نواله **خدا** دیرلر بحسب الترکیب کندوکلیجی دیمکدر زیراکه وجودی ذاتندندر کندوکلیجیلک کمالیله آنوک شاننده میسردر لاجرم ذات باری به الملافا دینور کثرت استعمال ایله علم خاص اولدی اندن غیری به اطلاقی کفر وضلال اولدی مکی معنای ترکیبی مراد اولنه **بیت** آمد برمن که مین رسولم • کفتم تو بروکه من خدایم • فضول تمادیده تصحیح اولنمشدرکه ولوقال علی وجه المزاح کفر خدانک سائر تفصیلاته انشاءالله محلنده ذکر اولنور و **الضاکی** که اسمک آخرینه اولاشور علامت ندادر مکا معبودا خدایا کبی **جامی** سیمین ذقنا سنک دلالام عذارا • خوش کن بنکاهی لعذبنه یارا • و **کاه** اولور استغناء و تذییه مقامنده ایراد اولنور **ست** درداو حسرتا که عنانم زدست رفت • وستم نمی رسدکه بکیرم عنان دوست و **کاه** اولور فخامت مقامنده اشباع ایچون کلمه نوک آخرینه زیاده ایدرلر شاکر بخاری باآتش درون برمثال سمندر • همیدون باآب اندرون چون نهنکا **دیکر** فیلکش بیشه برکوزان قفس کرد • کمندش دشت برکوزن خباکا • ایا شاهی که ملک توقدیمی • بناکت برد پاک ازاژدهاکا • خباک آغیل معناسنه در اژدهاکه

ضحاکه

نامه معنونه ... ترجمه همزه مفتوحه ... ... کشته است ... تحقیق بیاراند ... بر کشتی ... زمین ...

مثنوی ... بقصد ... اکر ... سکلرست

ضحاکه نا یاکه لنبیدر نعمتی آخر کلمه ده الف زیاده اتصافی ایچون کلور مثلا شنوا وبینا ودانا وکویا کبی وبعضلر صیغه سنک آخرینه اولاشسه صفت مشبهه اولور دانا بیلیجی بینا کوزیجی شنوا اشیدیجی توانا کوجلو زیبا یراشقلو دیکدردر بونقل ایتمشلر فاضل محقق دقائق الحقایق ده بوبابده تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه بویا دکلدر بو رسمی دری تجو معناسنه بروزیده الف مبالغه در بوصیغه لسان فارسیده مبالغه صیغه سیدر نیته که بینانک معناسی کورکلی شنوانک معناسی ایشتکلیدر بویاده جویاده وبونلرک امثالنده مبالغه معناسی واردر آخر کلمه ده الفا اول صیغه نک علامتیدر زیباده شکیباده اولان الفده اولا القدر مفهوملرندن معنای مبالغه معتبردر وبینا دکلدر برجزی بین درکه اسم فاعلدر کوریجی معناسنه دیرلردن ماخوذ درخلاف قیاس اوزرینه جهان کوریجی به جهان بین دیرلر بوجزیده الفی کاد نادرسیده وصف حیثیله توصیفک اداییدر زور اولکوجدرکه کسبید رادن مانند حاصل اولور توان خلقی اولان کوجدر توانا کوجلودر دانا بیلیجیدر شکیب ایله شکیبایی که شکیب صبردر شکیبا صبرلودر زیب ایله زیبا ده اویله در اولحالتکه عارضیدر اندن ذات توصیف مند در نیازمند ودردمند کبی نیازده دردده امور عارضه دندر اما اولحالتکه خلقی اولا انوکادایما آخر کلمه ده کلیلیدر بیناده باالاده توانا ده اولان الف کبی زورمند دیندکی کبی توانمند ده دینمز زورمند وتوانا دینور قاعده مذکوره نک مقتضاسی بودر وسؤالی جوابدن فرق ایچون آخر کلمه یه الف زیاده ایدرلر اما غالب بودرکه سؤال دکیر مز جوابه کیرر نیته که خواجه حافظک بوبیتنده واقع اولمشدر **بیت** کفتم که خطا کردی وتدبیر نه این بود • کفتا چه توان کرد که تقدیر چنین بود • بوبیتده دخی اویله در **بیت** کفتم غم تو دارم کفتا غمت سرآید • کفتم که ماه من شو کفتا اکر برآید • اکر قولاری کلور سه دیمک ایدر ده نجم اکر برآید دیر کاه اولورکه اول الف سؤالده داخل اولور نیته که خسرو دهلوینک بوبیتنده واقع درکه خسرو وفرهاده شیرین مابینلرنده واقع اولان اطواردن سؤال ایدرکه فرهاد جوابنده بویله دیشدر بکفتا بر توان ازدکی بوز • بکفت آری ولیکن چون مه ازدور •

قسم اول در اسماء جامده ومشتقه باب الالف الممدودة من الاسماء

اسم جامد شول لفظه دیرلر که مناسبت معنویه حسبیله لفظ آخردن مأخوذ اولمایه فاضل محقق دقائق الحقائقده بویله تحقیق ایتمشلر که اسم جامد اوج قسمدر برقسمی ذات محض ایچون وضع اولنمشدر مدلولنده اوندن زائد نسنه یوقدر زر کبی قسم آخری وصف صرف ایچون وضع اولنمشدر مدلولنده اوندن زائد نسنه یوقدر شکیب کبی قسم ثالث ذات موصوف ایچون وضع اولنمشدر مدلولنده ذاتدن زائد بیر وصف که اول ذات ایله قائم اولور دلالتی واردر مرد کبی رجولیت بکمال ترکیده اندن اركك ایله تعبیر ایدرلر بر وصف زائد در مردده و لفظ رجلده تضمنا اول وصفه دلالت واردر معنای وصفیته دلالت ایدن حرف یا اسم جامد که بو قسمه داخل اولور مثلا مردی دیرلر و سردی دیرلر اول ایکی قسمه داخل اولماز مثلا زری دیمزلر شکیبی دیمزلر

آ صحاح عجم صاحبی دیر که آ بالمد ای بار خدایا معناسنه در هذا الاسلوب قیاسی فی کل منادی بکلمة ای و بدونها ترکت فی هذه الکلمة الترتیب المعهود لیکون الابتداء باسم الله تعالی و صواب معناسنه و آمدن لفظندن صیغهء امردر کل دیکدر **بیت** با زآکه در فراق تو چشم امیدوار چون کوش روزه دار بر الله اکبرست و آخرنه بر یا کتورب آی دخی دیرلر

ب آبا عبا معناسنه و آش و آشیدی یعنی بچچك معناسنه و خورش یعنی پیشش و قاتق ادام معناسنه نان خورش دیرلر و آش پیدن معناسنه ده کلور آوا دخی لغتدر آش معناسنه زیرا که فارسیده واو با ارا سنده تواخی و تبادل واردر

باه آباها آشلر دیمکدر آبانک جمعیدر **بدست آبدستا** بالمد و الضم ابریق آبدستانك مخففدر **ذرفز آذرفزا** اودیاقیجی **ر آرا** آراستن دن امر مخففدر وصف ترکیبیده اولور مجلس آرا و دل آرا کبی سر مرزد ست شد و چشم ز انتظار بسوخت در آرزوی سرو چشم مجلس آرای **س آسا** آسمنه توئبائه معناسنه مصدرنده آسا کشیدن دیرلر **بهرامی** چنان نمود بما دوش ماه نو دیدار چو ماده ئی که کند کاه خواب خوش آسا و تکدش مانند و شبه معناسنه مشك آسا و عنبر آسا کبی **شمسی** شفیق کشت زمانه ترا غلام صفت رفیق کشت سعادت ترا مرید آسا و شین معجمه ایله آشا و آشیا مانند معناسنه مروی لغتدر واو تحوذ دا غز آجوقالمق و آسودن لفظندن صیغهء امردر بیاسا کبی و بعض ترکیبلرده صفت داخی استعمال اولنور چهار آسا و روح آسا کبی یعنی قونوق دکلدر یرنجی و جان نده کلدیریجی دیمک اولور آسایش دن مخففدر و آسایش و راحت معناسنه و قائم دیدکلری علوا دیمکه دیرلر

ست آستا بالمد و القصر و الضم تغییر زند در زند و پازند ایکی کتابدر حضرت ابرهیم خلیله علیه السلام نازل اولان صحفدن شرحیدر زند تغییر پازند دخی و پازند ابرهیم دم صحفنکا سرارنه عالم بر صاحب کتاب بوردی بو نقل ایتمش و ستا یعنی معنا و بو لغت اون سکز وجه او وزره روبیدر مختلفنده ایراد اولنوب سایر تصحیفی زند استا لفظند . مسطوردر **سم آسما** آسمان لفظندن مخففدر و بوجه عالی معناسنه **سی آسیا** دکرمن طاحون معناسنه آسیاب لفظندن مخففدر **سنائی** با کران جان مکوی هرکز راز • آسیا چون دو شد نمود غماز • بو بیتده اکلنور که آسیا دکرمن طاشی اولا اصل سوز معنای موضوع له ده در مجاز مرسل طریقیله سنجه خود قانتسی کی کسه مراد اولور **ش آشا** مانند آسا معناسنه در بو لغت سین مهمله و شین معجمه ایله مرویدر یعنی آدری آسا لفظنده مسطوردر **شکار آشکارا** بللو دیمکدر ظاهر و هویدا معناسنه فاضل محقق دقائق الحقائقده بویله تحقیق و تدقیق ایتمشلر که آشکارا ظاهر دیمکدر **حافظ** دل میرود ز دستم صاحب دلان خدارا • دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا • آشکارانك تمام مقابلی نهاندر که معنای مخفیدر نته که بو بیتده رعایت اولنمشدر **بیت** همی کویدم از خدای جهان • بترسم همی آشکار و نهان • مذکور خواجه حافظك بیتنده پنهان کلدوکی وزن مصلحتیچوندر هویدا ظاهر معناسنه در نته که بو بیتده واقعدر کفت آن یار کزو کشت سردار بلند • جرمش آن بود که اسرار هویدا میکرد • اما آشکارا هویدا ایله فرقی واردر آشکارا ده معتبر اولان ظهوردر مظهر جسد ه ظهوردر هویداده مطلق ظهوردر عقلی ظهورده شامل در آشکار مقابلهء رازده ده استعمال اولنور تفصیلی راز لفظنده مذکوردر بیدا لفظنده آشکار لفظنه متعلق بعض تفصیل واردر آشکارانك آخرندن الفی حذف جایزدر نته که بیت سابقده واقعدر وکاه اولور الفی هایه تبدیل ایدوب آشکاره دیرلر آشکار مقابلهء رازده ده استعمال اولنور تفصیلی آنده مسطوردر **شن آشنا** بیلش یار و مصاحب معناسنه و یوزگوچ کسنه و صودده یوزمك **سلمان** دم ز دریا مزن عشقت بمعنی آشنا نی دیده • کز تن را آشنا کردن نمی شاید دید **شی آشیا** بکدش آسا و آشا کبی بو معنایه سایر اسامیسی آنده مذکوردر و توشیوه سی بو معنایه آشیان و آشیانه لفظندن مخففدر اولورت عربیده و کر دیرلر **فاقی آقاقیا** توبی قولاغنك صقندوسی و قوزدکالنك عصاره دانجه دیرلر **ق آقا** خوارزم لساننده مخدوم و بزرك معناسنه در نته که ترکیده

ل آلا آلودن لفظندن اسم مصدردر بولاشق معناسنه وصیغهٔ امرده
ترکیبیده لتمغ آلتمغا زبان خوارزمده نشان پادشاهیه دیرلر کاتبی
بهر عزل نایب منصور ونصب نامیه • آل تمغا یست ازسلطان دنیا بازگل • وباج
وخراج معناسنه لو آلوا بالمد والقصر صیغه دیدکلری دازوده که برآنجی تمام
صیقند وسیدر بخ آنجا آنده واول یرده دیمکدر بز آنورا اکا وآنوک
وآنلرک معناسنه در نه آنها آنلر دیمکدر و آوا بالمد والقصر آوا نه
ویا نقوصدا معناسنه وهزاردستان دیدکلری قوشجغز شمس سزدکه اهل
هنر چون هزار آوا نیز • برآورند بتحسین آن هزار آوا • هزاردستان وآنتی
آبا معناسنه یرنج آوا بلغور آوالی واه آواها آنلر جمع آوادر هن رب
آهن ربا معنا طیس دیدکلری طاشی که دُرّ عجب لفظ مرکبدر بودن لفظندن
که چکک معناسنه در ترکیبه ولنمشدر دریای قلزمده حاصل اولور وآخرینه برپا
کتورب آهن ربا یدا چی دیرلر هنس آهن سای دُمراکسی وآخرینه بیر پا
زیاده ایدوب آهن سای داخی دیرلر ی آیا عجبا وای فلان دیمکدر حافظ
آنان که خاک را بنظر کیمیا کنند • آیا بود که گوشهٔ چشمی بما کنند • برس آیرسا
کوک سوسن دبی که عامه قاتده بنفشه کوکی دیمکله معروفدر بولغم اوج وجهله
مرویدر آیینه گیتی نما

الالف المقصورة

ب ابا آش وخورش یعنی بیش واینجه مدله داخی روایت ولنمشدر کمال اصفهانی
در مطبخ تو چوب خورد تا ابا بترد • آتش ازتکبر سرمایه ءِ اباست • صکره عجی ابا
عربیده امتناع معناسنه یعنی ابلیس علیه اللعنه اوددن براد لدوغندن اوتوری
آدمه سجده اتمدی محمد عصار اباکن ازابای مطبخ دهر • که هست آلوده با پالوده
اثنی زهره برست ابرستا ابریق مده داخی روایت اولنمشدر وسائر اسامیسی
آنده مذکوردر بوکالی ابرکالیا اورمجکه اوی بیت عنکبوت معناسنه لطیفی
دلیلت جو ابریست بوشای حق • نشنیست همچون ابرکالیا • بست ابستا
ابرهیم پیغمبر علیه السلام ایمان مصحف وبعضلر مصحفک تفسیریدر دیدیلر حق بودر که
تفسیریدر خسروانی چوکلبن ازبن آتش نهاد وعلق فکند • بشاخ اوبر دتاج شد ابستا خوان
بوخلس بوخلسا نباتاتدن خس جارده دیمکله معروف بیر اوتدر تال اتالا بوم کلمهٔ
آتشی زژا رژا قیمت ومقدار ارز وآرج معناسنه رسطوخولی ارسطوخولیا
قازغنه دوکلی رطاماسه ارطاماسیا قوان چجکنه اغاجی زالا مرزکی سقزه
دیرلر ژدره اژدرها اولوبوکه عظیم الجثه ییلاندرکه آدمی وصغری یوداز

اژدرها اژدر اژدها اجدر

سلیمان مراد وکام دنیاوی مرضچون زهرما رآمو • زیهر زهر هرماعت مرودرکام اژدرها
اژدر واژدرها داخی فیصح لغتلردر ردست فزا زدست فزا اول نشان وعلامت
پادشاهیدرکه برکیسیه نظر عنایت اولنوب بخشش وعطایه مقارن اولوب باجدن
وسائر بدیعی تکلفاتدن معاف مسلم ایلدکلرنده ویرلراول خدمت اوزره تعیین اولنان
عمالدن اولنانی کوردکلرنده اولکسنه دن باج آلمزلر واول امیر سزالمه که ماح ادستنده
بیتوزرلر بعض یرلرده اشکوه وبعض یرلرده قلتق دیرلر ژده اژدها اژدرها معناسنه
شمس شیردر بیشه اژدها درکوه • بفکند ازنهیب تیغ توپشکوه زیرا زیرا زیرا معنا
الف زیاده اولنمشدر شمس که سبیلی وکتاب تعفیل اولنمشدر اسدی ازیراکه بیلادبر
بران بوی کشته درند ازکین ست استا وبالمد والضم ستاینده مدح معناسنه وتفسیر
زنددرکه ابرهیم علیه السلام نازل اولانه مصحفلردر واولندن الفی حذف ایدوب
ستا داخی دیرلر سایر آدلری مدته آستا لفظنده مسطوردر ستوب استوبا قاترغی
معناسنه فدست افدستا وبالکسر اوکک بوتقدیرجه عزینی تنسیری اطرآء اولور مدح
وستاینی معناسنه بعضلر دیمشلرکه اسم مرکبدر افدر ابله ستالفظلدن افد عجب کفت معنا
وبنا مدح معناسنه در یعنی عجب مدح دیمکدر شمس فخری بدین کتاب عانت نمود طبع مرا
که جمله بندکی شاه راست افدستا فراهتب افراهتبیا ایاغ التی یعنی طیقان دبالغ
التنه دوشمز نسنه وآخرینه بیرپا کتوروب افراهته پای داخی دیرلر فسونی افسونیا
سان بهلویده کلد دیمکدر کرآکرا وبالضم ازشتنه آیشی الحریة معناسنه در لوالوا
صردپرکلریدار ومدله داخی روایت اولنمشدر بت چون ردست دوست باشد دعوا
جام جان لقمه ءالوا وحلوا هردویکسان داشتن ایوسی ستطردن کلورکه عدونعما
بلهنده بیر جزیره در نذام دان اندام دانا شهادت بارماغیدر حواشی جمیع لغاتهم
اندامها جمع اندام ندروا ندروا بیله سجده دیمک اولور معنده معناسنه عنصری
تاز بنست بقوت ثابت تا سپهرست بروراندروا نژدی انژدیا بردارودر اطبا
بلادردیرلر نتودی انتودیا سوسنه هندی یدرکه اطبا بلادردیرلر وانجرتق عقتی
نوطی انوطیا مثله نکروا نکروا دوه وقیون آغیلی خراسان لغتیدر واوا والمد
آتی ابا معناسنه وآواز رودکی ای بلبل خوشنوا اوا ده • ای ساقی قدح بکف ماده
ویا نقواصدا معناسنه ی ایا یزاز وای عجب معناسنه یابج فیغ ایابج فیقا ایادج
انواعندن بیر مشهور ومعتبر معجوندر تنقیهٔ دماغچون مفیددر وبه ایه
وارکلا دیمکدر غ آیینهٔ گیتی نما اسکندر اسکندریه ده بنا ایدوب انده وضع ایلدکی
مشهور آیینه میکه آیینهٔ اسکندری داخی دیرلر تواریخده مذکور ومسطوردر

الي — الالف المكسورة — سپيدب

اسپيدبا بوزجه آشنه برکلري مشهور طعام تورببي يدروب سفيد باج ديرلر ست آستا چالتيون يعني ارقاسي اوررينه ديمکدر سفيدب اسفيدبا اسپيد با معناسنه لسان نفارسيده با ايله فاارا سنده تبادل لونوا نحي واردر قليمي اقليميا المونکني نولي که توتيا لرده استعمال ونور طبيبلر تاننده معرو اولکندن الفن حذف ايدروب قليميا داخي ديرلر ورسي اورسيا آق سوسن ديبي لسان يونانيدر ايبسا ا ي ينچه ديمکدر يدرا ايدرا بوارا ده ديمکدر اينچه معناسنه فردوسي کنون کفتيشها بکويم ترا ٭ که من چندکه بود دام ايدرا ٭ ديکر بپرسش که چون آمدي ايدرا ٭ بيابي بدين جشنکاه اندرا ٭ برا ايرا زيرا ديمکدر کمال اصفهاني عقل را بنده شهوت مکن ايرا نه روا است ٭ که ملک هيچه کش طمع سيفا کردد ديکر باهرغمي که آيد راضي شوايدلا ايرا ٭ ما را نيا فريد ند از بهر بي غمي را ٭ غيري آدلري ازيرا لغظنده مذبوردر يرس ايرسا کوک سوسن ديبي يرسي ايرسيا مثله هذا لغله داخي ويرد ريس ايسا تمدي حالا معناسنه چه داني که فردا چه پيش آيدت ٭ بدستور پيرمغان باش ايسا ٭ يشانر ايشانرا آنلره وآنلرکي وآنلري وآنلرکون ديمک اولور يلي ايليا قدس شريفه ديرلر نعتي حضرتعليه السلام وحضرت علي کرم الله وجهه الملان اولنور دمشق نيج اينجا بوکيا وبونده ديمک اولور يبه اينها بونلر ديمکدر صيغه ء جمعدر

الالف المضمومة

ست اُستا تفسير صحف حضرت ابرهيم ام ثمني کندبيان معاليشه مطاوي او ٭ بدان مثال که الفاظ زند را اُستا سايرا سا ميسي آستا لغظنده مذکوردر کرا اگرا اکر آتني فتحله داخي روايت اولنمشدر ودا اورا انکا وآني وآنوکه ديمکدر وني اونيا صيقندو افشره وعصاره معناسنه وي اويا کاهل نفح حرکت ايدن ترکيبده داخي مستعملدر فلان کسته ايشنده اويا دردير لري ايا مثله نوع اوله الباء المفتوحة باد مرده ء مفتوحه نک بيرقاج معناسي واردر بيري قسم در حافظ بجان دوست بنج قديم وعهد درست ٭ که مونسم لرجانم دعاي دولت تست ٭ بيرمعناسيده في معنا که مدخولينک ظرفيتني افاده ايدر حافظ کس بدور نرکست طرفي نبست از عافيت بدکه نوشند مستوري بمستان نما يعني کسه نرکسک دورنده حصه آلمادي عافيتدن نعم بيرلحظه راحت ولمادي ديمکدر زيرا ظرف فتح طا وسکون را ايله عربيدر کوز قپاغني دوندرمک ديرلر فتح را ايله کنار معناسنه درکه جمعي اطراف کلور وداخي طرفي کوزديمکدر چشم معناسنه ومنازل فردن بيرينکا ديدر ومذکور با نوکه دز لغظي ايله التباسي واردر

معنالري بيربيرينه قريبدر فرقلري بودرکه مذکور با نونک افاده ايتدوکي ظرفيت نقول معناده درکه ترکي جه لده دانون ده ايله تعبير ايدرلر مثلا دکيرده دباجک ييرده بدزبا ديرلر يعني بوزنده دباجک ييرده بروي زمين ديرلر لفظ دره مدلولي ايچ در دزون ايچرو اولدوا ايله بون نسبت مولکده ايچونده رسته که محلنده بيان اولنوبدر ابجده ده ديلواوليجاه عجم دز ايله يا ء مذکوره ء جمع ايدر مثلا دکيرا ايچنده دباجک ييرده بدزبا دز دير بيت بدزبا دز منا نعم ني شما دست ٭ اکرخواهي سلامت برکنا دست ٭ اوستنده ديلوا وليجي مذکوره ياء ئز ايله جمع ايدرلر مثلا بروي زمين بز ديرلر ٭ بسا سورکه زير زمين دفن کرده اند ٭ که هستيش بروي زمين بر نشان نماند ٭ برکده دزکبي معنالري متعدددر بوراده مراد اولان معني بزدن اوشت در بعضلر بوسيده اولان دز لغظي ضم دال ايله دزدر اودورلر لفظ دزي منا نعم اضافه ايله وضرورت وزنيچون دز لغظينک آخريني سکونه ميل ايله تلفظ ايدرلر يعني درباده منا نعم ايچو اياتت سزدر ديمکدر لورحق بودرکه بونوک امثالي تکلفنا بيرارتکاب لسان فارسينک استعمالاتني بيلمکدندر ولسان عربيده سيبت ايچون کلان ياء مکسوره معناسنده افاده ايدر بيت باز آمدان مهي که نديدش فلک بخواب ٭ آورد آتشي که نميرد بهيچ آب ٭ ومقابله ايچون ده کلور ع جوهري مهره رانجنج ولسان عربيده کي الي معناسنه ده کلور بيت عاشق شدکه يار بحالش نظر نکرد ٭ اي خواجه درد نيست وکرنه طبيب هست ٭ عرب نظراليه دير عجم بدو نظر کرد دير نظر کا الي ايله اولان تعديه سني باايله اداايدر لسان عربيده کي با ايله افاده اولنان الصاق معناسنه ده کلور بيت سنبلستان خطم خشک نکشت هنوز ٭ مي آيد که آهوي خطا هست هنوز ٭ وتجرد تحسين لغظا بچونده کلوربادن معنا عزائد قصد اولنمم بيت کرزتيغش مزاحمت بيند ٭ چونده بيکر سود اسد بردو نيم ٭ اصل کلام اسد دو نيم شود در وزن ضروتيچون نظم کلام تغيير بولمشدر حرف مذکوره زياده سي مستحسن اولدي سود واسد دونيم ديسه نوي انقلت اولوردي بيت ديکر بدوکفت اعداد کستر عزيز نزيدم جهانچون تو داور بنيز اصلي بنيز درافعالده داخل اولدقده مابعدي مفتوح ومکسورا يسه غالبا مکسور ومضموم ايسه مضموم اولورولسان فارسيده با ايله فا ارا تبادلو توافق واردر سپيد وسفيد بيروز وفيروز کبي وواو ايله داخي تبادلو تا ردر تاب وتاو وکبز وکوز کبي وکاف عجمي ايله داخي توافق واردر بنجشک کنجشک کبي وباء عجمي تعريب اولنسه فا يه ابدال اولنور پارسي وفارسي پيل وفيل کبي باء مزده مکسوره ادات قسمدر که افعال ومشتقات اولنه داخل اولور بدانست بداند بدانستن بدانندده کبي ابا باء عربيله آش واش معناسنه نتر کيم ماست واديرلر يوغرتلو آشه ديکلا ولور ومصاحبت ايچون ده ديمکدر مع معناسنه با اورفتم دير

یعنی اتو کلمه کتدم دیمکدر **پا** بای عجمیله ایاق رجل معناسنه وایزاتر معناسنه
وطبان وبهانه معناسنه **اب بابا** اتا که ترکیده داخی استعمال اولنور پدر معناسنه
اتو باتو طولاق که بعض یبرلرده ایاغه طولارلر جاغشیر کبی **اد بادا** اولسون
دیمکدر اکثر دعا محلنده استعمال اولنور **اذافر باذافرا** جزای شر وعقوبت نته کیم باذافرا
جزای خیر دراخرنه بیریا کتوروب باذافرای داخی دیرلر وبومعنایه اولادلغتلر
محلرنده استشهادلریله ایراد اولنشدر **ادب بادپا** یوگرک آته دیرلر آخرنه بیریا
کتوروب بادپای داخی دیرلر **ادبیم بادبیما** هوا وهوس یولنده یلنلره دیرلر وزلف
اوصافنده در **حافظ** چو با جیب نشینی وباد بیمایی بیاد دار رخیان باد بیمارا **ادف**
بادشا بادشاه معناسنه ومطلقا حاکم معناسنه سایر تفصیلی بادشاه وپادشاه لغتلرنده
بیان اولنمشدر **فردوسی** همیدون نکشتند از اسبان جدا • نبود نزدیک بر درگه بادشا **اراز**
یورباجهیزی **ارخد بارخدا** مولی دیمکدر بارخدای معناسنه بارخدای معنیسی محلنده
بیان اولنمشدر **ادس پارسا** باء عجمیله زاهد وپاکدامن وترکیده لنتی ثاهد وطلال
زاده معنالرینه استعمال اولنور وانثی زنی مصلحت کذار وایچ جکابشدر دیرلر **بارسا**
باء عربیله ایکی لغتی **اشی باشا** وزیر ودستور وصاحب معناسنه وانجه توشی که نسکادر
دیدرباشه معناسنک تعریبیدر یدوب باشی دیرلر **اشم باشما** سیزکلمه دیمکدر **اقل باقلا**
بقله قول معناسنه عربیده فارسیده داخی مستعملدر **ال بالا** بوی قامت معناسنه
وبوجه وبوقاری عالی وفوق معناسنه وزیاده معناسنه ده استعمال اولنور وآخرنه بیریا
کتوروب بالای داخی دیرلر فاضل محقق دقائق اکتفا ایتمشدر بوله تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه
بالا ابعاد ثلثه نک تنالیدرکه لسان عربیده اوکا عمق دیرلر نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت**
چو آمد بوان کوه هیزم فراز • بر انست بالا ویهن ودراز • بهندن مراد عرض درازدن
مراد طولدر بالاندن ارتفاع کایه اجتماعی دلالتا یوردکه اوندن مراد عمقدر اولا بعده کا انسانک
غیری حیواناتده وکیفیا جماداتده جانب مرکزدن جهت اوجه اعتبار اولنور اکثریا رفعت لازم
اولدوغندن اولوری بالای متقابل بسنده که حقیقة اوتوکه مقابلیدر نته که بو بیتده ظاهردر
بیت جهان بلندی وبستی زتو • چکویم چند هرچه هستی زتو • استعمال ایدرلر لازمی اعتباریله
الحاق وبوکسک دیمک ییرده بالادیست دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر **بیت** خدایکه بالا
وبست آفرید • زبردست هردست دست آفرید • بالالکدنده وصفدلرونجی بیده ...
بیت بره صانعی فرو بالا می اوکره در نازکلکی که رخ زیبایی او کرده در بوجه معناسنده
استعمال اولنور وبعنی اعتباریله در مذکور نقطه طرف اعلاسنده بالادیرلر اول اعتبار ایله مقابلی
زیرده استعمال اولنور اما عمق یوقاروده دیمک ییرده زیروبالا دیرلر ایکی شی بربرنکه دوستنده اوندن

اوزرنده که اوه بالاخانه دیرلر حقیقتده زیرکه مقابلیدر زبردر زیروزیر دیرلر **بالا**
باء عجمیله ترکی **حافظ** سپهر برشده بر ویزست خون بالا • که ریزه انشی ترک سری وتاج پرویز
اتو بالو باء عجمیله دوتری عنی که اطنا قوبا دیرلر **انو بانوا** بای عنی معناسنه ونفیلو وآوات
وحنکلو معنالرینه استعمال اولنور قرد حصاری وکدبا نو معناسنه ده کلوردیمکی **اه باها**
جمع باه در آشلر معناسنه **ای بایا** بنجه بر ونیجه دیمکدر **یغ بیغا** طوطی اصلده ترکیدر
فارسیده داخی شایعدر **ت بتا** توربکا اولور اسم امر دربکذار معناسنه کذروصیغه سندر
مصدر وماضی ومستقبل وسایر تصرفات اینرلمانده در **شرفی** ریاض بر کل معنیش چونلدحت
ره صدا نتی محو ویدرا نحش نو بتا بنجمیع برکات نشأایله نقل ایلنی ونیجه معناسنه دنبا فتح تا
ایله که ثالث حروف تهجیدر مرویدر **خ بنجا** نعمتی بتخا وبتخال سرکنه مرغ نعنی تو تغش
معناسنه نقل ایلیشی نعمتی بتجا وبتخال بادن مکره تا ایله که ثالث حروف تهجیدر وآخری لام
ایله ده مذکور معنایه نقل ایلدی سایر ارباب لغتا بادی عربیده باء عجمی بعده نون ایله وبا ایله وآخر
لام ایله ایراد ایدرلر وسیلة المقاصد صاحبی ونعمتی کسر باء ویاده مکره نون ایله بنجال وکسر باء
مکره بایله که آخر حروف تهجیدر مرویدر دیدیلر **د بدا** فحش یعنی شرعه مخالف سوز **دایی**
بد آسیا دکرمن قنادی وپرمی یعنی برماقلری **دیه بدیها** برامزلغلر جمع بده در **راسی**
بر آسیا دکرمن چرخی **رخو برخوا** کیلارکه انده مطبخ واطعمه آلاتی بالدیاغ ونکروتا بر
لوازمی طورر وصر بوتونکه ایچنه ادیه ونعواء ولحار وکبی قورارلر وآوغ وضیان وطعام و
شادلق معناسنه **رد بردا** یارن فردا معناسنه ویارن دکل بریسی کون پس فردا معنا
دست یوسنا قولدر قراولغی پرستار لفظندن مخففدر سایر تفصیلی انده مذکوردر **رم برما**
باء عجمیله بیکث شاب معناسنه **ره برنا** قایغلو غمناک معناسنه **رو بروا** طاقت وتحمل
ومیل وهوی واکاده ونصیب وتولاء آمادنه معناسنه ومبالات یعنی باکداشتن معناسنه
شابعدر **شرفی** جان شدست باحث ومعادنت مشغوله • که نیست تن نفسی درجهان بکس پروا
ده آمی بره آسیا دکرمن پری وچرخنه داخی دیرلر **رهلی برهلیا** دار ایانه نجمی دهلی
برهلیا مثله **برزقطونا** بیکوتو ببراق تحمی **زق برزقا** باغ دکلکی که هنوز تحدر
وصو بندی پرغاب معناسنه **سی بسا** آنجه ونیجه نیجه دیکا اولور **بیت** نه هر بیرون
که پسندیده روش حجاد باشد • بسا حلوای ما بونی که زهرش در میان باشد • ناصل محقق
دقائق اکتفا ایتمشد • بوبله تحقیق ایتمشدرکه بسا انکا آخرنده کی الف تنا وردکی تنا الفی ویسا
دکی بسا الفی کبیدر معنای نسبتله دلالتی واردر بسی نکه آخرنده یا داخی یاء نسبتدر دیمکدر
آخرنده کی یاکبی آت نارسیده یا نیستکاه اولور العله افاده اولنور کاه یا ایله بسا ده دیرلر
بسیده دیرلر نته که بو بیتدن ظاهردر **نظم** چه نا خوش بود دوستی با کسی که مایه ندارد

یبسا روز مندی که افتاد سخت بی افتاد درا یاوری کرد بخت بو محله متعلق نبیدی لفظنده بعض تفصیل وارد در **ب بغدا** یارن دکل بیرکه کون **غ بغا** روسپی عورت و مخنث و غلان **کبت بکیتا** اکا بروز رُوسا ، قومه دیرلر **لا ابلاء** مکروه بیتندر بدر عربیدر فارسیده دخی چوق استعمال اولنور و عربید وسایر معنالری کهنه شدن ترجمه اللغه صاحبی بویله نقل ایلمشی اما صحیح و افصح بو معنایه کسر با ایله در و آزمایش معناسنه بکقوله تعالی ان هذا لهو البلاء المبین **یقی بلقیا** ولایت کفارده برشهر آدیدر **لم بلما** قبا اولان نسنه یه دیرلر **ند و پندوا** بالباء العربی والعجمی بیجی دیدکلری باپراقدر که آجیلغی ترد کبید ر اما بیراغی تره دن ایریدر **هی بها** قیمت و مقدار **اسدی** نبذ با کم از بیرو ترازد ها ● بدین سان ددی را چه بلند بها ● عربیده کوزللک و کوزلک و لاق وبهیم ایشی بلد خوا ایلک و بیر نسنه ایله انس طوتمق معناسنه کلور یقال انا فرت بها اذا کانت قد آنست بالکالب وهوبن بهات به ای انست به فهو مهموز و اما البهاء الذی من الحسن فهو بهی الرجل فهو غیر مهموز صحاح **هن بهمنا** بهمن ابیض بهمن احمر دیدکلری ایکی ادویه بیردر **هن بهنا** اینلو و بیقنی عریض معناسنه **بیت** زهر اوستادی یکی خانز خواست ● درازی وپهنانی صد کام راست ● لسان فارسیده طول چکلان نسنه یه دراز عرضه چکلان نسنه یه پهنا دیرلر **هواکه بهواکا** اعلام رجالدندر **ی بیا** بیچه ونیجه معناسنه بایا لفظندن مخففدر **ید بیدا** باء عجمیله آشکاره معناسنه فاضل محقق دقایق الحقایقده بونی تحقیق وتدقیق ایتمشدر که باء عجمیله پیدا مُظهِر معناسنه در **بیت** در تنکنای موکه هنکام دار و گیر ● پیدا شود که مرد کدامست و زن کدام ● مقابلی باء عجمیله پنهان در که مخفی معنا در کاه اولور پیدا مقابلنده نهان استعمال اولنور که معناسی خفیدر نته که بو بیتده واقعدر **بیت** بکفت احوال ما برق جهانست دمی پیدا و دیکردم نهانست ضرورت شعر اقتضاسندندر مخفی ایله خفینک فرقی واردر مخفی ده اخفا ، غیرک فعلیله اولور خفیده اول معتبر دکلدر آشکارا که ظاهر معناسنه در پیدا که مُظهِر معناسنه در فرقی بورادن ظاهر اولور مُظهِرک ظهوری غیرک فعلیله اولور ظاهرده اول معتبر دکلدر باء عربیله بیدا بیابان معناسنه در عربیدر

الباء المکسورة

رنجو برنجوا برنج آشی **ی بیا** امردرکل دیمکدر اولور و یاریسی یا عشق کسی **باین بیایا** آسایین لفظندن امردر دیکلنمک معناسنه **حافظ** حدیث چون و چرا درد سرده‌های دل پیاله کیرو بیا سا ز عمر خویش دمی **بشو بیشوا** هر جا عنکا و کنجه اولانی که اوکا اویارلر مقتدا و عزیز و محترم معناسنه بوسببدن امامه بیشوا دیرلر **بشی بیشیا** صدر خانه یه دوشنجک کلیم و قالیچه جا مع اللغه صاحبی قابل معناسنه نقل ایلدی بو معنایه سایر آدلری

بالاچ لفظنده مسطوردر **ین بینا** زیاده کورر معناسنه در زیرا مبالغه صیغه سیدر فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله تحقیق ایتمشدر که لسان فارسیده کوزه کورسون کورمسون چشم دیرلر تمییز قصد ایدیجک بینا نابینا ایله تقیید ایدرلر کورر کوزه چشم بینا دیرلر کورمز کوزه چشم نابینا دیرلر لسان فارسیده کی نالسان ترکیده کی دکل معناسنه در نابینانک معنای ترکیبیسی بینا دکلدر دیمکدر **بینا** مرکبدر بر جزوی بین درکه اسم فاعلدر کوریجی معناسنه دیدندن مأخوذدر خلاف قیاس اوزره جهان کوزیجی بر جهان بین دیرلر **بیت** سکندر دو وزدی آیینه سن آیین ● بیوا ولدوک سنجه ایکیراول جهان بین ● ترجزیده الفدر که لسان فارسیده وصف جلی ایله توصیف ایدرلر معنای بیتی حقیقتده چشمکا بجنده اولان بیر عضوکه حالیدر چشم ایله اول عضوکه اراسنده اولان علاقه ، جلیه یه دلالت ایچوندر چشمک و مغز اولان بینا ده کی الف

الباء المضمومة

ب ببا بیر نوع آشدر که چوبان و بیابانیلر طاغ باشنده بیشورورلر بوبا لفظندن مخففدر **ت بتا** ای بت دیمکدر اولور صنما معناسنه وقوبلدار معنا **نی تپیا** توبه معناسنه **خاد بخارا** بخاردن مشتقدر آتش پرستلر دلنده مجمع علم دیمکدر و بیر مشهور ولایت آدیدر **ربرا** کسکین و کسیجی برّان معناسنه **رن برنا** فتح با ایله برنا معناسنه غیری ساحیسی آنده یازلشدر **ستان برستان** اوده اولان بستاندیرلر **بیت** حافظ تو جام جم مطلب جام می بخواه ● کین بوده قول بلبل بستان سرای جم ● **شت اسی بشت آسیا** دکیرمن سنکی **ک بکا** بیراغاج آدیدر **نک بنکا** بنکاه لفظندن تخفیفدر اولندر یوکیا پ واوینه قبیله معناسنه **وب بوبا** بیر نوع طعامدر بنیا معناسنه **وری بوریا** حصیر که ترکیده سازدان دیرلر وساز و قامش معناسنه **وش بوشا** باء عربیله فکر واندیشه معناسنه **بوشا** باء عجمیله جامه ولباس **وغز بوغزا** معروف خیر آشی که اصلنده اعجام طعاملرندندر بوغراق داخی دیرلر **وی بویا** باء عربیله بوییدن لفظندن صیغه ، مبالغه در لفظ مرکبدر زیاده قوقو جیچی نسنه بیر جزوی بویدر قوقو معناسنه بیر جزوی الفدر مبالغه در **بوبا** باء عجمیله بیله کن دیمکدر بویان معناسنه بوییدن لفظندن صیغه ، مبالغه در **لطیفی** عشق کرد اهل عشق را پویا ● بلبل از عشق کل شده کویا ● بویاکبی لفظ مرکبدر بوی ایله الف مبالغه دن **ه بهیا** باء عجمیله صغر کوچی جلد نور معناسنه

نوع اوله التاء المفتوحة

تا انتهای غایت ایچون کلور **بیت** آنم که یکدم از تنک و تارم شکیب نیست • تا مکه و مدینه نکبی و حبیب نیست • ترکیلرده دخی تا بو معنایه استعمال اولنور **بیت** جانی سحردن هر کون اولوردی هوانی اخشام دک • بر صدا اولسدی ای عالم رومده تا شامه دک • ابتدای غایت ایچون دخی کلور منذ معناسنه **بیت** تا شدم حلقه بکوش در میخانه عشق • هردم آید غمی از نو بمبارک بادم • ترکیلرده دخی تا بو معنایه استعمال اولنور **بیت** تا بو یکله بو بویک سرو چمن اولمدی • ادنی اشک روانمدن جورم چمن اولمندی • غایت عرض معناسنه دخی استعمال اولنور **بیت** بو بود تا زرخش بر از زین کنند • دم اندر دم نای رویین کنند • ترکیلرده دخی تا بو معنایه استعمال اولنور قلادوکزه تا اوصنیه دیرلر مقام تهدید و تحذیرده که صقین دیاجک یرده استعمال اولنور **بیت** تا نکنی خدمت سلطان دلیر • تیغ و سنان زر بر از اندازه ما دام معناسنه دخی کلور **بیت** تا جهانست صدر عادل باد • فیض جود تو جود شامل باد • استمرار مراد اولنور تجدید وقت مقصود اولمیاز طبیعی یو تیت ایچون کلور دیدوکنیده اما بنت تمامتدر تاکد معناسنه دخی استعمال اولنور **بیت** لعبتا زعرض عامه تا جدینه دا غلط کفتم ندانم تا چه داشت • وکاه اولنور شرطا ایچون کلور مثلا نخرا تا تو نابی من نیابیم دیرلر اما قات معناسنه اولان تانک اصلی تا یدر آخرنده یا حذف اولنمشدر **سعدی** پشت دو تا ی فلکه راست شدا زخرمی • تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را وقات معناسنه اولان تانک آخرنده یا کتورب تاه داخی دیرلر **تای شاکنه** که آخر کلمه لاحق اولور تو لعنیدن مخففدر که ضمیر خطابدر راسمکا آخرنده اولاشور رضا تو ایله اولور جانت شوکجانکه یاردت سنوکه یارکه دیکه اولور آطی جا یه تو بار تو در فعلک آخرنده اولاشور مفعول اولور دیدت کوردی سنی تکدر اصلی دید ترا در افصح بودر که تا نوک ما قبلی مفتوح تلفظ اولنه **ابن یمین** همه از تنکت هست و نصیبی از دیو ترکدیوی کن و بکذر بفضیلت زنهار که گاه اولور که مزور وزن ایچون ساکن اولور **بیت** علت روز و شب خورست یقین • چون کدشتی نه آنت ماند نه این • آخرنده حرف الف اولان کلمه اولاشده ایکی وجه جایز ساکن او توتق **نظامی** بدانش کوش تا دنیات بخشند • تو اسما خوان که تا معنات بخشند • **عنصری** تا بسحر هر شبی از لعل ورد همات کرده زعقد پرن سبحه نبات حرین • و ما قبلنده بیر یای مفتوحه زیاده ایتمک **بیت** چوبان ده شده عصای بیران • عاصی مشو و منه عصایت • و واو و یا مور تمامی بیر قارع وجه جایز واوی مفتوح تلفظ ایتمک **بیت** کمان ابروت بیوسته ما را • بتیر غمزه خونخ شی بنوازد • و ساکن تلفظ ایتمک **بیت** کیسوت عنبرینه کردن تمام بود

معشوق

معشوق خوبروی چه محتاج زیورست • و ما بعدنه بیر یا زیاده ایتمک **بیت** کردلم را سر سودای سلامت بودی • نشدی سلسله پرورده غم کیتویت • و یای مفتوح تلفظ ایتمک **کمال اصفهانی** نکرکه دوستیت را بها چه باشد خود • چو دشمنی ترا دشمنت بجان بخرد • و ساکن تلفظ ایتمک و یای مصدر زنیردن مکنی بیر یا داخی زیاده ایتمک **بیت** راستیت را نشاید طعنه کردن شاخ سرو • کاه کاهی از دم هرکز نفس جنبان نه • آخرنده حرف علامت او لان کلمه یه لاحق اولسه افصح بودر که ما بینلرنده بیر همزه مفتوحه زیاده اولنه **خواجو** نیست بی روی تو میل کل و سرو و سمنم • تا شدم بنده آت آزاد سرو چمنم • وکاه اولور ضرورت وزن ایچون هاء علامتی حذف ایدرلر **عنصری** زر و یاقوت و لعل اندر خزینت نه بیند روی کیسه نه تبنکوت • وجمعنی الف و نونله ایدرلر **کمال اصفهانی** کتاب عمر تان اندر سلامت • بهم پیوسته باد تا قیامت • کاه اولور رابطه به لاحق اولور **کمال** از عمر اکرنت نصیب باشد • بایار رسی کمال روزی **اب تابا** طبق و نود دیدکلری نسنه که ایچنده بالق و صوغان قاوورزلر و سایر طعام بیشورلر **افسی تافسیا** برا ونتدرکه دریا بشی دیکله مشهوردر لسان یونانیدر معرب عرابی دریا به دیرلر لسان بر بریده آذربیس دیرلر ذال معجمه واخری سین مهمله ایله در شامل صاحبی بوبله تصحیح ایتشدر دار زیانه بیر اغی کبی یا براغی و صار و چچکی وار اوزون دیوخون کوکا و لور الیخ شیشر روقو ضرور رو غایتده شهله در اطلاقی وضادلرده مستعملدر طشره دن استعمال اولنمنی بیکدر صوقدره حامل اولان عرضلری وجع مفاصلی فتح ایدر خصوصا که بال ایله پرورده اولنسا ولا **ب تبا** تو از کل دیکدر یکدار معناسنه بولعتنک اولنی فتح وکسر و ضم باء ایله ثانیه حروف ابجد ده مرویدر ردرت وجهله استعمال اولنور **بر کامی تو کآسبا** دکرمن دشکسی و توقوق و دشکی دیشه ک و بجرکی ایکی که دکرآتلرنده در و طاشه تحک بجرکی کلنکله داخی دیرلر **رتوا** بو بوکه بوکک دیوارکه بیرنده توک اوکنده چکلور **شمس فخری** محیط مرکز دولت جمال دینی و دین • که سد عدلش یاجوج فتنه راست ترا • **رس ترسا** کافرکه موحدینه ترسا شدر کنه کبر دیرلر تغیم معاشده کبر و ترسا دیرلر **نغم** ای کرمی از خزانه غیب • کبر و ترسا وظیفه خور دار دوستا ترا کجا کنی محروم • تو که با دشمنان نظرداری **رفو ترفوا** فا ایله تورقلی طعام **رقو ترقوا** قافله قورد اشنی دیدکلری علت عرسیده شری معناسی **تربو تربوا** عربیشه آشی که کشک ایله پیشورلر و ترخانه آشی ترینه و داخی

نزده آسی نزده آسیا ذکی بن جاقلدانغی زذو تزذوا اولذاء عرّبی بعده زا
بجمله سوکلون دیدکلری قوش عربیسی تردج وتردجه دیرلر زه آسی زده آسیا
دکومن اوجکی قفیزه معناسنه وجاقلدق واونلو ل تلا درویش دیدکلری کد
درزی آلتلرندر ماش تماشا معروفدر که ترکیده داخی مستعملدر نکو تنکنا
طارلق معناسنه وکلید قوانی وابریشمدن طراجوق کیاسی نه تنها یالکز و تن
تنهاکلندن جمع در فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه تنها یالکز معناسنه اولیجاق
لفظ مفرد در تنلر معناسنه اولیجاق مرکبدر بیرجزی تندر بیرجزیده ها درجع
معناسن افاده ایدرتنه که بو بیتدن ایکی معنا بیله ظاهردر بیت دی میشدی
خرامان چون سرو عقل میکفت • خوش میروی بتنها تنها فدای جانت • تنهای
اول یالکز معناسنه در حرف با اولنده زایدر اما بو مصراعده ع بتنها آمدو تنها
بورون رفت • تنهای اول تنلر معناسنه در • تنها تن ان مرکبدر با زایدر که
لسان عربیده کی مع معناسنه در یالکز معناسنه اولان تنها مرکب کلمه ایدوکی بو
بیتدن ظاهردر بیت کر از یکسوی جمع آید سپاه متفرق • مغرب زدیکر سوی بس
باشدت تنها یجد رویتان و توا تاوه وتابه معناسنه وغ توغا بیر آشدر
اکثر قرامانی ولایتنده قوزی اتیله ویوغرد ایله پیشوررلر غایتده رغبتلو آشدر
ترکیده داخی مستعملدر یو تیوا شیوه وعشوه محبوبه دیرلر اصح تا مکسوره ایلدر

التاء المکسورة

ل تلا صپان که طاش آتارلر فلاخن معناسنه یب تیبا عشوه وشیوه محبوب
تیوا معناسنه **التاء المضمومة** خمی تخمیا شغرق یعنی ترک نوکه
وهربردن بنان نسنه توک اول جیقوب ظاهر اولدوغی مرتبه یه دیرلر دتوا سکا
وسنوکه وسنی معناسنه ضمیر خطاب ایله علامت مفعولدن مرکبدر واو رسمی ازالقدر
دوستوب متصل یازلشدر فاضل محقق بویله تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه تراتکا اصلی
توراد در واو حذف اولنمشدر تخفیفاً حروف عتنک آخر کلمه دن حرفی لسان فارسیده
ثنا بعدر مراتکا اصلی تی رادر رایه متصل اولدقده منکر نونه حذفی الزمدر تخفیفا
اولد اولد بونونک حذفی رایه اتصال ایله مشروطدر تو اولسون منی اولسون منفصل اولر
واولد نون حذف اولنماز مثلا تو کردی من کردم دیرلر نکردی مکردم دیمزلر دانوکه
غیری یده متصل اولسالر حالدر بوید مثلا منش دیمزلر منش دیرلر نته که بو بیتده واقعدر
بیت منش تاج دادم زمن سرکشید • مفش تیغ دادم بمن برکشید • توده ده حالبوی در
تفصیلی محلنده اولنشدر دنکی ترش کیا قوزی قولاغی دیدکلری عبر تغبرا

سید غازی پنیری دیکله معروف بیراق یومشاق لطامدر وان توا نا کوجلو قوتلو
معناسنه واستعاره طریقیله غنی ولان کسنه یه اطلاق اولنور وتی توتیا معروف
نسنه که کوزه چکرلر کحل معناسنه ول تولا اولنسنه درکه آق بیزی انوکله املاء
لرترکیده ده مستعملدر **نوع اولده الجیم المفتوحة**
آخر کلمه ده جیم ساکن علامت تعریب در هر اسم عجمینک که آخرنده تا وعلامتی اولسه تعریب
اولندقده اکثر بودر که اندن بدل بیر جیم ساکن کتوررلر مثلا ملج وبابونج وراز یانج
وبنفسج کبی اصلده یعنی عجمیده آمله بابونه رازیانه بنفشه ایدی کاداولورکه
اولها دن بدل بیر قاف کتوررلر بادق وباشق وفالودق کبی که اصلده باده وباشه
که الجد توشنه دیرلر وبالوده ایدی وکاف عجمی مطلقا تعریب اولنسه جیم ابدال اولنور
جلنار وجزر وجلنجبین ونرجس ولجام کبی که اصلده کلنار وکزر وکلنکبین و
نرکس ولکام ایدی جیم عجمی تعریب اولنسه صاده ابدال اولنور چین وصین کبی وتاء
عجمی داخی جیمه ابدال اولنور لازورد ولاجورد کبی وکاه اولورکاف عجمی جیمه ابدال
ایدرلر جوهر وکوهر کبی وجیم عجمی مفرد که مکسور اولا مفردی المعتولون سؤال ادد
مثلا چه کبی که نه دیمکدر آخرنده ها غیر ملفوظ ایله عربیده ما معناسنه درکه استفهام
ایچون اولا حروف روابطه اولانمدوا اولدقده اول ها غیر ملفوظ یا یه ابدال اولنور مثلا
چیست دیرلر وکاه اولورما بعد نده کلان لفظک الفی اسکان ایدرب بونی کا
اولاند وردرلر سنابی توکه در قیدکلک واتفاسی • چهره راز نقاب چه شناسی جا
بیر محل ومکان معناسنه وآخرنه بیریا کتورب جای اخجه برلر ابلسجا بلسا منتهای
مغربده بر شهر عظیم ابلق جابلقا منتهای مشرقده بیر سواد اعظم ارب جادبا
درت ایاقلی اوزره یوریین حیوان ارو جاروا متلدلسا نفار سیده واولی بالدالا
تادلرو تواخی وارد رو یغما تاداج معناسنه داخی نقل ولمشی ایچجایا بیر شهر
آدیدر انفرجا نغزا جان ارتوز بچه دیمکدر رجرا جیم عربیله وظیفه ونفقه
وکذا معناسنه عربیدر چرا جیم عجمیله اوتلاق کلا معناسنه بیت کاو چرا خورده
این مرغزار شیر جهان خور فنا را سپار جریدندن مأخوذ در جریدن اوتلامقدر
واوتلاتق معناسنه واوتلیان طوار غرا جغر جیم عجمیله بایقوشه بکزر بیر قوشدر
وچریدندن صیغه مبالغه فاعلدر ع جرا جرای جهانست مردم وحیوان و سازق
معناسنه غرا جغرا جیم عجمیله بایقوشه بکزر بیر قوشدر کد چکا طونیغا رقومی عربده
تیره دیرلر کینتی ابو الملیح دروغوتاو یرامزلق معناسنه لدری چلدریا دکتر
اورتاسی لی جلسا قوتغا طاقلان اغاج لیب چلیپا جیم وبا عجمیله خاج که

نصاری طبارلرصلیب معناسنه **جا** صراحی لغت پهلویدر **ند چندا** چند معناسنه که عددن سؤالدر نیچه دیمک اولور ومقدار معناسنه دخی استعمال اولنور قاچ دیمک اولور چندا ئوز چندا ماکیان دیرلر **ندعص جندعصا** ذکنکا وزونجه بمکدر

الجیم المکسورة

دجرا نیچون ونیبشه دیمکدر لم معناسنه مقام تعلیلده استعمال اولنور ونیه دیمک معقولدن سؤالدر فاضل محقق شویله تحقیق ایتمشلرکه چرا جیم عجمینک کسری ایله لفظ مرکبدر بیر جزئی چه دیر که معناسی نه در دیاجکیبردو جه چیزست دیر بیر جزئیده رادر لسان فارسیده شول معنایی افاده ایدرکه ترکیده لرده آندن ایچون دیمکله تعبیر ایدرلر مثلا الله ایچون دیاجک یرده خدا را دیرلرنته که بو بیتدن ظاهردر **بیت**
خدا را داد من بستان ازو ای شحنه مجلس ٭ که می با دیگران خورده ست با ما سرگران دارد
مزدرا تنک معانی مذکوره سی مقتضاسنجه چرانک معناسی نیچوندر نته که بو بیتده ظاهردر
بیت چرا روز جنگش نکردید بند ٭ که تا خیر بود و تخت بلند ٭ چرا بیجه کفتحم سیلده تلفظ ایدرلر اما اصح چه اولوب عندالترکیب ها ساقط اولمشدر ولیجاق جیمک کسره تلفظ اصحدر زیرا نه معناسنه اولان چه مکسوردر کلمه را نک معنای مذکوری برده کلام تعلیل معناسنه دردرلسان فارسیده مذکور کلمه تا لیاداة مفعول اولور مثلا زیدرا بکو دیرلر معناسی زیده سویله در زیدرا بزن دیرلر معناسی زیدی اور دیمکدر رانک سایر معناسی محلنده مذکوردر **راغب چراغیا** اولدرکه چراغ انوکا وزرنده یانار **لجلا** صیقل عربیدر **نطیان جنطیانا** ایوه دکنسی بر نباتدر معناسنه لغت یونانیدر **هجها** نه لر دیمکدر **هلبچهل پا** قرق ایاقلوجیان دیدکلری بوجککه حشرات ارضدندر ایاقلری چوق اولمغله چهل پا صد پا هزار پا دیرلر **یزوجیزوا** جیم عربی وزاء عجمیله کرتی عربجه قنفذ معناسنه وشوهب وانقذ ارکنه دیرلر انواعی واردر کیمیسی ابو المدلج در

الجیم المضمومة

دجدا آیرو **دغ جرغا** ارغطاس **وبیجویا** ذردی عربجه سقن دیرلر **وی جویا** ایستیجی معناسنه قاعده بودرکه امر صیغه سنک آخرینه الف لاحق اولسه صفت مشبهه اولور مثلا دانا بینا بلیجی وکوریجی دیمکدر صفت امرک آخرینه الف ونون لاحق اولسه مبالغه قصد اولنور فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه بو صیغه لسان فارسیده مبالغه صیغه سیدر بویاده وزویاده دوکویاده دونونلرکه انشا لثنی مبالغه معناسی واردر اواخر کلمه ده الف اولوب صیغه نک علامتیدر زیاده وشکیبا ده وزواده اولان الفده اولوب الفده رسموملرنه معنای مبالغه معتبردر که اولو الفدن مکره نونده زیاده

ایدرلر

ایدرلر درانده کی وخندانده کی وریزانده وخیزانده وافتانده کی کبی بونلرکه معنالرنده مبالغه واردر

نوع اول الحاء المفتوحة

حق بودرکه لسان فارسیده حاء مهمله کلمز واول کلمه که متداول اولدرو استعمال اولنوریا عربیدر یا غیریدر لدن منقولدر ویا تحریفات عوام قبیلندندر لکن بعض الفاظ حاء مهمله ایله لسان فارسیده که شایع در لازم اولدی که نقل اولنوب شرح اوله **اثوحاشا** کلمه تنزیه درایراقلق یعنی بعد وایرولق استمکدر **بیت** حاشا که من بموسم گل ترک می کنم ٭ من لاف عقل میزنم این کار کی کنم ٭ وهم بیر اوت آدیدر طبیبلر قاتل مووفدر **الحالا** اشدی که حالا دیمک اولور **الحایا** مثله بونده تاکید زیاده در **بیت** عاشق منزل ما وادی خاموشانست ٭ حالیا غلغله در گنبد افلاک انداز **ام هاها** اوزاندن را ایکی رلو اعتبار اولنوبدر حاها صغیر وارکه ایکی مثقالدر وحاها کبیر اوج مثقالدر **نجنا** کل یعنی مدحدر **نغم** معناسنه کوکچه دیمکدر بومقام نجنجده داخی استعمال اولنور **نجنج** معناسنه **دبا حرباء** قیا کلری کز تشتکله کبید رآفتاب پرستدیرلر مثلون طبع اولان کسنه لری بوکا تشبیه ایدرلر **لوحلوا** مشهور طعامدر که انواعی واردر کیمیسی ابونا جعدر

نوع اول الخاء المعجمة المفتوحة

خانک مخرجی جمعدر بلکه منضم اولدوغی یرده نادر بواجلدن اکثر بودرکه لسان فارسیده خاء مفتوحه ومکسوره ده مکتوب روم ضمه یه اشارت ایدوب واو رسمی یازرلر شویله که هرگز تلفظ ده دخلی یوقدر خواب واستخوان وخویش کبی **خا** جیننتمن خایید معناسنه ووصف ترکیبیدر سنگ خا دیرلر **ارخادا** طاش خیسندن بر نوعدر که شدت وصلابتله مشهوردر **بیت** سرکش مشو که چون شمع از غیرتت بسوزد دلبرکه درکف او موم است سنگ خارا **خفش** کلام بیلمه زانعام عام اونکرفت هزار بدره و دینار رو زرمه خارا آخرینه هاء علاوه سیله خاره ده داخی لغتدر **بیت** نگرفت در تو نالم حافظ بهیچ روی ٭ حیران آن دلم که کم از سنگ خاره نیست الفکه علامت صیغه مبالغه اولدیکوپاوجویا وزیاده کبی الفکی بلکه نفس کلمه دن اولا هاء ساکنه ایله ارالرنده مبادلم اولور آشکارا ده دیرلر آشکاره ده دیرلر خارا ده خاره ده دیرلر وحریر صافیدن بیر نوع قماشدر **رخد خرخدا** تنکری دوه جکیجه دیدکلری **رکلا وکدا** **دم خرما** آنکجیه دیرلر **ستوخستوا** اقرار واعتراف وقبول آنتر خستو معناسنه **لخلخه** تازه اوت کیاه تر معناسنه

الخاء المکسورة

بوخیوا توکرک عربجه بزاق معنا

الخاء المضمومة

دخدا تنکری تعالی جل وعلاقه غم ماصدر عن الکلام فی

جائز کلدر

اگرچه اصلده صاحب ومالك وعزیز معناسنه در لكن حقیقتده صاحب ومالك مطلق
وعزیز حق تعالیدر اگرچه غیره صاحب اولور ومالك اولور ملك وعزیز ملك دینلمز دیو مجازا در اول
واجب الوجوده مخصوص اولدی كثرت استعمال ایله حاصل اولشدر شویله كه حق تعالیدن
غیری بر خدا دینلمز الله دین كبی لازم اولور دیدیلر الا كه معنای تركیبی مراد اولنه
كه كندو كلیجی دیمكدر **بیت** آمد بر من كه من رسوم كفتم تو برو كه من خدایم یعنی خود
آینده دیمك اولا نتد كه خوش آینده و بیمهان آینده دیاجگیز در خوش آ و تنها آ
دیرلر **و** یا بر شی خاص ایله تركیب اولنه ده خدای وخانه خدای كبی **شیخ سعدی**
جانم خدای كرد زبرج كبوتران بكذر ویا بكش كه مرد بیمار قفس و بو محلده مناسب
خدای لفظنده بعض تفصیل مذكوردر **رده خودها** كسور عدد **دم خرما** موزون میوه
اعلاسی وغایت الطفی طیبه طیبه ده اولور كتبی ابو عون در **شكر خشكا** طورق
كدا نوكلد اوت یا قرلر عربجه خراقر ورلرینا الجوهری في الصحاح الخراق بالفم وتخفیف
الراء ما تقع ذا لنا رعند القدح والعامة تقول بالتشدید **شم خشكما** مثله **شكاد**
خشكانا بعد الطعام تبریدا اسنان ایچون بیدكلری اكلابار سی **نكمو خنده هو**
خونی ومعتدل هوا **یخ خنیا** صاغو صاعمق وابر سرود معناسنه خنیاكر لفظندن
مخففدر وتركیبده اوزان دیرلر كه اوزون اوزون تركیبدا بریر **اسدی** زراتش
جهانبانك خنیا كرفت زبیدر كشور ثریا كرفت **واجه سرخوام سرا** سرای اغاسی كه
سرایك حفظ وحمایتی انكا متعلقدر اما اصطلاح اهل هنرده طوانچیه اطلاق اولنور
ورخورا یباكن اكو لمعناسنه صیغه مبالغه درخورده لفظندن واو رسمیدر
ورصل خورصلا بویوك كلز **ورصول خورصولا** بویوك كزنكله **وشخوشا**
خوشه معناسنه كه اوزوم وخرمانك وسایرانوك كبیلركه سالقمی وبغدای واریه
وانلركه كبیك باشی عنقود وسنبله معناسنه **وف خوفا** قوت معناسنه **ون به**
خون بها قان بها دیت معناسنه **واه خواها** دیلیجی طالب معناسنه واو رسمیدر

نوع اوله الدال المفتوحة

دا لغت خراسانیده دیوار وبینه دیرلر بنالرده بنالر قورد بدكلری صرد یره
اطلاق اولنور مرحوم میر حسین نیشابوری بو معماده ایراد ایتمشدر باسم **دباغی**
شیدا یان بین بكوی اوردا دنی شیدای نخست اومی بیدل ودین یار ارکز زرد
كنج دیوار غمی كو جانب شیدای نخست بنشین بین عمل انتقاده در یا كنج دیواردن كنایه
كیجه یا قالورلاندن مراده ائم مراد در شیدا تحصیل اولنمشدر ما بین شی كه یا در زای
نخستینی یعنی غم لغوری بنا اعتبار رنجم دیكدیكه ندر یعنی آبی كون كه جمع ذكنایه در

ابر

ابر حاصل اولور عربیده درد ورنج معناسنه در **اددادا** تركیده دادی دیدكلری
جابر عربجه حاضنه دیرلر **ارد ارا** كیانیلردن اكا مكی پادشاه اولانك آدیدر كه
اسكندر الندن هلاك اولمشدر **بیت** اسكندر كه خون دارا بر تخت چاه كانی كینه برما بر
سائر تفصیلی سكندر لفظنده مسطوردر ودارنده وانبار دار معناسنه وداشتن ده
لفظندن صیغه مبالغه اسم فاعلدر طوتاغان معناسنه واخزنه بیریا كوتوروب داراي
داخی دیرلر **اله دانا** بیلیجی دانستن لفظندن صیغه مبالغه فاعلدر فاضل محقق
بویله تحقیق ایتمشدر كه دانا بیلمكدن بو الف كه آخر كلمه یه لاحق اولور معنای اتصاف المهارت
دانانك مقابلی نادانلدر **ردزا** تشدید دال ایله چاك درای معناسنه عربجه جرس وناقوس
دیرلر وبوكزنكی دیدكلری دیكنی اكنی بودركه یمشینه اطلاق اولنور طبیبلر علیق دیرلر
آدی لغز مزد درد اخی لغتدر **دوا** بالتخفیف مثله واینجه وكلی دیكلدر وشتر بندی **ردد**
دردپا نقرس زحمتی **ردبنوپ دردبندپا** مثله **رودروا** معیار جمالی صاحبی
اصلنی معناسنه نقل ایدوب بو بیتی انشاد ایتمشدر **بیت** خدایكانی وشاهنشهی كه دشمن
زخم همیشه بیك تار مو بود دروا ما ترار باب لغات متحیر وبرابر شدده صدق اولمغی
معناسنه روایت ایتمشلردر **رواز ب درواز با** دربند یعنی دروازبان لفظندن
مخففدر **رودز درودزا** چاك درآ معناسنه تشدید دال ایله **روزد روزا** مثله
ری دریا دكیز بحر معناسنه **سته استی دسته آسیا** الذكر منی **ع دغا** اوزون كه
الدا معقده استعمال اولنور دغل قلتبانی معناسنه نغزی بزاد دهر كه خالد غلی نشد
نقشی با حبث چرخ كه آورد دغا نكرد صحاح عجم صاحبی فرقه تور معناسنه نقل ایلدی **لوامی**
دلو آسیا دكومن سبدی **م دما** نفس صدو نفی كه طورمایوب كف كف اولور عربیده
حشا وبهر وقطع ورنبو ونسمه دیرلر وتوی اوزیرمك انتعرار معناسنه **ندد ندا**
یادی تولمتی صالد معناسنه **نوان آسی دنوان آسیا** آزوده یعنی آب معناسنه
م دها زیرك عزیبدر **یرمن دیرمنا** روایت ایدرلر كه بر عظیم كلیسادر انجده
سالخورده معتبر ریاضت كش كشیشلر اولوب اولد بیرك درود بوارنده ادج یوز
الثمنی بیغامبركه صورتلری رسم اولنمشدر

الدال المكسورة

رازن درازنا اوزنلق واوزونجه دیمكدر **لبر دلبرا** كوكلی الان واجه لبر
دیمكدر **لوب دلوبا** كوكل تابیجی كوزل **لكش دلكشا** كوكل آچیجی **مخدر دخدا**
كوی صاحبی وكوی كتخداسی **بنیه دیبا** اطلس وبر ضرب الثونلو قماشدر **برد برا** آمر كبدر
دیر ایله آدن **دیركج آ** آمدن دن امر ایكن وصف تركیبی اولشدر **ع** بادیرا كه
خوشتر باشد از زود **یكیه دیكه با** ساج ایاق **یوب دیوبا** اوزون ایاقلی بویوك

دیكه با دیكه بایه
دیكه بای

دردای

اورمجک عنکبوت معناسنه **شرف** خصم ملک تودیوبا آسای • درهوابادداغما
وجیبان ضد یای معناسنه ومحکم ترا جلو باشلو توجیه **یودارو دبودا روا**
بیر نوع اردج اغاجیدرکه بعدی جیقار شیر دیودار ودیرلر افلاج ولقوه
علاجلرنده واستر خاء عضلیه مرضلرنده بوندن احسن وافضل دارو بوقدر
حار ویابسدر وبعضلر جنار اغاجی وبعضلر صنوبر یعنی بیرد دیمشلر **بوتوک**
دبوتوسا اوجوق طوتش کسته مصروع معناسنه **بوورس دبوورس** مثله

الدال المضمومة

زن دزنا موضع معناسنه **زدافش دزدافشا** هر کورد وکین اوغرلیا
اوغری **نی دنیا** بو جهان واولکه کوکه اصلده عربیدر فارسیده داخی شایع در
وساذج انجام امالدایله دینی داخی استعمال ایدرلر موسی عیسی کبی ولکن عربیسی
دنیا تردیکتر معناسنه داخی کلور **والب دوالبا** دیرلر آدم اصنافندن بیر
درلو مخلوقدر قایشی بالدرلو دیرلر هندوستانده اولور غایتده یوکرکه اولور
نو یله که یوکرکه آتلر بر او یتسکر درفعتانلرده تشبیه ایدوب عیارلره دوالپا دیرلر
وبعضیلر کنده وبکو توز مکله اوروب پاقلرن دوشورو بالتنده آلورش
یا نندکلان آدمه زاریلق ایدوب بنی بیر مقدار کوتورسک خیر کیرسک دیو
تضرعلر ایدرمش بیچیانلر اسرکیوب اوموزینه آلوب کوتورمک قصد ایدنجک
ایاقلرن آدمک بیلنه محکم طولایوب والکرن داخی محکم ضبط ایدوب سنده وکی
کبی بو ریدوب وسکرده دوروب اولما بجد خلاص مجال محال ایندیرلر **وت**
دوتا ایکی قات دیکاولور دوتای لحظه‌دن مخففدر **ونی دو** صاغلام
حیوان **وعبه دوغبا** تو عادیدکلری آتی که آت ایله ولوعزت ایله بیشورلر
ماسنوا آتی نو عیدر **وعود دوغوا** مثلده لسان فارسیده واو ایله باراسنده
تو اخی وتبادل واردر

نوع اولدا الراء المفتوحة

را تخصیص ایچون کلور لام جاره معناسنه نتم که این شعر فلان راست دیرلر
یعنی بو شعر فلانه مخصوصدر دیمک اولور **سعدی ع** خدا یراست مسلم بزرکواری
وحم • واکثریا علامت مفعول اولور اکا واتی واتو ایچون دیمک اولور **بیت**
ای آنکه برانداخته رسم وفارا یکباره فراموش مکن جانب مارا وفارا ومارا
برانداخته وفراموش مکن لفظلرینک مفعوللریدر وکاه اولور علم حاصل اولدوغی
غندن اوتوری حذف اولنور **بیت** ای دل زدرین دیار رنان وفا مجوی
جز درد یار ما مطلب درد یار ما اصل نشان وفارا مجوی در وکاه تعدیه ایچون

اولور

اولور **سعدی** بشت دوتای فلک راست شد از خرمی • تا چوتو فرزند زاد مادر ایام را • زیرا زاد لازمدر ما در ایام تعدیی ایتمشدر راواسطه سی ایله زائده معنیسنه
وکاه اولور تعلیل ایچون اولور از معانی افاده ایدر **بیت** حکمت محض است اکر لطف
جهان آفرین • خاص کند بنده مصلحت عام را • از برای مصلحت عام دیمکدر وکاه اولور
قسم ایچون کلور **بیت** درمیرود زدستم صاحب دلان خدا را • درداکه راز پنهان
خواهد شد آشکارا • وکاه اولور بروجه زیادت استعمال اولنور ذکر اولنماسی اصل
معنا یه خلل کلمز مجرد تحسین لفظ ایچون اولور **بیت** آنکه خلق آفتاب کویندش
راستی را بچشم من نه نکوست **است داستا** اوکمش سنایش ومدح معناسنه
طیرا ساسیسی افدستا لفظندن مسطوردر **اهنم راهنما** یوزکوستریجی دیمک معناسنه
هنم رهنما مثلده **خش رخشا** وبالضم صیغه مبالغه در زیاده بیلدرایجی دیمکدر
خشا زمعناسنه **شمخ** چوکشت کادمی از اهتمام بخت روا • چوکشت اخترم از
اوج فرق رخشا **خش فبخشا** چونال **خسرو** رخش قبا م زخ ابکون • موج
برون داده ودربا دروش **سرسا** بین مهمله ایله چوقکیز معناسنه **هن رعنا** اولکم
کوزللکده تعجب اولنور خلقده کنز وبی کوزکو ستر فا رسیده شایع استعمال اولنما
بو وجهله تعبیر ایدرلر ظاهر بودر که صفت مشبهه صیغه سیدر رعونت محبوبلره
نسبت اولنما قدن مدح معناسی قصد اولنور وفیعو سز معناسنه ونجیه عورته
دیرلر **فردوسی** مرا خیره خواهی که رسوا کنی • به پیش خردمند رعنا کنی **ونکر بالا**
زنکبالا آل رنک **و روا** درست وبرازلایق معناسنه **هرما** قورتولماقلق
معناسنه

الزاء المضمومة

خ دب زخ دبا معنای ترکیبی سی اوزره بیر عظیم قوش در که کوکدا نی قبار آلوداتیا
ایلتور دیرلر **ست رستا** روستا لفظندن مخففدر بعضلر ایچنده باز اری اولان کویه
دیرلر دینلر بعضلر مطلقا کوی وبعضلر کوبک دیرک وترکلک وایلکه شینی کوبلود
عبارتدر دینلر فاصل محقق دنانی اکتفا یقد • بو که تحقیق وتدقیق ایتدکلر که
رستا مزرعه دررستندن ماخوذدر اکنیلدکی اعتبار ایله کوبرده • اطلاق اولنور
مثنوی هر که در رستا بود روزی وشام • تا بماهی عقل او نبود تمام • وواو ایله روستا
داخی لغتدر مزارعه انتسابلری اعتبار ایله کوی اهلنه روستایی دیرلر **بیت**
زان نمودار عدل در همه چیز • شهری آسوده روستایی نیز **سود سوا** بلا
ورفضا حتی اولش **ودد رودها** بغار سفالرد ساز کرشلری **وستة روشنا**
معناسنه **مثنوی** قول پیغمبر شنوای اوستاد • کور عقل آمد وطن در روستا **وش رو**

آيدينلو و روشن اولان شئه و نورلو كسنه يه داخى اطلاق اولنور ومرقشيشا كا
ذاخى ديرلر **روهن روهنا** روهن داخى ديرلر بر خاص پولاد در اندن قليجلر دوز
ازلر شمشير روهنى ديرلر و بعضلر پولاد هندى ديرديلر اول قليجلرده بو اسملر اطلاق
اولنور نته كيم خدنك اغاجندن دوزيلان اوقلره و اثرلره خدنك اطلاق اولنور
وهينى روهينا مثله وكوهردار قليج معناسنده . كلور **بيت** زعكس دشنك رخ دشمنا
اكردرجنك جو كهربا بدرخشد كهرز روهينا
نوع اولدا الزاء المفتوحة
اكر ما بعدنده حرف علت واقع اولورسه زانك حركتى حرف علته تابع اولور مثلا اكر ما
بعدنده الف واقع اولورسه زا مفتوح اولور **سعدى** زانكه كه ترا برمن مسكين نظرست
آثارم از آفتاب مشهورترست . اكر ما بعدنده يا واقع اولورسه زا مكسور اولور **بيت**
نازنينا زين هوس نودم كه خلق . با تو روزى هم سخن بينند مرا . **بيت** تا نكى از خود
اكرد هيچ نخان . به كه حلوا خورى ز دست كسان . اكر ما بعدى حرف صحيح اولورسه داخى
مكسور اولور نته كه محلنده مذكوردر اكر واو واقع اولورسه زا مضموم اولور **بيت**
خسروا هر چه از و بر سرت آيد نه ازوست . عقل داند كه مرا سوز قضا مى آيد **انخ زار ظا**
ايكى زاء عجميه ايله سوز سخن بد و فحش و مهملات **زى زر** حلبى سكه زر التون
زر ساده لفظندن مخففدر ديمشلر و سايرارباب لغت سكه زر التون اوافى و ابتشنده
التون ديمشلر و سيلة المقاصد صاحبى و تبيانى كوتنى والتون حل ايدنجى
معناسنه ده نقل ايتمش **زكه زركيا** بر نوع التون رنكنده . اوتدر هندستانده
بنار **نداسته زنداستا** حضرت ابرهيم خليله نازل اولان صحفه بعضلر تفسيرى دير
ديديلر **نذوست زندوستا** مثله **نذيست زنديستا** مثله بو لغت اون سكز وجه
اوزره مرويدر تفصيل و اسامى استا لفظنده مذكوردر **هوكى زهركيا**
هندوستانده . بيتاريش كبى بر زهرنا كه مشهورا و تدر **عنصرى** بمن انفاس
تو بخاصيت . بو نه دارو كنددزهركيا **هم زها** عاشق معناسنه
الزاء المكسورة
زاء مكسوره لغت فارسيده حرف در دن ديكلو اولور ظرف درمن عن معنا از
تخفيفيدر ونظمده چوق استعمال اولنور اكر ما بعدى حرف صحيح اولورسه زا
مكسور اولور **بيت** اكر روزى باستعداد بودى . ز نادان تنكر روزى تر بودى
اكر يا واقع اولورسه داخى مكسور اولور **هلخ زه لخا** اول سوزدر كه بشيمخى پرواز كچى
وشراحلر بيوك ده ديكلرع بجه زنخ ديرلر **يب زيبا** كوزل و يراشغلو و يزكلو
زينتلو معناسنه **اسدى** بيارا شاپن بود زيبا يى نه . كه امروز جوى همى جاى نه **بوزرا**

اتوكچون ديمكلردر بو معنايه غيرى اسامى ايزرا لفظنده . مسطوردر و هرنسنه كه
بيرنسنه نكال اتشدر . اولا **يرب زيربا** زروه آخى **يرو زيروا** مثله لغت فارسيده
واوله با اراسنده تواخى و تبادل واردر
الواو المضمومة
ديق زديقا آب روغن عو ميدر **وزوا** خمير زواله سى و هرنسنه كه بوترى و
دنن ذكرمى اولا كمان كوروهه بو لغى وداخى اكابكر زنردار ايسه مجموعنه اطلاق اولنور
اكر حيد تركيبده هان خميرده شايعدر **وفز زوفزا** جوز بوكه ديدكلرى ادت كه
يانن طراق او تحدا خى ديرلر
نوع اولدا السين المفتوحة
سا ساو لغظندن مخففدر خراج و باج كه ممالك ممالك اولان پادشاه عالى جاهه
زير دستنده اولان حاكم ومرزبانلر كوندررلر و كلمه نكالا آخرنه لاحق اولور ادات تشبيه
اولور مشكسا و عنبرسا و غاليه سا كبى و سايدن لفظندن صيغه امر و وصف
تركيبيدر **شمغ** ملاذ و ذاورا اسلام شيخ ابو اسحق . كه شاهند فرستد سوى جنابى .
بو معنا يه آورى ساوردر واو حذف اولنمشدر **اوسا** عنبر خالص غاليا بودر كه ممكن
عما كرده فاضل محقق بويله تحقيق ايتمشلر كه سا ادات تشبيه در مثلا سمنه تشبيه انكر
دبرلر اصلى آسا يدر نته كه بو بيتدن ظاهردر **بيت** صحدم جون كله بندد آه دود آساى
من . چو شفق درخون نشيند چشم شب پيماى من . كاه آخرندن يا حذف ايدوب
آسا ديرلر نته كه بو بيتدن ظاهردر **بيت** شفيق كشت زمانه مرا غلام صفت . دفيق
كشت معاذ مرا مريد . آسا كاه داولورا وقلندى الفخده حذف ايدرلر سا ديرلر **اوسا**
عنبر خالص غاليا بودر كه ساحل عمانده بر موضعكا ميدر كه عنبرك غايت اعلاسى
انده بولنيور و هر خالص نسنه كه غير ايله مخلوط اولماشدر **جامى** چه حاصل زانكه
دانى كيميا را . مس خود را نكردد زرسارا . و حضرت ابرهيم عليه السلامك خاتونى
آديدر كه حضرت اسحاقك ام والده مكرمه لريدر **الخذسا الخذا** صاحب لعرى
عباد تدر ساالحداه داخى لغتدر **اعون ساعونا** اوراندن اوج قيراط در و ديرلر
كه بر بوچوق غرام در و غرام بر بوچوق دانكدر يا خود ايكى دانكدر **اوسا اوا** بردده
كه اكثر اغزندن دوكلان خوده در **پ سبا** با عجميه شبرندى نوزى **سبا** باء عربيه
بر شهر و ولايت آديدر كه يمنده حضرت بلقيسك تختكاهى ايدى قرآن عظيمده قصه
سى مذكوردر **پوسى پوسا** با عجميه عبارت خراسانيدر هوده آتشى و حرسيده و مكرو
تراشى قره حصارى كلرى معناسنه ده كلور ديمش صحاح عجم صاحبى قطره . و مكروه معنا
نقل ايتمش **پوسو پوسوا** مثله جامع لغت صاحبى بعض لغتده . كيكدن اولان آشه
ديرلر ديمشلر **خنو سخنوا** كيبا كه شرذ انكله بجينى قيمه ايله طولدوررلر **رسوا**

سرای لفظندن مخففدر او خانه معناسنه اکثر پادشاهلر و وزرا اولدوغی یر
استعمال اولنور فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشدر که عرب دار دیدوکنه عجم سرا دیر
بیت یزاد لعل بوز لبنک کوبینی بیر بستان سرا کوردک کیم اطرافنده بیزم کبی چستان
سرا کوردک • بستان سرا دارده اولان بستانه دیرلر نته کم بو بیتده ظاهردر بیت
حافظ تو جام جم مطلب جام می بخواه • کین بود قول بلبل بستان سرای جم • و آخره یا
کتوروب سرای دخی دیرلر بیت سپیده دم که شدم محرم سرای سرور • شنیدم آیت
توبوا الی الله از لب حور • وج سوجا صدر معناسنه زرفت سرفتا صحاح عجم
صاحبی بوریکدن اشکون طوار سر رفتا معناسنه دیو نقل ایلدی ره رفت سره رفتا
مثله دگرد سوگردا بیر مرد در آدمک باشی چکر بور عربجه سدر و دوار
و دوام دیرلر دم سوما صوق وقت عربیسی قرقره دیرلر ده سونا بوز
ادرمق اویوتنی که بعض بیرلرده سرکه اویوتنی دیرلر دوسوروا سرواز لفظندن
مخففدر باشی آچوق و یلانجی گذوب معناسنه و افسانه و یلان سوز بو معنایه
شینی معجمه دخی لغتدر رو آشکارا سوز و آی سرو معناسنه تمی علق پایه قلادن
ازان بلند ترست که نکر همچو منی اندر ان کند سروا و سزا لایق و عوض و جزا
معناسنه صحاح عجم صاحبی مجازده معناسنده دخی نقل ایلدی فاضل محقق بویله
تحقیق ایتمشلر که سزا لایق معناسنه در ناسزانک معناسی لایق دکلدر بیت
ناسزا بی دراجو بینی بختیار • عاقلان تسلیم کردند اختیار • مصراع ثانی جزای محذوفک
تعلیلیدر جزانک منزلنه تنزیل اولنمشدر جزا کنزوسی تسلیم کن در حذف اولنمشلردر
تعلیل مذکور اکا دلالت ایتدوکندن اول توری تمام معنا بودر تسلیم ایله که عاقلار
تسلیم اختیار ایتمشلردر قوی سموبیا توتکسه سی و سکو خیابر دربیر سهل
طبیبلر محمودی ده دخی دیرلر که سنا کاف عجمیله قپورکا بجند اوق قورلر تیردان معناسنه
مثی سنا آق سفیدلون محبوبه دیرلر سا دات تشبیه در سمن شهر آق
چچکلر یعنی سمن کبی دیمکدر منوشتوا ارشته آشی اطریه معناسنه و هرده
آشی سبز معناسنه سایر اساسی اکرا لفظنده مسطوردر ن سنا ایدیلی دکن
و نور معناسنه عربیدر مشهور سهل اولدرکه اتومی مکه شرفنده دن کلور سنا مکی دیرلر
سنگ آسیا دگرمن طاشی نکتوتی سنگ توتیا سرمه طاشی عربجه حجر الکحل دیرلر
المددیرلر نوستوا مقبره که کورستان و مقابر ودسودا اصطی رنج و عشق
و هوس و بوندن اولان خلط مشهور بیت کردم ز راسری سودا انکنات بودی • نقدی
سلسله پیوند خم گیسوی • و عنبری بود سودا تا اندر رقطا و آسمان یافت

آخ

آخر اینچه در سر داشت • سودا کللرا او

السین المکسورة

پ سپا ساج ایا فقراول معروف آلتدر که سو لرده اوزرینه تلیج و تیرکتی دسار جانج
اصارلر بید سپیدا ترکیده اشتبنج دیدکلری یبری آدلری اسپیدا لفظنده •
یازلشدر بیدب سپیدبا بورجه آشی دیدکلری طعام تعریب ایدوب سغیدباج
دیرلر غیر اسامیسی سپیدبا لفظنده مذکوردر ت ستا و بالضم و الکسر آستا
معناسنه بو معنایه سایر آدلری ایذه مسطوردر واوج قات دیکلدر ستانی معنا
و ستودن لفظندن صیغه امر و وصف ترکیبیدر خودستا و شاهستا دیرلر
بیت بود موید طبع همیشه روح قدس • از انکه باشد طبع همیشه شاهستا • رک سرکا
سرکه خل معناسنه کنیتی ابو نافع و ابو نعیمدر ره سونا طوقورجون اویونی
فیدب سفیدبا بو نوزنلو اسفناج آشی سپیدبا معناسنه کب سکبا اکشی آشی
عربیده مرق حامض دیرلر سکبا لفظندن مخففدر تعریب ایدوب سکباج
دیرلر کنیتی ابو عاصم در و عجمده بر مشهور طعام آدیدر کی آب سکی آبا مثله
منو شمنوا رشته و هرته آشی شمنوا معناسنه هیه سربا سپا معناسنه
یب سیبا مرکب یا لیمنی دیدکلری که ایچنده مرکب کبی نسنه چیقار و دکیز کوبکی
بو نوک لکلرینه نذر دیرلر کوزدا رو لرندن ذر زمانه منطبیلری باشند • زبد البحر
دیکله معروفدر حقیقتده بو زبد البحر دکلدر بونک اسم اصلیدر خ البحر زبد
البحر بونک غیریدر بی سنیبا مثله یکب سیکبا اکشی آشی سکبا معناسنه بم سیما
بکیز و صفت و چهره نته که ملک سیما دیرلر بم بال سیم بالا سیبکه بمی سیمبا
اعمال چیکلدن شول عملدر که ترکیده لدن اولک صاحبنه کوز باغجی دیرلر بیت هر چه
پیش تو باغ و ایوان بود • آن همه سیمیای دیوان بود

السین المضمومة

ت سنا استا لفظندن
مخففدر دن سونا اولا آلتدر معروفه که چلرلر عامه تحریف ایدوب ضرنا دیرلر
رو سروا سوز سخن و کلام معناسنه ورن سورنا زیاده عظیم و بونقلی که
انده عزت و ثنا دبیلر اولا و سرنا دیدکلری آلتدر که چلرلر وز سوزا
صیغه مبالغه فاعلدر زیاده یاقیجی و اجیتغان معناسنه و معنای لازمی نظر •
دینی سوزا دیرلر یعنی غایتده سنجوسی چوق و اجیتعان یاره و گوینده
دیدکلری مشهور جیبان که آدمک بدننده چیقار رت عربیده خراج
دیرلر نارسیده سوزا دیرلر بودغ سیودغا زحمت هم شهما بر غایتده
خنی بیلدنه در که دقت نظر ایله امتحان اولنور بیت نظام فتح ابو الفتح ظاهر آن ماه

که بر رواق نکالش بیهر همچو شهاست

نوع اول الشين المفتوحة

حرف شینی ساکن که آخر کلمه یه لاحق اولور بر قاچ معنایه کلور اولا ضمیر غایبدر اسمه ملحق اولور مضاف الیه معناسنی افاده ایدر سرش آنک باشی جانش آنک جانی دلش آنک کوکلی دیمک اولور مفعولیت معناسنی افاده ایدر دیدش کوردی آنی شنیدش اشتدی آنی دیمکدر و ادوات و روابط آخرینه اولاشن اکثر بو قبیلدندر اکرش کبی کش کبی **بیت** بوسه دلم بکو بت اکرش نصیب باشد چو دیل بخت هستش کم قدا عیم است بو شینک ما قبلی بعضیلر فتحه ایله تلفظ ادیلر **بیت** یکی چهره داری چو تابنده مهر خوشا مهر کش سرو باغ سپهر کشک بو جزوکه در شینک اتصالی ایجاق آخرنده کی هاء غیر ملفوظ که حرف اصلی دکلدر ساقط اولنور و کاه اولور ضرورت وزن ایچون ساکن تلفظ اولنور **مت** تن غنده در ابای باید نخست بس آنکا دلخال باید شجست و حروف مده و یاء علامت ضمیر بونلره الحاقی تا خطاب الحاقی کبیدر اکر حرف مد الف صورتنده اولا آنده ایکی وجه جائزدر ساکن تلفظ ایتمک و اندن صکره یاء مفتوحه زیاده ایتمک دهانش و دهانیش کبی اکر واو صورتنده اولا اوچ وجه جائزدر ساکن تلفظ ایتمک و مفتوح تلفظ ایتمک و ما بعدنه یاء مفتوحه زیاده ایتمک کیسوش کیسوش کیسویش کبی و اکر یاء صورتنده اولا ینه وجه مذکور اوزره اوچ وجه جائزدر دوستیش و دوستیش و دوستیبش کبی و آخرنده هاء علامت اولان کلمه یه اولاشنده ارالرنده بر همزه مجتلبه زیاده ایدرلر بنده اش کبی که هاء اولورها علامتی لفظدن دوشوب شینی همزه سز تلفظ ایدرلر ضرورت وزن ایچون خزینش دیرلر و علامت اسم مصدر اولور و بو حالده امر مجرده لاحق اولور بیا بصدر معناسنه دانش و بینش و بخشایش کبی و بو شینده ضمیر غایب اولان شینک فرقی بودر که مفعولیت معناسنه اولان شینک ما قبلی مفتوح اولور و اسم مصدر اولان شینک ما قبلی دائما مکسور اولور **شا** میوه دار اغاجلردن بر اغاجدر عبرا ایدر وجا و یر مکان معناسنه **اهو شا هوا** شاهوار لفظندن مخففدر بکشنه و تازه و نازکه معناسنه و اینچو صفتیدر ارباب لغت بو یله نقل ایدیلر فاضل محتوی بو یله کتبنی ایشترکه شاه اولمق معناسنه در بیوک دایه شاهدانه دیرلر و بیوک یوله شاهراه و بیوک کرکدنه شاهرخ دیرلر و الحاصل هر نسنه نک ایرد سی و ابو سنده استعمال اولنور **بچ شب** قرا کو کیجه عربجه دجی معناسنه **بیلد شب بلدا** غایتده اوزون کیجه **روشروا** بلاذر سوز فتح سین مهمله ایله کو وا معناسنه **شب شبا** التی یا تلو دیمکدر و حشرات ارضدن چهل پا و صد پا دیرلر کاری سائرا سامیسی چهل پا لفظنده سطوردر **شت شتا**

التی قیللو تبوزه دیرلر ششتا لفظندن مخففدر **غ شغا** تیردان ادوقبلاغی ظرف **نثر نثر** ایا شمی که بهنکام کین بیلک تو کندز سینه دهلوی خصم کیش و شغا **عت شقتا** مثلدر **ق شغا** مثلدر **ک شکا** مثله سایر آدلری سکا لفظنده مذکوردر **م شما** بیلنج عربجه شمامه معناسنه **ن شنا** صو ده یوزمک معناسنه اسم مصدردر و وصف ترکیبیدر **بیت** بدریا شنا چون نهنگ آورند بشمشیر باشیر جنگ آورند **دب شوبا** چرش و خیل **وغ شوغا** دوه و بتون آغیلی **بیت** چو درد و کوک کیرد قصد شوغا شبانرا نبود بغوغا **وک شوکا** مثله سایر اسامیسی کنکر لفظنده سطوردر **هج شهجا** شایسته معناسنه و ایچشاد دیمکدر **هب شهبا** بوز قیر قیز عربیدر **هر وشهروا** شول نقده دیرلر که بکره سی معنیدر اچی شاهدرکی ایله اولا اعلی دن یعنی الجایق و کردر امرماد شاهی اولما ینجه نافذ اولمز **هل شهلا** الاجه و الا کوزلو و بعضلر تیره کوز دیدیلر و شاشی کوزلو احول معناسنه **یب شیبا** و بالکسر اشکاره و روشن معناسنه سایر آدلری آشکارا لفظنده سطوردر **ید شیدا** و بالکسر دیوانه و حیران و آشفته

نثر اکر معانی غرانی چرم بکناید شود چو وامق ورا و دو نی آسمان شیدا

الشين المكسورة **کنبه و شکنبوا**

اشکنبه آشی **کیب شکیبا** شکیبیدن لفظندن صیغه مبالغه فاعلدر و آرمیده معنا **نثر** بیتوچکونه باشد آرام ملک و ملت هر کز تنی بود کو از جان بود شکیبا **لو شلوا** اندام عضو معناسنه و جسدده بر عضو داخی دیرلر اصلده عربیدر داوین عجم چوق کلوب کثرت استعمالی ایچون نیاز اداولنوب بیان اولنمدی شلوادخی لفظ **ن شنا** صو ده یوزمک غیری آدلری شنا لفظنده حالا ذکر اولنمدی **نا شناسا** آکلغان و آکلان یعنی زیرک و فهیم معنا **نو شنوا** اشیدیجی هنوز شهنوا ادشته آیشی سایر اسامیسی آکروا لفظنده مذکوردر **یب شیبا** آشکارا و روشن والتون **ید شیدا** سراسیمه و حیران فتحه ایله آشهر در **یرب شیربا** قیزلر و ریلان آغولق و جهاز **یروشیروا** شیربا معناسنه **ن شینا** صو ده یوزمک غیری آسامیسی آشنا لفظنده

سطوردر **الشين المضمومة** **توب شتوبا**

کیکک دیدکلری اوت که خوشحه دا ایچه سی واردر عربجه سعتر دیرلر **خ شخا** لحوق حاصل بالمصدر معناسنه شخودن لفظندن و اسم مصدر طرمقلامق معناسنه و صیغه امر و وصف ترکیبی **غ شغا** تیردان **ق شقا** مثله **ک شکا** مثله غیری ادلری سکا لفظنده سطوردر **م شما** سیز دیمکدر جمع ضمیر مخاطبدر عربیده انتم معناسنه **ما شمارا** سیزه دیمکدر **ورب شوربا** معروف آشی **ورو شوروا**

مثلا ترکیبده داخی استعمال ایدرلر **وغ شوغا** الاجق **وبل شوبلا** آق اینه دنلر بر نجاق
معناسنه وقوان بچکنکه آتی سایر آدلری جنطیا نا لفظنده ذکر اولنمشدر **ره شها**
برانوید وردی معناسنه

نوع اوله الضاد المفتوحة

حرف صاد دخی صفت اطباق واستعلا وصفیر جمع اولدوغی اجلدن غلظتدن
خالی دکلدر رقیاسی بودرکه بو لطافت وملاحت اوزرینه وضع اولنمش لسانده
هیچ وجه ایله کلمیه ولکن صاد ایله کلمه دراکثر بودرکه عربیده لردن منقولدر
واولکه فارسی صحیحدر اصلده سین اولوب صکره عربی لفظ ایله الحق طوتارلر
تغلیظ ایدروب صاد ایله تلفظ ایلدیلر وصاد ایله یازدیلر تتبع السنه مختلفه ایدنلرکه
شیوازبان اولانلری بیته تلفظ ایدوب وسین ایله یازدیلر بلکه سائر لردن منقول
اولانلری داخی طابی تا اوقورلر طا وضادی ذا اوقورلر **رب صبا** بادشرق کی
طوغوسندن اسن یل **حرصدا** اوا ویاری **د صدا** یا نقو وآوازه وصوت لق
وآواز کوف تر بعضلر یاخلت کوف وجغد وبوم هرسه یکیست دیر وبعضی
اصحاب لغت کوفا وکجه بکلری بوبوک بیرتیجی قوشدرکه کیجه ایله اوچارلر
عربیده هامه دیرلر دیر بوروایتلر اما فاضل محقق کوفنی بر قوشدر که طالعی
اسوزبیرلرده اولورلر که اکا آرغوسنی دیرو معنی فخرنک بوبیتنی استشهاد کتوردی

بیت جال ملکی وبن کا ندرد بارشی ٭ ندارد هیچ ما ثری ومی کوی ٭ دیاربنده اسوز
بیرا اولمامقدن کنایه دره **ردب صدیا** چیان دیدکلری بوجک یا قلری چوق اولمقدن
کنایه در عربیده شبث دیرلر سایر تفصیلی وآ دلری جیم با لفظنده مسطوردر
هبه صهبا قرمزی شراب عربیدر

الصاد المکسورة

د صلا یا شوزنک معناسنه **لصلا** اوزرینه مسک وزعفران اراجق طاش

نوع اوله الطاء

حرف طا داخی صفت اطباق واستعلایی مستور ایدر
اولسبدن غلظتدن خالی دکلدر بوسببدن فرس اهلی طابی تا اوقورلر اما
کتابتده طا یازرلر حتی عربیده لرده وقرآن عظیم الشان ده واقع اولان
لغتلری داخی بویله ایدرلر

الطاء المکسورة

لطلا التون اکثر بودرکه امالة ایدوب طلی دیرلر والفیا قاتنده یاقی کیبانی
درترلر وقرا ولطلا یه معناسنه

الخاء المضمومة

غ طغرا پادشاهلرک نشانی که برآتلرده احکام اوزرینه ایدرلر

نوع اوله العین المفتوحة

حق بودرکه لسان فارسیده عین مهمله کلمیه واولکه استعمال اولنور عربیده لرده

منقولدر

منقولدر و یا بحرتغات عوام قبیلندندر چونکه بعض الفاظ عین مهمله ایله شایع
اولمشدر لازم اولدیکه نقل اولنوب بیان اولنه **اشق و عاشق** واقلیم ؛
شغدی که قره اوزره محمد کوی یجوز روحی ایله وبادا ایله بیشورلر لو **الم آرد عام آرا**
بیر نوع کلدر بصرنجا بندن کلور چوق بیر اقلری اولور وضلیجه زمان طورر صوللماز و
دوکولمز قورودقدن صکره اسباب ایچنه قورلر غایتده لطیف رایحه سی وار در جهان
ولایشنده داولانکادی کبی فخرسی چوق قدماندن طورر کیمز کیتی آرادا خی دیرلر **ذرعذرا**
قیزاوغلان دوشیزه معناسنه عربیدر جمعی عذارا کلور **حافظ** آن تلخ وش که صوفی
ام الخبائث خواند ٭ اشهی لنا واحلی من قبلة العذارا ٭ **لکه عکا** لاع اودوکه لاع
اراسی **ذ عنا** زحمت ومشقت **نق عنقا** اسم ملکدر واسم طیر سیمرغ معناسنه اسم بالا مسمی
اولانلردن دروبجاز اعقا یه داخی اطلاق اولنور که سید الطیور در

نوع اوله الغین المفتوحة **غوشا**

ب غبا بیجبر معنا سنه **رام غراما** بیر بوجوقدا نق ودیرلرکه ایکی دانق در **دغی**
خشم وتندی وملول وضعیف و سالم معنا سنه وکوکل باره لری که بیابان آتا دلردن
بهلوبیده خومش ؛ غله دیکلدر **دم غرما** غرا ما لفظندن مخففدر **رو غزوا** قم
نا تراشیده عربجه بواغه دیرلر **ذ غذا** قصد معنا سنه **زغزا** جهاد معنا سنه عربیدر
ورغورا صرپ آغری وجوتور ودیب غور معنا سنه **وغ غوغا** معروفدر ترکیبده داخی
مستعملدر غلبه واصوات معناسنه **بیت** خاست غوغایی زقدرت در میان عاشقان
در میان ما نخواهد هر که این غوغا نشست

الغین المکسورة

ذ غذا بیاجک طعام معنا سنه

الغین المضمومة

زغزا اتراک بجباکدن بیر
قومدر که سنده قورقزلرفی مذهب تاندن دوکیجلودر **وربغوربا** قوزوق آتی
ورو غوروا مثله **ونی غوشا** صحرا وبیابانلرده دوکیلوب قوروحش ادبه وبغرا
بانیدر که بغرادن اکین دوشورلر ترکیبده بتاق دیرلر

نوع اوله الفاء المفتوحة

لسان فارسیده فا ایله با وواو ارالرنده تواخی وتبادل واردر سفید وسپید وزبر
وزفر وزور کبی وکاف عجمیه ایله ارالرنده داخی واردر بیخشک وکبخشک کبی دبات عجمیه
فا ارالرنده داخی واردر پارسی وفارسی وپیل وفیل کبی وکاف عجمی مطلقا تعریب
اولنسه جیم ابدال اولنور پرکار وفرجار وجلنار وکلنار کبی نقد که جیم عجمی تعریب
اولنسه صاده تبدیل ایدرلر چین وصین کبی وعجمی زا یی داخی جیم ابدال ایدرلر لاژورد
ولاجورد دیرلر وهر اسم عجمینک که آخرنده هاء علامت اولسه که فتحه یه علامت

ایچون یازرلر تعریب اولندقده اکثر بودرکه جیم ساکنه تبدیل اولنور امج وبانوج
کبی که اصلده املہ وبانو ایدی وکاه اولورکه اولهادن بدل قاف کتورلر
بادق وباشق کبی که اصلده باده وباشه در جیم مفتوحه اولنده مفصل ذکر
اولنمشدر **فا** کیرو دیمک اولور فاء تعقیبیه معناسنه اکثر واوه ابدال اولنور
وبازمعناسنه ونیجه آرو وقارشو فرا معناسنه مثلا فا دانتن دیرلر قارشولامق
وقارشو طورمق معناسنه **اشرفا شرا** اورتکل دیدکلری اوتدر صارماشق انواعندن
طبیبلر کرمة البیضا دیرلر **اوانی فا وانیا** آبی کلی وآبی قولاغی دیدکلری چیچکدر که قاشی
ده بیتاد قزل کلکلری اولور طب کتابلرنده کوکی مراددر عربجه عود الصلیب دیرلر
ج فجا بتاق یعنی یمیشی بعین صوکنه قالان حبوبات ده استعمال اولنور وقوان اجنده کی
اریلکه **دفرا** یوقارو وکیرو وقارشو ومجازا اوست فوق معناسنده ده کلور
صحاح عجم صاحبی وبکا ظرف معناسنده مستعمل ردیثی وتحسین لفظ ایچون نعلار
ومصدرلرا اولنه داخل اولور فاضل محقق دقایق اکتفا نوده بویله تحقیق ایلمشلر که
فرا فراز لفظندن ترخیم اولنمشدر جمع معناسنه کلان فراهم ده کبی فرانک اصلی فرازدر
راخ فراخا وبالکسر کیکلک وسعت معناسنه **رقیقی** شادیت بادچندان کاندر جهان
فراخا اودرنشاط وشادی بادرد ورنج اعداء **راخز فراخزا** ایکلرجه اوغلانه
عربجه خا یجدیرلر حاء مهمله وکسر باء موحده ایله **راشی فراشا** توا ودیرمسی که
عربجه قشعریره دیرلر علتلرد ندرواسته یعنی حمی در ترمه سی کترزه عارض اولور
بدنه ومطلقا تیل اورپرمک صوقدن وغیریدن اولسون وفرا شیدن لفظندن
صیغه مبالغه ناعلدر **دخ فرخا** فراخا لفظندن مخففدر **بیت** بود بچو چشمه
سوزن بچشم اعدایت زبس بلا ومحن عالمی بدین فرخاه **ردفردا** یارن دیمکدر غد
معناسنه **دس فرسا** قوتلو ودوتیلچه یوو فرسودن لفظندن وصف ترکیبی در
دموده خد فرموده خدا تنکری بویروغی یعنی فرض اولان اعمال **ص فضا** صاد
مهمله ایله اوزم چکودکی **خ فضا** ضاد معجمه ایله اووابازی صحرا معناسنه عربیدر
فارسیده داخی شایعدر

الفاء المکسورة

دفدا بیرا ولاحق وکلاجک سنه ایچون بیرسنه دن بجمله اولوک بیریند آنی بذل ایدر
جامی یامن بذلا جانک فی کل ما بذا بادا هزار جان مقدس ترا فداه **رفرا** فراز لفظند
ترخیم اولنمشدر **راخ فراخا** فتح فا ایله فراخا معناسنه **راخی فراخا** مثله و
ارالق ساتر اسامیسی فراخا لفظنده مسطوردر **ن فنا** آواوکی واو اطرافی بیرانی
بیت معناسنه عربیدر **خ فنجا** کرنمکده چلنلردن عذا اولیور که آدم بی اضطراب اکچی

اوزره

اوزره قالقا روا سنبوب کرپنور الحاصل یاننده مطوا دیمکله معروفدر وفنجا
کردن لفظندن اسم مصدردر وصیغه مبالغه در **نوع اولده الفاء المفتوحة**
اکرچه ارباب لغت قافدن خیلی لغات نقل ایتمشلردر اکر تحقیق اولنسه بالفتح
لساندن منقولدر یا غلط مشهور قبیلندندر خصوصا اکثری اعلام رجالدندر وقاف
ساکن اواخر کلمه ده علامت تعریب در هر اسم عجمیکه آخرنده تاء علامت ادله
تعریب اولنسه اکثر بودرکه یرینه جیم ساکن کتورلر بابوج بنفسج کبی کاه
اولور قاف ساکن کتورلر یورق ومهرق سنبوسق فالوزق لوزینوج وزنبق
کبی باب جیم مفتوحه ده مفصلا ذکر اولنمشدر **ابول قابولا** صوندرمه و
مصدره وطرّه ودیوار اوزرنده یا عموردن صاقلمق ایچون یاپدقلری سقف
ب قاتقبا اوکی اچوق قفتان **ب قبا** مثله اوکی اچیق قفتان وکپنک دقفتان
بیرلتق معناسنه که اعجام جامه قبا کرد دیرلر قپان اوکی طوتوق قفتان تعبیر
لر اوکی اچدقلر **بیت** چون کل از نکهت او جامه قبا کن حافظ وان قباد رره
آن قامت چالاک انداز جامه اوکی طوتوق قفتان دیرلر **بیط قبیطا** بادهوا
معنا **راسی قراسیا** کراسی آلو بالو معناسنه **راصی قراصیا** مثله **رانی قرانیا** قزلجق
دیدکلری طاغ یمیشی و زغل واوز دیدکلری میوه **ردمان قردمانا** کیکه مزاسی
دیرلر بیراوتدر بعضلر کیک اتیغی دردیدیلر **رفنی قرفنیا** کبابه دیدکلری شهور
دارو **ری قریا** مقل اجنده بولنان اغاچ باده چقلری **زقزا** سقمغان عرب
غراب ابلق دیر طوره شدندر دنیا وعفونت اولان یرلرده لقلق تویتی ایله
طورمزلر قاچارلر عفونت رنجه اولد قدن صکره کیرو آشیانلرینه کلورلر **سط قسطا**
پرلوقا بعضلر قسطا ولوقا ایکی حکیمدر یونانلدن دیدیلر بعضلر قسطا بر
حکیمک آدیدر بعلبکده در تبریزی مامون خلیفه زمانندن لغت یونانی ولغت عربی
یی بیلوردی نیجه حکمه متعلق کتبی یونانیدن عربی به نقل ایلدی بیرسی مجسطی
ایلد اقلیدس ارا سنده متوسطا در بوقول اصحدر وبعضلر حضرت لوط بیغمبرک
اوغلیدر دیدیلر جائز که حضرت لوط کاوم اوغلی دیلی ولاد ومذکور حکیمک اخی آدی
اولا بعضلر قاف مضمومه دا ایرادا ایلشلر **ف قفا** اکنه عربیده وفارسیده
مشترک لغتدر ورسیده **لومی قلمونیا** جام ساتیزی **هرب قهربا** کهربا لفظنک
معربیدر **یولی قیمولیا** بیرنوع آق طپراقدر طباشیره بکزر اما طباشیردکلدر بعضلر
اتکه دراو طپراغنک آدیدر دیدیلر بیردر لوسی آق بیر در لوسی قزل لغه مائل اولور
آندلن وارزن ولایتندن کلور **یمونی قیمونیا** مثله **القاف المکسورة**

پ قپا بثبردان وسپرندی وعوداغاجی لیمی قلیما لغطلری محتفلدر الوان
وکنی طوالجی که توتیا لرده استعمال اولنور الثنا فاتنده مورودر

القاف المضمومة

ب قبا وسیلة المقاصد صاحبی وچوزبالیاده دینی چیچک نلچوغی که چچک ابوکا تجیده
اولور عربجه وعاء طلع دیرلر سایر تفصیلی کنز اللغة ده مذکوردر سطرقطا قطا
معناسنه تمفوته بدین کنا یترا منتبیت بر فضلاه که بنیست بر حکماء زمانه قطارا
ن قتا جیروکه بیدکلری مشهور اوت — نوع اولدن الکاف المفتوحة
کاذ عربجه که اسمک آخرینه لاحق اولور ادات تصغیردر پسرک خوبک و بیرک دیرلر
اوغلانجغز کوزلجک بیرجوکز دیمکدر وکاذ نفرد مکسور ذوی العقول لدن سوالدر
کیم دیمک اولور آخرنده هاء علامت یازرلر تلفظ اولنماز کاذ اولورکه ضرورت
وزن ایچون کسره و اشباع ایدوب یا تلفظ ایدرلر کاه اولورکه ما بعدنده کی
کلمه نوک اولنی اسکان ایدوب بویلی اوکا اولاشدر و رب تلفظ ایدرلر لطیفی
که شنود ایر سخن نغز پراسرار درا نغمه طائره را سمع سلیمان باید وکاف عجمی تنوین
انسر لر جمعه ابدال ایدرلر برکار و زجاد و کوهر وجوهر کبی کا کنجی و کیمجیرا غاجی
ارخوم کادوما اینی بوریجی اتی کاشا کتی معناسنه اکاکا کیشی مردم زاده
معناسنه و بندهندی اضداد دندر کاکیا اوزمجک اوی سا براسا میسی بر کاکیا
لغطنده مسطوردر کالا قاشی و اوده طوتیلان قاب قجاق و اوزنی دو دوک
و بالته و تفبیر و بولنده مکوزینه و ارتسیه متاع البیت معناسنه بیت اکر خواهی که
یابی قدر والا مکن جسا یکان امنع کالاه کالیا دوکک کانا کاف عجمیله ابلهه
و نبی عقل فردوسی اکرچه کوی سرو بالا بود جوانی کند بیرکانا بوده کاه ربا
معروف و مشهور صمانه قابیچی پشدر ابونسی صارزی و شفاف اولور بعضلر
دیرلرکه دریالقا رنده بیر جنس قواق اغاجینک ینیدر عربجه اول اغاجه
خور دیرلر حاء مهمله ایله دریا به یقین بیرلرده بتاکین پیسی دکیزه دوشر
دوزکارله دریا صوتی دوکد دوکه تا تیلنور طاشی کبی اولور نفع بیر
مقدارینی سحق ایدوب صوجه طرفدن اسهال اولانه ایچورسه لر نافع کد
کبا سپرندیکه اودن سپرلر بانتا آترلر وعوداغاجی و سرمجه لغط عربیدر
قانوننا دیدو کبا کسر کاف له وقصر الغه سپرندی خاکر دوفته معناسنه
و منه الغلم کوید ازعود و هرچه بران بوی کنند دیفی تا فلم داخی درا
اولنمشدر کبتا آق صلوا که ناطفه دیرلر و بنمیند حلوا کبوترنا کوکجه کورجین

کبوتردنا مثله عربجه ورشان دیرلر کبیتا و بالضم کبتا معناسنه کبتو ابجق دیمکدر
معناسنه کدا کاف عجمیله برخسول فقیر وغابل معناسنه فاضل محقق ذنابق اکتا نق ده
بوله تحقیق ایتمشلرکه کدانک کاف اصلده عربیدر ترکیبده کاف عجمیله استعمال اولنور کدبا
یعنی کدبانو معناسنه نقل ایلمش کدبانوا صحاح عجم صاحبی آغرکا بلواولوخا تورت
کدبانو معناسنه نقل ایلمش کدخدا خداوندخانه یعنی صاحبخانه معناسنه قال العلامه
فی الشرح القانونی کد بالتحریک النهاونی البیت وخدا معناه الرب وکدخدا معناه
رب البیت وقد یستعملونه بمعنی المدبر فی الامور کرا بالتخفیف اوقیو نوم معناسنه
کرا بالتضعیف وتخفیفه فصاد وحجام معناسنه کراویا تعرقه دیرلر رازیانه جنسندن
برمشهوردارودر کربا یعنی بلاد کوتیدیکی بعضلر ربا جنسندن بیراوتدر دیمشلر
کونا کونا معناسنه کردا کاف عجمیله کردن یعنی بوینون عربجه رقبه وجید دیرلر و
دونیجی معناسنه صیغه مبالغه در عسجدی کسی کز خدمتت دوری کزیده برود فی بود
کردون کرداه کردنا صحاح عجم صاحبی بفتح الکاف العجمی والدال وکسرها دیمش کباب
دموری سیخ معناسنه که بعضی بیرلرده شغلجه دیرلر و قوزی بوزغوسی بلوه معناسنه
یعنی وسازا لننک بیرینه دیرلر دیدی و بیرنوع اویوندر و پرلغوج واوتلا
یوریمک اوکر تکچون دزدکلری چیچیر دیدرلرکه عربجه حالو دزاجه دیرلر کرنا
اشک منترندن بیرنوعدر و بعضلر ریبا جنسندن بیر نبات دردیمشلر و کربا
داخی لغتدر اخر حروف تجملیه و بعضلر یا ایله که ثانی حروف تجید در مروی لغتدر
دیمشلر کرما کاف عجمیله اسی وقتی فاضل محقق بو بیله تحقیق ایتمشلرکه کرما یازدر معناسنه
سرما درکه قیشدر نته که بو بیتلردن ظاهردر نظم زمین پرنگار و هوا مشکبار
کرمانه سرما همیشه بهار دیگر دمادم کوزلرم یا شدن ابر شماسه کرمایه قوروز
دوییزدی دریالر بوسوز و تابدد یا بیر کرماده و سرماده الفاظ منتقمه دندر
کرمانک معناسی بالطبع اسی بر ملابسه در سرمانک معناسی بالطبع صووقه ملابسدر
معناسی اوله یازده واردر مقتضای طبعی هوامی اسی اولمقدر صوقلوق اولورسه عارضدن
کلور معنای ثانی قیشده دوار در مقتضای طبعی هواسی صووق اولمقدر اسیلک اولورسه
عارضدن کلور آخر کلده الفکر زیاده سی مدخولنک مدلولنه ملابسه طبعیه سنه دلالت
ایدوکی توانا ایله زورمندک فرقنده بیان اولنمشدر کربا کرنا معناسنه بیت اکوزا بوکفت
رشخه بری درابر بری زرجد دیروزه بیکیو کریا کرنا زاء عجمیله مثله مولانا جلیمی
بحر الغرایبده دیرکه بولغت هم کاف ورای مهمله وهم کاف زاء معجمه باشیله روایت
اولنمشدر و آخرنده کی الف کاهی قلیم یا ایله که ثانی حروف تجیدر و هم یا ایله که آخر حروف

کمی به شیع قیاس شده که اعلای ... لابیت ... شود
عبیر ... خجسته ... زرد ... منتور شده
... بخت ... زر ...
نصار جهان زر ... خلق ...

تأکید ایدر و یرد گزینیده داخی لغتدر وکز بینک داخی معنیلری واردر محللرنده مذکوردر

کیلا وبالضم آق سلیخه دیمکله معروف بر اغاج ادیدر بعضیلر کوجله بوکن دیرکدر که فوقیل لغزادن ردیده برهان صحاح عجم صاحبی بیرآغاج آدیدر فورثت باغریتنه بکزر بعضیلر فورثت باغریدر دیرلر وبعضیلر کجوله دردیدیلر کجوله اوکادیرلرکه دقمق اوررکن اوجاسنی اونیادر بونیرلرده شمدیکه زماننده جرجینه دیمکله مشهور اولمشدردیش

کشیده بالا بونی جکلش معنا کفا محنت ومشقت که آرمدیشور

یونسور جهان بعرلتوکشتن آنچنان که محکم نیست که بردلی بود ازجور روزکار دکفا

کعفا کاف عربیله کعفن لغظندن صیغه مبالغه دنا علادر اصلکا فتن لغظندن مخففدر بارزتی معنا

کلیسا نصاری معبدی بیع معنا صحاح عجم صاحبی زنج معنا داخی نغل ایتمش لطیفی دیدم اندر مسجدی خوبا نجید چون کلیسا ی جنان بندانتم کلیسیا مثله بیت کعبه خراب کردن وآنگه بجای آن کردن کلیسیا ویها دن بناکنشت

کما وبالضم منتر سماروغ معنا وماروک عربجه خس معنا

کمرا لحاقخانه وجارطاق شمس توقهرما دجهانی ودیرد یا برها دو یا بره توبر فلک کمرا وطوارآغلی که احجند قیون وسایر حیوان یاتورلر معنا بر سایر اسامیسی انکر والغظنده مسطوردر

کنا قاتیلق وزحمت کغا معنا

کندا کاف عجمیله مردارقجو تنتی معنا ومردارقجو لومنش معنا ودناجی ودانا معنا اکثر بو معنا بضم کافله مرویدر طبیعی ضم کاف عربی بعجمیله فیلسوف ودانا معنا دردیوتصحیح ونقیح ایلمشدر الفکرما قبلی زاایله داخی کنزا مرویدر عنصری بیلاانترا رفتن بادستور دلکوه دیران بهتکو دلاندیشه مکنرام

کنذنا کاف عجمیله کندنن دیدکلری اوت که عرب کراث دیر عنصری خصم توچون کندنا کرچه برو یدزخاکه قطع کندنسل او تیغ اجل چون سنابه

کنزا ایکی بیلیجی فیلسوف دانا معنا والفکما قبلی دال جمله ایله داخی روایت اولنمدی اصح زاایله دروخود رو معنا که بیابانلرده بنان اوتهدیرلر

کهربا کاه ربا لغظندن مخففدر تعریبی یدرجب قهربا دیرلر

کهیانا وبالکسر آیوکلی وآیوقلاقچی دیدکلری اوت مادا نیا معنا سایر تفصیلی وآدلری آنده مذکوردر

کیا کاف عربیله اولپادشاه عالیجاه دیرلرکه مملکتنی محافظه ایده شمس شکوه تخت کیان وارث ممالک جم که تاج وبرزکیا زاشنشه استدکیا مرزبان معنا وطبایع یعنی عناصر اربعه معنا فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله تحقیق ایلشلرکه طبایع معنا اولان کیانک اصلی کیاه دربوتخفیف اولنمشدر

بیت جهان پناهی وشاهی که مثل او نایید زافتران نجوم وزامتزاج کیا الغاظدا دستید

ترخیم

ترخیم شایعدر طبایعه نسبت ایدیجک کیانا دیرلر بیت نو وارث کیانی بر حاست از نهیبت صد بیتی که بودی درخلقت کیانا کی اولوسلطاندرنته که بوبیتدن ظاهردر بیت باده همی خورد با آیین کی گنج همی داد بهرجام می کیه نسبت ایدیجک کیا دیرلرنته که بو بیتدن ظاهردر بیت زاهدی بیند بگوید ای کیا هتی بیدار از بهر خدا لن فارسیده معنای نسبت کاد الفله افاده اولنور کاد بالیه مثلا بساده دیرلر بسیجه دیرلرنته که بو بیتلردن ظاهردر نظم چه ناخوش بود دوستی با کسی که مایه ندارد درزدان بسی بسا زورمندی که افتاد سخت بسا فتاده را یاوری کرد بخت صحاح عجم صاحبی کیا بالفتح والکسر اولو وقوری اوت وایشکوبج معناسنه کلور وکیانا مثله دیمش

کیانا عناصر اربعه خسرو همه آزاد کیست همت او قهر کردست مر کیانا را

کیغا سختی ورنج کنا وکنا معنا

کیها جمع کی کیان داخی دیرلر اولو پادشاهلر معنا ونوجه وجهان کیتهار

الکاف المکسورة

کبا سبزندی معناسنه

کرا کیه دیمکدرکه عربیده کرا اجرت معناسنه وعودآغاجی کبا معناسنه کلور

کردنا دیزآغرشاغی وهرنسنه که اکابکزربوجری اولا وفتح کافله کردنا معناسنه

کریغا دغزکوعتی سایر آدلری بالوالغظنده یازلمشدر

کما قنه جنا معنا

کهیانا فتح کافله کهیانا معنا

کیا کاف عربیله مرزبان وجارطبایع وقوزی اوتی وسبزندی وایشکوبج معناسنه

کیا کاف عجمیله اوت نبات معناسنه کیاد لغظندن مخففدر پادشاه وکواکبی که اصلده پادشاه وکواداییدی عصمت برمهرتوتا سبزه خط سرنه برآورده نشناخت دم خاصیت مهر کیارا

کیادا عم وغصه

کیانا فتح کافله کیانا معنا

بیکیبا شیردان طوله میی ابواسحق کیپا خوشست ویا چه عزیزست وکرظریف اما هریسه برهمه چیزی مقدمست کیبیبی سایر اسامیسی سختوا لغظنده مسطوردر

بیتی آدکیتی آرا کاف عجمیله معنای ترکیبی جهان تزیینچی دیمکدر وبیرنوع کلدر چوق بیراقلری اولور بصره ولایتندن کلور غایت لطیف رایحه سی واردر عالم آرا دخی دیرلر سایر تفصیلی انده مذکوردر

بیتی نم کیتی نما آیینه اسکندری تفصیلی آیینه کیتی نما لغظنده مذکوردر

برکیرا کاف عجمیله طی تغار معنا صیغه مبالغه در

بیمی کیمیا حیله که عقلله قادرتمتی اولا واولفندرکه اهل دنیادن غایت حرصلرندن بعضلرآلتی وافیح مانوب کوزبایمتی ومکروقاسیله جمع ایتدکلری بوجود لربنی ادل خیالله اودلره اوروب بارلرا ولخود حاصل اولوروزر دکل مفلس ومتنزبوزقالورلر عاقبة الامر اکثری بوهواده قلاب اولوب بوغا زنیذ

بعضیلری حضرتلرندن هلاك اولورلر فاضل محقق اكر بیوك دوزدوكی عملی التون
دیرو بطریق الاستعارة مزخرف سنه یه كیمیا دیرلر **بیت** بنیره جو جنك آورد
باز نیا هم از ایلهی باشد وكیمیا كیمیا بوارده برامل ایچون استعاره اولنمشدر وجه
تشبیه ظاهردر عملی التون نكده اصلی یوقدر زیرا ماده سی جواهر خسیسه دندر
واول صنعتك كنذوسنه ده كیمیا دیرلر **حافظ** هنكام تنكدستی در عیش كوش وستی
كین كیمیای هستی قارون كند كدارا

الكاف المضمومة

بیت كبیتا آق و پشمینه حلوا فتح كاف ایله كبیتا معناسنه **ج كجا** استفهامدر قاندة
دیمكدر ان فارسیده حروف استفهام بو بیدر كجا كه چه چون كدام كی چند در **سكبیلا**
كوجلد دیركلوی فتح كاف ایله داخی مرو بدر روسائر تفصیلی انده مذكوردر **شوخوم كبه**
خرما ارگك خرما **فت كفتا** اصلی كفت در كاف عجمیه كه دله كلان سوزه دیرلر آخرینه
الف زیاده اولنمشدر مقام جوابده استعمال اولنیور كفت مقام سؤالده استعمال اولنیور
الفك زیاده سی جوابی سؤالدن فرق ایچوندر اما غالب بودر كه سؤالده كیر تر جواب بر
بیت كفتم غم تو دارم كفتا غمت سر آید كفتم كه ماه من شو كفتا اكر بر آید بو الفك سائر
تفصیلی صدر كتابده آخر كلمه یه لاحق اولان الف تفصیلنده مذكوردر **فوكفزا**
كاف عجمیه وفانك ضمه سی وفتحه سی جائزدر وراء مشدد دركچكك نلغیغی هجیك
اتوكرا ایچنده اولور تلوسه معناسنه عرب وعما ء طالع دیر تعریب ایدوب جغرا دیرلر
كاف مفتوحه ایله ده نقل اولنیور اصح كاف عجمیه مضمومه ایله در سائر اسامیسی
تبیا لغتنده مسطوردر **دلدعن كار عنا** فكر دیركلری سنه كه عورتلر بوی
ترینه سورر لر قیزدر كلكونه معناسنه كل فخیه ده دیرلر وبیر كلر ارده دیرلركه
دوكلی كللری ایچنجی اولا **م كما** مشدد مار ولفتح كاف ایله كما معناسنه **ماجارا** اغیل مركزا
مثله غیری آدلری آنكور لغتنده مذكوردر **ده كنا** كاف عجمیه كناه لفظندن
مخففدر **فردوسی** ملكا ابیكبا ركفتندما ز یوسف ندیدیم هر كز كناه **بخ كنجا**
كاف عربیه صغیناق بیر ملجأ معناسنه واولاجق مكان وكنجیدن لفظندن صیغه
مبالغه فاعلدر اوسع معناسنه **بیت** ندارد ایزد اعناكه بر غور تنها كنجانی
درد فرقت **نذ كنذا** كاف عربیه وعجمیه دانا وبیلیجی معناسنه **نوكنزا** مثله كاف
مفتوحه باننده تفصیلی اولنمشدر **نه كنها** بیر كوچك اغاجدر بیر اغی صاق
اغاجی بیر اغنه بكزر **نك آو كنك آو** ناساز آواز عربجه كز یردیرلر **وكوا** كاف
عجمیه طانوق شاهد وبینه معناسنه كواه لفظندن مخففدر **ودكورا** كه اولا
لفظندن مخففدر **وركی كوزكیا** ایكی كاف عجمیه ایرق دیدكلرا وت كوركیاه

لفظندن

كوركیا

لفظندن مخففدر **وشت رب كوشت ربا** چیلا قوذ دیركلری قوش عربیده خوا
وصرد دیرلر **وی كویا** صیغه مبالغه در كفتن لفظندن سویلیجی دیمك اولور
وهم مقام تمثیلده دخی استعمال اولنوردها بش وصاسز معناسنه فاضل محقق دقائق
الحقائقده بویله تحقیق وتدقیق ایتمشلردر كه بیر كویا واردر كه مركبدر بو یا كبی
بیر جزؤ كوی در كاف عجمیه كوبیدندن مأخوذ اسمدر كوبیدن مصدر در معناسی
ایتمكدر مرجع تعطیع صوتدر آغز ایله تلفظ حروف كیكك بونلر كك بو كتابده
ایرلایجی بیركه ایرلادوغی وقتده تلفظ حروف ایتمك لازمدر كلامدر كوینده دیرلر بلبلی
انوكله توصیفا یدرلر نته كه بو بیتده واقع اولمشدر **بیت** او لالرده بهشت
ماه جلالی بلبل كوینده دیرما بر قضبان كویكه سائر تفصیلی كفت وكوی لغتنده
مذكوردر وكویانك برجزؤی الف مبالغه در بو یا نكده بیر جزؤی بوی در تخو معناسنه
وبیر جزؤی الف مبالغه در كویانك معناسی سویلیجی درنته كه بینانك معناسی كوره جی
شنوانك معناسی ایشیدیجی در بو صیغه لك فارسیده مبالغه صیغه سیدر صدر كتابده
آخر كلمه یه لاحق اولان الف تفصیلنده بو محله مناسب بعض تفصیل ذكر اولنمشدر
بیر كویا دخی واردر كه مدلولی شول معنیدر كه لك تركیده انك دیبیدر نته كه عبارت
تعبیر ایدرلر كویانك ایكی معناسی بیله بو بیتده واقعدر **بیت** غنچه كل آجیلور
خندوده ایكن درسنك بلبل كویا كه وار كویا زبانكدر سنك معناسی ثانی ایچون الولا
كویاده وكیا داولوركه بیر یازیاده ایدرلر كویا دیرلر خرده كه بو بیتده واقعدر
بیت باتنی بیش شده اندر كل آمیخت جر نقش كویا مهره فروزیخت كاه
اولوركه كویانك الفی یایه تبدیل ایدرلر كوئی دیرلر نته كه خرده كه بو بیتده واقعدر
بیت خمارین نركس در فته جو نیی میان خواب وبیدا رست كوئی بو
تبدیلدن فارسیده شایعدر مثلا باده دیرلر بسی ده دیرلر نته كه بو بیتلرده
واقع اولمشدر **بیت** ای صبا اسب تیزرو كه باید بسر خرلتك جان بمنزل برد **بیت**
هر آنچه یكزرد دلعنه كه دجله بسی بیار خلیفه بخواهد كذشت در بغداد

نوع اوله اللام المفتوحة

لا قات قات وتوی معناسنه سائر اسامیسی تا لغتنده مسطوردر یالوار مق
لابه معناسنه **ابرلا ابرلا** كلاج دیدكلری حلوا وبعضلر خانكی حلوادر دیدیلر
وقات برقات دیمكدر توبرتو معناسنه **الالالا** كلنجك جججكی كه لاله دشتی لاله
كوهی داخی دیرلر وبی مثل وبی همتا معناسنه مثلا لولو لالادیرلر نظیری یوق اینجو دیمك
اولور وبیر كسنه نك لالاسی قولنه دیرلركه كندو یكوچكدن تربیه ایتمش اولا یعنی

تركيده شايعدر اكه لاكا باشماق كفش معناسنه بيت چو بيرون خرکه نهی لاکا لم بشد
آنك لاكا لاكا ييني بينا عم موسيقيدن مطرب بيلدوكي نوا معناسنه نقل ايمش كه لكا
سياه كوذري دارشي معناسنه ونكنه كه اغاجدن ابدرلر ولوك ديركلري قرمزي بويا ولكه اسبابي
بولا شور عيبلي ايدر كت لكتا بولمج آشنه ديدرلر بعضلر لك وبك معناسنه ذكلور كه احمق
كسنه به ديرلر ومتاع البيتده ديرلر كه وبكا الفاظ مترادفه دندرو كتا بوي معناسنه لخ لخا
بيرنسنه بيردن ظيره جكدروايان نجام وبكاق خر معناسنه لك لكا لكيدن نطفه
صيغه مبالغه در هه لها دنجك عنقي كه بوغازده آمجك كبي اولورلار ه معناسنه
حليمي دالالملادا بازمشي

اللام المكسورة

ق لقا صورت عربيدر فارسيده داخي شايعدر رودويت لقاسي كه لكا اياغه كيلان
چارق كه سياهم بويانمش كوندن اولا بيپ ليپا شيردان غيري اداري صحنوا
لغظنده يازلشدر يمون ليمونا ليمون صوتي وليمون

اللام المضمومة

وني لوبيا بوكرجه ديدكلري دانه كه حبوب جنسندر و بعضلر فتحه كله درديلر
وف لوفا فيا قوروجي عام معناسنه وته لوفيا مثله وبونانيلردن قطامي حكيمه
اونگا آديدر خيا هيرحكما دندر وده لوتا مثلد قيا قوروجي

نوع اوله الميم المفتوحة

ميم مفتوحه كه نعللر اوايلينه ادخالا اولنور علامت نهيدر مثلا مران كبي ميم كه كه
كلمه نك آخيرنه الحاق اولنور ضمير متكلمدر كركه كلمه اسم اولسون كركه فعل اولسون اسمله آخرنده
ضمير مجرور در مضاف اليه معناسنه جانم بنوم جانم دلم بنوم كوكلم ديكلا اولورو كاداولور كه
ضمير منصوبدر اگرچه اولوريوي كلم مست كردكبي بويكل مرا تقديرنده در فعللر آخرنده
ضمير مرفوعدر فاعليت معناسنه دانستم بيلدم و داتم بيلورم ديكلا اولوركاه اولور
كه منعوليته معناسنه لاحق اولور سمان زيرلب ميدهيم وعده كه كامت برهم غالبا آنست
كه مارا بزبان ميدارد هرقچان بو ميم مفرد اولسه ضمير متكلم وحده اولور نجه كيم ميمك
ما قبلنده يا اولسه متكلم مع الغير اولور دانيم كبي كه بيلدكه ديكلا اولور ما بيزديمكدر
نحن معناسنه ضمير متكلم مع الغيردر مارا بيزه ديمكدر يعني متكلم مع الغيردر علامت مفعول
ايله مركب اولشدر و بيزي معناسنه مادر قتيشا اوزراوتي ديركلري حشيش ودر كه
دانوكه فتحه سي وكسره سي جائزدر ماسا مياسا لغظندن مخففدر فرودسي
برفتني شب وروز ماسا يعجب بهر منزلي اسب ديكر بسيح ماستوا مشتوه
ديدكلري طعام كه يوغرد ايله بيشورورلر ماخوليا مالخوليا ماليخوليا

بولغت

بولغت ايوج وجهله مرويدر بيري عقلنكا مبدركه سودادن حاصل اولور اوبحيو كتورمز
لغت يونانيدر ابو ظهير خارا يدركه مالي ايله خوليا لغظندن مركبدر ماليسودا ديمكدر
خوليا خلط ديمكدر چونكه مراد ايتدبلركه خلط سودا ديلر ماليخوليا ديديلر مجموعي بير اسم
اولدي ماميشا بيراوتدر مانا بكزركه ديمكدر وهمانا وشايد
وبندارم معناسنه بيت ديوان كين ملوك جهان اهل شدند مانا كه ترسيد مما لك شهنساب نيست
ونعني كبرلر مذهبندن بير مذهبدر ديمش مرا بكا ديكا اولور فاضل محقق
بونله كخقيق وتدقيق ايتمشلركه مرانكا اصلي من رادر رايه متصل اولدقده منكه نونه حذف
اولنمشدر تخفيفا نونكه حذف رايه اتصال ايله مشروطدر منفصل اولسه نونه حذف اولنماز
مثلا من كردم ديرلر نكردم ديمازلر رانوك غيري بير متصل اولدقده حال بو يلدر مثلا من
ديمازلر منش ديرلر بيت منش تاج دادم زمن سركشيد منش تيغ دادم بمن بركشيد مرا
كي بيله آخر كلمه برلاحق اولان ميمك مدلولاري مشتبه دراكيسيده نفس متكلم ضميرلريدر
فرقلري بودركه اول ميم كه مفتوح در افلاده اولور ضمير منفصلدر ركه عربيده كي آنا
معناسنه در اولميم كه ساكندر وآخر كلمه يه لاحق اولور دائم ده كي دوانستم ده كي ميم
كبي ضمير متصلدركه عربيده كي تاء مضموم معناسنه در كه آخر كلمه يه متصل اولور تاء
عملت كبي كاه اولوركه ايكي ضميري جمع ايدرلر منم ديرلر نته كه بو بيتده واقع در بيت
منم كه كوشه ميخانه خانقاه منست دعاي پير مغان ورد صبحگاه منست اول ميم
دياجك بيرده آن منم ديرلر نته كه بو بيتده ظاهردر بيت آن نه من باشم كه روز جنك
بيني بشت من آن منم كاندر ميان خاك وخون بيني سرم منم اولم دياجك بيرده
من آنم ديرلر نته كه بو بيتده واقعدر بيت من آنم كه با شير بازي كنم ميان سران سرفرازي
كنم مرغشيانه لسان يونانيده بير طاشدر سحق ايدوب كوزه جكسلر نوري
زياده ايدر مصروع بوينيده كوترسه نفعي واردر مرغوا بر امر فال صحاح عجم
صاحبي غينله وعين مهمله ايله داخي نقل ايلمش مروا فال نيك بيت اوبمن تعرض
كند مرا آفرين من برو مروا كنم زو مرغوا بو بيت ايكيسنده شاهددر مروا
مشكا سرجوشي ايدكجي نسنه ضمله داخي نقل ايتمشدر مرا اورا لغظندن مخففدر
اولنمشدر لغت اصح فتحله در مغرا قصد ايده جك يير وآوزغنه آرزو معناسنه
مغوشا نعتي مجوسيلر مذهبندن بير معروف مذهبدر ديمش مغزا اوزرا نه تطويل ايتمش
معناسنه مقلا شول صنف فنا ديرلركه انده مرداب جنكي جوق اولا مقانع مهما قدر
افراخت از معقلا چو بالاي خوبان سراسر بلا مكوا اعلام رجالدندر
اصليسي قار يازديمكدر موزوا اوزهلي اتي مهرا يوزسيجانكه

عوام تحریف ایدوب مترمه دیرلر **میا** کلمه دیمکدر

المیم المکسورة

مل سرخی که اوزرنده قورومقا ایچون سنه سوررلر **مهرا** کوزر وکوز بنجی معناسنه **مهرکیا** محبت اوتی دیمکدر مشهور اولان فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلر که مهرکیا محبت اوتیدر لفظ مرکبدر بر جزئی مهردر محبت معناسنه بر جزئی کیا در اوت معناسنه اصلی کیاه مهردر معنای ترکیبیدن علیه نقل اولنمشدر مضاف الیه تقدیم اولنمشدر بو خصوص لسان فارسینک خواصندندر تول ترکیبی سیدر مهرکیانک معنای علمیسنه مطابقدر معنای مذکور مراد اولندوغی بو بیتدن ظاهردر

بیت بر مهر تو تا سبزه خط سر بر آورد • شنا خته ام خاصیت مهرکیا را • نعمتی بو محبوب ومحبوبک یوزی ونازد وتر بیمش که اغاجنده کالی اوزره لذت بولمش اولا دیمشلر **میان بالا** اورته بویلو دیمکدر لور صحاح عجم صاحبی وده بر اورتا معناده نقل ایتمش **میرزا** بیک زاده دیمکدر روا اعلام رجالدن اولمشدر **مینا** صرحید آسمانه کنبد مینا دیدکلری صرحید رنکنده اولدوغندندر اوتوزید **بیت** اولکم عشقکده صررمشدر یوزی ایواکبی اویناد ربو کنبد مینایی بیرالماکبی مولانا طبیع نعمتی وسائرلر با نعت آسمان وکوکه صرحید وکو وادولاجوردی سنه که قبو محبلرکتی اوزرینه اوررلردی بولار واینلمشلردر

المیم المضمومة

مل محلا اول طعامه دیرلر که بادنجان بریان ایدوب وبریان اولمش اوزرنده پاره پاره ایدوب وادسنه لیمون صیقرلر **دار مدارا** تواضع واتفاقدن بیر نوعدر عربیدر لسان فارسیده ده شایعدر **حافظ** آسایش دوکیتی تفسیر این دو حرفست • با دوستان تلطف با دشمنان مدارا **داو مداوا** دوا ایمکدر **حافظ** رنج ما را که توان برد بیک گوشه چشم • شرط انصاف نباشد که مداوا نکنی • عربیسی مداواة در نحاتیاده مدارا ومدارات کبی **شت مشتا** شیخلرد وبابوجیلر شته سی وصلاح توفاتی **مرمطرا** نازدو برداخت اولمش وجذرز دیمکدر سند عربیدر **قیلی مغیلیا** بر طعامدر که اتلو کوفته ومومبار وفوروت وبغرا ایچ وبرنج ونخود وباقلا وچکندر وصوغان وکزر وکلم وشلغم وکندنا ایله پشوررلر مقیل داخی دیرلر **کاف مکافا** مکافات لفظندن ترخیم اولنمشدر **بیت** نه شکی تو کاندر نکو داشتی • مکافا ندانند جزا و باشتی **وی مومیا** اول مشهور داروددرکه بیر کسه یوکسک یردن دوشمکه یا محکم ضرب ییمکله یا بر یری صنجان ایچررلر

باذن

باذن الله شفا بولور **حافظ** دلخسته من کرچه هی هست • نخواهد ز سنکین دلان مومیایی **هر مهرا** ازبورتمش سنه

نوع اولده النون المفتوحة

فاضل محقق دقائق الحقائقده بویله تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه **نا** لسان فارسیده دکل معناسنه در عربده لنده اولمعنادن لیس ایله تعبیر ایدرلر مثلا ازدکلدر دیاجک پرده عجم نامردست دیر عرب لیس برجل بر خردمند دکلدر دیاجک پرده ناخردمندست دیر **بیت** خدای خرد بخش بخرد نواز • همان ناخردمند را چاره ساز • کاه اولورکه ادن الفی حذف ایدرلر بر پرده هاء غیرملفوظه کتوررلر **بیت** آن نه من باشم که روز جنک بینی پشت من • آن منم کاندر میان خاک وخون بینی سری • سائر تفصیلی نه ذکر نده مسطوردر نی که فارسیده یوق معناسنه در عربده لنده اولمعنادن لفظ لا ایله تعبیر ایدرلر مثلا بر سنه واری دیو صورلرقده یوق دیاجک پرده عجم نی دیر عرب لا دیر یوقدر دیاجک پرده نیست دیرلر یاخود نو فرو دن سنه یوقدر دیاجک پرده عرب لا ارطب ولا یابس دیر عجم نی تر ونی خشک دیر **بیت** جان کاملی که نی کرمست ونی سرد • جان عادلی که نی خشکست ونی تر نا ایله نی نک فرقی واردر بیرینک استعمالی صحیح اولدوغی پرده آخرک صحیح اولمیا زمثلا نامردی دیرلر نی مردی دیمازلر مرد نیست دیرلر مرد نا ست دیمازلر نی نوک سائر تفصیلی محلنده مذکوردر لسان فارسیده با ءعربیه نک نون معنا لی افاده ایدرکه ترکیده لده ادن سز ایله تعبیر ایدرلر مثلا ترکدلسز دیدوکی پرده عجم بی زبان دیر نشان نزدیاجک پرده عجم بی نشان دیر **بیت** کر کسی وصف او ز من پرسد • بی دل از بی نشان چه کوید باز • نا ایله بی نک فرقی بورادن ظاهر اولور بیرینک استعمالی صحیح اولدوغی پرده بیرینک استعمالی صحیح اولماز مثلا نادان دیرلر بیدان دیمزلر بیدل دیرلر نادل دیمزلر بعض پرده ایکیسنکده استعمالی صحیح اولور ناکسته دیرلر بیکس ده دیرلر نازن ده دیرلر بیزن ده دیرلر اما معنیلری مختلفدر ناکسک معناسی کیمسه دکلدر بیکسک معناسی کیمسه سزدر نازنک معناسی عورتسز دیمکدر بلکه عورت دکلدر دیمکدر زنک معناسی عورتسزدر اما نامرد مستعملدر نازن مستعمل دکلدر اویله دیاجک پرده نه زن دیرلر ازد کلدر عورت دکلدر دیاجک پرده نه زنست ونه مرد دیرلر بو نوکه سائر تفصیلی محلنده مذکوردر ولغت فارسیه ده معنای نحا ایچون که لسان عربیده کی لم معناسیدر نون مفتوحه وضع اولنمشدر مذکور حرف نحا انکه فعله داخل اولور اول فعلک معناسنی فاعلدن نفی ایدر متصل استعمال اولنمجان نداد ونزهد دیرلر اما نحاانکه فعلدن منفصل ومستقل استعمال اولنه آخره حرف با الحاق اولنور نیدیور حرکت اصلیه سی که فتحه ایدی کسره یه تبدیل اولنور اما اسمه داخل اولنجاق اول اسم اکر متحرک ایسه دان کبی بینا کبی حرف نفیک آخرینه الف

زیاده ایدرلر نادان ونابینا دیرلر نزدان نزبینا دیمزلر آخرنده حرف ها زیاده سیله
استعمال اولنمازلر نزدان نزبینا دیمزلر واکرچه دکل ایسه جامد ایسه اوج وجه
دن خالی دکلدر بیری بودرکه اول اسمک مدلولی ذات محض اوله سر کبی دیکری بیری
بوکه مدلولی وصف صرف اوله زیب کبی شکیب کبی بیری دخی بودرکه مدلولی ذات موصوفه
اوله بر وصف زائد باسم مذکورده ضمناً دلالت اوله مرد کبی جوانمردلک کبی که لسان ترکیده
اندن ارلکله تعبیر ایدرلر بر وصف زائددرکه مردده ورجلده تضمناً اولور صیغه
دلالت واردر قسم اولدن ونابینادن اولان اسمه حرف نفی نه یانکوز داخل اولور
نه الفله اولور بلکه ها ایله داخل اولور مثلا نسر نبای نزیبای نشکیبای دیمزلر
ناسر ناپای نازیبای ناشکیبای دیرلر بلکه نه سر نه پای نه زیبای نه شکیبای دیرلر
قسم ثالثدن اولان اسمه یانکوز داخل اولماز بلکه یا الفله یا ها ایله داخل اولور
مثلا نامرد دیمزلر یا نامرد دیرلر یا نه مرد دیرلر مذکور نونک الفله ها ایله معتزد اولدغی
حالده لسان عربیده کی لیس معناسنی افاده ایدر نته که اشارت اولندی مثلا عرب لیس بزید
دیر عجم نه زید دیر اوزمادیده باجک یرده معتزد اولماز بلکه ها ایله بیله الحاق لسان عربیده
کی لا معناسنی افاده ایدر مثلا نه ازدر نه عورتدر دیجک یرده عرب لا رجل ولا امرأة
دیر عجم نه مردست ونه زنست دیر الفله بیله الحاق لسان عربیده کی لیس معناسنی افاده
ایدر مثلا عالم دکلدر بصیر دکلدر دیجک یرده عرب لیس بعالم لیس ببصیر عجم نادان
ونابینا دیر نته که اشارت اولندی نونک ساکن کلدیکی آخرنده لاحق اولور علامت
مصدردر دادن ودیدن کبی **استوا نااستوار** طاقت اولانکسنه **ابرو نابرو**
سراسیمه وقورقوز وقایرمز واکلی که کل دیکلدر **شعر** پناه مکر سلیمان شهنشه ایران
که آسمان زمعالی وست نابرواه **ابینا نابینا** کورمز کوز **اپید ناپید** بلورسز ناپدید
معناسنه **اخدا ناخدا** کیجیلرکه باشی بچستر ملاحان معنا **ارب نارب** آنار آغجی وناردر
دکدیرکه کوری **اروا ناروا** مثلا نارسیده واوله بارا اسنده نتا دلو توانی وارد
اشت ناشتا ویرمیسی نشیه معنا وهنوز قارنی آج اولانکسنه **کمال** محروم آن کسنه
برخوان پادشاه • عمری نشسته باشد وکویند ناشتاست • **نعمتی** چ قوتند ویاد بیکانه
ونوشلق وقتی وجهت معنا نقل ایلش **اشکیبا ناشکیبا** صبرسز دیک اولور **اتش ناتشا**
یاد بیکانه معنا وسیلهٔ الکعام صاحی جهت ودیره سی نشیمه معنا نقل ایلدی **ام ناما**
آرتیجی زیاده اولیجی معنا **انب نانبا** الکیجی خباز معناسنه **انو نانوا** مثله **اهمت**
ناهمتا شالسز مانندسز وضدسز معنا کلور **اهو ناهوا** مثله نعمتی وصحاح عجم صاحبی
بوبله روایت ایلمشدر **برده قب نبرده قبا** صوانی لباسی **اسدی** یار بیکنغنا سیاده

نبرده قبا وکلاه مرد **نرکد نرکدا** غایتده مبرم وحریص یلیجی **دنزا** سدلی بنی
معناسنه **نونشوا** آلوج بیمشی **م نما** ارتماق زیاده اولماق معنا **ولنوا** صحاح
عجم صاحبی بالفتح دالضم رفی بعض الکتب کلاهما بالضم ویفهم من بعضها کلاهما بالفتح دیمشی
غنا وزونق حال ویارقلولق وبهره وچکرده کل دطی توشی وسپاه لشکر معنا دیر
نوع سازآدیدرکه چالرلر وعلم موسیقیدن بیر شهوردر پرده آدیدر هندوشاه نخجوانی
اون ایکی پرده نک اسامیسی بو نظمده جمع ایتمشدر **نظم** نوا وراست حسینی وراهوی و
عراق • حجاز وزنگله وبوسلیک با عشاق • دکر سپاهان وباقی بزرک وزیرافکند •
اسامی همه پرده هاست بااطلاق • ودستان **واوج** که ایکیسنی عوی ایدر واوقسر
وطونو کرد وزوهن معنا **فردوسی** بزمن فوستی برسم نواه • بدین خوب کفتار باید نوا
منوچهری آن رفتن وآمدن کجا شد • کاری بنواجه بی نوا شد • **فردوسی** فرستاد باید بر
ادنوا • اکرنی کرد کان ندارد درو • **عنصری** ده راهوی کرچه بی حد زدم • نوادر مجال
ونوا یافتم • بیدار خاطری زنوان معتاد دکلوردیمش **بیت** بنوا نیست هیچ کار زمن
تا دم نزد زلف او بنواست • **دیکر** دلم نواست مهر توای نوآیین بت • مکن بجبره تو جانم
چو دل اسیر نواست • بو بیتلرده نوا زندان معناسنه دردیو نقل ایلمش **وجهت نو**
یکی دیکلمش باغ **یانب نبی انبا** قانغی اوقات دن حصار **بی نیا** دده جده معنا
آنا جانبندن اولسون وبابا جانبندن اولسون فتحه ایله وکسر ایله جهوردر **نظامی**
زه روسم نیاکان بچوک کزادم • زشاهان کرشتم ترم دادم • **یا سیانی نیا یا نیا**
دیکلمز سندیکلدر **فردوسی** توازهیچ کونه نیاسا بیا • بهر زرم وهرکار پیش آیبیا

النون المضمومة

عوثی نغوشا مجوسی مذهب وآیینده ترندن بیرینک آدیدر **فاحی** از بر یکی رو
کافر در راه حق بکشتی • در روم وهند وارمن منسوخ شد نغوشا • وبیر صنم آدیدر
نوا نونک فتحه سیله نوا معناسنه که موسیقیده پرده لرندن بیر مقام آدیدر

نوع اوله الواو المفتوحة

واو مفتوحه لسان عربده حروف عطفدر زبان فارسیده دخی حروف عطفدر لکن فارسیده
مضموم اوقنور افصح بودرکه معطوف ایله معطوف علیه مابیننده یازلیه اوقنمایه آخر
معطوف علیه ضمی ایله اکتفا اولنه الا که الف ویادن صکره واقع اولمش اولا اوله
وقتی واو مضموم تلفظ اولنور **بیت** پارسا وصوفی ورند وظریف • وصفهای من
شده در وقتها • **بیت** چو عنقا داد وزادمش چو صعوه • چو شهباز سرتا دوخم سارج
وکاه اولور ضرورت وزندن اوتوری ماقبلنک آخرینی اشباع فتحه تلفظ ایدرلر

هام تبریزی بر سرو چشم من کذر کنی تا جو یاری بکل یارایی وکاه اولور ضرو رتدن

اوتوری واوی مفتوحه تلفظ ایدرلر بیت بر از ریخ کردد سراسر زمینی وکیتی شود پر

زشمشیر و تیر کسائی بکوبه ده بغلبه شیرزو وخیم هه وکریستم بر ردد

بزنش و تاوان کبی اکر آخر کلمه یه ملحق اولان واو ساکنه ماقبلنک حرکتی واو جنسندن

اولاخرا سایلور قاتنده ادات تصغیردر مثلا پسرو دخترو شراب وکباب

و دیرلر و لسان فارسیده واو ایله با و فا الا سنده تبادل و توافق واردر تاو

وتاب واف واو واب کبی وهر واو ساکن که کلمه نک آخرنده کلور اکر ماقبلی مکسور

ماقبلی مضموم اولسه اظهار ممکن دکل ایمکه جایزدر آهو وآهوی وزرو

وزروی کبی وا اسم جنس در جمیع آشلرده استعمال اولنور غوروا بلغوروا سماق وا

کبی و کلمه تحسر در و احسرتا کبی و عربیده مرة بعد اخری معناسنه و آچوق و آچاق

معناسنه بیت در خزانه رحمت بقفل حکمت بود زمان دولت ما در رسید و در وا شد

دلبر عیار من خنده زد و دل ربود روی وفا را نهفت روی جفا وانمود و شادی

و راحت معناسنه و کیرو باز معناسنه واکردن کیرو ایمک واداشتن کیرو طوتمق منع

منع ایمک لطیفی نیست عجب کر خصما وا زنند چونکه مردان نیم وا ززنند و تحسین

لفظا بچوق کلور و اداة مصاحبت و مقارنت دخی اولور یا معناسنه زیرا با ایله واو

ارالرنده توافق واردر و پیشوا معناسنه دخی کلور عربیده مرة بعد اخری معناسنه

والا مقدار دوهمتده بوجهه اولان بزرکوار و بلند شان و دوستو بنده کی

معناسنه و وا که دیدکلری ایچنده طوفنمش حریر ودا ایو قلر معناسنه واها آشلر

جمع صیغه سیدر وبا طاعون ورا اوراقلق معناسنه اولورو اکاو آتی معناسنه ورا صفرجق دیدکلری نوشجخور عربیده زرزور دیرلر

ورکا چیلاق سایر آدلری کوشت ربا لفظنده مسطوردر و کوکرجین تمام

معناسنه و قراموق یمیشی دیدکلری سیاه دانه جکلرکه اکین ایچنده بتار ورنا

کوکجک کوکرجین عربیده ورقاء معناسنه بو معنا یه غیری آدلری کبوتر ینا لفظنده مذکور

درو قوری وار بر و بغدای قارشق اولور و بیکت برنا و شاب معناسنه ورنا یوک

دمور توتماق وستا تفسیر مصحف حضرت ابراهیم ساعر اسامیسی اوستاه

لفظنده مسطوردر وشتا شلدو دیری زنده و وفخو معناسنه وغا کارزار

و جنک عربیده عنصری روز غا زکردن دشمنش از سر علم همچو مشعبدان بدم

مهره ربا یدا ژدها وفا عهده دورمق عربیده نا رسیده دخی شاید

ونا یبان کوکرجینی وار یکلری ووا ایو فال مژده معناسنه ویرا یوک

واکر

واکر ضالة و ناقص معناسنه شمس فخری چو نسل آدمیان باد دولتت باقی جو شخص اهرمنان

باد دشمنت و برا ویرا اکاو آنی دیمکدر الواو المکسورة

ویرا یوک واکر واوک فتحیله دخی روایت اولندی وروویرا

بیرنسنه یمکدن یاد اینمک معناسنه نوع اولی الهاء المفتوحة

حرف ها کلمه نک آخرنده ایکی درلو اولور بیریسی هاء اصلیه جمیع حالاتده تلفظ اولنور

کره وفره کبی ایکنجیسی هاء علامت حرکه تلفظده دخلی یوقدر حال ما قبلنک فتحه سی

حفظ ایچون الحاق اولنمشدر بنده و افکنده و درمانده کبی حالت توصیفده و حالت

اضافتده بنده ها صورتنده یازیلور و یا اوقینور اوز رینه بیر همزه یازیلور شهزاده

جوانبخت ونوباوه باغ مکرمت کبی الف و نون ایله جمع اولنسه و یا مصدریه الحاق

اولنسه کاف عجمیه توسل اولنور شهزادکان و همکی کبی و عرب لغتنده آخرنده

هاء تأنیث اولان اسملر فارسیه نقل اولنمزدن ممکن بوقبیلدن اولور غمزه و حمزه

کبی و یاخود تاء اصلی کبی تلفظ اولنورا و زون یازیلور سعادت هدایت کبی هاء اولور

هاء علامت محذوف اولنور ضرورتدن اوتوری بیر حرف ساکنه احتیاج اولنور

اولوقت داخی صحیح یا تلفظ ایتمک بتیج در افصح بوددکه فتحه سکون تلفظ ایدیلر

نه صریح ما تلفظ اولنه ونه تا لطیفی ای شاه ستمکان و یدبر عیارة تا کی دل بیچاره

باشد بموافقت خونه آخر کتابده باب الهاء نوع اولی الهاء المفتوحه اولنده بو محله متعلق

فیلی تفصیل اولنمشدر ها ادات تنبیه در حاضر اول دیمکدر و ادات جمع در آخر اسمه لاحق

اولور او لا سمکه مدلولنده معنای جمعیتی زیاده ایدر مثلا کلکلاله نوک آخرینه لاحق او

کلکلالها لر معناسنی افاده ایدر بیت من همچو آب وخاکم و تو آفتاب و ابر کلها و لالها

دهم از تربیت کنی عموماً واردر حیادده استعمال اولنور وغلبی نباتده و حیوانده دخی

استعمال اولنور اسبها ذکرها دیرلر اعضای انسانیده بواداتله جمع ایدرلر تنها دیرلر

جانها دیرلر خوش میروی بتنها تنها فدای جانت بیت زنا نتیغهای بتره و تیر

شدد در خوات جانها جاشنکیر اما اوراعبارا نترکه الوکله جمله دن تعبیر اولنور

مذکور ادات لاحق اولماز مثلا شاهها مردها زنها کسها مردها دیمازلر بلکه

شاهان مردان زنان کسان مردمان دیرلر جا توزک غابتا بجه سی غبار

رقیق معناسنه عربیده هرا سرافشان معناسنه و بوسارق و لحمان عربیده ضبا معناسنه

ادایی زبرق سنان و زهرای تیغ زمین و زمان خورد بر خود دیغ فردوسی هرا

اسپان و آواز کوس همی آسمان بر زمین داد بوس یعنی و صماع عجم صاحبی هرا افشان

یعنی با طل و بیهوده سویلیانه دیرلر بو معنا به عربیده هرآوا بلبل و هرآواز دیمکدر

هزار آوا اوج وجهله استعمال اولنور بیری اولدرکه آوا لفظی توضیح ایچون الحاق اولنور همان نغمه بلبل قصد اولنور ایکنجی تشبیه ایچون الحاق اولنور یعنی بلبل صداسی کبی آوا هزار لفظندن بعضی اولدی یعنی بیک صدالو **نغمه** سزدکه اهل هنر چون هزار آوا ینز برنده جمله بتجیکی او هزار آواء **هزار پا** چیان دیدکلری که حشرات ارضدندر سایر اسامیسی جهل پا لفظنده مذکوردر

هستا جادو لقلرده کلور **هلا** حرف تنبیه‌در عربیده الا کبی آگاه اول دیمکدر و بلی دیمکدر و ترکیده هله معناسنه **بیت** وقت عیش و موسم شادی و هنکام شباب پنج روز ایام فرصت را غنیمت دان هلا وعربیده برنظیره که دود یی و آتی زجر ایله سورمکیچون دیرلر **همار** دائما معناسنه **همانا** ماناماتنا بکزرکه دیمکدر و همان و همانا معنا کلور و لیکن همانا قریبه ستعملدر مانا عامدر قریبه و بعیده شاملدر **نظم** ازرقات تابنتا فتا بود هم کردد مانا که کرددابرون نزدیک شد همانا نغمی و کبرو و شوله و جبان بود و همچنین و ضاحک و نوله صانورسن و خیال و همانندم معنالرینه روایت ایلمش

همیا فاضل محقق دقایق اکتانفنده بوله تحقیق و تدقیق ایتمشلر که لک وارسیده هم موافق معنا در ایکی کشینک بوریکده ایاقلری بیربیرینه موافق اوله انلره همپا دیرلر یاشلری اوتشسه همسر دیرلر بویلاری اوتشسه همراه بیلدری اوتشسه همال طوغدقلری وقت بیرکسه همزاد دیرلر لقتلری اوتشسه همنفس دیرلر بیربیرینک برتن غیریدن کبولدوکنه واقف اولسالر اول جهتدن موافقتلری اولسه اونلره همراز دیرلر یاداشکه معنای ترکیبیسی ایا قداشدر اصلی پای تاشدر یا حذف اولنمشدر تا داله تبدیل اولنمشدر تا شک معناسیدر تا قدرشریک معنا نته که محلنده بیان اولنور بو معنای اصلیسی اعتباریله یاداش همیادن ابلغدر همپالق معناسنده کما لیله منا همپادیجاق یاداشی دیرلر کانه ایاقلری بیرکشتدر و همکرده و همسرده وسایرلرنده داخی حال بو منوال اوزره‌در **همتا** بکدیشی نظیر معناسنه **هوا** آرزو و هوا معنا **هنجا** بتا ایچیکه انوکله دیواری راست اوردرلر وسیلة القاصد صاحبی کبی باشدکه راه راست بکذار و بیداهد رود و دشت و غضم و خم و دیرتمک جنبانیدن معنا **هوا** عربیدر میان زمین و آسمان و فضا صار بعد دن بیدرکه کره ما نکاه و سنده در کره ناده وارنجه و آرزوی نفس و عشق معنا فارسیده داخی شایعدر **اسدی**

کرفت آتش از زخم تیغش هوا و لا بشهری که بد باشد آب و هوا و لیکن نزید آنجه بودنش هوا صحاح عجم صاحبی و دیرتمک معنا سنه دخی نقل ایلمش و عربیده باد نرم و خالی معناده کلور کتوله تع و افئدتهم هواء ای خالیة و خو ولوح و شکاکه داخلغندر **هویدا** ظاهر معنا در آشکارا ایله فرقی وار در آشکارا ده معتبر اولان ظهور مظهر جنس ده ظهوردر بونده مطلق ظهوردر عقلی ظهورده شاملدر کبرا و رنده استعمال اولنور صحاح عجم صاحبی بالفتح والشهور بالضم وفتح الواو دیمش **بیت** کفت آن یار کزو کشت سردار بلند جرمش آن بود که اسرار هویدا میکرد

هیجا جنک و جنک وقتی عربیدر **هینا** نغمی شن برجوهر دارد بر کرد کویا ز روهینا لفظندن مختفدر **هیولا** نقاشلر بر صورتی چکه استسه لر اول بیرینکه جکرلر انلره مکره نقش ایدرلر اول اول چکلنه هیولا دیرلر و هر نسنه نک اصل **عنصری** تا قابله کمکه سخن آرای نو باشد آبستن افکار معا نیست هیولا عجم صاحبی بالضم هیردن خالی اولان معنا نقل ایلمش **الهاء المکسوره** **هراسا** قورقو خوف معناسنه و کوه و اونوق که اکثر دیمشق اغاجلرینه ایدرلر

الهاء المضمومه

هما بیر مشهور مبارک قوشدر سایه‌سی کیمکه اوزرینه دوشرسه پادشاه اولور دیرلر خلق ایچنده اشتهاری لوکله در **بیت** عجمی اولدیسه عونی جهان سلطانلری خانی که دوشوی ادستنه سایه سنوک زنک هما سندن کولکه مرغوب ایدوکی بوبیتدن ظاهردر **بیت** کس نیاید بزیر سایه بوم ور همای از جهان شود معدوم عربیده بلح دیرلر بانک ضمه سیله و حاء مهمله ایله در جونیده داخی دیرلر و مخنه معناسنه ده استعمال اولنور سایر تفصیلی هما لفظنده مذکوردر فی المثل هو انی من المح و امنی من البح **هوشا** قویون یاغی و اوصاکی کاهل معنا و طالعغرشی معنا **هویدا** نو ورنده استعمال اولنور فتح ها ایله هویدا معناسنه

نوع اوله الیاء المفتوحه

یا حروف تهجینک آخر حرفیدر و ترک عربیده یا حرف ندا اولدوغی کبی زبان فارسیده داخی استعمال اولنور و فارسیده حرف عطفدر او معنا نغمی یافتن لفظندن صیغه امر و وصف ترکیبیده ردیفی **نظم** یا مشو یا یار ازرق پیرهن یا بکش بر خانمان انکشت نیل یا مکن با پیل بانان دوستی یا بنا کن خانه درخورد پیل ایار معناسنه و طاقت و مجال و زهره فاضل محقق بو یله تحقیق و تدقیق

ایلنلر که یارا قدر بتدر نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت** همه کشت با نقش
دیوار جفت • نه یارای جنبش نه آرای کفت • یارانک آخرنده کی الف یارینک
یاسندن بدلدر یا ایله بسی ددکی کبی یارانک معنای حقیقیسی یاردمدر یاری
کبی یاردمدن حاصل اولان قدرتده مجازدر توسعا مطلق قدرتده ده استعمال
اولنور نته که بیت سابقده واقع اولوبدر بو لداشته خطاب ایتمکلکده مجمع یارادیر
نته که بو بیتده واقعدر **بیت** ده روزه مهر کردون افسانه است وافسون
نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا • رنج فارسیده آخرا سماده اولان الف
خطا بیجون کلور ترکده للده دیو الفا ولمعناده استعمال اولنور نته که بو
بیتلرده واقعدر **بیت** یارا رضا کاولا یسد که بی بی نواکم • عاشق همیشه ترک دفا
بیله خوش کچر **بیت** اوتدک جمیع وارمی یارا جریف ک • بو دفعه کعبتین غمی نقد
جانه آت **یاسا** خوارزم لسانده حکم پادشاهه دیرلر وتدبیر و
احوال ملکنده جنکیزخانک قانوننامه سی آدیدر **برا** زیرا معناسنه ایرا
لفظندن مخففدر **یغما** کافردن ودشمندن النان مال وحرامیلر آلدوکی
اسباب عربجه نهب وغارت معنا **بیت** فغان کین لولیان شوخ شیرین کار شهر
آشوب • چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا • **یکتا** ترکده قفتان
وبیرقات دیکدر **یلدا** فصل خریفک آخرنده کی اوج متصل اوزون کیجه که
ایرتسی کون دونر **بیت** اگرچه کیم شب یلدا کلور ربیر کیجه بیر یلدا • سنکز نفسنک
ایدبیر برآیده ایکی یلدادر • ومطلقا اوزون کیجه یه دیرلر وحضرت عیسی علیه السلام انک
طوغوغی کیجه یکلا دیدرلر یعنی صباح محمد صاحبی اما تقویملرده حضرت عیسی علیه السلامنک
ولادتلریکی کنش جدی برجنه تحویل ایتدکدن صکرع اون دردنجی کیجه سنده . یازرلر
اول فصل شتادر

باب الباء

نوع اول الالف الممدودة **آب** صو مائه معناسنه آب صافیع
به زجام باده مستکوست کنیتلری ابوالغیاث ابوالحیات ابوالعباب ابو
حیاندر وفصل صیفک ثلث اخیریدر سریانیه آیلرندن رروم تاریخندن اول
آیرکا آدیدرکه آغوستوس دیمکله مشهوردر آنوکی اون بشنجی کوننده کنش سنبله برجنه
انتقال ایدر بیکرمی بکنجی کونده اشیلر صبیوب سست اولماغه باشلر بیکرمی بشنجی
کونده جمیع میوه لر کمالنی بولور وآب آیده اوتوز بیر کونده رفتقی تاریخندن مذکور آبه
مشرده ولر وروتق معناسنه ده استعمال اولنور **عبدالواسع جبلی** چون شد سرخ
رو بجای کرا که خود نکهداری کم یاقوت را عادمی رسیر ابیست ثمانی **فردوسی**

ورا

ورا هر زمانی بپیش افراسیاب • فرونتر بدی حشمت وجاه وآب **ادای** ایران
دیکر با جمرکاب • همه صاحب تیغ وباجاه وآب • وبابا والد معناسنده کلور **وردد**
جنین پاسخ آوردش افراسیاب • که چون تو نزاید کسی از مام وآب • بو معنایه ساتو
اسامیسی با العظمه مسطوردر **آفتاب** کلهنی وکلهنجی عربیده وقاد
دیرلر خوش خوا آخرین خواب • اولوم موتون کنایه در **بیت** بلی بزراجو کیرد آخرین
خواب بپای خود رود درکوی قصاب **درکشس آذرکشسب** بفتح الکاف العجمی
والشین المعجمة وسکون السین المهملة والباء اخر باء عجمیه در ارباب لغت اوده
طیبان کا فروزبان آتش دیشلر اما فاضل محقق دقائق الحقائقده بو یله تحقیق و
تدقیق ایتمشلرکه آذرکشسب اسم مرکبدر بیر جزی آذردر یا آذر اود معناسنه برجزیده
کشسب در وجود مرکبدر کشن ایله اسبدن اسب آتدر کشن کاذک جمسنک
فتحه سیله در نته که فردوسینک بو بیتدن ظاهردر **بیت** نباید همی کرد نت سرکشی
که از سرکشی کرنه بیند کشی • لسان فارسیده شجاعت زمینه کشن دیرلر کشسب
که ترکیبده تخفیف الفی حذف اولنوب لقبا اولنلر آتشکده لراصحابندن بیر
اولمعنای لغویه اعتباریله جواد لنور آذرکشسبدن آذرکشسب جوسیلر طایفه سی
اودلردن بیر اوده آدیدر که مذکور لقبیله ملقب اولان کسنه به نسبت اولنیور
آتشکده سیدر اولنا اتنده معنای مذکور فردوسینک بو بیتلریدن ظاهردر
نظم چنان دید درخواب آتش پرست • سه آتش بیردی فروزان بدست
جوآذرکشسب وجوخرداد ومهر • فروزان بکردار کردان سپهر • آتشکده سی
کیم یاپدی اوده نی اکا نسبت ایدرلر مثلا برزین بنا ایتدوکی آتشکده نکا اوده
آذربرزین دیرلر برزین ده لقبدر کشسب لقب اولدوغی کبی آذربرزینک تفصیل
محلنده بیان اولنوبدر آذرکشسب اسمی آتشکده نکا ایجنده یانان اوده الاقی
ایتدکلرینی نته که سابقا ذکر اولنان بیتلردن وبو بیتدن **فردوسی** زیاکیزه جان
زودوزرزست • همی بر فروزم جوآذرکشسب • ظاهردر آتشکده نکا کندوسنده
اطلاق ایدرلر نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت** زده موبدش نعل زرین براسب
شده نام آن خانه آذرکشسب • کشسب لقبیله ملقب موبده آتشده کشن دیو کلونیک
وجهی بو بیتدن ظاهر اولدی که ابا عنی نقل لری النوندرتا بنی موبدلر فاضل
دانشمند دینور نته که بو بیتده واقعدر **بیت** زعلم وخرد بند کان درتو • بود
درسخن هر یکی صدجو موبد • اوبدکسا ترتفصیلی محلنده بیان اولنوبدر آذرکشسب
جمله سی اما عمده اولوبدر بیر پهلوانه نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت** سپهبد چنین کفت

گفت که آذر گشسپ • نبرد نامور ترزجنگ زدست • **آسب** بکمرلرین طرنغی وطرناغی وطایناغی زلت معناسنه نعمتی یاد باشی گلک معنا نقل ایلمش گویا آسیب لفظندن مخفف اولور **آسیاب** دکومن طاحونه معناسنه بو محلده مناسب آسیا لفظنده بعض تفصیل مذکوردر فاضل محقق بویله تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه اول دکرمنه که صوایله دونه زبان فارسیده اوکا آسیاب دیرلر اصلی آس آب در یا زاید اولمشدر حرف مکسور ایله الف ممدود که جمعدر بو نوع تعلقات اولدقده ناوتوری الالزامله بیر یا کتورر لرتلفظده سهولت مصلحتی ایچون مثلا افراسیاب فاریاب دیرلر **آسیب** مولانا حلیمی بر بیرینه یان باشی گلک معنا اسم مصدردر **بیت** زد ندیه بهلو بهم چون سپهر و قدرت شاه • کبود کشتی آسمان ازان آسیب صکره زحمت وشکلک معناسنه شایع اولمشدر دیشی نعمتی صحاح عجمیده صونوک طوقنماسی معنا تعبیر اولنمش و فتنه ومحنت ودرد معنا وایکی کیشینک بلا ایتدکلری وقتی کوکی کوکسه اولوب توجنه قدرینه ده آسیب یرلر دیشی و بو بیتی استشهاد ایلمش **بیت** آصف اکرچه صاحب تدبیر ورای بود • بارای خطنت نوددر آسیب دان وتیب فاضل محقق قاتی طوتوب طوقنوب زحمت دیرکلدر دیلو **آشب** شین معجمه ایله مثلا آشیب لفظندن مخففدر **آشوب**
محنت واورکو که اهل بیر بیرینه قاریشور وهر نسنه نک بیر بیرینه قاریشماسی ودوکنه کاسی دد دریا کجوشی وقوتی وکونکوکه اود فا دشدر ورر لر عرب مشعود در وآشفتن لفظندن صیغه امردر وبعضی ترکیبده صفت داخی استعمال اولنور **بیت** نغان کین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب • چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما **آشیب** شین مهمله ایله آسیب معناسنه ولرزه معنا وتیالکلری **آفتاب** پرست معنا بو معنایه سایر اسامیسی وبا لفظنده مسطوردر **آفتاب** کشتی معناسنه **سعدی** عمر برفست وآفتاب تموز • اندکی ماند خواجه غره هنوز بریجی اسدر آتشه منسوبدر هو برجه اوتوزر کون اکلنور فاضل محقق قابو کتابنده بویله تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه آفتاب لفظ مرکبدر بر جزئی تامیه رنافتن د ناسم فاعلدر تبرد ودرنجی معنا فا یا بر تبدیل اولنمشدر وبر جزئی آفه داخی آب در بوننده با فایه تبدیل اولنمشدر اولتبدیلات فارسیده شایعدر مثلا پهلوینه دیرلر فهلویده دیرلرا سپهانیده دیرلر اصفهانیده دیرلر آفتابک معنای ترکیبیسی صو قیز درکیدر صوبارد ربالطبع قیزیمسی عارضیدر هوا ایله دکلدر رطبعیتی اونوک حارتدر صوقیلیقی عارضیدر اول سبدن صونوک قیزماسی کنشه نسبت اولندی هوایه اولمادی

آفتابک

آفتابک کنشه اطلاقی بو بیتدن ظاهردر **بیت** عمر برفست وآفتاب تموز • اندکی ماند خواجه غره هنوز • مذکور معنای ترکیبیسی ایلد اولدوغی ظاهردر اولکن بونک یانندهکه اسامی فارسیه نک اکثری مرکبه ایدوکی والفاظ مترادفه مذکور لغتده نوادردن ایدوکی معلوم دد احتمال واردرکه آفتابک ترکیبی آفت آبدن اولوب فا اصلی ولان باددن مبدل اولمایه آفتابک آفت آب اولدوغی ظاهردر زیرا تابیله آبی تحلیل وافنا ایدر اما آفت عبارتی عربیدر اسم فارسیدن جزء اولماقده بعده در هولناک کبی دکلدر اول معنای ترکیبیدن نقل اولنمشدر زیرا آفتاب اعلام منقوله دن اولور ایکی تقدیر جه بیلد **آلپ** لام سکونی وبای عجمیه لغت ترکمانده پهلوان وشجیع معناسنه در

الالف المقصورة

اسپ آت فرس معناسنه **فردوسی** پیاده از اسم فرستاد طوس • که تا اسب بستانم از اشکبوس • فاضل محقق بویله بیورمشلرکه اسب کرچه بای عربیله ده تلفظ اولنور اما اصلنده بای عجمیله در نتهکم سپه کا صلی بیاننده ظاهر اولور واسپک القاب واسامیسی چوقدر محللرنده بیان اولنور **انب** نونک سکونیله هند ولایتنده مخصوص بر لطیف و معتبر میوه در قاربوز مقداری اولور باره باره ایدوب کابلی وایچ کبی بیشورر و با طراف ولایته کیدرر انبه داخی دیرلر تعریبا ییدوب انبج دیرلر **انبوب** عربیدر ترجمان اللغهده الفک فتحهسی وفتحه سیله بنج ترة نعنی اوت کوکنه دیرلر دیتی قانون الادب صاحبی الفک ضمهسیله ضبط ایدوب بند بنیزه وقلمه دیرلر دیتی که ترکیبده بوغون دیدکلریدر

الالف المکسورة

اسپ سینک سکونیله اوکورعادن اشاعه بتان قبل نعمتی دیر معنا درسنده کلوردیتی **سپیدا اسپیداب** ترکیبده اسنوج دیدکلری **اسفیداب** مثله واسفیداج آشنه داخی دیرلر سایر اسامیسی اسپیدا واسپید بالفظنده مسطوردر **رمتی اشب** بو کیجه دیکلدر **ندرا اندراب** جزیره معناسنه

الالف المضمومة

اسب اوجه باشی **اسرف** قورشون عربیدر

نوع اول الباء المفتوحة

آیاب پدر والد معناسنه فردوسی شبی خفته بُد باز نزدیک باب چنین
دید آن یوسف تیزیاب لسان پهلویده اوداتن معناعربیده دقایوب دیرلر
اتایاب لائق معناسنه ارانشتا باران شتاب یعنی اقلی یغمور اروباروب
اولیا با عجمیله کوزک که آنونکله قارو طپراق و سائر نسنه کورورلر الاپاجی پالا
اسپ با عجمیله پیدکاتی جیبن معناسنه بعضلر بوک آتنه دامی دیرلر دیشلر الا
دامی پالاداسپ باء عجمیله مثلا ایا پایاب باء عجمیله دریکه حوض دیبی لغتنک
ترکیبنه مطابق معنادر شمسی خدایگان جهانا اقتاجوخ جناب که بحر بخشش اوراندید
کی پایاب وطاقت وحوض وصکی بعد معناسنه حافظ شنانغ و بجوری دور از تو
جنام کرد کردستنخواهد شد پایاب شکیبائی یعنی بولحوضه دیرلرکه دریکه
اولا یه بوقعته جق اوله صو تکلدیبی کورینه و بیکا زایانجی و هرنسنه نک آخری پایان
معناسنه وکنج و قوت معناسنه داخی نقل اولنمشدر آکو پاکوب رقاص ایکو پای کوب
مثلا تکو پتکوب بیرنوع آکشی ریجالدر جوز و دیجا بجیله و ضباغ و بو قورت
ایله ایدرلر صحاح عجم فرسده آخری تا ایله نقل اولندی و قوت قائم سنده بندار خاطری
لغتنده و معیار جمالیده با ایله نقل اولندی یعقوب و اسلوب قائمه سنده منوچهری
بودشمن بداو شد روز تیره ازغم لورینه در مذاقش پتکوب نماید دابراب
صوار یلان اکین دتا پرتاب اُزاغه اوق آتمق و اوزاغه آتیلان اوق و
ییلدرامق شعشعه معناسنه زغابزغاب اولی با عجمیله صوبندی آرقی که
بیرابرماقدن یارلر صوچقاررلر ساروب باروب بناف یمیشی یعنی بجستانک
و باغچه و ترکه بولک صوکنه تللانی دوشورمکده استعمال اولنور ناس بناب
صاقرلق اغاجنک یمیشی عربجه حبة الخضراء دیرلر ترکیده جدنه ومنوشی دیرلر
اسی ناسیب مثلا نوابنداب جزیره که ترکیده آده دیرلر و آکثیری منفصل معناسنه
یا بیاب یا پاب لغتندن مخففدر

الباء المضمومة

دیوب چادراپچی و اُوا بجنه، زینتا بجون هر دوشا بجک نسنه یه دیرلر
رودکی شاه دیگر بار باغ آراست خوب تختها بنهاد و برکسترد بوب اولی
با عجمیله در باء ثانی عربی و عجمیله معاً مستعملدر وکابوتاب بوم که ترکیده
اوقشانه دیرلر وابع بوالعجب طرفه دیمکدر عربیدر

نوع اوله التاء المفتوحة

اتاب وحید تبریزی مفتاح البدائعده درت معنا یه نقل ایدوب بو رباعی ایراد ایتمش در

رباعی ای مهر فلک دا زمه روی تو تاب در زلف مدد بغصلاین دلشده تاب
لطفی کن و روی مهرازین ذره متاب یکذره بر مهر تو کی آرد تاب تاب اولدیغی
معناسنه تاب ثانی بوکک تافتن معناسنه تاب تالث دونذرمک کردانیدن معناسنه تاب
رابع طاقت معناسنه طاقتسز قالدیره یا جک بیرد عجم بی تاب مانه دیر طاقت بیرحالدن
عبارتدرکه یوروللدو بحجی حالدن وکیشیده اولحالت قالماز ورنج و پیچ و حرارت
و توانی واشتکه تب معناسنه و قاد چشمق و یوزغاشمق و تابیدن لغتندن صیغه
امر و وصف ترکیبیده صحاح عجم صاحبی و فیزدرمق و اُوشومک و اکیرمک و اُوزمک
و صارمق و طولاشمق و دوکم و کاکل معنالرینه دخی کلور دیدی فاضل محقق
دقائق الحقائقده بویله تحقیق و تدقیق ایلمشدرکه تاب قورمق قوسم قودم
اولان نسنه یه برتابح دیرلر تمام قورلش اولسه نیم تابح دیرلر خم و پیچ و تاب
زلف اوصافندندر اگرچه هر برینک مستقل معنالری واردر قوری بوزلمایوب
طوران زلفه تابدار دیرلر بیت گفتم نهی بر بی دم آنه تابدار زلف گفتا که منکنا
ندارد قرار تاب تاب تابیدن مرادفیدر و تابدار که معنای ترکیبیسی تاب
صنعلا بیجیدر دارا اسم فاعلدر داشتن دن مضارع اینمک معناسنه در و تاب اسمدر تابیدن
که معناسی یورمقدر بوکلکدن خاص معنادر مثلا بر نسنه یه ایکی قات ایدوب کلده
دیرلر بو زلده بیرلر بوترکیبیلم بوکلدی بر قورلدی دیماز وضع مخصوصی وزرشتابی
قوبروب بوکته ردنی تابح بر لربو مرکباسملردن جزء اولان تاب تابیدن دن اسم
فاعلدر تابیدن صیغه مشترکه در لازمده کاور متعدیده کلور اسم اولان تاب
مقدما ذکر اولندیکی لازمدن ماخوذدر یوتابح یرلر یوتابده دیرلر قیلدن جل
ایلدوکندن اوتوریده رتافا صلنده تابدر بابوک طایه تبدیلی دخی فارسیده
شایعدر ننه که مرارا ذکر اولنمشدر تافته بوندندر اسم مفعولدر طوقنمش معناسنه در
معنای اصلیسی بافته در با ایله اسم مفعولدر بافتن که طوقومق معناسنه در بافته که ترکه
اوکا بافته دیر اوندندر معنای اصلیسی طوقونمشدر اسم مفعولدر نعل بند کورده
جلنده یه ایا عیله طوقودوغندن اوتوری بای باف دیرلر بیت بکشا ورزو آهنکرهم
بای باف چوبکار مانند سرشات بکاف جلته یه پای تاف دیرلر زیرا ایلکده عملی اوکر
دکلدر نوبیده عمل موتافکه اولدوغی کبی تب استمه حمی معناسنه صحاح عجم صاحبی جرکی
قبیح معناسنه ده نقل ایلمش تکو تبکوب اولنخ با ایله تنکوب معناسنه که بیر اکشی
ریجالدر داتراب وبالکسر صوصزلق عیسی و مطلقا ضرندی ترشح معناسنه دترب
شکنجه و تیز کتمک ریخ ترنیب وبالکسر صاورلش کل خاک تر برباد شده

مقنع خراسانلی آدی عطادر و مرو ناحیه سنده بر کویدندر صنعتی قصارلق
اولوب بر کوزی اولمایوب اعور ایدی و کریه اللقا اولوب دائما نقاب ایله یوزینی
مقنع دیرلر ایدی آل عباسدن اوچنجی خلیفه سی مهدی بن منصور زماننده ظهور ایدوب والی
خراسان اول زمانده حمید بن قحطبه ایدی ماوراء النهر ولایتنده صغد و ایلاق نواحی
جیننده واول اطرافده بلاد اتراکه بدایدرکه قریبه ولان یرلرده اول درت ییل
مقداری شوکتی و فتنه سی اشتداد و امتداد بولوب ملعون مذکور سحر و نیرنجات
و هندسه دن بعض نسنه بیلوب صلوة و زکوة و حج و صومی اسقاط ایدوب جمیع محرماتی
حلال ایتمکین عوام ناس و جهالدن خیلی کسنه اطاعت ایدیلر و اعتقادی تناسخ اعتقا
بالحلول وزره اولوب زعم فاسدی بو ایدی که حق تبارک و تعالی جل وعلا
عما یقول الکافرون حضرت آدم علیه السلام حلول ایدوب اندن حضرت نوح ع م بعده صور
انبیادن علیهم السلام صور ندن صورته حلول ایدوب تا حضرت رسالتپناه محمد مصطفی یه
علیه افضل الصلوات و اتحیا اندن حضرت علی یه رض حلول ایدرکه ابو مسلم کلوب بعده
کندو سنه کلدی دیو خلقه اعتقاد فاسد ویروب اول بدبخت ربوبیت دعواسن
ایلدی بوع بیدرکه هم تکرلیکن دعواسن ایده و هم حق تعالیه ایمان کتورنلره ایمان
کتوره هرکه که کندویه اطاعت و بیعت ایتمادی انلرکله حرب و قتال آغاز ایلدی و مکار
اولیدیکه کندویه تابع اولان اشقیایه دائما خطا نامحرم ایدوب دیردی که عباد بنی
صورت اصلیمه ایله کورمکه طاقت کتورمدکلریچلادن ببرزلو صورت بشریه
آنوکچون ظاهر اولدم زیرا هرکیم کورسه یانار کندویه عابدد محبت و تبعیت ایدنلرکه
شقاوتدن بعضه بدیدیکه البته یرسبی اصل صورتکی اوزره کورمک استرز ملعون
دیدیکه بو مرادکز بیر نسنه درکه قوم موسی طلب ایلدیلر و یا بدیلر دیدیلرکه یرسینی کوردیم
یاز تنی بنالوم ملعون ابرام لرندن عاجز قالوب خلاص محال اولمایوب ناچار اولوب
بیر کونی وعده ایلدی سحر و نیرنجات ایله بیر عظیم آیینه تحفه ترتیب و ترکیب ایدوب
مشرق شمسی مقابله سنده بیر عالی صفه بنا ایدوب وعده ایلدوکی کونده کلنجک صفه اوزره
اوتوروب مذکور آیینه یوزینه طوتوب باشینی اورتری بعده زوالدن قتللی خلقه
دخول اجازت ویردی مقابله سنه کلدکلرنده پرده قالدروب شعاع شمس آیینه یه طو
قندقده آتش کبی شعله لنوب قریبه ولانک بعضسنی یاقوب و بعضسنی کوز ایدوب
باقی قلانلری قاچدیلر اولعین العیاذ بالله انلرده ایلدیکه اول شعاع آنک یوزندن
اولا اعتقاد ارتدادلری اشتداد بولوب کفرلرده اغزیاده اولدی ملعونک مدت
ممتد اولوب شر و شوری عالمه طولوب نظام عالمه تمام خلل کلماکین مهدی خلیفه

اوزرینه

اوزرینه عسکری جرار کوندروب کاه صیوب کاه صیوب آخر الامر کندوی مغلوب
کوریجک آتشدن بیر اخدود وضع ایدوب کندوسنی آتشه بیراغوب جزاو سزاسن
بولدی بو واقعه سنه ستین ومائه ده ایدی والله اعلم —
ابن خلکان وفیات الاعیان نام تاریخنده دیرکه ذکر اولنان ملعون سحر و نیرنجات ایله
ایکی آی مقداری عاقه دن خلقه بیر آی صورتنی کوستروب بعده غایب اولوردی
بو سببدن عقلی ناقصلر اولانلرک اعتقاد فاسدلری زیاده اولوردی ابو العلاء
نوبی قصیده سی ایله سنده مذکور قمر حقنده دیرکه افق انما البدر المقنع رأسه
ضلالا و غیا مثل بدر المقنع وابو القاسم هبة الله دخی قصیده سنده بویله دیرکه
الیک فما بدر المقنع طالعا باسحر من الحاظ بدر و اعجم مذکور ابن خلکان دیرکه هلاک
مقرر بیلدکده اولاد و نسابنی جمع ایدوب زهرایله مخلوط بیر معجون ترتیب ایدوب
کندوسی و جماعتنه یدوردی و هلاک اولدیلر اهل اسلام قلعه سنه کیروب سایر اتباع
و اشیاعنی قتل ایتدیلر —
تورآشو تورآشوب کونکو که اود قارشدردقلری ساپر اساسی آشوب
لفظنه بکنوبدر تورتا تورتاب تورد بیل ایده جک نسنه منفخ معناسنه

التاء المكسورة

داتراب تا تونک تختی سیله تراب معناسنه که مطلقا صیزندیه دیرلر رتیب
صحاح عجم صاحبی هراد و کذلک نظیر معناسنه نقل ایتمشدر بو معنایه سایر آدلری هنا
لفظنده سطوردر رتی ترتیب صاودلتکل ترتیب معناسنه لالاب صوکی
دوکیلوب روصاجیلورتسنه ی یتب باشی چورلش مدهوش و متحیر عقلی کمشی
کسنه و اوکنی تحجج و بورغد معناسنه ده کلور مولانا حلیمی متحیر معناسنه در
اما لفظ شیبدن مکی اتباع و مزاوجه طریقیله ذکر اولنوردیمی رودکی
شیب تو با فراز و فراز تو با نشیبه فرزند آدمی بتواندر نشیب و تیب یریتا
تیر یرتاب یرانقی اوقی یریونا تیریوناب یرتا و اوقی یزا تیزآب شلمن
دیدکلریکه التون آزنکا بچون اکثر تیو بجیلر استعمال ایدرلر سموم قاتلدندر
بیت ساغر نکون سیمابی بربودجان ستان تیزآبی یزة تیزتیب
اوموروق ضرط معناسنه تیز لفظی اماله ایله در

التاء المضمومة

رنزب مروف شلغم کبی نسنه درکه هضم طعام ایچون یرلر عرب فجل دیر
طبیعتنده هاضم غیر منهضم در و حیله معناسنه داخی کلور و توب قانذنای

معناسنه غیری آدلری نا لفظنده مذکوردر

نوع اوله الجیم المفتوحه

ادرغو چادرش عوام تحریفا ایدوب چادرشف دیدکلریکه عربجه ملایه دیرلر **ارشی چادرشب** مثلدر **ارغو چادرشوب** چارسو عربجه سوق معناسنه **ارو چاروب** جیم عربیله سیرکه عربجه مکنسه معناسنه فاضل محقق بویله تحقیق ایلمشلرکه چاروب لفظ مرکبدر بیر جزئی جای دیر معناسنه فارسیده اواسط واواخر کلمدن حروف علتک حذفی جائزدر لما عنی یا حذف اولنمشدر بر جزئی روبده سوپورجی معناسنه روب اسم فاعلدر رفتندن چاروبک معنای ترکیبی می بیر سپورجیدر اصلی روب جایدر اضافتله علیته نقل اولنجاق قاعده ترکیب تغییر اولنوب مضاف الیه تقدیم اولنمشدر سپورکه یره جاروب دیدکلری بیر سپورکه آلتی اولدوغندن اوتوریدر مجازا آلت فعله فاعلک اسمی اطلاق ایدرلر جمیع السنه ده شایع وذایع اولان مجازلردندر کما لا یخفی **امدخوا جام خواب** دوشککه کیجه دوشانورلر یا یاتورلر ومطلقا کیجه ایله دوشانجک واورتوناجک نسنه یه دیرلر **اه نخش چاه نخشب** ما وراءالنهرده ترمذ یاننده بیر شهر آدیدر وروایت ایدرلرکه مذکور شهرده بیر مشهور قویی وار درا بجنده آی کبی شعله لو نسنه کورینور ومشهور درکه مزبور قویدن مقنع فرامانی که الوهیت دعواسن ایدردی سحر ایله ذکر اولنان قویدن بیر آی صورتن کوستردی شاعرلر ذقن محبوبی ول چاهه نسبت ایدوب چاه نخشب دیرلر وروایت ایدرلرکه مذکور قویدن کیجه وکوندزده دائما بیرتابناک آی شکلی کورینور اول شکله ماه نخشب دیرلر غایتده منور اولدوغندن اوتوری محبوبلرک عارضنه تشبیه ایدرلر **بیت** سه روز آن ماه درجه بود تا شب • چو ماه نخشب اندر چاه نخشب • ونخشب بلد النجی آی معنا بندده کلور **ای یش جای یخشب** تخاحق بیرجای کرتر معناسنه **جب** جیم وباء عجمیله صولجد یکدر یا دمعنا وصولاه **رجوب** جیم وباء عجمیله یا غلو واوزلو ونمز سمین معناسنه وغلیظده داخی استعمال اولنور وبیر نوع صودرد دیرلر **رجرب** جیم وباء عربیله غالد معناسنه **لاجلاب** شلغم دکوبه واوازدی یه بیرا فنی وتاخیر معناسنه داخی کلور **لجلب** باء عجمیله روسی عورت قحبه معناسنه وزنج دیدکلری آلتکه طبل وسرنا ایله چالرلر **شمرخ** کسی که یکسر موازهواش برکردد بعینه مادرا ورنیه است وزنش جلب ونوآورد معناسنه ده

کلور **لوچ جلوچوب** جلک اوپونی **ناجاب** اطراف بیت بیرامی سرای معناسنه ویکجا ظرف وتدارک معناسنده استعمال اولنور جمی اجنبیه کالور عرسیدر فارسیده دوشانجدر **نکجلا جنکجلاب** جلاب معناسنه که ساتلم کویه والوازدیه بیرا فنی وتاخیر معناسنه در **نوجنوب** مقابلی باد شمال عرسیدر **نی جنیب** بیدکلرآت وفاتر عرسیدر **وا جواب** اربه صوتیکه تبرید ایچون ایچوررلر محرورلره **نه** علاج دل دردمند نزار • بیوسی از طبیب جوابی بیار • الجنا قاتند • مشهوردر عرسیده سوال جوابنه دیرلر **ی جیب** یاقه کریبان معناسنه وجیب وفرجه معناسنده استعمال اولنور وقطع مسافه ایتمک وامین ناصح معناسنه عرسیدر فارسیده هان یقه معناسنه مستعملدر

الجیم المضمومه

لاجلاب اولمشهور شربتکه لطیف وبارد اولا **وجوب** کلنی اغاج ونور واغاج فاضل محقق دقائق الحقائق نوده بویله تحقیق ایتمشلرکه بوبلوب دوزلدکدن صکره کلینی اغاج چوبه دیرلرمشکه بو بیتدن ظاهردر **بیت** چوب خیس را اکرش تربیت کنی • جای درسد که بوسه ش خسروان شود • ذکنه که عجم چوبه بردکا نکا اوردیه یاجکی بیردی چوب زد دیر **بیت** سیله مارکوردا تر آبد بکوب • زسوراخ پیچان شود سوی چوب • الدوکونوردکلوبه دسته چوبه بر بردسته ده اولان ها اختصاص ایچوندرنته که سابقا بیان اولنمشلردر اصلی چوب دستدر اضافت ایله علم اولنجاق صورت ترکیب تغییر اولنوب مضاف الیه تقدیم اولنمشدر چارچوبه که ترکجه ده اوکا چرچوه دیرلر چارچوبدن مرکبدر آخرنده کی ها معنای عام ترکیبدن معنای خاص علمیه نقل ایچوندر

نوع اوله الحاء المهمله

حق بودرکه لسان فارسیده حاء مهمله اولماز اما عربیدن آلوب استعمال ایدرلر عربجه دلیلنه نکا شرف وافصح ایدر عربیده اولاندن تبرکا آلوب استعمال ایدرلر حتی بعضیلر کذوی لغتلرینه کبی تصرف ایتمشلردر زبان فارسیده سکز حرف یوقدر نته که فضلادن بیری نظم ایتمشدر **قطعه** هشت حرفست آنکه اندر فارسی ناید همی تا نیاموزی نباشی اندرین معنی معاف بشنو اکنون آن حروف ویاد کیراء اهل دل **ث وح وص وض وط وظ وع وق** عربیده اولدوقلری آلوب استعمال ایدرلر وبعض عادة تحریف ایتمشلردر بس جونکه استعمال اولنیورلازم اولدیکه بابنده ایراد اولنه **اح حاجب** نائب ویرده دار وبازدارنده وقاش ابرو معناسنه **دحب** صوائش

جنك معناسنه س خب سینك فتحه سیله خاص كوهر معناسنه وقدر و
اندازه عرب ما ادری ما خب حدیثكدر ای ما قدره معناسنه عكلك كتب
ذكدا ی بقدره والخب ایضا ما یعد الانسان من مفاخره اباً ئه قاموسده بو
خب كوهر ینك ومال ودودمانك وكوهری شدن وخداوند نژاد وبزرك
شدن دیشی خب سینك سكونیله قانون ادبده بش وشمار كردن معنا
نقل ایتمش تركیبده بیترابجی دیمكدر وضیمق عد معناسنه بیت خب
حالی نوشتیم و شدایا مجیند• ترمحی كوكه فرستم بتو بیغامی چند•

نوع اولده الخاء المفتوحة

خب اپسم اولماق سكوت ایتمك معناسنه ومكر وصوق داخراب ویران
عربیده فارسیده ده شایعدر ر نو خرنوب وبالضم كجی بوینوزی بدر
كه چكرد كنه قیراط وجتم دیرلر عربیده برتیسی وبوستانیسی اولور بو
ستانیسنه خرنوب شاهی دیرلر بریسنه قیدارادایلرلر و نبر نوع
دكی اولور كه خرنوب نبطی وخرنوب مونتی وخرنوب الشوك دیرلر و
خیارشنبه یه خرنوب هندی دیرلر وتوزدكا كه كه آقاقیا آنوك عصاره
خرنوب مصری وخرنوب قبطی دیرلر وانا غورسنی دیدكلری اودتر مصر
ولایتنده خرنوب خنزیر دیرلر ویمشنه حب الكلبی دیرلر الاخالاكونلكی
بایتی وجركاب ره جر خود جوب قره چاوكه بنالرینا یا پدقلری زمانده
اغاجدن چتادلر لاخلاب خالاب معناسنه احمد كرمانی چون غرهمه درخلاب
ماندن• بانك همه در حجاب ماندن• نفرا آره یه اویمش كسه نرباینده در
لخلب قلم واخواب اویقو یوم معناسنه ودوش رویا معناسنه بیت دیدم بخواب
دوش كه ماهی برآمدی• كز عكس روی اوشب هجران سرآمدی• واورسمیله
عند المحقق جامع الالف فصلنده ذكر كنیتی ابو راحه در

الخاء المكسورة

دهن كو خرمن كوب خرمن دوكیجی ودوكون دیدكلری نسنه كه خرمنی انوكله دوكر
ش خشب ذهبك لخلب سمكه برونندن كلور عربجه مخاط معناسنه
یزا خیزاب موج دریا تلاطم معناسنه ع زخیزاب اشك روانم بتر س

الخاء المضمومة

خب كوب وبجه ذیر معناسنه لخلب سرمه توتیا وكحل معناسنه م خمب كوب
ن خنب مثله نون ساكن بادن اولكسه جمیع اسنه ده میمه تقلیب اولنور

بو دا فی المرد ندر صكره تخخبتدا یروب جم دیدیلر و خوب كوزل خیمعنا
وراخوراب باك اولمیان صو وصوبندی كه صویی یاپانزطلی ویرشلرا ولمه آقده
وارخوا خوارخواب خرمتسزواتجه وناد ادن ودزبان كار وبیرنسنه یه اوزتابه
كتوردكه كه بیكله یارایه واولمیاجق نسنه دركه بیربیریدن بیر بیره ایلتورلر و شا
خوناب آب صاغ ونمكی وتره وتازه سبزه وآبدار معناسنه وبیوه دن بیتورد كلر
موورنسنه انجویه داخی صفتا اولور بیت نظم منشی بود چو در خوشاب نزوی
آمد دست سحر حلال• املی خوشابه دع وشا قانی چو م واریدخوشی آب• وشا خادم
معناسنه درمیث چه ارتعزین وشاقان نكر خند• چه از زرین كلاهان كمر بند•
وناخوناب قانلو صرست كبابی از جكر آماده دادم• شرابی نایم از خونابه دیده•

نوع اولده الدال المفتوحة

ارا داراب سلاطین عجمك آلتنجی طبقه سی كیانیلردن اسكندر الذی هلاكا ولان
دارانك باباسی آدیدر واو ابن بهمن بن اسفندیار بن كشتاسب بن لهراسب
در ارس دارسنبا اغاج قوردی واغاج قنقان دیدكلری قوش عربیده سرقه
معناسنه كه اغاجی بیر قورودوز واغاجدن كندو بیر اودوزركه جدول وبركا رایله
انسان دوزه مز غایت نجبدن ضرب المثل اولوب اصنع من سرقه دیرلر وا غاج
قنقان دیدكلری قوش اروكوداروكوب دودوی بزیراندرون آتشی نعط وجوب
دكر سوبكرز كران داروكوب ردرن ددطبلی یاد ریاب آكلد ودیلدی بكدر
فهم ایت معناسنه سه جود سه جوب الده كوتوردكلری دكنك وجوالك قلبی
وكستاخلو معناسنه سه یاد سه یاب الا برندر ب غالبا وللاق معناسنه
خوددی كلا ولا بلای برتو بردست یاب بایران كنیدی زدافراسیاب

الذال المكسورة

رخت س درخت سنب دارسنب معناسنه دلدلب سكون لامله چنار اغاجی
انجه دالكنه سیله در لغزی دلغزیب كوكلا الدابنجه یكدر لادغاب
جوق قاینایوب غلیظ اولان سوده دیرلر كشه دكنب دوده كیجه دیمكدر
دكنب لغطندن مخففدر یكی دیكنب مثله

الذال المضمومة

ذخو شا د ذخو شاب انجونك غایتله لطیف وآبدار وایریسی ذنب
سكون نونله قویروق كه عرب ذنب دیر سبیله ذم دیدكلری كه اصلنده ذنب
ایدی فا عده یه متورد اوزره نون ساكن بادن مقدم واقع اولمغین میمه

قلبيلو ولنوب كثرة استعماله ايله بادوشدى كنايتده ، داغى اويله يازيلوب بالنغ
بيرلغت اولدى خم وسم كبى كه اصلده خمب وسمبل ايدى آنده وابتده ، وسائر
جميع حيوانلنده استعمال اولنور وبعرنستم نكا اوجيده ، وآخرنده بر سبيل استعا
ستعملدر **وشاره شاب** يكنز عوبده شبه بر بيت آذرى رامنا لعل جو حلوا
ايدوست كه در يى شهد وشابه لى مشهورست ، جيلوقاشده ، دبش وددشاب
ذكر اولنه خوما بكمزى مراد اولنور اولزم بكمزنه دبا لعبته بولر **ولاد دولا** صو
كه چرخله دونر قويخه وكوزلكرايله صو چيقارردو دولابله آبده ن مركبدر ددولكوزلك
وقوتمه دير لر **بيت** هستاناد زيرا ين دولا همچو عشقا وكبيا نايا ، دبخره

نوع اول الراء المفتوحة

دولابى
ارزابه رزق مقسوم عربيدر **يارباب** ايلچى وقوتوز ودردى فيلكوساز
اطلاقا ولنور وعربيده بولوت پارهسى كه بيربولوت پارسنه آدبخته اولنق اولا
شونارسونناب ايب توكوجى

الراء المكسورة

كاركا عربيده مجموعه داغى شا بعده امالة ايله ركيبه اخچه يرلرلنه كه حسابى حسب
استعمال ايدرلر **ادانى** صفا اندر صفه آراست با صد نهيب هم لعل ختنان وزرتبى

الراء المضمومة

ركيب
زب هونه نك عقيده اولنى صوينه ديرلر عربيدر **رفت روب** سپورگه
انوكله جرحن سو بورلرلر ايكسى بيربيرده استعمال اولنور

نوع اول الراء المفتوحة

ازابه چشم ع راب زا يخود بنشستم جهره را **اكازاكا** كاف عجميله مركب كه
يازو يازلر حيثر معناسنه **زب** وبالكسر آسان سهل ورايكان رخيص معنا
بره از برد آب صود اولان بوصون **ردا زردا** صاروصو كه چبان وبزلر دد
اولور ضديد معنا **رده چو زرده چوب** صارو اغاچ ديدكلرى دارو دى
زرسب طوس زرتينده كشتكرا وغلى آديدر وطوس عجم باد شاهلرينك بير علمى
ايدى مشهور اولان درفش كاويانى ايله اوكوتورردى توذر شهرياد تژادندر
ايران پهلوانلرينك سرور وسردارلرندندر **فردوسى** زرسب آمد وتركه برش باد
دلى برزكينه سوى برزياده بكجر وكه قوندا مى فروذ دلاور النده هلاك اولندر
وكازركا مركب زاكا معنا **ده زرنب** طيب مشهوردر **فكازفكا**
زاد عجميله كوزدن اقان ياشى كه چپاق موژلردير لر عربيده رمص معنا وچرك وشمك

معنا **كازكا** كاف عجميله زاكاب لغتلرندن مخففدر مركب معنا **بيت** حيات
در ظلمات اين زمان محقق شد كه توكى خامه ا وجان همى دهد زركاه وتوركه
يزاق معنا بو معنايه عبرى آدلرى حيوا لنفلند ، بازلندر **وكا زوكا** زكاب
معنا **يا زباب** وبالكسر مزيدى ترشح معنا سائرا سابنى تراب لنفلند ،
سطور در شى تحرى معبار رجاليده آن موضع باشد از چشمه كه آب از انجا برى
جهد دينى وبوبيتى ايراد ايلمش **بت** بنان از خضر وخامه انى حيات روان ، مراد
از ظلمات وددات اوست زهاب **هوازهواب** سحرتوشى ديرلر بير توتندر وصو
يوشونى وچركى وغايته ، كسكون وجوهردار قليچ **عنصرى** افتى كند كبا زمرد نماى
زهواب تيغ از نفس كينه خواه تو

الراء المكسورة

زب آسان وا وجوز زانك فتحه سيله زب معنا **كازكاب** مركب زكاب معنا
يا زنا ، قوشاق بيرى وزهابر معنا **اسدى** همه كه دل خاره سنكنى زهاب ، بان
كياد سنه زوززناب **زيب** بزك زينت معنا

الزاء المضمومة

باذ فرى زبان وزيب يلاجى كذوب معنا زبان فرتعته داخچه ديرلر **كازكا** ميوه ديدكلرى
آنجدا ردكه اعلاسى سقطرد ن كلور كه عدن مقابله سنده برجزيره در

نوع اول الراء السين المفتوحة

براسبرا يوسون زره آب معنا عربى طحلب ديرر **بيت** سبزه وآب پاك از سبزا
خوش بود بانكار وبادهٔ ناب **ذاسذاب** ذال معجمه ايله صوكرذمه سى ويبان كوتى
ومعدنوسى دنده دير ككرى بزرايچه لواذت كه اولدوغى بكا نه جادو كيرمز ديرلر
نته كه شيخ نظامى خسرو وشيرينينده فرهاد شيرينك عشقى عليه سندن زار ونزار
اولوب نوازش وشماتت ياروا غيارد ن قرار ايدر صحرا وبازارده سركردان ونبى
قرار اولدوغى محلده سورر **بيت** چنان در پى رميد از دوست ودشمن ، كه جادو از
سذاب ودبواز آهن ، وأخترى لغتنده اسماء نباتا ترده بيرادوتكا آديدر كه تر
كند داكا سذف ديرلر كوريه رايحه سى واردر ديو تصحيح ايدر ، ومانع قبل وقاطع
نسل وجماع اولدوغى بواباندن فهم اولنور **عنصرى** كرانرها زلطف تو بوتى رسد
بباغ ، بپيوند شاخ نسل مرديابد از سذاب **دكو** انصاف تودر قواى جوانى
تابعد هد سذاب زا باباه **دكو** زتند باد خلاف تو در مزاج عدو ، قواى باه
كند چون سذاب قطع نژاد **دكو** پپيوند شاخ نسل كند نخواهى طبع ، ز ردوهره
جلال تو كيفيت سذاب **راسراب** اولكه بادبه وصحرالرده صيفا تايلرنده اوبله

اولیلی زمانندهٔ وصباح واخشام وقتنده. بر نوا آفتابدن طرف نهارده صورت
باغلنور شوکه کور بنور خصوصا تشنه لره عربجه آل دیرلر ترکیده انکم صلنغم دیرلر
کاتبی هوتشنه کوزمشرب توحید آب بافت ٭ سیراب کشت وهر دو جهانرا سراب یافت
آفتاب کنشکه قرصی وباشی دونش کسنه **دخوا سوخوار.** ایلکلادیغو اول
نرم معنا **ردا سود آ.** زیرزمین دیدکلری یرا لتنده صوصوق داجق یر در
زا سوار. ذال عجمه ایله سلاب معنا سایرا سامیلری انده. مذکوردر **علا سعلات.**
آدم آزدو زنجه دیو **کا سکا.** کاف عجمیله قوندز دیدکلری جانورکه صوا یتیدر دکیز
حیوانلرندندر خصیتینه جند بادستر دیرلر غایتده نافع داورولردندر عصبت
ودنجلرنده وفالج وسکته یهٔ بارده یه وامعاده متولد اولان ریاح غلیظه یهٔ دفعنده
وارقم سکلکلری سنت اولسه متصل الهیلی یلکی نافعدر. وارده و سایر برود تدن
حاصل اولان امراضده استعمال اولنیور مسک جمیع افعالده. وخاصیتنده مرتبه
وطلالرده بولنیدرالا طبیبه رابچه دده وشهور درکه صیادلر داغده دوشسه خصیتینی
مرادا تدکلرینی باذن الله ادراک ایدو دیشیله کسوب صویه بیرا غورمش صیادصو
قان کوریجک بیلوب ودآنی آلوب کیده ویه تعقیدا اولمازمش وبعضیلر روایتا بیدرلر
که خصیتینی بیردن فعه کسه لوبیردا خی ظهورا یدراد اجلدن تعقلری بجوب
صیادلری ادراک ایدکلرنی مالبوریرلرمقطوعلردن بر بسینکدا خی خصیتینی ظهور
ایتدوکن اتفاقا صیاد داغده دوشسه ارقاسی اوزره دونوب کندوسنی صیاده
عرض ایدردیش صیاد اولمادوغنی بیلوب اکا تعقیدا ولمایو بوطریقله خلاص بولوردیش
دیرلر کتب طبک بعضیسنده. بو وجهله سطور در **منه ناسناب** وبالکسر صوده
یوزمک **د سنب** وبالضم بیردن کلشق اولان یوللرده دکوبلرده تشلاق تونلا بخون
ایدرلر **لطیفی** یارب ازمن چه جرم خاست چه ذنب ٭ که زابینت خانه ایچون سنب
کا آسیا سنکا آسیا. دکرمن طاشی **بی سینب** عصا وکوندر اوجنه برکتدکلری دمیر
دیرلر فتح نوتله سنکده دیرلر مولانا حلیمی سنی نوتله وتا یله مروی لغتدر شمی فخری
تقلیجه دیشه نعمی سنی فتح تا ایله سنه معنا کلورکه ربخور وضعیفه دیرلر دیش
یلا سیلا. سیل صونی سیله دیرلر ترکیده مستعملدر **قطعه** ازفراق تو غره ریش
اعینی بالدموع مثبتلکه بی زسیلاغم مترسانم هل نجاۃ الغریق من بلکه

السین المکسورة

سپیداب ترکیده اسفیداج دیدکلری واسفیدا جی آشنه داخی دیرلرکه اطبا قاتنده
موجوددر سایر اسامیسی اسپیدا وسپید بالغتنده مذکوردر **دد سرد آ.**

ابر

زیر زمین ومعدنوی ورازدانی معنا **فیدا سفید آ.** سپیداب معنا **نا سناب**
صوده یوزمک سناب معنا **بخا سنجا.** صیماذکی بیر جایوزدر توبرونی اولمازدر
کوکابیدرلرکرکنه داخی سنجاب دیرلر **بخدا سنجداب.** اوغلان تیاغی زهدان ورحم
معنا **یا سیب.** الما تفاح معنا **برا سپیرآ.** صویه فاش زبان وناهل معنا بکرده
تشنه سیراب ازسرابی صحاح عجم صاحبی طونکه کوکلدن یاغار دیرمعنا دده نقل
ایلدی **برکو سیرکوب** ساردساندو کاجی **یا سیما.** سینک زیوه معناکه ریزه
تو سیمابیدوب زیبق دیرلر **بومنصو** اکرمهابت توبانک برزمانه نهد زیبم درد کتی
منعقد شود سیماب

السین المضمومة

تورا ستود آ. طوتوق علتی دیرلرکه طوارک ایاغنده. ظاهرا ولور **رستو** تورنون
رانکرفتی سی وسکوتیله ده مستعملدر **رخا سرخا** اکبر آت که یاغز داخی دیرلر واکثر
دیدکلری قوشکه سرخابی دده دیرلرکه عربجه نحام دیرلرو تبریزده قزل ایرمان دیر
لو بیرمشهور سیرانکاهدر وعورتلر یوزلرینه سوردکلری قرمزی کلکونه معناسنه
وبیرشنه آدیدر واعلام رجالدندر **دنه جو سرمه جوب** کوزه سرمه چکدکلری میل **رو**
سروب نغتی یر سرور معنا نغل ایچی **نسنب** خانه زیرزمینی سنب معناو طوارک
طناغی بولغت تخفیله وضمیله ایکی معناسنده. بیله قاعده یه مقرره اوزره نونی
ساکن بادن اول واقع اولسه میم قلب ایدرلر تخفیفا یدوب آخرنون بایی حذف
ایدوب بانشم بیر لغت اولدی ایکی معناده استعمال اولندی داءدمری ومثقب
معنا که نجار آلتلرندندر **وراخ سنی سوراخ سنب** اول نیشترکه آنوکله آتلرو
طاغنی دلرلر صاروصوجیقوندیو **هرا سهراب** اعلام رجالدندر

نوع اول السین المفتوحة

اشاب مشهور شب دیدکلری معدنی طاشکه تابنادرلرده وزرلرده کلدره کبرور
وسایرلرده استعمال اولنور بیرقاج درلو اولور عربیده بیکیت جوان معنا سنه دو
ادا شادا سبزه تروتازه مولانا حلیمی طولوتار زوتر اولان دیدی **فاخری**
ایاشهی که بود سال وماه کلبن تخت زآب کوهر تیغ تو تازه وشادآب **ادخوا**
شادخوار. مثله وشادمان وخوشنود یخو معنا **شب فنه** بدباایله شاد دیدکلری
معدنی طاشی کشیف بایله کیجه لیل معنا بعضا دیا. لعنی ذوقا بیعاتلر تخفیف
بایله ایکی معناده استعمال اتلر قولا ولا صحدر **بت شبتاب** بلذ فوردی
دیدکلری بوجک که کیجه یردی. ایشیدلر **فاخری** بیبی چکونه بود بیره چشم دشمن تو
که روشنایی اوباشد ازرخ شب تاب عربیده یراع دیرلر وصارکی که کی

بی شبشب اُشکون ویورغه آت **دا شوات** هوا ایچاجکدن سنه وصوجی به دیرلر غلبه اسعالله عَلَمْ مرتبه سنه وارویدر کنیتی ابو المثنادر **دشرب** ایجه کتان بیزی **۶ شغب** آواز ایله فریاد ایتمک وحیا وادب وتنبیه معناسنه نقل اولنمش **هوا شهنت** غایتده طالع ثریت

الشین المکسورة

شب بیردرلو سبو رجام دکه اکا به مخصوصدر **تا شتاب** ایومک معناسنه اسم مصدردر شتابیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی وبیلدز قوردی **لی شکنب** قادن بلطن معناسنه **کی شکیب** صبراسم مصدر در شکیبیدن لفظندن وصیغه امر ووصف ترکیبی **لما شتاب** آنکا مه که بغدای وار به اوندن ایدرلر صفتا انکا محلنده تفصیل اولنمشدر **ثنا شتاب** بغدا دکنی **ی شیب** کسره حله وامالهٔ ایله داغی جایزدر اشاغه والت تخت معناسنه وانیش که یوقوشی مقابله سنده استعمال اولنور نشیب لفظندن مخففدر نون حرفی اولده وعجون حذف اولنمشدر نشیب وشینکی واوُرلش تازیانه رشته سنه دیرلر وباشی چکرلکی سرکشته وحیران معناسنه ۴ آصف تدبیر بیرایش توشیبی بود • بومعنا یه آخری تا ایله شیت داخی لغتدر وتیب لغظی اتباع وفراوجده طریقه بیجه اکا عطف ایدرلر **رودکی** نیب توا فراز دوفراز توبانشیب • فرزند آدمی سزا اندر نشیب وتیب **فردوسی** چنین است کیهان آشیب • بی هر فرازی نهاده نشیب • شیوداخی لغتدر صحاح عجم صاحبی وبوروکش وآوُنکو لججح باشی فانی معناسنده نقل ایلمش **بیاسی شیداسب** اعلام رجالدندر بیرسی شیداسب بن توزبن جمشیددر که زاو پادشاهی ایدی **اسدی** براورنک بنشست شیداسب شاد • بنادی بُردادو بخشش کشاد

الشین المضمومة

بان فری شبان فریب چوبان الدا یجی دیدکلری حشیهور قوشی عربجه مکآکد دیرلر **خوش شتوسنب** اغاج قوردیه دیرلر **ترسی شتوسیب** مثله **وبان فری شوبان فریب** شبان فریب معناسنه **ورا شورآب** **عنصری** بدخواه تراجورک دردام • شوراب خلاف تودمادم **ی شیب** نعمتی آغ قوردینه دیرلردیشی

نوع اوله الغین المفتوحة

اغاب بیهوده وفایده واکشی سوز **اسدی** که زین سان سخنهای غاآورد همی چشم دانش بخواب آورد • وکاسه دیبنده باقی قلان طعام وبعضلر ارتوق قالوب اکشیان طعام دینلور وارسلان بیانغی بیشه • شیر معناسنه **بغ غبغب** وعجده

وعجده استعمال اولنور لغتدرعربیده اکثر صوفی بوغازی النندیه صارقان درعیه دیرلر عجمده محبوبلرک انکلی لتندر • اولان بوبری که خلقی اولا ارصندن اولمایه انده استعمال اولنور محبوبلرک تحتنا ندر ترکیبی صقق دیرلر **دغب** فتح رایله قواق اغاجی وکوز کوشنده • اولان تا صور علتی وکته صغراق که انوکله شراب ایچرلر وثراب معناسنده • کلوردا وزم دانه سی وقوبونه بیر علتدر که بوزنکه وکوزنیکر فیلریده دکلور وشول صوکه قوغه کوتکندن موضعه قونغه اراسنده • دوکلور واولا تیلان ادق که بولنیه بومعناده • رانک فتحه سی وسکونیله جایزدر بومعنالرک هیچ بیرسی فارسیده • شایع دکلدر اما قواق اغاجی معناسنه بعض طبّ کتابلرنده کلور وبعضلر اوزم دانه سی وتا صور علتی سکون را ایله دردیشلر **غرب** رانک سکونیله لغت عربیده • مغرب معناسنده دروشول ادق که انکه بولنیه وکوزک بورنیدن یکا کوشنده • اولان ناسور علتی وتیلمک آغزی وهرشنه نک کناری وقوغه کوتکنک غایت بوکی فارسیده • هماز بوزب معناسنه یعلدر **دفا غرغا** نعره وکردآب **رقا غرقاب** گرداب وصویه غرق اولش معناسنه **ری غریب** دارودیارندن ایرلش وعجیب سنه عوبیدر فارسیده • فایعلدر **ذ غرب** وبالضم اوزم دانه سی وتابو عجمی راء عجمیله همی فخری عجب فا فیسنه کنور رشته **نظم** ازدست بیرنیخ مجحاب ارغی برد • لعل وعقیق رویید در زرجای غرب • ورازشمایلش بیرد دُهرمیه • خلق وکوم شاند برجای نخل وعجب • **غریب** مثله وسالمی عنقود عنب معناسنه **ونی غشب** بالیجانی ویایا بن اوتی غوشت معناسنه

نوع اوله الفآء المفتوحة

زفرب رانک فتحه سیله بیر اولو ایرماغ دردر بیر صحرا آدیدر که کیخسروین سیاوش ابن بیکا وک باباسی انتقامیچون افراسیاب ترکله انده • عظیم جنکلر ایدوب افراسیابه غالب اولنشدر **فردوسی** رسیدم بایران بزیک فرب • جنککران کرده شد در سه شب **رداتی فرداشب** یارین کیجه دیمکدر **رسی فرسب** سینک فتحه سی ورانک سکونیله وبالعکس وفانک کسره سی وسینک فتحه سیله د • بردولغتدر قاپونک بوقاروقاشی ونرخانه دکی وهزنه اوذرینه قوتد قلری اغاج که قوازی انوکا اوذرینه قورلر بعده • سقفی انکه فوقنه یاپارلر **اسدی** هنوز ازکین کاه برانداخت آب • همی دید بستش چو راهها ز بُشب **رسی فرسیب** پرورتش غتیل اغاجی

الفآء المکسورة

رسی فریب فتح فایله فریب معناسنه ودام طوزاقی ومومنک **ده فریب** الدایجی فریبنده

لفظندن اسم فاعلدر مصدر حقیقتده کلور وصیغهء ووصف ترکیبیدر
دلفریب کبی وبو یوکا غاج واکلنجه وعشوه وسرگشته ومدهوش معناسنه

نوع اولده القاف المفتوحة

اقاب اشوق که آدم وحیواناتک ایاغنده اولور ترکی عربیده مقدارا ندازه
معناسنه کلور الم قلب لامک فتحیله بدن کالبد معناسنه عربیدر کاف
دافی شایعدر وکنه معناسنه که لاف اورماقدر وآوازده که انجه یوزنه دیرلر
قب اشوق قاب لفظندن مخففدر وسیله القاصد صاحبی قب هوادر توبیخ
فرق بایر معنا نقل ایلمش سوقب سینک فتحیله هزبر کسنه صافقاب
ات صاتیجی ترکیده دافی مستعملدر وناپزن معنا صوقصب بو ایکی لغت عربیدر
لسان فارسیده صاد یوقدر نته که بو بتا ذکر اولندی قصب عربیده قامش
معنادر فارسیده قصبه دیدکلری نسنه طائفه سی باشلرینه اوزرلر عصبه
لفظندن مخففدر ولیکندر وبعض ارباب لغت بورده بندی وقصبی قانی
وابریشملی بز وایبجه کتان بزینه دیرلر دیشلر صوقضیب شاخ درخت
ونیزه وآلت تناسل کنایه در اولنور عربیدر لقلب بجز نسنه یه دیرلر
لقردن اولسون وغیریدن اولسون وکوکل دل معنا ومنازل قمردن بیر منزل
آدیدر وصاحی فجی سی عربیدر

القاف المضمومة   قطب

رجال غیبدن اول سید الاولیایه دیرلر که ارحق ایله جل جلاله عالمک تصرفی انوک
الندهدر وعرب دیر که فلان قطب بنی فلان یعنی سیدهم دیمکدر ودکرمنک ایکی
داولیبدر ده که وفقرات ایله جری بر چلی راسنده در ودنکر دوری آنوک
اوزرینه دور در

نوع اولده الکاف المفتوحة

اکاب کاو عرابه وآوازده انجه یوزی ولاف اورمق وادکه معنا اسم مصدردر
کابه کبابه بیرنوع مشهور کبابیدر   کالب لامک فتحی وکسریله قالب
معنا اییا کابیا مرادی بولیجی ومرادن بولمش معنا حضرت عزت آبکابین وکامیاب
کبه کاب لفظندن مخففدر حرکات ثلثه ایله مروی لغتدر آوازده انجه یوزنه دیرلر
ولاف اورمق معناسنه سایر اسامیسی بو معنایه قالب لفظنده مذکوردر شوف
کند دعاش کاحران ابواسحاق دلخلایق در سینه ودهان درکب   بکباب
معروف طعامدر که ات وطیوری سیخه وغیریه بیشورکوه دیرلر کتب
نعتی آردی منج وزنبور معنا نقل ایلمش درس کرسب کرودا اوتی عربیده کوش

معنا

معنا که معدنوسی دافی انوک انواعندندر زرنکوب کم کفته دافی دیرلر
ری کوبیب اوتکه اکنجیلر تارلالی بولوک بولوک ایدرلر ودوتوم دیدکلری
توبیب ایدوب جرب دیرلر وآفونون بایجه فایدوب کری دافی دیرلر
شکا کشکاب اربه موری جواب معنا سائر اسامیسی انده سطورده رو براصل شوبدر
لاکلاب کلو دیدکلری که اوزدینه ایلک صارارلر واوزرینه صاریلان ایلکه دافی
دیرلر لته جو کلته جوب بیر اغاجدر که بیر قوشی مقداریا دافی زیاده جه اوزون
اولور نکتب کندرادوتی کنوم معناسنه کهاد یخنوی کرچه ایبخ کالبنی کوبد
کالبنی نیست شیخ ماکنبیست ودیار ترکستانده بیر بیرادیدر نداکنداب
کاف عجمیله یوسون باغلش صو که آقیوب طورمادن حاصل اولور انجلز اسدی بکی
بیشه دیرند کنداب ونی که آن آب صیتی بودی جونی فیری آدلو زبرد آب فلنو
یادلندر نکاکنکاب بیرنوع ترنبدر وادیه طوبی جوآب معنا غیری اسامیسی انده
مذکوردر وهزیا کوهزیاب دبند وشولدزلکه عورتلر اوزرلرینه کونرا لتنداغی
قنتانلونیک ابجد تکنون رنکی معلوم اولور وبیرنوع مقنعیم دیرلر که اوزرنده
التونله یازلش علم شکلی اولور

الکاف المکسورة

کب لاف وآوازده انجه یوزی بو لغت حرکات ثلثه ایله مرویدر داکوب دفتر
معنا کسد ای عفلان وبالفلانه دان که بیش من آرایش کواب وتمثال زفته
رداکرداب کاف عجمیله چونکه که دریاده اولور صو بوربلور جرخ کبی دنز
کمی کا اوغرا ایجاق خلاصی بولیا زهلاک اولور واکوک معنا بیت شب تاریک و
بیم موج وکرداب چنین هایل کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها فقل
محقق بویله تحقیق ایتملو که کرد کی معنای حقیقیسی کرمیدر معنای کوداب دافی
آندندر ولفظ مرکب در وصفله موصوفدن جرکاب کبی علی آب کرد درعلم اولنیاء
قاعده ترکیب تغییر اولنوب وصف تقدیم اولنمشدر ترکیبنده چونکه دیرکلور
کرداب دیرلر صوا اوزاد چوربلوب چکربوب دکرمیلندو کندن او تورز
کردباد دافی اندندر ترکه قفرعه دیدوکی ییله که چوربلی چکز بنی کیدد عجم کرد
باد دیر فردوسی درافتاد ناکه بروکرد باد زدکرد بر پشت اوکیقباد سایر
اسامیسی غوقاب لفظنده مذکوردر دم شبتا کوم شبتاب بیله ربوجکی دید
کلوی غیری آدلری شبتاب لفظنده مسطوردر دی کبیب کاف عجمیله یقند عربیده
جیبه معنا واوبوزلق کری معنا سی کسب لاف قالب معناسنه غیری اسامیسی انده
مسطوردر شتا کشتاب یامورده زراعت اولنانه اکین شتهبرا کشته براب مثله

دکیب باشی چورلشی سرکشته ومتحیر اولان تیب معنا وسیله المفاصد صاحبی بزداده طولامی کیبا معنا نقل ایتمش

الکاف المضمومة

کب بو لغت حرکات ثلاثه ایله مرویدر لاف وآوازدکه ایچ یوزی معنا **ردا کرداب** کاف عجمیله اعلام رجالدندر اسدی کجا کرد مهراب وکرداب شد زخون کرد آن دشت کرداب شد **رشاس کرشاسب** کاف عجمی وسکون را وسینله در اعلام رجالدندر جمله دن بیری جمشید نسلندن زاولستان پادشاهی اثرط اوغلیدر اندن اول بو اسم کیمسه یه تونلمامشدر اسدی ذکر دار کرشاسب اندر جهان یکی نام بد باد کاید از بهاد **شناس کشتاسب** کاف عجمی وسکون شین وسین مهمله ایله سلاطین فرسک ایکنجی طبقه سندن لهراسب بن ارونداوغلیدرکه دردنجی پادشاهدر **لاکلک** کل صوی ناوزد معنا **لخن تا کلخن تاب** کلخنجی آتشنا معناسنه **ذکنب** فتح کاف ایله کنب واندن عنبری بیرا دندر دیش **واکوات** کاف عجمیله کوجک ایکیر معناسنه **وکوب** ضم صحیله ایرنی معنا عربیدر جمعی ایارنی کلور وتوابسنز بزداق ایلمه حفله کوتنی لغتلرندن صیغه امر ووصف ترکیبیدر ذرکوب کبی **وداکوداب** شمی فرجی بکمز دوشاب معنا که عربیده دبس دیرلر بو نقل ایلدی **فاخوب** نکرکه چون بود احوال عینش ان بد بخت کاشهود فانی اوشدر زاوی کوداب کنیتی ایدر اندنج در وبیربان آشیکه التنه دانه برنج بیشوررلرکه بعضه بارلرده زیر دیرلر ونتریب ایدوب جوذاب دیرلر **وداکودرات** نوکیده العم سلغم دیدکلری سواب معنا ساترا ساسیمی اند مذکوردرکوجک ایکیر معنا **وناکوناب** شمی فرجی نقلنجه بکمز دوشاب معنا سایرا رباب لغت اصلاح اولمی واربر صویجی جواب معنا واثر صوی معنا کوشت آب لغتلرندن مخففدر دبو نقل ایلدیلر **وناس کوناسب** نکرت لیل ونهار واصلاح اولمی **کوشت کوب** آتدوکا جکر ساطور

نوع اوله اللام المفتوحة

الک باپلوارتی لابه معنا نعمتی ومسخره لکی ونسوس ولطیفه معنا ده نقل ایلمش **لب** باء عربیله طولمی وعربجه شفه معنا وکنار وطرف معنا استعمال اولنور لب دریا لب سبزه دیرلر **لپ** باء عجمیله جنار اغاجی وکاشی یاپکیش معنا وسیلکه بیرکمسنه یه اوزوزلر طبانچه معنا که جیم عجمیله کاچ داخی لغتدر **بال لبالب** سیدی طولمی حافظ لبالب شد زخون جکر یارلم تماه شب تحت چنین شد که حواله ما **بلابلاک** صادمتی ساترا ساسیمی نافرا لغتلر مسطوردر **جحلب** دجب وزننه آواز صوت معنا

اللام المفتوحة

وقالوقاب بیوک قرغانه دیرلر **هراس لهراسب** سلاطین عجمک ایکنجی طبقه سی که کیانیلردر انلردن بیر پادشاه آدیدر واول لهراسب بن اروند بن کیقباد درکه کیکاوس بن کیقبادک کوجک قرنداشی ایدی کیخسرو انی سیادوش بن کیکاوسک اوغلی وقرنداشی اولامغین ترک تاج وتخت ایتدکده سلطنتی مذکور لهراسبه ویردی که بابا سنک عمیسی اوغلی ایدی

نوع اوله المیم المفتوحة

اشوماشوب اکدینمخلی معنا وعلیبیر عربی معنا **اکوماکوب** بیکه که جلاد آنلر بزندر وقاشی لوله **ام وبا مام وباب** آنه وآته والدین معنا **وزدوسی** یلکش بیکه کاشی مام وباب بیکو سایه کردی سرش زآفتاب **الهتا ماهتاب** آی آیدینی **قرمت** ابسته چمنی معنا **روتا مروتاب** وبالضم سرتماج **روزتا مروزتاب** وبالضم مثله **کی مکیب** صیغه نهی در یوز چویرمه واکثری کنته دیکیا واولور ومتعدی دخی استعمال اولنور بیانه میل ایتدرمه ویولدن چیقادرمه معنا صحاح عجم صاحبی بعضلر ضادیله وماز لند ودوزمد ودوزلد معنا نقل ایتمشلردر **ویزاموزاب** قوریاغ زمون ایتدکلری شراب که مستلیلر **هتا مهتاب** ماهتاب لغتلرندن مخففدر **می حبیب** صاحب هیبت دیمکدر عربیدر

المیم المکسورة

برمهراب اعلام رجالدندر **بزاهیراب** صواو زره طوروب نقشینه حاکم اولان کسنه یه دیرلر **تخلا بیخلاب** سکون با ایله که اخوودف تجبید ونجا معجمه ایله اطفالک بشکد ایکن ذکرلرندن اقان سدوکه دیرلر

المیم المضمومة

دغا مرغاب اوردک عربجه بط دیرلر **روتا مروتاب** سرتاج فتح میمله داخی روا اولدی **روزنا مروزتاب** مثله **شکنا مشکناب** خالص مسکه مشوشی اولمایه **صل مصلب** تضعیف لامله استورت عربلر ثوب مصلب دیرلر اول قماشدرکه اوزرنده صلیب کبی نقش اولور تخفیف لامله آخودمه معنا **طرمطرب** سازنده عربیدر فارسیده داخی شاعرد **ع** مطرب بزن که کاد جهان شد بکام ما **مجلامجلاب** مردارصو **وناموتاب** بیلدن جوال وجلا شلینه دیرلر تاب لغتندن بو تخمه متعلق بعض سوز بیان اولنمشدر **ویتاموی تاب** مثله

نوع اوله النون المفتوحة

اناب خالص جوهرف یعنی نسنه قاریشمامش اولا مثلا مسک ناب وشراب ناب دیرلر

ومجازا صاف معناسنه استعمال اولنور بعلى ناب بر لر و سوری آزودیننه دیرلر
و بوبکه یتی معناسنه ده استعمال اولنور پیل دیشی کبی **شغ** هیت تاکم نکویند ناب لرا
مغشوش ۰ مدام تاکه بود بیل لاتوان ازناب **فغی** ناب ست هر آن چیزکه آلوده
نباشد ۰ زیندوری تراکوبیر کاآزاده وناب ۰ صحاح عجم صاحبی وهرسنه تک روشنی معنا
ده نقل ایلمش **ایا نا یا** بولنمازسه **خش نخشب** ولایت ما وراء النهرده ترمذ
قربنده بیر شهر آدیدر وسیلدرا ایچی اچی معناسنه ده کلور وبو محله مناسبجاه نخشب
بعض تفصیل مذکوردر **شی نشیب** وبالکسر اینش که یوقش مقابلیدر کاه اولور یوتنی
حالا اییدوب نشیبه یرلر رود کینک بوبیتنده ایکیسیده جمع اولنمشدر **بیت**
نشیب تو با فراز و فراز تو با نشیب ۰ فرزند آدمی بتوا اندر نشیب و تیبت **ق نقب** لاکه
یرک آلتنی قازرلر قلعه لره واولوسرا یلره یولا ایدوب کیرورلر عربیده فارسیده
داخی شائعدر عامه تحریف ایدوب لغم دیرلر ومطلقا دیواردلک معناسنه کلور **عنصری**
فارغ بود رنقب حوادث حصار ملک ۰ چون خرد وربین توبنشست دیده بان ۰
ی نهیب وبالکسر قورقو خوف معناسنه عربیده فارسیده اورکک وغضه معناسنه ده
نقل اولنمش

النون المکسورة

شی نشیب ابن فتح نونله نشیب معناسنه سایرا سامی نیب لفظنده سطور در
قا نقاب یوز پرده سی روی پوش معناسنه عربیده فارسیده داخی شائعدر **کا نکاب** صاحبی
میرنجیحو تنی بیر تماسو دیوانکجور دوکلری الکدستوانر معناسنه وسیله الخاصه
بومعنایه کاف عجمیله نقل ایلمش وصبر وتوکر یزاق معناسنه وسیله صاحبی بومعنایه کاف
عربیله روایت ایلمش یزاقک غیری آدلری جیوا لفظنده مذکوردر **ی نهیب** نونک
فتحیله نهیب معناسنه **یا نیاب** قاب وغا معناسنه وقین نیام معناسنه **ی نیب** الفاظ انباء
ونزاوجه دنلدر سیب لفظندن صکره کتورلر سیب ونیبه یرلر **لطفی** عیلکم نجوه
کرانست ۰ انار وسیب ونیب اورازیانست ۰ والمه وصادمه معناسنه **خوه نحود آب نحود**
دن بیشوردکلری مشهور لطیف طعام

نوع اولی الواو المفتوحة

ج وجب رجب وزننه قارش شبر معناسنه **روی و ریب** اکری ترکیبده وروديدکلری
که بیر یاننه اکری اولوب یا قمز وهرسنه که کوشه سی واکریسی اولا **اسدی** ابر دامن
آنکه اندر وریب یکی دسته دیدندا اندر نشیب وسیله صاحبی کنج وبیغوله معناسنه داخی
نقل ایلمش واوک کسره سیله ده لغتدر

الهاء المفتوحة

س هسب بوزنج معناسنه

نوع اولی الیاء المفتوحة

ایا

صورت بیکر معناسنه **ازا یا زا** ما وراء النهرده اقلیمدر ۰ بیر نوع ترشی آدیدر **بابیاب**
عاینده ۰ خواب اولمش یره دیرلر کاه اولور خواب بیاب دیرلر ایکیسین جمع ایدرلر **یب**
نعتی سمرقندیلر لسانجه بادی قلمش نسنه وهر زه به دیرلر دیشی باوه معناسنه **غی یشب**
یشم طاشی دیدکلری مشهور طاشدر آق وسیاهی ودیشیلی اولور مذکور طاشک چوق خا
صیتی واردر کوتورن کسنه صاعقه دن ایمن اولوب خلایق کوزنده عزیز ومحترم کورنور
ومعده یی ونیون دانابق ومعده اغریلرینه ومعده ضعفنه غایتده نافعدر واولدوغی یرده
یلدرم اینمز داود یا قوزه دیرلر وسایر منافعی داخی واردر

باب التاء

نوع اولی الالف الممدودة

آب پشت منی ونطفه که دولودونی اندن حاصل اولور آدمکده اولسون
حیوانکده اولسون **نخوس آنخوست** دریا اورتاسنده اولان آده جزیره معناسنه واو
زمیده ردست ودشت قافیه سنده استعمال اولنور **عنصری** برباد تند وموج بلند ۰
تا بیک آنخوشتنا ذافکند **بوس آبدست** ترکیبده داخی مستعملدر عربیده وضوء
معناسنه وبعض ارباب لغت ابریق معناسنه ده نقل ایتمشلر **بـرابـرت** نحنی بدکلری
طعام که عربجه فریثه دیرلر **خ آخت** اوزاندی دیمکدر **رس آرشت** سموز وقالیک
اوجه عربجه عجز سمین معناسنه **زادوخ آزاد درخت** قاین اغاجی خوتک معناسنه
وبیرا اغاجدرکه ایکدره یمیشی کبی میوه سی اولور آق کلدری اولور وقزلی مایل سیاهی
نقطه لری داخی واردر سرمکده اجخدر لرطبرستانده طاحکه دیرلر **فتاب پرس افتاب**
کنیک چیچکی وقیاغلوی که عربجه خرباد دیرلر بومعنایه غیری آدلری انده مسطوردر
وسیله صاحبی کلنجک چیچکنه داخی دیرلر دیدی **د آلت** مشهورسنه که اهل صنعت
انوکله ایشلرن انلرلر هر صنعتک بیر درلو آلتی اولور **سو آدست** ادست معناسنه
لف آلفت بلاوفتنه **لغ آلخت** نعتی عود اغاجی معناسنه نقل ایلمش **هج آهجت**
صیغه ء ماضیدر تیغ وخنجر وبچاق چکدی وقصد ایلدی معناسنه وبالجمله جسمانی
وروحانی بیرون کیتدر **فردوسی** بزین اندر آهخت وبنشین جوسنک بر آویخته یا
زیرتنک آهیخت لفظندن مخففدر **هیخ آهیخت** مثلدر **بغ آیغت**
دیمکدر حاجت که بیرکیت دن دیرلر

الالف المقصورة

ات علامت خطابدر الف ساکنه دن صکره وهادتانیث وهاء علامتدن صکره
العلدکلور کبریا ات وغمزه ات ومژه ات کبی بونلردن غیری یرلرده الف حذف اولنور

جانت سرت ابروت کبی ردبهش اردبهشت تاریخ جلالیده متعین اوردتر بهارا آییدر تاریخ فرسده کبیسه اعتبار اولنماددیغچون ایلر و کیرو دوراییدر و فرسلیلرینک اوجنجی کونی آدیدرکه اعجام اولکوندر بیرام ودرمزمه ایدرلر عادتلری اولدر آنی ایله کون آدی موافق کلدوکیچون زان اوس ازان اوست انوکدر زان تس ازان تست سنکدر زان خلاص ازان خلاست تکوربکدر زانی ازانست اندندر زوی ازوست مثله سی است دور معناسنه ادات رابطه درکیم حکم وخبر معناسنی افاده ایدر حالت وصلده واخری ساکن اولان کلمه یه ملحق اولسه الفدوشر سین ساکن ایله تلفظ اولینور جانست وسرست دیرلر جانست سرست دیمکدر ابتداده واقع اولسه الف ساقط اولور کتابتده وتلفظده الا مکرکه کلمه نوک آخرنده هاء علامت اوله اولوقت الف ثابت اولور کاداولور ضرورت شعر ایچون حرف سینی تحریک ایدرلر شعراء فرسده چوق واقع اولشدر سابقا حالا ظرافت ولطافت زیاده اولشدر متروکدر عماد معذورست ار باتو نسازد زنت ای عمر زان کنده دهان تو وزان بینی فرغند فصیح بودرکه بونوک امثالی ساکن صورتنده حرکت اختلاسیه ایله تلفظ اولنه آخرنده هاء علامت اولان اسماء اولکیسه افصح بودرکه الفی حذف ایدر وشیده کمال خجندی زسرتا پاکلی ای سرو نازکه که برکت شبوه ومیوه ات تازه شیخ سعدی ای لعبت خندان لب لعلت که کزیده است وی باغ لطافت کل رویت که بچیده ست مولا سروری آخری مفتوح اولان کلمه ده تلفظا استده الف کتابتا ولنماق واجبدر اما تلفظده اثباتی وحذفی مساویدر آخری ساکن اولان کلمه ده کوکسه کونی وضعی کرکسه استعمالی اولسون نیک وموجود کبی استک الفنک حذفی واجبدر لفظا وخطا دیمش کاداولور است هست معناسنده مجازا استعمال اولنور نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت جمی کرچه سرا سر لاله زارست بره هنه با مرد آنجا که خارست مرادی شاعرک یا یلین ایاق کیمه شول یرده که دیکن وار دیکدر یا یلین ایاق کیمه شول یرده که دکنلر دیکدکلردر هست لفظنده بو محله متعلق بعض تفصیل بیان اولنمشدر خج الجخت طمع معنا فاخری یکانه شیخ ابو اسحق شاهی که انی وجان بدوداد رند الجخت خج الجخت قادرلق کسب معنا شمی بجز وی کیست اندر پادشاهی بعدل ادادم نام نیکا الجخت خج الجخت طمع الجخت معنا فرانفست اورمجدا آتی بیت عنکبوت معنا خسروی عنکبوت بلاشی بربرمی کرد برکرد برتنید انفست سایرا سایسی ایرکاکیا لغظنده مذکور در نکش نکرنن

کسر کاف عجمی ایله قاره کمور فحم معنا سنابی بینی نجح دید و دو لیه زشت جبنی از آتش ورخی دانکشت فاضل محقق ومولانا حلبی کاف عجمیله تصحیح المتالر صحاح عجم صاحبی و نعمت بکلرکنا العزتی دیلر انکشت کاف عجمیک ضمه سیله بارمق اصبع معنا شمی ابو اسحق آن شاهی که دستم برآرد بیش واز ترس انکشت

الالف المكسورة

سی ابسمخ وبالضم بانی بو بخیه برشیم اخضر معنا سی است دبر و بعضلر لغه دبردرد بدیلر واونوه واو جه معنا بیت از انی افتخار حشمت خویش نیورا داغ شد نهد براشت اصلنده عربیدر فارسیده داخی شا نعدر عربی مثلی است فی الاذن وانف فی السماء دیرلر شمس فخری شمله حشت قافیه سنده ا برادایلدی سفنی اسفنست وبالضم بانی بو بخیه اسپست معناسنه وصوده بنان اوت لسان ناوسیلی بایلی فا ارا سنده نبات دله وتواحی واردر و اولبربرن الفی حذف ایدرک سبت وسفت داخی دیرلر یغ ایغت حاجت آیغت معنا ینا نی اینانست ترجون دیدکلری سبزه که بیرلر ینا نوخ اینانونت مثله

الالف المضمومة

سی اسبست تازه بو بخیه اسبست معنا نی است اوجه سرون معنا فی اشفست مثله سکو اسکوت الکلنج نعمتی بو وجهله نقل ایلیوب وبعض نسخه ده نیی مجمه ایله واقع اولمش اما قره حصاری دوسیلة المقاصد صاحبی لغذن مکنح کافله بعده نیی معجمه ایله یازمشلر نغاشت نیی معجمه ایله اوجا مزنی معنا قره حصاری بویله نقل ایلمش وحلبی وسایر ارباب لغت سین ایله تصحیح ایدوب سست وجست قافیه سنده استعمال اولنور دیمشلر شمی چرخ درمهر شیخ ابو اسحاق جون میانرا بست جابکرد چست از نی افتخار حشمت خویش منبر را داغ سته نهد براشت صحاح عجم صاحبی اشت بالکسر دبر معنا است بضم الالف اوجه باشی دیو نقل ایلدی صحیح بودرکه اشت کسر همزه ایله عربیدر اوجه ودبر معناده در که اشت فی الماء وانف فی السماء کنو اکنوت اسکوت معنا و اوت اوترا معنا یعنی اول سنوکه یا خود اول سکادیکدکدر تا آتا خطادر

نوع اول الباء المفتوحة

ابا بابا قوتلو دیمکدر وبابا کدر معنا اب بابت لایق ومناسب معنا بیت دردی خوردن میلکیده عادت ماست دلیلی که کرانترست آنه بابت ماست اتا باتا برابر کتادی ومقابل معنا وبکدیش مثل وبمقاوحت ومشابهت معنا استعمال اولنور ات بانت لایق بابت معنا اخوی باخوست ایاغله دوکلمش وایاق التنده قالمش نسنه صحاح عجم صاحبی ایاغی باغلو معنا نقل ایلمش واودسید رهست ومست قافیه سنده

استعمال اولنور **ادبر و بادبرو** احمق و متکبر و مهملات سویلین کسنه **ادف بادفت**
اولا غاجلوک بیل اسدکچه خوش رایحه لر ظاهر اولور یعنی دالله وزا ایله نقل ایلدگی
سایر ارباب لغت زا ایله نقل ایندیلر **ازخاس بازخاست** قیامت کونی **حافظ** ترسم
که صرفه نبرد روز بازخاست ❁ نان حلال شیخ ز آب حرام ما ❁ **ازداشی بازداشت**
منع ایلمجی **ازف بازفت** بادفت معنا **بت** پرازکوه و بیشه جزیری فراخ ❁ درخت
همه عود و بازفت شاخ ❁ **اساخ باساخت** دوزلنمش مهیا و حاضر اولنش معنا **اسخ**
باسخت باساخت لغتندن مخففدر **التی بالیشت** یاصدق و یچه مخده دیرلر **ای بس**
بای بست مثله و بنا تملک اساسی معنا و قره جاو وایا غی باغلوزیکدر تخفیف ایدوب
بابست دخی دیرلر **ای باسی بای بست** قره جاو **ای خوس بای خوست** ایاغله دگنمش
باخوست معنا وایاغله چکینمش اونمش **اسدی** کشاده ره بیل تا در نکست ❁ ازینا
نکردد سپه بای خوست ❁ وقره جاو بومعنا به سائر آدلری خره جوب لغتنده مذکوردر
ایبی بایست کوک و کوکنجه دیمکدر **بت** جلاد جرپشی خشل دیرلر که ابلکه سور دیرلر
شمس فخری جمال دینی و دین آنکه در زمان قضا ❁ دهر بخون عدو تا رو بوده او رابت
یعنی جلاد خانه ونزار ایشی تار معنا دیشی وا اوردک بط معنا دخی کلور
بنات ارزق عربیده زاد معنا **بنکوت** فرتوت قافیه سنده بیرنوع اکشی
دیجالدر بوغرت و سارمسق وقوز ایله ایدرلر بنکوب معنا سائر تفصیلی آنده
مذکوردر **بخت** دولت و طالع وجد یعنی آتا و آنا بابا سی که ترکیده دده دیرلر
بدبخت دولتسز و طالعسز **بدبشت** توسن آت و قاتر صفتلر
ندندر **برروشت** کافرایله مسلمانلر آراسنده اولاندر بند عربیه ثغر
دیرلر و امید معنا **بدست** سینه مهمله ایله و بایکسر قارش شبر معنا دشت
وطشت قافیه سنده مستعملدر **برات** پادشاهلر براتی که مناصب ویرلدکده
اوکسنه نک آدنه یازیلور و شعبان آینک اون بشنجی کیجه سنه لیلة برات دیرلر
برانکیخت حواله ایلدی معنا **بردخت** تمام اولمش پرداخت لغتندن مخففدر
فردوسی بدو کفت پردخت کن دل زیاد ❁ که بیچم هرکز ما در نزاد **برغست**
خیرک دیدکلری اوتنک بیانیسیدر طبیبلر قنازه بری دیرلر و چهار پا ییدوکی
اوت **شمس فخری** برایچه شنا ان نکاو طبعش ❁ زتخم حنظل آرد دهر برغست ❁
برکست معاذ الله دیمکدر کورمدم وا شنیدم معنا و سایر موضع انکارده استعمال اولنور
شمس فخری کسی چون او بود در ملک جهانا ❁ شهی چون او بوده در ملک برکست
برکشت شینی معجمه ایله مثله وایلک کبی بیر نبات تدر بیر یوزنده بیر بیر نه طولاشق

بیتر طیبلر سوریجان دیرلر **برهخت** تادیب ایدی اوکرتدی دیمکدر
بومنصور بسا نهندوان ترک فلک را ❁ بچوب کین بالیده به برهخت برهیخت لغتندن
مخففدر **برهون** یعنی بر قپو آدیدر که کفار کچالری نده مسجوندرلر
دیرلر دیو روایت ایلدی **برهیخت** برهخت معنا **بری بارپت**
باء عجمی و زاء عجمیله اوچوق دوتمش کسنه مصروع معنا **برلوت** قورتلغان
علتی که درنا قدرنه ظاهر اولور کا اولر درناغی دستور ر عربیه دجه
دیر و د موکی علتی که عربجه قوباء دیرلر عنبر ادلری بالولدرلر ❁ سطورد
و برکادر ادا اوده سی اصح باء عربینک کسره سیله در **پادست** دیرده سی
تشبیه معنا **بست** باء عربیله بستن لغتندن صیغه ماضیدر و
دگنید و صو کسوکی دیدکلری قسمتدر انکچلرا ورتاسنده استعمال اولنور
که نوبتله صوی زراعت اولنان یرلره صالورلر اصح ضم بایله در محتلفدر
تفصیلی اولنتدر بومعنا یه یعنی شینی محجمله داخی نقل ایلدی **پشت** باء
عجمیله و فتح سینله عیب معنا **پشت** باء عجمی و سینک سکونیله الچاق معنا در
که عربجه وطیء دیرلر مقابل بالادر استعمالی بعدلر لازمی اعتبار یله الچاق
و یوکسکده یاجک یرده بالا و پسته دیرلر **بیت** خدا یحکه بالا و پست آفرید
زبردست هردست دست آفرید ❁ بو محله مناسب بالالفظنده بعض تفصیل
مذکوردر و کوتا قیه معناسنه ده کلور **منجیک** چرا دیشی دراز آمد ست
بالا پست ❁ محال آمده بالا چینین و دیش چنین ❁ و بخیل معنا ده کلور که
بخیل اولان کسنه ظاهردر که قدر و مرتبه الچاق و دون اولور و یره برابر
اولمش نه لوده ده استعمال اولنور **بشت** یعنی موسیقی بست
معنا نقل ایلدی **پشم دوات** مرکب لیقه سی **بکشت** جیل مردار
و نجس معنا دشت و طشت قافیه سنده مستعملدر **کسائی** باد لباکه مرا
جام ادایا کی رواست ❁ مدبران را که دل و جام پلیدست و پکشت کبیتی
بولغوج در **پنج انکشت** بیراو تدرکه صوبه قویجاق بنجه کبی
بار معلوری آچیلور و صودن چیقنجق کیرو یومیلور و بعضلر آیدا غاجیدر
دیدیلر **پنجه کشت** آیدا غاجی که تخمنه حب الغوز دیرلر زیرا که
ایچین کشینک نسلی کسیلور شهوت جماع ضعیف اولسونه یورهبان لر اکلر
نه دو شنورلر مولانا حلیمی بویله نقل ایلدر صحاح روم صاحبی بو معنایی پنج
انکشت لغتندن یازمش و بنیاد دیدکلری کورد که انکچلر انو کلمه همان آترلر

بنجشت باء عجمیله دینلدکوکی ایله بیر کردن قوبنی اغاج وبطلقا بردن قوبلمق معنا **شمس فخری** چنان بنیاد ظلم از کشور خویش برباد آلتی کرده بنجشت

بنجندکشت بنجدکشت معنا **بنجنکشت** مثله ودیبا

بنخوکشت مثله **بنجیدکشت** مثله

بنودست بیلکه زند معنا **بندکشات** بوغوز ابنو به معنا واکثریری مخز معناسنه **بهن دشت** کیک واسع صحرا **بهشت** جنت

بیات قابغو غم وغصه معنا عربیدر کیجه لتی بنسیه دیرلر بو لفظ ترکیده داخی مستعملدر اوزرندن کیجه کچنده یکدر ودیبات لک ترکیبی الله تعالی بشنکیجز جلالم اسمیدر **بیخوست** ایا غله دیبلنی یا بیخوست لفظندن مخففدر جوب دست وتنکدست قافیه سنده مستعملدر واورسمیدر سابر معنا واسامیسی یاخوست لفظنده مذکوردر

الباء المکسورة

بدست طشت قافیه سنده قاریش شبر معنا غیری آدلری فتح با ایله بدست لفظنده مذکوردر **بست** باء عربیله بیست لفظندن مخففدر یکرمی معناسنه عربجه عشرین دیرلر **پست** باء عجمیله قاوت یعنی قاورلمش اوند دیرلر عربجه سویق معناسنه مولانا حلیمی ضم با ایله تصحیح ایلمش صحاح عجم صاحبی بابکه کسره سیله تقریح ایلمش **سربلست** قاریش بدست معناسنه **بخوس بیخوست** نعمتی بنجشت معنا نقل ایلدی **بخن بیخست** ایا غی باغلو وعاجز وکرفتار اولان کمسه تنکدست قافیه سنده مستعملدر **عسجدی** شادی وبقا بادت ودین بیش نکویم کاینه قافیه تنکدرا بد بیخست **بخش بیخشت** انکشت وجرخشت وزردشت قافیه سنده بنجشت معنا غیری آدلری انده مذکوردر **شمس فخری** ابو اسحاق آن شاهی که زرنم برآرد بیش اواز ترس انکشت که به عصر کس بر فرق انکوره نبارد زد لکد بر هیچ جرخشت به بین تا چون توان در ملکاو کرد حدیث مذهب برزین وزردشت **یدکش بیدکشت** باء عجمیله قرغز دوکلی **بی بیست** یکرمی که عدد مودر عربیده عشرین معنا وزبان اولمش سنه وایستادن لفظندن صیغه امردر طورد یکدر حقیقتده بو معنا به اصلی بایست در **یشادی بیشادست** نقرمعنا **یشودس بیشودست** ایلرو بولکلو واوکلک ٤ بیشرح ستی کتی که بنوددست بیشین رابدل **بیه کیست** قادغه دوکلی بید کیست

معناسنه

معنا

الباء المضمومة

بت باو عربیله اول صورت که کافرلر اکا تون وکنن وطاش واغاج دن دوزرلر ورنیب وزبور ایله بزرلر شکری دیو طپارلر تعالی الله عمّا ذلک علوا کبیرا وبر سبیل استعاره محبوبلره اطلاق اولنور **مانی** زبت کمترنه آموزا زان نمکین محبوبی که بپیشش سجده آرند وتکوییر یکه بیجن با کنشت **بوس بت بوست** بتد لنا یجی کافر

بخت باء عجمیله بختن لفظندن صیغه ماضیدر لازم ومتعدی استعمال اولنور پشدی وپیشوردی معناسنه **روبروت** بیق عربیده شارب وسبله دیرلر **بست** صوقسمتی فتح با ایله بست معنا اگرچه ارباب لغت باء مفتوحه ایراد ایتمشلردر اما صحیح بانکه ضمه سیله در نتّه که اساتذه طرسینک تو بیتندن ظاهردر **بیت** زمین همه زاول یوم ونبست برو داد وبنوشت عهدی درست ودبند معناسنه **سوپست** باء عجمیله قاوت یعنی قاورلمش اون فتح با ایله پست معنا **بیت** کشاد وسفره از ماد تا ماهی بجه جهان بر وقرصی ز بست جوبد به بهلو کاسه سعتر بو بیت منقبت حضرت علی دده دیمشدر کرم الله وجهه وارقد خمالی سمری ودکرمن سبکی که اولاد مرد دکه دکرمن انوکه ادزرند دوز سمزو سبک معناسنی مجمل ایله داخی لغتدر **ستخ بوخت بنت** ازقدلق لغ بوک کونو تودیجک ارقه با عنلرلر **تو پشت** ازقدظهر معنا واوکوزقه وارقه خمالی سمری ودکرمن سبکی **لوکا بکوکا** طوانه معنا **لیس بلیست** مدار بحس معنا سایرا سامیسی بلت لفظنده مسطوردر **بخشت** باء عجمیله با ایله بنجشت معناسنه غیری آدلری انده مذکوردر **بوانت** اهل شیراز لغتیدر نیا بدنرا معنا **غ** غم این دل بوانت خورد ناچار معنای بمراع کوکل غمینی سکا بیمک کرکدر دیمکدر **یوزه درخت** باوزاء عجمیله اغاجکا دوزدکی **پوست** دری جلد معنا وهر نسنه نک قابنده استعمال اولنور پوشت لوز بوست جوز دیرلر

نوع اول التاء المفتوحة

تابوت میت قودقلری صندوق مثالنسنه عربیدر فارسیده وترکیده داخی شایعدر جمعی توابیت کلور **تات** تاء ثانی خطا بدرتا که ترا معنا وتعلیم خانه آتدقلری ازقه دیرلر واولادعربک شهولوسنه اطلاق اولنور **تالک** آلتحرب اشیلر واعز جنکا آلتی سلاح ثقیل معنا وپاره قطعه وزخم معناسنه **تبت** نعمتی دیرکه دکیز اوزنا سنده ببرطا عددا بچنده بیر جایه واردکه اول لقیوبدن فرق دونلو آدا ز کلود یا یغور یاغدقده آدا ذکر یلورد

یاغوردر بکلدکه • کیرو آواز ظاهر اولوردر اولیتوده هر زمانز داودیانارا اما دریا دن
ه بوکلور سوییدردر **تبست** ضایع تبیح وفاسد تباه معنا بدنست وجمشت
وکبشت قافیه سنده واورمجکاذی بومعنایه غیریادلری ابرکا کیا لغظنده مذکوردر
مولانا حلیمی دیرکه اکثر بودرکه تباه لغظندن صکی اتباع ومزاوجه طریقیله ذکراولنور
تباه وتبست دیرلر **شعر** یعنی سایه کردکا دستاد بودجای خصمش تباه وتبست
تخت پادشاهلر اوتوردوغی سریره دیرلر فاضل محقق بوبله تحقیق ایلشلرکه تخت
مطلقا سریردرکه اغاجدن اولایچی یونلمش اغاجه تخته دیدکلری ایدن دوزیلی تخته ایتسالی
اعتبار ایله درتخت سریره اطلاقی اولندوغی بوبیتدن ظاهردر **بیت** روان چون روان شد
فروریخت رخت • چه بر تخت تخته چه بر بزم تخت • معنای اصلیسندن تختک سریر سلطانه
اختصاصی بوقدر اما علم ء استعمالده اعلام غالبه دن اولشدر اطلاقی وزرینه ذکراولنسه
مراد سریر سلطاندر **بیت** چو آهنکرد نتن کندجان پاک • چه بر تخت مردن چه بر روی خاک
توت موت وباالضم طوطان دیمکدر براکنده معنا وزبانمزکلمی بولغت ضم
ایله داخی نقل اولندی اصح فتح ایله در زیرا شمس فخری فوت قافیه سنده کتوروب بوبیتلری
ایراد ایتمشدر **شعر** کوت عمر ابواسحاق را • هستی ذیح ابدهم برد وفوت • بو سکا
نیکخواهی تارمار • نیکخواه بر سکا لشی توت موت • **قست** یعنی کی وطای
معنا نقل ایلشی ینی مجالده تشت کبی **قشت** شین معجمه ایله لکن **بیت** کردتاج
خواهی وزرینه تشت • بجلک عراقت بباید کدشت • نوبیا یدوب طشته بوکنیتی ابو
مالکدر **شعر** وقع الفتنة بحو منکسر • لیته لم ینع وینکسر **تعنت** حادر معناسنه
اسم مصدردر وصیغه ماضیدر نافتی لغظندن مختصر اولوب تقرحاد تحقیقدر **اسدی**
زنیغش همی جشت وکوردرت بتعنت • زبانکش همی کوه وهامون بکفته • وازیکده معناده
مستعملدر کانه قیژمغه ازیمک لازم کلوردر وبتژوا بیتی وبتکک وصالمق معناده کلور
اسدی خزان بوشنده را بروار باد تغنت • سرکوه شاره زمین زر بغت مجموعی حرادتک
لازمیدر یعنی واورمجک اوی اورمک وسررشته معناده نقل ایلشی **تندرست**
بونی صاغ وسلامت اوزره اولان کسه فاضل محقق دقائق الحقایقده بوبله تحقیق ایلشلرکه
تندرست لغظ بولکدر برجزئی تن دیکر جزئیده درست در بوتن معنا معنای ترکیبیسی کوده
سی بوتوندر اما کنایه طریقیله صاغ وسالم معنا اولوب غلبه ء استعمالله حقیقت منزله سنه
وارمشدر **تنکدست** یوخسول فقیر معنا **تنه عنکبوت** اورمجک اوی
سایرادلری ابرکا کیا لغظنده مسطوردر **توشت** بیرقازاجق تازه بیتین
معنا
التاء المکسورة
تورست

تیرست لغظندن مخففدر اوچیوز عودده دیرلر نلثمائه معنا دنکوکه اهل عراقک بکیا
ایلدندر جمی نکا کیکه کلور **توشت** قازمه وچیه توشت معنا **تکفت**
قاره صاقز **تهی دست** الی بوش دیمکدر اکثر فقیره اطلاق اولنور
تیرست اوچیوز عدد نلثمائه معنا **اسدی** زمینش بپه پیل تیرست وشصت • شده ذبرکی
سرکوه پست • **دکر** دوصد خوان زر وزجزع وزجشت • ورآکنش جزوار تیرست وشصت
تیربکدست بیرالدن یعنی بیراوغورده آتیلان اوق **تیزاب**
سکلی دیدکلری که اکثر قوجیلر استعمال ایدرلر خهلک وقتالدر **تیزدست**
ایشنده الی تیز اولان کسه
الثاء المفتوحة
تبت بانک ضمه سی وفتحه سیحا تزدر اکثر بت قافیه سنده استعمال اولنور
بیر ولایت آدیدر شمکک اعلاسی اکا نسبت اولنور صاحب تاریخ ابی الحسن علی بن حسین
بن علی المسعودی مروج الذهب ومعادن الجوهر نام کتابنده دیرکه مسک تبتی
نک مسک چینی اوزره ایکی وجهله فضلی واردر بیری بودرکه تبت ولایتنک آهو
لری سنبل وسائر کوکچک نخولوا اوتلر اوتلرلر مذکور ولایتنک جمیع اوتلری خوشبودر
چینی ولایتنک مرعی لری تبت کبی دکلدر بیری داخی بودرکه تبت اهلی مسکی تام بالغ
اولوب تخند اولمایجه نافه سندن چیقارمزلر اهل چین بالغ اولمادین چیقا
انواع حیله ایدوب بعض نسنه الحاق ایدرلر تخته ایله خام وغشی ایله
خالصک کلی فرقی اولدوغی ظاهردر وبیر داخی چین ولایتی بعید دردیارز آلا
کلنجه نیجه دریالر کجوب وباغورلر اوغرایوب ومختلف هوالوکلرد اخی کلی دخلی
واردر بوجهتلردن داخی مسک تبتی چینی دن اعلادر ومسکک سایر تفصیلی
محلنده بیان اولنور ونبتده بی نظیرالا کازرارا تلرلوخد تبتی وجوشن
وسبر تبتی دیرلر وکاداولور بیر بون زیاده ابرو تبت دیرلر **سلمان**
حدنچی از اثر شکا آهوئیه جوشنید • بر تخت مسک زرشک آهوی تبت تاجاد
تخت اذکنیه دیرلرکه التی یوزدرهمدر بعض یرلرده دا خی زیاده اولور
دوقیه معناسنه قره حصاری جته معنا روایت ایلشی **بیت** زمین بااین همه تعلیکه دارد
بمیزان وقارت نیست یک تخت • ودخت معنا **توت** قاتی براکنده
توت مرت تارومار یانه کلکوچوکلک **تونشت** قازمه وچاپه ترشت معنا
تخت تخته معنا **اسدی** یکی تنبتی جوشن اندوشی برش کلاه جادربرسرش
توت میوه معروفدرکه انواعی اولوراق وسیاه • وتوراولورسیاه هندی بجه
فرهاد دیرلر
نوع اولی الجیم المفتوحة

چاپوت جیم وباء عجمیله اسکی پنبوق **چانت** جیم عجمیله قوتلی

فنجی معنا **چپ راست** صول وصاغ دیمکدر **چبغوت** جیم عجمی وباء

عربیله دوشک وبصدوق ایچی وهرشئنک ایچنه طیقوب طولدردقلری شئیه دیرلر

عربیده حشا معنا **شمخ** درخوابگاه دیبوخصا بنه کشت درزیر تحبکاه چبغوت

عربیده حشو معنا وغیری ایله بالاراسنده تباین واردر چغبوت داخی دیرلر

جیمدن صکره یا ایله که آخر وقت ایچیده مرو بیدر **چبغت** چبغوت لغتندن

مخففدر **جخت** جیم وامیدسا تر آدلری الجحت لغتنده مذکوردر

چربدست جیم وباء عجمیله اوز الکو کسنه که ایشی ایو ایشلر عربجه رفیق دیرلر و دقیق

هر او معناده کلور عربیده **چرخشت** اوزملوک قوشی کنیتی ابو التورلدر

بومعنا یه جیم معنومه ایله درو منکنه که عربیده معصره دیرلر یشت و مشت قائم

سنده استعمال اولنور **شمخ** اکرعمر یکیمبر فوق اکلود نیارد زد کلدن یرهیچ چرخشت

بومعنا به خوکیاسلمه ایلمرو بیدر و فتح خاء معجمه ایله دشت و مشت و زننده داخی مستعملدر

چزشت جیم عجمیله چیزلق و چرکلاک و دیشنجی داممه و صعف معنا **جست**

جیم عربیله جستن لغتندن صیغه ماضیدر سکرمک وصجرامق اختلاج و وثبت

معنا و دیلک اشمکوفالتمق مستقبلا شدن سینه ها یه قلبا یدوب جدو جشد دیرلر

ه **چغیت** اکین چبغت معنا غیریله باراسنده تباین واردر

چغبوت مثله **چفت** اکلمش منحنی و خورلق معنا و اضمه یه دیرلر چغتبه

معنا **چمشت** کشت لغتنک موبدر **ع** بازجینا زمسند تچالاک و

جراهر قسمندندر اما پهاده اکسک و دوندر رنکی کوکرک ترللعه مایلدر معدنی

مدینه ده رسولدن علیه السلام اوچ کونلک منزلده صغر اکوتی دیرلر انده در اما اصل

کشت اولوب اندن تعریب ایدوب جمست دیدکلری دلالت ایدرکه عجمده

داخی چوف اوله ومذکور طاشک خاصه سندندرکه کوتورن کسنه دن باد الله

نوم علنتی دفع اوله وبا صدوعی الشه قویوب باآن کسنه احلام زدیه بعنی

پرمزده شکو رکدن ایمن اوله اکر بیرقطعه سنی قدح قویوب اندن

شرابا یچه لرسه اوله یه شست و پست قائم سنده مستعملدر **اسدی**

ززرو یاقوت و دزو جمست برو جادرنت دست داده بدست **جمیت** مثله

چنگال خواست ادستنه آشی اطرته معناسنه سایر اسامیسی کرا

لغتنده مسطوردر و کیلیچ و کته و کنار و باغ جزغی و اوماچ آشی که عجم دیکک دیرلر

ترجمان اللغه ده دیکچه چنکال خواسته و یه الفصاح الذی یکطعام یتخذ من زبد و تمر

کالترند

جفت با جیم فارسی خم کرد و قصور رمجاز ثانیا

بدارند و جفت شعور ننجر ثانیا

کوشنده که در عمارات مستعمل

باشد یعنی طاق کناخم

بر از آن اشغال

کالترند دیمشی چنکالی داخی دیرلر صحاح عجم صاحبی شول طبردر که بایغده بیشور ریلرانی

بیشوردکلری چجره بجره بیرده که هر چجره ده بیرتمردی اولورا ول طعامه عربجه دیکک دیر

لر دیمش **جنیبت** بیدک آت و قاتر و دوده اولورعرب ربرفارسیده داخی

شایعدر غیری آدلری جنیب لغتنده مذکوردر **چیغت** اکین چبغت معنا

چیغوت مثله سایر آدلری چبغوت لغتنده ذکراولنمشدر

الجیم المکسورة

چرخشت منکنه چرخشت معناسایرتفصیلی انده مذکوردر

جفت باء عربیله دوتا و جفت معنا **چیره دست** جیم عجمیله اوز

الکو کسنه واولکه هرابشه صوقیله و بشاره کستاخ ومتطاول معنا **اسدی** بکا

شهی هرکه دستی کند بروهرکسی چیره دستی کند **چیست** استفهام در

نه دردیمکدر لفظ مرکبدر اصلی چه است در نته کیم نیستک اصلی نه است در

ترکیبا ولیجاق هاحذف اولنور الف یا یه منقلب اولور نه دیمم دیاجک بیرده عجم

چکویم دیر **بیت** نداتم چکویم چه رنک آورم که تا دستا وز بر سنکا آوردم چیست

غیردوی العقولدن سؤال ادر ذوی العقولدن سؤال اولندقده کیست دیرلر و

حرف استفهام فارسیده بیریدرکه وچه وچون وکدام وکجا وچند و

کی در

الجیم المضمومة

چبغوت نحتی فاضد صبغ توتیدن طولشدر دوشکه دیرلر دیمم عجمی و

باء عربیله **چرخشت** منکنه چرخشت لغتنده تفصیلی مذکوردر

جست جیم عربیله جستن لغتندن صیغه ماضیدر مصدردا فی استعمال

اولنور جست وجوی دیرلر استبوب اراموق معنا **کمال** کرجه که شد بر کوی تکمال

یافتم بازتی بجست وجوی تو بوطریقه اکثر مصدرعامدرکه ماضیسی ایله امری

ترکیب ایدرلر **احمد کرمانی** مستغرق جست وجوی کرده مستهلک شست و شوی کشته

چست جیم عجمیله ترکیده چوک دیرلر چابک معنا **شمخ** چرخ درحضرت شیخ ابو اسحاق

جون میان را بیست چابک وچست وبیربیری او زرینه مطبق یغعقدرغرتیدن

معنا زاء عجمیله **چوات** جیم عجمیله سوزمه یوغرت یاخود سوزلمش یوغرت

تعریب ایدوب صواط دیرلر وبیرمشهورطعامک آدیدرصحاح عجم صاحبی آشی یو

وجکلک ودلمه بنیره دیرلر دیمش **جفت** کثیر تنصیف اولنان عدد

دیرلرطاق وفرد مقابلی زوج معنا وهرشئنه که بیرشئه تکرارینی اولا هربیر

آخرک جفتنی دیرلر بو تبیلدندرکه اکده وعورتر جفت دیرلر عجمده زوج معناسنه

جست . چابک . چالاک . چابک
چالاک . چالاک . شتر جنب
جوات . جوی

جنونت سگا ایزک کبی دیمکدر فردوسی زافراسیاب را نخواهی روا ست • جنونت بکشمیر و کابل کجاست جوانبخت کنج یاشلو و جاهلو و بخت و طالعلو معنا

چوب دست الده کوتوردکلری عصا دسته چوب معنا

نوع اول الخاء المفتوحة

خادپشت کرپی عرب قنفذ دیرکنیتی ابو المدبج در انواعی اولور بعضسنک ادردن تویلری اولور باینه واوان ار اوق کبی آتار اونی بیرلیامی مجوب مجروح ایدر وبعضسی قرمزرق اولور عربیده دلری جیز و العظله . مذکوردر خام دست الی دا خی ایشه کوجه اوکرنمامش عجمی معنا خرابات میخانه دیرلر خربوت عیاد توده عرب فرصاد دیرو توکوتلن که طبیبلر علیق دیرلر خرفست سین مهمله ایله منکنه جرخشت معنا خرخشت شین معجمه ایله سایر اسامیسی چرخشت لفظنده سطوردر خرخشت کرنج پیغنی خشت کوز چشم و عین معنا وکوز منکوز اعمی معنا وکوز یاشی دمع معنا و هم زرکشته بو معنا یه عربیده لری خشب لفظنده ذکر اولمشدر قره حصاری واشتدی ذ خشلوا ولدی معنا ده نقل ایلنی

خشت خشت تا ترددی حضرت مولوی خشت خشت مودر کوش رسید

خفت ذوق لذتش کلی رمیده خنفشت مثله ولد قدس سره با ز ای ستی ای ناموس کوش که فوم رد از بی خنفشت موش خشت بیلدرمق وقالیک ترک معناسنه صحاح عجم صاحبی هنم خا ایله بیلدرنک وکت وکوب خم معناسنه نقل ایلنی

الخاء المکسورة

خشت بیلدرامی معنا خشت بیهنر اولان وخوشنر اسدی زخشت ونل وناوک سرکشان زبرچرخ کفتی شد اختر فشان فاضل محقق دقائق الحقایقده بوبلیه تحقیق وتدقیق ایلمشلر که خشت حربه نک بالحاسیدر حربه یه زوبین دیرلر معنا یرتلری بو بیتدن ظاهردر بیت سپر برکرفتند زوبین وران • بکشتند با خشتهای کران کا ه اولور حربه نک کندو یه ده اطلاق اولنور مجاز ا نتم که بو بیتده . واقعدر بیت به بالای سرو و بنیروی پیل • بآورد خشت افکند بردو میل حقیقة خشت دمور پیکاندر که بیتسا بقدن اکلنتلی بدیهی بو بیتدن داخی اکلنور بیت برآمد درخشیدن تیغ وخشت توکفتی هوا برزمین لاله کشت • وکرنج که جنبه کر سدا اولور خشت پخته دیرلر وکاه اولور که بخته ایله صفتلنور سربنی خشت لفظندن کر مندمراد اولنور شیرازی صحن حمام که رشک رضوانست • کرچه بنیاد اوستادکج وخشت حافظ بیتی عمارت دلکن که این جهان خراب برانسرست که از خاک ما بسازد خشت

وبجه لبنی دیرلر کرمذه خلعت احسان وتشریف قفتانی عرب سید دنیار ده شا یعدر خیره دست الی اوزاولمایوب اینشکوجه یاتغیبیانکسیه چیره دست مقابلیدر

الخاء المضمومة

خجست قوتلو مبارک و خجسته معنا و علم بوسیفتلان . بر ترکیبکلا آدیدر بجاره شهنازا یدر خجسته جالیتم یاصد نوب • شهنشا ز ایکی نغام انو کجون خجست اولنور خرت بالته و بجاق قولاغی داکنده یوردوسی خرده دست الا ادیوی درچیلن وبا کیبجی بومعنایه خرده دستی داخی دیرلر خرده دست آدینکبیکلی وبجه دنغ معنا عربیده لری بنلاب لفظنده . سطوردر واکثیریکه خرده داخی دیرلر خمت کوپ زیرز معنا سایر اسامیسی خمب لفظنده . ذکر اولمشدر حنت مثله خوربرست کونشه جیجکی و عجب کلر دیدکلری جز با معنا معنای ترکیبسی کونشه طابنجی دیمکدر مذکورلر قوچ کنشنه جانبنه سیر ایلدکن اندرادا فیاو لجانبه توجه ایلدکلری جهتدن خوربرست دیرلر عربی اسامیسی آفتاب پرست لفظنده مذکوردر خوارده کوشت قصابلر یاغ بیغی وباغرسوق عربجه معا وتطران معنا وسخوست سوخت ود وخت وزنیه وادرسمی والف ثابتله خواست معنا انوری صاحبا جای دشمن تو که کنی درجهان نداردرست کمتدام درسد جاربینک وآن ذان جنانها که خاطرم راخوست . عذر میکرد برجهان کهن درجهان کفته بکم باوه نوست خوانده سوزد کینتی ابوجامع دروابورجا ء ورباط الرحمة خونکشت قصاب یاغ بیغی خونکوشت مثله

نوع اول الدال المفتوحة

دادبست آلمه ویرمه داد وستد معنا دار دوست دانشت داشتن لفظندن صیغه ماضیدر بعضی داخی ایتسه اوزومی دیدکلری معناسنه ده نقل ایلنی دران وقت اول وقتده واول وقتا بجنده دیمکدر درابیت ترکلدر دیمکدر دردوخت قوجاو و غمازلق درخشت سبزه خضرا معنا دروایست کرکلو ولازم دست ال یده معنا واولبا یاراسنده تبادل و تواجی واردر دربایست معنا واولبا یاراسنده تبادل و تواجی واردر

دست ال یده معنا وصدر مجلس ورونق وقلدرت وغلبه وجانب کنار و طرف ومثل ومعنالرنیه استعمال اولنور سلمان عهد قدیم راکه بران پای برزدی کرباد تازه میکنی اکنون بیاردست ایکرده ناغ خال تو برلاله زار جای وی برده باغ حسن تو از نو بهاردست درجان آتشین من آویخته است دل چون نیست تشن بران دو لب آبداردست دادتمام خواست مدام اندر جهارده حسنت زیاده کرد وبیردش سه جاردست

خسنت زیاد کرد و بردش سه چار دست • بر بیچم از تو چون کمرت نی که هم کمر •
آخر نه در میان تو کردست استوار دست **بیت** هر که انکشت تو در نقش رسد یابد نجات
داستی دست از همه بردی بتاوان شفا • **دستادست** نقد معناسنه که نسیئه مقابلید
بوشکور ستد و داد مکن هر کز و هر ستادست که بادست خلاف آرد و صحبت ببرد
دستابست دلبند صادیجی لغات معناسنه **دست بدست**
نقد معناسنه وال آلده والدن آلده دیمکدر **دست رست** صحاح عجم صاحبی منددر
وعماره بعد معناسنه نقل ایلمش **دستیافت** فرصت معناسنه **دشت**
شین معجمه ایله صو بیر صحرا یعنی آب معناسنه فارسیده وعربیده دخی مستعملدر صحاح
جوهریده بو وجهله مسطوردر الدشت الصحرا وانشد ابو عبیدة للاعشی **شعر**
قد علمت فارس و حمیر والاعراب بالدشت ایهم نزلا • **وقال آخر** اخذتن من نجابت
بیت • نوق نعاج کنعاج الدشت • اوهو فارسی او اتفاق وقع بین اللغتین انتهی
دکا بلوط اغاجی اوزرده کنور وتیرلر و یاربلر و مقبره کوز معناسنه و سفره و مشکه معناسنه
بتی فاوکه آنکه اوزدیاقولر عربیده مقاره هرنون اولور شه خراده دیرلر و بو لغت لسان تازی
آزری بولنمه دخی مرویدر و ضم دال ایله لغتدر **دوات** دربت محبره معناسنه
دوخت قوت **دوبست** قره حصاری ایت اوزومنه دیرلردیمش
دیو بست صحاح عجم صاحبی بغدای بچیلدی اولان قرامغه دیرلر دیمش
دهشت خیا و قورقودن اوتانق و یادلق بیکانکی معناسنه قره حصاری
وده فندق اغاجی که پسته حبنا لغاردر لرایمه داخی دیرلر دیمش **دهشت**
ذننه اغاجی که ذکر اولندی

الدال المکسورة

درخت مولانا لامعی نزهت دیباجه سی کلستاننده ودرختانرا بخلعت نوروزی
قبای سبز ورق در بر کرده دیاننده بوبیله دیرکه درختان درخنک جمیع در قاعده بودرکه
ها ایله والف ایله جمع اولنه بدی درختها دینلیدی اما استعاره طریقیله شول که لوازم انسانیدر
خلعت و جام کبی درخته اثبات ایله انسان موهیم شهر الحاق ایدوب الف ایله ونون ایله
جمع ایلدی ودرخت شول تازه یاش اغاجه دیرلرکه هنوز کسلامش اولمه کما کدم کوی
چوبه دیرلر **جامی** دل نهادم بر صفا چون دیدم آن قد بلند • بر درخت آن به که بیند مرد
عاقل چوب را • یعنی عاقل کیشی یه اولی بودرکه کسلوب کندیه طوقوناجق اغاجی
هنوز بتروکی یرده کیاده ن کورده عاقبتنی ملاحظه ایده تاکه بوآنوکه درخت قدک
کوروب یعقا اغاجنک عاقبت طوقنماسندن حذر طوتدم اما اولکه محمد پاشا روح الله روحه
بو بیتده که **بیت** لاله خدکدن مکر کلدی دنک دیوا وغوزلری یکم درخته صاروب کرده دیلر بازارده •

درختی

درختی چوب بیرنه • استعمال ایتمشدر رهانی استعاره طریقیله ذکر اولنان قضیبا و رزینه
در بوی رنک و بوی محبوبله حطرا وخوبلوی وتازه وترلوغنی لالا به ضارده اولا غله
چوب جعفر قوتی نامیه استعدادی کیوب درخت جرنیه ن بولمشدر **بیت** خوردی
همچنین هردم زلب • کر نکرد دماغ ده هدبنود عجب **وحکایت** اولنورکه شاه منصورکه
استادی شاه دوغلانکن اکر چوبغیله تادیب ایتمشدی پادشاه اولدقده سریر سلطنته جلوس ایتدکده
کبی استاددینی دوقودیکه عتاب ایده • استاد دخی استاذ بیلوب یکی اجنه بیراوتوا کیزلیوب
قاتنه وارد قده عتاب ایله خطاب ایتدکده • ایوا یچیغا رو بلوکنده • قوری دایتدی که
این میوه آن درخت است ایهام ایلدی یعنی نوادب و بو سعادت اول اغاجک یمیشیدر
وهم عجم دیکرلری ازتواغا جنکدار اسه بچورد کلرنه درخت بند دیرلر وبجاز رسم لرکه
مشهور و متعارف بولدر فاضل محقق بویله تحقیق ایلمشلرکه اغاج که هنوز کسلامش
اولا یا ایکی اولسون قورو مثل اولسون یمیش ویرر اولسون ویرمز اولسون درخت
دیرلر درخت اغاج ایدوکی بو بیتدن ظاهردر **بیت** انتادچوسایه درختی ظلمت
نخی و بو رلحق • پلنک وصفند • دیمشدر • ومولانا سروری بیرنده اولانلرکه درخت
دینه اکر بیرندن منقطع اوله چوب دیرلر دیمش **درخت سخت** کورد اغاجی
درهخت قره حصاری قدس شرفده دیرلر دیمش وقدس شرفنک اساسی مثلا حجر ایله
داخی روایت اولنور محلهونده • استشهاد طری ایله کتورلمشدر **دست**
فارسی شبر معناسنه و سره **دوبیت** عربجه محبره • دیرلر ترکیب داخی مستعملدر
دیکر بخت جولک آشی **دیو ابست** قوا لونجه عربجه
خندقوق دیرلر وکیک یونجه سی و بوزاق دیرکلری **دیواسفست**
مثلد **دیو سیست** مثله **دیوسفست** مثله با ابله فاآتلنش
تبادلو لواخوار دردولسان فارسیده • بعض کلم نک اول داو ونا سندنن الفکد حذف
شابعدر **دیودست** ایشی تیز ایشلیان کسنه به دیرلر تیرکار معناسنه

الدال المضمومة

دخت قیز اوغلانه دختر ودخت لفظندن مخففه اولمشدر عربجه عذرا
معناسنه که جمعی عذارا کلور و دقوت **حافظ** آن تلخ وش که صوفی ام الخبائثش خوانده
اشهی لنا واحلی من قبلة العذارا **درست** بوتون صاغ اولان شئه وطوغری
سوز دکه لغنی التون دکمی **بیت** شهنشا هی که کراول باشتو یا فتی سکه • نکتنی کم
عیار آید درست مهر دمیران **دیکر** هر درستی که دست مهرزند • بسته رکوشه ستام
تو باد • وتمام بیر قیعان التون وکمش داخی دیرلر مثلا انجام کندو ایله برکیسه التون

وارایدی دیاجك یبرده درستی زر باخود همراه داشت دیرلر نظامی بیك
چون برنشانه کار رنشست • درستجند را بر کار بشکست درست
نین عجیبه اوزدکلرنا هموار معناسنا وایری که عربجه خشن وخشب دیرلر ودنیز
معناسنه استعمال اولنور تأمل لحقق بوبله تحقیق ایتشلرکه درشت فاتی معناسنه
درنتدکه بو بیتدن ظاهردر بیت چنین است رسم جهان درشت • که پشت
بزین که زین بر پشت • مقابلی نرم در بیت درشتی ونرمی بهم در بهست •
چورک زنکه جراح ومرهم نهست • بحر الغرایب صاحبی درشتی ایریکله تفسیر
ایتمشدر اما بیتماشدر ایری سترکلك معناسیدرکه مقابلی خرد در بیت
نشست از برزین چوکوه بزرك • که بندند بر پشت پیل سترك دوخت
فیزاوغلان بکر معناسنه وقوت دوست اما لفظ ایله لفظا دسیده ترکی
دلده ده شابعد شمالی اولنعادده که فارسیده مستعملدر مقابلی دشمندر بیت
مترس ازدشمنی که او دوست خویست • حذر ازدشمنی که او دوست رویست بیت
دوشمکلاستر لنی بیبنی دشمن • عنایتا یلربه دوستدشمن دوست واوك کسره سیله
ایکیدر دبکیر راستین معناسنه کمال خجندی دل ززلف وخال خوبان تیره واشفته
است • خانه را چون دوست با نولا جرم تارفته است دویست ایکی
یوز مایتین معناسنه

نوع اول الرّآء المفتوحة

راحت دکلمنکدا آسایش معناسنه عربیدر فارسیده ده شابعدر راست
طوغری وامین معناسنه وصاغ یانه ازوایای وسایر جوانبده مستعملدر ونغمه موسیقیده
بر مقام آدیدر راسخت راستی طاشی راخوت مثله
ربوت هدهد قوشی رت بوش تهی باکه ویا لنجاق عریان معناسنه حلبی وتمی فجری
غنت قافیه سنده ضمّ را ایله تصحیح ایلدیلر رخت قماش واسباب ویوکیا بازو
بند معناسنه شوف بزیرسایبان دولتاو • سعادت سر نهادم کبریا رخت
رست صف معناسنه بیت همی تاکه باشد سرو وسوسن • ببستان برکشیده هر یکی رست
وصره صره اولان بازاردکانلرینه ده دیرلر وبازاره داخی دیرلر رسته داخی لغتدر
ورستن لفظندن صیغه ماضیدر بعض ترکیبلرده مصدر داخی استعمال اولنور
رفت رفتن لفظندن صیغه ماضیدر کتدی معناسنه بیت جهانچو ذرفت دیکر بار
نتوان • عنان زندکانی تافت نتوان ربت دیرلك حیات معناسنه

الرّآء المكسورة

رست رستن
لفظندن صیغه ماضیدر اکودی معناسنه رشت قماش بیرکه اسکیوب

بیغلام

بیغلاماغه باغلو بیت چون نباشد بناء خانه درست • بی کمانم که زیر رشت آید • دهره
سنه که اسکیوب خراب اولماغه باشلیمانه رشت دیرلر بیرده داخی استعمال اولنور واجی
تره که بیرلر ریشت مثله قماش بیرقده عصاری تغایط ایتدی معناسنه
نقل ایتدی

الرّآء المضمومة

رت تهی وپاك
وعریان فتح را ایله رت معناسنه بیت تیغ سرتا بسر که هر زان شد • که تکین حسود او شدرت
رست سینی حمله ایله رستن لفظندن صیغه ماضیدر بتدیکه بیکلدی مصدر
معناسنه داخی کلور ومحکم برك معناسنه وقرارکاه سرندیبه قربنده بیر بونام طاغدر حضرت آدم
علیه السلام مبارك ایاغی بیرلری وارایشی که هرایریکی بیتش خطوه دیدیلر اسدی بخرشد ودیدی
بتاب نخست • بکور و پی آدم وبوم ودرست • بکوی برام کت وانستیت • بوم زی سراندیب
بوتن سرت • سراندیب پادشاهی بهونك تسمیه درحاج شاه حقندر بهونك تفصیلی
محلنده بیان اولنوبدر رشت نین عجمیه ایله قماش رشت معناسنه رفت
رفتن لفظندن صیغه ماضیدر سپردی معناسنه روفت مثله خسرو نجا نهامی فناح
از جنبش آشوب • مژه می روفت دیها را بجاروب • حروف علتدن هو قافیه واسط
واواخر کلمه ده واقع اولسه لرلر فارسیده حرف جاکزدر روز بازخاست قیامت کونی
حافظ ترسم که صرفه نبرد روز بازخاست • نانحلال شیخ زآب حرام ما •

نوع اول الزّآء المفتوحة

زادخوست اولکه یاشلو اولا انا بو یجا دزانه عربجه فصیح دیرلر
واور میدر رشت ومشت قافیه سنده مستعملدر نوزه کزرد اخی دیرلر
زاست بیر ولایت آدیدر زانوت اولطرفلرده سکاد یکلدلوردز اتنو
تراکه لفظندن مخففدر زبردست کوز بز زور مند معناسنه زشت زاء عجمیه
تهی وعریان رت معناسنه زرادشت حضرت ابراهیم علیه السلام ملکه
بیر اولو امامك آدیدر بولغت بیرقاج وجه اوزره مرویدر کاه اولورکه شعرده
بر مقامده کلورکه سنك پشت وزنن انتضا ایدر بعضلر تضعیف راء مکسورا ایله ده
زردشت اوقورلر وبازرلر وبعضلر دال ایله کسر بیرنجی مضمومه زیاده ایدرلر زردهشت
دیرلر وبازرلر معیار جمالیده بو وجهلرده لغتدر درنقل اولندی سایرلری داخی مخففدر
اشتهاد لری ایله ایراد اولنمشدر زرادشت مثله ومغارك اماملرینه
دیرلر ومطلقا آتش پرست معناسنه دخی کلور لطیفی بهل آیین برزین وزرادشت • بشرع احمد
مختار ده پشت زربفت التوناله دوقونمش قماش زربافته لفظندن مخففدر
کاه اولور ضرورت ورنیجون تضعیف ایله استعمال اولنور اسدی چو ان بدند • زاپر و از باد تفت

سرکوه شاره زبین زرزیبنت • **زرداشت** زرادشت معنا **زردشت زُردُشت** مثلو
دانکرنسنه بدر و تخمینی جایزدر و بیرسبزه رحکیمک داغی آدیدر که کبرکردینی که آتشی پرستلردر
پیغامبرلکه دعوا ایدوب زند واستا نام بیرکتاب تالیف ایتمشدر دیو شلر • قلا وزاد کو
ادکنجه اوچان قوش دیرلر **ردکوش زردکوشت** بحافی معنا **زردهشت زردهشت** مثلو
دقیقی تا دیل کرد مویدا زمذهب نغو شا • کوزردهشت گفتست استاد بیشنو اما **ف زفت** زآء
عجمیله یوغون دیوریرمه واوصلسن ونوبد معنا کم حذوبه بوکیلا ولا تشلق داغیدرلر نام لحینی
بوبله کتینی ایتدوکه زاء عجمه نک فتحیله زفت جندبر یکلیدرکه رب عربیده اولکا ضمخا
دیرلر شو که بوبند • وانع در **بیت** برو بزوریکا بنی جواب تازی جست • جانغ درزره کنی
چوکاوکا هل وزفت • بووصف واجری توصیف ایتدکلرینی متعذیدر • وه ترصیف بدرلر مثلا
لکرزفت دیرلر **بیت** مرغ باسل دوسه سنگا فکند • لنکرزفت جنبرا بشکند • زفت ایله
بزرک قرنی بوددرکه زفت محبت مخصوصدر بزرکه • اولا اختصاص بو قدر شائی اولو بر بزرکه دیرلر
زفت دیمز بو نحتی طولنک معنا نغل ایلنن عربیده ضفدغ وعجزارمعنا **لذجف زندجفت**
بلبل نوا عندلیب را **انوری** کل زردیار وجهان زندجفت • کرفته برسید بوبا نفت **نزدوس زندو سبت**
دصرتا برهیم ام ایمان صحف وبعضیلر نسبردر برلروعورت بونیجه یکه اولور وبلبلکه
هزاردستان ده وعربده عندلیب دیرلر مجوسی وتفسیر معنا اولانک سایرا سامیسی آستا لفظنده مسطوردر

الزاء المكسورة

شیزشت چرکین
قبیح معنا **ف زفت** قراسقز ترکیده داخی مستعملدر **ی زیبت** بزرک عوبیده رفارسیده
داخی شایعدر **یردی زیردست** رعیت والجاق حالاولوکسه

الزاء المضمومة

ی زست نغمی تند وروشن معنا نقل ایلنی
ف زفت زاء عجمیله بدخو وبخیل ممسک معنا مقابلی جواددر **انوری** باا وجکونه کشند زمانه
زفت یاجواد بااوچکونه رفت فلک لم یاددشت (جوانمرد درم)

نوع اول السين المفتوحة

پ سپت
سپند دیدکلری که ترکیده داخی مستعملدر **سبکت** بنق شاردب معنا **ه** منع فضلیکه
ابزدا فزود زد هرکه نجذ کرد سبکتش بوزد • **خ سخت** قاتی فاضل محقق بوبله تحقیق ایتمشلر
که سخت محکم ومقابلی سست درکه معناسی تخکدر سخنک معناسی ترکیده برکدر وه بوزلو
ده باجک بیردر • عجم سخت زودیر برکلکه قاتیلق لازم اولدوغندن اونوری مجازا قاتی به
سخت دیرلر قاتی تکلک دباجکیردر • سخت سست دیرلر **بیت** بشد ندتو سخت سست میدانم
بشکستنی آنه درست میدانستم • قاتیلیغ سختیه دیرلر **بیت** زدست چرخ بی سخنی کشیده
زعالم کوری و سردی چشیده • ذکر اولان سخت اصلینک معنالریدر سخن ساخت لفظندن

کمترآود

بخت اولنمانق ساختن لفظندن ماضیدر نته که بو بیتده • واقعدر **بیت** آنکه خط از پی ودروز
سخت یا نضیلت همی دهد یا بخت • معناسی درزد بدرالخ حذف اولنمشدر ک فارسیده وه
علتک صدفجا یزدر خصوصا و سطکلده • اولان الفک حذفی شایعدر بحرالغرایب صاحبی
درشتی ایریلیله وسمیخ قالینلیله تفسیر ایتمشدر ایکسنده • وه اما بنا اتیا ند ایری
سوکن معنا سیدرکه مقابلی خرددر قالین درشتک معنا سیدر سخت ک اند • اسنعالی مجا واد
سردسته بیلک عربیده زشنج معنا غیری اد نری بیزکنات لفظنده مسطوردر **سوداست**
طوغری قطع اولنمش قلم **سرگذشت** باشدن کچن احوال **سرنبشت** باشنه یازلان
یعنی تقدیرالله که لامحاله ظهور بولور **سرنوشت** مثلو **سروقت** طونخانه
وکیشنک کندو نیاجی حجره سی **سفت** محکم وبشنوه نسنه که مقابلی سبز کورده اُتوز
کاهل معنا ودام اوسنی اد بوز وسبق معنا حلیمی ضم سینله نقل ایدوب بو بیتی ایراد ایتمش
بیت بگو را برهنه سرو پا بجو شفته • که آرام جفت ومه جای نه نهفت **سغرلات**
اسکرلت دیکدر **سقلات** مثلو **له سلت** ایاق آوازی جامع اللوبن صاحبی وایاق
طاشی ویولاف معناسنه ده نقل ایلدی **سنکپشت** قابلو بغه عربیده
سلحفات معنا **سوغات** خوارزم لساننده ارمغان هدیه معناسنه
سوقات مثلو

السين المكسورة

سرفشت شیرخشت دیدکلری داروغلط تامه تبیلندر (پشنده) رهوانولا
سکوت اما حجا ولرینه باغار طبیبلر اسنه لوکسنه ادبر ادنیه یوغوروب ویریلر
غذا هم دوا اولور عاننده منقول دار ودر **سرشت** طبیعت وخود مزاج
وبو غریبدر وعنا مرابعد و سرشتن لفظندن صیغه ماضیدر **سه انکشت** بارکم
اکنجبرا اندرندرسا براسامیسی بنجه کشت لفظنده مسطوردر

السين المضمومة

شبت
بونجه سایرا سامیسی اسبست لفظنده مسطوردر **سرت** اکرد دیکلری اوت که
بورکا عزیمه نافعدر داکیت بجلدکون صکره ادبر وبغلابدن ترلادد باغی قالا
اکینی بابرودرنر دیرلر **سست** تکلک عربیده فاتر دواهن دیرلر وضعیف و
یوقجی معنا **سفت** اوتوزکاهل معنا **انوری** کی تا جهرا آفرین کرده گفته که زود
اینچنین بایدو یال وسفت • وضیق اما مولانا جبی پومعنا به نفث وتفت قایم سینده
فتح سینله تصحیح ایلمشی ویوردی بوفار معنا وسفتن لفظندن صیغه ماضیدر سنبلا
فایدرمه نون وباکتوررلر سنبد سنبنده دیرلر **سلت** بولانده دیدکلری که
جبوب جنسندندر روفا قزاربه وبغلای **سوهات** بیرمشهور نبت آدیدکه

هند وسند طائفه سی مذکور ضمنده طابارلردی سلطان محمود غزنوی واروب
فتح ایدوب لا یعد ولا یحصی مال وجواهر ونفایسی بولدی

نوع اوله الشین المفتوحة

شاخشت آزق زاد معناسنه **شاست** طوقوز تنی عربیده
خباری ودشواظ معناسنه **شانه دست** دمور طراق که انوکله یوکی و
کتان طرارلر **شب پره** شعبان آنکه اوده بنبجی کیجه سی **شبت**
صحاح عجم صاحبی آتی ایچون اوت کرز طوماق شرت معناسنه نقل ایتمش
شبشت الکه شین معجمه وبا ایله که ثانی حروف تهجیدر کران جان وکینلوا ولان
وکیجه کورمز کسنه عربیده اعشی معناسنه که روح باصره سی غلیظ اولقدنلر یاچوق
کورنیک جمیع اعضاسی رطب ولوب بیضه سی غلیظ اولقدنلر وبا ایله مرویدر که
آخر حروف تهجیدر **شخت** التون تو الی **شست** بانی آتخ واو لنده
عرب صنادده دیو بونذر که دام قلوب دلماعین محبوبلر زلفن اکا تشبیه ایدرلر و
نیشتره دیرلر ویا یی کریش طوتد قده باش پادمغده ده شست دیرلر وعدد دن التمش
ستون معناسنه **بومنصور** بهر دولت او دزد وطالم • بسا نماهی ابدا فتاده در شست
جو نقصا دان رکجان حسود شی • فلکی یکیا دازان زهر ازخون اوشت • بدو دزد
در زمان بر آسمان تیره • بکمتر تیر کوبکنا یدار شست • حساب عمر خرو باد چندانی
کدا آید از کسور شش شت درست • **شصت** مثله **شغت** جرکین محقر
شغت مثله ویرامز خوی **شهتوت** قره توت وابری توت معناسنه
شهلال عونلی یا **شیشت** اغرجا نلو وکینده ورا ولان بو معنا به با ایله دده
مرو بدر که ثانی حروف تهجیدر

الشین المکسورة

شپت بای عجمیله طوراق ادتی عربیده زازیانج معناسنه یا ایله که آخر حروف تهجیدر
مرویدر **شیست** بای عجمی وسین مهمله ایله کر به ومردار و توز قیخ نسنه که
کورنیجک طبیعت آندن نفرت ایده مردار معناسنه غبری آدلری دشت لفظنده مذکوردر
شپشت شین معجمه ایله مثله **شفوت** غول واهرمن **شکست** صینقلو
معناسنه وشکستن لفظندن صیغه ٔ ماضیدر وبعض تراکیبده مصدر معناسنه مستعمل
اولنور توانائی شکست وبابد شکست کبی واسم مفعول معناسنه داخی قولنور کسنه
معناسنه **حافظ** بیادم جو قدح بدست گیرد • بازار بتان شکست گیرد • وکاه اولور شکست
لفظنی اکا تابع قیلوب اتباع ومرادف طریقیه بنجم شکست وشکست دیرلر **رودکی**

ای ازان چون چراغ پیشانی • وی ازان زلفک شکست ومکست **شکفت** کاف عجمیله
اسم مصدردر شکفتن لفظندن صیغه ٔ ماضیدر وبعض ترکیبلرده مصدر معناسنده دخی
استعمال اولنور باید شکفت کبی کرفت قافیه سنده مستعملدر **شمس فخری** ای شها آدم از بدیدران
شاه وملکدار • شاهی وملکداری بنود زتو شکفت • **اسدی** دژم پهلوان بادلی پر شکفت
تهی رفت ازانجا وره برگرفت • **شم درخت** اغاج بیشی صمغ معناسنه **شنویت**
طولاقادنی قره حصاری غول واهرمن معناسنه نقل ایتمش **شیت** مثله وراز بانه
لطیفی بیاز ونعمت ارذال وعفاریت • نمی بیند افاضل راست باشیت • وعقلی کمترکی که کرشته
وحیران • آصف تدبیر پر ابیش تو شیتی بود بو معنا به آخر بای ایله نقل ایلدی
که ثانی حروف تهجیدر **شیربخت** شیرلغان یاغی دیدکلری که سمسم دن چیقار
عربیده سیرج معناسنه عامه اهل فرس شیربخت دیرلر **شیرخشت** ادوبه دن
آشی دیدکلری دارو وقندرز وقندز خایه سی دیدکلری جند بادستر معناسنه صحاح عجم
صاحبی قادن دوز لغنه دیرلر دیش جامع الوقیه صاحبی وآجی بال وشیرلو برنج وشیرلو
کل معناده نقل ایتمش **شیرمست** توقلو که غایتده سمز اولا وقوکو سی اولاده

الشین المضمومة

شبست فورقینج وکو به الثقا کرشیده بجیست معناسنه دخی بای عجمیله
وبادن صکره سین مهمله ایله **شپشت** بای عجمی بعده شین معجمه ایله مثله صحاح عجم
صاحبی بالضم وبا لمعجمتین والباء الفارسیه کبی وقتی معناسنه نقل ایتمش **شست**
سین مهمله ایله چرکین قبیح معناسنه وشستن لفظندن صیغه ٔ ماضیدر یودی معناسنه
شفت شین معجمه ایله مثله چرکین قبیح معناسنه سایر اسامیسی زشت لفظنده مسطوردر
شفت مردار فحو شفت معناسنه **شکفت** اسم مصدردر عجمیله معناسنه وصیغه ٔ
ماضیدر شکفتن لفظندن صحاح عجم صاحبی وهیبت معناسنه ده نقل ایتمش جلبی کرشیده
تعجب ایدوب وکاف فتحه سیله آچلماق تفتح معناسنه نقل ایتمش مستقبلا اشته واو
زیاده ایدوب شکوفد وشکوفند دیرلر **شوات** توره توشی خباری معناسنه
سایر اسامیسی شاست لفظنده مسطوردر **شتونیت** تف وادن دیمک دیورده
توکورمک وتارشی وبرمک وبیزار اولماق

نوع اوله الصاد المفتوحة

صبت آوازه وجاه

الصاد المکسورة

صنعت بیشه وایوایش

الصاد المضمومة

صحبت یاری وجماع
صورت فارسیده بیکر معناسنه در ترکیده داخی شایعدر

نوع اوله الطاء المفتوحة

طاق باجفت تکی جفتی اویونی

طامّا قواعد ورسوم هشت نکنی فارسیسی تخت در

نوع اول العين المفتوحة

عورت لسان فارسیده اعضادن ستری واجب اولان یره دیرلر مثلا
رجالک کوبکندن دیزی التنه وارنجه نسانک یوزندن واياغی التندن غیریسی و
قزلق آرکیدا لالارقاسی وقارنی عورتدر فارسیده وترکیده عورت دیسه
لر خاتون کیسه مراد اولور

العين المكسورة

عترت خوشبو دیرلک

نوع اول الغين المفتوحة

غارت یغما غت ابله ویتیجک کسه که ترکیده شلغم دیرلر وفارسیده معنا
غرت فتح را ایله اهل شیراز لغتیدر حرف شره در اکرکبی حافظک غرتش بکردی
روشنی تز اما دی • دی روشنی وتز وامادی شیراز لغتیدر معنای مصراع اگر بیر
دشتلک زبیزدن کوزدکا ایسه دیکدر بو بیتک اولمصراعی بد بنی ماجان غرامت
بسپریکی اولمانینی بدینی لغظند تمام بیت معناسی بیان اولنوب وسایر لغتلرینک
معنالری داخی محللرنده مسطوردر هست بارای شیخ ابواسحق تیره کرده نه زرای
ودانش غث غغات جامع الدرس صاحبی نرو وکرداب غرغاب معنا نقل
ایلمش غیری لغتلری ایله مذکوردر غلت یوارلنمق غلتیدن معنا
غرات ایو سز جل معنا غنیمت دو یولمق مالدن راجدرکه کفاردن واعدادن
آلورلر وبیده فارسیده داخی شا بعدر غوشت وبالضم چلاقی بادی معنا
بو معنا به سایر اسامیسی زرت لغظند زربورد وقبا ضبا بیانات اوتی که نه جوان بیر
وند منقعد برادشت ولطشت قافیه سنده استعمال اولنور

العين المضمومة

غث غینک فتحیله غت معنا اصح ضمه‌در زیرا معیار جمالی ماجی رنت
قافیه سنده ایراد ایدوب بو ابیات انشا ایلمشدر نظم هست بارای شیخ ابواسحق
تیره کرده ون زرای ودانش غث • تیغ تا سر بو کهر زاد شد که بکیتی حسود اوفورت
مولانا حلیمی داخی ضمه تصحیح وتخریج ایلمشدر غوت مثله ویتیمی خفیف
اوت غوشت چیلق وباده معنا تحله داخی روبیدر

نوع اول الفاء المفتوحة

فخت قاذلق کسب معنا فرت دست وکنیت قافیه سنده بیوک اوشنه دیرلر
تار معنا شمعی کسوت عمر ابواسحق را هست از تخ ابدهم بود دفرت براخت
اگرچه فتح ایله داخی نقل اولندی اصح فتحله در زیرا شمس فخری معیار جمالیده ترزی مرت

قافیه

قافیه سنده کتورمشدر محلنده ذکر اولنمشدر واودر محکد آغجی بومعنا به عیر یعی
اسامیسی ابزکا کیا لغظند مسطوردر وتوت بوتا من غروف معنا شمعی
شاه آفاق شیخ ابواسحاق • عقل با رای او بود فرتوت نجت سحر وجادو
نجحت و محتن لغظندن صیغه ماضیدر اذ بلدی و وحشی ولانی اولورنده
معنا نهست سحر وجادولق ع پیمبر را جدا ز بیز نکو و نهست
زغست معناسنه ور فوزت صورت

الفاء المكسورة

فراخ دست الی کیک عنی وما للدار معناسنه دی فوست بختد وهد به و
فرستن لغظندن صیغه امر در کوندر دیک اولور لا فلات بشد کد
املادن و غیری عیوه دن ایدرلر هوی فهرست قانون وضابطه براجالیدر
کتابلرو دفاتر اوللرینه قاج باب وفصل ایدوکی معلوم اولماغچون یازارلر و
کتاب اوللرینه داخی برلر حقیقتده آخرینه اما فهرسد رتا ایله یازلر ونحی غلط عام
قیلمشلردر

الفاء المضمومة

روفت فتح فا ایله ذوفت معنا که ازتش داوذ مجک اوچینه دیرلر دوخ
فوخت فردختن لغظندن صیغه ماضیدر صاندی دیمکدر رودکی
فوداشت انتهاء اوال وهونسنه نک زیرینه دیرلر

نوع اول القاف المفتوحة

ام قامت بوی قد معناسنه عربیدر فارسیده داخی چوق استعمال اولنور
قت قوری یونجه عربیدر لتق قلقنت قزه بوبانک کوکی

نوع اول الكاف المفتوحة

اکات بر دارد آدیدر تربدا بچون استعمال اولنور کات هندیه دیرلر وما
درکدا اولنه دره بیر شهر آدیدر شمعی شیخ ابواسحق آنکه زملک اد کمتر کلاتست •
بر ممالک فخر دارد خاص برکر کانج وکات • امد کاست کاستن لغظندن صیغه
ماضیدر اکسلدی معنا واسم درا کسلک معنا بیت شمار اسحق کاست باید همی •
رد خویشتن خواست باید همی • فاضل محقق بوبیله تحقیق ایتمشلر که کم ایله کاستک
فرقی واردر که کم دو سنک بو بیتده که بنیا میز حقیقتدر فرد اشاری ده لندب
دنمشدر بیت کناه این یا مین بد بخت راست • کز اولاد یعقوب کم باد وکاست
اکسلک ایله ناقص اولانه کاست دیرلر ابتداء اکسکلق اولانه کاسته دیرلر کم دیرلر
بیت کلا انز برنازکی از سرو کم نیست • ولیکن در وفا ثابت قدم نیست • کاستکار قصابچی

ازون آدر مختلفده بیان اولنوبدر اسه یعنی کاسه پشت قاپلوباغه عربیده
سلحفاة معناسنه غیری آدلری سنک پشت لغتنده مسطوردر اشی کاشت
کاف عجمیله کاشتن لغتندن صیغهء ماضیدر دونردی معناسنه اسدی
چو کویند کز جنگ برگاشت پشت • ازان به کوینده دشمنش کشت • الاکوکالا
هندده بر شهر آدیدر چوق لطیفه شاعرلری اولور قماشدن چهاردن نظر کیدر
کالا شاعردیرلر و کوت بیغن دیمکدر اولشهرک شاعرلری بیغن بیغن اولدوغیچون کالاکوت دیرلر ب کشت بالاروسی تخل معناسنه نمونه اعظم جلال دنیی
ودین شاه کامکار کاعلای او کند بر پشت ز اهل بست بهر ولی و دشمن درکاه
دولتش • دارد مدام در دم و دم نوش و کبت • و کونور دیدکلری
کبست کاف عربیله دست و شست قافیه سنده زهر معناسنه نمونه اکوشهد فایق
خورد دشمنش • بود بر مذاقش بسان کبست • و قارغه دلکی و حنظل که ابوجهل
قاربوزیدر دیرلر و ایتچیاره دخی دیرلر زیرا که بو دخی ایوک بزلیدر بلکه اندن
زیاده در کوسته دخی دیرلر فردوسی چرا کشت باید درختی بدست • که بارش بود
زهر و بیخش کبست • لغت سامیده العلقم کبست و کوسته درختیست • بغایت
تلخ الحنظل والشری بار اودینی صحاح عجم صاحبی زهر معناسنه بادرنجی و قارغه
دولکی و حنظل معناسنه باء عجمیله تصحیح ایدوب و جامع اللغات صاحبی بانوک فتحه سی
و ضمه سیله جایزدر دیمش کت هند پادشاهلری کا لقب در دخی تخت دیرلر
نمونه حدیث سلطنت او اکر هند برند • شهان هند کا یکدر او قند از کت •
و مطلقا پادشاهلر تختنه دیرلر نمونه فراز کت زرنگار رشته ناتد • چو بخت خود
اندر کنار رشته ناتد • صحاح عجم صاحبی بالاروسی و بونانی و قوت معناسنه دد
نقل ایلمش و جامع اللغات صاحبی و عاقبتک جبرا او لسون دیمکدر دیمش کافک
فتحه سی و ضمه سی جایزدر کزنیت بانی خراجی کزنشت ارقامی یوکری
یعنی چیان کاف عجمک فتحه سی و ضمه سیله نقل اولندی اصح فتحه ایله در کست
کاف عربیله شست ولاهند کلم معناسنه کست و بالضم کاف عجمیله چرکین قبیح معناسنه
نمونه اکر نقشا ما لی ماه کرده • بنزد صورت یوسف بود کست • بو شعره نسخه
مجمله ده لغتدر و سائر اسامیسی زشت لغتنده مذکوردر و کوک ایلم قراریه
مانند بر کوهر در وسیلة المقاصد صاحبی نیک قیمت جوهر لردندر دیمش مسند و شست
قافیه سنده مستعملدر کشت کاف عربی و شینک فتحه ایله نور معناسنه
و چرکین قبیح معناسنه و بر نوع اوتدر ایلک کبی بر بیرینه طولاشوب اوزانور کیدر

کشت کاف عجمیله کشتن لغتندن صیغهء ماضیدر بر حالدن بر حاله دونمکه
دیرلر بر مکاندن بر مکانه آخره تحویلده دخی استعمال اولنور سیر معناسنه کشت
بوندن دخی چیچک سیونه کلکشت دیرلر ست کین اندازان صحن کهن دشت • دریغ
وادی کنند زین کوتر کلکشت • کوت کاف عربیله کفتم کبی خیالات معناسنه
کلور و صیغهء ماضیدر کفتن لغتندن و مصدر مقامنده دخی استعمال اولنور
فردوسی سپه را به پیش اندر افکند و رفت • ز رستم همی بند جانش بکفت • کلات
و بالضم شول بنالره دیرلر که سرای کبی دایره سی اولا و بعضلر بازارلوکو بر دیرلو بدیر
نمونه شیخ ابو اسحاق آنکه ملک او کند کلات • برما کلا فخر دارد خاص بر کو کنج و کلات
دبیکدا و زرنده اولان قلعه یه دیرلر شین اولسون خراب اولسون بیت
ز یک پهلوش بیشه و آبکند • کلاتی دو ویران و کوهی بلند • و بعضلر شهردن
طشره اولان اولره دیرلر بر سواد معناسنه و طاغ باشنه و طاغ باشنده اولان
یول و قزل طاشه دخی دیرلر کلفت بر نیجی قوشدر که بورلی مناقار معناسنه
و بنجه کمست بر طاغ آدیدر و جست معناسنه بها سی اک بر جنس
کوهر در تفصیلی جست لغتنده مذکوردر جامع اللغات صاحبی وجست معناسنه
ده نقل ایلمش کنت بالاآردسی و کند رکبت معناسنه و بالدو آبی
کنکدز هوخت ضحاک بن مرداسک ناپاک تختکاهی آدیدر که حالا قدس شریف در
که انبیا دخی دیرلر سابقا مذکور ضحاک ماریک تختکاهی ایدی ضحاک آدی
بیوراسب در ضحاک لقبیدر حضرت نوح زماننده کلمشدر بعد زمان حضرت
داود دخی وحی اولدیکه بیت المقدسی بنا ایلیه ابتدا ایدوب ناتمام ایکن
وفات ایلدی بعده سلیمان دخی اتمامه یتشدردی و ضحاک سائر تفصیلی
اژدهاک لغتنده بیان اولنوبدر کوست کاف عربیله زهر و حنظل
و ایت خیاری کبست معناسنه الف و حه اوزره جروی لغتدر کبست لغتنده
مسطوردر کوست و بالضم کاف عجمیله یاره باشی کلکا آسیب معناسنه
کیمخت و بالکسر میمک فتحه سیله صغری دریسی کیودخت یعنی بیرا و لوبعض
طاغ آدیدر که طاغی جمله توتیا در اوده یا قالرقلای اولوردیمش

الکاف المکسورة

کت که ترا معناسنه کرفت کاف عجمیله کرفتن لغتندن صیغهء ماضیدر
طوتدی دیمکدر و مصدر معناسنه دخی استعمال اولنور و جرم و کناه که خلقی
انوکله صوچیدر نمونه تو چو آفتابی و بدخواه شب پره • بنود برا آفتاب زخمی ازاو

کوزیت کاف عجمیله جزیه لغظندن تعجیم اولنمشدر خراج معناسنه مؤنکت
کبی ویا جزیه لفظی بوندن تعریب اولنمشدر قول اول اصحدر **کشت**
کاف عربیله اکینجی حرث معناسنه فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشدرکه بوز بالکه فتح
سین ورا ایله مهمله تکسکونیله اکینجیدر زرع معناکشت زار اولدر بند کربو بیتده طاهر در
بیت سوای هوا رکشت از نیروی بخت ✿ چوکشت بر کلوخ از زمانش سخت ✿ وکشتی
لفظندن صیغه ماضیدر اکری معناسنه **اسدی** هرآن تیر باران که آمد فرود ✿
بلادک همی کشت وجانش مخدرود ✿ بحر الغرایب صاحبی بوز ایله کشتی ورق ایتمودب
بوز اکینجی در کشت معناسنه دیلشدر ومصدر رمقاسنده داخی استعمال اولنیور خواهد
کشت اکسه کرک ایدی معناسنه ویا به جنب وبوکوز خاصه معنا
کشت بوکشت بیر نوع قزلرق اوتدر ایلک کبی بیربیرینه قرشی موردش طولاشور
بیره دوشانوب اوزاتور کیدر **کفت** کاف عربیله یاغرد کتف معنا
تا ایله فاده تقدم وتاخیر جایزدر وکیجی کیجی لک **کیت** حیوان معناسنه
وباتلادوسی **کیست** کیمدر دیمکدر لفظ مرکبدر کی ایله است لفظندن
ذوی العقولدن سؤال اولنر کیست دیرلر بیر دوی العقولدن سؤال
اولنلر قد جیست دیرلر **کیخت** یوغرد قادشنی ویان دبوکوز
کشت معنا **کیخت** صانکه قازوات دوغلاه صاغر بندن اولور
وخام دری **بیت** ذلک چندانکه دیکر خاک کرا بخت ✿ نرفت از خوی او خامیه کیخت

الكاف المضمومة

کبست فره حصاری فتح کاف ایله کبست معناسنه نقل ایلمش **کت**
کلیجه وفتح کاف ایله کت معناسنه **کجت** کونج طوغان طاجی وکسنی
کرات کلمه **کزیت** با شوخراج فتح کاف ایله کزیت معناسنه اوزبرد اخی لفظندر
کست کاف عجمی وسین مهمله ایله جرکین قبیح معناسنه وکلم وفتح کاف وشین معجمه
ایله داخی روایت اولنمشدر **کشت** کاف عربیله حشت ویشت نافیه
سنه صیغه ماضیدر کشتن لفظندن تمام مصدردر داخی مستعملدر بایکشت
اولدیکه کوکه دیرلر وبوشی بوکز خاصه ویان جنب وازقه ظهر معناسنه
براوج معنیده کسر کاف ایله داخی نقل اولندی **کشفت** کشفتن
لفظندن ماضی صیغه سیدر برشان ایتدی معناسنه خفت وسفت قافیه سنه
شمس فخری عدلاد تا غایتی باشکه باد ✿ طرهء شمشاد شوانلدکه کشفت **کفت**
کاف عجمیله دل کلان سوزدر هنوز سوبلنمدی سوز یعنی دیرلر کفته یرلرد اسمدر
گفتی

گفتی لفظندن ماخوذدر گفتن مصدردر معناسی لفظ درکفت معنا بیمدلورکه
اطلاق اولنور وخی بو بیتده ظاهردر **بیت** مکوآن کفت دانایان نه برجاست
که درادل بود آیینهء راست ✿ لان ترکیبله کی دیمه معناسنه ده استعمال اولنور
مثلا دیمه ایشنه دیاجک بیرده عجم کفت وشنود دیر **بیت** بظاهر باهم کفتم وشنود
داشت ✿ ولی دل جا به جا بکیدر کرود داشت ✿ فعل ماضی معنا داخی کلور صیغهء متوکد
درعجم سویلیدی دیاجک بیرده کفت دیر **بیت** چه خوش کفت آنکه او از همتش بود
که همت هست معنا لیس مقصود ✿ **کلات** بیکک اوزرنده اولان قلعه معمور
اولسون خراب اولسون فتحله کلات معنا سایر تفصیلی انده مذکوردر ✿
منشیا کترین کلات ولمن ✿ نزد من خوبتر زدارالملام ✿ ع هرکیشی بیه شهری بیک
بغداددن ✿ **کل درخت** کل سرشک معناسنه **کلکشت** چیچک
تزجی وغایت اعلی تزجابر واخشام تزجبلده داخی استعمال اولنور **بیت**
درون پرخار خار محنت از هجر ✿ کرا پرواى کلکشت بهارست ✿ **کیت**
یلیسی وتوبروغی سیاه طوری آت عربیدر فارسیده داخی شایعدر لغت
قانونی اکدید اشب یلی ودشال سیاه سبکی رنکه دیشلدرکمیزه داخی دیرلر
کنشت یهود دیرکینسه سی **خواجه سنایی** زوفلک وار مسجد مؤمن ✿
زوکنشت کلیسیا ایمن ✿ بعض النصارى معبد ینده دیرلرد یشلر اما بیت مذکور
یهود معبد ینه دلالت ایدر **کنیت** بند وغل **کوارشت** کاف عجمیله
فارسیء صحیحه در کوارشد یرکاری معجون که معدهیه قوت ویرر تعریب ایدوب
جوارش دیرلر مذکور معجونه حکیم جالینوسه نسبت اولنوب جوارش جالینوس
دیرلر **کوت** دیبت وکوتوتم زمینی ومتعد کبی ده دیرکه تون وفتح معنا
کوه ماست کوزه مودیده کاری که یوغرت ایله شدفاد تمشدر
کوژپشت کاف وزا ایله عجمیله ارقاسی کوزه احدب معناسنه
کوست فتح کاف عجمیله کوست معنا که بان باشی طکلک آسیب کبی
بوشعیب شاکر نومیه بودم باشجی ✿ تانواند رد مرا نکاه کوست
وکوس معناسنه که پادشاهلر کوچ وکوچ زمانده وجنک کوندرلر چالور صحاح عجم
صاحبی دیرمحق خواش واوزکو کر معناسنه نقل ایلمش **کوشت** آتلمکک
معنا کنیتی ابوالخصیب در **کوه درخت** اغاج دیبی
کو یافت حرا زاده بیج معنا **کوبت** قانی سیوک دیمکدر **فردوسی** کتابی بد
وکفتند کوید سلاخ ✿ نبینم همی جز فسوکه دوراخ ✿ **کوي بافت** حرا زاد

سخن بیخ بیمه
سعودان زنبت سواد ارزینه سوادارنیه جوادرنیه
سعودزینت نزنجه نزنکه

کوبافت معنا

نوع اولی اللام المفتوحة

لات زمان جاهلیتده مکه ٔ شرفها الله تعالی حرمنده اولان بتلردن برینک آدیدرکه حق جل وعلا قرآن عظیمده ذکر ایدوب بیورر **افرأیتم اللات والعزی ومناة الثالثة الاخری الکم الذکر وله الانثی** یعنی غایت جهالتلرندن مذکور بتلره بنات الله دیو طپارلردی تعالی الله عن ذلک علوا کبیرا مکه فتح اولندقده حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم سایر بتلر ایله قیردی **لاک پشت** قابلو باغه **ملک آغهی** سپر درره افتاده خشک وود دشت • بخون کشته چون کاسه ٔ لاک پشت عرب سلحفاة درلر عنبر و آدلو سنک پشت لفظنده مسطوردر **لپوت** یعنی اکری کوز معناسنه نقل ایلدی لپوجه انجی لغتدر **لت** قابو قنادی لت در دیرلر مصراع معناسنه و پاره دیمکدر مثلا لت کتان دیرلر و دوکمک معناسنه اسم مصدردر نقصان ولتان مصدریدر لت زدن لت کردن دروجوماق وعمود معناکه آلت حرب وضرب در بو معنایه و پاره معنا لخت لفظندن مخففدر **نمغ** زبان زنر خصمش اشارتی کافیست • برزم خصم چه حاجت ورا به نیزه ولت • وبیرادجی حربلو اغاجه دخی دیرلر **لتالت** پاره پاره دیمکدر **لت لت** مثل نمغ • بحز مدخر مدهد جامد کج کنج لالا • نه بگزرد بکره دهد وقت جود بالت لت **لخت** پاره و عمود معنا **فردوسی** سرازتیر باران جو برک درخت • یکی یافت لخت و یکی یافت تخت • وکاه اولور آخرینه ها ٔ علامت الحاق ایلدی لخته دیرلر و لخت بیرز نعش قبیدم وبیرینجه معنا **نمغ** بلخنی فکوت آد ایدی زرانش • که نیابازد وصد کوبا لخانه لخت • وتو بوزلق واوزنلو بیره دخی دیرلر **لخت لخت** پاره پاره دیمکدر لت لت معناسنه **اسدی** زدی برزمین سر به بیش درخت • همی تابکردی برش لخت لخت • **لست** بوک قوی محکم اولان نسنه

اللام المضمومة

لپوت اوزد **لعبت** اصلده صیغه ٔ مبالغه منقولدر او یونجاق معناسنه عربیدر ولیکن شاعرلر بیلیک کثرت استعمالندن لغت فارسی کبی اولمشدر و اول لحظه دخی معنا محبوبه دیرلرکه دلبرلرکا مفتون اولوب الدانور **بیت** ای فتنه ٔ دلبران یغما وی طره ٔ لعبتان چینی **لوت** بیا جکرسته ترکیده لده ده شایعدر

نوع اولی المیم المفتوحة

امات اوینوده بکلک شطرنجده بیرمخصوص یکلکا آدیدر **ماست** یوغرت لبنی معنا **مؤنکت** کسرکاف ایله عجیله مسجد لفظندن تعجیم اولنمشدر **مست** اونوک سکران و نشوان معنا و کوکره منده و به دخی دیرلر مست

ایله سرخوشک فرقی واردر محلنده بیان اولنور **مغزپشت** اوکوز غده ایلکی که مردار ایلکدیرلر **مکست** منقلو دیکا دلون شکست نابعیدر اشباع و تزا وجد طریقه سیله استعمال اولنور اکثر کسر ایله در **موات** شول بیرکه کسه نک ملکی اولمیه

المیم المکسورة

مکست فتح میمله مکست معناسنه **میفخت** شول تازه اوزمه دیرلرکه صوینی بر مقدار حکالیه اولا میفخته دخی لغتدر تعریب ایدوب میفختج دیرلر

المیم المضمومة

مت اهل شیراز لغتیدر بنجلیی دیمکدر **حافظ** که همچون مت بنوتی دل وایره • عربی العشق فی بحرا لوداد ی • بنوتی وایره دخی شیراز لغتیدر معناء مصراع بنجلیی سنوکا ولوردی کوکلک بیر اوغوردن دیمکدر **مرت** پراکنده وزیانه اولنوقانی پراکنده اولنه ترت مرت دیرلر اتباع و تزا وجد طریقه سیله تارمار معناسنه **مرداد** اورته یایی آیی تاسز مرداد معناسنه **سی مست** شکایت **نمغ** عهد و پیمان خوبیی سست مکن • وز غم روزکار مست مکن • **شمشت** شین معجمه ایله بونموق و آج معناسنه دخی کلور **بیت** جهان رباط خرابست درکذر که سیل • که نابرکه بیک مشت کل شود معمور • وتوتموق ومشته که سراج و باشمجیلرا تتید در **ف مغت** اوجوز رخیص معنا **هره بنی جهره بشت** اوکوزعه سکونجی

نوع اولی النون المفتوحة

اخوس ناخوست اولنسنه که ایا غلده بهلنی وطبیللنی اولاوارمید در **اربوس ناربوست** انارک قابی بعضلر یو قتو قابنه دیرلر دیشلو یعنی دار چینی به دیرلردیتی وترقز معناسنه **اغس ناغست** سینی مهمله ایله فوده حصار نارشک معنا نقل ایتش که اطباقاتند. دارودر بعضلر اقاع زمان بر تدیر دیدیلر بعضلر اقاع رمادی هندیدر دیدیلر **اغش ناغشت** شین معجمه ایله فلفل سودان آدلرندندرکه بربرده دخی فلفل یرینه استعمال ایدرلر **ایاف نایافت** بولنماز نسنه **ایاف نای یافت** صحاح عجم صاحبی جلهد یایی باف معنا دیمش **ف نفت** مشهوردر یاغدرکه شروان ولایتندن کلور **مکر نکت** یابنی وب **نوبت** وقت معنا دکزک **بارس نبارست** صیغه ٔ ماضیدر

نخی قدرت ایچون استعمال اولنور زمان ماضیده نیارست کردن کبی ایده مدی
دیمک اولور یعنی قدرتی اولمادی ایتمکه نه بیبنی بست قارغولق

النون المكسورة

نشانی نشاست اوتورتدی دیمکدر نشاستن لغظندن صیغۀ ماضیدر
نشاستن اوتورتماق اجلاس واقعاد معناسنه در قیاسی بو ایدی که نشستن
لفظنک تعدیه سنده نشانیدن دینله ایدی نشاستن ایشیدلدی اشدی
هم ازکم شه پادشاهی نشاست • بدورسم بازآنچه بد کرد راشت شس
نشست اوتوردی فعل بمعنی المصدر وکذا کلما یجیء بمعناه شستخانی
نشستخاست طورماق اوتورماق قی نعمت کینه وزحمت عرسیدر
وشم بوشت ترخون دیدکلری ادت ساتراسا مینی ایبا نشت لغظنده
سطوردر یی نیست نه است تقدیرنه دریوق ویوقدر معناسنه
بیت هرکرا صورت نه بندد سرعشق • صورتی دارد ولی جانیش نیست •
و دکل معناسنه ده کلور بیت ای که گفتی هیچ مشکل چون فراق یار نیست
گر امید وصل باشد همچنان دشوار نیست   مقابلی هست در نیستنده ده
دیرلر فاضل محقق بونلر تحقیقنی ایتمشلرکه عجم بوقدر باجک یرده نیست
دیرلر کندیلرینی دکلدر دباجک یرده ده نیست دیرلر مثلا زید فقیر دکلدر
غنیدر دیمک اولورسه زید فقیر نیست غنیست دیرلر معنای ثانیدن عرب
لیس ایله تعبیر ایدرلر زید لیس بفقیر دیرلر معنای اولدن لا ایله تعبیر
ایدرلر اولنده شکر بوقدر باجک یرده لا ریب فیه دیرلر نیست مرکبدر
بر جزئی نه در نفی که نک و فی بیاننده تحقیق اولنمشدر بر جزئی ده است
که لسانه فارسیده رابطه در ترکیبده التحاق اولنده کی همزه حذف اولنمشدر
یکنخ نیکبخت ایو بختلو دیمک اولور   نیم بدست بیر سرجه و
بوچوق قارش وسوزکو مصنفی معناسنه   نیم برشت روندان یرد
نیم بوشت قره حصاری عنده دیشی   نیم چاشت
صوانکن دیدکلری جزوی اکلدر صباح وقتنده یرلر   نیم سوخت
کوسکو که بیریانی یانتی اوردنر دیرلر عینی آدلری آشوب لغظنده سطوردر

النون المضمومة

بنشت

بنشتن لغظندن صیغۀ ماضیدر   نخست اول دیمکدر مقابل
آخرده ع آخر کردی نخستم دانستم اولدن دیاجک یرده عجم ازنخست دیرلر

نکهت

نکهت مطلقا قوقی رایحه یه دیرلر اوسنه و یرا مرتبه اطلاق اولنور
نواخت او خشادی دیمکدر و آوازه و ساز لردن ایو نغمه لر ایلمه
بر مقدار نمونه کوسترمکه مستقبلا ننوازد و ماضیا بر قاچ اولنور نوازد و نوازند
دیرلر   نهفت اورتلو وکیزلو معنا و نهفتن لغظندن صیغۀ
ماضیدر ومصدر مقامنده داخی مستعملدر وموسیقیده بر پرده آدیدر
اهلنه نهفته دکلدر مستقبلا ننهد و نهبنده دیرلر نته کیم سفتن
لغظندن سنبد وسنبنده دیرلر

نوع اول الواو المفتوحة

واخواست کیمسه یه یرمک قدح معنا ورد ایتمک واو رسمی
الف نابتدر   وخشت خمۀ مستوقه نکدر دیجکوکی وهشت
داخی لغتدر   ورغست راو سینی مهمله ایله خیر که بیر کلری او توکی نبساییدر
طبیبلر قتادو برتری دیرلر وچهار پاییدو کلاوت ورغست داخی لغتدر غیری
آدلری اذه مذکوردر   وزغنت زاو شینی معجمه ایله بیر اوتکدر
غالبا راو سینی مهمله ایله ورغست معناسنه در   وشت خوب کوزل
و نغز کافران سرحد معنا وایلکدو بشقلق وبرمک   وقبغت
قینی تونا جوق آتت   وهشت خمۀ مستوقه نکدر دیجکوکی

نوع اول الهاء المفتوحة

هرآنجت هرا ولسنه که سنوک دیمکدر فردوسی چو یزدان
هرآنجت هوا بود داد   سرانجام اینکار فرخنده باد   هر جایست
مکان معلومی یوقده یکا اولور و هر قنده در   هرهفت ترکس و نوکر
وهرنیری معنا   هست وار موجود دیمکدر و وار میدر و بونی
معنا و یاد دیمک اولور یعنی کیمه نسبتی یوق فاضل محقق بونلر تحقیقنی ایتمشلرکه
کاه اولور هست مجرد رابطه معنا که استده استعمال اولنور نته که بو بیتده
واقعدر بیت به بین دل من و پیکان بیحکا درو • که هست کودکم و چشمهای
آب درو • که نکره مدلولی اولیجاق استنکا قلنه بیرها زیاده ایلرلر نهایه معنا
بیته است اول کلامده واقع اولیجاقده اولیه ایدرلر نته که بو بیتده واقعدر
بیت هست دین دایره لاجورد   مرتبه رخ بمقدار درد   نیست که هست
مقابلیدر مرکبدر بیر جزئی نه درکه معناسی یوقدر بیر جزئی استدر که لسان
فارسیده رابطه در نیستک معناسی یوقدر ابن سینا اشاراتی ادلو کتابنده است

رابطه ایدوکی تصریح ایتمشلردر او لیبرده که بویله دیمشلردر وقد يحذف ذلك
اى اللفظ الثالث الدال على معنى الاجتماع بين الموضوع والمحمول في لغات كما يحذف
نادرة في لغة العرب الاصلية كقولنا زيد كاتب وعندنا يقال زيد هو كاتب
وقد لا يكون حذفه في بعض اللغات كما في الفارسية الاصلية وهو است كقولنا زيد
دبيراست وهذه اللفظة تسمى رابطة افاضل محققيندن جلال الدين دوانی
و میر صدر الدین که ذیلی هستدر . رابطه مذکوردکلدر صاحبلرد رنته که
شرح تجریدا وزرینه یازدقلری حواشیده تصریح ایتمشلردر خبط فاحش ایدوب
دردیلر ابن سینانک است رابطه در لغت فارسیده . رابطه نکه حذفی جائز
دکلدر دیدوکی سوزک مقتضاسی اولدرکه زید هست ده دخی رابطه مذکور اولا
اولتقدیرجه هست ده موکتی اولورهاء معنوم ایله است دن مذکوره نک
اصلی هاء اولور وارمعنا توکیله الحاق اوزک آخرنده کی همزه اسنکا اولنده
کی همزه کبی حذف اولنمش اولوردنته که هست است یرینه استعمال اولنیور
سابقا بیان اولندوغی اوزرینه استده هست یرینه استعمال اولنور رنته
که بو بیتده واقعدر **بیت** چمن کوچه سرا سر لاله زادست . بوهند یار ووآنجاکه
خادست . مقتضای مقام خادهست در الله اعلم **هبت** قوه حصار
یادکنه یعنی کسنه یه منسوب او لمایه دیرلر . **هشت** سکز نانک معناسی
هفت یدی سبع معناسنه **هفوف** خطا وخطا ایتمک وطایفه نزلت
معناسنده استعمال اولنور **همانست** انجلاین درو انجق فقط معناسنه
همت هم سکا دیکلا ولور **فردوسی** دلت شاد ما بخت بیدار باد . و بیت
همت یزدان نکهدار باد **همخت** بیشه که ایکیجیلر دیکرلرسبا د جماعی
ماصی مطلقا اددکه و پاشماعه دیکیلمن کونتر درلر دیشه **نمونه** صبا بیکسه
ازدرکاد صبت اش ادیم خاک دار نتوش بهمخت
همخت و سبد معنا
مثله دیرلر **هیست** انجقدر و بونجلا بند یمکدر **هسبت** مثله
هنگفت ضم کاف عجمیله آهنگ و خفت قافیه سنده صبی وقالیک
بیزو یوروغان وقالیک فشتانه داخی دیرلر

الهاء المكسورة **هِشت**

سیقلق و بر مکس صغیر معناسنه **همه زفت** طور ق

الهاء المضمومة **هفت** عقلسز ابله

ودوز بیربادی صحرا معناسنه

نوع اوله الياء المفتوحة

یادزشت غیبت وشکایت **یاقوت** صاروسی وکوکی
وآقی وقیزیلی اولور که رتبه ده بر لرجواهرانوا عنده الماس دن غیری بندن
محکم در دوانده اولان سناع سایر نده اولماز جمیع جواهردن آبدار وکوکی
وبایدار در طبیعتی حار ویابس در معدنی جبال لحرقده در خاصیتی کوتورن
کسنه طاعون وبا علتندن امین اولوب خلق کوزینه عزیز کورینور روئیا اولدو
یبر وارسه بادن الله مرایتمز واغزده طوتسا لر صوسز لیجغه نفع ایدوب
وقلبه قوت ویرر ع لب لعل تو یاقوت رجان رای و مجمع نفع ایدوب
شادلق کتورر و معاجینه خلط ایدوب استعمال اتسه لرحفظ صحه نفع ایدوب
حرارت غریزیه یی زیاده ایدر سایر منافعی چوقدر

الياء المضمومة **یوزه جوات**

یوسف حضرت زده ابن یعقوب علیهما السلام ومطلقا حرفیکی معناسنه
کلور

التاء المفتوحة

ظرائیث کشیکه منزی دیدکلری

باب الجیم نوع اوله الالف الممدودة

آخر کلمه ده جیم علامت توبیدلر هر اسم عجمینک که آخرنده هاء علامت دولسه
اکثر بودرکه اندن بدل جیم کتورر لر بو مثلا بنفشج وآبنج کبی اصلنده بنفشه
وآبله ایدی کاه اولور که جیم یرینه قاف کتوررلر باده وباشق کبی که
اصلده باده وباشه ایدی وسایر تفصیلی آخر الف واوله جیم بابنده
بیان اولنمشدر **آبنوج** وبالعض شکرنبات **آج** وبالعض یلغوت
اغاجی آزدانجه دیرلر عرب انل وطرفا دیر **آخشیج** وبالعض
ضد دشمن معناسنه بو اعتبار ایله عناصر اربعه بیر بیرینک ضدی اولمغین
آخشیجان دیرلر **نمونه** عالم ازعدل ابو اسحاق کشته آشجان . کز جهان برخات
رسم کفت وکوی آخشیج . **آرنج** المك مزوقتری ورانک نفخ وکسی
جایزدر دیرسک مرفق معناسنه آرنک لغتنک موبیدر **فرخی** آستین ازبرای
بنج دلم . تا بآرنج بر زنی هودم . اما بعض شوانک شونلرن آکلنور که بیلک دیغ
معناسنه استعمال اولنمشدر که بو شکورکه بو بیتده واقعدر **بیت** کهی بازی باز
وشی راو اشنه داشت . کهی پنج جهان اندرون بیر دارنج . **تمرنجه** معیاد
جالیه . قطر العنب نقل ایلدیدر بو بیتی ایتا ایلدی **بیت** چه غم مملکت راکه در دفع ظلم

شکستست شاه آستیق تا ارنج • وآرن دیرلر و بیلک آکی یعنی تعصلی دوکلده
اولان تعصلر دکوزلکده معناسنه ده نقل اولنمش آکج بوزجیلرک
بوز جکاجک قلاجی که انوکله بوزخانه یر بوز جکرلر ومطلقا قلاب معناسنه
نمونه کشتی مه از ساحل مغرب بکند باز • حکمت زسر قدرت بجز رحمت آکج •
ودرلو عصا آکنج مومر وصو جوق نمونه خورمی بر خوان کیتی هر چه خواهی
اباوقلیم وحلوا دآکنج آکوج آکج معناسنه آکیج باغرساق زودد
کبی وبکر عصب معناسنه قره حصاری مومر طولماسی آکنج معناسنه ده نقل اتمش
آلج لاامله صحاح عجم صاحبی کافله آکج معناسنه نقل ایدوب بحر الغرایب
صاحبی بویله تعبیر ایلمشدر رد یمش آلفنج نعنی عود اغاجنه دیرلر دیمش
آلنجوج مثله نعنی قصر العلف نقل ایتمش آلوج طاغ اروکی
آماج اوق نشانه سی هدف معناسنه خبری کمند حکم تراکردن معاند بند •
خدنک قوس ترا سینه ی عدو آماج • دیاغ هرکی که باغ جیغن اکا باغارلر
آبنج آمله لفظنک معربیدر هنددن کلور بر نافع داروددر آهنج
فتیلک چراغده • یاناد وجلهه جنبزی وقصد ودیش قورجلایجاق خلال
معنا وقساج کلبتین معناسنه وقلیج وبجاق چکک ومطلقا چکمک کشیدن
معناسنه نمونه شها کر بس قوی باشد حسودت بشقنا هنج تدبیر شد را آهنج

الالف المقصورة

ابلج آجوق قاشلی ییدر آبلوج وبالمد نبات شکری آج
وبالمد بیلغون اغاجی سایر آدلری آج لفظنده مذکوردر اخشج
وبالمد ضد معناسنه ارج سرج وفرج وزننده سکون رایله دولت
وقدر وقیمت ومقدار وزیبایی اسدی کهرد اشتی ارج نشناختی • زنادانا ن
ازکعب بینداختی فردوسی ازو یافت تخت شهی وتوزیب • ازو یافت تاج
کیاد جاه وارج ارج را نوک کسره سیله ارج اغاجی بو معنایه غیرهادلری
دیودار روا لفظنده مسطوردر وچنار اغاجی ارغج اوزون ایلک
ارغجی داغی دیرلر اریخ رانوک فتحه سی وکسره سی جایزدر مدله
آریخ معناسنه ازنج کوزجاغی رمص معنا وکوزدنا قان یاغی بی
معنایه سایر اسامیسی زنکاب لفظنده مذکوردر ودموکی علتی بو معنایه
غیری اسملری بالوا لفظنده ذکر اولنمشدر الفنج نسنه قازنمق
نمونه هوای شیخ ابو اسحاق نیز زر بجز هروی ازکیتی یالفنج الفنج عود

اغاجی بینجوج داخی لغتدر سایر آدلری النجت لفظنده یازلمشدر انبوج
وبالضم بورونق که یوزده وبرنده ظاهر اولور یا پیر یکرک یا مجتمع آدم آرق
لغدن اوج سکون واو ایله یوکسکلک دروه معناسنه طاغک وهر
نسنه نک غایتده یوکسک یرینه دیرلر بوندندرکه هر ییلدوزک غایتده مرتفع
محلنه اوج دیرلر اوکنج چوک که یابند بتان اوآجق اکتیی اوزندر
بعضلرکاف یرینه لام مضموم یابند دکورمشلر نعنی کافله ولامله مفتوحه
ومضمومه یابند ده دکورمشلر اولنج مثله ایادج ایاره لفظنک
معربیدر بیرو اهل معجونکا اسمیدر بیرنجه نوع اولور مذکور معجون نوتغا ولا
حکیمک اسمیله بو ودر ایادج فیقرا دیرلر سایر معاجین وتریاقانک داخی اکثری
بویلهدر

الالف المکسورة

سپیدا اسپیداج اسوتج دیدکلری سپید با اسپیدباج برنوع طعام مدر
سون اریج کسر دایله سولوکن دیدکلری تیزآب معنا سفیدا اسفیداج
اسپیداج معنا رصاص قارسیدر قاایله بارا اسنک تواجی وتبادلدر اردر
واول واوسط وآخر کلمه دن حروف علتک حذفی شایعدر شکن اشکنج بیلکدیع
معناسنه غیری اسملری بندکشات لفظنده مذکوردر ایج هیچ معناسنه
اسدی نیست ایج دزدا برد بی نیازه کران به دری بیش نکشاد باز •

الالف المضمومة

سغن سغنج بیراو تدر دکنز کنارنده بوبینور عنصری چون زنبل کیا زنده
مردست بصورت • با آنکه بیش مرده وزنده است چو اسغنج ورکان او
دکانج خوارزم شهرینکا آدیدر وکنداوکنج فتح الفله اولنج معنا ووسیلة
المقاصد صاحبی عنقود خوشه معناده کلوردیمش والادلج مثله والادبلج
مثله ولس اوماج اوق نشانی آماج معنا واوماج آشی که ترکیده دد
شایعدر

نوع اول الباء المفتوحة

باخ قره حصاری کوشتلی بوزاغوبر دیرلر دیمش ابون بابونج یابادیر عجمکی
دیدکلری بابونه لفظنک معربیدر ترکیده تپوک کوزی دیرلر عرب اقحوان دیرلر
بابونک وبابوکدا اقحو دیرلر ا باج اولدرکه پادشاهلر تجارک متاعلرن کلدکلری
دربندلرده عشور نوالور لرده باج معناسنه ومتغلب وضع ایتدوکی دیرلر ترکیده
ده شایعدر آدری نزاعجیله بازدا اخی دیرلر ادبی بادبیج باوثانی عجمی وجیم

بجیم عجمیله صالنجی واوغلا بجغلی اوینامغچون بکلادوکز موکندیکه اصد قلوبنه دیرلر
بولغت سابقا شاخ بیخ وزننده استعمال اولنوردی حالا فنج با ایله فنجو ایلدیلر
فنج امن وعدل واستقامت درهوای علکتنو • بادچون بازی کنان درباد
بیخ کرماتیلرکوا جودیرلر اصفهانیلر تخمیل دیرلر اداهی باد آهنج سیلکیرد دیکی بنجره و
نادهنج وبادهنج واورسیمیله وبادعزد وبادغرد داخی دیرلر ادرد بادروج بادروک
لغظنکه مزتیدیر برنوع اوت درنویان بالجی دیرلر وبعض بیرو تره خراسانی دیرلر
بادرو داخی دیرلر رواونوللاوتی وبادبوز ز ادکن باکنج قونج رهی بادکندو باد
کند • دیرلر رودنیه علتی ادهن بادهنج سیلمک بادآهنج معناسنه ارابا براج
جیم عجمیله ایکه دیدکلری طاتوتیه که آوزکرده داخی دیرلر عربیسی قالبیدیر ارک بارنج
فرشنک ونوکه طاتلیجی بادسنجن داخی دیرلر ادنه بابیخ ترنج نارنج معناسنه
بادرنک داخی دیرلر ازنی بادنیج باء ثانی عجمیله وجیم عجمیله صالنجی بازلام وبادنیج
معناسنه ازلن بازلنج بنک چنبری ازنی بازنج باء عربیله بازنج مثله
ازی بازنج باء عجمیله نغتی یعنی بازره یعنی ساعت وکیجه دن بیرززوسکل واو
بخقلویشکنده • اصلاب بونجق دیلنی واولیون بازیچه لعبه معناسنه ببج
باء عربیله جیم عجمیله اکن باکنج ونبر قونج معناسنه اوتلایجی وهو حیوانک
یعتد دطوعتی باوریسی بجه داخی دیرلر بج باوجیم عربیله وبیده صاحبی
آوزدی کابج یوزی واوغ اوجی مثلا اوردی یوکلی ولانر. زوکه بچ دیرلر دیش صحاح
عجم صاحبی عمززنج نقل ایمیش بج بجیج یعنی فیسلدی یعنی اوریولو سوزکه
مخفی سویلرلر ومعما ولغز کبی حسنوتوا اولان واول صوتدرکه چوبانلر کیجه اوغنزلر
جکی جکیده رلر باء عجمی وایکی جیم عجمیله نقل ایلمش جبجیج وبالکسروالضم
مثله ایکی یاء عجمیله نمچه درسته انصافه جال الحق والدین • هرکو سخن نظم
نکویند بدبجیجه ازمعدلتش کر کشیان هجو شبانان • خواند برکان کلها
جمله بج بیج چ بج بیریورنسه دوشمشی ویاپلمش سنه وایلوی یعنی
معناسنه اسدی زتیغش همه لعل شد باد وکوه • زکرزش همه بج کشت اسب
مرد • وزنخ کلنج قافیه شده • ونوکوکه دیکر اولور وصقلانی وبوغولمش سنه
ونکرلنمک معناسنه وزاج سیاه وقره صاری رنکهای سفید معناسنه ده
کلور دینه بج بنجج یعنی باغلو باصلوب بقیلنمش وصقلنمش سنه یه دیرلر
دینی ربا بریاج شلتوت سبح معناسنه اوفلغی رخن برخنج اویقوده آدمی
آغر باصمق که بجه کابوس دیرلر شمغ چنان درهوا می پرند ظلم از نهیبش •

که

که بیداری وراتکرنت برخنج • ترخنیج داخی دیرلر رخفن برخفنج مثله
رخوا برخواج اغنشق برخواشته داخی دیرلر رف برفنج آغز یعنی برفنج ور
ضفنج معناسنه خایله فالاسند دتابق واردر رفن برفنج راه دشوار
یعنی صرپ یول وتورنکدنسه که اوزلظاهر اولور رکن بر بنج آق حلوا و
بضم الباء والکاف رکین برکینج مثله ساباج فساد معناسنه آخری خاء
معجمه داخی مرویدر ستینا بستیناج خلالاید کلری اوت که ترکیده تلا
دیرلر واوزنوق سوز معناسنه سی بیج باء عجمیله یراق تهیه معناسنه وعزم
النوری هماز شام چوکردم بسیج راه سفر • درآمد ازدرم ازرو تدسهین بر
وترتیب سفر معناسنده استعمال اولنور شرف بجیل وعده لشکر صف خاصت
اورا • که ملک کبری اوراضلای کرد بسیج شکن بشکنج ساعدست سیلک
معناسنه اشکنج داخی دیرلر وسیله صاحبی نقل ایلمجد شن بشنج کسر شینله بوزده
جیقان جغد که بسه دیرلر اکثر بوکلو عورتیروکه یوزلرنده ظاهر اولور
عرب کلف وصودن مهجوری باد قطره لرکه رشاش دیرلر بشنجه داخی لغتدر
پنج باء عجمیله ونون شینله هرک یعنی نطس وشیار معناسنه واوکیزدیرلر
جلاهلرک صوسیحکا لتلر بیدر عز بجه مزشنه دیرلر وبای تخفیفله ایدرب
شنج داخی دیرلر بشنجه داخی لغتدر شی بشنج باء عربیله صحاح عجم صاحبی
باء عجمیله نهج ایلمش جفت وهرک معناسنه بیشیج باء عجمیله بولجوق کبتر
معناسنه عبنی بغنبنج برجنس بیلا ندرفرزدویا سیاه دباغ وبستانلرده
اولورلسنه بیرزبانی بوقدر سه دعا ومدح اوراحرز خود سازه که انعی برتو
باشدکم زبغتنج وبنج سکون فایله لعاب وضلیره وسوبلرکه اغزندن
شاییاری آقن کسنه لوبلوج وبالضم ترکماندن برقوم درغایتده بی عقل
وبیجه بلردرد ایمادامیلق ایدرلر ثرفج هرکه در ملک پتا هیئته یکتا بیند
بود ازکوری آن بیدا نکرلوج بلوج نارن بنارنج جوباله نان بنانج شود
ایکی عورت که برکشینک نکاحنده اولا ترکیده اوکلیه الیجی صکره غنه قومه
دیرلر فارسیده هر بیرسینه بنانج دیرلر عربیده ضرته دیرلر بتانج تا ایله
داخی مرویدر رن بنج باء عجمیله بش خمس معناسنه بنج باء عربیله باکوری که بنکلرکه
اوت بنک لقطنک معربیدر اما عوام اصطلاحنده اسرار دیدکلری که عرب
حشیش دیر

الباء المکسورة

بجی بجیج فیسلدی ومعما ولغز کبی مخفی ولان وچوبانلرک کیجه جانوره نداری

وبالضم

وقتی ایتدکلری صوت فتح کاف ایله بجیج معنا **زن بیخ** معروف حبوبات‌ادر
ترکیبده داخی مستعملدر **زن بزنج** بورکا ونیاسی خفقان معنا **مرکنی مرکنج**
اُرکک اوغلان ابزی معناسنه **شی بشیج** بولیراغی و عزم فتح با ایله بشیج معناسنه
ن بیخ بای عجمیله بورغو و یلق بورق سنه **ی بیج** دوکوم و طولاشق و یلق
و بورق سنه و بورغی که ذو الکرا آلتلرندر ندر و حرام زاده دیکدر **بیجا بیج**
غایتده طولاشقلقدن عبارتدر **م** ای باکز آتش سودای آن شکنج زن
دود بیجا بیج زینا بکون جنبر کدشت وصف ترکیبی و اسم مصدر استعمال اولنور
بج بی بیج بیج ایکی باء عجمی و ایکی جیم عجمیله بلا و شتت و اسکنجه **بجی بیجیج**
مثله

التاء المضمومة تان

بناخ برازعورتلری عوجه ضمه دیرلر فتح با و نونله بناخ معنا **بنج** بریدم عشق
و یوری و یصتی سنه و اوبوشمز و یاقشمزلی اندازه و بی ضبط اولانه دیرلر تصلیق
معناسنه بومعنای بوج لفظندن مخففدر زفت داخی دیرلر زای عجمیله و اغز که
ایجنه دیرلر فتح با ایله نخ معناسنه **بیت** در مدحت او هرکه دهن ناز نکث اید
دندان شکند چرخ برون یک بیک از نخ **دک برج** صحاح عجم صاحبی هراولدیسنه که
ایاغی اوکا و رزینه قورلر و هراولدیسنه که اکردن اینلو اولوردیش **جی بجیج**
سخن بنهان فتح بایله بجیج معنا بالفتح والکسر **د برج** آغز یا ثماق کابوس
معنا عیزلکدلری برجغ لفظنده یازلمشدر **دکن برخ** قوزلو حلوا فتح با ایله
برکنج و برکینج معنا **سنی بستیج** برآغاجدر که بادیه لرده بیتر بعض نسخه ده
باسز پسنج واقع اولمش **عن بغج** چورک اوتی شونیز معناسنه بوغنج
مخففدر **لوزه نبوزنج** کینتده شول کسته یه دیرلرکه اندن نه صادر
اوله چیل و مردار و نامعقول صادر اولور **بو بلوج** با و عربیله ترکلردن
برجامی وتمدر فتح با ایله بلوج معنا **بلوج** با عجمیله ست اندام عنین معنا
ترکیبده داخی مستعملدر بلج دیرلر **بوج** او بیشمز و بیقشمز سنه و یصتی بوزلو
و بوش و توق و بوری سنه یه دیرلرنج معناسنه **یاتخی** شد ارنو شهکین
بایکوج سرجخ کودنده را مغز بوج **بوج بوج** نمایندها اندازه دن و لطفدن
خارج اولان سنه یه دیرلر **وزن بوزنج** دیلک شفاعت وعذر بوشی معنا
وعن بوغنج چورک اوتی بوج قافیه سنده **وخ بوج** مثله **ولکن بو بلکنج**
طرفه و مسخره بولکنیک و بوالعجب معناسنه

نوع اول التاء المفتوحة

اتاج زمانات اوایلده عجم پادشاهلری وخطا توتلری التوندن انواع جواهر
مزین ایدوب باشلرنه کیدکلرینه دیرلر عربیده فارسیده داخی شایعدر حیجی
بیتجان کلور عجمده خاصه اسی افسر در وضروسی ایکیند داخی استعمال اولنور **ادا**
ناداج یغما معنا **شمی فخ** تا حارس حکمی ملک ملک کیان شده برخاست بیکره سخی
تمارت و ناداخ **الانا لاج** مثله و بانک و مشغله و غوغا و علبه خلالوتی معنا
تلاج داخی دیرلر **رتن تربنج** ابجد و دشوار بود **زخنی ترخنج** اوتنوددر
آغز یاصی و کابوس معنا فتح با ایله ثانی حروف تاجیده دروفخ برخفنج برنج داخی
لغتدر **دفن ترفنج** ضرب و ایجد اینش و بوقتی بولکه انواع سخنت و در حمتلر
کچلور **شعر** اگرخواهی که بنود درجهانت بدل ادرغم بتن درد زحمت و درنج ده بتصد
بود نزدیک و آسان بناشد دو ویی سامان و ترفنج **ب** اگرخواهی نمانی بسته
درونخ مرود پرداد بی سامان و ترنج **دف ترنج** مثله **دنا ترنج** مثله کویا ترنج
لفظندن مخفف اولمشلردر **سن تشنج** الدوایاق بوزلمک عربیده **شهیر تشهیز**
کوزلکدر چشمک و عینک معناسنه بعض نسخه ده تشمیزج یازلمش بیله **لا تلاج**
تالاج لفظندن مخففدر تاراج و بانک و مشغله معنا **نمخی** نیست مکن ذدر
هما یون همدا او کوکسی در ملکی برخیزد ندلاج **دتبج** یعنی براوتدر و عقوب
بولسنه دیرلر دیش **ذتبخ** بیچیدن و فشردن و فراهم آمدن معناسنه

التاء المکسورة

مـا تماج سختیان **یری تیزنج** جابوق که فعنا ندن استعمال اولنور
تریز و تیرز داخی دیرلر **ما تماج** نشانه تیراوق ثانی آماج وادما ج
داخی دیرلر و سختیان

التاء المضمومة

تما تتماج مشهور بوغفه ایله اتدن اولان طعام ترکیبده داخی مستعملدر
جوشی بره معناسنه لسان عربده لاکشه دیرلر **دنا ترنج** معروف میوه عرب
نارنج دیر **و توج** فلاء ایله با فزدن اولور ترکیده داخی مستعملدر **وخ**
توخ ها یقزین **ولا تولاج** دنیان حوانمله یکبات اولان سنه یه دیرلر

نوع اول الجیم المفتوحة

اجاج ولایت ختنده برشهر آدیدر غایتده اعلا یایلر اشلرلر او یایلری اکا
نسبت ایدروب کمان جاجی دیرلر **م** بجاجی کمان و بغدی زرد کندلی کرده
برزنی زرد و ادبر و بغدای واکا بکوز سنه لرکه یعنی که ترکیبی بجج دیرلر
و یعنی براتساد یا بجنیک آدیدر دیرلر **خ جج** اوزدیدکلری علت که بوغازده

نظم الملک سیر عولکن دمشق سلطان محمود ...
تکیده و تنبو کشید ... چغانج ...
دمند ... سیج ... آه

چیقار شلغه دیرلر م جج قره حصاری مویز معناسنه دمشدر

المکسورة

جا جاج نمنی
ایکی اوج صنقلوکیسه درکه صوغیدن یا بلغاردن ایدرلر و هر طبقه سنه یونسنه وتبارلرد بشی

نوع اوله الخاء المفتوحة

خج دودرشمک معناسنه خج خج غایتله دورشمک شکا خشکاج قره حصاری بوبوک کرده دیرلر دیدی صحاح عجم صاحبی خشکاندام معنا نقل ایتمشدی فن خفنج قره جلبان قوشی اتمکیجه یدکلری اوت که طبیبلر ماش دیو دیکله معروفدر لن خلنج بر بوبوک کوهی اغاجدرکه اندن چنا قلر ایدرلر غایتده برکدر لوا خلواج مرغ مرد ارخوار وقار غه لحخلیج دکیز قلاغی لرا طیواج زغن ومرغ مردارخوار ه خنج اسدی طوسی وهندوشاه نخجوانی روایتنده منفعت معناسنه اسدی بسی رانده ای ازکفت نحس سود خنج کنون با سخن ارسخت یابی مرنج دیکر رنج بردارتا بیابی خنج رنج نادست خفته برسر کنج شمس فخری قولنجه نازوعیش ونعمت وطرب معناسنه در و جماع خطنده ایضا ظاهر اولان آوازه خنجه کبی ود بمک وولایت فارسده برقصبه آدیدر خنج فنج قره جلبان قوشی اتمکیجه یدکلری اوت خفنج معناسنه نونله فا اراسنده تقادم وتبایزی واردر

الخاء المکسورة

نف خنج جلبا ندن بر نوعدر فتح خا ایله خنج وخفنج معناسنه وشکوک نحسی یعنی خیفنج شکوک نحسی یعنی خینج مثله

الخاء المضمومة

راخراج هرشی که بدندن چیقار عکلردن اسم عامدر بعضلر تخفیف ایدرلر رخج هکنبه عربیدر فارسیده دد شایعدر وخوبی انبکی خرجین وخرجیندا غی دیرلر ف خنج بیقوش کوج داغی نغتدر وکوردانه فن خفنج مثله کوزخانز مشاهد معناسنه ده خنج بایقوش خنج وا اخواج الف رسمیدر ایک که خروسکه دبرسنده بتان تزلات پاره سیدر تاج خروس دیرلر وهر نسنه که باشنده استعاره طریقیله استعمال اولنور اسدی بزد خنجی بر بریان کرد سبزنیمی وخوج ترکش ببرد عنصری بدهلیزکه طاقی آراسته که خوجش همی ماه داکاسته وخوج مثله الف نزداغی بر ویدر خواجه وخوجه وخوزطراغی دیرلر بوواوده اکی وجه جائزدر یعنی واو رسمی اولا الف ثابت اوله یا واو ثابت

اولا الف رسمی اوله شمس فخری کوج وبلوج قافیه سنده کتورمشدر شمس فخری هر خروسی که سحر مدح شهنشه خواند باهمادادان زشرف برفلکش سایدخوج درهمای ازنظر همت او دورافتد شوم بوم ویرانه نشین کرد دما ننده کوج

نوع اول الذال المفتوحة

ا داج قراکو ظلمه معناسنه عربیدر اصلده داجی ایدی دجادن مشتقدر باج وتاج قافیه سنده مستعملدر ز دزج کاتبلر دزجی وجه معناسنه عربیدر فارسیده داغی چوق استعمال اولنور ست ابرن دستابرج قره حصاری اذبلازکی دسته ابریجن معناسنه دیمش ستره دسته دیج بجتی که بوبوکه ستره در ماهن دم آهنج نغس چکیجی دیکد اولور نغس کش معناسنه ماهی دم آهنج مثله و دواج وبالضم تخت بیت شاه را زیباست ترصیع دواج کرنکیرد ازدو ویران خراج وچادرشب وقراجه عنصری فکند خسرو رومی لباس کافوری که شاد زنک بپوشید عنبرینه دواج وبعضلر یورغان دیمشلر لحاف معنا مذد مانج نعتی ایکی اوزنجلو دوه به دیرلر دیمش هن دهنج دهنه لفظندن مونیدر بر نوع طاشدر ایکی درلو اولور طاتلی واکشی اکشیسی باقر معدننده اولور ودمور معدننده داخی بتین اولور وترکستانده داخی اولور خصوصا افراسیاب بنا ایلدوکی شهرده طلوسنک معدنی معرب جانبنده اولان فرنک طاغلرنده اولور انوجی تیزیدن کلور ولونی ینجه درلو اولور ابو میکوکرک اولور وبر نوعی داخی مارو دنی اولور وبر نوعنه موشی دیرلر درلو درلو نقطه لری اولور وبر نوعنه طاوسی دیرلر قرلرق اولوب یشیللکی غالب اولور کوزده اولان سبل ونا خنه علتی و غبار کبی علت که نور بصره حجاب اولوب دار ولر ایله دفع اولمسه دهنه تیزیدن بیلکو اوزرینه سحق ایدوب کوزه چکسلر باذن الله دفع ایدوب نور بصری زیاده ایدر ویلان وعقربه صوقدوغی یره سرکه ایله بیلکو اوزرینه سحق ایدوب طلا ایله سلر وجمعن ساکن ایدوب ضرر زهری دفع ایدر

الدال المکسورة

یولا دیولاج اوتلی و طاتلی ودکنلی یبر

الدال المضمومة

رادزاج برمشهور خوش منظر قوشجغز آدیدر ر دزج حقه وصندوقچه وخوش تحولی سنه بویدان معناسنه وقبرجق وا دواج چادرشب ویورغان ونظم قفتان واوست قفتانی وج دوج صحاح عجم صاحبی کوچجک صندوق دزج معنا نقل ایتمشی ول دوبج قره حصاری زبرجدین معناسنه درد یمشدر

نوع اولده الراء المفتوحة

اتیا راتیانج جام صغری راتیانه لفظنك معربیدر دانج راتیان داده ورانینه
ده دیرلر ازبان رازبانج زرنبر دیدکلری اوت رازیانه لفظنك معربیدر
عربی شمردر دانج هندوستان قوزی نارجیل معنا خ ربج چرکین و تیز اولاجی
کسته ذ ربج آمك زحمت معناسنه وسوزمك وخسته لك ورنجیدن لفظنك
صیغه امر ووصف ترکیبیدر رنجه ده دیرلر

الراء المكسورة

یبا ریباج
قوزی قلاغی دیدکلری اوت واشخون که کلم کبیدر اکثر کیبینور وترابنه ایلدر
وصورته سی وقوان چچکی وفران دیدکلری وایروت دیدکلری اوت مذکور
لرك جوف اسابسی وار درصو کرده سی دیدکلری داخی بوجنسدندر
که بند وبندو وبندوری دیرلر ع خواص نیشکر آری کجاست در ریباج ذ ریخ
قودن بورتموق بوادریواج ریباج معنا بوان ریواج مثله یون ریوبج
مثله

الراء المضمومة

وسخت روسختج راستق طاشی راسخت کبی وکوتاشی بعض نسخده
نونله روسخنج واقع اولمش

نوع اولده الزاء المفتوحة

آزاج شب یمنی وزاج قبرسی قابض دارو لردندر و لخوشه عورت
وخراج زاك معناسنه وقودوبوبر سپزه معناسنه زج صارو آشمه دیدکلری
مشهور قوشجغز دن زدبج قونونك بغرسغنی وجکوبنی واچیاغنی قیمه
ایدوب بیشورلر ترکیده باغ بغزدرلر اصفهانلو برمیان دیرلر دن زریج
بیر شهر آدیدرکه کرشاسب ابن اثرط بنا ایلمشدر اسدی ازاختر شناسان هند
شمار ه بروم درهند انکه بدنامدار ه بیاورد وبنهاد شهر زریج ه که درکار
ناسود روزی زریج ه وقیمه داخی دیرلر ومومبر طوماسنه داخی دیرلر و
زوبج وزوبج داخی لغتدر فرزنج ابتدا کارده زج یلو وقوشی زیلوج
لغطدن مخففدر لن زلیج مثله من زنبج ه سکسك دیدکلری قوشدرکه
عاجزیده دیرلر بو معنایه آخرجا ایله داخی لغتدر بتلو وضم زا ایله ده مرویدر
امتحان اجیلجه ده درو آوازه عورت قابله معنا بو معنایه عنبری آدلی باداج
لغطنده مسطوردر وبو انجی طاشی که دوز طامدر اوزرینه بوالرلر طبراغنی
دوتازدوب محکم الکیجپن وقره حصاری کلیك معناسنده کلور دیمك زیج

ده دیرلر بو معنایه ذ زیخ سیاحلر مملکتی زنکك لفظنك معربیدر صحاح عجم
صاحبی و اکل وذوقن معناسنده نقل ایتمش ون زوبج مثله وبالضم برج و دبج
قافیه سنده زدبج صحاح عجم وجامع اللغات صاحبی حرکات بلانز ایله مرویدر دیمشلر
وی زوبج مثله وبالضم

الزاء المكسورة

کی زیبج بویوك چنق ذ زیخ مشهور جانبجه که ایام صحبه وشادلق کونلر
چلرلر ودوکلور بول و زیوه ویوزك اذیناسی خفقان معناسنه ی زیبج یعنی
زیج معناسنه وبنا لرایبی وزره معناسنه نقل ایتمش وعلم نجومده بر کتاب آدیدر
چربا زیرباج زیروا وزیربا دیدکلری مشهور طعام یلو زیلوج یلوه قوشی
زیلنج معنا

الزاء المضمومة

زج تشدید جیمله شکوددری مل زبج کلبك زمنج معناسنه من زمنج
سکسك دیدکلری قوشی فتح زا ایله زمنج کبی ودرلادن داخی دیرلر و آوردده
قابله معناسنه نازناج زعفرانه سنبوسه ده زنج اغاج کوبکی صمغ انجیر معنا
ون زوبج یاغ بغز ومومیر طوماسی فتح زا ایله زدبج و زوبج معناسنه سایر
اسامیسی ایله مسطوردر وی زویج مثله

نوع اولده السين المفتوحة

اساج آبنوس وآزدج اغاجی اسدی در وبام آن خانه از عود وساج
نکار یده پیوسته باساج و بناج ادساذج ساده لفظنك معربیدر آدی
اولان نسنه وغیر جنسله بهم اولماش وقوشامش قفنا نله و سایرسنه
لرده استعمال اولنور و نقشلو اشیا معناسنه ده کلور وسایره همواد
ومسوده یعنی آشمش معناسنه ده استعمال اولنور وتصور ساجج
دیرلر یعنی محکم ایله بهم اولماش دیمکدر ساده داخی لغتدر ادساذج
اذنلوکنی دیدکلری کوجك قوشجغزدیرلر وبعضلر خوش آوازلو
قوشجغزدر وبعضلر هزاردستاندر دیدیلر حق بودر که بلبل انواعندندر
فصل بهارده بلبل دیرلر بوکورنلن وقیقتلن اونلوکنی دیرلر بعض
صفایجی شکوهی نابدا ازدج ه نباشد ساز در نغمه چو سادج ارل
ساربج مثله فتح را ایله بیت جو عنقاد ان ورا چو دشتمن صعوة
جو شهبازنست او وحضم سادج ه دنبت بنود درهر کنج صد کنج
هوا پر نغمهای سارو سارج ه ویرا الشده صوطور مغجوب یا بوقلری
موضعه دیرلر عرب صهریج دیر ترکیده ده شایعدر سازیج دیر بو کسر ایله

اروساووج یا نشا آنجی و قوتلی کرج تعریبیدر دوب صادوج دیرلر ادی سازج
اوتلوکن قوشی سازج و سارج معناسنه ایبر سا یتوج معرب و متصرف بزلکاد
ومعناه التفاح الصغیر وهو اسم التفاح وهو اییبروج فی سج تحته رانو راغوج
نعمتی کلیم پاره ایست کز زبان برکر بیحند دینی یا نی بزی وبزکه عورتلو بانو
کیرلر سراقوج و سراغوش ده دیرلر و بولار اف دمعنا راقو سراقوج مثله دایج
سرای غاج دیوار خانه رایسنی سرای سینج خانه د دشتیبان دقوبرقوج
وبالضم یا شه صوقدقلری صغوج که ترکیده داخی مستعملدر دم سرج قپوده نرسنی
دیدکلری تعریبیدر دوب سرمق دیرلر سرمه ده دیرلر فرسنج خام قاوون قاربوز
که کلکدر دیرلر سیجه ده دیرلر ماهی سماهیج آدجزیره معناسنه م سیجه وبالفتح
سکون میمله نعتدر که یرا لتندن قلعه لره اوررلر سمچی بدان رسید ابادی
شیخ ابو اسحاق که چشم ابر بود همدام از حیاتی نمجه ز بیم تیغ جهانگیر و فتنه
سوزش ظلم برون نیارد سر کیز زمان زکوشه سنج سبنج فتح میمله بخیل و بخوردر
که یرا لتنده ایدرلر زیرزمین معناسنه فتح شین معجمه ایله داخی لغتدر بطورم معنا
مرسمرج خاج الاعمی اوزاوج کثیره ده دیرلر خاج الحق من سمج مثله واوجیلر
کلنده سی کیمسه ده دام اوتنه اغاجدن چالی چرپیدن ایدوب ایچنه کیروب
کیزلنورلر کاره معناسنه مسمج وبالکسر مثله یمن سمیج بالکسر صحاح عجم منافع
نونی یا اوزرینه تقدیم ایمش نار سناج بر معتبر طاشدر که اندن یوزکه قاش
ایدرلر کوتورن کسته باذن الله امراضدن بری اولور دیرلر و صرجیانوکلم
نقش ایدرلر و نقش ایلدکلا لری و محبت اچون کوکرجنی قانیله پیرورسه اصلا
مغارقت قادر اولمز دیرلر واقع ایسه بولمزدن اعلی و انفع چوق اولماز
زر سبنج قره حصاری نارسیده دوکدکه جنک ودف بولنه نقل ایلیش

السین المکسورة

بن سبنج آز دیمکدر بیرو فنا قبول ایدیجی خرابه دیرلر سکی موضع و منزل
کاد عاریتی و کاربان سرای و راه کذری و قونجی اوی خانه د دشتیبان
معناسنه و بعضلر سه د سبنج دن ترکیب اولنوب اسم واحد قالشدر دیرلر
شعرا دنیا مدتنی بش کون واوج کون دیو تعبیر ایدرلر بر کون کلد وکلور بر
کون کتدرکد و بر کون داخی طورد عکر مجموع اوج کون اولور و چون
طورد عکده اقامتکوهی اوج کون اعتبار اولنه بش کون اولور محصل کلام
بودر که بش کوندر دینی کسنه تکده دیلیطا هو دکا لمصا ابعلر در که مدت دنیا

بش کوندردیمنی کسنه مدت دنیای اعوام و شهور و اسبوع لر تقلیله
اعتبار ایلشدر یعنی مذکور لوکه اقل اعدادی هفتهدر که یدی کوندر
زیرا مقام مقام تقلیلدر بو تعددیرجه بونکا ایکیسی کتدکلدن صکره باقی
بش کون قالور بیت دلم سیر شد زین سرای سپنج که آغاز کنجست و فرجام
رنج چوکیتی سپنج بر آی وزوه کهن شد یکی دیکر آرند نو چوکیتی سپنج
است وجاوید نیست فزی بر تراز جمشید نیست سپدا سپداج ترکیده
استوبج دیدکلری سپیدا ب ده دیرو سپیدا ب مخففدر اون بر وجه اوزره
عمل که ذکر اولنمشدر رتی سپنج طوغری و یوری یا ولان کسنه بو لغت اخری
خا ایله داخی مرویدر زره سپوج سلوکش قیدا سفیداج سپیداج کبا
بکباج مشهور طعام آدیدر سکبا داخی دیرلر کار آهن سکار آهنج کاف
عجمیله قیسا و تنوردن الکد چقاردیغی چنکال سکار آهنک لفظندن معربدر
کن سکبنج یالامه طوطقلی و اغزی قوقار کسنه ضم سینله ملامله داخی لغتدر
سکبنج کاف عجمیله صحاح عجم صاحبی کافی بیله تصحیح ایلمش بر باشی قزل بیلاندر
که غایتده زهری شدتت اوز رنده در ترکیده انکا که دیدکلری کمال ازنبی دوغ
کزندر هو خلاف تراه مایه ء تریاک ساخته مار سکبنج از لعاب می سپنج آوجیلر
کلندسی فتح کافله سپنج و سپنج معناسنه ن سپنج اوزندب واوجه سرون معنا
انا نکر و میوانکا اوکسون و جنک و طاریجی معناسنه و صنو ترکیبدر و ارد
ودمور یول دستمور جالغی زبخ معناسنه و قپانق یبراغی و کسرشین معجم ایله
ذ دور ویدر به سبنج نطش بر بعض بر لرد هوکه دیرلر شنج و شیا ردا خی
دیرلر و صبان

الشین المضمومة

دقو شوقوج سورغوج که باشه صوقارلر فتح سینله سرفوج معنا نعمتی
وکک که قرمزی رنکدر اکا داخی دیرلر دینی لن شلنج یلانه دیرلر بر
ترضدر که متصل بلانور دورر فتح شین معجمه وکاف ایله داخی لغتدر م سنج بدورم
که یرا لتنده ایدرلر و نقب که یرا لتندن قلعه لره و سرایلره ایدرلر فتح
سینله سنج معناسنه شنجه داخی دیرلر تفصیلی سنج محلنده اولشدر نار سناد
سنباره لفظنک معربیدر بر نوع بحر طاشدر سنباره دیرلر

نوع اول الشین المفتوحة

ادشابج اوتلوکن قوشی و بعضیلر بلبله بکزر بر خوش آوازلو قوش مجوردر
دیر سینی مهمله ایله ده لغتدر و سایر تفصیلی انده اولنمشدر ارن شادج

مثلا تفصیلی صادج وساریغ محلنده بحثدر اریشابج مثلا کزلک
ذکر اولنمشدر اهبان شاهباج شاهبانک لفظنک معربیدر برنوع
برکا غاجدر مصر یارنده چوق اولور بوتوفدیرلر بودیارلرده داغی واردر
بوبوک اغاجی مقدارنده اولور بوزاقلری چوق اولور بیراغی کبی
بیراغی اولور الا بر مقدار اندن بوزرق و توتوزک اولور و تیز قوقسی اولور
سلیم سلیم چچکری اولور چچاکنک اوزریاسنده قوان چچکی کبی صاروق زنغی
زنغی اولور بعضیلر تخم دردر اصفهان طاغلرنده چوق بتر اوتینک شکلی
درلودرلو اولور اولکه توکسک طاغلرباشنده بتر طوراق اوتی شکلنده
اولور واولکه دره لرده وکوتکلویرلرده بتر بیراغی صمشق بیراغی کبی
اولور وچچکه خطمی بیراغی کبی اولور آنجق زرق قرنجه زرق خوشیم کوزلجه
چچکی اولور اه تر شاه ترج شاهتره دیدکلری مشهور اوتدر که معربیدر
اهدان شاهداج شاهدانه لفظنک معربیدر شاه اولو معناسنه در
بوبکدانه دیرلر ایری ایچو بیر و یرلر وکندر تخمی وصغز وآق کونلک دیرر
بونک کبیلرده استعمال اولنور وحب الملوک دیرکلری مشهوردار و بیر
دیرلر دفن شرفنج صرب بول شخن ششخنج کوشه که مقال شردر
وکوزی بوز وقیومجیلرکه تیل چکاجکدلوکی چوقه مری عربیده هذه دیرلر
و شلوار ایچ طونی وجوی وجوی که تقلله دیرلر واوغلا بجغلرکه جوق ده
قوزابله اوینارلر تشکل اوتینج یرلرنا ندیده کجه دیرلر طرن شطرنج
بالکسر شترنک لفظنک معربیدر مشهور لعبدر فتاهن شنفاهنج مرمر
کثلرک التونیدن وکتردن تل چکدکلری اوداجق دلوکلی دردیده آلتلری
کوبجه هذه دیرلر بیت شهاکر بی قوتی با شرحسودت بشتفاهنج تد
بیرش درآهنج فتاهن شنفتاهنج جامع الفرس صاحبی نابکار و ترک و مفسد
وطعن ایلیجی معناسنه نقل اولنمش فتاهی شنفاهنج مثلا فادنه صکنج
تا ایله ولون ایله زردی لغتدر کن شکنج بلاکه دیرکلری علت لوه شلوع
وبالضم شلوهک لفظنک معربیدر دوزدکنی دیرکلری طبیلر قاشته هامه
ایله خسکد بطه مشهوردر م شبج خانه زیر زمین فتح سینی وجیله
شیخ معناسنه وسیلم صاحبی موسیقارد یرکلری سازه دیرلردینی ن شنج
وبالضم مهره که آنوکله کاغذ مهرلرلر ودخی انواعنه بنور رخمان کنارنده بولنور
درلودرلو اولور شوبی بوزمه بوزمه اولور ودکنی وصدف تابع ضعند

یعنی

یعنی اولور مجوعی شنج درکوزا ددیه سندندر ونقش معناسنه که بعضیلرده
هرکدیرلر بومعنایه پشنج لفظندن مخففدر وسیلم صاحبی وخانه زیر
زمین وترش واوجه سرون معناسنه دکلوردینی اریشهادج توکن
که انوکله ضو بولدره دوزرلر ر شنج دلوجم که بغدادیدن آزر ایم
شیوه سرکله دیدکلری اوت شیونج معناسنه

الشين المكسورة

ترن شترنج شطرنج فتح شین ایله که مشهور لعبدر طرن شطرنج مثلا
کارآهن شکارآهنج یعنی چوبچی باشد که ضیاقلم بکاردارند دینی جبیبی ابر
وابره قاج کلوب معناسنه دیو نقل ایتمش قانون ادبده کلوب شکارآهنج
دیو تعبیر اولنمش بو تقدیرجه شکارآهنج قاج معناسنه اولور صحاح
عجم صاحبی کوزکه اوجنداغی بیل چیقاجق قودی دمور دیمش کن شکنج بکم
وقوتنم شکن معناسنه وخراهم معناسنه وقزل رنکلو بیلان که انکرکه دیرلر
شرت زهله مشهوردر بومعنایه سین مهمله ایله داخی مرویدر وجوم مولانا
سروری دیوان حافظ شرحنده سقلش معناسنه نقل ایتمش غمض شنج
غنج اتباع وغراوجه طرتیه سنجه درمطلقا اوجه سربن معناسنه درانک
اولسون حیوانکا ولسون شمخ بزها نش حیوان وانی ویری همه داغ
دارند برشنج وغنج کسر سین مهمله ایله داخی لغتدر نعمتی مفتوح با بنله
کتورمش قره حصاری مکسورده کتورمش اصح شین مکسورده او ماعلی
کتش اولندی زیرا غنج اوجا معناسنه درکسر غینله ه شنج اوجا سربن
معنا وچچک وخرک وسیرت مردم وحیوانات یرون شیو برنج شذلو
برنج آتشی برین برن شیرین برنج مثلا

الشين المضمومة

شغار شغارج پشمینه حلوا توج شلوج دکردکنی شلوهک لفظنک معربیدر
فتح شینله شلوج معنا نه شنج مهره که انکله کاغد مهرلرلر فتح شینله
شنج معناسنه واوجه سرون معنا

الصاد المفتوحة

ارد صاردج قوملی کبج ولکن وکوتیتمش آجی ساروج معنا ن صنج و
بالکسر زنج دیدکلری آلتکه جنک کوندره وایام شادیده طبل وسرنا ایله
چالرلر آجی بساعت تنج بسی بردیج کرده بود کوس وسطالب صنج

الطاء المفتوحة

درطغج برنوع خورده بالقدر قوروديرلر ولايترا ايلتوب صتارلر غايتله لذيذ بالقدر سوطسوج تسو لفظندن تعريبدر ولهندر تفصيلى تدده مذكوردر

العين المفتوحة

اعاج فيلدشى وسكوكى لعلج وبالكسر بالوى لغتيده طاى كرة اسب معناسنه وسى عوسج سيحان دكنى

العين المكسورة

لعج بالويده طائه يكدر فتح عينله علج معناسنه وعوج بوصوبيرى كميكاى معناسنه

نوع اول الغين المفتوحة

اوغارج صباح وقتنده ايچلن شراب وصبوحى غايتده مزه در لكن مدلولمتى جنونه گوذيده بيجه يوزشاهزاده لر بوسببدن تاج وتخت برباد ايتمشلردر شعر شهنشا هى كه اوراد اكما هست بسوء ام علوكى معابج ملامى غارجى از جام دولت در انداز دلنى هنگام غادج لغالج مثله ب غنج چقور يركه انده صو ايركيلور ايكيرمعنا غنجى وغنژه داخى ديرلر فرهنگ حصارى غنج يازمش نون ايله دم غوج بازمه آشى كه طاروددن بيشرلر كاه اتيله كاه ياغله وچكندر رن غوج مثله وبالكسر اهج كسر غينله در فرهنگ حصارى بكسور يازمش كيورمكى برنج وزنده وتنور جكالنر ديرلر فرغنج شمشير آبدار يعنى يوكسكين قلج وچقور يركه انده صو ايركيلور آيكير معنا وصوساق فن عفنج اسم غادر صو صاغر ديرلر وبلغار بكى ديكلكى صوكانه ديرلر قلاچو معناسنه وحمامارده يونا ميجون ايجدل و يا قرت اولان طاسه ديرلر وجمعيت ودوكونلرده بيشوردكلرى بوخمق كه بوكوب اتوكله شوريا وبوغزت بيرلر مجموعنه اطلاق اولنور لغنج وبالكسر اولكر هيدر كه اصلا آچلمه قابليتى اولميه شعر شاها تويكه دائن عمر تو انجوم بادا امتى ابربيقا غنج كرده اندر حليمى عينله تصحيح ايتمش بو لغت بو معنا بركاف عجمى يابنده داخى روايت اولندى زيرا كه ايكيسنك ارا سنده تبادل دو نواخى وارد ر وفا بوز زده بسى وكليدكه قابو بجغار قفل معناسنه بو معنايه فتح فا ايله فلج داخى لغتدر لغ غلغ صار وجه آرى كه اشك آرديسى چرلر ذبيم شه بيارد رد غلغج بيا ليزى زبان رهبه سنجى دتوجاقلاى لغلى غلغليج دعو غير اسم مصدر دركه غيچى معنا وگغلغلمى معناده كلور وغلغليج ديرلر

دیرلر

دیرلر شعر ديده بد خواه ملكت دايما بركويه باد تاكد بشنك طفلكا نراحنده آرد غلطليج وگغلغلان كسنه نك حركتى وكلمسى سايرادلرى كتمتوا لفظندن مذكور در لمى غلميج مثله لغليج صحاح عجم صاحبى فلج معناسنه نقل ايتمش للى غلميج مثله وقلجى سوك معنا ليوا غليواج وبالكسر زغن يعنى چيلق قوشى ده لنگج كبى غليواز غليوازه داخى ديرلر لسان فارسيده آدى چوقدر كوشت ربا محكنند يازلمشدر ن غنج جوال دنكين وعصب وروده كوسفنديا يوركه دم اصفهان اكا ميار ديرلر وناز وكرشمه معناسنه شمس فخرى بو معنايه دنج واكنج وآهنج قافيه سزده كتوروب بو بيتى اراد ايتمشدر نظم هميشه تاكه خوب آيد زخوبان دلال وناز همچون شيوه وغنج بعضلر بالبلحة حركات نلثه ايله دمرو بدد ديدبلر وفرهنگ حصارى ايكيرمعناسنه ده كلور ديمش بابله غنج معناسنه

الغين المكسورة

زن غنج يارمه حبوباتدر ويارمه آشنه داخى ديرلر لنج كرة ودوكم كه اچلمغه مكن اولميه غنج معناسنه ليوا غليواج چيلق قوشى ننجمه غليواج معناسنه ن غنج ناز وكرشمه واوجد شربى معناسنه

الغين المضمومة

ن غنج ناز وكرشمه وجوال وغنج قوج كه قوينك اركلكى كبشى معناسنه دم غرنج فتح عينله غرنج معناسنه

نوع اول الفاء المفتوحة

الوذ فالوذج نعنى پالوده لفظنك معربيدر زيرا هركلمه نك آخرنده هاء غير ملفوظ اولسه قاعده بودركه تعريبده ولنده قده جيم قلب اولنور بنفشه بنفشج بابونه بابونج كبى لكن بعض محققين پالوده نك معربى پالودق دردبشلر زيرا كاده اولنور هابرنه قاف كتوررلر بكده وبا شنى ديرلر پالودق داخى اولغتيله ندر ز فترج الى االه آلوب رقص اوريق ت فنج دنبه اولان كه سايرا سامسى بادنج لفظنده مسطوردر بلاه فيله آهنج مثله تيل آهن فتيل آهنج سنعا نخى كه انكله قيل يولرلر تركيده جنبشتره ديرلر وچراق ماشه سنده ديرلر رنج اركنتلكرده يدكلرى كه يوزده دظاهر اولور دستفرنج آغز چوره نعنى قولنجه وسيده وفرهنگ حصارى مضمومه يابنده نونله فرنخ نقل ايتمشلر رجن فرجنج نصيب معناسنه دخ فرنج وبالكسر مطلقا چيل يره ارده ديرلر

طيهوج ذ التذايح كبك ودرى ونه الاحمل تيهو

یلشت وبلیست معناسنه وقره وترجه بومعنایه فتح خا وسکون را وجیم عجمیله دروغایله جرکین زشت صورت شمس فخری رانک فتحه سی وخانک سکونیله نخژ ونجخ قافیه سنده کتوروب بو بیتلری انشا ایلمشدر نظم
زوربیکار شیخ ابو اسحاق • مغز دشمن بکرز نجخ کند • تاکند بارکا داو جارو
مژه • خویش مهر نجخ کند • دشمن ار عیب او کند چه عجب • عیب خوبان همه
فرنج کند • رخنی فرخنج صورت زشت وجرکین قبیح آواز رغ فرنج
صُرمُشق رغن فرغنج مثله رغان فرغانج اُوزم یاغی ردان فردانج اغاج
بیراغی رن فرنج الُوایُق جرکی وآغز چورسی که بومعنایه فرنج داخی
لغتدر رهان فرهانج اولذکل که یا تورلر کوکلنور برایکن ایکی اولور
کسرلو برآخر بیره دیکرلر عربجه عکیس دیرلر ریان فریانج مثله رهن
فرهنج ادب وعقل وهنر شمس فخری جمال دینی ودین آنکه دارد • عطا وفضل و
داد ورای وفرهنج • رهان فرهانج مثله لفلنج کلید وقبوحلقه سی بو
لغت هم غینی معجم وهم فابابند • وهم قاف بابند • دروایت اولنمشدر •
چنان ایمن شد از عدل تو آفاق • که برکندند از درها همه بلنج • ن بنج نعمت
وناز وکرشمه وطرب ادایی کمان همچو ابروی خوبان ببنج • کمند از دنبالی بی سر
شکنج • وخاتون معناسنه بیت شاه چو با فنج بخلوت نشست • فنج کهی حکم
زد وکاه سنک • واوچقور یری جای شلوار نیفه معنا وذُبه یکدر صی وبنی
خمس معنا زبان فارسیده بایله فا ارا سنده تواخی وتبادل واردر مثلا
زبان دیرلر زفان دیرلر عنصری شحنه را احتیا بنی اردزه • حدنیا فنی •
زهره • فنج شویه درعقد دوبیکرامدی • ی فنج بیک معنا لغظنک تعریبیدر
ساعی معناسنه یه فیهج قدح وشراب

الفاء المكسورة

رخ فرنج
زشت جرکین صورت فتح کافله فرنج معناسنه ذ فنج خاتون معناسنه
را فراخ کنیک عربجه رحب وواسع معناسنه

الفاء المضمومة

رن فرنج آغز چورسی فتح فا ایله ونون یرینه تا ایله که تا لنج ورق
تجید زرویدر ن فنج دُبه دیکدر خایه نک صفتی واهلنکده
صفتی اولور وقوبروغی کیک آشکد وبرولایت آدیدر وذ فوذج
آبکامه نک مایه سی فوذه لغظنک معربیدر

نوع

نوع اوّلده القاف المفتوحة

ا قاج دلیر معناسنه یعنی کسکن باره الدقایج مثله لغنی قلغنج کلید
وقبو حلقه سی غلج فلج معناسنه ن قنج ناز وغنج معناسنه وذُبه که خایه یه
شترز نو قنوج هند پادشاهنک کرسی سلطنتی اولان شهرینک آدیدر
اسدی تو بی شاه قنوج ورای برین ز هندوستان تا بدریا یچین وماك
معناسنه قبج ککلک قوشی کبک لغظنک معربیدر

القاف المضمومة

و قوج ارکک قیون ترکیده ده شا یعدر غوج ده دیرلر کشتی معناسنه
وجاهل ونادان اولان کسنه ولنج قولنج مشهور مرضدر وبخ قوبج
بلمط وآلوج دیرکلری یمش

نوع اوّلده الكاف المفتوحة

ابلی کابلیج صرجه بادمق خنصر معناسنه شمس فخری نظمنجه بیت چون
باستحقاق شاهی این ممالک ذات او ستد • خاتم ملک سلیمان دار دانددر کابلیج
کالوج داخی دیرلر اسدی ایا عکه صرجه برماغنه تخصیص ایلدی عسجدی بل
بکفش اندر بگفت وآبله شد کابلیج • ازین غمها نوشته عملک بازاتیاه • وبر
زنبیلدر که اوک اورتاسنه اصا قورلرتا فاخته وکوکرجین کبی اندن
کلوب باوری چیقاره واستعاره طریقیله هر قوشک یواسنه داخی دیرلر
ا کاج جیم عربیله چام اغاجی وکاشکی یکا اولور نیت معناسنه حافظ
فتاده درسر حافظ هوای چون تو شهی • کمینه بنده خاک در تو بودی
جغری در منقبت حضرت علی رضی الله عنه روانه کرد ازو دیم وخون هزار ارسال
چو ردیکردن عفریت دست تو یکی کاج • کاج جیم عجمیله بلکه که برکسنه
نکاکسنه بنه اورلر عنصری مرد را کرد کردن وسرو پشت • کوفته شد سر
بکاج ونشت • شمس فخری بو ایکی لغتی بربابدن نقل ایلدی جیم عربیله
وجیم عجمیله وهم بر اغاج آدیدر مشهور دیدی وبو ابیاتی انشا ایلدی
نظم زانتقام شیخ ابو اسحق رفت • از جهان ظلم وتعدی خورده کاج • ارتف
محنت دل بدخواه او • شاخ شاخ آمد بان شاخ کاج • شهریاری ملک
بخشی همچو او • کاج بودی در همه آفاق کاج • بو معنا یه آخری مشلله
داخی مروی بردر لغتدر اخ کاخج کیر وپاسی وکله معناسنه اخن کاخنج
سلک علق معناسنه اکن کاکنج قنبل اولجه بدرکلری که ایت اوزمینکا نوا

طپاغلو آنکله آتی بویار بوچب کورنسون ایچون نارنجی چچکی اولور بر
داخی واردر بوجنسدن طیبلر قنبیل طاتعی دیرلر بوا انوک غیریدر کاکنه
داخی دیرلر الوکالوج ضرچه بارمق کابلیج معناسنه اونکاوج شنی
خیار بادرنک معناسنه و تازه خیار و بابرسبزه وات کاونجک وکاونجک
داخی لغتدر ب کبج اکاکنی النی شیشیش طوار و کوچک اشک حمار صغیر
معناسنه و توبرهی کسلنی اکا حلیمی بو معنالوه سکون بابله تصحیح ایمش
و باتحه و بهزه واحمق و مجیب معناسنه بیک کبیکج دوکوز چچکی دیدکلری
کاصاری اولور کبیکده دیرلر کج یوز جیلر بوزخانه یه بوز چکدکلری تلابه
وبهره و نصیب معناسنه واحمق و مجیب ولان کسته و کرج بوزه معناسنه و اکری
کز معناسنه جکبج خرد مرد معناسنه جم بجج اکری بوکری دیمک
اولور ه چنینکه سالکا دمی نهد قدم بج بج هزار رحله افزون بود اوزتاج
خ کج سبورکه اوتی و قرد بوبه زاج معنا شفی برخ دشمنش کهچون مازوست
هیبت شاه کارنج کند بجخ داخی دیرلر بولغت هم کافله هم لامله دیدرو
وهم بوتله ده کرج نعمتی سدلو برنجه دیرلردیتی شی کنجی برنوع اوتدر
بعض یرلرده بربدی دیرلر و بر جنس خرده منتردر شو کنجی ترکیبده کسر
کافله کنجی دیدکلری کشنیزدر داخی دیرلر عرب کسنود یابسه دیرر وقتی
اوراق معناسنه ف کبج کنجد زماز کرمازج بیلغوت قوزاغی کرمازک
لطفنک موبیدر دیتی ه کلج کاف عربیله کرزه سیدی کهحاجیلر انکله
کمره طاشلرلر طیان صد کلج برازکوه عطا کرد بران دیتی کفتم که بدان
دیش کودی خوام همی شاند وبالان معناسنه بومعنایه کسرکافله ده مرویدر
کلج وبالضم کاف عجمیله بوکلم شکن و شکنج معناسنه شاه نکاری فری
زان زلف شکینش جوزنجیر قداده صدهزاران کلج برکلج لنج کلج
الده وایقده و بدنده وقفتا نن اولان کبریا یه فتح لام و سکون
خا ایله فرنج وزنج قافیه سنه عماره کند دونبی قیمت و ددون و حقیر
ریش برازکوه وهد تن کلج لکلان ککلاخ رهندی مجوندر
که سودوکی طوتلانه و معده آغزینه نافع و مفیددر لوکلوج تنودد
دن کلد دوشن اتمک بومعنایه ضمه ایله مرویدر وکفت با من لطیفی
هرکرا خشم کردشد مفلوج ماند محتاج کنشها وکلوج وتورکه عورتلر
بوپونلرینه و باشلرینه صرلرو ابادنه ده ترکبه معنا نقل اولندی باکتاج

طانیشق مشورت معناسنه کنکاج ده دیرلر ن کبج کاف عربیله خرطوم
وکچی بربا غی کسلنی ایاق و دیمک صحاح عجم صاحبی اوغلانجغلر قورقتمغیچون
دوزدکلری صورت عجیبه در ناروغ دیرلر کنج کاف عجمیله خزینه و دفینه معنا
کنجور و کنجینه داخی لغتدر نجکا نجکاج کاف فارسی ایله در طانیشق ومشورت
معناسنه نکا کنکاج مثله و کوج یایا حرامی دزد پیاده معنا ه کبج
آلوج یمشی و بریدم یمشی و چلک دیدکلری یمشی هن کبج مثله می کبج
مثله ی کبج احمق که کندوبی اوکوب مدح ایدر خود فروش معنا یدکیگج
صوکردمه سی یکی کیکیج و بالکسر مثله بو کبج آلوج و بریدم و چلک
دیدکلری یشلوکه طاغ میوه لرندندر بهی کبج مثله ما ایله یا بینده
تابیق واردر

الکاف المکسورة

ب کبج سکون با ایله آیرو آیرو دیکا ولور تفاریق معنا سکون با ایله هکار
نخجوانی بوجمله تصحیح ایمشدر رودکی بجمله خواهم یک مه ازتو بوسه شها
بکبج کبج نخواهم که کام من بدهمی و بعض اصحاب لغت با ایله که آخر حروف تجیددر
هیج و بیج وزننه تصحیح ایدلدیلر بیک کبیکج صوکرد مه سی کج دیمک کاف عربیله
کنج معناسنه دکرج کاف عجمی وکسر را ایله برپاره که برنسنه دن کسرلر عربجه
قواره دیرلر مثلا قاون دلیمنه کرج خربزه دیرلر و بقدا و بیدبسنه
کرج کربیان دیرلر رده بی کرده بیج چوره آلتی معناسنه و طولمتی معنا
ده استعمال اولنور و آشجیلر اوتنکر نخمی رده کرج بقدا و بیدسی کرج معنا
و بوروشوق و غضبناک معنا و چورک اولی شونیز معناسنه و برنج معناسنه
ده کلوردیتی زیراکه کافله بارا ساکنه توافقی و تبادل واردر بخشکر و
کبخشکر کبی دیتی نعنی بومعنایه ضم کافله تصحیح ایمش دی کرج کاف
عجمیله کرج وکرنج معنا که برپاره برنسنه دن کسرلر قرد حصاری واوده
بولمه کوچک اوزتیم داخی دیرلر دیتی سنایی همه عالم سرای و بستانست
این کوچکت بتر ز زندانست لکج کاف عجمیله بالالن فتح کافله و احمق و عجز
معناسنه لطیفی برخواد تو بیستش همنه محتاج و ترین کلج و غیشه بولغت عین
عجمی بابنده داخی نقل اولندی زیرا کاف عجمیله مین مجما راسنده تبادل و توافقی
واردر نکا کنکاج احمق و سرکشته و معجب خود فروش معنا قره حصاری تو کبج
کبج مثله خودبین و احمق و سرکردان ثمره ای فلک بارفعت و تعظیم تو چون
خاکت پست وی خرد بادانش و تدبیر تو معتود کبج و کوچک اشک و بونمارکی

بشش طوار وکج معناسنه دیمش نعنی بولغت هم یا ایله که ثانی حروف تجیددرهم
یا ایله که آخر حروف تجیددر مرویدر بره کیرج غضبناک معناسنه ذوقی
ای بکو باک کران کوفتم بیلانرا پشت ٭ چون کیرنجی که فروکوفته باشد بجواز
جواز اغاجدن سازمسق دوکاجنه دیرلر بکی کیبیج صوکردم سی واوزغان
دکنی نجی

الکاف المضمومه

کج خرد وکیکرد دیسنه دده دیرلر پوست آهو معناسنه کجرج خردبرد دیکدر
ره کبرج کاف عجمیله برنج معناسنه وشدلچه برنج وچورک اوتی وپنانی طغار
وانجد برنج وچورک اوتی معناسنی بضم مکسوره بابنلر کتورمشلر بایله
کاف عجمی ارامنده تعادلدو توافقی واردر دیشلر بنجک کنجشک کبی ست
کسبیج آج کشنه وکیسنه معناسنه کویا کسته لغتنک موبیدر سکستیج زنار
که کافرلره مخصوص بر قوشاقدر اوده ایکی برده عقدسی اولور اکرآنی بر
مسلمان قوشسه کوزنرهکم اولنور قره هصاری کسبیج بارنش وسبله
صاحبی کستیج یازمش ستی کستیج مثله زنار کستی لغتنک موبیدر شمس فخری
معیار جمالیده کستی لغظنی شین معجمه ایله روایت ایلدی شتی کستیج مثله
لکنج شکن وچین معناسنه کاف عجمی وسکون لام ایله فتح کافله ده روایت ایلدیلر
لوکلوج تنوردن کلده دمش اتمک فتح کافله کلوج معنا وصحیح بارماق
ور بنوع اتمکدر که کلیچه وکنده داخی دیرلر ور کسنه به کوذایتمک ده بنج
کاف عجمیله بوجق کوشه معناسنه وطار صوقاق ما کماج بوغا چه
دیرکلری اتمک وکج معنا عرب خبز الملة دیر ست کرم وخشکست فراح
نان کماج ٭ نافع مردمان ونخ کش لست ٭ بنج کاف عجمیله کوزکه کوکسی اجرد
کیدر دار قاسی طوغا لور چیقا رادی لا ادم نکا آدیدر واهلکد صفتی ولور
کوز نبشت معناسنه عرب اصدت دیر سه دیش کاوی که کنج بیما ید ٭
کنج وتن کشته عرو ساید ٭ بخشن بنج شنج نقب وخوره وزیر زمین و
دیوارده لوکی بخلن کنج لنج خرد مرد معناسنه ند دو کند روج قوان که آری
ایچنده بال جمع ایلر کند رو دخی دیرلر نوشی کندش بیج اول اغاجدرکه
ملا جلرا نوکله کله ابدرلر عزجد ملتقده دیرلر کندش لاشی داخی دیرلر ند
بی کندبیج با وجیم عجمیله جامع اللغه صاحبی هودجی طبلی وطواب صراجق
کلودوکلدر آغاجی نوردمعناسنه نقل ایلمش صحاح عجم صاحبی اولا غاجدرکه
حلا جلرا نوکله کله ایلدیلر طولاب طاحق ودوجی حودولابی نکا کنکاج

طانشق

طانشق مشورت معنا فتح کافله کنکاج کنجکاج کناج داخی روایتدر لنکوج
وکوج بایقوش دیدکلری قوش عرب بوم دیر شآمت ایله مشهوردر تمیمی
ارمها از نظر همت او دور افتد ٭ شوم ویرانه نشین کرددمانند کوج و
حرامی راه زن معنا عنصری اندران ناحیت بعدد کوج ٭ دزدکه ساختند
کوج وبلوج ٭ وچرلق وچولق قوشی واوکی قوشی ورحلت معنا بیت
ورای شترخاسته ازکوجکاه ٭ سرآهنک لشکر برآمد براه ٭ فردوسی سپاهی ز
کردان کوج بلوج ٭ سکالیده جنک وبرآورده خوج ٭ وخوارزم لغتنده ملاد
پادشاهه دیرلر وج بلو کوه بلوج یا باناده ملرندن بر صنفدر ولطفا
حرامی معنا وشت آهن کوشت آهنج نجمی کش دیدکلری حوردن چنکال
که یکجه منال دیرلر وکاب کوکاج ما ورادا النهر ولایتنده بر شهر آدیدر
کاشغر شهرینه قریب ولاکولاج بر نوع حلوادر نشاسته دن یوفقه چک
وقلرا یدرلر آنی کلاب ومسکله قات قات دوشرلر وشکر ایله بادیج وکوز
قوزندوروب اراسنه بله قورلر کولاج لابر لادا خیدیرلر بوده یارده کلاج دیر
ولمان کولاج مثله تمیمی زخوان نعمت او آزچار زپهلو شده ٭ زبر که خورده
ابابها وقلیه وکولاج ولها کولحاج بیاق حاجی وج کولج مثله وج
ارکا بن بمیمی حاجیه دیرلر ولن تولنج تولنج زحمتی العیاذ بالله وه
کوهج کاف عجمیله الوج دیدکلری طاغ یمشی عرب زوعرور دیر وبر یمیم
وچلکه دیرکلری فتح کافله کهج وکهنج دیرلر وهن کوهنج کاف عجمیله مثله
روایت بورنی ارکجی واکده یمشی هن کهنج مثله کوهنج لغظندن ٭
مخففدر ٭ کهج مثله کوهج لغظندن مخفف اولمشلر

نوع اولده اللام المفتوحه

بن لبنج بر نوع اغاجدر چنار اغاجنه بکزر لبنج داخی نقل اولنمش جامع اللغه
صاحبی لامدن مکنوع با ایله که ثانی حروف تجیددر وخا معجمه ایلر روایت ایلمش
لج ایا غلیه دیمک لکد معناسنه تمیمی کرکینه کشد رای وپا ازانج وافلاکه درهم
شکند طادم افلاک بیکدلج نعنی وآغزا بجی وشوم معناسنه دده کلور دیشی
بعضلر شوم معناسنی ضم ایله کتورمشلر ٤ لچ قره قرغه زاغ سیاه معنا
لچ قره بوبیرو سبرکه اولی فتح کافله لج معناسنه بولغتده کافله ولامله
رو یدر وزاج وقوان اوتنه داخی دیرلر ذ لزج ناشی احول معنا زآغرلیه
دزاره عجمیله رو یدرضم لامله لوج داخی دیرلر ف لنج کوز جیاغی وبورن سوکی

دجرکین وغلیظ طوطو ودوه طوطاغی و برکیشی غضبنی اشاغه قومغه دیرلر
نه لنج اوبایه لجام معناسنه ویقاق عذارکبی و برنسنه یه یردن طتره
چکمک لنجا معناسنه وغضبه نگمک فردوسی خروشان ززابل هی رفت زال
زوهشته لنج وبرآورده یال

اللام المکسورة

لج دیمک کلکد معناسنه واغزایچی ننه کافله لجمعناسنه هندوشاه نخجوانی
کسر لامله تصحیح ایلدی معادج قافیه سنده ایراد ایلدی اما معیار جمالی
اسلوبندن اکلنور که کسرله اولیه زیرا که غالباً لفظی بونک امثالنده ایراد
ایلدی

اللام المضمومة

لج شوم معناسنه نه لنج آوزدکی طاتی بانی ومطلق آورد و برنسنه یی
یریردن طتره چیقارمق بومعنا بر فتح لامله ده مرویدر صحاح عجم صاحبی
نجمور معناسنه دده نقل ایلمش و لوج شاشی نرنج معناسنه شعر هرکه
در ملک پادشاهیش نه یکتا بیند بودار کوری آن بد نکو لوچ بلوچ صحاح عجم
صاحبی یاتوتش معناسنه دده نقل ایلمش

نوع اوله المیم المفتوحة

اماج جیم عربیله یوتروتنان واوماج آشی ماج جیم عجمیله قابجق
ایت شکمادده معناسنه ماجان داخی دیرلر الماج سودکچی جلاهلرک
اوت کوکندن ایلکه صیرجقلریه دیرلر و بشمنجیلرکده غیر یلریکی
لیفی ومطلقاً لیف معناسنه دیا یوجیلرک مضربیسی وما لدسی که اکا نوکله
دیوار صواوارلر مالده لفظنک معربیدر امهزهر ماهی زهج صغو توروجی
ماهی زهر معناسنه مج استاد الشعرا رودکینک راویسی آدی شعر تا مکد
اوخواندی وکعنی رتزکو استاد سخن رودکی و اوی اوج دن مدکیج
کلید دنلا نرسی مدنک معناسنه دموج صنوبر مرز معناسنه اقلیمده استعمال
اولنور شعر زمهرش مبادا تهی هیچ دل ز فرمانتی خالی مبادا ایچ ارج ویاغ
وبستان اولکلرینه داخی مستعملدر ومرغزار وچمن وا اوتورجق محل
و موج دکیزچلقا شعر بپخت میخنج فاما متی شراب می پخته
دیمک اولور بپخت مپختج مثله محافته لفظنک معربیدر

المیم المکسورة

نزاج ترکیبا ثانی وحیوانی هو امراج بالفتح والکسر اعلام رجاله
دنذر خصوصا بر سخاوت وشجاعت وعظمت وقدرت ایله مشهور پادشاهک

ادیدر

ادیدر خیری در پیش خیال فریدون برفت ازسوی زنکه کنیدرایت جمشید
شام چون مراج

المیم المضمومة

نه منج اری زنبور معناسنه عربیده دبر ونحل بال آروسنه دیرلر شعر باپداری کن
بجاین بیل وار ورنه بکمو یزی ز منج اجیل وار نمنج قارنجه نمل معنا
عنبرکا دیری کبت لفظنده مسطور در

نوع اوله النون المفتوحة

اناج جام اغاجی ازداخی لغتدر وسرو اغاجنه دیرلر خیری زکوه ازاله
دمدهو صباح لاله وکل بیاغ تاکه بوجه سایه یه صنوبر وناج ارن نارنج نوذج
نارنک لفظنک معربیدر امن نانج التون وکمش وحریر دن طوقنش آغیر بهالو
قاشی وجنت حریر لرینده بر قاشدر بهره نمرج نمره لفظنک معربیدر نجمنج
انجی وسایر متاع ناسره معناسنه بیت قلب بنمرج وزر خالص بیک بهاست نقاد
فضل را از محکه غرض بوده نرنج ولایت فارسده بر نوع ایری اوتدراندن
سپورکه ایدرلر و بابوقلر شعر تا کند بارکاه او جاروب مرده خویش بالنجج کند
ویلغون اغاجی وزاج سیاه که اندن مرکب ایدرلر وقره بویارلر شعر بردرج
دشمنش که چون ماز وست هیبت شاه کار نج کند قره مصاری وزنکهای سپید
دلبش زخف نزخج اویغوده آغزی یاصمق کابوس معناسنه وصوزلی وطوداغی
زخفی نزخفیج مثله آغز بصوق زینزنج بیدکه پادشاهلر و بکلر واولولر
اوکنجه بیدرلر جنیب معناسنه سکن نسکنج بالسین المهمله چمدکی سی نیج
خودبینا و برکشته واحمق شکی نشکنج بالشین المعجمه چمدک نسکنج معنا
فنج شول کسنه به دیرلرکه شویلکه اغزیندن توکرکی صاچلور شعر بنک
میرفت وخون از دیده میرنخت چنان کاید از دهن وقت سخن فنج م نج
جه دیدکلری که صباح وقتنده کوکدن یغادنم و شبنم ده دیرلر وب نژدی دیر
شعر بدان رسید ابادی شیخ ابواسحق که چشم ابر بود دائم از حیا برنج و شبوکه
اونی وقوغه اولی دیدکلری مینیج انموذج ونمونه معناسنه

النون المکسورة

برنیج صولغنسه پژمرده معناسنه وحیله برنه نیرنج مکر وحیله ودوا
وعزا بیرخوان غالبا نیرنک لفظنک معربیدر

النون المضمومة

ونوج جام اغاجی نوژ معناسنه موذ نموذج انموذج لفظندن مخففدر
نمونه معناسنه

نوع اوله الواو المفتوحة

دزن وازنج دیرسک چرقنی معناسنه برنج قافیه سنده. مستعملدر نعتی آورده عورت قایله معناسنه نقل ایلمش بو معنا برسار اسامیسی بالراج لنطنند. مذکوردر اری وارنج راء مهمله ایله اوزم صایی واوزم جبغی کوم معناسنه واو رومی تمش باغ ومطلقا باغ وقابیله اوزم وبعضلر دکلدر اوزم بیتن یبردیشلر شمس بنام خسرو اکوتا که رزنشاند مرده بجای خوشه لعل آرد ازوارنج بو لغت دال ایله داخی مرویدر وازی وازنج زاء معجمه ایله ازین وارنج ترکیجا عوق صحاح عجم صاحبی اوزومه بکزر برنسنه دیمش وج اکیراوتی عبرکادلوی سرت لغطنده مذکوردر و کوکنه داخی دیرلر وصبیان اغاجنک یمیشی ودیارطا نعل بر شهر آدیدر زان وزانج خرما ایجی رتا ورتاج ابن کوهجی دیدکلری اوت خبازی معناسنه وکوتیکا دخی خوربرست معناسنه ولایت عراقده تولد یرلر شمس فخری جم قدر جال الحق والدین که سعادت ازمهر ماو هست مثال خورو ورتاج وجامع الترک صاحبی واولو اوتی ویبراقلری اوتوز بیراوندر دبنی واوکو دیکلدر بزرک معناسنه رنی ورنیج بلدرجن دیدکلری قوش سمانی معناسنه وبعضی بالی وآسمانه خانه روکج فتحتینله اکرد دیدکلری اوت وجیم بیرینه زاء عجمی ایله داخی لغتدر اکبر معناسنه وسکون را ایله رونق وفر فردوسی ذبیح الله اوبدز بیغمبران جهان دیج اوداشت ازهر کران وآولاغی معتاد دکلور لغت پهلویدر دسی ودسیج اوک سقفی آسمانه خانه معناسنه ورتیج ده دیرلر شمس فخری بربین که قیمه تعظیم اوکجا باشد که هست کیوان صدبار زیرش ازودسیج. دکاکو ودکاکوچ صیغی برماق نخ ونخج تونجی اکیر معناسنه

نوع اول الهاء المفتوحة

هج سکو کبی برنسنه طونی طوغری دیکمکه دیرلر معیار جمالی صاحبی کج مج قافیه سنده کتوردی فتح ها ایله اما هندوشاه نخجوانی صحاح فرسده بکسر الهاء دیو تصحیح ایلمشدر

الواو المکسورة

ویرنه وویرنج بلدرجن قوشنی وبصره یالی یرنف وویرنج مثلله

المضمومة

لوولوج شاشی احول معناسنه ۲ بحر الغرایب صاحبی حلیمی بعض یرلرده ضم ها ایله تصحیح اولنمش بولدم دیو نقل ایلمش شمس فخری معیار جمالنده آج لج قافیه سنده کتوروب بو بیتی انشا ایلمشدر بیت جم قدر جال الحق والدین که سعادت ازنیزه اوکرده علمهای طوهج. دهج ایل وولایت حدی

وصنوبر

وصنوری یج مز هوج مرج قارشی قاتشدیمکدر دن هنج یایلاق دی هودج محفه وتتق وپرده که محمله داولا دی هیج توز قوپاردن یلاق هیلاج اوغلان طوغمق وقتی واتوک معنا یقرسی یل هیج رنب البیت یعنی صاحبخانه هیله لفظنک مخففیدر

الهاء المکسورة

هج وبالضم سلاح دوزمک ی هیج سنه دکل دیمکدر وهیل وهبا ودو دی

الهاء المضمومة

هج سلاح دوزمک دعم کبی برنسنه طوغری دیکمک

نوع اول الیاء المفتوحة

انی یانیج راز معناسنه واخری خا ایله داخی لغتدر بو یبوج آدم بیلکنه بکزر برنوع آنجیدر برو بیروج قوزان اوتی دیدکلری بج آورده کا انجیرو بو لغت با ایله داخی روایت اولندی که ثانی حرفی تهجیدر شمس فخری مدحت او هوکه دیما نوابکشاید دنیا نیی کندز جرخ برون بک بیکا زانج امنخا ولدر فتی یفتیج برنوع بویوک سیاه دیوانی بیلاندر محبوبلرک زلفی اکا تشبیه ایدرلر بیت ماریفتیج اکرت دی بکزید نوبت ما را نعیست اروز وسیله صاحبی محبوب لعارفینده مارسیز دیرلر دیو روایت ایلمش جامع الترک صاحبی یادن مکی عنیله وفا ایله داخی ایراد ایلمشی فت یفنج یفتیج لفظندن مخففدر لبخو یبخوج عود اغاجی سایر اسامیسی الخت لفظنده مسطوردر دیبج بخه کک معناسنه

باب الخاء

نوع اول الالف المفتوحة الممدودة

د آذخ ضم زاء عربیله بیدک که پادشاهلر وبکلر اوکنده بربیلور جنیبت معناسنه وتوق قوز وباغ بود دیسی آذخ فتح زاء معجمه دوزخ ومنخ قافیه سنه سکل که کوز ده جیقار عجیه توث تولدیرلر بضم الثا المثلثة جمع ایدوب تخ ییل دیرلر بیت هر آن بهر که بخاکه رش فشد روشن بجای مغل نهد اندرو فکه آذخ ذی آذیخ جبن که کوزدن جیقار کربکلرده جمع اولور لطیفی کویا کد آشیانه بو یوست جشم تو هموارده بایلیدی وآذیخ کنده است زاء عجمی وزاء عربیله منقولدر وآوخ ای وای دیکه اولور آوه وآوخ معناسنه مصیبت ومضایقه وقتنده دیرلر لطیفی عرد بنا بدین بدی آوخ کادم آخر کنده سوی دوزخ.

الالف المفتوحة المقصورة

فرازر افرازدخ سونک بوزلو وکیاث بوزیبی بخو ابخخ وبالضم بورزر

بوزده رنکی درنو بسطراوتی کتمش اولا بیرلکدن ونبدنه داخی کذلک وسایر
بوروتنی جزیده واچ اوکده وسایر بونلرک امثالی وغیریده ❁ چو بخت
شاه جوانست وجهو انی شاد ❁ که آب کوفتم روی تو درغایت انجوخ ❁ بجیی ده
پوستلاغ معناسنه دیتی ظاهر بودرکه دیدنکی بوزمش بدر بیرلکدن اولتوده
خستم لکدن ارقلدن وغیریدن اولسون انجوخه وانغوجه ده دیرلر
واوخ ایچاید ییکلا اولور آوخ معناسنه

الالف المکسورة **سنا**

اسناخ قوغه دلو معناسنه وکستاخ معناسنه **سخاا اسفاناخ** عربیدر
اسپنوق دیدکلری **نا اناخ** دوه چوکورمک

الالف المضمومة

ستا استاخ کستاخ معنا لطیفی رفتم استاخ بردرش ناکاه ❁ کرد برمن
جوسکه هیچ رقیب **اوستاخ** مثله **شکوا شکوخ** سورچکه وقدم سزکیتی
وایاق اوزرنه طورمق والعین حدفا یدروب شکوخ داخی دیرلر

نوع اوله الباء المفتوحة

اباخ براشقلق زنبیلی معناسنه وبکسرالنون کشنیاسره معنا وایلچی قاصد
ودود هتت معناسنه **اذباخ** راء عربیله آواز **باذخ** راء عجمیله مثله
وپاسخ جواب معناسنه **اسی پاسخ** باء عجمیله جواب عجم جواب ایتت دیاجک
یرده پاسخ شنود بر **بیت** بپیامت شنیدم تو پاسخ شنو ❁ یکایک بکو وبزودی
برو ❁ جواب وردیاجق یرده پاسخ ده دیر **بیت** سخن برسمت کرتو پاسخ دهی
سوم شاد اکر رای فرخ نهی ❁ سخندن بو بیکده مراد برسمت قرینه سیله
خبردر خصوص خبرکه سخن لفظندن اراده سی بطریق المجاز اولور **ارسی**
پارسیخ قرلغوج قوشی خطاف معناسنه قره حصاری نقلنجه **اسی پاسیخ**
مثله پالوایه پالوید داخی لغتدر **بخ** باء عجمیله کوزجیاغی **بیت** زبس که
خون رود ازچشم خصم شاه جهان ❁ همیشه برمژه اش خشک چون بصورت بخ ❁
بو معنایه سایرا سامیسی زنکاب لفظنده یازلمشدر وشطرنج معناسنه **بخ** بالکام
الوانی زهی وخوشه دیمکدر **خبخ بخ** زهی زهی نیکا نیکا خوشاه خوشا
دیمکدر **دبوخ** باء عربیله وسکون راایله برزدیمک اولور بعض معنا وکوشک
کاخ معناسنه وپیرآوی وبهره نصیب معناسنه **اسدی** بدازدانش افضی بنخ
برخ ❁ هم ازکشت هفت اختر وازچرخ ❁ **برخ** باء عجمیله وسکون رایله مثله وغانمان

وبجر

وبجر نسنه ناسزه واریوق معناسنه ده کلور قره حصاری وزائل معناسنه
داخی کلوردیمش **سا باخ** فساد وبراغولق معناسنه **قریع الدهر** هم راحت
باخ وهمه بوداغ باخ ❁ همه راکون فراخ وهمه را روزی تنک ❁ آخری جمله
باج داخی لغتدر **شی بشیخ** باء عربیله چغت که یوزده چیقار سیوی برلر
عرب کلف دیر اکثر بوکلو عورتلرک یوزلرنده ظاهر اولور بو لغت آخری جمله
داخی مرویدر **پشیخ** باء عجمیله هر کشتیار معناسنه وجلاهلرک طوسیاه که
آلتلری عربجه مرشه دیرلر

الباء المکسورة **بخ**

کوزجیاغی زوکاب معنا **ی بیخ** مثله باء عجمیله **تمخ** زبس که خون رود
ازچشم خصم شاه جهان ❁ همیشه برمژه اش خشک چون بصورت بیخ ❁
سرک پسوکخ باء عجمیله ارکک اوغلان **بیخ** باء عربیله کوک عرق معناسنه
واستعاره طریقیله هرنسنه نک اصلنده استعمال اولنور

الباء المضمومة

دبوخ کوزجیاغی زوکاب معناسنه وچیل مردار معناسنه غیری
آدلری زفکاب لغظنده مسطوردر **بخ** مثله

نوع اوله الثاء المفتوحة

اثاخ تنق وبراغاجدر میوه سی یوقدر یا فولر **بیت** شهنشه ایسه
در مطبخ مکادم او ❁ برندعود قماری بجای هیمه وثاخ ❁ **ارثادخ** حضرت
ابرهیم خلیل علیه الصلوة والسلامک باباسی آذر دیدکلری عربجه آزردیرلر
شلی ثلیخ سجاده **ثمخ** زبیم محتسب وقهر او زند زهو ❁ بجای چنک
ودف وجام مصحف وتثلیخ ❁ **ثلخ** آجی حرز معنا طابلر داخی لغتدر
وبی توبیخ سرزنش وایلیخ عربیدر

نوع اوله الجیم المفتوحة

ارثاچار ثاخ بیابسه انکشت سه شاخه سناسنه **ارمجا ربخ**
کوزکی وسراغاجی جیم عجمیله بجیدن لغظندن امردر جامع الفرس صاحبی یکیم
الوتی دیلتی **مخ** البته جوبد یکدر دبجیدن وکوشیدن معنا **خاجخاخ**
بو لغتده جمله خاما بیننده تسابق وتقادم واردر آغزی بوزمش بویوک
یابخی که ایچنده قاوو چقمق واچقه وطرقق قوبارلر **درچخ** اسم مصدردر
حرکت دورته معناسنه **لطیفی** دیوم چرخ کاه که بصفا ❁ درغمت جونه بی حضور زمم

وهونسنه كه حركت دوريه ايله دورا يدرجرخ ديرلر مثلا فلكه ديرلر و
دولابه وقاغنجي بر وجرغد وذكر من جرخند وقوغا را غزني و تولوم جكنه ايجون
ايدو كلوبيله ونكي ديا بجنده دونته واو شكنلو طغان كه هواده جرخ اورر
فعلو كنده وبر عدم قيلمشدر **بيت** باز سفيد آفت طاعوز قاز جرخ كرد وست
تود جشم باز ديعنده كوبان معناسنه وقيل على هذا وبر نوع عايده تركيبايدر
كه قورلدن حلقه كبي اولدوغي يجون جرخ ديرلر تشبيها بو بيت قتي بركلكي و معقلد
ديمشدر **بيت** اكر سخت تر باشد از جرخ تير • بلاي تير مرا آمد از جرخ زير **قمجي**
تا كل ولاله بروبيد از خاك • نامه ومهر بتابد از جرخ • ديده دوست تو روشن باد
سينه خصم بر از باد كه جرخ • سده دولت واقبال ترا • باد از فتح وظفر داغمي جرخ
مهستي با خلق بياور عيبه قاضي جرخ • ورعلم وعمل برعابودقا ضي جرخ • بر
داشته اكر بحير بديدنيست عجب • زان روي كه مشتري بود قاضي جرخ • **ناجاغ**
اتر دينكوسي جاناغ معنا
الجيم المكسورة
ناجناغ ايكي طبقه لوكجا كيسه **جناجناغ** مثله
نوع اوله الخاء المفتوحة
جماجماغ باتجق كه ايجنده قاو وجقمق داجقد وطرفه قوبارلر احماغ معنا سنه
بولنغده جيم ايله خا وميم ما بينلرنده تناسق واردر **لخلخ** وبالضم
خطا ولايتنده برشهر آديدر بي نظير ودلربا مجبوبلر جوقدر اولور **بيت**
هو لحظه نماي بلباس دكوم دخ • كاه ازبت ترخار وكه ازلعبت خلخ **هاتفي**
قد افزاي سهي روا نخلخ جمال آراي رعنا يانكلوخ **خخ خخ** زهي خوشا
خوشا ديكدر ولور **خ خ** خذ خذ معناسنه وجالش بكوش معناسنه **بجاججاغ**
بخاخ معناسنه بولنغده جيم وميم وخا ارالرنده تناسق وتقادم واردر
نوخوخ حضرت ادريس عليه السلام اسم شريفلريدر لكن سريانيدر
اخنوخ داخي روايت اولنمشدر
نوع اوله الدال المفتوحة
اداخ راستلق ديكدر اولور اكثر اشيانه صفت واقع اولور **روا دروغ**
وبالكسر خسته لكدن صحته هنوز متوجه اولمش كسته ودرست معناسنه
حقيقتده بو لفظ مركبدر در ايله واخ راستلق معناسنه در
اكثر اشيانه صفت واقع اولور **دعد ريخ** وبالكسر طرنتمق وتنصير معناسنه
دريغ كبي **ورا درواغ** خسته لكدن هنوز قالقمش كسته درواغ معناسنه

بولنغده را ايله واو ارالرنده تناسق واردر
الدال المكسورة
روا درواخ وبالفتح ايري نسنه وخسته لكدن هنوز عافيت بولمش آدم
ريد ريخ وبالفتح طرنتمق دريغ معناسنه **بولا** ديولاخ شينلكدن و
آدمدن خالي اولان يرده استعمال اولنور زيرا لاخ لفظي هوا ممكنه آخرينه
اولاشور اولسه انده جوق اولدوغنه دلالت ايدر مثلا طاشي جوق اولان
يره سنكلاخ وديوي جوق اولان يره ديولاخ ديرلر محققدر كه ديو
جوقدارضده شينلك وآدم اولمز **اسدي** بجاي دكر ديده در سنكلاخ
درخت كشن بركبسيار شاخ •
الدال المضمومة
دخ حصير سازي وقامش ذخ قافيه سنده مستعملدر **ودوخ**
اسدي جزيري كه مردش نبد بيم اجي • جز ازخار ودوخ وكزستان وني
مثله **وزدونخ** جهنم **وشادوشاخ** الون كمز
نوع اوله الراء المفتوحة
الراخ تبرجك يقينه تبديل ولان طتق وكمانه ديرلر **اس راسخ** عظيم
طاغ **رخ** ناله سار ونرحمت **المكسوره**
ي ذخ قرن بوروسي وترك
الراء المضمومة
تشل دتشلخ جماعت ديمكدر **دخ** يكاق خد معناسنه وكوكدن
ديدكلري جانور وولايت جرانوصينده برعظيم قوشك آديدر **وروخ**
بهلوي لغتنده بوشق معناسنه در وطار كبشي بر ديرلر باشي اوكنده
ودبه سنده قيل بيتمه اصلع وجكاد معناسنه
نوع اوله الزاء المفتوحة
زخ درنده جانورلرك تيز آوازه زغند معناسنه وغصه لو اكلكي وزار
وناله معناسنه **قل زقلخ** ايكي اوقلي بتدآركا رمعنا **دن زرنيخ** زرده
وزني ديدكلري **د زلخ** نعمتي بلق وبليغ يعني بوزاورمق بو معنايه كسرايله
داخي لغتدر وبعضيلر بيوه ديدير **ي زخ** اكل ذخ معنا نعمتي و
تولي جاد معناسنه ده كلوردي
الزاء المكسوره **د زلخ** بورادري

كه ايام شتاده صوطوكجق تازه جوانلر اوزرينه اوررلر فتح كاف له داخى روايت اولنمشدر زلاق معناسنه يى زخ يورك اوبنا من خفقان معنا

نوع اولده الشين المفتوحة

١ شاخ دوزلتى وديرلتى سنه كانه ساختيه لفظندن مخففدر سخ وحشى آت تعليم ايده جك آغز كمه صحاح عجم صاحبى بوكجى دخى آدبور دلش يولار معناسنه نقل ايتمش رشا سرشاخ طام ديراكى خوج اغاجه ديرلر نكلا سنكلاخ طاشلى يره ديرلر

الشين المكسورة

يانا سپاناخ اسپنق ديدكلرى مشهور سبزه بندانتز سپندانج نعمتى اسپيوش ديدكلرى آجى اوترودر بعضى كه بغده يبراغنه ديرلر حلبى استيان ديدكلرى آجى اوتدر مخرانوا عندندردينى نى سينج نيزه كبى راست اولان ونومرى ويوغون اولان نسنه يه ده ديرلر وطاغ يانننه داخى ديرلر بازسيخ داخى لغتدر صحاح عجم صاحبى بفتح التاء وبكسرها دو تصحيح ايتمش آخرى عنبله داخى روايت ايتمشدر فردوسى چو آورد ورد سنانك سيخ • بزد تند وبركند هشتاد ميخ نمنى بسيخ نبود قصر دين شيدا زان • كه همه معدلت جون ستون قوى وسيخ •

فانا سفاناخ اسپنق لسان فارسيده بايله فا اراسنده تبادل واردر بى سيخ بلاء مد يدكلرى علت شكنج معناسنه هشا شاغ يباكه الكجيلر آتلرندن تسب انكشت وسد شاخده ده ديرلر ى سيخ امزك وكباب دري ونظير يير وبالان دوزدرى وجوالدوز اراغنه سيخقد قلرى اوجى سوري اجى

الشين المضمومة

بو سپوخ بوقاج ودرتمك د سوخ مطلقا قول معناو مطلق ذكر اولنه قزل مركب ويلبسى وتوبروغى قزل آت جراد اولنور دمى سرخى سوخ ايكى قاتى قزل ديمكدر اولنور سرخ وسوخ مثله ورا سوداخ دكك ولاسولاخ مثله

نوع اولده الشين المفتوحة

آشاخ دالبوداق ونونبوز سرو معنا افنا شاخ شاخ بوده دم وادم دم وبادق بادق ويرتق يرتيق معناسنه وبيلا آدادزينه داخى ديرلر اما شاماخ كادسيخطا ديدر وشروان ديارنده بركوى آديدر

وبعضلر

و بعضلر ميانه برشهره درديديلر اهو شاهوخ بوتوك كركدانه ديرلر شخ خانك تخفيفى وتشديدى جايزدر يا براولان يير وشورستان واولورلر بانجى وطاغ ديبنده قتى يير وطاغ دبرسى ومطلقا قتى سخت نسنه وبراق شاخ معناسنه ونايقه قوزسى اسدى درختى كشن شاخ بر شخ كوه زانبوه شاخش ستاده شكوه وزنخ قافيه سنده استعمال اولنور الحدى فردوسى سپاهش بكردار مور وملخ • نه بدشت پيدا نه كوه ونه شخ وله بجوشيد كفتى همى ديد وشخ • بيابان سراسر كشيد زنخ ادايى سپه كو بود همچو مور وملخ • نيايد بروده يكرتخ ازريك وشخ بيت كلا زبدن كور وآهو بشخ • كشيد ند برسبزه هرجاى نخ خشى شخ شخ غايتده سخت يير وطاغ دبرسى لخشليخ وبالكسر مجادده

الشين المكسورة

لخشليخ وبالفتح مجادده يشيخ درياكنارى يدشيدخ يا اوز آت اسب تندوسركش معناسنه بعض نسخه ده ويوزآته ده ديرلر دبشلر يرب شيرنج هندجانبندن كلور بركوكدر طاشى وابجى قرارقا ولور صاريلغه مائل بلغمى وسوداى شور بعضا لفنا خريق هندى ديرلر وبعضلر شيطرج هندى ديرلر شير نخشير داخى ديرلر

الشين المضمونة

شخ اوزلو باغجى وقاتى يبركه انده اوت بتمز وبراغاجدكه ميوه سى اولماز اكرچه اصحاب لغت بو لغتى مضمومه بابنده ايراد ايتمشلر لكن اصح بودركه فتح شين ايله اولا زيرا وشخ وملخ وزنخ قافيه سنده استعمال اولنوب منوجه بابنده ١ استشهادى ايراد اولنمشدر كو شكوخ اولكه دركه اياغى برنسنه يه ايلشه ودوشمكى اوله وبرما غيله اياغنى صاقليه دوشمه وسوزجك وقدمسز كشى يه داخى ديرلر دا ياغ اوزرينه دورماغه ده اطلاق اولنور وشوخ نيرين وكات وغايتده محرك ودخى تم اولان كسنه يه ديرلر اكثر محبوبلره اطلاق اولنور تركيبده اكا اسجاق قانلو ديرلر وجور وجفا عادت وآيين ايدنلره لها عينى شاطرنى ثم وظالم بخدم معناسنده ده كلور ودخولا جرك وطلقا جرك وسخ معنا استعمال اولنور وم شوخ بفتح الميم شوم معنا شوم بكسر الحاد قوان چچكى

نوع اولده الفاء المفتوحة

افاخ بوداق شاخ معنا فخ دوزاق كه انوكله صيد ايدرلر وبروه دفخ

قوتلو وبختلو نجسنه معناسنه فرخ دنهنک معناسنه سابرتفصیل آنده مذکوردر
دفنخ ابتداء کار معنا فتح لاملہ معبار جانی صاحبی قولنجه وکوند لا مدددر ویدک
بیت مرا زندکانی بدین جای تلخ همی زندکانی کنداید زنلخ بخید فنجید خ
برنوع مرضدرکه کزبیدر
الفاء المکسوره
را فراخ بولدواسع ورحب معناسنه
الفاء المضمومه
فخ آخرغه کزه کہ انوکله
مرکنی آت وقترلری دام ایدرلر
نوع اول الکاف المفتوحه
آکاف کوشک وچارطاقه که اطراف وجوانبی تماشا ایتمکیچون بیارلر سنی تر
کاسنی تلخ فره قاوان دیدکلری اوت اش کاشخ کیزلو دشمن وبد
کوی وصحبت بیری ب بکخ اولفوز قوتلخ صورتدرکه اوغلانجقلر قورقوتمق
ایچون دوزرلر ت کنخ کشک پینو معناسنه دفترکا عدالکوبک
بیت کرمن شکرم تو همچون کنجی زرین قلمیم وسرکبن زنجی کخ اوغلان
جقلر قورقوتمق ایچون ایتدکلری قورقنج صورتدرکه عجبه اکا فازوغ دیرلر
کخ کخ وبالکسر ایضا لغة ایله اغلامق دوکدوخ حام زکوخ معروف ومشهور
مملکت آدیدرکه قطب الاولیاء معروف کرخی قدس سره حضرتلری اکا منسوبدر
نقل ایدرم که اصل لغتده بوبیر ودیرلرکه جمیع زینت وآرایش ایله آراسته
بوروایت بحر الغرائب صاحبی حلیمی بکدر اما قاضی ابوبکر محمد ابن فلاتی المعروف
بابن الخلکان وفیات الاعیان نام تاریخنده حضرت معروف کرخی قدس الله تعالی
اسراره مناقبنده بوجمله یازرکه بعینه نقل اولندی الکرخی بفتح الکاف
وسکون الراء وبعدها خاء معجمة هذه النسبة الی الکرخ وهو اسم لتسعة مواضع
ذکرها یاقوت الحموی فی کتابه واشهرها کرخ بغداد والصحیح ان معروفا الکرخی
نقلت عنه منه وقیل انه من کرخ جدان وهی بلیدة بالعراق تفصل بین ولایة خانقین
وشهرزور والله اعلم فرخی هر روز شادی تو جامع الوزرا صاحبی وکوشک دیر
زینتلو بیردر دیمش فردوسی بجز نیکسیرت بود اکه جره ورادادد برادهم
جیز کرخ وبنیاد داستی زین باغ جنت آیین وزین نماخ کوه دار فردوسی
زنغراد کردان جنک آوران که بودند با زنکه شادوران کزین سپاهی کوده آن
کرخ بزمود تا با کمانها چرخ ولہ زنغراد کردان فرازان کرخ همه بیش
در با کمانهای چرخ سنی تر کسنی تلخ فره قواق ادنجه وکوشک کاسنی تلخ لفظندن

مخندد

مخندد ر ش کشخ برنوع اوافه مشتردر بعض یرلرده رهبد دیرلر جاخ لوک
ماهی خام مخندده کتورمش لا کلاخ دولبند بوزکی دکلخ وشق دیدکلری
بجه که طبیبلر وعطارلر قتنده مشهوردر
الکاف المکسوره
لیو کل سرخ آتشی طراغی لیو کل شخ اوزلیا بچی کخ کخ عاید ه
اغلابچی کنخ قبیح چرکین صورت که انونکله اوغلانجقلر قورقودرلر
لیو کل سرخ کاف عجمیله آشو دیدکلری قزل بالچق
الکاف المضمومه
کخ هوتخ که اوغلانجقلر قورقوتمیچون درواکا بو لغجه داخی دیرلر کوخ داخی
لعتدری عجبه اکا فازوغ دیرلر ویکوکخی مردار شتم به دد دیرلر وقرد معنی
کخ بود معناسنه دهکلور دیش سنگشناخ کاف عجمیله تکلف معنی
اوتمیه هرایشدن جرأت ایدوادب معناسنه لیو کلنج بنجره لرده
وتابولرده باشی مدور قلابلی میخلرده دیرلر لوکلوخ کشک قابونلا دیبه
دورکلوخ معناسنه دیمش که کشک برادلور اما بعضا صحاب لغت خشت
کربه معنا نقل ایتمشلر ن کنخ کتن معناسنه وکشک وکوخ قامشدن
یاپلمش اوکه قیوسی اولیه ویکز بچی مردار کسنه کخ معناسنه واوغلان
قورقوداجق
نوع اول اللام المفتوحه
آ لاخ بولفظ هر اسمک که آخرینه اولاشور اول اسمه آنکده چوق اولدوغنه
دلالت ایدر مثلا سنکلاخ ودیولاخ دیرلر سنکلاخ طاشلق دیمکا دلور
دیولاخ دیوی چوق اولان یره دیرلر اسدی بجای که کرد پدید درسنکلاخ
درخت کشن برکه بیار شاخ ولاکولاخ براصل حلوادر
اللام المضمومه
لخ برنوع اوتدرکه اندن حصیر ایدرلر ولوخ مثلہ
نوع اول المیم المفتوحه
ابچ ماخ بچیدن معناسنه که ددبشمک کوشیدن معنا ولغت بوکا ننمکد
وطوکنه افسردن معناسنه وبوکلم بوکلم اولمق وطولانمق وکدم اولمق
معنا داخی کلور آ ماخ علتلو التون وکشکه بجز اولاوبا سزه
وباخ معناسنه بوسیدنه ددن همت وایکی یوزلو ومنافق کسنه لره اطلاق
اولنور ومطلقا یاوز اولانلره دیرلر قیچ آلدهر همه را همه ماخ وهمه را

بود بساخ • هد را کون زاغ وهد را روزی ننك نخ وبالضم آغز کملو
اویان که باشی برك آت وبابزلرد اوررلر جامع اللون صاحبی وچکرکه
دینی دمخ ولایت عوبره. برضی الکی اغاجدر بربیشه محکم سوریسرلر
جقمق کبی اوخ بیدا اولور صحاح عجم صاحبی وجام اغاجی وبید دشتی
معناسنه دخی نقل ایلدی دملخ چکوکه عوبید مجاد ودنیا وابو مجادی
معناسنه

المیم المکسورة

تیمخ الکری وقارق وعرقیه قالبی ید میدخ یاورآت

المیم المضمومة

نخ آری
کملو اویانه که باشی برك آنده اورر لر بیت نجی برنراسب کرکنی نهاد
جهان آزین رابسی کویاد وایلکی که لکده اولور وبیشی دماغ معناسنه
کلور دموخ بر مطلسم ایکی بت وارایدی دیرلرکه کون طوغیجق کورلردی
وکون باتیجق اغلارلر ایدی برنکا آدی مرخ وبرینك آدی خشل ایدی و
موخ سنجاق علم معناسنه

نوع اولده النون المفتوحة

اج ناخ بخاق تیز معناسنه والکجحیل شکلی وحدت اسدی بزند
آورهندوی شنی هراز • بتر زنی وناجخ بروب ارشماره • نخ ابکك تلی
تار ریسمان واورغانك برقاتنه ده دیرلر وکتان وابریشم حریر معناسنه
وابنجه ابریشمه داخی دیرلر وقالی که ایکی یوزی بیله دوشنه زیلوی دخی
داخی دیرلر بومعناله اولی بایله که آخر حروف تجدید روبدر اسدی طوسی
چنان کشت کوباد بنسد دیخ • هه دشت وکه برف کسترد نخ سلیمی
نحی سر زلف بوشد رشته رجام نخ • که رود از مژها رشته جانم نخ نخ •
جزرك وبنیتم هیچ نماند وان هم • شد از حسرت ای سرو دوانم نخ نخ
ریسمان بریلاس کتد اربی بدری • ازرکه بند بیابی برسانم نخ نخ •

نوع اولده الواو المفتوحة

اواخ شولشکه وکاه دیرلر بغیند یغین اولا شمس فخری کان بوم که بدو ملك
تا ابد باقیست • بصد دلیل برهن کمال من شد واخ • وبعض نسخه ده
دیرکی بوشکدر که هیچ بتیند کلن ویاستلق ودوشکلك هرنسنه به صفت
اولور رودکی چون کمال بده برو کتاغ شد کار مالبع بود دواخ سند
وموتك وصاح یری بلوردوکی پیرد رو ارتكاه معناسنه وموتك دوشعبت باغی

دا واراغ مونك وکونه کله دوریخ بالواو المهملة کوز ادتنه دیرلر
دودخ زاء معجمه ایله کوزاولی وقارتی بدست معنا والکوادنی وزق
داغی لغتدر سوسخ چرك که بدنده واساپده حاصل اولور عرسیدر

نوع اولده الهاء المفتوحة

بد هیدخ اسدی طوسی عاییده اعلا آتم دیرلرددی شمس فخری وطیبی نوسن
یاوز آتم دیرلر دو نقل ایلدی شمس فخری کدام باده تازد کوله بالنقاب بوقت
انکه مقعد شهسوار برهیدخ

نوع اولده الیاء المفتوحة

انی یابخ کبزلو شتور معناسنه بولغتاخری جیلد وخالیده دروایت
اولندی یخ بوز بجمد معناسنه فتح میمله عربیدر وزیلوکه اوتبوز یزده شرلر
نخ معناسنه

باب الذال

نوع اولده الالف الممدودة

زمانه فصحاسی حالا دال مهمله ایله ذال معجمه فرقی المزاولر بلکه جمیعی
دال مهمله ایله تلفظ ایدرلر زیرا زبان فارسی لطافت وملاحته اولنه موضع
برساندر دال معجمه نوعا ثقلت واردر دیو کلیا ترك ایدوب دال مهمله ایله
استعمال ایدرلر وبابذرلر مکرکه نادرا شعرای ملیح بیان وبلغای فصیح لسان
لذیذ والتذاذ قافیه سنده بعض غزلده بیله لراولدوغتن دال مهمله ده فرق
ایدوب ذال معجمه یاسنده یازارلر کیدو دال مهمله ایله تلفظ ایدرلر بلکه بعض اکابر
بیان فارسیدان لفظ خذادن غیری فارسی زبانده ده ذال معجمه وارد اولمامشدر
دیو تصریح ایتمشلردر ولکن فضلای متقدمین دن قدوة السالکین اسوة المحققین
مولانا امیر محمود ابن یمین بو بابده برقطعه که مانند دراریقت درسلك بیانه کتورمشدر
کتورمشدر دوا ولقطعه بودر بودر قطعه در زبان فارسی فرق میان دال
وذال • باد کیرا رمن که این نزد افاضل مبهم است • پیش از و در لفظ مفرد کر صحیح
ساکن است • دال خوانند آن را وباقی جمله ذال معجم است • وبو مثال اوزره
سابق معنا دار البلاغة مبارز میدان الفصاحة حسان البیان سحبان الزمان
جامع کمالات فارسی وترکی یعنی ظهیر الدین خواجه ظهیر فاریابی برقطعه ترکیب بیوردی
شعر احفظوا الفرق بین دال وذال • فهو رکن في الفارسیة معظم • کل ما قبله
سکون بلا وا • فهو دال وما سواه معجم • وفاضل یشنی مذکور دیدکدنشها
دکتوبنه ترکیبه ایجون صاحب النظم البلیغ • والکنز البدیع دن بیری بوقطعه ی
ابدار ونظم چون در شهوار سلک بیانه کتورمشدر نظم درمیان فارسی

زق میان دال وذال • بشنو وکیفیت ادرا برین منوال دان • هرکجا ما
قبل وی جز حرف علت ساکن ست • همچو مردو کردو جُرد و مرد آزاد الخوانه
دال ساکن فعلک آخرنده ضمیر غایبدر صیغهٔ حال وصیغهٔ استقبال مخصوص
اکر صیغه نکاولنده می یا همی لفظی کلسه صیغهٔ حال اولور می داند وهمی
شناسد کبی واکراوله حرف ب کلسه صیغهٔ مستقبل اولور براند و
بشناسد کبی جمعنده ماقبلنه بیر نون ساکن کتوررلر داننددوشناسند
دیرلر صیغهٔ جمعک آخرنده هاء علامت الحاق اولنسه ادات فاعل اولور
داننده وشناسنده کبی **با آباد** صحاح عجم صاحبی وبالمد دیدی یعنی معمور
معناسنه واووه وصحرا ویازی مثلا فلان آباد دیرلر فلانستان دیدیکی کبی
وکلمهٔ تحسین در آفرین معناسنه **شعر** زکردکاریدین پادشاه باد آباد •
کدکرد ملک جهان را بعدل وداد آباد • وهیشه دائما معناسنه ده کلور **بخور آبخورد**
صو ایچجک یر صواد معناسنه واوزسمیده **اسدی** بدان چشمه کزمن برافشاند
کرد • نبارد زبان شیراز وآبخورد **دیکر** درایام بودنش هنوز آبخورد
نشدکشته درجنک روز نبرد **بزد آبزرد** صاروصو **بسر آبسرد**
یخنی که عزیمه قریشی دیرلر آبسرت معناسنه وصوق صو دیرلر **بشخور**
آبشخورد صو ایچجک یر آبخورد معناسنه **بکن آب کند** سیل اوغراغی که سیل
اوغرایوب بوزمش اولا **شعر** از سیل فتنه حادثه اعدای شاه راه • شدخانمان
خراب بکردار آبکند • وکوچک آبکیر معناسنه **بهرامی** هرکه باشد تشنه وچشمه
نیابد هیچ جای • نیکمان راضی نماید کر بیابد آبکند • **رازد** سکون را ایله اوله
دیبتوق معناسنه **آرد** فتح را ایله صیغهٔ مستقبلدر آوردن لغتندن کثرت
استعمال ایله واوی حذف ایدوب آرد دیرلر واصل اوزرینه آورد دیدیکی داخی
جائزدر **ازومن آرزومند** آرزولو یعنی دکلو محتاج ودشتاق معناسنه
زاآزاد لسان عربده معتق حر معناسنه یعنی قصرله داخی مرویدرد دیمش
وقورتلمش معناسنه داخی استعمال اولنور سرو اغاجنه وقاین اغاجنه
داخی دیرلر ورروایت اولنورکه مجنون قیس عامری برکون کوررکه باغده
برباغبان سرو اغاجن کسر باغبانکه اباغنه دوشب بونوک قدباره نوعا
مناسبتی واردر بارقدر کسه دیو تضرع ونیاز ایله باغبانندن صاتون آلوب
اولسرو اغاجی کسلمدن خلاص اولدی بعیجون سرو آزاد نامیله موصوف
مشهور اولشدی بعده برسرو نمایشه موزون اولسه اول سرو تشبیه

ایدوب

ایدوب سرو آزاد دیرلر ابدی کیده رک تشبیه ایده ایده کثرت استعمالدن
بر درجه به واردیکه هر سروه سرو آزاد دیرلر اولدی اشعارده شعرا چوق استعمال
ایدرلر **زمن آزمند** طمعکار وحریص معناسنه **زن آزند** زاء عربیله نوّاف
آزند زاء عجمیله بنانی یاپرکن ایکی کرپج اراسنه قودقلری بالچق ومطلقا بالچق
بالجغی ودیوار هفکجی حلبی دیرکه اکثر اهل لغت هبکا ایله نقل ایلدیلر حق
بودرکه کرپج ایله بالچغی بربرینه قارشدروب اوزوارا سنه دوکرلر اکا آژند
دیرلر ملاط معناسنه بلکه مطلقا اوزو بالچغنه دیرلر ونعتی خلل کلمش نسنهٔ
صادق وبرکلم معناسنه ده کلور دیدی ونعتی قصرله داخی مرویدر دیدی جامع
الفرس صاحبی وزیان وپشمان معناسنه ده نقل ایلمش آژند داخی لغتدر **سیابا**
آسیاباد سیل دکرمنی **ف آفد** وبالقصر والفتح عجب شکفت معنا وبرادرزاده
وخواهرزاده یه داخی دیرلر افدر آخری راء مهمله ایله ده لغتدر **ورآورد**
وبالفتح آوند اغجی دیرلر جنک وجنکده جا ششن وجنک یری نا وردمعنا **بیت**
هرآن مردی که حاضر شد بآورد • کند ظاهر که ازما درچه آورد • وآورد لغتندن
صیغهٔ ماضیدر **وردناور آوردناورد** وبالفتح یعنی ایکیسی بر معنایه در
جنک ومبارزت معناسنه دیدی وبو بیتی استشهاد کتورمش **بیت** دلیرانش که
ناورد ندبر خاک • کند ازکینه بابهرام ناوردکی مذکوربیتده آورد ناورد ایکیسی
بر معنایه اولوردغنه دلالت یوقدر **وکر آوکرد** مالدر **ون آوند** جنک یری آورد
معناسنه وصولجان یعنی چوکان دتاب نجفی **همن آه مندا اسدی** کنش سوزمی
کربدی آه مند • وکرداسته بودی بکردی کرند **هنو آهنوز** وبالقصر خمسهٔ مسترقه
نوک اولکونی آهنوز آخری ذاء بجمیله داخی لغتدر رامح فتح الله در

نوع اوّله الالف المقصورة

رجمن ارجمند حرمتلو عزیز بزرک قدر معناسنه زیرا لفظ مذادات نسبتدر
مثلا دردمند دردلو آرزومند آرزولو خردمند عقللو دیکلو لور وبو لنماز
نسه دبولنمش نسنه وتحی بوبنزی واُرغوان چچکنه داخی دیرلر دیدی **رجن**
ارجند برشهر آدیدر **رارد** درخت آدیدر شکر یکرمی بشنجی کونی **رزرو ارزرود**
نعتی اسم ما ورآء النهر دیدی **رعن ارغند** ایشه حریص دلان کسنه
وقاقنی آشفته وباوزلنش بربتیجی جا بوزه دیرلر **رفن ارفند** نعتی دجله
ابرما غنه دیرلر دیدی اروند معنا **رون اروند** دجله ابرماغنه دیرلرکه بغدادده در
فردوسی اکر پهلوانی ندانی زبان • بتازی تو آروند را دجله خوان وبها ویرا شفتی

اورند معناسنه رابطه واوك تقدم وتاخری جایزدر وبو وجه لغت واكا هلوق واحتیاط وتجربه معناسنه كلور **فردوسی** شود ماه پرمایه پیوند تو • درخشان شود فر اورند تو

عربیده ضمله اروند كلشدر اكثر بودر كه لفظ ارمان برله اتباع ومزاوجه طریقیله استعمال اولنور **اسدی** بارمان واروند مرد هنر • فراز آورد گنج زر وگهر

وشهر همدانده بر طاغ آدیدر اولنور برلر اشعار عربیه كوه اروند كلمشدر **شعر**

فارقت اروند لا طابت مراتعها • بعدی كما لم يطب لی بعده جبل انی تركت بها الآمال مثمرة • لا ارتجی بعدها ان يثمر الامل • هبنی اطلعت علی اروند ثانیة • هل للشباب الذی ضیعته بدل • ودره معناسنه ده كلور **زا ازاد** یعنی مدله آزاد معناسنه دردیشی **زن ازند** یعنی مدلله آزند معناسنه دردیشی **شنو اشنود**

حلیمی تاایله یازنشی اصح بونده درخمه سروقندك ایكنجی كونی **شنا اشناد**

وما یكسر حلیمی تاایله یازنشی فرس آیلرینك یكرمنجی كونی **فن افند** عجب طكیشی معنا

مدله داخی مرویدر **لبان كبو ابان كبود** سود قون سوكت اغاجی **لون الوند**

دباد همدان برطاغ آدیدر كه شهر همدانك آنوكده منده واقع اولوب درونایش

بلند لكنده ارتفاعده علم اولشدر **ع** فراقدر دلیادان چوبرك كابی نیست

ولی برهمه دان همچو كوه الوند نیست • **اسدی** بلندیش باچرخ انباز بود • ستبرتی

بیش از جهل باز بود • واعلام رجالدندر **رو امرود** مشهور میوه در تركیده داخی

مستعملدر كثرت معناسنه **نبرو انبرود** مثله انبرود داخی لغتدر **ند اند** امید

معنا **شمس فخری** فیض جودتی زسنك خانه یاسی • كل امید بشكفاند اند • ونیجه معنا

ایم كلور كه عدد مجهولدن عبارتدر عربیده نیف ونیف كبی **فی شرح السنة** البضع

مابین الثلاث الی تسعة واصله القطع والبضع من الشیء القطعة منه ونیف ما زاد

علی العقد من الواحد الی الثلاثة **شمس فخری** فیض جودتی زسنك خارایش • كل امید شكفانده

اند • بر برآمد آن چهرهء نورمند • نكوتر زخورشید صد بار واند • **اسدی طوسی**

زنه ركاب خوار هفتاد واند • زسیمینه آلت كه داند كه چند • وضمیر جمع غائبدر

یعنی رابطه است جمیع دیكلر اند رفته اند یازدررلر وكتشدر دردیكدر د

آخرنده الف ویاواو اولان اسمه اولاشسه جایزدر كه الف یترینه یاكوره لر

آشنا یند ومرد بند كبی بونلرده فیریاسه اوكشسه الف حذف اولنور مثلا

جانند وخانانند وخوبند كبی وكاه اولوركه است رابطه سی طورركن

كتوررلر **خواجه سنائی** بیكوهی كه نورسید ستند • عشوهء جان وزر خرید ستند

اندرخورا اندرخورد لایق دیك اولور اندرخور معنا **لطیفی** زینت از بهرزن

بود كه بمرده چز فزا كند بود اندرخورده **نكو دانكوزد** مثله **ندو اندود** صوا **نكز انكزد** كاف وزاءِ عجمیله جارخوت ودنز چاندرداخی درلر ابجدانك بیشی

آغزرانجه سی واردر اطبا جلیقه دیرلر مسكباز ركانلری قطاع طریقدن خوف

اتدكلرسكه قاصیق خلط ایدرلر مسكدا یجسنه غلبه ایدر ركانلرشكلدكده

قطع ادرزیده دوشیب بر زمان طورلكی قاصیق ایجه سی كیدوب مسكدا یجه

سی باقی قالور **ورا اورد** یعنی مدله آورد معناسنه دردیشی **وردنا وراورد**

ناورد یعنی جنك ومبارزت ایكیسی برمعنایه در ومدوقصرله مروی لغتدر دیشی

ورن اورند بها وزیبایی اورند معناسنه وتخت وتاج وعقل وعزت وشوكت

وهیبتلو معناسنه **شمس فخری** خرو بكرو برابواسحق • زیب شاهی وزینت اورند •

فردوسی كرایدون كه آید زمینو بروش • بپاشد بدان فرواورند هوش • ودیركه بعثت

معناسنه ده استعمال اولنور ودستور مانی ومطلقا لغات شركه نقشلر جمع اندكلری

كتابلری **ورن اورند** براق اوزنك معناسنه **هنو اهنود** جمله سروقندك

اوتكونی مدوقصرله واخری زاء عجمیله آهنوز داخی لغتدر **یم ایمد** جفت وصباح

دیری صحاح عجم صاحبی بالكسرداالفتح دیو تصحیح ایلدی

الالف المكسورة

دن ادند صغیشر كه مجهول ولا معین نا ولمایه ودنك وعدل معناسنه كه بوكل

برجانبی دورور دیرهك برجانبه داخی دیرلر **رار ارد** فرس آیلرینك یكرمی بنجی كونی

سپرا سپرد باء عجمیله باعرنلاقه دیدكلری قوش كه عربجه قطاة دیرلر ویخنی

سپرو اسپرود مثله اسپرد بونده مخففدر **سپن اسپند** یوزرلك كه حرمل معناسنه

اكثر الحسنز سپند استعمال اولنور **سپی اسپید** اق سپید معناسنه

كه لسان فارسیده كلمه تك اوللنده واو سطنده واقع اولان الفك حذفی شایعدر

سغو اسغود باء عرتلاق قوشی اسپرد معناسی لسان فارسیده فا ایله بااراسنده

توافق وتبادل واردر **سغوا سغود** مثله عربیده هوده وقطاة دیرلر كلام

فان جنح قطاة امرأة فانته • فالا النفس الی النفس اذا فاتت • قر اكثر كیجه ده ایزك

راهبرلر برجا تورا اولمز عاینده استاد وزیرك اولان راهبره اهدی من القطاة

دیو مثل ایدرلر **سفن اسفند** خمسه سروقندك اون ایكنجی كونی ویوزرلك

اسپند معناسنه **سفندم اسفندم** مثله **سفندارم اسفندارمذ** تاریخی

جلالیدن صوكره قیش آیی تاریخ خرسد كیسه اعتبار اولنادغندن اولوری

ایلرو كیدوب دورایدر وهم فرس ایلرینك یكرمنجی كونی كه اسفندارمذ آینده بیرام ایدرلر

سخن اسکند ... اولوبنی ... دیرلر ۴

آینه کون اویی حتق ایکلدوکیچون **شغون اشغونو** یعنی غیب ستر و نکد اکیچ کونی فتح الغلدا اشغود معناسنه دردیمشی **شغوا شغود** مثله **قلی اتید** عربیدر مطلقا کلید معناسنه دردرح دن اولسون اغاجدن اولسون وعفتاح معناسنه ده کلور **نیرایزد** اصحاب لغت زاء عربیله یازوب وفتح وکسرایله اولدوغنه معتقد اولمشلر فاضل محقق دقایق الحقایقده بونلرك تحقیقنا تمشلرایزد لفظ کبیدر بازی بنما لدنکه علم فاصبور عرشانه لسان عربیه کی لفظ الله کبی لسان ترکیده کی تنکری لفظ کبی زاء معجم نکیغتم سیله درنته که بوبیتده ظاهردر **ه** بجای آمد آن وعده ایزدی ۰ برادآن پسر باکه دوورازبدی ۰ یزدان لسان فارسیده برادی معناسنه درکه لسان عربیده ادکا خالق دیرلر نته که بوبیتده واقعدر **مثنه** سبک داد سوکند آن پاک دین ۰ بیزدان هفت آسمان زمین ۰ مجوس اصطلاحنده یزدان خالق خیر مخصوصدر حالت نره اونلر اهرمن دیرلرکرا لوزابیا صاحبی ایزد ایله یزدانی ورق ابتیوب ایکسینده لفظ تنکری ایله تفسیر ابودمح درمعاع مجم صاحبی ایزد کسرالف وزاء عربیله فتوح معناسنه نقل ایلدی **یم اید** اوکنندن وصابان دمرب وجفت حق بوددکه جفت معناسنه در اکنجی دلنده صابان دمرنده استعمال اولنور واوکوزنیده دا حی استعمال اولنور بوخصوصده نودکه ارباب لغت بونکه تفسیرنده معطربدر نعنی مفتوحه ایله بیده داخی کتوریدر **تمی ایمید** مثله

الالف المضمومه

جن اجند یعنی مطیع معناسنه دردیو نقل ایمشی **رمز ارزج** مشتری یلدوزینك آدیدرکه الیجی فلکده در دو برجدن قوس ایله حوت برجنه اختصاصی واردر قوس برجی آتش وحوت برجی آب منسوبدر وفتحی آیدینکا اول کوکی **اندی** دکرکفت این نامه دلفروز ۰ فرستاد ماکمد بارمزد روز **لطیفی** هرآنکه زاد درزی درزد باشد ۰ اکرچه دایه انی ارمزد باشد ۰ سائر تفصیلی برجیس لغتنده مذکوردر **ستا استاد** معلم وماهر وحاذق معناسنه **ستخوان رند** استخوان رند ترتال دیدکلری درنده قوشدر عقاب جقا که سید الطیوردر ولودی قوشی **فافد** یعنی عجب شکفت معناسنه که مؤفوف لغتده روایت اولنده **یم امید** اومه تخمین وتشدید ایله مروی لغتدر **ع** دادم امید آنکه باشید ایدم توتخم جزء لسان عربده رجا دیرلر زبانه مجمله امید ترکیده نته اومود دیرلر امید وارکسنه اومود سیه واردیرلر نومید اولانه اومود سی یوق دیرلر **ورمزا ورهد** یلدوزینك آدی **اسدی** دوصد کونه کل بدمیان فرزد درفتا نجو درشب برجیس اورزد

فردوسی دیجوا درمزدن خجسته نهاد ۰ درهر بدی بر تو بسته نواد **وفتی** ایدو بنکا اول کونی ارمزد معناسی و بر شهر آدیدر **ومی اومید** امید معناسنه **فردوسی** که اندر شب تیره چون شید بود ۰ جهان از دل بر اومید بود ۰ **انوری** دردام حریف نوفتاد ست ۰ اومید همه بدانه تو ۰

باب الباء

نوع اول الباء المفتوحة

ابه با بنو طوشتی که آت قارتی ایاغنه اورررلر یا غلق ایچون وایاقده اولان بادمق سکری **الجی باتید** باء مجمعه حلواجی قزانی **ا باد** باء عربیله توز لغظدن صیغه ارغایدرا اولسون دیمکدر ووفس آبدینك یکوم اکنجی کونی ومطلقا یکک اسردیح معناسنه **ع** بوی زلف یارباد آوردمانست ۰ بوی زلف باردست آویزباد ۰ تعیینی اضافتیله اولور بادصبا وباد شمال کبی **باد** باء عجمیله دفع ضرر واصلاح فساد ایدن شیئه دیرلر بومعناده حسن تدبیر ودعا وتأثیری اولان سلاطین اقالیمه باد لفظنی شاه ایله ترکیب ایدوب پادشاه دیدیلر وزهرك مضرتنی دفع ایدن طاشنه باد زهر دیرلر **ادآبا** بادآباد ۰ اولسون اولسون دیمکدر **ع** زدیم برصف رندان هرچه باد اباد **دیکر ع** کفتا قبولکن سخنم هرچه بادا باد ۰ **ادآورد باد آورد** بردکنکو اوتدرکه حرف فصلنده بیل اوکجه بوا لدوغی ایچون بادآورد دیرلر بتدوکی محلده ایکی ارشون مقداری بالدوری اولور ایچی بوش ورنکی آغاجی توپلوزکه یابراغی اولور یاشی دکنلو واوجند قزلجه کوچک چچکی اولور تخمی سبز تخمی کبی اولور اما بونك تخمی ذکر میحه اولور قابض ومجفف در شکاعی دیدکلرینه بکزر کمال شباهتندن بعض طبیبلر شکاعی وبادآورد ایکسی بردر دیرلر روم خلقی ایکی بیله قابض ومجففدر اما بادآورد اقوادر بعضیلر بوغادکنی وجاقور دکنی دردیدیلر واول کنج آدیدرکه ممالك رومده قیاصره انی بنجه بیك بیلده جمع ایتمشلردی بربردن بربیره دریا ایله آلوب کیدرکن یل آنی آلوب مدائنه کتوردی وآنی خسرو پرویز بن هرمز بن انوشروان تصرف ایلدیکه دیرلر که اون بیك دوه یوکی التون وکمش وجواهر ونفائس ایدی وانکا کنج بادآورد دیرلر **ادغ بادغد** بنجه سی چوق یایی اوی که اجنده کفی کفی یلراکر بو کون بساکان وکاشانرو بادغد ۰ بدوانذرون شادی و بوش خورد ۰ بادغرد داخی لغتدر **ادفر بادفرد** برلغتیع عرب خذروف دیروآوردی یلکو کشنی که مفصل اثر ...

الندن سنه کلر ادکو بادکود کاف عجمیله قاصرغه که چرخ ۱ دران ییلدر ذوبعه
معناسنه ادکن بادکند قولنج مرضی ودنبه علتی صحاح رومیده بفتح الکاف
العجمی وکاف الدال المعجمة وفتح النون دنبه خایه دیو تصحیح ایتمش ادی بادید آشکاره
دیکلدر پدید معنا اورب باربد خرو پرویزکا استاد جهان مطربلکی دیدر شعر
ای شهنشاه جهان فرو شیرین حرکات • مجلس بزم ترا زهره کند باربدی • ومطلقا
چالیجی معناسنه ارن بارند باء عجمیله مثله چالیجی معنا اربارد صاوقوز وکننه
بارد باء عربیله صحاح عجم صاحبی برنج بارو معنا نقل ایلدی ارز بارزد قاضی که
عجبه قنده دیرلر وبعضلر دانر جادرو جادر خوت درددید بلر اروبارود باغ
هرکی ازخور بازخورد تاه صتاشق دوجار معنا اسوی دمان خوشیار از زمانه
ببرد • بناکم تا بنا آزشی بازخورد دیکر دوصید افکنی بعجا بازخوردند • بصید یکدکر
پروار کردنده ازسفید بازسفید جاقر دیدکلری قوشی که ترکیده اکا توبغون
دیرلر اذر بازرد قاضی بارزد معناسنه راء مهمله ایله تقوممی وناخوی جابردر
ازن بازند حضرت ابراهیم علیه السلام نازل اولان صحفک آخر بجیدرکه نصایح
وحکمت واسرار رموزلری متضمندر لبیبی پندی که نخستین بود از نامه بازند
آنست که نامردم نی اصل مپیوند اما شمس فخری بازند ابراهیم بمعنی نام نازل اولان
صحفک تفسیری صاحبنک اسمیدر دیرزند لغتنده بوکا متعلق بعض نسخه تحریر اولنمشدر
ارمنی بازسفید اق جاقر که لسان ترکیده اکا توبغون عربیده زرق دیرلر بیت
بازسفید آفت طاوس وقاز • چرخ کوربسته شود چشم باز • بازتانیدن دراز آچمق
معناسیدر بو محله مناسب بازلغتلرده بعض تفصیل واردر ازون بازوبند
هیکل که قولده بغلرلر اشی باشد اولدر دیکلدر اغز باغد یا یاوبکلا عجمله
لک کف ییلدوامر بادغو معنا افن باغند باء عجمیله اولدرکه حلاج بنبه ی
آندقدن صکره دکمه ی میچه دکیرمیجه ایلر که کلد دیرلر ومطلقا آتمش پنبه بر داغی
دیرلر شمسی چه لادر تیغ سپاه حیش چه بولاد • چه کوه برکرز غلامانش چه باغند
باغنده داغلمقدر افن بافند جمله بافنده معنا اکن باکند فتح وضم
کاف عجمیله یاقوت دیدکلری معتبر طاشدر بیت تا بود نوبهار در بستان •
لاله وکل بکونه یاکند • ای جمت راچه خطر هر کجا بود باکند • صاروسی وکوکی
وقرمیزی دلور سایر تفصیلی یاقوت لغتنده اولشدر و باکند ختن شهرنده قریه
بر شهر آدیدر الا بالاد بنت مطیة معناسنه بیت هنرهی بپرسد یا پی شدم
توان راه بردن بی بالاد • ونوکه جکن آتلرو ییدک که پادشاه واکا برادکنه

ییدلود

ییدیلور جنیب وجنیبه معنا ویشکش معناسنه ده کلور بالاده داغلغند
الوبالود وبا لباء الوبی قوزی دربندن ترک الوا بالواد ابابیل قوشی
الون بالوند سوزک مصحی معناسنه امرا بامواد ارشی قریب دیمکدر وصباح
نخ معنا فاضل محقق دقائق اکتا نوده بوبله تحقیق ایتمشدرکه بام صبح وتقیدر
سلاطین وحکامک اول وقت دیوان زمانی اولدی عجبا دیله اکا بامداد دیر
اصلی بیمک کسر سیله در عجمیه نقل اولنجاق قاعده ترکیب بوزیلوب میم ساکن اولدی
ه اخترش سبز بکو بامداد • لعنت زمین را که برست سبز باده • امو بامود نصیب
وشول کسنه یه دیرلرکه استمکه قادر اولمیان ایچون اشته بی دیره ودیله نکه
قادر اولمبن ایچون دیلکی ویره امز بامرزد اباق کراسی جعل معنا النفی بانصد
بشیوز خرما نه معنا ای بایند شکر شیر بعضیلر اولدرکه شکری قوامه کتوررلر
جکرو میخلرده اوررلر تاکه ییلدیدرب جغیف اولو تعریبیه یرودب فایند دیرلر
ای بی بایبند مطلقا اباق باغی وآت ایاقنه باغلمق ایچون اوردقلری ای باید
باء وسیله بایستن لغظندن فعل حضار عدر کرک معنا باید باء عجمیله پاییدن لغظندن
فعل حضار عدر کوبز معنا وقایم اولمق لطیفی جوهرم که بخت نتی پایم • ورمی که
بدیکوی پایی • وبرید دکو بکنمعناسنده استعمال اولنور اسدی چرا ایزد ازیهر
جنک آوید • چه بایم که جنک آمد اکنون پدید • ومحکم طوتمق معنا ولد زبانرا
بپای از پدر انداختی دوست • که نزدیکتر دشمنی سیرت اوست • وباصمق معناسنه
لطیفی بنیا بیدکه پایه برنا کهان • برونی که در پی بپای نهان • وایاغله دیمک
معناسنه ولد هرکه دربیشن آیدش بر پی جهد دندان زند • هرکه در پی پیرودی
پایرود دندان کند • ایجر بایجرد نصیب وبرکسنه ایچون نسنه دیمکدر وایچ
جرایری وبرمک بایرد معنا اسدی بنزد یکاو پایرم توباشی • بدین کار دربار دم
توباشی • ای مز پایمزد کرا وایاق ذریمی پاززد معنا ابون بابوند پابیند معنا
خادن بخادند زنده لک نج بنجد دمر بوتقی دیم آهن معنا که دمرقیرزکی جمعا
محللاتدر خز بخزد اوصلو وتدبیرلو دیمکدر عاقل معنا آلسربا ایله داغجرو بیرزخوی
خو بخوی بخود کندو کلی ایله وباشقه کندو دیمکدر بد بادی ایله یا وزشتر معنا
ویرارزدی معنا بد تاء عجمیله اکجه قواق درو بدرود سلام واشنکلدرداع معنا
فاضل محقق دقائقی اکتانوده بوبله تحقیق ایتمشدرکه بدرود اصلندا باد رود در
نته که بخدا اصلی باخود در عجم اسنلده ییجکبرده بدرود کرددیر ه بگفت ایخوزاب
مژد رود کرد • بپوسید شی از مهرو بدرود کرد • بدرود باشماس اولدی دیمکدر فرددسی

سیاوشی بر وکفت بر رود باشی • زمین تار و تو ماودان بود باشی • دکن برکند
رشوت معناسنه دژ نژاد بدنژاد زاء معجمه ایله بی مایه و بی اصل و اتاسی عرب و اناسی ترک
اتک دی بدید بللو آشکار معناسنه یعنی باء معجمه ایله یعنی ۱۱ کن براکند
بعض لغتده ضم با ایله یازدیلر رشوت معناسنه دافزو برافزود افنا عنه یوقاروده بکدر
زیر و بالا معناسنه برزود داخی لغتدر رجن برجند غایتده بویک نسنه و چارطاق
رجن برجند کلدرکه آت کوکسنه بغلارلر زتاو بتاد فرغیون دیرکلری دارو
زورد چکر وتشنده استعمال اولنور بر لغتدر اراغ اولدوصا و لدیکی اولوب بیت
ابو اسحق کافلاکه افتوا برا • همی کوبیند ما ن کوزا ه او برده • اسدی سپهبد برآشفت
وکفت ار برد • واجج کردان نکو بدکه برد • وعادتم آلتنی قول وقوا و شه داخی
دیرلر برده معناسنه باء عربیه وهیبت و دیکلیم و بیلیجه سنله داخی دیرلر ضم باء معجمه
برد معناسنه رفزو برزود اشاعه یوقاروده بکدر برافرود معناسنه رفن برفند بیهوده
سوز بو معنایه زاء معجمه برفند داخی لغتدر وصیله ودیکر جفور معناسنه د
کلور دکن برکند رشوت بادنه صکره دال ایله در ایله روی لغتدر مخی برمخید
اتا وانا سنه عاقا ولان فرزند و بطلقا عاصی معناسنه برمخیده داخی لغتدر رمن برمند
قوتلو و بتلو برومند لغتندن مخففدر رن برند باء معجمه کند و سمند و زنه
بادشاد علی و امید طوتدی دیمکدر و بیک کاه وجه برید و ساعی دیرلر و برهنی ابریشم
فا شدرا بجند نقوبر لوا ولور حظا ولا ایستدر طوقورلر وقلج جوهری که تو بلیرد
فرند دیرلر بو معنا بر حلبی کسرتیله تصحیح ایمنی لکی قانونه ادبده فرندو زنه
کلندر فتحینه و فتحتین ایله جایزدر دیشلر و حریر ساده بو معنا بر داخی کسرتین
و فتحتینله رو بدر و خیوک دیرکلری اوتوک بنا نیسی که طبیبلر قثاء یریدیرلر
برغست معناسنه و قنبلاو خد یدکلری ابت اوزمنکا نوا عند ندر رطبا قلوا بو کله
آتی بو بادلر باغلو کو دسون تا بجون نادریخ حجکیلی ولور کا کج وکاکنه داخی دیرلر
اسدی درفشان در رفتی بنش از پرند • زکوهر چو اختر سپهر بلند • بیت
پرندی نیکو فی درمیان زد • بشدد آب واتش در جهان زد • اي بریخ و تیر
تو یکسان • سنک و سندان و بربار و پرند • فردوسی برانداخت تیغ پرند آونک
همی خواست ارتن کسستن سرش • اسدی برا و را یکی پورنا خن سرتیز • که زخمش زبولاد
کردی پرند زبناور برناورد قلیجی و کوهری دیار برنیامد جوق زمان
کجدی دیمکدر دنیابی برنیاید حقندن کلمز دیمکدر رومن برومند صاحب صاحب
باء معجمه تصحیح ایلتی نصیبلو کشی و بتلو و حاصللو باغ و بستان واوتلو صولو و

ایکلو

ایکلو بیر وقوتلو واقلو بارزکار بیت که جاوید باد اچنین شهر برومند باداچنین
روزکاره رون برونه برونک دیدکلری که شاوورد دیکله کنایت اولنور برونی
داخی لغتدر رهو برهود برهود معناسنه دی برید دون ایکی میل یره دیرلر اوج
میل یره دخی دیرلر برید دینور بخدر راباد صحاح عجم صاحبی باء معجمه تصحیح ایلدی
یاتلو اولوقوشم براد برامده داخی دیرلر زامن برامند کازرلر یوقانچ و تابوط قودی
که مندال داخی دیرلر زاون براونه مثلا براوان داخی لغتدر بیت در هم شکندار
چه بود حصن عدو را • ازسر سکندر وارقاف براونده زفن برفند افنکوجی
معناسنه و محال سوزه داء مهمله برفند معناسنه بیت نبود در کلام توهر عدل نرود
درزبان تو برفنده زماور برماورد باء معجمه و با لضم قاضی لقمه سی وظیفه
لقمه سی داخی دیرلر طعام که اهل خراسانا توا له دیرلر عربیده ماورد و میسر و نرجس المائده
دیر ره برند نهایتی و پرمرده صولنی معناسنه و سودکی که اکنجیلر تخمی بیره صاجد
صکره اوتوکله بیری دوزه دیرلر برن داخی دیرلر و قنبل چکینک یمشی که الحیا قثاء
بری دیرلر بو معنا بر حلبی راء مهمله ایله تصحیح ایلتی وهم کسرتین وفتحتین ایله روایدر
دینی وایت خیاری واشک خیاری که طبیبلر قثاء الحمار دیرلر بغایت اجیدر و مسهلدر
و بعض روایت او رمنه داخی دیرلر دیش بیت بری خفتت بهر زیمی که کدشت نیشکر
آورد بجای پرند • جامع الوزن صاحبی و قول یوبا اغاچیه ده دیرلر دیش و معنی لوکه
معناسنه ده کلور دیش فاضل محقق دقایق الحقایقده ده پرندوود ثم تعبیرینه پرندکه
معینی واسما لاتی تحقیقدن صکره یونده اولیجاق معناسی ذکر اولنا بدرا ما
پرندکه باایله باسیحد ده زاسیده معجمه در قول بو یا اغاچیدر دیش و بو بیتی یراد
ایلتی بیت شکوپای باشد بسان پرند • نه هرنک کفتار باشد پرند • زون برزوند
داری قوشی که دارجان وسرچه داخی دیرلر صحاح عجم صاحبی طراقن براوند معناسنه نقل ایلدی
دیرلر ره من برمند کاهلو دیمکدر لور ساون بساوند قاقنه شو معناسنه بجوز
برجورد ازدنق سوز معناسنه پرجور داخی دیرلر جند باء عربیه بیتر کافی
معناسنه بیت چه پروای جاه و هوای نوا • مرازین جهان کهنه دیگر جند نی بند
وبا کسر باء معجمه قانع و خشنود و برکزیده و بسندیده معناسنه بیت کیج بو باغ و کل لازینه
ای نوا حکیم ایماس • اهل تحقیق ایلتیبدادنیا و ما فیها بسنده • و پسندیدن لغتندن
صیغه امر و وصف ترکیبیدر خود پسند کبی نظم هفت جامی که بلندی کرفت ازشرف
علم پسندی کرفت • هربط علم پسندید رطبع بلند • هرچه پسندید همانی پسنده
بسنده داخی لغتدر شماکن بشماکند باء معجمه تکلفی واتیم که ازرک کندویه

متصل تکلمی سیدر برذعه معناسنه وکرتنی عن بخند جست وجو لا
بلاد باء عجمیله بیوک آتی جنیب معناسنه لی بلید باء عجمیله مردار نجس وخبیث
معناسنه باء عربیله کوکلی کوزی کور دیمکدر کوردل معناسنه غوا بغداد
عراق عربک تختکاهی آدیدر عربله عجم برحدنک مابیننده واقع اولشدر خلفی
عباسیه دن ایکنجی خلیفه سی ابوجعفر منصور دوانیقی بنا ایتمشدر
عظیم شهرایمش صحیح مبالغه ایدوب دیرلرکه انتهی بیک حمامی وار ایمش و
سایر فوندوقکینی اکاکوره ن بند باء عربیله باغ قید معنا واعضانک
اکثر برلری مفاصل معناسنه ودوکم وبغاغو وبوغون وبندبازی که اوبنده وکو
رشمکده ایدرلر وصوبندی وحیله ودربو معناسنه استعمال اولنور وبندیدن
لفظندن صیغه ءامرد ووصف ترکیبی دردلبند وگیسوبند ونقشبند کبی
بند باء عجمیله اوکوت نصیحت وموعظه معنا وچاپلاق دیدکلری مشهور
قوشی بذکشا بندکشاد بوغون واکی یبری سایر آدلری بنداب لفظنده
ذکر اولنمشدر نخ بپخند باء عجمیله بلورسز صاغی عدد مجهول معنا صحاح
عجم صاحبی وکوردیمکدر وامید طوتمق معناسنه ده نقل ایلدی ئم شو بنشود
کنمزدیمکدر واد بوارد برنوع طعامدر سرکه وبوفقه اکمکی وبکری بربرینه
خلط ایدوب برلر نامیز بنامیزد زهی طوتیله معناسنه وفدا وقربان اولایم
دیمکدر بیت بنامیزد سهی سرو پست آزاد هوای لبرش را داده برباد حافظ
بنامیزد بتی سیمین تنم هست که در بتخانه آزر نباشد بعضیلر بنامیزد
انکی لفظدن مرکبدر بری بنام لفظی بری ایزد لفظیدر ترکیبده اولیحاق الف
حذف اولنمشدر وبنام لفظنده اولان حرف باقسم ایچوندر الله ایچون
دیمک اولور دیشلر ره مند بهره مند نصیبلو دیمک اولور یکن بپیکند
سمرقند شهرینه دیرلر بون بپیوند اولاشمق معناسنه واقربا وتعلقات معنا
استعمال اولنور دقول وایاق باغی وبندکشه بهو بیهود وباکسر اوده ایسه
یالمغله قریب اولوب واوده اتیمسندن صورمشنه به دیرلر نظامی
کفتند بلارا که تن وجان عدوسوز کفتند چه وقت هنوز آنچه نه بپیود

الباء المکسورة

خرد بخرد عاقل وزیرک اصلده باء الصاقیه خرد لفظنه داخل اولوب
بخرد ایدی کسرایله بعده کثرت استعمال ایله خا ساکن قیلنوب بشقه
بر لغت اولدی حتی باء الصاقیه معاملده اوله بربادا ایچه داخل ایدرلر

ن بند: کوبك دیرلرکه اوقوزکوزحور ... رسیده

لطخ چو شد چار ساله ورا روز وشب به بخرد سپردش برای ادب
فتح باء ایله داخی روایت اولنمشدر راز براز پراشوردیمکدر ونیکو معناسنه
رن برند نقشیز ساده حریر هند وسند وزننده اسدی طوسی بدود ام
بپیوستم تا مرز سند نوشتا این همه عهد ها بر برند فردوسی سوی نیمروز
اندرون تا بسند جهان شد بکردار رومی برند ولد پدر بود درنا زخز وبرند
مرا برده سیمرغ برکوه هند وفخ جوهری فردوسی ابر تیره نکوا رای هند
زرهدار ودرجنک رومی برند ترکی بترکید چاتلادمق دیمکدر فردوسی توکفتی
دل آسمان بترکید زخورشید خون برزمین برچکید سرای بسرانید از اثرزیاد
قاله دیمکدر سرخوان بسرخوانز اودخی دعوت سن بپسند برگزیده و
پسندیده فتح ایله داخی لغتدر وپسندیدن لفظندن اسم مصدردر یکنه دیمکدر
وصیغه ءامر ووصف ترکیبیدرخود پسند کبی شکل بشکید رخنه ایلمک
ودرنا غله نشان ایلدی دیمکدر بیت خسرو رستم جلادر زنده محو شاد آنکه
به پیکان تیر روی فرو بشکید ن بند چیلاف قوشی وصوکردمدسی تار بنداژد
بیندازد لفظندن تخفیف اولنمشدر فردوسی چو آوراکه بنداژد بپرید توخوهی
که کیری وورا بنگر یجا بیجاد باء عربی وجیم عربیله جواهر انواعندن بر نوع
ومشهور طاشدر غایتده اعلاسی قرمزی یاقوت رنکنده اولور اکثر بودرکه
یاقوتدر شایدکه اولور یاقوتدن آتش ایله فرق اولنور یاقوت یانمز اول یاکاد
اولور غایتده اعلاسی آتشده محو فرق الحبوب تغیر ویرمز بو نوکله فرق اولنور که
یاقوت عطشی دفع ایدر او لامیز وبعضلر یاقوت لغت ایلکه دیرلش خرده سیاه
بوبحقدر دیو نقل ایلدی بو سبیدن شعر تازه چه محبوبرکه لبلری اوزرنده
ظاهر اولان خطه تشبیه ایدرلر وسیاه اولدر ونجی جهت ایله تمثیل تحفه تمتی بو ذنب
ایدر وبعضیلر قیمتی لعل یاقوتدر وبعضیلر کهربا یه داخی دیرلر دیو نقل ایلدی بیجاده
وبیجاده داخی جوروی لغتدر بیت غمول بعد لت او بغایت برسیده که از توصفه او
محترز بود بیجاده صحاح عجم صاحبی بولنسز معنا نقل ایلدی بخن بپخند باشه باغی
بخش بیخشد وسیله صاحبی پردن کوکیله برکوردن قوبش اغاجه دیرلر بیخشد
وبیخشد معناسنه دیلش ی بید باء عربیله سوکت اغاجی بیت سرو وشمشاد ایم
اما ز بیر دارسم آنکه در لورنیه هوا زه چو بید ستمنم قوه جهاردی انجیر اغاجه
دیرلرد بیش وار اوله معنا ودیو سپید پهلوانلردن بردیوک آدیدرکه رستم النده
هلاک اولمشدر فردوسی سپهبد چو کولاد وار زنک وبید همه پهلوانان دیو سپید

بیجاده . بیجادن . ابد . بیجادر . بیجادن

پید باء عجمیله اچ یاغی پید و بیشه معناسنه **پدا بیداد** ظلم و ظلام معناسنه
پدا بیداد باشلو توجیه **پرزا پیرزاد** مثلا و دستمک یا باسنه دیرلر که اتاده
طوغدقلری ساچی و قاشی و کوبکی آتی طوغدی **پرژ پیرژد** باء و زاء عجمیله
قاضی که چادر حوت و دائر چادره داخی دیرلر یارزو لغتلرندن اما لراد شندر
پرزر پیرزرد مثله **پرور پیرورد** مثلا بومعنایه سایر اسامیسی یارزد
لغتلرنده مسطوردر و قرنجه که عورتلر یوزینه سورزلر کلکونه معناسنه **پشانی**
پیشانی بند کچینی دیدکلری که نهالی نسا بغده عورتلر باشلرینه کیرلر اینی **پیخور**
پیش خورد اونده بغدای وار به که تمام اولمادین آلورلر داخی قلچیجینی اود
یاکمک طوتوب اوتلر عجله معناسنه **انوری** جواتیدادی نباشم بدرزده که انید
نیکوبه از پیش خورده بیش خورد داخی برلرینش **مز بیش مزد** شفته دیدکلری
که بازارا اکمکدن اول ویرلین بهادن و اجرتدن عبارتدر **بی بیند** چاقلدق
بیمند معناسنه **بی بمند** چاقلدق بیند و معناسنه **بی بینند** دیرله لغتلرندن غیر
قیاسیجه صیغه جمع مضارعدر کورنه یدیکا دلور و امیز طوتلق معناسنه اسم مصدر در
وبنجه معناسنه عدد مجهولدن عبارتدر اندمعناسنه که عربیده نیف نیتع معناسنه
شوق جون تو صاحب قران نه بینند جرخ و بنی سخن قانی کفتم ام بینند **پیوبیو**
باء عجمیله انتها شیندن یا مخففه قریبا ولوب صورتی تسنه دیرلر و مخففه داخی
روایت اولمشدر

الباء المضمومة

بلا بلاد باء عجمیله قابو دایغی و ترشی **بد** بود لغتلرندن مخففدر **اسدی** درخت
کلی نوکه چون آفتاب بربیری شکفتی هوا اندر سحاب و بت صنم معناسنه
لانی یعنی کرکلو معناسنه **دن بدند** نعمتی یاز بزه دیرلر دیشی واول براونلر نغمایه
بکزر اکثر صولو یرلرده بتر و بیلان انلرت غایند مشغولدر **راز بارد** پراشوق
دیرا شور دیرار معناسنه **شمی** یعنی تاج شاهی روز بیب کبرده حقیقت و را تاج شاهی
برازده **ربرد** باء و بیله الاجم قفتان وایکی رنکلو قماشلردن برنوعدر و پرده ن
لغتلردن صیغه ماضیدر ایلتدی معناسنه و امرادر چنکه وی قتلن سوزلرلر
ابراق اوله و صاولدیکا دلور **برد** باء عجمیله مثلا رکه عو رتلر وادملا کنجلر بربرلیه
صود یشورلر عربیده مغالطه معناسنه بوبونکه خلاص سندندرکه شواوظرفا لسانندکی
لغتوکه نظم ایله سوال ایدیلر ترکیبه بیلمیجه شل دیرلر پرده داخی لغتدر **ودا بردا**
چاده شکوه های وهوی **زن برنز** بولونک **زخمی بزخمید** مغنجی دیشی کجی به **زخو بز**
خود مثله دیشی **زبرد** مثله راء مهمله ایله و معجمه ایله ده بیدر **زغن بزغند** سیاقی بیرا

وبو

وبولغت یاء مثنوحه بابنده که آخر حروف تهجیده مذکوربدر و بر بیرا فدرکه سیحیتانی
بویرلر و بجمیت فره حصاری لبلا بکیجی براونلرد اغاجه نجم طولا شور فوروردرد
نعمتی و قتراوادیبرده بدیلردیشی **زماور بزماورد** خلیفه لقمه سی و قاضی لقمه سی
دیدکلری شهور طعام فتح بایله ده روایت اولنمشدر و برشوملق طعام **زورکامی**
بزرک امید برحکیم فاضلک آدیدر بعضلر بزرجمهرکه با سیدر دیدیلر **سب**
بزرجمهر اوکا تلمید اولمش صوکرا استاد بزرک امید اولمش **سپتر** فتح سین
منزده ابله خرده انجو و بعضلر انجونک ایریسنه و اواغنه دیرلر دیدیلر
ومرجان دیدکلری مشهور قزل طاش که موجب ذکرندن حیقا رتفصیلی جان
لغتلرنده انشاء الله تعالی اولنور و بعضلر مرجان دیبرده دیدیلر که دلوک دلوکه
اولور ضمه و کسره ایله داخی لغتدر کسره ایله افصح دردیدیلر **عنصری** جیستند
سرخ روانی کراب خود نکه داری که مریاقوت را معارض ز سیرابیست رنانی
سفن بسغند مهیا معناسنه **لا بلاد** براخ اشلو منسد معناسنه **لی بلند** نوع
عالی معناسنه و اینلی **لو بلود** که یعنی اسکی اولق و چقیم اولق معناسندده
کلور **نجد بن بنجد بند** قصبه که عورتلر اماسنه طرفنده آلتنه بغلنورلر
د بند صحاح عجم صاحبی وبالفارسی دلیش جیلاق خاد معناسنه دکله که طواره
یا بشور بومعنایه عربیده خمخم و حتتانه و قراد دیرلر **نلا بنلاد** بنا تملی اساسی
معناسنه **تمخی** بناه ملکک سمانه جاه دیتخ و دین که هست لاد شهیرا وجود او
بنلاده **نیا بنیاد** مثله و قاعده معناسنه استعمال اولنور نبلاد داخی لغتدر
نونله یاراسنده تقدم و تاخر وار در **وابراد** بودن لغتلرندن صیغه امر
غایبدر اولسون دیمکا دلور یاد معناسنه اصلده بادبواد لغتلرندن مخفف
اولمشدر **فردوسی** دی واور زدت محجته بواد درهر بیکی برتوبته براد
وبود باء عربیله و سکون واو ایله وجود معناسنه **بیت** هم بودرا هست ازو
ناکزیر هم بودکی او نیست حاجت پذیر و بودن لغتلرندن صیغه ماضیدر
کینونت معناسنه مضارعنده واوی مفتوح اوقورلر بوده دیرلر ارغا یبند
باد دیرلر اصلده بوادایدی کثرت استعمالله واوی حذف اولندی اکثر بودد
که ایدی معناسنه ماضیدن اداة حکایت اولور رابطه استعمال اولنور نته کیم جان
بوده جان ایدی پادشاه بوده پادشاه ایدی و قرار کاه معناسنه فاضل محقق بوله
کتیورندقت المنکرک لسان عربیده وجودک کونک تامه سی ناقصه سی اولدوغی
کبی لسان فارسیده داخی بودک تامه سی ناقصه سی واردر مثلا زید بودده دیر

عجم زيد كاتب بودده ديو عبارتدر بودى كانه بو نامده محتلندن استعمال ايدركان
ناقصه محتلندن ده استعمال ايدر صار معناسن اراده اتسه شد ايراد ايدر
مثلا عرب زيد كان فقيرا اصار غنيا ديو عجم زيد فقير بود غنى شد ديرا اما
لسان تركيده بو فرق يوقدر كان معناسندن اولدى ايله تعبير ايدركلري كبى
صار معناسندن اولدى ايله تعبير ايدرلر مثلا زيد فقير اولدى غنى اولدى ديرلر
بود باء عجميه وضمه نك اماله سي ايله آغاج معناسنه كه هر دو قنادن بيز وقماشك
ارقوى مكك ايله آتلان ايلك وابريشمه ديرلر واما لسونضمه ء صيقله
قاو كه چقمق چاقوب آنكله اوده يا قرلر **بيت** شكيبست كه آتش زنه سنك
بلارا • جز جان ودل دشمن ملكش بنود بود • وجلاهلو بيز طوقدقلرى اتماجه
ديرلر **ودبى بوذ بند** باء عجميه اغز باغى وبوكلش نسنه يه ديرلر **ودنا**
بودنا بود اولدى او لمادى وايرى دكل ايدى معناسنه **ورزا بورزاد**
اوغول اوغلى **وزنى بوزينه** باء عجميه بوزاغو بورلنده انا بن اشمه سوز
ديو باغلادقلرى نسنه وبوكلش وبسكل معناسنه **وعلى بوغند** بر نوع
مرشقدر كه صحن دوكى اغاجى قوزودر **ونلا پولاد** جوهردار دمر
وچلك كه ابو محكم دمره ديرلر كه اندن قليچ وخنجر وبچاق وساير سلاح
ايدرلر ع ارقه وير پولاد دل سورلرده جوشن كبى **وبكن بولكند** رشوت
بوالكندر معنا بعض نسخه ده بوكلغند واقع اولمش عيوبدلرى بدكند
لغظنده مذكوردر **هوبهود** باء عجميه اوده ايستيندن ضرب يا ملغم
قوتيا اولان نسنه يبهود معنا **وى بويد** اولوك معنا **اسدى**
شدم من بالازرزمى بكوريد • زمى پاك بدرزود وخشند بو بد

نوع اوله التاء المفتوحة

ارصارد كنه كه حيوانلريا پشور بندو قرار معناسنه **الزى كارنا زى كارد**
بر نوع بيجانور عجبه بوذينه ديرلر **برز تبوزد** او لحكم سكوكه باله ايداو
دزلو طورزد معنا **رتى ترتند** باطل وبيهوده **رز ترزد** قاضى بشى قبالة
وسجل معنا ترزده داخى لغتدر يعنى وبيهوده كوى يعنى عبث وباطل سويليجى
كسه داخى ديرلر ديش **دغن ترغند** شول منفصل يعنى اكى بيرى كه وكيلده
قالمش اولا **رفن ترفند** صحرا خيارى وصنوبر سرحد معناسنه وايله دينى باك
وجميع خصوصله محال نسنه وبيلان سوز ووعده **فردوسى** كنون نام كنذ ز بر بكند كشت
زنانه براز سند وترفند كشت • **اسدى** بسى چاره ء تعز ترفند كرد سوكام بهانه

نكى

يكى يوكرده **رن ترنو** وباكسر قچان ديرلر سرچه دن كوچك بر مار دخى
قونجود در باغلرده وچملرده اولور اصفهان لغتيدر **ترس نارد** قورقوسى
يوق سوز **رون ترونو** محال ويلان اولان سوز ووعده ترفند معنا **رترد**
بر نوع سياه چكرگه در اكنلكده اولور وترخانه آشى **عوى تعويد** هيكل وعوذ
ومعاذه وعوذه وتميمه داخى ديرلر **لا تلاد** چين شهرنده قريب بر شهر معظم در
ن تند چاتوق قاشلى وقتى پر اكنده **ندخون تندخوند** نا دما ورطان
دميكدر ترت مرت معناسنه وبالضم **بيت** از مرص فنا همه كشتند نادمان
ورتند باد قهر اجل جمله تندخوند **نددرو تنددرود** تر دياغى **تندرود** مثله
نومق تنومند ارباب لغت تندرست وشاد وخرم دل اولان كسنه ديشلر اما
فاضل محقق دقايق الحقايق نقلده نويله تحقيق ايتمشلر كه تنومند لفظ مركب در
تنا وركبى بر جزئى تنو در وبير جزئى مند در كه آلتدر توصيف در شول وصف
ايله كه عارضى اولادرمند در كه نيازمند دهكى كبى مند كلمه تعضيض محلنده ذكر
اولنوردر تنونك اصلى تن در آخرنده واو بانود دكى واو كبى دراولدواو
لسان فارسيده بير نوع نسبت مخصوصه به دلالت ايچون در تتدكه بيرنده
تحقيق اولمشدرر زياده كوذ نرا اولان كسته به تنومند ديرلر تنا وردن بوالمبلغ
درا ولدواوكه زياده سيله نوع من المبالغه حاصل اولشلدز محل الواب ميانه
جمله عرايسنده ندر بو مقامده كى كلامى عبارتى بودركه بعينها ذكر اولنور تنو
تندرست وخوشنو كلى **سنايى** ايدوان همه تنومندان آرزو بخش آرزو منده
تنب برنده غلط ايتدورد استشهادنز واصابت ايتما شدى بيت مذكورده
اولديدوكى معنايه دلالت يوقدر مراد شاعر بونزذيرد وكر معنا بله تمام اولور

التاء المكسورة

رن ترند قارجان ديدكلرى قوشجغز فحلم داخى دوايتاء او نمشدر

التاء المضمومة

د تند بورى ديمكدر **ن تند** ضرب ودونوق معناسنه **نوباتند باد**
قصه غم كرد باد معناسنه **ندخون تندخوند** نا دمار معناسنه **وذتولد** اوتنكو
بجوج معناسنه وازعون

نوع اوله الجيم المفتوحة

آجاد شول كاغد پاره سندن عبارتدر انكى طرفى اوزرينه خطايى وعجمى خطار
رقم اولنمش اوله **بيت** جاد اكردرجهان روان كردده روبنوع ملك جاد دام كندد

جانشق ورابد جانی جیقمه دیمکدر جانی برآید معناسنه اور جاورد باند اوتی دیدکلری کم بردکتلوجه اوتدر تازه ایکن تورشیسن ایدرلر خار سبید وخار جیه داخی دیرلر اوی جاوید ابد معناسنه اسم مصدر ووصف داخی استعمال اولنور جاویدان داخی دیرلر داغ کوجراغ کوردد کاف عجمیله پروانه دیدکلری کلبک رجد جیم عجمی وراء مهمله ایله اوتلوکن قوشی ابو النصر معناسنه وضم ایله داخی رویدر بو معنایه صحاح عجم صاحبی وصقالق صغیر معناده نقل ایلدی وچرتی بغعه وچرتاق وچکك وقراجکر که یازکونلرنده صباح دکا اوتر عربیه صرار اللیل وجدجد معناسنه وتوره بدکلری قوشی جبار معناسنه ذچوزد جیم وراء مجمله فره چکرکه کم تخله دوش وچرلاق وجاری نامی تری وکوده ن چکرکه واوتلوکن قوشی وسقلق صغیر معناسنه وابنجه آواز وکزنی تنغنذ معناسنه کربینک سایراسامیسی چیزوا لغظنده مسطوردر دغ چوغد قراچکرکه درکه یازکیجه لرنده صباحه دک اوتر خرج معناسنه رغن چرغند مثله دن چوند لکزکه واوتلر جوانلروا وتلاق چوند ده داخی لغتدر سو جسود نعتی طوغروا غاجه دیرلر دیمی جیسود داخی لغتدر شد نعتی بیرام وعیدی وبزم جشن معناسنه درد یمی چعد قورقی ساج عیبدر شعر فارسیده داخی چوق استعمال اولنور چشم بن چشم بند کوز باغی وبجده کم عورتلر یورسنه بغلرلر وعورتلر باشماغی وبر درلو وقاله درکا چکاد جیم عجمیله اکسه وآلن اوستی ودیه آدمه وطاغده استعمال اولنور واولکسه درکه آلندن باشی اورتاسنه دکین ساچی اولمایه دوخ چکاد دیرلر اصلغ معناسنه جکاد داخی لغتدر طاهر فضل کرخیورا برآسماه فکنم • بی کلام که برجکاد آید وچل قوشی تیهو معناسنه ل جلد چست وچالاکه وچابک اولانه لوجلود کوی وشهر لوی جلوبد نعتی بعند ونماز آخری راء مهمله جلوبز معناسنه درد یمی مشی جمشید نام پادشاه فاضل محقق دقایق الحقایقده دیرکه نوروزک اول واضعی اولانک آدیدر جمشیدک اصلی جام شید در بیت جهان ازو دل بترس وامید نوکفتی مکررنده شد جام شید شنید کشدر کانتر مذکور پادشاهک جام جهان نماسی کنشه قشبید ایدرلر اول اعتبار ایله کندوسنه جام شید دیدیلر مکرم الغنی تخفیفا ایدوب جمشید دیدیلر بعضیلر جمشیدی حضرت سلیمانی ام صانمشلردر که بو بیتدن ظاهرو باهردر

بیت

بیت چو جمشید برباد بنشست وراند • بران سان که زو باد خود جره ماند من بن چمن بند بکتی وبکارن چند نیچه معناسنه عدددن سؤالکم معنا قطعه ایزد دلا فرخ چند بشهوت کری کیسوی شاهد وزنجیر جنون جنبانی چه چون باشد ازین بیش که بیش زنکی • بنشینی بسر زانو وکون جنبانی • وقاچ مقدار معناسنه داخی استعمال اولنور چندا داخی لغتدر هی جهید جنبز بسو جیسود طوغری اغاج جسود معناسنه

الجیم المکسورة

دن چدند دیرد یلردیکدر جیدن لغظندن مخففدر فردوسی هی کل چدند ازلب رودباد • رخان در کلستان وکلاد رکنار • کوانی جکر آکند یاغ بغر جکر آکنده داخی دیرلر کربن جکربند سواد البطن هب جهید خزینه دار وشمار وبهاصاصل ایدوب نقد ایدیجی ناقد الثمن معنا لجهبذ لغظنک معربیدر

الجیم المضمومة

رجد جرجرد راء مهمله ایله اوتلوکن قوشی ابو النصر معناسنه فتح جیمله جرجد داخی روایت اولنمشدر وجرنه بوغه زجزد راء معجمه ایله چرلیق بوجکی وآری قوشیکه اوراق قوشی داخی دیرلر بای استیلرنده اوراق وفتنده اوتر ودیرلرکه اوترادتر ایکی یار بلورعن بجد امامصرا ردیرلر وبعضیلر زیزد دیرلر وبغلوق صغیر معناسنه فتح جیمله داخی روایت اولنمشدر دغ چغد ارباب لغت بایقوشی واوکی وکوف دیدکلری قوشه دیرلر دیشلر اما اما فاضل محقق جیم عجمیله دقایق الحقایقده بو وجهله اوزره تحقیق ایتشلر که چغد اوتی قوشدرکه ترکیده اکا اوکی دیرلر کوندز کیزلنوب کیجه ظاهر اولور خالی یرلرا اختیار ایتمکین شوم اولمغله مشهور اولمشدر بایقوشه شامله دراما جنبنده دلتغا وتدری نخا حشیدر ایکسی بیرده کال ایدرو کی خسروکه بو بیتده که قران السعدین ده مذکوردر ظاهر بوردر بیت باغ خراب از قدم بوم شوم چغد قدم شوم شده یاربوم • لسان فارسیده بایقوش کوچ وعربیده بوم دیرلر وصغیر بیان معناسنه ده کلور بیت بوکه چینی کفت دهقان سغد که برنا بداز خانه بیار چغد • وکوفه اکی برقوشدرکه طاغلرده اسوز ایلرده اولور ترکه اکا اوقوشی دیرلر بیت جهان مهکده بی کالندر دیار تنی • نداردهیچ نادی بونکوف • دیارنده اسیر بیر اولماقر تکنا بتدر نسجنبد کنبد لغظنک معربیدر جند قند نعتی بیم وترس معناسنه درد یمی وان جوانمرد یکیت کمی

وانسانیلر کریم و مخلوق معناسنه استعمال اولنور **وام جوارد** مثله **ومر چوردد** سخی معناسنه **وب بوز چوب بورد** کیدر که جلاد آلتلرندندر **وچود** جیم عجمیله صحاح عجم صاحبی بایغوش چغد معناسنه نقل ایلدی **بوم چهود**

نوع اوله الخاء المفتوحة

اخاد چایلق دیدکلری قوش زغن معناسنه و مردار خوارد بدکلری لوری قوشنه داخی دیرلر و خام جافرد کبی سایر اسامیسی خیلوایح لغتلرنده یازلشدر **بیت** چون در روضه لان و عصیان ای شه من راه یافت • کاخما شد جای کوف و خانها شد جای خاد • **ترجمه** هماوشی که اکر در هوای او بپرد هماید اند هدر روزکار دبتبخاد **ارزرخار زد** جاقر دیکنی دیدکلری **ادسی** خار سبید یا ندق دیدکلری دکنلو جه اوت که تازه ایکن ترشیبن ابدرلر جاورد و خارجه داخی دیرلر **اکنی خاک بید** قره حصاری طپراق الانجک خاک بیز معناسنه دیمی **زخزد** اوزلو باچق که اباغه باپشور سرد و فردقا فید سنده استعمال اولنور **ترجمه** بنیراز آتوزخ کبی هشتی • در درستی هم بر زکی وورد همه راورد بود کوه و زمیشی • بناشد دیولاخ و شوره و خرد • و لجیم که آتوکله دری و بوی بربید یا پشدور رلر و بستان افروز معناسنه **خاز راد** اوده طوعمش قول و قراوشی اولادی **رد خرند** رای مهمله ایله اشنان یعنی چوغان بکرز بر اوتدر که اندن کونلکه حاصل اولور بلکه ولا یتنده اکا قلنحان دیرلر بو معنا به زاد نجم ایله داخی مروی لغتده قره حصاری ودرکنی وچایلاق زغن معناسنه ذکلور دیشی **زن فرند** **ترجمه** هرکجا تیغ تو بود قضاره • نبود حاجت شخار و خرند • **زن خرند** رای ... عرسله حشرات ارضه معتا **شم آلو خشم آلود** غضبله طولو اولتی کسنه کرچه ا ابله مشهور در اما صحیح واقعه تحله در **سوخشود** باغبان طواری یعنی طرفی دید کلری که بنا بخیلر آنسیدر و اوقدامش بنراق شاخ بالیده معناسنه دطی ناق ترسی **ترجمه** در مرز رعه ملک هم تخم دعا کاشت • شاخ امیم وظم و نعمت همه بخشود • در دولت او فتنه سر ناخن دولت • بکذرد رح امن نیا دست که بخشود • واوجی کیسنی اماج دا لند دیرلر طرفی ترسی معنا شخود داخی لغتدر **فز خفرد** طکوز لانی توردی عوسجه خنتنا و خنظبا و فنظبه و مو شر العضدب و جعل دیرلر **نخوید** ما بخد و دزندی و صوقدی و ایچو کبرد عنه بکا اولور **بخو نخوود** برکسنه

استهزاد

استهزا ایدرب مسخره آلمق **ن خندد** صحاح عجم صاحبی حاصل و کلجه معنا نقل ایلدی **نو خنود** مذکور تشنبلد معناسنه دیشی **و ن خوند** قاتی پراکنده معنا **واب آلو خواب آلود** اویقولو کوزده بکا اولور و ازرغنق **وی خوید** قصیل که بیچولو آتره یدور رلر ارباب لغت بو لغتده اختلاف ایتشلر بعضلر واو رسمیدر بید وجید وزننده درج ایتشلر نته اکا برک بو ابیاتی واقع در **فردوسی** جهان سر بسر سبز کردد زخوید • بهامون سرابرده باید کشید و هوا پر ز ابر و زمین پر ز خوید • جهانی پر از لاله و شنبلید • اسدی طوسی لغتنده عماره تک بو بیتنی ایراد ایلمشدر **عماره** رو بش میان حلّه سبز اندرون بدید چون لاله برک تازه شکفته میان خوید **ترجمه** بهر دو ضمیم ... سایر تعظیم او آورد از باغ چرخ هر سحر و شام خوید • عوام واو اصلیله تلفظ ایدوب ایلدکه قاتنده غلط مشهور دیشلمز اولدی اما مولانا لامعی دیباجه کلستان حضرت شیخ سعدی یه یازدوغی شرحنده شیخ حضرتلرینک بو بیتی **بیت** هرکه مزروع خود بخورد بخوید • وقت خرمنش خوشه باید چید • شرحنده دیرکه مقامات حمیدی بیتنده قیم اولنان بود که فتح خاء معجمه ایله و کسر واو ایله او لاکند و سعید و زلیخا در زیبا **بیت** تو که در بند سبزه و خوید • چند پرسی زعقد ثریا بو تقدیرجه واو رسمی اولماز و مصراع شیخ داخی بویله اولور **مصراع** هرکه مزروع خود بخورد خوید ... که بعض کلستانده داخی عبارت بویله در و مشهور در و بعض ارباب لغت داخی بویله تصحیح ایتمشلردر درست در که اول بیت غلط مشهور اوزرینه دیلمش اولا و بعضا رباب لغتک یازدقلری داخی اصله واقع اولمادین استعمال اولنمش اولالر اکا برک بو ابیاتلرندن فهم اولنورکه ایکی وجه ایله جایزدر اولاخوید و کشت زار واولک معنا داخی استعمال اولنور

الخاء المكسورة

رخرد فتح را ایله جمهور ارباب لغت عقل معناسنه دردیشلر اما فاضل محقق دقایق اکما لتده خرد عربیه بصیرت دیدکلرید ردر و بیانی بوجمله تحقیق ایدر **بیت** سیه اولکندر چشم فلک کور • بپا آنکه بر خردمند افکند زور اولده صفته موصوف اولان کسنه یه خردمند دیرلر مقابلی بیخرد در که ترکیبه اکا ابله دیرلر **رباعی** ای چرخ زکردش تو خوشنود نیم • آزادم کن که لایق بند نیم کرمیل تو با بیخرد و نا دانست • من نیز چنان اهل خردمند نیم • سمعی ابله چشم بصیرت آچلق واردر اول اعتبار ایله خردک ادات توصیفی مندر **رد من خردمند**

صاحب بصیرت اولان کسنه **روان خوند** برنوع دکشیدر دردیلر قاننک
مروف ومشهوردر **شاون خشاوند** بر مملکت آدیدر وقوم وخویش خویشاوند
لفظندن مخففدر **بخ بخجد** اززونت **بخی بخیجد** مثله **وی خوید** فصل که بیجرلر
آنه بیدررلر بید وزننده **خمی** بهر فضیم فرسی سابی تعلیم او * آورد ازباغ چرخ
هر سحروشام خوید * تفصیل خوید لفظنده اولشدر **بونا ون خویشاوند** قوم وخیم
خاوند معناسنه واو رسمیدر میدا ننذ ومیا زنذ وزننده

الخاء المضمومة

داون خداوند ایش صاحب معناسنه خداوند علم خداوند مال خداوند کد
کبی علم ومال وملک اشی دیمک اولور کاه اولور مضاف الیه سز براولور عزیزکسنه
تعظیم مراد ایدروب خداوند دیرلر لیذهب السامع کل مذهب ممکن جمیع متعلقاته
شمولنی اشعار وایهام قصد ایدرلر بو اعتبار ایله صاحب دولت وعزیزلره وعلم و
کمال اهلنه بیشر الاطلاق خوند قودرشانخ وذاتخ اولشلدر که عوام الناس تحایف
وتخفیف ایدوب خواند وخوندکار دیرلر **جن جخند** ولایت آجدر . برمشهور
شهر آدیدر ونعمتی خجسته معناسنه دخی کلور دیشی صحاح عجم صاحبی وابنه کوچی
خبتیز معناسنه دخی نقل ایلدی **زخرخن** سکون دال ایله اوقات دیمکدر اسدی
روان تو زنده است اکرتن بمرد * نداردخرد مندمرک تو خرد * **ورداخرداد** تاریخ
جلالیده صوک بهار ایی آدیدر که اولی فروردین ایکنجسی اردیبهشت اوچنجی
خرداددر ودخی آیلرینک اشنجی کونیدر تاریخ خزینده کبیسه اعتبار اولنمدی
غندن اوتری ایلروکیرودوراید در **عنصری** همیشه تاکه دود ازسپهرخنک تک
زبیش ساقه * بهمن طلیعه خرداد * **ولـه** بروح نامیه نقش بهادی بندد *
خلق تو در کار دفانه خرداد * **نکدار خشکآرد** اولکلکه دیرلر که ایری
اوکشیلر ایمدکه اولندن اولد **شی خشند** لغتی بهلویدر راضی وخشنود لفظندن
مخففدر اسدی شدم من باندر زمین بکروید * زمین پاکو برورود خشند بوید
رسی خرسند قانع وقناعت معناسنه **دشی خرشید** کنش شمس معنا کینتی
ابوقا بوسیدر فاضل محقق دقائق الحقایقده بویله تحقیق ایتمشلرکه خورشید
لفظ مرکبدر برجزی شید درکه کنش معناسنه تفصیلی جمشید لفظنده . مذکوردر
برجزیده خوردر اصلی خره درعند الترکیب ها ساقط اولمشلر خره لغت بهلویدر
نوردر حکمة الاشراق شرحنده علامه شیرازی کیان خره بیاننده بویله دکشدر
مذکور خره یه خوره ده دیرلر شرح مذکورده اولوجهله مسطوردر خورشید

واوایله

واوایله دخی استعمال اولنور لسان فارسیده . کنشک کندوسنه خوردیرلر نته که
بوبیتده ظاهردر **بیت** چون زجهان تافتی خورشید نهان * کشت پراز قیرخ
آسمان * اما خورشیدن جزاولان خوراول معنا ابراولیجی خورشید کنشک ایکی
اسمندن مرکب اولمق لازم کلور بیرنسنه نک ایکی اسمی ترکیب ایدوب بیت اول
اسم ایتمک بعیددن خالی دکلدر **شنوخشنود** مثله **تی خشود** اوزرا نمی بود
وطرناق ترهسی وبستانجی آلتی فتح خا ایله دخی روایت اولنمشدر **بوخود**
نعمتی تبشلث وبعض نسخه ده تقلید معناسنه روایت اولنمشدر دیشی وسیلهٔ القاصد
صاحبی ثنا سل معناسنه دیشی **وخود** کندو دیمکدر لغتـه معنا کذو بذ
قائم سنده . استعمال اولنور واو رسمیدر واوادر بر اسمک آخرنه اولاشور حکم
مرتبه . خصوص حالنه دلالت ایدر **لـمنـغ** من خودمی دسم کرپای سکت بوسم
یادبه دقیب تاباکه ازجم ورا بوسید * **خود** جود وبوله وعود قائم سنه جنک
کوننده مبارزلر باشه کیدکلری اشیق که تولغه دخی دیرلر مغفر معنا واو
نابتدر **مولای رومی** چندد را تنی نشستی همچو عود * چند هیتی تیغ رفتی همچوخود
ورخورد طعام واو رسمیدر فرد وسرد قائم سنده . مستعملدر وخوردن
لفظندن صیغهٔ ماضیدر واسم مصدر دخی استعمال اولنور وضیا شدی وبونک
معنا دخی کلور خواجه عطار منطق الطیر اوایلنده بورر **بیت** خوردعیا ری برای ن
دلخسته باز * با وثاقتی بردو دکشی بستم باز * بازخوردمعنا **اسدی**
دوبند دود دیو ازما دورد * ربودند وبردند وکشتند وخورد * **ودشی**
خورشید کنش شمس وافتاب معناسنه واو رسمیدر نایر تفصیلی خورشید لفظنده . مذکوردر
وتوام خوش آمد طبعه موافق وملایم سویمک واو رسمیدر **وه خوهد** واو دن
صکره العز خواهد لفظندن مخففدر **عنصری** کلکد تو طاربست که باز آرد داد
خوهد * سیمرغ آشیان عدم رابدام خویش **ولـه** چون درکودری کربصدای صریر
سائل اکر خوهد بازدهد سی جواب **وی خور خونخورد** بکموط

نوع اول الدال المفتوحة

ا داد عدل **اسدی** شداز داد وبخشش بود نیکبخت * که با بخشش وداد
نیکوست تخت * وکلمهٔ شکایت معنا **بجاغ** هرکشینک ظلمنه سلطانه اولانلر عدل
ایدر * باکه کیم داد ایله که ایرن دادی سلطاندد بکا * وداد ن لفظندن ماضی
صیغه سیدر ومصدر **وذوسی** که از شاه دادست وبیداد نیست *
به بیداد شاه جهان داد نیست * **ولـه** داد ازجفای چرخ ستمکر هزار داد

معنا سنه داخی کلورمی باید داد کبی اسدی به بیداد بدجیز ستان نرکس بوداد
راستی جوی بس ادرا دادراد یا پنجی واو شا د معناسنه ارا دارادنام ایزد تعالی
عز وعلا اردارد العشق الغله وارادمعناسنه ووار دردیکلدر اروبرداروبرد
جنک کوننده استعمال اولنور بر لغظدر دادارد حی لغتدر دال ابله دارا سنده
تقدم وتاخر واردر اشا داشاد بخشش وعطا وداشن معناسنه اما دانا
کونکوحتی معناسنه انشمن دانشمند بلکلو دیکا ولور زیرا مند لفظ ادات
نسبتدر صاحب علم معنا نی دبید بالضم طیبلر اصطلاحنده دوا دیکا ولور وبعضیلر
معجون دیکا ولور دیدیلر دد جار یا جسندن یرتجی اولان جانوره دیرلر
سبع معناسنه قوش جنسندن اولان یرتجی یه دیرلر بیت شب تیرکون ماه
پنهان شده بخواب اندرون مرغ ودام ودده رین دربند طوتساق معناسنه
واولیرکه انده زحمت وخوفلو کچیدلر تعنی معناسنه که ترکیده دروند دیرلر وهر
نسنه که آنکله قاپو بغلنور آچلمقده مانع اولور اچمقده مفتاح سز اچلور معلاق
معنا عین حمله ایله رخور درخورد لایق معناسنه واو رسمیدر درخورد داخی
لغتدر لطیفی هرکه صاحب نظر بود درخورست هر مرا آن کندکه درخوردست
ر درد صبری وبوری وآغری وجع معنا ردکی دردکند چوکه سایر اسامی
نسکیخ لغتنده یازلمشدر ردمن دردمند دردلو و بوغلو دیمکدر دیاین
دریابند آکلرلر وبیلورلر دیمکدر وکچی لیمانی قرشه معناسنه ژن دژند
بدخو وقیتغان اولان کسنه که لسان ترکیده اکاخوریاد دیرلر لطیفی
مکن بیچ صحبت برد دژند که برضع باکت نیارد ترند بعضا رباب لغت مکسور
بابنده کوترمشلر سنا دستاد بمعنی بسیار معنا کلورد یعنی سنا دکرد ستاد
کرد بیجاق صابی ست بر دست برد خصومنده خصمنه بیکلمک معنا
وهر کده غلبه ایلمک ست بی دست بند اوللرویندرکه کاذعو تلری
بربرینک الدرین طوتوب اویناررلر رقص طرفیله ترکیده ووردیک دیرلر
ستبب دستنبد مجوسی طائفه سنه مخصوص برنوع اویوندر ند دنبد
سکو که صندوقدن صکره چوک بیتی یره دیرلر ماون دماوند بربلند طاغ
آدیدرکه فریدون فرخ ضحاکی اناکی طوتدقده اول طاغده اتلدوغی یده هلاکه
ایتمشدر ودیرلرکه برشهر آدیدر ن دند وبالضم ابله واحمق وبی باک وکند
مرادیخ بودیمجی خود کاه معناسنه بند وبرند قافیه سنده اسدی سپهبد
زشیر ویشد دل ترند بر آشفت وکفت ای بیما ندیشه دند ودنه اغاجی

وحب

وحب السلاطین دیدکلری دوادرکه آغولودندر وهرنسنه که غایتده قبضدن بوغاز
طوتاردما زوکبی واناریتی کبی وبوغاز طوتن طعام وکاکره معنا هنبن دهنبد
باشمق که آغز باغجی دیرلر عربجه لثام دیرلر وفدام دیرلر

الذال المکسورة

رخت بن رخت بند اورتو اغاجنکا داسنه چوردکلری بز دیرلر ر درد
پاره وپرتق ژن دژند بدخو اولان کسنه فتح دال ابله داخی روایت اولنمشدر
لا دلاد گونکلو داماد معناسنه لشا دلشاد عصبز کوکلی شین معنا هی دهبد
دیرک دیکا اولور حاصلکه جمبدر برن یرند دهر روزکار معنا رودکی
یافتی توغال غره مشو چون نوبس دید و بیداد به دیرند بکبن دیکربند
چمکجی لطیفی کجا یکدانه یه پرورد دیرند که زیر پا نکردا ندسیاری بوبا دبو
آباد دیولکه دیکا ولور یعنی دیو مکانی بوبا دبوباد غایتده بیوک آنتر دیرلر
وبیل دوه سی وقاص عنه کرد باد معنا یوسبه بوسید راهد وعابدلره
اطلاق ایدرب آرزو ایجی دیو عیسه دیرلر

الذال المضمومة

بجد بید طیبلر اصطلاحنده دوا وبعضیلر معجون دیکا ولور دیدیلر فتح دال الله
داخی روایت اولنمشدر ر درد چرک وچوکاکد وهرنسنه تقلی رباعی
کر شربت عیش صاف باشد یا دزد ورجام پلاس باشد یا دزد اینها
همه سهلست بنزد عارف این واقعه صعبست کم می باید حرج لسانی
وبده دزدی دیرلر وجرعه وقره کبک کبی قوتونسنه رود رود اسک
سلام معنا دلغی بر سلام وذباب برد رود ولیکن زداغ تو بجشنی درود
وتحیتی معناسنده کلور بیت بیارا سعه آهن کست ودرود ازانکه
یوسف بروداد دبود وفعل ماضی معناده استعمال اولنور هر انتزانک
که آمد فرود بلارکه همی کشت وجان می درود ر دزد اوغری حرامی معنا
بو قه نک قطع یکد مقداری دزدی لغتنده ماه اولمشدر شنا دشناد
جوق کثیر وبسیار معنا وفتح دال دسینی مهمله وتا ایله که تالث ووف لتجدد
روایت اولنمشدر غ دغد کلبن غوسه معنا ست سحر شمامه کافور زد
چنان آندم که دهر کشت جو دغد ازغم رباب حزین بنز دبنبد دستاد که
باشده صارینورلر ترکیده داخی مستعملدر بناور دناورد قویرقلی دیکا
اولور ن دند ابله واحمق لبیبی اندرین شهر بیما کی برخاسته اند

واطبا جبة السلاطين ديدكلري زهرلو دانه كه تركيبي دُفنه يعني ديرلر اما
اسدي هونسه كه غايتده قبضده نه بوغاز طوتار انار قابي ومازو كبي اكا
ديرلر ديدي ده منجيك بو بيتي استشهاد كتوردي ه قند جدا كن ازو
دورشو از زهر دنده هرچه با تو بهست جان ترا آن بسنده بو معنا جت
الى سلاطينده اولق داخي جايزدر بو لغت ضمله داخي روايت اولندي اما فتح
فتحله درر زيرا بسند ونزتلدقا فيه سنده استعمال اولنمشدر وبود وبود
نعمتي ايكي عللو قفنا نه ديرلر ديني وب دوبد مثلا دوبود لفظندن مخفف
وخ جكا دوخ چكاد طازلق يا بتي متي عجب مدار كه زوقت به زنيبو نيست
كد شد زسيلي تأديب شاد دوخ چكاده ودود دو توني دخان معناسنه
وداكو دوداكوه دو تونلي واشلي يا شلي يكا ولور وتوتمكي زنكه وهندو
شتانده بر ايرماق آديدر ودكن دودكند دو تنلك ديمك اولور دودنن
معناسنه وزد وزد زاء معجمه قره حصاري بوتراق ديرلر ديني كه قفتانه
يا پيشور دوزنده متنا وكارد وكارد جبنده كه در زيلر وكلا ددوزد
اكابكوزدا اهل صنعتك آلتلريدر وچفتده بيچاق ديكا اولور ولد با دوله باد
قصر غند كرد باد معناسنه

نوع اوله الراء المفتوحة

آراد جوود كرم وسخي معناسنه عنفري داراي بحر وبر سرا شرافا انكه هست
بحر لا ورا زكف راد دشي در اضطراب ودانا وخردمند وحكيم فيلسوف
معناسنه وحولي ديواري وانبار كه غله قويارلر اسدي كه رديدا نشي
آراي رادي پرست زمين حلم ودريا دلوا بردست اف رافد فرات ايرماغي
ديرلر رافدان دجله وفرات ايرماغنه اكبسنه ديرلر امنا رامناد
نعمتي رام معناسنه دردنش ابنا رايناد يبديجي اه سرو راه سرود
ايرتولي ابنا راياد وسيلة المقاصد صاحبي ونعمتي فرهنك آيدر سوك
بكوم سكريجي كوننه ديرلر ديشلر هم راء مهمله وهم راء معجمه بابنده كتورمشلر
سايرلر ايابر لغت راء معجمه بابنده نقل ايتمشلر آو راود اوليره ديرلر كه
بشته بشته اولوب ودرلو درلو چيچكلر وسبزه لر بيتمش اولا وقيربير ويير
نزدياني اوتو راوند برسوي كوكلا آدي در صفراوي امراضنا نفعدر ويرقان
علتي كه حرارت جكرده حاصل اولور مهلك مرضدر غايتده نافعدر زيرا مذكور
دارو جكري تازه لر ايكي درلو اولور هندي ورومي ايو سنكا يجي قرلرق

اولور

اولور الهور راه آورد يولداشلر آرمغاني اهكرا دكرد يولاوغراغي انور
رادنورد غايتده يوريكي آت وساير اشكون طوار وبيك وجابك اوده
ديرلر بيت اسبكي داشت شاه راه نورد كه بجيتوق ببرساندي كرد
رد راد لفظندن مخففدر كرم وجوانمرد وحكيم فيلسوف وخردمند معناسنه
دالك تشديد وتخفيفي جايزدر فردوسي يكا بجمي ساخت باخردال هنيباي
وكار آزموده ردان اسدي زده دانش آراي رادي پرست زمين حلم ودريا
دل دا بردست صحاح عجم صاحبي وتشيل بيردلنش ژ رژد وباكس بيكن
كيشي اكوله معناسنه زاء معجمه ايله بوشكور زديدار خيزد هزار آرزو ز
چشمت كويند رژدي طلق رژده داخي لغتدر رزد زاء وسيله قاقتي غضب
معناسنه زورو زوررود ماوراء النهر ايرماغنك آدي نمني يكوي مبادا زمواد
كم كه جانرا آب موي به ازجله بمرقند وززوررود شارشاد آجي تره كه بير لر
وبيدر ه رعد كوك كورلمك عن رغند پر تخيلر اوازي اكثر پارسي آوازنده
استعمال اولنور بو لغت راء معجمه بابنده داخي روايت اولندي كفن رگ بند
فصادلرك قوللرينا آتنيا جق قيشي ذرند دفنه اعجمي كه طب كتابلرنده يشنه
حتيا لغاردير لر ولغت كتابلرنده عود اغاجنه ديرلر دير روايت اولندي
وساني بهلويده اولو بزرك معناسنه در وارواد يوكسك يير بيلك
معناسنه راود داخي نقل اولنمشدر

الراء المكسورة

ذرند

طاغ كچيسي كه رنكدا محيديرلر وعيار وفراباتي معناسنه چون پير شدي
حافظ ازميكده بيرون آي رندي وهوسناكي در عهد شباب اولي
پهلوان محمد بوريا رباعي كر رند نئي رند نمائي ميكن ورد زد نئي مهره
بازي ميكن خواهي كه كمال موفقت مي يابي رندي بنما وپارسائي ميكن

الراء المضمومة

تي دبيد بجوت معناسنه ن رند متركلدك ديدكلري قوشي كه اكثر
چلتك يير لرنده اولور وبرادت آديدر زنده داخي لغتدر وبندوبند
بايشموق ونعاب وخ جكا روخ جكاد آتنيلك اوزرنده ودبه سنده
قل بتيان كيشي به ديرلر اصلع معناسنه كه تركيده طاز ديرلر قرود ايرماق
جوي ايله رودكا ارا سنده فرق بودر كه حقيقتده جوي كچك ايرماغه ديرلر
رود روان اولان صوبنه ديرلر اسدي جويكفته كرد كلستان ورود

ایوماق وعشرت معناسنه مثالده اسدی زد نبال او دشت هر جای جوی
بهر جوی دررودی از زهراوی • بر ازدری وصفا بود بجا ز رسل طرب
سنجه بربرینک بیرنده • استعمال اولنور رساد لرک کوشی که چالورلر بیت ترنم
سرا یان بربط سرود • رگ زهره بستند در تا رعود • ونغارسی معناسنه
دخی کلور و سبب عشرت اولدوغندن اوتری عشرت معناسنده کلور
اسدی سپهبد چو آمد در انجا فرود • شدا ز رزم زی بزم شادی ورود
وسرود معناسنه حافظ معاشر خوش ورودی بساز میخواهم • که شرح عشق بکوم
بنغمه بم وزیر • واحد کوزلو اوغلان معنا وله خواهی که بر نخیزد از بی
دیده رود خون • دل در وفای صحبت رود کسان مبند وداو رود آورد
سلندی وعنایج روعن کنجد شیروغن یاغی سیرج معناسنه وتا روند
نعمتی سوق معناسنه درد یشی ورابد روی بند باشمق و برقع روبند معنا

نوع اول الزاء المفتوحة

آزاد یاشی بش معناسنه یاشلو اولانه بزاد برآمده دیرلر و دولد و
معناسنه دخی کلور آدمی زاد وپری زاد دیرلر وزادن لفظندن صیغه
ماضیدر کاه اولور که مصدر معناسنده استعمال اولنور توانست زاد میتوان
زاد کبی ولغت عربیده زیاده لفظندن صیغه ماضیدر دعا معناسنده
استعمال اولنور زاد الله تعالی نعماکم دیرلر وآزوق توشه معنا • بشهر کان
کرچه بسیار سود • دل از خانه نشکیبد وزاد و بود • ادم زاد رد
ازاو علی اصل زاده دیکدر • اکر زاد رد دیکند بهلوان • بماند بجای کیانان
دوان • امیا دامیاد وشبا یلدیزنک یکرم سکوزنجی کونی با زاد مشهور
خوش رایحه دکه بر یوبخی جانورک فرج کبی فرج محلنده بوقندن حاصل اولور
بادام کبی حرکتی زیاده اولان زبادی زیاده اولور جب زبد عطا و
بخشش فخری ایا شهریاری که بر نام تو • توان بر کرفت ارسراب زبد • چو طومار
صیت تو ملصق کنند • دهد از لوا قوقوجه کبد برج زبرجد زمرد جنسدن
بر بتل طاشدر تفصیلی انده • اولشدر بت زبند دکرن که اوکوزینه جلوینک
التیدر زنبد داخی لغتدر بایلم بوی اراسنده تقدم وتاخر وار در
رانکو زراونود التون یالدزلمق سنه دبیا زرباد نعمتی قاینا
کوت دیرلودیشی رزرد صاری عارض وموضع الطلاق اولنور و
عصفور اصفر معناسنه زدالو زردآلود مشهور میوه که زردالو دیرلر

ردکور زردی زرد قانی صاری دیکا ولور دسا زرساد اشنهدک
التون زرساده لفظندن مخففدر رتن زرند غاینده بوک برکوهی اعمال
یمشی اولمادا و دون ابیر لوالجدة المجمد طاموجتم معنا ده کلور دیشی زرنک
داخی لغتدر عن زغند بر یبجی جانور که تیز آوازی بعضیلر خاص بازی
آواز بور دیشلر اصح بودر که جمع یرتجیلر آوازنده استعمال اولنور دا ع
حمله اسد داخی دوایت اولنمشدر کی زکید رای عجمیله زکیدن لفظندن
صیغه ماضیدر بوشار که یکا ولور فردوسی همه ره زدانا همی لب بکید
فرود آمد از اسب وچندی زکید • حیفی ختم لم نصیحه ایمثی ومال المعنا سنه
بت زند دکون زبند معناسنه بوند باراسند • تقدم وتاخر وار در
ن زند حضرت ابرهیم علیه الصلاة والسلام کوکدن نازل اولان اول
مصحفک آدیدر وبعضیلر تفسیریدر اصل کتابک آدی پازند در دیشلر
زردشت نام حکیم بو مذهب سنیمی ارند • تلبیس ایدوب کتاب باطل عا طی
تک آدن زند وپازند ایلدی لعنه الله شیخ عطار قدس سره • آنکه سیح هدی
هست نوآموز او • خوب بیاید از و خواندن پازند وزند در وصف
آتش بیشه هزار هند ویغ کرد کرد او • آواز برکشیده همه سقطور زند خوان
وجاثلیق وبیلکه وکلیسا وبت وکتاب معان عنوی هر سقطی بعهد تولد
بری زند ولی • زند معان بجا دسر در ورق سپارد • واثر کله قیل اسدی
همه یک وخرطوم پیلان زنند • زخشت دلیران خم کند • وآزواد آزق
زواده معنا هزا زدزاد دولودون سل معناسنه

الزاء المكسورة

نده رو زنده رود بویوک دره وراقم اصفهانده مشهور بر ایماق
آدیدر اسدی زمنهاده از دین بکشور در رود • کذار یده بکشور او زنده رود
حافظ حذر در زنده رود انداز و می نوش • بکلبانک جوانان عراقی صاحب
با اصفهان سقیت الغیث من بلد • یا زنده رود سقیت الغیث من واد راوند
زراوند قره دوکلکی دیدکلری شتا د شتاد عیبت یعنی بر شنکلاد کچه
یرار سوز جو بلک ساده معنا شنیا د شتیاد مثله بعض نسخده زشتا دیاد
دو شنی رودکی بتو باز کردد غم عاشقی • نکا دا مکن این همه زشت یاد •
هبی رهبند عو دینر قلاده سندن بر نوعدر هلخا زه لخاد بر زوکه بنجکلر
واد کچلر وسراجلر بیولرد ددیکر عربجه زنخ دیرلر زه لخاد داخی دوایت اولنمشدر

يب زبيد براسور ولالق معناسنه حافظ بدم كفتى وخرسندم عفاك الله
نكو كفتى جواب تلخ مى زيبد لب لعل شكرخارا ٭ ديو بيرآويدر فردوسى
چوكوذر زنزد يك زيبد رسيد سوارانرا زلشكرهمه بركزيد كوذرزضم كاف
عجمى وفتح دال وسكون را وزا ايله در

الزاء المضمومة

بابن زبان بند دلباغى و دل باغلايجى زرزد قوتى ونوكولجه ديدكلرى
جندن برنوعدر زرزرد مشهور بيرطاشدر زبرجد ايله ايكيسى برجنسدن
علامتى اولدركه زبرجد بيز سياه اولور واكثر يا بيشور و آتش متخلل اولماز
طبيعتى بارد رطبدر عيننده اختلاف ايتشلردر بعضلر التون معادنيدر
كه معدنلرندن صعود ايدر زياده لكندن مجرا اولور ديشلر بعضلر سايرمعادن
كبى اولدرانغى باشقه بير معدنلرى ديدلر كوزى صرع نافعدر وقرحه اولمامش
كيشى آنى كوره هوكز اكا صرع مرضى عارض اولمايه ومعاجينه قاتسلر
موجد اكر بر كمسنه آغزنده طوتوب وياذهر وير لسه اولى ايكى ايچه
ودنى محق ايدوب ايچورسلر شفا بولور وجيان وعقاربك بولندن فجارلر
وزكورلر صوقدوغى يركه اوذرينه دنيت باغجى ايله مسحق ايدوب طلا ايلسلر
زهرنى جذب ايدوب چيقارر وحامله عورتك اولوغنه باغلسلر آسان
طوغوره واكنى اكا نظر اتسه اعمى اولور نته كيم شيخ نظم ايتمشدر. كوزمشدر
زمرد دركوزينه طاقى كرى زرود تيز سريع معناسنه خفيف ايچونكاه
اولور آخرنده دالى حذف ايدرلر نعتى ودكرد رود معناسنه ده كلور ديشى
ورمى زورمند قوتلو

نوع اوله السين المفتوحة

آساد ادى بك اولان سنه وغير جنسله قريشمامش ساده معناسنه قفتا
وسائر نسنه لرده استعمال اولنور ونقشلنمش معناسنه داخى كلور كه تركيلر
سابه ديرلر نمونه برايكونه خدام دركهش خورشيد ٭ درج كاه نقش طرازده
كه ساده ٭ وتوبيله بيدوب ساده ديرلرنته كه محلنده ذكر اولنمشدر وسايه
هموار واشنتى فسوده معناسنه نعتى همسر يعنى بائدش وهموار يعنى برابر دون
معناسنه ده كلور ديشى الخور سال خورد چوق يشامش سالخورده معناسنه
واوردميدر آونه ساونه قافيه شوب سبيد اولمعدونسنه كه آبجنيه
ما يحتاج اولانى قورلرتركيبه داخى مستعمل قوش ٭ معناسنه تابن ستابند

وباكسر ديكه اوزرينه يا بچش بونسنه صفحه وجادراق سدبوز نامه معناسنه
اكوچه صادله يازدلر تخليطات عوام قبيلدندر لسان فارسيده حرف صاد
يوقدر وبكات كه صوده استعمال اولنور زآم سرامد هرار كه هر صنعتك
اعلا مرتبه سنده اولانه كسه يه ديرلر زتى سربند دبند وباى باجى وبجيمك
كه عورتلر باشلرينه بغلرلرنى سابقا سربند شنه كچمشدر زسرد صوقى بزد معناسنه
زداو سرداود قره حصارى جادراق ديثى سرداوه معناسنه سودى سرد
قانى صوق معناسنه زماتو سرمارد يايلاق زكه سوند وباكسر كوده شجاوكه
ملا عبيد بغداده ديدكلرى كه عربچه سغ بيد ديرلر دانك فتحه سى وكسره
سى جائزدر واعلام رجالدندر زواسرواد وبالضم شونموده ذهبى بعدل
نور هوته عمادت دينه ٭ ذهبى بدح تو ستجوه رسائل سرواد وبونه خالى
معناسنه زعمى سره خدا بوكيشى به بكللد حافظ زان باده ٭ ديرينه كه دهقان
پرورده درده كه طراز عمر تو خواهم كرد ٭ سستم كن وبى خبرزاحوال جهان
تاسترجهان بكويمت اى سره مرد ٭ زسزد يدرلايق وسزاوار معناسنه
زسهد سرمد دان وسبدمعناسنه مغنى سمند بالفعل حيض اولمش
عورت تمى سمند طيبى صارو رنكلو آت وديرلركه كلكون رنكلو آت
ديدى سايرارباب لغت اسب زرد وبالغز وقوله وآن رنكله خاكستر
باشد ديو نقل ايتشلر وسمند لفظنك مو تيدر فاضل محشى دقايق الحقائقده
كلديكنده اولان آته سمند ديرلر مقدمة الادب صاحبى ويله تفسير ايتمشدر
عبارتى بودر سمند آنكه رنك نهاد دارد لسانه عربيده زماد كله ديرلر
عجم خاكستر ديدبو تحقيق اتشلر سه نشست از براسب تازى سمند
همى تاخت ترسان ز بيم كزند سميد شهورآق چورك تركى دلنده
كبير سينده مستعملدر ته سند قوتى بوزنى نعتى وصو عنجاده زرا
پنج معناسنه ده كلور دينى آخرى معنايه كبير سينده رويدر ولى سوكند
آند يمين معناسنه بيكلكه يمين اوج درلودر بيرنه يمين غموس ديرلر صاحبى
دنيا ده كناهد وعقباده آتش ادخال ايدر وكچوب ماضى والله فلان
نسنه يى ايشلدم دسه مع هذا ايشلمشدر يا والله ايشلدم دسه مع هذا
ايشلمامشدر ايكنجى يمين لغودر كه چكصانوب يالان يره آندا ايچمك
كبى بو نوك كبى يمينى ايدردركه عندالله معفو اوله اوچنجى يمين منعقده دروالله
فلان نسنه يى ايشليايم يا ايشلميايم ديدى بس خلافى ايشلدى كنه يمين

بو یمیند دلازمدر کوک بینی جبرله بوزسون کوک کند واختیار ایله بونر
تفصیلن استین کتب فقهه مراجعت ایتمک کرک ی سوید ذود طباني که عربجه
قرشي دیرلر سائر حبابور لرده داخی استعمال اولنور یلاب کی سیلاب کند
سیل بچوکی

السین المکسورة

ی سپند باء عجمیله یوزرلك دونی معناسنه که براز کوزا بچون بخور ایدرلر
بیت دفع عین الکمال ملك ترا • سوخته چرخ از مجره سپند • سایر اسامیسی اسپند
لغظنده مسطوردر ی خسپندان خرد خردل بندآن کی سپندان کند مثله
یه آن سپه اند صحاح عجم صاحبی دشه معناسنه نقل ایلدی بهب سپهبد
جری باشی وجری بکی اسپهبد لفظندن مخففدر سایر اسامیسی اسپهبد
لفظنده ذکر اولنشدر ی سپید آق عارضه و معروضده اطلاق اولنور
رد سپید روی واسب سپید کبی صحاح عجم صاحبی وقواق اغاجنه نقل ایلدی
یدی سپیدی سپید غایتده آقلق معناسنه تابن ستابنو با فتح
یوکسك دیرك اوزرنده یابلش عالی صفه وچارداق تافن ستافند مثله
تاون ستاوند مثله لسان فارسیده بایله که تا حروف تهجیدر وفا ایله
و واو ایله تبادل وتواخی واردر مثلا زبان زفان زوان دیرلر ایرا بیا ن
اولنشدر سایر اسامیسی فتح سین ایله ستاوند لفظنده مسطوردر دن سوند
صادرتی جنسندن اکلیج دیدکلری اوت که بیرانی وکوکی اولماز تخمی اولور
اغاجلره طولاشه قوریدر طبیبلر قاتنده اکسوت دیمکله معروف دره
کشوث وعشیقه دیرلر وکورد سجیلر اویوندره بغد دیدکلری بو معنایه
فتح سین داخی روایت اولنشدر نعمتی طبیبلر کوشت ودینار دیرلر یا بقدر
اتمیوتدن ورق اولنمز وبغده اوریق معناسنه دینی مذکور و سیلة القاصد
صاحبی بو معنیلردر نعتی ایله شفق درفاکو سغالود طیراقدن اولان قاب
فچق فن سغند بوزرلك سپند معناسنه فندآرم سغندارمذ اسفندارمذ
لفظندن مخففدر که تاریخ جلالیده صوك قیشلی بیدر فردوسی سغندارمذ باسبان
توباد • خرد جاي روشن روان توباد • فی سفید آق سپید معناسنه کی سکند
اسکند معناسنه تخ سنخد اکده دیدکلری میوه بیت کنجدی در عشق اکر
در کنجدی • عاشق آنجا سنجدی کم سنجدی • واغاجنه داخی دیرلر عنبرآء معناسنه
اکثرینه اطلاق اولنور ندآ سنداد بیرا بیرماق آدیدر یلاب کی سیلاب
کند سیل بچوکی نعتی و وسیلة القاصد صاحبی بو لغتی مکسور یابنده کوزرمشلر
ن سند موغان و حرامزاده بیخ معناده فوشی یورنی
وبر مشهور ولایت اسمیدر

اصح وافصح فتحله در ینه بن سینه بند کملدرك دیدکلری وکوکس
باغی دیمکدر

السین المضمومة

تاون ستاوند درکاه اوزرینه یابلش بویوك صفه وچارداق اربا
لغت بو لغتی حرکات ثلثه ایله روایت ایتمشلردر اما اصح وافصح کسره ایله در
خون سخولند نعمتی سزه دوشیجه درلر دینی رخنا سخ باد بلا
علتی که اصطحی داخی درلر طبیبلر قاتنده حمره و زبیده دیمکله معروفدر
رخبی سرخ بید صورغون چچکی که عرقنی چیقاردرلر مشك بید معناسنه ادای
زابر بهاري بمن رو سپید • بخون شسته رخساره را سرخ بید • بیت
حد نك فرایبی نا اعتمید • زخون دلیران شده سرخ بید • رروا سرواد شعر
و بوغی خالی معناسنه فتح سین ایله داخی روایت اولنشدر رو سرود ایرکه
صوتیله ایرلامقدر خنیا و غنا معناسنه کیتی ابوشا یعتدر ع سعد عین
مهمله ایله تویلاق دیدکلری که اوده بیر اردندر ع سغد غین معجمه ایله بخارا
توابعنده سمرقنده قریب آب و هواسی لطیف ومرغزاری وسبزه زاری بسیار
بر بیوك آدیدر ورأی وندیر اهلی بیرلرا اکا نسبت اولنور بیر سغدی
دیرلر نته بکم دیار عربده بخراهلینه نسبت اولنوب بیر نجدیه دیرلر و
نجد طائف دیندن یمن ولایتنده قریب سغد کبی لطافت آب وهوا ایله
بیر بیودر وسغد حاضر ومهیا ومنحني بیر یرده دیرلر واول ولایتده عاشق
زنجی زره اسلرلر سه بچاچی کمان و بسغدی زره کمندیلی کرد برزین کرده
جامع الوبن صاحبی وبیوزرلو دکنده یا با فتح ینی فاکو سغالود فندق
وقوز قابی فرو سرود باغرتلاق دیدکلری تا سنباد اعلام رجالدندر
فتحله داخی مرویدر دن سند حرامزاده نعمتی حرکات ثلاثه ایله نقل ایلدی
وسود اجتی ربح وازدلتی معناسنه وسودن لغظندن صیغه ماضیدر
وکاه اولور که مصدر معناسنه استعمال اولنور میتوان تر سودجیه باید سود کبی
ودمی سودمند اصلو دیمك اولور

نوع اول الشین المعجمة المفتوحة

آ شاد بوینوب فتح اولاه کمسنه آدور شادورد آی وکون آغلی
لطیغ درکشت از علامت حقیقت امیدوار • چون بزرك که یشود از شادورد
اندی طوی چو ترکی مه وکردی شادورد • چو ناورد کاد وبلجه د نبرد •
ادی شادید سومك شادیرن معناسنه آکر شاکرد کاف عجمیله صنعت اوکرنجی

وغلام وخدمتکار وآت اوغلانی معناسنه استعمال اولنور انه نمی شاه شهید
بیاکه اکجیلر آلتلرینه ندر سایر آدلری اکشت لغتنده . عزیزاولنمشلر
الهی شاهد مجلس وصحبته وارن محبوب ومحبوبه دیرلر خواجه حافظ
سنی بچشم شاهد دلبند ما خوشست • زان رو سپرده اند بمستی زمام ما
الهرو شاهرود برعظیم ایرماق آدیدر وبرنوع معتبر چالغودر تخفیف
ایدوب شهرود داخی دیرلر محمد عمار دی شهرود نالان باچغانه
زمانی رود باخود درترانه • ایدنا شاید یارالایق معنا شایسته لغتنده
فعل مضارع عدر مستقبلا اند . بین حذف اولنور ترکی دلده یراشور دیرلر
واحتمال وارد بیجک یرده عجم شاید یراوله که دیمکدر شیخ سعدی هرپیشه
گمان مبرکه خالیست • شاید که پلنک خفته باشد الهبرا شایراد آبجا برده
ایور شابورد آی وکون آغیلی سایر آدی شادورد لغتنده اولنشدر
پیروز شرقی بخط آن لب ودندانش بنگر • که همواره مرا دارند در تاب یکی
همچون پرن دراوج خورشید • یکیچون شابورد درکرد مهتاب • بکوششکود
کیجه ایله سیران ایدیجی الهی شخد قاتی صوق که اغاجلر توررودر وصوق
زحمتی الهی شخد مثله خوشخود طوموقکه درنا غلهی اولور فاشغاد
اولوق وحلال زاده وحلال مباح معناسنه فغالو شغتالود شغتالو
دیدکلری مشهور میوه . که عجمجه خوخ دیرلر شیخ سعدی کرخوبتر ازروی
تو باغی بودی • بایم هم روز راه آن بنمودی • چندان که درخت بیست که شفتلود
کنی • درویش را از آن باغ شفتالودی • فو شغود حرام دیمکدر برخی
شکرخند طاتلو ولطیف سوزلو شیرین کار لوآرین شنوارنید ادفقود
دیدکلری تکه معناسنه سخی شغند چرکین خویلو کسه بدخلق معناسنه
ونور سوز یوزلو وچرده وسخ یکی وچیل آدم که جدار دایچ
اولور وشول عورت که آتی بیتز تکدن واوغلان آرزو ایدن کندوسنی
پاک طوتمیوب مردار لغندن اوزیری توقار ادله الهی شهید شمید
لغتندن صیغه ماضیدر ووصف ترکیبی عشقدن وخوددن وصوز
لقتدن بیهوش اولمش کسه ومطلقا بیهوش معناسنه وردوسی چونکه واین کفت
اتان شنید • زمانی برآشفت واندر شمید • صحاح عجم صاحبی شوس
یعنی کیجیرکه چراغ • وبرادفم شمیده دیش الهی شنبید صارزولالم واکده
بچکی ونور نجان چیچکی بدکلری که بیر نیجه درلو درود برلرکه چکدم د

داخی

داخی انوکا نوا عندندر وبوی خلبه معناسنه که جهوبا نرندر از هفت سکرنظا
شنبلید سرشکدردیده • وز عزان چورده یاد خندیده • وبرادفی شنبلید
وبو لغتک آخری لام استعمال اولنور شنبلیل وشنبلیله دیرلر تجو شنجود
باشلو باره . ویرالو معناسنه دردمکش وبعض سنجد . آخری رآ مهمله ایله
شنجور واقع اولمش دیبو نقل ایلمشلر ک شند وبالکسر ادبا لغت
قوشی بوردنی منقار معناسنه دیشلو نعتی قوشی چنکالنه داخی دیرلر دیش
شینک فتحیه سبله شندری بیده . عود اغاجنک یاغنه دیرلر وآشواد وبالضم
نونی دیدکلری قوش حیاری معناسنه سایر آدی شوات لغتنده مشروح ولد
الهی شهید بابعجیل جوی باغ سپهید معنا وسیده القاصد صاحبی ونعیم
بوبله روایت ایتمشلر شهد سکون ها ایله کوکج بالی وشکر عربیده وعجمده
مستعمل لغتدر عربیده شینک ضمی داخی جائزدر عجمده فتح شینله مشهوردر
کنیتی ابو منصور در الها شماد حرام معناسنه هرین شهرند حصار
ویوکسک حولی وسور هرین شهرمند نعتی حریص وطمعکار معناسنه
نقل ایتمشلر تی شید یوکی وسفاهت ومکر وحیله وعار وناموس معناسنه
بیت حافظک قوان کززرق وشید باز آی • باشدکه گوی دولت درین
میان توان زد •

الشین المکسورة

شا شمشاد حرکات ثلاثه ایله مستعملدر اول اغاجدرکه عامه تحایف
ایدوب جمشیر دیرلر کمال اصفهانی زلف راتاب میدهد سنبل • جعد را شانه
میدهد شمشاد • برکل ولاله داد داد اندیکو لعل شیرین وسینه فرهاد
اسلافی طوسی برقاقی اغاجدر اندن آلت دوزرلر کتاز زبرنوقاغی کبی
دیبو نقل ایلدیلر واول محنید . بیتلرا ایرادا ایلدی آخری رایله شمشاردد داخی
لغتندر وساقزلی اغاجنه داخی دیرلر غا شغاد جامع الفرس صاحبی
حلال مباح معناسنه نقل ایلمشلر کم بن شکم بند قارین باغی کم درنکم درد
قادن اغرسی ن شند قوشی بورنی فتح شینله داخی روایت اولنمشدر وی
شوید طوزاق اوتی سایر آدی شبت لغتنده محرردر یه شید کش شمع وافتاب
معناسنه وردوسی چنین تا برآمد از تیغ شید • درود شت شد چون بلور سپید
وکونشک برامم داخی خوردر بیت چو از جهان تا بی خورشید نهان کشت بر
از تیر رفع آسمان حیلی بکتبی برامم قلوب کشته الطلاق ایدرلر خورشید دیرلر

یالکز خور ویا لکز شیدا طلاق قندن لفظ مرکب املا فی اکثر در دیعنی
بو تقدیرجه خور شید کنشک ایکی سمندن مرکب اولمق لازم کلور
بو نسخه ایکی اسمی ترکیبله یدوب ینه اول نسخه اسم اتمک تعددن خالی
دکلدر و بعضی نوکی معناسنه کلور که فتحله روایت اولندی و بو لغتدر
یعنی اول قومکه مصطلاحه ند . آفتاب معناسنه دردیعنی برآ شیراد جوال
قولبی و کوشه سی یمرو شیمروه ولایت کیلانده براو ماقدر

الشین المضمومة

تربا شترباد بیل دده سی خو شخود جراحت اولمق و دوزنا علی
قازیوب چرنک خور شخورد مثله ختو شخنود مثله سایر اسمی
شخود لفظند . سطورده شدا ولدی دیکلدر بو شعر از برادر ال
کم شد . آفتاب از معایب انجم شد . اوکلی شد عربیده کی صارمعناسنه در
ایکنجی شد زال معناسنه در شدا ولدی یعنی فوت اولدی معناسنه ده
کلورسه مکر که لاله بدانست بیوفائی دهر . که تا بزاد و بشد جام می زکف
نهاد . شده نکا و ملک معناسنه استعمالی کنایت طریقیله در اولکلر زایل
اولماق لوازمندندر مثا شمشاد حرکات بلانرا ایله مرویدر وآ شواد
توپیج بیرکلری مشهور قوشی سایر اسمی شوات لفظند . سطورده صحاح
عجم صاحبی کسره ایله ضبط ایتمش وآ شوذ شد معناسنه شمن با همت و بخشایش
اودرکوم وداد خون از دل کان آب زر فشاره یم شود

نوع اوله الصاد المفتوحة

آ صاد نافرج صد یوزکه اعداد ندر مائة معناسنه اصلده سین ایله در
صاد ایله تلفظ اولنمق تغلیطات عوام قبیلندندر نته که سد لفظندن
بیان اولنور در

نوع اوله الطاء المفتوحة

برز طرزد اوقاتی شکره دیرلرکه بالته ایله اوا دیلولر اصلی تبرزد در
تا ایله اندن تعجیم اولنشدر حبز لفظی کبی که اصلی هیز در عنصری
هرجا که کارسازی لطف توی و زد . در زهر مارکرزه خواهی طبرزد ست
از تلخی کامی که بد اندیشی ترا بود . در شربت او زهر کیا کشت طبرزد .

نوع اوله العین المفتوحة

آم عمد صو به بیراغیلنی صال بیمک فتح و سکونی جایزدر تو عمود جوماق
ودیرک و دابع نکبو عنکبود اوله محل عنکبوت معناسنه نقل ایدن

بو مطلعی شاهد ایراد ایتشلر بیت کشتم چنان ضعیف که در چشم عنکبود
صد بار خانه کردم و اورا خبر نبود بعض فضلای عجمدن استفسار اولنوب
ذکر اولان بیت دال ایله ولایت عجمده مشهور والسنه ده افاضلده مذکور
ومجموعه لرنده دال ایله . سطورده دخی بو روایت ایله دیلر

العین المضمومة

وآ عود معروف بویلرا غاجدر که یا قیجاق را یحه سی ظاهر اولور
ومشهور سازدر که بربط داخی دیرلر داعبا صوها فی محاضراتنده کتورر که
قالت الزهره نغمات العود ماخوذة من صریر باب الجنة ولهذا سماه بربط
معناه باب الجنة

نوع اوله الغین المفتوحة

آ غزد یاپی اولدی که عالی برلرده بیالرلرا یجنده کف کف بیللرا سرباد
دیرلر یالکز غزد دیرلر لطیفی این طاق رواق وصفه وغزده سودی
نکند برازی دردر زکا غزاد روسپی اوغلی دیمک اولور رق غرقد
ویالکز شیجاندکی و اورمان معناسنه فی الغایة الغرقد من العضاه
وهو کبار العوسج وقیل لمدفن اهل المدینة بقیع الغرقد لانه کان ینبته
بیت چون بوستانی هیکل قدرا . ورقدنی کن بقیع غرقدنه ذکی غزبد
یانوق زی غزید زا معجمه ایله اولکور مدکه قیز دزدی بوازره ویره لرعورت
چیقار یعنی بو لغت را مهمله وزاء معجمه ایله روایت اولندی دیر محی ف
دختر ابکار من در مدح شاه . هست عذرا نیست بی شبهت غزند من غمد
غصه لو وخشمناک ن غند کثرت ایله جمع اولمش نسنه و باغ بوداجاق
تکره شرفی فتح و ظفر و نصرت فیروزی و دولت . باشند همیشه بودشاد جهان

الغین المکسورة

رق غرقد شیجان دکنی که فتحله داخی روایت اولنشدر برزا غیر
روسپیدن طوغمش غرزاد معناسنه

الغین المضمومة

دَ غند ضم دال ایله جزد و زبنه پارسی لغتدر بز معناسنه که غلیظ
طلا ایله ذریارا سنده بوشاق اولان محلدر . منعقدا ولور غنج
غنده دیرلر فتح دال اولنجی عربی لغتدر غنده نوک جمعیدر هان کنه بز غنده
معناسنه نته کیم شد . جمعند . شده دیرلر براجلدندر که کاه فتحله شده

فرهند عاقل وفضل وکمال اهلی بو لغت درت وجهله نقل اولنمشدر رطبی دینی
که اصل بودرکه رای مکسوره هاء ساکنه ایله تلفظ اولنه لطیفی هر آنکه هست ای اناوفر
نکردد فتنه ای دبردیند • کاه اولورکه رای تضعیفا ایدرلر و لـه
فرّ دانش باش وفرّهند باش • داده دادار را خرسند باش • کاه اولور
که رای ساکنه هاء مفتوح ایله تلفظ ایدرلر و لـه فرهندا ز عالم معنی • نکنند
التفات بر دنیی • اما اسدی طوسی فرهمندرا فی میم علامت ایله یازوب
بو بیتی انشاد ایلمش بیت خدیو نامور کی فرّه‌مند • کشاینده کیتی وضحاک
بند رهمه فرهند مثله رناد فرناد مردد یکی اولور وشیون معناسنه
دینه فرید برنوع لعبتدر وایکوز معناسنه درکه بیلدر فضلا برکسنه‌نک
علم وفضلنده نظیری اولماسه فرید عالم دیرلر وصید فریدی یا ایکوز واقع اولان
انجوکه غایتده اعلا اولور دردیکانه معناسنه فرید ووحید دیرلر زغند
فرغند سپند دیدکلری اوتدرکه جبیلر قاتلرلر آکسون دیمکله مورونک (?)
مرشتی کبی براوتدر هر نه اغاجه طولاشسه قورودور رای مهمله ایله داخی
نقل اولنمشدر رای معجمه زای معجمه ایله در سو فسود اولکسه‌درکه دائما عالیلک
ویوزلک استر عنی فغند مهرامیق معناسنه اسم مصدردر لا فلاد سخن بیهوده
فالاد معناسنه لخ فلخج ضم خا ایله فلخوذ لغتلندن مخففدر رنبو (?)
چکردکنه دیرلر لخو فلخود مثله شوید خصمی بغنود ست بدین ذرخ وزدینی
خرسند شود گاو بکنجاره و فلخود • لغن فلغند دیوار برچینی یعنی چالیسی
بیت چون نکردی خاک را با آب تر • چون نهی فلغند بر دیوار بر • وبوکاه ننشینه
لغو فلغود نانجود معناسنه لد فند بلاده کذب معناسنه نموس چه کند
با تو حیله و بدخواه • بیش مجا چه قدر دارد فند • وسخن بیهوده و
دریکه چوقور لو فلود و بالضم آرام وموافقت ایلمک وآلدانش

وبوزور معناسنه کلور

الفاء المکسورة

رصاد فصاد نوت لعطری بیدر فارسیده داخی شایعدر رند
زند نقش بر نکاده حریر وقلم جوهری پرند لفظنک معربیدر یعنی دیبا
بالجیم واوبان دینی سرفسرد بالرع یخشی وباجوه باسنی واپایچی
قاینا دوسوود درلو یخنی اولور نافناد زیاد جامع الفرس صاحبی
زیاد وآواره‌لق معناسنه نقل ایلمشی

المضمومة

فرزد فرزد صولوبرده دیشل چمن که دائما تر وتازه طورر صولمز و مشتری

قافیه سنده مستعملدر کاه فتح دال ایله دد ورزد قافیه سنده استعمال
اولنور بعضیلر اوزرد بیکلری عقلندرکه بدنده یورهنوب قاصقی اولور
آدینه وآند ده اولور قریشه معناسنه وبیوک معناسنه زعزد مثله بزغده
معناسنه نه غند غلبه وجمعیت فتح غین ایله داخی روایت اولنمشدر وتاغوشاد
بهایم وحیوان یاتاجق بیر آغیل اولسون آخور اولسون سایر آدلری شوغا لفظنده
مذکوردر

نوع اول الفاء المفتوحة

آلا فالاد عقل کسته وسخن بیهوده • آنی فانید پانید لفظنک معربیدر
قوام کلمش بال وشکر صحاح عجم صاحبی اغاج چیوی وشول اغاج که قابو اوکنه
قورلر دینی زد فرزد قره حصاری طرفه معناسنه دردینی زد فرزد
نعمتی طرفه معناسنه نقل ایلمشی وصولوبرده شول یشل چمن که دائما تروتازه
طورر صولمز بو معنایه فتح را وسکون زای ایله در اسدی نشستند ازان
بی میان فرزد • همی نوکرفتند کار ازمیزد • بو معنایه فتح ایله داخی رویدر
رزند فرزند اوغول وقز معناسنه دراصلده اما اکثرا استعمالده اوغول
مراد اولور رسد فرسد فرساید معناسنه سپهبد ومؤید وکبد قافیه
سنده مستعملدر تمکیف چنان باد تا حشر لیلی بغایت • که دست بقا دامنش
را نگرسد • رشند فرشند وسیلة المقاصد صاحبی پنج بنان اوزم فرشنک
معناسنه دینی رشیدور فرشیدورد کیانیلردن پنجی پادشاهلرندن
کشتاسب بن لهراسبک براوغلی ادیدر رغاند فرغاند آغشته معناسنه
زغند فرغند مردار تخولو بیر وسطغانو فن وصادشق انواعنده
لبلاب کبی که اغاجه طولاشور قورودیور اکرچه ارباب لغت صادشق
معناسنه رای مهمله وزای معجمه ایله نقل ایلدیلر اما اصح بودرکه صادشق
معناسنده زای معجمه ایله در دکند فرکند حلیمی صولوبلی کوک که آدم قازسون کرک
سیل قازسون وفرکندن لفظندن صیغه ماضی وفرکندیدن لفظندن
صیغه امر ووصف ترکیبیدر دینی بو معنیده وسیلة المقاصد صاحبی
متفق وارق ایلمک ویرکسنه یول بربیره ویرزحمت اولاشدرمق که
هوکز کورلماشدره دق فرقد شمالی قطب یاننده بر ستاره یلدزدرکه بیلدر
فارسیده داخی مستعملدر وفرقدان ایکی یلدزدرکه بر برینک یاننده قطب
شمالی هوا ایسند • بنات النعش صوری یاقیننده اولور دو برادران
داخی دیرلر دینی نغمه صوآرقی وبکارماق فرکین معناسنه دینی رهمن

[Marginalia, left page: فرهند • فرّهند • فرهمند • فرّهمند • فرهند • فرهمد — فالخج • فلخود • فلغود — فند • فندل • فندلاد]

[Marginalia, right page: فرزند معنی ور استعمالا ولکن حکیم ابو محمد قاسم بن محمد بن احمد القزوینی‌نک یواقیت العلوم ودراری النجوم نام تألیفنده ایراد اولنمش ... سراب علی بن ابی طالب را ... فرزند بود ... از صلب او ... نسخه ... اعتبار ... نقل اولنمشدر]

یلدوزی کە سیار، لردیدر النجی فلکدە. در سعد اکبر دراسدی دوصد
کوند کل بدمیان وزد• درفشان چودرشب زجح اورزرد• روفرود انیاغ
بردرلر بیت فرود آمد زبشت باره چون باد• چو سبزە بود زد بر پای شمشاد

نوع اولدە القاف المفتوحە

اتی قاصد بیک ومکتوب ایلتیجی تاقاد کوکن دیدکلری دکنلواوت
لغت عربیدر انافاسید. داخی استعمال اولنور قد بوی قامت معناسنە
یعنی وقفتان بیجک واورون یرنجی ودری یوزنک معنا داخی کلور دیش
ذکی فراکند بالزآء المعجمة وقال بعضهم بالرآء المهملة چقال دیدکلری
قفتان کە پنبە وابریشمله طولشدر مبارزلر ایام حربدە کیرلر وبورغاه
وفستان معناسنە دە کلور اسدی بیان ساذ بیشتر داشتند•
همی از فراکند بکداشتند• وآت چوقالی وجوشن لغی قلخند برجبه
لغی قلقند قره بوبا بوک کوکی ته قند شکر لغت مشترکدر عرب و
عجمە استعمال اولنور ذکی قژ کند مثله

القاف المضمومە

توقنود هندوستانک نهایتندە برطاغ آدیدر ظما تربیتین در
الان بر بیکا رجز هر کیم ایجسە چوق یشاردیرلر آب حیاتدر دیرلر

نوع اولدە الکاف المفتوحە

اربرو کار برورد ایو ایشلو ایو نکرلو آرکارد بچاق سکین معناسنە
ارکو کارکرد ایشی کوج استن کاسە بند چناق صنوغی مرمت ایدیجی
عربجە شعاب دیرلر وچناقجی یە داخی دیرلر کاسە کز معناسنە اسرو
کاسرود بر مشهور ایرماق آدیدر آغ کاغد حروف اوستنە یازو
یازدقلری آکی کالبد قالب یعنی وکند معناسنە دینی صحاح عجم صاحبی
کالبد بالدال المهملة مرجد بارمق دینی بیکر کالبد ایله مدلولدە مشترکدر
نتدکە بو بیتدە ظاهر درآرالرندە فرق بودر کە بیکر تند کە کالبددە شکل و
هیئت معتبردکلدر بیکردە معتبردر فاضل محقق بویلە کفینچ ایتدی کە کالبد
جسددر کە تمام اعضای مشتملدر روح حیوانینک کە اکثا لسان فارسیدە
جان دیرلر قالبیدر قالب کالبدکە معربیدر کالبد جسددن عبارت
اولدوغی بو بیتلردن ظاهردر نظم اوجو جانست وجهان چون کالبد•
کالبد ازجان پذیرد نیک وبد• دیکر تا جان منی از کالبدم کرددفرد

هوکارکە خوشترست آن خواهم کرد• آکی کالید کلید بت کبد بجیم ونوتعا
کە آنوکله نسنە یا بندوردرلر توکبود کوک رنک وسور قون اغاجی بودی کبو
کبودی کبود کی قاتی کوک کو کاف عربیلە مطلقا محترزدر کوک اوزرندە بنا
اولسون میکدە بتکدە کبی کرکە اولماسون وادیکدە کبی بیت آن دز
بصد مدهای ایام• وادی کلە شده مرنجام• فاضل محقق بویلە تحقیق ایتشلر
کە کد مرکبە جزؤ اولی اولە آخرندە ها وملاذ کرخدا دیرکد بانودرلر کدای
دیرلر کدە خدای کرەبانو کدە آی دیرلر کدایە دیلنورکن اولرقبوسندە کلد
کتدن اوتری کدای دینلوردر بوندەکی آی خدای دە کی آی کبیدر کدانک کافی
اصلدە کاف عربیدر ترکیبدە کاف عجمیلە استعمال اولنور یعنی بهلوی باشندە
خانە معناسنە در دینی علامە قانون ترجمەدە کد خدا معناسنەدە بویلە دیرلر
کە بعینە نقل اولنور کد بالسان الفهلویة معناه البیت وخدا معناه الرب
وکدخدا معناه رب البیت دندریستعملونە بمعنی المدبر فی الامور والکدخدائیة
موترجمە دآبا کواباد چاردەق التنداعی او دآزا کدازاد جادبر ولدی
زکرد کاف عجمیلە توز غبار معناسنە فاضل محقق بویلە تحقیق ایتشلر کە کاف
عجمیلە کرد اسم جامد اولیجاق توزدر بیت بنرد کە کودیونە جیقدی کردی•
بوطاق لاجوردە برد دکوردی• مشتق اولیجاق اسم فاعلدر کرد دیدیلر
اصلی کرد تره در ترخیم اولنشدر تیزدو نیجی لە تە اسب تیزکرد دیرلر بیت
روی هامون تیره کشت ازکرد اسب تیزکرد• مغز کردون عطسە داد وحلق دریا
سرفە کردم• کرد وبالکسر کاف فارسیلە ایشی کوج معناسنە درشوالرد. استعمال اولنور
شعر بلبل اندر قفس هجر ازاد می نالدە• کە یکی کرد ندارد همکی کفتارست•
باز بر دست شهان پای ازان می کوبد• کە یکی کفت ندارد همکی کردارست
کردار لفظندن مخففدر حلیمی بویلە نقل ایتمشدر کردار لفظندن مخفف اولدیغی
کاف مکسور اولدیغی کرکدر شە کیم مولانا لامعی ترجمە دیباجەء کلستاندە حضرت شیخ سعدینک
دعاسی کرد کسر کاف عربیلە ایشی کوج دیمکدر کردار لفظندن تخفیف اولنمشدر
دیو تصحیح ایلدوب مذکور بیتی ایراد ایتمشدر فاضل محققک کرد لفظنی
بعض کفیتی بیان اولنوردر ردن کردن بند بوغاق قلادە ومخنقە
معناسنە وبوینباغی کردآلود توزلو توز بلکود یمکدر ذکی کرمند ایکی
عجول معناسنە لطیفە مکن بروعدە از وصل تو مغبون• نی بینی چە کرمندست کردون
دآزا کزازاد اودە طوغی قول وقراودی ذاتی کز اعند زاء عربیدە عجمیلە

روی لغتدر چقالکه جنککونده کیرلر کزاغند ازدیبه ٔ لاجورد
ببر بر نشانهای دیبای زرد • ویورغان وفستان وصوانی معناسنه ده
کلور قوه حصاری یورغان معناسنه ده نقل ایلمش **زاکن کزاکند** مثله **تی کنید**
چانلنی معناسنه **شمس فخری** وقت خزان تا بباغ سیب وانارست وبه • باد دل
دشمنش همچوانار کفید • **لاجو کلاجود** صغاق قویاجق طبق وطاس
صاغراق که مجلس شرابده کوم اولوب ایچلن طولوسنه دیرلر **کی کلند** با بغان
چباسی که بوستانجیلر انوکله پنبه نک وصوغانک اوتن ایرنلالر وکلند
معناسنه و بیلز یعنی سلکه کاغنج معناسنه بومعنایه غیری آدلری انده
سطوردر **جلالا لین رومی** قدس سره آن کهی کوداشت ازکان نقد چند
کشت پاره پاره اززخم کلند • **لوبن کلوبند** کاف عجمیله اسمح ضم کافله دبر
بوغز باغی **لوبن کلوبند** بر بردن بر بیره ارمغان کوندرلدکلری جرز کبی وغیری
نسنه بعضیلر ایپه دیزلی انجیر وعناب کبی خرسکه به دیرلر دیو بعضی
ایلدی **لوکلو کلووند** مثله **تی کمند** مشهور اوجی ایلمکلی ایپدرکه اترکلر
واررلر اول ایلک آدمک یا طوارک بوینیه وبیلینه بکر کتدوبه چکرلر کتوررلر
تاب کنا بو ترکستان وبنده برعظیم طاغ آدیدرکه پادشاه توران
افراسیاب ترک اولطاغک دامننده عسکر صفا یدوب ایرانیلرله
محکم جنک ایتمشدر **وذوبه** بیامد چوبیش کنابد رسید • براندامی کوه
نکرکشید • **بخیاد آورد بکنج باد آورد** شول دفینه به وخزینه دیرلرکه زحمت
ومشقت ألم کلمه وال اولدر بیه درکه خسرو پرویز بن هرمز بن انوشیروانک
الینه کیردی تفصیلی بادآورد لغتنده کچمشدر وعلم موسیقی پرده • ترتیبدن برپرده
آدیدر **تی کنز** کاف عجمیله ره اوزقوتی ورم اوزی خلولنمسنه ده اطلاق یرلر بعینه
عارضه وعروض الملاقا اولنور همه دشت بذر ریخته خواسته • زکشته
جاه کند برداشته • **کنز** کاف عربیله کندر وقواد سکنه کوید آلت تناسل
یعنی ذکر معناسنه **نکرز کنکزرد** کاف ثانی عجمیدر کنکو صاقزی **تن کنند**
چپا وبرنوع بلیدر اوجی ایکی چتال اولور ههجیلر انوکله بیری پاره پاره
قوپاررلر **وز کوزد** وبالضم کاف ورای عجمیله طوکوز لانه قوردی که طوغنجی
قودارد نجدسی ظاهر اولور خنفسا معناسنه ساراسایسی خوزه لغتنده
اولنشدر **وزی کوزبه** مثله **هب کهند** سالار دهقان واولوکسی وسعه
وتوبیت ابدوب جمعیت دیرلر ومال سلطانی جمع ایدن کسنه قوه حصار

خزینه داراکوبندکه جواهر وزرو سیم بدوسپارند ومثی • توآن پادشاهی که در
ملک تو عطارد دبیراست وبرجیس کهبد • کسرله داخی مرویدر اصح کسرله در زیرا
توبیب جهبذ کلور کسر جیمله ترجمان اللغة وقانون الادب صاحبلری مکسوره
بابنده کتوریب وتفسیرنده انکه مال سلطان بستاند وبخزینه سپارد
اسدی خداوند رزتنک وناپاکه بود • بده کهبد وخویش ضحاک بود •

المکسورة

دآی کرایو بچیدن معناسنه **بیت** شهنشاها توآن شاهی که کردون • نیارد
کزجنابت سرکرایو **زکرد** کاف عجمیله دکرمی دیمک اولور مدور معناسنه وداخی
چوره دجمع اولماق ودوکتم معناسنه داخی استعمال اولنور **زکرد** کاف عجمی و
فتح رایله کیرد لغتندن مخففدر **اسدی** رده دیج کرد هرکه دانا بود • بدوآن کراید
که آنا بود **رداکو کردا بود** ایکی کاف عجمید رچپ چوره وایکی قات دیمک اولور
ردبا کوردباد قاف عربیده زوبعه وجغول معناسنه ساتراسامبسی باد
کرد لغتنده سطوردر **روین کردنو** کاف عجمیله اغزده جیقان اوجق و
درکوعلتی بومعنایه غیری آدلری یالوا لغتنده سطوردر **شوکشواد** کاف
عجمیله اعلام رجالدندر مشهورلردن کودرزک باباسیدرکه منوچهرکه نامدار
پهلوانلرندن ایدی سام بن نریمان بارانلرندندر اصح کسر کافله در **کی کلید** وبعنج
الکاف اغاج حلقه ومفتاح اکرجه ترکیده قفل معناسنه در جامع النوس صاحبی
وچفت حلقه سعود ولت وبرنحت معناسنه ده نقل ایلمش **هب کهبد** فتح کافله
کهبد معناسنه **بسوین کیسوبند** کاف عجمیله ساچ باغی عربیده فرائل معناسنه
صحاح عجم صاحبی وکوزلطون معناسنه ده نقل ایلدی

المضمومة

دآ کداد هرنسنه که ابیله ویا ایلکله بربرینه باغلرلر واسکی تفتانلرکه
یابانلرده اولهه توبیب ایدوب جلاددیرلر وبوراوسع تفتانه داخی دیرلر
زیی کو به بید سورغون جکلی مشک بید معناسنه پرازکوبه بید صحنی چمن
همه کو به بید مشک ختن **زکرد** کاف عجمیله بهادر دلاور معناسنه **کرد**
کاف عربیله بر مشهور طائفه در وبهادر وقوی معناسنه ده کلور سروری
شرح دیوان حافظ ده کرد کاف عربیله بر قومک اسمیدر وپهلوان معناسنه
ده استعمال اولنور دیو بومعنایه خواجه حافظک بوبیتنی شاهد ایراد
بیت زینهار از آب شنبر که شیران را ازان • تشنه لب کردی وکردان را درکاب انداختی

دازی کرازید کاف عجمیله صالدی وجولان ایتدی دیمکدر اولور فردوسی
بپی اردبیش تختش کرازید سام • بشنش پهلوانان نهادند کام • روند
کروند درکنی عتبی وقولغان عتبی سایرادلری برکویت لغتلند. یازلمشدر
زن کرند خرکوززبان زو کرود یعنی طکوزلان یوردی کوزد معناسنه
زی کرنید سکون زا وفتح یا ایله جزیه خراج معناسنه واول سنه درکه
متغلبه اولانلر مغلوبه ولانلرا وزرینه قور وصیغهء ماضیدر زکرید
کاف عجمی وکسر را وسکون یا ایله اورنده وجونسنه تکرخیابنر دیرلر نعاو
معناسنه وکزیدن لغتندن صیغهء ماضیدر وباشی خراجی یعنی جیان معنا
ده کلور لاده کو کلاه کرد اکیج کاف عجمینک کسریله برنوع دکرجی تاقیه در
وبورکه بنه کنبد کاف عجمیله قبه ونقلله اورمق وصحیحی خسرو
دهلوی براق وصفند. دبرسه کنبد کنان براقش چون کرد عزم بالا •
منجوق کشته نعلش نه کنبد عالارا هاتفی دروصف براق بیت بیک
کنبد آهوی سیرت ملکی • برون جست ازکنبد نه فلک نوایی زهی جولا
نکه بنک افلاکه اوزامیدان اولدی • براقینک غه نوقوز کنبد بوتو قورکنبد صفر
ودیار مجید. سابقا تزیین کوبالرنده. کنبد شکلنده صورتلر ایدروب ذوتا
دررایشی اسدی نزمان چوزبن مژده آکا دکشت • زدآذین وکنبد
هم شهر ودشت • یکی کنبدی ساخت عالی زقند • که سودی بران بجرخ بلند •
چنان کنبدی بر شرش ستون • زاندیشه عقل بودی برون • دیکر اسدی
سه منزل بدیره شدش با سپاه • زدآذین دیبا وکنبد زراه • بجاکجاد
کشیه که صوسامک وسایر باغلوجو بانک صیقوب باغنی الدقدن صکره
باغی قلان نقالته وکپکنه دیرلر بجا کجاد یعنی علم موسیقی پردهلرندن
بر پرده دنک آدیدر دیمش نج کنجد کاف عجمیله شوشم سیسم معناسنه
بخی کنجید مثلثه که سنیروغن یاغی اندن حاصل اولور یعنی وصقنلی حقنا
ده کلور دیمش تن کنمد او مجد معناسنه دره مطلقا واول اعاج که طوی
تسا قنرکه التونه وایاقلرینه اوررلر فرخی روز رزم ازبیم اوددرشت
ودربای عدو • کند ماکردد رکاب وازدها کرددعنان • وچونکه معناسنه
قلج وبچاق وبالته وبچاغک کسمزینه دیرلر وبرسبیل استعاره کوردن طبیعت
اولانلره اطلاق اولنمشدر اولنوروانج اولیان نسنه به نسان
ترکیبده مجازا بجرتیدکلری کبی شانارسیده کند دیرلر بیت فرومانده وخیره کردد خرنی

که بینم همی کند بازا رخویش • قرد حصاری پهلوان دلاور معنا ده
کلوردیش وبو معنایه کاف فتحی داخی دردیش نورکو کندرود قوان
کدآری ایچنده بالایدر کند دوچ داخی دیرلر وز کوزد طکوزلان
قوردی خنغسا معناسنه وتبی کوسپند کاف عجمیله قیون وکچی جنسی
هرقنغسی کرکه اولسون کوسفند دینور غنم معناسنه واکثر بودرکه خصوصا
قیون مراد اولور قطعه شنیده ام که بقصاب کوسپندی کفت • دران
زمان که بخنجرسرش زتن برید • جزا هربخاری که خورده ام دیده • کسی که
پهلوی جرمم خورد چه خواهد دید • وشغن کوسفند مثله با عجمیله
فا اراسنده تبادل وتوافق وارد در وتنا کوشاد خبطیا نر دیدکلری
اوتکه معتبرادویه دندر وکوکورد کاف شهرینه قریب برشهرآدید
وکود کاف عجمی وفتح واوله کوید معناسنه وعمامه کلرت دیدوکی کوفتن
لغتندن صیغهء مضارع وزنی اوزرده کلور

نوع اوله اللام المفتوحه

آجود لاجورد ولازورد لاژورد لغتنک معربیدر اول معروف ومشهور
طاشدر اندن رنک معروف حاصل اولور معدنی کوه بدخشانده در غایت
اعلاسنکه صاروبقطه لری اولور وخوش رنکلو اولور حمی اسهال وما
لخولیایه که سوداندن حاصل اولور صاحبنی اویتمز وحکمی عقلنه داخی نفوذ
برمقدار بیسه لرواتت بوینه با غلسه کلی نفعی واردر آد لاد
دیواره مردسی ودیوار قوزوسی عنصری بپای بست کند برکشید کرد
شبر • بدست رخنه کندلاد آهنین بنیاد • اسدی به باخته برجهل لاد نیز
زجذع ورخام وزهر کونه چیز • ووالد دیدکلری یوفقه مشهور قماشی که
عاینده ابجد اولور منوچهری رموز غیب برآرای توچنان باشد • که
نقشهای صورت ازدرون برده لاد • وقوتلو اوتردا خی دیرلروجوع
سخی معناسنه نعمتی بعض نسخده دیوار معناسنده کلوردیو نقل ایلشلر
دیمش وبرنوع ربابدرکه نوم چالنور وبیرنوع اغاجدر صحاح عجم صاحبی
وجوهر وقزل یشاق کمخا وآس که قانجکد یدکلری حانور جگله دیرلر دیمش
ازور لاژورد راء مجمله لاجورد معناسنه کک لکد فتح کاف عجمیله دپمک
وشکم طبنجه معناسنه تک لند آلت تناسل ذکر معناسنه منوچهری ازبی قطع
نسل او ایام • دشمنت رانه خصیه هست نه لکنده • وکه لوند فتح واو داوکه

لاجورد لاژورد

کلند کلند

نعتی آرزوسنه تابع اولوب کز. بوده بوند کسر واوله بویک قرنغاجی
نظامی بیتی چون تنور خشت پزان دهنی چون پوند رنکرزان • بعض نسخه‌ده
پوند یازلمشدر یا ایله که آخر حروف تهجیدر کوم ضم لام ایله صحاح عجم صاحبی اوتکو
و آزغون معناسنه نقل ایلدی هی هید مثل پوند معناسنه

نوع اول الالف الممدودة المفتوحة

ادرزا مادرزاد براناددن طوغمش اوغلانه دیرلر انا برقرداشی که باباده اولیه
اراسفن ماراسفند ومرآیبرنک بکمی قوزیجی کوتی الون مالوند کوند
الوند مقابله سنه برطاغدر قوام الدین کلنداری بوبیله نقل ایتمش ونو
بیتی ایراد ایلمش بیت صحرا خوشست ودامن الوند ومالوند • ساقی بیار باده
وبر ریش زهرخند • انن مانند بکدش ونظیر معناسنه مابرامامیسی
آشنا لغظیدر. یازشدر انن مانید نرد وشطرنج وسائر بونلره بکزر اویونه
نلرده یکیلوب مغلوب اولسه مانید دیرلر مات اولدی معناسنه
شغی خرد شطرنج دانش باخت باشاه • ولیحال نخشبند دسته‌ها نید
ومانیدن لفظندن صیغه ماضیدر لطفی چندانکه بیاراسته نام جانش
در جلوه بخورشید جمال تو تمانید • اهی خر ماهی خرد اوو ادنجور ابالق اهی کر
ماهی کرد چیاق بالق بینا بینا دکوستر مسون دیمکدر خی مخید خاء
معجمه ایله دیرنش وحرکت وسرعتله کتمک معناسنه صحاح عجم صاحبی جاپوردن
اوشا بونب آت قاتی یوریک معناسنه تخصیص ایلمش مد مطلقا نیل درد
وبوردن وغیریده اولسون زمرد آزآدم لسان عربیده کی رجل معناسنه
درحد بلوغه وارمینجه مردم دیمزلر ومجازا شجیع وبهادر معناسنه کلور
زی نزید طرامات اویونی سرآمسراد حلال شنه سنی مسند نعمی
حرازاده معناسنه نقل ایتمش عربیده ضم میمله حرازاده معناسنه در فتح
میمله بویک یاصدق معناسنه فرنود نعمی خلیفه وشیخ وبویوک
کمسنه واشقلر اصطلاحنده پیر لوینکالتی یاننده اولان پوستدن اوتوراق
ایشغه دیرلردیش فکمو مفلود حضرت عزرائیله و بعضلر حضرت جبرائیله
دم دردیلر نه منوادات نسبتدر آخر کلمه یه لاحق اولور لوودیکا اولور
عربیده ذو معناسنه مثلا دانشمند بیلکلو وفسنمند شکایتلو واندو همند
غصه‌لو کبی لفظ مند ربط معناسنی افاده ایدر ارباب لغت بوبیله نقل
ایتمشلر اما فاضل محقق دقایق الحقایقده بو وجهله تحقیق ایتمشلردر که اول

حالت

حالت که عارضیدر انده ادات توصیف منددر نیازمند دردمند کبی نیاز
درد ده امور عارضه دندر اما اول حالتکه خلقی اولا انوکا داتی آخر کلمه
کا آنوددر بینا د د بالا ده توانا ده اولان الف کبی خرمند فتح ها ایله
شد چند وزننه متغب دیرکلری آلت سکون ها ایله عربیده بشکه
در اوغلانجقلری یاتورورلر

المکسورة

دآ مراد مرتب جبر معناسنه عربیده فارسیده دال ثابعدر دی موبد
مثل مراد لفظنک اما له سیدر حساب حبیب کبی شو مشود عمامه
دستار معناسنه یان بی میان بند قوشاق وادچقور تکه معناسنه بانه ق
بانه قد اورته بوبیلو دیمک اولور یرد ا میرداد دیوانچانه کبی اطلاع
دیرلر صحاح عجم صاحبی دیوان وبکی سلاملق ودوتکه معناسنه نقل ایتمش
برزا میرزاد بکزاده دیکدر میرزا معناسنه برب میربد مهمله قاضی
جوداد بزمیزد زاء عربیله شول مجلسکه انده شوق وعشرت ونشاط وسلوت
اولا اسکطوسی وهندوشاه نخجوانی نقلندن. فتح یا وسکون زاء ایله اسک
نششتند ازاد پس میان فرزنده بمی نو گرفتند کار از میزد • ومعیار جمالیده
یانک سکونیله زدت لفظندن صیغه حالم موافق نقل اولنمش وسید العاصم
صاحبی وحلیمی بوبیله روایت ایلمشلر نعمی مجلس مهمانی وعشرت ومهمان
خانه دیمش فردوسی زمین میزدی دشت هوا نیلکون • بر آمد همی موج دریای خون
میزد زاء معجمه ایله نعمی معشوقه یعنی اونیا ش معناسنه کلوردیش یکند
یکندود کاف عجمیله توقار دیبر معناسنه

المضمومة

مد اوزانده بشیوزدر هم دیرلر درآ مراد کوکلده بلکی عربیده رفاریس
دال ثابعدر مرد سکون را ایله مردن لفظندن صیغه ماضیدر اولدی
دیمکدر وکلمه اتباعدندر خرد ومرد کبی وخرد معنا نعمی ایچوبلولو
معناسنه ده کلوردیش مرد فتح را ایله دیبی اغاجی آسی معناسنه مورد
لفظندن تخفیف اولنمشدر ردآ مرداد قدیم آیلرینک یدنجی کونیکه اول
آیده اولکونی بیرام ایدرلر و هم تاریخ زبوردن وتاریخ جلالیدن بر
آیوکه آدیدر تاریخ جلالیده اوره تبای آبیدر ستین تاریخ فرسنده
کبیسه اعتبار اولمادوغی احلدن ایلرو کیرودر ایله فردوسی زخوداد
ازبر وبوم شاد • تن جاد یا بانت رداد باد • مذکور فصل صیغداولی تیر

اوسطی که بر داد دُرد کراولندی آرینک آدی شهر یوزدر دوآری حروار بید
اینجولولو معناسنه خاصیتی مزرعات و معاجیلدر قلبه قوت ویرر و هم وغم
کوکلدن کیدرر و بوغمازدن کلن قانی منع ایدر و مالیخولیایی دفع ایدر و
وکوز نورن آرتورر و تکیجلی کوزی وجغردن صاقلر دو رود اروند بمعنا
ذ مزد کرایی اجرت و ثواب و مشتری یلدزی سمن سمنبد عقلو و عقاللو
نعمتی صحاح رومیه و حاصلو و باغلو و صفالو و ایکلو مثلا لو معناسنه در کلور
دیو نقل ایلمش لسان فارسیده خست شکایت معناسنه در ذکر اولنان جمیع
امور شاملدر شکبی مشک بید مورغون چیچکی که عرقی چیقارلر غایتده
نافعدر کوزنه بید بید داخی دیرلر فردوسی همه درقصبهای سرخ و سفید •
همه چون کل ولاله و مشک بید • لی ملند سوز و کلچی و اقسامه دیکلدر
و ب موبد سکون واو و فتح با ایله بعض ارباب لغت حکیم و دانا و حاکم
آفتاب پرست و وزیر معناسنه دیمشلر و میدانی روایتنده آتش پرستلرک
اولو دانشمندلری که جمیع مشکللرینی اندن صورارلرد یتمش طبری داخی تاریخنده
بوینه نقل ایلمش اما طبعی ویش شاعرلرک شعرلرینده استعمال اولنالردن
اکلانورکه هر ملتک اولو دانشمندلرینه اطلاق اولنه دیمش بو قولی مؤید
فاضل محقق دقایق اکمه نفعه بو بیته تحقیق ایدرکه لسان فارسیده موبد
دانشمنده دیلور نته که بو بیتدن ظاهردر بیت نعم و خرد بندکان
در تو • بود در سخن هر یکی صدچو موبد • دانشمندلرک اولوسنه موبد
موبدان دیرلر مجوس دانشمندلرینه اختصاصی یوقدر و جادن موب موبدان
موبد مذکور طانعم مکرر اولوسنه دیرلر موبد موبدان معنا زد مواد
فتح رایله مربی اغاجی که طبیبلر قاتلنه آس دیکلوا مشهوردر اسدی
دران مرزبد بیشه بید عود • میان شان بنی مورد افزون زسرو و سیم
المقاصد صاحبی و تجوز سکون الراد دیمش و بعض ارباب لغت کل وزرد
دکلونکه وصو اورناسنده بتان سبزه یه دیرلر دیمش

نوع اولده النون المفتوحه

ابدی نا بدید بلورسز اولمش معناسنه اجو نا جود قدح وساغر که
انونکله شراب ایچرلر آر نا رد الف ورا و دال اوج ولک سکونیله کشنه
مراد معناسنه علیشی و قتیبی و طلحه داخی دیرلر ولغتی و ناکس معناسنه ده
کلوردیمش اکوار ناکوارد کاف عجمیله بیمکسک هضم امتلا و تخمه علتی

ناکوار

ناهاد ناهار

ناکوار معنا تخمه هرکه اندر معده دارد ناکوارد • کلکه داردیا نتخمه
آرد امداد ناهداد قره حصار وادی جغتی کشه ناهدار معناسنه در دیمش
آرنارد ارکسز وکلکسز بی مروت اولان امزانامزاد نشانه
تیز واولکیشیه دیرلرکه آنوک اددسوز شو یلمشی اولا امزنامزد شله
نامزادلغلقدن مختصردر آهو ناهد یعنی وجامع اللغات صاحبی بوستان
ارماغاسته یعنی دوستورلق بوستان زنانلر زب ناربستان معناسنه
کلوردیمش زن نار پستان معناسنه اولان ناهد عربیدرکه قانون
اللادبده وسایر لغاتده مذکوردر اهی ناهید زهره یلدزی
که اوجنجی فلکده در ناهیده داخی لغتدر برجدی ثور و میزاندر ثور فلکه
میزان هوایه منسوبدر و ناهید هر برجه یکیم ددر کون اکلنور ودخی
سعد وماده است وسرد وترزهیم یر نبرد جنک و حرب نابرد لفظندن
تخفیفا دیمشلردر نی نبید عربیدر خرمادن اولان شرابه دیرلر فارسیده
مطلقا شراب معناسنه دری لغتده فارسیده داخی شایع و ذایعدر
بلا نلاد بنیاد اساس معناسنه بنلاد داخی لغتدر نونله بایرلاسنی
تقدم وتاخر واردر نج نجد دمور بوقی پیم آهن خبث الحدید معناسنه
نمی کرآهنکران شکر جود توکوبند • بکوره درونه زرشود جمله نجده • او
دآور ناورد آورد صحاح عجم صاحبی جنک وپیکار معناسنه نقل ایلمش
وکعکه وآتلو طاشه کبا بری طاشلرکه برشتنه سوربسه لر دوز پیلر و
استعاره طریقیله بنجه کوتدن فالی بایت قاصغنی طاری اکلنه
دیرلر خوا نخاد ایرکجه نهار معناسنه نذ بوی خوش عنبرینه ترزد
بر معروف و مشهور اولوبدر ملوک عجمدن ساسانیلردن اول پادشاه
اولان اردشیر بابک زماننده برحکیم وضع ایتمشلر دروانا حک
اوزدکه داخی دیرلر بوداق ورتوع اغاجه داخی دیرلر زنود قث
عربیده عنده معناسنه مثلا فلانک قتنده دنیا یوک قدری یوقدر
دیرلر ونزدیک بنوم یانومده ونزد اوانوک یانیده دیرلر زن نزند وباکلی
مطلقا حالی متغیر اولمشه دیرلر کرکسه عضدن لطیفی کنوم زقدرمانه نژندی
حرام خیالدار زلهوخند • کرکسه صولنماغله اسدی کنون سوسنده درمندی
کلت رنجت لاله نژندی کرفت • کرکسه اولحالت غضبله که صاحب هیبت اولور
وله همی موژند حیراز کوسفند • که بردرد جشنی جوشیر نژند • کرکسه

تخاده نیان

نزده بر

اوورنده عدم قدرتدن عاجز قالمغله اولا **ولـه** خرد نیز دانم
که چون دل نژند، بماکند دردم آسان بدبند **سنخور نسخورد** نعمتی
کوشکه طوارتم بید کوردن صکی و اغزی جنبار نسخور معناسنه **شوا**
نشواد املام دجالرندر **نشی نشید** بیوک اراتی وشوار وتیمق معنا
عرسیدر **عنوی** زعشق لوح ثنای توطفل دومکتب. نشید مدح بروف آرد
از حروف هجی **علقی نعلبند** معروف نعلبیجی دیمکدر اولور بیطار معناسنه
عنو نغنود نغمتی اولو اغاج معناسنه دردیش **عنو نغنود** مثلا دیمشی
وی نغزید هرانکس که بدبیش درکاه تو بنوید برجان برخواه تو
مر نمد کیکل وکیجه **مار با مرا** **غاز بامداد** صباح غازی **نکسو نکسود**
باصدرمه دیمکلری طوز ایله باصدرب قورید بلان ات **بیت** آتش
نو محرم این دود نیست، این سمک تازه نمکسود نیست **تی نمید** نومید
لغظندن تخفیفا و نمندر **بیت** نباشد نمید از خدای بزرگ، بجز کافر
تیره رای سترک **ور نود** طغان تعیین معناسنه **ورد نورد** فتح واو
وسکون را ایله نحو ولایق و پسندیده معناسنه برمعالره ضمه
داخی روا یدر و برنوع جزئیه درکه ترکلر کیرلر وجلا هلرک سلنی دیدکلری
اوکلرنده اولان آلتدری که بیری طوقدقجه اکا صاردلر واورد دیدکلری
لغظندن صیغه امرووصف ترکیبدر آنده وسایر بیلان طواره دستیاح
ده اطلاق اولنور ع طالب ره نورد قانع باش راه نورد بو بیتده آت
وصفنده دیلمشدر **بیت** اسبکی داشت شاه راه نورد، که بعیوق میر
ساندی کرد، ونبرد جنک معناکه بانوکه واوه تبدیلی لسان فارسیده
شایعدر **بیت** هریکی در نورد چون شیری، قایم کشوری بشمشیری
ودرز یلرک برمعروف دکشینک آدیدرکه ترکیبیه ده شایعدر ودرم
وبوکلم ویوزی عیننه یه داخی دیرلر **وی نوینرا** امید سزدیمکدر **نورد**
نوند بیک تیز رو وخبرایلتیجی **اسدی** برجه آکهی زوسود وکرند
بران هم رسان زود نزدم نوند، ومطلقا ایلدیجی وایشیجی طالب
معناسنه حلیمی یونده ضم نون وفتح واو ایله یورغه آت وبوکا دات
وبیک دیمش ساتی ارباب لغت مفتوح ما بنده دکورشلر وفربینده
معنا **اسدی** برافکند هریک نوندی براه، یکی نا مر باکشتکان نزد شاد
بعض ارباب لغت نوندا نوکا سابیندن دردیشلر فاضل محقق دقائق

الحقائق لغتده آنه نونده الحلا قحه کنده سرعتی اعتبار دیلدر حقیقتده اورسایر
دیو تحقیق ایتمشلرنه که فردوسینک بوبیتنده واقعدر دیمشلر **ه** سمند
نوندش همی راند نرم، برو بر همی آفرین خواندکم، **دیکر** ز نعل نوندان پولاد
زمین را زجنبش برافتاد بیخ، ونوند برمکانه آدیدرکه رستم زال اندن
پهلوان لرایله عشرت ایلردی واداپیره آذر برزین داخی دیرلر برزین
کشته آنده آتش کرده بنا ایتدیکیچون **وی نوید** نوالم معناسنه **امیر معزی**
ز وضیعفا تر امید وز وفیر از تر نوید، ز واسیر از تر اعطا و زوبتها تر امثال،
ومژده بشارت معناسنه **حافظ** بیا که رایت سلطان با دشا درسید، نوید فتح
وبشارت تمر وماه رسید، وبشارتله بریجی معناسنه ده داخی رویدر
ودو نرتیجی وارغابیجی برزان ونوان معناسنه ع تیا عدوی نوبا داز عنا
چونال نوید ونوید لغظندن صیغه باضدرحصل مقاملهده داخی استعمال
اولنور ووسیله القاصد صاحبی ونعمتی نوید ضیافت وعده ایتمک معنا
ده کلور دیشلر وقوت وتوان وعده وعوض وامید وامید دیرمک ممالح
مجم صاحبه وطوتی واویا نوق معنا لرینه داخی استعمال اولنور دیشی **نارکی**
نار بو نمونه رخ زنج زردار چیست کونی، مکر کوا انتقام شده نهار ریده
ناوی نهاوید شله واوبله ووراء مهمله ایله وروی لغتدر **یاردست یازد**
آیتمق وآلیمه دیمکدر **یارستکو تیار دشت کرد** ایله مدی وایلدیمیه معنا
یارد نیارد صیغه فعل مضارعدر نفی قدرتا بچون استعمال اولنور زمان
حالده وزمان استقبالده هرفعل که آندن نفیا اولنور انوک اوزرینه دیا قایم
تمام مصدرینک اوزرینه ادخال اولنور نیارد ستدن ونیارد برد آلیمه
وایلتمیه بیغ آلماعنه وایلتکه قدرتی یوقدرد یمکدر اولور

المکسورة

زا نژاد اصل ونسب نژاد بحمه ایله محبوب ومجتبی نام کتیلده نسب
قیدینا ایمیوب اصل ایله کفایت ایتمشلر احمد اسمعیل برلغتی مکسوره با ینمه
کتورمش وبعض اصحاب لغت مفتوحه ده کتورمشلردر **زه نژند**
مطلقا حالی متغیر ارشی کرکه صولادن کرک غصه دن کرکه ارزده عاجز
قالمقدن کرکه اولحالت غضبله هیبتلو اولقدن تفصیل ایله استشهادی مفتوحه
بابنده کتورلمشدر واولوخواجه وایما بخی کشه **حافظ** جمال صورت ومعنی
زامن صحت تست، که ظاهرت دژم وباطنت نژند مباد **ژ نژد** تم

نعمتی نژند معناسنه دردیو نقل ایتمشی زمن نژمند غصه لو زوّمن نژمند
نعمتی بو ایکی وجه اوزره روایت ایتمشی نهٔ نهاد اصل و بنیاد بدن کہ ترکیب
و بنیه دیرلر و رسم و آیین و اصل و نسب نژاد کبی و نهادن لفظندن صیغهٔ
ماضی و مصدر معنا سنه در داخی استعمال اولنور یعنی وترین و بخی معناده کلور
دیمش نهٔری نهاربد قورقدی دیکدر فتح نونله داخی روایت ایتمشلر هاوی
نهاوند مثله کذلک فتحله داخی مرویدر نهٔون نهاوند عجم موسیقیدن بر پرده
آدیدر بازمن نیازمند حاجتلو دیک اولور برومن برومند قوتلو دیکدر
نژن نیژند صحاح عجم صاحبی بولانق و جبرکین یوزلو دینی نیشخور نیشخوره
کوشکه بعض حیوانات یربیدکدن صکره تکرار کوشش چینبرز و یر صوکره فتح نونله
ایله نشخور معناسنه و ساترٔ اسامیسی انده تحریر اولنشدر نهٔخور نیمخورد
مثله کاتبی قضا که خلق جهان صید نیم خورد ویند • جو باز تست از بی نجیر دست
برور باد • و اولمقه بغرا که عرب‌جه ذنیک دیرلر نژو نیژود ولایت با بلده
حاکم اولانلرکه اوتوردوغی شهرک آدیدر دوزمان اوانلرده رستم کوبا باسی زالکه
آبا عن جد حکم ایتدکلری ولایت ابدی زاولستان داخی دیرلر آخرهٔ دال ایله وزاء
عجم ایله روی لغتدر نوتر نیوره بهادر و کربز و مردانه و عاقل و طاقت و آلت
معناسنه یالکوز نیو داخی لغتدر

المضمومة

نخود نوخود حبوباتدندر که ترکیده داخی نخود دیرلر وآ نواد نوروت نبیرد
معناسنه وکر نوذ لایق و پسندیده وحلا هلرکه سمنی دیدکلری اوکلرینه
طورات اغاج که بیرنی طوتدقجه اکا صاررلر و یوریجه بیرو بوکلم بومعنا الرفع
نونله داخی روایت اولنشدر صحاح عجم صاحبی و اعلام رجالدندر دیمش و اسم مصدرد
دوزمه معناسنه وتی نوفید ایتولندی و کومله عدیمکدر نوفیدن لفظندن
صیغهٔ ماضیدر فردوسی از آواز کردن بنوفید کوه • زمین آمد از نعل اسبان ستوه
وذ نوذ نشتیجی و ایلدیجی و تیز یوریجی و ضبر ایلدیجی و یورعه آت دیکه
معناسنه و نعیم و محکم و دولت و قلیج کناری و بر قلیج آدیدر دیو نقل ایتمشی
همی نوصد طقوز یوز نعداده معنا

نوع اوّلده الواو المفتوحة

اشا و اشاد زه حصاری عطا معناسنه نقل ایتمشی الآ والاد بنیاد اساس
معناسنه بو معنایه سایر اسامیسی بنلاد لغتلند • یازمقدر و قورقد بنانک
بر جاسنه دیرلر بنالرد بنلنه مستعملدر بر قوراکی قوردیرلر یوه داخی دیرلر

عرب عرقی دیر وآرد ورارود ماورآء النهر ولایتنک آدیدر آستا
وراستاد رزق مقسوم و وظیفه معناسنه استعمال اولنور ربند وربند
کوملدرک و بربند و سینه بند معناسنه لسان فارسیده با ایله و اوّ آدر اشد
تواخی وستاد دوارد در وزرو ورزرود ماورآء النهر اقلیمی ورارود معناسنه
بیت یک موی نبود از سر او کم که جهان را • آن موی به از جمله سمرقند و زرزود دستا
ودستاد وراستاد لفظندن مخففدر وظیفه معناسنه دن ورنه اورمجک
اوی بیت عنکبوت معناسنه و اورمجک کندوسنه داخی دیرلر ستا وستاد
سین مهمله و تا ایله که ثالث حروف تهجیدر بسیار و کثیر و طولو معناسنه
سنا وسناد نونله مثله و ارقاسی اوستنه یا توب اویومق معناسنه و ستا ده
معناسنه شنا وشناد شین معجمه و نونله چوق و طولو و سناد معناسنه بو لغت
هم سین مهمله و تا ایله هم فائله و سین مهمله و نونله و هم شین معجمه و نونله مرویدر
لغتدر که وند صنامق تجربه معناسنه و ایشد زحمت چکمک

المكسورة

ستا وستاد چوق و طولو سین مهمله و تا ایله مفتوحه بابنده داخی
اوچ وجهله روایت اولنمشدر بی وید بیتوک کمز معناسنه وید داخی لغتدر
فتح واوله شمرفی مراد این شده از زمین دولت حاصل امید او شده چون
نام او زعالم وید

نوع اوّلده الهاء المفتوحة

آرهارد وسیله صاحبی و نعمتی و زین آیدر نک یکرمی بشنجی کوننه دیرلر مثلر
ربد هربد آتش پرستلر دیننده باب عجم و دینلرنده بر مرتبه در اولان شند
اولانلرک اولوسنه هربد هربدان دیرلر موبد موبدان کبی هیربد داخی لغتدر
ردو هردود بر مشهور جزیره نک آدیدر ریدو یری هرید ویرید کیکا
وسکخواتن و ترار بیسی ساکتی ا ولدوغی نزهتکاه هنکام آدیدر رزادشتی
هزار سفند بر مشهور داروددر خرداد دیرلر شتا هشتاد عدد که کماکان
ثمانین معناسنه فتا هفتاد یعنی سبعین معناسنه فتص هفتصد یدی یوز
سبعمائه معناسنه که هند یعنی فوق معناسنه دردیشی مانن هماند بکدشی
ماند مثل و نظیر معناسنه اسدی همیکفت کین ماه فرزند اوست • از و زاد
زیرا هماننداوست دیکر که از چهره و بالا و فر و شکوه • هماننداوکس نبدزان کروه
ساترٔ اسامیسی آسا لغتنده یازلشدر ماود هماورد مثله اسدي

ها ورد سوی هم آورد شد • در رود نشت برچرخ ناورد شد ولد بدوکفت
برکشتت روی بنست • هم آوردت آورد عمد بایست چخن همچند اولقدر دیمك
اولور مدآما هداماد بجناق عورتنك همشیره سن آلانه دیرلر نره عصیان
بنجوق معناسنه دیشی قرا همزاد ایکیز توأم هیکم معناسنه وسیله طوغان
قرن باشداشی معناسنه هسو همسود ایت بورنی دیدکلری یمش و
تونجه اکدد هسوکن هم سوکند بیرآندلو همید یانداش ورداشی
اوقمش تود هودد صاین اغاجی بعض نسخده هوورد دوشی هی
همید نعتی ایله وتهمت معناسنه نقل ایتمش وی هوید دوه هویدی
کدا ایچی اوتلوق ایله طولدروب دوه ارقاسنه قورلرسا نعربینه جوبته
دیرلر یی سید وبالکسر بتی وبیا ورد ورییزی آدلری بنجه کنت لغتلده
مسطوردر صحاح عجم صاحبی کسرنی تصحیح ایلدی

المکسورة

دب هو بند اولکه آتش پرستلرک آتش خانه لرنده لیل ونهار
خدمت ایدرلر قوم مجوس ایراتوکسورد بینه وامرونهینه اطاعت ایدرلر ما بینلرنده
قطع نزاع وفصل خصومت دقاضیلق اولاییدر ترتیب ایدوب هو بند دیرلر
جمع ایدکلوند • هر ایند دیرلر وزبور رجاعتده اولورینه هیربذ هیربدان
دیرلر بوب هیربد مثله هو بد لفظی بوندن تخفیف ولمشدر نعتی جهود
ترسا ضیسنه داخی دیرلر دیش ودراصل محتشم واتش افروز باشددر
کنبد آتش پرستان دیو نقل ایتمش ووسیلة القاصد صاحبی محبوب
العارفینده مطلقا کوه بجزه نك قاضیلرنه دیرلر دیو نقل ایلمش تحفة جزی
قاضی جهودان دیمش وبو بیتی انشا ایلمش • قاضی محکم بچرخ از تو عسوی
ورنه در حکم بنود یش زه هیربدی • جامع الفرس صاحبی بوز نر بوزه
یعنی کاورلرکتخداسی دیمش صحاح عجم صاحبی بالفتح دیمش لد هند مشهور
ومعروف اقلیم درکم اندن کلان تحف واصناف بهادر هیچ بر ولایتدن
کلمز یچ هید وبالفتح یناکم اکنجیلر آتنلرندندرکه انوکله دانه یه ایرلکا
یپجوی صمانی صاورورلر سائر ادلری بنجد کنت لغتلده • تفصیل اولنندر
یرمن هیرمند ولایت سیستانده • برمشهور ایرماق آدیدر اسدی
بزد خیمه کرد لب هیرمند • برآسود با فرحی روز چند • نعتی روستان
دیش

المضمومة

ده هدهد ایبك قوشی و بیدر فارسیده داخی شانه بسر ومشهور
درکه آشیانه سی تازوات وسایر بد رایحه نجاسات ایله ططلودر وآدی که
بو پودر لطیفه نك استشهادا ایچون کتوردوکی بو بیتده مقصدر بیت
کوباکه آشیانه پوپوست چشم تو • همواره با پلیدی وآذیخ کنده است
سائر آدلری زبوت لغتلده یازلمشدر دقو هو مرد وسیلة القاصد
صاحبی ونعتی ویرلی آبلر بیك اولکونه دیرلر دیو روایته ایتمشلر اما مشهور
اولان اورمزد در الفاظیله یزبی هزبد مثله یومن هنومند هنرلو
دیمك اولور وشمن هوشمند اوصحیح یمکدر

نوع اول الیاء المفتوحة

آ یاد از بر حفظ معناسنه وانکمق معناسنه اسم مصدردر وعربچه تذکر
دیرلر صحاح عجم صاحبی وحاضر اولان وکسه یه غیبت ایتمك معناسنده
کاوردیش آر یارد الدن گلمك معناسنه صیغه یه فعل مضارع عدد
اثبات ونفیا مستعملدر اثباتی اثبات قدرت ایچون کلور زمان
حالده یا زمان استقبالده • فردوسی خریدار جانرا که یارد ستود • وکر من
ستایم که یارد شنود • دقیقی که یارد داشت با او خوب بتی داشت • نیارد
بدم مرحم راهرا کا ارمن یارمند اسدی بیزدان کرا بیدنا از کوند
بود تان نه بهره وجهان یارمند اکن یاکند یاقوت دیدکلری معتبر طاشی بو لغت
باء عجمی ایله داخی مرویدر ارن یارند نوروزی معناسنه تر یزد مشهور شهر
ادیدرکه اندن لطیف قماشلر کلور یزدجرد بلا عجم آدلرندندر خصوصا
ملوك عجمدن دردنجی طبقه سی ساسانیلردرکه اکا برده داخی دیرلر آنلردن
بهرام کوره باباسی آدیدر غایتده ظالم نجباکه وسفاك نابالکا ومما عیبی
یزدجرد اثیم دیرلردی واندن اول ابو اسمه سمتی یه بو عیدی واول
طبقه نك موت سلطنتلرینی بعض اهل تاریخ بش یوز یکرمی بیل وبعضلر
بش یوز اوتوز بر بیل وقاضی بیضاوی دردت یوز اوتوز بیل واکا صکره
پادشاه اولان یزدجرد بن شهریار ابن خسرو پرویز ابن هرمز بن انو
شروانددر که حضرت فاروق اعظم عمر بن خطاب رضی الله عنه زماننده • ملکنی الدن
آلدوروب اسلام لواسی سرافراز وکوزعنی سرنکون اولوب اخر عثمان بن عفان
رضی الله عنه حضرتلرینك زماننده مرو دیارلکنده قالوب قاچوب بردکرمن کیروب دکرمنی
ودکرمنجی اسبابنه طمع ایدوب کندوری بیلدرینه هلاك ایلدی تاریخ هجرتك اوتوز

حالا نعوذ بالله ده یارنیلان تاریخ ذهکد اولی مذکور یزدجرد که عجم تختنه او
تورزدوغی کوندندر که ربیع الاول آیینک ایکنجی کونی که تاریخ هجرینک
اون برنده ایدی ومذکورکه بادشاهلغی زمانی بیکرمی ییل اولدی **دغنی بزغند**
تنری دیرکلری لوت که تحقی شماق اولور یعنی پارسی وتازی آواز نزد داخی
دیرلر دیشی وبو لغت باء عجمی ایله داخی روایت اولندی **بچنی بچند**
بر زوقت وبر قاج دیمکدر **لهدا یلدو آمد** اشاغه کلدی معناسنه

المضمومه

وزغنی بوزغند پارسی آوازی وآدم آوازنه داخی دیرلر

باب الرآء

نوع اوله الالف الممدودة

بآ آبار قورشون رصاص معناسنه یعنی اریمش قورشون معناسنه
نقل ایمشلر **بخو آبخور** صحاح عجم صاحبی وبالتصریح دیدیکی قاعده تورزده
اوزره صفتدر صولاینجی وصوایچیجی دیمک اولور صوکه صوایچجک یر صو
معناسنه شایع وذایع اولدی **لطیفه** درین آبخور کی نکشت آبخور که
آخر بخاکش نشد تیر تر اولکی آبخور اسم مشهوردر صواد معناسنه وشکل
آبخور وصف ترکیبیدر صولاینجی وصوایچیجی معناسنه واوریمیدر
سرو تر قافیه سنده استعمال اولنور رحمة الله ناسروری که شارح شبستان خیالی
ودیوان خواجه حافظ ومثنوی مولوی در آبخور وصف ترکیبی تولنجاق
خورنده آب دیمکدر اولور بورادا ولنجاق صواد دیمکدر دیدیکی آبشخور
داخی بونجلین در واخرینه بردال کتوروب آبخورد داخی دیرلر محلنده
تفصیل اولنور سائر اساسیسی داخی آبخورد لفظنده تحریر اولنشدر وسیلة
المقاصد صاحبی ونعمتی آبخور فاوق ودفار بوزمعناسنه داخی کلور دیمشلر
بدآ آبدار صولو سنه که تازه وتر اولا قوا کمده اولسون غیر بیع اولمیه
بزآ آبزار هویج یعنی طعام قوید قلری اوت یام **بستر آبستر** یعنی
کرنجه وتیز یرلر آبسرد معناسنه **بشخو آبشخور** آبخور معناسنه نوزیر
قافیه سنده استعمال اولنور **بکذا آبکذار** چیار اولاق معناسنه **بکی آبکیر**
اولجوقور بیر آتنه صو جمع اولور کولجک واکرکه دیرلر وبالتمرّ **اسدی**
بهکوشه زرین بکی آبکیر کلاب آتش وریک مشک وعبیر وسیلة المقاصد صاحبی
یعنی جولاه دیشی وقتلاق **بیا آبیار** صو صوادیجی باغ واکینلکی کمال معنامه

تا کشت تخم مهر تو بیکدم جدا نشد ازچشم سار خون جکر آبیار چشم
تشبا آتشبار جهتی که انکله طاشدن اودچقارلر زند وآتش زنه
معناسنه **چآ آچار** وبالتعریف یعنی هرنسنه نکه طراوتی وصوغانک ترشیسی
دیمی وبعضلرسکه صوغان وسرکه لو آشی وریجال معناسنه نقل ایتمشلر اما
اصلده مطلقا ترشی یر اطلاق اولنور هر نسنه اولورسه اولسون **خآ آخار**
سغط اولوب بیانه آتیلن نسنه آخال داخی دیرلر **خآ آخر** ضم خا ایله قوزینک
وحوض واصطبل معناسنه آخور لفظندن تخفیف اولنمشدر که طوار بایتوب
طورمحق ویپر بیجک یره دیرلر **آخز** کسر خا ایله صحیح فارسیدر نوعی
تعجب وتنبیه معناسنه استعمال اولنور نترکیم شیخ سعدی بیورر که عشق
بازی نه من آخر بجهان آوردم یعنی عشق بازلیغی من جهانه کتوردم آخی
دیمکدر یعنی سنداخی بیلورسن که حال بو منوال اوزره در وترکیبده داخی
مستعملدر وار آخی کلمه آخی دیرلر **لطیفه** راهم زدی ولطف نمودی بدلبری
آخرچه شد که ازسر من باز کشته عرفا وبحاة ضد اول معناسنه اولور
وواز لغت بو قلوق کلمه دیمکدر که هی بعا لیسک صفتیدر **خرکا آخرکار** ایشک
آخره دیمکدر **خو آخور** طوار طوروب یتاجق بیرو یر بیجک محل دیرلر وقورنر
وحوض معناسنه ده کلور ووادی حذف ایدوب آخر داخی دیرلر **خیزکا آخیزکر**
کزنجی دیکا اولور کاف عجمیله ذبر آخیزا کادیرلر که بالجمله فالبغا کبه کسر ویا
خود تالوانجه دوکوب قورود قدن چقاروب انوکله ایلا ابدیرلر اکا
ترکیده کزنج دیرلر یعنی آخیزی زاء عجمیله تصحیح ایمشلر **ذآ آذار** وسیلة المقاصد
صاحبی وطبیعی یعنی بر آی که آدیدر که روم آیلرندن اکا مارت دیرلرد بنالر
بو تقدیرجه اول بهار اولور اما هندوشاه نخجوانی ساعی شهور وفصول
اربعه یه فرسی ترتیب ایله دیدوکی بوقطعه نظم نفونندن خرنیک صوکه فصل اولور
واول قطعه بودر **قطعه** بعدفروردین بود اردبهشت وز پس آن نیکاه
خرداد وتیر بازمرداد ست وشهریور دکر مهرو آبانست وآذر و دی فنیر
وزدی وبهمن چوبکذشتی بود ماه اسفندارمذ این یادکیر وبرفا طرداخی
برقطعه دیمش **قطعه** زفروردین چو بکذشتی مه اردبهشت آید بهار خرداد
آنکه چو مرداد تهی باید پس ازشهریور وازمهر وآبان آذر ودی دان که بر بهمن
جز اسفندارمذ ماهی نیفزاید ونعتی وبنی آیرینک طقوز بجی کوننه داخی
دیرلر دیشی **ذآ آذر** اوذ آتش معناسنه جمیع اصحاب لغت بویله نقل ایتمشلر

آذر اخکر
زنکر

اما فاضل محقق دقائق الحقائقده اخکر و آتش و آذر تفصیلنده بویله
تحقیق ایتمشلر آتش اوددر که عناصر اربعه‌نك بریسیدر محسوس اولسون غیر
محسوس اولسون و کتابلرده جزو اولان نسنه‌یه ده آتش دیرلر اما آذر دیرلر
آذر اول قیزل محسوس اوده که اسمیدر سمندره آذر آتش دیدکلری اوده
ایجوندر معیشت ایدر و کنده اوترر ایدر و خطی بحکنه آذرگون دیدکلری
اود رنکنده اولدیغی ایچوندر و تاریخ فرس قدیمده بر اتوکه آدیدر و تاریخ
جلالیده آذر گوز آییدر تاریخ فرسده کیسه اعتبار اولنمدیغندن
اوتروا ایلرو کیرو دوراید روهم فرس آیلرینه طقوزنجی کونی که آذر آینك
بیرام ایدرلر و انوری که بو بیتده آذر معناسنی استعمال ایتمشدر تاریخ قیلندیلر
انوری اگر نه کلك او شونا فه آهو • وگرنه طبع او شدابر آذر • چرا بارد بنطق ایی
دز دریاه • چرا بزد نبوک آن مکادز • ودخی بر قصیده‌ده دیدیکی
• هیشه تا بود دی پس از امروز • همیشه تا بود دی بس از آذر • بعضی
و بعض لغتده زمستانك آخر آیی دیمشلر دیو نقل ایتمش و یزدان معناسنه که
حق تعالینك اسماسندندر و صاعقه و دررفش آتش آسمانی معناسنه دخی
کلور دیو روایت و نقل ایتمش آر کتورد یکلردر بیار معناسنه داکا آراکا
دوکلا بشلوکسه تا ابتدا شلیبحی معناسنه زا آزار آزردن لفظندن
مشتقدر اسم مصدر استعمال اولنور آزارلامق معناسنه خواجه حافظ
مباش در پی آزار و هرچه خواهی کن • که در شریعت ما غیر ازین گناهی نیست
وهم صیغهٔ امردر بعض ترکیبلرده صفت داخی استعمال اولنور دل آزار
استاد آزار کبی مستقبلاتنی زا ایله را اراسنده الف زیاده ایدرلر
آزارد آزارنده دیرلر وحشت معناسنده کلور ذ آ زر ابراهیم علیه السلامك
باباسی لقبیدر آدی تارخ در زبان عبریده خزینه داره آزر دیرلر زرده که
یتلوینك خزینه داری اولدیغی مذکوردر آزر دیرلردی بعضیلر لغتده قیدیده
بیجه فالحیه آزر دیرلر تارخ غایتده پیرایدی اول سببدن آزر دیرلردی
واود آتش معناسنه و آزرم دیسه‌نك و قوتنده بها در معناسنه ذوا آزور
زورکه جیست و دانا و پرهیز و بیکو معناسنه اسدی بحیری فرید
دل آزور • که باشد نیاز شی بداند بیشتر ذبه آزیر زاء معجمه ثلثه والقبه
اسدی بگفت این و ترکش پراز تیر کرد • بپوشید خفتان دل آزیر کرد فردوسی
سپه را بیارای و آژیر باش • شب و روز با ترکش و تیر باش ستر آستر قفنا

استری

آستری لسان عربیده بطانه معناسنه ترکیبده قصرا لغتده استعمال اولنور یا نخ
فکنده کرد بالش زیر باشده • که بود شی ابره خورشید آستر • شکا آشکا
بلوک ظاهر معناسنه آشکار داوآشکاره داخی دیرلر سابق تفصیلی آشکارا لغتنده
مسطوردر غا آغاز اصلی واصلیتی هم متعدی هم لازم استعمال اولنور وهم
مصدردر وهم امر صیغه‌سیدر وبعض ترکیبده صفت داخی استعمال اولنور دنوری
تخمیر معناسنه ده نقل اولندی منوچهری دران زمان که ز تیزی تیغ و تند کوز
خمیر خاک بخون یلان شود آغاز • صحاح عجم صاحبی داوکجه اغاجی دنعلین
صمغی معناسنه نقل ایتمش ازکا آغاز کار ابتداء قلی فد آفدر برادر
زاده و خواهرزاده اقد معناسنه یاتراشا یسی افد لغتنده تفصیل اولنمشدر
اکثر قصرا لغتده استعمال اولنور آفریدکار کاف مجیله یرادیجی خالق معناسنه
لد آلد اوفص شروند معناسنه ابوالمثل بیکی گرم طبا بچه که بران آبر تو •
برزدم جنگ چه سازی چه کنی بانگ و زغار • لطیبان یعنی آن خوبی اندام تو
و آبر تو • جان من باد فدای بدر و مادر تو • صحاح عجم صاحبی کلنا ص
دیش ما آمار یا عمور طلب اتمك استقا معناسنه اسم مصدردر وصوروب
تتبع ایتمك استقصا معناسنه منوچهری حسو جاد تو بی آب در توز نشن • مباد
جز به بیابان فتاده آمار • مرنکا آمرزکار یارلغایجی غفور معناسنه
وانبر کنبجی رحیم معناسنه موزکا آموزکار اوکرتیجی بکلدرمی آمیرو چو
بیجی بسیاد حوز و کاهل معناسنه نبا آنبار اول کرده دیکلدر وا آواد
ظلم و ستم منوچهری شکوه شاه کیان شاد بواسحاق • که از عدالتش آواره گشته
است آواز • و آواره معناسنه اسدی سواران ترا یکسر آواد کرده • در فتنه
به نیزه نکونسار کرد وله گرفته شد و لشکر آواد گشت هم شهر خاکه هموار گشت
چو کرشاسب آن رزم و پیکار دید • جهان پرسوار وصف ورا دید • آوازریر
اوصومارق تیز معناسنه ور آور یقین معناسنه کیجیه بیلمکدر ک ده هو چه
کردی نیک و بد و فردا بر بیست آورند • یعنی کا ای سکینی اکر در دل ندار آوری
منوچهری بنده او بود فلك لاشك جاکر او بود جهان آور وسخت دشت فنی
چرکین معناسنه و آورد لفظندن صیغهٔ امرو وصف ترکیبده و بهادر
دلیر معناسنه ورا آوزار آزار معناسنه که آشفو بید تکری اوت دیام دیرلردی
فارسیده باایله واو اراسنده توافق وار ایدوکی مرادا ذکر اولنشدر کما آماد
بیجی وخشل که جلاهدار انوک ضل ترنرد و حوش فردوسی درخشید تیغ الماس کونه

عبرى اولوب بت لفظندن مسطوردر **هنگ آهنگ** دمرجى حداد معناسنه
هنى آهن تز پولاد دركه چلك دير تركيده **آهن شار** صان دمرى
هوب آهوبز مغاره **تى آبز** قزدن اشنى ديدكلرى علت **تى آبير** مثله

نوع اولى الالف المقصورة

ب ابر بولوت سحاب معناسنه وسونكر ازك معناسنه **دطبو** دليلت
چوا بريست پوشاى حق بشستيبست همچون ابركاكيا **بزا ابزار** اولادويه لر
كه دوكولوب طعامه دادوزرشك اكرلراصلده درنجى لغتدر اما فارسيده داخى شايع
وذايع اولمشدر فارسى كبى تصرف اولنور جمعى ابازير كلور عرب لغتى اوزره وبا
بيرنه فا وواو كتورر لرلو اسلوب فارسى يه مخصوصدر افزار وافزار ديرلر
برسبر ابوشبر برمملكتدر آدى در **جا آچار** مطلقا ترشى يه ديرلر هندده
اولور اولوب منه الفلفل داخى رواية ايتمشدر **جد اجدر** بويوك ييلان
آدم وحيوانى يودر عربيدر اژدر معناسنه **حت اختر** يلدز ستاره ونجم
معناسنه وطالع وفال معناسنه كلور **نمى** ملكه دين را بقدرت كوكر
كشت مسعود عاقبت اختر **كا اخكر** كاف عجمله قزل قورديرلر **بيت**
يكينك بردبخلق زواخكر بخوم • از مشعل سپهر شتر مرغ وار برد • اخكرى تفنته
ايله تقييد ايدرلر **بيت** هواى آتش واخكر تفته بوم • كياهش همه زهر وبادش
سموم • مجازا احتمالى دنيچون سويلدكده نكى قوره اخكرديرلر مجازا جار لرده
حكو اخكور كاف عجمله صحاح عجم صاحبى نوزرق معناسنه ديمش **دبا ادبار** قره
حصارى جيزى بكلو وورد دناشد ديش **زف ازفر** برادرزاده قرداش اوغلى
معناسنه **آر** حرف شرطدر اكر لفظندن مخفف اولمشدر وار لفظنك
داخى مخففدر **فباجى** ارمل ارتل اشكارا ميكند • ارهمى بابركشيده ورك
لكن بومعنايه اولان ار لفظنك راسى مخفف ومشدد اولور **ردبو**
اردبور نحيق فستقى رنكه ديرلر ويش **رد شيو اردشير** بلوك محمد ن
دردنجى طبقه كه ساسانيلر دركاسره داخى ديرلر اول طبقه يه اول پادشاه
اولانك اسميدر روانده اقدل بو اسم ايله بوكسته تسميه اولمشدر واول
اردشير بن بابك دركه ساسان بن بهمن بن يرسيدر و بهمن اسفنديار
بن كشتاسب بن لهراسب بن اروند دركه كيكاوس بن كيقباد كه كوچك
زبانداشى ايدى واردشير شدلو بولنج آشند داخى ديرلر **زآ ازاد** درهم
ژد اژدر بويوك ييلان كه آدمى وحيوانى يودر اجدر معناسنه سائر آدلرى

اژدها

اژدها لفظندن اولمشدر **دنى ذكه ازنبزكو** قلابچى **زيد ازيدر** بوراده
ديمكدر **فردوسى** يكى چشن كاهست ازيدر دوز بدروزه راه اندر آيد بتور
اسدى ازيدر بدريا وهيلست راست • شدست اودب كام هركدم خواست
زب ازبو حنظه تركيده داخى مستعملدر **ذب ازبو** زاء عربيه وباء عجميله
وبالعكس ازبر صحاح عجم صاحبى ذيركده عام وبركار معناسنه نقل ايلديبسا ير
اسايسى آزور لفظندن مذكوردر وزاء عربى دبجى يعنى يا ايله كه اخرحرفى
تجديد ره ويدر **ستى استو** قاتر بغل معناسنه كيمى بو انحنادر در **ذي ازير**
زاء عربيله ذيرك ودانا **سه** كجا سته درهم ايوان كونى جو توشاهى كريم و
فاضل ودانا وعالمى وازير وجست دبجى نياز نعمتى وبعض لغتده قراد
وجولك قاليمق وتبول شوزلدينه داخى نقل اولنمش ديو نقل ايلمش
ازير زاء عجميله برهيزكار وبكر عز معناسنه **س اشو** سدوكى طوتيلان
كستنه **سخو اسخور** قوزى قلاقى **صا ع صف اصابعوصو** كونه باشه
وكفه ديم ديدكلرى نبات **شا اشبو** هاو تردديدكلرى اشبل معناسنه **فد**
افدر برادرزاده وخواهرزاده منه الفلفل داخى روايت اولنمشدر **نمى**
درحطالم نبزد معدلش جه غربيب وجه خويش وجه افدر **ف افو** نعم الجبا
نعمتى نناطى شدن وزبه شدن ازلاغرى ديو نقل ايلمش **فزا افزار**
اهل صنعتك التلرى آلت پيشه كرلان معنى واابزار لفظندن نجم اولمشدر
كه طعام اوزره اكدكلرى ادويه ديرلر اوزار داخى ديرلر بابرينه وجى كه نانك
حروف تجديدر فا وواو كتورمكر لسان عجمه مخصوصدر **فا افار** بولاركه
حيوانه باشنه اوررلر **فى افر** سلاطين وخواتين وبنات سلاطين
باشلرينه كيدكلرى تاج واسامى زنانه در **كاد اصفهانى** افسروتخت
سزا باى مماكه كشتند • خود تو بودى زجهان لايق تخت وافسر • وبولاكه
عجدى افسرى كان نه دين نهد برسر • خواهش افسر شمار وخواه افسا
تاجه اكليل داخى ديرلر **فسو سكر افسونكر** سحره به ايلچى **فونگ**
افسونگر افسونچى سحار معناسنه **فشا افشار** جلا چوقورى **فشرك**
افشرك عصاره يعنى بوتلردن ونخلردن د باغ چيقان يچى **فكا افكار** كاف
عجميله كوكزم زخم معناسنه وبوكلو وبوريلمش ديرلر وبورشى كاف عربيله
اوليجاف لفظى بيدر فكوك جمعيدر **زك اكو** كاف عجميله حرف شرطدر تركيبه
داخى استعمال اولنور اكر شوله اكر بويله ديرلر **الم اكب الله اكبر** شيراز شهر

بیرس بلند یبر وارش که مذ بصری ولوب اندن نیجه صحالرو ما بیننده
اولان چمن وباغ و باغچه لر تماشا اولنده قدره نظر ایدن کسنه لر بی اختیار اولوب
الله اکبر دیرلر ایمش اول سببدن اول یبره الله اکبر دیو آد قومشلر **مَآ ماد**
خشیل وجوشدر که جلاهلر بیزی وابکلی نوکله چوشلرلر آهار معناسنه
یَ ایر بیک عدد یعنی در فارسیده داخی شاید رحتی تخفیفا ایدر ریر
داخی دیرلر **نَآ انار** معروف میوه عربیده رمّان معناسنه **نبَآ انبار** مشهور
غلال طولد ورب صاقلیاجق یبر کا دیدر و تکلادر طبعی انباشتن وانبار یدن
لفظلرده صیغه امردر و بعض ترکیبلرده صفت داخی استعمال اولنور ارّکی
معنا یر داخی بونلردن نقل اولنمشدر دیرلکن اصلی صیغه اسم مکاندر نقلک
اصلی یوقدر **نیَآ انیر** کلشین وقابه کلوب معناسنه **نبوَ انبور** مثله
نجَآ انجیر معروف میوه که ترکیده کسرا انفل مستعملدر عربیده تین دیرلر **انکاد**
کارا بنکا آخری **ندَآ اندر** حرف در فی معناسنه درکبی اندر فلان فلانده
دیمک اولور ایچرو واوک معناسنه استعمال اولنور اما اندر لفظنده تحقیق
ونوع قل معناسی خوارزده استعمال انده زیاده فهم اولنور بعیده کلدرکه
زیاده حرف زیاده معنا یره دلالت ایدر اولا بعضلر ایتدیلر درز رون
واندرا اندرون لفظلرن ترخیم وتخفیف اولنمشدر وصحاح وحسده اندر
ارقرداش وقرن قرداش وغلند داخی دیرلر دیدی وسایر ارباب لغت اوکی
اتا واوکی انا قرداشنده استعمال اولنور دیشلردر اما تراکیبده زیاده استعمالی
تعیینی یدرلر کاه اولور که برکلمه اواخره ترکیب اولنور اندر خور واندر
خوردکبی لایق دیمک اولور وکاه اولور تحسین لفظ ایچون بعض افعال
ومصادر اوایلنه ادخال اولنور اندرشکو درنکود بر نر همان نظر ایتدی دیمک
اولور واکر اندرود رلعنظیم تحسین لفظ ایچون کلان بایی برکلمه ده
جمع ایدرلر اولسالر بایی ذره ن تقدم ایدرلر برنج درست دیرلر درز رخت
معناسنه وبنکوا نورش وبرباد رنافع کبی شواهد متقدمین چوق استعمال
ایتمشلردر اما متاخرینه ایکسنک جمعی تکلفده خالی ولدو غیچون ترک اتمشلردر
شولرنده ابراد اتمزلر **ندرخو اندرخود** لایق دیمک اولور وادر سمیدر
خواجه سنایی مرز نانت جام اندرخوره حیدروحرجوش اندرکر **ندوکر**
اندرودکر صوابیجی **نکزَ انکزر** قاضی انکوزر لفظنده مخففدر سایرآدلری
انکزد لفظنی ذکر اولنمشدر **نکاَ انکاد** کاف عجمیله حساب دفتری معنا نو

وافانه وسرکذشت وخشک جلاهلر استعمال ایدرلر وانکاریدن
لفظلرندن صیغه امردر ایله صان دیمکدر ونقل معناسنه **نکشتَ**
انکشتر بابی بادجوق حاصل محقق بویله تحقیق اتمشلرکه انکشترک اصلی
انکشت تردر تانوک بیریحذف اولنمشدر لفظ ترکیبدر برحرف انکشت دست
معناسی بارمقدر برحرف تردر معناسی تفضیلدر بابی بادمعه انکشتر دیرلر
سایر بارمقلرکاوزرنه فضلی اولدوغندن اوتری یوزکه انکشترین دیرکلر
اول بارماغه نسبتی اولدوغندن اوتوریدر **نکشتری انکشتر** مثله **نکو**
انکور کاف عجمیله اوزم عنب معناسنه **نکوزَ انکوزر** قاضی که عربیده حلتیت
دیرلر انکوزر معنا **وبَآ اوبار** یوتملق اوکار معناسنه وبرنسنه ضایع اتمک
واوبار یدن واوباشتن لفظلرندنکه یوتمق معناسنه در صیغه امردر وبعض
ترکیبلرده صفت داخی استعمال اولنور اژدر مردم اوبار وماهی کشتی اوبار
کبی **ودَ اودر** برادرزاده وخواهرزاده اندرمعنا **وزَآ اوزار** طعامه
قویدقلری اوت یام ابزار معناسنه لسان فارسیده واوله باارا سنده توافق
وارایدوکی مرارا ایان اولنور یدر **وکَه اوکز** فتح کاف عجمیله جالاه صقوریشه دیرلر
دنی **وکا اوکار** کاف عجمیله یوتملق دیمکدر اوباسنه صحاح عجم صاحبی بوتوتی
دکوترم معناسنه نقل ایتمش **وکه اوکز** کسر کاف عجمیله خرما لیفندن دوزلتی جوال
جامع الرتبی جلهم لرلیفی وحرما جوبندن دوزیلان لیف معناسنه نقل ایتمش
صحاح عجم صاحبی جلهم صقوردیش **ونَآ اونار** نعمت یانمق معناسنه نقل ایتمش
صحاح عجم صاحبی یونتق دیمش **یاَ ایار** تاریخ رومیدن آخر بهار دایینک آدیدر که
کنش آنک اورتاسنده جوزا برجنه انتقال ایلر بخش وعجب معناسنه دکلوردینه

المكسورة

زآ ازار ایچ طونی عربیده ازار دو میزرد وقفقود داخی دیرلر **زغاَ ازغاد**
بخیل سیمکاسه یعنی ناکس معنا **سپَ اسپر** قلقان سپر معناسنه **شتب استبر**
یوغون وقالینک غلیظ معناسنه **استبطر** مثله زیراکه اهل فرس کاه تنددر لطا
تا اوقت یبرا اصل لغت بوادخیل اولدی **ستَا استار** التی برجق درهم **استیر**
استار لفظینک اماله سیدر دیکبر وشبکیرقافیه سنده استعمال اولنور بوداخی
رومتعین برلغت عد اولندی **صطبَ اصطبر** یوغون استبر معنا **لغاَ الغاد**
سپهبدا اسپهبردار سپهسالار و نیزدار معناسنه **سفندیاَ اسفندیار** اعلام
رجالدندر **سفندا اسفندار** صوک فشته آیی اسفندارمذ معناسنه **سفید اسفیدا**

و این روزگار شیراز میگویند و از آن شهر بسیار فضلا و فصحای شعرا پیدا شده از آن جمله شیخ سعدی شیرازی

انجه قواق اغاجی **سکند اسکندر** جی جمل دینی سکندر معناسنه تنفیلی اند. اولکندر و اعلام رجالدندر و لسان یونانیده . شریدا الناس معنا در و اسکندر که سایر تفصیلی ذوالقرنین ثانی لغتنده مذکوردر **شکر اشکر** بتشدید الراء صحاح عجم صاحبی آوجی دیشی تاراج معناسنه **یدا یدر** دال مهمله پیاده و رزکار دشمنی و بوکاا و بوراده دیکدر اینجا معناسنه و دائم همیشه معناسنه **اسدی** درنگ آورا یدر بزی بجیاز . بود کآبرآنه تخت برگشته باز **فردوسی** با یران کذا بدم از ایدر سپاه . نمانیم تخت و نه تاج و نه شاد **اسدی** چه کرد بدو ایدر چه جای شماست . که زین سو نشیمن که ازدهاست **بدو ایدور** دزود کز دلکز معناسنه قره حصاری و دائمی روزکار معناسنه ده کلوردینی **ینبا این بار** بوکره دیمک اولور

المضمومة

ستا استار التی بوچقدرهم کسر النعلم استار معناسنه **ستخوا انخوا** **ستخوان خوار** لوری قوشی جار الله علامه مقدمة الادب نام لغتنده هما قوشی نقل ایمشدر **بیت** همای بر سر مرغان از آن شرف دارد . که استخوان خورد و جانور نیازارد . سائر ارباب لغت لوری قوشنه نقل ایتمشلردر **ستوا استوار** برک محکم معناسنه و اینا ق کشی امین و آمان معناسنه که متابلی خائندر **سنایی** حق همی کوید که و دتا ده مکافات دهم . آن نکنی ندهی و بیرا ساد بیا شی در شیار . این نه شرط موهنی باشد که در ایمان تو . حق همی خائن نماید خاک و سرکین استوار . **ستو استور** ستور معناسنه **سغو اسغور** بورسق دیدکلری کوچک جانورسین مهمله و شین معجمه ایله داخی دروی لغتندر صحاح عجم صاحبی دیوز صوی دیش **سکدا اسکدار** چاپار اولاق و بیک زمان اولده سلاطین هر منزلده آتلر و بیکلر صاقلرلردی تا بیر خبری و مهم لو مکتوبی علی التعجیل ییرلره اولان بیره الاشدرملو او لیاق بر بریله اولاشدررلردی هر بری کوچی ییرکجه سکردرلردی یورلدوغی یرده انده حاضر اولانه ویررلردی اشو و حمل تام علی التعجیل مقصود اولاه بیره واصل اولورلردی **عنصری** توکوری کز اخبار ایشانه همی . فرستد بدو آفتاب اسکدار **دیکر** از برای اشتهار صیت تو . خسرو انجم باشد اسکدار و ایلچی معناسنه داخی اولنور و توغانلق دیرلر او تزد صراق یرلرده بترر و دیار روم ده قسطنطنیه مقابله سنده بر شهر کآدیدر **سکوا اسکوار** صحاح عجم صاحبی حنظله اولا ن

ستغا

ستغا اشتغار دوه دکنی و دوه بیاجکی اوت **شت اشتر** دوه جمل معناسنه کنیتی ابو ایوب ابو صفوان در **شتروا اشتروار** دوه یوکی دیکدر **شغا اشغار** یورسق دیدکلری جانورکه اسغور معناسنه **شغ اشغ** مثلد **شغو اشغور** مثله بو لغت سین مهمله و شین معجمه ایله دخی لغتدر **شکا اشکار** کونا کون سا یرادلری آشوب لغتنده مسطوردر **صط اصطر** ترازو میزان معناسنه **صطو اصطور** مثله **امیدوار** او دخی **وبا اوبار** نعمتی بوکلو و یودیجی فتح الالف ایله ادبار معناسنه نقل ایلمشی **ود اودر** طرق سو معناسنه و دره معناسنه **و اور** کک آروغ معناسنه **وز اوزر** صو آب معناسنه **هنوب اهنوبر** اوذم چوبی

نوع اول الباء المفتوحة

باصلار باج آلیجی **اخت باختر** بولغتده اختلاف واردر بعضلر مشرق دیدیلر و قدما و فصحا بیتلرندن استشهاد کتوردیلر و بعضیلر مغرب دیدیلر و نیجه اکابر ابیاتنی اوله ایله ایراد ایلدیلر ارباب لغتک اکمل و افخری اولان ابو منصور معیار جمالی صاحبی شمس فخری شویله نقل ایلدی که باختر شرق باشد و بیشی اغلب شعرا و غیرهم چون خاور گویند خاور مشرق باشد و چون باختر گویند مراد ایشان مغرب باشد و این بنده از کلام قدما و سخن متفاوت تفحص بلیغ کرد قضیه بر عکس است مشکلات و بولام لغتده بو بیتی ایراد ایلدی **بیت** خورشید وار رایت صیت و صدای تو . بگرفت تا بخاور از حد باختر . بو بنده داخی کلمات اکابر فضلا و شعرانی تتبع ایلدوب مشرق اولماسنده و مغرب اولماسنده نیجه ابیات بولوب جمع و تحریر ایتدم بو شواهددن شویله فهم اولنور که مشرقده و مغربده اطلاق جایزدر اولا اول ابیات بونلردر که هر کیمک آدی ایله ذکر اولنور **اسدی طوسی** اشهاطا ساقا بیانده دیمشدر **بیت** سوی خاور آید بدید آفتاب . هم آتش کند جوش طوفان همچو آب **فردوسی** سپیده چو از باختر بردمید . طلایه سپه را بهامون ندید **فردوسی** چو از باختر سر بر آورد مهر . زلیخا دگر باره آراست چهر . بخاور فرو شد جهانتاب خور . بر آمد شب از جانب باختر . و یوسف و زلیخا سنده حضرت یوسفی علیه السلام دلو ایله چاهدن چقدوغی زمانده بویله ذکر ایلدی **نظم** چو آمد برون زلیخا از چاه روز زنده شد عالم از هر کنار . تو پنداشتی کز که باختر . همی بر زند نیز قمری خورشید سر

اسدی چو شاه حبش سوی خاور کریخت • هم رخت ودینار وکوهر بریخت
شمسی کوکب ظلم وفتنه وبیداد • کشت پوشیده تا حد خاور سلمان ساوجی
زرد ولرزان آفتاب خاوری زان رزم کاه • رخ بتابید وعنان را کرد سوی
باختر • عنصری ای بنفاذ آنکه کرحکم تو میل داشتی • صبح با باختر شدی شام
بخاور آمدی • وصف اجلد اسدی طوسی کدر • چو در باختر راند تیر از
کمین • زند بر نشانه بخاور زمین • ظهوری تیغ تو از نیام برون کشت کوییا
بنمود چهره در تتق خاور آفتاب • بیت مهرزده رو کر تک جاهت طوفش
بر سماست • سیر خورد در باختر بیند و سوی خاور رست • شیخ آذری نماز شام
که از کردش قضا وقدر • بنام جرخ در افتاد ضرو خاور • اداو باد آورد
یلکم بیر ویلپزه ویاپالق وبر دکنلو اوتدر باد آورده وباد آورد معناسی
بر تفصیل اند • بیانی ادبنمشدر اذبا بادبار یلپزه مروحه معناسنه
اذب بادبر آوردی بیلوکسنه که اللدن ایش کلز ایتدوکی نسنه یه سوپلر
انرصاوو زرلاذا اوررر بادبروت معناسنه وبر لغوج که اوغلانجقلر
لعب ایدندر فرفره دونر آوازی چیقار نغمتی وباد صبا وبونعمت تراشه
معناسنه وضعیف اولان نسنه یه داخی بر لر دیمش باد بر بر لغوج اذخوا
بادخواد دیمه خایه که قادیجه داخی دیرلر بادخایه معناسنه وبنجو مطلقا
بقاجق بیروها توشی وسیلة المقاصد صاحبی بادخوری الفی سز بردب
واورسمیدر سوز بر ترقا قیم سنده استعمال ایلنور وییل کبی کچه بنجره
وکذرکاه آب بادخوان معناسنه دکلور دیمش آذ بادر وزن آیلونک
یکرم طقوزنجی کونی اذزه بادزهر انجی حضایم کلور بیرا ولالمکه
هودار که رومکز توزتی حفظ ایلوز هو لرده صاقلرا اکا بادزهر دیرلر اکثر
بر معین طاشدر که بوخاصیتی ایدرا بجمک ایله کوتورمک ایله لونی صاری
ونوزرق اولور اما صاروبی بکر کدر ادستطا پیش ایتدی معدنی ولایت چینده
ونشوق جا بمند اولور نیجه اکا مشابه طاشلروار اما اول حکلدر فرق اول
درکه بادزهر پوشیدان اولور رنکی کوکجه اولور کوتش قارشودرلر بلکه وارد
تمیز باده او بیجاق اوزیر زهرلو طعامرکه دتراییلرکه اوزینه طوقنسه لردر زکر
اکر درلنزسه ظاهر درکه بادزهر دکلدر بونک حقیقتند • چوق اختلاف
واردر بعضیلر دیدیلرکه زهرلو حیوانلر اجرجه دخی بیره توشنلرا بشور
زهری صورلر طو بیجاق دوشرسه کبی لنتند • صونو توغر کرکلدر تا که صو بیر

دوش

دوش زهری دوکله بنه اوزرینه قوبلر تا شو که دکیتی که یا پشرا اولر بعضی
ذکر اولندوغی اوزره • بعدنیز در دیدیلر بعضیلر طاتوکبی بیلاندیر بونیزدیلر
اما حقیقت ده طاش دکلدر دیدیلر بعضیلر بوبوک افعیلرده بولنور
دیدیلر بوجهله نقل ایدنلرداخی کیمسی باشنده • کیمسی اوزرنده بحنی دراره سینده
بولنور کیبی اولوب بربیجه متر ترن صکره اندن متولد اولوب باشی
قاتنده بولنور دیدی کیمسی بعضیلر کیک یورکنده بولنور بعضیلر
کوزنده در دیدیلر اشبو سببدن که کیک بیلانی بوداری زهرو بیک عدد ادبی
یدنده یا بیلور یوسببدن وار ور ضوبه کیرور یا توز باشی نوفادر
دوشر کوده سنده حاصل اولان زهر که بخاری کوزندن بکا شوقی اولور
کوز بیک اطرفنده رطوبت جمع اولوب کوندن کونه قات قات بیغلور
منجمد اولور کوزده درلرده شیجک آلورلر بادزهر اولدر دیدیلر والله اعلم
عربیده سوس معناسنه وقره صادی مخنیق معناسنه کلور دیمش آذ
بادساد باشی بیلو یعنی وقارسز خفیف اولان کمسنه اسدی کیمی از
باد ساری دلا ور بباد • بره جد سواز باد ساری باد ولم فکندی برجی کن
از هلاک • نه مرد ست کاکن باد سارست با که آدس بادس مثلا نوعی
از شراب تیغ بودی باد ساران را شراب • وز طعان رمح بودی خاک را تن را طعام
آدغ بادغز بابی اوی که انجد • کوکن کف بیلرا اترا اولا لطیفی بر مجلس
کونت ای ذشت غز • چو مه تاغ خانه شد ه بادغز • بادغوز معناسنه
آذف بادف پر لغوج بادبر معناسنه وآوزردی بیلوکسنه بادسار
معناسنه اذفو بادفور دیدوکین طو تزکبی اذکه بادکر قمرغه
که جرخ اوزرن بیله دیرلر کرد باد معناسنه سایرا سامیسی بادکرد کلند
تفصیلا دنمشدر اسدی بره باد کر کشت وآشوب خاست • همه پرده روز
کشتی چو خواست • اذکی بادکیر سیلکه یا بجون یوجه یایلان بیرده برکر
بادجنج معناسنه وییللی بازاوی باد کیر معناسنه آذیا بادیار نعمی
اذکر ندیمی طوغان وداز یانه معناسنه نقل ایتمش آذی بادی رقل اغاجی
واوندکو دیرک که یلقنلر طوران دیواره وصنعتی اغاجه دوشمون
ایچون طیادیر شمسی نسبتد بوار حصن دولت راه به ز تاپید اودکر
بادیره آ باد بادعربیه بنجه معناسنه بادیکا ایجنمش نسنه در دنبول جمل
معناسنه ع خم بادکش بوده نزد مردم عزیز • ونوتمه بکده مرقه وسوطه

واُولو بزرک وعظیم معناسنه نته کیم ای بار خدای دیرلر خدای بزرک معناسنه
وکَزْ دیمکدر مرّه وشوط معناسنه که یکبار ودوبار دیرلر برکز ایکی کز
دیمکدر اولور ٤ هزار بار رمز این نکته کودیم تحقیق • واغاجه بتان یمش
دیرلر اول یمشی کوکه آدم یمکه قابل اولسون کرک اولماسون اوُ
زرنده یمش اولان اغاجه درخت بار دیرلر وبداغنه شاخ بر بار
دیرلر آدم بیدوکی شاه بلوط کبی که اکا ترکیده کستانه دیرلر بیدوکی
بلوط کبی که اکا ترکیده پلید دیرلر بیت چو باشد ابر دولت بر تو بر بار
روزتر باشی همچون شاخ بر بار • بار اول باریدن اسم فاعلدر
صاچیجی معناسنه بار ثانی اغاج یمشیدر وباریدن اسم فاعلدر نته کیم
ذکر اولان بیتدن ظاهردر وجیکک معناسنه . نقل ایتمشلر واجازت
معناسنه داخی کلور رفتم آنجا بار نشاند دیرلر بیت نزاد ندری بوشی جز با
باد را بار • بنودی آفتاب سایه را کار • ودیوان کونی خواجه عطارده فلک که
دوخته در خرقه تکمهای نجوم • بر آستان تو در روز بار کهنه کداست •
صفه بار دیرلر دیوانخانه وکلاه اوق معناسنه خواجه ظهیر فاریابی سپیده دم که
زنند بر خیمه در کلزار • کلاه شراب خلوت زده بصفه بار • وباریدن لفظندن
صیغه یاردر بار ع دیمکدر اولور وصف ترکیبیده اولور بیت درهر دو
سرادا حیات انس وپری را • لبهای شکر بار روان بخش محمد • وبعض ترکیبلر
صفت داخی استعمال اولنور شکبار واشکبار کبی صحاح عجم صاحبی
وبولطريق ومجال معناسنه کلور دیمش بار باء عجمیله بیلدر یعنی کچن
ییل دیمکدر عام اول معناسنه صحاح عجم صاحبی وقایو اوکی دیمش اراب
باران بر فائده لی یغمور اراکی باراک کبر الاجی که یاغموردن قاچوب
اکا صیغنورلر اربا یاربار کره وینی ویکه وحصار وجیچک د
بارکیر وجیفز موقاف اربرکا باربردار یوک کوتوریجی ارتب باربر
یوک چکیجی حول معناسنه اردا باردار یوکلو عورت حامله معناسنه
ارکلا باربالار قافله باشی عصار که بوروشتری باشده مهیا ر •
که بود آنکه کاروانرا بار سالار • ارکه بارکیر یعنی یوک طواری دیوکه
طوبیجی یعنی یوکلو دیکر اولور بارکی معناسنه دیمش وسیله المعه صد
صاحبی وطیبی برنوع آتدر بزکیبه ودیبنه مقابل اولو ویاوزبو اولور
دیمشلر اره با پاره پار پاره پاره لفظندن تخفیف اولنمشدر فردوسی

بشمشیر

بشمشیر کردی همه پاره پاره • تهی ماند آن کشور از شهریار • ازا
بازار آلش ویرش اولان یره دیرلر ترکیده داخی شایعدر وصاتو یعنی
یعنی بیعه داخی بازار دیرلر ازآ پازار باء عجمیله چارق که ایاغه
کیرلر وطولاق که پابدره طولارلر پاتاوه معناسنه پاوزاد لفظندن
مخففدر ومؤنثک که انکلد اداوادیزلر آزب بازر زاء عجمیله آغو
طاشی ازدا بازدار زاء عجمیله طوغانجی معناسنه بازیدار مثله
پاژدار باء عجمیله وزاء عجمیله خراج آلیجی دیمکدر ازکدا بازکدار دوتی
وکیند کلیچی یعنی زاء عربی وعجمیله داخی مرویلغتدر دیمش ازکی بازکیر
بادبزی وزاء عربیله اژدها قوروجی پاژکیر باء وزاء عجمیله عشر وخراج
آلیجی باژدار معناسنه آزه بازه آغو دفع ایدیجی پادزهر معناسنه
اصلی تفصیلی ایله پادزهر لفظندر • اودشدر ازکیه بادی کز اولوچی
ازبو بازیور زینتلو یعنی تکرار معناسنه ده کلور ازیا بازیار طوغانجی
بازدار معناسنه ارباب لغت بوبیله نقل ایتمشلردر اما فاضل محقق
دقایق الحقایقده بازیار باغ اوکارجی دیمکدر باغبان معناسنه
اصلی باغ یاردر لغت فارسیده عینله زائی بربرینه تبدیل ایدرلر مثلا
کریزده دیر کریغ ده دیرلر دیو تحقیق ایتمشلردر استا باستاد
حشو وزاید واقع اولان عبارتدر که سوز اراسنده برکسنه یه صادر
اولور غیر محلده تلفظ ایدر اکثر بودر که هرکیشی برلفظله معتاد اولور
سوز سویلرکن بی اختیار اول معتاد اولدوغی نی یعنی لفظی تلفظ ایدر
اول لفظه پاستار دیرلر بهمان معناسنه شمس باوجودت ازتهان
پاستان نامداد • حیف نارد برزبان جز پاستار • جامع اللغتین صاحبی
واصطلاح وعبارت که سویلنور دیمش استا پاسداد تیکجی پاسبان
معنا اشنه د پاشنه در باء عجمیله تابو اوکجی بنی اغ باغر
هوبوغری که بنی آدمک بدننده ظاهر اولور ترکیده اکا اوزد دیرلر
باذ معناسنه اکرباد باکرباد باک دانی معناسنه در الا بالاد
بوجاده دیمکدر برتر معناسنه الایا بالار اول اغاجدر که خانه نک چاق
اوزتاسنه قورلر بعده اوکه سقفی انوکه اوستنه ابدرلر بیت زبی
خانه باغ ارزبرجلت وعتیق • عجب مدارکه هست ازز ترد شی
بالاذ پانزاد یعنی ایاق طولاغنه دیرلر دیمش آو پاور راستکو معنا

وباوریدن لغظندن اسم مصدردر وصیغهٔ امردر بیت مردم زنخست جانا گر
تیرا باور آیینهٔ رخسارت بیش دهم آور صحاح عجم صاحبی واوقانی وامیر تحکر
معنا ده نقل ایمش فاضل محقق باور تصدیق معناسنه کلور دیمشلر بیت نیست
درخور خود دم چون تو زشاهان همتا • باز پرس از سخنم گرنت نباشد باور
اوزا پاوزار چاروق وطولاق که پالدره طولارلر پازار معناسنه وحلا هکر
ایاغله باصدقلری که عجمه معکی دیرلر ای افزا پای افزار مثله چاروق
وطولاق وسیله صاحبی وحلیمی پاپوج که عامه تحریف ایدوب پاوزار دیرلر
سایر ارباب لغت چاروق وطولاق معناسنه دیمشلر که تحریر اولندی ای افسا
پای افسار مثله ای افشا پای افشار مثله سین مهمله وشین معجمه ایله مرویدر
ایدا پایدار ثابت ومحکم معناسنه اصلده ایاق طوتیجی دیمکدر زیرا لفظ
داردا شتن لغظندن صیغهٔ امردر ایزا پای زار چاروق وطولاق پای
افزار معناسنه سائرا صاحبی پازار وپاتوا لفظلرنده تفصیل اولنمشدر
ایزه پای زهر اغو دفع ایدیجه پادزهر پازهر معناسنه ب ببر سکون باء
تانیله ولایت هندوستانده وحبشه ده اولور برغایته قوتلو بر یرتجی
مشهور جانوردر بیر وارسلان اندن قجارلر نته که وصفنده بو بیت
دینلمشدر • دژاکه ددی سهمگین بیگرست • بزورش از هر دو افزون ترست
ورستم زالک جنک کوننده کیدوکی کیمنگ آدیدر مذکور کیمه آلات حرب
تا ثیر ایتمزدی دیرلر ببر بیاننده دیرلر یا لکز ببر ده دیرلر فردوسی
ازایران بتوران بر آمد به ابر • که آمد خداوند کوپال وببر • سائر تفصیلی ببر
بیان لغظنده ان شاء الله اولنور ببر باء ثانینک ضمه سیله تدبر معناسنه
ببر صحاح صاحبی ارسلان البباء التمام فارسی دیمش ت بتر صیغهٔ تفضیل
دربرا مزرق معناسنه بدتر لفظندن تخفیف اولنمشدر تا انکله بدی وتخفیف
جائزدر قطعه هو کرا اینی زماد ننشینم • تا ندانسیم آنچه خصلتنا دست
زخم دندان دشمنی بتر ست • که نماید بچشم مردم دوست • تغو بتغور
عامه در بیجاره قوشلرده بورون منقار معناسنه سایر حیوانلرده قاینادی
جنکال معناسنه حلیمی سایر حیوانات دوالن معناسنه دیمش نعمتی نسا نوع
وحیواناته انف معناسنه دیمش وقره حصاری عرغاترا منقار ودکر حیوانات
رابیرون دهان باشد دیو نقل ایمش و بو لغت غین معجمه ایله وغین بیر
قاف ایله وآخری راء مهمله وزاء معجمه ایله وبادن صکره نونله دا مروی خلقد

شمس فخری قاف ایله وآخری زاء معجمه ایله کتورمشدر زبانیه استشهادی
یازلشدر واولکی پا ایله که ثانی حروف تهجیدر وتا ایله که ثالث حروف تهجیدر
روایت اولنمشدر سوزنی ربا نی اندرزن بجه ء من ازمرها • با دیسک بچه
بتغور بردر سوراخ تکو بتکور قوزا بجیله ایرا تدک اولور بر نوع دیکالک
تی پیتر بو مجه معناسنه تیا بتیار باء عجمیه بلا ورنج ودبو معنا دردیش
خنا و بخت اور بختلو ودولتلو معنا ختو بختور کوکه کورلمک ویلدرم
رعد وبرق وصاعقه معناسنه ختیا بختیار مثله خجو بخجور مثله ختا
بنک بختا بنکر رحیم معناسنه خیر بخیر بنو یبری کبی معناسنه
دید بدید اوکی آنته پلینغ حالدم بدست عتاب رقیب تو • جون حال
طفل کشته در آزار بدیز • د بدر باء عجمیه آتا والد معناسنه بدر باء عربیه
لفظ مرکبدر خارج معناسنه بدر رفت طشره چیقدی دریا د بدریا در
دکرا بحیده دیمکدر باء موحده مفتوحه بیاننده بو محل مناسب بعض
تفصیل ذکر اولنمشدر رسوا بدسوار اسب توسن وآت اوزرنده او توری
بلمزکسنه دکا بدکاد یاوز اشلو منسد معناسنه درانکر بدر انکر
مثله درکد بدرکرد العسر مثله ذرفتا پذرفتار باء عجمیه پذیرفتا
لفظندن مخففدر قبول ایتمه معنا اسم مصدردر ومناط فعل استعمال
اولنور یعنی قبول ایتمک وقبول ایدیجی وپایندان معناسنه دبی پذیر پذیر
فتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر فرمان پذیر کبی پذیرفت
قبول ایدیجی معناسنه واسم مصدردر اغلب استعمال اولنور قبول ایتمک معناسنه
ذیرفتا پذیرفتار پذرفتار معناسنه ذیرفتکا پذیرفتکار مثله
بو باء عجمیه کوکس معناسنه کلور سنیه مرادف اولور نته کیم مهر ومشتری
صاحبی محمد عصارک بو بیتندن ظاهردر بیت بر سیمینا ومیکرد سینه
بصفوت بر طلای عنبرینه • بونیزندر که محبوبلر سیم بر وسیمین بردیرلر
دیمشلردر اما فاضل محقق دعا بو الحقایق ده بو یله تحقیق ایدرلر که
بر کوکس کا ایکی یا نلریدر بر بتدکه انکا لسان ترکیده کوملدر دیرلر آغزدر
بر سینه نک عنبری ایدوکی بو بیتلردن ظاهردر شعر بر وسینهٔ آنجم سیم
همی اشت از تختهٔ سیم تنک • فردوسی بزد بر بر وسینهٔ اشکبوس • تلک
آن زمان دست او دادبوس • قوجا عند الذبح یبجکبیرده بجه در بو کرفت
دبرو برعذارک محاذ بسنده دد نته که بو بیتدن ظاهردر بیت

همه نابخ پستان عنغب نادر • عذار و بر کلستان برکلناتن • و یانش عجبدر
معناسنه داخی کلور اما ایکس دحرکت و یروب اضافت ایله استعمال اولنور
عجم بر فلان دیر ترکیبده فلان یانی دیمکدر ه رفتم بر طبیب که پرسم علاج
درد • چون نالهام شنید روان در فراز کرد • بر طبیبک معناسی طبیب یاننه
دیمکدرکه اوله اضافتی بمعنی فی اولوریاننده معناسنی افاده ایدر
بیت کدخرد غلامی که آژنگ وکنگ • براو بود چون برنام ونبک • ظاهر
بودرکه بر که معنای مذکورده استعمالی استعاره طریقیله در معنای اصلیسی
سینه نک یانلریدر نته کیم ذکر اولندی وباغ وباغچه وبوستان و بونلر که
کبی واردر واسه حاصلنه بر دیرلر نته کیم خلاصة الغناوی صاحبنک
بو سوزندن انکلانور ترل انکیم یعنی بر باغ و بر زمین بیت
در پی باغ از کل سرخ وکل زرد • یتیمانی نخورد آنکس که برخورد • خصوصا
تخمه بر دیبور ه که یوسف نه از کوهر دیکر ست • که با ما زیکشاخ واز
یک بوست • میوه ایله بارکه وبرکه نقلری واردر میوه خاصه آدمی
ییدوکی یمشه دیرلر که الاعرب فاکهه دیر بار مطلقا اغاجده بتان
یمشه دیرلر کرکه آدمی بیه که قابل اولسون کرکسه اولماسون بر اغج
در بر کل اغاج یمشنه شمولی اولدوغنه فردوسینک بو کلامی شاهددر
ه درختی که شیرین بود بار او • نکردد کسی کرد آزار او • وکرزانکه شیرین
نباشد برش • زیان اندر آرند تاکم سرش • وبر ایله بارک فرقی شاعرها هر ذکور
بو شعرندن معلوم اولور ه درختی که تلخست وی را سرشت
کرش در نشانی بباغ بهشت • ور ازجوی خلدش بهنکام آب • به بیخ انکبین
ریزی وشیرناب • سرانجام کوهر بکار آورد • همان میوه تلخ بار آورد • و
بر حرف در علی معناسنه اوزره دیمکدر بر جان دیرلر جان اوزره دیمک اولور
وبو معناده اسم داخی استعمال اولنور نیته کیم حافظ شیرازی دیشدر
ه ساغر می بر کفم نه تا ز بر • برکشم این دلق ازرق فام را • تا ز بوم تغذیه
ندده در و نصیب معناسنه ده کلور شمسی زین خوان آنکس خورد بر که مدام
وردم ایشان بود چون یاردم • وبردن لفظندن صیغه امر در بعضی کیبلر
صفت داخی استعمال اولنور در ترکیبی وکاه اولور که فعلدر مصدر اولاباینده
همان تحسین لفظا بچون کلور وقرارکاه معتادرکه ... عبده ایجا وطنی
دیرلر ترکیبده بیر دیرلر منوطن بیر لو دیر لر فردوسی فرستم بنزد یکی افراسیاب

نه

نه آرام جویم برین برنه خواب • وز بر که پوقارو معناسنه در زراسنی
حذف ایدوب بر دیرلر کاه اولور که بونقدیرجه بر زیر معناسنه ده
استعمال اولنور جامی چپ وراست پیش وپس وزیر وبر • زلیخایی بستروی
بر سر بسر • صحاح العجم صاحبی و فقط معناسنده کلور نته که شیخ سعدینک
بو بیتنده بیت عاشقان کشتکان معشوقند • بر نیاید ز کشتکان آواز •
بر نیاید ده اولان بر ای فقط نیاید دیمکدر دیدی ه لرزه بر اقتاد دمن
بر جو بید • روی سیه کشته ودل نا امید • ادابی عم بر کشی لشکر خسروی
چنین دادطرز سخن رانوی • بر با یعنی جمیله مطلقا ذروه معناسنه استعمال
اولنور مثلا طاغ باشنه برکوه دیرلر واوشکنکه وتاجک یوقارو قبورپلری
وقنات ونوکی ویکدی وپریدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبیده در
نعمتی بر باغله اولنان تمامنده دیرلر دیدی راکب بر ابر مساوی معناسنه
را بر آر صح آشتی معناسنه ویوقارو کتور و قالدر دیمکدر دب بر بر
باش تراش ایدیجی ترکیبده داخی مستعملدر و بر مملکت آدیدر که کوزلری جوق
اولور و یوقارودن یوقارو طشره معنا وانوک ادسته واکا واکله دیک
اولور دیت برتر بوحادک دیمکدر اسم تفضیل صیغه سیدر اعلا معناسنه
رکی بر تیر بر ناداوقی واوقی بلیکی دکو برخور واو رسمی ایله سرود ز
قائم سند. نصیب معناسنه که برخوردار نصیبلو دیمک اولور برخور وواو
منصور ومعمور قائم سندر اورتاق شریک وانباز معناسنه شمسی
همیشه تا بود آیین سور وماتم یاد • مخالفان تر اماتم وشمار اسور • زملک
وصل جوانی وسلطنت برخور • کدا ز شهان جهان نیست شاد را برخور
رخوردا برخوردار نصیبلو وکوننجی معناسنه داورسی وواو املا ایله
داخی استعمال اولنور ردا بردار آصمق ویوقارو طوت وکوتور دیمک
اولور وبردن لفظندن اسم فاعلدر ایلیتجی دیمکدر تیامر اولا ایدی
که بردار داخی معلوم اولا یدی لکن مستقبلا تنده با مفتوح قلندی
رده کا برده دار طوتوق طوتوجی ده کد برده در دال ثانینک
کسریله پرده پرتیجی معناسنه زرکه برزکر با دن صکی رای مهمله نک سکونی
وکاف عجمیله اکنجی حارث معناسنه بیت کار فالد خر بعمرکی سود هو کز تمام
کا دیکی جلاهکی داند کس برزی کری ع آنکه کشت ورز کند مرد برزکر
درزکر بورزکر مثله رزه بز برزه برز نعمتی اکین وبر فعتانده که ابریشم

کاه اولور که بر معنای
پیش اولور

ابریشم ... برزکر ابرزه ... برزه

ونوکله طوقنمق اولادینی رستا برستار ارباب لغت قول وقراواش
معناسنه دردیلر اما فاضل محقق دقایق اکما نقدره بویله تحقیق ایدرلر
که برستار طبیب جیدر پرستنده کبیدر قول اولمق لازم دکلدر انی دی
عامدر بیت زهر در پرستند کانت بوده هم آزاده هم بندکانت بوده خار
تنکا ایله پرستارک فرقی واردر اکرنیز بنده خادم او هزارد همیدون پرستار
بدنی شماره تعظیما کلوب اکابری سلاطین کسنه یه پرستار دیرلر اما خاوندکار
پرستار دیرلر قوللق ایتدیکجه دستیانه برستیانه دار ماطقی دیدکلری
اودر که طبیبلر قاتنده عصا الراعی دیرلر وبرسیان دارو معناسنه رفندا
برفندار نعتی معتبر ومفتی وشارح واستاد ماهر معناسنه دردیش رکا
برکار کاف عجمیله مشهور آلتدر که انکله دائره چزرلر واطراف وجوانب قیاس
ایدرلر واصلا ندا خی دیرلر کاتبی آنکه در دور تو پابیرون نهد از دائره
دردره سر کشتکی برکار باده تو پنا بید دب قوه جاد دیرلر رکز
برکز طوق مرصعدر که قدیم پادشاهلری جنیلریشه طقارلر بیت عدو را از تو
بهره غل و پابنده ولحدا از تو بهره تاج و برکز یا خود نطقنا طوق وقید
معناسنه رکرا برکراز کاف عجمیلک ضمه سیله ارمغان معناسنه رکنو برنیور
برلغوج بادبر معناسنه سایر اسامیسی بادبر لغتنده ذکر اولنمشدر رندادو
برنداور عاینده اعلا جوهر توقیچ که پرندکی کوریشود بیت کوه چون بر
بنان بود چون یافت قوت دست او برندآور اسدی همی زهر زخم برند
آوران بر آمیخت باخون کند آوران رواد برواد مثلا کار وبرواد دیرلر بشو
صوی دیکا اولور جامع اللغات صاحبی تفسیر معناسنده نقل ایتمش برورد
لغتندن اسم مصدر در پرشلند وپیشو معناسنه وقولای ومیل وکار طریقا غنه
داخی دیرلر دیدیلر وشنا روردکا برورد کار بسلیجی معناسنه حقیقتده
حق سبحانه وتعالی نیکا اسملرندندر ره شر برزه شر اوجی سیوری کوکه قرانش
معناسنه رهزکا برهزکار زاهد ومتقی وورع معنا دره آشا بری
افساد اوچ طوتش کسنه عیبه مصروع دیرلر سایر اسامیسی ترفت
لغتنده مسطوردر بدکا برد دار جنی ایله مصاحبت ایدن کسنه دي
بریر دون دکل اوتر کیکون دیریری بربیربر اونکیکون دکل داخی اوتر
کیکون دیرمیری بریم پربرم مثلا دیتریرکی بریر تر پرم فرد
نصاری وصحاح عجم صاحبی بربربر معناسنه نقل ایتمشدر زبزر شعله

معناسنه

معناسنه وتمام شعله وتخم معناسنه دخی اولور زرک برزکن کاف عجمیله اکنجی حاد
معناسنه زرو برزور شغول وتحمل معناسنه زشن برزشن طار یا شلو
زنکا برزنکار دباغ نعتی ورجحی جلاد معناده کلوردیش برنکو مثله
دباغ معناسنه برنکار لغتندن مخففدر زوی برزوی نجیب مردار وجرکه وچرک
معناسنه بعض نسخده آخری نونله صحاح عجم صاحبی آخری نون بابنده کتورمش
یازلنمش زه کار برده کار کنهکار وعاصیده انیم وآثم معناسنه زه ور بزه ور
مثله زی بزی یاوه ایله یوکسک یری وقنات صاح معناسنه ستا پستا
پرستار لفظندن مخففدر دینلر سنت پستر کیروز که دیمکدر اولور سنجو
بسخور بیره صوکی پی خورد معناسنه واو رسمیدر سرور عنبر عبهر قائم سنده
استعمال اولنور وشین معجمه ایله بشخور داخی رویدر سدیو بسدیو یعنی
عوام غلط ایدوب پستوری دیرلر یعنی صنعت بلن عجمیجه بکدر لکن بو لفظده
شبهه واردر زیرا قاعده اوزره ورلفظی ادات نسبت ومصاحبت
ایچوندر ترکیب صنعت ایله ماوراولانه کسته به پیشه ور دیرلر دیو نقل
ایتمش بعض نسخده پستیور ودیمش سند پسند اما تحرزداش و
اماتی واونو تلوق معناسنه کلور دیدیلر شرف کینه وازقبائل دیمش
نه پسند هلد نه دخشند شاد بشاد وبالکسر حیاد حجا لید شار معنا
شمرف بشیر باد صبا مژده کل آورده است همی خواند بیاتش بر روشنا ع
سرو بشارد اسدی روابستنده سیم کوفت معناسنه نقل اولندی شت پشتر
باء عجمیله رویدر وبالضم حضرت میکائیل شمرف بیرسا ندیغی دست
تورزق نعتی تقاضا ومنت بشتره محبوب لعار فینله پشیمانی معناسنه
نقل اولنمش شجی بشجیر باء عجمی وحرکات ثلثه ایله مرویدر برقانی اغا جدر
که ازن نعبیس یا یحدور زرلو وکسر یا دو شیندن مکره بونلده داخی لغتدر شنخو
بشخور وبالکسر بیر صوکی عنبر وعبهر باء عجمیله قافیه سنده مستعملدر
بسخور معناسنه واو رسمیدر سین مهمله وبیعا ایله داخی رویدر لغتدر صحاح عجم
صاحبی آرتوه سوز معناسنه نقل ایلدی قیا بقیاد یعنی سیاد کلیمه دیرلر
دینی کت بکتز تولغه که جنک کوننده باشنه کیرلر یعنی معناسنه مصرع
زمین ازنعل که کوبا بنزرده وزره هوا از تیغها پوشید مکتز کی بکیر
خبار شنبه لاجو بلاجور نعتی قره صغر معناسنه دیمش لازو مثله بلازور
مثله ناو بیاور وبالضم جبان ذکل معناسنه نبه زا بنبه زار نیبنق له دیکلو

بخنی بنجهر بنجره بوشکور بکفت الکی رفته از بنجهیر رمیده از زور عک
کوم سیر نذا بنذار اوکت طوتوجی نذ بندر اوغراوزبیری نذکی
بنذکیر رکنی ولکنی وختل اغاجی نغو بنغور عاملدیر بنجیلره قونلرده
بوروب منقار معناسنه ساتر حیوانات دخی چنکال معناسنه بو لغت ثالث
حروف تجید در وبدرسا تفصیلی آنده اولمشدر نقو بنقور بر آغاج قوشلر
باشیله وقندوششدا ایله بشورورلر دیشی نی بنیر بوروف سدن اولان
معناسنه که ترکیده یاغ مقدم و بونی توخر قیلوب پنیر دیرلر کیشی بو
در وا بوار هلاک معناسنه عربیدر ها بهار ارباب لغت بازربیع معناسی
وبتخانه آدیدر دیشلر عربیده صارو کل معناسنه در اما فاضل محقق دیانی
اتخاذ ایتدکده بو وجهله تحقیق ایتمشلردر که لسان فارسیده بهار بر اغده اطلاق
اولنور چیچکده ایکیدن اعم معنا ایکی معنادر بر اغه بهار دیدکلری نته کیم
بو بیتده ظاهردر مصرع کل نی آفت باد خزانی • بهار تازه بر شاخ جوانی
اسکی یپراغه کهنه بهار و تازه یپراغه نوبهار دیرلر بیت بیرچیچکی سبز چون
نوبهار • بزراقلقی تند چون روزکار • ترنج اغاجنک ساتر اغاجلره مخالف
یپراغی لنشدن مکرر اولدوغی هرو بو بیتنده بیان ایتمشدر بیت رسم
ترنجست درین روزکار • میوه دهد بیخ و بی آرد بهار • لسان فارسیده
فصل ربیعه هنکام نوبهار دیرلر و فصل خزانه هنکام کهنه بهار دیرلر لفظ
هنکام محذوف ایدوب اولفصللره نوبهار کهنه بهار دخی دیرلر مجازا یاکون
بهار دیرلر فصل ربیع مراد ایدنورلر نته کیم بو بیتدن ظاهردر بیت
خلوت از اغیار باید نی زیار • بوستین بهدی آمد نی بهار • دیکر درخت
اندر بهاران بر فشاند • زمستان لاجرم بی برک ماند • وبتخانه معناسنده
کلور بیت همانا که کمتر بد از ... هزار • بت لاله رخ چون نکار بهار • فرخی
وثاق از در چو بهار دست واو در و چو صنم • سرای او چو بهشت او در و حور است
بو معنایه کسرایله دخی رویدر هبر سکون ها ایله وزن تخصیص لام جاره
معناسنه ترکیده اوتوری دیکدر بهر تو سندن اوتوری بهر من بندن اوتوری بیجون
دیکدر نعمتی و آیه بیدر شعله سی و حصه مراز وحده دیخ بهر آمدست • کز و بار ...
یکه ... ست • و پای کیشی معناسنده کلوردیش هکودا بهلودار ایاکونو
معناسنه هکو بهوور هما بهار بسیار معناسنه هناو بهناور
اینلو و بعضی عریض معناسنه فاضل محقق بو بیله تحقیق ایتمشدر که مبالغه ایله اینلو

دباجک

دباجک بیرده عجم بهنا و ردیر نته که بو بیتدن ظاهردر مصرع آب جیحون با چنین
بهناوری • اسب ما را تا میان آید همی • معنای مبالغه بهنادکی الف افاده ایدر
تنومند که مبالغه نی تنوده کی واو افاده ایتدوکی کبی نته که محلنده بیان اولنمشدر
هبو بهبور اعلام رجال دندر ابو آدلو دیکلا ولور احج کسره در پامبر پیامبر
خبرجی پیغامبر معناسنه فاضل محقق بو بیله تحقیق ایتمشلر که پیامبر ایکی کشینک آراسنده
واسطه اولوب خبر ایلتن کسنه یه دیرلر انبیایه علیهم السلام پیامبر دیدکلری باعث
اعتبار بله خبر ایتدکلری اعتباریله در حق تعالی حضرتلرندن بالذات یا جبریل علیه السلام
واسطه سیله نته کیم بو بیتده ظاهردر بیت پیامبر ز جبریل چون بشنوید • بیاورد
بجاده بر شنبلید • پیامبر الفاظ مرکبه دندر برجزی پیام در که معناسی بیان اولنمشدر
و بیر جزی بر در ایلتیجی معناسنه اسم فاعلدر بردندن اصلی برنده در ترخیم ایتمشلر
برنده با مضموم ایدی قیاس مقتضاسنجه اولا ایدی که برده دخی با مضموم اولا ایدی
فتحه ایله اوقونمغه وجهی نه در اشتباه در بردیدن مشتق اولان برده که کیجی معناسی
در بانک فتحه سیله در پیام کلمه سی پیغام در عینی حذف اولنمشدر خبرجی یه پیغامبر
دیرلر کاه اولور الفی دخی حذف ایدرلر پیغمبر دیرلر پیغمبرده پیمبرده
بیر معنایه در مصرع بدانست کان درج پیغمبرست • که بر پیمبران اندرست •
بکد بیدر صحاح عجم صاحبی عربی معناسنه نقل ایلدی تی بیز کیجه کیاجک لباس
بسب بیسبر عنصری عرصه میدان یقین را کند • کو کم حشمت او بی سپر
یغامبر پیغامبر خبرجی نبی معناسنه بغمبر پیغمبر مثلدر یکا بیکار کاف
مجمله جنک صواشی معناسنه در فردوسی زبیکار و وز کرز و زوبین و تیر •
زمین شد بکردار دریای قیر • اسدی چون تهار رخ هند ز نهار ده • که زنهار
دادن زبیکار به • یکبا بیکبار بیر اوغوردن دیمکدر بکر بیکر کاف عربیله
صورت نقش تجری قالب معناسنه دردنی نقل ایلدی اشبو بیتی لسانا ایلکه
بیت او چو بر رست و ملکداری چنم • او چو روحست مملکت پیکر •
فاضل محقق بو بیله تحقیق ایتمشلردر پیکر کالبد ایله مدلولده مشترکلردر
نته کیم بیت مذکوردن ظاهردر ارالرنده فرق بودرکه کالبدده
هیئات و شکل معتبر دکلدر پیکرده معتبردر کیر بیمبر خبرجی پیامبر
معناسنه

الباء المكسورة

بت بسنو دوشک سبیراو عول ایی معناسنه در مطلقا سادرو
اولسون وصفا للو اولسون اگرچه ارباب هوا وشعرا وظرفا صفا لسزاو غلان

معناسنه استعمال ایدرلر سترانه بسرانود اوکی اوغولی سند بسند
بابا بر قرداشی بیت کین او از قبا تردشتی ٭ بسندر هله نزد غتندر ٭
دغتندر بابا بیو ییتنز فرد اشدر دبر بدر باء ی سلم صحاح عجم صاحبی هرکوکه
کیلیکی قغنا نردیرلر دیدی تیا بیاد چوق کثیر معناسنه تابنار تنار
وسیم کوفت معنوحد بابنده تفصیل اولنمشدر وقاروره معناسنه ده کلور
که خسته نک مدوکلتی طبیبه کوسترمک ایچون شیشه یه آلورلر شخو بشخور
وا ورسیده سرور عمر قافیه سنده استعمال اولنور صوا بچه کودت صکنی
بائیچ قلان جرعه سؤر معناسنه شنجی بشنجیر باء عجمیله بر نوع قاتی اغاجدر
که اندن یایه دوزرلر نفا بنغار یعنی قاپیا راقا رضو نکار معناسنه تکا بنکار
کاف عجمیله مثله غین معجمه ایله کافرا سنده تبادل وتواخی واردر تو بلور
مشهور آق مصنع طاشی کیبدر غایت ابو سنکه معدنی ولایت کشمیرده
اولور آق طوز کبی منجمد اولور اکر آنی دوکوب سحق ایدروب یاقوت
وزمردی انوک ایله محکم سلسه لر غایتده شفاف ایدر غایتده لطافتندن
حیله ایله جواهر صورتنه قوبارلر خاصیتی اغزده طوتسه لر صو سزلغی کیدرر
کوتورمسی براکنده ومشوش دوشی کوردیکی منع ایدر بعضیلر ضم با ولام
ایله نقل ایتدیلر اصح کسر با وفتح لام سلاده ایلدر ناک بناکر کاف
عجمیله یابوجی معناسنه بر بانی کر بابجی ندا بندار با دعجمیله صانو تلق
معناسنه اسم مصدردر وهم صیغه امردر وبعض ترکیبلرده صفت داخی
استعمال اولنور دور بندار نیک بندار کبی تکا بنکار با وکاف عجمیله
بکثر معناسنه بهلویدر هکا بهار بتخانه نقشی وقیشی اوید داخی برلر
دیدی بیت رسید موسم نوروز کز وصال بهار ٭ شود بنا تنی آراسته باب
بهار هیو بیور اعلام رجالدندر ابو آد لودیک اولور بایله درک ثانی
ووف تحبدر بهتر بهتر صیغه تفضیلدر ایوراک دیمکدر اخود معنا
هبهر مثله یا بیار کتور دیمکدر پیخ آور بیخ آور کوکلمش
معناسنه بیدا بیدار اویانق عربیده سهران ویقظان وبیقظ معنا
بیدانجی بیدانجیر کنده اوزنی اطبا قاتنده خروع دیمکله معروفدر
تی بیر باء عربیله دوشکه جامه خواب عربیده فراش معناسنه بیت ایا شهی
که سرا ردعانت می کوبند مساوان همه در راه وخفتکان در بیر وصا عقد
بلادم معناسنه بیرباء عجمیله قوجه وقاری معنا قطعه زبیر مهیا

دیده کردم سؤال که از بهار دوستال و بضاعت ٭ چه سرمایه سازم که بودم
دهد ٭ بکفت ارتوانی قناعت قناعت ٭ ذکرده مرد پیر و پیر مرد انتی
ده پیرزن ورن پیر دینلور بیت چون زن پیر یست دنیا کسی چه بیکار
کو جوا لزدی چه کردی کرد جج پیرزن بیرا بیرار باء عجمیله کیجی پیل
بلار وبلدرکی معناسنه دباغی چون دیو پیره بارد بیرار کذشت شادی
وغم ومحنت ودیمار کذشت امروز بدا نجه بیرسد خوش دلها تی این نیز
چنانکه آمد انکار کذشت بیرارسال معناسنه صحاح عجم صاحبی وتلمسی بوله معنا
نقل ایتمش اوتکی بیلده کلدی داخی اوتکی بیلده بشی قره حصاری وو سیله صاحبی
کلشنی بیل دیشدر سال آینده معناسنه برقبا بیرو باد بائیچ جل جلال
برابزار زاء عربیله اوزکمک تورت معناسنه بیزار زاء عجمه ایله فتنی
شتا معناسنه برنیزر جمری بیزد باء عجمیله نعمتی صنجی دیمش
بایج معناسنه بیزو بیزور قوت بتزا مدی چنارذش کرزی که بیزور شد
زمینش همانجا کم بزکور شد بیتا بیتار زاید وحشو اولان عبارت
باستا رلفظنکا ابا دسیدر بتا بیتار وسیله صاحبی بیتیار
معناسنه دردیشی بشت بیشتر باء عربیه چونزاز معناسنه
بیشتر باء عجمیله ایلروکه واوکده وتورکه معناسنه ایکی معناده داخی
صیغه تفضیلدر بشخو بیشخور بغدای وار بیر اوبه سی که تمام اولمد
آلورلر داخی قیلچغن اوریالکله طوتوب اوترلر عجاله معناسنه
بیشخورد داخی دیرلر و آرزانق بشکا بیشکار ایشی سهو وصدر
وخدمتکار ومنبه ومامی قابله معناسنه وصندوق بشدک بیشدکر
صنعت اهلی واستاد معناسنه بشتو بیشه ور مثله صنعتلو معنا
بتیا بیتیار ارباب لغت بول سرک معناسنه نقل ایتمشلر معیار
جمالی صاحبی قاردرکه اطبا آنده جنترک سدو کلی بتوردیتی وبو بیت
انشا ایلمشدی بیت دشمنت درجنک ورکست وچه سود ٭ بردش بیش
حکیمان بیتیار ٭ واورده قابله معناسنه بو معنایه عبریجا دلره بار اج
لغطند مسطوردر قره حصاری بیشتار که زاید وحشو عبار تر
دیرلر اول معنا ید ده کلوردیتی بکا بیکار با وکاف عربیله ایشسز
لوند معناسنه بیکار با وکاف عجمیله جنک صواشی ونقشی بیکار
بیکارکر صوا بیجه ونقاشی بلد وبیلود جرجی صید لانی معناسنه

صحاح عجم صاحبی بوبخت معناسنده نقل ایلدی بیلد وُر کدمعناسی بیله بوکدر بیله جرئت آلتیدر او زهسبرن جرچی به بیالو ز دیرلر یما بیمار صیره و وغفتلو معناسنه یمید بیمیدر قابو باشمغی · یینو بینودر بوزون باشمغی یوا بیوار عرب بیواره معناسنه یوبیود زبان پهلوید اول بیک عدد در فردوسی بجابیور از پهلوانی شمار · بود درزبان دری ده هزار · یعنی المش بیک معناسنه ده کلور دیمشی

المضمومه

تیا پتیاد هر زشت چرکین صورت که کوز کورندن آنکی کل منفعل و مشتغل اولا بره باء عجمیله طولی که یمینک مقابلیدر راب پراب طولی دیمکدر راد براد باء عربیله ارقداش اخ معناسنه زادکد برادراندر اوکی قرداشی رکه براد قرداشی براد ر لفظندن مخففدر خاساینلر لغتیدر آذ یوسف و زلیخای فردوسی · نبندایی ترا راثت اگه زکار · که خواهی بریشان شدن شهریار · زدیا بردبار بوک کوتریجی دیمکدر یعنی هوسوزد و هرایشه انجمن یواشی حلیم معناسنه اسدی · تواز برد باران بدل ترس داد · که از تند درکین برد باز زدا برداد یعنی بردبار معناسنه نقل ایتمشی زغو برغوز بلغور اشتی زرجمه بزرجمهر بر مشهور حکیم فاضلک آدیدرکه نوشروانک وزیر اعظمی ایدی اصلی بزرگ جهردر معربیله لشدرکاف جیمه تبدیل قاعده تربیدر زرکوا بزرکوار کاف عجمیله بعض ارباب لغت اولولق وکندو ده اولولق ایدیجی دیمکدر دیدیلر و بعضیلر وجیبا معناسنده استعمال اولنور دینلر اولوردن شان وعلم صاحبلرینه مخصوصدر سنکه بزرکه دیرلر سنک بزرکوار دیرلر مرد بزرکه مرد بزرکوار دیرلر دینلر اما فاضل محقق دقایق اکتا بقره بولیله تحقیق ایتشلرکه بزرکوار لفظ مرکبدر برجیی بزرکدر اولو دیمکدر برجیسی ادی واردرکه لسان فارسیده لیاقت معناسی افاده ایدر مثلا درشا هوار دیرلر معناسی شاهه لایق اینجودر اسب راهوار دیرلر معناسی یوله یارار آتدر بوتقدیرجه بزرکوارک معنای ترکیبیسی اولوبره لایقدر دیمک اولور اما اولولق لایقی معناسنده ده استعمال اولنور او تقدیرجه بزرکوارک اصلی بزرکیوار اولور اندن اختصار اولنمشی اولور شت پشتر حضرت میکائیل علیه السلام باء عربیه وباء عجمی

وفتح

وفتح وضم بابله مروی لغتدر بتجی بسحیر بر نوع اغاجدرکه اندن پای دوزرلر حرکات ثلاثه ایله مروی لغتدر کدا بکدار واز کل دیمکدر زواغت ایله معناسنه کذ بکدر مثله کما بکمار باء عجمیله غالب معناسنه لغا بلغا مشهور ولایت رومده بر ولایت آدیدر و بلغاری دیمکلری لطیف دایمه دوینکه آدیدر بیت بکشی بخنجر شیر زبان بخنجر بوست · که باز دار ترا بهله ایست از بلغار · لتو بلتور موورف یعنی ایدن اولان طعام که ترکیده ده مستعملدر ناو بناور باء عربیله دیپلو دیمکدر و جبالی دومل معناسی فخلیه داخی روایت اولنمشدر بکرا بنداد باء عربیله مثله دیپلو محکم · نسنه و خوردار معناسنه بنداد باء عجمیله انبار دار و صاحب لمعناسی وتما بوتماد صحاح عجم صاحبی باء عجمیله تصحیح ایلمشی بندور باء عجمیله جوال بالیغر قوشی ابوالحزین معناسنه وتیما بوتیمار مثله قر بور باء عجمیله اوغل پسر معناسنه · بعظمت بی نظری همچو نوادہ · بحکمت برتری از بور سینا وآت وس معناسنه اسدی برون تاخت کرشا سبجون نره شیر · یکی بور چوکانی آورده زیر · فردوسی کرازان کرازان نه آکه از بی · که بیژن نهاد بر بور زین · زه حصاری نورزون معناسنده کلور دیمشی یعنی ونپولاد وتبر یعنی طولو معناسنده · نقل ایلمشی بور باء عربیله فستقی رنکه حصیر یا شل سازدن اولماسنن بوریا دیدکلرکبی · و یعنی بز وبجا بوبجاد اعتماد یری و جنک یری ولکتی بولکندر رشوت بوکند معناسنه قوم بوم وبر قرارکاه و یورت معناسنه اسدی شنیدم که شبهم دران بوم و بر ز دریا بر آید یکی جانور قنجا بونجاد یعنی جنکا و لاجق قول بجکنه دیرلردیمشی ها بهاد صرکوزی چیچکنه دیرلر وآوزاندن اوج بوز بتمانه دیرلر قم بنم دماد معناسنه

نوع اول التاء المفتوحه

آتار مطلقا دید وزق معناسنه در آدمیکا ولسون وطامکا ولسون آدمینکه دینه سنه اختصاصی یوقدر نته کم بو بیتدن ظاهردر و غیربک اولسون بیت زدن مرد را تیغ بر تار خویش · به از باز کشتن ز کفتار خویش بیت دعای بنده که شاد میکند سوکند · شکوفه نور دهی ریزد تخت تار وقادرشی معناسنه ده کلور بیت الهی کبه همت تو بایه بر اجرام پست وی به بیش طلعت تو چشمه خورشید تار · و تارکو تاریک معناسنه

نمی نمی صبا همی کند آذین ازان که روی چمن • چراغ لاله کرفتست ونامیه شنار
وبزگ وسایر طوتو نورلری لوکلادیغی شدی معناسنه ارغاجه پود دیرلر
نزبید ملخجه معناسنه بیت چند ز تاد طمع وپود لاف • برفد هو سفله شوی
خلدباف وکرشی وطماع وبولمق معناسنه داخی استعمال اولنور واخرنیه
برها کتوروب تاره داخی دیرلر آبدا تابداد معنای ترکیبیسی صقلاه
بیجیدر دارا اسم فاعلدر داشتن دن حفظ اتمک معناسنه در • شدار
آتش تیغ می تابدار • نهان کشت دردود همچون شرار آیغا تارمار طاز
طغان معناسنه باتبار قوم وقبیله وصحاح عجم ماحبی واصلی وکوک
ی یخوا رجد شرف ازحسب خویش وتبار وعادتلر معناسنه دیقل ام یجید
دلسان عربیده هلاک معناسنه در کعوله تو ولا تزید الظالمین الا تبارا
باتجی تناتجیر کل قوتی تغوتغور عاددر بر تیجالو قوشلرده بوزاو
سایر حیواناتده قاینامق بتغور معناسنه سایر تفصیلی انده ذکر اولنشدر
ت تیر یاتند تی تیر طبل دهل وکوس وزرنا وپاره پاره معناسنه
تیره داخی لغتدر تاتار معروف طایفه در تاتار داخی دیرلر نعمتی
وپیاپی وپیرازین معناسنه ده کلوردیشی خاتخار بر ولایت آدیدر
که انده اعلا آلات سلاح اشلنور اسدی تکاری سپر نشتی بهم بر بداشت
برد خشت وبیرون زهر شش کذاشت • خم کمش تخته کنکر بشیقی
کلدیسی ده تدور صحاح عجم صاحبی نوکلون وخزکلده قوشنه دیرلر دیدی
تر یاش رطب معناسنه واداة تفضیلدر خربیت معناسنی افاده ایدر لغت
تارسیده افعل تفضیل صیغه سی یوقدر اول معنای ترکیبله ادا ایدرلر تا نی
معناده تفضیل قصد ایتسلر اول معنایه دال اولان اسمک آخرینه مذکور اداتی
الحاق ایدرلر مثلا کمتر وفزونتر دیرلر اکسکلکده ارتقلده بیرنسنه نک
فضلنی قصد ایتسلر فاضل محقق دنانی احکابعض بوبله تحقیق وتدقیق
ایتمشلرکه تر یابشدر خشک مقابلیدر معناسنه قوودر نته که بو بیتدن ظاهردر
بیت کوس شه خالی وبانک غلغلش درد سرست • هرکه قانع شد بخشک وتر
شه بحر وبرست • لسان فارسیده قاپان کسنه یه تر دیرلر قاقدی یاکلد
یرده ترشد دیرلر نته که بو بیتدن ظاهردر بیت کا بتمرادر قماخی آب بر
سر دیختند جامهایش سربسر ترشد ولیخود ترسد استعاره طریقیله
تر لطیف معناسنه استعمال اولنور کلام ان لطیف توصیف ایدرلر مثلا شوتر
دیرلر

دیرلر حافظک نته که بو بیتدن ظاهردر بیت کی شو تر انکیز دخاطر که حزین باشد
یک نکته ازین دفتر کفتیم همین باشد • اول استعاره بناءً لطافته تری
دیرلر نته که خسرو دهلوینک بو بیتنده ظاهردر بیت تری وتم کشت مرتب
زرود • نام ترتم شدش اندر سرود • تکها ترکهاد کثی ازجله تکمه
که ترکیده کشکوز دیرلر ده زار ترده زار وکرده بکه تغا تغاد نوبیک
ترکی ترکیده دغزدیدکلری فا تغار تیل کوبه جک تو تتور طرافدن
اولان قاب نجق تخار معناسنه بیت منشین اید دست بر عزجه ء
عزبجه که سنک بجفا بشکند کاسه ء چینی چو تغور صحاح عجم صاحبی
طاش یرده دیش کاو کتفاور یلکن ویوزغه آت تاتغی بزبرسم هر
ککا ورزمین • بران سان که چم راجهان درنکین • ودر یکلو قویو تکه تکمر
اودجکلو ییند دیرلر تلخا تلخ باد لفظ مرکبدر تلخ ایله باردن نشکیل
بادکبی نشترکلوردکله ء بارده اما معناده اشتراکلری یوقدر تلخ بارده
کیبار بیتی معناسنه در نته که فردوسینک بوکلامنده واردر بیت
درختی که تلخست اورا سرشت • کرش در نشانی بباغ بهشت • ورازجوی
خلدش بهنکام آب • به بیخ انکبین ریزی وشیرناب • سرانجام کوهر بکار
آورد • همان میوه ء تلخ بار آورد • شکر بارده کبی بار رشتقدر بار انده
دن اسم فاعلدر اصل بار اننده در ترفیم او تمشدر معناسی باغدور بجی
در دربار لغت مشترکه در داخی معنالری واردر بیرنده بیان اولنور
تاتنا ود کوذلو بوبوککینی فاضل محقق بوبله تحقیق ایدرلرکه تناور
لفظ مرکبدر برجزئی تن در وبر جزئی آوردر معناسی کتوریجیدر آوردن
دن مأخوذ در تناورک معنای ترکیبیسی مراد دکلدر انوکله کنایت ایدرلر
اتلنمکدن تکا تنکار کاف عجمیله بر نوع طوزدر که او غلات ید وکنی باقر
ظرفله کش قار شو تورلر بر باقردت ننه ایله بیجد کون تار شدورر
لر ککلد. داخی تسلرجا یزدر انما کنشر. اولیجاق اوله یدر اندن
صکره قوودرلر حفظ ایدرلر بوزق هندی دیرلر قیو محیله اللتون
ارنکیجون وتلیین ایلکیجون کرکدر اولور وهم دخی بیو کتی کیده رزو
توزدیبی تیراد واتو نیسی کتر موم ایله محمولی بجنه طولرو زرلر
تکتا تنکناد بر نوع کوچک جادر در که عوام غلط ایدرب تنکتر دیرلر
تو تتور معروف ادجا قدر فارسیده داخی شایعدر تو تور بالته بتر معنا

لسان فارسیده واو ایله با ارلسند. توافق وتبادل وارد ایرودکی دراز
ذکرا دلنمشدر **هنب تهنبر** کاهل وبسیارخور معناسنه

المکسورة

تی تیر اوق که اتارلر نشاب معناسنه وقمار اوبیکا دخی که زمان
جاهلیتده لعب قمارک نمایشده اعتباری وارایدی واولادن تیراوکوز
قداح دیرلرایدی انلردن بعضیسنک نصیب معینی اولوب اوچینکه اولا
ایدی نصیبی ولانلرک اولکنه فذ ایکنجیسنه توأم اوچنجیسنه رقیب
دردنجیسنه حلس بشنجیسنه نافس التنجیسنه مسبل یدنجیسنه معلی دیرلر
ایدی نصیبی ولمیانلرک اولکنه سفیح ایکنجیسنه منیح اوچنجیسنه وغد
دیرلرایدی بعده بونلرایله برجزیری صاتون آلوب وبوغازلیوب اون
پاره ایدوب واولادن برکه اوزرلرینه اصحابنک یازوب توازاذ
اتلتندی. قورلرایدی بعده هرکشی اراده ایتدیکیه برایکی سهم اخراج
ایدوب تیرده یازیلان نصیبنه کوره حصه آلورلرایدی مثلا اکر فذ
ورقیب تیری نصیب اولسه درت قسم آلورایدی اکر توأم رقیب حفصه
یتی حصه آلوردی اکر رقیب ایله معلی چیقسه اون سهم تمام آلوردی
اکر سفیح یاخود منیح یاخود وغد چیقسه تمام آلیوب بعیرک
بهاسینی بالتمام اندن آلورلرایدی امرؤالقیس بو بیتنده **سه**
وماذرفت عیناک الا لتضربی بسهمیک فی اعشار قلب مقتل
قلبنی جزور تمثالی سنده قلوب سهمیندن رقیب ایله معلی مراد ایدوب
جمیع قلبی معشوقیکاه لماسینی قصد ایتمشدر وتیر تشنه دوکوزی
وکمی درزکی واوقلغی وسقف خانه قونیلان اوزون ویوغون
اغاج وساتر بولککیبلره اطلاق اولنوب مثنوی دوکرته تیر عصار
کمی درکنه تیرکشی واوقلغو بر تیرنان وسقف خانه درکنه تیرخانه دیرلر
وتیره دیدکلری توشکا ادیدرکه بجه شفلین دیرلر اوکبک مقداری
اولوب براق ملکتنده چوق اولور ونصیب معناسنده کلور وعطارد
یلدیزی **بیت** نیزه که برجرخ سرافراخته تیر فلک خانه زخی ساخته بعضی
جوزا وسنبله در طبع جوزا هواییدر طبع سنبله خاکیدر وعطارد هو برجده
ادی بیری اکلنور وسایر یلدزلرکبی معینی طبیعت یوقدر ممتزجدر مذکر
ایله مذکر ومؤنث ایله مؤنث سعد ایله سعد نحس ایله نحس در نته که

مدخل

مدخل منظوم صاحبی بو بیتی نقل ایدر **سه** سعد وماده است وسرد وتر زهره
تیرسازنده باشد وشهره یعنی اورا طبیعت نیست ممتزج است دیلدم
صاعقه معناسنه وظلمت یعنی قرانکو وبولانق ودیس قوم معناسنه وبالاده
یعنی سمر وقلاوز بدرقه معناسنه وپیکان دزی وقفتان اتکینک
چوره سی واوت کوزی واهن پلید کی وتاریخ جلالیده کم تاریخ
ملکی داخی دیرلر اول ایکی که صیغه دراتوک ادیدر وتاریخ فرس قدیم آیلر
یک ادی اوچنجی کونی که تیرماه دیرلر اول کونده بیرام ایدرلر زیرا دکو
اولان تاریخ فرس قدیمه آیله کون آدی موافق کلدوکی کون بیرام
ونرورد ایتمک آیینلریدر معیار جمالی صاحبی وفصل خزانت دیش
دعشر یک بو بیتنی ایراد ایتمشدر **بیت** اکر بتیرمه ازجام پشت باید تیر
چرا برهنه شود بوستان چو آید تیر **ترنزب تیرتیزبر** یوکرک اوق
بیت بری تو پیرتست توبی تیرتیزبره ای تیرتیزبر جویری پیرپیر
تیمار تیمار اضداددندر علاج ایتمک معناسنه ودرد ورنج معناسنه
تیر تیمور یعنی خرزه درکه طوار ایچندن چیقار اکثر صودن چقار
آندن داخی چیقاردقی چوق درلو امراضه نافعدر تریاکلر دندر دیو
نقل ایتمش

المضمومة

تذ تندر کوک کورلمک رعد معناسنه **اسدی** دکوسی کین تندر آواد
سرتیغ بابرق انبازشد **ندوتندور** مثله **نمیش** چو باباد تو
باشد غم نباشد شب تاریک وابروبرق وتندوز وبولوت سحاب
معناسنه **وانک توانکر** کاف عجمیله بای وغنی معناسنه وتوانا معناسنه
وب تور توتی ونوزوه **وتو تور** طول عورت واغ ومعشوقه در
حق طواشی بیت هم اکنون زمغز تو ای تیم تور کنم کرکس را بدین دشت
سور کیمی توکه بامی شوی هم زبان که ترخیل مردانی وترزنان
وقابانه وقاب قجاق وبابورده وخوش مزه دیرکلری طعام معناسنه
ده کلور که قایماغه بیشوررلر وفرید ونکه اوغلیدر دیدر **عاتقاد**
زبان خوارزمده وجه معاشه دیرلر وترکده غلال معناسنه

نوع اول الجیم المفتوحة

آذ جادر خیمه معناسنه که ترکیده داخی مستعملدر وعورتلرکه اوزرلرینه
بوروندکلری بیز **اوکوغ میرزا** غلامبارد نیم من ندارم این مذهب

ترید بلخخه وتودز وزیله دیرلر

هلاك چاددم و تشنه ولیکن بوشم آ چار اسماء عدد دندر درت
اربعه معناسنه سس بردید ه عینك می نهم چون موسم دیدار شد در آرزوی
روی تو بنگرم چشم چار شد آشنیکی چاشنیکیر كاف عجمیله طادیجی
معناسنه آك چاکر قوللقجی خدمتکار معناسنه بعضیلر خاص قول معناسنه
درد یدیلر آمدوا جادوار طوغه اولاجق فقتانلق دیکدر وقاعده
ترکیب متوید اقتضا ایدرکه جادوار طوغه کبی بکلر اولورلغت فارسیده
کاد اولورکه معنای ترکیبیسی مراد اولنماز انوکله کنایت اولنور ثناور
کبی عین آنرا بجانذار جلاد وبکجی جاری معناسنه اسدی
بنوبت زجانذار واز پاسبان • که اندارم کرد وهم مهربان انرجا
مثله آنو جانور جانلو حیوانه جانور دیدکلری بو اعتبار ایله در
که جانی وار دیمکدر بو بیتده ظاهودر ست همای بر سر مرغان ازان شرف
دارد • که استخوان خورد وجانور نیازارد • لسان فارسیده وژه
لسان عربیده ذو معناسنه در ترکیده اول معنادن لو ایله تعبیر ایدرلر
مثله ترك جانلو دیر عرب ذو روح دیر عجم جانور دیر ادلی جاده ست
لطف بهاری اثر • که شد خاك وسنگ جهان جانور عبدالواسع جبلی
گرزابر دست تو یك قطره بارد بر زمین • جانور کردد نبات از قوت آن بیکمان
آوشی جاوشیر بتی یاشین سودن دوده دیرلر واوغلان آشی
دیدکلری داروکه بیتی قسمندر ولایت عجمده اولور صحاح عجم صاحبی
وقادن طوزلغی انبرباریس معناسنده نقل ایلمش اهسا جا
هسار قولی باشی بیت دو دیدند بیا زتا جاهسار کلکاتان
کشته بد جمله فار ایکو جابکیر یورت طوتیجی ویر ییتشی معناسنه
چ چپر جیم و با عجمیله چیت دیدکلری کاتبی بدخواه اورا
استخوان ازلاغری دیدم زپوست مانند چوب چپر نیمه دروی
نیمه برون بوچیور صحاح رومیه یول سبیل معناسنه دیشت
جغر تانك سکوتیله سایبان وسراپرده وچادر و باشی اوزونوسی قوه
حصاری وآماس کلور دیتی خی جنجیر چاغیرکه ایاغه کیورلر
ذ جذر درت بشرده ده شمیعی بویله نقل ایلمش وبو بیتاری انشاد
ایلمش شمس وجود اشعداری دهرابواسحق شکوه مسند دیوان
وتخت وصدر وعجه کجاست در همه عالم شهی که همچون او کینه تخشش

او

او صدرها ار صدر بود حلیمی در درت یاشنده طولدوروب بشنه یورر
دوبه دیرلر دیشی وقاصد و ایلچی معناسنه دازا چاپار اوتی جوق
بیر دمتی چرخیر مشهور جرخ اوته وچکه ذجر اورافی قوتی
دیدکلری بوجك که آدی قوشی داغده دیرلر یای ایتیلونه اوراق دقتله
اوتوردیرلرکه اوته اوترایکی یاریور عربده اکا مراد دیرلر وبعضیلر د
زیزه دیرلر وبعضیلر جرزجرعد دیدکلری بوجکدر دیدیلر مراد البلا
معناسنه بولغتکه آوی راء مهمله وراء معجمه داخی رو یدر زدم چودد
تقودوق جزدره معناسنه تو جسر حلقه مکاجسکر بغداید
بلغور ایدیجی شم سنی چشم شیر سکون میمله کوزی طوق دیمکدر قانع
ایکه درد لیق مرفع لطلبی ذوق مفضور • چشم سیری عجب ازینخبران میلادی
شی جشیر جوالبزرگ غاچغار ساز آوازی کاجکاد یعنی آوی
دال ایله چکاد معناسنه درد یشی کدا کنشم وآلینی اوسیتی وذبه آدمه
وطائفه استعمال اولنور و باشی طازلیغی اصلح معناسنه شمیوف بیغ ایچی
کوتیغش فقده • روز هیچا در جچار قاف کاف لاك جلاكر کاف عجمیله
یعنی ووسیله صاحبی جندره جی معناسنه دیشلر تب چنبر حلقه دو
دقاصنق وبوعموی قلاده معناسنه کتا جنکاد زنکا رلفظنک
موسیدر قلم ذنکار دیدکلری و یاس معناسنه تکاو جنکاور دلاور
شجیع معناسنه اسدی برابرکشیدند صف نبرد • برآمد زجنکاآوران
دار وبرد و جور ظلم وستم وزد جوزهر فلك قمرك ممثلی ایله
مائلی تقاطع ایتدکلری ایکی یرده در برینه مقابل ایکی نقطه که عقدتین
دیرلر ورأس وذنب درلر هاچهار درت چار معناسنه قم جهر
صورت یعنی وبکزو یوزده نشانه وجوق دیتی جهره داخی لغتدر
هی جهیر یعنی جهره معناسنه نقل ایلمش یشکر جبنکر کاف عجمیله
جبه جی وزرهجی یبوچیپور یعنی کیکك یب چیپر با وجیم
عجمیله دیتی واسماء رجالدندر وبر قلعه اسمیدر

المکسورة

بو چپور با وجیم عجمیله سکودزنی کچکر بازکیدر معناسنه
کاف عجمیله لاك جلاکر کاف عجمیله جلدیجی لانکر چلانکر درزجی
حدآد معناسنه صحاح عجم صاحبی جیم وکاف عجمیله چلنکیر معناسی دیمش

قجب قجن جیبر جبی رو جیبور جیبور

نا چنار صار وقواق اغاجی نیو چنیور طوغری راست ومستقیم
معناسنه اسدی رها بنده روز شمار از کرانه دهنده بیو لچنیور
جواز فردوسی بدانی که انکیز تنگ ست وشماره همیدون بیو لچنیور
کذار نانا و جهان آور بغایت عالم وفاضل وبها در نا نداو
جهاندار اولو پادشاه اوصافندندر معناسی جهانی صاقلایجی در اهل
جهانی رعایت وحمایت ایتدکلری اعتباریله اولو پادشاهلره اطلاق
اولنور مه ندباری اولور سه جهاندارینک جهاندارینک اولور ایرثم
سنده جهاندارینک جهاندارده کی دارداشتندن اسم فاعلدر مذکور
بیتده دارا ولکه عربیده معناسی اوذر هانده و جهانداور خدای
تعالی فردوسی نوشته مکو برسم دیکرست زمانه بدست جهانداور ست
هانکی جهانکیر مثلو عالم طوتوجی معناسنه هچهر جیم عجمیله صورت
نقش ایله داخی روایت اولنمشدر ونکز وپوز سابر تفصیلی چهره لغتنده
بیان اولنمشدر اصح کمرله در چهر فهر قافیه سنده استعمال اولنور نتکیم
اسدی طوسینک بو بیتندن ظاهردر مه بپرسید بیادو بوسید
چهره نوازید وهر کونه افروخت چهر وچهیر جیم عجمیله بوزکلو نجیع و
یکیت غالب معناسنه اسدی نشسته بر آهو عقاب دلیر جو بر اسب
کردی بنا ورد چیر جیره داخی لغتدر صحاح عجم صاحبی ولایت معناسنه
نقل ایتمش نی چیز صحاح عجم صاحبی قاب تجارت معناسنه دیمش نو
چیور سکو دیرنی جیور معناسنه بو لغت با عجمیله ویا ایله که آخر
دوون تنجید حرویدر بکو جیبور مثلو ویول معناسنه بتوچینو
طوغری مستقیم وراست معناسنه بو لغت جیمدن صکره یا ایله که آخر حروف
تنجیدر بعده نونله وهم جیمدن صکره نونله بعده یا ایله داخی رویدر
لغتدر اسدی سوی جینور بلکه جون تیغ تیز کذارسته وهم نامه هم ره
رستخیز فردوسی سیه روز خیزد زشرم کنا سوی جینور بل بباندکی

راه

المضمومة

تاو جناور اقلیم خجنده بر شهر آدیدر غند جغندر چکندر دیدکلری
فایده اکر چکندر صوینی برمقدار شرابه دوکسلر ایکی ساعتدن صکره
سرکه اولور اکر سرکه یه دوکسلر شراب اولور باجبار اصلی عربیدر
قاموسده الجبار یوم الثلاثاء دیمش لتاجلنار گلنار لغتنک ترکیبدر

نذبادس جند بادستر قندز طاشی دیدکلری مشهور نافع دارو وا
چوار دستور معنا وبپا چوب باد بر نوع لیفه در چوب پاره
داخی دیر صحاح عجم صاحبی قزاق معناسنه نقل ایتمش وبخوا چوب
خوار اغاج قوردی واودسیدر کلزار کلنار قافیه سنده استعمال اولنور
ویکا جویبار ایرماق کناری ویوج جوی وجو بیو تعطار سیکا که
را چه باغ در نکو بجو بر طائر پرواز را پر واکی ز جوی وجست
وبشیا چوبشیاد صبان اوقی

نوع اوله الحاء المفتوحة

حق بودرکه لسان فارسیده حاء مهمله کلمز اولرکه استعمال اولنور زبان عربیده
ویا غیریده لردن منقوله در ویا تحریفات عوام قبیلندندر لکن بعضی لغات
حاء مهمله ایله شایع اولمغین لازم اولدی ثبت ونقل اولنه بجبر
براجق ترکیبی عربیدر فارسیده ده شایعدر وفاضل دانشمند معناسنه
ترمز ترز اوزان اندازه کرده معنا صحیمر فارسیده وعربیده وترکیده
مستعملدر بدحیدر عربیده آدلان آدلونندر قوه حصاری ستر
مرغ معناسنه نقل ایتمش

نوع اوله الخاء المفتوحة

آخار دکن تونه معناسنه کل نه خارانی باغ که چید ارکوخار آو
دکنکو بیر ارکا خارخار چقشمق ودغدغه وتاسه لنمق وبی آرام معنا
جامی از خار خار عشق تو درسینه دادم خارها هردم شکفته بر زخم زان
خارها کلزارها بیت یار رفت از چشم ودردل خارخار او بماند بر جکر
صد داغ حسرت یادکار او بماند خاروبار فردوسی اگر مرد را نزاکتم برگ داشت
شود خار وبارم همی زود کاست خبر یافت از مهر وجام کار که انجا توان
یافتن خار وبار اشنشا خاشنشاد بر نوع بوبوکا اورجکدر ترکیده
قیل قویروق وسوفد دیرلر حلیمی حق بودرکه مارلی دیدکلری قوشدر دیمش
اکا خاکار طپراغ قارشمش سنه اکته خاکستر کل زماد معنا
اکشو خاکشور طپراق قارشودیجی خانساد فردوسی شد برین
اسب خانسار روا بدید اندران رغزاره آوخاور مغرب نتکیم امکرب
طوبی اشراط ساعات بیانند یورد سوی خاور آید بر بیو آفتاب
هم انش کند جون طوفان هم آب منهی کوکب ظلم وفتنه وبیداد کشته بوشیده در عجد

خاور

حتی لغت بودرکه ذکر اولندی که ارباب لغت جمله بو خونک اوزرینه اتفاق
ایتمشلر اما اکابر شعرای عجم مشرق معناسنه استعمال ایدرلر انوری بدست عشق
کرفته امید دامن دل • که آفتاب هم اکنون برآید از خاور • خواجو
از لب شیرین چون شکر برات آورده • وز حبش هم برشه خاور برات آورده
اسدی چو خورشید کنبدی زخاور فرود • سوی باختر رفتن آن آب زرد •
فضلانک واقع وواردا اولان ابیاتندن اکثرینده اطلاق جایز اولمادق
اکلانور ترنجنور جاسوس برکی خبوکنو کاف عجمیله مثله جاسوس معناسنه
تب خنتبر جری و مفلس ولوب عنی گجیبنن کسنه یه دیرلر شمس فخری
بردست تو بحر هر چند که لاخد ولی عقل داند که هست او خنتبر وبعضیلر
جری که هیچ نسنه یه اوبایه اما اخلاق مالدار دیرلر نعتی و بخیل وجوق خبرلو
بیلمش کسنه که ننجه سی دنیایه دیمکی تو ختور اولا بجند • قولکنبلن تنجاق
بخاق وبجاق وسایر تبخچاق متاع البیت معناسنه بو لغت خادن مکره
هم تا ابله که ثالث حروف تنجیدر وهم نونله مروی لغتدر خرانک جار معناسنه
کمیتی بوزباد در واوزنی بالجق که ایاغنه پسنور وطوار بنار قالور شمس فخری
باد در سیر او بوقت شتاب • چون خرلنک ماند اندر خر وجودن لفظند
صیغه وصف ترکیبی حضرت خلاخداوندکار کوش خر بوزوشی ودیکر
کوش خر • وبی سخن رادر دنیا بد کوش خر نهنج دیدنا که ورا مختر شد
عاشق دلزوش وغم خر شد بیت بکمی معامله وولشکسته بخره که
با شکسته ای ارزد بصد هزار درست رنجبا خرنجباد اشکخاری وبعضیلر
انکر توتبی دیشلر رزه خرزه اعواغاجی خرزهره ودفلی معناسنه
وقارعه دوکلکی واشک توتی دکبوت خرکبوز دودشان معناسنه
که بر نوع کوکرجین درکه بیانده اولور دکو خرکو کاف عجمیله قولانکه بیاض
اشکیدر وصوقان که بر نوع اوکدور ایاغم کیرلر دکه خرکه اوتی واکز فخر
کافله خرکر فودق طمع کافله ربناکو خرنباد نشهیر ایچون اشکه بند ودب
کوکدر دکلری اکر عوود در دیرلر معنی فخری معیار جمالیدر بو نسنه نک اوزرینه
جمع اولاق معناسنه کلوردیشی ولو بیتی انشاد ایمشی بیت بمدح اورقصد
دشمنانش • همی سازند انسوجان خرنبار روا خرواد بوک اولانک
بوکنه دیرلردی صکره مطلقا هربیوکه استعمال اولندی نعتی واشکر می دیرلر
دیرلردیش آخر بوجق شارخاد نعتی بوز بنخ معناسنه دیشی سنه

خسر

خستر وسیده صاحبی ونعتی خس معناسنه در دیشلر حلیمی مشرات ارض
که بو جکدت عبارتدر دیشی اما تر لفظ فادسیده ادات صیغه تفضیل در
ملا بذیرلان بذثر برابرزرق دیکدر بو تقدیرجه خسکه کونی کوهر بودنا که
کنیه دیرلر خستر یعنی اکستر معناسنه اولماق انسب کبی وخسکه سایر معناسی
محتمله ذکر اولنوبدر نی خسر وبالضم قاینانا وبعضلر قاین اتا دیشلر
اولی اصحدر اسدی چو بر داشت آن کنج از ان مرز وبوم • بنزد خسر شد که
بد شاه روم • بو بیتده قاین اتا اولدوغی ظاهردر فخری بدخواه ترا جا
چه باشد کاکنون • عورت زنش باشد وابلیس خسره • ضم سیله در شتر
زنبکرد قافیه سنده ایراد اولنمشدر شنا خشنار خشنسار معناسنه شنسا
خشنسار وبالضم قیل قویرق دیدکلری قوش اوللشین مجه ایکتجی سینی
مهمله ایله اسدی پیاده همی شد به شکار • خشنا رد بد اندران جویبار
شنا خشنار نثین مجمتین ایله مثله اسدی لب چشمها بر خشنسار وماغ
زده صف شنا بر همه دشت وراغ • وقره بناق دیدکلری قوش ده دیرلر شو
طوراجی قوشی
خشور بیغامبر شنبا خشنباد قیل قویرق خشنسار معناسنه شمس فخری
اکر از عدل او باشد عنایت • عقاب چرخ را کیرد خشنبار • جامع الفرس صاحبی
برباعی بوبوکه صوقوشدر وماد نی قوشده دیمی دیرلردیشی طاو خطاوند
لب وعذارینه خط طاهر اولیشه دیرلر تند خشدر کوباکوادنی اطباقا
تند سفرو دیمکله مشهوردر صحاح عجم صاحبی آخری ذای عربی بابنده
ایراد ایلدی تج خنج ارباب لغت مشهور اولاده آلت موسیقی بو کمان نه
ترکیده • اما خنج دیوبلر اختصاصی بو قدر دو بوک بچاغده خنجر دیرلردیدر
بیت شنیده ام که بقصاب کوسفندی کفت • دران زمان که بخنجر سرش زتن
ببرید • اسدی کرو همی شده زآب جوبان صدف • کوه همی صدف کاف خنجر بکفت
تجی خنجیر جوبش ذخا نینک تخوسی که بیشو ورکنی الداغ یا بیلور شمس فخری
جهان بسوخت زتاب عنایت خصمت • که بر نیاید از وکر بسوز دشمن خنجیر • وطلفا
تخو معناسنه دکلور ودخان وچرا غیسی معناسنده نقل اولنمش نغشا
خنفشاد قیل قویرق خشنار وخشنار معناسنه تو خنور آلات
خانه متاع بیت معناسنه بو لغت خادن مکره تا ابله که ثالث حروف تنجیدر
وبونله مروی لغتدر صحاح عجم صاحبی وحرمه جناق وجمله تجیدر آلتی دیمی واب کذار
خواب کذار رادیبوجیک ذال عجمیله وآسان معناسنه در استعمال اولنور بیت

بجایی کزین رزمگاه استواره باب و علف راه نزدیک و خوار **وآ خوار**
حقیر معناسنه که ضدّ عزیزدر عربیده ذلیل و صاغر دوده ارز معناسنه حلیمی
دیرکه بو واوده ایکی وجه جایزدر اولا اولکی واو رسمی اولوب الف ثابت اولا
تار وزار وزننده ثانیا واو ملفوظ اوله مور و صور قافیه سنده استعمال اوله
اما لیله اعتبار اولنمیه بو استعمال شاذ در فصحا اعتبار ایتدن خاجدد **وآ دبا**
خوار باد خواج که بر شهردن بر شهره ایلتورلر **فردوسی** خبر یافت از جهر فرمان کار
کز ایجا توان یافتن خوار باد **وآ لیک خوالیکر** اسدی طوسی نقلنده آشچی
طباخ معناسنه **فردوسی** بدو گفت اکو شاه را در خورم • یکی نامور پاک خوالیگرم
تمی تجربی قولنجه خوان سالار معنا **نمخی** چون بپرداخت بزم او ودر دست
فرهان نبرومه خوالیکر **بوطیور** صحاح عجم صاحبی بر اسه معناسنه دیدی

المکسورة

دمکا خدنکار قولنق ایدیجی و حواستی **خدنکر** مثله **فردوسی**
شوند آل یعقوب خدنکرش • بو سندبیاد خاکه درش **رمح** بالتشدید کمان
و خضاب معناسنه **دیکه خیدار** بشری معناسنه **یا خیاد** بو و دخی بشلد
عربیده و ترکیده مستعملدر **یاد شنب خیار شنبر** مشهور مسهل غایتده
نافع داروددر ولایت مصرده بتوب اطراف عالمه اندن منتشر اولور **یای**
خیار جینک معناسنه **بی خیر** ناچار و متحیر معناسنه **بزکی خیر خیر**
غایتده متحیر معناسنه و غایتده بداندیش اولان کسنه **فردوسی** نخستین
از اغریرث انداز کیر • که بر دستا وکشته شد خیر خیر • ترکلطائفه سندن
اصلا عدل وداد ظهور ایتماشدر مذکور اغریرث افراسیابک قرداشیدر
او قدر آثار خیری وار ایدیکی بعضیلر آنی پیغامبر دیدیلر **دیکو کلام**
اضمها ز تیغت کریزان عدو در عدم • اجل در دلی ودوان خیر خیر
بزکی خیره خیر مثله **اسدی** کی از خیل ایشان نبد دیده تیر
بمانند در زخم او خیره خیر **بیت** فرو شید وکفتا مرا خیره خیره بد
بیغاره دشمن کین کفت و بیر **عنصری** خار خار پردلی باشد که در فصل بهار
تا دوروزه زندکانی کل نخندد خیره خیر **بزکی خیره سر** سراسیمه **اسدی**
بهوماند بیچاره و خیره سر • دلش تیره کیتی زدل تیره تر **عنصری**
در شبستان کمال تو بود • شمع را تاج سر از خیره سری **بزکی خیرکی** طور
طوتب اوتیی دیدکلری موروف لغتدر

المضمومة

هُر لایق وکنش آفتاب معناسنه **هُر** ضم سینله قاین آنه سایر
اسامیسی خسُر لغظنده ذکر اولنمشدر **تو انکه خسوانکر** کویا کجه ورک
معناسنه **توخسور** قاین آته **تا خشاد** کریبچ **شکا فرا خشک**
افراز طعامه فوق تلات اوتلر و سایر حوائج **شک افزا خشک افزار**
مثله **شک آفزا خشک افزار** مثله لسان فارسیده بابایله واو وفا
اراسنده تبادل و توافق واردر **شکا خشکار** اولا اتمکدرکه انمک
ایری اوکنش اوندن اوله خشکار لغظندن تخفیف اولنمشدر **شکاه**
خشکاد بر نسنه نک نهایتنه وارنجه تفتیش و تحصیل ایتمک استقصا
معناسنه **ثمری** خدایکان سلاطین که روزکار ندید • نظیرش ار چه بسی
جست وکرد خشکاد **شکا خشکاد** دو ترق که انکله اوت
یاقرلر **شنا خشناد** قیل قوبرق دیرلر بر نوع اورد کدر نیچ کالم
خشنار لغظنده سایر ادلری ذکر اولنمشدر **شینا خشناد**
نعمتی صودر اولور بر قوشدر دیش **فا غفار** نزد بذرقه معناسنه
صحاح عجم صاحبی باجدار معناسنه نقل ایتمش **لا غلر** بورجق جلبا
دیدکلری دیتوک و هرزه معناسنه **تی خمر** خوش قوری **تیر خمیر**
کوب خمر معناسنه **توخنور** قاب فغفور صحاح عجم صاحبی بسا فرلر
تنبلیده دیش **نیاک خنیاکر** کاف عجمیله صاغوسا غوجی و مطرب
آوازی و ترکیده اوزان دیرلرکه ترکلر ترکیلر ایرلر اوزون اوزوب
و ساز چلرلر **عنصری** تا چنک بر پرده در ساز دیتی نوا • در مجلس تو
زهره بخنیاکر آمده **وزدا خودداد** قناعت ایدوب صرا یدیچی ولو
رهیددر **وآ خوار** حرمت سز حقیر **اسدی** همه شاد را خوار بکذاشتند
کریزان زبس را دبر داشتند • و برهنه معناسنه وقولا کا شاد و شهله
نعتا **اسدی** بجایی کزین رزمگاه استواره باب علف راه نزدیک خوار
بو واوده ایکی وجه جایزدر واو رسمی اولا الف ثابت اولا یکم منتو
بابنده ذکر اولندی وواو ملفوظ اولا صور و مور قافیه سنده استعمال
اولنه و بر مملکتدر دیدر ابتدا دریالیه یانور **خور** مثله واو اصلیه
صور و مور وزننده **خور** واو رسمیله سرو تر قافیه سنده لایق معنا
وکنش و طعام ییمک معناسنه و خوردن لغظندن صیغه امر و وصف ترکیبیده
ییمک معناسنه مثلا ربا خور دیرلر **بیت** درینده در خرد فربای خویخود که جمله ازوی

کمال غیاث معشوق من که رشک مه و غیرت خورست ❊ جانم فدا کنم که بدین مایه درخورست **اسدی** چه تازی بدیبا و خز و سمور ❊ چو خواهد تنت بدخور کرم و مور ❊ و وزن آیلرنک اون برنجی کونی یعنی و مشرق و شرینک معناسنه ده کلوردیشی **ورباخوربا** یباجک بوکجی **خوزر** نعیم بردرلو اغاجدر دیشی **وزدکی خوادگر** قیا سنه ایدیجی **و آشنا خواستار** استیوجی طلبکار معناسنه و اورسیده الف تا بدر درخواستی لفظنده تصرف اولنمشدر **اسدی** کسی کان جهان را بود خواستار ❊ ورا دانی آید نکوهو نکاد ❊ و اسم مصدردر و مناط فعل داخی استعمال اولنور **وتکر خونکر** ذباغ معناسنه **و انسالا خوانسالار** و اورسیده دا و کلسنه ده که پادشاهلرک طعام انوکلکنده اولور و آنلرک اوکینه ییکه دوشر **و آه خواهر** قیز قرنداش اخت معناسنه بو و او دده داخی ایکیجه جایزدر **وه** خوهر مثله

نوع اوله الذال المفتوحة

آدا دادار نام خدای تعالی عز و جل **بیت** یا رب ازحضرت جبار نیست کار به از طاعت دادار نیست **اسدی** نخست از سخن یاد دادار کرد که از نیست هست او بدیدار کرد ❊ دارا دداخی دیرلر دال ابله را اکرهمند تقدم و تاخر وار در غیری آدلری آند. سطوردر صحاح عجم صاحبی و قره آجی وشغلتو و پان معناسنه ده نقل ایلدی **آغا داغار** قره حصاری دیجکی اوج فدانی نهال معناسنه نقل ایمیش و آخره لام ابله دا غال داخی حوری نقلدردیشی و کوجک بوده تلری او لمایه و بعضیلر ایو اغاجدن شا خ الوب اغاجم اشلدو تلری قلمه دیرلردیشی **آد دادز** ازقرنداشی برادر معناسنه و شغشلو تولداشی **ادکی دادکر** کاف عجمیله عادل معناسنه در حقیقتده تمام عدل ایتمک حق تعالیه مخصوص اولماغین اکا اطلاق اولنور **آدرند دادرندر** ادکی قرداشی **آدند دادندر** مثله تخفیفا یکون را حذف اولنمشدر **آ دار** دیکلیجی طورلر اغاجدر اصلی آدم بردار اولدیه دیرلر **بیت** قایقی صنماکه برخوردار اولور یا کتیلور باشی یا بردار اولور یبرده بیشی طورلر اغاج دده دار اطلاق اولنور ترکیده اغاج ذلنی دیدکلری قوش لسان فارسیده دارسنبه دیدکلری اولد اعتباریله دده که اغاج قونار داخی بو دیله تقار دکد اسکر دار جیهی ده کی دارا داخی بو معنا بردر براغاجدرکه اصلی چین ولایتنده در

صکره

صکره هندوستانده نقل اولنوب بودیاره کتوروب دارچینی دیدکلری آنوکی قابوغیدر بتر یعنی فلفل اولا غاجک بیشیدر ودار از سیاه معناسنه عربیده فارسیده ده شایعدر و جانبازکه اورغانلدن یوغار و ترتیب اندوکن داخی دیرلر یکه اوزرنده یوروده وکی اورغانه دیرلر فاضل محقق دقایق الحقایقده بو بیله کفتیج ایدرلرکه دیکلوب طورلر اغاجم دار دیرلر

❊ کشیده زهرسو رستها بدار ❊ زبالا بزیر از غیبی و یار ❊ مکودار کمان بود چادم سپهر ❊ ازعنه رسن بازکان بودمهر ❊ دار بوار اده جانباز ایچنده اطلاق اولنمشدر کلدر بحر الغرایب صاحبی چلبی اوله صانشی غلط ایتمشدر نعمتی و سکه زروسیم و بعضی صاحب و کیرنده و دارنده زیرا او اخوکلد دار لفظی افاده حفظ و ضبط و خداوندی میکند چنانکه جهاندار و باجدار دیشی و داشتن لفظندن صیغه امرو وصف ترکیبیدر آینه دارکبی **آرغا دارغار** دکلجک پدان و بعضیلر برانوا غاجدن براغاج اشلدفتری قلمه دیرلر دیشلو داغار معناسنه تفصیلی اندا اولنمشدر **اروکی داروکیر** کیرو دار معناسنه **عنصری** افتخار تاجداران بازآمد بر سریر ❊ فتنه وغوغای دوران بازماند از داروکیر ❊ جوق زمانه کوردی کوردی چرخ پیر ❊ کوردمدی بوکجلین بر داروکیر ❊ داروکیر و کیرودار لفظلری ایکیسیده شتقدر کیرز اردر کرفتندن مشتقدر معناسی طوندر دارده اردر داشتندن مشتقدر حاصل در اکر کیرو داره محل اولدوغی اعتبار ابله جنکه کیرو دار دیرلر دار وکیر دیرلر کیرو دارده **س** تا جهان رسم دار و کیر نهاد ❊ دار و کیری چنان نداردیاد ❊ **اروی هوشبر داروی هوشبر** عقل ضایع ایدیجی اوت داروی بیهوش داخی دیرلر **آزا دازار** یا یوجی بنا معناسنه لسان پهلوی اسماء الله دندر **ابر دالبر** دالبرد معناسنه دلخرتال قوشنه دیرلر معنای ترکیبیسی قرتال بیکلو اوق دیمکدر اولور **اسدی** ز شست خدنک افکنان خاستجوش ❊ کمان کوشها کشت هر از کوش ❊ هوا پر ز زنبور شد دالبر ❊ خدنکین تن و آهنین نیشتره **اشخو دانخور** صاحب علم دانشکر معناسنه و اورسیده **اشکر دانشکر** کاف عجمیله بیلکیلو دانشمند معناسنه **اشو دانشور** مثله صاحب علم معناسنه **اودا داودار** بنا یاپوجی معتنا و ایلنوب سوکوجی نوزین ایدیجی معناسنه **آوزا داوزار** مثله **آو داور** مطلقا حاکم معناسنه قاضی اولسون محتسب و بیک اولسون و قره نیکو

وحق اوزره حکم ایدیجی معناسنه استعمال اولنور بیت از تو بکه نالم که
دگر داور نیست • ور دست تو هیچ دست بالاتر نیست • ظاهر بودر که بو اطلاق
مجازادر وبعضیلر خصم معناسنه کلور وفصل خصومت ایدن وکیل اعتبار
حاکم داور دیرلر دینلر بیت سرانجام ترسم که بیروزکر • نباشد خرازد اور
کینه ور • دودج بکلجه که حبوب قسمندندر طبیبلر لوبیا دیرلر سایر
اسامیسی اندره مسطوردر دیکو ددیگو دو بنور قوان اوتی در تخنیت رابطه
ادات ظرفیت دره معناسنه اندر کبی فلان فلانه دیمک اولور لطیفی
من زبان مدح کرده دم وکر نکردم جوده • تیغ هندی در نیام وسیم در کیسه
چه سود • وتخفیف لفظ ایچون بعض افعال ومصادر اولنلرینه ادخال اولنور
شدم خوار وبیچاره ای چاره کر • رهی را بچشم کرم در نکر • اکثر اولنده داخل
اولور کاه اولور که آخره لاحق اولور بدریا در کبی در دریا معناسنه ودر بندن
لفظندن صیغه امرکلور یوشت دیک اولور ووصف ترکیبی اولور پرده در
کبی وقاپو باب معناسنه حضرت مولانا از در اهل صفا د ورمشوای دل من
هرکه دو دست از این در بخدا نزدیکست • وایچرو وطاشره وطاغ دینه
داخل دیرلر فردوسی یکی بر کزین جایکاه نبرد • بدشت ودر وکوه باهم
بکرد • فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلر که در قاپودر که لسان عربیده اکا
باب دیرلر درکاه قاپو یریدر درباب قاپو بکجیسیدر کاهک
بابک معنالری محللرنده بیان اولنمشدر دربنده دکی در درتنکده
کی در بو معنایه دکلدر در لغت مشترکه دردانه معنالری وارد در
وباء مفتوح ایله التباسی وار در تصحیف اندره بیان اولنوبدر درکه مدلولی
اولان قاپوده یاپو اولماق قناد اولماق لازم دکلدر زیرا دروازه دن
جزا اولان در بو معنایه در دروازه ده اونلر لازم دکلدر نته که دروازه
لفظنده بیان اولنوبدر نته که باب لسان عربیده نوع معناسنه در
استعمال اولنور مجازا فارسیده داخی اول معنایه استعمال اولنسه مجازا
مثلا هر نوعدن دیه جک یرده نجم زهر در دیر نته که بو بیتدن ظاهر در بیت
زهر در پرستند کانت بود • هم آزاد وهم بندکانت بود • بدر آمد که معنای
حقیقیسی قاپویه کلدی در اما انک طشره چیقمقدن کنایه ایدرلر بدر
آید دیرلر نته که بو بیتدن ظاهر در بیت از دست وزبان که برآید
کز عهده شکرش بدر آید خودچون کنایه در ... ادکینک قدرینه وارد که

انوک

انوک شکرینک عهده سندن چیقه بیله دیمکدر لسان فارسیده درآمد که
ایچرو کلدی دیمکدر بادر هوا پر درآمد دیرکلری نته که بو بیتدن ظاهر در
بیت درآمد کبیشی بخشنده ابر • آیه نوکرا بر بچکه زخشنده ابر
اوندندر درآمده جزئی اولان در ایچرو معناسنه در درا لمعنا یه دد
کلور نته که بو بیتدن ظاهر در بیت بدر یا در منافع بیشمارست • اکر
خواهی سلامت درکنارست • ایچرو کلمکه بزوکلمک لازم اولدوغندن اوتوری
اندن بزو کلدی دیاجک یرده مجازا ازان درآمد دیرلر مجازا نته که بو بیتده
واقع اولوبدر بیت چنین کفت دختر بنوخ پدر • که آمد بجیبی ازان
راه در • دره بر دره دیدکلری بیرا بچی اولدوغندندر اوتوریدر دره
لفظ فارسیدر نته که بو بیتدن ظاهر در بیت ز شیرین کیاها ب
کوه ودره • شکریافته شیر آهو بره • دره دکاخرنده اولان ها اختصاص
ایچون اولمامقده جایزدر دسته ده پایه ده اولان ها کبی معنای
عامدن معنای خاصه نقل ایچون اولمامقده جایزدر کرده ده خانه ده
اولان ها کبی هانک بو معنالری محللرنده بیان اولنمشدر لسان فارسینک
فصیحنه دری دیرلر نته که بو حدیثدن ظاهر در لسان اهل الجنة
العربیة والفارسیة الدریة بو حدیث شریفی حافظ الدین نسفی کاب...
ابوسعید بردعیدن نقل ایدر بو معنایه دری نا دینک که عربیک فصیحیدر
مقابلنده ذکر اولنور فارسی که بر عظیم ولایت وبر قدیم مملکتدر که
شیراز آنوکدر املکیدر لسان فارسی اکا نسبت اولنوبدر دراول
ولایتده بر ناحیه مخصوصه نک آدیدر دکدری زبان دری اکا نسبت
اولنور دیرینک سائر تفصیلی محللرنده بیان اولنوبدر درتنه پدرا
ایله بکرنتکی بشه ودکنه داخی دیرلر الصبا با شده عیلیق دیکله
مشهوردر درا داخی دیرلر سائر اسامیسی اندره مسطوردر دبه دده
قیو قیود دیمکدر فردوسی بر آشان دهد پس لسرسر • بدر بهاخن دهد
خواسته در بدرد در ب دریا او زوینه دیمکدر رخورد ا درخورددار
برخوردار معناسنه وار در میدر زخو درخور لایق معناسنه وکوزکلو واو
رسیدر حافظ یا مبسما یحاکی درجا من اللالی • یا دبچه درخور آید کردی
خط هلالی • درخورد داخی دیرلر رخدا درداد لسان عرب بیتخرج النجوم دیرلر
ترکیده نرد اغاج دیرلر ودیرلرکه فهنعدی اولوپ اچندیه بتوکبی نسنه اولور

عجایب تخییل اولنان ایچون شد ایله دورترلر نافعدر وهم اول قبر حجری
ایچنده اوزلر و شوری سیکلر دورر بو سببدندر نسخه الیق دیدکلری
بعضلر اوز اغاجی دیشلر **دَیَابا دیاباد** ساحل معناسنه **سعد**
چشمه از سنگ برون آرد و باران زمیغ • انگبین از مگس نحل و دراز
دریاباد **زَادزار** یا بوجی بنا معناسنه **زکوار دزکوار** کاف عجمیله
پنج سکیجی طعام **زوکل دزه کیر** شول آلتدر که تکلنه دن خمیرک تور و دشی
و بولاشو غنی قازرلر بعض یرلرده اکثیجلان واکثر دیرلر و بعض
یرلرده آرسون واکستر دیرلر **ستابزا دست ابزار** اهل صنعتک
آلتدرکه آنونکله اشیا شلرلر **ستادستار** دلبند و مندیل و بیشکیر
و یاغلق معناسنه ده استعمال اولنور **ستافزا ستافزار** دست
ابزار معناسنه **ستاوزا دستاوزار** مثله **ستکا دستکاد** ال
صنعتی صانع معناسنه **اصوب** کیهء ایدستکار شوخ رعنا • کم سایی
آن صنم را رویه دیا **ستکی دستکر** کاف عجمیله آلتون تیجی بجازا
معادن معناسنه استعمال اولنور و کرفتار **ستوا دستوار** الاعجم
ستو دستور اذن عبیدر فارسیده داخی شایعدر **ستیا دستیار**
یاردمجی معاون معنا و گود تنجیلره باشی پهلواندن اشاغه دق
اولان پهلوانه اطلاق اولنور عرفا **غنی دغنی** طاز باشی و باشی
داغی **فت دفتر** نامه دیمکدر عبیدر فارسیده داخی شایعدر
و حساب پیتسی جمعی دفاتر کلور **فترداد دفتردار** دفتر طوتیجی
دیمکدر استعمال اولنور خزینه کاتبی دیمک اولمسنه دیرلر **ماب دمار**
صولغان یعنی اولکسنه که کوکس کفت صولوبسر **مه دمار** کوکه اغاجک
اولسون و غیریکاولسون وانتقام ودوکمک نعمتی و بیشی و یر پولکی
دیمکی عبیدر هلاک معناسنه در **ماو دماور** صولغان کسنه دماورز
معناسنه **مجا دمجار** دتون دخان معناسنه و دتون تحتیسنه داخی
دیرلر **نوانکی دنوانکیر** کاف عجمیله اصیز بجه یتی و ابیرغان و دیچی
فانشان و دیجی نه **نواه نیشت دنواه نیشتر** اورزون سوری
دیشلرکه آزوزدیشی دیرلر ناب معناسنه سا اراسیسی ناب لغتنده
اولمشدر **هاد دهاد** مغاره کهف معناسنه صحاح عجم صاحبی
نصرت معناسنه نقل ایلدی **دهر** عبیدر اوزان روزکار معناسنه

ودخی

ودخی غلبه و وفا بیلوع معناسنه کلور و برکشینک دیشی قارمق معناسنه
قال ابن عباس رضی الله عنهما لا تسبّوا الدّهر فانما الدّهر هو الله و حدیث
نبویده کلمشدرکه لا تقولن احدکم یا خیبة الدّهر فان الله هو الدّهر
هرا دهرار صحاح عجم صاحبی قورقلو معناسنه نقل ایلدی **یباد دیباد**
فرس آیلرینک سکزنجی کونی **یبه دیبه** فرس آیلرینک اون بشنجی کونی
یجو دیجور قرانکو عبیدر **یمر دیمر** کلیسا **یمه دیمه** فرس آیلرینک
اون یدنجی کونی و سیاه صاحبی و نعمتی بولغتی یادن حکم ایلمکه ثانی
حروف تهجیده و جمله نقل ایتدکلری اصح مهمله در

المکسورة

بی دبیر یازیجی کاتب معناسنه **رخت زو با درخت زوباد**
اغو اغاجی دیدکلری مشهور اغاج که قرل چیچکی اولور چای کنارلرنده
و صولو یرلرده اولور لسان عربده دفلی دیرلر **زدا دزدار** قلعه
حافظی که قلعه حکمی اولیکا لنلره در ترکیده شایعدر فاضل محقق
بوبه تحقیق ایتشلرکه دزدار لعطرکه دیر و حقیقیدر برنجی دار درکه
داشتندن اسم فاعلدر حافظ معناسنه قلعه بکجیلرینکا ولوسنه دزدار
دیرلر قلعه نک حفظ ایدنکا الندها ولدوغندن اوتوری نته که بو بیتده
ظاهردر **ابو سعید منطق اوحدی** زدزداری دزدیدرزدی
زهی دزدی که دزدزدد زدزدار • زمانده داخی اوندر کیدر بروی
دزدر بر جزیده ماندر که مانستن ده اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه کوزدر
و بویلوکسنه به تشبیها دزمان دیرلر **گ دگر** کاف عجمیله دیگر لفظندن
مخففدر لسان فارسیده شول معنا ایچون وضع اولنمشدر که ترکیده داخی
دیمکله تعبیر ایدرلر **بیت** زمانچون رفت دیگر یافت نتوان • عمان
زندگانی تا فت نتوان • تکرار اولان نسنه یی که ایکنجیسندن دیگر ایله
تعبیر ایدرلر مثلا ایکندو نمازینه نماز دیگر دیرلر معنای ترکیبیسی برداخی
نماز دیگر دیمکدر اولان اول معنا بو بیتدن ظاهر اولوردر **حافظ** دولتی عهد
شبابست دگر بستان را • میرسد مژده گل بلبل خوش الحان را • وایکنجی
غیر معناسنه **گربا دگربار** برکز داخی دیمک اولور **لاو دلاور** بهادر
شجیع معناسنه **لب دلبر** کوکل آلیجی دلبر کوزل **لدا دلدار** مثله **لگی**
دلگیر کاف عجمیله کوکل نزهت ایتدکی و قورقنج نسنه **لیر دلیر** بهادر

دلیر دلاور یاور

دلاور معناسنه ترست لفظنده بو محلده متعلق تفصیل واردر ده وكیر
جنك كوننده استعمال اولنور لفظدر نظامی خداوندیش بلا ممكنت بدل
نیست ٭ ده وكیر از خداوندان عجب نیست اسدی بر آمده وكیر وهوج
سپاه برانگیخت برهم سپید وسیاه دیدآ دیدار لفظ مركبدر برجزئی
دیدر برجزئی آردر نمودار كبی كه برجزئی نمود وبرجزئی آردر اسم
فاعلدر آورده ندن معناسی كوترجیدر دیده دیبوندن اختصار
اولنمشدر بیت تامی بخته بینی اندر جام دیدیا یدهرار غوره خام
ظاهر اولدی دیمكدر ده یخ بوبیرا آمده دیر بیت بویدا آمد آن جهرۀ
نورمند ٭ نكوتر زخورشید صد بار روانده اصلی پدیدن آمده در پدید
آرنده نكده اصلی پدیدن آرنده در حق تعالینك جل وعلا وصفنده
پدید آرنده ناهید وخورشید ٭ دیرلر دیدار مجازا ظهور معناسنه
استعمال اولنور ظهور ایتدی دیمك پرده دیدار كرد در دوچشم
از زمین سوی دیوار كرد ٭ زلیخا ز دیوار دیدار كرد ٭ بوزده ده دیدار
دیرلر آدمدن ظاهر اولان پیر اولاد اولدوغندن اوتری
دیدارجی نانی وپرهیز میكنی ٭ بازار خوبی وآتش ماتیز میكنی ٭ انسانك
آلت ظهوری یوزی اولدوغیچون آلت فاعل اسمن اطلاق ایدوب
استعاره طریقیله یوزه دیدار دیرلر دیده دیده ور كوزر كوزتی
وكوزجی وخبرجی وقراول معناسنه ده كلور كیج دیج كیج ودرنك
وكوقدن واسكی كهنه معناسنه همی جشم وروی بوسید دیر نیابد
ز دیدار آن ماه سیر عنصری شاد باش ای بعادم تو فاتحی دولت
دیرزی ای بكمال تو قائم دنیا یركوا دیركوار كاف عجمیله كیج هضم اولان
طعام یرغوا دیرغوار زاء عربی وكاف عجمیله صحاح عجم صاحبی
مثله دیش بكاآفزا دیكافزار جمك قباغی وهوتج هوج معناسنه
بكه دیكو ارزه دیمكدر وكلسی دیكر لفظنده كه دیكوردن مختصردر تفصیل
انده اولنمشدر بكگی دیكیر چولمك طی تاجی دیمكدر بنا دبناد
وزنده برشعالدر نظم جودینا دست ... دیكلی براذر ودانكی جادر
طشتو جتا شر وطشوجی ذو جتا اوفتاده است ولی جتاذو حو
كشته برابر ومطلقا اتون وانجی معناسنه داخی استعمال اولنور انجی تكر
كینتی ابو كثیر دریمیدر رسیده داخی شایعدر یا توندن بولمدر

زیرا

دختر اندر ٭ دختر دختر زن

زیرا جنكه دنانیوز دیرلر پتوز دیتوز صراط كوپرسی بوآ دبواد
موصوف تركیبده داخی مستعملدر نعمتی وبردرلو نشه لو اردج اغاجیدر
دیوار دداخی دیرلر دیش بوغا دبوغاد ابتلك جنسندن بر نوع اغاجدر
دیو روایت اولندوی وجه المضبوط دردیدیلر بودا دبوداد
سودی جیقار بر نوع اردج اغاجیدر شیر دبود ادیرلر جاوید یابسدر
لقوه وافلاج مرضلرینه بوندن افضل دارو یوقدر بعضیلر جیناد
اغاجیدر دیشلر سایر آدلری اردج لفظنده اولمشدر بهاد دبهاد نعمتی
یبوز بین معناسنه دردیش یهو دیهود كوك آسمان معناسنه

الذال المضمومه

دخت دختر قز بنت معناسنه دختراندر دختراندر اوكی قز
بعضلر اوكی قز قرداشی دخترد دخشنده مثله ... كبی اوازنبالك
دیمش ... پسند رهله مزد خشندر دخدا دخداد اق قفتان كه
كیولو اولا دخترد دخر طارلاق باشی دجكا دجكاد مثلا وغا
یتره وغا بده صالح كسنه دجكا دجكاد بوبوكه مندوق دشاهو
دشاهوار ابجو اوصافندر معناسی شاهه نزار ایجوددر دكور
دكورد مخالف معناسنه دودك دورودكر كاف عجمیله دولكر نجاره
معناسنه زدك دزوكر مثله بكا كند درست اهل زهد تخته عشق
كه منقلست به بیمون دروگر آموخت زادآفشا دزدافشا
زاء وكاف عجمیله هر كوردوكن اوغلاینی اوغری واوغرلاق انبار معناسنه
زدآكش دزدآفشر مثله سایر ادلری دزداف لفظنده مذكوردر
زكوا دزكوار زاء وكاف عجمیله شوال اتمك تكمه حرفی ... شكل تعا
وتا موافق اولان نسنه وكیج سكنیجی طعام زكی دزكیر زاء وكاف عجمیله
شوالته كه تكنه دن انوكلم جیركه قوروش ونولا ... فاذرلر دزده
كچو معناسنه ستو دستور وزیر واصل وقانون وقاعده واوزكه
نظم ای شه اصل معانی ده دستوركم ٭ ازطبعت توشعله فرا توزكم
سخوار دشخوار كوج وزحمتلو عسیر ودشوار معناسنه واو دمیدر اصل
لغت خاایله ددمتأخرین خاء حذف ایدوب واوایله تلفظ ایتمكه
اختیار ایتمشلردر شوا دشوار دشخوار معناسنه كه اصلی تفصیل اولندی
وبیده عیش وعسیر وعیر معناسنه هدا دهداد دم قوپوقدر ومدار

قوی قلعی دیمکلر ودم هونسنه نکا آخرنده وادجنده برنبیل استعارد
استعمال اولنور اسدی سپه را بود بیشتر ور ستیزه ، بود باز دمدار
گاه کریز ، بپهلوان سردار رک وصفنده دینلنلر نباو دنباور مثلا
قورقلی دیمکلر نیادا دنیادار مالتو غنی معناسنه ویکه دوبیکر
جورا ایلدی وبیج هوذا بردا خی دیرلر ست تا اند یا بر سرایوان قدرت
آفتاب ، دست محکم درکمر بند دو پیکر میکند ، ثمیغ ایا شهریاری که از پی
خدمت کربست در آستانت دو پیکر ، جوزانکه طبعی هوا یدر عطارد
بیلدوزینه منسوبدر وایکی یوزلو تا لیثه داخی دیرلر وجا دوچار
ناگاه صتشق وبوشنی جامی با هرکه دوچار افتی کام دوجهان یابد
شها که بکنشت آبی از خانه بدر پنهان ودر دوزر جیر است که
عامه تخفیفا بیدوب جیراز دیرلر اکثر ابریشیم کلاهلرنده استعمال اولنور
دکرد ورلرنده استعمال اولنور وبونلری بکزرنه واراییسه وده ذا
دودکذار کاتونکده خانه چیقجق یری ودور ایراق بعید معناسنه
ورادو دورادور قاتی ایراق دیمکلر ورانه دورانه در
دریکی عمیق معناسنه وزیدا دوزیدار اکنده سی اولان بوجک
وصوقونسنکك زاء عربی وزاء عجمیه روی لغتلر وستا دوستار
دوست دوتیجی سونیجی معناسنه دوستدار لفظندن مخففدر وستدا
دوستدار مثلا وتی دوتر بولافکه حبوب جینسندندر وسکر
دوسکر صوابیجی

نوع اوتوزه الرآء المفتوحة

آست راستنر طوغرودق دیمکلر اولور آستکا راستکار صالح وود بیدار
واستادکه آشکر راشکر مطرب معناسنه حافظ غزلسرایی حافظ
بدان رسید که چرخ ، نوای زهره ورا مشکری هشت ارزانده ، ازدا
ازدار بتر کزلا بیجی بت کر زبان تو راز دار دستی ، تیغ را باسوت جه
کار دستی ، آه آور راه آور یولجی آهبر راهبر قولاوز یول
کوسترجی دلیل معناسنه سایر اسامیسی راهنما لفظنده اولنور کماه
آهنما بر منت که تو کم کرده طریق نجات ، زیر وری بزکاد مکر که راهبر
یابی آهدا راهدار وسیله صاحبی قائل معناسنه نقل ایتدی یعنی عاقل
ایکی برکسنه تک یولین اوروب یاغمیلوب اولدورن کشی یه دیرلر دیمی

فالکز

فانک معناسنه ویول بکجیسی معناسنه ده کلور زیرا لفظ داراوا وکلاده
افاده حفظ وضبط ایدر جهانداری وتاجدار گبی ارباب لغت بو معنایه
ذکر اتماشلر اهکدا راهکذار یولاوغراجق حصاری ونعتی و
یولجی معناسنه ده کلوردیشی آهکذر راهکذر مثلا اهوا راهوار
یورغه یوریکلی آت ارباب لغت بویله یازمشلر اما حقیقتده راهوار آت
اوصافندندر معناسی یول یراردیمکلر لسان فارسیده وارمناسبت ولیکن
معناسی افاده ایلمز ترکیده اولمعنادن برارایله تعبیر ایدرلر وارلغتنده
تفصیل اولنور خشکه رخشکر خنیاگر معناسنه زانکو رزانکو صح
عجم صاحبی زرز بزر معناسنه نقل ایلدی زب دزب باغ بذایجق که ترکیده
تخرده دیرلر ستکا دستکار قورتلمش نجات اهلی معناسنه ثکور شکور
حسود معناسنه شکیر دشکیر کاف عجمیله کونیلور شکیر لفظندن
مخففدر فتار رفتار یوریش معناسنه اسم مصدردر وکیدیشی وبعض
ارباب لغت اشکون سیار معناسنه ده نقل ایتمشلر فوکه رفوکر
یاماجی وکوزه یبجیکه ذلتش دوکی کوزر عربیده رقاء معناسنه
نجب رنجبر کسب وکارده رنج واملک چکیجی کمسنه ترکیده ده مستعملدر
نجور رنجور رنجلو وخسته وزحمتلی معناسنه وکنایه ایله مخنث اولانه دیرلر
که ترکیده غلط ایدوب زنجیل دیرلر هبر رهبر قولاوز راهبر لفظندن
تخفیفا دیمشلردر هکذا رهکذار یولاوغراجی راهکذر معناسنه
ویولجی یعنی وقرد اوکلدیشی ظاهر بودرکه راهکذر طعام اولدوغی عنجون
دروب تلعوم وبلعم ومریئه دیر تفعیل وزننه هکذر رهکذر مثلا
هوا رهوار یورغه واشکون آت راهوار لفظندن مخففدر تمثاله
سایر تفصیل آنده مذکوردر هو رهوز یعنی شوبله نقل ایدرلرکه رطایفه
انده دائم قاریغار آدم علیه السلام جنتدن آنده ایندی آدم بیندن یعنی
علیه السلام اکاهبوط که چیقشی دیمکلر ویولجی وقولاوز معناسنه داخی
کلوردیشی

المکسورة

لابدا رکابدار اوزنکی طوتیجی دیمکدر بجا ریجار جیم عجمیله دکل
که قفادن وبادنجاندن وشفتالو والما وسایر بونک گبیلردن نعمل
وسکرایله ایدرلر توبیاب ایدوب دیصا ودیرلر وترشید داخی استعمال
اولنور بخته کر ریخته کر فلایدن وقورشون وسایر بونک گبیلردن

ذوكنده اتى اشليان كسه

المضمومة

خسار خسا حلبى بوكيد وذكيمى بكا قدر زيرا كه لفظ زار هر اسمك آخرينه اولاشور انوك كثرتنه دلالت ايدر كلزار ولاله زار كبى واوقى خاكلان اسماره اولاشنه زاسينه قلب اولنور رخسار وساخسار كبى بركشيد ، يكا نمكچون لغتدن مراد بيوكلكى و دكير ميلكى دردى نقل ايليوب بعده ارباب لغت اكا تابع اولوب بو وجه اوزره يازمشلردر صحاح عجم صاحبى يوزو بكز معنا سنده نقل ايلدى اما فاضل محقق دقايق الحقايقده بويله تحقيق ايدرلركه رخسار لفظ مركبدر رخ ايله ساردن سار كلمه ذبر معناسنه دربو وجه اوزرينه رخسار دكيا عكى بوقادر رخ اولور سنده نفصيح انشاالله محتفى ذكر اولنور ودآو و دآور صيندى رودآورد معناسنه ستاوستار تزلك وكونلو معناسنده نقل اولندى

بيت نباشى كوردل يا راچو رستار دل خودرا بهر كارى درستار ورگار روزگار جهان وزمان كاف عجميله استعمال اولنور تركيب توصيفى قبيلندندر ورگ روزگو روزكار لفظندن مخففدر بيت بنود ميل جوانان سيمبر مارا بزور عاشق خود ساخت روزكو مارا ورگو روزكور كوندز كوزى كسه اعشى معناسنه اسدى ديكفت كاى ابله روزكور همى دست با چرخ سايى بزور

وزهدار روزه دار اوروج طوتيجى صائم معناسنه وشتا روشتار كوبلى ومنكر رومنكر باغجى ويكر رويكر قالايجى بيتيض معناسنه اوج بو معنا يه در فغز اغجى و چراغجى و اكا بكزر اهل صناعته ديرلر وكر روكر مثله كاشى حكيم ترازسجيچل ابيات روشنم هوكرساخت زاهن وزر روكر آينه

نوع اول الزاء المفتوحة

ابجو زاجور اوغلان طوغران عورت دينلكى كه انده جمع اولانوم بيك بيشوررلر طعام الولاده معناسنه آجو زاجور مثله آدغ زادم هرامزاده ولد زنا معناسنه آ زاد ارباب لغت انجلبيچى نالان معناسنه وانجلادو نالم معناسنده ولابه و باطل واوزمك وهونسنه نك منشأنه واصلنه ديرلر و ادات اسم مكاندر برامكه آخرينه اولاشور اولديره چوق اولدوغنه دلالت ايدر دبونقل ايتمشلردر اما فاضل محقق دقايق الحقايقده بويله تحقيق ايتمشلردركه زار لسان فارسيده شول معنادن عبارتدركه تركى دلده اندك

كاه آخر كلمه يه بك الحاق ايتمكله تعبير ايدرلر مثلا ترك اكنلكه دير عجم كشت زار دير سبزه زار بنفشه زار سمن زار كه معنالرى سبزه لك بنفشه لك سمنلك ديمكدر كاه اولور معناى مذكوردن تعبير آخر كلمه يه لق الحاق ايدرلر مثلا ترك طوزلق دير عجم نمكزار دير وشوره زار جورقلق ودامغى بوتوك امثالى پنبه زار پنبقلق سبست زار بونجغلق كلزار بالجملق كبى ودانجى زار زار بيوندن منتقد راسم فاعللر زارلق ايدجى معناسنه

استر زاستر اولبكار قدن ديكا دلور مثلا بر كشى بر بر ده اوترمش اولسه اولادان قالق اولبكا ذق اونورديمك مراد ايتسه بارجه ازانجا برخيز ورانسوتر بنشين ديرلر زاستر زانسوتر لفظندن مخففدر شعر بنشست آفتاب بپهلوى قدر ماه چرخش بدبيروكفت كه ايجهر زاستر جامع الفرس صاحبى وبرد رلواو ترمقلن دىشى بوشكور ستاره بديدم بديدم زمى بدل زاستر ماندم از قوى آغ زاغ زاء عجميله قورصق خوصله معناسنه شعر دايم از چينها ى انعاشى برنوع مرغ آذرا زاغ بعضيلر قوش قوساغى ديو تخصيص ايتمشلر آو زاود اود زهره ومجال معناسنه شعر آنكه نبود خلاف فرمانش انجم وآفتاب را زاود وسياه راسكوبند اوكى زاولبر يعنى بعينه زال پير دنيا كبيدر دينش ابك زابكر كاف عجميله طوغورنجى معناسنه جب زبردست معناسنه كوجلوكشيه زبردست ديدكلرى اللردن الى اوستون اولدوغنده اولورديدر بيته اى زبردست زيردست آزار كرم تاكى بماند اين بازار يوقارو طوغرو اغزكه اوستنده اولدوغندن اوترى لب زبرين ديرلر وزبركه يوقارو معناسنده ده استعمال اولنور بيت عن از جاى بطرادى جه خواهم كه افتد از زبر ديدن كلاهم كاه اولور زبركه زاسنى حذف ايدوب بزديرلر راذينه معناى مذكورا اولور بيت جپ وراست پيش و پس وزير وبر زليخاى بت روى بوسربر زبرتكنه معناسنده استعمال اولنور وحفظ معناسنده كلور از بر لفظندن مخففا اولور اسدى يكى مرحلا ح بد پرهيز كه بودش همه راه دريا زبر بكر زبكر اوغلان كعنوا ويونيدركه آورد ديني يلبه شيشوب فشكه وبايومرقه ايله اوردرلر بولغت زادن صكوح بايله داغى كه آغ ورود تجيد دروينر وكافك فتحيله بزور وشترقايه سنده

داخی استعمال اولنور وکافک تخفیفی ایله استعمال اولنور **لبطیغ** کرلاف
زندوخصم دهان کرده برازباده • ازدست حوادث زبکر قسمت افتاده •
ونده بویده اخیجاز در **مجید** کوبی که منم متر بازار نمودها • پس
خورده ای بتر بازار زبکر **بو زبور** کتب منزله دن بیریدر حضرت
داود علیه السلام نازل اولمشدر انده باشقه شریعت وحکم یوقدر همان
تحمید وتمجید حق جل وعلا در وحکم ونصایحدر توریته حکم او زرینه در
زر التون ذهب معناسنه وبیر معناسنه **بیت** همی بونبهاد آید وبتر
باد • جهان کاه برنا شود کاه زر **شیخ سراج الدین** ابو عبد الله
الحسین بن یوسف بن ابی السری رحمه الله معادلک مابیننده اولان تفاوتی
علی الترتیب درایله بیر بیتنده بیان ایلدی اوّلا التون آغرلغنی
ذکر ایدوب بعده کومشی بعده زیبقی بعده قورشونی بعده باقری
بعده دموری بعده قلایی اول بیت بودر **بیت**
ذُر فَقص زِبقٌ اقبح مقِ خُفٌ قوْع مَعَ اسْتوِاءِ الحجمِ وزنِ الکلّ
مُختلِفٌ کلمه دن اول حرف معدندن اولحرفی اولانی مراد ایدوب
وباقی حرفلرینی مثاقیل عددینه جمل کبیر حسابی اوزره اشارت ایلدی
مثلا ذُر لفظنده ذالدن ذهب مراد ایدوب ر حساب جملده ایکی
یوزدر مثقاله اشارت اتدی و فَقص لفظنده فادن فضه قصد ایدوب
ق و ص که یوز طقسان در مثقاله اشارت ایدوب کنی مذکور عدده
التوندن اون مثقال ناقص اولدوغنی بیان ایلدی • و زِبقٌ لفظنده
ز زیبقه اشارت اولوب **ب** وَ **ق** وَ **م** که یوز ایکیدر التوندن
زیبق الکی سکز مثقال ناقص اولوب کثرتدن وقی سکز مثقال ناقص
اولور • وسایرینده اخیجه قیاس اولنه **ع** مع استوای الحجم وزن الکل
مختلف دیدوکندن تفاوتلری عیان اولدی • وابو نصر فراهی یه
بابده بو قطعه یی انشا اتمشدر **قطعه**
زروی جثه یی هفتاد ویکدرم سیماب چل و شش است ز ارزیز سی وهشت نمار
توجدده یشنی بیردرم زبوددن وقه الی درم تلایدن اون لوز بیکز درم
ذهب صداست وسرب چل نه آهن چل
التوندن یوزدرم قورشوندن قرق طقوز دموردن قرق درم
برنج وبس چهل و بنج ونقره بنجه وچار
برنج وباقردن قرق بش درم کشده الی درم درم
قطعه

قطعه نه فلز مستوی الحجم را چون بوکشی •
اختلاف وزن دارد هر یکی نی اشتباه •
زر لکن • زیبق الم • آسرب دهن • آرزیز جسل •
فضه ند • آهن یکی • مس وشبه مه • صفر ماه •
ورستم جهانکیرک باباسی زال ایله دیرلرکه انا سندن باشی وقاشی
وکرپکی آق طوغدوغندن اوکا **نظم** تا که کیتی ز کردش خورشید
کاه باشد جوان کاهی زر • رستم عهد زال سال باد • بنده در که
تو از پی زر • وقته حصاری آفتابه دد زر اطلاق اولنوردیشی **زردیو**
زرد بور قولدآنت **زردی زرد بیر** یونت قوشی **زردی زرد**
مثل یونده قوشی صعوه معناسنه سایرا سابسی خد زردیر لغظنده
مسطوردر نعمی آتش پرستده داخی اطلاق اولنوردیشی **زردشته**
زردشته تر مرهه کتی معناسنه **زرگ زرگر** قیومجی صایغ معناسنه
ری زریر صاری اغاج دیرلر براغاجدر بعضیلر زرده چوب درد دیدیلر
نعمتجی وطوسی برصار رواوندر دیدیلر حق بودرکه جمیعنه اطلاق
اولنور **عنوی** دلم دامی تنور کرد غدیر • سروولاله کنار کرد زریر
اسدی همه سینه یی کوه بید وخدنک • یکی بیشه کردش زریر وزرنک
وصاریلق یعنی یرقان علتی ومعلولنه داخی اطلاق اولنور **نغا**
زغار زاء عربیه یعنی معجمه شناعت وصورت داربسی اکلی بو معنا
صله داخی مرویدر ومطلقا داری اککی و کورح معناسنه واتبات آوازی
وبانک ونوره معناسنه **زغار** زاء معجمه زنگ بابی معناسنه وکف که
شلاء بونکین بیرک اوزرنده ظاهر اولور یمرتیل صورت باغلرو بر
یاش کوبک اوزرنده کف طونار دبانک ونوره **نمون** جهان زغل
تو معمور والمنت جنان • که بر نیا ید هو کز ذهیج خانه زغار **رودکی**
تا ز زیر زمین وسوده کردی • زنین دادی برایشان بر زغارا •
حلیمی بو وجهله نقل ایدر اما نعمتی وصحاح عجم صاحبی شناعت وداربر
اککی وکورح واثبت آوازی وبانک ونوره معناسنه اولانلری ذال معجمه
یاذوب زنک وبنج ودارای اکمکی وکورح وبانک ونوره معنالرینی زاء ایله
معجمه داخی مرویدر بعضدر دیشی **زعیر** یعنی مهمله ایله وعین معجمه کثافت
که ایلک اکثر یر **عنب زغبر** شیکاله دیدکلری اوت که طبیبلر قاتلند ر کیلم

عَجَ زغیر کتان عین معجمه و میم مهمله ایله مروی لغتدر قَ زفن زاء
عربیله چکد و طولکن صدغ معناسنه و بوقارو دیمکدر و زبز و زفن و ززد
دیرلر سانه قادسیده و اوله باوفا اراسنده تواغی و تبادلوا ردر صحاح
عجم صاحبی وچوک دینی و زاء عجمیله دهچکد و طولک معناسنه نقل ایتمشدر
کو زکور زا و کاف عجمیله بخیل و زفت و دون همت معناسنه و بالضم
منوچهری تو آنکه کرهی و شاد دلاوری که بود • به بندگی تو رستم جبان و
ذکور نَبَ زنبر و بالضم تذکره که انوکله بالچق و کرج و غیری نسنه
طاشیلر و دکرن زنبیل معناسنه آورو بیکر قافیه سنه اسدی
چنان زرفشان بود و عنبر فشان • که درویش زر زند بزنبر کشان شمس فخری
میکشد خاک تفانن خصمش • فعله کبی بتوبره و زنبر • دکون معنا
سایرادلری زنبذ لفظنده مسطوردر صحاح عجم صاحبی زاء عجمی و نونده
مکتوب ایله اخر حروف تجیبد نقل ایلدی نَبَو زنبور اسم عامدر جمیع
اربلوده اطلاق اولنور عربیده نَتو زنتور صنتور دیدکلری شهور
ساز نَجو زنجور زنجیر معناسنه زمهریر قیشک غایتله شدتی نجی
زنجیر معروف درمرن قیددرکه توکیده داخی استعمال اولنور نکا زنکاد
قلمی زنکار دیدکلری و باس صدا معناسنه صحاح عجم صاحبی زاد کاف
عجمیله تصحیح ایدر حلیمی زاء عربیله نکبا زنکبار کاف عجمیله براقلیمدر
استوطوسی جزایر هندکه عجایب و غرایبی ذکر و بیان ایتدوکی یرده
شویله روایت ایدرکم زنکبار دیدکلری بریردرکه جمله طاشی و قیادر
اصلا اکین و غله اولمز دکیز اچنده اکا قریب برکونلک یولده بر
طاغ واردر او طاغده درلو درلو اکینلر و نعمتلر بیتر اولور زنکبار
خلقی ییلده بیرکره واررلر بر ییللق ازوقلرینی او طاغدن الورلر
وَآ زوار زندان اهلینک خدمتکاری شمس فخری مقیم سجن سخن را
نوبر تست خلاص • اسیر جاه عنا را امید تست زوار وَاغا زواغار
زاء معجمه بجوسیلرک براولو کنه نیکا دیدی و معظم و متبجل اما مدرسکا امیدی
کا اندن معتبر مغلری یوقدر شمس فخری زمین اهتمام او در اسلام عجب
نبود دایان زواغار وَاغ زواغ مثله وَاک زواکر کاف عجمیله مثله
وَ زور زیر و زور معناسنه نَهَ زهار فشوق عانه معناسنه هَ زهر
آغو سم معناسنه و عربیده بجک معناسندر یتا زینار زینک تغلی

در

در واز اجی جوادث واردر اکرچوق قاتیا دریب بشوره لر ایکنجی زجدد
حاذ اولور اکر باقر قابده اچنده قویولیجه قاتیا تسلر حنیفی بعلی
ایتدوکنده داخی بیله اولور اکر تراب ایله بشوردلر یا ایکی تراب و باله
ایله بشوردلر و اغیبان دیلکه اوزرینه قسالراغو بری ساکی ایلک
باذن الله نعمتی آخرینی راء مهمله ایله و نونله نقل ایتمش بکَ زبکو اوغلی
جعفر بک ایله آوردن لک شیشوب قیشکه دیایخروف اوردبه اوتنا
دکتری اوینه دیرلر بولغتده یا ایله که ثانی حروف تجیبد درو بیلد
و هم یا ایله کما فی حروف التجیبده روایت اولنمشدر

الزاء المکسورة

زهک زره کر زره دوزیجی ذنا زنار معروف نبا زنبار نعمتی زنبور
معناسنه نقل ایتمش نها زنهار زینهار لفظندن مخففدر قول و قرار
عهد و امان و ایمان معنی ست یعنی آنکه در زنهار ادم • که چون زنهار داری
راست کوئیم • و حوزه عصمت معناسنه و کلمه تنزیه در کمال اصفهانی
زبان بر آرد تیغ تو وعد و انکشت • و لیکن این همه جان خواهد آن همه زنهار
انوری دامن عمر تو از کرد اجل در عصمت • پایه جاه تو زآسیب فلک در زنهار
وکلمه ردع درکلا معناسنه وَا زوار نعمتی سیاه معناسنه نقل ایتمش
هجیا زهجیار اینک دوشن خیار باکفا زبانکفاد زبان ایتمشی که
کد زبدر زیبدر لفظندن مخففدر بو قایودن دیمکدر اسدی
به بیند و بداند کز کجا آمدی • کجا رفت خواهی چو زیبد رسیدی یَ زیر
آلت تحت معناسنه در ست کسی نیاید بزیر سایه بوم • که هما از جهان
شود معدوم • مقابلی زبردر و بیده فوق معناسنه و کسره که حرکات
ثلثه نوک بیریدر و بیان اولنده بشمش سنه لر و آرزو و مراد و تیز
آواز معناسنه سه تا مجلس و دیوان فلک را هم رفتی • تا هیدن مطرب
دیتر و بیوست • در مجلس و دیوان تو صد باد جوایشان • تا نام صریر قلم
ناله زیرست • عنصری کر دیری جون زنان بردد نسیج و شایدار • در نوای
دلربای زار نالم همچو زیر • عماد فقیه این مطرب از حجاز رسیدست با عراق
کاهنک زیر و نغمه باشی مبارکست • بو بیتده بالا و بم معناسنه در زیروبر
باشی اشاغه دیمکدر کمال اصفهانی نیست همتای تو در هیزایکاه موجود
بار هاکرد خرد رخت جهان زیر و زبر یکذ زیرکز ایرد دیجی دیشر

بنها زنهار کلمهٔ تحذیردر وسائر زنهار معناسنه سعدی زنهار از قرین
بد زنهار • وقنا ربنا عذاب النار • عهد وحوزهٔ عصمت معناسنه انوری
تا حشر منکشف نشود آفتاب اگر • آید بزیر سایهٔ عدلت بزینهار بوا
زیوار کوی یوبی یو زیور بزک که التونله واینجو وسایردی قیمت جواهر ایله
زینت اوله

المضمومة

بان آو زبان آور لحسیح فصیح وخوش کلام معناسنه زانک فتح وضم
جایزدر بانک زبانکر کاف عجمیله شد کسوکی ودل یوردنسنه بانکی
زبانکیر مثله غا زغار زاء عجمیله صورت دادیسی اکلکی فتح زا ایله داخی
روایت اولنمشدر کو زکور زا وکاف عجمیله سغلم ودون همت معناسنه
فتح زا ایله داخی نقل اولنمشدر هر زمر یعنی خاک بام وغیره دیشی نا
زنار کفاره مخصوص بر قوشاقدر که اول ایکی برده دوکمیلو لوب هر
دکمنده برقصد واشارت وار اینی حتی برمسلمان اصلی بیلدکدن
صکره قوشانسه کوینه حکم اولنور ومجوسی ونصرانیلرکه مذهبنه داخی دیرلر
ن زنبر تذکره که اتوکله بالچی وکرج طاشی لر فتح زا ایله ده نقل اولنمشدر
ونکنه معناسنه بنی زنبر وسیلهٔ المقاصد صاحبی صالبخی معناسنه در
دیشی وآزوار یعنی صحاح رومده فتح زا ایله مجوساله خدمت ایدنلر
دیرلر بونقل ایلینی معلوم بایلد. نقل اولنمشدر ودجو زودجور که
اوغلانجقلر اوینادر وزور ارباب لغت مطلقا قوت وکوج معناسنه
نقل ایتمشلردر اما فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله کفیتی ایتمشلردر که
زورا ولکوجدرکم کسیدن ادمان ایله حاصل اولور وغا زوغار
یعنی نام مغیست دیشی وزواغار معناسنه ویلکانی

نوع اولی الزای المفتوحة

اتو ساتور قصابلرکه ات کسه جکی آلتی اجو ساجور کوبکلرچ بینه
باغلدقلری اغاچ پارهسی که کتمکه دیرلر سا سار صوغوجه دیدکلری
سیاه قوش که عربجه زرزور دیرلر بیت فغان زدرد دل سار ونالهٔ
سحر نی شنو کلام قاری ونالهٔ سار ب وفرسنگ ثانی نعمتی دیرکه روایت
اولنورکه عمان ساحلنده بربیرکه آدیدرکه عنبرکه غایتا یوسلنه اولور
اکا نسبت ایدوب عنبر سارا بدرلر وایدرلرکه فشله ونسبت واضافت
معناسنه اولور نته کیم کوهسار وسنکسار ورخسار دیرلر وکاه اولورکه کثرت

دبو

وبو یوکلکدن کنایت اولنور رخسار اخلاقندن که یوزی بوکه اولا
مجوبیر اطلاق ایدرلر وسر معناسنه ده کلور لفظ ایدا اولور نیتم کیم سبکسار
وسبکرد رلر اما فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله کفیتی ایدرلرکه سار
کلدر سارنده بعضا اولدوغی بو بیتدن ظاهردر بیت سوی کنبد از
شکسار دادوی • وز وزنده جهد چو تمی وقی • زدی بوده داخل سار دن
خارجدر بیت کو بی که زرکوست سیم سار وسخ سر • در آهنین دین که همه
روزتنت وزر • آتش وصفنده دیمشدرکه مشعل پچنده اولا کلاه سار
دیرلر بیت زسر سارهٔ هندوبی برکرفت • برهنه سر ودست بر برکرفت • اوفی
عین ها اختصاص اچوندر دسته که با برده کبی چاهسار قوتی
بیت دو دید نه بسیار تا چاهسار • کل کاشان کشته بد جمله خاد • اصلی سار
چاهدر ترکیبا ولینو بیغم اولیجی مضاف ایله تقدم اولنمشدر شکسارده
کبی بو بیتده واقع اولمیدر بیت شکوفه دمیدی ازان صد هزار •
همه لاله دنک وهمه شکسار • ترکیبی صفت ایله موصوفلر شکسار صفت
دو تمشدر شرمسار داخی بویله در بیت ارو هریکی رخ همی تافتند • کروش
شاری همی یافتند اصلی شرمه سار در ترکیبدیخی ها حذف اولنمشدر
شرمنده کبی ها سارده کبی ها کبیدر کوهسار طاغ دیبه سیله شاخسار
بوداق دیبه سیله بوندکده ترکیبی چاهسار ترکیبی کبیده بحر الغرایب
صاحبی حلبی یوک جمله بو نشدنده بو مقامده کی کلام که اول کلام بودر
که بعضده نقل اولنور شاخ بوینوز وبوداق در شاخسار بوینوزلق وبوداق
چوقلغندن عبارتدر زیراکه سار لفظی ادات اسم مکاندر براسمکه آخرنده
که اولاشسه اول شئ اوراده چوق اولدوغنه دلالت ایدر آخری حرف
ملحق اولان اسمه اولاشسه زاسیله ابدال اولنور رخسار وشاخسار
وکهسارکبی سارکه اصلن بیلدوکنده اونوری خطای فاحش ایتمشدر معناسی
زانکه رخسارده وجهی نوعیدوغنده کلامشدر برغلطی ده بوکه شاخی
لغت مشترکه صانمشدر بوینوزه شاخ دیدکلری که بو بیتدن ظاهردر بیت
شد سرو بیت چو شاخهای کوزن • هر یکی شاخ چار رطل بوزن • تشبیها بطریق
الاستعاده در لسان فارسیده بوینوزه شرو دیرلر نته که بو بیت مذکورده واقع
اولمیدر بوداقلره شاخ دیرلر تشبیه وجهیله اولوجهله لفظ شاخ صاحبی
ده استعمال اولنور نته که بو بیتدن ظاهردر بیت بکجا خوردی ودراین بازکوی

کمر بازیا بمر یکی شاخ موی • انتهی زنگا سازنگار بالکاف لوزنی آلت معنا
ـسـ زنکار بالکاف العجمی موافق دیرا تقلو ایو دوزن معناسنه ازوا سازوار
نعمتی سزاوار لفظندن تحریف اولنمشدر دیو نقل ایتمش لایقلو معناسنه آطو
ساطور قصابلرک ات کساجک آلتی عنصری بکیسوی نوکزو بوی میبرد نامه
بخامه، نوکزو کند میشود ساطوره آغج ساغر شغراق که انوکله شوالیجه دیر
آلا سالار سرلشکر و نقیب و نایب و اولو معنالرینه استعمال اولنور و
پادشاهلره داخی دیرلر مثلا سالار روم سالار هندی دیرلر روم پادشاهی
و هند پادشاهی دیمک مراد اولنور الکی سانکیر کافلر عجمیله دوزکونده دیوک
و خوی و عادت طوتمش دیمکدر پاسیا پاسیار او آلتی متاع البیت معناسنه
و ما وراء النهر اقلیمنده اولمنکنه دیرلر که اجنده اوزم صقرلر جخشت
معناسنه شمس فخری پراست ساغر لاله زیاده صهبا • ندیده رنج خزاید نخوزده
رنج سیار لطیفی کجا یکدانه پرورد دیرند • که زیر پا بکرداند سپادی •
اشبو بیتده ن مهم اولنان بودرکه شول بویوک تکنه یه دیرلرکه اجنده اوزم
طولدوروب ایاغله باصارلر اکا ترکیده شیناباد دیرلر و صبان آلکجیلر انوکله
بیر سوررلر شمس فخری برندا هلدل از کشت زار نعمت تو • هزار خرمن بجی کاو
تخم بوغ و سیار • واکثر بیری ظاهر بودرکه نظامی و لا صحاح عجم صاحبی باء
عربیله متاع البیت و باء عجمیله منکنه و صبان دمری معناسنه نقل ایلدی
بزه زا سبزه زار چشلک و چمنلک معناسنه بزوا سبزوار
بر مشهور شهر آدیدر ولایت عجمده مذکور شهرک خلقنه مذهب رفض بر
وجهله غالبدر دیرلر که اصلا اول شهرده بر سنی قومی واقع اولمامش
والعهدة علی الراوی بکبا سبکبار یوکی خفیف دیمکدر بکا سبکدار
ییتی باشلو بکسر سبکسر مثله ادایی رواخوه آن نامه جان فزا
چو خانه که برد آن سبکسر زجا بکرکذا سبکگذار اسکدار معناسنه
لطیفی ناکهانا سبکدار رسیده که را ایران سپاه کشت بدید بنکو سبنکود
ایتاو زوجیکه الجبا عنبا لثعلب دیرلر سک انکور معناسنه خفوا سخن
خوار عار سز معناسنه خنگذا سخنگذار حاجب و کلمتجی و حاضر جواب
و راستکوی و سوز سوزیجی معناسنه دکلور سر بتخفیف الراء باش ذاتی
معناسنه و پادشاه و اولو سید معناسنه استعمال اولنور بیت این سر هست
بنیک اختری بهتر باد این سر بت زین سری واوج معناسنه کسر مو دیرلر

وتمام حافظ تاریخ این حکایت کر از تو باز پرسند • سر جمله اش فرو خوان
از میوهء بهشتی • و عاقبت و هوا و سودا معنالرینه دخی کلور مجازا حافظ
بران سرم که ننوشم می و کنه نکنم • اکر موافق تدبیر من شود تقدیر • سر
بالتشدید بر نوع ایاق قابیدرکه قیلدن یا ایبدن اوررلر بعض ولایتده
کیرلر بولغت مفتوحه و مضمومه بابنده داخی نقل اولنور اما جمیع نسخه
مقابله و تصحیح ایتمشلر سراسر ارباب لغت بالتشدید باشه واوجه
اوجه دیمکدر دیو نقل ایلدیلر اما فاضل محقق دقایق الحقایق نسخه بو وجه
ایله تحقیق ایتمشلرکه سراسرک معناسی دخی بکرز نتکیم بو بیتده ظاهردر
بیت جهان کرچه سراسر لاله زار دست • برهنه پا مرو آنجا که خار سنت • اوزنا
شنوه کی الف لساندن دسیده مقابله و مواسات معناسنی افاده ایدر ایکی
نسنه بر بریله تمام اولوب مساوی اولسه لر اول معنادن تعبیر ایتلو ایچون
امتلی که ادرتاسنه والف کتوررلر مثلا ایکی نسنه بربرینه مقابل و مساوی
اولسه برابر دیرلر غلبهء استعمال ایله بو عبارت مطلقا مساوات [illegible] اولدی
معنای بر بو لنمیان بیرده استعمال اولنور مثلا ایکی اوچی برابر کلدی
دیرلر لبالبه بوبک کیسدر معنای اصلیسی طوداق طوداغه دد
صو ظرفک کنارینه برابر اولسه مجازا لبالب اولدی دیرلر خواجه حافظ
لبالبست زخون جکر پیاله ءما • دم نخست چنین شد مکر حواله ءما
دکفادنکده اویله در معنای اصلیسی ایکیجی نکر بربرینه مقابل
اولا قدر غلبهء استعمال اله مطلق ورنده مساواتده استعمال اولنور
بر برده ایکیجی رنک اولسه بربرینه مقابل بیری غالب بیری مضمحل اولماسه
رنکا رنک دیرلر بر محلده ایکیجی رلو نسنه اولسه وجه مذکور اوزره کونا
کون دیرلر بیچا پیچ ده ایکی طرفدن پیچ بربرینه مقابل و مساوی اولمقدر
ایکی کشی بنجه طوتسه لر بربرین بکا ساو معنای بیچا پیچ بولنور ایکی جانبدن
ایکی جانبدن چکشه اولسه برجانبده غلبه بولنسه معنای کشاکش بولنور
چکا چاک • بو بک کیدر فردوسی چکا چاک خنجر بکردون رسید زهندوستان
خون بجیحون رسید • بو قیاس اوزره ایکی یاشی بربرینه مقابل و مساوی
اولسه سراسر دیرلر معنای اصلیسی اوزره دخی بکرزلک اولمحالته لازم
اولدوغندن اونوری غلبهء استعمال ایله معنای لازمیده منزلهء حقیقته
وارمشدر تعدی برابر دینه لر معناسی دخی بکرز در خاطره کلان اول لفظدر

مثباد راولان تول قماش كه تنك تنك كل كل اولمايه الترني دوند زاو
سرا سود يدكلرى اولاعتبار ايله در انتهى رآمى سرابر صحاح عجم صاحبى
مثلى ديش ربا سرباد بيوك كتوروى حيوانك هر برينك معين وزنى وار
در اول مقدار معيندن زياده بيوك اوزرينه قودقلرى نسنه يه سرباد
ديرلر و بونده علاوه معناسنه و مشهور دركه اول زياده اكر يوز درهم مقدار
جزء ايسه اولورسه اول حيوانه بر حمل تمام مقدارى سنكين كلور واول مقدار
جزء نسنه كانتر بر زياده كامل بيوك مقدارى حضور ايدر ترافاد پولادن
باشى دب سربز مثلا تربارده مخففدر نعمتى و باشى كه بوينه متصل
اولا اكا داخى درلرديشى رتبى سرنجر وسيله صاحبى وحليمى برابر معنا
نقل ايتمشلر نعمتى وصحاح عجم صاحبى باشدن باشه ديمكدر ديشلر
فاضل محقق دقائق الحقائقده بويله تحقيق ايتمشلركه سرتسر باشا باشى
ديمكدر بيت زد اچو ازين رويه خيمه دركذيم * با هفت هزار ساله كان
سربريم * باشى باشه ديمكدر ده سرتسر دير قابوقا يوبر ديمكدر ده
دريدر دير بيت شنيدم من آن داستان سربسر * زنيكو بدش اكهم
دريدر * خراد سر متخنكدر وابلرد در تن بتن ده ديرلر بيت همه تن بتن
باورابا درچيم * زهر لشى سربسر با صحيم * بر برد بيجكيرده يك بيكدير
بيت بران يك بيكحال وآيين من * كه بامن چه كردند آن انجمن * كشور
بكشورده ديرلر بيت زكشور بكشور جهان فراخ * زده نور رفتار
اوبيخ وشاخ انتهى زتان سرتاسر باشدن باشه واوجدن اوجه ديمكدر
رتى سرتسر مثلا زدا سرداد شرلشكر و رهبر و پادشاه داخى
ديرلر سالار معناسنه بيت همه كس را سرد دركار باشد * نخست آنكه
او سردار باشد * زدستا سردستار دلبندكه باشه صاررلر ردهى
سردبير هواسى صوفى بير و شهر كه عجم صوفودر ديرلر ابدى سيه
برداران حرزو شرشا دو چيز بكي كوه ببشى آمدش سردسير * ردهى
سرده سير مثلا ردكى سرده كير مثلا رتى سرسر احمق و تبيق جرى معنا
رتنى سرشير قايمق رترثى سرسشير مثلا رتنكد سرنكد سردار
معناسنه رداآ سرواد سربار معناسنه لسان فارسيده بابل واول اسند
نواحى واردر رتو سرور باشى بيوك اولان كسنه حقيقتده شانى عظيم
اولان كسنه ده استعمال اولنور ردفنا سرفتار اشكون زياده يوزيجى

صرنج رفتار معناسنه زه رفتار سره رفتار مثلا قوه ططارى ديوشه
كيدنجى معناسنده كلوردبشى زكى سرور برقاج معنايه كلور اولا تخت ديمكدر
وثانيا كوزدكلرى صالكه اوزرنده بيت اولماية اما ثالثا ديحاق ايران
ديرلر ذكر اولان معنالرده ويبيد فارسيده اكثر استعمال قوتى فرح معناسنده
بو معنايه حلبى كسر سنده تصحيح ايتمش لامعى شرح ديباجهء كلستان حضرت
شيخ سعدي قدس سره خوشلق وراحت ايله و دكلمنجكبير آرامكاه
معناسنه وبشته اوزرنده اولان قوم و غرغزادكه ايچند ايمعندرا اولا
بو ذكر اولان معنالرده نقل ايتمش زاوا سزاوار ارباب لغت لايقدر
ولايق معناسنه نقل ايتمشلر فاضل محقق دقائق الحقائقده بويله تحقيق
ايتمشلركه سزاوار لفظ مركبدر بر جزئى سزا در لايق معناسنه بر جزئى ده
واردر كه لسان فارسيده مناسبت و لياقت معناسنى افاده ايدر انتهى كلامه
واركه تمام تفصيل محلنده وار لفظنده اولنور خلاصه كلام بودركه بر شيئك
شيء آخره نسبت تامهسى اولسه اول منسوبى بو منسوب اليه نسبت
ايدوب ارالرنده غايت مناسبتى اظهار ايتمك دلسه منسوب اليهك اسمنك
آخرينه لفظ وارى زياده ايدرلر داخى مجموع مركبى اول منسوبه اطلاق
ايدرلر مثلا درشاهوار ديرلر بيت كفتا چو تو خزينه پردر وكهر نيست *
من نيز بحر لولوی شهوار نيستم * بر كمسنه بر نسنهيه لايق اولسه داخى
نسنه اكا مناسب اولسه اول كمسنهيه سزاوار ديرلر فردوسى بيت زد فرستاد
بردند وكفت * كه آمد سزا را سزاوار جفت * الحاصل بر نسنه خواه قوى خوب
اولسه لر هموار شدند ديرلر لسان فارسيده هم ايكى نسنه نك اراسنده
اولان جهت اتحاددن عبارتدر مثلا بو لداشه كه بولد شريكلرد در
همزاد ديرلر بنا طوغنه كه وقت ولادتده شاركل اولور در همزاددر
لر مانندلاشه همزاد ديركلريدر بو اعتبار ايله در اول حالتكه عرب
انده استوا ايله تعبير ايدر بولنده وجى بيرده ترك اكا دكز ديرلر عجم
هموار دير بيت سران هموار كشت از نيروى بخت * چو كشت بر كلوخ از
مالش بخت * زاو سزاور مثلا غته سعتر زيبوق كه فاره
عورتلر استعمال ايدرلر و اول ملعونه لره سعتري ديرلر وكلويا كوا اوخى كه
كلوك ديرلر بو نجيه دزلو اولور بو معنايه ويبيد خع سغز بر نوع اوزرك
توغلى كر بيدر لشى معناسنه خ سغز مثلا بولغت غير معجمه دفاو كاف تحيله

داخی رویدر و بوله کنمک معناسنه عربیدر سایر آده بوی چیزو لغتنده
سطوردر قنقو سنقور قوم با لغی که جامه قوت و برداندن اوتری
استعمال ایدرلر قال ارسطو طالس اذا اکل یهیج الباه تهییجا لا یمکن الا عشوته
الخفض او اتعدی خرزته الوسطی الذی فی صلبه اذا علقتها الانسان علی صلبه یهیج
الباه مشهور وبعضلر تاج طوغدیغی ساحلده قالسه سقنقور اولور
دیرلر کانکو سکانکور الجی کاف عجمیله ایت اوزمی که الحیا عنبله لتغلب
دیرلر کتا سکتار اسدی طوسی کرشاسب نامه ده دیرکه کوه قالوب
یانده برجز برده ساکن بردرلو مخلوق قدر غول یوزلو کچی قیللو طوکوز
آزیلو فیل قولاقلو ایت باشلو وایت آغزلو ویوزلری صاری وکوزلری
چوبیت رنکنده یوزلری صاری بدنلری نیل رنکنده ایکیسی بر بیلچی
شکار ایدوب تمام بیرلر والعهدة علی الراوی کاسکر کاف عجمیله
بر نوع اوزون بویلو کربیدر سغر سر معناسنه لنکو سنکور چوبلک
اکو سکر کر سبید اشلبیجی کاسمار قوغا لوغ اوتی که صواده دوغی
بربود روض اقلرده بتر قمر سمر افسانه وقصه وحکایت ومثل
حافظ ترسم که اشک بر رخ ما پرده در شود وین راز سر بمهر بعالم سمر
شود سند سمندر دیرلرکه ولایت هندده کلرکبی برجانوردر دزلو
درلو رنکلری اولور اکثر بودر که کلکون وصاری ویشل اولور اوت
اچنه کیرسه صفالر حاصل ایدر ونقل ایدیلر ایرانوک توکلری اولور ایکل
کبی اکیروب طقوب دستمال ایدرلرکیر بنجکال آتشه
بیراغورلر پاک اولور ویندی کیدر هرکز یانمز وبعضلر توشدر دیرلر
اسدی زموی سمندر صدو شست ازاد که نکند بد و آتش تیز کار
فاضل محقق دقایق الحقایقده سمندر دیدکلری قوشدر اوده ایچنده
معیشت ایدوکندن او توری آذرتش دیرلر دیو تصریح وتصحیح ایتمشلردر
وتعریب ایدوب سمندر دیرلر شعر اخشن تنزل فی هذه وجه
نمد فضیلة الیاقوت والسمندر سند سمندور مثله ثمرفی
کنو بر در بناه دولت تو درآتشخانه سازد چون سمندور حور
حمور مشهورجانوردر که کوزلکی غاینده معتبر اولور نابسنابر
وباکس بوزکوچ شتا بو معناسنه سایر اسامیسی آتشنا لغتنده مذکوردر
تاتار صغاجق کوچک که بتا قلوا ولا وصونک صغا بیری که آنده

کیفر

سمندر سمندور سمندل

کیفر یا نورلی اسدی کهنه نه هما نجا بدد یا کنار کرفته زدریا کنار دتی سنار
بعض ارباب لغت مکسوره باینده کتورمش نکاآ سنکاباد طاشلو بیر
نکخو سنکخور باغو تلافی دیدکلری شهو رقوش وبعضلر قرتال
دیدکلری قوشدر داخی بر لود بشالو نکو سنکو کاف عجمیله شنکر معناسنه
وقزل دزیلو سندو لا یتند برحیوانه دیرلر نکا سنکاد طاشلودخم
اتمک قرقی طاعت حق جون نماز ست وهو آنکس کزنماز سربیکسو تافت
اوراکر دبا ید سنکاز نکو سنکور کاف عجمیله نقاشلر سکرسی که کاغذ
قوبارلر وغرنجی قابی وکرکی خارپشت معناسنه ثمرفی فقاعان نوالت
دربیایان برای تشنکان بسته آست سنکور یمو سیمود نعنی جریر
طوب یعنی ابریشم کباجک دیش

المکسورة

پاسباد اواکنی متاع البیت معناسنه وضیاب ومنکنه معنو هم باینده
داخی کلمشدر اصح کسره در وسپردن لغتندن صیغه اوصرد و بعض
ترکیبدر صفت داخی استعمال اولنور پاسپدا سپاسپداد منتلو دیمکدر
صاحب منت معناسنه پتسپر قلقان پهسالا سپهسالار جری
باشی سردار معناسنه پیدا سپیداد آقچه قواق ومطلقا قواق اغاجی
اطلاق اولنور سپیدفاد چاقودکنی عربیده عو بنجی معناسنه پیدا
سپیددار مثله تیدکا سپیدکاد طار معناسنه بعض نسخه ده سپیدکار
واقع اولمشدر تاستاد کنایه در فلان معناسنه نعنی دریا اوزناسنده
برصونی خفیف یردر که انده انواع سبزه اولور که بیری ظاهرا و نمازانا
اطراف غایتده دریک اولور یوزرکجا وعاین کمسنه انده قالوب هلاک
اولوردیو نقل ایتمشلر سه چنانم زاندیشه بیچکاد که کردی بود مانده
اندرستار تتستبر قالیک ویوغون اسدی بلندیش باچرخ انباز
بود ستبرپش بیش از جهل بازبود وقوی وشیق سطبر معناسنه
استعمال اولنور تکا سنکاد کوفتی ایدیجی ظالم معناسنه تکرستمکر
مثله تی ستبر الثی بوجی در رهد درلر فردوسی زهی برکه نشستش
از چرم شیر یکی تیر بیکان او دو ستیر ثمرجه پادشاهی که بیشی
تکیتش هیکل قاف نیست بنم ستیر سر نعنی خط کف وسرشتی
معناسنه نقل ایتمش عربیده کیزلو راز معناسنه زکی سرزار الکم

اسپیددار
اسپیدروی نسخه
اسپیدار نسخه

سُغال قوس قزح معناسنه طَبَ سبطر قالیگ و یوغون سنبر معناسنه
قَ سَق کاغد و دفتر و کتاب اصل کتاب معناسنه در عربیدر جمع اسفار
کلور نَجَ سفیر نعمتی سماردینی وسیله صاحبی عنبری کیشنک بیرزن
صاتیجی معناسنه نقل ایتمش کا سکار کاف عجمیله صحاح عجم صاحبی بالکسر
والفتح دیمش سوم معناسنه کَنَدَ سکندر ابلیسو اوینی عربجه جی
جعل دیرلر. برد کوچی دائره جیزرلر اورتاسنده برسیی طورزر ودائره نك
طشره سندن چیت چوره طورلر اوزناده. طورانی اوررلر واو زیاده طورانی
دائره دن چیقر. هر قنقیسنی دیرسه او نوکی بیرینه دائره ایچنه کیرر و جی
صاحبقران پادشاه عالیجاه دستاره سیاه آدیدر که مشهوردر تاپ سنار
نعمتی یورنج شنا یوشنا ور معناسنه عنبری آدلری آشنا لغتنده مذکوردر
تاآ سنار صونك صغا یری که انده کیلر یا تور معتوجه با بنده داخی
نقل اولنمشدر نَدَا سندار نعمتی اورتسی که قزانجی و دمورجی و فنوجی و
بونلره بکزرنه وار ایسه انلرکا آتلرندندر سندان معناسنه عربجه علاة دیرلر
دیو نقل ایتمش نَمَا سنمار کسر نون و تشدید میمله برمشهور معمار در که
آدیدر که ملك عرب نعمان اکبر ابن امرء القیس بن عمرو بن امرء القیس اللخمی
بغداده قریب حیره نام محلده سلاطین فرس ساسانیلردن یزدجرد
اثیم اوغلی بهرام گورا ایچون مذکور معمار بر بیلدیکه برخورنق یاپدی
که روی زمینده خوبلقده آنوکه برداخی نظیری یوغیدی بنا تمام اولدقده
حکمه معمار ملکه بیدن انواع مراتب علیه واحسان سنیه رجا ایلدکن
زبور ملك مذکور معماری قصرکه دامندن اشاغه بیراغوب هلاك
ایلدی عنایت مقابلنده اساءت دوران نوکه عادت قدیمه سی
اولدوغندن مثل اولوب او لنهایتکه شوراسی نی نهایه شور دیمشلردر
جملکن بیرسی بو بیتدر شو جزانی جزاه الله شر جزائه جزاء سنمار
وماکان ذا ذنب سا برنفصیلی انشاء الله یه منا سبتیله خورنق لغتنده
اولنور وَآ سواد بکزکه ابر یخنی معناسنه عربیدر نا رسیده داخی شاعر
وقنطره دیدکلری اوت هو خواه سه خواه سه خواهان معناسنه
عنبری دو یکی را عطارد از کوندی سه خواهی بجای هفت بیکرداد وز
هفت انداش یا سیار فرس قدیمه فرید و منکنه نفص معناسنده در
یاد سیا دیبر شول یا تالو کسه که سغالی آغرمیوب سیاد اوله ترکیدده

وده

وده قومه دیرلر یَ سیر اماله ایله طوق شبعان معناسنه سیر
امالهسز کسر صریحله صرمسق نوم معناسنه یَسَفَ سیسنبر وزقینه
دیدکلری خوش قوقولو بیرق وکو کونایک چچکی وتمام دیدکلری خوش قوقولو
اوتدر دیللری متأخرین تخطیه ایدیلر حق بودرکه سیسنبر وزقینه نك
غیریدر سامی صاحبی سیسنبر کیا هیست خوشبوی یعنی دیزه دیمش
وسیسنبرهایچه سنده عقرب هلاك اولور نته که بو بیتلردن ظاهردر
ریخته بوش از دم سیسنبری بردم ای عقرب نیلوفری نظامی
بوی سیسنبر از حرارت خویش عقرب چرخ را کداخته نیش یَغُو سیغور
اطلس جنسندن بر نوع قماشدر کانی بدین جنسده که گویا بقیه السیفاهه
تیتمه کفن اولی زا اطلس و سیغور یَمجو سیمجور اعلام رجالدندر یَو
سیور لغت پهلویده اوتز بیک عدده دیرلر شمس بادبیرون عطای
توز شمار بادا فزون نداء توز سیور یَتَکی سیه پیر وده قوم سیاه
پیر لفظندن مخففدر عنصری وریکذردر ازمحلی توابر سیه پیر جوننیل
شود از جام غم انجام تو برنا بیت جرا بدود فنا میکند خضاب آتش
پهکا سیهکار ناکس و بخیل و ازغار اولان کمسنه

المضمومة

سَپَتَدا سپتدار بادنجیله بوكه لغری عربیده مقضاب و مقضبه دیرلر
تَو ستور الفتی یعنی طوار و اوکوز گیمی ستور طوا راسم عامدر جمع
دررت ایا قلوبه اطلاق اولنور دیتی کنیتی ابو الاخطل در اما فاضل حسن
دقایق الحقایقده شویله تحقیق ایتمشلرکه ستور مطلقا بینت در دورت ادلو
قاتر اولوب اشکاولوب دوه اولمول شیخ سعدینك بو نظمندن
آن شنیدستی که وقتی تاجری در بیابانی بیفتاد از ستور
گفت چشم تنگ دنیادار را یا قناعت پرکند یا خاك گور واقع اولان
اطلاق اوزره در خصوصیله آت یاقاتر اولدوغی ظاهردر کلدر نا م
کلانکه اولتعیینه توقفی بوقدر ستور لفظنك دوه یه اطلاقنده بر
قید معتبر واردر حافظ الدین کردری فتاواسنده بیان ایتمشدر بو
عبارتله که ستور لایتناول الابل الا اذا کان فی موضع یرکب الابل ایضا
یعنی ستور لفظی اکثر بیننده اولدوکه حکمی بیان صددنده ایراد ایتمشدر
کلام مزبور مذکور لفظك عربیدر اولماسی اقتضا ایتمز بیتلمیلیکه جاربایه ستور

اطلاق اولنماز. بحر الغرايب صاحبى كه ستور طوار در اسم عامدر جميع
دوابّ اياقلويه اطلاق اولنور ديمشدر اصابت ايتمامشدر انتهى ستوردار
ميرآخور ستر تشديد را ايله برنوع اياق قابيدر كه قيلدن
يا ايپكدن اورلر بعض اقليملرده كيرلر بوغماغه مخصوص بابلنده داخى
نقل اولنمشدر اصح ضمه در معيار جمالى صاحبى شتر زنكر قافيه سنده
كتورمشدر شعر درباديه مانده بر از خار وخسك شده آبخ نه نا نالحى
ونه كشتى ونه شتر وستبر داخى ديشلوكه تركانلر اياقلينه كيرلر وتر بوزه
واكيچه بلك وبرنج بوزه سى كه بكرور در دغا سرغاد طوبغار ديكلو
توتمغز. دغا سرغاد قزل اياغلى سرچه كه عربجه حمره ديرلر رخش
سرخش مثله دكه سركه برنوع بزنجى يه ديرلر دودكها سرودكاد
ابرلابيجى دكى سرير قوشلردن برنوعدر عربجه نعاشه ديرلر نوسغ
برنوع اوزون توكلو كربيدر تشى معناسنه فا سفار يعنى سوفار لفظندن
مخففدر اوكنه وجوالدز يوردسى واوق كوزى كا سكاد كوكج وبوت كه
وجوركك وبوغاجه كاو سكاوز جوركه كا سكر كاف عجميله سغر
معناسنه كه برنوع كربيدر بولغت فتح ايله وكاف عجميله در وبودر
كدا سكداد غصه لو وياسلو كرغش سكرغش قره مصادى نغاله
معناسنه در ديمش كوا سكواد سوكوار لفظندن مخففدر ياسلو وغصه لو
نغو سغغور جوبلك نبا سمباد يعنى سنباره معناسنه نقل ايتمش
اول محكم طاشدر كه قيلجكر ديجادمكى ياسنغلى نوكله آچرلر نبا سنباد
مثله نعو سنعور شكارى قوشلردن برنوع نهايتله معتبر قوشك
آديدر تعريب ايدوب شنقار ديرلر وا سوار آتلو معناسنه وسو
جمعيت وغلبه قوتلولق كه اندن عشرت وشادى اولدوغى حافظ
حافظ زغم كرهم نپرداخت بخنده ماتم زده را داعيه سور نماندست
وعبيد يازه معناسنه دركه برشىء حبيچوره احاطه ايلر وارتق ديمكه
اولانكوزوادى هر ندن دونمشدر سو زردر وسيله صاحبى يعنى عدد
معناسنه كلور ديشلر وزنك سوزنك كاف عجميله اكنه جى معناسنه
وسكوا سوسكواد اكى سيند صحاح عجم صاحبى ياسلو وغصه لو سوكواد
معناسنه نقل ايلدى وسما سوسماد كلر ضبت معنا شعر ظلم در ايام
عدل ورافته مانده در سوراخ غم چون سوسماد كيشتى ابوالجهل در

وفا

وفا سوفار اوكنه وجوالدز يوردسى واوق كوزى بيت انكه كرد دل
كژان در رزم چون تركش بتو در دردش تير بنشسته تا سوفار باد
وكدا سوكداد ماتملو وغصه لو سكدار داخى ديرلر وكوا سوكواد
مثله كاف عجمنك ضمه سيله عنى آدر سكدار لفظندن. سطور دره سوكواد
كاف عجمنك سكونيله قره مصارى خوش نغوله نته دير ديمش وتما
سوماد صحاح عجم صاحبى سارسا قلق معناسنه نقل ايلدى هروا
سهرواد برنوع كوكلدك در بعض نسخده سهروانه واقع اولنمش

نوع اول الشين المفتوحة

آبو شابور اعلام رجالدندر اول بو اسمله مسمى اولان شابور
ابن اردشيردركه سلاطين فرسك دردنجى طبقه سى كه ساسانيلردر
آكاسره داخى ديرلر اول طبقه دن ايكنجى پادشاه اولانك آديدر اندن
اول بو اسمله مسمى كيسه يوغدى بوندن صكره شابورك احوالى مثل طريقيله
كنار ده باذيله اصلى بودركه وقتاكه اردشير بن بابك كه ساسانيلرك
نبيره سيدر اولدر داخى ابن اسفنديار ابن كشتاسب ابن لهراسب ابن ارونش
كه كيكاوس بن كيقبادك كوچك قرداشيدر سلطنت تختنه اوتوردوب
اسكندرك كاشته لريا اولان ملوك طوائفى قرا ايدوب اندن
اردوان نام برشهريارك دون اقتدار تمالكى عاقبت انوك داخى
اوزرينه يوريوب ارادن كوتوروب اردوانك قزينى نكاحنه قوينجه
واردوانك درت اوغلى وار ايدى ايكيسى جنكده هلاك اولوب وايكيسى
قاچوب هندوستانه واروب اندن برزمان كچوب اول قز قرداشلرى
ايله خبرلشوب آكا زهر كوندردلير كيم اردشيره ويروب هلاك ايليه
اولاكه بوطبيعتله كبرو ملكه مالك اوله لر اردشير بركون صيد نخجيردن
كلوب حرارت ايله شربت استيوب اول قز شربتى زهر آلود قيلوب
حاضر ايتمشدى نه اكا خدمتكارلردن بيريسى صونى ويرجك اردشير دولت
وسعادت رهنمونى ايله آلودكين تا تلطفا هوا ايدوب شربت ويرن خدمتكار
اردشيرك بوكارندن وهمناك اولوب الحاتى خائف خواسى اوزره
الى دترريوب ولونى متغير اولوب شربتك تصحيح وكلدى اردشير بغتة
هوشيار دل ود روبين عاقل ايدى شربتك قلاتى شربت صونانه اتجمكه
تكليف ايدوب اولدخى ناچار اولوب ايچدوكى دم هلاك اولدى اردشير

تجسس و تفحص ایدوب حقیقت حال و کیفیت آنی بیلوب قیزی
وزیره ویردی که هلاک ایلیه وزیر قیزی اولدیرمک استیجک قیز پادشاه
دن حامله یم دیدی وزیر عاقبت اندیش کیشی ایدی حمل احوالنی
بیلور قابله لره کوستروب حملی اولدوغنی تحقیق ایدیجک وزیر
قیزی صاقلیوب کندو آلت رجولیتین کسوب برنیجه کون علاج
دن صکره اول کسیلن عضوینی بر حقه یه قویوب مهرلیوب ارده شیر
حضورنده خزینه داره تسلیم ایلیوب بو امانتی استدوکم وقت
ویره سن دیدی آز زماندن صکره قیز بر اوغلان طوغوروب وزیر
بر آد تعیینی ایده میوب بزرشاه قصدن ایدوب شاپور تسمیه
ایدوب اهتمام تام ایله تربیت ایدوب چونکه اون یاشنه
کیردی حسن و جمال و رشد و کمالده نادره زمان اولدی بر کون
اول وزیر صاحب تدبیر و مشیر بی نظیر اردشیر جهانگیرک خلوتنه
کیروب آنی غایتده ملول کوروب سببینی استفسار ایتدی چون
اردشیرک اوغلی یوغیدی دیدیکم نیجه ملول اولمایه بینکم عالم
ملکنی آلدم و عمر آخره یتدی شمدی ضروری ملکی یادکشیه قویوب
کتمک کرک وزیر تدبیر ایتدی پادشاه عالمپناه غم یمیون
کم پادشاهک بر تیر بی نظیر وار درکیم معلوم دکلدر بیکم بر پادشاه
آنوک کبی بر جهاندار اوغول بیترا اولمش اولا اولا اردشیره
بو سوزدن غایتده دهشت کلوب کیفیت حالی صوردقده وزیر
اول امانت حقه یی دیلیوب اولدلالتی آشکاره قیلوب دیدیکم
بو کونک فکرین قیلوب اول حامله یی اولدرمیوب تهمت دفعی
ایچون کندوم بو حالتی روا کوردم و پادشاه زاده طوغوب
اون یاشنه یتشدردیدی اردشیر شادمان اولوب بیوردیکم آنی
بو مقدار یاشداشی اوغلانلر ایله شاهانه تزیینی ایدوب
اردشیرک نظرندن بر بر کچوردیلر اوغلی کلیجک آتالق مهری حرکته
کلوب آنی دیزینه آلوب اوبوب حق تعالیه شکرلر قیلوب اوغلنه
آدینی صوریجک شاپور دیدکده آری پور شاهی دیوب اول کا اوردشیر
تور قیلوب شاپور دیدی و شاپورک مدت سلطنتی او توز بیر
بیل ایدی **اخ انکو شاه انکور** مشهور تاغ ادیدر لرد ندن

الیا

الجنا غالبیح وکنی الکرم دیرلر **اغاما شاه غاد** حلیمی بو نبوز ک
وبود اعکچو قلعندن عبارتدر زیرا که زار لغظ ادات اسم مکاندر
بونمنک آخرنه اولاشراول نسنه اویرده چوق اولدوغنه دلالت
ایدر آخری حرف حلق اولان اسمه او لا شسه زاینه ابدال اولنور
رفاد و شاخاد و کهسار کبی حلیمی بو وجهله نقل ایدوب لغت
ارباب لغتک جمیعسی کا تابع اولوب بو اسلوب اوزره یازمشلردر
اما فاضل محقق ادلمه معقول ایله رد ایدوب سار لغظنده تفصیلی
اولمشدر فاضل مذکورک تحقیقنده شاخاد بوداق دیه سیدر نتیکم
کوهسار طاغ دیه سیدر دیرلر **ادغوا شادغوار** شادمان معناسنه
واورسیدر الغتا بندر شاخسار چاشهار وزنده **اسدی** هجی داشت
یکمه دلش شادخوار • کهی بزم و بازی وکاهی شکار • **اغماشاغار**
بیلان بو نبوزی **ادخو شادخوار** مثلوا و رسیدر عیزی آدلر شاد
خواب لغظنده سطوردر **ادو شادور** ایی وکوک آغیلی شادور
معناسنه سائر اسامیسی آنده ذکر اولمشدر **آ شاذ** کرداب
ادکا شادکاد دال مهمله ایله سوز بیکار معناسنه **اکا شاکاد**
غلام و خدمتکار و آت اوغلانی وصنعت آموز وسوده اینی کا اجرتسز
اشلرلر بو معنایه شاه کار لغظندن تخفیفا دلمشدر **انمی شامسر**
هدهد دیدکلری قوش سائر اسامیسی رنوت لغظنده مذکوردر **آوغ**
شاوغ ما وراء النهر ولایتنده بر کنادکه آدیدر که اول طرفده یکسانلردر
الذن اوته سی بر نوع کفار اقلیمدرکه اصلا بر طریقله بر نسنه یه امتحا
ایدوب تعبد لری یوقدر و مذکور شاوغ خلقنک جمیعسی بیز طوقی
نمز خصمش برهنه تشنه و بی جیز ماند باد • در دست زیکا کافر
ازاذ سوی شادغ • **ادانجی شادانجیر** بر نوع لطیفه اواعی
انجیردر انجنده هرکز تخمی اولماز غایت لذیذ اولور **اهبه شادبر**
قنادک اوزون یکلکی که قوشی آنکله ایوا اوچار شاهبال معناسنه
اهدیو شادیواد سرایلر اوکنه چکلن یوکسک دیوارلر و غلتی
اغماجی حقیقتده اول یوجه حولی دیوارلردر که پادشاهلرک و بکلرک
سرایلری چوره سنه یوکسک یاپارلر داخی اوزرلرلر خطم اولور انک
ایچو سی همان اول سرای اهلنه اهلنه مخصوص دلور غیری کسنه لو دستور سز کیرمزلر

شاکار شاکاد شاکار

ادکا شادکار اجرتسز ایش معناسنه که شاکار لفظ بوندن
مخففدر و اکلمش بیر ارض مزروع معناسنه آهوا شاهوار بکشنه دیمکدر
وانجو اوصافنده در شاهه لایق اینجو دیمک اولور آیا شایار اجرت
سز ایشی شاهکار معناسنه ایکا شایکار قود حصاری کنج معناسنه
نقل ایلدی ابو شابور ایوکون آقیلی شابور معناسنه مفرحی بخط
وآن لب و دندانش بنگر که همواره مرادارند در تاب • یکی همچون پری
در اوج خورشید • یکی چون شابور در کرد مهتاب • تابنادر گرداب
معناسنه سابو اسامیسی آنده ذکر اولنمشدر نکا شبکار کرکدنک
معناسنه کیجه ایله ایشلنان ایشی بکو شبکور اوکله کوندز کورر کیجه
کورمز اغشی معناسنه یا کوزینک جمیع اعضاسی رطبا ولوب بیضه
سی غلیظ اولمقدندر یاخود روح باصره سی غلظت اوزره اولمقدندر
بکی شبکیر هر کیم که ایرتیه دکین اویومیه کیجه یه دیری طوته اسد
برو پاکه بینود زا ول سپاه • ز بیان بشبکیر بر داشت راه • وجرعه دیدکلری
سیاهجه چکرکه جک که اسکی حماملرده واوجقلرده چوق اولور مقابل
دک اوتر و سحرکاه نغمی و سحرخیز شنده دیرلر دیش بیا شب یاد
باشا عرضیه نافع بر معجوندر خا شغار و بالعکس قروه بویه وایکنی
وسرکین وکازرلر و بویاجیلر قلیه سی انوکله بیز یورلر وتوله که
کیمو قاقدر وتو کلکور که بعض لونلری یاقولر اندن حاصل اولور و
جوغان قرو شخور تره بوت وکازرلر قلیه سی دکا شدکار
تخم الکتی بیر و نطق بیر که بعضی بیرلرده هرکه و بعضی یرلرده وهنی
دیرلر شوشن تا دند ه ام مرانیست جز مدح تو دکر کار • کشت و درودم
اینست خوش عین و شدکار • دبا شدباد مثل شر لعنت بهلوی
شهر معناسنه زانکو شرانخور واو دیمیدر ایچکوجی دیمک اولور
مدمن خمر معناسنه رابدا شرابدار پادشاهلرک واکابرک عالیجنداری
شربانی محافظ ایدنه دیرلر رماسا شرماسار حیاسی چوق کسنه
رقسا شرمسار مثل سعدی کرم بین و لطف خداوندکار • کنه بنده
کردست و او شرمسار • رکه شرر نعتی ایو کوزل معناسنه دیش شپ
شبیر الت یا بزقلی بوز دغان شد شدد بزد طاسی شیشدر
معناسنه ومذکور لعبده براو بوندر که اصلا خلاص مجالی اولمایوب شطرنجده

مات

مات کبیدر غا شغار بورسق دیدکلری جانور که ذکری گچد
بو بوری عجب طربان دیر قی شق لاله وکلنجک چچکی چیکی لاله دیدکلری
چچک شقایق معناسنه که بو یرلرد دکلنجک چچکی دیرلر دیمی بغ شغر مثل
قود حصاری وکربینک بر نوعیدر که اوزون بوییری اولوردیمی غو
شغود مثل بورسق معناسنه بعضلر ایو ایکی یعنی مضموم باینده کتورمشلر
کا شکر اولمعروف که دنبور طاتلوکه قند اندن حاصل اولور ولایت
مصرده اختصاصی یوقدر هندوستانده و بعض ولایتده دخی اولوری بیم
ضم شین و تشدید کاف ایله شکر در کیمنی ابو الشفادر شکر بکونکا
ایله عوز نکوچی کبی ذت معناسنه آوا شلوار ایچ طونی دیمکدیکی
زماننده چوقه وصوف واطلس وکتاندن ایچ طونی اوزره کیرلر اکا
دخی اطلاق اولنور م شم کولکه ضو ایله طوبطلی اوله دکچرکه ادما
یه رصغیر معناسنه بیت خواص خاص زعاجی مجوکه ممکن نیست • که آنچه
دردل بحست در دمبر نیابی سه بر شمائل جمش عوده کوه سبکست
بر لطائف طبعش نمود ذ بحر شمر • شمر بنزبیت جود او شود دریا
عرض بتقویت جاه او شود جوهر • وجمن وتقوللی وچاروق کدایاغنه
کیرلر صحاح عجم صاحبی ویمشچی ویمشلو وصوجی وصوجار معناسنه
نقل ایلدی میثی شمشر قلج سیف معناسنه فصحالرنده فتح ایله
در عامده زبانلرنده کسر ایله در یعنی و برغانلرنده برک ومحکم اغاجک
اسمیدرکه اندن بعضی آلتلر دوزرلر دیمش و بالعکس نا آشنا غریب
معناسنه یعنی بیلدیر وفتح سین مهمله ایله شنا معنا وصوده یوزیک بو معنا یه
غیری اسامیسی آشنا لغتنده مسطوردر وقواسیون دیدکلری اوتکه
اطلاق اولنور معروفدر شنکلم انکور اوزم یودرا عی نکو شنکور
فقا عیلر ستمسی فقاع انوکله ایچنه دیرزلر وکا شوکار دوه وقویون
آغیلی سایر اسامیسی شوغا لغتنده ذکر اولنمشدر و شبکار معناسنه
وکی شویبر نطقی که بعضی یرلرده هوکه وبعضی یرلرده ولهنی دیرلر
لطیف اندر اصلاح دل تدبیرکن • بجم پاشیدن پی از شو بیرکن وه
شوهر و بالعکس عورتلرک هر شهر قنادکلر اوزون بلکی که قوش
انوکله ایواد چار شاهر لغتندن مخففدر حافظ شکر خدا که بازدر
اوج بادکاره • طاوس عرش می شنود صیت شهپرم هدبرا شهدبواد

بوجه حولی دیواری که پادشاهلک و بکلرک سرایلری چوره سنه یوکسک
یپارلرشا هدیوار لفظندن تخفیفدر و شهردر هـ شهر ترکیبی شار
دیدکلری مدینه معناسنه هویا شهریار پادشاه سلطان معناسنه
هویا شهریوار آخرایی آیی و رومی آیلو سکزنجی کونی هویو شهریور
مثله قدده زشهریور تت باد پیروز کره بنام بزرکی و فر و هنر اسدی
بنزخلای سروشی سرشت • بشهریور و مهروار دبهشت • هستو شهسوار
عاینده فارسی میدان اولان کسنه اسدی که سالار چندین کشتی لشکر آست
ربی شهسواران خاور پرا دست • هکا شهکار اکلتی یرادمی
زدوع معناسنه و اوچ سیز سخرد ابتی شاهکار لفظندن تخفیفدر هوا
شهوار اینجو اوصافندنه پادشاهه لایق اینجو دیمکله شاهوار لفظندن
تخفیفدر و شهردر یا شیار و بالکسر نطنی که بعضی یرده هوکه دیرلر و هم
قاروره سی صحاح عجم صاحبی فتح شینله حسته قاروره سی کسرایله نطنی
واکلتی یر وضبان معناسنه نقل ایلدی

الشین المکسوره

بو شبور بوری که چلرلر نفیر معناسنه بعضلر مفتوحه بابیله کتوردیلر
اما شیپور لفظندن تخفیفدر فا شخار کازرلو و بو باجیلر قلیدیسی
و چوغان فتح ایله شخار معناسنه غا شغار ملامت فا شغار
وسیلة المقاصد صاحبی ملال و نبردان و ملامت معناسنه کلور
دیدی نعمتی بهان ملامت معناسنه نقل کاده شکارکو کاف ثانی عجمیله
اوجی صیاد واوغری معناسنه کا شکار آو صید واولنده معناسنه
کا شکر مثله شکار لفظندن تخفیفدر بیت چو بازاو شکردچه کبک
وجه کرکه • چوا سپ اوکذد دراه او چه وچه برع کز آشیان صعو
عنقا شکره ندارد فتا شمشار اولا اغاجدر که عادة تحلیقا ایدوب
چمشیر دیرلر شمعی زمین بباغ بیکباد کی عبیر کفت • ز زلف یار کر بوی
باصبا یکتاره • چو زلف دلبر من شاه بیز شد ریحان • چو قد خوش او
سرو ازشد شمشاره زینبی خوش آن قد و زلف نیش که کوبی زوهشته
است ارشمشاد شمشاد زینبی بیتندن اکلنور که شمشاد اغاجی کلدر
بلکه بوسیاد رنکلو اغاجدر زیرا که شمشاری محبوبک شمشاد قدینه تشبیه
صار قینی د لفلرینه تشبیه کتوردی و هم اسدی طوسی بر قاتی اغاجدر

آندن

هوی شهریور شهرنواد و شهریور معناسنه

اندن آنلودو زرلر کارزلر توقاقی کبی دیو نقل ایلدی و بیلدا نشا اتکی
و بعضیلر صاف لق اغاجیدر و اندن دوزبان آلته دیرلر دیدی تیغ
شمشیر برنوع عاینده برک و محکم اغاجدر ناب شنار بوزکچ یوزنک
نا شنار بوزنک معناسنه شمعی مخالفان تو دائم زرفط بدبختی کنند برد
درلجه سنا شنار اسم مصدر ردر وآشنا و کملریتانه صیغا بیرسینی
حمله ایله سنار معناسنه نعمتی دیمکه شنار جایی بود درمیان دریا و
درمیان رودها که آبش تنک باشد و درا وسبزی رو ید وچیزهای
دیکر برآید وکرد او آب بسیار باشد و پایانش نباشد آنکی که شنانلا
درها بخا باند و قرابیون دیدکلری اوت که الطبافانده موروف در
نا شناور بوزکچ شنا بر معناسنه نکو شنکور کاف عجمیله زنجبیل ترابنه
دیرلر نخیا شنخیار برنوع اوزون واکری خیاردر که ولایتمزده
اولور یا ایله شنخیا ردن لغتدر اصح یا بزدر یا شیار نطنی که بعضی
یرده هوکه دیرلر خواجه سنایی حق همی کوید که درتا ده مکافات کنم
آن بخت ندهی وبی آسان بیاشی درشیار • این نه شرط موحتی باشد که
در ابان تو • حق همی خاینی تابد خاک و سرکین استوار • وضیایم وآلته
خانه بو شیبور بوری که چلرلر نفیر معناسنه بیت زبس بانک شیبور
زهود شکاف • بتر زید قلب و بپیچید ناف • بد شیدر نام خدای تعالی
بیت بتقدیرات شیدر باتی لافی • اکرچون مه که بنز میکند تیزی
شیر کسره بجمله شد لبن معناسنه کنیتی ابو الابیض در شیر اماله ایله
ارسلان معناسنه کنیتی ابو فراس وابو الحارث وابو الاشبال در کاریا
کان را قیاس از خود مکیر • کرچه ماند در نبشتن شیر و شیر تا شیراز
صحاح عجم صاحبی جوال معناسنه نقل ایلدی بو تخش شیر نخشیر
هند طرفندن کلور بر کوکدر ایچی وطاشی بیاهوکه اولور صاری لغه
مائل بلغمی وسوداوی دفع ایدر بعضا لمبا شیطرج هندی دیرلر بعضیلر
خوبق هندی دیرلر شیرنج داخی لغتدر تیرکی شیرگیر نیم مست
وارلان دوتیجی دیکدر یحابلا حوالی وقتدر و محلده استعمال اولنور
یرینکا شیرین کار حلواجی و ندیمکله یدوب شیرین سوزلر سویلینی
و شیرین و کتدرایدن کسنه بز شیرز اسماء الله دندر جل و علا عنوی
چو او فتنه برانکیزد ز مژکان چشم خون ریزد جهان از فتنه بکریزد شود کر باده نوشی داود

سوی آن داور محکم که از دار بنی آدم • بیار امند در عالم جو موش برجق

شیرزه وشیر حمایه قریب بر قصبه آدیدر **یخجا شیرخیار** بر جنس

خیاردرکه دیار مصرده چوق اولور اوزون واکری اولور **بی کیاشین کبا**

مثله

الشین المضمومة

ف شتر دوه جمل معناسنه اشتر لفظندن مخففدر **تربا شتربار**

دوه یوکی **ترواشتروار** مثله **خو شخور** جراحت ولم نعله جرلش بر

آخر دالجهمله ایله داخی لغتدر **شر** نعتی بر درلو ایاق قابیدر ایبدن

یا قیلدن اورلر وبعض ولایتلرده کیرلو سین جهمله ایله ستر معناسنه

نقل ایتمش **شت شتر** اوبکنلو دیکدر و بر ولایت آدیدر **شمی**

شمشیر قا فوله صغیر هندن کلور معتبر اوردر هیلر داخی

دیرلر شوشیر لفظندن مخففدر **ع شغ** نعتی کرنچی حادیثت معنا

نقل ایتمش سایر ارباب لغت بورسق دیدکلری جانور که اوردقجه بوزر

دمشلر **غو شغور** مثله بورسوق دیدکلری جانور نعتی وحرام معنا

ده کلور دیمش **ف شغور** حرام معناسنه **ک شکر** کاف عجمیله بر نوع

اوزون توبلی کربید سین جهمله وسین معجمله روایت اولندی و فا ایله

داخی رو بدر سایر اسامی جیزوا لفظنده مذکوردر **کوا شکوار**

تمکین موکور معناسنه عنبری آثاری شکدار لفظنده یازلشدر **شکوه**

دار مجللو بیر **ما شمار** صاغی عدد معناسنه وشمردن لفظندن

صیغه امر ووصف ترکیبی در روزشماره روزشمار دیرلر یوم حساب

معناسنه **لطیفه** ای بدنیا سیمار روز شماره هیچ داخی قصه روزشمار

ما شماشیر صحاح عجم صاحبی قادخشی معناسنه نقل ایلدی **شمار**

کار حساب بیره بکدر عرصات یرینه اطلاق اولنور که حساب

کونیدر **تارکی شمارکیر** صاییجی بکدر **نغا شنقار** سنقور لفظنک

معربیدر که نکاری قوشلردن بر نوع غایتده معتبر قوشدر **تم شمر**

جاروق که اکنجیلر وچوبانلر خام کوندن کسرلر ایاقلرینه کیرلر و صیته الفاظ

صاحبی ویولجیلر پابوجی وهم نعزت وبعد معناسنه کلور دیمش **شخ**

شمشیر قا قلعه صغیر دارود **نجا شنجار** آکلک دیدکلری اوت که

قان کبی کوکی قزل اولور مو مجلو و حلواجیلر آنی استعمال ایدرلر هو

جه معناسنه **نکا شنکار** مثله **وح کی شوخکی** کاف عجمیله کوستکو

تنور

تنور آشوب معناسنه و کیرلو معناسنه **و شور** کرته وطوزلو صو

وچورق یرکه اکین وایناوت اولماز وآت بازاری واورکو آشوب

که ایل یادیاغی سیبندن بربره قاز شوب طلغه لق اولور معیار

جمالی صاحبی وچیزی باشد که بهم آمیخته شده باشد چنانکه کویند آب شور بود

است **شوف** اکر عدلت کند تدبیر عالم • نباشد در جهان دیکر شور وشور

وشوریدن لفظندن اسم مصدردر وصیغه امر ووصف ترکیبی داخی

کلور **وشمی تو شمشیر** قا قلعه صغیر **وند شوندر** چکندر دیکلری

قزل نسنه که اکثر ترشی ایدرلر **وه شوهر** عورتک اری زوج وشوی

معناسنه ع زن زشت را شوهر کور به

نوع اولده الصاد المفتوحة

اع صاغ بیوک قدح وساغر واوسکره واولچک معنا استعمال

اولنور اصلا سیلدزصادله داخی بعضیلر یازمشلر **با صباد** ترهندی

ب صب بر مشهور اوت آدیدر اونوک عصاره سین طوتارلر علاج الامراض

عصاره سی مراد اولور ایوسی ولایت یمنده عدن نزدیک سقوطره جزیره سندن

کلور صبر سقوطری دیرلر وتخفیفا بروب سعتری داخی دیرلر غایتده

آجیلغی سببندن شاعرلر ومنشیلر نظم ونثرده چوق استعمال ایدرلر

فارسیده وعربیده وترکیده مستعمل لغتدر عربیده بانک کسره سی

وسکونی جایزدر فارسیده بانک سکونیله استعمال اولنور **شعر**

لاتحسب المجد تمرا انت آکله • لن تبلغ المجد حتی تبلع الصبرا • عربیده

قاتلنمق کوتک معناسنه در **د صدد** قاضی عسکر دیکدر واولور

اونوره چوق مکان دیرلر عربیده وفارسیده مستعملدر صحاح عجم صاحبی

بوکه دیبنه براغنی خالی دیمش **فد صفدر** بفتح الدال وکسرها اول

بهادر ومبارز که غایت شجاعتندن صف بیرتر طاغیدر اصلده لفظ

ترکیبدر اسم واحد قلنمشلر **نوب صنوبر** چام اغاجی وقوزاغند داخی

دیرلر وکوکنار اغاجنه داخی اطلاق اولنور

الصاد المكسورة

ف صفر بوش خالی معناسنه

الضاد المضمومة

قز صق توج روی معناسنه صود

نوع اولده الطاء المفتوحة

ایسغ طایسغو قایکد

قابقلو براوتدر ولایت هنددن کلور تازه ایکن رنکی قزل وصاری
اولور اسکیجک قرار رجاء ایدرکی آغزده طوتسالر ازالئ منع ایدر
بونک حقیقتنده چوق اختلاف واردر اصح بودرکه ذکر اولندی
تابیغ **طباشیر** برمشهور هندی داورودر سیاه فلفل ولادوغی یرده
اولور اما حقیقتنده چوق اختلاف واردر بعضیلر ایدرلرکه اسکی
قامشلرکه ایچنده بولینور ایوسی بوغوملری آراسنده اولاندر وبعضیلر
درکه قمشک یانمیشی ورماددر بیل اسکیجه بربرینه طوقوتماغله طوتوشور
توزی رطباشیر اولور بد **طبخور طبل خور** مفت یییجی دیمک اولور
مفتخور معناسنه تبو **طنبور** معروف ومشهور بر نوع سازدر که چالرلر
کاتبی برای بزم توکردبیان نیشه نوع ز شاخ سدره تراشند نهره را
طنبور کینیتی ابو الندودر

الطاء المكسورة

رازکه **طارکر** علم دکیجی و چنددرجی بغ **طیغ** طایر طیغون
مثله

الطاء المضمومة

وما **طور** اورونن دورلشی کاغد اولسون وغیری اولسون

نوع اولده العين المفتوحة

آ **عاد** غیرت ودشنام بـ **عبهر** نرکس چیچکی وبنادا قوزدیدکلری
یبراق بماکا **اصفهانی** توکه بیکانها در چشم دلبران عبهر همچنان تیغم که
پیوسته کنی با عبهر بی **عبیر** معروف ومشهور خوش قوقولو نسنه
دع **عرعر** سروجبلی که ترکجه بعض یرلرده اندز اغاجی دیرلر نعمتی درخت
ناز یعنی سرودیمش طا **عطار** معروف خوش قوقولو وتلرصاتن کمسه
عیبدر فارسیده دخی شایعدر قا **عقار** وسیلۃ القاصد صاحبی
ونعتی درختیست که بدو آتش افروزند **عطاور** جورج معناسنه
بـ **عنبر** شاهبوی عندالبعض دکیز صغرینک زوقنی در وبعضیلر
قاتنده دکیزا ایچنده بتر بر اغاجک صمغیدر وعندالبعض دریا
دیبنده براوت بتاردر یاخا نورلری انی یرلر اندن حاصل اولان
روث عنبر اولور بعضیلر دکیز کوپکندن حاصل اولور دیرلر والله اعلم
یا **عیاد** اصلده شول کمسنه یه دیرلرکه کثیر الحرکه وکثیر الطواف اولا صکره
اوغری یه اطلاق ایتدیلر

العين المكسورة

یا **عیار** اکادیرلرکه بر نسنه نک طارتمق وبا کله ایله وزن ومقداری
آنورلر تاکه ربعتری نسنه اکثله نه مقدار ایدوکنی بیله لر **عنصری**
خاکبا یتی باشرف ترکیب یافت زو عیار کیمیا آمد پدید **یادکی**
عیارکر صاحب عیار معناسنه

نوع اولده الغين المفتوحة

آ **غار** مغاره **ابری** همدکوه وغار ودرودشت وتیغ بدانکه
دست وبرو ترک وتیغ ودفنی اغاجی که یشنه حب الغاردیرلر **غ**
روسپی عورت وهیزا وغلامی وبعضیلر دنیه معناسنده کلور
دیمشلر لکن جیمی وصحاح عجم صاحبی دبه معناسنه حمل تصحیح ایمشلردر ونوبک
او خانه بزرک معناسنه صحاح عجم صاحبی عینتین معناسنده نقل ایمشی
تحوا تحوار قایر بجی معناسنه جایزدرکه آزار بازار قافیه سنده استعمال
اولنه وجایزدرکه ابتر اخوق وزننده استعمال اولنه **تحا تحک**
قاییغوداتی وابتی وبولدانی ویار واوکز ابتری معناسنه **تیا غیا**
اتمک معناسنه **بجا غجار** وبالضم اکلیکه دیدکلری اوت که کوکنی
تازه ایکن عورتلر یوزلرینه سوررلر قرمزی اچون وفکر دیدکلری
قرلکه بتر اغاجیله ایچند دلبند پاره لرن بوبالروخاتونلر یوزلرینه
سوررلر **تذی غندیر** او آلتدرکه انوکله باغ بوداتلرنز معناسنه
توغنور نعمتی ضفتن معناسنه دیمش **وغوز** حرب آغزی وجمع
شدید معناسنه عبید چوقور بیر وهر نسنه نک نهایتی

الغين المضمومة

با غبار توز **غ** بتخفیف الراء نعمتی وقوحصاری یالنی قوتیغی
بیش کوهی معناسنه دیمشلر نعمتی واهو وهیبت معناسنده کلور
دیمش ودنه یعنی خایه سی شیشمش معناسنه متقدمان جامع اللغه صاحبی
وترکلردن برطایفه دردیمش **غز** بالتشدید قوه حصاری شکله
خایه بزرک معناسنه نقل ایتمش **بجا غجار** فکرکه عورتلر یوزلرینه
سوررلر کلکونه معناسنه واکلکه دیدکلری فخلدا یغی رودر **نده ب**
غنده بر باغ بوداییچی دهود معناسنه **وغوز** شکر معناسنه وسمرقند
قریب بیر مکانکدیدر

نوع اولده الفاء المفتوحة

آنی فاید چمبراونه آلافالاد بیهوده سوز اکرچه بو لغتی آخری دا
یابنده کتورنلر امچ بودرکه آخر دال ایلهدر فره بالتشدید دولت وسنا
وقوت وقدرت ورونق وفروغ وطراوت ویراشتاق راستغراو کیروکه
دیمکدر رفافرفار ساروق سابچ دیرلرکه بورجق اولمایه فخالداخی
دیرلر وبت صنم معناسنه وترکستانده بربتخانه آدیدر انده کوزل
جاریلر طوروب کیجه وکوندز اول بتلره خدمت ایدرلردی بتخانه نوبهار
اولوراکه اولمیه هر بری حسن وجمالده بی نظیر ایدی شویله که بر سنه
بر مقدار تغیر واقع اولسه انی کیدروب یرینه براعلاسن کتوررلردی
بوکنه بتخانه کلوب صنمله سجده ایلسه وذکر اولان جاریه لردن
هرقنغیسنه التفات ایلسه ۲ اکا ادوالعابه انوک خلوتنده واروب
مرادن حاصل ایدوب اجرتن اول بتلره نثار وایثار ایلردی و
ولایت چیند برشهر آدیدر وبعضلر انده لطافتدن بو قاروبرموضع
آدیدر وولایت ختلانده داخی برموضع ادیدر وخطا ایله کاشغر اورتا
سنده داخی فرخار نام بر بیروار ردر فرخارکه شعرا اوصافنی ذکر ایلیه لر
عبارتر خار ترکستاندر تبه که خواجه سلمانک بو بیتندن اکلنور بیت
بت فرخار ندیدیم بدین حسن وجمال * ترکما چین نشنیدیم بدین شیوه و بنکر
بیت کاوان تا بچنین حسن بتی را بیند * بچه رو رودی بسوی بت فرخار کند
بیت هر لحظه نماید بلباسی دکرم رخ * کاه ازبت فرخار وکه از لعبت قلخ
بعضیلر ایدر برشهر کلادیدر که اندن فایتنه بحینظر کوزلی چوق اولور
اول شهرک جمیع خلقی بت پرست اولمایین صنملری چوق ایدی وایدرلر
که بتلر اوراخوبلردن کنایتدر بیت بو فرخار درما هرویان بسی * چنان
شهر وبرهم نه بیند کسی * زدا فداد خانه زستان زدفدد طرفه
معناسنه زنکا فسنکساد اول ایلیدر که برفرسنک یولده نشاندر دیو
قرد علامت اولمایچون ایتدکلری نشاندر دیرلر تمغی بایند عطای
شاه عادل * بندرخ سوی او هر که مکاری * تو بدی یافته از جوخ عاشق
بهکامی وهرفرسنکاری * دغا فغاد متولیتی واصلیتی وطرخریتی
معناسنه دغ فغز صوآرمی که ایرمقدن آیروب صو آکورلر اسدی
نکندند چندان سران سرنکون * که هر شیب چون فرغی شد زخون *
فردوسی دست دون تنکست اکرچه سال وهمه با آب روست پر نظم

اکرچه

اکرچه روز وشب در فرغست * رقو فقود جلد بدکلری توشی تیهو
معناسنه وکلیک کبک معناسنه زف فرف صحاح عجم صاحبی جل قوشی
تیهو معناسنه نقل ایتدی بو شنکوار حرص بچه فرقودم واو بازسفید
بابازکجا تاب برد بچه فرفوره رقی فغیه پرپرد یدکلری اوت
بقلة الحمقا معناسنه وستنه رقو فقود قانله صحاح عجم صاحبی جل
وکوکل دیمشی رمان بردا فرمان بردار بو برقطعه نیجی طابع وقانعه
معناسنه دوک فواد خرتک قیازادی که اوزرند بویک یاجاسی اولا
تمس فخری پیتی اوینه دیرلر دیمش وبو بیت انشا ایلمش بیت اکرنه
عدل تو بودی بهر دیار کسی * زدست فتنه نرفتی زصفه تا فرواره ز
فرد راء مجمله وسیلة المقاصد صاحبی ونعمتی کیا هی باشد سخت تلخ
درد شکم راسود کند واورا کیاه ترکی خوانند واکرکوکی دیشلر سائر
ارباب لغت بومعنای آخری راء معجمه یابنه کتورمشلر ایکیی ده جیلم رده بدر
تافاد استماع معناسنه در ترفتر کوچک ودولتی معناسنه بعضلر
ضم فا ایله ضبط ایتمشلر غفو فغفور چین پادشاهنه دیرلر جمعی فغافره
کلور اسدی بلشکر بیمای توران زمین * ستان باج خاقان وفغفور چین
غوا فغواد اولکه حیرت وصحرتدن ویا اوتانمقدن متحیر وصامت کو
قاله اصلا آواز وحرکت کلمه معنای ترکیبیسی بت کبی دیمک اولور
سنه کیم بتدن حرکت وآواز صادر اولماز بوداخی انوک کبیدر فغواده
داخی لغتدر لافلاد برآتی کوکدر عربجه عرطینثا دیرلر ناوفناو
شلوار بندی یری وولایت چینه قریب برشهر آدیدر یافیاد وبا عکس
اینی کوچ شغل وکار معناسنه بلخ لغتیدر لطیفی نیز جز عنقت افناد
مراه ز خصاری اول یعنی ابتدا معناسنه ده کلور دیمش باوافیاواد
مثله تمغی بجز مدح ابو اسحق محمود نداردعقل درعالم فیاواد

والفاء المکسوره

چاغفاد بتک قلمه اوزنم دف فرف برلغوج اسدی بکنج سومه بنشین
زبان خود درکش * تو موقت نشناسی چه میکنی فرفر * زافاد ذکر کیر
معناسنه تافاد افسار معناسنه تاففاد شین معجمه فشار دن لغتدر
اسم مصدردر وصیغه امردر صیقشدر وصیق دیمکدر کافکاد کاف
عجمیه کوتورم ویرا او افکار معناسنه وتشویشلو کافکر فرلچه که بوزلر

بوزلرنده سوررلر اسدی زخون کشت روی زمین برنکارد
زپیکان در دو چشم کیوان فکار هم فر مشک آراجک طاشی وطباشیر
یاقبار بشغل کار معناسنه یاوا قیاوار مثله یاو قیاور مثله

نوع اولده القاف المفتوحة

ابو قابور صوندرمه ومضندره وطره وديوار ادور ربنى بغورن
صقلیق ایچون یاپدقلری آقار اضداد دندر ایکی مختلف معنی واردر
برسی غایتده آقره استعمال اولنور ترکیبده قارد یدکلری کبی
برسی غایتده قره ده استعمال اولنور نته کیم قیردیرلر عربیده و
بعضیده یوبلر قرا اولنر دکه قره ساق کبی اتی بکارلردن
چیقار بعضسی صیوق اولور قارسیال دیرلر بعضسی قاتی اولور
قارخشک وقاریا بیج برلرکا داولورکه سیاه طراغله تایادرلر
قوبیلور رقانی اولور صاقلمغه واستعمال اتمکه اسان اولور اولکه
قره ساق کبیدر طرتیز در یاسندن چیقار وباخود ساحلندن
قوزلرا ندن چیقار تقرا لیحمه دیرلر تیمور چوقارکشت بترکی
دو چشمی و رویش شد از حوادث وافلاس وناراد یقار
دی قدیر چولکده بیشن سنه راتیا قرانیار زغل وبعضلر
اوزدیدکلری وقولجی دیدکلری بلشد رد دیدیلر وبولغت بعضی نسخده
آخری الف بابنده قرانیا واقع اولمشدر بعضی نسخده آخری را ایله
یازلمشدر لنقا قلقطار قره بو بایک صادیسی که قزلسا غی اولور
لکد قلدر یعنی اغاجک تازه براغنه دیرلر دینی کند قلندر
محد معناسنه استعمال اولنور نبا قنبار زنخوده دیدکلری ندهار
قندهار ولایت هندده برمشهور شهر آدیدر یاوا قیاوار یوزک
وچقال دیدکلری حیوانلر بسو بسور کوش طاشی قیصر روم
پادشاهی

القاف المکسورة

ما قمار ولایت هندده بریرآدیدر عودک اعلاسی انده حاصل اولور
اکا نسبت ایدوب عود قماری دیرلر عنصری عودکه در قمار نمایم را
فرو دهد دست خوش صبا شود بر سر آتش از هوا قمار اوج ایله ادیندن
اویونکه حرامدر نطا قنطار قرق بیکده بیکدینار و یوز بیک ایک ارطال و عند
البعض بیک ایکی یوز وقیه وبرصغر درسی طولوسی التونه دیرلر مغلو

بابند

باینده یازدقلری غلط دری قیر کازرلردر وقاغنه درتدکلری
اوت وعوام دلنده قار نغلطنکه امالمرسیدر اطبا محققلری بونکه
کتیق وتصحیح اتشلردر امادر باب لغت قره ساق دردیرلر شونرد
استعمال ایلدیلر بنا قنبار زنخو معناسنه

نوع اولده الکاف المفتوحة

آتوا کاتوار صداع وسرکردان معناسنه کار کاف عربیله امردر
اتیدیکا اولور فعل معناسنه وکاشتن لغظندن صیغهء امردر
اکر دیکا اولور وصف ترکیبی استعمال اولنمازکار کاف عجمیله ادات
مبالغه در صیغهء ماضینک آخرینه لاحق اولور مبالغه فاعل معناسنه
پروردکار کبی رب معناسنه آوید کار کبی خلاق معناسنه وکاه اولور
که امر صیغه سی آخرینه لاحق اولور آموزکار کبی غفور وغفار معناسنه
وآموزکار کبی کثیر التعلم وکثیر التعلیم کبی عنصری چراغی بیابوزد
آموزکار همه دانش از کردش روزکار که تا آنچه مادست ازو یاد کار
بود دیکر انرا چو آموزکار واسما اخرینه لاحق اولان داخی بو قبیلدندر
آربا کاربار ایش کوج دیکله آردا کاردار عملدار معنا آرزا کارزار
صواش جنک معناسنه یعنی صواش یرینه دیرلر دیشی اسدی بکوهر
تیک از در کار زار بجنک اندرون بر زبر دل هوار آرک کارکر ایشی
دوزیجی آرکزا کارکزار ایشی سودیجی وایش بتار دیجی ووکیل معناسنه
آرکی کارکیر اکنه کاف عجمیده پرو زوم ونولس دکرخلی یاپو وایش
طوتوجی معناسنه آروا کاروار عملدار کاردا معنا آزکا زر
کاف عجمیله بزاغاردیجی قصار معناسنه آزکا زر هلچک دیدکلری
بازدن قوغانجی که بوزاغ داخی دیرلر آسه بندکاسه بند چاناقجی
اسکا کاسه کر مثله اشغ کاشغر بر ولایتدیدیده شمری اعظم جالدینی
ودین آنکه صیتاو بکرفت روم وهند وخراسان وکاشغر آفوکافور
بر نوع معتبر داروی مشهوردر جانب هنددن کلور اغاجدن مترشح اولور
چیقدوغی وقنده سیوق وکوکزک اولور مادکافور دیرلر طیکیجی بر
نیچه درلو اولور اعلاسی قیصوریدر که سرندیب قربنده بر جزیره منسوبدر
قوقلغده ملتح اولور دبردرلوسی داخی کافوری باحیدر ریاح نام بر شهره
منسوبدر غایتده بیاض اولور بعضلر روایت ایدرلر که اول بولاندریاح نام

بیاد شاهدی انوکچون رباعی جریلر و بردرلوسی جاغی غلیظ و قراقی
اولور و بردرلوسی جاغی آغاجله قریشوق اولور بونلر مصاعد اولوب
رباعی اولور مصاعد اولانلر اوّلاسی اولدرکه انده چوق صناعع
اولور بعضلر دیدیلر رباعی قیصورنک مصاعدیدر و بیز آق تو مدر
الباکا لیباد دوکلک وشابادرکه اغزدن اقار و تکورک خیو معناسنه
الکا کالکار مرادن اشلیبجی غالب مطلق معناسنه ام کرا کام کراد
دیلک بیتورجی آلوکانور غله شبدیه آوباکاوبار هرکلد سوری
معناسنه ودمه کاووخ آهکی کادکر ایکی کاف عجمیله چارشی طواد
گردون معناسنه تب کبر کاف عجمیله و سکون باایله اودد طپان کافر
شیخ سعدی اکر صد سال گبر آتش فروزد • اکر یکدم درو افتد بسوزد
ومطبخ کاونه داغی دیرلر و چوقالکه صواش کوننده کیرلر فردوسی
بکی کبر پوشید زال دلیر • بجنک اندر آمد بکردار شیر • کبر کاف عربی
و فتح با ایله براوت آدیدرکه ترکیده کبره دیرلر ترشیسن ایدرلر
عربیده کبار دیرلر نکد کبکرد بیتاقلو کملکه توت کبوتر کوکرجین
خام معناسنه کیشتوی ابو بکر و ابو جعفر دد نود کبودر صود
حاصل اولور برنوع کوجک بوجکدر با لطلع بر رودکی ما هی دیدی
کجا کبوتر کیرد • تیغت ما هیست دشمنانت کبودر • شمس فخری معبادر
جمالید برنوع اوزدکدر دیدی و بو بیتی انشا ایلدی بیت
تو همچون همایی در اوج سعادت • حسودتو در آب غم چون کبودر •
نون کبوتر یونلو کوکرجین کبوتر معناسنه توکبور اولکه طوادکورسنده
وباجعقدن بونیک کوپک کبی ایدرلر انجه بغدادی و بکک طالدوررلر
بولغت کافدن صکره نا ایله و یونله رویدر شمس فخری اصطناع توبرکرد
سال اود ردیثی • بیم و زرسید و نعره و تفار و کتور حب کبر
کبرجی حکر کجکر مثله دیوا کریوا صحاح عجم صاحبی روزکار و آدلو
نسه معناسنه دیدی دیکو کدیور کدخدا معناسنه که اوی و برفی واردر
داکنجی بزرکی معناسنه وروزکار معناسنه شمس فخری اکر کوتی داری عدالت
نبودی • دکو در کدیور نبودی کدیور کر کاف عربی و تشدید را ایله
راد و توان و طاقت و قوت معناسنه کر کاف عربی و تخفیف را ایله صاغر
اصم معناسنه لطیفی کور کوبا تی ازمعانیت تا بی دور شواز ما دیده جواک

کر

کر کاف عجمیله اوتوز عقلی جوب معناسنه و ادات فاعلدر که اسمک
آخرینه اولا سوزانک فاعلنه دلالت ایدر ترکیده جیجی یکدر مثلا
کفشکر و کوزه کر کبی که بشمقجی و وردقجی دیمکدر و ادات شرطدر اکر
لفظندن مخففدر و لمدر شولرده چوق استعمال اولنور داکر کاکر
جاهنا یدیجی و قان آلیجی زد کردر صواده موسز بیرا اسدی نقلنده
پشته پشته اولان یر شمس فخری نقلنده صحرا و طاغ اتکی بیت
بپیش چشمم چه شب چه روز سپید • وقت سیری چه کوه و چه کردد
زدکها کردکار یلدا قلنوب الدایجی کشنه چابلوس معناسنه
دکه کرکل کاذکر لفظندن مخففدر و حق تعالی جل جلاله نک اسماسندندر
دقیقی چو بیچاره کشتند و یاد جستند • بریشان ببخشید یزدان
کرکر • بهویدر و یان معناسنه ذوکه کرو کرمثله نظامی هوای کومستی
ابر طوفان را • فراخیها بود آب و علف را • کورو کورندین بر کوای منشت
خود بیز رکو ذهمای مشت • اسدی کوابن کام بدهد کرد کورتر • مرانام شاهی
و دیکر برا دیک کرکر قامع صاوند دیمکدر زکرد کاف عجمیله هیچ
کشتر معناسنه نوبیا یدوب جزرد برلر کینیتی بو معاتی در ذیکو کزبود
راء عربیله صحاح عجم صاحبی اکنجی حادث معناسنه نقل ایلدی عربی آدلوک
بزرکو لفظندن ما زلشدر شتیکه کشتی کر کمه دوزیجی شکنجی کشکنجیر
بر آلتدرکه بزک بایی جلکه هوسوایدنلر آغوطاشلری زنجیر • بر کیدرلر
بربیره • محکم بر کنیتی اغاجه چتالندن و یادلو کنددن کجوروب ایاجکو
ادمان ایدرلر بیت نه منجنیق رسد بر برجی نه کشکنجیر • نه تیر و جرخ
نه سامان برشرن بوهش • بدوش سنجد • کشنجیر و افع اولشی فتاکیفتا
کاف عربیله سرتلان دیدکلری بر تیجی ذشت جانوردکه ترکلرا اندق دیرلر
دکیرد ن بروده دار ایلان وسفنج دیر فت کفتر واما ذبعضد کبوتر
معناسنه در فتر کفتگر باستیجی اسکاف معناسنه فشتی کفتیر
بجیم که آتلر نسه با بندو ررلر عرب لجام دیر ترکیده کوتردرلر و قلای
ایله ترشونی وشدورررلر الدن شراب ذاغی بکلندد وزرلر شمس فخری واکی
ونجمق وشد کبکی معناسنده کلور دیدی و ارسلان ینجه سی اسدی
زخون کف شیران بکفتیر نست • دل رزم وکین خست وشمشیرتست تکی کفتیر
فشهورسنه آنوکله طعامک کفنی آلورلر لاک کلاکر زنکلر و طعاملر اغتشری

لانت کلانتر کاف عربیله بیوک کورک لانت کالانتر بیوک کورکده بکلا ولور
توکی طوکیر کاف عجمیله بوغاز طوتوجی وکلی ه اولان نسنه تاشی
کاشیر برنوع صمغدر هندوستاندن کلور جاوشیر بکزر بعیده کلدرکه
جاوشیر هندی اولا ماند امکاندار قوبان که بلکده یا یی قوتیا جق ارقد
ماتکر کانکر یا یدوزیجی ای کم پیر قاری عورت عجوز معناسنه تکد
کمتر آنکرکه صیغهٔ تفضیلدر انقص معناسنه ترکر قوشاق دکارکیر
کیری کمری وطاق خانه وطاعدن یوا لنمش بو یوک یوری تیا نا
کنار قراکی واتک معناسنده دخی استعمال اولنور وحالت وصلتدن
وقوجق معناسندن کنایت اولنور سلطان ولد خود حدیث عشق را
بنود کنار کیرد ایم عشق را اندر کنار نارکی کنارکیر جبیز معنا
علاهدرا آنکلوندندر بیرایش دیرلکده قوماز طوتورکن ایبنده اوزرلر
وسید القاصد صاحبی متوت دیدکلری وهو الرسن الذی یجر به
الغزال حالة النسخ فی الصحراء دیدی تجو کنجور کاف عجمیله خزینه وحزینه
دار معناسنه بیت تو بعهد ازکف تو جیب کان وکیسهٔ کوه ممکنکه
زشت بود ضبط ملک بی کنجور عنصری روح او درسرای پرده نو
کنج اسرار غیب راکنجور ندآو کنداوز مرد دلیر ومبارز معنا
اصح ضم کافله در ندکندور اولکه باجخدون وطوارترسندن
بویک کوپ کبی ایدرلر ایچنه بغدای وکبکب قوبرلر کتور معناسنه قو
حصاری وبیتکم معناسنه دیمش ندکا کندکار کلکذن واغاجدن
اوتیمه وقانه ایش اشلینلر شعر صابلری کبی وسایر فسونکارکی
اشارلکی نددکی کندکر اغاج الاجه بیجیجی بکدر تکرکنکر اولکه
عربی ضکر عجمی کاف عجمیله اوت آدیدر دکلودر تازه ایکن قابنی
صنوبر بیرلر ایکی دلو اولور وبسته اسکی کلری برلر آدم بیمز
موفد عربجه خرشف دیرلر توکتور کندور وکتور معناسنه
بولغت تا ایله دخی روایت ارسذه وک کویر قلعلد یدکلری
شهوراسمی دوت ونکوبار کاو بارلفظندن مخففدر سوری
هوکله معناسنه وبالضم ونکوذر کاف عجمیله جوداردیدکلری که جبوله
بیر وکه کوکر الح کاف عجمیله صحاح عجم صاحبی اوتوز خزینه معناسنه
نقل ایلدی وکور کاف عجمیله کنز معناسنه واو ایله بازاسنده لوحی

وتبادل

وتبادل لوارد دنجوسی ومطلقا کاو معناسنه ونزیه کوزهره قویرقلی
یلدز ورکه کوزهر فلک جرم ممثلدن عبارتدرکه توتیب ایدرب
جورهر دیرلر ودکوهر اولدکه ترهیبجوهر دیرلر یعنی هرنسنه که
کندو ذاتیله قائم اولا غیرسیله قایم اولمایه طاش واغاج کبی وآنکه
غیرسیله قائم اولمایه عرض دیرلر آقلق قرالق کبی وکوبر وبالضم جورق
پیرکه آنده اوت بتمز اسدی بیابا بانی ازدی رماه دیوو شیر
هان خاک او شخ وریکش کوبر منوچهری باغ جنت شود کرازخلعتش
بوزدباد بر زمین کویر صحاح عجم صاحبی بومعنایه تا ایلهٔ تالثه وفوق
تحتیه نقل ایلدی وروزکار وفذنکار ونوبر طفلق معناسنه دکلو
هویا کهباد کهربا معناسنه تیب کیبر کشته دیدکلری اوقدر دیرلر
هاتفی نرآمد شد کیبر کینه کوش یکی سقف آمد هوا چوب پوش
تجو کنجور خزینه دار کنجور معناسنه کیوز کاف عربیله برنوع تخارددر
کناری یوکسک اچنده یوزد اوکودرلر شمسی برجهان باد خشمش
اربوزد خون شود باز شیر درکیوز بعضا بولغت فتح وکسر
کاف عجمیله کیوکه جز معناسنه کاهود مترادفی عذا ایتدیلر توکیودد
اوزدکدر کبود در معناسنه نقل ایلدی

الکاف المکسورة

دا کدار نعمی امتلا معناسنه نقل ایمش رها کردار کاف عربیله
اتی که عادت ایدنوب ایتلرلر واولکه عامه تحریف ایدوب کردد
دیرلر فلا کرد ری بویلدر دیرلر صحاح عجم صاحبی آنز معناسنده
نقل ایلدی زدکا کردکار کاف اولده ی وکاف ثانی عجمیدر حضرت ویلا
سنایی چون تو در حال خود زبون باشی عارف کردکار چون باشی
رده ب کرده بر کاف عجمیله دوکلو آنلرندر بجی کرده بر وزنده لفی
دیرلر زفتا کرفتار طوتساق ریکزر کاف عجمی ودراء عربیله
سالار ووزیر ووزیره زی کزیر زا وکاف مجمله مثله شتاو کشت اود
اکنجی زارع وحادث معناسنه شذ کشت زاد اکنلک یره معنا
جهان کشت زادیست پررنک وبو درو که وحم آب وباکشتاوی
شذا کشنزار مثله کلت زار دن مخففدر سکیجی کشکنجیر کیروده
تخت وسریر معناسنه شم کشمر محمد عصار طوق کردنش ازکندار

معنی غنغبش ادسروکشمر • شمی کشمیر بر ولایت آدیدر که سیه
چرده یعنی نظر محبوبلری اولور شو کشور دعا یانک اکوب بجوب اوتردوغی
یره دیرلر اصلی کشت ورد در تا حذف اولنمشدر هب کهر مرجد
یاردق خبش معناسنه هب کهتر صیغهٔ تفضیل در کچرک دیمکدر احمق
معناسنه یاکیاد کاهل ایله مرادف همیشه تا نبود بردلی به نسبت
فنش • مدام تا نبود بردلی بسان کیارد • بی کیار یعنی شاطله سویلیور
سویلیوار لرز سوزنی و کاهل کلاهک سوزنی دیمکدر یاکلا کیا زار
کاف عجمیله اوتلاق یعنی اول یر که انده اوت چوق اولا یا آشت
کیاه شتر بیر نوع اوتدر که دوه بیر سایر حیوان ییمز یی کیر
کاف عربیله ذکر که آلت توالد وتناسلدر کیر کاف عجمیله کرفتن
لفظندن صیغهٔ امردر و وصف ترکیبی صحاح عجم صاحبی وذکر کوکلک
دیدی کیر یعنی کسرهٔ مجهوله ایله کور کلدره دیدی برودا کیرودار
کاف عجمیله ارباب لغت بر لفظدر که جنک کوتند • سویلیور طوت
طوت دیک اولوردیدیلر اما فاضل محقق دقایق الحقایق ده بویله
تحقیق ایدرلر که کیرودار لفظ مشتقدر کیر امردر کرفتن دن مشتقدر
معناسی طوتدر دار ده امردر داشتن دن مشتقدر معنای صاقله
دار کیر ودار ه محل اولدوغی اعتباریله جنکه کیرودار دیرلر دار و کیر
ده دیرلر بیت تا جهان رسم دار و کیر نهاد کیرو داری جهان فراز
باد جسب کیسه بر یانکسیچی یغ کیو کاف عجمیله جزا و عوض
ومکافات که یا مز ایشن مقابلی سنده اوله ع که هر کسی کند بدی
کند کیو بوشکور ما درا هو چند بنر پروری جونا یکی خشم آوری
کیو بری • سخن فعل ما ردا رد اعلاق • شعی کتا سوی سعلم شکر
وطام یوا لخی که طراغی طام او زرینه دوزا یکیچون یوا لرلر و کین طوتق
و پشیمان معناسنه واو جشمک معناسنه دخی روایت اتدیلر بیروا کیلوار
هندوستانده برنوع اچی در اسدی دوم بود کرنام اوکیوار • ازوبار
ویود شش پیل وار • ینه دا کینه دار کینی طوتیجی دیمکدر ینه کینه ور
کینلو کمسنه حسوح و حقود معناسنه

الکاف المضمومة

ذا کذار کاف عجمیله کذاشتن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی در
لطیف مجو زلف تو بادار هوار بیت هرکز دلستان وغم کذار و

بجهر

و بچمک معناسنه سمان اکر روزی نگا دم را سوبستان کذارا فتد •
همانا برکل رویش چومن عاشق هزار افتد • و اونتمک معناسنه اسم مصدردر
یعنی وربک و سپارش معناسنه کلور دیش ذکدر بچمک معناسنه اسم
مصدردر عصمت کو باجری ازین ارازن یا دمکن • ور عاشق صادقی از
جای یاد مکن • شادی دم زمانه چو بر کذشت محی یوشی و زستی جهانه
یاد مکن • و صیغهٔ امر و وصف ترکیبی ذکدر کادی اعاجی که طبیبلر
قاتند. معروفدر دوکدود قد حصاری حطرب معناسنه نقل ایتمش
زدنه کاد کرده کاد بوشکور کزور هذا اصطلاحنه یوز لکه
دیرلر هو کنه یوز بیک عدد در ترکزار کاف عربی وزای عجمیله صحاح عجم
صاحبی کاف عجمیله تصحیح ایتمش قوش قورصغی حوصلهٔ مرغ معناسنه
شمس چه طائر ست همایون همای همت تو • که هفت چرخ وراد انه بود بکزار
زا کنار کاف عجمی وزای عربیله کراردن لفظندن که اوده مکلادا معنا
در اسم مصدردر و صیغهٔ امر و وصف ترکیبیله یعنی و اشلا معناسنه ده
کلور دیش زی کزیر کاف عجمی وزای عربیله چاره معناسنه در ناکزیر ناچار
دیمک اولور لابد دلابد معناسنه و بلکو یعنی سوودن کتیجی سوکسرود
یعنی زنیاره وشادی وصحبت معناسنه نقل ایتمش شتی کنتی کیر
کوز شیخی نصاری معناسنه نظم بیر یکا کشتکیر عشق نکارد ربکا آتش غم دلدار
ی کرا تنعبالله لوت بن • وقنا ربنا عذاب النار • شب کشنیر کاف
عربیله یعنی تکه معناسنه که کچینک ارککیدر نقل ایتمش و آخر ذا عربیله
دانجروبدر دیش آخر زا ایله اولمق اشبهدر زیرا کشنیز هم کاف عربیله
و شینله حمتی و سکونیله تکه وهوجا نورک ارککنه استعمال اولنور قتاکفتار
کاف عجمیله کلدچی که سویلرین و سویلیک معناسنه در کلور ارباب لغت بویله
نقل ایتدیلر اما فاضل محقق دقایق الحقایق ده بو وجهله تحقیق ایتدیلر که کفتار که
معناسی سوز دیدیکدر ابجود بزرکی عرب کا نظم کلام دیر فردوسی بیجری
زبان تیز بکشاده بکفتار دادمی داده ترکیبی خفی اولان الفاظ مرکبه دندر
رفتار رود دیدار کبی مذکور لفظنده بیر روزلری آردر معناسی کتور بجیدر
اسم نا عملدر آورد ندن اصلی آرنده در ترخیم اولنمشدر ترخیم که آخر کلمه دل
بعض حرفنک حذفیدر لسان فارسیده شایعدر کفتارک معنای ترکیبی سوز
کتور بجیدر نظم کلام سوزی کتورمکله باعث اولدوغندن اوتوری کفتار دیرلر

باعث فعله فاعل اسمی استعاره ایله لرهود لده واقع اولمشدر
ترتیب ترکیب مقتضاسنجه عبارت آزکه مضافدر کیفت اوزرینه که مضاف
الیه‌دن تقدم اولنمشدر مذکور لفظ معنای عام ترکیبیدن معنای خاصه
علمیت ایله نقل اولنمق قاعده‌یه ترکیب تغییر اولنوب مضاف متأخر اولدقده
بو تغییر نقلک جمله علامتلرندن علامت مزبوده لسان دا رسیده
اولان اسامی ترکیبه شایعدر مثلا شاه نشاد مرد اشاه شیر
وانشاه ایرانشاه دیرلر اصلری شاه شاهان شاه مردان شاه شیران
شاه ایران‌در علم اولدقلری ایله تقدیم و تأخیر اولنوب مقتضای معنای
ترکیبی تغییر اولنمشدر کلام غیر منظومده که لسان ترکیبه الکلمی دیرلر مجازا
گفتار اطلاق اولنیور نیته که فردوسینک بو بیتنده ظاهردر **بیت**
بگفتار پیغمبرت راه جوی • دل از تیرگیها بدین آب شوی **سعدی** ...
اندیشه رگفتار رقیبان • کآواز سگان کم نکند رزق گدارا **گلّار** کاف
عجمی و تشدید لام الفله ابابیل قوشی **لاده چارب کلاه چاربر** بو نوعه
تاقیه درکه سپاهیلر و بهادرلر جنگ کونلرنده کیرلردی بو نقل اولندیگی
اسدی یکی تیغی جوشن اندر بپوش • کلاه سیه چار پر بر سرش **لاله ذ**
کلاه زر اوشکف **لب باشکر گل باشکرا** اولنسندر که تملی شکر ایله تعبیه
ایدوب کنشده و قوکونت تختنه ایله‌لر غایتده نافع نسنه در خصوصا
دماغه باشکرده اولان الفی حذف ایدوب گلشکرده دیرلر **لترا**
گلزار گل بکل دیمکدر **لنا گلنار** انار چچکی و بر انار اغاجیدرکه
میوه‌سی اولمز همان چچکلی اولور **نظم** دمید کرد لب جوی خط زنگاری
بیاو در قدح افکن شراب گلناری • صبا شراب صفا ریخت در پیاله گل
بیک پیاله ملکشت روی گلناری • زمانه گلشن و اوان ساغری
که آوریمی اگر در زمانه گلناری • و گلنار دیدکلری میوه اکو نابو معناسنه
نا گاه کاف عجمیله هم کنایه لفظندن و کنا شتی لفظندن صیغه
اردر قوجه و طپشور دیکاه اولور و اسم مصدر و وصف ترکیبی در **نا**
گناد کاف عربیله کلنا راغاجی و شهری یمشی **نداگر کندا گر** فیلسوف و منجم
اسدی سپهدار را بود کندا گری • بسی یافته دانش از هودری **ناهگا**
گناهکار صوج اشلیجی عبید مذنب و خاطی و مجرم معناسنه **نداو**
کنداور مبارز و صواشی کوزدن کیشی **اسدی** بزد خیمه و صد سوار از سر

کرین

کرین کرد کین جوی و کند آوران **فردوسی** همان باره و تاج و انگشتری
همان تخت و هم طوق کند آوری و فقیر متکبر و لاف اوروجی معناسنه ده
کلور دیشلر **لکو کندور** کوندلک دیدکلری مشهور نسنه که دونتسو ایدرلر
لذوا کندوار صحاح عجم صاحبی صواشکوروشی بهادر کندا و ربعناسنه نقل
ایلدی **تک کنکرا** اوّل کاف عجمی مکیّ کاف عربیله دنیکچی **عبید ذاکانی**
در علم و هنر مثنوی چون من صاحب فن • تا نزد عزیزان نشوی خوار چو من
خواهی که شوی قبولا ارباب زمن • کنگ آور و کنگری کن و کنکره زن
و با یقوتی دیدکلری قوشی و اصولس و اوکی قوشی و دونغق و شرفه
معناسنه ده کلور دیشلر **توکنور** کوب کبی بر نسنه در که طبقه طبقه اولور
هر طبقه سنه میوه بادندن الحجه قویارلر **شمس فخری** زاصطناع تو بر کرد سائل
و درویش • بیم وجه زر سپید و غره و تغار و کنور • بعضلر الکا کندوله
دیرلر و بعضلر بر دخی بر اوپیرر دیدیلر و چو لکچی وقوزی **تی کنیز** بسیار
خورد و کاهل معناسنه **وا کوار** کاف عجمیله سبّید که انوکله میوه و سایر
طاشورلر **اسدی** کورات بنیادم که رزکنت سپار • نکویم که خاک آورد اندر کوار
شمس فخری آنچنان بادی که کمتر بنده ات • دُر بدامن بخشد و لعل از کوار
وقوشی قورصاقی و سیکوردجی معناسنه و باتی قوما قودقلری تاقه بالی
قوانی **وب کوبر** فلفل دیدکلری مشهوردار و **وکد کودر** باشتی آستر
وکد کور کاف عربیله ارباب لغت مشهور کوز سوز فارسیدر ترکیده مستعملدر
دیشلر فاضل محقق دقایق الحقایق جه بویله تحقیق ایتمشلر که کور کوز تعبیری
کسندر او لکور چشم صفت اولمز نابینا اولور مگر کوری مجاز اناابینا
معناسنده استعمال ایدرلر نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت** پسرا قرکند
چشم خرد کور • پرآنکه بر خردمند افکند زور • چشم خرددن مراد
بصیرت کوزیدر **کور** کاف عجمیله شیندقبر معناسنه و قلالندیدکلری
جانورکه بیابان اشکیدر **اسدی** گور و آهو مجوی از بن گل شور
کاهویش آهوست و کورش گور و غرون دشتا معناسنه مستعملدر اکثر
بو معنایه آخره ربا کتورب کوری هی کندیر لر واوجاق و بخیل معنا
داخی نقل اولنمش و بلا ملین و پدن دردنجی طبقه که سا سانیلردر اکاسنی
داخی دیرلر اولوقتدن بر پادشاهک لقبیدر یزدجرد اثیم اوغلی بهرامکه
اکا بهرام کور دیرلر بو جهتدنکیم گور آوینه نهایت مائل ایدی و بعضلر

دیركیم كورشكادا ایدركن انوك اوتی ایكیسیندن كجوب بیره ساجلدیغی
اول سببدن اكا لقب اولدی وردخ كوردخ مذكور بابانك اكی
وزچه كوزچه قویرقلی بیلدز كوزچه معناسنه كاف عجمیله وزكوزر
كوزر دیدكلری غلبیر صحاح عجم صاحبی باسمق استردیدیكی وزه كه كوزه كه
بودانجی وزه كوزه كاف عجمی وزاء عجمیله قویرقلو یلدز وشوا
كوشوار كوپه كوشواره معناسنه عرب قرط ونطقه وخلده وزغنه
دیر وكنا كوكنار خشخاش شمسی تاكند درخواب چشم فتنه راه
تاجدار آمد به بستان كوكنار معنوی كرنبودی بیم عدل دولت بیدار
خواب را ازدیدها دزدیده بودی كوكنار وبردرلو جام ایجیدركه
بیشی اولور فنتق كبی تركیبده داخی مستعملدر كوكنار دیرلر و فنتق معنا
وكوا كوكوار بعضیلر رفع یوكنه دیرلردیمش وقغ كوهغ طاغ اتكی
وكهسا كوهسار ایاب لغت طاغلو یر ومیشه لیستانلق كه طاغلك
توپیكلكندن وچوقلغندن واغاجلرك چوقلكندن كنایتدر عبارتدر
كوهستان معناسنه دیو نقل ایتمشلر اما دقایق الحقایق صاحبی كوهسار
طاغ دیمسنه دیرلر دیو تحقیق ایتمشدر سارلغتنده مفصلا ذكر
اولنمشدر وهس كوهسر كوهسار لفظندن تخفیفدر ونشدر ووذوبج
بدان كوهسر خویش كنجورواست كه یكجوی او بهتراز بلوشت ودی
كوبر بعنی دمبی شوره معناسنه نقل ایتمش بو معنا یه فتح كاف داخی
روایدر واو ایجه تعنیز معناسنده كلور دیمش هكهر كوهر لفظندن مخفف
هنا كهناد كوهسار لفظندن مخففدر ونشدر هرنها كنه بهار
اسكی یا براغه دیرلر تازه یا پراغه نوبهار دیرلر سائر تفصیلی بهار لغتنده
اولنمشدر

نوع اول اللام المفتوحة

آلالاد دیار عجمده بر بیوك آدیدر خلقی غایتده تیرانداز اولور وكثیری
فلقی كه رشته دیرلر اتلك بدننده چقار اولدیار دغاینده چوق
اولور حتی هیچ اولمادیغی كه اولدیار خلقنك هر بیلده بركشی آندن
خلاص بولمدیغی مذكور قومك ثقاتندن تحقیق روایت اولنور كه بر كمسنه
بردفعه یوزدن زیاده بدننده چیقرمش ولایت بمنده داخی
اولور لكن بوجز بتر اولمازمش آلغ لاغ آزیق متغیر معناسنه
آلكسی لالس هدهد قوشی غیری آدلری زبوت لغتنده مسطوردر

اوا لاوار زحمت ورنج معناسنه تكر لیدر قاپو یاشماغی تنبل
لتنبر تنبل كه اینی سوز هان واو زیر یاتور نیرده طعام بیورسه
انده حاضر بولنور بغایت مذموم صفتلردندر تركیبده اكثری دشنام كه
دیرلر شاكرنغادی برده یكی مسخط كفتا رهو لتنبیره هركز بجا پسندد
افلاك جز تراسو شمسی حسودت بخورد و تخت راضی چونكه
نفس روم خبیسه لتنبر تنكر لتنكر قره حصاری ایلكن دونكی
به دیرلر دیمش ورك لرلر اسماء الله دندر جل وعلا سایر اسامیسی آفرید
كار لغتنده مسطوردر شكر لشكر جری عسكر معناسنه غمی غنسر
طارلاق باشی دغر معناسنه فكر لفكر قرم كه آتشدن اوجاقده
حاصل اولور كتا لكتار بولماج آشی لكنا معناسنه كه لكر كاف عجمیله
دپمه وطپانچه لكد معناسنه مت لمتز وبالضم سمز وقوتلو ودرشت
وهیچ یمدن توزفوب قیورمیوب لاابالی ولال سنائی عقل
جزوست كوی لمتر نیست حیله سازنده وكلو بزنیست دیكر كبی
قاضی اماز غایت جهل ماند بحری شكروف لمترز ش لتش شوزو
غوغا و تجلكتش نك لنتر كوود لوكیشی تكر لنكر كمی لنكری
كمال اصفهانی كود را لنكر نوبت كند چون بامون بحر اهمت تو
عوط دهد چون لنكر عرب قرهاده دیر وقلندر خانه معناسنه
بجو لیجور ایرماق كنارنده قوبرق صلان دیدكلری قوشی معناسنه
معناسنه لان المصافی عبید ر خیار تخی

اللام المضمومة

لر اكبحی نسنه كسه معناسنه مت لمتر سمز وقوتلو واولكسنه كه هیچ
برنسنه دن قایرمز فتح لامله ده روایدر مكر لمرمثله ولور سوزلنمش
پنیر صویله یوغرت یا شهد فا توب قایناد رلر قوسیلور عجب كریه
دیرلر ولوری قوشی وسیدلولی دیر مشهور ولایت آدیدر ورك
لورلو ذرد دیه بعنی ایشی یوقش یر وكه لولو نام خدای تعالی عزوجل
عبری اسمادری آوزیر كار لغتنده مسطوردر

نوع اول المیم المفتوحة

اد مادر آنا والده معنا ادرانه مادرانه اوكی آنه مادرند
مادراندر مثله آهادبیلان ارآفا ماراف ار بیلانجی ه دانسیا

معناسنه اسو ماسور جلاهلر نصرع مسی ماسوره معناسنه الدا
بالدار ما للود بکلدر آکشک ما شکر ذلاک معناسنه اما ماهاد
بولاردو بویندرق آد ماهو داسخ معناسنه اندهمو ما نزده عود
منذبور معناسنه انجمو ماهیخود بانجیل قوسی ابوالحزن معناسنه
انجی زه ماهی زهو صغز قورنجی ماهی زهج معناسنه ایدا مایه داد
ما للدار معناسنه باد منباد دیرلر اصفهانیلر لغتیله هر صباغتی شمار نعتا
بیت تر بود بجاه جون آمد ذ در ابیات آن • درصفا و محکمی شاید که
کوم مرمت اسدی ازایران سپاه هست بیاد دی • هم جان و همتان
بنکار حرز • وجون دیکرا ولور لام جاره معناسنه هرزید زیدا یچون مرنو
سنو کیچون دیکرا ولور وترکیادا اولورکه لفظ لا و فعللر و مصدرلر اوزاتیلیر
بزودز کبی نته که محللرنده بیان اولنوبدر کم مکر فتح کاف عجمیله ادات
استثنا دد الا معناسنه ترکیده داخی مستعملدر وهم کرد یدن لفظندن
صیغهٔ نهی مکرد کلور دونه دیکرا ولور ونیشا عرلرینک شوبرنده دیدیکی
تابع اولوب دالی تخفیف ایله ایلیرلر نته کیم عموما تبریز خلقینک عادتلرندندر
بوشکود کشا بوی مرحم بسود و زبان • بنا و مکرد هر سوهیچ نا زبان
کتوکه مکو کیر یلبسزه ونوزاعوسی دیرلر حشرات ارضدن برجودبیر
وعنکبوتدن بیوکجه عبیده لیث دیرلر ناو مناور فتحتیله نایتنلاع
برشهر آدیدر نجی منجیر وبالضم حشنک معناسنه که طرابزن وسایر
انواع عدد ایدرلر شکوف نو آن شی که بود برعطای نو بو تونوف عنای مرحم
درویش وشادی منرور ندکو مندبور منکس نوو منذور بخیل و
منکس و عمکین ونیور غول شموف نوان شی که بود برعطای نو بو توت
غنای مرحم درویش وشادی منرور بغتی وبوینی صنق شکک وبردق وقیاق
وسایر مکسور اولان نسنه لرده داخی استعمال اولنور د بیش نکد منکر
کوکلاد و نمک حسی کشتی معناسنه ها مهاد بولار وبوزندق ایچی
یکسا میکساد کاف عجمیله شراب ایله باشی خوش اولوب غائبلده مائل اولن
کمسه یه دیرلر

المیم المکسوره

قر مصاع نجم صاحبی دستیلق وکلش وراپرتک چکشمه معناسنه نقل
ایلمش عف معفر تولغه که ایام حربده باشه کیرلر عبیدر غیا مغیا
شاکردانه صحاح نجم صاحبی ذا الجیم بابنده ایرادایلمش وسبل صاحبی

وتجوز

وتجوز بالواو المعجمة هت مهتر صیغهٔ تفضیلدر اولورق معناسنه نیر
واقتاب معناسنه دخی کلور دیش هو مهر محبت وشفقت معناسنه وکتش
آفتاب واسمان معناسنه نمویز بلادهٔ آستان شاه جهان هیچ دانی
که کیست از نرمه دوشت این حدیث هجول روز انیو جای جمی
وطعه مهر و سپهر • تابع مهر اوست دور فلک • بنده مهر ای اوست پیکر ماه
وتاریخ دینی قد بعد برکونه وتاریخ جلالیدن بر آیوک آدیدر تاریخ
جلالیدن اولکوز یعنی اول وضعی آدیدر تاریخ دینده کبیسه اعتبار
اولا دوغی اجلدن ایلوکبر دور ایدر وفیه اثرینکه اودن اللنجی
کونی آدیدر که ایلم کونی آدی متفق کلدوکه جشندر اولکونه بیرام
ویرزمه ایدرلردی اسدی چودر برج شاهین شد از حوت مهر نشست
او بشاهی بر ماه مهر • هیا مهیاد اعلام رجالدندر • بان برا میانبزار
اکلیله بکوزر برنسنه در هوا مرتع تیب مینو اعلام رجالدندر
پسرداشت میتو یکی شیر مرد • کشی از جهانیان کرد نبدهم نبرد • یک میر
ابرلفظندن کخفقدر و مردن لفظندن صیغه اوزره وصف ترکیبیدر یز
میزد اچ طوق وقوت عبیدر فارسیده دشایعدر میش نز قوج

المیم المضمومه

دا مراد کندرون اولادی ایب با مباد فینا ردیدکلری که ایچن
قیمه ایله طوله وررلر زدا مرداد نا پاکه وحرام معناسنه استعمال اولنور
زدآرخو مردارخور چایلاق دیدکلری بر ایجی قوشی یعنی دلوری قوش
داخی دیرلر دیش رغزا مرغزار بعض ارباب لغت چایر وچمن دیدکلری
چمن که انده جوق اوتلر اولا اصل ترکیبینک مقتضاسنجه اوتی چوق اولان
یر دیکاد اولور اما اطلاقاتنده مطلق چمن معناسنه استعمال اولنور دیش
اما فاضل محشی دقائق الحقائقده مرغزار دروغ زار لفظلرینی بو بابه کتیوب
انتلرکه سز وار در هر کوشه بیک مرغ زار کوی یاربکوزین بر مرغزار
بو ایکی لفظ وکتب مشترکلردر کلمه زارده اما تعداد اشتراکلری بوقدر
مرغزار ده جواولان زار اسم جامددر یعنی لفظ آخردن اشتقاق بوقدر لسان
فارسیده شول معنادن عبارتدرکه اوندن ترکیده کادا و کلمه یه لکن
الحاق افظه تعبیر ایدرلر مثلا ترک ایکنکه دیر نجم کشت زاردیر کاه اولور
آخر کلمه یه الحاق ایدرلر مثلا ترک طوزلی نجم نمکزاردیر قاعده نیذکور تبنیفا بحجه

بوغاز دنول بیوه دیرلرکه اولا اراده قوشی چوق اولا مرغزار دکی
ترکیب ترکیب توصیفیدر ترکیبدر معتبر اولان زار مشتقدر زاریدن
اسم فاعلدر معناسی زار ایدیجی ایدیجیدر مذکور مرکبده مرغ موصوفدر
زار آنک صفتیدر جمله بر اسم خاص اولمش دکلدر اما مرغزار اسم خاص اولمشدر
وضع آخر ایله وضع ترکیبی وزریله قالمش دکلدر اولمسیدن بوینه
زار مرغه متصل یازیلور رانده منفصل یازیلور قاعده املا رعایتیه
اولیجاق سایر تغیص زار لغتنده. اولشدر زدو زدود کرنجی
واجرت آلوب اشلیجی اجیر معناسنه سطا سطار سوجیک یکیسی
واکمجی سی شکا شکار مشکوبزه نکا نکار مثله صاحب نجم
صاحبی بیلان شکی معناسنه نقل ایلدی بجستو بجستور
کوکه کنه طرف کی طراکر کاف عجمیله جنددر جی معناسنه نجی نجیر
شنبک که عامه تحریف ایدوب ششتوق دیرلر یعنی شنبک طریزنه
معناسنه کلور ردیشی فتح له داخی دوابنا ولمشدر و مود قار نجم
تل معناسنه وسیقا وسیقار آلت غنادن عبارتدر قپوز رو
طنبور و عود کبی و خاصه اول سازکه اسمیدر که عامه تحریف ایدوب
متقال دیرلر ۴ خاموشی یوق بجای موسیقار ست هوش خور چایلاق
قوشی کم مهر مشهوردر که هر کیشی آدین معدنیدن بیوب بکدادرین
تاز دور بکیه رو قایبوره اوررلر و عبیده طایکه آتوکه کنجینه دیرلر
یعنی و دوکی که اعصاده باتوریک معناسنه و تمغایه داخی دیرلر

نوع اولده النون المفتوحة

استوا ناستوار عبیده خائن و خوان معناسنه ضد
امین ابکا نابکار باطل معناسنه آجا ناچار ضروری بکا دلوده
عبیده لابد معناسنه آخنب ناخنب طرناق کساجک آخنکی
ناخنکیر مثله آنار مشهور میوه رمان معناسنه اکزیر ناکزیر ضروری
دیمکدر ناچار معناسنه اکوا ناکوار ضم کاف عجمیله تخمه علتی کثرت
اکلدن امتلا اولوب ییمک هضم ایتمک شهید آزاز انعام عاقبت ماندست
رو ذنب دردر دو رنجی ناکواره آخوذ دال مهمله ایله ناکوار داخی لغتدر
یطیغ هرکه اندر معده دارد ناکوار کلشکر دارد زبانش خاص آرد.
آم آو نام آور آدلو صانلو کسنه شجاعت سخا و کرم و سایر هنر و اوصاف حمیده

ایله

ایله مشهور اولا اسدی بداد شی صد و سی هزار از سران تکینان نشکر
ونام آوران امدا نامدار مثله آم و ناموور مثله نام آور لفظلرینه
مخففدر آوسا ناوسار ضواق آنا ناهار هنوز قارنی آج اولان
کسنه ناشتا معناسنه و بر کونه هیچ نسنه ییموب غایتده قرنی آج اولان
اسدی چنان کرد هو چند سالار بود که بر کوسنه سخت و ناهار بود. ویلیش
سوزبکانه ویبمزسنه و ویره سی معناسنده کلور آی ناپر شود در دو حرف
قافیدن بیوسیکاد بوکه مزیده منفصل اولانه دیرلرکه بر و قاد لی
نته کوحرف شین کبی بو بیتده. که بدست توسپرد دشمنی ما زدای
جان تو نبرد دشمنی بو بیتده دال روی سبین وصل تا خروج میم مزیدی
ناء در کرک ادوت اولسون نته که میم و شین کبی بو بیتده بیت ایدلکه
بدست تو سپرد شتینش ایجان بد اکنون که نبرد شتینش ردیف
تکرار نائر قوافیده واجبدر و نائره داخی دیرلر اکثر نائره استعمال ایدنلر
و مجموع حروف قافیه قول مشهور اوزره طقوزدر اسامیلری بو بیتده مذکور
در بیت روی و ردف و دیر قید و بعد ازین تاسیس دخیل و وصل
وخروج و مزید و نائره دان و نائر و نائره لغتدر. [illegible] معناسنده در
چون بو [illegible] حروف قافیه نک کناره سی اوزره در کویا نهایت حرفندر
قاچوب کناره کتمشدر نجی نجیر آو صید و شکار معناسنه نجیکی
نجیرکیر آوجی صیاد معناسنه نر آرکک مذکر معناسنه نسترن
نستر کل نسرین دیدکلری مشهور کل نستر و بالکسر فتح سبله
کستوروا [illegible] سایبان واولاجق که طاغ باشنده چوب و
خاشاکدن ایدرلر رودکی نسری ساخت برس کهسار دور مانده
سرای و خویش و تبار فا نغار ذکر من چنکلوعی ما زدی نمار دیکر
ایکندو نمازی هدا نمدار نملو و یاشی رطب معناسنه نکز نکزار طوزله
نکا نکار طوزلو یعنی ونکزار معناسنه ده نقل اولمشدر قی نیو
یعنی بسیار خور و کاهل معناسنه نقل ایتمشدر وا نوار یعنی بر بری
اوزرینه ییغلمش کومدو کو بجه دیرلر دینی و تمدن ایراق دیمک معنا
ده کلور دیشلر وتب توبر تر و تازه وبها نوبهار فصل ربیعه دیرلر
و تازه بیراغه دیرلر اسدی بیرجوش سبز چون نوبهار بزیر اندر تنید
چون روزکار و کاهلو لا [illegible] مشهور بتخانه آدیدرکه سومنات

صکره الوک کبی بتخانه داخی وضع اولنمشدر دیرلر اسدی
بدین مژده خواهم که زین کارزار ۰ چو رفتی به بتخانهٔ نوبهار
بران خانه وان بت پرستان کرند ۰ نسازی که یزدان ندارد پسند ۰
وهک نوم کرصاغوجی نانهاد نسنه دن اکسلمک نقصان معناسنه
واکسلمک وکیچمک عوضیده کوندز معناسنه وچوق بسیار معناسنه ده
کلور شعر خدایگانا هرچند مادرا نی وفضل ۰ چو شخص عالم وفاضل
کرفته است نهار ۰ بنام دولت تو این کتاب کردم نظم ۰ هر قصیده در
قطعهٔ برا زهزاران هار ۰ همانهار حدسنز بو یوک اولان نسنه
رودکی کنبد نهار بر برده بلنده ۰ نه ستونش از برونه زیر بند ۰ وچوق
بسیار معناسنه شعر ندید چون تو جوانبخت شاه تخت شهی ۰ اکرچه
دید شهنشاه درجهان نهار ۰ بیت بسنه نتواند بلا شکار کرد ۰
کار اینجا باید نهاد کرد ۰ وبعضی ارباب لغت دشولرده مشکل وایلی
جنک وبیحد ونهایتسزه معناسنه نقل ایتمشلر وبعضلر محتشم وفراخ
عظیم معناسنه کلور دیمشلر همه نهیر مثله حدسز بویک معناسنه

النون المکسورة

نانثار صاجمق وبیلدرمک فارسیده ده شا بیعی نانزاد آرزوقد
ایچمه وقالقمق معناسنه شانکر نشانکر مقدد یعنی باشمق بوزن چراجلد
کوک شخوا نشخواد کوتشی که طوار اغزینه بیدکدن صکره جینر
واو رسمیده اشخوان وادکبی یازرلر قافیه سنده استعمال اولنور
اسدی چنان دان که بخت بدت نخوار کرد ۰ جهان خوردت وباز نشخوار
کرد ۰ صحاح عجم صاحبی ویتیاغرلتمش دوه یوکی معناسنه نقل ایلدی
نشخو نشخور مثله واو رسمیده سرور قافیه سنده استعمال اولنور
لطفی مرا از طعنه حاشا که اندوهم ۰ وکرچند خایند چون نشخورم ۰
بو لغت ایکی وجه اوزره جایزدر که ذکر اولندی شوا نشواد مثله د
اعلام رجال اللهدر نکر نکاد کاف عجمیله نقش معناسنه امر مصدرده وحاصل
فعل وصیغهٔ امر ووصف ترکیبیده بیت کوبر خلاف امروز دم کند بدار
چون دست زهره پای قدر نکار باد ۰ ومعشوق ومعشوقه معناسنده
استعمال اولنور بیت نکار من که بمکتب نرفت وخط ننوشت ۰ بغمزه مسئله
آموز صد مدرس شد ۰ کادکه نکارکر نقاش معناسنه کاهرا نکاهدار کا

تمجید صانللا بجی معناسنه وصیغهٔ امر وصیغهٔ فاعلدر نکهدار مثله
نانهاد نقصان وبت معناسنه هانوا نهانواد کیلاو نخا معناسنه نی بنی
بوینودرن بروفر نیروفر نیلوفر جیچکی که کولده بتر بشت نیشتر
مشهور فصاد تراکی که انوکله قانالورلر وجراحت آجارلر وایت وخنزیر
آزدسی وسطلقا ازدر بشی وهر موبنجی جانورک دکمی عرب وآرد کبی
نیش معناسنه فاضل محقق نیشتر لغظنک اصلی نیش لغظیدر تحقیق بر
در معقول آنده یازلمشدر بکتر نیکتر صیغهٔ تفضیلدر ایوراک دیمکدر
بکوکا نیکوکار ایو ایشلی ولطف اسی بکوفر نیلوفر مشهور جیچک که
کولده بتر کمال اصفهانی فیض طبع تو اکر باد بمرد بر آتش ۰ با ممنود زنکی
خانه شود نیلوفر ۰ بم تو نیم تور اسدی هم اکنون زمغز تو ای نیم تور
کنم کرکسانرا بربی دشت سور ۰ یم جهد نیم جهر دیرلرکه اقصای هندده
بر نوع مخلوقدر انسان صورتنده یادم یوزلو وبرکوزلو وبرالی وبر
ایاقلی ایرکک صاغ ودیشیسی صول ایکیسی بربره کلور برآدم صورتنده
اولور وبیله ایرلور برآیوغ اوستنه قلقوبکیدر دیرلرکه مکرنه دت
بنشمن غایتده یاوز وقوتلو وبولیوا اولور آدمی بولسه ییر وایکیسی بر
زنده بیلی صیرا ایدوب بتمام ییرلر داخی طوبرلر والعهدة علی الراوی
ونیم جهره داخی دیرلر نم سی نیم سیر هنوز طویاشی وقنات اولان

النون المضمومة

کونسا نکونسار باشی اشاغه دیمکدر کوسا نکوسار مثله عنصری
خشک ونکوسار کرده ابر کف تو ۰ هیچو محیط بسی نکوسار را ۰ کوی
نکوس مثله کونس نکونس مثله نودا نموداد جاشنی واو درنک
شال معناسنه وا نوار اوزک وادرغان واوکنده وچادرک یولری
اوزدینه دیدکلری یعنی قلاک وبرومه وذ نوذر سلاطین عجمدن اوکنجی
طبقه که پیشدادیدر دیرلر منوچهر اوغلیدر که عالمه سلطنت ایتمشلر
افرودن نوذرکه منوچهر اوغلیدر بیت سپرد آن مملکت بکسی بنوذر ۰ که نو
ذرخوبی افسوذ و نیص ۰ نوذرک والدهسی قیام هد قیزیدر نشاد
نوشادر اول مشهور نسنه که قلایجیلر قوللنورلر عنصری کرسرم کشور روی
در دیده حسود او ۰ هوزنه آن کرد دکونشا در شکانی وف نوفر نیلوفر
لغظنون نقص اولنمشدر وک نوکر زبان خوارزمده هم شودت معناسنه

هب نهبر اولدرکه هر برجی طقوز طقوز طرح ایدرلر وهر قسمنی بر یلدزه تعیین ایدرلر

نوع اول الواو المفتوحة

انکه وانکو کوزلکی پوستینی دوزمعناسنه بو لغت العدن صکوه تا ایله ونوندن مرویدر **آوار** جلبی ادات تشبیه در حشنه بر اولانکه آخرینه لاحق اولور شاهوار وقصاب وارکبی دینی نعنی بادمعناسنه نیته کیم شزوار وخروار دیرلر وماننده وشبه معناسنه ومصاحبت ایچون کلور امیدوارکبی دینی اما فاضل محقق دقایق الحقایق ده بویله تحقیق ایتمشلر که وار لسان فارسیده مناسبت ولیاقت معناسنی افاده ایدر اول معناده ترکی دلده برا دایله تعبیر ایدرلر مثلا دُهوار که آت اوصافندندر معناسی یوکه یرار در شاهوار که اینجو اوصافندندر معناسی شاهه لایق در وکوهر کوشکوار دیدکلری قولاغه مناسبتلی اعتبار ایلدر سوکوار ده کی وار داخی بومعنایه در سوک مصیبتدر **بیت** کوستن بهنکام باسوکه ووردبه ار خنده نابهنکام وسرد یا صلوبه سوکوار دیدکلری حالی مصیبته مناسب ولدوغندن اوتوریدر شابهنه مناسبتدر برنوع اولدو غیچون مقام تشبیه ده ده وار استعمال اولنور نته که بوبیتلردن ظاهردر **شعر** قصاب وار مردم چشمت بناز کی مژکان قناره کرده و دلها در وزده ۶ آن کادنه وار نشت فروکذار ❁ خوم انکی که وار خود بشناخت ❁ کار خود را بوار خود برداخت ❁ **بیت** تجلی ایلدی صوده قمروار صنابنی برج آبیده قمروار ❁ **ارکا وارکار** بستان وخیار اوتلکی وشغله یری **امدا وامدار** بورجلی **انکه وانکو** کوزلکی پوستینی دوزمعناسنه **نمی** نهار دوی نکذشت چنانکه روبه بیره به بیم وانکوان آمدا زد رتیماس ❁ جلبیحرکه بعضلر بو لغتی نونی بیونه تا ایله یازدیلر کذا لث حروف تهجیده اصح نون ایلددر **ترکه وترکر** کاف عجمیله منفی شیخ الکلام معناسنه **رسمی** بوسه ونظرت هلال ابلشده یاری ❁ جفت دادم برین سخنی زوجکو ❁ **خشو وخشور** پیغامبر وایلچی معناسنه **نمی** جالدینی و دین نسبت تودر رتبت ❁ بود بشاهان ما ندرامت و وخشوره ❁ نعنی ودرست وختم معناده کلور دینی **ور** جلبی ادات نسبتدر لو معناسنه پیشه ور مایه وُر دیرلر صنعتلو ومایه لو معناسنه وهم واو عاطفه ار لفظنه داخل

ک

که ادات شرط در ارایدن الف دوشر ور دیرلر وداخی اکو معناسنه کلور نعنی وبو معناسنه وجزم معناسنه که حرکتسز حرفده اولور وهر اسمک که آخرینه لاحق اوله اسم فاعل معناسنی افاده ایدر سخنور کبی که سوز سویلیچی دیمکدر دیمشی اما فاضل محقق دقایق الحقایق ده بویله تحقیق ایتمشلرکه ور لسان فارسیده لسان عربیده ذو معناسنی افاده ایدر اول معنادن لسان ترکیده لو ایله تعبیر ایدرلر مثلا فارسیده هنرور دیرلر ترکیده هنرلو دیمکدر ❁ کاه اولور آورکه آورد ندن اسم فاعلدر انعنی حذف ایدرلر ور قالور سخنورده کی ورکبی که اصلی سخن آورد سوزکتوریجی معناسنه دلاورکبی بوراده دلدن مراد قوت قلبدر کتوردن مراد اثرین اظهار دربو اعتبار ایله دلاورک معناسی یهادردر اما سرورده کی ور هنورده کی ور مجازا در سردن مراد ریاست ومتبوعیت در علیه ۶ استعمال ایله سر مقدم ومتبوع معناسنده حقیقت منزلسنه وارمشدر سرلشکرده سراول معنایه در اوراده مجوزا سابقا مذکور اولان معناده استعمال اولنور سرورک معناسی صاحب ریاست دیلور بیر ور داخی واردرکه مرکبده واو عطفله رادن که اکردن تالشدر اولورک اصلی واکردر نته کیم بو بیتلردن ظاهردر ❁ بهوای کسی دربع مکو ❁ ور زاده ستر زمان باشد ❁ که وی ار جند بی معطحی ❁ آن زمان بر تو مهربان باشد ❁ لیکدرحق تو هوا باشد ❁ اذین کس که بد کماندا **زدکا وزدکار** اکنجی حارث وزارع معناسنه **ورزه وورزکر** مثله **زدکبر وزدیکو** مثله سایرا سایسی برزکر لفظنه مذکوردر **دکا ودکاد** کاف عربیله ابتی اوزرنده طوران کسنه **ودکاد** کاف عجمیله قراتی که بغدای اچنده بولینور سیاهچه دانه لردر وترفنده ایکین یتشن یمنی که قلاوز دیرلر جلبی بر بیلده ایکنجی دفعه یتشن بیتی وسبزه وادوت که عجبه جلغه دیرلر دربو نقل ایلمش دبوستان اوتلکی وقق یعنی خیاد لی و هونبات که اتوک ساقی اولمایه اوزانه وبوستان معناسنده نقل اولنمش **دوا وروار** چاردات وتخت معناسنه **زی وزیر** مشهور پادشاه وکیلی وکتخداسی دیمک اولور **وشقدار** نیکار پدکینی ییذن کسنه **گی وگیر** مهمانی

الواو المکسورة

بی وبی یاد که اسم مصدر در بزنسه ۶ اکلمق معناسنه وصورمق **ودی**

وادکیلی ۱ ودکان بی ددار ۱ ود
وارکرو
ورود ورو ودانو ووکینی

کرنیرند بُنْ موید تندویره سخن کوی و بیادل و یادکیر •

نوع اولده الهاء المفتوحة

آهار اینجو دیزلکی ایلک بسط و نظام معناسنه دیزلکی اینجیه
ده اطلاق اولنیور ملانیه علاقه سیله شمس بنام دولت او
این کتاب کردم نظم • که هر قصیده و قطعه آنش بر از هزاران هار •
دکی هوکبر هند جزیرلرندن بر جزیره نک آدیدر داسوی بدیکو جزیری
کذشتند زود بجای نام آنجای هذ کبر بود هر تخفیف را ایله کل تعتنا
توکید • داخی استعمال اولنور دیرلر که هر برسی بعنی ترادا دیکلا دلور
انه که هار کشنها ده کتوربنی بیتدن ظاهر در هو شرنید را ایله
نالم معناسنه در زار هزار ارباب لغت بیک که عدد معین در
الف معناسنه و بلبل دیدکلری خوش اوازلو قوشی بیت نی بجی نوا
بر کل ره دم زدن نتوان ادم • هر دست بر هزار دم که هوا درد دلترد
بویله نقل ایتمشلر اما فاضل محقق دقایق الحقایق ده بویله کتحقیق ایتمشلر
که هزار بلبله بکزر بر قوشدر بلبلک غیری ایدوکی بو بیتدن ظاهردر
بیت صد هزاران کل شکفت و بانک مرغی بر نخاست • عندلیبان را
چه پیش آمد هزاران را چه شد • عندلیب بلبلدر مذکور قوشی
بلبلک غیری ایدوکی صریح بو بیتدن ظاهر در نحو الغرایب صاحبی ایکیسنی
وفق اتنامشدر غلط ایتمشدر ذکر اولان قوشه هزار دستان دیرلر هزار
دستانه دیرلر دکی هزو هیتلو زاء عجمی و داء ی بدیمو یدر
فردوسی بروت تاخت هفتم ز کردان هجیر • بکی نامدار دو از هر دبیر
عبد الواسع جبلی هست چون برهان عیسی بانکو خواهان شاه •
هست چون ثعبان موسی بابدا نرنیان هژیر • وایوخوب و نیک
معناسنه و کمیم مسوب دکلدیدکلدر سی هنر و بالفم بوزنخ معناسنه
لبیبی پیش من خواند یکی شعر که از اشعار شی • زان زمان بازمنوز
ایذدلی بر هنر است • وترس معناسنه دم کلور لتو هند ورد
دنباسی جنسندن براوتدر که هاد همیشه معناسنه ماو هادد
همتا معناسنه فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله کتحقیق ایدر که
لسان فارسیده هم ایکی شینک اداسنده اولان جهت اتحاده
عبارتدر مثلا بو لراش که بولده مشترکلردر همراه دیرلر بیله طوغمشه

کردنی

که وقت ولادتده شادک اولور همزاد دیرلر بانشته همتر دیکلرند
تو اعتبار ایله در او لحالتکه عربی لغت استوا ایله تعبیر ایدرلر بولندوغی
برده ترک اکا دم دوز دیرلر هم هوادر بیت سران هموادکشتا ازنبرد
بخت • چو کشت بکلوخ از ما لشی سخت انتهی نب هنبر همتا بو معنا
غیری در تری آتا لغتنده مذکوردر و خوب و کوکچک معناسنه بجا
هنجار بنا ابینی انوکله دیواری راست بنا ایدرلر و دکر اوجیسی
واستعاره طریقیله جوق یرده استعمال اولنور خرود هنوی
دلیری بهنجار کردن نکوست • چو کار او فتد کار کردن نکوست
بهنجار کن ساز هر پیشه • که تاید فن سوزن از تیشه • بجایی
که هنجار باید نه زور • شود شیر بیچاره در دست مور • اسدی
که آسای و دمساز و هنجار جوی • سبکبار و آسان و زود دور بوی
آت وصفنده دیلشدر و دهر تلک و غصلو و یوله کیدرکن راه راستی
قو یوب یولسز یوله کتمک واینجه طوغری یول معناسنه و تمنی فرخی مطلقا
یول معناسنه نقل ایدوب اشبو بیتی انشا ایلدی بیت اکرته بیچ
ضیعت بود بهر کاری • هزار راه بی بغتد آفتاب زهنجار • و یولوی
و واسع یول عنبری آدری هنجار لغتنده مسطوردر کنام کهنه بها
هنکام کهنه بهار فصل خریفه دیرلر کاه اولور هنکامی حذف ایدوب
کهنه بهار دیرلر کیرو فصل خریفه مراد اولور هنکام نو بهار فصل ربیعه
دیرلر کاه اولور بونده دخی لفظ هنکامی حذف ایدوب نو بهار دیرلر
کیرو فصل ربیع مراد اولور ود هودر باش بوکت که اعضاده
اوبوز و جیبان کبی ظاهر اولور بجا هیجاد نعمتی هنجار معناسنه
نقل ایتمش

الهاء المکسورة

بهر طان نادمیغ معناسنه تشدید را ایله دب هزیر ارسلان که شاه
سباع در عربیده و نارسیده مستعمل لغتدر کی هکیر اصفهان
اصطلاحنده طوت دیمک اولور

الهاء المضمومة

نهو و باکسر نیساردی که ابتی کوبلرده اولور بعنی و کنش معناسنه هو
لفظندن مخفف در دیمشی زبی هزیر ابونیک و جید معناسنه بعضلر
راء عجمله نقل ایتمشلر بیت ای فخر آل ازدشیر ای مملکت را ناکزیر • ای
همچنان جون جان و تن آنا روا معالت هزیر • هر بوزنخ معنا

شمرنی کرددار بردی دم اعدات • آید رتیرمه بمکه هشته شیبا
هشیار اوصلو وآیق معناسنه داخی استعمال اولنور هوشیار لغتلکی
مخففدر شیوا هشیوار مثله فردوسی کسی کوخرد را نداردبه پیش
دلش کردد از کرده خویش ریش • هشیوار دیوانه خواند ورا • همان
خویش بیکانه خواند ورا • شیبا هشیار ایکی یا ایله مثله فردوسی
یکی انجمن ساخت با بخردان • هشیار وکارآزموده ردان • ماهمی
قوغا کی اوتی که اکثریا ساحل وکنار دریاده اولور که هنر صنعت
وصنعتده مهارت نوب هنور فها نی تنها نوهنزور
هنرلو معناسنه وهور طمان وقونی بکاردن طوتیجی وسنخ معنا
لغت پهلویدر واتی وکنش معناسنه اسدی سه جنککران کرده شد
درد و روز • چه در شب چه باهور کیتی فروز • وشیبا هوشیار اوغلی
وآیق معناسنده استعمال اولنور وواو حذف ایدوب هشیار
داخی دیرلر وی هویرا دورجی

نوع اوله الیاء المفتوحة

ادکا یادکار تبرک معناسنه واکدرجی ادکی یادکر از بربیجی
آیار دوست وبولداش ومصاحب • یاد آن بود کز ستم یار بنالد
وطاقت معناسنه • فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه یادکه معنای اصلیسی
معین در یاری معاون ندر محبوبه ترکی دلده یار اطلاق اولنددغی کبی
لسان فارسیده ده اطلاق اولنور نته که بو بیتده واقع در بیت
مصلحت دید من آنست که یاران همه کار • بکذارند وخم طرهٔ یاری کیرند
اما بو اطلاق حقیقة دکلدر بطریق الاستعاره در اول معناده حقیقت
اولان لفظ شاهد در نته که بو بیتده واقع در بیت شاهدان زمانه خرد و
بزرک • دیده را بوسغند .. ودلرا کرکه بحر الغرایب صاحبنک جملهٔ غرایبی
ندندر که بو مقامده سویلدوکی کلام بو عبارت ایله که بعضیها نقل اولنور
یاری ایلیق یعنی ایکی قرنداشک عورتلری که بربرینه ایلیق دیرلر بیت
چه نیکو سخن کفت یاری بیاری • که تا کی کشیم از زمان ذل وخواری بیت
مذکوریده دیدوکی معنایه استشهاد کثوردشدر آره کی یاده کیر یاجدار
معنا آوباور یاردجی معین معنا کمال اصفهانی تا جهانرا نیجا وری
دولت نیست • باد اندر دو جهان حفظ الهی یاورت بیت چاره ما ساز که بی

باورم

یاورم کر تو برانی بکه رو آورم بیت بابکه یاب تو خرابه دیجی یغا
یغاور یوزلو صو حکیم نیشر اندی دو صد کنبد از صندل و بیشه نمود
ستاده بزرین وسیمین عمود • یغو خاقان که ترک پادشاهیدر
اسدی بران مرز خاقان یغو شاد بود • که تاج بزرکیش برماد بود • یکبا
یکبار بر کره بیت یکبار دیده هر کسی بیچاره جامی بارها یکچند یار بر
قاج کز دیمکدر کتی یکیر براوغوردن برکزدن دیمک اولور کتی کیر
معنی برکز دیمک اولور دیمش مخور یمخور ابت سکاکی

المضمومة

یوزدار یازجی یوزه دار دینجی کدا معنا یوبوم دلوجه

باب الزاء العربي

نوع اوله الالف الممدودة

بوی آبریز صوداکا کیر مستراح وآبخانه معنا عامه تحریف
ایدوب هوریز دیرلر تیزافروز آتش افروز دوترق که اتوکلی اود
یاقولر تیز انکیز آتش انکیز مثله تیزیا آتشباز فشنکجی وبیلدم
حی آخیز وبالعقرد دیوار دهره می وبالجنی بالدقالب کنبر کرکنج کبی وانکله
دیوار یاپارلر ویاخود بالجنی قالبلانجه دوکرلر اندن قوررنعده تا بیدن
چیقاردرلر وبنیاد ونکول معناسنده کلور وقوع حصاری دیوار
معناسنه کلور دیمش ونعتی آخرنی زاد عجیله تصحیح ایتمش ذرفزا آذرفزا
اودیا قیجی آذر فزا معنا زدبی آردبیز الک منخل معناسنه آز
حرص وطمع کمال اصفهانی ادنست این که همه چیز چنین نایابست • آزکم
کن تو که نرخ همه ارزان کردد • شبا آشباز باء عجیله نعتی صحاح
زومده آشجی طباخ معناسنه نقل اولنمش دیور وابتا یدر شبا شبیز
آشجی طباخ معناسنه آشوب انکیز فتنه قوپارجی غاغاز اول و
ابتدا وباشلانق معناسنه ونعتی وصیغهٔ امر ووصف ترکیبیده دخی
تو آموز اوردر آمیختن دن بیت ازبت آموز شیوهٔ خونی که نکوید
سخن بجا کفت خونش • وصف ترکیبده اولور بیت کفا دبی که بمکتب
دفت وخط نوشت • بغمزه مسئله آموز صد مدرس شد آمیز آمیختن
لفظندن مشتقدر اسم مصدردر قریشق معنا وصیغهٔ امردر وبعضی
ترکیبده صفت داخی استعمال اولنور شکرآمیز کبی آوا آواز اودن

صدا معناسنه ترکیبده داخی مستعملدر ع نیاید هرکز از کیدست آواز
ورکی آویز آویز معناسنه وی آویز ادیجنی دنلور ایت معناسنه
وصف ترکیبده اولور ولادیزکی سه ای صبا ترکزرت برسرکوینی افتد
بوی از دست دلاویز بود ستاویز ودستاویز ارمغان هدیه معناسنه
فی آهیز یاپ یاپ معناسنه

نوع اولده الالف المقصورة

تو آوز نعتی هرانده برطاغ آدیدر دیمش بوآ ابراز قره حصاری
اواز معناسنه نقل ایلمش کی ابیز نعتی قوعزدلو معناسنه دیمش خی اخیر
صنور طاشی ویا یونک برقوری که برص ودا مجدبرلو ارز قیمت و
مقدار ارج معناسنه اسدی نباید رهی کاو دو شاو ورزه که بکشند
خرمانده بیکار دو ارزه فردوسی بسند کندرین جهان ارزخوبش براند
نکرمایه ارزخوبش ورکی ارزیز قلای رصاص معناسنه اسدی کهنش
کان الماس واز ارزیز بود همان بیشه انجا ی نسناس بود شمس سلطان
قضا قدر جمال الحق والدین ابخاکه سم اسب توتاج کیان ارزه بیبی ارنیز
ترخون دیدکلری که یوزرلک تخمی ترب بجنی طرا عزفار شوردر ترخون
بتر آز وخودر بن غن معناسنه که ترکیبده اندن ذت ایله تعبیر ایدرلر
کاه اولور الف حذف اید دب زای مکسور استعمال ایدرلر همان اول
معنا اوزرهدر شیخ سعدی اکر روزی بدانش برفزودی زنادان تنکر روزی
تر نبودی فرا افراز یوکش ویوجه معناسنه وسوبک یوزلو آدمه
اوازرخ دیرلر قره حصاری ویوه آشیانه معناسنده کلوردیمش وافرا
لمنطندن صیغهء امردر وبعض ترکیبلرده صفت داخی استعمال اولنور
سرافراز دیرلر نیا انباز اورتق شریک معناسنه اسدی دلشاد ایمن
بران کس نکوست که درهر بدونیک انباز دوست نرد اروزا ازموده
نوا انداز اولجک وتخمین اسدی زهوبد بلادا رجویدپناه باندازه هرکسی
دهد پایکاه ورسم وارشون ذراع اندازه معناسنه اکثر انداز ده
استعمال اولنور وامردر انداختن وصف ترکیبده اولور بیت
خیز ودر کاسه زرآب طربناک انداز پیشتر زانکه شود کاسه
سرخاک انداز نورد اندرز فتح دال وسکون ونون راایله وصیت
معناسنه انوری بزنهار دهر وبا فغان سپهر باندرز ماد وبنوبادیمی

فردوسی باندرز کردن همه هم کروه براکنده کشتند برکرد کوه وتقیم
تبلی معناسنه ده کلور وفتح دال وفتح راایله داخی رویدر توانکو تقیم
اندازه معناسنه تروا اندوز شمه صحاح عجم صاحبی آخرینی ذاء عجمیله تصحیح
ایلدی وارد در اندوختن قازنمق کسب معناسنه وصف ترکیبده اولور ع
بوروزرم معاش اندوز ند تدرو اندروز چارسو وصوا معناسنه
تن انز رجک عدس معناسنه نکری انکرز ترخون انجیر قد اورز
قره حصاری صوا معناسنه نقل ایلمش هوا اهواز بعده برخبیث برشهر
آدیدر که حضرت فاروق اعظم عمر بن الخطاب رضی زماننده فتح اولنمشدر برلرکه
آب وهوا سینک انقضاسی بوده رده اکرچه تمام طائی انده برسبیل کبی ولکن
البته دنیا یه جومی آرتوب بخیل اولوردی دیرلر وغایته جوق وتقاله
عقوبی اولور عنوی زهوکیفیت حیات دهد درسرنیش کندم اهواز
وله کر انهیار خلق تو بوبی برد صبا رویدشکر زبیش عقاب ده اهواز
یا اباز اعلام رجالدندر آوتی سیلم داخی نعتدر حقیقتده بجم ذاایله

یازر عربسنده بازر الالف المکسورة

فرو افروز یوکون دیکلرد ع غم فرد انشاید خوردن امروز

الالف المضمومة

شترغا اشترغاز ذوه طبانی چجکی واعجدا خراسانی ودذود
دکنی دیدکلری ستمورد کی که ذوه آنی غلاتنده سود کیذن جوق بیر
بیت رخا سوان شترد لمدار وردی چشم که تلخ شکر برویدز بیخ اشتر
صحاح عجم صاحبی ویا ثنزق واکثر معناسنده نقل ایلدی شغوا اشغوز
یوردنوق دیدکلری چانورجک وا اوز زبانخوار زمیه کا رکنی معنا
بحی ایشی اسانعلم اهلین ترکیبده داخی استعمال اولنور فلانکا الی
اوزدردیرلر

نوع اوله الباء المفتوحة

ادبا بادباز بلبزه مروحه معناسنه سایراسا بیسی باد آورلغتنده
بحر راد لغتدر نعتی ومنیشه معناسنه کلوردیمش ادور بادروز
بخشش عطا معنا ادوا بارواز نعتی بایوج معناسنه نقل ایلمش
داکوی بادانکوز الاجق وبغوردن صقلنجق بیر آدی یادیز باء عجمیله
کوزکونی روز خوبت معناسنه آباز ارباب لغت طغانه حمنا دنیلرکه
شکار ایدرن برجنسک آدیدر اما فاضل محشی دماتیکناتیده بویله

تحقیق اتمشلردر که طغان جنسنه مطلقا عجم بازدیر طغان مثلا بحیبه
بازدار دیرلر بو بیک طغانه شاهباز دیرلر اما چاقر خصوصیله اعلام
غالبه دن اولشدر مطلق ذکر اولنسه مراد چاقر اولور بیت زه بله بازی
تیز آهنگ می زد • بقصد کبک شاهین جنگ می زد • باز سفید دیرلر
مراد آق چاقردر که لسان ترکیده اککا آق چاقر دیرلر بازکه باسنی کاه اولور
واوه تبدیل ایدرلر وازدیرلر پروازاندندر اصل پر بازدر واچوق کناد
معناسنه کلور اچدی دیمک یرده عجم بازکرد دیر کلام ایله کشف ایدیجی
بازکلمت دیر نتکم بو بیتده واقعدر بیت کرکسی وصفا وذهن پرسد
بی دل از نحستان چه کوید باز • چه کوید بازکه معناسی نه کشفا یدددر
استفهام انکاریدر انتهی ووقت ایلمک معناسنه کلور کمال الدین اسمعیل
کبی که دست چپ از دست راست داند باز • باختیار مقصود خود نماند باز
وکیرو ویند معناسنه جامی کنم قانونی احسانت کنون سازه که تا باشد
جهان کویند ازو باز • وقولاج باع معناسنه شمسی زجاد نکردم تنها
معنی را • لالعجاب ز زبانی بقدر سیصد باز • نومعناه یا ایله یازلا فی
کلورکه آرووف تهجیدر واویون بازی معناسنه بیت زان روی نکو چشم
بدان دوعدر که امروز • بر مه زده طعنه ودر خور زده باز • وقولاج زو
معناسنه وارشی ذراع معناسنه وبازیدن لفظندن صیغه امردر عنصری
یربا طبتول فخرالملک • نقش قبال بین وجان درباز • وصف ترکیبی
داخی استعمال اولنور هم باز وشغید. بازکبی ازغی بازخیز قیاس
کونی بارخاست معناسنه اگ با بالباز ابونظرلو آقچی پالیز بوستان
حدیقه معناسنه اسدی یکی پیرزن دید پالیزبان • ازو خواست تا باشدش
پیزبان • وبوستان قوغی اکر بانک نماز اذان ای انذا پای انداز
بادشاهلر برمملکته وارد قده ایاغنه تشریف ایچون دوشادکلری قماش
وسائر اهل صناعتک فرشه قابل اولان متاعنه دیرلر نعمتی بادشاد
آیغنه چکلان پیشکش در که فلوری کرک قماش کرک ایچی اولسون
دیمش اگی با پای باز ایاق اوینایجی بکرد اسدی جهان را چنین
پای بازی نیست • زهر رنک نیرنک سازی بسی است قه بخیز بو
صویبوری آگی پاییز باء عجمیله کوزکونی روز خریف معناسنه صحاح عجم
صاحبی وقت خریف دیمش اگی پاییز منه دآبراز اوکندره که چفتی

ووی

وویه جبلر آلتیدر اکوی زاد بجیمله داخی رویدر بتغی بنغوز شمس فخری
معنانرا منغار ودکر حیوانانرا بیرون دهان باشد دیمش شمس فخری
زعدل فخر واعظم جمال ویارا نیست • که وحش وطیر درو مشمل اند بتغوز
بولغت اکوی را ایله داخی نقل اولنمشدر بعضی تفصیلدا فی مذکوردر
دفو بدفود نصیبلو کیشی واغز چوره سی دکه با بدله باد لطیفه
جی مسخره معناسنه دوا بدواز قرارکاه معناسنه بیت ملاذ سیف وقلم
خسرو ستاره حشم • که هست خلق جهانرا جناب او بدواز • دغو
برغوز یعنی طوزجی معناسنه نقل ایتمش کربزه اکین کشت وزرع
معناسنه فاضل محقق بو بیله تحقیق ایتمشلرکه برزبان عربینک فتحه سی وراء
مهمله نک سکونیله اکینجی درکاه اولور بای واو تبدیل ایدرلر ورزدیرلر
بیت درختان بسیار باکشت ورز • کسی خود ندیدست ازکوه خرز •
اکینجی یه برزکر دیرلر بیت کارخانه جز بجعفر کی شود هرگز تمام • کانکی
جلاهگی دارد دگر برزیگری • کشت کاذیهیله تازه لر در بیت سوزک
هموار کشت از نیروی بخت • چوکشته برکلوخ ارمانش سخت • دک
برک باء عجمیله یعنی یشاره طالع معناسنه دیمش وسیلة المقاصد صاحبی
یرم دیمش جامع اللغه صاحبی بوبوت بو غماغی ورضع طوق وتیره سی معنا
نقل ایتمش صحاح عجم صاحبی باء عجمی وکاف عجمیله همان طوق معناسنه
روایت ایتمش دکوی برکلوبز کوز فصلی خریف معناسنه که بیراتلردر
کیلور دوا بدواز باء عجمیله اطبر بازدر آچوق معناسنه قنات اچمق
اولمغین اسم مصدردر اعتبار اولنوب اوچمق معناسنه استعمال اولنور
اوچمق ٤ هر مرغ بقدر خویش دارد پرواز • وقوش هواده اوچرکن
چکزنوب چرخ اورمغه شمسی زبانه چونکه بمیکرد شفقی آغاز • کرفت
مرغ دلم درهوای خود پرواز • وقرارکاه دورتک معناسنه دیقتان واوراد
ودوشکک اوزرنه دیکلن سنلرده دیرلر زو پروز اوز توتک
ودوشکک پنجره وتا بوتک چپ چوره سنه دکدکلری وایتدکلری نسنه
لسان فارسیده العنبر ترکیده الغابله استعمال اولنور شمس فخری ای قضا
کسوت قبای ترا • داده از اطلس فلک پروز بیت کسوتی را که کرم بوشید
جودش درو جود طاق اطلس با جلالت پروز دلها باد دست نعمتی واور
تنبکر نسنه ویراهن یعنی کوکلک معناسنه ده کلور دیمش قوهصادی بیرامی

معناسنه نقل ایتمش ولیکن نژاد معنا سنده کلوردی بمثه دفردر سینک
بو بیتی شاهد کتورمش بیت بدو گفت من خویش کرسیوزم •
بشاد آفریدون کشد پروزم • زو پروز ضم را ایله جنک روی
پروز مظفر معناسنه در معرب ابرویز در خسرو بن هرمز بن انوشروانک
آدیدر یعنی ونوعی دور بیچی وبلاوز معناسنده کلوردی یعنی
وآلک منخل معناسنه بیت بشهر بر شده پرویز بیست خون بالا
کرریزد اش سرکری وتاج پرویز است • دخی پرهیز ساقتیق اسم
مصدر در حمید معناسنه بز بای عربیه حالی دبا بریاد قتش جوز
بوآکه سپاسه دیر کلوردر نک پشکز یعنی آرزو دیشی معناسنه
تعلا ایمتن پتی پشیز وبالضم بوک شمخ شهنشهی که بنرزد
بنرزد همت او • جهان وهر چه بود در جهان به نیم پشیز • قابغاز
چوبی که اعاج یاردقلری زمانده یارقارا بعده تورلر شمخ عدو
نکاری که از دست ساعد خصمش • کند مدام ز تجار حادثات بغاز •
وکنشکرلر قالبا راسته تود قلری چوبی وقبضه یعنی قیا بغیاز
شاکرد انه معناسنه کابکاز ایچنده قویونلر قیشلر وکاربانلره
صغینور ایلرکه طاغلرده وبیابانلرده اولور هندو شاه نخجوانی
واسدی طوسی بویله نقل ایلدیلر وبو بیتی استشهاد کوردیلر فرخ
شهریاری که خلافش طلبد زود افتد • از سر زار بخارستان از کاخ
بکاز • ظاهر بود رکه اصل لغت کازدر اولنه باء الصاق ایچون ذکر
اولنمشدر کا بکماز وبالضم سوجی شراب معنا اسدی به بکماز
کوتاه کردند شب • بیاد سپهبد کشادند لب • شمخ زتاج وطوف
رضع چه هم خورد جودش • هر آنکسی که نشیند بمجلس بکماز • ومجلس
وعشرت عظیم جامع اللذتین صاحبی ویوم ما شرابی وغالب معنا
ده نقل ایتمش کو بلوز بیشکیرکه طعام بیرکن آدمک اوکنه دوتررلر
ورنکه باغلادقلری قوشر ودستمال نکدو بندوز جوالدوز
نغو بنغوز یعنی بر تیجلر قایناغی وقوشلر بوربنی دیشی
بنقوز وبلغوز لغتلرنده تفصیل اولنمشدر نجی بنیز هرکز معناسنه
اسدی نبینم درین رای کردون چه چیز دکر بینمت یا نه بینم
بنیز

الباء المکسورة

پنجی

پنجی پنجیز بر نوع نما تیدر بوک اغاجدر که اندن بایدوزولر
ندا بنداز بیلاز لغتلندن مخففدر بیت این نامه زین نبزد اوبر
بنداز وسخن مکوی وبکذر • یا پیاز صوغان یی پرکنی پرهیز
فاسق معناسنه یی رکو بیروز باء عربیه ظاهر معناسنه پیروز
باء عجمیه ایکیسی مظفر ومنصور معناسنه تعریب ایدوب فیروز دیرلر
پی پیوار در بیختن دن وصف ترکیبیدر استعمال اولنور بیت
اکرچه باده فرح بخشی وباد کل بیزست • بیانک چنک بخوری که محتسب
تیزست پتی نما بیش نماز اما ورد اثنی معناسنه داخی کلور بیمارجی
بیمار غیز خسته لقدن قالقمش معناسنه بیندو پینه دوز
یاجی که اسکیجی داخی دیرلر بوا بیواز اجابت معناسنه بهاجی
باتیز رفتم بدرکاه او • امیدم را جمله بیواز کرد بسو پیسوز
چراق که آنده یاغ یاقرلر بهو بیهوز مثله

الباء المضمومة

زا براز باء عربیه براشق زیبالق معناسنه شمخ خدایکان
جوانبخت شیخ ابو اسحق • که نام خسروی از ذات او کرفت براز
واسم مصدر وصیغه امردر ووصف ترکیبی داخی استعمال اولنور
وبونک معناسنه محمد عصار زکوشش حسن را لطف وبرازی • زدوستی
لطف را حسن وطرازی • براز باء عجمیه اوکنده وقاینکه جفت
آلاتندر ولقمه وطعم معناسنده کلور احمد بن اسماعیل بی
لغتی هم باء مفتوحه هم باء مکسوره ده کتوردی برز بوجه شولکه
صنعت ذات اولا وبو حالک شوبلکه اسم مصدر اولا ایکی معناده
بله مستعملدر مثال صنعت اسدی چو آمد بران تیغ کماد برز •
برزنعره تندو بتاخت کرز • دیکر در وصف کوه مقدم آدم بک
سه نه کو هیست ازین برزتر در جهان • نه یا قوت دارد این جایکاه
سه ز جرکمان کفته شد کوه برز • در پدا آسمان از کجا جاه کرز •
مثال اسم مصدر در عنصری فروکفتند آن بتان را بکبرز • نه رشان
رنگ مانده ونه فر ونه برزه یعنی وقد بوی معناسنه وبازی کنایت
معناسنده کلوردی یعنی زو بروز یعنی دشنجک نسنه دیمش بز
باء عربیه بجی بای معنا فاضل محقق دقایق کتابیده بوبله تحقیق ایلدکه

بزورنگ ایکیسی بر جنسدر بوا هلیدر رنکده شتیدر بوا هلی یه
اطلاق اولندیغی بو بیتده ظاهردر ه بزبرا چونکه کبرد آخرش
خواب • بیا که خود زرود درکوی قصابت • دبزر باء عجمیله و زاء ی ساکنه
آغز چوره سی زوکنا پژولباز تبشتمز اولونی اوینا بیجی که
کوچک فرججغ لراو بیندر ستان ازو ستان اوزر اولاوتندر
کرازل قطیعه کبی چچکلی اولور محمور چیچکی و کلطان بورکی ویک
بورکی و کل یوسف دیرلر بعض عشاب بر میر عاشقانه دیرلر اصح قول
اولدر بعضلر چیکدم و اوزوز اوتنه داغی دیرلر دیدی که مهره
بیرا قدری اولور ستان ابرو ستان ابرو مثلد شتا پشناز
شکوردن طلب معناسنه شتا بشاز مثلد کما بکناز نبید و بلند
عشرت معناسنه تذر بندرز انبار دار و صاحب مال و شروه که
مجلدلر بجعسدر و بوک بچاغنه داخی دیرلر تذر بندوز
جوالدوز و بوز باء و بیله بز معناسنه بوز باء عجمیله آغز
چوره سی شیخ سعدی میرفت هوار دیده با او همچون شکرش
لبی و بوزی • و جکه لغتی و دودف و آت بوزنی و سایر حیوانات
داخی بوزیلرینه استعمال اولنور و برنجی قوشلرک منقاری و بالکه
و ابنجک و سوز سو یلکه معناسنده کلور دیدی نته کیم مولانا جلال
الدین رومی قدس سره مثنویده بیور مشدر ه کفت دانم مرد را
در حین پوز • ور نه کوید دانمش اندر سه روز • صحاح عجم
صاحبی انک ایچنه وطاشنه دیرلر دیدی وستین دو
پوستین دوز کورکجی

نوع اول التاء المفتوحة

آتاز سکردم ترکیا زداخی دیرلر داولی شکوکی آس با
تاس باز تاس اوینا دیجی تاکداز الا تاک دز تفنک و باغ جبو دغی
تبروز کوندز اینجه سی تبرز آذربایجانده برشهر آدیدر که
خلقی بدکهری زشت خوی عجوب طبع اولور و رافضیلردر بیت
ماد و تبریزی اکر بینی بهم • مار را بگذار و تبریزی بکش شاه طهماسب
ز تبریزی بجز خوبی نه بینی همان بهتر که تبریزی نه بینی هارون
الرشید زماننده بنا اولنمشدر مشهوردر که دائما زلزلدن خراب اولور

کلادن

کلادن بیری کیتی عجوب بر حجر بحوبلی انلر کده بناسنه مبا شرت ایدرکه
دیتی حکیمک قولی ایله عمل ایتشلر ارتوق واقع اولمانی بعض تواریخده
یازمشلردر تبرکز تبرلرد ذ تردن اینجه زنکی ترد تبز کردنه
دک توکز حلیمی اکین ایچون دوزیلان یره یعنی تارلده دیکی نعمتی ده
اکلتی ترکه معناسنده کلور دیتی وسیلة المقاصد صاحبی و ترکه که
اکنجیلر اکر و کوترردیتی تز زاء ویله برکوچک قزل لغز مائل بوز رق
قوشدر باغلرده و کلستانلرده اولور ایکنده توجارز باسته دیارنده
قارجان دیرلر اصفهانیلو ترکندر دیرلر تونک چه عجب کرو بدر معدلتت
بادر ثروت برد بخانه تز شتی تشیز سایکاه اندمز جه پوشید شب
عاج کیتی تشیز • بهر اکنده بر سبز مینا پشیز کمکز استخوان اکلور
واولکه او زم صقلد قدن مکیده قالور جبره دیرلر عربجه بجیر دیرلر
و بولغت آخری زاء معجمه و سین مهمله و شین معجمه ده فرق بیور شایع
در واقصح سین مهمله ایلهدر کوتکوز مثله صحاح عجم صاحبی و المکر
القادسی ایضا دیتی تکی تکیز مثلد تو موز تاریخ رومیدن برآیوکه
آدیدر فصل صیفک اورتسیدر غایت اسیلر و فنیدر که کنشی اوکه
اوده بنجی کونی اسد برجنه انتقال ایدر شیخ سعدی عمر برفت
و آفتاب تموز اندکی ماند و خواجه غره هنوز

الباء المکسورة

برآ تبراز تادن صکره باء ایله که تاء حروف تهجیدر الکم ساعمل قوسی قزح
معناسنه زی تبرز سوز • صحاح عجم صاحبی صغرا که آدید اولور
دیتی اطلاقد بریدر ع تا زنه راتب ریزد تبرزخویش زیا ترباذ
براوت کوکبدر اطبا قاتنده مروفدر یتی تمبیز او صرف
بره کو تیره کوذ علیبر کبی بر نسنه در کوزر دیرلر نعرای و طیراز
قالبرلرلر تری تریز جاپوق که قمتالنده استعمال اولنور عرب دخی
و تحابیصی دیر و یرنج معناسنده کلور تعریبا یدرب تبرنج دیرلر
ترز مثله ترکیده داخی مستعملدر تیک تیز اهل لغت ارباب لغت اینی
سکون و تجیل و بور وکن و کوکه کر آجی و اکشیلرده استعمال اولنور
دیتلر اما فاضل محقق دقایق اکتفا ایتدی بو بیله کشتق ایتشلر که تیزک معنا
نافذدر که ترکی دلده اکا کچر دیرلر تیره وصفا ویجیج مراد دکلد اولور

تیغه وصف اولنجق مراد کسکین اولور نته که بو بیتده واقع در

بیت تیز مکن تیغ سخن در دهان • تا نبرد حلق ترا ناگهان •

مقابلی کند در یعنی ذی یوق کهام معناسنه که ترکیجه کاجوتکد دیرلر

ترکوحلده اندن کجز ایله تعبیر ایدرلر رایج اولیان نسنیه زبانیده

تیز ایله توصیف ایدرلر نته که بو بیتده ظاهر در بیت استره هر چند

زبان تیز یافت • موستردمو نتواند شکافت • بو توصیف دلی

بونافذ نسنیه تشبیه اعتباریله در نته که بیت مذکورده ظاهر در

جد تلو کشیه ده مجازا تیز دیرلر نته که بو بیتده ظاهر در بیت

اگرچه باد دو رخ بخش و باد کلبیز است • بیا نگر جنگ بخوری که

محتسب تیز است • رایج اولمیان نسنیه لسان ترکیده مجازا کجز

دیدکلری کبی لسان فارسیده کند دیرلر نته که بو بیتده ظاهر در بیت

فروماند وخیره در کار خویش • که بینم همی کند بازار خویش •

لسان ترکیده مجازا سریعه کجرو دیدکلری کبی لسان فارسیده ده تیز دیرلر

انتهی آواز یعنی تیز ایله توصیف ایدرلر اسدی زبو فیدن بوم

وا ز بانگ تیز • همه بیشه بد چون خزان برگ ریز • تیز اما له سوز

کسر یجه بیلنمک فوازه ضراط معناسنه تیغ افزود تیغ اوزود

کلور قلج اجیجی ع تیز بر دیش یحدکی دای •

التاء المضمومه

تاراز کوکچکلک براز معناسنه بایله که تاء یحروف تهجیده در ترکتاز

ترکتاز سکون کاف و را ایله غارت و یغما ایچون ایلغار وز دیش

چابق اداتی در اول بر و ترکتازی کنم • ز نهن دراز خونش نمازی کنم

وهم اول کردن کنیه داخی دیرلر اسم مصدردر و وصفه داخی استعمال

اولنور تز توازدیمکدر اهل شیراز لغتیدر حافظ امی انگوشتی

من عشق سلمی • تز اول رویکی لولو بوادی • بوادیه داخی اهل شیراز

لغتیدر جی باید دیدیکده لولو عیبله معشوقدن کنایتدر معنای

مصراع سکا اولدن برمعشوق یوزن کورمک کرک ایدی دیمکدر تندباز

تندباز صونغاد یدکلری یرتیجی قوش فردوسی کان بردبودم

که این تندباز • به تخچیر زاغ آمدست از فراز • و تورز تو خوتن نتظلك

منتقل اسم مصدر استعمال اولنور وصیغه امر و وصف ترکیبی در

ایرلکد

ایرلکد یعنی آزآز جمع اولمان واوده مک ویای توزی اسدی شده

تیر بالا کمان وارکوزه • کمان دوا بروشده سیم توزه • واندوختن

قزانمق معناسنه یعنی وکدازش یعنی حرارت وطلب معناسنه ده کلور

دیش بیت زقولش سخت شد بهرام تا سازه • دکر ره کین توزی کرد

آغاز • قران سعدین جای بد دشمن کین توز را • کفت مکن کفت بد

آموز را • اسدی خدنک از دل جنکیان کینه توز • تبر مغز کاف و سنان

سینه دوز •

نوع اول الجیم المفتوحه

ادیخ جاد مغز قوز جوز معناسنه آچاز جیم عجمیله قوزیغه

وزغ معناسنه الکی جالیز بوستان قونغی شمرقزی خربزه زار وزه

زار دیش بیت زخصمش ار نشود باکه ملک نیست عجب • که نیست

ادسخ جاده به جالیز • اکبا جاباز اودغان اوزیش جقوب

اوبنیان کنه ترکیبده ده شایعدر ووصف ترکیبیدر جان اوینایجی

دیکدر اووی جاوز قونی ازیده چوقشنه ادیو جادیوز

چنبه وقوبودن قوغه چقارمق چنکل واولنسنه درکه بکبره

آنکا بجنده دونز دمور اولسه وبجه خطاف دیرلر اغاجدن اولسه

زبجه قنوه دیرلر دجوزد جیم عجمی و سکون رایله چکلک صواو

ها بجه یعنی جو بولد یدکلری قوش و توزی ده یدکلری قوش صباری

معناسنه وچاق طغان رهوا جرهواز شب پره یراسه خفاش

معناسنه دجز یرزدشریه دیرلر وکوده جکه وآرتون غ چغز

توریغه وزغ معناسنه واولیبده دیرلر که چوکه اولم کلی چطیز

جیم عجمیله طلاق معناسنه لوی جلوبز وبالکسر یعنی صحاح رو بیك

مغنده و عمار معناسنه کلور دیو نقل ایلمش کوی جلوبز مثله ثمره

بیهدا ونبود قلی ظالم وخم مغرده • بدوراو نبود کام جابر وجلوبز •

خیار الجند یعنی کوزنه عسکر یعنی وخیار اوجاغنه داخی دیرلر دیش

وآجواز یعنی حکات تلله ابلم و یدر دیر اغاجدن دوزلنمش صوتی

کاپجنده مرسق وطوز وسایرنسنه ده کرلر تمزف شهیکه باشدر

مبلغ معانی او • عود مجور ودیسته وعوه ومهر جواز • ذوقی ایکو بالک

کران کوفته بیلا تراپشت • هوه کیبنجی که فرو کوفته باشد بجواز

بو معنایه داخی ضمله لغتدر و بیلی آق صوصوزی و شتری بلدزی برجیسی معناسنه

وهوان دسته ویولده کتمکه ویول لعاصحی معناسنده کلور دیدی
ياریغ چهارمغز بوزروی چارمغز معناسنه هیو جهبوز چاهبوز
لفظندن مخففدر جبه وترغه جیقارجق چنکل هی چهبز جیم عجمیله
جهاز معناسنه
الجیم المکسورة
لکی چکلیز جیم عجمیله دیتی که عورتلرکه وخنده اولور عربیده بظر
معناسنه سکون ظا ایله کی چکیز مثله لری چلریز معنده وجهاز
فتحله دافی روایت اولنمشدر ئا جهاز جهیز معناسنه تی چیز نسنه
شی معناسنه نسنه سی یوق دیجک یرده هیچ چیزی نیست دیر نسنه
دکلدر دیجک یرده ناچیز نیست دیر نته که بو بیتده واقع در بیت
بکفتا من کل ناچیز بودم ولیکن مدتی با کل نشستم
الجیم المضمومة
دب جربز کربز لفظنک معربیدر که رودکی طرار معناسنه نقل ایتمشدر
تمو قجری زیرک ودانا معناسنه نقل ایدر انشاء الله کاف مضمومه بابنده
ذکر اولنور جز جیم عربیله لسان فارسیده مدلولی شول معنادرکه ترک
اندن غیرایله تعبیر ایدرلر مثلا ترک بنم غیریم دیر عجم جز من دیر بیت
دهانی جز بنی ازجام لبت دور سری جز من ز طوق غبغبت دور کا
اولورکه اولنه بازیاده ایدوب بجز دیرلر بیت جهان چون اژدها پیچ در
پیچ بجز دوری سیه کردنی دکی هیچ فتدر جفته رز جیم عجمیله باغ
چبوغی وباغ چارداغی واصمه سی والدو جوالدوز جوالدوز جواله
دیکجک بیوک اکنه که ترکیده دافی مستعملدر ئچز جیم عجمیله اوراق
قوشی که آری قوشی دافی دیرلر بربوجکدرکه بایی استیلرنی صباح دکه
اوتر وعند البعض چکرکه بکزر بربوجکدر کیجه ایله اوتر اول سببدن
عرب قرارا اللیل دیر فتح صاد وتشدیدرا ایله دیرلرکه اوتر اوته ایکی
یار ریلود وی تا جوی تاز ابرماق
نوع اولده الخاء المفتوحة دام مغز اوکوزنه ایلیکی
الخاء المکسورة ئبحیز مخنث اوغلان هندوشاه نخجوانی و
حکیم قطرانی واسدی طوسی شویله تصحیح ایدیلرکه اصل لغت هاء هوز
ایله هیزدر لسان پهلویده تمام طاسنه دیرلر کیم کرکه طونده وعنده
اوتری مخنث ایدن ارکیشی به استعاره طریقیله هیز دیدیلر کثرت استعمالله

حقیقت منزله سنه واردی اما عوام حالیله نلفظ امکینی باب حاده
نقل اولندی
الحاء المضمومة
کیر انبا هم انراز اولکه آتدوغنی اوق وجهیه اصلا تخلف
ایتمیوب استدوکی نشانی اوره
نوع اولده الخاء المفتوحة
آزبا خازباز اوغلانجقلر سینه بندی ام سوغا سوز خام کون
وایرغامی صحاح عجم صاحبی بازاماج معناسنه نقل ایلدی ام یا خا
اسنهک جشاء معناسنه ایودی خایه ریز قایغانه معناسنه یالکز
ریزدافی لغتدر دبتوا خرنتواز یراسه خفاش معناسنه نعمی
ز نور طلعت او دشمن ار بود محروم سزد که مهر نور زده مهر خرنتواز
باعتقاد ایدرلرکه ارزیش بعضلی شب تابدر دیدیلر دک فرکز کوکنی
که سبیکل اوزاعندلر بایی وقتنی ایستی یرلردکه شینلک اولا
آدمه وطواره اوتر هلاک ایدر خرکز دافی دیرلر وجیمله اکله
بندرب کزدمکدر خوک دنبه معناسنه که بربوجکدر یره سور تینور
بودر دبو خریوز یراسه شب پره معناسنه خ برجانوردرکه
آنوک بوکندن اکثروب فاخر ونفیس لباسلر طوقرلر اول لباسلره
دافی خز دیرلر بعضلر اول جانوره دکیز قوبوغی دیرلر وقندز دیدیکلری
جانور دوابو شیم ودرجامه درکه تاری ابریشیم اوله دبو خریوز قارلوق
سیوا خسیواز یراسه شب پره معناسنه سیو خسیوز
مثله سابرا سامیبی خراهواز لفظنده اولشدر وکو خوبز
وبالضم مثله بو خبوز مثله
المکسورة
ی خیز جمله معناسنه وخیزیدن لفظندن صیغه امردر وو
ترکیبی در سحرخیز وشبخیز کبی خیمه دوز چادرجی
الخاء المضمومة
نکا خشکاز نغمتی خشکازه معناسنه نقل ایتمشدر اما جدد
بوداننی قوری اوزوم درکه عجمه شدنیج دیرلر وربا خورباز
آزرق بیمک معناسنه وردبا خورد باز با زخورد معناسنه که نا کاه
مثا شمعه دیرلر اسدی زهند وطلایم دو صد سرفراز بدین هر دو
درراه خورد نلند باز وکی خولیز چولوق قوشی واور قوشی دیرکه

دبو حوبوز بزشه شب بره وخربوز معناسنه وتکلفتی خوی
خوره معناسنه **نوع اولده الذال المفتوحة**
آ داذ بالجیمی و بالجیق ایله دیوار دودیجی بو معنایه هم دال ایله
وهم راء مهمله ایله راز مروی لغتدر وسیلة المقاصد صاحبی و نعمتی
تلخ بلجاغی و بالجمله بنا او لنان دیواره داغی دیرلر دینلو صحاح عجم
صاحبی ذا ازلاق اشقع معناسنه و فالجین معناسنه نقل ایلدی **آل**
دالبز باو زاء سیله اسکتچه دیدکلری الاجه قوشجغز دیزقوشی
آکو دالوز مثله لسان فارسیده واولده بالراسنده تمام نوافی
وتبادل واردر حلیمی هم بودرکه آخری زاء معجمه ایله اولادیغی وآخرلرن
ها کتوروب دالبزه دالوزه داغی دیرلر **آدیب دادیز** دال بزمفتوحا
ضمیلا مله وراء مهمله ایله روی لغتدن دیدیش **آلی دالیز** بردانجی قوشی
که جیلکیجی قوشی داغی دیرلر وجیکک قوشنه داغی دیرلر صحاح
عجم صاحبی بو معنا بر آخرینی زاء معجمه تصحیح ایلدی **آکو داموز** فارد
کوردیچک بو بوک کورک واو لدو بکه سپید که اکلی با نه ایچاج بجلرلر
زیل کرهٔ طاش برهنجه وزوزدیرلر وصولوق معناسنه صحاح عجم
صاحبی بو معنا به آخرینی زاء معجمه تصحیح ایلدی **آنه سب دابیز**
نعمتی معونتی دیرلر براو ندرو یاخود بردانه درکه سهل داروله
کیرردیش **آآ دراد** صحاح عجم صاحبی یا بوجی وآبله آدی دیش
آدرز بیشوواک که بو بنزده واغاجده وباشی شکوفندده وبو
بلوک کبی تسلنلودداولور **ست آمو دست آموز** الداوکرنتی
جابور قوش وقیون وسایر حیوانک مجموعنه اطلاق اولنیور و
اوکرنجه معناسنه عجبه داخی دیرلر **ست آدی دست آویز** تبه
دستاولدیغیچون جزوی وبیلان هدبر **ست نما دست نماز** آبدست
وضو معناسنه **آ دحاذ** موافق و وارداش دیکاولور **ما دهاذ**
بانگ وبوده معناسنه **ست** فرغی بنده دور دردرتو ازنشاطتو
برکشید دهاز تنی فخری بولتکده آخری زاء معجمه ایله روایت ایلدک
الذال المکسورة
را دراز اوزون **عنصری** عمر یا نج طلب از علل و یقین دانکه بود
برق را کوته عمرش بر دراز فاضل محقق بو ایله تکتیق ایتمشلرکه درازک

معناسی جسم شیء ممتدد در لسان عربیده اوکا طویل دیرلر ترکیده
اوزون دیرلر مقابلی کوتاهدر که معناسی قصیردر امتداد قبولده ده
بولندو وعندن اوتری ل فارسیده جاهی دراز ایله توصیف ایدرلر نته
که بو بیتدن ظاهردر **بیت** نکو نسازکشتی بجاه دراز که نوکز ازو بر
نبایی فراز دراز که بورادن استعمالی معنای عاتد نک دربکده بولندیغی
اعتبار ایلدیدر خصوصیله دریک ایچون وضع اولنان لغطفارسیده زرف
در نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت** صد هزاران ماهی از دریای ژرف
درد هان هر یکی ده تشکرف دریک بیلیجی دیچک ردد عجم زرف
بایدیر **بیت** جدا کرد پیر یوسف زرف یاب ز پیش زلیخا بشب
جامه خواب **زمدو درم دوز** نعمتی شرکینه کردان دیدکلری بوجکده
دیش **دز** قلعه معناسنه **ابو سعید** زد زد از چه زی در دید دزدی
رهی دزدی که دز دزدد زد زدار وذیروقوله نعمتی شهر بغداد
وکوی معناسنه دهکلورد دینی **کنو دلسوز** کوکل یاقیجی دیکلو ولور **دلنوا**
دلنواز کوکل اوخشابیجی یعنی کوکل اکه کنودیجی دیمکدرله اوفشا معندن
کنایدر **کنیدلیز** طوکوز بالیغی **هکی دهلیز** فاپو ایله اوارا لغندن
اولان ممتد یره دیرلرکه اوسیق اوزتلو اولور قپو بر اتصالی و
مناسبتی وارایدوکی بو بیتدن اکلنور **بیت** در شاخ آمد و بایش
درد وغم را دری بنمود دهلیز عدم را تشبیهاً غاردد دداستعمال
اولنور **بیت** بتدریج از ان رهکذرهای سخت به دهلیز غاراندر
آورد رخت **بربا دیرباز** اوزون وکیچ اوبنایجی معناسنه **بیت**
بتر سیدم از دولت دیرباز کزین رزمکاه اندر آید بکاز **کرودکرد**
نعمتی دیکر وز لغظنده مخففدر دیمش **برود بروز** دیرو نکود
بکرو دیکروز مثله **المضمومة**
دوالباز قایش اشلیجی **دهلباز** طبیاذ ودا ولجی طبال
معناسنه **نوع اولده الراء المفتوحة**
آ راز بالجیمی و بالجیق ایله دیوار یابیجی دار معناسنه وهوی بانیده
برکوی آدیده وسیر معناسنه فاضل محقق دقائق کتابنده بو ایله تحقیق
ایتمشلرکه راز کبیر لوسنده قوللی ولسون نیته که بو بیتده واقعدر **بیت**
کنکر طاقتی بزبان به دراز **بیت** بحلک کفته سخنهای راز فعللی ولنور

نثه که بو بیتده طاهردر چو آمد بدین روزکار دراز • سپهران نیز هرکس هیچ داشت راز • رازده معنای اختفا اولدوغندن اوتوری مقابلنده آشکار راده ده استعمال اولنور کذشت اندران روزکار دراز • که هی کو بیش آشکارا و راز • مبالغه قصدا شعرا رازی نهان ایله توصیف ایدرلر کل یوزینی آچسون غنچه دهانم کل کبی • دوشسون آغزلره رازنهانم مل کبی • پوشیده اسم مفعولدر پوشیدندن معناسی مستوردر که اورتلشدر لسان عربده اختفا اولنوب لازمیدر شول کیمسه که اسراره اطلاعه قادر اولمایه پوشیده رازدرلر خلعتی بزرکان ندانند باز • دالند طورده پوشیده راز • رز باغ دکلی کرم معناسنه تکر رنکرز بویاجی صباغ معناسنه بیت بربرك رز رنك برز آب بشته • کا تکس که چنین رنك رزد رنك رز آنست • تکآمی رنکآمیز درلودرلو رنکلو و رنکقارشدورجی

الراء المکسورة

بچی ریچیز صبان اکمکی صبان وقلایجی وقلیجی عربجه عضع دیرلر و اوکوزاوکنده رسی کی ریز ریختن لفظندن صیغهٔ امرووصف ترکیبیدر خونریز کبی و دیکو دکلکه استراق سمع معناسنه وقیعا نز خایه دزد معناسنه واوشاق اوراق سنه ریزه معناسنه یشی بز ریش بز بچی صقالی یشی ما ریش ساز جراح معناسنه که عربجه ذرتن دیرلر

الراء المضمومة

ستاخی رستاخیز قیامت کونی آفتابه وصذفنا حافظ بیالدبر کفم بندتا سحر که حشر • می زدل ببرم هول روز رستاخیز سنتیخی رستخیز مثلد وروز کوندز نهار معناسنه وطالع و نوروز و توکت و نصیب و رزق معناسنده کلور وبدو روبدوز دکلو کورکین دیکیجی رستاخی روستاخیز قیامت کونی روسنیخی روستخیز مثلد

نوع اولد الزاء المفتوحة

ت زبر تکلم زدو زردوز التون دیکیجی معناسنه نفیا زندباد قود حصاری بیلبل زند بافعناسنه نقل ایلمش لی زنیز کلیم معناسنه

الزاء المکسورة

زدك دیمك اولور حرفدربی عن معناسنه ازلفظلرندن مخففدر اسغار حوق استعمال اولنور بیت اکر روزی با یتقدادبودی • زناکس تنك روزی تر بنوی

یی زیز

ساله ماه طلوع
نشین ماه را در مقابل بماز
اکر روبساز و چشکر کوبساز

یی زیز بیان صرشعی وبیان صونغانی سرکه اعجمده اصلدرلر اولدیرکیه خکل زبزه برلر زبان زیز کاف عجمله دل بوزان سنه لر

نوع اولدا السین المفتوحة

آدب سارسبز یشل صوحی که عربجه اکا قادیه دیرلر آسان یراق ودوزن لیچو زدان را نیو سعم بازداده • همه کار ها بی را ساز داد ساختن اخذاو نمشدر وجالغی وسازلق بیستان معناسنه وفائده وساختن لفظندن صیغهٔ امرووصف ترکیبیدر نغمه سازوکارسازدیرلر نتیج نفای چو ازکار طلبی ساز کشتند • بیکایك سوی خسرو باز کشتند هاتفی بیاورد دستش بنجم کنند • ندیدش سزا وار ساز کرلد ب سبز یشل اخضر معناسنه پوسب سبو سبز یشل کوبچك تادی سناوبز رواق معناسنه ناغا سرآغاز سوزاولی ابتداء سخن صحاح عجم صاحبی آوازه ایتمك وچاغرمق معناسنه نقل ایلدی رافا سرافراز ارباب لغت بولادر واولوفاخر معناسنه نقل ایتمشلردر فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله تحقیق ایتمشلرکه سرافراز سرابله افرازدن مرکبدر سرافرازده دیرلر باشی یوقاری اولدوغلری اوتری سروی انوکله توصیف ایدوب سروسرافراز دیرلر رباسربا باشی آچوق وباشی اوینادیجی معناسنه که بهادر رود لاورلر صنفیدر وسیلة المقاصد صاحبی وفرقوشنه داخی دیرلر دیش دبب سرپز باشی بشوریجی دق سرتیز اوجی ایچنده شوری وککلن سنه رفرا سوفراز سرافراز لفظندن مخففدر دوآ سرواد شعر سرواد معناسنه وباشی آچوق روانذا سرواندار نعتی یوقوش باشنه دیرلر دیتی رو سروزی نعتی باشی اورتسنه دیرلر دیش روناسروناز اعلامدندر سوءکاریز سوراخی که ازجا هی بجا دیکر کنند

السین المکسورة

تاوی ستاویز رواق نعتی قناده، قصابه داخی دیرلر دیش لی ستیز ستیزیدن لفظندن مخففدر صیغهٔ امرووصف ترکیبیدر ومصدر داخی استعمال اولنور عناد وجدل معناسنه لطیفی ای کبیر پلنك خوی ستیز • ای ستیز وتکبری بچه چیز • لسان پهلویده التی یوچوق درهمه دیرلر ستاد دبوانداز شیطانه آتدقلری بیلدز شهابلر

حافظ زرقیب دیو سیرت بخدای خود بنالم ⁘ مگر آن شهاب ثاقب
مددی کند خدا را ⁘ زری سریز نعمتی اکثر سنجاق قوسی قوزح معناسنه در
دینی عنبری آدلو سریز لفظندن یازلشدر بریی سیربیز برنوع
طعامدر قوزی کشنیز ایله ایدرلر یاه رو سیاه روز قره کونلو
بدبخت و شقیدن کنایت اولنور تیره رو سیه روز مثله

الشین المضمومه

بر سبز باء عجمیله طاقی ظلال معناسنه و سوز یانمه سوختن
لفظندن اسم مصدردر و صیغه امر و وصف ترکیبی در جهان سوز
دیرلر نعمتی و شیدا و حیران معناسنه کلوردیش بلبنغ تا نمودی
رخت بشیوه و ناز کار من شد بدرد و سوز و کدان وزوما سوز
یاننده کوینه و کوینکلو کسه

نوع اولی الشین المفتوحه

با نرو شبا نروز کیجه و کوندز دیکدر دوام معناسنه ملاحظه اولنور
بکاو شب افروز شمع و آی آیدینی و کیجه آیدین ایدیجی دیکدر
با شب باز خیالباز و شعبده باز بتری شبدیز نام اسب
شیرین و مطلقا قرارق کوک آرباب لغت بوبله نقل ایتشلر فاضل
محقق دقائق الحقائق نعتنده بو وجهله تحقیق ایتشلرکه شبدیز قره یاغز
آته دیرلر قولی قره اولیجق شبرنک دیرلر شبدیز آته باعتبار الوصف
الاطلاق اولنان ان اشامید لدرکه بو بیتده واقعدر فردوسی
من و رستم و اسب شبدیز و تیغ ⁘ نیارد بدو سایه کستردمیغ بکر
شبکز کاف عجمیله حشرات ارضدن بر صنف بوجکلر قونجه کبی
آدمی کیجه ایله صوقار و عبید ضعف معناسنه دقیر نکلامی شوتزنکر
ابز اوتانمدن درلو درلو رنکه کیرن کسته هبا شهباز غایتده
ایو طوغان درلر هیا شهباز نعمتی جیحون ایرماغنه دیرلر دیمش

الشین المکسوره

کابا شکار باز آوجی صیاد معناسنه و اوغری معناسنده ده استعمال
اولنور نکری شنکریز زنجبیل شرابی نکوی شنکویز مثله بعضلر
بو ایکی لغتی بعضتر صد یا بند کتورمشلر برک شیریز یارس ولایتنک
دار الملک و تختکاهی و لان شهرک آدیدر و لشا فارسیکه اقصی اول

شهر

شهرکه خلقینک لسانیدر و سوزلمش یوغرت و طوراق اوتنه داخی
دیرلر اسدی ز شیراز و ترف سیصد هزار ⁘ شتر بار بود انکدان کو هت
تی شیز هندوستاندن کلور بر آغاجدر که اندن ایو باپذور زلر
و انلره دوزیلن پیالهره داخی شیزه درلر و آبنوس معناسنه اسدی
چو پوشید شبعاج کیتی بشیز ⁘ پراکنده بر شب زمینا بشیز تی شیزد
اسماء الله دندر جل و علا بولغت آخری راء مهمله ایله شیز روایت حکیم
دال مهمله و آخری راء مهمله ایله شیدر داخی روایت محققتریندر تحریر اولنمشدر
سایرا سامیلری اوزره کارد لفظنده مسطوردر

الشین المضمومه

تزغا شترغاز یکندق دکنی و دوه طیابی چیچکی خراسان و بخارا
و آذربایجان و موصل طاغلرنده چوق بتر و ابخدان خراسانی و دوه
دکنی دیدکلری حتی بوردکنلو اوت که دوه آنی غایتله سود و کیدر
چوق بتر و اکبر معناسنه اشترغاز داخی دیرلر و آشواز طوی قوتی
ضیافتی معناسنه غیر آدلری شت لغتنده مسطوردر ورک شورکز
آق العون اغاجی که عجمدا اثل دیرلر صحاح عجم صاحبی آخرینی زاء معجمه
تصحیح ایلدی و سیلة المقاصد صاحبی آجی لعون اغاجیکه ترکیده آق
بلعون دیرلر دیمش دوه حصاری چورک اوتی شونیز معناسنه نقل ایتمشدر
وره ک شوردکز مثله و رکی شودمیز تراش و نقص معناسنه
نقل ایتمشدر و نی شونیز چورک اوتی

نوع اولی الطاء المفتوحه

حتی بودرکه لسان فارسیده حرف طا یوقدر مراد ذکر اولنشدر
آ طاز کل او قوغ معناسنه بزبا طبرباز ایو طول بازه دطرد
علامت و قفتان اوموزلرینه ایلدکلری علم طراز معناسنه دیرلر
طنز طعنه و استهزا و عیبدر فارسیده داخی شایعدر حافظ
کو طنز می نمایی و کر طعنه میزنی ⁘ ما نیستیم معتقد مرد خود پسند ⁘
تا طناز افسون کننده

المکسوره

زا طراز قفتان اوموزلرینه علم ایلدکلری انوری تا الدنامه عمر تو
مقید بدوام ازل انجام ⁘ جاد نو مطرز بطراز و طراز دیدن لغتنده

صیغه‌یدر و وصف ترکیبی و اسم مصدردر و گاه اولور بر اشقلو
و زیبا معناسنه دخی گلور بیت طراز طره شاهی مجی طرازد سر دیهیم و
افسری فرازد ی طیز تیز معناسنه

نوع اولده الغین المفتوحة

آغاز طاعمنی و فکرکه عورتلر یوزلرینه سوردکلری قزلجه در غازه
معناسنه ازغا غازغاز طارطغان تارمار معناسنه تا غماز غماز
لق وگوز ایله اشارت ایتمک آ غمز غمازلق وگوز قاقمق بو ایکی لغت
عیبدر

المضمومة

با غباز بوینده در که اوکوز بوینه گچورورلر و بعضلر صبانده دیدیلر
و اوکندره‌یه داخی تعبیر ایدرلر بو معنا ایله تعبیری دلوی برازلغطنغه سلود
تو غنوز اویومق معناسنه غز اترالکدن بر قومدر که غایتده
خونریز و بی باک ایمشلردر

نوع اولده الفاء المفتوحة

شی
لا خی فراقبر اینکلمک لا آخر فراوز سرحدلرده اولان صوباشی
لا آوی فراوز زنجف و پروازه فارسیده بزغز دیرلر داوسز
محبوب لعازفیزده بکسوزدنی میکویند دیمکی آ فوز شطرنج
لعبنده وزیر لا نکا فرناز اصلسز و نادان لا غ فوغز نحیف
کوچکار فکرکه بو بیوک ایرماقدن آیرورلر آوی راه بهانه فغز
معناسنه نقل ایلمش صحاح عجم صاحبی دربکی قارنبلوب الاجق صو
چیقان یر و صول معناسنه نقل ایلدی لا آ فراز سقف انجکزی
که عجبه رواقدیرلر لا آبو فیوز نعتی یوریاز دیدکلری بیل
پادشاه معناسنه نقل ایلمش غیا فغیاز شاکرد انز بغیاز
معناسنه بیت قبا کرد ست و آید باعزاز دل و جا باد و بیرام و فغیاز
تموز بهر طرفی که خواهی همیشه الدهد بخششی و بصله مهر
وصدقه وفغیاز قیا فقیاز مشدد

الفاء المکسورة

لا آفراز فاضل محشی دقایق الحقایقده بویله کشف ایتمشلردر که فراز
لسان فارسیده یوقارو معناسنه در اصلی افراز در او افعی دل
ماخوذدر اطلاع اوزرینه بو بیتده مذکوردر بیت تلی بود برکوشه

ره

ره بلند بر افراز تل شد ران هوشمند مجازا است معناسنده ده
اولنور کمال برراه تو نهاده فلک صد هزار چشم تا جز فراز دیده او
کام نبری مجتمع معناسنده گلور نته که فردوسینک بو بیتنده
ظاهردر شعر تو کونی کسی بی آرد فراز نشاندی بربی آتشم از فراز
فراز ثانی یوقارو معناسنده فراز اول مجتمع معناسنه در مجتمع اولدر
دیمکدر و عجم فراز نده دیرلر نته که لطیفینک بو بیتنده ظاهردر
بیت بسعی وجهد و کوششها فرازند حکمت و دانش توانند رهو خورد
و خواب خوش چه دانی نکته یعنی بحر الغرایب صاحبنک جمله غرایبی
دندر بو معنادر کی کلامی که ذکر اولنور و بعبارتر نقل اولنور فراز
درت وجه اوزرینه استعمال اولنور اولا فعللر و مصدرلر اولا نده
هانتخیین لفظا بچون کلور نویکه ذکر اولنماسه اصل معنا بر خلل گلور
لطیفه بسعی و جهد کوششها فرازند حکمت و دانش توانند خورد و خواب
خوش چه دانی نکته معنی اول غلطی بوکه دیدوکی یرده فراز مجتمع معنا
در فرازک اول معنایه کلدوکنی بلدوکندن اوتری نحو جه معنی کلامه
ارتکاب ایتمشلردر ایکنجی غلط بودرکه بیت مذکورده فرازند عبارتی
گلشده معنا ادا اولنور صانشدر ضبط فاحش ایتمشدر اول عبارت
کیدیجک باقی فلان کلام ناتمام قالور معناء مرادی باده ایتمز
لسان فارسیده فرازکردن جمع ایتمکدر جمع ایتدی دیمک یرده
عجم فرازکرد دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت رفتم بر طبیب که برسم
علاج درد چون نالم ام شنید روان در فرازکرد یوقارو معنا
فرازک مقابلی فرود در لسان فارسیده اشاغیه فرود دیرلر نته که
بو بیتدن ظاهردر بیت فرود آمد ز پشت باره چون باد چو سبزه
بوسه زد بر پای شمشاد گاه اولور فراز یوقشی معناسنده استعمال
اولنور اول وقتده مقابلی نشیب اولور لسان فارسیده ایشده نشیب دیرلر
گاه اولور بونی حذف ایدوب شیب دیرلر نته که رودکینک بو بیتنده
ایکیسیده واقع اولوبدر فراز مقابلنده بیت شیب تو با فراز و فراز تو
با نشیب فرزند آدمی بتواند رنشیب و شیب فرازک گاه اولور آخرینی
حذف ایدرلر فرا دیرلر جمع معناسنه کلان فراهم ده کی فرا کبیده اصلی فراز در
بحر الغرایب صاحبی بو نوکده اخی اصلی بیلمامشدر نعتی فراز سوز بکر معناسنده ده

کلوردیغی جمیع ارباب لغت اکرچه فرازی مکسوره با ایله دکتور ایسه‌لر
دد افصح مفتوحه با ایله اولمقدر داوری فراویز قفتانک سنجغنه
دیرلر دی فرز ایرق دیدکلری اوت کر فلرز دوکوم چیقی کم بواده
بیزه برشته بغلرلر اول بیزه دیرلرکه اکا برشته باغلرلر وبعضلر
بینک قسمندن نسنه بغلیجی بیزدر دیشلر رودکی آن کرج و
شکرتی برداشت باکه واندرآن دستار آن زن بست خاک
این زن ازدوکان بروت آمد چوباد ● بی‌فلرز نکش بیستاند و
نهاد ● شوی بکشاد دن فلرزش خاک دید ● کرد زن را بانک گفتا ای پلید
وکچکل فلرزنکه داخی دیرلر آ فلز قره حصاری برزنکده معدنی
که انوکله معاروزنکه بویارلر دیشی وبعضلر برمعدنی نسنه‌در که انوکله
برنسنه یه رنک ویررلر رنکیجه‌ماریلر وشکروبنا تدن برنوعدر دیشلر
قالونی ادیدر فلز دیر آهن ومانندش ودیر هرکوهی که بکدازند
وهرکوهی که ازکان خیزد برو فیروز مطلق پیروز معناسنه

الفاء المضمومه

روفوز نور وضیا واقووختی لعظندن صیغه امر ووصف ترکیبیده
دلوروکبی وآچیجی معناسنه استعمال اولنور بیت برزم اندرون
زهر تریاک سوز ● ببزم اندرون ماه گیتی فروز ● وفوز صحاح عجم
صاحبی راء تجلیه تعجه ایلدی علبه وبورک اوغیسی اوتی

نوع اوله القاف المفتوحه

آقاز مشهور قوشی بطه معناسنه فارسیده وترکیده استعمال اولنور
وبرقلیه آدیدر وبرواز واوجمق وبعضلر بروانه دیشلر قز
قزاز ابریشم اشلین قز کوکل وخام ابریشم قی قفیز نکون
مکوک در بیت برین کار بکذشت یکه‌فنه نیز زجاده جانرا برآمد
قفیز

المکسورة

ماربا قاربانه قاراوینابیجی اصناف اولور جمیعسی جرامدر
حقنده نص واقع ووارد در

المضمومه

لاوو فلاووز بدرقه ترکیده ده شایعدر بیت شهی که فتح
وظفر ببکند فلاووزی ● بهر طرف که رود لشکر مظفر او تدقندز بر

موروز جا بوزرده کاصو بردد اولور کلاهلر کنارینه وبیالیلر کنارینه
دیکرلر قرد اولور اکثر بوردکه بویادلر احمدی بادلی عبایت شودایین شاهی برام
ارقاقم صبح وقندز شام ● روز قیامتی وصفیا یبدر آمنابه وصدقنا
یعنی نه کتش نه آیی نه بیلدزلر قالور کیجه وکوندز متحمل اولوب جمله‌سی فانی
اولور

نوع اوله الکاف المفتوحه

ارسا کارساز ایشی دوزیجی وموافق معناسنه ع کارساز فتوا حاجات
احسان تو باد آری کاریز آوغون بیرالتندن صوکیده جک بیر قناة
معناسنه شمس فخری ز لطف طبعش اکرباد آب رخ یابد ● دسنکه خاره
سوروان کند کاریز آکاز کاف عجمیله صندیکه انوکله بیزکسرلر و
التون وکش ودمره پارکسرلر وچنال معناسنه کلورکید ● کز دیرلر کاز
کاز وکز دیرلر بیت که کرد ذره ز زر زد بدان کاز ● بیفکند بشمعش نکویند
باز اسدی بهم هردو منقار برد و فرانه ● چو یاری یبه بارکیرد بکاز
ایکی کبوتر وصفنده دیمشلر وپیانلر وطانلودن اولان ایپ که
انجنده توتون قیشلو وبولجی وکادبان تونار وصید ایچون دام
معناسنده قودقلری اغاجلرکه صید وشکاری انلردن قورقوب
دام ودشمک ایچون ایدرلر فردوسی مکرکین هومان تو بازآوری
سر دشمنانرا بکاز آوری کاز بکمازکه شیرده دن اولور پیرفسر دیمیوب
نی آسنان تو بوسم صدیث لبت بکنم ● چومن بکاز خوشم باشکرم کاذلا
آنا کاناز شنعکه دیجی بعضلر خرما شنعیک دیبنه تخصیص ایتمشلر
فاخرنکوری من بدان آمدم بخدمت تو ● تا برآید رطب زکاناز من
وسالغم چوبی وداین انکد معناسنه وکنار معناسنه داخی استعمال اولنور
وکنیف ایدوب کناز وکنوز داخی دیرلر اوتا کاوتاز صیغ
سکود شلو دیکن اولور اکثرا سلوب وکاندورنی بیستر حقنده
استعمال اولنور اسدی بکردانی کفتا که شددرنم تنک ● برین کاو
تازان نمایید جنک ● تب کبز بویک عظیم یوغون ومیز معناسنه بور با
کبوترباز بردن بریره مکتوب‌لدن کوکرجین وکوکرجین اوینادیجی
یعنی اوچوردیجی دیکا اولور دیغ کرچغ یکود دیکلرعه قوشی وبعضلر
بابیوتی جنسندن برقوشدر دیدیلر دم تخی کرم خیز جابکرو
چست دیرلر بیت سواری که بود اسب وکرم خیز ● برون جست چون شعله

دکراز خوران دستخیز • سایراسامیسی جست لغظنی. مسطوردر
مسافرلرمشهورسی که اغزی طاراولور اکثرارباب لغت مفتوح بابنده
کتورمشلردر دوکروز عشرت وشادی معناسنه اوزیذاء معجمه ایله
داخی رویدر دوکریز کاریزلفظندن مخففدر کز کاف عجمیله ارشون
ذراع معناسنه وچنال واوق ویای کزی ودیلغون اغاجی طرفا معناسنه
وکزیدن لغظندن صیغهء امرووصف ترکیبیدر کز کاف عربیله که از
لفظندن تخفیف اولنمشدر فکالی کغالیز کفکیر معناسنه فکی کغلیز
مثله وابت بالیغی عربجه دعموص دیرلر وچوبجه که اشقارشنلرد
قونارلر بغوقه معناسنه وکژوژ وبرنوعی دیشلر فلی کفلیز کبی
لاکلاز کفه وپاس کلاشی معناسنه صحاح عجم صاحبی آخرینی زاء
معجمیله تصحیح ایلدی فشدو کمشدوز باشبقی مرتا کرساز
توتدیکه کژه وباپوچه ولجامه وسایربونلرکبی نسنه‌لر. طوقلر
وقوشاق وکژه دوزیجی معناسنه وبعضلر قورقوشاق معناسنه.
کلوردیشلر تاکناز ویاکنس کانازلفظندن مخففدر بنی خوش
وسلعم جوبجی واتک دامنی وکنار معناسنه استعمال اولنور ت کلز
مثله بونک فتحی وسکونیده جایزدر مثال فتحه لطیفی جودختر
تراشدی مکی جام یاد • رطب درد سید وکنزکو مباد • مثال سکونه فرای
دلاکشیدن باید عتاب وناز بتان • رطب نباشد وبیخارکنزبرابار
آکنبز بنده‌نک دبشیدرکه ترکبه قرنبق دیرلر سب شراب عشرت
ونقل مهیا • کنبز پنج وشش همچون ثریا وکوز کاف عجمیله قوز
جورمعناسنه وفی کوبز اوجک وشبک قغنز معناسنه وی کوبز
مثله عنبری آدلو کونج لغظند. مسطوردر یعنی وروزکار معناسنه
ده کلوردیشی هرکی کمه یز یعنی کاریز معناسنه دردیشی صحاح عجم
صاحبی ایرماق معناسنه نقل ایلدی

الکاف المکسورة

دا کراز دفتار معناسنه تمغه جزی وهلیجی ضمله تصحیح ایلدی ذکی کریز
کاف عجمیله کریختن لغظندن اسم مصدردر قاچمه کریز معناسنه وصیغهء
امروصف ترکیبیدر وسالارلشکر وتیر معناسنه داخی نقل اولنمشدر
شاورکشاورز چفتجی واکنجی حارث معناسنه تمغه باصیت معالیت

ق

قرجیست رسولی • درباغ ابادیت زحل کیست کشاورز • شنی کشنیز
کشنیج دیدکلری اوت تاکناز بدخوشده رطب فتحه ایله داخی
روایت اولنمشدر دی کیز جام اغاجی صنوبر معناسنه بعضلر آخرنی
زاء معجمه ایله نقل ایتمشلر تکی کیکیز ارغوان دکمنی تخمی وکژدم وصو
کردمه‌سی متعیب یردب کیکیج دیرلر یعنی وسیم اوتی که عربجه دخله
وججیر دیرلر اکا داخی دیرلردینی پی کو کی نوز کینی ایرکیجی
وجنک ایدیجی

الکاف المضمومة

داکداز ادیمک معناسنه اسم مصدردر وصیغهء امرووصف ترکیبیدر
آدینت وازیلیجی معناسنه جانکداز معناسنه • تمهیدبن انکه باکلایشه کد
قصب بوده ماهتاب کداز • داکراز کاف عجمیله خنزیر دیشنی سینک
آدیدرکه آزیلو اولور اهلیسنه خوک دیرلر آزیلو اولوجی بوبیتدن
ظاهردر بیت خوک که دندان کرازی بود • طعمهء سک شد زکرازی چه
سود • حمله ده تیروسیف وسنانلردن پرهیزی اولمدوغندن اوتوری
بهادرلری کرازه تشبیه ایدرلر فردوسی کرازه برآمد بسان کراز
درفشی برافراخته هفت یاز • کرازه کیکاوس پهلوانلردن برینک
آدیدر تمغه توئی چو بیژن شاها چه غم خوری که بود • مخالف تو
برنزان وروز همچو کراز • بو بیتده بیژن وکرازذکرینک اصلی
بودرکه مذکور بیژن ایران پادشاهی کیخسرو بن سیاوش بن
کیکاوسی پهلوانلرندندر واول بیژن بن کیوبن کودرز بن کشواد
درغایتده تناوردلیر ودلاورایدی اولدوغندن اوتری رستم اکا
قرین وبرمثیلدر توران ولایتندن برجماعت کیخسروه کلوب ایران
بیلادی ولایتمزده کرازلر پیدا اولوب جمیع باغ وبستانلرمزی خراب
وییاب ایتدیلر پادشاهمز افراسیابه وارروب شکایت ایتدک دفعنه
قادراولمادوغندن وارکه غیری یرده مکان طوتوک دیدی ولا
بتزک آب وهواسی غایتده دلپذیر وزرع وزراعت وکسب وکار
وسائرامورمعیشتده بی نظیراولدوغندن ماعدا اتا ومحمد
وطنمز اولماغین ترک ایده میوب حالا درکاه معدلت پناهکده
دردمزه درمان ایتمک امیدیله کلدک دیو نمایتده اغلشدیلر کیخسرو
بونلرک حالنه آجیوب وپادشاهمزدفعنه قادراولمایوب سندندادد

امید نه كلدكده یدكلرندن غیرنه كلوب درگاهنده اولان بیكلرینی
ویكلرینی حاضر ایدوب عسكر وخزینه وپلایه ومرتبه بیدن سپاسلار
لرمدن كیملكدكه واروب بو موذیلری قلع وقمع ایده دیدكده مذكور
بیژن غایتده شجاعت ودلاورلكندن یالكز واروب دفع ایلمسنی
تقبل ایتدی یالكز تركستانه واروب اول موذیلری هلاك ایدوب
افراسیابك منیژه آدلو قیزی آنده اكا عاشق اولوب پایی تختنده كندو
سراینده كیزلیوب بعده قیشا افراسیابه دیوب برعظیم چاهده حبس
ایدوب غایتده دریك قیولرها عینی اشعارده چاه بیژن مذ
كوردر صكره رستم زال بازركان صورتنده واروب خلاص ایتدوكی
شاهنامه ده مسطور اولدوغی مشهوردر واكنجیلره مخصوص
برنوع بیلدركه اتوكله یره باروب وایپ باغلیوب اوكوزلر ایله
چكوب یری راست ایدرلر **فردوسی** چو بشناخت آهنكری پیشه
كرده كرا زوتبراز ه وتیشه كرده **شمس فخری** چنان زمعدلتت راستی كرفت
زمین كه برزكرنكند بعد ازین زمینه بكراز ونوع چار تیدر اكثر
عورتلر اوغلان طوزركی عارض اولور **شمس فخری** زتاب آتش خشمت
چنان بشدست حسود كه از حرارت بیچاره شد اسیر كراز
وبر نوع مساولر كوترلرا غزی طراحی برداقدر اكثر غلافی بجیدر لوترلر
شمس فخری هر آن كراز كه لب شاد برلبش بنهد شود زلال لحض آب در
دهان كراز عامه تخفیفا ایدوب كزدیرلر ونادره صنعتی معناسنه
اسم مصدردر **شمس فخری** بشادمانی در روضهای عیش وطرب هوارساله
دكرمهربی نمط بكراز بستوی دویخروس فتن زكردن تن بكوب تارك
اعلای مملكت بكراز وكرازیدن لفظندن صیغه امر ووصف
تركیبی **شمس فخری** ای سرفراز وحیله باز آهن دل واهو كراز تاچند لیو ومزور
ناز آخر بیندیش از اجل وبو كه بالیدن معناسنه وچوبانلر كنتوك
ومغرور دكلری عصالری وكلنكك برقازلرو دیوار یا زوعی ونكاسه
تشدیدی داخی جایزدر وقوه حصار قرشی عورت معناسنده كلور دیش
دنش **ورك كریز** كاف عجمیله بانك ضم وكسری جایزدر شمس فخری زیركه
ودانا معناسنه نقل ایلدی واشبو بیتی انشا ایلدی **شمس فخری** بجاز دولت
دولتت سرنتاید كسی كه بود خرد دانا وكربز وقوتلو معناسنه واول

كسه بكد

كسه كه غایتده طرار اولا والذه غوج خداع معناسنه تعریب ایدوب
جربزه دیرلر وقاقله قورتره داخی دیرلر فانوت اذیله بو بیته نقل اولنمش
زكرز كاف عجمیله بیوك چاق وبعضلر دیرمو یاق دبشلر تعریب
ایدوب جرده دیرلر **زوكروز** شمس فخری دساتیر ارباب لغت شادی
وطرب وصحیح معناسنه نقل ایتمشدر **شمس فخری** رفرح دولت اومیدكاه
دركاهش اكرچه دارد اقبال احكام وجاه دوكروز حلبی عبرت
آخرینه دیرلر دیش وآخره زاء عجمیله داخی رویدردیش **چی كرز**
كر بختن لفظندن اسم مصدر وصیغه امر ووصف تركیبیله **شخب**
كشنز صحاح عجم صاحبی مثله دیش **شنب كشنیز** تكه به چحینك
اركنه دیرلر زیرا كشنیزها بوركارك نه دیرلر ضم كاف عجمیله وشینك فتحه سی
وسكونی جایزدر **ناكناز** كوكنار اغاجی **تی كیز** سیدكه بول معناسنه
كذ كنارز اكثر دالله امكی قلمه كه هدر لفظندن تخفیف اولنمشدر
اما شمس فخری كزبر خاتمه سند. كتورشدر و انشا ایشدوكی بیت مجلدنده
مسطوردر **شمس فخری** ایا شهر یاری كه بیت درآرد زحل دار بالای این هفت
كنبذ **كندز** ضم داله قندز معناسنه در **كندوز** جوالدور **فی لیلو**
بسیار خور وكاهل معناسنه **وا كواز** اوكنكره دیدكلری اغاج
كه آنوكله صغر سورزلر **وفی** دو دستانرا بیا فنی براده مرد تمنی بكوفتی
بكواز **وكوز** كاف عجمیله قوز جوز معناسنه واوطرق تیز معناسنه
ای خواجه فلان الدین كه ریشت كوز باد ریشت نشی نیست
زرندان آزاد برریش توبكی كوز كرد خواهم زد زانان كه بزندان
نتوانیش كشاد **كوز آوبز** برداق اماجق وتوق دیش **كوز** آكوی
وه البرز كوه البرز برمشهور عظیم طاغ آدیدر **كوالدوز**
كاف عجمیله جوالدوز **ودر كودرز** كاف عجمیله ایران پادشاهلرندن
كیقباد سردارلرندن كشواد اوغلیدركه اولاد ایله مشهوردر اولور
لرندندر **فردوسی** با ایران پس رستم نامدار بودی چو كودرز دیكر
سوار

نوع اوله اللام المكسورة

یی لیز قوه حصاری خوار وحقیر معناسنه دردیش

اللام المضمومه

لعبت باز اویونجی فی لغه تركیده بلیجه مثل دیدكلری شمس فخری

فن سومرد رعلم بدائع الصنائع نام رساله سنده لغزی بو وجهله
توریف ایمشدر بدانکه لغز بپارسی چیست آنرا کویند مثلا شاعر سؤاله
کند از کیفیت چیزی بطریق مخلطه واین صنعت بحقیقت همان
معماست الا اکثر دراول این صنعت بطریق سؤال آورد شود مثالش
از شعر عرب وما ناکح اختین جهرا وخفیة • ولیس علیه فی النکاح سبیل
متی یغش هذا یغش فی الحال هذه • وان لم یعل لم یجده بمیل • یزیدها
عند المشیب تعمدا • ویزا دهذا فی البعول قلیل • ولهم درمعیار جمالی
بنماندست در حریم بی عیب از ضمیر توهیچ کون لغز عبید
اثجیده معناسنه در که جمعی قاجی کلور

نوع اولده المیم المفتوحة

آماز بعض ارباب لغت شکن معناسنه نقل ایتمشلردر فخری شکافی
باشدکه درچوب ودیوار وغیره افتد دیمش وبو بیت شاهد کتورمش
بیت خراج ملک زعدلت صحیح کشت چنانکه • که چشم وزلف بتان بی فتور
باشد وماز **عنصری** شود خزینه کوهر چو کنج باد آورد • زدست بردی
کفش موج کوش ماهی ماز • **اسدی** هرآن مرغ کزوی بر پرواز شد زرحمش
دلکوه پرماز شد • و سرزنه معناسنه وبو نوع مسهلدا رود ردیرلر
دیش **آلاموت مارآموز** بیلا نجی **آکی ما بیز** سلک علفی معناسنه
با ع اسامیسی کاخ لفظنده بحر اولمشدر **آکی ماهیز** صو
توبروجی **دآمراد** کندرا اوزغانی **دمرز** طبیعی صنوبردرکه
اقلیم ده وبستان اوکلر نده ودکلر قارقلرنده استعمال اولنور
نمجی هرمرزکه آن درکنف معدلت تست پیوسته طوزخت نبادست
دلان مرز اما بیرلانی بقلندن وابانه ترصدن شویله اکلانورکه ایکی
قارنکداراسنده اولان بوری یره دیرلردیمش وچمن ونشستنکاه
وزمین وسامان وکوزدن بیت آمه وسوراخ واوتلاق معناسنه
فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله تحقیق ایتمشلرکه مرز صنوبر در
فارسیده که لسان عربیه انکا تخوم دیرلر بو عبارت ترکجه لدر ده شایعدر
صنوبر صنوره دیمکدر یرده تخوم تخومه دیرلر مرز با ندر جزو اولان
مرز بو معنا یه در سرحد بکلربنه که ترکجه لده اوچ بکی دیرلر عجم مرزبان دیر
بیت خبذا ملکی که باشد روز وشب عدل وانصافش درانجا مرزبان

نغ مغز باشده نجی بینی دماغ معناسنه وکوکه ایچنده کی ایلک
مخ معناسنه وهرشینک خلاصه سنده استعمال اولنور ویاغ معناسنه
ده نقل اولنمشدر **کرکاز مکرکاز** میروان معناسنه **بیت** بکو کم تو ات
در بیشه مکرکازه • تا بروت نه زورجه باز **وی مور** قورو
اوزم

المیم المکسورة

مغیاز شاکردانه **نغ میغ دوز** کیکیز **شکوفه شلوز** قایسی
وزردالو معناسنه **بی میز** ارباب لغت قونق مهمان معناسنه وصیغه
امر معناسنده در میزیدن لفظندن ایسه دیمکدر اولور یعنی بول ایله
وبعض ترکیبلرده صفت داخی استعمال اولنور دیمشلر ناظم محقق
دقایق الحقایقده بویله تحقیق وتدقیق ایتمشلر که میز قونوغه اسم خاص
دکلدرکه بو بیتده واقعدر **بیت** مکادم ونعمت باد میز باید کرم • بخوان جود
تو صاحب دلان وشاهان میز • مهمان ایله بونک فرقی واردرکه
بو وضع خاص ایله موضوعدر انونکا طلاقی وضع عام ترکیبی حسبیله در
میز اسم جامد اولنجاق معناسی ذکر اولاندر مشتقاتدن اولنجاق
اوردرمیزیدندن نته که بو بیتلرده واقعدر **نظم** هر کرا بخت یار خفتوبود
کو بشو برد دراز کور انکیز • یا بکردار نیز بر سر شیر • چیره کرد دبکوشش
اندر میز **یو میونز** قوری اوزم موز معناسنه

المیم المضمومة

رغ مغز یا یا نجی وکجی یوکی **زومروز** هوی قرنده بر قبیله در
شکم مشکز بلغاری دیرکلری خوش قوقولو دری وسختیان
دوشک وسختیاندن خانی معناسنه **موزدوز** اولجی آ. تاز
تونش غنج ودلال معناسنه اسم مصدردر **بیت** کر بر سرو چشم من نشینی
نازت بکشم که نازنینی • وناز بدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی
در ونعمت وخوشلق ع بنا زای بر ونا ز دلنواز **آساناساز** مخالف
معناسنه **بچی بنیز** غایتده اوجی بوری وکسکین سنه تیلج وتیزد
وبچاق وغیری اولسون **بجی بجیز** حیله کینین معناسنه **بجی بجیز**
قره حصاری بیچیدن معناسنه نقل ایتمش **جی بجیز** بوصو بیزی
کمنکاه معناسنه وبوصو کینین معناسنه **شمی** سپهر در ره اعدای او
کشید کمان زمانه درره بدخواه او کشاد کمیز **نژ** نه از لفظندن

تخفیف اولنمشلر بیت ازلی رسم بود در بانش • نوزلی صنج بود
دربانی • نغز هر سنه نکا ایوسنه وخیادنه دیرلر نعمتی وچابک
معناسنه ده کلور دیشی نسب بدش نغز را مشکوی چنک زن •
یکی نیمه مرد وی کو نیمه زن • فتأمل نفت انداز طوب آتیجی و نفت
آتیجی نماز معروف عبادتدرکه اهل اسلامه بش وقتده فرض اولندر
بعدالوحی یدی ییلدن صکره وزکوة بعدالهجره بربوچق ییلدن
صکره وصوم بعدالزکوة ایکی ییلدن صکره فرض اولوب وحج تحریر
سکزنجی سنده واقع اولمشدر ورق نوروز تاریخ نصر صاحبی
الشیخ تقی الدین المقریزی روح الله روحه نوروزک سبب تسمیه و وضعنده
بویله بیان ایدرکه صاحب القصص والاخبار وهب ابن منبه روایت
ایدرکه نمرود مردود خلیل جلیل حضرت ابراهیم علیه الصلاة والسلام
آتشه آتدقده اول زمانده عالمده عظیم اوارده لرظاهر اولوب اولکون
اولکیجه جمیع آتشلرک حرارتی منطفی اولوب اهل دنیادن بیراحد بارد
استفاع ایلمدی بوسببدن خلق عالم اولکون وکیجه یه عظیم اعتبار ایدوب
هر ییل اولکون وکیجه کلدکده آتشلر یاقوب صاحدکه یاقیلوب اول
کونه نوروز النیروز دیدیلر لسان سریانیده بیرامدر بک کلمه اولوب
ابن عباس رضی الله عنهما نوروزده عید ایتدکلرینک سببندن
سؤال اولندقده بیورمشلرکه بیلک اخری تمام اولوب اول سنه دخول
ایدیجک پادشاهلر وزرا و ندما وبکلرینه وبیکلرینه خلعتلر ویروب
واحسانلر ایدوب وسایر خلق عالم اصحاب واحبابلرینه انواع
تحف وهدایا کوندروب اعجام طایفه سی سنت اتخاذ ایتدیلر
وحافظ ابوالقاسم علی بن عساکر تاریخ دمشقده ابن عباسدن رضی الله عنهما
روایت ایدرکه وقتاکه فرعون یجون قومنه ان هذا لساحر علیم دیدی
انلر دخی اجلرکه شهرلرده سحره جمع ایله فرعون حضرت موسی علیه الصلاة
والسلام فاجعل بیننا وبینک موعدا لا نخلفه نحن ولا انت
اولکون سن و هوره وسحره جمع اولوب دیدی حضرت موسی علیه السلام نه
علم یوم الزینة دیدی اتفاقا اولیغم اول سنه وسبت کونی ایدی که
بوهم نوروز ایدی بیر روایتده سحره وفرعون دیدیلرکه موسی ایله بیر کونده
وعده ایله نوروزده یدی اول یوم زینتده بر وعده ایلدیکی عید اکبر کوزده

اوله

تفصیل نوروز

اولکون سبت ایدی که خلق عالم جمع اولدی بعضلر دیدیلر نوروز
قوی آلونلدن آذارک اولی دردی و قبطیده بر جهات آبی ایدی
بعضلر ملوک فرسدن جمشید احداث ایلدی دیدیلر وتاکم اقالیم سبعه بر
ملکه اولدی وکندوده بر اصلاح خصم قالمدی اول کونی بیرام ایدوب نوروز
دیو آد قودی یعنی یکی کون دیمک مراد ایدندی بعضلر حضرت سلیمان علیه السلام
خاتمی رجوع اتدکی کونه نوروز دیدی دیدیلر بعضلر حضرت ایوب علیه السلام
شفا بولدوغی کونه که حق تعالی قرآن عظیمنده بویورر ارکض برجلک
هذا مغتسل بارد وشراب اولکونه عید ایدوب اولری صولاینج
اندیلر بعضلر دیدیلرکه شامده بنی اسرائیلدن بیر سبطه طاعون کلوب
اول قوم عراقه کتدیلر ملک عجم خبرلرن ایشیدیجک انلرک جمله سن بیر حصار
ایچنه قویدی اول قوم دردت بیک نفر کسنه ایدی جمله سی انده هلاک
اولدیلر اول زمانده اولان انبیادن بیر نبیه وحی نازل اولوب فلان
سبط ایله که اول حصارده هلاک اولشلر ایدی انلرک ایله فلان شهرکه قومی
اوزرینه وار حرب ایله دیو امر اولیجاق یا ربت نیجه حرب ایده بن اول
قوم هلاک اولشلردر دیجک بن انلری احیا ایدهرین دیو وحی کلوب
بیر کیجه اول حظیره اوزرینه یاغمور یاغوب اول هلاک اولان قوم بقدرة
الله کیرو حیوة بولدیلر مذکور قومک حقنده درکه حق جل وعلا قرآن عظیمنده
بویورر الم تر الی الذین خرجوا من دیارهم وهم الوف حذر الموت فقال لهم الله
موتوا ثم احیاهم بو خبر ملک فارسه واریجاق بو کونی مبارک طوتوک دیو
اراده ایدوب خلق بیر بیرلرینه اوزرینه صولر صاچوب شادلق ایدوب
اولکون یوم نوروز اولوب الی الیوم عادت اولدی روز نوروزده صو
صاچمک سببنی مأمون خلیفه دن سؤال ایدیجک بوجهله جواب ویردی
که الله تعالی قرآن عظیمنده بویورر الم تر الی الذین خرجوا من دیارهم وهم الوف
حذر الموت فقال لهم الله موتوا ثم احیاهم بنی اسرائیلدن بیر قوم طاعوندن
قاچوب بعضلر جهاده اراده لندقده قتلدن خوف ایدوب دیارلرندن چقوب
قاچدیلر حق تعالی اول قومک جمله سنی هلاک ایدوب تونی بیلدیلرکه موتدن
بیر زنده نجات بولماز بعده انبیادن حزقیل علیه السلام واسطه سیله احیا ایلدی
اولکونی عید ایدوب بیر بیرلرینه اوزرینه صولر صاچوب شادلقلر ایتدیلر
واول کون کلیجک صولر صاچمق عادت ایتدیلر الیوم هنا عادت قالدی

وبعض معتبر تواریخده بو وجهله مسطور و مذکوردرکه وقتاکه جمشیدك
سلطنتی یدی یوز ییله یتشدی جمیع عمرنده باشی و دیشی و سایر اعضاسندن
بیری هیچ آغریمامغین مغرور اولوب غروری و دولت وتکبری دماغنه سرایت ایدوب خیال
صالوب کندو صورتنه بتلر دوزدروب اقالیمه پراکنده ایدوب اکا سجده
اتمکه امر ایلدی سجده ایتمیانی آتشده یاقدی اوچیوز ییل مقداری بو امر شنیعه
ومستمر اولوب خلق عالمی بت پرست ایلدی لاجرم مقتضای حکمت الهی اول
ایدیکه اکا جزا ایچون شداد عاده تقدیر ایلدی قرنداشی اوغلی ضحاك علوانی بی عسکر
عظیم ایله اوزرینه کوندروب مقابله و مقاتله ایتدکده صنوب تاج وتختندن آیرلوب
ایکی یوز ییلدن زیاده تنها و پیاده اوچ کون بیر یرده قرار ایتمیوب
دیرلرکه ربع مسکونی ایکی کره دور ایلدی عاقبت ولایت چینده طوتلوب
بیچقی ایله جسمنی پاره پاره ایلدیلر علی بن حمزه اصفهانی کتاب
اعیاد الفرس نام کتابده نقل ایدرکه نوروزی اول وضع ایدن جمشیددرکه
ملوك فرس اولکه پیشداذیلردر آخرنجیسیدر عدللری زیاده اولدوغندن
پیشداذ لقب قوشلردر معنای نوروز یوم جدیددر و نوروز اهل فرسه
یانسه یوم اعتدال ربیعیدر اهل هندك نوروزی عقرب اولوب اوچنده در
کانه اعتدال الهوا اول ولایتده اول زمانده اولور نته که ایام خریفدن مهرجان
ایدی وقتاکه ضحاك علوانی که بعضلر آدی بیوراسب دردیدیلر قتل
اتدوکی کونکه اولکون کندوسی فراغ خاطر ایله تخت سلطنته جلوس
اتدی عید ایدروب اولکونه مهرجان دیو آد قودی و اولکون نوروزدن
ایکی یکرمی ییل مقدم ایدی ابو جعفر محمد طبری دیرکه ضحاکك آدی بیوراسب
در ضحاك لقبیدر اصلی یمنده بنی حمیر قبیله سندندر نسلی سام بن
حضرت نوح علیه السلامه چیقار وبعضلر دیدیلرکه ضحاك نمرود بن کنعان
بن هوشنکدر ابن وصیف شاه ملوك قبطیه مسعاوش ذکرنده دیرکه
مصرده نوروزی اول اول وضع ایلدی کواکبه اکرام ایتدیکی کون مشعل یاقوب
ایچوب عید ایدرلردی علامة العلماء واکثر العلماء واحد الحکماء المتبحر
افضل الفضلاء المتوحدین امام ربانی ابو القاسم حسین بن محمد رفع الله
روحه که راغب اصفهانی دیمکله مشهوردر محاضرات الادبا ومبتغی الکلام نام
کتابنده نوروز ایله مهرجان بیاننده بویله دیرکه جمشیدکه بعضلر طهمورثك
قرنداشیدر بعضلر قرنداشی اوغلیدر دیدیلر چون سلطنت تختنه اوتوردی

جهانی مملکتنی عدل وداد ایله زیب وزینت ویردی ایرانشهر اقلیمنك
تختیکه ارض بابلدر تعمیر ایدوب وتمامت ربع مسکونده حاکم وممالکنه والیلر قوروب
عالمك سلاطین واشرافنی جمع ایدوب ضیافت اتدی اولکون کتب جمالیه دخی
تحویل اتمشدی اولکونك آدینی نوروز قودی وهر ییل اولکون کلدکده بیرام
ایتمکی عادت اتدی ومدت سلطنتی بیکا الکی ییله یتشدی طبری ایله نوك
قتلی بیوراسبه منسوبدر غیری تواریخده بوقدر بعده یرینه بیوراسب
پادشاه اولدی فردوسی یکی بود اندران روزکار ز دشت سواران نیزه کذار
کرانمایه هم شاد وهم نیکمرد ز ترس جهاندار باباد سرد که مرداس نام کرانمایه بود
بداد ودهش برتری پایه بود ز هر یک هزار آمدش بجای پسر بد مر این
پاکدین را یکی که از مهر بهره نبود اندکی جهانجوی را نام ضحاك بود
دلیر وسبکسار وناپاك بود همه بیوراسبش همی خواندند چنین نام
بر پهلوی راندند کجا بیور از پهلوانی شمار بود در زبان دری ده هزار
ز اسبان تازی بزرین ستام ورا بود بیور که بردند نام ونیردن که بعضلر
جمشید نبیره سیدر بعضلر ابتین اوغلیدر که طهمورث نسلندندر در
ضحاکك اوزرینه خروج وهجوم ایدوب مغرب ولایتنی طوتوب دماوند
طاغنده بیر قویو ایچنده حبس ایتدی اولکون مهرماه آینك یکرمی ایدی
آدینی مهرجان قویوب اولکونه تعظیم سنت اولدی نوروز مهرجاندن ایکی
بیك ییل مقدم ایدی وبعضلر نوروز کیومرث بن هبة الله بن حضرت آدم
علیه السلام طوغدوغی کوندر دیدیلر زیرا کیومرث طوغدوغی کون دیوار
یتلی چمن طاغ اولوب جمیع اغاجلر وتشنه بیتدی ویردیلر کیومرث کراچنه و
کیومرث حی ناطق دیمکدر بعضلر نوروز حق جل وعلا ظلمتی نور ایله خرق و
یری وکوکی براتدوب دنیایی تکوین ایدوب فلکه دوران ایلدوکی کوندر
دیدیلر اما صو صاچق زمانه اوایلده بیر قوم نمایش تخلیق مستولی اولوب
مدت مدیده یاغمور یاغمیوب اوت بتمیوب جمیع دواب ووحوشلری و
خلقك اکثری جوعدن هلاك اولوب بعده حق تعالی یاغمور یاغدروب اول
قوم غایت فرحلرندن بیر بیرینك اوزرینه صولر صاچدیلر بعده اولکون کلدکده
بیرام ایدروب صو صاچمق عادت ایدندیلر الی آخر الدهر مجوس بیده سنت اولدی
بعضلر نوروز اول اولدوکی کوندرکه زو بن طهماسب که منوچهرك نبیره سیدر
ایکن دوغدی حضرت عیسی علیه السلامدن چوق زمان مقدم ایدی سبب

بو قولدن کیومرث حضرت شیث عبد الله اوغلیدر

اولاقلیمه غاینده قحطلق مستولی اولوب شویلکه زوکک باباسی طعما سبب
اولوب قحطلق ده هلاک اولوب زاب مهدده ایلای سوزه کلوب اول رحیم
وکریم دن یاغمور طلب ایلدی عند الله دعاسی قبول اولوب یاغمور یاغمغین
اعجام اولکونه تعظیم ایدوب بیرام اتمکی عادت ایتدیلر

اون ایکی برجلرک

اسامیسی واعدادی وسایر اموری بیانندهدر معلوم اولا که
زمان اولده فضلا وعقلا حکما سکزنجی فلکی که جمله سیاره وثابت انوکله
حرکت ایدرلر اون ایکی بخش ایلدیلر وهر بخشه بر برج آد ویردیلر
وهر برجی اوتوزه قسمت ایلدیلر وهر بیرینه درجه دیدیلر وهر
درجه یی التمشه قسمت ایدوب هر بیرینه دقیقه دیدیلر عدد
درجات یکرم طقوزدن زیاده اولماز زیرا اوتوز اولیجاق بر برج اولور
ودقیقه داخی التمش طقوزدن ارتوق اولماز التمش اولیجاق بر درجه اولور
واون ایکی هر بیرینه ابجده کی ثوابت بیلدیزلردن باعلمتی صورت
حسیه سنه نظر ایدوب تشبیه آد ویردیلر حمل برجنده صورت
حملیة احساس ایدوب حمل دیدیلر ثور برجنده صورت ثور احساس
ایدوب ثور دیدیلر باقیسنده داخی بو وجهله اعتبار ایدوب آد ویردیلر
بعده سکزنجی فلکک حرکت خاصه سنه مطلع اولدیلر برجلری طقوزنجی
فلکده اعتبار ایتدیلر بو اعتبار ایله حمل صورت حملیة یی مشتمل قسمک
آدی اولماز بلکه اوزرینده ونمتند وطوشنده واقع اولانک آدی
اولور واول اون ایکی برجک اسامیسی بو قطعهده علی الترتیب مذکوردر
قطعه برجها دیدم که از شرق بر آوردند سر • جمله در تسبیح ودر تقدیس
حی لایموت • چون حمل چون ثور چون جوزا وسرطان واسد • سنبله
میزان وعقرب قوس وجدی ودلو وحوت • خانهای کواکب سیاره نظم
یکی بیکی جمله را کبردم نام • زاختران صاحب اتفاق بدوام • اولین
از بروج تا هشتم • نام آن بره وان دکر کژدم • هر دو مریخ را اندر بیوت
همچو برجیس را کمان تا حوت • تیر را خانه خوشه وجوزا • مر زحل راست
جدی ودلو عطا • زهره را خانه ثور با میزان • شمس را شیر وماه را
سرطان • ذکر اولنان اون ایکی برج مذکوردری بیلدزلرک خانه لریدر که
بیرندن بیرینه سیر ایدرلر کیمیسی تیز کیمیسی کچ کنک سیری آکرچه

هو

هر کون مقدارده برابردر تفاوتی یوقدر اما کتن اوج وحضیضه نظر
تفاوت قطع ایدر کیمنده اوتوز طوقوز کیمنده اکسک نتکه فضلادن بیری
بوبابده بو قطعه یی نظم ایلمشدر قطعه خور بجوزا سی ودو سی بکیست
حمل وثور وشیر یا بسی وبیستی • دلو ومیزان وحوت وعقرب سی •
بیست ونه قوس وجدی بی کم وبیش • بیری بو وجهله نظم ایتمشدر که
مشهوردر ست لاولا لب لا ولالا شیء ما است • کل کنطو کط کل مهموکوته است

سبعه سیاره نک

اسامیسی وسایر اموری بیانندهدر معلوم اولا که یدی بیلدزلرک هر
بیریسی بر فلکده ثبت در کونا اولمشدر اول فلکک حرکتیله مغربدن
مشرقه حرکت ایدر هر بیری حرکت خاص ایله بو سببدن سبعه سیاره
دیرلر فلک اعظم که فلک اطلس وفلک الافلاک داخی دیرلر مجموعنی غایتیله
قسر ایله غربی فلکلرک عکسی مشرقدن مغربه حرکت ایدر ورر مجسطی صاحبی
بطلیموس افلاکی طقوز زعم ایدوب اولکی ارضه قریبدر وسایرلردن اصغردر
که فلک قمردر بعده فلک عطارد بعده زهره بعده شمس بعده مریخ بعده
مشتری بعده زحلدر سکزنجی فلک بروجدر که کواکب ثابته اندهدر
بیری بیرندن اکبردر طقوزنجیسی فلک اعظم درکه جمیع افلاکه اوزرینه حاکمدر
اما فلک اثیر دیرلر زیرا اول غیریسنه تأثیر ایدوب غیریسیلکا تأثیر ایتمزلر
بر کون وبر کیجه ده قسر ایله افلاکی دوّر ایدر ابو حیان توحیدی حکایت
ایدرکه ابن بکیر بطلیموسه مخالفدر قال ابن بکیر دون فلک القمر فلکان
هما سبب المد والجزر ویقطعان الفلک کل یوم ولیلة مرتین وهذا من آرائه
التی انفرد بها ولم اجد احدا یوافقه علیها والصناعة برهانیة ولا اعرف
ای برهان قام له علی هذه الدعوی وسبعه سیاره نک عدد وفارسی
اسامیسی بو بیتلرده علی الترتیب نظم اولنمشدر قطعه نام سیاره کان
شنوی زمن که بترتیب کفتم از اسفل • قمرست وعطارد وزهره • شمس ومریخ
ومشتری وزحل • فارسیجه نامهری بیت مه وتیر وناهید وهم آفتاب
چو بهرام وبرجیس وکیوان بود • یدنجی فلکده زحل در رفاه سیدد
بیت زحل شرف مریخه بز ثمند • فتز اهرمت بعطارد الاقمار
کیوان دیرلر بر دوری اوتوز ییلده تمام ایدر بر کون بر کیجه ده ایکی بوجق
دقیقه وهر برجی ایکی بوجق ییلده قطع ایدر هر اوغلن ایکی بوجق آیده درت

بوجقا آی راجع اولور اَلتنجی فلکده **مشتری** در لسان مجیده برجیس
واورمزد وهرموز وزاوش دیرلر عمری آتمش ایکی یاشنده قطع ایدر وواوش
اون ایکی ییلده بیردوری تمام ایلر هر برجی بر ییلده قطع ایدر
اوج آیده درت آی راجع اولور بشنجی فلکده **مریخ** در فارسیجه بهرام
دیرلر بر ییل واون بیربوجق آیده بیر دوری تمام ایلر وهر برجی چون مستقیم
ومتکرر اولا بیر بوجوق آیده قطع ایلر هر ایکی ییل وبیر بوجوق آیده
ایکی بوجوق آی راجع اولور دردنجی فلکده **شمس** در فارسیده آدی خورشید
وشید وخور در اون ایکی برجی اوچ یوز التمش التی کون وتقریبا ربع یومده
قطع ایلر اوچنجی فلکده **زهره** در فارسیده آدی ناهید در دوری بر ییلده
تمام ایدر هر برجی چون مستقیم ومتکرر اولا یکرمی بدی کونده قطع
ایلر وبیر ییل وبیدی بوجوق آیده بیر بوجوق آی راجع اولور واما الزهرة
فانها یقیم فی کل برج اربع وعشرین یوما فاذا ترددت فی بعضها اقامت اربعة
اشهر من درج الازرر ایکنجی فلکده **عطارد** در لسان فارسیده تیر
در اول اون ایکی برجی بیر ییلده دور ایلر هر برجی چون مستقیم ومتکرر
اولا اون التی کونده قطع ایلر وهر یوز اون التی کونده یکرمی ایکی کون
راجع اولور واما العطارد فانه یقیم فی کل برج اثنی عشر یوما فاذا تردد
فی بعضها اقامت شهرین اولکی فلکده **قمر** در فارسیده آدی ماه
در ترکیده آی دیرلر دوری یکرمی یدی کیجه وکوندز وثلثده تمام ایلر
وهر برجی ایکی کونده زیاده واوج کوندن اکسکده قطع ایلر واما
القمر فی ثمان وعشرین یوما تقطع الفلک وکل برج اقل من یومین ونصف
وهو اسرع المتبر لاجل صغره فی فلکه ویسمی فتح النجوم ومذکور
سبعهء سیاره دن شمس وقمره نیرین دیرلر کنشه نیر اعظم قمره نیر
اصغر دیرلر باقی بشنه خمسه متحیره دیرلر اول جهتدن که انلرده گاه
استقامت اولور بعده وقوف بعده رجوع کیرو استقامت اولور اما
نیرینده استقامتدن غیری اولماز وزحل ومشتری به علویین دیرلر
وعطارد وزهره یه سفلیین دیرلر قمره وعقده راس اهل ابدلر د
زحل وعقده ذنبه نحسین دیرلر زحله نحس اکبر وعقده ذنبه نحس اصغر دیرلر ومشتری
وزهره یه سعدین دیرلر مشتری یه سعد اکبر زهره یه سعد اصغر دیرلر عطارد
ممتزج دیرلر سعد ایله سعد نحس ایله نحس اولور

ارقام بروج نظم

مرج

مرد دانا دل ستاره شناس • چون درین علم را نهاد اساس
رقم برجها که اعداد • از حساب جمل گرفت و نهاد • از حمل صفر الف
ز ثور نشان • باز جوزا وجیم از سرطان • چون اسد دال کرد و سنبله ها
واو میزان نهاد وعقرب زا • قوس حا طا نشان جدی نهاد • دلو را یا
یا الف با ماهی داد •

طبایع بروج سبعهء سیاره نظم

آتشی آمد حمل آنگه اسد پس برج قوس • باز ثور وسنبله با جدی خاکی طبع و دور
برج منسوب هوا جوزا ومیزانست ودلو • آب را سرطان وعقرب قسمت افتاد ست وحوت

تذکیر وتانیث بروج نظم

بشناس از بروج ماده ونر • تا در احکام باشدت رهبر • نر حمل دان
وثور ماده شناس • همچنین تا بحوت گیر قیاس •

بروج منقلب وثابت وذو جسدین نظم

بر فلک برج منقلب چارست • اندرین باب حکم بسیارست • حمل است
اول ودگر سرطان • باز میزان وجدی نیک بدان • ثابت آمد بوصف چار دگر
عقرب ودلو وثور وشیر شمر • قوس وجوزا وخوشه وماهی • وصف ایشان
اگر ز من خواهی • گویم این علم هست بر من عین • که بود این چهار ذو جسدین

بروج شرقی وغربی وشمالی وجنوبی نظم

شرقی آمد از بروج بدان • بره وباز شیر وباز کمان • وانکه شان غربی خواند
برج جوزا ودلو ومیزانند • سرطانست وماهی وعقرب • آنکه دارند از شمال نسب
ثور با سنبله است وجدی بهم • که برآرند از جنوب علم •

عدد کواکب سیاره وثابت نظم

حکما پیش ازین بحکم رصد • اخترانرا گرفته اند عدد • باند وبیست
آمدند وهزار • هفت ازیشان کواکب سیار • ثابتانست نام دیگرها
کر ازیشان نکنند بیگرها •

خانهاء کواکب سیاره نظم

حمل وعقربست با بهرام • قوس وحوت مشتری را دام • ثور ومیزان جو
خانهء زهره آمدست • مر زحل راست جدی ودلو تمام • تیر جوزا وخوشه مه
سرطان • خانهء آفتاب شیر مقام •

ارقام کواکب سبعه نظم

قمر
آخر نام حرف هر اختر • بر کشی جمله را در دفتر • همچو از سین شمس واز
بر هیئی گن قیاس پنج دگر •

شرف کواکب سیاره نظم

شرف آفتاب دان بحمل • ثور را مه شرف شناس محل • مر زحل را شرف بود میزان
٢١ ٣ ١٩

شرف مشتریست در سرطان • یابد از جدی هم شرف بهرام
همچو از حوت زهرهٔ خوش نام • تیر را سنبله است بیت شرف
همچنین آمد این بباز شنف • شرف رأس خانهٔ تیرست • ذنب
اندر کمان شرف کیرست • معلوم اولا که هر کوکبک شرف مذکور بورجلر
ده در آلتنده یازیلان ارقام درجه یه اشارتدر که اول درجه یه وارد قده
قوتی زیاده اولور اندن بجدکجه نقصان بولور   درجات شرف کواکب نظم
شرف شمس نوزده درج است • یاد کیر این که مایه فرح است • شرف زهره
هفت کیر و دو بیست • از درج آنکه در حساب قویست • شرف تیر نیز پنج
و ده است • سه درج از شرف نصیب مه است • درجات ستارهٔ کیوان
در شرف کمتر از سه هفت مدان • وان برجیس پانزده است و چهار
وان بهرام هشت و بیست شمار   سه درج رأس را بود ز شرف
در ذنب را همین رسد به کنف •   الارض سبعة اقالیم
منسوبة علی عدد الکواکب السبعة فالاول منها ما نسب الی زحل وهو بلاد
الهند متعلق بلون السواد والثانی الی المشتری وهو بلاد الصین
متعلق بلون الازرق والثالث الی المریخ وهو بلاد الترک متعلق بلون
الاحمر والرابع الی الشمس وهو بلاد خراسان متعلق بلون الاصفر والخامس
الی الزهرة وهو بلاد ماوراء النهر متعلق بلون الابیض والسادس الی
عطارد وهو بلاد الروم ممتزج بالالوان والسابع الی القمر وهو بلاد
البلخ متعلق بلون الاخضر   آفتابک بر مداری واردر که
برجلر اورتاسندن کچر اکا منطقة البروج دیرلر آنوکده دخی بر مداری
واردر ایکیسی بر موضعده بربرینه مقابل اولوب تقاطع ایدرلر
اول ایکی نقطهٔ تقاطعه جوزهرتین وعقدتین دیرلر مدارلرک هر
بر نیمه سی جانب شمالده اولور و بر نیمه سی جانب جنوبده اولور اول
عقده که ماه اندن کچدکده شمالی اولور اکا رأس دیرلر اول عقده که جنوبی
اولور اکا ذنب دیرلر ورأس وذنبک سیری معکوسدر کواکب راجع کبی کیرو دونر
اون طقوز ییلده اون بر ییلده تمام ایدرلر بر برجی اون طقوز آیده
اون طقوز کونده قطع ایدرلر زحل پیران دهقانلرک واولو خاندانک
قدیم صاحبلرینک وسیاهلرک ییلدزیدر مشتری قضاة واشراف وارباب
مناصب کرامک ییلدزیدر مریخ سپاهیان وترکان ودزدان وجلادان

ییلدزیدر

ییلدزیدر   شمس پادشاهلر واولولر واهل اروزی ییلدزیدر
زهره عورتلر وخادملر واهل عشرت واهل طرب ییلدزیدر عطارد
یازیجیلر وارباب دیوان واهل فطانت وعالملر ییلدزیدر قمر رسوللر
ومسافرلر وپیکلر وپیاده رولر ییلدزیدر   صداقة الکواکب السیارة
وعداوتها علی مذهب اهل الهند   زحله عطارد وزهره صدیقیدر
مشتری ومریخ متوسطلردر شمس وقمر عدودر • مشتری شمس وقمر ومریخ صدیقیدر
زحل متوسطدر زهره وعطارد عدودر • مریخه مشتری وشمس صدیقیدر
عطارد متوسط • زحل وزهره عدودر • شمسه قمر ومشتری ومریخ صدیقیدر
عطارد متوسط • زحل وزهره عدودر • زهره یه زحل وعطارد صدیقیدر
مشتری متوسط • مریخ وقمر شمس عدودر • عطارده شمس وزهره صدیقیدر
مشتری وزحل متوسط قمر عدودر • قمره شمس صدیقیدر عدوسی یوقدر
اوج کواکب سیاره نظم   هست اوج زحل ببرج کمان • اوج برجیس را
سنبله دان • باز مریخ را ببرج اسد • اوج باشد اکر شوی برصد • اوج ماه بید
برج بیر افتاد • ماه زین هر دو بی نصیب افتاد • اوج خورشید زهره بهرام
هست برجی که کشت جوزا نام • اوج را هفتمین حضیض شمار • هفتمین
شرف هبوط انکار   حضیض کواکب سیاره نظم
اوج چون کشت مر ترا معلوم • در برابر بود حضیض نجوم • چون حضیض
زحل بجوزا در • وان برجیس را بحوت نکر • جای مریخ چونکه دلو آمد • در
حضیض است و بی نیاز آمد • شمس را چون حضیض برج کمان • زهره در روی
بکیش بیست میان • چون حضیض عطارد ست بثور • رزیّ سبب ممدود
سرطان خود   اوج وحضیض شمس وقمر وبش ستارهٔ متحیره هر ایکیسی بر ییلده
بر برجدن بر برجه وارورلر هر التمش الی سالدشمسیه بر درجه قطع
ایدرلر وحضیضلری اوجلری مقابلیدر الا عطاردک اوجک ایکی حضیضی
واردر اکی تثلیثنده اما قمرک اوجی وقت اجتماع واستقبالده اولور
وحضیضی تربیع آفتاب وقتنده اولور   هبوط کواکب سیاره نظم
چون شرف کشت مرترا معلوم   در برابر بود هبوط نجوم   چون
هبوط زحل ببرج حمل   وان برجیس برج جدی محل   برج مریخ چون بود
سرطان اندران رو را توهابطه دان   باز میزان هبوط خورشید است
هابط برج خوشه ناهید است   برج ماهی هبوط تیر آمد   عقرب آن مه را آمد

رأس هابط بود چو شد كمان • مر ذنب را هبوط جوزا دان •
وبال كواكب سياره نظم خانهٔ كوكب از بروج بگير • بر شمار و به بين
بنور ضمير • خانهٔ هفتمين وبال شناس • جمله معلوم كرددت بقياس
فرح و ترح كواكب نظم فرح تير برج طالع دان • وين ز تأثير صنع
صانع دان • فرح ماه ثالث از طالع • وان خورشيد نيست جز تاسع •
زهره در پنجمين بود پدرام • همچو در خانهٔ ششم بهرام • شاد در يازده
سعد اجل • در ده و دو فرح رسد بزحل • چون فرح كشت بر ترا معلوم • در
برابر ترح شود مفهوم • **احتراق كواكب نظم** هر ستاره كه اوفتد
با خور • در يكى برج و يك درج همبر • خلق را جمله اتفاق بود • كان
ستاره در احتراق بود • جز قمر را كه اين چنين دانند • محترق نى كه
مجتمع خوانند • **سبعهٔ سياره تذكير و تأنيث و ذكوره و اناثى و ليلى و نهارى منسوب اولانى نظم** زحل انكو بدشمنى سمر است
روز روى و نحس و خشك و نر است • مشترى را كه دوست پيروزى
سعد و نرد ان و كرم و تر روزى • باز مريخ نحس و نر و شبى • كرم و خشك
از طبيعتش طلبى • شمس هم كرم و خشك و روزى و نر • نحس را اجتماع
و سعد نظر • سعد و ماده است و سرد و تر زهره • تير سازنده باشد
و شهره • بعضى او را طبيعت نيست ممتزجست با هر كوكب طبيعت او كيرد
در تذكير و در تأنيث • وانكه ناشى ز اختران قمرست • سعد و ماده
شبى و سرد و ترست • **نظرات كواكب بيكديكر نظم**
نظر اختران بكن معلوم • تا بدانى تمام علم نجوم • چو دو كوكب بود به يرجى
در • يكدرج بيش نى ز يكديگر • دانكه مر هر دو را قران باشد • و بى
چنين حال بيكران باشد • در يكى از دو كه به برج سيم • باشد از نى به برج
يازدهم • دانكه تسديس باشد اين بيقين • نزع تربيع بشنو از بى اين
چارم است و دهم نظر كاهش • همه رنج و غمست همراهش • ور ز پنجم و
يا نهم نكرند • دانكه تثليث و دوستى اثرند • هفتمين خانه را مقابله
دان • اثرش كينه و مجادله دان • هر كوكبك تقابل خانه سى وبالدر
نيرينك خانه لرى وبال زحلدر • و زحلك خانه لرى وبال نيرينك در • و
مشترينك خانه لرى وبال عطاردر • و عطاردك خانه لرى وبال مشتريدر
و مريخك خانه لرى وبال زهره در و زهره نك خانه لرى وبال مريخ در • و رأس

ودنبك

ذنبك نه خانه لرى وار در نه وبال لرى والله اعلم **خداوندان نهار**
نظم روز يكشنبه است نسبت خور • دانكه دوشنبه است روز قمر •
روز سه شنبه آن بهرام است • آنكه مريخ مر ورا نام است • چارشنبه
كرفت كوكب تير • سعد را پنجشنبه آمد تير • زهره را داد جمعه و بزحل
داد شنبه خداى عز و جل • **خداوندان شب نظم**
شب يكشنبه آن تير آمد • زين سبب فرخ و بتر آمد • شب دوشنبه
آن برجيس است • اندرين قولها چه تلبيس است • شب سه شنبه آن
زهره شناس • چارشنبه شب زحل بقياس • شب پنجشنبه آن نصيب
خور است • شب آدينه صاحبش قمر است • **ارباب ساعات نظم**
ساعت اولين ز روز و ز شب • دانكه باشد از ان آن كوكب • كان شب
و روز را بدان نسبت • كرده باشد حكيم ار حكمت • وان دكر كوكبى كه زو
فرو • دومين ساعتست ساعت او • مرسوم را همين شناس اساس
بر همين كن بجمله هفت قياس • **درجات افلاك نظم**
درجات فلك بر استاد • سيصد و شصت آمد از بنياد • هر يكى
برج از ان درج سى داست • هر درج از دقيقه شصت ز هست
ثانيه شصت يكدقيقه شناس • همچنين تا بعاشرست قياس •
ايام نحسات نظم
هفت روزى نحس دان اندر مهى • كر نكه دارى شوى فارغ ز رنج
سه و پنج سيزده با شانزده • بيست و يك با بيست چار و بيست
و پنج • **ديكر عربى نظم** محمد يرعاهوا كه فحل • تعوذ
ليالى بطل الامل • فكان منقوطا نشر من ل • وما كان مسقوطها
نحس كل • **ديكرست** احذر نحوسا دور شهر تردد •
عدتها فيما عدا المهملة • وهو ايك آخر چهارشنبه سى نحس
اكبردر • **تقويمده دبادنيلان تواريخ**
بياننده در التاريخ عبارة عن يوم ينسب اليه ما يأتى بعده
و قيل ايضا التاريخ عبارة عن مدة معلومة يعتد من اول زمن
مفروض يعرف بها الاوقات المحدودة معلوم اولدى كه تاريخك
غايت و قدر جميع احوال دنيويه و امور دينيه ده هوا مثك تاريخى وار در
كه معاملات لرنده و زمانلرى اوقاتنى بيلكده اكا محتاجلردر حضرت آدم عليه السلام

جنتدن دنیایه هبوط ایدلدن برو تاریخ مستعملدر هر زمانده بر
وجهله اعتبار واستعمال اولنوردی بر امر عظیم واقع اولسه اندن
تاریخ یازرلردی مثلا اولا حضرت آدم علیه السلام دنیایه هبوط ایدوب
اولادی عالمه منتشر اولدقده اوغوللری هبوط آدمدن تاریخ قودیلر
حضرت نوح عم مبعث اولنجه بعده بعثت نوحدن عم طوفانه دکین
یازدیلر بعده طوفاندن تا ابرهیم خلیله عم کلنجه بعده حضرت اسماعیل
علیه السلام اولادی چوغالوب حضرت اسحاقدن عم مفارقت ایتدکده
اولاد اسحاق تا ابرهیمدن عم مبعث حضرت یوسفه عم کلنجه
یازدیلر ومبعث یوسفدن عم مبعث حضرت موسی یه عم کلنجه ومبعث
موسادن عم مبعث حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم کلنجه یازدیلر
کیمی وفات حضرت یعقوبه کلنجه عم وکیمی حضرت موسی بنی اسرائیل ایله مصردن
چیقدوغی زماندن وکیمی ملکه سلیماندن وکیمی بخت نصر قدس
شریفی خراب ایتدوکی زماندن یازمشلردر حالا مبعث حضرت عیسا
دندر عم اما نصاری قومنک تاریخی معتبر واعظملرینک طائفه
مجوسی ابتدا تا دیکلری هبوط حضرت آدمدن عم یازوب بعده قتل
دارا بعده ظهور اسکندر بعده ملک اردشیر بعده ولادت حضرت
رسالت پناهدن صلی الله علیه وسلم بعده ملک یزدجرد شهریار بن پرویزدن
یازوب اما اهل شرع رسول اکرمک صلی الله علیه وسلم ولادتلرندن یازدقلری
سببنی اصحاب تواریخ یازمشلردر پوشیده اولمیه که امم سالفه تواریخ
بیر حادثه عظمی وقوعندن یازرلر ایدی که سابقا ذکر اولنمشدر حین
ولادت حضرت رسالت پناهده واقع اولان حوادث بیر
تاریخده واقع اولمامشدر تفصیللرینک بعضی بودرکه ذکر اولنور
اول وقتده دریاچه ساوه که شهر ساوه اوکنده ایدی واقع اولدیکه
که هنوز اثری باقیدر یره کچوب وولایت شامده اولان وادی
سماوه ده رودخانه جاری ایدوب بیک ییل مقداری اول وادیده
صو آقمدوغی کمسه کورمشدی وبیک ییلدن زیاده کیجه وکوندز
متصل یانان آتش فارسیان اول کیجه سونوب وطاق کسری که متانت
وحصانتده بنای اهرام جفت ایدی اون درت طاقی سقوط
ودنیاده نقدر بتلر وار ایسه یوزلری اوزره دوشوب وموبد موبدان

بعده

بعده قاضی القضات مجوس اولکیجه واقعه سنده کوردی که تند وسرکش دوه لر
عربی آتلری چکوب دجله دن کچوروب اقلیم فارسده پراکنده ایلدیلر
وسایر معظم امور که اول حضرتک معجزه لرندن ایدی ظهور بولدی
انوشروان بعد الزمان بو حضرتلری کوره یدکه بو قدر حوادث عظمی بر کیجه
بلکه بر آنده واقع اولمش انوشروانک قلبی بو امورده غایتده هراسان
اولوب نیجه زمان اکلنوب ونه قادر اولمایوب تواریخده
مسطور داستانی ناسده مشهوردرکه اول زمانده اولان اخترشناس
کاهنلرک ماهرلرندن سطیح غسانی که اول آوانده وحید وفرید ایدی
انوکه قیزقرنداشی اوغلی عبد المسیح ابن حیان بن بقیله غسانی یی
انوشروان بو امورلری آندن استفسار ایچون کوندروب عبد المسیح
سطیحی حالت نزعده بولوب هرچند کندوسنی ذکر ایدوب وانوشروانک
سلامنی دکورب جواب استیوب تا یوس اولیجاق حالنه مناسب بدیهه
بر قاچ بیت دیوب سطیحه اوقودی **نظم** أصمّ ام یسمع غطریف الیمن
ام فاد فازلمّ به شأو العنن ❊ اتاک شیخ الحی من آل سنن
وامه من آل ذئب بن حجن ❊ رسول قیل العجم یسری بالوسن
لا یرهب الرعد ولا ریب الزمن ❊ الی آخره **سطیح** ابیاتی
اشیدیجک عادتی اوزره سجعله بو بله جواب ویردی عبد المسیح
جاء الی سطیح ❊ علی جمل مشیح ❊ وقد اوفی علی الضریح ❊ بعثک ملک
بنی ساسان ❊ لارتجاس الایوان ❊ وخمود النیران ❊ ورؤیا الموبذان
رای ابلا صعابا ❊ تقود خیلا عرابا ❊ قد قطعت دجلة ❊ وانتشرت
فی بلاد فارس ❊ یا عبد المسیح اذا ظهرت التلاوة ❊ وبعث صاحب الهراوة
وفاض وادی السماوة ❊ وغاضت بحیرة ساوة ❊ وخمدت نیران
فارس ❊ لم یکن بابل للفرس مقاما ❊ ولا الشام لسطیح شاما ❊ یملک منهم
ملوک وملکات ❊ علی عدد الشرفات ❊ ثم یکون هنات وهنات
وکل ما هو آت آت ❊ بو نجه بیدوکی کبی سطیح وفات ایتدی انوشروان
بو خبری اشیدیجک کندودن صکره اون درت اولادی پادشاه اولور
دیو غندن حظ ایدوب هر بیسی تخت الی ییل پادشاه اولمایه ملاحظه
ایلدی لکن کندودن صکره همان ایکی اوغلی هرمز وپرویز مکنت اوزره
سلطنت سوروب بعده ملک عجم مختل اولوب آخرجیسی یزدجرد درکه

حضرت عمر فاروق اعظم زماننده سعد وقاص مملکت وخزائننی آلوب
شهر بشهر قاچوب زمان خلافت حضرت عثمانده رهٔ هلاک اولدی
اما اهل یونان وروم ظهور اسکندردن **قبطی** ملک بخت نصردن
بعده ملک دقلطیانوس انطاکیه قبطیدن یازدیلر **واولاد** حضرت
اسماعیل علیه السلام نا ابراهیمدن دم بنای کعبه‌دک یازدیلر بنای
کعبه‌دن کعب بن لوی بن غالب موتنه کلنجه رسول الله‌که صلی الله علیه وسلم
اجداد عظامندندر یازدیلرکه مذکور کعب زماننده غایتده صاحب
عزت ومکنت وشوکت وقدرت اولوب قبائل عربده اندن
اولوکسه اولمامغین فوتندن تاریخ اتدیلر وموت کعبدن عام فیله
کلنجه کیمی تهامه‌دن کیم خروج اتدیسه. بعده عام فیلدن تاریخ
هجرته کلنجه حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم مکهٔ مشرفه‌دن مدینهٔ منوره‌یه
هجرت ایتدکلری زمانده وقتاکه حضرت فاروق اعظم عمر بن الخطاب
رضی الله عنه عاملی ابو موسی اشعری رضه حضرت عمره اعلام ایلدیکه مکتوب
لروکز کلور تاریخی نا معلوم حضرت فاروق اعظم رضه صحابهٔ کرامی
رضی الله عنهم جمع ایدوب مشورت ایتدکده بعضیلر ولادت حضرت
رسالت پناهی صلی الله علیه وسلم بعضیلر بعثتلری زماننی دیدوب
سعید بن مسیب رضه نقلنجه حضرت علی کرم الله وجهه هجرتدن اولمغی
وجه کوروب زیرا حضرت مدینهٔ منوره‌یه کلدکلرندن صکره
علم اسلام مرتفع اولدی دیمجک سایر صحابهٔ عظام دخی اتفاق
بویوروب اوزرینه جمع اولوب وهجرت محرمده واقع اولمامغین اول
محرمدن تاریخ ابتدا اولندی ویوانتان هجرتک اونبدنجی سالنده
ایدیکه تاریخ رومینک که اسکندر مقدونی‌یه منسوبدر طقوزیوز
اوچنده وتاریخ قبطینک که دقلطیانوس انطاکیه‌یه منسوبدر
تاریخ هجرتدن اوچیوز طقوز ییل مقدم وضع اولنوب وتاریخ فرسک
که یزدجرد بن شهریار بن پرویزه منسوبدر که آخر ملوک عجمدر اوتن بیرنده
ایدی **تواریخ** بیرقاچ واردر که حالا تقویملرده استعمال اولنور معتبر
تاریخلردر **بری تاریخ عربیدر** دور قمرسا بنجه بر سالجیلدن ایکی آیه
تقسیم ایدوب هر بیرینه بر آد ویرشلردر ابتداء تاریخ حضرت
رسالتک صلی الله علیه وسلم مکه‌دن مدینهٔ مشرفه‌یه هجرت وانتقالی وقتندندر

که

که محرم آیی ایدی سنه که ذکر اولندی شهور عربینک اسامیسی
بونلردر که بو قطعه‌ده مذکوردر **نظم** از محرم چو کذشتی صفر بود
ماه صفر • دو ربیع ودو جماذی زپی یکدیگر • رجب آمد از پی شعبان
ورمضان وشوال • پس بذوالقعده وذوالحجه بکن نیک نظر • عدد
ایامی اوچ یوز اللی درت وسدس وخمس یوم قمریه‌در بر آیی اوتوز
وبر آیی یکرمی طقوزدر اهل اسلام سنین قمریه‌نک سنین شمسیه
یه تداخلن کوروب حق سبحانه وتعالی قرآن عظیمنده انما النسیء
زیادة فی الکفر یضل به الذین کفروا بویوردی کبی سنین شمسیه واقع
اولماسندن خوف ایدوب هر اوتوز ایکی سنهٔ قمریه باشنده بر ییلی
ساقط ایدوب **ازدلاق** دیو آد ویردیلر که بیر بیرینه یقین اولماق
معناسنه‌در اوتوز اوچ سنهٔ قمریه تقریبا اوتوز ایکی سنهٔ شمسیه اولور
بیری داخی تاریخ رومیدر که تقویملرده یازیلور معتبر تاریخلردر اسکندر
رومی که فیلقوس یونانینک قیزندن دارا بن بهمن بن اسفندیارک
اوغلیدر انوک زماننده باغلانمشدر شول زمانده که بلدهٔ مقدونیه
دن خروج ایتدی اول کون دوشنبه کونی ایدی ونقل ایتدیلرکه اول
ایکی بیلدن صکره وضع ایتدیلر سنهٔ شمسیه ضبط ایچون که اوچ یوز
التمش بش کون وربع یومدر یعنی درت بیلده بر کون زائد اولور وبو
کسوردن درت بیلده بیرکون حاصل اولور اول ییل آلتمش آلتی کون
اولور اول ییله سال کبیسه واول کونه یوم کبیسه دیرلر واون
ایکی آیی که وضع ایتدیلر علی الترتیب مذکور آیلرک آدلری بو قطعه‌ده درج
اولنمشدر **نظم** دو تشرین ودو کانون وپس آنکه • شباط وآذر ونیسان
ایار است • حزیران وتموز وآب وایلول • نکه دار که از من یادکار است
آذر روم آیلرندن مارتی دیدکلریدر وفرس آیلرندن زرداد ماه
وقتیده برج حملده آیدر اوتوز بیرکوندر اونبرنجی کوننده کنش حمل
برجنه تحویل ایدر کیجه وکوندوز برابر اولوب فصل بهار داخل اولور اوکونه
نوروز دیرلر بهارک طبیعتی حار ورطبدر اشجار وثمار نمو بولوب
بدنده بلغم متکثر اولوب قان مستولی اولوب نتاج خیل ظهور ایدر
استفراغ وشرب ادویهٔ مسهله وحجامت وفصد وسائر اراقهٔ قطره
علاجی وقتی اولوب وقار اولان ولایتلرده ازبکه باشلر برد عجوزدر دنی تمام اولور

تاریخ رومی

نیسان رومیلر ابریلیس دیرلر وفرس آیلرندن شهریورماه وقبطیده
برموده دیرلر اوتوز کوندر اون ایکنجی کونی کنش ثور برجنه تحویل ایدر طبیعت
ربیع ثابت ودم صحیح اولوب بدنده بلغم کدورتلرندن مانع اولور قار
اولان ولایتلرده کلیا اریوب وانهارلر آرتوب بیتلر بتمکه باشلر ایار
رومیلر مایس دیرلر شهور فرسده مهرماه قبطیده بشنس دیرلر اوتوز بیر
کوندر کنش اون درد نده جوزا برجنه انتقال ایدر اون التنجی کونی آتیر
اولماغه باشلر ونیل ارتمغه باشلیوب ولایت مصرده نطل تیرده عید
بلسم اولور ویکرمی ایکسنده ثریا ظهور ایدر حزیران رومیلر یونیوس
دیرلر فرس آیلرندن آبانماه قبطیده بؤنه دیرلر اوتوز کوندر اون درد
نده شمس سرطان برجنه تحویل ایدر غایت طول نهار وقصر لیلدر واقلیم
صیغنده صفرا غالب اولوب قان اشاغه قوز مصرده نادر تیل اولور
تموز رومیلر اولیوس دیرلر ماه فرسده آذرماه قبطیده ابیب دیرلر
اوتوز بیر کوندر اون بشنده کنش اسد برجنه وارر یکرمی دوردنجی کون ایام
باحورده که یدی کوندر صتورکون غایتده ایسی کونلردر اغستوس اولاغوز
بویله اعتبار اولمشدر تاکم اغستوس بوطتورکون ایله قرق کون اولوب
اربعینه معادل اولا بوآیده قوت ضعف بولور اصافی حوامض وبرد اشیا
استعمال ایتمک کرکدر آب رومیلر اغستوس دیرلر وفرس آیلرندن
دی ماه قبطیده مسری دیرلر فصل صیفک آخریدر اوتوز بیر کوندر
اون التنجی کون کنش سنبله برجنه داخل اولور یکرم ایکنجی کون اسیلر
صیوب یکرم بشنجی کونده جمیع میوه لر کمال بولور ایلول رومیلر
استوریوس دیرلر فرسده بهمن ماه قبطیده توت دیرلر اوتوز کوندر
اون بشنده کنش میزان برجنه تحویل ایدر کیجه وکوندز برابر اولور
اول خریفدر صفرا مغلوب اولوب سودا غلبه ایدر اکثر ولایتلرده هوا
معتدل اولوب مصرده نیل کامل اولور تشرین اول رومیلر اقتوبریس
دیرلر وفرس آیلرندن اسفندارمذ قبطیده بابه دیرلر اوتوز بیر کوندر
اون بشنده کنش عقرب برجنه وارر طبیعت خریف ثابت اولوب مختلف
یللر اسر یکرم بشنجی کون صوقلر دوشمکه باشلر وفات قاسم اولوب
اتراک ترنوسی قوجی صالوب وقارنجه یر التنه کیروب حشرات ارض یره
التنده قرار ایتمکه باشلر تشرین ثانی رومیلر نوومبریوس دیرلر آه

فرسده فروردین قبطیده هاتور دیرلر اوتوز کوندر اون دردنده
شمس قوس برجنه نقل ایدر یدنجی کونی اغاجلردن میوه نزول ایدر وبلاد شمی
قویا اولور وزیت یاغی صیقلوب دریا سرین قاپانوب واولکر غروب
ایدر کانون اول رومیلر دکوریس دیرلر شهور فرسده اردی بهشت
قبطیده کیهک دیرلر اوتوز بیر کوندر اون دردنجی کونی کنش جدی برجنه
وارور واون دردنجی کیجه سی غایتده اوزون اولور شب یلدا دیرلر
اوج کیجه آذر طورز اول فصل شتادر وغایت قصر نهار وطول لیلدر
سودا مشهور اولور وبلغم قوت بولور واون التیسنده کون بیر درجه
اوزانوب وکیجه بیر درجه اکسلمکه باشلر اربعین کیرر قیش فصلنک اولی
اول کوندن صاییلور کانون ثانی رومیلر نبادریس دیرلر ماه فرسده
خرداد ماه دیرلر قبطیده طوبه دیرلر اوتوز بیر کوندر التنجی کیجه سی
سائه کیجه سیدر کافرلر تعظیم ایدوب اودلر یاقارلر ودجاجلرین صوینه
بیراغورلر اون ایکنجی کونی شمس دلو برجنه وارر اون بشنجی کون شتانک
شدتی وقوتی زمانیدر یکرمیسنده اربعین تمام اولور یکرمی بیرنجی
خمسین کیرور یکرمی دردنده وحوش وطیور جماع استیوب جفتیله تورمکه
باشلر شباط رومیلر فلواریس وکوچک دیرلر شهور فرسده تیرماه
قبطیده امشیر دیرلر ایکسنده اول صوم قبطیدر اوج ییل متصل یکرمی
سکز کون وربع یوم اولور دردنجی ییلده کبیسه ییلیدر یکرمی طقوز
اولور اون ایکنجی کون کنش حوت برجنه وارر قیل الشمس فی الحوت والبرد
یموت ومذکور کوندن اغاجلره صو یورمکه باشلر یدیسنده جمره اولی
هوایه دوشر واون دردنده جمره ثانیه صویه ویکرمی بیرنده آخره
ترابه دوشر اون یدنجی کون صوقلر شکست اولماغه باشلر ایام بهار
نشانی ظهور ایدر اون سکزنجی کون لقلق رومه کلور قبل بیچاک سش
یکرم التنجی کون برد عجوز کیرور درت کون داخی آذاردن آلور
برد العجوز لغتنه سبب بودرکه وقتاکم حق تعالی عاد قومنی هلاک ایلدی آنلردن
بر عجوز عورت خلاص اولدی وهلاک قومی شباطک یکرم التنجی کونی ایدی
دایما هر ییلده اول کون کلسه اول قاری اولادی وانسابنی واول قومک اولدیغی
وخود ویعقد اولوب هلاک اولدقلرینی اکوب یدی کون ویدی کیجه اصلا
یمکه ییوب وصو ایچیوب داویسوب فریاد وفغان ایدردی ایدن آنی دوتوردی

قال ما اموت حتى اكل التوت

اول کونلره برد عجوز لقبی اولدی والله اعلم عاینبن سرّه اولوب
مؤثر اولدوغینک سببی بودرکه ایام شتانک آخریدر هر سنه نکآخرینه
اعتبار اولنور مثلا اجرا ایمک یاغمی دوکانوب ضعیف اولسه یا قبل آن قالوب
آخر اولسه اول ایامده غندن نوری برالکجه فعه زیاده شعلم ویرر وشو
بیورکونک ایام صیفک آخری که ماه اغتوس دراتیسی قاتی طوتینور
بعده استبرصینوب شتی اولماغه باشلر **اسامی برد عجوز**
قطعه فاذا مضت ایّام شهلتنا • بالصنّ والصّنبر والوبر •
وبآمر واخیه مؤتمر • ومعلّل ومطفئ الجمر • ذهبالشّتاء مولّیاً
هربا • واتتک واقدة من الحر • تغیر تعبیرده اسامی مذکوره
ترتیبدن صکره واسم الیوم الثامن مکفئ الظعن دیمش واعلم
انّ الصنّ فی اللغة البرد والصنّبر شدّة برد الشتاء والآمر
کانّه یأمر الناس بالحذر والمؤتمر ان یأتمرهم فی الظعن والمقام
والاکفاء امالة الاناء وقلبه وکبه الکفاء واستکفاء کزکودن کانها
اکفات العوس اذا امالت راسها وتحا نعت انکدن معان قواتی وشوا
اسامی ایام اسبوع درجاهلیت نظم اؤمّل ان اعیش وانّ یومی
باوّل اوباهون اوجبار • اوالتالی دبار • اوفیومی یمونس •
اوعروبة اوشیار • **بیونا یخ داخی فرس قدیم در**
جمشید زماندن قالشدر تاریخ قدیدر هرزمانده بردرلو اعتبار
اولنوردی حالا تقویملرده اعتبار اولنانک مبدئی ملک یزدجرد بن شهریار
یار بن پرویز بن هرمز بن انوشروان درکه آخر ملوک عجم در تخته اوتورد
دوغی کوندرکه تاریخ هجرینک اون بر نده ربیع الاول آینک یکرمی
ایکی کونی که سه شنبه کونی ایدی بونلر دخی سنه شمسیه ضبط ایچون
اون ایکی آی وضع اتدیلر هندوشاه نخجوانی اسامیسنی بو قطعه سنده
بیان ایلمشدر **نظم** بعد فروردین بود اردبهشت • وزپس آن بی کمان خرداد
وتیر • باز مرداد است وشهریور که • مهر وآبان است وآذار ای فقیر • وزدی
وبهمن چو بکذشتی بود • ماه اسفندارمذ این یادکیر • وبو آیلرکه هر بیری
اوتوزر کون طوتدیلر مجموعی اوچیوز التمش کون اولدی آبان آینک آخرنده
بش کون داخی زیاده اتدیلر سنه شمسیه یه موافق اولمغیچون اوچ
یوز التمش بش کون اولدی واول بش کونه ایام مسترقه دیدیلر وبر آد داخی

ویردیلر اهنود • اشنود • اسفندمذ • وخشت • وهشت • هشتو •
دیدیلر ربع یومه اعتبار ایتمدیلر یوز یکرمی بیلده بوز یکرمی بیلده
برآی ارتوردیلرکه ربع یومدن حاصل اولدی واول آیه بیهزک دیدیلر
واول آی اوّلدن آخره بیرام ایلدیلر واول ییل اون اوچ آی اولدی و
آیلرینک اوتوز کوننه فرشته آدلرندن بیر آد ویروب ضبط ایلدیلر هفته
کونلرینه اعتبار ایتمدیلر واول آیلرک اسامیسی بونلردر
اوّل هرمزد هرمزد داخی دیرلر • بهمن • اردیبهشت • شهریور •
١ ٢ ٣ ٤
اسفندارمذ • خرداد • مرداد • دیبادر • آذر • ابان
٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠
خور • ماه • تیر • جوش • دیبمهر • مهر • سروش • رشن
١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨
فروردین • بهرام • رام • باد • دیبدین • دین • ارد
١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥
اشتاد • آسمان • زامیاد • مارسفند • انیران
٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠
وکون آدی ایله آی آدی موافق کلدوکی کونی بیرام وزمزمه ایلدیلر
مثلا فروردین آینک اون طقوزنجی کونی واردیبهشتک اوچنجی وخرداد
آلتیسی وتیرک اون اوچنجیسی ومردادک یدنجیسی وشهریورکه درد
دنجیسی ومهرک اون التیسی وابانک اونی ودیبادرک سکزی و
آذرک طقوزی ودیبمهرک اون بشی دیبدینک یکرمی اوچی بهمنک
ایکیسی اسفندارمذک بشی **وبرتاریخ داخی جلالیدر**
که تاریخ ملکی وشاهی داخی دیرلر سلطان جلال الدین ملکشاه سلجوقی
زماننده تاریخ هجرینک درت یوز یتمش التیسنده حکما ومنجمین جمع
اولدیلر مذکور آیلری کبیسه ایله اعتبار ایتدیلر فروردین آینک
اوّلنی نوروز کوننده تعیین ایلدیلر متعین اوچ آی ربیع فصلی
اولدی که ترکیده یاز دیرلرکه فروردین • اردیبهشت • خرداددر واوچ
آی صیف فصلی اولدی که ترکیده یای دیرلرکه تیر • مرداد • شهریوردر واوچ
آی خریف فصلی اولدی که ترکیده کوز دیرلرکه مهر • ابان • آذردر واوچ
آی شتا فصلی اولدی که ترکیده قیش دیرلرکه دی • بهمن • اسفندارمذدر
بو قطعه که مولانا هندوشاه نخجوانینکدر علی الترتیب آدلرینی ضبط ایتمشدر
نظم ز فروردین چو بکذشتی مه اردیبهشت آید • بمان خرداد وتیر آنکه چو
مرداد مهی باید • پس از شهریور واز مهر وآبان آذر ودی دان • که

بر بهمن جز اسفندارمذ ماهی نیفزاید ● بر تاریخ داخی قبطیدر

که معتبر تاریخدر زمان قدیمده مصرده پادشاه اولان دقلطیانوس انطاکی زماننده که تاریخ هجریدن اوچیوز طقوز ییل مقدم وضع اولنوب تاریخه ده ابتدا اولنمشدر ابن رضوان رحمه الله بویله نقل ایدر که دقلطیانوس هم پادشاه و هم حکیم ایدی زماننده صاحب فراست و شهامت نظیری یوق بیک عادل ایدی و نیچه دستور و رسوم و قاعده لرینک ابتداسی ایکی بیک ییلدن متجاوز اولوب تبدیل و تکمیل اولنور لرینک ترتیبنده نیجه خلل و زلل عارض اولوب جمیع خصوصده عجز و منجر شدت هد ایلدیکی زماننده اولان علما و حکماسنی جمع ایدوب بو بابده مشورت ایلدی جمیعسنک اتفاقی بو نوک اوزرینه اولدی که اقتضای زمانه نقضا سنجه عدل اولزلر. بیر طرز و رسم خاص واجب اولشدر دیدیلر تدبیر ایدوب کوردیلر که ارض مصرک عمارتنه سبب نیلدر و نیل خریفده اولدیغندن کمالنه بولوب اهل مصر اکثرا اورده در زروعنده محتاج اولدیغی اون ایکی وضع ایدوب و هر آیه بر آد قویوب ابتدای سنه لرینی توت [illegible] بابه بعده هتور قیلوب نوا و سلوب اذنینه ترتیب ویردیلر قطعه

توت و بابه و هاتور کیهک ● و طوبه و امشیر ● برمهات
و برموده و بشنس ● پس بؤنه ابیب و مسری زیر

توت درردنده بعضلر اوچنجی دیرلر دوم آیلرنده ایلول داخل اولور و توتیکان یدیسنده عید صلیب اولور که مصرده تکان یاغنی ججبارلر اون سکزنده کنشی برج میزانه تحویل ایدر خریف داخل اولور بابه تکدرردنده تشرین اول کیرور که آخرنده نهایت زیادت نیل و ابتدای نقصیدر و اون سکزنده شمس برج عقربه وارر هتور بشنده تشرین ثانی دخول ایدر اون سکزنده شمس برج قوسه داخل اولور کیهک بشنده کانون اول داخل اولوب اون یدیسنده کنشی جدی برجنه تحویل ایدر طوبه التیسنده کانون ثانی کیرور اون یدیسنده شمس برج دلوه وارر ابتدای عین اشجاردر امشیر التی سنده بعضلر یدیسنده دیمشلر شباط داخل اولور طقوزنده اغاجلره صو یورر اون آلتیسنده کنشی حوت برجنه حلول ایدر برمهات بشنده آدار داخل اولور اون یدیسنده شمس برج حمله تحویل ایدر که اول

فصل

تاریخ مصری

فصل ربیعدر برموده التیسنده نیسان کیرور اون یدیسنده کنشی ثوره وارور بشنس التیسنده اولی ایار داخل اولور اون یدیسنده شمس جوزایه کیرور بؤنه التیسنده بعضلر یدیسنده حزیران دخول ایدر اون اوچنده اسیلر زیاده اولور یکرمسنده شمس برج سرطانه تحویل ایدر که اول صیفدر ابیب یدیسنده تموز داخل اولور یکرمی برنده کنشی اسد برجنه دخول ایدر یکرم التسنده شعرای یمانیة طلوع ایدر مسری سکزنده آب کیرور یکرمی برنده شمس سنبله برجنه تحویل ایدر یکرمی طقوزنده سهیل مصرده طلوع ایدر ایام مسری منقضی اولنجاق ایام نسی کیرور والله اعلم و احکم

قطعه

دو دو اسامی سال ترکان

بشنوا از من ضابطی تا حفظ گردد مر ترا
نامهای سال ترکان را اگر داری هوس
مار و موش و گاو و خرگوش ازدها
یونت و اسب گوسفند و بوزنه مرغ و سگ و خوک است پس

احکام بروج از گفتار ملک الحکما خواجه نصیر الدین الطوسی طاب ثراه

هر کسی کاید بتابید خدای لم یزل — چون مه در خانه در تیغ بفتد در حمل
نیک باشد هم سر هم دیدن روی امیر — جامه پوشیدن و در پی صید افکندن بتیر
گر چه شاید ابتدای کار چون بر داشتن — بد بود بنیاد کردن خاص چیزی کاشتن
تا چون در ثور آید عقد بستن را نکوست — تخم افکندن باغ و نامه بنوشتن بدوست
خوبتر دیدار خاتونان و عطر آمیختن — وز جدل برجستن در خرمی آویختن
گرچه شاید شرکت و بیع سمین بود با جنین — قصد کردن بد بود گرمابه رفتن همچنین
چون فتد در برج جوزا بوز جرم ماهتاب — بیع ترکان خطا و ده که چون باشد صواب
هم توان خواندن کتاب و هم توان دیدن امیر — هم توان نامه نوشت و هم توان املا خبر
جامه پوشیدن صواب است و سفر کردن رواست — لیک تا خنجر چیدن و فصد و حجامت نا خطاست
ماه چون در برج خرچنگ آید نکو باشد نکو — جامه پوشیدن سفر کردن در و شاید دارو
داروی مسهل در و خوردن عجب دخور بود — نامه بنوشتن چه گویم از همه بهتر بود
می بزد گرمابه رفتن نوی بستردن و لیک — فصد و تزویج و بنا و نونهادن نیست نیک
ماه آید چو سر جرم افگند در برج شیر — نیک باشد عقد بستن شغل بگرفتن دبیر
قصد کار آتشی حاجت ز شاهان خواستن — از برای تاجداران روی تخت آراستن
بیع ترکان خطا بی اندرو عین زخطاست — لیک نو پوشیدن و جای سفر کردن خطاست

ماه چون از برج شیر آید بسوی سنبله ... از ره همون همی شاید شدن با قافله
نو بریدن شاید و باشد از این خوشتر دو کار ... خاصه تعلیم علم و عمارت کشت و کار
خوب باشد بیع ترکان سمین سیما بنقد ... بد بود بد زرگری خاصه علاج و قصد و عقد
ماه چون آید بمیزان خوش بود یکروز و نیم ... هم سفر هم عقد و هم جوهر خریدن تر و سیم
جامها پوشیدن و نوشیدن آنکه جام می ... خاصه بر دو بر سماع جانفزای چنگ و نی
لیک چون مه بگذرد از هفده و هژده درج ... هرکه کاری کرد بیشک دید رنج بی فرج
ماه چون در عقرب آید نیک باشد یکسره ... خوردن دارو و ز دکردن طعام و غرغره
هم جراحت بست شاید هم معاجین ساختن ... هم شدن کرمابه و بر خصم بیرون تاختن
اسب را شاید ریاضت داد و ناخن را فکند ... لیک دیگر کارها هرگز نباشد سودمند
ماه چون در قوس آید بس نکو باشد دو کار ... اولین تزویج و تعلیم آخرش فصد و شکار
هرکه بیع جوهر و حیوان کند نبود خجل ... خاصه نو پوشیدن برقا همی رود سازد بجل
قی کردن مسترد نتخم کشتن بد بود ... ورکسی مسهل خورد بی شک عدوی خود بود
ماه چون در جدی شد کاری کنند در خور ست ... جامه پوشیدن خوش است و صید کردن خوشتر ست
نیک باشد نیک مکر و غدر و زور و قصد را ... بد بود بد دیدن شاهان و عقد و فصد را
جادوئی و ساحری و با جدا کردن پناه ... می بردن خاصه عطاردرا نظر باشد بماه
ماه چون در دلو آید کرد باید جد و جهد ... از برای کشت و کار و بستن میثاق و عهد
نیک باشد نیک اگر باری دهد اقبال و بخت ... بنده و هندو خریدن شاد بنشاندن بتخت
حصنها و قلعها شاید همی کردن بنی ... لیک نقل و فصد و تزویج زن دوشیزه نی
ماه چون در حوت آید نیک نبود بیگفت ... فصد کردن دست را یا پای را ناخن گرفت
لیک دعوت نیک باشد دیدن اشراف نیز ... کور چرخ کهن پوشیدن از نو چار چیز
هم کلاه و هم قبا و هم کمر هم پیرهن ... و آنچه باشد در تن آنرا جمله بخشیده بمن

در موضع ماه هرچه از ماه شد مثنی کن • پنج دیگر فزای بر سر آن • پس زهر پنج ازان زموضع شمس • یک برجی و جای هر بنشان • هرچه افتد آخرش منزل • در شش ضرب کن درج برخوان • **دیگر** هرچه شد از ماه در اثنی عشر • ضرب کن پس طرح کن سی سی ازان • پس بهر سی خانه از پیش شمس • خانهٔ میکن و جای مه بدان

فی معرفة موضع القمر من البروج

اذا اردت ذلک فانظر ما مضی من الهلال و زد علیه واحدا و اضربه فی اثنی عشر و زد علیه ثلثین و اجمع ذلک و القی من برج الشمس لکل برج ثلثین فحیث انتهی

العدد

العدد هناک القمر بدرجته و دقائقه **طریق آخر** زد علیه ما مضی من الشهر اثنین و نصفا و احسب کل خمسة برجین و ابتدأ من برج الشمس **مثال الاول** اردنا موضع القمر فی الیوم العاشر من شهر الشوال لسنة ثمانی و ثلثین و سبعمائة هجریة و کانت الایام الماضیة من غرة الشهر عشرة ایام و زدنا علیه واحدا صار احد عشر و ضربناه فی اثنی عشر صار مائة و اثنین و ثلثین و زدنا علیه ثلثین صار مائة و اثنین و ستین و کانت الشمس فی الثور فالقینا لکل برج ثلثین مبتدئا من الثور و انتهی العدد فی المیزان فتبین ان القمر فی المیزان **و مثال الطریقة** الثانیة فی هذه الصورة زدنا علی ما مضی من الشهر و هو عشرة ایام اثنین و نصفا صار الحاصل اثنی عشر و نصف و القینا لکل برجین خمسة مبتدئا من برج الشمس و هو الثور فبعد الحک فی اول المیزان و الله اعلم **دیگر** تاخذ ما مضی من الشهر العربی کم هو و تجعل لکل یوم ثلثة و تنظر ما اجتمع و تزید علیه خمسة و تطرح لکل برج خمسة مبتدیا من موضع الشمس **مثال ذلک** مضی من الشهر خمسة عشر یوما فجعلناها ثلث مرات صارت خمسة و اربعین و زدنا علیه خمسة الاخری صارت خمسین فطرحناها من موضع الشمس و هی فی برج المیزان لکل برج خمسة فانتهینا الی برج السرطان فهو موضع القمر ٥

خواجه نصیر الدین طوسی در مدخل منظوم آورده بایزنده

هرکه این را تمام برخواند ... چون بتقویم بنگرد داند
آنچه مکتوب باشد اندر وی ... مشکلش جمله حل شود بروی
لیک باید که اعتقادش از بن ... بنگرد در زراه دانش و دین
ظن شناسد تمام علم نجوم ... نه یقین ور نه دانش موهوم
که نداند شناخت درد و سرای ... هیچکس علم غیب جز که خدای

و من کلامه

سوی شرق دو شنبه و شنبه ... نروی ای برادر من به
آنچه از مغرب آورد کینه ... روز یکشنبه ست و آدینه
روز سه شنبه و چهار بفال ... نروی زینهار سوی شمال
پنجشنبه چو بر آرد خود ... رخت خود جانب جنوب مبر

بلغ ... قد تم تحریره ... فی اوائل رمضان ... [illegible]

تواریخ

تواریخ قدیمه‌ده تأمل ومطالعه‌سنه طالب ومائل اولان سادات افاضل واعیان اماثل حضراتنك علوم عالم آرا وضمائر منیر خورشید نظیرلرینه كه مرآت جهان نما در معلوم وهویدا اولاكه بو نسخه‌ء عجیبه‌نك مسوده‌سی اولان بنده‌ء فقیر مواری التقصیر بوفقده ماهر و فضائل وآثاری ثابت وظاهر اولان اهل تواریخك مجتهد فاضلی جبری وكامل صاحبی ابن اثیر جزری ووفیات الاعیان مؤلفی ابن خلكان وسائر التی مقداری معتبر اهل تواریخك كتبنی تتبع ایدوب **هبوط آدم**دن صلی الله علیه وسلم حضرت سید الانام علیه الصلوة والسلام ولادت پر بهجت وهجرت سعادت انجام لرینه كلنجه واقع اولان اولوالعزم وسائر رسل با احترام وانبیاء عظام علیهم التحیة والاكرام حضراتنك وملوك وحكما وفضلاء كرام سیر وسیرت ووقایع پر بدایع وعبرلری زمانلرینك ما بینلری تحقیق وتطبیق ایتدكلری كتب لرندن بیربینی كورمك میسر اولمامش **صاحب حماد** ملك المؤید عماد الدین اسماعیل بن علی بن محمود بن محمد بن عمر بن شاهنشاه بن صاحب مصر ایوب علیهم السلام **المختصر فی اخبار البشر** نام تاریخنه مطالعه میسر اولوب الحق مذكور فاضل محقق بو بابده جهد جهید ایدوب ید بیضا ودم عیسی آسا ظهوره كتوروب بوندن زیاده تحقیق وتدقیق متصور اولمامغین ذكر اولنان تواریخ مدتلری وزمانلری ما بینی تحریرنده كلی اجتهاد ایله تحقیق وتدقیق دن صكره بیر جدول ودیر دائره‌ده اختلافلرینی ضبط وربط ایدوب صحتنی بیان ایتمشدر جزاه الله خیرا اول تفصیل وجدول ودائره بودركه تحریر وتصویر اولندی **معلوم اولاكه** تواریخ قدیمه‌ده اكابر مورخینك اختلافی جزا كثیردر افاضلدن تاریخ كامل صاحبی شیخ عز الدین علی المعروف بابن الاثیر نقل ایدركه **ولادت** حضرت عیسی علیه السلام اسكندردن مجوس تاریخنده التمش بش ییلدن صكره در ونصاری تاریخنده بعد غلبة الاسكندر اوچ یوز اوچ ییلدر بو قول غایتده فاحشدر و كبراء منجمیندن ابی معشر وكوشیار وغیرهما هجرت ایله طوفان نوح علیه السلام آراسنی اوچ بیك یدی یوز یكرمی بش ییل یازوب زیج تاموتی

وسائر

وسائر زیج معتبرلرنده ثابتدر اما مورخین محققین طوفان ایله هجرت ما بیننی اوچ بیك طقوز یوز یتمش درت ییل یازمشلردر ما بینلرنده تفاوت ایكی یوز وزیاده طقوز ییل اولور بو اختلافك سببی بودركه هبوط آدمدن صلع وفات حضرت موسی علیه السلام كلنجه مدتی توریه دن معلومدر وتوریه اوچ نسخه مختلفه اوزرینه دركه ذكر اولنور اما وفات موسی علیه السلام ابتداء بخت نصره كلنجه منجمینك ضبطلرندن معیندر ابو عیسی دیركه مثلثاتده قرانات زحل ومشتریدن معلومدر بونده‌ده اختلاف ایتمشلردر وسفر قضاة بنی اسرائیلدن داخی معیندر دیرلر اول داخی غیر محصلدر وداخی قبل الاسلام مورخیندن اخذ اولنان داخی اضطراب اوزره در زیرا انلر داخی هر ملكك ابتدا سندن و هر معظمك اولندن تاریخ ایتدكلرین ابتداء تواریخ چوق اولمشلردر نته كه حمزهٔ اصفهانی تاریخنده بویله دیركه تسلسلت تواریخهم بسبب ذلك فسادا لا تطمع فی اصلاحه مع ما انضم الیه ذلك من بعد العهد و تغیر اللغات وعدم الكتب المؤلفة فی هذا الفن فصار تحقیق التواریخ القدیمة بسببه ذلك متعذرا ونهایة التعسر **اما نسخ توریة** اوچ در **سامریه عبرانیه یونانیه** اما سامریه ده اولان توریه‌ده هبوط آدمدن علیه السلام طوفانه كلنجه ایكی بیك دقوز یدی ییل یازار وطوفان عمر نوحدن علیه السلام التی یوز ییل تمامنده كه واقع اولدی وآدم علیه السلام بالاتفاق طقوز یوز اوتوز ییل یاشامشدر بو نسخه توریه كلنجه نوح علیه السلام عمر آدمدن علیه السلام التی یوز ییل ادراك ایتمش اولور جمیع با آثر ایله بو قول داخی عالمده منكوردر وبو نسخه ده سنیله جزو یردركه انقضاء طوفاندن ولادت ابرهیم خلیل علیه السلام زماننه كلنجه طقوز یوز اوتوز یدی ییل اولا و ولادت حضرت ابرهیمدن علیه السلام وفات حضرت موسی علیه السلام كلنجه بش یوز قرق بش ییل اولا پس هبوط آدمدن علیه السلام وفات موسی علیه السلام ما بینی بو تقدیرجه ایكی بیك بیش یوز سكسان طقوز ییل ولور **اما** ما بین وفات موسی علیه السلام وهجرتده ایكی قول واردر **بیری** اختیار مورخین وبیری اختیار منجمیندر **اگر** ما بین وفات موسی علیه السلام وهجرت ضم دلیلیا اولورسه هبوط آدمدن علیه السلام هجرته كلنجه اختیار مورخین اوزره توریه سامریه موجبنجه ما بینی بش بیك یوزا دقوز یدی ییل اولور بتحقیق

دولت ۳

عالم ایتام ۳

اختیاری اوزره بو جمله دن ایکی یوز قرق طقوز ییل ناقص اولوب
و بو توریتده حضرت نوح حضرت آدمی علیهما السلام ادراک ایدوب
مدت مدیده معیشت ایتمش اولور بو قول باطل و فاسد ایدوکی اظهر
من الشمسدر نته کم عن قریب بیان اولنور **توریه عبرانیه** ده منقولدر
زیرا هبوط آدم ایله طوفان ما بیننی بیک التی یوز الّلی التی ییل
و طوفان ایله ولادت حضرت ابرهیم ما بیننی ایکی یوز طقسان ایکی
ییل یازر و حضرت نوحک بعد الطوفان اوچیوز اللی ییل حیاتده
اولدقلری منصوص علیه در توریه عبرانیه حضرت نوح حضرت علیهما السلام
عمرندن التمش سکز ییل ادراک ایتدوکندن خبر ویرر بو قول خود عقلاً
منکردر حضرت نوحک حضرت ابرهیمی اصلا ادراک ایتماشلردر
زیرا حضرت نوحک قومندن صکره قوم هودک بعده قوم صالحک
دخی هر بیری باشقه بر امت ایدیلر نته کم قرآن عظیمده مذکوردر
حضرت هودک قوم عاده مبعوث ایدیلر نصیحتلرنده واذکروا اذ
جعلکم خلفاء من بعد قوم نوح وزادکم فی الخلق بسطة دیو بیوردیلر
و حضرت صالحک قوم ثموده بعث اولنمش ایدی وعظلرنده واذکروا
اذ جعلکم خلفاء من بعد عاد و بوّأکم فی الارض تتخذون من سهولها
قصوراً و تنحتون الجبال بیوتاً دیو بیوردیلر توریه عبرانیه کنده اخی نفی
ایله فسادی ظاهر و بیّندر اولدیغی بو اولدیغی توریهدر که حالا اهل یهودک
الّلرنده اولوب اعتمادلری اکادر و سبتی عالمدن سابقاً ذکر
اولندوغی اوزره بویله خبر ویرمشدر که هبوط آدمدنک طوفان
ما بیننی بیک التی یوز الّلی التی ییل و طوفان ایله حضرت ولادت
ابرهیم ما بیننی ایکی یوز طقسان ایکی ییل و ولادت حضرت ابرهیم
ایله وفات حضرت موسی ما بیننی بالاتفاق التی یوز قرق بش ییل
و وفات حضرت موسی ایله هجرت ما بیننده ایکی قول واردر **اقوال**
مورخین و توریه عبرانیه مقتضاسنجه حضرت آدم ایله هجرت ما بیننی
درت بیک یدی یوز قرق بر ییل اولور **اما اختیار منجمین** اوزره
ایکی یوز قرق طقوز ییل ناقص اولوب بو عادلی اوزره هبوط حضرت
آدمدن هجرته کلنجه درت بیک درت یوز طقسان ایکی ییل اولوب
بو توریته ایله توریه یونانیه که حالا اهلی ما بیننده مستعملدر

ایکی

ایکی بیک درت یوز یتمش بش ییل ناقصدر یهودا سبتی عالمدن قبل
الطوفان التی یوز سکسان التی ییل و بعد الطوفان یدی یوز سکسان
طقوز ییل نقص ایدوب که جمله سی ذکر اولنان حساب اوزره بیک درت
یوز یتمش بش ییل اولور **وطائفه** یهود خذلهم الله الی یوم الموعود
حضرت آدم ایله و اولادینک هر بیرینک عمرلرینک اولدرندن الی بعد
المیلاد یوز ییل نقل ایدوب و هر شخصک جملهٔ عمرندن تغییر ایتمیوب
مقابله سنده مدت زماندن نقص ایدوب **مثلا** آدمک ایکی یوز اوتوز
یاشنه یتشدکده حضرت شیثک طوغوب و حضرت آدمک طقوز یوز
اوتوز ییل عمر سوروب یهود شیثک طوغمزدن اول عمر آدمدن دم
یوز ییل آلوب و شیثک وجوده کلدکدن صکره قیلوب جملهٔ عمر آدمک
تغییر کلمیوب و شیث عمر آدم علیهما السلام یوز اوتوز ییل کچدکدن
صکره طوغدی دیوب بعده داخی وجوده کلانلردن قدر مذکور
مقداری سبتی عالمدن نقص ایتدیلر دیرلر که یهود ملاعینک بوامردن
مرادلری بو ایدیکه توریته و سایر کتب بنی اسرائیلده اواخر زمانده الف
سادسده حضرت مسیحک کلماسی بشارتی اعلام اولنمشدی نبوت
بغی و حسدلری قطعهم الله ترک ایدوب وقتی و حسابی بو ترتیبی
وضع ایدیجک حضرت عیسی الف خامسده کلدی که اواخر زمان
اولیوب اواسط عمر زمان اولمق لازم اولور زیرا جمیع زمان عمر دنیا
یدی بیک ییلدر **اما توریه یونانیه** که مورخینک محققلری اعتبار
و اختیار ایتمشلردر انکادر اقتضا ایدرلر بو قدر تاریخ عمرلرینک
تحقیقنده و اول توریتی یتمش ایکی حبر ذو فنون حضرت مسیحک
ولادتندن اوچیوز ییلدن مقدم اسکندردن صکره ایکنجی بطلموس
که آدی فیلودلفوس ایدی اوتوز سکز ییل سلطنت سوروب و بنی
و بنی اسرائیلی حبسدن اطلاق ایدوب توراتی عبرانیدن یونانیه
اول نقل ایتدردی اول جهتدن سائره اعتماد اولنمیوب بوکا اعتقاد
اولندی بو توریه یونانیه ده هبوط آدمدن طوفان نوحک
ما بیننی ایکی بیک ایکیوز قرق ایکی ییل و طوفان ایله که عمر حضرت نوحک
التی یوز ییله واصل اولدقده واقع اولوب مولد ابرهیم ما بیننی بیک
سکسان بر ییل یازر و مولد ابرهیم ایله وفات موسی ما بیننی جمیع نسخ توریته

صح تاریخ یونانیه

اتفاقی اوزره بش یوز قرق بش ییل اولوب ووفات حضرت
موسی علیه السلام ابتداء ملک بخت نصر ما بیننده منجمین ایله مورخینک
اختلافی اولوب مورخلر ما بینلرینی طقوز یتمش سکز ییل و
ایکی یوز قرق سکز کون دیمشلردر واما ابتداء ملک بخت نصر
ایله هجرت ما بیننی که بیک اوچ یوز التمش طقوز ییل و یوز اون ایکی
کوندر بونده اختلاف یوقدر زیرا بطلمیوس مجسطیده اثبات
ایدوب رصدینی انوکله تاریخ ایتمشدر مصنف بلفظه بویله
یازر وارخ به رصده فیکون بین الهجرة وبین هبوط آدم ع
ستة آلاف سنة ومائتان وست عشرة سنة وهذا القدر هو
المختار وعلیه یبنی کتابنا بو اقتراح ایدوکز جدولده که ذکر
اولنان تواریخ مشهوره نک ما بینی مدتلرینی متضمن در ایکنجیسی
زیجک ما بینی بیلمک استسک جدولده قانغی خانده ایدوکنی
بولوب انده یازیلان عدد نه ایسه ما بینی ولدر که بر برندن کلی
اجتهاد ایله تحقیق وتدقیق اولنوب صکره بو جدولده اختلافلری بک
محقق بیان اولنمشدر معلوم اولا که منجمین و مورخین محققلری
وفات موسی علیه السلام ایله ابتداء ملک بخت نصر مدتینک ما بیننده کلی
اختلافلری واردر ابو عیسی که بو فنک امام وافاضلندندر
وسائر محقق مورخلر اتفاقلری اوزره ما بینلرینی طقوز یوز
یتمش سکز ییل وایکی یوز قرق سکز کون یازمشلردر بو فقیر
جد بلیغ واجتهاد کثیردن صکره سائر مورخلر اوزرینه صحت
بولدیغی جهتندن ترجیح ایدوب بو جدولده اختیار واثبات
ایدوب وایام مذکوره یی علی سبیل الجبر یازوب جدولده ثبوت
اولنان طقوز یوز یتمش طقوز ییل اولوب اما استادان منجمین
ابو معشر بلخی وکوشیار وسائر کبار منجمین زیجلرنده ما بین
وفات موسی ع وابتداء ملک بخت نصری یدی یوز یکرمی ییل یازوب
ذکر اولنان ابو عیسی وسائر مورخین محققین قولندن ایکی یوز
قرق طقوز ییل ناقص اولوب اکر ما بین وفات حضرت موسی ع وابتداء
ملک بخت نصردن ناقص اولورسه قطعا هجرت ایله طوفان نوح ع
ما بیننده ناقص اولمق لازم اولوب زیج نا موجب وسائر زیجلرده

طو

طوفانله هجرت ما بیننی که اوچ بیک یدی یوز یکرمی بش ییل یازمشلردر
بزم جدولمزده اوچ بیک طقوز یوز یتمش درت ییل یازلمشدر که ایکی
یوز قرق طقوز ییل زیاده در بو شبهه اولمیه که زیجلرده یازیلان
صحیح اولوب بو جدولده یازیلان صحیح اولمامق توهم اولنه ایله
دکلدر اکر بو فکر اوزره ایسه در اما سفر قضاة بنی اسرائیل وسنین
ملوکلری تفصیلنجه مدت ولایتلری جمع اولنسه وفات حضرت موسی ع
ومدت ملک بخت نصر طقوز یوز التمش ایکی ییل اولور اما بخت نصر
دن هجرته کلنجه اختلاف یوقدر زیرا مجسطیده بطلمیوس اثبات
ایتمشدر اما تاریخ فیلبس مشهور اولوب بطلمیوس مجسطیده
تاریخی اندن ایتمشدر زیرا ما بینی تاریخ اسکندردن اون ایکی
ییل مقدم اولوب مقدار مذکوری زیاده ایتمکله تاریخ فیلبس
ظاهر اولور اما اردشیر بن بابک ایله اسکندر ملکی ما بینی
بش یوز اون ایکی ییل اولوب و هجرت ایله ما بینی درت یوز
یکرمی ایکی ییلدر اختصارا ترک اولندی اهل تاریخ متفقلردر
که وقت آدمدن ع قیامت ما بینی یدی بیک ییلدر و و ما بینک صحت
تاریخی معلوم اولمیوب واولاد داخی محالدر اکر صحت وحقیقتی
معلوم اولسه قاچی کیدوب ونه مقدار قالدوغی معلوم اولوردی
حق سبحانه وتعالی علم ساعتی کیسه بیلدرمدی نته کیم قرآن عظیمنده
بیوردی لا تأتیكم الا بغتة اما امام العلامة نجم الدین طوسینک کتنی
اصح اقوال التی بیک یوز یدی ییلدر دیوب بو بیله نظم ایتمشلردر
نظم ما بین آدم والنبی محمد • ستة من الآلاف یا صدر البقیة
واضمم الی تلک الالوف تحررا • سبعا من الاعوام من بعد المائة •

سنه ٦١٠٧

ذکر کمیت عدد وبیان مراتب انبیا علیهم الصلوات والتسلیمات

اکثر مورخین ابو ذر غفاریدن رض روایت ایدرلر که خاتم انبیادن
سؤال ایلدیم که یا افضل الانبیا عدد پیغمبران نه قدردر دیو بیوردیلر که
یوز یکرمی درت بیکدر دیرو سؤال ایلدیم حضرتلری قاچ عدددر بیور
دیلر که اوچ یوز اون اوچ صاحب سعادتلردر انتهی معلوم اولا که
پیغمبرلرک صلوات الله علیهم مراتبی درت قسم اوزرینه در اولی نبوت

اولوا العزم

بو قسمك عمومى واردر زيراكه جميع انبيا و مرسلين بو صفتله متصف
لردر و بو قسم صفات حميده و سمات پسنديده ايله متصف اولوب
نجه خواب يا الهام رب الارباب ايله دعوت قومه مأمورلردر
ايكنجى مرتبه سى رسالتدر بو قسمك خصوصى واردر زيراكه رسل اولان
نبيه شامل كلدر بو قسمه فرشته و وحى نازل اولوب دعوت
قوم ايدرلر اندن اعمدر كه صحيفه يا كتاب نازل اوله اوچنجى مرتبه سى
اولوا العزمدر علمانك بعضى اولوا العزم انلردر كه واضع شريعت اوله
حضرت آدم و نوح و ابرهيم و موسى و عيسى و محمد عليهم الصلوة والسلام
كبى و بعضيلر اولوا العزم واضع شريعت مجدد و ناسخ ملت ماقبل اوله
ديديلر بو تقديرجه حضرت آدم اولوا العزم اولماز و ظاهر كلام
ولم نجد له عزما بو قولى مؤيددر دردنجى مرتبه سى خاتميت
در بو قسم اخص اقسامدر و خاتم باتفاق ائمه شول پيغمبردركه
هركز شريعتى منسوخ اولماز حضرت محمد مصطفادن غيرى صلى الله عليه وسلم
بو مرتبه يه كيمسه واصل اولمادى پس افضل و اكمل • جميع انبيا و رسل
ذات فائضة البركاتلرى حضرت اولور صلى الله عليه وعليهم تسليما
كثيرا **قطعه** اولوا العزم خمس كملوا المجد • على كلهم صلى الاله و سلما
فنوح بن لمك والخليل ابن آزر • و موسى ابن عمران و عيسى بن مريما
ديكر اولوا العزم نوح والخليل ابن آزر • و موسى و عيسى والحبيب محمد •
صلاة صلات من مليك مهيمن • على ارواحهم فى كل يوم تجدد • قتاده
بويله نقل ايلدى بعضلرى نوح و ابرهيم و اسحق و يعقوب و ايوب
و حضرت محمد ديديلر عليهم الصلاة والسلام **معارج النبوة** صاحبى
معين واعظ بويله نقل ايلركه ولادت حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم
انوشروانك حكومتنك قرق ايكنجى ييلنده واقع اولوب عام فيلده
اشهر روايتده ربيع الاولك اون ايكنده روايت جمهور اوزره
دوشنبه كونى يا كيجه سى ساعت طلوعنك اون بيرينده نيسانك
يكرمنجى كونى ماهك اون بيرنده اول خورشيد فلك سعادت مطلع
وجودندن طلوع ايلدى رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرت خليل جليل اوتوزنجى
و حضرت نوح قرق بشنجى و حضرت آدم عليهم السلام اللينجى آبالريدر **بزركان**
اهل نجوم اول حضرتك طالعى بو وجهله استخراج ايتمشلردركه جدى
بكرمى

يكرمى درجه ده ايدى زحل و مشترى عقربك اوچنجى درجه سنده
و مريخ سرطانك يكرمى درجه سنده و قمر كذلك برجك اون سكزنجى درجه
شمس و عطارد حملده زهره ثورده اولوب و رأس جوزا و ذنب قوسده
كندو شرفنده ايدى مشترى و حمل داخى بالذات ايدرلر والله اعلم **فاما**
اتفاق كلمه ء فحول نجوم بودركه اول وقتده اكثر كواكب درجات شرف
لرنده اولوب معايب و وبال و نحوستدن محفوظ ايديلر اول ماه
سپهر سرورى شاه ايوان مشترى مطلع وجوددن نور شهوده كوزنديلر
ملك المؤيد عماد الدين اسمعيل بن على الايوبى ديركه ابن سليمان ميمون
بن مهراندن رحمه الله نقل ايدركه فاروق اعظم عمر بن الخطاب رضى الله عنه
صحابه ء كرامى رضوان الله عليهم اجمعين جمع ايدوب ديديكه بيت المالده
مال كثير اولوب صحابه بربرنه لرنجه قسمت ايلمك قصد ايدرز نه وجهله
قسمت اولنماق مناسبدر ديو مشورت ايتدكده رسوم و نين اوزره
تعيين معقول كوردكلرنده اهواز صاحبى هرمزان كه مسلمان اولوب
مدينه ء منورده ساكن ايدى وانده وفات ايتمشدر انلره سؤال ايلدى
سؤال ايلديكى ديديكه عجمده بر حساب واردر ماه روز ديرلر عربيده
شهور و ايام حسابى ديمك اولور تعريب ايلديلر مورخ دينلوب بعده
اسمى تاريخ قيلوب صكره دولت اسلامده اولا تاريخ وقتنى تعيين
ايدوب استعمال قصد ايديجك مبداء تاريخ هجرتدن وضع اولنوب
سائر تفصيلى بو مقامده تواريخ ذكرنده مسطوردر بعده حضرت
صلى الله عليه وسلم اول عمر شريفلرى حساب اولنسه بعد التحقيق طقوز يل و اون
بر آى و يكرمى ايكى كوندر هجرتدن آخر عمرلرى اون يل و ايكى آى
اولشدر اما حقيقت اوزره هجرتدن عمر شريفلرى حساب اولنسه
بعد التحقيق طقوز يل و اون بر آى و يكرمى ايكى كوندر **و بو دائره**
كه وضع اولنمشدر سلفيندن هجرت ايله تواريخ قديمه مشهوره مابينى
متضمندر بو ايكى تاريخك مابينى بيلمك استرسك ايكيسى مابينى ايله
هجرت مابينى كوروب ايكيسينك اكثرندن اقلنى نقص ايدوب مابينلرنده
هرنه قالورسه اولدر **مثلا** مولد حضرت مسيح عليه السلام مولد حضرت سيد الانبيا
صلى الله عليه وسلم بيلمك قصد ايلسك مابين مولد رسول عم و بين الهجرة كه اللى اوچ
يل و ايكى آى و سكز كوندر التى يوز اوتوز بر يلدن نقص ايلسك مابين مولد

دايره

بين الهجرة النبوية المصطفوية عليه افضل الصلوات واكمل التحية

[illegible]

حضرت رسالت پناهك مولد شريفى اولدر كذلك ايكى تاريخدن
بو دائره‌ده هركيمى مراد ايدرسك معلوم اولور

جدول

[illegible]	[illegible]	الطوفان	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	الهجرة
[illegible]	ساقط	الفين ومائتين واثنتان واربعون سنة	ثلثة آلاف وثلثمائة وثلث وعشرون سنة	ثلثة آلاف وثمانمائة وثمان وستون سنة	اربعة آلاف وثمانمائة وسبع واربعون سنة	خمسة آلاف ومائتان واحدى وثمانون سنة	خمسة آلاف وخمسمائة وثلث وستون سنة	خمسة آلاف وخمسمائة واربع وثمانون سنة	خمسة آلاف وثمانمائة وست وسبعون سنة	ستة آلاف ومائتان وست عشرة سنة
[illegible]	الفان ومائتان واثنتان واربعون سنة	ساقط	الف واحدى وثمانون سنة	الف وستمائة وست وعشرون سنة	الفان وستمائة وخمس وستون سنة	ثلثة آلاف وتسع وثلثون سنة	ثلثة آلاف وثلثمائة واحدى وعشرون سنة	ثلثة آلاف وخمسمائة واربع وثمانون سنة	ثلثة آلاف وستمائة واربع وثلثون سنة	ثلثة آلاف وتسعمائة واربع وسبعون سنة
[illegible]	ثلثة آلاف وثلثمائة وثلث وعشرون سنة	الف واحدى وثمانون سنة	ساقط	خمسمائة وخمس واربعون سنة	الف وخمسمائة واربع وعشرون سنة	الف وتسعمائة وثمان وخمسون سنة	الفان ومائتان واربعون سنة	الفان ومائتان واحدى وخمسون سنة	الفان وخمسمائة وثلث وخمسون سنة	الفان وثمانمائة وثلث وتسعون سنة
[illegible]	ثلثة آلاف وثمانمائة وستون سنة	الف وستمائة وست وعشرون سنة	خمسمائة وخمس واربعون سنة	ساقط	تسعمائة وتسع وسبعون سنة	الف واربعمائة وثلث عشرة سنة	الف وسبعمائة وخمس وتسعون سنة	الف وسبعمائة وست عشرة سنة	الفان وثمان سنين	الفان وثلثمائة وثمان واربعون سنة
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ساقط	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ساقط	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ساقط	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ساقط	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ساقط	[illegible]
الهجرة	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ساقط

معلوم اولا که اهل تواریخ طبری ونظام التواریخ صاحبی قاضی
وبناکتی وسائر معتبر مورخلر فرس سلاطیننی درت طبقه ایتمشلر در
جمیعسی بر اصلدن وعددلری ضحاک علوانی وافراسیاب تورانی
ایله یتمش بر کسنه در مدت ملکلری اسکندر والبحش رومیه
کلنجه درت بیک یوز یتمش بر ییل وبر قاج آیدر تفصیلی اولکی
طبقه یه بیش دادیلر دیمشلردر عدل ودادلری زیاده لکندن ضحاک
وافراسیاب ایله اون بر عدد اولوب مدت سلطنتلرینی قاضی
بیضاوی ایکی بیک بشیوز التمش کز ییل یازر بهجة التواریخ
صاحبی ایکی بیک بشیوز طقسان ییل یازر والله اعلم اولی کیومرث
درجمیع اهل تواریخک اتفاقی اوزره پادشاهلق قاعده سی انلر
اول قویدی بونا عهد اولدوزدی تاج کیمک وتخته اوزره او
یورمق وشهر بنا ایتمک اول ایلدی مثنوی چو اول کیشی کیم دوزدی
رود وجام • جهانداریلق تختن ایتدی تمام • کیومرث ایدی لیک دوران
دون • آنی دافی قیلدی صوک سرنکون • کیومرث عمر بیک ییل
وقیل هفتصد سال سلطنت وتوز ییل بعضلر یوز قرق ییل دیمشلر
هوشنک مدت عمر در شاهنامه نهصد سال مدت سلطنت قرق ییل
طهمورث مدت عمر سکز یوز ییل وقیل اوتوز ییل حضرت ادریس
زماننده ایدی مدت سلطنت وتوز ییل جمشید مدت عمر
بیک ییل قریب ابتداء سلطنتی حضرت نوح ع م زماننده ایدی
ضحاک بیوراسب مدت سلطنت بیک ییل قریب دیدیلر فریدون
سلطنت تیز یوز ییل منوچهر سلطنت یوز یکرمی ییل موسی وهارون
وشعیب علیهم السلام زماننده ایدی نوذر سلطنت یدی ییل
وقیل سنتین وقیل ستة اشهر وامام محمد غزالی تویب تبر المسبوک
نصیحة الملوک نام کتابنده مدت سلطنتی اون ایکی ییل یازمشلر
افراسیاب سلطنت در ایران اون ایکی ییل توراننده یوز یکرمی
ییل مدت عمر درت یوز ییل زاب بن طهماسب مدت سلطنت
اوتوز ییل وقیل یدی ییل وقیل اوج ییل وقیل زو ابن طهماسب
بعضلر حضرت ابرهیم ع م الملکه زماننده ایدی دیدیلر امام محمد غزالی
مذکور تویب تبر المسبوکده مدت سلطنتلرینی الی ییل یازرلر کرشاسب

مدت سلطنتی یکرمی سل وقیل یکرمی اوچ . بهجة التواریخ صاحبی
کشتاسبدن صکره کیقبن دان بن یوکان بن ماسوی
بن نوذر بن منوچهر نام کسنه پیغمبرلردن یسع نبی ع م زماننده
بلخده ظهور ایدوب علما اهل فرسی جمع ایلیوب انلرک اقوال حمیده
لرینی پیشوا ایدینوب اهل ترکستان ایله حرب ایدوب غایت عدالتدن
زمینه عشری اول پیدا ایلدی و ایراننده اولان خراب یرلری اول
معمور ایدوب یوز یکرمی سل پادشاهلق ایلدی دیو نقل ایلدی والله اعلم
طبقه دوم کیانیان وانلر طقوز کسنه در سلطنتلری
زماننده اختلاف چوقدر بعضلر طقوز یوز اوتوز سکز سل یازدیلر
در قاضی بیضاوی یدی یوز اوتوز سکز سل یازر میر علیشیر نوائی یازر
بهنقدر ایله یدی یوز سلدن متجاوز دردیر بعضلر اسکندری اندرون
طوقوز اون دیشلر اوّلی کیقباد در که زو بن طهماسب و عالی دور
منوچهر نسلندندر دیدیلر
کیقباد مدت سلطنت یوز یکرمی سل کیکاوس بن کیقباد مدت
سلطنت یوز الّلی سل کیخسرو بن سیاوش بن کیکاوس مدت
سلطنت التمش سل لهراسب بن اروند بن کیکاوس مدت سلطنت
یوز یکرمی سل کشتاسب بن لهراسب مدت سلطنت یوز یکرمی سل
بهمن بن اسفندیار بن کشتاسب لسان عربیده آدی کورش در
مدت سلطنت یوز اون ایکی سل همای بنت بهمن مدت سلطنت
اوتوز سل داراب بن بهمن الّلی سل وقیل التمش سل بهجة التواریخ
صاحبی یوز اوتوز سکز سل دیر دارا بن داراب مدت سلطنت
اون درت سل اسکندر نبی و سلطنت بابنده اختلاف
چوقدر مختلفدر . تفصیلی ولنمندر مدت سلطنت اون اوچ سل بعضلر
اون درت دیشلر بیضاوی اون ایکی سل یازر فردوسی
سکندر که بر تخت شاهی نشست * سر سال او میشد برد وهفت
طبقه سوم اشکانیان درکه
ملوک طوائف دیرلر نظام التواریخ صاحبی مدت سلطنتلرینی درت
یوز یکرمی اوچ سل یازر و عددلرینی یکرمی طقوز بعضلر اون بش
بعضلر اون یدی بعضلر طقسان وبعضلر داخی آرتوق واکسک دیشلر
بهجة

بهجة التواریخ مدت سلطنتلرینی بش یوز التمش ایکی سل یازر
بعضلر بش یوز اون درت سل یازر والحاصل بو طبقه ده اهل تاریخ سوزنده
اختلاف قدر آدلرنده و عددلرنده و سلطنتلرینک زماننده و تقدیم
و تاخیرنده و بو خلافلرده تطبیق و توفیق و برینک سوزی تطویل ایدوب
تأمل ایدنلر خواطری پریشان ایدوکی اجلدن ذکر ایدوب نجه که
مناسب کوردی ملوک طوائف دیمکک اصلی بودر که اسکندر چون ایرانی
ایله فارس اقلیمنی فتح ایلدی بو ممالکده اولان سلاطین واولادینی
جمع ایلدی وانلرک جمعیتنده نه رای و تدبیر ایله حکمین بیلیوب
عاجز قالدی زیرا بو جماعتی قتل شرعا و عقلا مناسب دکل و شویله
قوماق داخی مملکته موجب فتنه و فساد باعث تردد و اضطرابدر
ارسطو ایله مشورت ایتدکده بویله دیدیکه چونکه ممالکی بیرت
کسنه یه بهنقدر و بر عسکر کدر بونلری تشن کندوجا بشکدن ملک
نصب ایدوب احسانک ایله ممنون قیلوب ایوا د تحصیل ایله سن
دنیادن نقل ایتدککده بونلرک اراسنه منازعت دوشوب سنوک دار
الملکک که روم درکیم تعرض قیلامزلر ارسطونک رأیی اوزره هربرنه
بر ولایت ویردی اشکان بن دارا بن داراب مدت
سلطنت اون سل اشک بن اشکان بعضلر اشغان بن اشغان
دیدیلر مدت سلطنت یکرمی سل شاپور بن اشکان التمش
اوچ سل حضرت عیسی ع م بونلرک زماننده وجوده کلدیلر لقبی
بوزینی ایدی بعض اهل تواریخ عیسی ع م انک زماننده مبعوث اولدی
و زکریا و یحیی و جرجیس داخی انک زماننده ایدیلر وانطونیوس قیصر
ذونیم و رامین و اصحاب کهف داخی دولتلرنده ایدی بهرام
بن شاپور لقبی کودرز ایدی مدت سلطنت اون بر سل بلاش
بن بهرام بابیدر که ثانی حروف تهجیده اول ثبت سل هرمز
بن بلاش لقبی سالار ایدی اون طقوز سل انوش بن بلاش
مدت سلطنت اون سل نرسی بن بلاش قرق سل فیروز بن هرمز
اون یدی سل بلاش بن فیروز اون ایکی سل خسرو بن بلاش عم
فیروز قرق سل بلاش بن بلاش اخی فیروز یکرمی درت سل اردوان
بن بلاش اون اوچ سل اردوان بن اشکان اثنا نکعیسی اوغلی ایکی

مدت سلطنت بكوم اوچ ييل **خسرو بن اشكان** اون بر ييل **بلاش بن**
اشكان اون ايكى ييل **جودرز بن اشكان** اوتوز ييل **نرسى بن جودرز**
يكرمى ييل **جودرز بن نرسى** اون بر ييل **اردوان بن بلاش** اوتوز
بر ييل

دردنجى طبقه ساسانيلردر

اكاسره دخى ديرلر بونلرك دخى عددى معلوم ايدوب پادشاهلردر
بعضلر اوتوز ايكى نفر وبعضيلر اوتوز سكزدر ديرلر وسلطنتلرينك
زمانى دخى مواقف يازمامشلردر صاحب كرتبه بشيوز يكرمى بدى
ييلدر دبناكتى بشيوز اوتوز بر ييل دير ونظام التواريخ صاحبى
قاضى بيضاوى درت يوز اوتوز ييل وعددلرينى اوتوز بر نفر يازر
طبرى ديركه ملك اسكندردن بعضلر بشيوز اون درت ييلدن
صكره ترسالر قولنده بشيوز الى ييلدن صكره مغان قولنده
التى يوز التمش التى ييلدن صكره اردشير ظهور ايتدى اوتوز ييل
پادشاهلق ايدوب اون درت ييل تمامى ربع مسكونه حكم ايلدى
علماء سير ديرلر كه عيسى عم اردشير زماننده طوغدى اسكندر
دن اوچيوز ييل صكره وحضرت يحيى عم عيسى نك خاله سى اوغلدر
التى آى اول طوغمشدر **اردشير بن بابك** اوتوز ييل پادشاه
اولوب ربع مسكونه اون درت ييل وايكى آى حكم ايلدى **شابور**
بن اردشير اوتوز بر ييل والتى آى **هرمز بن شابور** ايكى
ييل وقيل سى سال **بهرام بن هرمز** اوچ ييل اوچ آى وقيل سى ساله
وسه ماه ثانى زنديقى بوهلاك ايلدى **بهرام بن بهرام**
اون بدى ييل **بهرام بن بهرام بن بهرام** اون اوچ بچق ييل بعضلر درت
آى ديشلر **نرسى بن بهرام** يدى بوچق ييل بعضلر طقوز ييل ديديلر
هرمز بن نرسى يدى ييل بش آى بعضلر طقوز ييل ديديلر **شابور بن**
هرمز ذو الاكتاف يتمش ايكى ييل وقيل هفتاد سال **اردشير**
بن هرمز درت ييل وقيل ده سال **شابور بن شابور** بش ييل
درت آى **بهرام بن شابور** اون بر ييل وقيل اون ايكى ييل
يزدجرد الاثيم ابن بهرام يكرمى بر ييل وبش آى **بهرام گور بن يزدجرد**
التمش اوچ ييل وقيل هفتاد ودو سال **يزدجرد بن بهرام** اون سكز
ييل بش آى **فيروز بن يزدجرد** يكرمى التى ييل **بلاش بن فيروز** درت

سل

ييل **قباد بن فيروز** قرق اوچ ييل بعضلر التمش اوچ بعضلر التمش
درت ييل ديديلر **جاماسب بن فيروز** اوچ ييل بعضلر بش ييل
ديمشلر بعضلر اهل تاريخ آنى ملوكدن عد ايتمامشلر بارى بر تقدير
پادشاه دكل پادشاهزاده ايدى **انوشروان بن قباد** معناسى جديد
الملك ديمكدر قرق يدى ييل **هرمز بن انوشروان** اون بر ييل
درت آى **پرويز بن هرمز** اوتوز سكز ييل **شيرويه بن پرويز**
يدى آى **اردشير بن شيرويه** بر بوچق ييل **كسرى بن ارسلان**
بر ييل بش آى **كسرى بن قباد ابن هرمز** اوچ آى **توران**
دخت بنت پرويز بر ييل درت آى **فيروز بن مهرجنس** التى
آى **آزرمى دخت بنت پرويز** درت آى بعضلر التى آى ديشلر
فرخ زاد بن پرويز التى آى **يزدجرد بن شهريار** يكرمى ييل
آخر ملوك فرسدر حضرت عثمان رضى خلافتنده هلاك اولدى

دولت ملوك يونان

ابن شحنه روضة المناظر فى علوم الاوائل والاواخر نام تاريخنده
بويله نقل ايدركه بونلر دخى ملوك طوائفدندر اسكندر ابن فيلقوس
فوت اولدقده يونان ملكى بطالسه ده باقى اولدى بطلميوس
پادشاه ديمكدر وملوك بطالسه اون اوچ نفردر ومدت
سلطنتلرى ايكى يوز يتمش بش ييلدر بعده ملوك روم غلبه
ايدوب يونانيلرك دولتى منقرض اولدى وانلرك التنجى درت نفردر
آخر بخيلسى هرقل كه آدى لوقليس ايدى انلردن اول اشتهار
بولان فيلبس در تخت ملكى مقدونيه در كه مدينهٔ حكماء يونانددر
كه خليج قسطنطينيه نك جانب غربيسنده در وآخرى ملكه
قلوبطرا بنت بطلميوس در باباسنك آدى معلوم دكلدر ومدت
يونان اغسطس اغسطس زومنك اون ايكنجى ييلنده منقرض اولدى
تتمهٔ اسكندردن غلبهٔ اغسطسه دك مابينى ايكى يوز سكسان ايكى
ييلدر فوت اسكندردن غلبهٔ اغسطس مابينى بلا شك ايكى
يوز يتمش بش ييلدركه مدت بطالسه در كه اولى فيلبس آخرى
قلوبطرا دركه كرسى ولايتى اسكندريه ايدى

ذكر ملوك الروم

صاحب تاريخ ابو عيسى بويله

نقل ایدرکه اوّل اول فرقیه مالک اولان روملس و روماناس
ایکی قرداش ایدی مدینهٔ رومیه‌یی بنا ایلدیلر و بو ایکیسی سمدن
آدی خنزیر اولدی بعده روملس قرنداشی روماناسی اولدروب
اوتوز سکز ییل استقلال اوزره پادشاه اولدی بعده رومیه یه
چوق کمسنه پادشاه اولوب لکن عدد و اسامیلری اخباری صحت اوزره
معلوم اولمادی اما **کامل** صاحبی ابن اثیر بویله نقل ایدرکه رومیلر
یونانه غلبه ایتمزدن اول نیچه ملکلری رومیه‌ده ایدی و روم
خلقی دین صابئین اوزره اولوب کواکب سبعه آدلریله صنملر دوزوب
انکا طپارلردی بونلردن اول اشتهار بولان پادشاهک آدی غالیوس
ایدی بعده یولیوس بعده ملکی اغسطش ایدی ایکیسینی بحیله توریب
اولندقده سببی مملکتین ابلرا اولوب لقبی **قیصر** در معناسی شق
عند دیمکدر سببی بودرکه حین وضع حملده اناسی فوت اولوب
قارننی یاروب آنی چیقاردیلر اول سببدن انکا قیصر لقب اولوب
بعده روم پادشاهلرینک جمیعنه تخیلاً القاب اولدی و حضرت
عیسی م انک زماننده وجوده کلوب قلوبطرا ایر یکرمی بر ییل
غلبه سندن مقدم اولوب غلبهٔ اسکندرک اوچیوز دردنجی ییلی
واغسطس فوت اولندی عمری سکسنه اون ییله قریب ایدی و بشنجی
پادشاهی **غاینوش** نام حاکمک اول ییلنده سمایه رفع اولنوب
غلبهٔ اسکندرک اوچیوز اوتوز التنجی تاریخنده ایدی مجسطی
صاحبی انلردن اول اوچنجی پادشاهلری آذریانوس زماننده
ایدی و جالینوس اون التنجی حاکملری قومودوس زماننده ایدی
که بطلیموس ادراک ایتدی که غلبهٔ اسکندرده درتیوز طقسان
درت سنه سینک اواخرنده ایدی که دین نصاری ظهور ایلدی و
یکرمی اوچنجی حاکملری دقیانوس‌در که انک زماننده اصحاب کهف
که یدی نفر کمسنه ایدی ابن عباس رضی الله عنهما سکز نفر ایدی دیو
بیوردیلردر که غاره کیروب اویودیلر که قرآن عظیمده مذکوردر
ودقیانوس وزراسین که غیوق مزطایله اشتهارلری واردر بونکر زماننده
ایدی و یکرمی طقوزنجی سلطانلری دقلطیانوس‌در که ملوک رومک
آخر عبده‌سی اصنامدر دقلطیانوسک هلاکی غلبهٔ اسکندرک

بشیوز

بشیوز طقسان بشی نصفنده ایدی بعده قسطنطین ملک پادشاه
اولوب دین نصرانیت ظهور ایدوب مذکور سلطنتک اوچنجی
ییلنده رومیه‌دن انتقال ایدوب استانبوله کلوب حصارینی بنا
ایدوب آدینی قسطنطینیه قویوب دار الملک ایدندی اولا آدی بزنطیه
ایدی و قسطنطین غلبهٔ اسکندرک التی یوز یکرمی التیسی نصفنده
فوت اولدی وارلوز طقوزنجی پادشاهی ثاودوسیوس زماننده
اصحاب کهف اویقودن اویاندیلر و مذکورک فوتی غلبهٔ اسکندرک
بیدی یوز التمش بیلینک نصفنده ایدی التی اوچنجی پادشاهلرینک
آخر ملوک روم‌در هرقل‌در که لسان رومیده آدی ارقلیس ایدی غلبهٔ
اسکندر تاریخنک طقوز یوز اوچنجی اولور اما بو تاریخ روم وجود
هجریه غلبهٔ اسکندر مابینی درتیوز اوتوز درت ییل یازلمشدر بو
تفاوت سببی جدولده موضوع اولان سنین صاحب هجریه اوزرینه
درکه ییلی بلاکسر اوچیوز التمش بش کوندر بو حساب سنهٔ رومیه اوزرینه
درکه ییلی اوچیوز التمش بش و ربع یوم در بو مقدار تفاوت ربع
یومدن حاصلدر ٥ ابو عیسی قولیدور. ولایت رومده اول
حاکم اولانلر آدی روملس در بعده قرداشی روماناس در نته که
یوقاروده ذکر اولندی **کامل** صاحبی ابن اثیر اول اشتهار بولانک
آدی غالیوس‌در آخر ملکلرینک آدی هرقل‌در والتی اوچ نفر
کمسنه‌نک آدلرینی و مدت ملکلرینی و هلاکلرینی تاریخ غلبهٔ اسکندر
دن تطبیق ایدوب یازمشدر. بو فقیر اطناب‌دن خوف ایدوب
لازم اولانی انتخاب طریقیله ذکر ایلدی و مذکور کامل صاحبی اول
ملکی غالینوس بعده حاکم اولان یولیوس مدت سلطنتلرینی یازمیوب
اوچنجی پادشاه اولان اغسطس‌دن تاریخی ابتدا ایتمشدر
و آخر ملکلری هرقلک و آخر مدت ملکنی یازمامشدر جمله التی اوچ
نفر اولوب باقیلرنک مدت سلطنتلری التی یوز التمش بیر ییلدر

ذکر فراعنهٔ مصر

فراعنه ملوک قبطدر که دیار مصرده حاکملردر ابن سعید نوبختی کتاب
صاعد و طبقات الامم‌دن بویله نقل ایدرکه اهل مصر دهور خالیه
وازمان سالفه‌ده اهل ملک عظیم ایدی امم‌دن قبطی و یونان و

عملیق دن مختلط اولوب اما اکثری قبطی ایدی قبل الطوفان صابئه
قومی ایدی که بت پرست ایدیلر بعد الطوفان انواع علومین علماسی
وار ایدی خصوصا علم طلسمات و نیرنجات و کیمیا غالب اولوب کوزل
مملکتلری منقش ایدی که فسطاط دن ما بینی اون ایکی کونلک یرده مصر
ادریس ع م انده وجوده کلمشلردر **ابن سعید** شریف اوسیدن بویله
نقل ایدرکه بعد الطوفان مصره اول مالک اولان بیصر بن حام بن نوح ع م
ایدی که اوتوز اوغلی و اهلی ایله مدینهٔ منفده نزول ایدوب
بعده اوغلی مصر بن بیصر مالک اولوب امتداد عمر ایله ملکه مالک
اولمغین بلاد اسمیله مصر دیو تسمیه اولندی والاکثر آدم که
واردر اولادی آدیله تسمیه اولنمشدر تفصیلی بودرکه ذکر اولنور
بیصر مصر قفط اتریب صاو تردراس تالیق خرابا کلکلی
مذکور کلکلی صاحب حکمت اولوب زیبقدن اول مجدا ایلیوب
وزجاجی اوسبکه ایلدی بعده قربیا بن مالیق بعده طوطیس
که فرعون ابراهیم دردم که هاجری ساره خاتونه باغشلادی **بعده**
جورباق ... سیدر بعدها زلفی ضبط مملکتدن عاجز اولمغین
عمالقه شامدن کلوب مصره مالک اولدیلر و ملکی ندن الاکد
آدی ولید بن دومغ العملاقی ایدی صوکلتدن صوکره طاردی بیرکوه
صیده ایکن تنکری دیو طاپدوغی بیر ارسلان هلاک ایدوب صکره
لعنی جمیع خلق عالم بیلدی اولا اکا فرعون دیو لقب قونوب
بعده مصره حاکم اولانلره لقب اولدی **بعده** ریان فرعون یوسف ع م
بعده دارم بعده کاسم بعده ولید بن مصعب فرعون موسی ع م
و لید دا خال ذلك ولدی بعضیلر عمالقه دندر دیدیلر بو قوللر
اظهردر بعضلر فرعون یوسف دردم که عمری طویل اولوب حضرت موسی ع م
زماننه کلنجه حیاتده ایدی دیدیلر قولی مصر تاریخنده دیرکه ولید
قبطی اولوب سابقا کاسم عملاقینک صاحب شرطه سی ایدی قبطیلر
یوخنا لوب کاسم دن صکره مصره حاکم اولوب دولت عمالقه منقرض اولدی
و دعوای ربوبیت ایدن مذکور ولید ایدی غرق اولدقدن صکره قبطیلر
دلوکه نام بیر عورت حاکم اولدی **بعده** درکون تودسی نقاشی مرینا
استماذس بلطوس مالوس مناکیل بوله نام کمسنلر حاکم اولوب سلیمان

علیه

علیه السلام اوغلی رحبعم مذکورک اوزرینه واروب غزا ایتدی
کتب یهودده بنی اسرائیل رحبعم زماننده غزا ایتدوکی فرعونک آدی
شیشاق در دیرلر واضح بودر شیشاقدن مکی فرعون اعرج ...
عمریکیم مذکور دکلدر که بخت نصر غزا ایدوب ندکوی صلب ایلدی
رحبعم ابن سلیمان ع م ایله بخت نصرک ما بینی درت یوز ییلدن زیاده
ایدی و شیشاق رحبعم زماننده اولوب فرعونه اعرجدن درت یوز
ییلدن زیاده در و بو مدتده ایکیسینک ما بینلرنده اسامئ فراعنه معلوم
اولمایوب اصلا تواریخده کورلمادی و بخت نصر مصری خراب
ایتدکدن صکره قرق ییل خراب یاتوب بخت نصرک دولتی منقرض او
لدقدن صکره کیرو معمور اولدی **مختزنات** المقصور فی تاریخ اهل
القصور ده بویله نقل ایدرکه فراعنه اوچ نفردر اولکیسی سنان بن اشل
بن عملیق بن سام بن نوح دردم ایکنجیسی ریان بن ولید بن عملیق
بن سام بن نوح دردم اوچنجیسی ولید بن مصعب بن عملیق بن سام
بن نوح در اولکیسی فرعون خلیل جلیل ایکنجی فرعون یوسف
صدیق اوچنجی فرعون نبی عظیم موسی کلیم در صلوات الله علیهم اجمعین
ولعنهم الله ونقل ایدرکه فرعون ابراهیم جد فرعون یوسف و فرعون
یوسف جد فرعون موسی در علیهم السلام والسلام

صاحب حما عماد الدین اسماعیل ره

بو طبقه یه بویله نقل ایدرکه طبقهٔ ثالثه اشکانیلردر اوچنجی دیرکه
بو طبقه اول شهرت بولان اشغان بن اشغان بعضلر اشک
بن اشکان دیرلر اول سلطنتک تاریخی غلبهٔ اسکندردن
ایکی یوز قرق التی ییل کچمشدی و مدت سلطنتی اون ییل ایدی
مذکور عماد الدین دیرکه غلبهٔ اسکندردن ایکی یوز التمش بکر ییل
کچمشدی بعده شابور ابن اشکان التمش ییل حکم ایلدی و مولد
عیسی ع م مذکورک سلطنتندن قرق ییلدن زیاده ایدی شابورک
انقضاء ملکی غلبهٔ اسکندردن اوچیوز اون التی ییل ایدی بعده
جودرز بن اشغان بعضلر جودرزا بن اشغان دیدیلر اون ییل عمر
سوروب غلبهٔ اسکندردن اوچیوز یکرمی التی ییل کچمشدی بعده
بیژن یکرمی بر ییل پادشاه اولدی مذکور تاریخدن اوچ یوز قرق یدی

بیل کچدی بعده جوذرز اشغانی اون طقوز سل حاکم اولوب
ذکر اولان تاریخدن اوج یوز التمش لتی بیل کچدی بعده
نرسی پادشاه اولوب قرق بیل عمر سوروب مذکور تاریخک
درت یوز التمش بیل کچدی بعده هرمز اون طقوز سل
حکومتده اولوب تاریخ مسفورک درت یوز یکرمی بشنده
فوت اولدی بعده اردوان اون ایکی سل حاکم اولوب
مدت مزبوره دن درتیوز اوتوز یدیده فوت اولدی بعده
خسرو قرق بیل پادشاه اولوب تاریخ مذکوردن درتیوز
یتمش یدی بیل کچدی بعده بلاش یکرمی درت بیل پادشاه
اولوب ذکر اولان تاریخدن بشیوز بر بیل کچدی بعده
اردوان اصغر پادشاه اولوب تجمل وعظمتی اول طبقه ده
اولان سلاطیندن زیاده ایدی وملوک طوایفک اکثرینی
اولقدر ایدوب ملکنی آلوب ضبط ایتمشدی آخر الامر اردشیر
بابک آنی ارادن کوتروب ملک اشکانیاردن ساسانیاره
نقل ایلدی انقضاء ملک اردوان غلبهء اسکندردن بشیوز
اون ایکی سل کچمشدی مدت سلطنت اردوان اون بر بیل ایدی
نظام التواریخ صاحبی بیضاوی اوتوز بر سل بعض تاریخده یکرمی
اوج بیل یازمشلردر ملک المؤید عماد الدین
صاحب حماة المذکور المختصر فی اخبار البشر نام تاریخنده
بویله نقل ایدرکه ملوک فرسدن طبقهء رابعه که اکاسره و سا
سانیه دیرلر اول پادشاه اولان اردشیر بن بابکدر واول
ساسان بن بهمن ابن اسفندیاردر اردوانیلره غلبه ایلدوکی
زمانده ابتداء ملک بخت نصردن طقوز قرق یدی بیل و دارایه
غلبهء اسکندردن بشیوز اون ایکی بیل کچمشدی قیام اردشیرک
هجرته نسبتی درت یوز یکرمی ایکی بیل ایدی رصد بطلمیوس
اردشیردن یتمش یدی بیل مقدم ایدی بو مدتده جالینوس بطلمیوس
تمام حیاتده اولمایا غایتی حیاتده اولا واکاسره نک آخری اردشیر اولا
دندن یزدجرد بن شهریاردر واردشیر ربع مسکونک تمامه اون
درت بیل اون آی حکم ایلیوب غلبهء اسکندرک بشیوز یکرمی یکری

اواوند.

اواخرنده. فوت اولدی شاپور بن اردشیر اوتوز بر بوچق
بیل پادشاه اولوب زماننده مانی زندیق ظهور ایدوب ولسان
یونانیدن کتب فلسفهء زبان فارسیه نقل ایتدردی و تعلیم اسکندر
بنی یوز التمش طقوز بیلندن درت ای کچدیکده فوت اولدی هرمز
بن شاپور بر بوچق بیل پادشاه اولوب بعده اوغلی بهرام بن
هرمز اوچ بیل اوچ آی پادشاه اولوب تاریخ مذکورک بشیوز التمش
درت اولنده وفات ایلدی بعده اوغلی بهرام بن بهرام اون یدی
بیل سلطنت سوروب تاریخ مزبورک بشیوز سکسان بیر اولنده فوت
اولدی بعده بهرام بن بهرام بن بهرام اناسی وودده سی آدینی تودیلر
درت بیل درت آی عمر سوروب مذکور تاریخک بشیوز سکسان
بشنده کچدکده فوت اولدی بعده قرنداشی نرسی بن بهرام
طقوز بیل پادشاه اولوب مسفور تاریخک بشیوز طقسان درندن
یدی آی کچدکدن صکره کچدی بعده هرمز بن نرسی طقوز سل حاکم
اولوب تاریخ مزبورک التی یوز الاجندن یدی آی کچدیکده هلاک
اولدی بعده اوغلی شاپور بن هرمز ذو الاکتاف اناسی حامله ایکن
اناسی قرنندن ایدی وزراسی تدبیر مملکت ایدرلردی تا کندوسی یکرمی یاشنه
مملکت تدبیرنه قادر اولنجیه دک مملکتنده عرب استیلاسندن چوق
شورش و عونا ظاهر اولمشدی چون تخت سلطنته قعود ایتدی
انتقاما اعراب قصدنه توروب الله کلانبی عذاب عظیم والیم قصد
ایدوب اوموزلرینی یاروب کتفلرینی یاردوب بیابانه آتوب انلری
عذاب ایله اولدردی اول سببدن اکا ذو الاکتاف دیدیلر حضرت جوزی
رحمه الله علیه کم اجداددندن ماکن بن تغلب کم اعرابک سیدی ایدی
غیر بو قدر تعذیب و قتللیک باعثی صوردقلده بکا منجملر دیدیلرکه بو
قومدن بر پیغمبر کلوب تختم بنم اولادمدن آلوب انلری هلاک ایتسه
کرکدر بو جهتدن اقل بولنده انتقام ایدرم ماکن دیدیکیم اول منجملرک سوزی
بزه معلومدرکه صحیح اولا اکثر صحیح اولوردی تقدیرجه اول صاحب حادثه
ظهور کلوب سنک بو افعالک اشیدوب اولادکه انتقام ایلیه شاپور
بو سوزدن اول فعل قبیحی ترک ایلدی محکی اول سلطان عظیم الشان
دیکلا ایدرکه کندو وجوده کلمزدن بکیبل اول مظلومین کظالمینالک

قورتاروب مبارك ادي ذكر اولمامغله خلقي قتلدن و حاكمي ضلالت
وشقاوتدن منع ايلر صلى الله عليه وعلى اله وصحبه اجمعين مذكور
شابور يتمش ايكي يلده وفات ايتدي كه مدت عمر و سلطنتي دركه
غلبه ء اسكندرك التي يوز يتمش بش يلندن يدي آي كچنجه اولور بعده
قرداشي **اردشير بن هرمز** درت يل پادشاه اولدي بعده **شابور**
ابن شابور ذو الاكتاف بش يل ودرت آي پادشاه اولدي بعده
بهرام بن شابور اون بر يل سلطنت سوروب بعده اوغلي **يزدجرد اثيم**
تختنه كچوب حاكم اولدي و اولغايتده ظالم اولمغين انكا يزدجرد
اثيم وخشن ديرلر ايدي يكرمي بر يل و بش آي سلطنت ايلدي بر آت
دپوب هلاك ايلدي بعضلر ديرلركه بر غايتده كوزل آت كه دنياده
نظيري كورلمامش دركاهنه كلدي. حاضر اولوب تندكلندن كمنه
ياننه وارمیوب واول غايت نادانلغندن بركون كندوسي آت يانينه
واروب آته اكا ملابت كوسترمكين آتي طوتوب اوزرنه بنوب قوشقونه
اوركن آتي دپوب هلاك ايلدي خلقك بد دعاسي يتشدي بعضلر
آتي دكيز آتي ايدي بعضلر فرشته ايدي بعضلر نيايدي ديرلر غلبه ء
اسكندرك يدي يوز اون بر يلندن درت آي كچندي كه هلاك اولدي
بعده اوغلي **بهرام كور ابن يزدجرد** پادشاه اولدي خورنق ومعماري
سنمار رقصه سي خورنق لغتنده تفصيل اولنمشدر واكا كور لقبينك
سببي بعضلر كور شكارينه غايتده مايل اولدوغي جهتدن وبعضلر شكار
ايدركن انوك اوقي ايكسندن كچوب تا سوفارنه وارنجه بيره كچمكين و
بعضلر بر ارسلان بر كوري باصمش ايكن بر اوق آتوب ايكسندن كچمكين
وبعضلر دام ايله طوتلانلره كندو اسميله داغ ايدروب هر كيمك صيدنه دو نشسه
انوكه قتلنه قادر اولماغين بو لقب ايله شهرت بولدي ديرلر مدت ملكي
يكرمي اوچ يل واون بر آي ايدي كه غلبه ء اسكندردن يدي يوز قرق
بر يلدن اوچ آي كچندي بعده اوغلي يزدجرد بن بهرام كور پادشاه
اولدي انوك سلطنتي زماننده چوق اختلاف ايتمشلردر اصح اون سكز
يل ودرت آيدر كه غلبه ء اسكندردن يدي يوز اللي طقوزدن يدي
آي كچندي بعده كوچك اوغلي **هرمز بن يزدجرد** باباسي يانندن بولنماغين
پادشاه اولدي بو بر قرداشي فيروز خوفندن تا چوب خراسان ايله ترك

ما

ما بيننده اولان بلاد طخارستان ديمكله معروف هياطله شاهنه وارد
انوك مساعده سيله ملكي قرداشنده آلدي وهرمز غلبه ء اسكندرك التمش
التيسنده فوت اولدي بعده **فيروز بن يزدجرد** بن بهرام كور يكرمي
يدي يل سلطنت سوروب غلبه ء اسكندرك يدي يوز طقسان اوچنده
هلاك اولدي بعده اوغلي **بلاش بن فيروز** پادشاه اولوب التي يل
قرداشي جاماسب ايله قتال ايلدوكي ايله قرق اوچ يل سلطنت ايلدي ومزدك
زنديق مذكور قباد زماننده ظهور ايدوب دعواي نبوت ايدروب خلقي
بري بريك مالنه وعيالنه شريك اولماسنه رخصت ويردي زيراكه جميع
خلق اتادن وانادن قرنداشلردر كه آدم وحوادر ديدي بعده اوغلي
انوشروان بن قباد غلبه ء اسكندرك سكز يوز قرقدن يدي آي كچدكده
باباسي فوتندن صكره يرينه قرق سكز يل پادشاه اولوب عدل وداد ايله
عالمي ابادان ايدوب حضرت رسالت پناهك صلى الله عليه وسلم والده ماجده
عبد الله سلطنتنك يكرمي اوچنجي وجوده كلوب قرق ايكنجي يلنده اوله
حضرت طلوع ايدوب انا ولدت في زمن الملك العادل حديث شريفي كمال عدلنه
شاهد بيّندر غلبه ء اسكندرك سكز يوز سكسان سكزنده وفات ايتدي
نقل اولنوركه امور سلطنت كندوده استقرار بولدقده خواقينه ديدي
كه حق تعالى ايله جل وعلا عهد ايتدم ايدي كه اكر سلطنت كا يتروب مقرر اولورسه
اكي اريك اجرا ايليم **بيري** آلتندري كيرو حيره يه حاكم ايدوب حارثي
كيدرم زيرا اجداد مزدن بهرام كور اوزرنه منذرك چوق حقي واردر
بنا ء خورنق ده وانده آني تربيه ده وباباسي يزدجرد اولدكده انده
حاضر بولنماغين اركان دولتي اردشير نسلندن كسه يي نام بركسنه يي
پادشاه ايدوب منذر بو بابده جان وباش فدا ايدوب چوق سعي ايله
ايدوب اكر اول اولماسه تاج وتخت خاندانمزدن كتمش ايدي تفصيل خورنق
لغتنده اولمشدر بابام قباد ضعف حالندن حارثي حاكم ايتمشدر **ايكنجي**
مزدك ومن دكيلرك جانلرين كوكي كسوب كيدرم ملعون مذكور خلقه اموال
وعيالينك اشتراكني جايز وحلال ايتمكين عبيد ومملوك اكا بر واكا رمك
بنات وعياليه بي ترددد دخول ووصول ميسر اولماغين اولاد كيمك ايدوكي
معلوم اولميوب لوازم شاهلردن كم اولنوردي **ديرلركه** انوشروان
بو سوزي سويلركن مزدك ملعون سريرينك يوقاريسنده التون كرسي اوزرنده

انوشروان ... ديرلر
دعوتنده ... اللاباديدي
اولحوصاردن ... ديدي

ارتورردی که قباد اکا تعیین ایتمشدی دیدی که خالق عالمک اکثری بو
مذهب وملته اوزره درقدرتک وار میدر که جمیع ناسی هلاک ایده سین
بو فساد کلیدر جایزدر که بو امردن تخت وتاجدن دور اولاسن نوشروان
دیدی که یا ابن الخبیثه بیلورمیسن که بابام بی غیرت وحمیت قباددن انامی
تصرف ایتمکه اجازت آلوب اولدیغی بدنام لعن راضی اولوب اتفاقا بن
والدهم حجره سی قپوسنده بولنوب بو عاری دفع ایچون اغلایوب
زاری ایله ایاغنی اوپدکده چوزبکک رائحه کریهه سی داخی بورنمده
دردیوب فی الحال ملعون مذکوری قتل ایدوب جیفه نجسه خبیثه
سن نفط وبوریا ایله یاقوب وجمیع مزدکی وما نویلرک قتلنه حکم ایلدی
اول کون دار الملکنده اولان ملاعینده قرق بیکه قریب ملعونلر قتل
اولنوب وتخت ارنده وحکومتنده اولان امثالیله ارلر کوندروب
جهانی بو فتنلردن پاک ایلدی عدالتنه حضرت رسول اکرم صلى الله علیه وسلم
شهادت ایتمکین علما مشرک ایکن جایز وحکمندر که سایر مشرکلر کبی تخلدنه
النار اولمایوب حق سبحانه کمال کرمندن اکا اعرافده بیر مکان احسان
ایلسه بدیع وبعید اولمایه دیمشلر والله اعلم بعده اوغلی هرمز بن انوشروان
پادشاه اولوب غایت عدلندن آذنا نکحقنی علاوه فرق ایتمیوب
ایلو بر یکین وبو امرده مبالغه ایتمکین جمیع حواشیسی کندو بر بغض
ایدوب آخر کار کوزن میل چکوب بعده قتل ایتدیلر مدت سلطنتی
اون اوچ بوچق ییل مقداری اولوب زیرا اوغلی پرویز آذربایجانده
کلوب تخته اوتوروب بوما بینده بهرام چوبین فتنه سنده هرمز
محبوس ایدی بعده اوغلی پرویز استقرار اوزره تخته جلوسی غلبه
اسکندرک طقوز یوز ایکیسنده ایدی اوتوز سکز ییل پادشاه اولوب
اوغلی شیرویه هلاک ایدوب تاریخ نجومده که ورقنده شیرویه
تخته جلوس ایدوب اون بدی قرداشنی قتل ایتدی وکندوسی کثیر
الاوجاع اولمغین سکز آیدن صکره وفات ایتدی بعده اوغلی اردشیر بن
شیرویه یدی یاشنده ایدی که تخته کچوب بیر بوچق ییلدن صکره
قتل اولنوب بعده شهریار نام کسنه تخته کچوب واول نژاد
ملوکدن اولمامغین وکندویه اکاسره حرمت وعزت مراد ایلدی
ارکان مملکتنه کوچ کلوب قرق کون وار ایکن اولدروب ابنه باغلیوب

شر

شرا ایجند سوربوب اهل بیت مملکتدن اولمایوب سلطنته
توقف ایده بوکر حالی بو دردیبو ندا ایتدیلر بعده پرویزک توران
دخت نام قیزینی تخته کچوروب بیر ییل درت آی ایدن صکره ملکه
وداع ایدوب انوک زماننده فخر جهان صلى الله علیه وسلم آخرته انتقال
ایتدیلر بعده پرویز نسلندن خشنشده وبعض نسخده ده
خشنشده ضبط اولنمش تخته جلوس ایدوب بیر آی کچمدن
قتل ایتدیلر بعده توران دختک قیز قرنداشی آزرمی دخت
بنت پرویزی سریر ملکده تملکه ایلدیلر اکاسره دورماننده انوک
کبی بیر صاحبة الجمال وجوده کلمامش ایدی خراسان سپهبدی فرخ هرمز
نام کمسنه اوغلی رستمی خراسانده نائب براقوب کندوسی پرویز
زمانندن بروی دار الملکده ایدی ملکه یه عاشق اولوب قصد اولماغه
تزویج ایدیجک ملکه اولان ظالمونده ازدواج ایرماق اولماز کیجه
ایله تنها کلسه ادک بولاسن دیو خبر کوندروب سرداره خرسه اجرکده
که اکو فرخ هرمزی نه وقت قاپو کلوب یکا دعوله ادنه اسیر سه
باشن کسوب قصر قاپوسنده آصمق امر ایتدی اول کلدکده باشنی کسوب
باب قصرده اصدقدیلر اوغلی رستم که رستم زالدن صکره انوک
کبی بیر دلاور دلیر ظهور ایتمامشدی بو اول رستمدرکه حضرت
فاروق اعظم رض زماننده عسکر عجمه سردار اولوب اهل اسلام ایله
نیچه شهور وایام جدال وقتال ایدوب عاقبة الامر حضرت
سعد بن ابی وقاص رض اهل اسلامه سردار ایکن قتل اولنوب
انوک هلاکندن صکره ملک عجم الدن کیدوب هرج ومرج اولدی
مذکور رستم باباسی قتلنی اشتدکده آزرمی دخت اوزرینه
عسکر چکوب واتی هو بوتوب هم باباسی مدعاسن حاصل ایلدی
بعده قتل ایلدی مدت سلطنتی التی آی ایدی اندن صکره عجمانه
زبون مختلفه اولوب اردشیر بن بابک نسلندن دیو کسری بن
مهرخشنش نام کسنه ی تخته کچوروب لیاقتی اولمدیغی جهتدن
قتل ایدوب یرینه نسل سلاطیندن قالمش اولمغین کسنه اوغلان
اولاد اوغلی شهرزاده لرندن دیو فیروز بن خشتان آدلو بیر کسنه ی تخته
جلوس ایتدروب باشنه تاج قومق استدکده باشی غایتده بیوک

اولماغین صیغیوب بوتاج فاتی طاردر باشی صیقدی دیجک
عظمای فرس اول کلام ضیق تاج اولدیغه بو تطیر ایدوب انی دافی
قتل ایدوب بعده انوشروان اولادندن زعم ایدوب **فرخزاد**
فرو نام بر کمسنه بولوب التی آیده ملکی آنی دافی اولدوروب
بعده ملک پادشاهسز اولمار دیو اولاد سلاطیندن غایتده جست
وجو ایدوب **یزدجرد بن شهریار** ابن پرویز بن هرمز بن انوشروان
وقتا که شیرویه قرداشلرینی واولادلرینی اولدوررکن شیرینه
آنی قاچوروب اصطخر ولایتنده بسلرلر ایدی اهلی غزنی خبردن
آلوب کتوروب پادشاه ایدوب لکن حکومتی باباسی نسبت
بیر ضیاء ایدی وزرا تدبیر مملکت ایدوب سلطنتدن اوج درت
ییل گچدکده ذکر اولندیغی اوزره فاروق اعظم زماننده اهل اسلام
غلبه ایدوب مداینی دخی خراب ودفاینی آلوب بعده کندوسی
شهر شهر قاچوب آخر خلافت حضرت عثمان زماننده رمضانک
اوتوز برنده فرغره قتل اولندی که آخر ملوک فرسدر تواریخ
عطوه هر که سال هجرتک التیسنده بعضیلر بدیسنده دیمشلردر که
حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم اطراف ملوکه مکتوبلر یازوب
اسلامه دعوت ایلدکده پرویزه عبد الله بن حذافه سهمی رض
رسول ایدی بهجة التواریخ صاحبی صورت مکتوب حضرتی بویله
درج ایدوب نقل ایتدی بسم الله الرحمن الرحیم
من رسول الله الی پرویز بن هرمز اما بعد فانی احمد الیک الله
لا اله الا هو الحی القیوم ارسلنی بالحق بشیرا ونذیرا الی قوم
علیهم الشقاوة وسلب عقولهم ومن یهدی الله فلا مضل له ومن
یضلله فلا هادی له ان الله بصیر بالعباد لیس کمثله شیء فی
الارض ولا فی السماء وهو السمیع البصیر فاسلم تسلم او ایذن
بحرب من الله ورسوله ولن تعجزها پرویزی تعبیر مکتوب شریفه
باقوب اول حضرتک اسم همایونلرینی کندو نام بدنامندن مقدم
یازلمش کوردیکی غضبه کلوب اولدیکمدر که بوم آدمدن آدینی مقدم
یازه دیو مکتوب مرغوبلرینی پیرتوب او حضرت استماع ایتدکده
مزق کتابی مزق الله ملکه دیو بیورمشلر او حضرتک بددعاسندن

یکی

ییگرمی بش ییله وار ایدوب بش بیک یوز آلتمش ییله قریب نیمتی بیر
اتادن اتایه ارثیله کندویه واصل اولان تاج وتخت وملکی دخی
خراب ویباب اولدی

النون المکسوره

ـا نثاد یعنی خشک دماغ معناسنه نقل ایلمش **ـه نهاز** ایرکج که
سورینک اوکنجه یورر قولاغوز اولور تکه دیرلر ونیز سبیل استعاره دفی که
وسورینکا دکنجه کیده نده اطلاق اولنور متبوع معناسنه **شعر**
بدان رسید درین ملک عدل وانصاف * که کرک سروری کله میکند چو نهاز
ـیا نیاز حاجت **عنصری** کشتم زجام جود او حشن نیازی خبر * بود
زدام خط اومرغ امید را نه چینی **ـی نیز** ارباب لغت وقعطندد
داخی معناسنه دیمشلر فاضل محقق بوبله کمعنی ابدرکه نیز لسان فارسیده
شول معنا ایچون وضع اولنمشدرکه ترکیده اندنده ایله تعبیر ایدرلر ایضا
معناسنه مثلا ترک اوکده دیر عجم او نیز دیر نته که بو بیتده ظاهردر **بیت**
او نیز کذشت ازین کذرکاه * وان کیست که نکذرد ازین راه * وطوک
معناسنه ویره معناسنه ده کلور **ـیم رو نیم روز** حذ عراقده بر که
بغداددر ولایت بابلدن بر شهر آدیدرکه بیکلرنک نشستنکاهیدر
انده اوتوررلر زمان اوائلده رستم دستان وباباسی زالک اتا عن
جد ولایتلری ایدی وبایم کون دیکلدر یعنی اویله وقتی معناسنه **کاتبی**
کرشتاسی وتیر نیمروز * چون اجل آید تمانی نیمروز * وبردرلو آتشیدر
وآخری زاء عربیله وذال معجمه ایله مرویدر **ـیم سو نیم سوز** یارو
یانمش کباب که قوری اولور

النون المضمومه

ـوا نواز صیغه امردر نواختن ونوازیدن لفظندن واسم مصدر
ووصف ترکیبیدر **ـو نوز** اصحاب لغت هنوز معناسنه در دیمشلر
لکن فاضل محقق دقائق الحقائقده بوبله کمعنی وتدقیق ایتمشلر نوز
لسان فارسیده شول معنا ایچون وضع اولنوبدرکه ترکی دلده اندن دخی ایله
تعبیر ایدرلر بعد معناسنه نته که بو بیتده واقعدر **بیت** توباش تاکه
شود روز دولتش روشن که در جهان ندمیده است صبح جاهش نوز
کمعنی هنوز لفظنده بیان اولمشدر بحر الغرایب صاحبی نیزی دخی ایله
تفسیر ایتمشدر نوزدن نیزی فرق ایتمامشدر یعنی وجام انما چند دیرلر

دیتی اما بو معنا یه آخری زاء معجمه ایله مشهوردر

نوع اوله الواو المفتوحة

آواز بازمعناسنه لسان فارسیده بایله واو اراسنده توافق و تبادل واردر وواز کلمک معناسنده کلور انباز وانساز نیز کلور

دَ ورز اکین کشت معناسنه ادایی نظم زیبا شی دهقان مرز نکردید پیرامن کشت وورز دیگر درختان بسیار با کشت وورز کسی خود ندیدست از کوه مرز رنوا ورنواز نعمتی تصلی وادرانلق معناسنه نخلی ابجمی

الواو المکسورة

دَآ وراز بر نبیله درهری ولایتنده ونوبوکه طی کوز دیرلر

نوع اوله الهاء المفتوحة

آهاز زلف شکنی وپشیمان معناسنه وابسم متحیر اولوب قلان بو معنایه شمس فخری آخری معجمه ایله تصحیح ایتمش بعضلر بو معنایه آخری زاء معجمه ایله داخی روبدر دیمشلر زک هرکز هیچ بر وقتده دیمک اولور جامی یاد بادا نکه زمن یاد نکردی هرکز دل ما شاد را شاد نکردی هرکز قده حصاری والبته معناسنه کلور دیمش کر هکرز هرکز لفظندن تخفیف وتحقیقدر اسدی هکرز از کس زفت بیچاره دل محال آرزو تا نکردی مخل وسیلة المقاصد صاحبی ونعاشلکه یازی رسم ایدهجک نسنه لرینه داخی دیرلر دیمش مبا همباز اورتاق شریک معناسنه مرآ همراز برداش همسر معناسنه ملحنددو همحنت دوز اکیجی بیندوز معناسنه نَ هنز هنوز لفظندن مخففدر متو همسوز انك بوزلی ص متسا همساز دوزندانی دوزنلکلو معناسنه نبا هنباز اورتاق شریک معناسنه بو الفی با ایله انباز وهابایندن هنباز روی ومستعمل لغتدر نو هنوز اصحاب لغت شمدی وداخی معناسنه دردیمشلر فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله تحقیق ایتمشلرکه هنوزکه اصلی نوزدر اولنده ها زیاده او ایتمشلردر نته که بو بیتده ظاهردر بیت باش تا صبح دولتت بدمد که هنوز از نتایج سحرست معیار جمالی صاحبی بو نلری مستقل کلمه ر صانمشدر بحر الغرایب صاحبی داخی اکا تقلید ایتمشدر لسان فارسیده اول کلمه ها نک زیاده سی شایعدر مثلا همیه برلر اصلی میه در وهمانا دیرلر

که اصلی مانادر وهماننده دیرلر که اصلی ماننددر نته که بو بیتده ظاهردر اسدی همی گفت کین ماه فرزند اوست ازو زاد زیرا همانند اوست هنیز فردوسی پسندش نیامد از آن بی هنیزه که باشد مرورا طبیعه عزیز ولو سوی حصن نزدیک فرخ عزیزه که چون او نبود ونباشد هنیزه

الهاء المکسورة

هز کوشنده وشلنک معناسنه کَ هیز لسان پهلویده حمام کلاسنه دیرلر کیم اولورسه طوتدوغندن اوتری مختلف الابدان رجاله ترسیل استعاره هیز دیدیلر کثرت استعمالله حقیقت کبی اولدی اکثر ناس حا ایله تلفظ ایدرلر وبازرلر اصلده ها ایله در شعر مدام تا که نباشد موافق عنقا بوهر هیشه تا که نباشد بقدر دوران هیزه نعمی وبیل معناسنده کلوده دیمش

المضمومة

دَم هورمز شتوی یلدزی برجیس معناسنه که التنجی فلکده در وسعد اکبردر واعلام رجالدندر هز نفقه وفایع ص

نوع اوله الیاء المفتوحة

آ یاز اصحاب لغت اکیجی حارث معناسنه واشنه وکرنه وقولاغ باغ معناسنه واغزی آجوق وبرنسنه یه الاوزادوب قصد ایتمک واوجقه بیمودن معناسنه ویازیدن لفظندن اسم مصدردر وصیغه امر ووصف ترکیبیدر دیمشلر فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه یازدیو قولاجه دیرلر نته که بو بیتده واقعدر فردوسی کرازه بر آمد بساه کراز درفشی برافراشته هفت باز یازیدندن ماخوذ اسمدر یازیدن بیمودن کبی اوجقدر اما کیفیتلری مختلفدر بیمودن اوجقه اوجقه دیرلر اوجقدن کمش ترکیبه بیمود دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت درختی آن غله بیمود کشت رنجه مشو چون قلم آسوده کشت یازیدن قولاجلیوب یا آدیملیوب اوجقه در شمس فخری بوفرقدن غافل اولوب معیار جمالیده یازیدنی بیمودن ایله تفسیر ایتمشدر بازیازیدندن اسم فاعلدر معناسی آدم کیبی حیدر اکا بنا که یازیدن آدیملامقدر مجازا آدیمینه کنج آدانه دیر باز دیرلر وبطیء الحرکه معناسندن اوکله تعبیر ایدرلر نته که بو بیتده واقعدر بیت اکر چند با توشه پرباز بر و تیرکی هم نماند دراز آدمی

تیز آدنه تند یازدیرلر سریع الحرکه معناسندن بروجه کنایت اولکله تعبیر
ایدرلر نتکه بو بیتده ظاهردر فردوسی نشست از بر بارهٔ تند پای
همی رفت باوی بسی رزم ساز • یازصیغهٔ مشترکدر امر معناسنه ده
کلور آدنه دیمک بیرده یازدیرلر اولکله میلدن کنایت ایدرلرنته
که بو بیتده واقعدر بیت بیاسای چندی وهم بر مکوش • سوی جرعه یازو
بازآرهوش • یازیدن مجازا آدملامق معناسنه کلور کندیدن آل اوزاقه
معناسنده کلور علاقه مجازیه ایکیسنده ظاهردر بیری آدملامق اوجمک
لازمی بیری قولاج ایله اولچمک لازمی الا اوزاتمق دیمک برده عجم
دست یازید دیر الا اوزاتمق دیمک برده دست میازدیر شعر
بخرواد سریر سرور بای منه • بجز بسیب زنخدان ساده دست میاز •
غ یغز غایتده ییرا ولان یبرده عجمده مستعمل دکلدر کیلیغز ضم غینله
کوکنار معناسنه
الیاء المضمومة
و یوز پارسی دیدکلری یرتیجی جانور یعنی قفدیرلر اسدی دباز یوز
بازان براهوبره • کبن ساخته بازیرکودره • وصحرا مق داسنه تک معنا
داغی کلورکه پارسک صنعتیدر شمس زهفت حصن فلک بنجیش نحود خالی
جوشه بیدان روی آورد مار ریوز • وشک کوچك
باب الزاء المعجمة اولده الالف الممدودة
تی آبیژ دیوار ره رسی وبا لجمع قالبقالیکسرلرکزیح کبی واولکله دیوار
بایارلر یعنی وبنیاد وکون معناسنده ده کلوردیمش قوه حصاری ودیوار
معناسنده کلوردیمش بو لغت آخری زاء عربیله وقصرله داغی رویده
ی آژ یعنی زیرک ودانشمند پرهیزکار وبعض لغتده اود قوغی عربچه
شراره معناسنه نقل اولمشدر دیمش قوه حصاری بیلغون اغاجی آج معنا
دیو نقل ایتمش ی آیژ اود قوغی شراره معناسنه ی آیژ مثله
الالف المقصورة ی
اَیژ اود قوغی آیژ وآییژ معناسنه الالف المکسورة
ی ایژ اود قوغی آیژ آیژ معناسنه
نوع اولده الباء المفتوحة
آباژ باء عربیله مشهوردر باج وعشر وتغلب وضع ایندوکی نسنه

شموف سوی دکر بود محرم شاه • زچین وختن آورد طوق باژ •
اسدی بهر شهر از ین مرزدیگر بپوی • ز هر شاه باژی که باید بجوی •
اما صحاح عجم صاحبی باء عجمیله تصحیح ایدوب وتاج معناسنده نقل ایلدی
دا براژ اوکندره که اوکونی بیشه آنوکله سوررلر براز معناسنه
بو معنایه سایر آدلری براز لغتنده مسطوردر وچفت قاپیچه زو
پرواز یعنی وسیلة المقاصد صاحب ملدون معناسنه دردیمشلر بژ
باء عجمیله دربند وعقبه که زحمت ومشقتله کچیلور شعر همیشه باشد
برخوآدشاه چون خرلنک • بژ برباد کران مانده درمیانه بژ • خسرو
سوز خوشست کسی راکه بار راد نبود • اکر سرا برکوه وپژ آید شی دیش •
واکور دیدکلری ازور واکر کوکی که بوزکه اغیبچون بیرلر وبعض لرده واغو
اکر وواغو معناسنه قمله داغی لغتده وضرب بلک معناسنده ده نقل ایتمشلر
ذی بژیژ بول وسیلة المقاصد صاحبی طحن معناسنده کلوردیمش
پژ پژه معناسنه الباء المضمومة
بژ باء عجمیله اکیر وقیراغو وقمسیکه کوز وقتنده دوشر جلید معناسنه
که کاد اولورکه نباتی یاقار شدت بردندن که عربیده جلید وصقیع و
سقیط وضریب دیرلر یعنی وبوزنج معناسنده ویلدرم معناسنه ده
کلوردیمش صحاح عجم صاحبی وطا غلوبا شنده اولان پوفه داغی دیرلر
دیدی بوز باء عجمیله چکه وسورسویلک عمرو هم شان صنم
بیوز وریب کونر برکونر بود شاه فریب صحاح عجم صاحب تابیدرد
اینجک ویتجی توشیر سقاری معناسنه نقل ایلدی
نوع اولده التاء المفتوحة
تژ صحاح عجم صاحبی قارق وصوتار یعنی معناسنه نقل ایلدی که تکژ
اوزم صقالدندن صکره قلان چبره معناسنه عربچه تجیر دیرلر واوزم
چکردکی بو معنایه آخری زاء عربیله وسین مهمله وشین معجمه رویده داغی
وشایع سین مهمله ایلهدر فرش وتفش وزنده وسایر اسامیسی آخری
زاء عربیله تکز لغتنده اولنمشدر یعنی ویشی اغاجی آخری راء مهمله
تکر معناسنده ده کلوردیمش وسیلة المقاصد صاحبی یعنی اغاج معناسنه
نقل ایتمش التاء المکسورة تژ بوقچی
فراز معناسنه اکین اوغولدروجی یعنی اکین که هنوز یردن تیل بیل

جیقمش اوله عجبه شطاء دیرلر صحاح عجم صاحبی شمله تصحیح ایلدی
ی تیژ نعتی ذکر اولنان تژ معناسنه نقل ایتمش

التاء المضمومة

وَ توژ یای توزی بیت دوا بردی همچون کمانی بزه • سپه توزدو
توژوی از تنگ بر • واعلام رها ندند رحله دن بیری زاولستان
پادشاهی کورنک قزندن اولان جمشید که اوغلی آدیدر اسدی
دل دهان هم گشت از و شادکام • نهاد آن کت آرای را توژنام
وقاژ نعتی کیب معناسنه

نوع اول الجیم المفتوحة

۲ جاژ نعتی نجس ژاژ معناسنه دردیش

الجیم المضمومة

جژ اوچقور کچورهک یبر چوقه داخی دیرلر

نوع اول الدال المفتوحة

آدب دارژ اسکتی دیدکلری قوش که سجده یجرکه درژ دیرلر
بکلوی واردر وسیلة المقاصد صاحبی و طغای قوشنه داخی دیرلر
دیمش دالیز داخی دیرلر اوی راء عربی ایله سایر انا بسی ایلشدر
آداژ قزینی سیرندوسی ومطلقا سیرندی معناسنه آدب دالژ
دادیژ معناسنه اکو دالوژ مثله دژ طاغ دپه سی وخشم
بومعنایه شمله داخی رو بیرد ور دشت خوبی وقاتغلق شروحی برفق
ورای رزی کرد خلق را شنجیر بکیی وبطش تکرد دید بی ثباتی ودژ

الدال المکسورة

ی دیژ نول رنکلردن عبارتدر که ترکی دیلوخ اندن باغز عبادیله
تعبیر ایدرلر بو محله مناسب دیژه لفظیدر بعض تفصیل واردر بیت
ایا درپی دیژ پویان چو پیک • اکر وانکردی تراویل وویک دهاژ
بانک ونوره بیت توئی بندهٔ تو دردر تو • از شاه تو برکشیده دماژ
شمی اکرنه عنایات عدلش بودی • بکردون برآید ز مردم دماژ •

الدال المضمومة

دژ برخوبی وتغفلق فتحله داخی روی لغتدر نعتی ومثل دژه
دیبی بیژ معناسنه که عجب غده دیرلر اعضاده اولور

نوع اول الراء المفتوحة

آراژ بیخ که خرمنده ادبیر
وبغدای وسایر غله نک دیه جکنه دیرلر و خرمنه داخی دیرلر ترژ

صحاح عجم صاحبی قانیمق معناسنه نقل ایلدی

الراء المکسورة

ی ریژ نفس آرزو سیدیمکدر بیت ایا درّی دیژ پویان چو
پیک اکر وانکردی تراویک ویل

نوع اول الراء المفتوحة

آ زاژ بر دکنلو اوت آدیدر عجمه غلیقن وغلیص دیرلر نعتی و
وسیلة المقاصد صاحبی تلوغن دکنی دیشلو بعبارتی ایله صحاح
بیر دکنلو اوتدر اندن تره دوغ دوزرلر که بیرنیجه تره لر جمع ایلدرز
یوغرت ایله تعبیه ایدرلر تره دوغ دیرلر اول اوتی دوه بیر اکثریو
دیارده اوکه کنکر دیرلر دیمش وبو بیتی شاهد کتورمش بیت
حسود شتر دلکه عیشی کند • سزد زانکه لشکنیدی اشتر زراژ •
ونجس وباطل وهرزه سوز آخری ها ایله زاژه داخی لغتدر ونجح
کافرنده علم نک دیه جکنه دیرلر راژ معناسنه و خزینه چوربجوئی نیغ
ودوه دکنی دیدکلری اوت واغزک درت یاننه داخی دیرر دیمش کا
زکاژ کلنک وکوزیکک عینک معناسنه کاف عجمیله صحاح عجم صاحبی
هان کوزلکک معناسنه نقل ایلدی

نوع اول الغین المفتوحة

آغاژ بویوک اتی لکی بیت خرد جرمه زان بنزدیکیم • چاه
لته زان بنزدیک غاژ • وبعض معناسنه داخی استعمال اولنور ازغاژ
غاژغاژ نعتی راء مجمله طاز طغان وتاتار معناسنه باغباژ
اوکوز بوینینه کچوردکلری بوینلدرق وبعض صبانلر دیرلر دژ
غوزژ زاء معجمه نعتی برغایقده آجی اوتوک آدیدر دیمش دغ
غژغژ زاء معجمه یا ن تاوغنه دیرلر

الغین المکسورة

غیواژ چیلاق دیدکلری قوشی غلیواج معناسنه تی غیژ
کولی اوستنه شورتمک

نوع اول الفاء المفتوحة

آفاژ اصنه مک معناسنه اسم مصدردر عرب تثاؤب دیر بیت
چنان رسم تدوان زعام بکند • که برخاسته رسم تعلی زفاژ نعت
کر فرژ ستور فخری کیا نی بود سخت تلخ درد شکم را سود دار و آنرا کیا
ترکی کویلدیمش نعتی و اکثر کوکنه داخی دیرلر دیمش ستور فخری حکیم

جالیده بو بیت شاهد کتورمش بیت مخالفان شهنشه اکرخورند
علی • شود زغصه وغم درمزاقشان چو فرز حلیمی اکبردبرکلوی
آجی اوت که بورکا غربن کیلر دیمش ومثمی فرخنک مذکور بیتنی
شاهد کتورمش فرز مردارچیل وپلشت معناسنه لطیفی بدین سرف
سرف وبدین عرز عرز • نزد درخور وصلش ای بیرفرز • سابزاسا ...
پلشت لفظندن یا زالمشدد و پالک معناسنه ده کلور

نوع اول الکاف المفتوحه

آکاز کاف عجمیله مثیل که شاشی داخی دیرلر اجول معناسنه شمس فخری
اکرمثل اوچرخ کوید که هست • بکرچشم اونیز کشتست کاز صحاح
عجم صاحبی وسایبان وکلنک وکز معناسنده نقل ایلدی زو کروز
وبالضم عشرت وشادی آخری زاء عربیله داخی لغتدر کوز کاف
عربیله اکری شمس فخری چو تیرکشت ازو کار ملک وملت راست
اکرچه بود ازین پیش چون کمان او کوز • نعمتی ویلغون اغاجی
طرفا معناسنده کلور دیمش حلیمی ووسیلة المقاصد صاحب یلغون
اغاجی معناسنه آخرینی زاء عربیله تصحیح ایتشلر ووسیلة المقاصد
وصحاح عجم صاحبی آخری زاء عجمیله کز اجول وقول عبد معناسنه
وآجی معناسنده کلور دیمشلر یعنی آجی واجول معناسنه آخرینی زاء
عربیله تصحیح ایلمش کز کاف عجمیله ابریشم قز لفظندن تعجیم اولنمشدر
یاخود قز لفظی اندن تعریب اولنمشدر وصحاح اغلاطدن بیربدر
نعمتی ارسون ویلغون اغاجنه داخی دیرلر دیمش صحاح عجم صاحب
اوغری واغرق معناسنه داخی نقل ایلدی اما فاضل محقق دفاینع
اکتفا ایتدی بو یله تحقیق ایتمشلر که کز زاء عجمیله اکریدر مقابلی
راستدر که معناسی بو نوک مقابلیدر . اولیجاق طوغریدر نته که
بو بیتدن معلومدر بیت زمانه دیرشد کاین نکته آراسته • که کز
با کز نشیند راست با راست • راست چیه ده مقابل اولور انوک مقابلی
سند . اولیجاق معناسی صاغدر صول صاغ دیمکدیر دعجم چپ
وراست دیر کز که راستینی کاد اولور چیه تبدیل ایدرلر کج دیرلر بیت
نه هو که طرف کله کج نهاد وتند نشست کلاهداری وآیین سروری داند
قویروغی اکری اولدوغندن اوتری عقربه کژدم دیرلر کژ اوده دکی کژده

بو

بو معنایدر مخففیدر ده نوک یاننده اکری صلدوغندن اوتری کژ او
دیرلر ایکی مخففی نک هر بیرینه کژاوه دیرلر نته که مولانای رومی قدس سره
بویورر بیت این کژاوه کم شود این شو کران • آن کژاوه که شود
آن سوکشان • کجاوه ده دیرلر آره آویختن در اما کژ اکنده کی
کژ اول معنایه دکلدر لسان عبیده کی قز معناسنه در بلکه قز آنوک
معربیدر کژ اکند چوقالدر بیت کژ اکند بیریت وودع بوشش •
نخاکی اندر آمد همانکه برش کژم کژمژ الفاظ اتباعدندر جلال
الدین رومی قدس سره • نقش کژمژ دیدم اندر آب وگل • چون ملا تک
اعتراضی کرددل • وک کویژ نعمتی شنک واد لجک معناسنه
نقل ایتمش آخری زاء عربیله داخی مروبدر دیمش

الکاف المکسوره

بی کیژ کاف عجمیله جام اغاجی صنوبر معناسنه دیکر کرم کژ
کلکل هوردی کرم پیله معناسنه

الکاف المضمومه

دو کروز عشرت وشادی حلیمی عشرت آخرینه دیرلردیمش واکواز
طعنه معناسنه وملامت معناسنه شمس فخری کند طبع او بحر را سرزنش
زند جود او در معادن را کواز وکوز اصحاب لغت اکری وایکی
بوکلمش نسنه عنصری بنخل ستم سمنوت که کوژ کوژ رود • زهکوکب
اوماه در شب دیجور • ویکنی دیکلمش اغاج واوزم آصمه سی وجاهر
اغاجی وشول عناج که اوچی اکری اوله ودهره که انوکله باغ بودرلر
وتنتانه وکوملک کبیلر که ایکنی دیمشلر فاضل محقق بویله کمینی ایتمشلر که
کوز کاف عجمیله بوکلودر نته که بو بیتده ظاهردر بیت پشت بنفشه
بسمن زارها • کوژ شد ازجیدن دیار رطل دیکر سهی سروتنا دیکی
کوژ کشت • کابنست کش اشکهن تو ژ کشت • بو بیتدن ظاهر اولدی
که یای تو ژ نیک فارسیسی تو ژ اینی ذال عجمیله نته که بو بیتدن ظاهردر
بیت دوابرد شی همچون کمانی بزه • سیه تو ژ و تو ژ دی ازشک بر
وک مویژ شکوکی

نوع اول النون المفتوحه

آناز شمی فری جام اغاجنه دیرلر دیمش وبو بیت امثلا ایلمش بیت
چو عرعر بر افراز باد امدام به بستان همی تا بود سرو ناز بعضلر

وشمشیر وسرو اغاجی وسروه بکزر بر اغاجدر بشنه چلغوزه دیرلر باداملو بیور واستیکه معناسنه. کلوردیلر قره حصاری ونظیری یوق نسنه یی همتا و بی همال معناسنه داخی کلوردیش کَ نکز اوزم چکردکی تکز معناسنه

النون المضمومة

وَ نوژ چام اغاجی ناژ ونوژی معناسنه مخوف زآب دولت شد سرفراز همچون سرو • باغ فطرت سرسبز باد همچون نوژ اسدی همه باغ طاوس ورنکین تذرو • خوانده در سایه نوژ وسرو

نوع اوله الواو المفتوحة

آواژ یوبوک طوکوز آ ورا ژ مثله تَ وَرژ متحتیله اکبر دیدکلری ادت ورنج معناسنه ورز مثله وج معناسنه وخشم ودرشت خوبی

الواو المكسورة

ى ویژ صافی وخالص ومخصوص کم ایچنه نسنه قاریشمامش اولانه معناسنه نته کیم فلان نسنه مخصوص اولدر چاق اولدر دیرلر

نوع اوله الهاء المفتوحة

آهاژ متحیر اولوب ایسم قلان کسنه تمیز ونی وحقیر معناسنه داخی کلور دیش وبوبیتلری انشا ایلمش بیت بودنزد تحکیم اوچرخ پست بود پیش تدبیر او عقل هاژ • بیت فلک کرچه بیش از قیاس است دیم • برهمت او حقیهست وهاژ • وشکن زلف وپیمان وغصه لو وعشک خاموشلغی وباکد ونوه معناسنده نقل ایتشلر تا هاژ متحیر وخوار وحقیر معناسنه

باب السين

نوع اوله الالف الممدودة

ارغی آ آرغیس ایزبار بنی اغاجی بنو آبنوس مشهور سیاه محکم بر اغاجدر ایکی درلودر بره رلوسی ولایت هندده بیتر سایر اقالیمه اندن کیدر بر درلوسی بلوط اغاجی دد کره صوده چوق یاتماغله سیاه آبنوس اولور وقره حصاری ولوکلو معناسنه. کلوردیش ذرنکی آذریس قره حصاری اسم بربر بیدر لسان یونانیده تا فسیا دیدکلری اوته دیرلر که موسوبی ذریاس دیرلردیش تَ آرس نغتی اردج اغاجنه نقل ایتمش آس یوشاق لحم معناسنه لبیبی دستان جاکی

بیت بودرد شناس • نشوم من باآسیای توآس • وقایم وکلمتکه دیدکلری جانورچکدر که عرب عرس دیر نجم را سوده دیر وذکرمن آسیاب معناسنه نته کیم حیوان دوندرد وکیده کرمنه خراس دیرلر عربیده رحی اغاجنه دیرلر مورد معناسنه نعتی ادن اوکمک وآکشمک وآسا معناسنه کلوردیش وقیرله تیغ معناسنه در تا آماس شیشن ویرم وبرعضو ییل طوتمق شمس مبادوزنی خصم توبجز دمنوی • مباد فربهی دشمنت بجز آماس • ور آدرس آردج عربیده اهل معناسنه دیابرو اغاجی نغتی وصورت دادینه داخی دیرلردیش قیرله داخی مرویدر

الالف المقصورة

بوقانیس ابوقانیس غاسول دیمه دیرلر براونکه آدیدر انطالیه شهرنده مجوف اولور خلق انوکله اسباب یورلر خلاکو اخلاوس چادولا نمو عنغله معناسنه ودیدی فودی که خلق اراسنده اولور تَ آدس بته داء عمبلیه وار ترفیب برعظیم مشهور ارماق آدیدر ارنق سکون را ایله کوزیاشی اشک معناسنه لطیفی ارنشد ارس من درجست وجویت سبوبی پر برفت ازوی بکویت ادسطالیس ارسطا لیثله ارسطالیس ارسطالیس اسکندر یونانینک وزیرا عظمی آدیدر لسان یونانیده کامل العقل دیمکدر نظم یکی حکم ازل مالک النعیم آید یکی بحکم قضا هالک عذاب الهون هرانکه معتقد ادنه این بود جاهل وکر حکیم ارسطالیس است وافلاطون الغرض سلطا داخی دیرلر ارسطو داخی دیرلر محللرند. یازلشدر وحکیم مذکورک طوغدیغی بیکشار دیدکلری شهردر آناطولی ولایتنده. باباسنک آدی نیقوماخس در معناسی مجادل وقاهر دیمکدر ارسطالیس معتم اولدر دیرلر زیرا تعالیم منطقیة یی اول اول وضع ایدوب قوةدن فعله اول اخراج ایلدی افلاطونک شاکردیدر اون سکز یاشنده یانینه واروب یکرمی ییلدن زیاده شاکردلک ایلدی تجا نا افلاطون مجلسنده درسده اولنوب ارسطو حاضر اولمسه سکوت ایدوب درسه عزمی سوزا ستدعا ایلمز صبر ایلیک حتی ناس حاضر اولسون کادا اولور حتی عقل حاضر اولسون دیدی ارسطو کلدکده درسه باشلردی اسکندرک حکمی چوق یتابیوب فناتی ایتدی جثه سنی باقرده برظرف ایچنه قوبوب بعضا آبنوس دن بر

اقلاطون افلاطون
ارسطالیس ارسطالیس ارسطالیس
ارسطالیس ارسطالس
بس

بیرتابوت ایچنده قوبوب صقلیه جزیره سنده بیر یرده زنجیر ایله
آصوب اهل بلد فنون حکمته مدارسه وشاورته ایلرلر آنده جمع
اولورلردی ودیرلردی که او لحوض جمع اولسه اوز عقلمز زکا بولور
فکرمز جمع اولور مامون بن هرون الرشید واقعه سنده مجلس حکماده
اوتوردر بیر کسنه کورر کیمسن دیو سؤال ایتدکده حکیم ارسطوم دیر
مامون سؤال ایدوب ایها الحکیم ما احسن الکلام قال ما یستقیم فی الرای
قلت ثم ماذا قال ما یستحسنه سامعه قلت ثم ماذا قال ما لا تخشی
عاقبته قلت ثم ماذا قال ما عدا هذا هو وهیق کحمار سواد مال الملوک
ولوکان حیا ما زاد علی هذا صابئیه نک اصل آدی ارسطودر صابئیه نک
مذهبی بودرکه هر بار که نهارت وزیاده دکلی ظاهر اولسه آدینه بیر تاج
حروف زیاده ایدلر انته که اسقیلنیوس حکیمک آدی اصلده بلنیوس
ایدی ارسطو ایکن ارسطاطالیس دیدیلر ضابع هرمس اصابع هرمس
لاله ترد فستو افسوس شهری یونانی وطناره وصف واوزی
کوینش کاد اولور الفنی حذف ایدوب فسونه یرلر الماس
بر نوع مشهور قیمتی طاشدر مفیدالعلوم نام کتاب صاحب بویله
نقل ایلرکه اوّلا الماسی معدننده ن اسکندر ذوالقرنین چیقاردشه
مشرق جانبنده کیدرکن عیناالشمس نام بیر وادی یه نزول ایدوب
اول وادینک ییلانلری وعقربلری چوق اولوب خصوصیله بر بیرده
بر عظیم اژدها ظاهر اولوب اسکندرک جمیع عسکری انوک هیبتندن
وهم ایدیلر اسکندر حکمت ایله بیر عظیم آیینه دوزوب بیر نیزه
اوجنه بغلیوب اژدهانک مقابلنده قودیلر وقتا که اژدها اول
مظلم آیینه یه باقدی کندودن بو رتبه عظیم کوردوکی جهتدن
وهمندن هلاک اولدی اسکندر حکمت ایله اول اژدهای کندو صورتی
عکسیله هلاک ایلدی بعده جمیع اوده یاتوب کوردیلرکه اول
محلده بر عظیم چاه ظاهر اولدی عمقینی بلمک چون ایپلر صارقتدیلر بیک
ذراع مقداری ایپ عمقنه یتشمدی آخر تدبیر ایدوب بیچه
عقابلری بیچه کون آج طوتوب بعده قویونلری کبابلر ایدوب کوزلره
قاروشو قویوبه آتوب اردیجه کندولری صالیوردیلر عقابلر قیو
دیبندن قویونلری آلوب طشره چیقاره قدره اثرینه نوشادرکبی

الماسلر

الماسلر یاپشدی اسکندر بیرآی مقداری آنده اقامت ایدوب
وادی نوزده الماس تحصیل ایلدی وارشاد آلی ونثر مکرّی ایله اجا
خواص سیلوب کتاب الاحجار نام بر کتاب تصنیف ایدوب انتی
یوزدن زیاده طاشلرک خواصنی اول کتابده شرح ایلدی علم سیرده
وسایر علومده کتابلر تالیف ایدوب علم وفنونده کتابلر ادریسی
شرح ایدوب واسکندرده معتم اولوب سکل غایب ومغلوبی اوّل
ظهوره کتوردی بو الماس طاشی بر قاج نوعدر بر نوعی آق وشفاف
اولور ایکینجی زرعونی کبی وبر نوعی کوک رنک وبر نوعی سرخ رنک
وبعضی سیاه رنکده اجی اولور جمیع معدنیاتی اوکسنر قورشوندن
غیری خسته اصلا انکا تأثیر ایلمز سبب تأثیری علا یمنی جیتیله در
والماس خاصیت عبارت اندن معلوم اولورکه آنی آتش غمایتدن
قیزدوروب واوزرینه صوق طودکه لر آنی اولورا آتشنکا تأثیر
ایتمز بلکه آتش کرکجه التون خاصکبی داخی ابرا اولور جوهرده یا
قوتنه برابردر زیرا یاقوتنک اعلاسی داخی آتش کیردکجه ابرا اولور
وغایبده کنکون دیرلرن کنایتا ویبنور خاصیتنی کوتورن کمشه
صاعقه دن ایمن اولور وپرارکوز دکمز وخلق یاننده عزیز
اولور وارقدا غریبندن دفعی ایمن اولور ناغالی اناغالیس
علمی وزنده حصاری آغوبی سیلی مهمله ایله نقل اتدیلر وسیلم القاموس
صاحبی وبعضی آغوبی شینن منجمله یازنشلر براوت آدیدر اواجی
بیراقلری وصاری وقزل چچکی اولور کوزنده کیسی اولان آنوک کورز
اکرلوده قع ایدر نبرابار انبرابارس قادن طوزلغی دیدکلری
سنه نب انبسی جمع کوخرنده ادبر بغدای وسایر غله یغنده
دیرلر صبرّه معناسنه نیوابنیس مثله اودی آورس معنا

الالف المکسورة

ابن عرس ابن آوی کلنجکه دیدکلری حیوانجق راسو معناسنه عربیدر
سیرکی اسیرینس هیران فردوس نشانزنها دیدر اسپرنس
سیاه تخم بود آنجه ماکس مکیس سینو اسپیوک نغمه بیرانجی
وبرز قطونا اسیغول معناسنه وسیلة المقاصد صاحب آسپرغ معناسنه
نقل ایمش واخریشیب مجمه ایله داخی لغتدر بنلی ابلیس جمع ابالس

الالف المضمومة

دَ أُرس چنار اغاجی
آدرس لطیفه توابی شهسوار جوانان زمین خدو قدتو ماه رسته
برارش سطوخود اسطوخودس قره بورکلود دیدکلری چچکدر
عرب ممد الارواح و ممسک الارواح و موقف الارواح دیر

نوع اول الباء المفتوحه

آد بارس دیار عجمده بر ولایتکه آدیدر شیراز دیدکلری شهر آنکدر
دار الملکیدر نته کیم شیخ سعدی شیرازینک بو بیتندن اکلنور بیت
اقلیم پارس را غم آسیب دهر نیست • تا بر سرش بود چو توئی سایهٔ
خدا • پارس فارسک مؤنبیدر باء عجمیله فایه تبدیلی علامت تعریبدر
آ باس باء عجمیله حفظ نگاه داشتن معناسنه اسم مصدردر و
پاسبانه ایونکجون پاسبان دیرلر که صاحب پاسدر شعر و پناه ملک
کیان شاه شیخ ابو اسحق • که ملک دینی و دین را ز پاس خویش دارد پاس
و پاسیدن لفظندن صیغهٔ امردر و بعض ترکیبلرده صفت دائمی
استعمال اولنور حافظ پاسی گبی و نوبت بکلک و نوبت دکشمک و
ذوق پاروسی و کیجه دن بیوز و رعایت معناسنه داخی نقل اولنمش
پاس باء عربیله قورقو بیم و ترس معناسنه شعر • بروح نازک
خاکستری شوندارنه • با جم شاه هیشه انش پاس آلا پاک
باء عجمیله و الله دیدکلری ابجد رقیق حریر و خرقه و اسکی کهنه معناسنه
ودوه تکستری اوروتیسی و صوفی یوشی بالاس باء عربیله حیران ذ
والمد معناسنه آم پاس میمکر فتح و صفتی جایزدر اما غلط شاعر
اکثرزیس و کس و نس قافیه سنده مستعملدر اولدر که کندو بنایدر
بر از بردر بر طریقله پابسته اولوب بیچاره و سرکردان و ناخوش
اولا شوا یده یه آور باورس قومه پک بلبس قوزولک
کاوز ره که کنیز ایسه حز اوله و شیش و قولوب باشی که کوز
اغریجون نیرلر آج بخس اصحاب لغت لاذ عربیده آز دیکا اولور
دیشلر و بعضلر ناقص و قلیل و کم کردن از رجع معناسنه و بعضلر چیزی
بی قیمت دیشلر اما تفسیر و جیز صاحب واحدی سورهٔ یوسفده و
شروه بثمن بخس دراهم معدودة تفسیرنده بویله تحریر ایلمشدر که نقل
اولنور ای و وخشد اورا بهای حرام زیرا بهای حر حرامست بدرهمهای

شنزده و آن بیست و دو درم بود • لسان فارسیده شهرلری و
بلادی منغیرا ولنه دیرلر شعر شاهی که اگر خدا که رهش بزونسی
اردو بملکی بود اورا ثنی بخس جان چون نهد دشمن آن شاد بیدر
دین سان که ذلش کشته ز آسیب فنا بخس اما اسدی رولیسنده بخس
اسم مصدردر رنجیدن معناسنه یعنی غضب و بلادن ظاهر لعنتی و
بورکه پاینی و متغیرا ولماق ضو لماق وصرم صحاح عجم صاحب
تو معنالره باء عجمیله تصحیح ایلدی دا پراس بردا ختن معناسنه
دعا برجاس نشانهٔ تیر شعر بوقت آنکه کند قصد قادر انداز
بعیر سینهٔ دشمن نباشدش برجاس • عرب لغتنده مخصوص هوادر
اولان نشانه دیرلر دی برجیس عربیده اغور داخی دیرلر مشتری
یلدزی هو معناسنه که التیخ فلکده در سعد اکبردر و برجلردن
قوس و حوت برجنده اختصاصی واردر و قوس برجی آتش و حوت
برجی آبه منسوبدر سایر ادلری اورمزد لفظندنه ذکر اولنمشدر
و نمودی جوف دیشنی دره برجیس عربیده کسر ایله در فارسیده
فتحله ایله در فرخ گبی که عربیده کسر ایله فارسیده فتح ایله در شعر
بر ندا ز طلعت روز طالع شاد • حادث برفلک نا هید و برجیس
مدخل منظوم صاحبی بیت مشتری را کوه سب فیروزی • سعد و نردان
و کم وترد وزی • و مشتریکه برجه اوله ایکی آبی اکلنور ی برش
نعتی لغت بلوید چوب بیسنی اشترا کوبند دیشی دگ بوکس
معاذ الله دیکا اولور برکت معناسنه دمک بر مکس سکلک قادی
و برجنی دبند در غایه بیده ا بیچه اولور در صفت روز
شحنهٔ شب خون عسس ریخته • بر نکرش بر مکس بیخته دد
بونبش با و شی اوغیسی عربیده نعنعی دیرلر دگی بونبی و بالنجم
بو افی و فرنود قرنجی صندی روا پرواس باء عجمیله برنسنه ایه میدر
بوشا تیدر ملکا ایجون اولوقامق لغی معناسنه شعر بنود اطلس
کردون سزای بارگنش اگرچه کرد قضا اندران بسی پرواس بسی
اگرچه قضا از کرد اندران پرواس و پرداختن معناسنه نجی و دوز
او لمامحون رنسنهٔ پر نسیه شریک و عاقل معناسنه دکلور دیشی
وسیلهٔ الفاضد صاحب عرب ادکنه بایل آتش و سیرانه کیدنلرکه

اُرد نجه ایلدیکن طعامه دد دیرلردیش بَتَن باء عربیله پیتو وانجق فقط معناسنه ونیچه بنچه وبسی معناسنه پَس باء عجمیله صوک وآرد وَرَاء معناسنه واکثره وفا دجزا شیه معناسنه کلوردیشلر اما فاضل محقق دقایق الحقایق ده بویله کشیق ایتمشلرکه پس باء عربیله پیتو معناسی دران ترکیده ده اول معنا ایله مستعملدر نته که بو بیتده ظاهردر

بیت چو یکبار گفتی مگو باز پس • که حلوا چو یکبار گفتند بس • بنچه معناسنه کلوزیته که بو بیتده ظاهردر • ای بسا اسب تیزرو که بماند • بس خر لنگ جان بمنزل برد • تباده بسیجه اول معنا ده استعمال اولنور باکه استعمال بیت مذکوردن ظاهر اولدی بسی استعمالی بوبیتدن ظاهردر • بیت هرآنچه میگذرد دلکشا که دجله بسی • پس از خلیفه بخواهد گذشت در بغداد • بحر الغرایب صاحبنک بوتقامده کلام بودر بس انجق دیمکدر فقط معناسنه شیخ سعدی سه سخن گرچه دلبند وشیرین بود • سزاوار تصدیق وتحسین بود • چو یکبار گفتی مگو باز پس • که حلوا چو یکبار خوردند بس • وینچه بنچه دیمک اولور بسا وبسی لفظلرینک تخفیفی اولنمشدر شیخ سعدی بیت بسا نامورکه زیر زمین دفن کرده اند • کز هستیش بروی زمین برنشان نماند • بسا آنچه ونیچه بنچه دیمک اولور نته که بو بیتده را فعله بیت نه هر بیرون که ببیند که درونش همچنان باشد • بسا حلوای صابونی که زهرش در میان باشد • لفظ بسی انجق ایله تفسیر ده خطا ایتمشدر استشهاد ایچون کتوردکی بیتده اول معنا یاقشمز بیتز معناسیدر اکا مناسب اولان بس باو بسیجه تخفیف اولنمشدر دیدوکنه اصابت ایتمامشدر بادکمی الغک وبسی دکی یاتوکه معنا لرینی بیان اشدر بسی نفکه آخرنده کی یا یای نسبتدر یکی بوکه آخرنده کی یاکبی با توکه آخرنده کی الف تناورده کی تنا الفی وبهنا ورده کی بهنا الفی کبیدر بونوک داخی معنای نسبته دلالتی واردر بتو باء عجمیله آرد ذر تعالی بیشدر اوکه قدام معناسنه اوک آرد دیجک یردد عجم بیش وبس دیر بیت بس وبیش ترکان طاوس رنگ • چپ وراست پیلان شیران پولاد چنگ • صکره معناسنده استعمال اولنور مجازا نته که بو بیتده ظاهردر بیت پس از مرگ دشمن یکی شربت آب

بده ازینک کاوس وافراسیاب • اکر صکره کوردشی طوتمان دستیار رد پس خیز دیرلر پس برمعناده داخی استعمال اولنور نته کم ترکیده لردده انلرن بو عبارت ایله تعبیر ایدرلر مثلا عجم پس چراکفتی دیرترکه پس نیچون دیدک دیرنته که بو بیتده واقعدر بیت نه عمده کوردی عجم کدن آتش کوز بایش • پس ندن دیرمش عطائی اولدی دربرورکمش صکره عنه دیجک یرده عجم باز پس دیرنته که بو بیتده ظاهردر بیت کرنقض عکنی وکرنهادی • دزد زر باز پس نخواهد داد • مکو باز پس ده کی بار پسکو معناسی بودر بحر داخی بو معناده استعاره اولنور بیت که یک شربت آب از پی بدسکال • بود خوشتر از عمر هفتاد سال • پیک معنای حقیقیسی ایزدرکه صکره قالور ویکر عقب معناسنه کلور پیک اصلی پیسیدر اولندن سینیه حذف اولنمشدر بنی فارسیدر لغات فارسیده کلمک حذفی اولندن اولسون آخرندن اولسون اورتاسندن اولسون شایعدر پی سپس پس معناسنه ایدرکی بو بیتلر ظاهردر نظم ندانم چه شاید بدن زین سپس • که راز سپهری ندانست کس بیت چون پشیمانی زدل شد تا شتاف شغاف • زان سپس سودی ندارد اعتراف • فصل بطارس ابرلیشی دیرکلری اودت که لمیلر قاشنه سرخود بکلمسودر بطلیو بطلیموس یونانده لنجه میر بزرک دیمک اولور صاحب تقا عماد الدین اسمعیل المختصر فی اخبار البشر نام تاریخنده دیرکه بطلیموس وهی لغة مشتقة من الحرب معناها اسد الحرب غانو بغانونی صحاح عجم صاحب اشکون آت معناسنه نقل ایلدی سایر ارباب لغت شین معجمه با بنله ایراد ایلدیلر ایکی وجهله جایزدر قربغی درخت شمشاد کالا بلالی اسکیرک جول وشال وسایر انلره مشابه نسنلرکه اکثر فقرا لباسیدر و کثبشر قفتانی دیرلر کبو بلبوس پیان صوغانی وصهاغی مکون لاله کوبلوس باء عجمیله عیار وحوش سوز کلچی معناسنه بعضلر دکو جنکلک معناسنه نقل ایلدیلر جنب بی سپر کمال اصفهانی باد او را تا زیا نرخاک اورا ناخته • آتش او را خصم جان وباد اورا بی سپر • کمی وصفنده دیمشدر بوتو پیوس باء عجمیله تواضع نخعتر اتمک واضد این یمین کفتم زجود دست که اصحاب نضل را

عمر عزیز میرود الا در سر بیوس وصنوصنمی ودیکی که قولاق طوتماغه
بنم حقمده داائوجی براز می سویلر دیو

الباء المكسورة

بی بیس باء عجمیله ابرص که بزنی الاجه اولا العیاذ بالله غایتده
منکر ضدر فارسیده ابرش دیرلر اوضاعی ناهطبوع وذاتی مستکره
اولان شخص بیس ایله توصیف اولنور ع ناسپاس ودون وموذی
طبع وبیس ومطلقا الاجه معناسنه وذاتی مستکره واوضاعی قبیح
وثقیل شخص بیس ایله مجوزه داخی اطلاق اولنور

الباء المضمومة

ترپس پرسیدن لفظندن صیغه امردر صور دیمک اولور تروپس
باء عربیله بولیلو معناسنه وقشاغو وبوزندورق یواشه اغاجی که یاوز آتلرک
تعلیبندلر بوننه کچوررلر نعتی ونولادر وپهادر معناسنده دخی کلور دینی
ترن برنی باغی اورتاسی ترن برنیس متواضع وقویون قرباجی
ضدی فتح ایله داخی مرویدر نعتی وقوندی سنه کسمک کو بوس
یبوس معناسنه نعتی ودلکو جکلک اتمک چابلوسی معناسنده دخی کلور دینی
• نعتی فخری چابلوس وبلوس لغتده. ایکسنک معناسی بیر بیرنه قریبدر
طلقی سوزایله الداتمغه دیرلر دینی وبو بیتی ایراد ایتمشدر بیت
بچابلوسی خود را اگر کند برکار • ولی نکو نبود کار چابلوس وبلوس
یکیند بو چابلوسی چابلوس ترن بوس اوپمک بوس معناسنه نعتی
شهنشهی که فلک از برای حشمت خویش • دهد زراه ادب خاک درکش
رابوس وبوسیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی استعمال اولنور
تو بیوس باء عجمیله فتح با ایله بیوس وطن معناسنه

نوع اولی التاء المفتوحة

آتاس طاس معناسنه خ تخس کوکل طارلغی که عقده وتحزن وملال
کسنی متغیر الحال اولور بو اول لغتدر که نعتی واسدی طوسی نقلنجه با
بایدن نقل اولندی که ثانی حروف تهجیدر اما هندوشاه نخجوانی صحاح
العجمده دلو کتابنده بو لغت اولها بالتاء المثنوهه [illegible]
دیو تصحیح ایلدی ت توس قورقو خوف معناسنه ترسیدن لفظندن
اسم مصدردر وهم صیغه امردر فاضل محقق دقایقده بو یله تحقیق ایتمشدر

که ترس مطلق قورقودر اولاجقدن اولسون ثمه که بو بیتده ظاهردر بیت
نشست از بر اسب تازی سمند • همی رفت ترسان زبیم گزند • اولمشدن
اولسون ثمه که بو بیتده ظاهردر ه چنانم زعشق ای جوان بیتم • که یادم
نیاید همی ترس وبیم • شاک ترس ده رادی تر واقعدن قورقودر بیم دن
رادی تر متوقعدن قورقودر ترم ترمس رمووفنه اوردر [illegible]
اشیلک کوتکس اودم چکدکی نعتی [illegible] بوتاک دزار نظر عاطفت کنی
ترنتی عقیق وزرد شود رنگس ورش هوش وزننده در واو لکه اوزم
صقلدقدن صکره قالور جزئه دیرلر عربجه نجیر دیرلر بو لغتک آخری شین
معجمه وزاء معجمه ایله داخی استعمال اولنور فصیح وشایع سین مهمله ایله در

التاء المكسورة

تماس تماس بیشه معناسنه اورمان
دیکا اولور نعتی نهاد روی بخدمت چنانکه روبه بیره • ببیم واکر ان
آنداز در تماس بنوس تبنوس چرمنده ترکه بیغنی که ترکیده لفنا سیه دیرلر

التاء المضمومة

ترس بیوک قاتیلغی ترم ترمس [illegible]
بو بنوزی تنی چب جوزه و توس قاتی بیر ترس معناسنه

نوع اول الجیم المفتوحة

الوس چابلوس جیم عجمی وباء عربیله دل ایله تلطف ایدوب غایتده
محبت صورتن کوستروب یوزه کولمک وکوکلده اولمامق ترکیده
دلکیلک دیرلر عربجه تصنع دیرلر نعتی بچابلوسی خود را اگر کند
برکار • ولی نکو نبود کار چابلوس وبلوس وعیار خویش سخن آتو
جاسوس عربیده عینی معناسنه صحاح عجم صاحبی وطاتلو سوزو [illegible]
معناسنده دخی نقل ایلدی قره حصاری وغیری • الینو جالینوس
فاعل العجایب دیکلری استاد یونانیده. مشهور اولان حکمانک خاتمیدر
که اندن صکره علم کلمتد. بر اعدادل مرتبه ومنزلی بیتمشدر بو کورن خاتم
الحکمی لقبیله ملقبدر عنقری سواد خط ریاضیست شکل اقلیدس
بیان نقش آلیست طب جالینوس • خ چخس اوز دیرکلری علت
که آدمک بدننده چیقار بوبورد بادنجان وقاربوز مقداری اولور اطباء کلم
دیرلر علاجه قابل دکلدر آغریر وغایت ویکلاک ولایتنده چوق اولور
اکر کسیسه صاحب هلاک اولور نعتی فخری وهندوشاه نخجوانی و[illegible]
طوسی آدم بوینده اولانه تخفیفی ایدرلر واوزی نین تجیده داخی لغتدر

کرجی جاک که کلیسا لرده چلر لرودوه بوینینه اصارلر حافظ
شب تاریک وبیم موج وکردابی چنین هائل • جه دانند حال ما سبکباران ساحلها
محملها • قره حصاری واواز ضعیف معناسنه استعمال اولنور دیشی بکه
جرکس مشهور ومعروف طائفه در جس یعنی اسمک معناسنه نقل ایلمش قره
جمش باغ پشته سی نوع اول الخاء المفتوحة
خراس یعنی آت دکرمنی وخانه آسیا دیشی چلبی قاتروآت دکرمنی
دیمکله مشهوردر واول دکرمنه قوشیلان اشکه داخی دیرلر دیش شمس فخری
آسیا باشد که بچهار پایان کرده دیش وبو بیتی استشهاد ایلمش
بیت دوال خواره وسرکشته چشم بسته مدام • بوذرکوب قوی برشال کاد خراک
فاضل محقق دقائق آگاه قوجه • بویله تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه شول دکرمنی
که طوار دوندوره خرآس دیرلر اصلی آس خردر علم اولیجاق قاعده
ترکیب تغییر اولنوب مضاف الیه تقدیم اولنمشدر دیارنجه مذکور دکرمن
خر ایله دوندریلورمش نته که بو بیتده ظاهردر بیت پس شد عمرکلی
این خراس • چون خران چشم بسته درخراس • اول سببدن ابتدا
وضعنده اسمی خراس قونلمشدر کندی دوندورن خراولیجق لازم دکلدر صوغ
دونده داخی خراس دیرلر نته که عمر خیام بک بورباعیسندن ظاهردر رباعی
مایم درین کنبد دیرینه اساس • جوینده رخنه همچو موری درطاس آگاه
نه از منزل امید وهراس • سرکشته وچشم بسته چون گاو خراس • وکمال اصفهانی
در زمره میکوید بیت • مام بچشم بسته چو گاو خراس لنک • هستم زآب
چشم چو خرمانده درخلاب • دخمه وبکی کاف عجمیله آت سکیکی
عربیده نفره معناسنه خس اصحاب لغت بویله نقل ایتمشلرکه خس
کوبی کوهی بوزناکی کیشی وحشرات ارضه دیرلرو دیچ باز اولد دیمک
اولور کاهو معناسنه دوبی شاعرلر بکا استعمالاتندن اکلنورکه خس
لغتلرده منفعتسز بیان اوت مراد اولا مکر معنای اول تعمیم اولنوب
استعمال اولنمش اولا بو تقدیرجه موصوف بیله ذکر اولنمیوب خسا سبلی یری ومعیار
جمالیده چور چوب دیو نقل اولندی خاشاک معناسنه شمس فخری
ای خسروی که منهل لطف عطای تو خالیست از کدورت وپاک از غبار
وخس • فاضل محقق دقائق آگاه قوجه • بویله تحقیق ایدرلرکم خس لسان
فارسیده منفعتسز اوته اطلاق اولنور ترکده لله اندن چوق ایله
تغییر

تعبیر ایدرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت باران که لطافت طبعش
خلاف نیست • در باغ لاله روید ودر شوره بوم خس • منفعتسز که
یه خس اطلاقی بو بیتده واقع اولمشدر بیت تو داده باد هوسی مهر ورده
از غیرت جبین • یکبار میرد هرکسی بیچاره حاجی بارها • تشبیها دخی
استعاره طریقیله بحر النوادر صاحبی بو محلده غرائب سویلمشدر تفصیلنده
منفعتیوق خاشه دن خاشاکی رفع ایتمامشدر معیار جمالی صاحبی دخی
خسدن خاشاکی رفع ایتمامشدر خش باتشدید قره حصاری همان معنا
کلوردیش تی خیس قاره طپراق وقره بالچق معناسنه
الخاء المکسورة خرمن آبود یدکلری حانوت که رکبلر دیرلر
نوعید ذبت دیرلر کنیتی ابو حمیددر تی خیس یعنی بلا بر معناسنه
نقل ایلدی صحاح عجم صاحبی خلیش معناسنه الخاء المضمومة
خو خوی بدنوس وبچه دیکه دیرلر کنیتی ابو ادهم در خی قاپن
نوع اول الدال المضمومة
آداس اوراق که اکین بیچرلر شمس فخری آکو نه کشت بقای حسود اودرد
جکونه هرسرکه نه شود بصورت داس • دباغ صابغی وهلاک وفنا
وخناق وجوکمک باجیقی وداس اول لفظ دیرلرکه بر لفظه داخی تابع اولوب
کلمش اولا عبید مجصّد دیرلر وخچل دهره معناسنه اتوخلو
داس دلوس اتباع وزاوجه دیرلر اوق ذوکی دیمک اولور بوکبد
امثالی خاد رسیده وترکیده چوقدر فارسیده داس دیواسی بنخ تنخ
بچ کچ • کج مج • کز مز • کنج بنج • لک پک • کتره بتره • ترکیده اوپور
صاپوز • کوتی موتی • وطار طفل • وتقاتی مقاتی • قوت موت کبی
شعر فقام دشمن اونیست جز خواب یابی • صفت حاسد اونیست غیر ا
دلوسی • تو دیوس بوز دغان وجوماق دوکا درواس اول اغاجدر
لرکه اوکا طرافنه ایدرلر محکم اولمامجون باینداک معناسنه دیوا
دریواس مثله وقاپو سیواسی شمس آن شاه که در مملکتش هیچ کسی را
نه حاجت در باشد ونه خوف دریواس • واونکو لجوج معناسنه دس
مانند معناسنه ستآ دستآس الدکرمنی ودیکر سعتکر
دستدس الاو تمسی که قدرتده وعنادن عبارتدر ادی سپاهی
وشهریشی بادست رس • نبود اندرین شهر درویش کس • وجاد بالش

اردبیس اردوبیس باعجمیه
جکیلن ویران منسن معناسنه م

درواس
دیوارک
باینداک

معناسنه ده داخی استعمال اولنور تَ دنی ناکس معناسنه وَ
دوی یعنی قرغون دیرلر اقل قدری صو بردر لر دیدکی بکه ماء الجلاب
دیرلر اسلوب واصلی بو درکه دری محکم تیزدوروب قزل قورکبی اول
دقده ابجکد صو ایچنه براغورلر استعمالی غایتده نافعدر معیده یه
قوت ویرر وقبض ایلر وطلاعی کیدرر وقمایه نفعی واردر وسائر
منافعی چوقدر آز صاد ایله داخی لغتده جامع الفرس صاحبی قرغون
دو معناسنه نقل ایمش

الدال المکسورة

یَ دیس ادات تشبیه در اسم آخرینه اولاشور اکا بکزر معناسینه چون
ماه دیس دیرلر آی کبی دیمک اولور شعر جهان را اگر شه تو باشی
یقینی • نبود در بناهت جهان خلد دیس • وهمتا وصورت وبولداق
معناسنه صحاح عجم صاحبی فتح ایله داخی نقل ایلدی وبو لغت واو
ایله داخی گرو یدر ویس دیرلر دیس معناسنه فرخی یکی خانه کرد کت
فرخار ویس که بروز دار دیدن آن روان

المضمومة دُوکی دیس اینیلک اگیربجی

نوع اولده الراء المفتوحة

آس رَیوا دای ریوای الفاظ اتباع وزاوجه دندر
آ داش یعنی راشوک کلنجکده دیدکلری جانوردر که دیرلر دیدکی
واونلره واو کففنفه اولنمشدر دیو نقل ایمش دیس اوجاقودر
رسیدن لفظندن وصف ترکیبیدر فریاد رس کبی صحاح عجم صاحبی
دزد باشد دیمش دستطابس تفصیلی ارسطالیس لفظنده
مذکوردر

الراء المکسورة

وَا رواس صوترسی وبعضلر قونی قولاغنه داخی دیرلر دیمشلر
یبا ریباس مثله واشخون که کم کبیدر اکشی که پنور وندان
دیدکلری وایرق دیدکلری اوت دریاج وریواج معناسنه
سایر اسامیسی ریباج لفظنده یازلمشدر یَوا ریواس مثله
صحاح عجم صاحبی خرد معناسنه نقل ایلدی کَ دیس دیستن
لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبیدر وقره قصار وزمم صورت
معناسنه ده کلوردیکی بیت ریخته خوانی وراطا قدیس که بنهاد بر

براست

براست دیس

الرآء المضمومة

دُبی دبوسی لفظندن مخففدر بَوَ دبوس بیکنه الکول معناسنه
وصاز وبکزلو رس اولکه بوغازی قولی اولا عبدالبطن وکلوز
معناسنه یسکنلکدن اوتری اکدیکلرا یدوب نیرده طعام نظر ایدر
سکک کبی کوز لیه دوشه ایت کبی دکوب قوز الز اهل لغت بو
لفظه تفسیرنده کلوبنده دیکیت شمس فخری بو بونه باغنه ویاخود
بوینو باغلو اولان کسته حمل ایلدی وبو بیتی انشا ایلدی بیت
از بوی زیخ دشمن شه را فلک آرد • هنگام خفه کردن واویختنش
دیو یعنی وکسی که زرد کهنه بود دیمش وَ روس برمش ومرقوم در
ونا رونای قزل بوبه وشنا روشنای معتبر وصاحب فراست
کسنه دیمک اولور ونما روغنای قزل بوبه روناس لفظندن
مخفف اولنمشدر وبشنا روشنای مثله وکنا رونای
قزل بوبه

نوع اوله الزای المفتوحة

لا زکی معاذالله معناسنه شمس فخری بی مهر تو نباشد خورشید حاشا
از حکم تو نتابد ایام زرکی یعنی مکسوره بابنده داخی کتورمش

الزای المکسورة

کَ زکی معاذالله معناسنه یَ زیس سوی معناسنه ینسب
زین سپس بوندن صکره دیمک اولور

نوع اوله السین المفتوحة

اساس لطیف معناسنه شمس فخری همای لطیف معناسنه نقل ایلمش
حلیمی ووسیلة المقاصد صاحبی ونعتی وبرقبیله آدیدر اول قبیلهنك
اهلنه ساسان دیرلر وارباب تواریخ ایران زمین تختنه پادشاه
اولان عجم سلاطینی درت رتبه اوزره قسمت ایتمشلردر اول
رتبه سی ملوک پیشدادیلردر ایکنجی رتبه سی ملوک کیانیلردر اوچنجی
رتبه سی ملوک اشکانیاندر دردنجی رتبه سی ملوک ساسانیاندر
دیمشلر بَوَ سپوس باء عجمیله کیک کنال معناسنه هاتفی
بخواهم باین تاج وفرچون خروس • که از زلف دهد سبول ام باسپوس
وهویب معناسنه بَیو سپیوس باء عجمیله بزرقطونا دکمه سدنی
قوس قزح معنی بحره بهسانی انشارد رکشرا فکر بیما یدار تعال سدنی

برجیس قافیه سنه **ول** برند از طلعت و از طالع شاه • سعادت

برفلک ناهید و برجیس • سابرا یاسیسی سربر لغتده مسطوردر

دریا سوپاسی کرز و چماق **اسدی** کمان ابرو بارانش الماس شد •

سر و مغز برماز سرپاسی شد • **دیگر** هم دسته باران الماس شد • هم کوه

و دربانک سرپاسی شد • و اخری شین معجمه ایله دافی لغتده **ترخ ترخ**

یعنی حرفنه افاجی و برمضحک آدیدر دیمشی و اثرلتود دیدکلری اوت که

قزل اوت و طوکوز اوتی دافی دیرلر ایکی درلو اولور اذکلو و دیشیلو اولور

بو معنایه آخری شین معجمه ایله دافی لغتده صحاح عجم صاحبی بویله نقل

ایلمشدر **دیگر سرکیس** راء مهمله ایله صحاح عجم صاحب اکثر سفال سدکیسه

معناسنه نقل ایلدی **رنا سرنای** و بالکسر توخته متنی معناسنه **نورد**

سندروس عامه تحقیقه ایدوب صندلوسی دیرلر بر نسنه درکه کهربا کبی

الآکهربادن بوشخرق اولور طاده. تعالیجی واردر طبیعتده حار

و یا بسدر یابسلکده بوتوکلدکی یا برادر اما حارتده اکثر کوکدر

بلکه کهربا بعض اطبا فاتلنده بارد و یا بسدر بو عجبدرکه بربرینک بدللنده

استعمال ایدرلر بلکه اکثر اطبا وفق ایتمزلر

السین المکسوره

باسپاس با عجمیه منت و شکر **ثم فی** خدایه اد توا تاج و تخت ملک کیان

تو نیز فضل خداراده لاجرم سپاس • **سپس** با عجمیه مکره

معناسنه **عنوی** کوکه سحر بلطفش ارنامه شده شکافت از دم شیرازدان

سپس نکهت عنبر آمدی **حافظ** جوهرهنر که تو داری در یخیر کشاد

ازین سپس من و مستی و وضع بی خبری • **رنا سرنای** توخته معناسنه

که فتحله دافی روایت اولنمشدر **جزنا سیرنای** بر نحوی قوشدر

بورنی اوزون و بورنده مختلف دلکلری واردر و انواع نغمه لر ایله

آوازه لر ایدر شویلکه اشیدن کیدرکن حیران قالوب دلبسته اولور

و مشهوردر که اهل افریقیه که ولایت مغربده بر معتبر شهردر دودکی

اندن اخذ ایتمشلردر بعض قومدن نقل اولنمشدر که بر جزیره ده کیدرکن

بر خوش دلنواز آواز اشتدیلر طلب ایلدیلر کوردیلر که بر مرغ بر ده

دیوار باشنده وانده دلوکلر دوزنشلر چونکه بیل طی قمنه بود جمله

آوازلر ظاهر اولور اول جزیره اهلی اول آوازه لره سیرنای دیرلر

طا

طانیو بودرکه بو تصنیفی اول قوش اولرو عجب دوز شلودر تا که

قوش اوزادارنکا شبیه کندو نوعندن صانوب کله اول قوم انی شکار

ایدرلر **نظیر** اعبانواغ نغم چون سیرنای • می نشد از نهایت سیرنای

الشین المضمومة

قوسی یونانده دیدکلری اوت که اطبا کوکلرنده و نعلی لرده

استعمال ایدرلر اصلا نسوس و عرقا السوس دیرلر و قایندرلر صوینی

قوام کتوررلر و قورودرلر رب السوس دیرلر و طبیعت معناسنه وارد

دیمشی و غلانی دلوک دلوک ایدن قورنجوز و عربیده خزا و غلانه

دیرلر

نوع اول الشین المفتوحة

آم شامس حلیمی و سبلة المقاصد و صحاح عجم صاحب بر نوع آق

طپراقدر دیرلر جامع الرنیز صاحبی و نعمی یبتشغن بر نوع تره طپراقدر

دیمشلر ایکی درلو اولور بردرلوسی صفا یجی اولورا زاقچه بیله کوره کبی

ایشلمه سیل دلور کوکب شامسی دیرلر نیته کیم طاق دافی ایشلمه و غی اجلا

کوکبه ارض دیرلر بردرلوسی اجی عایند. ضعیف اولور دل دکودیکل

اکسوت کبی یا هشود و صودد تیز ازیلور **آمو شاموی** شلم بوایکی

کعتک حلیمی آخرنی یا ایله شامسی شاموسی یازمشی **انه کوبا شانه کرباس**

بیز طرافی **میک شمیدس** بر معروف و مشهور استاد مهندس آدیدر که

علم هندسه ده نظری و عدیلی یو غیدی

الشین المکسوره

نا شناس بیلور

بیلیجی و صیغه امر و وصف ترکیبیدر **شعر** خدایکان سلاطین جمال

دنیی و دین • شهی ملک صفت و خسرو خدای شناس •

الشین المضمومة

پ شبیس ربت و شرلکه که آدینک کوتدن حاصل اولور باتکل فتحه سی

و سکونی جایزدر بو لغتک آخری شین معجمه ایله دافی روایت ایدر اصح دافی

اولدر **دیگر شد کیس** قوس قزح غیری اسامیسی سربر لغتنده مسطوردر

نوع اول الطاء المفتوحة

آ طاس لکن و اکابکن رنه دارایه الحلاق اولنور **اقدس طاقدیس**

دیوان دات تشبیه در کبی معناسنه ماه دیبی خلدیس دیرلر آی کبی

خلد کبی مخلند. ذکر اولنمشدر طاقدیس طاق کبی یکی اولور و خسرو پرویزک

تختی آدیدر واول التوندن بر تخت ایدی که ارتفاعی یوز قارش ایدی
قوائمی یاقوتدن وصفحه سی گوهردن ابدی وآنی انواع جواهر ایله مرصع ایدوب و درت
گوشه سنده انجم وافلاک واقالیم سبعه صورتی خوب وجمله یازیلوب
واستادلر صنعتله رصد باغلیوب گیجه وگوندزده هر ساعتنی جدولی
دقائقی ایله معلوم اولوردی خسرو پرویزا نوکا اوستنده اوتوروب
سلطنت ایدردی بیت زتختی که خوانی وراطاقدیس که نهاد پرویز
بوراست دیس ت طبس برشهر آدیدر

الطاء المضمومة

طوس برشهر آدیدر مذکور شهردن چوق اولولر ظهور ایتمشدر علما ومشایخ
وحکما واعلام رجالدن جمله دن بیری فردوسی سلاطینک اوکلی جمشید
سی بیشیدادیلردن نوذر بن منوچهر اوغلی طوسدر تاریخ کشف در
کدرفش کاویانی یی اولکو توزردی که شاهنامه و سایر کتب تواریخده
مذکور ومسطوردر

العین المفتوحة

عروس گلین دیمکدر عربیدر جمعی عرایس وعروس گلور مثم عینله
اما سید شریف تلویح اوایلنده عروس برلعبتدر که ا لذه مذکوره نسبت
ایلردر مادام که اعرابی ابجده اولالر مؤنثی عرایس اوزرینه و مذکری
عرس اوزرینه عینک وراکه فتحه لریله جمع اولوردیدی بوندن معلوم
اولدیکه عروس گویا کعبه دامجددیرلر

نوع اولی الغین المفتوحة

غرس قاقیمق خشم معناسنه وسالتم وملول وضعیف معناسنه وکوزه‌گین گوز
غس اسم صوتدر کدی یی یعنی

الغین المکسورة

چتنکی دعوت ایدوب تبعیتده استعمال اولنور بودیاردن جنس بر
دیرلر

نوع اولی الفاء المفتوحة

فارس ولایت عجم که تختگاهی شهر شیرازدر فبوس
والضم با ء عجمیله مسخره لق وقیمز یعنی او ذی طوزامق معناسنه فراب
وابی بالی عجمیله کبوزه معناسنه فرخ فقس برمملکت آدیدر
که انده چوق یشک حاصل اولور فرنا فناس ایرغنمق یعنی اوخوسی
گلمش آغزلنمش کسنه بو شکل غافل معناسندن کنایت اولنور بعضلر
بوناشی وتوت معناسنه دیدی وآزغون معناسنده گلوردنمخه

معیار

معیار رجالیده غافل ونادان باشد دیمش وبوبیت انشاد ایلمش بیت
دران مقام که جنم توم یرهان باشد خرد که باشد مدهوش وآسمان فزاس
وسیلة الفاصل صاحبی آخری شین معجمه ایله دافخر ویلدر والاصح
باسین المهمله دیمش صحاح عجم صاحب شین معجمه ایله غافل معناسنه نقل
ایلمش فری فریس قره حصاری چنبر معناسنه دردیمش غلاس
غلاس احمق معناسنه فیادر فیادوس مرداربیتیجی واربود
دیجی دیمکدر فیقو فیقوس اسکندر رومینک اتاسی آدیدر ودر
یتیمی ومعتبر طاشی آدیدر که بر ساعت بچو مقدارده بیتمش ایکی درلو رنکه
گیرردیرلر

الفاء المکسورة

فریفریس اورق دیدکلری ادت وژیز معناسنه سافر فنافس اسم صوتدر
فسلدی معناسنه که اوغلان سویلوب وتخته بیتی بوق معناسنه

الفاء المضمومة

فوفیوس فیتمه یعنی اوزون طوزمق وطنز وتشنیع قره حصاری
وحیف وسخره معناسنده گلوردیکی فسوس معناسنه دنا فناس
غافل وتیز ازغون فوفسوس طنز وتشنیع وقیمق یعنی اوزون
طوزامق وحیف وسخره بر طوتق فردوسی چو گودرز وکشواد
وچون گیو وطوس بناکام رزمی بود با فسوس

نوع اولی القاف المفتوحة

قتو قسوس اول مرشقدر که بوقسولا ورغانی دیمکله مشهوردر
قفنس مشهور خیرخانه که انجنده طیور ووحوش وغیره جنس
اولینور لعدی قلقدیس قرابوبانک آخی بیری قیبس بیس
سوده بوبرت اصح اولان آخری شین معجمه ایله در وآنو قوانوس
ربوجق وقینه وترکیبده قودیوز دیدکلری ظرف بیتو قیسوس
یتبقلق اوتی دیدکلری که انوک اوزرینه یغان شبنم که نجیبک توبینه
بولاشوب انده جمع اولور قوریجق لاذن اولور قیاس عربیدر
برنسنه یی برنسنه یه برابر قلمق دیمکدر ودلیل معناسنده دخی اصلاح اولنده
قیاس فقهی وقیاس منطقی دیرلر

القاف المکسورة

قفنس قفنوس قنوقفنوس وقیقفس وقنوقوقنوس درت
وجهله استعمال اولنور اقلیم هندده شنکوله نام جزیرده اولور برقوشدر

دیرلرکه بیک ییل یاشر بوزنینک التی مقداری دلکلوی واردر هر
دلوکندن قویرغنه یوزدوازدر عمری بیک ییله یتشوب آخر اولیجاق اوتون
جمع ایدوب بربویوک پشته قدر ایدر اوستنه چقار صدا ایدر
بورنینک هر دلوکندن بردرلو آواز چقار صناسن که بنچه یوز بربط
وچنک ونای وقانون برابوغزدن دستان سرای در اول صدانک
استماعنه وقتده بنچه مرغ هوش اولوب قالورلر وبنچه لر زاری و
فغان ایدوب وبنچه لر شادان وخندان اولورلر وقتا که وقتی اول
قدر صالرکیم بیلندن آتش ظاهر اولور اول اودنی یقار اوندا دخی
ایجند. بله یناد کلی اولور انوک کلیدن روزکار لر حق جل وعلا
حضرتلرینک قدرت بی علتی ایله برایچلی قوقنس ظاهر اولور انوری
زخاکش از انپس بروزد راز • یکی مرغ خیزد چه او نیز ناز • دیرلرکه
اهل روم ارغنونی آنوک آوازندن الشلردر اسدی برقم اندرایدی
شنیدم کنون • که از بابک او ساختند ارغنون الطیغ همچو ققنس
بنالو وافغان • سوختم خویش را در آتش عشق سه اکر یاندرخوار دار
سالد ققنوس • بسوزد زار زار آخر بافسوس سه همی نام زد سنت
ای دل آزار • همی سوزم در آتش قوقنس وار مث بسوزد نالم ای شاد
دل افروز کنون چون ققنوسم خویشتن سوز وذکر حسن چلبی فی
حاشیته للمطول القفنس هو علی ما قیل طیر فی بلاد الهند یضرب
المثل فی البیاض لم منقار طویل وهو حسن الالحان یعیش الف سنة ثم یلهمه
الله تعالی بانه یموت فیجمع الحطب حوالیه فیضرب بجناحیه علی الحطب
الحادث فی منه النار فیشتعل الحطب فیحترق هو ویخلق الله تعالی من رماده
بعد ثلثة وفی ثلثة ایام مثله لد ققنوس ققنز دیدکلری قوشدر
جانوردرکه اکثر صواچنده اولور واتی قندز دیدکلری اوت که
یاپلاقلرده دبتر الجبا قاتنلر. کندی دیکله موقوفدر عنبری ادلری
ترجیح لنعلنه. باز لشدر

نوع اول الکاف المفتوحة

ابو کابوس ادیچوده آتی باعمق عقری زنبیم متخذه تدبیر نونمی باز
که بیشن قصد شبیخون کن که نز کابوس آکامی لکلو دخوک معنا سنه
دیمنی بوبوک جاحدرکه کا شانده اشلرلر وقولنوغه صباحی معتادرکی
بیچ

یعنی برد اقدرکه انماچون با خود طیر اقدن ایدرلر وطولو شاغرمقا
دهکلور آکو کابوس ابله ونادان واز عقله کاسه لیس جناق
یالا یبچ چکدر تموخ بزرکی ارطبد خصم شاد داند عقل که مرودکی
دبزرکی نیاید ادکابوس آتو کاموس کاف عجمله صوصوزی جاموس
معناسنه آور کادوس کاف عجمیله طاری که جبوبا تدندر بعضیلر قلقلک
طاریسی وقتی طاریسی وصورت طاریسدر دیشلر آوکادس
طاوس وقاموس وزننه نمرود علیه ما یستحق سلاطینی فرسک اکنجی طبقه سی
که کیانیلردر کیکاوس بن کیقباد درکه کاوسه برلر کیکاوسه برلر
کاوس نمرود در دیانلرک قولی ضعیفدر بلکه غیر صحیحدر زیراکه نمرود
حضرت ابرهیم علیه السلام زماننده ایدی واول حضرت ایله نمرودک قصه
سی قرآن عظیمده ومفصل کتب تفاسیرده مفصل مسطوردر وجمیع اهل
تواریخ اتفاقی اوزره کاوس حضرت سلیمان علیه السلام زماننده اولوب
داود حضرتلرینه مطیع ومنقاد اولمشدر اکرچه دیننده دونمامشدر حضرت
ابرهیم ایله حضرت سلیمان علیهم السلام ما بینی بیک یوز طقسان طقوز ییلدر
پوکبوس با ده عجمیله آکری اموج معناسنه واکری اغاج وبو لغت بای ایله
که آخر حروف تجیدرنقل اولنمشدر کوبک کوباس یشل کلو کرتنکله دخی
دیرلر سام ابرص معناسنه آدف کوفی کوزدیدکلری اوت که معدکوک
داخلی اولوک انوا عندندر عبداغی کرفس دیر غالبا اصلده ودکولو
فارسیده داخی شایع اولشدر دکه کوکی مشهور قوشدرکه بیک
یا تردیرلرکه آزار لفده مثل اولمشدر شیخی یشل کوکی کم آزاد اولدی چون
طغان طورون زمانکاراولردوغیجون • بیچ نشر دیرلر کش کمسنه اکچی
معناسنه کاکلاس یعنی کیف وبایس کلاز معناسنه وبایقوش واوکچی
قوشی وخروس وبکچی وصاقچی معنالرینه نقل ایمش کی کلکیس یعنی
اوغلنجقلر برلعبه دیرلردیش ماکاس وبالضم یانوق دیدکلری
یعنی بردق که یا قودن یا اغاجدن یاصتیدن یا پدرلر قولنغه دکوترلر
نعم زود بسوی عدم برکتف نهاده جراب دوزد براد فنادر بغل کرفته
کاسه نکو کنکوس یعنی دیو معناسنه نقل ایمش یتوکبوکی یعنی
اکری اغاج واکری کبوس معناسنه دیمش بکاو کیکاوس بر پادشاه
آدیدر کاوس داخی دیرلر پوکیوس اکری کز معناسنه واکری اغاج

شعر اگر زفرط نیاید شهی مراد عجب که درخطی نآید زچوبهای کبوس
جامع اللغة صاحبی ویلغون اغاجی معناسنده نقل ایتمشدر

الکاف المکسوره

ڪبا کوباس خام بیز بعضلر قفنانلق بیز دیشلر ڪنگ کندی سقنغال
دیدکلری مشهور قوش غراب ابلق معناسنه طیور حسابه دنودر عفونت
ووبا اولان یرلرده لقلق ایله سقنغان طورمزلر قاچارلر نعمتی آخری
شین معجمه ایله داخی گرویدر دینی غیری آدلری ذکر لغتلرده مسطوردر
دبا کوبایی آستانه ودیوان خانه معناسنه بیت همی شد نادر کوبایل
محبوب درو دفت آخر وبوسید مکتوب ادابی بدریا چو خسرو ز کوبایی
رفت بهرا هیش خفر والیاس رفت ویبده دام اوزرنده اولان آغاجه
دیرلر کی کیس لفظ عسیدرنا دیده ده مستعملدر بیت هر آنکو نفرتی
درعقل باشد مهمانی بود درکیس آنکیس ها ایله ده استعمال
اولنور بسحاق ازق بسحاق اگر از کیسه باران باشد طاس بودنش
بدست دگران خواهد بود

الکاف المضمومه

ڪدا کواس مصحف وکتب جزولری ودفتر معناسنه کیس عور نکه
فرجی فرج معناسنه بیت نگار چو کسی غارت ارس کرده دو بزک کل بهم
آورده نام کس کرده لمک کلکنی آچلمش گله فونچه ده یاشیل دفنی دخی
سبکدر غنچه اوزرینه قونماز خزی اشک چشم کز برویما رضخ ظالت
هوس است هجو طفلیست که ادرا هوس کلکس است کلاس
اغاج کلید ویهنی برداق قولنقده کوترلر بومعنایه فتحله داخی روایت
اولندی کنکندی براوتدر اغو قندوز دیرلر الجا قاتند مشهوردر
مشمش دیدکلری میوه یه داخی دیرلر ده الک فتح وضم جایزدر
وکی کوس باد باشی کلک وایکی سنه بریر نرکم دو قشق بو شکود
شاکو شکت بنودم یافتم تا زمانه رد خرانا کاه کوس فردوسی
بزد دست خود تند بود دست طوس توگفتی زبیل ژیان یافت کوس نعمتی دخی
شود چو دانه بطغیان هیکل که قاف دبا دهیکل خمش اگر بیابد کوس
واول بویک توجدن وبا قوردن ایتدکلری نقاره درکه برصوکونی اوزرینه
چکرلر بادشاهلر درکاهنده ایام حرب ورحلتده چلرلر آوازی برقاچ
فرسخ برده اشیدیلور نعمتی جبار زانرا زبیم زهره آب شود بکار آنکه

زدرکاه

زدرکاه شه بنالد کوس

نوع اول اللام المفتوحه

آلاس کتان چونی واوشبی ورکیب لقاسی الی لاشی
جا از هندوستانده برطاغدر آدیدر که واقواق اغاجی اندهدر بترانده
سه هفته چو دانه دادا انجا بکام بکوس رسیدند لاشی نام جزیره بنای
کثور برش همیشه واقواق از برش واقواق لغتی محلنده یازلدی
لبلبوی اکری بجم معناسنه لبوس سبلی طبا بجم معناسنه لنکاو
لنکاوس سرندیبه قریب برجزیره آدیدر لوس اوغونتوز واو
غورسز آچ کوزلو معناسنه واوک فتح وسکونی جایزدر

اللام المضمومه

لوس
زخم اوردیق معناسنه لس داد ولذت واوزون ضرب معناسنه
لوس طاد چاشنی معناسنه والذه عوج که حرب سوزیله آدمی طریق
قندت آزیدر چاپلوس معناسنه قوبیدر وتواضع وماخولق معناده
لق معناسنه کلور شرفنخ بچاپلوسی خودرا اگر کند برکار دیدی
نکو نبود کار چاپلوس بلوس

نوع اول المیم المفتوحه

ادب مادبس نظی وماننده معناسنه آماس لاسه دیدکلری
مشهور قیمتی طاش جمیع معدنیلری او لقطع ایدر وآنی قورشون کسر
ایدر ملایمتی جهتیله نعمتی ورد مکر داخی دیرلر که حبوباتدندر دیشی
آکو مالوس برکرلو حلوادر وسام ابرص ویشیل کلره داخی دیرلر
آنو مانوس نابغو وسیلة المقاصد صاحبی بعض نسخده بایقوش
معناسنه نقل ایتمشدر دیشی قرموس کمرد ایله ترکیده متمرز دیدکلری
جنک محلنده واکثر حصار جنکنده بویوک قاتکلاغاجلردن چتارلر
طوپ وغیری نسنه لشکره دوقنمیون دیوایدرلر سکون ذال ایله
قورمه دیکدر ردا مرداس اداکومی ویکاه صوی وارییدر
بکمک ایچون طاش آتیق دروس دزدی وترشی وزینه ایب توشاق
واوده دطبا ن مجوس کافرلرندن برمغکلا دیدی نعمتی بکوی با علمای
جهان که کرداتم نارشنای شهنشه بودیمارا قلمیس چه درک
علم شما نزد کرد کار رچه لغوه چه قدرو جاه شما پیش زورکار چه وزن
کاکماس نهیدر اکشمه دیکاولور کمکش اصحاب لغت
سکک ذباب معناسنه دیشلر کنیتی ابونکبه در فاضل محشی دقایقی

بویله تحقیق ایتمشلرکه مکس اسم عامدرکه آرویه ده صادقلر
ننده کو بیننده واقعدر ست یکی زان مکس که انگبین گر بود به از
صد مکس که انگبین خر بود • کی مکس مکاس لفظنک امالهسیدر
ومحابا معناسنه قدوس نشانها نها دند برا سیریس • سیاوش کرد آنچه
بکی مکیس • لسان فارسیده دالی شاید لر تلفظ لر دنی منس اول
سیاه نقطه لرکه افانک یوزنده ویورنده • وبو بنده ظاهر اولور

المیم المکسورة

مس باقر نحاس معناسنه مغناطیس مغناطیس لفظ عربیدر در دمرکبی
طاشی نحرقلرمدن چوق املاسی سیخ وسیاه دیکر اولور اولدوغی یر
کیلرو مسمارلی ضوب ایب ایله بغلولر ذوا اولدریده مسمارلو کمی ذرعی
دروجلوب تحتنه لره ایرلور رزق اولور قناطیس مغناطیس مثله قنطر
نغنطیس مثله اوج وجه اوزره استعمال اولنور وخاصیتی اولدرکه
اکوبرکسنک بدننه ضرب ایله دوطوقنوب اغرتسه اوزرینه مغناطیسی دوکوب
اکسلر وجعنی دفع ایدر وحامل عوت ایا عنه باغلسه اوغلانی دو دوشورر
سایر تفصیلی آهن ربا لفظنده مسطوردر مکاس اکثنه دیمک اولور
هراس مهراس اغاج هاوان معناسنه نمونه ارعدلشهنشاه دجاد
اکتی والذین • درراه بیغشاند زر از درد مهراس •

المیم المضمومة

مجس طیب نبض کوردیکچون الی قوددوغی یر عربیدر منه المجسة
المجسة موضع المس بالید وفلان ضیق المجسة غیر رحیب الصدر
نبت خون جان در جگر کار رفت • نبض هوا در مجس ادکرفت •
مونس مونس نزد بانلو اوجار طاق معناسنه عربیدر فارسیده شایعدر

نوع اول النون المفتوحة

آشنا ناشناس خوریاد ناشی معناسنه آقوناقوس بر نوع عاینده
بویوک چاکدر که ترسالر کلیسالرنده اوقات صلاتلرن بلدرمکیچون
چلرلر عربیدر آکاناکس خواروسقالا رسز اکثر بخیل اولانلره دیرلر
آقوناموس قره صاری ناموس در لغت یونانده تدبیر وسیاست ومعا
ننده آن باشد دیش حضرت جبرائیل وراز دار وراز داشن وخانه
صیاد وسوری بکه ذکر اولان معنالره عربیدر نادیده غیرتده آد

وصاله معناسنه استعمال اولنور آدوناووس مجوسیلر کورستانی بعضلر
مطلقا کورستاننه دیرلر دیشلر ستودان معناسنه آدوناوس ناکاه
دیکر اولور خانخاس خانک تشدیدی ایله قول وقراوش صاتیجی اسیرجی
معناسنه عربیدر نخاس تخفیف خا ایله سوز دیرکلری نسنه که بشمیجیلر
کوینله پشتی اراسنه دیکرلر اکثر اهل لغت معلوم بابنه • کنود مثالر
امنح کسره در فنخس تم و عقدن پزرده وفرواننده اولمق وسیله
الفاصد صاحب آخرینه نین معجیله یازمشی ومحول باشنده المهمله دیمش
رک نرکس کسر کاف عجمیله مشهور اچکدر که محبوبک کوزلرینه اکا تشبیه ایدرلر
وداعیه سنک دماغه غایته • نفعی واردر حکیم جالینوسدن نقل ایدرلرکه
برکسنه بو درهم مالکی اولسه نصفینی ماکول وملبوسه صرف ایدوب نصفینی
البته نرکس ویرموب قوفلمق واجبدر دیمش نشناس اسدی
کرشاسب نامهده ایدر هندوستانده • سرندیب قربی بر بوجه طائفه وارد
داتا هوام دیرلر نشناس اولطائفه چوق اولور بر نوع مخلوقدر
بویلری اوزون وکوده لری قوبوک کبی قیللو ورنکلری نیل وتیلکو
قزل دبا شلریکه اکی باشنده • بوزی وایکی باشنده • کوزی دو بیری هم
ایرکه وهم دیشی اولوب هر بسی طوغره ایکسی بر بیلی طوتارلر بیلر
قنوز طی یارلو وغاینده بیوکرکه اولورلر اسدی بیکر هفته شاه خای
آرام بود تجانام اوذات اهوام بود • بنزد سرندیب کوه بلند
براز بیشه وتره وکشتمند • همانکه غریوی زلشکر نخاست که ناکاه
ازین بیشه بردست راست • دوید ندود دیو وازباد وکرد • ربودند
وبردند وکشتند وخورد • سپهبد سبک خنک با کوز جنک بپوشید
درع ومیان بست تنک • یکی گفت تندی مکن زین غریو • درین بیشه
نشناس باشد نه دیو • ببالا بکاری چو نخل بلند • باندام پر موی چون
کوسفند • هم سرخ موی وهمه سبزروی • دوسوی قفا چشم ودو
پیش روی • باندام هم ماده هم نر بیز • همه بچه زایند چون یکدکر •
دوز شان در آرند ببیلی بزیر • کشند وخورند ونکردند سیر • یکی
نه زناصد بجنک وستیز • زونشان تکاز تازی اسپان تیز قنفس
مولتفاه زنجی نغیر عاینده ایونسه

النون المکسورة

خانخاس سوزکه بشمیجیلر کوینله پشتی اراسنه دیکرلر مفتوح بابنه • داخی نقل

گ نكس سكون كاف عربيله اولكه ايشه سست وكاهل ديرلر
النون المضمومة — نُس اوغوز چودسی — شمس فخری
همچون سگ قصاب نباشد شكم سير ٭ در خوان زبر حرص وشبع تا بنهند نس
رودكی كيرا لود دبيادي وبهی بركسی هن ٭ بوس ۽ چند برد برنهی وبرنيس من
وبعضلر قزكابجنه وطاشنه داخی اطلاق اولنور ديشلر وريش وصرنج
ودفع كس معناسنه داخی نقل ايمشلر ك نكس سكون كاف عربيله اوزر
توكی كه خسته ما غالدقدن صكره بيته اوزيلور عربيده حبی ونعتی وغيره
وسائر ارباب لغت كتابلرنده ايراد ايتمشلر و نوس توتی فرخ معنا
عنبرياساميسی شرح لغتنده مسطوردر
نوع اولدن الواو المفتوحة — آب واس
باء عجميله آرزو وكبرو معناسنه آب واس باء عربيله انچی فقط معنا
ز ودس بر صاروجه كلدر عورتلر اندن يوزلرنه سوركيچون ترنج ايدرلر
ولايت يمانده اولور ی وليس نعمتی نيكو معناسنه نقل ايتمش وسواس
انديشه عربيدر — المكسورة — ی ويس مانند معناسنه
قرچی يكی خانه كردست وخا رويس ٭ كه بر وزد ازد بدن آن روان
بولغت دال ايله داخی مرويدر — الواو المضمومة
ز ودس بواش اغاچی كه نعلبند توسی وبرخوی آنلرك بورننه اورر بوريه
معناسنه دنا ودناس غافل معنا — نوع اولدن الهاء المفتوحة
ربا هراپس لغت باشد كه آلت جنكست سرپاس معناسنه شعف همنس
الهاء المكسورة — ز اهراس اصحاب لغت قورقو
ترس وبيم معناسنه ديشلر فاضل محشی دقايق الحقايقده بويله
تحقيق ايتمشلركه هراس لسانا فارسيده شول حالدن عبارتدركه
تركه دلنده اولدن تلكك تعبير ايدرلر نه كه بوبيدن ظاهردر
بيت از ان هيبتش در دل آمد هراس ٭ كه زيرك منش بود وزيرك شناس
بخلاف نوايب ما هنك جمله بر عراقتدن بيری بودركه هراس قورقو وترس معنا
در دنمشدر فردوسينك بو بيتيله استشهاد ايتمشدر بيت به يزدان
هوا نكه شد تا سپاس ٭ بر فتش اندر آيد رهرو هراس معنای
هراسك تعيينده خطا ايتمشدر واستشهادنده اصابت ايتمشدر بيت
مذكورده حيدوكی معنايه دلالت بو قدر بيزد يدوكی معنا ايله در مراد

وبيم م

شاه

شاهی تمام اولور بلكه اول معنادن بيكر معناسی داخی انسيدر تمامه
كلام مذكورده خطای اغر بوكه اولاحج عبارتك معناسی بر صانمشدر ز
هوس سدا اوغری خلق معناسنه آخری شينك معجمه ايله داخی مرويدر
نوع اولدن الياء المفتوحة
آ يايش ماتم معناسنه تركيده دشابعدر يابی عربيد دو نوبيد اولماق
ويكك معناسنه در نكر بيارس اوسطشنا — الياء المضمومة
وكيو يوليوس اورته باز اپجی و تبو يوتبوی اوقلايجه آدی
باب الشين
نوع اولدن الالف الممدودة
تك آبكش سقا وصوچكن طوار ت آتش اصحاب لغت اود
نار معناسنه ديشلر فاضل محشی دقايق الحقايقده آتش اوددركه
عناصر اربعه نك بيريسيدر محسوس اولسون غير محسوس اولسون وكبات
دن جز اولان نسنه يه ده آتش ديرلر ديو تحقيق ايتمشلر خ آخش
آتش قاينه سنده قيمت معناسنه شمس فخری نقلنجه شعر در سلك مدح
تو بنكر چكونه باشد ٭ بنكر چكونه باشد صد ملك نيم آخش ٭ حلبی الف
مقصوره بابنده كتوردی نقش حجش قافيه سنده وعنصر بكر بو بيتی
شاهد ايلدی شعر خود نمايد هميشه مهر فروغ ٭ خود نمايد همشه كوهر
اخش ٭ ايكی وجهله جايزدر ذرخ آذرخش يلدرم صاعقه معنا
رودكی نباشد زين زمانه بس شگفتی ٭ اكر برما بيايد آذرخشی شعر
شود روز آسايش بوستان بيابان تيره شب آذرخش وغالبا صوف
كه آدمی هلاك ايليه ذرخ آژدرخش مثله ذال معجمه وزاء معجمه ايله مروي
لغتدر زای آزمايش وبالفتح آزمودن لغتندن اسم مصدردر
چاشنی تجربه معناسنه سای آسايش دكلشی آسودن لغتندن اسم
مصدردر راحت اولمق ودينجلمك معناسنه حافظ آسايش دوكيتی
تفسير اين دو حرفست ٭ با دوستان تلطف با دشمنان مدارا ٭ رای
آرايش آراييدن لغتندن اسم مصدردر بزه نش ديمك اولور اما بزمك
معناسنه شايع وذايع در عربيده زينه وزبرج معناسنه نيراكه بو لفظ
مجردكه اخرينه شين معجمه لاحق اولسه اسم مصدر اولور دانش وبينش
وخواهش كبی شام آشامش ايچمك ديمكدر آشاميدن لغتندن اسم مصدر در

آنی سور با ترکید دخی استعمال اولنور عا آغانی کسه کسنه
آکدورن کسنه غاف آغانی برنادالی آزدوزوب یرامزسنه اوکرتمک
اغوا وتحریک معناسنه غال آغانش مثله شعر مخالفان ترا از برای خواب
اکو کنند دوست روزی زمانه آغالش اسد بخندید بیکا و کفت این مباد
که آغالش تو دم سر بباد غالی آغالیش مثله غو آغوش آغوشیدن
وآغوشتن لفظندن اسم مصدردر قوجش وقوجاق وقوجاقلمق وبر
قوجاق سنه وبغدای واربه وسایر غلال باغی حزمه معناسنه ومذکور
لفظدن صیغه امر ووصف ترکیبیدر فرین آفرینش اوکوش ویراددی
دیمکدر اولور اسم مصدردر معنای مفعولیت اوزره خلاف قیاسیجه قوآنوش
نعتی بر دیرکلری برنجی جانوردر بافیلانه یا اکلانه دیرلر دیدیکی کالی آکالیش
طوملاندن متاری کو آکوش کاف عجمیله بر قوجاق سنه آغوش معناسنه وقوجاق
وکنار معناسنه لار آلایش آلودن لفظندن اسم مصدردر بولاشق معناسنه
نیو آمیزش قاریشق معناسنه اسم مصدردر ومزاج معناسنه دخی کالود آوزش
کتورش معناسنه وی آویش کویا کواوتی ورکو آورکوش سلغم کوبه
هنک آهن کش مقناطیس نوع اوداء الالف المقصورة
بر آبرش اصحاب لغت چلآت دیمشلر فاضل محقق دنایتی اکتعابق دد بوبابده تحقیق
ایتمشلر ابرش اولمعنادن عبارتدر که ترکجه لده الکا آبرش دیرلر الغرضه ابله تلفظ
ایدرلر اصلده ممدود دکلدر ابرشک ایته الملاقی اعتبار الوصفه در شبدیز ودیزه
وشبرنک وشیده وسمند کبی هر بیرینک معنالری مختلفدر ذکر اولنندر خ
آخش قیمت شعر فیعار عمالیده مد الف ایله تصحیح ایلدی آخش وزننده
وبر بیت انشا ایلدی مختلند ذکر اولنمشدر حلیمی قمر الفلله تحقیق ایدوب وعنصرینک
بو بیتنی شاهد کتوردی بخش وجخش قافیه سنده بیت خود نماید حبشه مهر
فروغ خود نماید همیشه کوهر اخش ایکی جمله جائزدر خکو آخکوش نعتی
تمام اولمامش سنه وجیک یاپخته معناسنه نقل ایتمش خکوک آخکوکش
خماکند کوک قوروخی فره حصاری قوز وخرما معناسنه نقل ایتمش رز آرزش
قیمت وارزیدن لفظندن اسم مصدردر بهاسنه دکشی ود کمک معناسنه دد
کلور رد آدش را نوکسریله حلبی ذراع یعنی بیلکا وزوتی دیش وقول
معناسنده ده وآژدج انماجی معناسنه دخی نقل اولنمش وسکون را ایله آکرش
لفظندن مخففدر ضرورت وزن ایچون ساکن قلنمشدر اسدی سپهدار نیز

ارتش باشد پسندیده زنار اهل کند وز کوزند زنخ ازخش نعتی
یلدیرم صاعقه معناسنه نقل ایتمش زدهاف آزدهافش ضحاکک
مرداس نا پاکک لقبیدر واول شداد بن عادک قرنداشی اولهیدرکه
قوم عادی حق تعالی آتی ریح العقیم ایله هلاک ایلدی نته کیم قران عظیمده
احوالی مذکوردر هود پیغمبر علیه السلامک بددعاسی سببیله وضحاکک
سائر احوالی آزدهاک لغتنده انشاء الله بیان اولنه جق کوکه زبای آزبا
صبایش نخجیر معناسنه هذا الغلط دخی روایت اولنمشدر سبرا اسبرش
وبا بکسر میدان معناسنه آخری سینی مهمله وشین معجمه ایله رود ایدر سبری
اسپریش مثله سری اسریش مثله عالی اعالیش نعتی آغالش معناسنه
نقل ایلمش هذا الغلط کاد اکادش طوملاندن مشتری کادی اکادیش نعتی
مثله بنو انبوش نعتی اوت کوکی وتره کوکنه دیرلر دیمش نکاد
انکادش کاف عجمیله انکاردن لفظندن اسم مصدردر صنایش معناسنه
وجریده شمار حافظ صراحی میکشم پنهان ومردم دفتر انکار ندی عجب کر
آتش این رزق دردفترلی کیرد وبار ورباش هو جمله وهرشی ایله همانی
اقلادا یدن وبیکاد ولوند معناسنه عنبری دانا زوخیر دارد نماز
کو خرما نیز کوز آمد جو حناشی الالف المکسورة
سبر اسپرش باء عجمیله وفتح وکسریله جایزدر میدان معناسنه فتحله
دخی روایت اولنمشدر سپری اسپریش مثله فتحله دخی روایتی اولنمشدر
سپیو اسپیوش بزرقطونا اسفیول معناسنه وبعده بیراغی تنود
استروش نوری قوشی وقزل قوشی سنبو اسنبوش اسپیوش
معناسنه بابله فا اداسنده زبان فارسیده تبادل وتوافق وارددر مرارا
ذکر اولنمشدر وسیلة المقاصد صاحبی الغدده صکره شین معجمیله تصحیح
ایلمش بدو ابدوش اسدی هم ابدوش برساق عشت
تام نبی معجز اودرا وزایزد بپیام
الالف المضمومة
سب اسپش بت تمثل معناسنه سبو اسپوش باء عجمیله سوکه کوز آلبی
لخا الخاش باء عجمیله نعتی ایکی یوزلولکه دلوغه دکمنی نه دیرلر دیمش
وکو اولوش نوع اوده الیاء المفتوحة
اکو یاوش ایکی باء عجمیله یابوج کدا بانع کبرلو اد آبادش باء عجمیله

پادشاهلق واكا براوكنده اولان طعامدن بيركسنيه كوندريلان
طعامه ديرلر اصحاب لغات عوض وثواب معناسنه در ديديلر فاما
محقق دقايق اكتفا اتدوكه بو يله كمنن ايتمشلركه پاداش مزد اولمق
وار پاداشن مزدك معناسى جزادر نتكه بو ابياتدن ظاهر در
شعر بترس از خداوند جان وروان • كه هست او توانا وما ناتوان
كواندر نكيرد رفق جام كار • بكيرد بپاداش وزشمار • سنكا ايتدكلوكك
اوتنه بولاشن • بوليسور هوا ينده البته پاداش • پاداش مركبكه اصلى
پاى تاش در يا حذف اولنمشدر تا داله تبديل اولنشدر معناى تركيبيه
بى اياقراشدر نتكه بو بيتدن ظاهر در بيت طاعلوم دوشمنى يغر
نيل كبى سركردان وزار • نيجه مجنون كلدى پيرى بكا پاداشى دلكد
لسان فارسيده تاشك معناسى شريكدر تركى دلده اوكا اوزنه ق ديرلر
الكى قولوك افنديسى براولسه خواجه تاشى ديرلر ايكيسه برو لكنده
اولسه خيل تاشى ديرلر انشاء الله تاش لغتنده تفصيل اولنور
ادآوا پاداوش يعنى پاداش معناسنه نقل ايتمشى اداكو پاراغو
بر قوجانه مقدارى ديكلا اولنور آباش باء عربيله باشيدن لغتنده
صيغه امر در اوله يكلادر كن معناسنه وصبرايت معناسنه بيت
باش تا جمع دولتت بو مد • كابن هنوز از نتايج سحرست • بادكنى
يوك چكيجى ديك اولور حمول حليم كمسنه لره بر سبيل استعاره اطلاق
اولنور باش باء عجميله باشيدن لغتندن صيغه امر در صاح
ديكلادر وصفى تركيبى ده اولور كهپاشى كبى بيت دوكر اولسكارى
نكادك ايتينك • ايا عنبه دركو بوچشم كهپاشى آك باشى با عجميله
آكو باكوش باء عجميله كافور مغشوش تمسخرى مغشوش معناسنه
نقل ايدوب بو بيتى انشا ايتمش سائر اصحاب لغت كافور مغشوشى
ديمشلر نظم حسود اكر بود باتو خالص اندر مهر • عجبمدار كه دنيره
نيايد از پاكوش نابكيه • پالوش باء عربيله بنك ضم معناسنه
وجوز وكافوركه مغشوشى معناسنه آنغ پابنغش بنوش ديدكلر
اغاج كه اطبا لسان عصافير ديرلر بعضيلر لرده غلط ايدوب چنار
ديرلر اولچنار دكلدر قولغاته اتماجيدر الف سز بنغش داخى ديرلر
آتغ بانكش اوتنكن كوكرجين خ بخش حصه ونصيب وتوزيع ديو
معناسنه

معناسنه يعنى ديمكى تقسيم ده ديرلر جيش وبخشيدن لغتندن
صيغه امر در ووصف تركيبى خانبخش وفرحبخش كبى حافظ
اكرم باده فرحبخش وباد كلبيز است • بابانك چنك مخور مى كه محتسب تيز است
صحاح عجم صاحب دولو عزيز ومحتشم معناسنده نقل ايلدى فتاى
بخشايش بخشايدن لغتندن اسم مصدر در اسيركيش وعفو ايتمش
ديك اولور تخش بخشش عطا وبخشيدن لغتندن اسم مصدر
بغشش معناسنه دآكوى بواندش بران فكرلو دآهو بداهوش
مثله دخ بدخش بر ولايت آديدركه لعلك الماسى انده حاصل اولور
يعنى پيروزه طاشلرندن كلوردش دكرو بدروش كافرابله اهل
اسلام ما بيننده اولان دركلدى نجه نثر معناسنه واتيد معناسنه دكى
بدكنش بران خيلو بدكردار معناسنه بيت بدكنش را بروز كار دسيار
كه ترا بنده است وخدمتكار • تموو شاد ماى از اهتمامت نيك كار
ممحى از استقامت بركنش • دكى بدكينش نى مذهب وبيدين وبى شفقت
دكو بدوش باء عربيله اميدصها وامل معناسنه اولكى فتح با واو زمين
مهمله ايله بدوش داخى روايت اولنمشدر سابرا سابيسى اميد لغتنده
سطوردر خا برخاش باء مجمد جنك وقتنه وطارلق ويورت
جنكى وفتنه وكيم كوچ ايتمكى اداى همه سال مائل به پرخاش بود •
كه در فكر فتح قزلباش بود نظم كرا مجالكه با شاه شيخ ابو اسحق
كند تصور كين وتخيل برخاش • ضم بابله ددرويدرا فتح بخمد در دخوا
برخواش آخشى برخواج معناسنه دآ بوش با عربى وفتح را ابله
تمارداشتن بوش با عربى وكسرا ايله ايد آرزو معناسنه پرش با عجم
وكسرا ايله اسم مصدر در اشتمه ودپرتمه معناسنه دنده پرندوش
باء عجميله اصلى كيجه يعنى دوندن دكل اوته كى كيجه يعنى دوندن دكل اوته
كى كونه داخى ديرلر ديش دنى برنش طبعى متراضى صيد وسيع دبش
وسيله المقاصد صاحبى ويعنى با جزئوق شكسته لكندك عارض اولور
بر مرض در عربيده نعقص ديرلر ديشلر بو معنا فتح له داخى لغتدر صحاح عجم
صاحبى اتمك الاجسى دوا پدواش باء عجميله پرسنده ايجيلبد
يا خود بو شاقيدر بيلكا بچون اد نوقاقيق لى معناسنه وپرداختن معنا
داخى كلور تمرو فنى لى معناسنه آوى سين مهمله بابنده كتورشى ديو

انشا ایلمش بیت سود اطلس کردون سرای بارکهش • اگرچه کرد قضا
انورو سبی برواس • بو جابی وزبانی و آما قافیه لرنده نقل ایلمشدر برواش
شین معجمه و عامل وشروان اوجا یان باشی زور پرورش پروردن
لفظندن اسم مصدردر بسلیش معناسنه زوری پرویش نعتی
کلنکو معناسنه زو بوفش قره حصاری امید معناسنه نقل ایلمش زی
بویش اکی نسنه یه بر بریندن ایرمق وصاجمق معناسنه وبرشانلق معناسنه
اسم مصدردر شوخ بکوکه درسر زلف شان زیاد صبا • تمانده درهمه
ملکش دکر مجال بریش • بش باء عربی و باء عجمیله لغتدر قابومیچی وبند کشه
در مطلقا کرک صندوق ونه کرک بنجره وقاپوده اولسون که محکم اولماغیچون
ایدرلر اشدی پرازنقره صندوق بیترست وششی • زرزنش هم نقل و
زنجیرش • شیخ ازعادت سخاوت خوکرجز این تو • نه نیع دید ونه زرد
نه قفل دید ونه بش • کاری بجادیش نعتی ایزلیمی دیوکلری اوتدر
الجبا قتنی • سرحید بکله سوودر بطارس معناسنه دیمش غاتو بغاوش
اشکون آت تکو بکوش اولیوک بیرا قدرکه قلبق بیراغی دیرلر
کدری بلدریش باء عجمیله قباشقل واولی با ایله که آخر حروف تهجیدر
لغتدر نج بجش نعتی ورزش معناسنه نقل ایلمش بچک بجکش
کوددیوکلری رقیق اکک که تنورده بیشوررلر نف بنفش با ننفش
دیدکلری که ترکیده بنوش دیرلر بنو بنوش جالش ودوکلش معناسنه
کر بوش باء عربی وکسر واو ایله منش ورزوش وزننده جوق وجوقلق و
بویوک دیکدر اولور بسیار وعظیم معناسنه وشهرت وفخر معناسنه دخی کلور
اشدی بنفشه جهان بود شان از بوش • بوسم بوشا ندر آمد زوش
• نه دشخواری ازجیز برترمنش • نه آسانی آید زاندک بوش • وبا بید
سکون باء ایله بوش ناسدن مختلط جماعته دیرلر بکادکه بکادکش
باء وکاف عجمیله صوانچی خرلی وفضم وخصیم معناسنه یکغو بیلغوش
باء عجمیله بعض اصحاب لغت سوسن ازاده دیدکلری منقش سوسندر دیشلر
زودکی چون کل سرخ ازمیان بیلغوش • یاچو زرین کوشوار ازخوب کوش •
وبرنوع چچکدرکه اطرافنده سیاه نقطه لری واردر کنارنده کدرد چچکلری
واردر دیشلر ترکی کلیست ارغش سوسن آسمان کوب وبرکنارا و نقطهای
سیاه باشد ورخنه وکوچک وآنرا بلکوش نیز کویند دیمش بلغو بیلغوش
مثلا

مثلا یلکو بیلکوش مثلثه عربی بجمه وقاف ایله وکاف بجمه ایله لغتدر
واکثر اصحاب لغت مفتوحه یازمشدر کنورملوددر امتی کس با ایله در تضادی
تماما انکبخته هرسو خروشی • زده برکادچشمی بیلکوش تمر وصف
فلوشاه میکوده دوش • سنبله نسرین ووردو پیلکوش

الباء المکسوره

نکو بناکوش قولاق توزی ییب دورره در بج بیجش با وجیم عجمیله
بیجیدن لفظندن اسم مصدردر بورغنش وطولنش وقرمش معناسنه
بزدکو بیرزد وزش قره حصاری وزه وزدی معناسنه نقل ایلمش
کی بیش باء عربی اما ایکز براووکادیر زهولرده دبیش اولدور
ولایت سندده هلاهل شهرنده اولور تازه ایکن یبرلر اما زیان ایتمز
قوروسن داخی بیجک اولیرده زیان ایتمز اولیبردن غیری ایراقده
بیجک دخی هلاک ایدر اقلیمدن اقلیمه نقل ایدنلر کوکیدر بعضیلر اغاجیکه
دیدیلر ادجه دیرلر اولور برد لوسی بوننبوده جنطوکبی اولور اکلیل الملک بوبوز
جقلوکبی سنبل هندی اجند • بولبنور قورانغ سنبل دیرلر وهلهل دیرلر
کافور وطلق ازنروسی کبی انچه اولور بوعوز بوعون اولور باریق مقداری
بلدبلدرایدر بردلوسیده اکی یشیلدر بوزرق وصارورق اوزرنده
قاره قاره نقطه لری اولور مامیران کوکلوش بکوز بردلوسیده داخی اوزونده
بوعون بوعون اغاجدق ایش کوکده بکوز بر بادمی اوزونجا اولور ورنکی
هاروا اولور بوغا ایلده • بوانی دغیود بویکله برضه وجذامه علاج ایدلر وهوا
اکیمی بوکوکده • بیتوب بعدرده الله اول زمانده بوزها اولدوغی مشهوردر
بیش باء عربی واباد ایله ازنوق افزون معناسنه پیش باء عجمیله اوکه
قتی معناسنه دایلر ومقتدا وپیرو محترم معناسنه استعمال اولنور واوتو
ذوکه حرکات ثلثه لوکه بیریدر همه معناسنه فاضل محقق بو یله کحقیق ایتمشلر
بیش باء عربیک اما لسی ایله راتو معناسنه در مقابلیکم درکه معنای قصدر
پیش باء عجمیک اما لسی ایله اوکدر مقابلی پس درکه معناسی آردردر پیش
جهات ستکه بیریسیدر وکن بو بیت دلالت ایدر بیت چه وداسته و
پیش وپس وزیر وبر • زلیخای بت روی بدسرس • مذکور بیتده جهات
سته جمع اولنمشدر بیشک وبیشک معنالری بو بیتدن ظاهردر بیت
ابا های الوان زصدکونه بیش • بخوانها ی زرین نها دند بیش • صنعتی

جدوار
بیش

اولان کیشی ایشی اوکنه آلوب ایشلدوکندن اوتوریدر که اوکا سان
فادسید. بیشه دیرلر اونده. کی‌ها اختصاص ایچوندر روزده بیچه دد
همته دد ستده دا اولان ماکبی **بیتابی بیشابیش** برابر و ایری
معناسنه **بشک بیشکش** تحفه و تکلف **بکو بیکوش** باء عجمیله بیلکوش
وبیلغوش معناسنه که مفتوح بابنده ذکر اولندی سوسن آزاده یه
دیرلر و بیر چچکدر که سیاه نقطه‌لری واردر و قلبق بیراغنه دیرلر
فیل‌کوشی نیز کو بنده و بیل قولاغنه داخی دیرلر **بیفتی** کوردشی **بیو**
بیوش عنعسز

الباء المضمومة

رجا برجاش باء عجمیله صحاح عجم صاحبی تماشا معناسنه نقل اتدی سایر
اربات لغت سین مهمله ایله یازدیلر ایراد ایتمشلردر صحاح عجم صاحبی هم
سین مهمله هم شین معجمه ایله کتوردی **رکا برغاش** جنکره و قوقش
وطالق ویورق جنکی و فتنه وکمه بر کوچ ایمک جمیع اصحاب لغات
مفتوح بابنده یازمغین مفتوحده یازلدی اصح ضمله در و شانه و جوب
خاشه معناسنه داخی نقل اولنمش **آتی بونیش** بوغوصق آغزیمی
که عربجه مغص دیرلر مفتوح بابنده داخی کچمشدر **ژوه پژوهش**
باء عجمی و زاء معجمه ایله پژوهیدن لفظندن اسم مصدر در جد ایله
آرایش و صورش معناسنه **پغی** باء عجمیله آت بکلیسی عربیده عذار
معناسنه و قبو بیچی **اسدی** کندی و بیغی بکچه تافته. پشی یاد کی چو
عنان بافته. پشی ویال جاد یاده بر ویال کبیدر قوشدر. نته کیم بو بیتده
ظاهردر **بیت** زباد کرم هیسوخته در زمین و هوا. پلنک را پشه ویال
وکلنکرا پروبال **بویبوش** بویشیدن لفظندن صیغه امر
در دکلدر بعنی مستح اول معناسنه صحاح عجم صاحبی چکش معناسنه نقل
اتدی **وب بوبش** هدهد قوشی کنیتی بو سلیمان در غیری آدلری
دبوت لفظنده مسطوردر **وز بوزش** باء عجمیله شفاعت معناسنه
و عذر و پند معناسنه داخی استعمال اولنور **و بوش** باء عجمیله پو
شیدن لفظندن صیغه امر در کی واورتون دیمکدر و وصف ترکیبده
نمد پوش واطلس پوش کبی **بیت** آن بکا دباده نوشی رخ پوش. از
نشاط مجلس آمده رخوش. **پوش** باء عربیله چابک معناسنه **ع** یار
شهرآشوب کلکون پوش پوش **پوشش** باء عجمیله کیامی و اورتو و

اوردتی و اورتیلش معناسنه اسم مصدر در داخی استعمال اولنور اما
کثرت استعمال ایله شایع و ذایع اولوب حقیقت کبی اولمشدر **وتیزو**
وزش عطار و دارو معناسنه **یاد بیادش** دوبان ترکی و مطلقا
معلول معناسنه

نوع اولده التاء المفتوحة

آب تابش تابیدن لفظندن اسم مصدر در پلدرایش و قیزدیش معناسنه
اغبو تاج پوش هدهد قوشی سایر اسامیسی دبوت لفظنده یازلمشدر
انغ تاش چود ایله اتدکلری خاک و ادات ترکیه و معاندندر که
اسمک آخرینه اولاشور ایلوک معناسنده بر داخی ترکیب قصادده اولمغه
دلالت ایدر فاضل محشی بویله توضیح و تحقیق ایتمشلر که بیان کاتبه
تاشک معناسی شرکیدر ترکی دلده. اوکا اورتاق دیرلر ایکی قولوکه افندیسی
بر اوله انلره خواجه تاشی دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر **بیت** من و تو
هر دو خواجه تاشانیم. بلبله بارکاد سلطانیم. ترک تخفیف ایدوب
قوشتاش دیر ایکی کسنه بر بوکلکدن اوله انلره خیل تاش دیرلر نته
که بو بیتده ظاهردر **مصرع** چه خوش کفت بکتاش با خیل تاش. چو دشمن
خراشیدی ایمن مباش. بکتاش اسم ترکیدر بکر دیکی ترکیدر بو جزوی
بکدر سخت معناسنه بو جزو تاشدر سنک معناسنه و تاش آنغ تاش
معناسنه دخی کلور **بیت** بزبود بکتاش بره اشتلد ازان بوم و بر دور
بکدا اشتلد **آغو تاغوش** باشی صوبه طالدرمق جمیعی بو معنایه نقل
روایت ایتمشی وسیلة المقاصد صاحبی و نعمتی هم تابابنده هم نون بابنده
نقل ایتمشلر **اک تاک** نعمتی اوق ثلکنه دیرلر دیمش **ب تبش** قیز
غونلوق حرارت معناسنه **نظم** سینه بو خواهست الابابه عنا هست
دائم مجهور دوزخ از تبش. و تابیدن لفظندن کنایه اولنور ابتیلیش
معناسنه اسم مصدر در **رک ترکش** قبور دیرکلاری که اچنده اوق قوبار
لر **نظم** مریخ را حمل ساده کرده نذحمل قربان. هر که که بند کانت
بربسته اند ترکش. **دیکر** عمی شده لتی سازنجیر کرده کوست و ترکش
برازتیر کرد **دم ترمش** نعمتی بکرتلکی دیمش وسیلة المقاصد صاحبی
بکرتلکی یمشی و توت معناسنه دیمش ایکسنه ده دیرلر الحاقا تندر علیقی
دیکله مشهور در صحاح عجم صاحبی کچی بوینوزی حرنوب معناسنه نقل ایلدی

ونیش بچغو اژده معناسنه و بوبوک کسرکه اتوکله اغاج یونادر
و بوبوک وشوری بالته که اغاج یازرلر **تمی** خرم چکونه باشد
خصمش که چرخ دارد • از بهر خوق و حرقش بپوسته آهن و نتی •
ق تفش بنزغونلق و حرارت معناسنه و کوبکنه **ک تمش** اودم
چکودکی وچبغره که اودم صیقله قدن مکره فالوری بچه شجرلر
و آخری سینی مهمله ایله وشین معجمه و زا ایله لغتدر فصیح و شایع و
ذائع اولان سین مهمله ایله در محاوره بازلشدر فرس وجزیره
و هوس قافیه سنده **ق توش** کسر واوله تپش معناسنه بالیه ها
و واو ارا سنده تبادل و تواحی وار در

الشین المکسوره

رآ تراش تراشیدن لفظندن صیغه امردر و وصف ترکیبده
مثلا آزرمت تراش دیرلر یعنی بت یونیجی آزره یکا دلور و چوب
تراش و سنگ تراش دیرلر **یوک بتیرکش** ترکش معناسنه **کیو نا**
تکین تاش اعلام رجالدندر جمله دن بیری خاقان چینک
قرنداشی اوغلی آدیدر **اُنذی** دیرکه تاشی تکین تاش بود
هم سال باعم بر برخاش بود

الشین المضمومه

آ توش اکشی حامض معناسنه ضمیمه تلفظ اولنمقرکه قوش و در
کادا اولورکه تخفیف ایدوب رایی ساکن قیلورلر **ق توش** طاقت
و قدرت و قوت **شعر** شود دیرم بخت من نیزه را آب
نه توش و نوانم بماند نه تاب • و حرکت و آجلق و جان اثری یعنی
رمق و ادراک معناسنه داخی کلور فاضل کغنی دمانی کعانی
ده نوبله تحقیق و تدقیق ایتمشلرکه توش اصلدر قوت ذرکا اولور
واوینی حذف ایدوب تش دیرلر سمندراود ایله عیش ایدوکندن
اوتوری آذر تشی دیرلر نتهکه بو بیتده ظاهردر **بیت** درورد
نه زجور دخم ددر شود بی برس دبیم • همچو آذر تش باتش مجو رغا بجوی
که الاتور همچو آذرتش با آتش دررود آزوغ توشه دیدکلری معنا
توشه که قوللدر اوکا اختصاص اولدوغندن اوتوردر آخرنده حی
حرفها ادات اختصاصدر **بیت** نداردردعاصی توشه راه

بجز

بجز دربوزه استغفرالله • قوت سبب توت اولدوغی اعتباریله
قوت داخی توش دیرلر مجازا نتهکه بو بیتده ظاهردر **بیت** بنوشابه
کفت ایمشه با نوان • به اردشیر مردان بتوش و توان **ق تونی**
یعنی شعله و طاقت معناسنه نقل ایمش

نوع اوّل الجیم المفتوحه

اربال چار بالش مندر و عنا چار بعه معناسنه ده کلور **آ چاش**
پیچ که بغدا ایکن و اربه تکن و سایر حبوبات یغننه دیرلر و کنانه یعنی
و بعض لغتده خرمن معناسنه ده نقل ایتمشلردیش **آل جاشو**
جنک و صوا شی اصلدر جغتایی دلیدر **آگ جایش** مثله **انگ**
جانکش جان چکشیجی واونکو لجوج معناسنه **خ جخشو**
جیم مجمله اوزردیدکلری علتدر التقاق تند سلعه دیدکلری عرب
در آدمک بدننده چیقار بادنجان و قاربوز مقداری اولوراکثرسی
بوقدر قابل علاج دکلدر اگر کسنسه یزنه الحال هلاک اولور کیلان و ولغام
خلقنده چوق اولور راسدی طوسی و هندوشاد نخجوانی و شمس فخری
آدمک بعینشه اولانه تخصیص ایدرلر و شمس فخری بو بیتی انشا ایلمش
بیت به بند به پی درمیان پای خصم • که برکرد تنش بسته ایام
جخش • و بوغار خیشی و رنج و علت • یعنی اوی سین مهمله ایله
داخی لغتدر دیش **ترپ چرپش** ترکیبده چروش دیدکلری کس
رادیله اوتلایش معناسنه یعنی اوتلاق و صحبت و شراب و بیرام و
داد و بلغور معناسنه نقل ایمش **دی چرپش** اوتلایش دیکا اولور
چرپیدن لغتندن اسم مصدردر **چش** قرنبغه چغز معناسنه **ش**
چشش طادش و چچی بوغه **کو چکوش** ترکیبده چکوچ دیدکلری
مطرقه معناسنه **ما چاش** جیم عربیله اوغورلادیغی نکارلی کوررر
در تیجی قونلارکه صفتیدر شعرا غالبا طنازلوب کوزاو جیلک
یدیک کوکلنی شکار ایدن محبوبلرکه کوزلری وصفنده استعمال ایدرلر
آم چمش جیم عجمی و سکون میمله کوز چشم معناسنه

الجیم المضمومه

تب جنبش حرکت و دپرنش معناسنه **دآد جوارش** گوارش لغتنک
معربیدر اول معجوندرکه معده به قوت ویرر **و جوش** جوشیدن لغتندن

وصف ترکیبی دردریاجوش دیرلر وفرس آیلیمک اون دردنجی کونکه
آدیدر **وش جوش** جوشیدن لفظندن اسم مصدر در قینامق
معناسنه

الخاء المفتوحة

آ خاش کلمهٔ تنزیه در حاشا لفظندن مخفف در عبید نارسیدهٔ
دائمی استعمال اولنور **بیت** لبت را لعل خوانم حاش لله • زرستم حاب
ندانم حاش لله •

نوع اول الخاء المفتوحة

آرخارش کچیک دیدکلری علت حکه معناسنه **آخاش** یعنی
برخاش لفظندن مخفف اولنمشدر جنک معناسنه در دیمش وناکس
وتیتیز وخاشاک معناسنه **آرشکو خارش کوش** در بورف
کنک خاک کیش سوزکی اغاجی که آنکیله تخمی صاچارلردن صکره انوکله
اوزرندن سوروب یری هموار ایدوب تخمی اورترلر **آم خاشی**
ایستم ساکت معناسنه خاموش لفظندن مخففدر **خاموش** مثله
ب آ خبانی ایسم اولدیغکدر **دی خدیش** هر اوده متکلم
وکتخدا اولان عورته کذبانو معناسنه **شعر** فلک ز عکس خود سرند
بیجد ازپی آنکه کم بوتتا بد از حکم کتخدای خدیش • **زآرو خاروش**
خلق اراسنده واقع اولان غلبه وغوغا غلغله معناسنه **لطیفه**
هردم که خطیب جلی بانک برآرد • مجموع خراندرا فکندا وتخار روش **دک
خرکنی** فتح کافله صوقماق که اردک قسمندندر الاعنه کیرلر زرکش
وآتش قافیه سنده مستعملدر **خرکنی** ضم کافله اکر بحر دیدکلری کچکه
ایشکدر اولمقدر واولجوق ایا قلی بوجکدر یبره دوشنور بابشور
عبیده رجا رقبان دیرلر ترکیده دیوجک دیرلر خارش وحرفش قافیه
سنده استعمال اولنور **رکوخرکش** طوشان آزنبه معناسنه عورت
کبی حیض کورر فاضل محقق دیباچه الحقائق ده بویله تحقیق ایتشلرکه
خرکوش لغات مرکبه دندر برجزئی خردر که معناسی خرکبیدر معروفدر
نته که بوبیتده واقعدر **بیت** خرعیسی اکر بمکه رود • چون بیاید هنوز
خرباشد • برجزئیده کوشدر که معناسی قولاق قدر نته که بو بیتده کا بوده
بیت کوش خربفروش ودیکر کوش خر کین سخن را در نیاید کوش
عبارت کوشه بونزد رستماسنی که لسان ترکیده ده اوکا کوش دیرلر
قولاغه تشبیه ایتشلردر آخرنده غیرها مشابهت جهتندن اولان مناسبتی

اظهار ایچوندر طاوشنه خرکوش دیدکلری قولاغی خرقولاغنه بکزدوکیدندر
اوتری درکینیتی ایوتیشهان در **خش** خوش معناسنه وناکس دقتی سکونکه
شعر در راه مدح ذات کلکم به بی کدایم • ازفرق پای سازد در وقت رفتن
وحش • وکوتی وانجاده نسته چورچوب خسی معناسنده کلوردیمش **شعر**
دست خویش زمانه برکنده وخشوده • روی از طپانچهٔ زنان رنش ازکشیده
خش • **وخ خشوخش** قد حصادی مادرزن را کوینددیمش
کک خطکن مثل **لآخو خلاخوش** غوغا وغلبه وآواز **اندک**
بکف جام می تشنه بنوش کشت • هوا از نوا برخلاخوش کشت **لآکی
خلاتوش** مثله ودیدی قودی که خلق اراسنده واقعدر فاروش وخلا
خوش داخی لغتدر اما لام الله شایعدر **لقان نرو خشان فرنی**
انکلی نکی صاپیجی **ل خلش** خلیدن لفظندن اسم مصدر در صنجمق دیمک
اولور **ک خلیش** اصیجق صو وقزد بالچق یعنی وکرم سیر که ایتیلکی
وصوقلغی معتدل اولان یره داخی دیرلر **تو خموش** خاموش لفظندن
مخففدر ایسم ساکت معناسنه **نوذوی خندروش** صقالد کوسکه
واولیون کلدکلری کیشی یه داخی دیرلر **قوخی** ای کیده مراخنده حری
هم کس • مارا زتو بس جانا مارا زتو بس **شعر** شهنشهی که زند پایسه
دد که او • زقدر ورفعت بزبرجرخ خند خویش **نودی خنده ربی**
صقالد کوسک استهزا معناسنه **نوی خندش** کلمهٔ سخنه آلمق **وآب نکو
خواب خرکوش** طوشان اویقوسی دیمک اولور که یلان وعده دن کنایه در
زیرا طوشان اویور فقد تمام کوزلری قپانمز بر مقداری آچوق قالور **تر با
ضیل تاش** صحاح عجم صاحبی صحرانین ترکلری معناسنه نقل ایتدی فاضل محقق
بویله تحقیق ایدرلرکه تاش شریک معناسنده در ایکی قولوکه افندیسی بر
اوله انلره خواجه تاش دیرلر اکر کسنه بر بولکده اوله انلره خیل تاش
دیرلر **بیت** چه خوش کفت بکنانی باخیل تاش • چو دشمن خراشیدی
ایمن مباش • بو محله مناسب تاش لفظنده بعض سوز بیان اولنمشدر

الخاء المكسورة

دی خدیش اوده کتخدا اولان عورت کدبانو معناسنه متکلم داخی
نقل اولندی **زآ فراش** خاشق که طرنقدن یا کندن باغیزی نسنه
دن یرلنده وقفنا نده وغیری نسنه ده واقع اولور وکیموده اغاجه

ماصل اولور ویرانجندی دوشکون کونی سنه افتاده وسقط معناسنه شمس فخری بو لغتکه ترجمند یکی خراشیده باشد ویکی سقط چیزی انداختنی باشد دیمش وکندوسی دخی اتمامش وبو بیتلری انشا ایتمش
نظم دسید رایت عدلش بران که باتن شاخ • نمی نماید اززه که تراش خراش
بیرون نمکند بجادوب لا انذر کردون • عدو شی راز در خانه جهان
چه خراشی • حلیمی ضبط بودرکه معنای اولده کسر خا ایله ومعنای ثانیده فتحه ایله دور دیمش نعمتی وسایر اصحاب لغت حلیمی یه تابع اولوب ذکر اولان قیدی ایتمشلر **وی خویش** کندو دیمکدر خود معناسنه وخیم قوم قریب معناسنه واو تلفظ اولنماز خواجه الفی کبیدر اکرچه بعض خواجه الخ وجه جایزدر اما شایع الف رسمی اولیا قودرسنه کیم محققند بیان اولنور بو سببدن فارسیده اکثر بوده که خاء معتوحه دن صکره وخاء مکسوره دن صکره زدم ضمه یه اشارت اولنیوب واو رسمی یازیلور نشو یلدکه تلفظده حرکت دخلی یوقدر خواست وخواب واستخواه وخویش کبی **استدی** درین خانه تو خانه خویش دان • راکرچه بیکانه ام خویش دان •

الخاء المضمومة

رآ خراش اصحاب لغت یازدقلری اوزره دوشکون افتاده معناسنه ودایما آشکون معناسنه هاء هوز ایله داخی لغتدر **رده فرو خرده فروش** اواق دوکن صاتیجی **آز خروش** فریاد وفغان ونکاه صادر اولان کوی آوازی وبهادرلودن وبر نجه جانورلردن ظاهر اولان علم وکورلدی وخروشیدن لغظندن صیغه امر ووصف ترکیبی **نعمتی** اکر باشد عوه نو درچنین وقتی • برآیداز همه اهل جهان فغان وخروش • **وآه تا خوابه تاش** برخواجه نك كوکلری وبرافندینك قوللری **عنصری** ای سایه دار کفته خورشید را جنابت • وی خواجه تاش خوانده اقبال را غلامت • **وآ روش خود فروش** لفاف اولوب کندوزنه اوکوب صاتیجی **وآ خورش** خوردن لغظندن اسم مصدردر بیش معناسنه ویباسی ویجک وایجاجک معناسنده کلور **کمال اصفهانی** ای عجب شمشیر خسرو ازچه سبز ارنک شد • چون همه سال زخون خصم می یابد خورش **وآ خوش** واو ایله آنکن وفتی وزننده بخشی بودیمک اولور وکلمه ایجابیه وقتین آنر

نادر

نادر زن معناسنه **بیت** تا ذیانه دوتا چو کیر خر • موزه اندر کسته چون کس خوش • قوجصاری وفرج معناسنه دهکلوردیمش **خوش** اشباع واو ایله هوش واوش وزننده قوری خشک معناسنه **حکیم** اکر نبودی ز فیض سحاب بخشش تو • شده درخت امید جهانیان همه خوش • وخروشید لغظندن صیغه امر ووصف ترکیبیدر **وخوش خوش منش** صاف کوکللو ایو مزاجلو معناسنه وخوش طبع **وآ خوش** خوانده لغظنده اسم مصدردر اوقوتیش دیمک اولور ودیلک شفاعت معناسنه **وآخوا آخوانی** شفاعت

نوع اولی الدال المفتوحة

آخ وادخش قورلغان عنتی که با رنگ زرد وجنده ظاهر اولور غریبدر دوقف دیرلر **آد داوتش** بو یاپمش قراکونلک معناسنه **دوی بیهوش** داروی بیهوش آدمک عقلو واوکنی کیده ریجی اوت **آ داغ** کوزنجی وچاق وچو بکیجالوکه کورهسی وکر تجیلرکه و لونلرک کبی نه وار سه نعمتی وشقیبی دهم معناسنده وشریک تاش معناسنه نته کیم خواجه داش وسبقداش دیرلر دیش **آن داتش** بیلو معناسنه اسم مصدر **درخ دخش** معاملده وایشه ابتدا ایتمک **نعمتی** بمدح خداوند اعظم کند • سخن کو آنکه بمدح کار دخش • دیرلرکه دخشم بشت یعنی بخشیش معاملت می باشست **آغو دراغوش** اسم مصدر استعمال اولنور قوجمق معناسنه لغظ ترکیبیدر اسم واحد قیلمندر **لطیفی** ودکه می نتوانم که ببوسم پی او • ای بساکه بنترقه زدراغوش کدشت • **درکاغوش کش** قوجقلی آبیتش **رباد** تیز اولدوه حاضر اول وکوززکوز معناسنه **دوی دروش** یوقسول وبید فقیر دمال وخلیل معناسنه

الزاء المكسورة

درازکوش آشکر حمار معناسنه **دخ درخش** شمشك بزق معناسنه **عبد الواسع جبلی** وزعوتری وزغرغ رعد ورد درخش • ساخته کوس وجنگ فتح **نعمتی** زایار بزمان اقبال او • بوقت بهاران بخندد درخش • اصلنده اسم مصدردر بلدرش معناسنه ودرخشیدن لفظندن صیغه امردر **نعمتی** خسروا از سپهر ملک مدام • همچو خورشید ومشتری بدر خش ووصف ترکیبیدر ستاره درخش کبی **علم** ویلدیز معناسنه دکلور **رفش درفش** بیرکه سرا جلوکه وبشمجیلرکه آلتیدر ودمر بیلکا اکثر باغ بیلرلر وهر بکدن نشان علم وطلقا سنجاق علم معناسنه **فردوسی**

زبی کونه کونه سنان ودرفش سپرهای سیمین وزرینه کفش • شمس
فخری معیار جمالیه . درفش علم کاویانه باشد دیمش وبو بیتلری انشا ایتمش
بیت شه پاک دین وارث ملک کی • که چون بر فرازد کینه درفش
بپای برهنه بنیروی او • کرن آورد طوس زرینه کفش • ذکر اولنان بیتده
درفش کاویانی بردلالت یوقدر بلکه مطلق علم معناسنه اولدوغنه
شاهددر سعدی فراواله کهرزان درفش نقش کشیدند درکاویانی
درفش و کتب تواریخده مشهور ومذکور اولان درفش کاویا
نك اصلی بودرکه وقتا که ضحاک بن مرداس ناپاک که شداد بن عادك
قرنداشی اوغلیدر اولا ابن عوص بن ارم بن سام بن نوح دم درجمشیدی
هلاک ایدوب تختنه جلوس ایتدی وظلم وستم ایدوب بندکان خدایی
سکز یوز ییل یکجه کدن صکره طلقه ایلدوکی ظلم وستم مکافاتی حق سبحانه
وتعالی انکی اوموزلرنده ایکی یلان باشی شکلنده بر مرض پیدا ایلدیکه
کیجه وکوندز اغریسندن فریاد وفغانی آسمانه چیقاردی عاقبت آدم
بینی سیلم علاجه محتاج اولوب انلکه وهمچ ساکین اوله جلس کوننده
ایکی آدم اولدوروردی ایکی یوز ییل بو عذابه چکوب کناهلو آدم
بولنمیه قرعه صالوب خلقدن اولدورردی بیپاهانده کاوه ادلو
بر آهنکر واردی علم نجوم وعلم خواصده غایتده ماهر ایدی ضحاک
بو قدر ظلم منتشر اولیجاق مذکور کاوه ضحاکك ظلمندن خلقی خلاص
ایتمک قصدیله علم خواصی عمله کتوروب اوتوز ییل مقداری نجوم ناظر
اولوب هم ذو رجیلکینی ایشلیوب هم هر نجوم کم فتح وظفره مناسب
وموافق برجه کلسه وفتح اوسلوب اوزره اوکینه طوتدوغی سختیان
کبی برسختیانه نقش ایلردی براوغلی سابقا بو جهتدن قتل اولندی
اتفاق بتر براوغلنه داخی قرعه دوشیجک ایلدوکی عملی داخی تمام اولدیغی
بی اختیار فریاد ایدوب وخلقه طعنه ایلیوب ضحاکك شوکتی خلقک
داخی ظلم عاندنه تشددی انکا متفق اولوب خروج ایدوب خلقه
سپهسالار اولوب اول سختیانی علم ایدوب باذن الله ضحاکه غالب
اولوب فریدونی پادشاه ایلیوب اول علامی اوزرنادن کتوردی بعده
فریدون اول سختیانی تبرکا علم ایدینوب جواهر ایله مرصع قیلوب
الندن صکره اولان عجم پادشاهلری زینتنی زیاده ایدوب احترام ایلرلردی

وهر بادکه دشمنلری اوزرینه وارسالر اول علمی تیمنا مقدم یورودرلردی
البته ظفر بولورلاردی اول سببدن درفش وادمشدی که جواهر نیکه بهاسی
خدادن غیری کمسنه بیلمزدی تا حضرت رسالت پناه صلوات الله علیه
وسلامه زمان شریفلرنده دک تاثیری بوزا ایدی نبی اکرم نجمهم نجوم شکرنه
لری اولدرفشک تاثیرینی ابطال ایدوب آخر ملوک عجم اولان یزدجرد
بن شهریار زماننده حضرت فاروق اعظم رضی الله عنه خلافت زماننده عسکر
که سپهسالاری سعد بن وقاص ایدی آل اوروب اسلام لواسی سرفراز
وکوعجم سرنکون اولدی وحضرت عمر رضی الله جواهرینی اصحابه اهل اسلامه
توزیع وتقسیم ایلدی وشمس فخری بیتنده طوس زرینه کفشدن مراد طوس
بن نوذر بن منوجهردر واول غایتده پهلوان دلیر وشهزاده جهانکیر
ایدی ومذکور درفش کاویانی ایران پادشاهلری اوکینجه اول کتوردی
کندو ذاتنه نسبت واول علم رعایتی اول علمی کتوردوکی زمانده آلتینه
انواع جواهر ایله مرصع زرین کفش کیردی اول سببدن انکا طوس
زرینه کفش دیرلردی • دگر درونش بخشش معناسنه دگر ددیش
لطور جبن اوینی سد درهم معناسنه ذمن دذمنش یعنی طوغلو لغی
ومولا اولماق معناسنه نقل ایلمش دگر دکش کوکل چکیجی ده دهش
بخشش عطا معناسنه وداد لفظندن اسم مصدردر ویرمش معناسنه
شمس فخری نیست مشغل تو بجز عدل وعطا • هست کار تو همه داد ودهش
ده دیش کرپایله داد لفظندن صیغه امر در مفعول ایله
ترکیب اولنشدر یاحادن ابدال اولنشدر اکا دیر وآتی ویردیکلری کبی
رودکی خویش بیگانه کرد از پی سود • خواهی آن روز مزد کمتر دیش

الذال المضمومة

دبا دبادش باولکه الله کی آلت زجردر که ایراق دوردکده بوخلقی
کلکه اوکندن دفع ایدرلر دورباش لفظندن مخففدر دشته کو
دوشت کوش قولاغی آزاشیدن کمسنه دگر دروش اول نجم یادلغلرینه
درکه بیجاق یا غیری نسنه ایله طوراده ایدرلر قصد ایله یاناکاد واقع اولی
اصطلاح خواسانیاندر ذمن دذمنش درکر دید معناسنه ذمدش
نعمت یایی وچغد معناسنه نقل ایلمش ذربا دورباش باولکه
الله اولان آلت زجردر باش معناسنه معنای ترکیبی سیدر اکا دلالت ایدر

بیت سرخاد چندان زنده دو باش ٭ که آتش نشد بر سرش بوز باش ٭
بو بیتده اکلنان اولور که اوجی سوریلولا وضافوله بر بیتدن اکلنور
که اوجی ایکی جتال اوله بیت دو باشهای رومی همچو انعی ٭ دو زبان آخته
بر دشمن شاد ٭ ودوک اوزن چکی داغی دیرلر عربجه منکب معناسنه
وددن کبجه دیکی اولور وبر نسنه در که آنوکله بیچاق صابن پرکیدرلر
وشادو دشادوش اوموز اوزرنه دیکر اولور نظامی تادسیدند
هردو دوشا دوش ٭ بر بیا بانی از نخار کجوش ٭
نوع اوله الرآء المفتوحه
آ رادش کسر ذالله شادمانی وایرسرود معناسنه اسدی بهلوانرا
بشادی نشاندند ٭ زرادش بر وجان همی برفشاندند ٭ ورأی وتدبیر فتح حیله
بیت هر آن شه که بارای رادش بود ٭ همکه سنتاد وراش بود ح رخش
کلدوک بکلو آته دیرلر رستم دستانک اولشهورا ولان آتی اول اولدوغندن
ایدی غلبه ایه استعمال ایله اکا علم کبی اولدی منجیک بندهٔ شه بود
روز رزم ٭ اگر زنده کرد دخداوند رخش ٭ وقویه قزح معناسنه منجیک
زبتان خلقش شایست خلد ٭ وز ایوان قدرش شایست رخش ٭ بو
معنایه بعضلر زاء معجمه ایله روایت ایتدیلر یعنی ورسیلة المقاصد صاحبی
یلدرم وشعلهٔ پرتو معناسنه داخی کلور دیدلر یعنی وبو کوکلر داخی
دیرلر دیدی ترده حصاری وباشلق معناسنه ده کلور دیدی رش وزن
ایلو بیک آون سکز بچکونی آدی اول بیرکه یورعی یوری اولا بشته بشته
معناسنه ویلدرم رعد معناسنه وبیلک اورده بنی درایج معناسنه بو معنا
ارش لفظلرن کنفیف اولنمشدر وبیر معتبرشادی وشنلکدر که عجمده
بیلده بر کونه اولور وی رفش بیزکه سزاجلو وبشمنجیلو آلتیدر درفش
معناسنه نو رنفش قازلندی وآ وانش عربیه زواج معناسنه
که التون وکمش وسایر متاع وجمیع صاتلان نسنه لرکه سوعتله آلینوب
صاتلماسی وآی وایش کچلک وتروش کیر واو ایله رسم وطریقه
وتره عادت معناسنه ورفتن لفظلرن اسم مصدردر کیدیش ویوریش
معناسنه
الرآء المکسوره
بی ریش اما دو کرمه ایله سقال لحیه معناسنه وبوکه وکشلکک
طوتون لباسی خاوه معناسنه وفراصیه دیش ایامله ایله باتش برنت فرحه

معناسنه ویاره جراحت معناسنه یمکو دیمکوش قولاق چرکی
الرآء المضمومه
خ رخش سکون خا ایله عکس وپرتو معناسنه منجیک روی
فرخش زرد کرده اکر ٭ افکند بر سپهر روی تو رخش ٭ بو معنایه منجله داخی
دو ابتدا اولنمشدر دوقوه سقالکه آق دوشمه دفیع مقداری اغار زر کوباکه
سقال اجیده آثیدرلر اکا دخی رخش دیرلر وبو رو بوش طواق
وبرقع معناسنه رو نموجو رونمجوش بیتی دیدکلری طعام
وبحمو رونفرش یاغ صابیجی روی پوروی پوش طواق
وبرقع روبوش معناسنه
نوع اوله الزآء المفتوحه
آدو زادوش الف دن صکره دال مهمله زاووش معناسنه منجیک یعنی
عطارد یلدوزینه دیرلر دیدی وبعض اصحاب لغت قاتنده زهره یلدزی
وبعضیلر مشتری یلدزیدر دیدیلر وتم سعد ایله صفتله وقلری و
سرور محکلنده ذکر واستعمال اتدکلری بوکا دلالت ایدر زیرا یلدزلرک
سعد اکبری مشتریدر سایر آدلری اورمزد لفظنده مسطوردر ونامی
ضمودکه روشنایی تام حسنه بو ابیاتده مشتری یا زهره یی وبو لغت بر
تاج وجه اوزره کلوردلرینا اکه استشهاده بیله ذکر اولنور نا جو
خنک زادوش وخوش بهرام وناهید ٭ که ایشان بر فلک هستند جاوید
غجسته ماه ومهر وتیر وکیوان ٭ که دایم بر فلک هستند کردان ٭ ذکی
اولان بیتلرده سبعه سیارهٔ تعدادمراد ایدر آو زاوش ثانی
آتش وزنه یعنی خالاو جود خلقلی بر آتش است ٭ یا بخود شید احرار
زادش است ٭ زاوش صنم واولاهش وکش وزنه منجیک کنزبه
منثبی وراز اوش ٭ کسترین جاوشی ورابهرام ٭ ضبطا ده نشی اوو
زاووش مثله مدهوش وآغوش وزنه منجیک بده که تو تو سل
همی کند کیوان ٭ بدست تو تخز همی کند زاووش ٭ ناجوکوه جوه دیلای
که باشد موج او نوش ٭ چو بادی آسمانی بر زد اووش ٭ وآزواش معانی
وفراش وزنه مثله آورمزدی خسودانت راداده بهرام بخشن ترا بهر
کرده سعادت دواش بو بیت خصوصیله شاهد صادقدرکه مشتری
یلدزیدر زیرا مشتری سعد اکبردر عطارد ممتزج درواورمزدی خود

ونی شاعر برندندر انا سندن وانا سندن اشیدوب واستادندن
اوکرندوکی اوزره شرح بیتدر زخ زخش ایکم سنغال قوس قزح
معناسنه زخل زا و بجمله نعتی مثله دیش و برلق و تمکین معناسنه
نقل ایلمش حلیمی فتح زا و بجمله تصحیح ایلمش زرده کو زرده کوش
زد حصاری منافوع زرد ده کوشت معناسنه کلوردیش بیت
زرد دکوشی دوسه از خانز بروت افتاده • چشمها سرخ و سیه
کرده بیالردم • زشی جی بر لغتدر که جوابده استعمال اولنور
رودکی زشی از و پاسخ دهم اندر نهان • زشی بیند از عیان فرمان
فتحله داخی لغتدر غا زغاشی وسیلة المقاصد صاحبی و نعتی بحتی
محبت معناسنه نقل ایلمشلر سائر لغتلرده اولمعنایه نماش دیرزا ایله
غرا زغراش نعتی کورک پاره لری و قرینه لری دیمش غزغا
زغزغاشی مثله غزغا زغزغاش مثله شمورخ دیکه تاقز
وسنجاب حروان دوزند • چه قیمت آورد آنجا یکاده زغزغاش غریا
زغریاش مثله نعتی مکسوره بابنده داخی کتورمش وا زواش
زاوش معناسنه هوکو زهوکوش قولاق جرکی ه زهش
زهیدن لغتندن اسم مصدردر رضاش معناسنه حلیمی اکثر بوددرکه
جماعدن کنایت اولنور دیش صحاح روم لوله چشمه دیش مکسو
بابنده داخی کتورمشلر

الزاء المکسورة

زشی قرد حصاری آنجای باشدکه آب بر می جهد دیمش ه زهش
فتح زا ایله زهش معناسنه اصح فتحله در تی زیش چشمه لوله سی
بر بو زی بوش با بجمله غاشیه که ایتار ورتوسنه دیرلر

الزاء المضمومة

خ زخش پرتو و تمکین معناسنه فتح ایله داخی روایت اولنمشدر
زشی جی معناسنه بر لغتدر جوابده استعمال اولنور فتحله داخی
نقل اولنمشدر وان زوانش ستاره معناسنه و زوش
تند و بدخو وایتی که کون آمدی سبک پهلوان پیش کاآید
بهوش بغاراندرون هست چون شیر زوش بیت چنین
کفت داناک با خشم و جوش زبانم یکی هسته شیربیت زوش

نوع اول از السین المفتوح

بری

بری سپوش میدان با بجمله اسپوش معناسنه سابرانسابی
اسپوش لغتندر دبا زلمشدر برجو سبزپوش یشل کیین نعتی و
دباغ معناسنه دکلوردیش سخ سخش اسکی سنه نیتی معنا
قفقان وکرک وسایر اکا شبه اولان سمش بجابی دسیکت
حالدعند دیش • که بیخشش به از شرب مهربیت سخش • سکون حا ایله
در وشین بجمله داخی لغتدر نعتی وبرق ولوزلان معناسنده
کلوردیش زاغو سراغوش ترکیب عورتلر باشلرینه کیدلر نظامی
سراغوشی بر آمود دبکوهر • بر سم جینیان افکنده برس • توبیب
ایدوب سراقیح دیرلر وسیلة المقاصد صاحبی بولارافار معناسنه
دکلوردیش زبا سرباش توخته مثی و بیر نعتی کسنه و ترزو
بچاق زبو سربوش برنجن عرسید دهار و تصحیف و تقنعده سما
و قباق غطا معناسنه که جمع اورتلان سنی دل اطلاق اولنور زخ
سرخش ایرلنی دیرکلوری اوت بعضی برلرده قزل اوت و طوکز
اوتی داخی دیرلر ارکلی و دیشلی اولور زخو سرخوش صاحب
لغت اولانلر اسروک دیمشلر مست معناسنه فاضل محقق بو بیتده کفنیع
وتدقیق ایتمشلر که سرخوش نوله کیمدرکه ابجد وکی سکوردن صکوا
باشی قوش اولا اناداخی حد سکیه وارماشی اولا حد سکی ه
واردقدن صکره اکا مست دیرلر خسرو بو بیتده سرخوشلک مستک
ولی وارا اید وکی ظاهردر بیت خوشا آن شبها که بیشش بوده می که
مست وکه سرخوشی • جهانم بیشود تادیکه چون یاد آدم آن شبها • سرخوش
وصف مرکبدر صفتله موصوفدن برجزئی بردرکه موصوفدر بر جزئی
خوش درکه صفتدر جملدن مرکب وصف اولنلر مذکور کیفیت ایله
تکیف اولان کسنه درسلم کبی بو جنس مرکبده کاه اولور صفت
مقدم اولور سبکبار سبکسار لاغریان کبی نته که بو بیتده ظاهردر
ه اسب لاغریان بکار آید • روز میدان نه کاو پرواری • بو جنس
ترکیبله مرکب مخصوصدر کاه اولور ایکی نوعیله ده رعایت ایدرلر
مثلا عنان کشیده دیرلر موصوفی تقدیم ایدرلر نته که بو بیتده ظاهردر
بیت عنان کشیده روای پادشاه کشورحسن که نیست بکیسه راهی که
داد خواهی نیست کشیده عنانده دیرلر صفتی تقدیم ایدرلر

بیت میان عالم و جاهل تفاوت این قدرست ٭ که این کشیده عنانست
وآن کسسته مهار ٭ رزن سرزنش باشه قافیه اسم مصدردر
توبیخ معناسنه سزش بورنجک عورتلر بانلرینه صارارلر و بوینلرینه
اورترلر مقنعه معناسنه رک سرکش باشی چکیجی جموح معناسنه حافظ
سرکش مشو که چون شمع از غیرتت بسوزد ٭ دلبرکه درکف او موم است
سنکخارا ٭ ومحرف کیلن قم وتوسن طوار دیرلر رکی سرکیش فوچه
قونج سایراسامیسی بربر لغتلنده مسطوردر رکی سریش وبالکسر
بورنجک ونزکبه سراغوش معناسنه کال سکالش وبالکسر دعوت ومکر
وحیله وکری سوکه ریش کوسه اولان کسه کوسنج معناسنه
نکات سنکانش چاقمق طاشی وو سووش دوه طبانی که عربجه
فرسن دیرلر وغیری جانورلرده داخی استعمال اولنور
الشین المکسورة
بری سبریش مبدات اسپریش معناسنه بندان جو سپندانجوش
خردل سایرادلری سپندان لغتلنده یازلمشدر بهکه سپهکش
عسکرچکیجی سردار معناسنه سایراساسیسی اسپهبد لغتلنده یازلمشدر
بید بو سپیدبوش ایکی بابده عجمیله اقچه قواق سپیدار معناسنه
تایی ستایش مدح وآفرین وستودن لغتلندن اسم مصدردر اوکمک
معناسنه شمسه سزدار کنندا ز وجود شهنشه ٭ خدا را فلانش
همیشه ستایش ٭ تارجه ات ستارجه آنش اود قوتمغی شرار معنا
تاره ات ستاره آتش مثله ر سرش چش رکی سریش
مثله وسراقوچ معناسنه کال سکالش دعوت ومکر وحیله یاه بو
سیاه بوش ارکب دار بغتی وقاضی محضری دیمش وسیلة المقاصد
صاحبی ببیلک وکلمتدرکه دیمش وقرالرکین شیخ نظامی هفت پیکرنده
برشهر وممکلت واردرکه مجموع ارلری وعورتلری قرالرکیرلر سیاه
پوشان دیرلر دیو برحکایت روایت ایلمش ظاهر بودرکه شیخ حضرتلری
مذکور حکایتی تمثیل طریقیله ایراد ایتمشلردر ظاهر دکلدر که
مذکور صفته اوزره شهر و ولایت اولا حلیمی ذکر اولان حکایتجوق
طور عقلدن خارج برطرفه حکایتدر دیدوکی مناسب کلمکی زیرا شیخ
نظامی حضرتلری غایتده اولوردندر انوک کبی عزیزلرک کلمات درربارلری
توجیه

توجیه وتأویل ایتمک کرکدر یاو سیاوش بناکوش وزننه نعمی تروتازه
معناسنه کلوردیش وسلاطین فرسک ایکنجی طبقه سی که کیانیلردر انلردن
کیکاوس ابن کیقباذک براوغلی آدیدر ٭ تواریخده مذکوردرکه یوسف
صدیق علیه السلام دن صکره انوک کبی برجمیل ییکت دنیایه کلمدی دیرلر
وآنی باباسی توران پادشاهی افراسیاب لوزرینه عسکرینه سردار ایدوب
کوندرمشدی اتفاق سیاوش افراسیاب ایله حرب ایتمیوب باباسندن
یدیغی مالا ییوب صلح ایتمشدی کیکاوس صلح ایلمه بوزوب جنک ایله
دیمک بن عهدی بوزامزن زیرا پادشاه وپادشاه زاده لره عهدن صیمق
غایتده عیب وعاردر دیو تکرار کیکاوسه خبر کوندردکده عذرینی قبول
ایتمیوب البته صلحی بوزدیمک عهدن بوزمیوب وباباسی یانینه کلمکده داخی
خوف ایدوب افراسیابدن امان وعهد آلوب عسکرینی جمیع خزائنی ایلمه باباسنه
کوندروب برقاچ یوز کندو خاصه آدملریله افراسیاب یاننه واروب
اولداخی قزین ویروب کلی عنایتلر ایلدی برزماندن صکره افراسیابک کو
سیوز آدلو قرنداشی حسد ایدوب مابینلرنه فتنه براقوب انوک سعی وتصنیع
سببیله افراسیاب سیاوشی بی کناه قتل ایدوب مذکور قیزدن براوغلی
اولوب آدینی کیخسرو قودیلر ایراندن کیو بن کودرز بی کشواد آنی
آناسیله بیلکه توراندن واروب کتوردی کیکاوس تخت وتاجی اکا تسلیم
ایدوب کیخسرو داخی عسکر چکوب باباسی قاتلنی کو سیوزی وافراسیابک
آلوب آنلری قتل ایدوب ولایت تورانی خراب ایلدی خلق عالم وتمام
ایران وتوران خلقی سیاوش ایچون برماتم طوتدیلرکه نه اندن اول
ونه اندن صکره هرکز واقع اولمادی تواریخ شنعلردرکه شاخ کشمک
ورد کوک کیمک اولیا اندن قالمشدر اندن اول دنیاده واقع اولمامشدی
یاوخ سیاوخش مثله یاه کو سیاه کوش قره قولاق دیدکلری برنجه جانور
جقدرکه ارسلانک قولاوزیدر وبورسق دیدکلری جانور یه کو سیه کوش
مثله عنصری روبهی کوخسته کردد از سکاه صید تو چون سیه کوشان
دهد شیری ترا کوشمال ٭ بر سیرش بورنجک وطواف وچرخه ونم
یه بو سیه بوش بیلک وکلمتدرکه به کو سیه کوش بورسق دیدکلری
جانورجق
الشین المضمومة
روس سروش
جبریل علیه السلام آدیدر سایر فرشتلره داخی دیرلر وعقل معناسنه

فاضل محقق بو یله تحقیق ایتمشدر که سروش انبیایه حق تعالی جانبندن خبر
کتورن فرشته در شمس فخری معیار جمالیده سروش جبرئیلدر دیمشدر
و بو بیتی تمثیل کتورمشدر **بیت** زهی فرشته صفت خسروی که در ملکوت
دعای جان تو کوید همیشه جان • سروش ابو منصور اسدی ایدر سروش
جبرئیل را کویند و فرشته را نیز کویند [illegible] والدر پارسی بن بسیار
کفته اند پهلویست چنانکه فردوسی کفت بفرمان یزدان خجسته سروش
مرا روی بنمود در خواب دوش **و کاف سوزش** سوزیدن و سوختن
لفظندن اسم مصدردر یانق معناسنه **و کاف سونش** اکدا و داغی
بردہ معناسنه و طاز قا زلزسنه داخی دیرلر **بیت** سایم شب واق
تو بر چرخ تیغ اه • زیران شراره نیست زآهم که سو نشسته **و نوخ
سو نوخوش** یعنی درست کون آشی طوتان ستمیه دیرلردیشی
و هاء سوهش اکادن ذکیلی برده سونش معناسنه یعنی
وارش سنداندن معناسنه ده کلوردیشی **و هاء سوهش** یعنی
مثله موهش معناسنه دیمش

نوع اول الشین المفتوحه

اباء شاباش آفرین و تحسین دیکدر ولور شاد باش لفظندن تخفیف
اولنمشدر **آ شاش** یعنی بر خوش و مخالف معناسنه کلوردیشی
خ شخش فتح خا ایله بر دوشی آدیدر **شخش** سکون خا ایله هرنسنه
نک اسکسنه دیرلر کسنه معناسنه و شخیدن لفظندن که سمونجمک
معناسنه در که ایکی وجهله اعتبار اولنور یا بودر که ایاغنه محکم نسنه
طوتنمقدن و طاینمقدن سمنجور و یا خود بر نا یه دن برزیاده
بایه سمنجور و شخیدن لفظندن صیغه امر وصف ترکیبی و اسم
مصدردر و کسنه معناسنه بین حمله ایله داخی مرویدر **شش** التی
سنه معناسنه **بیت** حرف بشش خانه شده شاخ شاخ تنکدی
مانده و عذری فراخ **شوش** واو که ضمه سیله کسلیش باغ چبوغی مثله
داخی لفظندر

الشین المضمومه

ب شبش بت و بر که آدمک کوندن و قندن حاصل اولور که
قمل و کمک دیر بابوک ضم و سکونی جایزدر **تشش** اویکن سحر و دیه
معناسنه بو عضوک حکمت و منعی بریان نشه مدار او لما قدر نعوذ الاماء

کل

کلاذی یخر او یخر بیتنفس و هو الرئة انتهی حالک سکونی و فتحی جایزدر
و منه الشحر للقبیح اذا تنفس **نادره** یا لعکزا و یکینی او لمقین تنفس
ان حکمتی بودر که دریاده معاشه قابل اولوب متأذی اولمایه زیرا
صو تنفسه مانع در **و ر شورش** شوریدن لفظندن اسم مصدردر
قرشش و بولا نش معناسنه **و شوش** واوک ضمه سیله کسلش
باغ چبغلری که کوچک دیرلر

نوع اول الغین المفتوحه

آ غاش غایة • خالص و مخلص دوسته دیرلر **شمس** چکونه دو
ارد کهش کند دوری برین صفت که بدین درکست عاشق عاش
بیت خویشتن پاک داروئی برغاش • هیچ کرد مباش عاشق غاش
و او کیشه دیرلر حلق ایچی غایتده • سور و ایکی یوزلو دوروی معناسنه
داخی نقل اولنمش **آه غاوش** تخم اجون و قلری صاریجیدر •
دیرلر آتش ترکش و زننده **شمس** پالیز حشمت را جون وقت ذرع
باشد • از بیکم دمرآرد بسر غاوش • **آوو غاووش** مثله **ر
غرش** خشم و تندی و ملول و ضعیف و کرک بازه لری که یبانده آرزو لری
پهلو یده • نمله خوش سنه دیرلر **غش** او غنشق اغما معناسنه و اریکک
یعنی و ارغنمک معناسنه • کلور دیمش و عربیده خیانت معناسنه در

الغین المکسوره

ر آ غراش کوک پاره لری **غش** خیانت حلیمی و یعنی کسر عینله خیانت
معناسنه در دیمش خواجه حافظ فتحله منوش و بلا کش و هوش قافیه
سنده کتورمشدر **حافظ** خوش بود کر محک تجربه آید بمیان تا
سیه روی شود هر که در رو غش باشد

الغین المضمومه

ک غرنش چاغماق و بوره اوردیق و اکرمک **د آب غزنش**
بوغازدن کلان آواز قوی آدمدن و حیواندن اولسون ترکیده
اکرمک معناسنه **و آ غوش** خدنک اغاچی که اندن اوق و ابر صاف
یعنی دوزرلر شمس فخری و سایر اصحاب لغت چو پیست سخت که ازان
چلیپا کرانه زخمه رباب و عود سازند و سلاح نیز کنند دیمشلر **شمس**
تو نور دیده ملکی و دشمنان ترا حزه بدیده بر از غم بود چو ناوکه
غوش یعنی و خوشه غلّه و قوتون قنغی و قوری صبغ نژه که عرب

جمله دیرلر اکا داخی اطلاق اولنور دیمشی

نوع اول الفاء المفتوحة

آ فاش آشکاره وظاهر معناسنه اصلی فاشی در عربیدر شمس فخری
حدیث حاتم وکسری زمانه در بپیچید ٭ چنین که درکرم وعدل شد نشان
فاش ٭ فاش میگویم واز گفته خود دلشادم ٭ بنده عشقم واز هر
دو جهان آزادم ٭ ز آپی فرابیش باء عجمیله ایلرو دیمکدر را قرشت
تخفیف راایله پروانه وچرچک پرلر وچوق قنادی تشدید راایله دخی
معناسنه در اینجی معاده ده عربیدر رآمو فراموش اونتمق نسیان
اسم مصدر در رکم فرامش مثله رفاآ فرفاش آشکاره فاش معناسنه
وجنکده حرب زخ فرخش قطایف دیدکلری طاتلو رغی زنغش
کورکده اسکیوب صارقمق پاره لری ومطلقا لباس اسکیوب کتدکده
صارقوب پیره سورینن پاره لری شمس فخری ز دست باکی شه ابر الف
خود بینی ٭ ز پوستین که بر خاک میکشد فرغیش ٭ بیت نکنم یاد ز تاراج
وند اندیشم از آنکه ٭ هرکیم بود جرکند ولباسم فرغیش ٭ قمایش بیوروش
دآم فرمش فراموش لفظندن تخفیفا ونسیاندر نظامی بهره اتحاد که
باد اکو بهرام ٭ تیغ فرمش کند چو گیرد جام ٭ دمو فرموش مثله بیت
هو چه آن جرباده بد مکروه شد ٭ انجه عذر از دوست بد فرموش شد
فش ادات تشبیهدر اسمک آخریله اولاشور ماه فش وماه وش
دیرلر واولیه داخی فا ایله داخی لغتدر ایکیسنک اراسنده تواخی وتبادل
واردر نظامی نشسته سیه فش شاه جهاندار ٭ بگرد اکرد او کوکاه
طرار ٭ وهر علامه انجم کوشه عمامه لرندن صالندردقلری علامتدرکه
سرآمدکنه دالدر صوفیه روم کسنتی کبی لطیفه مرحوم میر صلاح
الدین محمد دیواننده بیر دوستانی وارب بر دوانه نی اوقومق استیوب
دیوانی خطا ولماغین اوقیمایوب ـــ لا ویردکده فشنه دصل ایدوب
بو این چراست دیوجک مرحوم مرد بیحوم برای بیغی مالیدن است
دیو جواب ویرمشلر وشکل معناسنه رنا فرناش غافل آخرسین
مهمله ایله داخی رواتا ولغتدر

الفاء المکسورة

ذآی فرایش ارتش معناسنه فشا فاش هاتفی برآمد
زنا ورد برنا وبیر شبا شاب بیکان خفا فاش تیر یی فیشه

بروندن

بروندن کلان آواز

نوع اول القاف المفتوحة

ثی وتمی قاش وقماش اوبور صابور وکونی مونی ولطار صفات
دیمک اولنورا الفاظ اتباع ومزاوجه دندر لطیف مشنوردم قاش و
قاسی یاروجیت ٭ که حالی خود لشود عاقبت خرابه ویباب وا عو
قاعوش نعمتی دیو معناسنه نقل ایتمش لآ قلاش یان کبیجی
کیسه برمعناسنه وخراباتی ومفلس نیدرم معناسنه لما قلاش
مثله لم ترا قلمتراش قلم یوناجق آلت که ترکیده داخی مستعملدر
بنوی قنبوش سوزمه یوغرت آغزیسی مهمله ایله داخی لغتدر

نوع اول الکاف المفتوحة

آ کاش کاشکی دیمک اولور لیت معناسنه آدد کاودش یایق
آودو کاودوش کاف عجمیله کوندن اولان کوچک صوساقی شد مغا
جی طرفه کونلک دیرلر وصانعلور اینک قوچ حصاری وطالب جم
باشد دیش آدمی کاومیش صوصغر جاموس معناسنه فاضل محقق
بو باده تحقیق وتدقیق ایلمشلرکه کاومیش ترکیبدر کاو ایله میشدن که
ترکیده صوصوزی دیدکلری بیک اسمیدر کاو اسم جنسدر صوصوزی اوله
جنسدر ابرنوعیله اولمسیدن لفظ کاوک اکا اطلاقی صحیح در
میشه مشابهتی واردر اول جهتدن که برنوعی کاو که مرحوم اهلیدر
اوده بسلنور وخدمت لیورلر من وجه دشتیدر بنجه آیلر بانده
کزر کسه بکلرن کوروب کوزدن میش حسنکده عمومی واردر اهلی و
دشتی یه اماما الله بیش لفظنده تفصیلی اولسه کرکدر اولمسیدن
مذکور حیوانک میشه نسبتی جایز اولمشدر کاومیشک اصلی میش کاو
معناسی ترکیبیسی کاو که میشی دیمکدر یعنی اولاجنس بکزینی مضاف الیه
تقدیم اولنوب اسم اولمشدر فرسی بو قاعده نک سیخوعی سا بقا بیان
اولنمشدر آد کاهش کاف عربیله اسم مصدردر اکسمک ایکا اولور
نعمتی واکسمک واکسلمک معناسنه داخی کاور دیمش وایکه دید کلری مرضله
کمآدمی کوندن کونه اکسراینجلور عبید شل وملال وهلاس وسخن
دیرلر چپ کبش باء عجمیله قوج یعنی قونو که ادکلی ترکیده داخی
مستعملدر دآ کداش نعتی لیک دیکه لوییوزی وساير حیواناتک بو
ینوزینه داخی دیرلر دیش دب کوبش حلیمی برنوع قصاجی یلاندد

برتیلوده اولور دیمش شمس فخری معیار جمالیده جانور بست چون مارکونا
ولی دست و پای دارد و تیز رود و در خانها و ویرانها باشد و از آنکونا
نیز کویند و کهانیان کرپو خوانند و تازی وزغ و سام ابرص کویند
دیمش و بو بیت انشا ایلمش بیت درکنج غصه و غم باشد زبخت وارونه
کاهش بدیم عقرب کاهش حریف کربش یعنی کو تنکله دیمش رکد
کردش کاف عجمیله دونمش تردنکه کردنکش متکبر و معجب معناسنه
ز کوش بالفتح والکسر و بکون الواو حق طاعه دوشن بوقه ایله تیلبیجی
نعمتی و شنفاف معناسنه و اول قادر که طاعده ایکرده دشر وقار یجی اوری
که معناسنده کلور دیمش زم کرمش قیز غانلق عشق بروانه
زبان کوچه کند عرش بانیع خواهد که شود کوش بازار رد کوبایه
زمو کوموش کاف عربیله بر نوع کشکندر فارجندن عرب
زبابه دیر فتح وضم زا ایله زی کرنش کاف عجمیله کلورد یدکلری
جانور زیق زو کرنش زوش قرآز کش کاف عجمیله شادان
و باران و نازک و کوزل و نازو شیوه معناسنه فاضل محقق کشی
لغاتنده فارسیده متحسن سنیه دیرلر دیو نقل ایلمشلر اسدی دیمیه
از بی هفته شاد و کش بشهری دلارام و بحرام و خوش بیت
یکی بچه بد چون کوی شیر فش بالا بلند و بدیدار کش بیوسته
عیش بیوان با یار نازک و کش کش کاف عربیله پهلو و بغل قولتق
معناسنه فردوسی سیاوش بیاحد برستار فش به بیش بدر دست
کرد و بکش منوچهری خاک در سرایت دولت نهاده بر سر دخت وفای مهرت
بنوت کرفته در کش و کشیدن لعظندن صیغه امر و وصف ترکیبی در
آبکش بادکش کبی اسدی که کر هست بر زین کی کینه کش هم اکنون
کشاده آرمش زیرکش شاک کناکش چکشی معناسنه کشش چکلش
و چکلمک معناسنه و میلان صغیری شمک کشمکش ع
کرمحوش لناید از کفتها نش آورم فه کفش با معنی که ایاغه کیرلر بیت
همه زیاره و زیور و کوشوار زر کفش و نعلین کوهر نکار لا
کلاش کفش و پابوش سایر اسامیسی کلاز لعظندن بار نشدر لطفی
مرجه داد را توشه نقل است و مانش له نان پاره ز ادر نیج بر کلاش
لاکمو کلاموش عرب طوشنی بر نوع معناسنه توشی دشتی داخی دیرلر

لیم کو کلیم کوش برجانوردر قولاقلری غایتده بیوک اولور نودلا
کنودلاش کاف عجمیله بیدوک دیدکلری اوت و بیدوک برج به داخی
دیرلر حقیقتده قوتنی یانور لشکا دیدر نودنه کنودوش حرب
و طاشلو بیرده پشته پشته اولوب یول بلورمین بیره دیرلر نوده ز
کندوش طاشلو و دشوار یول ترکنوش سرواغاجی وآست
کوآتش کاف عجمیله اوجاق جتوری ویه کویش و بالضم یاپوق کالوکه
بوینندن یاغ جیقاررلر و طوارکوبشی تیکش کاشی و بیز کوباسی
معناسنه بایک کسر سیله

الکاف المکسورة

دکه کراکش کاف عربیله کراجی مکاری دانکی کرانکوش آغز
قولاقلو صاغر اصم معناسنه کاف عجمیله در کوش کوان داخی دیرلر
ردبال کردبالش دکز یا صدف کش کاف عربیله مرکبدر فوفعلت
ایله صیغه امیدن اکا و آنذجیکسن و کلمه رادع و منع در توقیده مثلا نازو
ردع و منع و تنبیه کش دیرلر شم کشمش جکردکسز اوزم که قواجه
داواجق اولور و زردالو و رازه اوزم ص لیم کو کلیم کوش عزد
طینسا دیدکلری داروکه فلاری برلر و ترکش معناسنه تیکیش ترکش
ودین وصدق معناسنه فاضل محقق بو ایله تحقیق و تدقیق ایتمشلر که
کیش و قربان بلکدر بلکه قوشا ندیکه پیچک بردد عجم بربست قربان
و کیش دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت چه خوش کفت کرکین بوزرند
خویش چو قربان به بیکار بر بست و کیش بلکه اوق طوران یانه
کیش دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت تیرکه در کیش کمان وش بوجه
عاقبتش تاب زآتش بود یا یه طوران یانه قباب دیرلر کیش مذهب
معناسنده ده استعمال اولنور بو کیش و ملحد کیش دیرلر بیت کجاست
صوفیه دجال شکل ملحد کیش بکو بسوز که مهدی دین پناه درسید
یلا کیلاش یعنی اون دیق معناسنه نقل ایتمش بنکو کیدکش اوله که
خصمنون انتقام الماقاصتر

الکاف المضمومة

دارز کوارش کاف عجمیله ایکی دیدکلری مرضدرکه آکجی ازبدر عرب
ذوبان دیر دا کواش کاف عجمیله آقسو سی عطس چارپایانه شنا
دای کوایش کاف عجمیله کوبک بوزوبی دز کوریش ظلمدن ایکلمک

ونشنيع معناسنه دَرَب كوبش نعمتی کرته کله وکردته که آفتاب پرست
دیرلردینی دَرَذ كرذش كاف عجمیله ظلمدن ایکلمک ونشنیع کوزلنمك معناسنه
خسوانی بد دا دمن زانه لبانت وکرنته سوی خواهم خواهم شد ازتو
بکوزنش ذَاَدَ گزادش كاف عجمیله اصل ترکیبه اسم مصدردر اوده بیشی
معناسنه خارج معناسنه استعمال اولنور دَاَ گزاش که نکا ایجی بوزمق
ذَای گزایش كاف عجمیله مرشمش معناسنه صحاح عجم صاحبی ایچ بوزمق
واودك معناسنه نقل ایلدی كش كاف عربیله خلط معناسنه در مثلا
قانزکش صفرا و بلغم کش سپید وسودایه کش سیاه دمغاویه کش زرد دیرلر
وکشتن لفظندن صیغهٔ امردر و وصف ترکیبیدر اژدها کش دیرلر وسیله
الفاصد صاحبی ونعتی هونونکا ارکانی دیرلردیمشلر وپهلو ونعل معناسنه
ده کلور بیت بد اندیش کرکین شود بدهٔ کش زکرسو به بیشهٔ در
آید بیش. شاي کشایش آچیلمق معناسنه مَا كلاش یعنی غیرش
اتمک توغماچ معناسنه دیش تَدَ کندش توزندی وکله که پنبه
آندن تون مکوه حلاج کله ایدرلر اندن صکره عورتلر اکیررلر
وسقنان دیدکلری توتش بغرچه آدلری قرن الحلاج مسطوردر
یذنی لا كندش لاش مثله واول اغجدرکه حلاجلر انکله کله ایدرلر
آن کنش كاف عربیله ایش و آیین و خوی وعادت معناسنه اصلده
اکومه کردن لفظندن اسم مصدردر زیرا که هوا مجرد که آخرینه شین
لاحق اولسه اسم مصدر اولور دانش و بینش وخواهش کبی بیت
بدکنشی را بروزکار دسیاره که ترا خا دست وخذمتکار بد و یاران ایشلو
وجهودلر کلیساسی وآر گوارش كاف عجمیله اولمشهور معجوندر که
معدهٔ قوت ویرر تعریب ایدوب جوارش دیرلر کاه اولورکه اکثری
قوامه کتورلر ادویهٔ معجونی دوکوب اکا قاتشدررلر اکا دخی
کوارش وجوارش دیرلر طبیبلر اصطلاحنده ریخته و بیخته دیرلر
ونیکوش معناسنه وآخری بوزنه کورش داخی لغتدر سایراسیسی کواش
لفظندن مجرددر كوذش كاف عجمی وزاء عربیله تاره بورغوسی دَدَكو
كورموش كوزموز كوشتیك دیدکلری جانورکه مشولک ارضه ندر
بیرالسنه بورر بیری یوقاری دورتر هوبکه ایلر عربیده خلد
دیرلر دَ كوش كاف عجمیله قولاق اذن معناسنه وسیلة الفاصد صاحبی

ونعنى

ونعنى دينيق سبلت معناسنه نقل ایتمشلر ونعنی آبلریکا اوندر دیجی
کونی اکثر توبیا بردوب جوشه دیرلر و یاپیق معناسنه كوش كاف عربیله
کوشیدن لفظندن صیغهٔ امردر دوزدی وچالش معناسنه ووصف
ترکیبیدر وَتَن کوشش كاف عربیله دوزنش قَم کوش بیر
قازنجی خنار معناسنه لطیفی تا نر کرد دکفتانکته باکه چه کوشی
آب باکه آورد آرزهای وَی كویش پایینکه انوکله بوغودی چالمق
یاغجیغاردرلر كویش كاف عجمیله ایدیش

نوع اول اللام المفتوحة

آ لاش بیرنوع کوده کب اکلک درلودونی دا نخچه بریر وجان سزیدیکه
ترکیوه نخی دیرلر لاشی دن اخذ اولنمشدر بیت نی نی عشق لاشه لاشی
جانکه بی عشق اولد او بیه تحیه وآت بورتینه دوره قلوریه باشه
ختی لختیش شب بوبی دیوکلوی بچک که ضیع ها اغچه دیرلر خنی
لخنیش مثله بو لغت خادن صکره تا ایله ونون ایله داخی لغتدر
لوش کاهل و سست وشول بالچق که الچاق یرده چوق طورمغله
طوار اوزرینه ادغاسه تا توقالور بومعنایه کسرلامله در تی لغنی
قورد اشی دیدکلری علت بعضلر کسر لامله داخی روایت ایتدیلر دا
لواش یواشه لاشی معناسنه

اللام المكسورة

کا لکاش یول تَ لغش قوردآشی دیدکلری علت پیم کو
لیمه کوش قلاف جوکی وقولاق دولوکی

و اللام المضمومة

لوش اول بالچق که طوار باتارقلور بومعنایه اصح فتح لامدر وکسر اوله
درفته که ذکر اولندی وبعضلر لغدد که سیل صوکته بولانوق صوبه
دنلبیغلوب قالهٔ دیرلردی که عوبجه ترلوف دیرلر والکوی اغزلو
کوزدهان معناسنه تمخه یحصر وبیندا لبتهٔ دیدهٔ احول سخی
کج آید بچشم تنک زلهجهٔ لوش.

نوع اول المیم المفتوحة

استوکی ماستوکش یوغرت درزلبغی آ ماش فیکک کبی بربلور
دانه در حبوب جنسندن توفی کوکدر نعمتی مردمک وقره بکرجه دینی
وسیلة الفاصد صاحبی و بورچق دیدکلری حبته داخی دیرلردیش دَدَکو
مددوش یوطوقوزی دک مدکش مهمه کشک تیل چکاجک آلتی دکو

مدهوش شمس فخری وحلیمی دیوانه وشیدا معناسنه شمس فخری
حدیث خلق تو میگفت دوش باد صبا • بباغ بلبل ازان گشت واله
ومدهوش • زدا مرداش داستان معناسنه زدو مودوش
مشکل زنکو مرزنکوش کاف عجمیله آق گل نظامی مرزنکوش خط
نو دمیده • بسبزه لاله چو طره سر بریده • خسرو پرویزک حسنی
وصفنده دیمشدر وکویکوا اولدی وسمن لکا اولدی وحکدم کم بنفشه
وقندد بتر نظامی جعد برجعد بسته مرزنکوش • دیلم آسا فکنده
برسر دوش دیگر زمین نطع شقایق پوش گشته • شقایق همه
مرزنکوش گشته • وها بوردن فورقوب اوشمک وسیلة المقاصد
صاحبی وکالهای خرد سبید که روغن دارد دیمش زور فروش صنعه
نهی حاضر درمیلا نمه وایندرمه وذکر ایلمه آکمه معناسنه
اسدی بجفت کمان چشم هر کم روش • بتیر از خدا آن جفا را
بکوش • نوی منذیش میندیش لفظندن تخفیف اولنمشدر فردوسی
به بیکار منذیش زافراسیاب • بجای آر دل روی از و بر متاب
اسدی بروگفت منذیش چندان براه • شکیبا رکا ندر رسم نزد شاه
آن منش همت و بزرکلک شمس فخری شیخ ابو اسحق بن محمود شاد • ای
سلیمان قدر واسکندر منش • وطبیعت وکبر وآرزو وکوکل خوشلغی
بیت منش بر گذشته ز چرخ بلند • سرش سبز باد وتنش ارجمند •
نکو منکوش کاف عجمیله منکش دیدکلری کچوک کوبر بوجو
مرخوش اکشی کل دیمکدر

المیم المکسورة

نیو منیوش کنایت است از شنیدن بیت بدو گفت منیوش
بازی سخن • خرد بر سر خشم سالار کن نک مینی قو بوده
ضان معناسنه فاضل محقق دقائق الحقائقده بو بابده کفتی وتدقیق
اتثرکه کوسفند ومیش درعم جلدسی برجلد در کوسفند اهلیسنه
وعزم دشتی دیر اهلی اولمیان قیون اولسون کچی اولسون ارکک
اولسون دیشی اولسون کوسفند دیرلر جمله سینک اورتاسنده
مشترک اولانه میش دیدر نتکم کوسفند لفظنده بیان اولنمشدر
میش خصوصیله قیونده جنسنک عمومی ولردر اهلی ودشتی یه اهلی
اطلاقی بو بیتده ظاهردر بیت کرکه از نهیب عدل تو اندر بادیه

ازبیم میش بدرقه گیرد سکار شبان • دشتی به اطلاق بو بیتده ظاهر در
بیت بدام آید شتا سکالله میش پلنک از بن پشت وصیاد بیش
کالمواهب صاحبی کوسفندی میشدن فرق ایتیوب ایکیسندن
قیون ایله تفسیر ایتمشدر قیونک درسنه میشین دیدکلری میش
نسبتدن اولوریدر یا نسبت ایچوندر یون تاکیدی ایچون در

المیم المضمومة

زونکو مزونکوش کاف عجمیله سکون را ونون ایله دفتح واو اوله
ایلهدر مرزنکوش وزنده مرجمک قولاغی دیدکلری که دریاده حاصل
اولور تشو مشوش اولدنه دکد دوشابی یا عسل قاینده و
قوام کلدکده پرچه آغنی قاترلر ورموزش مهره وبوکجی خوز
معناسنه یعنی ودکا نه اوکجی وسکی واوکوزکه معناسنه دد
کلوردیشی وموش صیجان عربیده فاره وتوبشم وفرنب
معناسنه کنیتی ام راشدر وکموش نویدن لفظندن اسم
مصدردر آکلنشی درنک معناسنه

نوع اول النون المفتوحة

اخوش من ناخوش منش کوکلی بولانمش آد نادش نراشق
فردوسی همان نامور رستم پیلتن • ستون کیان نادش انجمن
ازباد بازبادش یوز یاصدوعی دیمکدر آذ نازش فخر
اشنا ناشناش خرباد ناشی معناسنه آغو ناغوش باشی
صویه طالدرمق شمس هرکه غوطه خورد در برآورد زبحار
باکه بود رد زویاز ناغوش بولغت تا ایله که ثالث وروف
تجدید نقل اولنمشدر یعنی وضو ایچنده برساعت طوتمق وناغوش
معناسنده کلوردیشی آل نالش نالیدن لفظندن اسم مصدر
در آکلیشی نفخ وزاری معناسنه ناغور ناغورش الکک
تاتیغی ادام معناسنه واو رسمیدر باد بادش بونده صکره
با ایله کتابنده حروف تهجیدر اوکنو نجوج معناسنه خ خش غم
وغعقدن بزرده وفرو مانده اولمق وسیلة المقاصد صاحبی وکوز
بالشین المهملة دیمشی زمکو نرمه کوش قولاق یوشاغی سچمه
ادن معناسنه نش نه اشی معناسنه اسدی یکی کشی نه آزد نه انبار

نی انجام باشد نه آغاز بوده • تمرنش برجانوردر که بهزلانی هلاک
ایدرص و بِزِنش نوالدوعوض واو که کسره سیله

النون المکسورة

نیش زهرلو حیوانات اکمه سی و دیکنی و نیشتر و آغز معناسنه
اصحاب لغت بویله یازدیلر فاضل محقق دقائق الحقائق نده بویله تحقیق
وتدقیق ایتدیلر که نیش سوزی نسه در بیابان طوکوزینک دیشنه
ده نیش دیرلر نته که بو بیتده واقعدر بیت همچو نیش گراز دندانش
تیز در قصد ستمها نیش بیتده که ترکجه ده اوکا نشتر دیرلر
مرکبدر بو معنا بر نیشله تردن که لسان فارسیده ثلاثات تفضیلدر
نته که محلنده تفصیل اولنمشدر کثرت استعمال ایله اُرُونکده کنندن
نیش اعلام غالبه دن اولمشدر اطلاق اوزرنه ذکر اولنه اولمراد
اولور اولدکنکه آغوسی اولدرر غمدن اوتوری نیشی مقابله ده نوش
ذکر ایدر بیت همیشه تا فلک از بخم سعد دارد و نحس • مدام تا مکس
نحل نیش دارد و نوش • بحر الغرایب صاحبنک جمله غرایبندن بو
مقامده کی کلامیدر که بعباره نقل اولنور نیش اکی معنایه کلور
اولا نیشتر ثانیا صوقوجی جانورک دیکنی آرو کبی معروف کبی
نیشترک نه لفظنده کی ترکیبی بیلمشدر ونه معناسنک اصلنی فهم
قیلمشدر اندن صکره ابلانده صوقوجی جانورلرده ندر نیش اوندن
استعمال اولنمش دکلدر نیونیوش بنیوشیدن لفظندن اسم مصدردر
قولاق اورمق یعنی دیکلمک معناسنه • قطعه اکا هل نیوش
بر فسانه • تا چند تراجنین وساوس • ووصفی ترکیبی وصیغه
امردر بیت بگوش هوش نیوش ازمن و بعشرت کوش • که این سخن
زسحرم ز تنم بگوش آمد • تمرخ خدایا تا دایم بکار خیر شتاب • زقول
بدعوض بلند این سخن بنیوش • وچو خوب اینجوری ابجوری افکنی

النون المضمومة

نُش مانند و نیشته نعمتی و جام معناسنده کلوردیش آی نماش
نمودن لفظندن اسم مصدردر کوسترش معناسنه و خیال معناسنده داخی
نقل اولنمش کود کوهش نکوهیدن لفظندن اسم مصدردر خور کورمش
معناسنه تمرخ اکر ذات او را بتاین نکوید وشته بود در مقام

نکوهش

نکوهش و آز نوازش اسم مصدردر نوازیدن لفظندن اوخشایش
دیکدر اولور و نازده دوزن دیمکه وآ نواش نعمتی قوان و چنبر معناسنه
نقل ایتمش و نوش سکون واو ایله نوشیدن لفظندن ایچمک معناسنه
اسم مصدردر وصیغه امردر ووصفی ترکیبیدر وبال و شکر ولذت
ولطافتلو شربتلر وصحت وعافیت فردوسی چنین گفت کای دیو [illegible]
دیو هوش • نکوتر ز خورشید و خوشتر ز نوش • و بیکن کُواریدن
معناسنه و جام آغازی نوش و نازش معناسنه ع بنوش از کوزه نوش
آب نوشین اصحاب لغت بودیدلر فاضل محقق بویله تحقیق و تدقیق
ایتدیلر که نوش داد معناسنده استعمال اولنور نته که مولانای رومینک
قند بر بو بیتنده ظاهردر بیت کر نباشد گندم محبوب نوش • چه
بر کندم نما وجو فروش • کاه اولور لذیذ و خوش طعم نسنلره مجازا نوش
دیرلر نته که نوشک بالم اطلاقی بو بیتده ظاهردر بیت آن چشم سخن
کوی نکو وآن لب خاموش • وان تلخی گفتار و شکر خنده چون نوش • بو
طریقیله در [illegible] انکه خصوصیله آرزکامی اولمه لسان فارسیده بالک اسم خاصی
انکبین در نته که بو بیتده ظاهردر بیت انکبینی پر وغن آلوده • چرب
و شیرین چو صحن پالوده • نوشک مقابلی نیشدر آنکچ سیده اولمعتباد له
مجاز طریقیله درنته که بو بیتده ظاهردر بیت همیشه تا فلک از بخم
سعد دارد و نحس • مدام تا مگس نحل نیش دارد و نوش • حلبی یالی
وسایر طاقلولری نوشک معانیسندن صانمشدر غلط ایتمشدر • نوش
نوشیدن امردر ملا ایچ دیمکه برده بنوش دیرلر بیت تا که ز
ساقی شنود بانگ نوش • پنبه برون کرد صراحی زگوش دیگر کفتا
کفتنیست سخن گرچه محی • درکش زبان و پرده نگه دار دمی نوش
نوش اسم فاعل ده کلور مثلا صوجی ایچنه باده نوش دیرلر نته که بو بیتده
ظاهردر حافظ دردو پادشاه عطا بخش و جرم پوش • حافظ قرابه
کش شد و مفتی پیاله نوش • جام آغا جنده دیرلر اما اوک اصلی
نوژدر زای عجمیله نوش کسر واوله نوشت خدا یعنی بعد برآلی دنیانو
نوشا نوش متصل ایچمک معناسنه و کونه کونه معناسنه ده نادرا کلور
نظامی • بنوشانوش می مه رکاسی میداشت • ز دُو را دُور شرا پای میداشت

نوع اول الواو المفتوحة

آر واوش طفیل طعام وحاجی طعام ورز ورزش ورزیدن لفظندن
اسم مصدردر دورکوشش وبراشمغی عادت ایدنمک واوبکمکده معنا
خواجو آن زمان کزمن دلسوخته آثار نبوده بجز از ورزش عشق تو
مرا کار نبوده آورش تره چه بدکلری مشهور قوش نعمتی وتوشن
آت بورننده اوردقلری یولاسیله داخی دیرلردیش بو معنایه عرب
ادلری لاشی لفظنده مسطوردر دکو ورکوش کاف عجمیله سلغم
کوبر شلغم معناسنه وش اداة تشبیه در مشبه اولانوک
آخرینه لاحق اولور کبی معناسنه ماه وش خورشید وش کبی فاضل
محقق بویله کشف ایتمشلرکه وش لسان فارسیده ادات تشبیه دندر
نته که بو بیتده ظاهردر بیت آن خسرو یکه نام از ما در زمانه
چون او فلک مهابت مانند او ملک وش امامعناسی کبی معناسی
دکلدر انوکچون که سنوککبی دیمکله یرده چون تو دیبور وش
تو دیمز وشکل اصلی فش ننه یکم ورده سنک بو بیتندن ظاهردر
بیت چنین کفت رستم که ای شیرفش مرا پرورانید باید بکش
فاء واوه تبدیل اولنمشدر غیّ وغیش بسیار روا نبوده که ترکیبه چوق
وکوردیرلر شیخی جمالی بنی ودینی انکه کرد یادکهتن زنم شست
تزاحم ردولتست وغیش اسدی ابراغ آن نیستانی وعیش
کم شیر هوسوش اراندازه بیش وغم وغصه معناسنه وسازندلر
زخمه دوزدکلری آلماج

نوع اولده الهاء المفتوحة

آهوش سداغزی فلکه معناسنه آوی مهمله ایله داخی مرویدر
دکه هوکش کسر کاف عجمیله هرکه اکا یاخود هواولمعناسنه زمان
هوماتش هوزمانی لفظلدن تعریف اولنمشدر اسدی که کبنی
یکی نغز بازی کوست که هوماتش تو بازی دیکرست شتوکن
هشتوکش حمه مستره نک بشنجی کونی هفته کو هفت
جوش اودبویک کوسدرکه جنکه کوپرنده چلرلر غایتده عظیم
ومهیب صداسی ظاهر اولور کاتریدیجات بیری وبدیعات
کوکی حرکته کتوررلر اولجهتدن کنایه ایدوب هفت جوش دیدیلر
هاتفی برآمد خروش خم هفت جوش بجوشید انکاه آمد سپه زان خروش

ور

ورهورش دقل چینندن غایتده یراز برچیاندر ورز
هوورش یعنی ملح دیش

الهاء المکسورة

آهواش قوصق قیء معناسنه ایکی وجهله لفتدر فتح را وسکون
الغله شهیدی ازچه تو به نکند خواجه که هر جا که رود
قدحی بخورد راست کند از ودهل اش وسکون را ومدا الغله
سمعی هزار سال بپاباد کز آباد یاو قثا دادست زبوی تملا برو
هر آش هش ضبانکه اکنجیلر انوکله بیرسورلر ایهیش
مثلم

الهاء المضمومة

آهواش دوشکول اوفتاده معناسنه خاء معجم ایله داخی لغتدر
هش هوش لفظندن مخففدر شنای هوچه راهست کفتی از نه
وبارنه کفتی اورا شریک هش میداد وهوش شموحی زباب
بپالوید هلاک معناسنه وجان روح معناسنه وعقل خرد معناسنه
نقل ایدوب بوابیات انشاد ایلدی نظم توهیچ متی وخصم توهیچ
پروانه که خویش را بکف خویش افکند در هوش اکوچه چرخ دهد
مهلتی ولی آخر بدست شحنه چهر تو اش برآید هوش زبند کی
شهی چون تو سر چرا تابد کسیکه ورا ذره عقل باشد وهوش
هلیم وسائر ارباب لغت دخی اکا تابع اولوب ذکر اولان ابیات
شاهد کتورمشلردر فاضل محقق دقائق الحقائقده بویله کشف
وتدقیق ایتمشلرکه هوش شول حالتدر که ترکیبده اول حالتدن
اوکلکه تعبیر ایلدیلر اوکی کتمش کسنه یه بیهوش دیرلر اوکلوکسه
هوشمند دیرلر اوک عقلک وراسنده برحالتدر عقل غریزی
خلقیدر اوک کسبیدر منزایله اولور ادلسبیدل مند اکا توصیف
ده ممتنعدر زیرا امور عارضه دن حالتدر ادات توصیفی مند در محققدر
ذکر اولنمشدر هوش عقلک غیری اولوب اکا متنوع برحالتدر ایدوکی
بو بیتدن ظاهردر بیت بعقل ارچند فرحم هوشمندست نداند
موی ریش خود که چندست هوشک منافیسی شول حالتدرکه سبب
اوکا انجماد دیرلر کاه اولور هوشک ذوال موتدن کنایه اولینور
نته که فردوسی ایتمشدر بیت که دراب هوکه او برآورد هوش
بمینوش بیند روانش سروش بوکنایتک اصلی بلیغ جانی هوشک

معنای وضعیه سندن صا بورنته كه اوكله اوصتی كه مقابل جنوندر
وفق ایتمین هوشك معانیسن اوص صابورا ولاحتدبیره بیهوشه بوانه
اولور زیرا كه اوصلی نوك مقابلی لودر هوشیارك مقابلی مستدیكه
معناسی آتیقدر مركبدر هوش ایله یاردن هوشك معناسی سابقا بیان اولنوب
دوعی اوزره اوكه خرده لسان عربیده اونده تمیز ایله تعبیر ایله لر
تمیز دیدكلری بر حالتدر كه عقل صحیحك اثرلرندندر آدمی جزئیاتده
نفعی ضرردن اولكله نونق ایدر هوشیارك معنای تركیبیسی هوشی كندویه
یاردر معنیدر دیمكدر هوش لغت مشتركه دركه معناسی داخی هلاكدر
نته كه بوبیتده نظاهودر فردوسی وراهوش در زاولستان بوده بكت
تهم بوردستان بود وشكر هوش كش اولكه ضایع ایلر سنه
بنك وشراب كبی

نوع اول در الباء المفتوحه

آدام یاداشی لسان خوارزمیه الدی بوغقه اولان كمسنه یه دیرلر تنك
دست معناسنه بعض نسخده آونی یا ایله یاد امشی واقع اولمشن
خنك بخنی كش یعنی چكاچك چتال دموره دیرلر غرو بغروش
ولایت بخارده بر پادشاه آدیدر لمدری یلمدینی قبا سقال
بابا جمله بلمه دینی داخی لغتدر

باب الضاد

نوع اول الدال المضمومه

دوص دوص دی صوبی كه معدنه قوت ویرر وقبض ایلر وطلاقی
كیدرر وقابی قطع ایدر بیده ماء الحدید دیرلر اسلوبی بودر كه
برقیجه دمی دمور جیلر دكانده محكم قیزدورورلر دوزبیله كیدررلر
اندن صكره پاك صونك ایچنه براغورلر پاردا ولنجه طورور صكره
صافیلوب استعمال ایدرلر نشی اولته شصت مصنه

عارض فارسیان بمعنی رخساره استعمال كرده اند

باب الطاء

نوع اول الالف المفتوحه

بنشا آب نفاط اوكنه صوبی كیم ار ایتكدن كهور برنط قیوز دیدكلری
ساز كیفیتی ابو التبهر ذر بقراط لسان یونانیده مالك الصحه دیمكدر
اما مسع العیون د شرح رسالة ابن زیدون مبا جمل العالم الادیب شیخ
محمد بن نباته المصری دیركه بقراط لسان یونانیده ضابط الخیل دیمكدر

مولدی

مولدی انابینه دیدكلری شهردر خربط ایله وبولا وارغوت سحلینه
اوری بندد باچند جو نبست اروز چون فرانور خلاب افتاده
وشموزنا بدن وبوبوك ص سقراط ابن تیزستنی لسان
یا رسید مرتبة الحكمة دیمكدر هو ابن ابرالمعتصم بالحمد الله معناسنه در
دیدی سقراطیس داخی دیرلر مولدی اناطولیده زایله دیدكلری قصبه در
فیثاغورث حكیم بن فیثاغورث شاگردیرندندر اودی ایكی بیك
شاگردلری وار ایدی كه اول جملدن بیری لادو حكیمدر كه یرآمنو عام
ایدی سلاطین عجمك ایكنجی طبقه سی كیانلردن گشتاسب بن لهراسب
زماننده ایدی ابقراط بن اسقلیبیوس استاد الحكماء معلم الاطباء اولدی
عجم پادشاهلرینك ایكنجی طبقه سندن بهمن بن اسفندیار بن گشتاسب
زماننده بلمشدر ودیرلر كه اول اطبادن بدنجی حسیدر كه اولجی بلنیوسدر
سقراط وافلاطوندن مقدمدر ووقتاكه صناعت طبه نظر ایلدی
اهلی غایتده قلتده كوردی زیرا علم طب بلنیوسك اولادنه مخصوص ایدی
انلر انی همان اولادینه تعلیم ایدرلردی وبایمزلر ایدی بقراط بوعلمی
خلقه بث ایدوب غیریلری فاضل اولنلره داخی تعلیم ایلدی جالینوس
حكیم بعض كتبنده نقل ایدركه ان ابقراط كان یعلم مع ما كان یعلمه
من الطب من امر النجوم مالم یكن یرا ایده من اهل زمانه وابدان حیوانك
تركیب اولنان اركانلرندن وجمیع امراض … قبول
ایلدوكیندا حوالی ووجهده وصحتنه … ونباتده نظر تعلیم
حاصل اولوب واجناس اراضی ومیاه وانهارنی بیان ایلدی واول
جانده بیمارستان بنا ایدلدكه اوی یابند خسته لر ایچون یابشمه
بر اوایدی اكا … لسان یونانیده خسته لر یری دیمكدر
اندن اول خسته لر ایچون مستقل مكان یوغیدی وخسته لره دوالرینه
وحفظ تداویه آدملر تعیین ایلدی وپادشاهلر انصافلرنه اصلا رغبت ایتمیوب
حتی دیرلر كه زماننده اولان عجم پادشاهی مملكتده رهی وبا عارض اولوب
بقراطی كندو مملكته كتورمك ایچون یوز قنطار التون عطا ایدروب ویونانك
حاكمنه بو خصوصده اجرده شی بلیغ خراجی رفع ایلمك شرط ایلدی ابقراط
راضی اولمیوب وجمیع یونان ولایتنك غلبه هر كیم بقراطی ولایتمزدن چیقاریق
قصد ایدر ایسه جمیعمز قتال ولنجه محاربه وغایت ایدرز دیو اتفاقا ایتمكین قادر اولنمدیلر

اول بیمارستان

بهجة التواريخ صاحبی بويله نقل ايلركه حكما نامنده دنيايه درت
بقراط كلمشدر و بقراط اربعه ديرلر اوّلی مذكور بقراط بن اسقليبيوس در
كه علم طبده اوّل تدوين كتب اولنان ابلديکی بنه كه ذكر اولنديغی ايكنجيسی بقراط
بن قليدوس در اوچنجيسی بقراط بن دارقن بن بقراط در دردنجيسی بقراط
اونك عمسی اوغلی بقراط در كه اوّل بيخ نبات يعنی اوت كوكی ايله علاج
اولنا ايلدی وكلمات دررباريدر كه هر كيم كه فضلاتنی دفع ايدوب
قالقدقدن صكره اردينه توكورسه ارته سنكه جهده لری اغرسندن امين

ابتداء حقنه

و بجه ديع علم طبنده طالبلرينه واهلينه تعليم ايلدی ديرلر حقنه مذكورك
تصنيفاتندندر حكايت اولنور كه بر كون دريا كناره سير
ايلركن كوردكه بر قوشی اغزيله دريا صوينی آلوب دبرينه ادخال
ايدوب دوكه يا جقه يا نيقه يكدن تحمه اولوب خلاص ودفع الكا ايچون
بويله ايلر بعضلر ديرلركه او لقوش فرشته اولوب فرمان حق ايله مرغ
صورتنده بقراطه حقنه تعليم ايلدی مذكور بقراط سكز ياشنده علم
علم حكمتی تحصيل ايدوب طقسان بش ياشنه واردقده فوت
اولدی و بقراطك لطايف حكايتندندر كه ولی عهد اولان
شهزاده لردن بری بابا سنك تصرفنده اولان جاريه لردن برينه
عاشق اولوب اوزاده عشقندن زار و نزار اولوب و كشف ايده

احوال نبض عاشق

ممكن هلاك مرتبه سنه واردی دواسی ايچون بقراطه حاضر ايلديلر
نبضنه باقوب و بشره سنه نظر ايدوب علتی مرض ظاهری كورميوب
حلبته عشقدن ذكر ايتدكده نشاط حاصل اولوب نبضی اهتزازه
كلدی دايه و دادیلرندن خصوصی معلوملری اولمايوب و
طاشره چيقادوغنی بيلنجك پادشاهه ديدی كه سرايك عامه سنه حكم ايله
بكا اطاعت ايلسونلر پادشاه اراييجك آغايه ديدی كه سرايده اولان
جميع خاتونلر بنم اوكمدن كچسونلر بقراط اوغلانك نبضن طوتوب جاريه
لر اوكندن كچوب اول جاريه كليجك شهزاده نك نبضی اضطراب
ايدوب كيم ايدوكنی بيلنجك پادشاهه ديديكه شهزاده عاشقدر
اما وصولی متعسر ديو ساكت اولوب غايت الحاح وابرام
دن صكره بنم عورتمدر ديدی پادشاه ديديكه سن انی فراغت
ايله بن سكا اندن داخی جميله جاريه وكنيزكی رعايت و احسان ايدرين

ديبجك

ديبجك ابقراط بيچفورلق صورتن كوستروب کشينك عورت
روجی عذبليدر هيچ كس نكاح عورتنه زور ايله طلاقه حكم ايدرلر حضور ما
پادشاهك عدالتنه لايق دكلدر ديو كلی امتناع صورتن اظهار ايتدکين
نهايت اورتهده قطع و سيف وارکن ابقراط ديدی كه ملك عادل ديرلر
تاكه كندو نفسنه جايز كورمدوكنی غيره داخی جايز كورميه سكا جايز
ميدر كندو جاريه كی اوغلكه ويره سن ديجك پادشاه فقه ايلوب
حكمه غايتده استحسان ايدوب مرضكدن عقلك اتم و اكملدر
ديوب جاريه سنی اوغلنه ويروب كندو فراغت ايلدی

الشين المفتوحة

شاهبلوط كستانه **شبوط** يا بيلغی الكابوس بالغی
ديرلر **شط** بغداد ايرماغنك آديدر **شه بلوط** شاهبلوط
لغتلرندن كنتهدر

الفاء المفتوحة

فاط كجوله ديدكلری اوتدركه قرغابه بودور بريني مجال اولور
اوجاغ طوتارلر

القاف المكسورة

قبط مطرا هلی **قسط** اودلوتی نصيب معناسنه
قراط بر چيق دانكدر وبعضلر بر حبه در ديديلر وبعضيلر
بر شعيره در ديديلر اصح خرنوب نصفيكی بوغيزی ديدكلری چكر
دكيدر

اللام المفتوحة

ملاط فتح بيمله اوزوبا لجيقی كه صانسواليلر الكا كزنج وطاش
اورورلر بو اداوراولدكده صكره كزنج يا طاشی ارا سنده اولان
با لجيق اطلاق اولونور و بعضلرده ديديلركه ملاط اولدر كه قبل
شلياندوبا لجيقی كل ايله قاردشدررلر هلك ايله اورو آرزو
دوكرلر طيبی بويله نقل ايلتی **ملط** شد فتح بيمله

باب العين

نوع اوّل الجيم المفتوحة

اجتماع نام شكل جاردم علم رمل ... / آنده ترکشاید فقاع ...

جزع فتح جيم و زا ايله وباد وعيسدر **بيت** جزع زخور شيد چكودوزتر
لعل زعناب شلوه فرود تر . ضرورت وزن ايچون زا ساكن اولمشدر
جزع سكون زا ايله بر طاشدر معدنی ولايت يمنده در الماس يا قوت
صكره اندن محكم طاشی اولماز آتش وسياه اولور كوكتورمسی ايلدكلدر

وتیره اولور که فن لغتدا ایلدر جوق دورلو منفعتی وارد ر دیمش
یعنی هکا دیشلوکه کو تورن کمسه دائما غم وغصه اوزره اولوب و
متحمل خصومت اوزره اولوب وقان اکا مستولی اولوب پریشان
دوشلو کورنکدن خالی اولماز والله اعلم

الشین المضمومة

شراع ضم شینله سایبان معناسنه عبیدر اسدی
زکستردنی باد سپید هیون • نراع وستاره ده ازکونه کون

باب الغین

نوع اول الالف الممدودة

آ آرغ آروغ لفظندن مخفف در ککرمک جشاء معناسنه ونیجه
آرو آروغ وبالقصر مثله • نان خود با ترد ودیع زنی • بکه از
خوان شه آروغ زنی • وبیچیاره معناسنه واوکی توسی آری
آریغ راء مهمله ایله برکشینک قولو فعلندن مضطرب اولوب متنفر
ومتغیر اولمق بیرنغ ازجفای زمانه چند رسد • بدل خسته ترش
وآریغ • وزاء معجمه آزیغ داغی لغتدر آ آزغ وبالقصر فتح
زاء عجمیله باغ نوذیسی که دکلدن کسیلر عربیده قضایه وجلمه
دیرلر آ آزغ ضم زاء معجمیله کف آزوغ لفظندن مخففدر دلنمدر
واغاج بوداغی آزو آزوغ مثله آزی آزیغ وبالقصر نغرت که
برکشینک سوزندن یا فعلندن طارلیغنور بولغت رای مهمله ایله داخی
مرویدر آ آمرغ بیرز مقدار معناسنه وزغ وزنند شمرغ
سیل ستم حادثه از سرچو کذر کرد • از جبر ایدی بنماند ست جز آمرغ
آمو آموغ هیئات وقد وقامت ومقدار آمی آمیغ آمیختن
معناسنه تعدی ای ازینه جور بد زمانه شوم • همشادی او غمان
آمیغ • و جماع معناسنه ده کلور اسدی بسی کرد آمیغ خوبان مکرد
که تن سست وجان کم کند روی زرد فاضل محقق دقائق الحقایق ده
بو بله تحقیق ایتمشلر که آمیغک اصلی آمیزدر زاء غینه تبدیل اولنمشدر
تیغ دد کرنیده تبدیل اولنوب تیغک اصلی تیزکو تیغک اصلی کریز
در نته که بو بیتده ظاهر در اسدی برآراست جم زود راه گریغ
شبی جست تاریک وبا زنده میغ لسان فارسیده بو ایکی حرفه جرینه

تبدیل

تبدیل ایدرلر زای غینه تبدیل ایتدکلری نلین غیندر زایه تبدیل ایدرکر
مثلا بازیارد یرلر اصل باغ یاردر معنای ترکیبی باغ اوکا دیجک
که ترکیدد لده اوکا باغبان دیرلر هخلو آهنیلوغ صمغ عفص
معناسنه

الالف المقصورة

با اباغ یعنی داغ کی معناسنه نقل ایلمش آ ازغ فتح را
ایله اینجه طوننی قوز دیجورک قوزمی آزو اروغ شیی دیکمک
جشاء معناسنه مثله وقصرله لغتدر آ ازغ باغ بوذارکی
دکلدن دوشن چوبوق وکف یعنی ومغز سیاه وشاخ درخت
ومثل آزوغ دیمک ازو ازوغ مثله ازی ازیغ نعلدن یا قولدن
کوکلده حاصل اولان نفرت مثله وقصرله وراء مهمله ایله لغتدر
مرو امروغ یوج وهملو وازاجق نسنه شی قلیل آمیغ معناسنه
نبا نباغ نوید وقوشش نسنه مخلوط معناسنه بخو ابخوغ
اوچوق وابخوق یعنی قوابح معناسنه ونوکلم ونوزرومی تشنج
معناسنه

الالف المكسورة

بقا ایقاغ یعنی مکثر یعنی چوق سویلین کمسنه

الالف المضمومة

آ ازغ مرغ وزننده جوده قوزکه مردار فوقار ومطلقا بزدکم
اولان نسنه رو اروغ اوکی توشی شترم اشترمغ
دود توشی شترو اشتروغ قالوغان دیکمک که دوده ایچیکم
غایده مایلدر اشترغاز معناسنه ومایذق واکبرص لا الاغ
ترکیده الاق دیدکلری وبیته ده کلکر معناسنه بیت ناامد زدل رفته
خبر کرم که خسرو • از کرم رواید چپ وراست الاغ • ودا
اوداغ اوتاغ که پادشاهلر ایچون قورالر ودر اددرغ قراغو
معناسنه عبید جلید وصقیع دیرلر سابرا سایبی بز لفظنده
یازلمشدر ورا اوراغ اوراق داس معناسنه

نوع اول الباء المفتوحة

آ باغ ترزجکاه ترکیده ده مستعملدر بیت قدینکه جوابلادی
کلکلشت
سروکلدیا یکیم • بو بایدی قانغا الغلاد کسیبه عمینکدین باغ • وصو
ادزرنده یوروز برجوا بخغکادیدر آکه باغ بابوغ نوعندن بخغندر

بو یوزدن دوز ربر برقدح درکه انوکله شراب ایچرلر بعضلر بو یوزدن
برقدحدرکه صوغوتلق آخرنده انوکله شراب ایچرلردی آلو بالوغ
مثله بو لغت با ایله و یا ایله آغز حروف تبخیدر مرویدر آربوغ بکسود
الراء المهملة صو بندی وُرغ معناسنه لسان فارسیده با ایله داوآنا
تبادل و تراخی واردر و زاء عجمیله داخی لغتدر و صونکنا رینک باری
وایرماق آرقی سایرا دلری برغاب لفظندن مذکوردر و صواوزرنه
اولور برجا بورجکدر واوزان معناسنه دندجرا پرندوجراغ
پروانه دیدکلری کلکنک که چراغ دوشرنبار عجم قواش دیرلر مشهوردر
که کل بلبله عاشق اولدوغی اولداخی آتشه عاشقدر قصه سی اشعارده
نهایتدر اما خیلی ضعف بمرنوندر کندونی آتشه یاقدوغی دیرلر
بزغ بادی و زاء عربیله مثله صو بندی و قربغه ضفدع معناسنه
وسنید قوربغه بو صونکی ذبرغ باء عجمیله و فتح زاء ایله پیره دیکلا
باغ دکمکی که هنوز تمش اوله و صو بندی جامع اللغتین صاحب و اوزم
اسمه سی وسه بیر برغ دیکلندر و راء او ترکی عصار سیدر دیمشدر ثنی
پسغ مرچم سوای تاپناغ باء عجمیله ایلکاوجی و ایکرتلی بعضلر
ابریشم ثلی دیشلر بو لغت اولی با ایله و نونله و فتح و ضم کا قله
رویدر بذورد بندروغ اولسدرکه ایرماقلر ایچنده باغلیو
ازوق چیقار رلر اوالارنه برغ و ورغ دیرلر و اولشدر بندروغ
دیرلر وسیلة المقاصد صاحبی واولوی و تکه و صو بندنه داخی
دیرلر دیمش یعنی دالدن صکوع واوکخلند کتوروب بعده را
ایله بندروغ یازمش سایر اصحاب لغت راء و واو اوزرینه تقدم
اتمشلر یاقی پیاسغ صچانوغ ارتی و بالق اتی و یوریکه آت

الباء المضمومة

آبروغ راء مهمله ایله یعنی صو بندی برغ معناسنه دیمشدر شتر
پشتروغ باء عجمیله بر سوتنبر دکندر بکه د تعرف ... الله تعالی الواء
اولور بریتورده کثرت اوزره بتر یاشی ایکلی دوه ... اولدوروب
قورودقد بکندری کدی طرانتقدری کبی اولور حق سبحانه و تعالی
قران عظیمده لیس لهم طعام الا من ضریع دیدکلرندن مراد اولدر
وقادده طورلغی ص شخه با پشنه باغ یعنی چین معناسنه

نقل

نقل ایتمش توبوغ باء عجمیله صاعمق قوبوغ ایچنه قاتش قازق
و سایر اسبابه قورلر بو نجه تصغیریدر صحاح عجم صاحب باء عجمیله
نقل ایتمش

نوع اول التاء المفتوحة

آرجی تادیغ طعام عجمیده ضیافت معناسنه و بولوت قواکوبیغی
آتاغ براغاجدرکه اودون اولمغه غیری نسنه یه یرامز مخزن
درکوه و دشت بنام شهنشه جمال الدین کلار و پربار زفسک ذطمه آید
لجوب تاغ و بعضلر شکنک اغاجی که عجمه عفصا دیرلر بنجه زمان
اودی سویمز دیمش و بعضلر قره اغاج و برنار اغاجی و تکوط اغاجی
و قواق اغاجی و یلغون اغاجی و ده اشلیجم اروده نحی اغلط اغاجی
و قونیه اودرن دسخان اغاجنه داخی دیرلر دیمشلر تره دو تره
دوغ تره لرده برنجه سنی یوغد ایله تعبیه ایدرلر بو مجمعه تره دوغ دیرلر
کخمنقدا ایله تازه ایرانه معناسنه تفا تغاغ تنها سکوکی آهیانه
معناسنه عربجه قحوف دیرلر بو لغت شایع اولدوغی یرلرده دیوندن ساغرلر
دوزرلر و انکله شراب ایچرلر بو سببدن شراب ساغر معناسنه استعمال ایدرلر
و شراب صوکنه ایچلن قدح بو لغت ضم تا ایله هم نونله تغاغ روبیده
و هم فتح تا ایله و فا یرینه نونله تناغ داخی لغتدر قت تفتغ
بر بویک عظم کله سیدر ماورا النهر والیتنده استعمال اولنور
بعض یرلرده قزورد دیرلر برکله دردت یوک اولور بو لغت تانیله
تفتنغ و نونیله تغتنغ مرویدر ثمغ خاتم عهد شیخ ابو اسحق
که دهر زیبرا بن تغتنغ بو لغتی وسیلة المقاصد صاحبی خطیب رستم
مولوی تادیه صکره فا محلندن ایراد ایدوب تفتغ یازمش سایر اهل
لغت فا یله یا غینله اولدوغی ضبط اتمشلر ایکیسینده داخی محل تأمل
زیرا وحق عیندن صکره حرف نا کلور اما مذکور وسیله صاحب نونه
باشده حرف نوندن صکره عینی محلدر کتوروب تغتنغ یازمش سایر
اصحاب لغت یازدقلرندر یعنی یا فا اولدوغی نامعلوم در کرکر
تکرجوغ قوش توردی

التاء المکسورة

تی تیغ نامی کوره قلچ کرکه بچاق اولسون بیت کر تور چوعوب
تبذی ناقص و بی عیم * در قبضه ء آن تیغ نشاندی دنزانرا * و قلچ معنا
شرغ صغدر قبه خصم او باشد * از زبان کرده ام تیغ * و شعد و

وشعاع آفتاب وماه معناسنه شمس فخری آفتابم بقدر نام برده آفتاب
از مه جهدم تیغ وبا بوجهی وبشیمقی بیزی وشوقوق دیدکلری اوتدر
وصاورماق اجون دوکوب بیغلان علم که ترکیده قناس دیرلر
لطیفی دران ده فرود آمد ابر گشت • یکی تیغ چون یافتا سیش
بهشت • وطاغ دپه سی طاهر بودرکه اوزا دوسنه دوش کرش
معناسنه در اسدی ازان پس کهی دید بر تزد میغ • که از تیغ او
بر زدی مهر تیغ • اصحاب لغت بو وجهله روایت ایلدیلر • فاضل محقق
دقایق الحقایق ده بویله تحقیق ایتمشلر که تیغ مطلقا گنگوره
سنه در دیرحق اولسون وغیریدن اولسون مثلا تیغ دیدکلری
بو بیتده ظاهر بودر بیت جهان زاظلمت امی آبنجان دادی
که تیغ از تنگ عریانی شد آزاد • کوندر دکورنسه اوقت ذکرنده دره
تیغ دیرلر نته که بو بیتده ظاهر بودر بیت زتاب تیغهای نیزه و تیر
شده در کاس سرها چاشنگیر • تیغک اصلی تیزدر ذاعنه تبدیل
اولمشلر لغت فارسیده بوابکی وجه بر بر بنه تبدیل ایدرلر تخفیفا
آتیغ لفظنده تحریر اولنمشدر

التاء المضمومة

تم تخی تخم مرغ یمرده بیض معناسنه تا تتاغ صکره اججلی
قدح تغاغ معناسنه تو توغ شکشک آغاجی که اودی سوتیز
تاغ معناسنه تاغ دیرلر توغ دیرلر اکثیا اولیرلرده اوددون
اندن اولدر وبجز اجلدن اوددون معناسنه استعمال اولنور وتوغ
که پادشاهلر وبیکلر اوکنجه سولرده کوتریلور ۴ توغ شاهی
رولتوغ موکب بود

نوع اول الجیم المفتوحة

آچاغ هنگام ووقت ترکی دلده داخی مستعملدر نته که چاغیدر
دیرلر بجات دلبرا کو بکرسنکر کو یا کم جبنت با غندر • جلوه قیل طاوس
وش صالن که حسنک چاغیدر • وجغ اور محکم معناسنه آل چالغ
اول آلت که بند کلری وقت اوتمات بوریموب او بینه ترکیده چالنج
دیدکلری با چچاغ بایغن بالیق چغ جیم عجمیله اوره محکم
عنکبوت معنا بعضلر اوره محکم آغجی دیشلر خانه عنکبوت معناسنه
تا چناغ نام تحریف ایله دوب جنغ دیدکلری فردوسی
چو خورشید بیداشد از پشت زاغ برآمد بکردار زرین چناغ جناغ

صحاح

صحاح عجم صاحب جیم عجمیله تصحیح ایلدی جیم عربیله ایرک دنکوسی
شمس فخری براسب توبتی خداوند ملک عجم • پروین ستام باشد و
خورشیدوم چناغ • اسدی هزار وصد وسی چناغ پلنگ
زهر کوهر آراسته رنکه رنک • فتحله داخی جرو پدر نکری جیزدی
اصحاب لغت قوش بورنی منقار معناسنه دیدیلر اما قیناغی اولماق
انسبدر زیرا جنک قوش قیناغی وآدم ورینجی جانورلر پنجه سنه
دیرلر دیو نقل ایتمشلر بو تقدیرجه معنای ترکیبی اوزره قیناغی اولمق
کرکدر

الجیم المکسورة

دا چراغ مشعله یانن اودک آدیدر حقیقتده آلت مخصوصه اطلاق
ایتدکلری مجازدر کمینی ابوالوفا در دا جرغ جیم عجمیله بلبان
دیدکلری شکاری قوش که عربجه صقر دیرلر شمس فخری که شکار چرغ
بایوز وباز وجرغ و پلنگ • دوان بر آذری بر پشت بادپایکوان

الجیم المضمومة

چغ جیم عجمیله بو بیندرق که اوکوزلرک بوینته بجوروب چفت سورلر
وعربه چکرلر وصوارتی نا چناغ ایکی دنکوسی فتحله داخی
روایت اولنمشدر وقدح دایمن بالیغی معناسنده نقل ایتشلر و
چوغ جیم عجمیله صوآروغی وبوینلدرق

نوع اول الخاء المفتوحة

ایه مرخایه مرغ قوش یمرده سی

نوع اول الدال المفتوحة

آ داغ دوا وعلامت که اودایله آدم وحیوانه ایدرلر کی معناسنه
ومطلقا نشان معناسنه داخی کلور شمس فخری بران خنکه چرخ نکاد
قدرشی • درکه استاره بکف الخضیب داغ • بهر داغ عکس از همه
بر حظ استواست • خورشید را بپیر مشرق نداد داغ • دا دیغ
تمتیک احمق معناسنه نقل ایتشلر دغ طاز دیمکدر مثلا باشنده قیل اولمیان
کشی یه دغ سر دیرلر واوت بتمیان یره طازلق یر دیرلر

الدال المکسورة

دی دریغ نقص وحیف شمس فخری شاه آفاق شیخ ابواسحق که شهی جز
بر دوست حیف ودریغ • وذرتنمی منع معناسنه ما دماغ بینی وبیدر

الذال المضمومة

دُوَ دروغ يلان كذب معناسنه فَ دفغ قندرده ديدكلري آدت
وَ دوغ آيران دينجم مخيض درلر ولبن حامض ديرلر وكَثّي ذا
دُوزاغ دوزاق فخ معناسنه

نوع اوّلده الراء المفتوحه

آ. راغ شول طاغ اتكي كه خضرا اوله ويوقشي واينشي اوله وباغ اچنده كي
چجه وكوشك بيت محض منشور نوبيان باغ • متوي بلبل شد • در
صوت داغ • ومطلقا طاغ اتكي وطاغ ذيه سي و بيكل صحرا و توزجكار
بيت كجا باغ بودي همه راغ بود • كجا باغ بيني همه راغ بود

الراء المكسوره

يَ دريغ كين معناسنه بيت جهان داست كردم ببرنده تيغ چرا دارم
از من بلد شاه دريغ

نوع اوّلده الزاء المفتوحه

آزاغ بودني قزل سياه قرغه وقوزغونه داغي ديرلر ومطلقا قار غ
جنسنه ديرلر عربده وفارسيده مستعمل لغتدر وبابا كوشسي
مثنوي برايم قصر دولتش ازدرغ بكذرد • شاهي دهد نسايه بم
خود چون هاي زاغ بيت عقابي را چو شد زاغ كلا نجهت
بوصف احال نيز اين سو ميكفت • دكر ملك جمشيد ازين معني
بر آشفت • عقابي كرد بازاغ كلا نجهت • رَوْ زروغ قجرمك
جشاء معناسنه والجزوق علت فواق معناسنه غَزْ زغزغ
تردد معناسنه وبابوز حيوانلرك حين غضبلرنده اولان دشلري
غجردیسي حضرت مولانای روی قدس سره مثنويده حضرت موسى
عليه الصلوة والسلامك عصاسي اژدها اولدوغي محلده بيورمشلر
بيت زغزغ دندان او دل ميشكست • جان شيران سيه مي
شد ز دست

الزاء المكسوره

يَ زيغ هصيركه دوشنورلر وهر دوشنجك فسنه يه ديرلر و
برصو قلقدركه بوكسنه دن بوكسنه يه كوكلنه حاصل اولور اسدي
زدرد فراق درد از زاغ زيغ • هوابسته از لشكر ماغ ميغ يمتد
زيغ زيغ ابجد زاء مجمله قيونك وحصيرك صداسي

نوع اوّلده السين المفتوحه

آدَ سارغ اونكوكي ديدكلري قوشجغز سادج معناسنه سا ير
تفصلي سارج لغتنده اولمشدر رَ آ ساغ كوربيده بايلني
اُو بَ سبغ وسيلة المقاصد صاحبي لغز معناسنه نقل ايتمش
صحاح عجم صاحبي ابو حجيد وآزو طاهر معناسنه نقل ايلدي
بو لغت سينندن مكرر بالاثه كه ثانيه حروف تهجيدر ويا ايله كه
آخر حروف تهجيدر جريدر تَ آ ستاغ وبالكسر قصر عورت عاقر
معناسنه واير سوز آت مثنوي هنكام بخشش از كرم بي دريغ
خويش • زر بدره جامه رزمه بكشكه بعد ستاغ رَىَ سريغ اوزم
سلمي ومطلقا سالم عنقود معناسنه ع ندارى زياعت سيبي دريغ
رَكَىَ سوريغ يعني مثله ديشي سغ بردرلو نبا دركه اوي اوزادسنه
يابار لوعجب ازغ ديرلر مَا رو ساروغ بعضلر بر نوع آق
منتردر باشي يمرده كبي اولورديشلر تحقيقي معيار جمانيده نبا تيست
برجاي نمناك برآيد چون كنار جاه وديوار حمام برآيد و در شورستانه
وصحراها نيز رويد مثل آلوي بزرك وآنچه در حمام رويد خورند وآنچه
در جايهاء ديكر رويد نخورند جهت آنكه مزاج زهر داشته باشد
وبعضي اورا ديوه خوانند

السين المكسوره

يآ سياغ ياء مجمله اكمك قاتغي ديجي صباغ وادام ديرلر
تَآ بتاغ قصر عورت عاقر معناسنه وكوشك قصر معناسنه وايرسوز
ات اسدي هزار دكر كرد كا ستاغ • بهر يك بر از نام ضحاك داغ •
مخلدا جي لغتدر وايلغون اغاجي واغاج بوداغي تَبَ سبيغ
ايالغ اوزرينه طوران نسنه نَىَ ستيغ طوغري اولان نسنه اوقده
وشكوده وسايرالرده نشا بر نسنه لرده مستعملدر مثنوي همچو وم
زهر سم آزاد • سرو ازو كشاده دست وستيغ • نه كه هركز بروم
نبادي تو تيغ • دوتايي نيادي به پيمان ستيغ • واجرا معناسنه
وطاغ باشنه داغي ديرلر اكري خا ايله ستيخ داغي لغتدر رَ دا سراغ
برلوع تنماجدر رَيَ سيغ اوزم صالغم فحله ومطلقا سالم عنقود
معناسنه داخي لغتدر فيدا سفيداغ فوه صاري طالاغ معناسنه ديرلر

یو سیوغ اوزم صالئم یری سیونغ مثله تجسیغ نزل وبلوک
وحجه او و ابو کوجک و آرزو پاک معناسنه یرسیموغ عنقا
عنقاء مغرب دیرلر بر قوشدر موجود الاسم معدوم الجسم حافظ
ای مکس حضرت سیمرغ نه جولانکه تست • عرض خود می بری و زحمت ما
میداری •

الشین المضمومة

بآ شباغ نایب و نافع آدمی قورمصاری قانتق کوسپنده سباغ
معناسنه نقل ایتمش ب شبغ اوُاوُسیتی و کوُجُ بالی دآ شراغ
مطلوب و تجسس و تفقد معناسنه • دیرشدکین جنبن سوده
اُلاغ • نه تو کعبتی کنم بتشهر سراغ • و بیتوککم عبیده ضالة معناسنه
داخی مرویدر ٤ ازک بوسم درجنبنه صحرا سراغ شغ ذرکو
عقبتی یزیون معناسنه اُلبنا قوبآ دیرلر . بومعنایه بجی یادلوک
یالو لغظنده مسطوردر وسقف خانه وصغر بوینوزی آندکه
نزیان چو دیدش سبک راست جست • سغ کاو بگرفت هر دو بدست
یکی زور کرد نشی بر تافت تفت • بکند وبیفکند وبیرد ورفت
صحاح عجم صاحب وکوُجُ معناسنه نقل ایتمش قرمغ قورد یاودیسی
بچه کرک معناسنه

نوع اولده الشین المفتوحة

ب جوا شب چراغ معنای ترکیبی بی بر جوهردر غشاندرکه کیجه
چراغ کبی دوشنلک ویره دیرلرکه جاو حسندن الماسله
یاقوتدن اولور لولودن داخی اولور جائزدر دیشلر حقیقتده
کورشی کمسنه یوقدر حکایتده سویلنور آ شناع صودة
یوزمک شناو معناسنه

المکسورة

شبردوغ کوزه نمه دیدکلری که سودی یوغرد ایله قارشدررلر
اکا دیرلر

الشین المضمومة

قرتا بو شترباوغ دوه قیتغی شتورغ دوه قوشی عبید
نقام و حاصل معناسنه شغ شوغ لفظندن مخففدر الده وایقده
کثرت شقدن بوینوزکبی صخت اولان بیر مثلا الده کنتره و
بیل وبالته صابندن و بوک تحملندن و غیر یدن حاصل اولور
وایاقده ایاق قابندن و کثرت سوردن حاصل اولور و صغر

بو

بوینوزی شمغ وزخرده کاو کم بصد دتنه • کرچه او واله سنه هست
وشغ • و آرزسنه شی قبل معناسنه ورتا شوتاغ قومده بتار
راوتدر شکوک اغاچی دیرلر وصار واغاج قوشوغ الده در
آیقده قبلنمش بیر شغ معناسنه شمه زبی بلوکد برخارا به بیجم
چو روی خصم شد پشتم از شوغ • وبآقدر صغیره دیدکلری آرد
بومعنایه سایرا سیمی ششم لغتنده مسطوردر

نوع اولده الغاء المفتوحة

آر فارغ بوش تهی معناسنه عبیدر زآ فراغ عبید وافت
معناسنه فارسیده صوق بیل بادبرد عبید حزن معناسنه شمس فخری
بکدم فراغ نیست ظغراز درکشی • از بیم آنکه بر سر او بکذرد فراغ
دیکر ظغرا نباشد فراغ از جفا بشی • که تا نکذرد بر سر بر بشی فراغی
وخالیدر دستر و فرستروغ مثله دستو فرستوغ قرلغوج
قرلنکه معناسنه فغ بت صنم معناسنه

الغاء المضمومة

دو فروغ آیدنلق و زیب و تابش معناسنه عبید دورف
٤ آنث فروغ چراغ صبح آمد فغ دوست ومعشوق معناسنه
عنصری کفتم فغان کم زتو ای فغ خوار بار • کفتا فغان بود
اندر جهان فغان • اسدی فغ ما درخ کفت کای ارجمند
درین بر نیابان ازجه ماندی نژند شمس فخری ماوراء النهر
بت صنم معناسنه دینی ساتر اصحاب لغت فغان ایلرساننده
بت معناسنه ماوراء النهر ده بانند مسته دیرلر دیشلر ومحبوبلره
داخی اطلاق اولنور

نوع اولده الکاف المفتوحة

ز کوزغ و بالضم زاء عجمیله وشنو دیدکلری بتی کادیر لوندندر
اطبا وعطارلر قاتلر موجوددر دتی کرنغ راء مهمله ایله کریز
معناسنه ذئی کرنغ قاچمق کریز و کویغ معناسنه آتا کلاغ
الاجه قارغه ابتغ معناسنه و قوزغون داخی اطلاق اولنور غراب
معناسنه بیت بجلد ذکر زاغ وکلاغ • از کلستان بخنکلستان کشد
قورغون قرغیه داخی دیرلر تا کناغ ایکد ابریشم تلی یا نخ معناسنه

شعر عدلتك بدان رسيد كه عنقاى كينه جوى از كوتكى ضعيف نبارد

دستد كناغ • وبضم الكاف سايرا بابسى بناغ لفظنده مسطوردر

وخود بيت معناسنه

الكاف المكسوره

ديكويغ كورز وكوبحتى وايراغ اولماق معناسنه ت كيغ كوزدن

آقان ايرينك وكريكده اولان قوردى چپق رمص معناسنه بيت

شكفت نيست اكو كيغ من بود احمر • بلى چو سرخ بود اشك سرخ باشد كيغ

شعر باد درچشم دشمنان درشت • مژه چون تيغ همچو زوبين كيغ

الكاف المضمومه

دى كويغ قاچق وقورتلمق معناسنه فاضل محقق بويله تحقيق ايلمشلركه

كويغك اصلى كريزدر تيغك اصلى تيز آميغك اصلى آميز اولدوغى

كبى كه محللرنده ذكر اولنمشدر زا جيمه تبديل اولنديلر لسان

فارسيده بو ايكى حرف بربرينه تبديل ايدرلر اسدى برآراست

جم زود راه كويغ • شبى جست تاريك وبارنده ميغ ت كوژغ

زاء عجميله بفتح الزاء وفتحها وشق ديدكلرى پشى كه اددبه برندن

در فتح كافله داخى مرويدر وشول سبزه كه حوضلر كنارنده بتر

تا كناغ تار ابريشم بو معنايه غيرى اديرى بناغ لفظنده يازلمشدر

وايلك تلى فتح كافله داخى مرويدر و كنكل قوردى ظهير فاريابى

كناغ چند ضعيفى زخون دل بتند • نجم آرى كه اين اطلس ست

آن سيفور • وقاتى ازغون معناسنه ق كويغ ديرسك برفتح

معناسنه وبيكد دشغ معناسنه

اللام المفتوحه

لاغ كنكل خوزنر خوئى ولعو معنا بيت عجب افسانه

وخوش لاغى كه دند برندژ وژه زاغى

اللام المضمومه

قولوغ طام يزالغى ويزالمغ وصاغمق حلب معناسنه امر مصلحدر

وصيغه امردر و وصف تركيبى وايچمك نته كيم مى لوغند ديرلر

ايچمى وصاغ معناسنه شعر ابواسحاق بادا كز نوالش •

زپستان طرب شيرى كنم لوغ •

نوع اول الميم المضمومه

آماغ قره بتكى ديدكلرى سياه قوشى كه صو بنار بالغى طوتر بودر قره بولق داخى ديرلر

تمى

شعر باحرز مدح او بلاغت كدز كنم • از آتش وزآب عنقد مثال

وماغ انورى لب چشمها پرخشنسار وماغ • زده صف شغا نه هم

دشت وراغ • واوردك مرغ آبى معناسنه وسنجتيانك دنيبرى

ذبلوك ايچ يوزى بو معنايه تركى دلده داخى شايعدر مرغزار و

چاير چمن معناسنه ده نقل اولنمشدر ق مرغ مرغول معناسنه دخى

شول قتم ودلكشا يردركه انده درلو درلو مرغولر اولمله مفتون

ايدرلر انورى براز مرغ مرغ كل سرخ وزرد • زنان ژوژ بندوكى

وروزكرد مغ ذربكز ذرف معناسنه وزرق وقراكو معناسنه

الميم المكسوره

ى ميغ بلوت سحاب معناسنه وقال ضباب معناسنه شعر

بسوى خسروى كه همچون مهر • نورباره زمين دانش ميغ •

الميم المضمومه

دمغ قوشى طير معناسنه مغ كبرا اوددطبان كافر مجوسى معناسنه

موغ لفظندن مخففدر عنصرى چوش رفت بردست وبستى

كرفت • هوا چو دماغ آتش پرستى كرفت شعر دنمى خرد

خليل آيين • درهمه باب كمترست ازمغ • وزنديق يعنى منكر قيامت

ومعز بوينوزى وذربكز ذرف معناسنه ص ق موغ آتش پرست

مغ مخففى در اكثر مستعمل اولان بودر

نوع اول النون المفتوحه

آناغ ق حصادى ونعتى قره انجاح معناسنه نقل ايلمشى تا

نباغ ايلكراوجى بناغ معناسنه ص تونشوغ آغزاغريسى

دواسى عنز تغتغ بربوبكر علما ادبحكيده اوراد انلر اقليمنده

استعمال اولنور بعض يرلرده مزور ديرلر براوچلى ورت يوكه

اولور بو لغت تائيله تفتغ ونونيله نغنغ مرويدر وسيله

المقاصد صاحب خطيب رستم مولوى نادن حكم فاتحلند • ايراد

ايدوب تفتغ يازمش سايرا هل لغت فا ايله يا عينيله اولدوغنى

ضبط اتمامشلر ايكيسنده داخى محل حكم زيرا حرف عينده حكم حرف

فا كلور وسيله صاحب نون بابنده حرف نوندن حكم عينى محللند •

كتوروب نغنغ يازمش سايرا صحاب لغت بازده قومزلر • عينى يافا

نباغ معناسنه ص ايلكراوجى

يا فا اولدوغى كذلك نامعلوم **غآ تغاغ** تخفه وقفا سكوكى آهيا
معناسنه بو لغت حوتا ايله كه ثالث حروف تهجيدر نقل اولنمشدر رضى
بوك ايله در **اسدى** مى زرد بد دربلورين تغاغ چو در آب
پاكه از نمايش چراغ • بو لغت شايع اولدوغى يرلرده بونزن ساغر
لردوزوب شراب ايچرلر بو سببدن شعرا ساغر معناسنه استعمال
ايدرلر غيرى يادلرى تغاغ لغظنده مسطوردر

النون المضمومه

وكلمه نولغو قوش منقارى

نوع اوله الواو المفتوحه

آرو واروغ كلكومك آروغ وجشاء معناسنه **آز وازغ**
خرما ايچى **زآ وزاغ** مثله **آ وزغ** راء مهمله ايله تركيده اركغ
ديدكلرى كه بر بويوك بند يا نمليوب صو چيقارلر اكنلر وباغلر
صوارلر ودكرمنلر يورلر عبد • بكر معناسنه اولصو كيدهجك
آرغه ورغ ديرلر بو نوع داخى لغتده لسان فارسيدر • واويله
بابار اسنده نواخى وتبادلوا واردر **اسدى** چنان كاب بر
همى ورادا ديند • كه از چوب ازخارد ورغى بر بنده **شمس فخرى**
ايدواى اكرعون جلال الحق والدين • دربيش چنين سيل حوادث
تهد ورغ • دكولجك غدير معناسنه **زو وروغ** كلكومك
واروغ لغظندن مخففدر **ز وزغ** زاء معجمه ايله كرتنكلاك
بر نوعدر وقور بغه بو معنايه غيرى آدلرى چاز لغظلده
يا زلشدر **شمس فخرى** دشمنش چون كشف بسنك درست • كرچه
در باركين بود چو وزغ • **زو وزوغ** مثله

الواو المضمومه

دى وريغ قيصر شهر لوندن بر شهر آديدر كه فرو پرويز
بهرام چو بيندن تا چوب قيصر روم واردقده يولى اول
شهره دوغرايوب اندن قيصره واردى **بيت** با براندر
آورد برنده تيغ • جهانجوى شد سوى را دوريغ •

نوع اوله الياء المفتوحه

آك يالغ بو بيوزدن دوزلمش قدح كه انوكله شراب ايچرلر

الدى

اسدى بديدش همان جاى بر تخت خوش يكى يالغ دكاله مى زرش
بو لغت يا ايله كه ثانى حروف تهجيدر نقل اولندى اصح بودركه يا
ايله دركه آخر حروف تهجيدر بعضلر بو يغوزدن بير قدحدر
سرخوشلق آفزنده • انوكله شراب ايچرلر ديو تخصيص ايلدى **آكو**
الوغ مثله **دك يرلغ** نشان پادشاهى توقيع معناسنه زبانه
خوارزمد • فرمان شاهه ديرلر يرليغ لغظندن مخففدر **ه**
دارى ازحق ملكت بى انتها • يرلغش الله يلدى من يشا **بوزنها**
جاى دريرلغ نم نوبسى يا سهاى تخت • خون شد دل جكر فرزندانا
وتشكرى • متعول اصلاحى ونقتى اوزره ديمشدر يا شد
يساق وچريك چرى عسكر معناسنهدر **دكى يرليغ** مثله

الياء المضمومه

وآ يوغ بويندوروق كه اوكوز بوينه كچوررلر **اسدى** ورايدون
كه بشش نو كوم دروغ • دروغ اندر آرد سرمى به يوغ •

باب الغا

نوع اوله الالف الممدوده

زد آزدف وبالفتح زاء معجمه آلوچ اغاجى ويشنهده ديرلر
عبد • زغزور معناسنه **صو آصف** حضرت سليمان عليه السلامك
وزير اعظمى آديدر كه ابن برخيا شمويلدر ابن لاوى بن يعقوب عليه السلام
اولادندن حضرت سليمان عليه السلامكه بوا في زينتنك دكوا عظمى
اولايدى **آف** آب معناسنه يا فايه تبديل اولنمشدر لسان كاز
شايعدر

الالف المقصوره

زد ازدف آلوچه اغاجى ويشنه عجم زغزور ديرلر نعمة الله
ممدوده ومقصوره بابنده كتوردى حليمى مقصوره بابنده ايراد
ايلمش نعمتى وطوشنجيل قوشنه ديرلر ديمش **سى اصعف** نعمتى
اون وبكرى منحنى معناسنه كه بلى بوكلمش ديرلردمش **ايغاف**
يا بكس خوارزم دلنده • يقا غمازه ديرلر

الالف المضمومه

سى اسقف خسيس معناسنه وبر بعجود دركه بيلى طونتن ونبي
نافعدر عبد • كافرلر قاضيسنه ديرلر **وآ اوف** اوفكنيف مثنا

نوع اولی الباء المفتوحة

ای آ پای باف جولاه نساج معناسنه شعر خاک بر سر تا کی بدا
کاشکی بودی سر شوی بانه پای باف زربوف قارتلچ معناسنه
رنجان بزبخاسف قوان بچکنلک آغی که القبا قاننده موجوددر
لغاتی بلبخاسف مثله

الباء المكسورة

بیجانیا بیچپای ناف کوبک بوروسی العیاذ بالله

الباء المضمومة

پوف اوفورمک پوف لفظندن مخففدر و اوفوردیمکدر
بوریا باف بوریاباف حصیر طوقوجی زبوف پوف معناسنه
بوف دا فی لغتدر الفاظ مترادفه دندر که لغتدر که اوده
یاقر و موم سویندر اهل بخارا اکثر بوفی استعمال ایدرلر

نوع اولی التاء المفتوحة

زتزف پنیر صوی و پنیر قوزدی و قاتق و قوروت که کشی
دیرلر تف اسم مصدردر تفتن دن تاب و حرارت
معناسنه شعر ای ملکی پناهی که ز رشک شرف تو اندر دل خورشید
بود روز و شبان تف • وبوغ یعنی بخار و تاب و اوده بالکلیه
معناسنه استعمال اولنور فائده تشدید و تخفیفی جایزدر لات
تلاتف چپل و بیکس بچی اولان کمسنه که ارلقدن پرهیز
ایلیوب کیرو یاپی یوررر لاتو تلاتوف مثله شعر
نباشد فیلسوف آنکس که باشد • بهر زشتی و ناپاکی تلاتوف
ت تشق پرده و جبنلک ناموسیه معناسنه و برقع معناسنه
دا فی مستعملدر زتزف کشی که آشه قویارلر و ترب
فجل معناسنه

التاء المضمومة

تف تو دیمکدر تفوعه ایلیح معناسنه و توکورمک عجم دشنیه
بر تو عرب تفو علیک دیر جامی دردم رافضی هر که بزروی
مرضا ننده تف • بادعه در حرامی انجم تف • روی خود راز
تف بیالاید • و زیف انفاس خوش فرساید • وزنه بر آیین
م و انجم • فارغند از تف و تف مردم • وتوغ یعنی بخار
و یاتقو صدا معناسنه واوفرمک تو توف یاتقو صدا

معناسنه

نوع اولی الجیم المفتوحة

اکفا جافجاف روسپی عورت و حیز اوغلان و مطلقا هرجایی
معناسنه که بجرسندیه قناعت ایتمز بوشکور زدانا شنیدم که
پیمان شکن • زن جافجافست و آسان فکن شعر نامکو بودی
که هم برخوردمی • زینجهان بچیبات جافجاف • وپادشاهلر
قوروسی که بعض یرلری سایر خلقی شکاردن و غیریدن
یاساغ ایدوب منع ایدرلر زجزف نکلس سنه المع

الحاء المفتوحة

زک حریف جوانمرد و یار و دوست و مقابل و مقارب مصاحب
معنالرینه نظامی آوری برحلال زادکیت • بروبجی وروکه
کیت • و هم صنعت و هم پیشه نظامی کشت عاجزکه چاره • چون سازد
نرد با صد حریف چون بازد نجاتی اونکه جمع وارمی یارا
وحریفک • بودفعه کعبتینی عمی نقد جانه آت

نوع اولی الخاء المفتوحة

زخوف کسرخا ایله سوزن قادشدری سویلین کیشی اصلده
عربیدر فارسیده داخی مستعملدر زخزف فتح راء عربیله
نقشی سفال معناسنه اصلده بو دخی عربی لغتدر فارسیده
داخی شایعدر حافظ جای آنست که خون موج زند در دل
لعل زین تغابن که خزف میشکند بازارش خنف قاوجار
دیدکلری یاغشی بیز که چاقمقدن اودی انکله طوترلر اسدی
لب کین کشان کافته زیر کف • زکرمای خورشید خفتان چو خنف
شعر آتش زنه و سنک شبانان تمادا • از المل افلاک دهد
جنح بزین خنف و بوعجب •

الدال المفتوحة

دف ساز یا نیحی آهنک طوتدقلری موفی مشهوردر نوع

الذال المضمومة

دف دجری که سازنده لر ساز یا نیحی چلادلر

نوع اولی الراء المفتوحة

رف اولکه اول لحبد دیوارلر یوزنده و هر کنارده او زرینه نسخه
قوما یچون ایدرلر عام تخفیف ایدوب زافه دیرلر عنصری

تصور کرده جامهٔ بقد برد رازل • فرهست دفعت موبرین طاق
همه رف • فا زفاف حنا • فا زواف دوه قوشی

نوع اولی الزاء المفتوحة

د زرف زاء معجمه ایله شین معجمه معناسنه جالینوس مخاکی باشد باآبی
بغایت عمیق دیش وبو بیتی ایراد ایلمش بیت بهنگام فکر تو
بارها آگرچه به بندم بسی حرف زرف وکذا ریگ معناسنه •
صد هزاران ماهی از دریای زرف • در دهان هر یکی دری شگرف
ذریک بیلیجی دیاجک یبرد دیمع زرف یا بدیر بیت جدا کرد
بی یوسف زرف یاب • زبیش زلیخا بشب جام خواب و
بویک معناسنه ده استعمال اولنور فردوسی اسدی اگرچه بیل
زرفست وکرکو شیر • قرار کند جوی بکم کشت شیر و
جوق معناسنه ده استعمال اولنور نظم همه شب وهم ابر و
هم باران زرف • این سه تاریکی غلط آرد شگرف دیگر
زان که درویشان ودای کنج ومال • روزی دارند زرف از
ذوالجلال • معنی ظاهر بودر که معنای ثانیده وثالثده استعاره
طریقیله استعمال اولنور ووسیلة المقاصد صاحب وجوقور
وتاریک معناسنه ده کلور دیمشلر نوباک زنده باف بلبل هزار
دستان معناسنه شمس کلبن جود شه ایران بباید مدح
خوان بزوی تو همچون زنده باف نوه وا زنده واف
مثله زبان فارسیده با ایله واو ارا سنده تبادل وتوافق وار در
وارادر ذکر اولنمشدر نظامی زنده واف از بهشت نامهٔ زند •
در شب آورده خوانده وهم چند • سکد زنگه ف ساز دفلک
بولی

الزاء المضمومة

ل زلف بکاق او زرنده اولان ساچ وبرچک

نوع اولی السین المفتوحة

جی سجیف ذه کاف سخیف ایله واحمق وجامهٔ تنک
کا سکاف ابریشم کلولهسی وبانمق کشی وبایکس لهبا سکم با
سکیدجی

السین المکسورة

سف دوش کا سکاف ابریشم کلولهسی وبانمق کشی منحله

داهی نقل اولنمشدر بجا سجاف برسجف دیدکلری نوا سفد
طبلدر که جدرلر فتح داله تف وضعف وزننه یلکو سمتکوف
کاف عجمیله سجنره ص عیزی آدلو نجوف لعظند مسطوردر

السین المضمومة

د سوف سکون دا ایله سموف همی تا تصحیف خواندن توان • ثرف را
بسوف حرف را بحرف • اوکشک شعله معناسنه دف سوفیدن بلجه
دیدکلری اوکشك عقننه دیرلر علیله دافی معلوله دافی الملاق اولنور
دو سوف اوکنرکه فو سعوف خراسانی دیدکلری سف بوکی
یا اویشی که دره ایدرلر اکا دیرلر لا سلاف کوکل شکر بک
عجبه خلجان معناسنه د سوف مبارز بهادر معناسنه

نوع اولی الشین المفتوحة

آ شاف اول نسنه در که مریضک مقعدنه علاج ایچون ایدرلر
دو شادوف سپرکه جاروب معناسنه واوزغان د شدف
طبل دهل معناسنه لذ شندف وبالضم مثله سموف از زهره
تو زهرهٔ رنج شود آب • چون نالم برآید زحصاف تو زشندف
بیت خود شیدن بوق وشندف بدان سان که غرید بیکبای کرك
وعضنفر

الشین المکسورة

کا شکاف یارق وشکافتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در وکلاوده ابریشم ومغاره کهف معناسنه اصحاب لغت
بویله نقل ایتمشلر • فاضل محقق دقائق الحقائق توجه بویله تحقیق ایتمشلر
که شکاف امر قدر ایرلمش ایکی پاره اولمش نخوده شکافته دیرلر
شکافتن یازمقدر نته که بو بیتده واقعدر بیت استره هر چند
زبان تیز یافت • موستر دمو نتوانند شکافت • شکومه بولندك تا
خوزد رجکده آچلدوغی وقت یارلمق بولنور شکاف شکافتن
لفظندن اسم فاعلده کلور وصف ترکیبی ده اولور نته که بو بیتده
واقع اولور بیت کشت خشک از فغان سقف شکاف ذاکرلر
را درون زلب تا تاف • موشکافده کی شکاف بو معنایه کلور
موشکاف معنای ترکیبی قبیلهٔ رجیدر استعاره طریقیله تحقیق
کلامده لذتیوع ایدن کمسنهیه موشکاف دیرلر ان شاء الله کاوش لفظنده بعض

تفصیلی دیلنور **کر شکرف** کاف عجمیله محتشم واولوکشی وغالب و
وایو نیک معناسنه **بیت** کرد هوا ردزان قصور شکرف جلوه کرهور
قامت الطاف • وایو حالنو اولان وجهت دجابک اولان کمنه
وقوی معناسنه **شمس** جز ازمدح شهنشه برون • نیا ورده ام
لفظ و معنی شکرف **بیت** از ین زمانه جانع وکردش شب و روز •
شکوفه کشت صبور وصبور کشت شکرف **نظامی** عروسان رباحین
دست برروی شکوفان شکوفه شانه دروی **بیت** کیبی قامتی
ما ز غایت جهل مانند نحزی شکرف وملتزم • **شکو شنکرف**
ترکیبده سنجود دیدکلری که شنج اندن اولور اصلاح اولنور
آزیلوب سرسخن وسرسوره لر انوکله یازیلور **بیت** قضا نشاند
یاقوت برکناره سیم اجل فشاند شنکرف درمیانه نیل لو
معنایه سایر اسامیسی زنجفر لفظنده مسطوردر وسپرغم
معناسنه **باب الصاد**

الصاد المفتوحة

آصاف طوری صاف لفظندن کفنغ اولنمشدر دیمشلر • فارسیده
داخی چوق استعمال اولنور **حافظ** کنون که برکف کل جام
باده صافست • بصد هزار زبان بلبلش در اوصافست •
مقابلی کدر در **سن** صاف از زنکه کدورت بود آینه من
هست صندوق صفا سینه بی کینه من **دصوف** مشهور
اینجو قابنه دیرلر اما حقیقتده مهره وزحیان قولاغی وسایر
انوککب نه وار ایسه جمیعنه صدف اطلاق اولنور

الصاد المکسورة

درف صاف وخالص نسنه که غیر ایله ممزوج اولمایه شراب
صرف کبی دیدیلر فارسیده داخی مستعملدر **باب الطاء**

الطاء المفتوحة

دطرف سکون را ایله بویلدز آدیدر ومنازل قمردن بر نسنه
آدیدر ودیمیده کوز چشم معناسنه وکوز قپاغنی دوندرمک
وحرکت ایتدرمک فتح را ایله کنار معناسنه

الغین المفتوحة

غف موی جعد بورمق ساچ **شمس** مشاطه بود دست
ظلم چون بکشاید • در معرکه از باد صبا رایت تو غف **قطع**
بر سر آن سر برهنه موی غف • دود دل کز آتش خدنش بتف
یکنو فیلسوف لسان یونانیده محبت حکمت معناسنه در

القاف المفتوحة

آ قاف قوری خشک معناسنه وبر طاغ آدیدر که دنیایی احاطه
ایتمشدر **شمس** شیخ ابو اسحاق کز تیغش فتد • روز هیجا در
چکار قاف کاف • **قف** بر نوع قالدر دشتی کبی

نوع اوله الکاف المفتوحة

آکاف شکاف معناسنه وکافتن لفظندن اسم مصدردر وصیغه
امر ووصف ترکیبیدر ودیوار دلوکی وقابو یاریغی ولاف اوریجی
وکندوی مدح ایتمک یغنی وتورد کرک معناسنه وقدوز قورد
معناسنه ده کلور دیشی فاضل محقق دماتی کتابنده بو بیته کتب
وتدقیق ایتمشلر که کاف یازیقدر کافتن دن مشتقدر معنای
کافتن یارمقدر بیته که بو بیتده ظاهردر **بیت** ویا بازکام
زمین را زهم • برهنه شان بخاک اندرون بیش وکم • کاف اسم فاعل
ده کلور فعل مذکوردن یاریجی معناسنه اوردکلور یار معناسنه
بیته که بو بیتده واقعدر **بیت** کشاو زر وآهنکر وبایی باف
چو پیکار رماننده سرنشان بکاف • کاف ایله شکاف کرمعنالری
وبوبنه قریب اولماغیله ابو منصور اسدی وشمس فخری آنی نوف
انما شعردر بحر الغرائب صاحبیده انلره تقلیدا شعردر کاف
معنایی که یارقدر آیریلوب کیتمک لازم دکلدر شکافده اولمعنا
معتبردر لسان عربیده فضم ایله قصم کبیدر ذکر اولنان
کاف ایله شکاف کرمعنای حقیقیدر بورمجازا اهرها آخذه استعمال
اولنمق جایزدر اراولنده علاقه مجازیه ظاهردر **کی کالیف**
یا بلمش ساچ **آکرف** فره صاق زرفت معناسنه **شمس** همی تا
بتصحیف خوانند توان • سرکف را بزکف وخرد را بخرف • رخ
دوستان تو بادا سعید • دل دشمنان تو بادا کرف • وبعضلر تبوجیبر

کشه اوردقلری سواده دیرلر دیدیلر شمس فخری بن دست ترست
دیتی حلیمی ضم کاف ایله و سکون راء مهمله ایله استعمال اولنور دیو
ذکر اولان لفظک بیت ثانیسنی شاهد کتورمش شمس فخری کرف
قافیه سنده کتوردیکی حلیمینک ضم کاف ایله استعمال اولنور دیو تصحیح
اللادوکی وجهله صحیح اولور تَ کرف و بالضم زاء معجمه ایله نعتی
وترد حصاری شله دیدیلر تَکَ کثف فتح شینله قیلو بغچه سنک
پشت عبیده شحمنا ز معناسنه غیری آدلری آنده یازلشدر
بیت برسر کشف لو کشف آنرا کجاست دسته • کز پوست
یا برون نهاد دست جون کشف • دیتوق بزدق کف کونبک
و عبیده آیه معناسنه در

الکاف المضمومة

دَتَ کُرُف رانک سکونی و سینک فتحی سیل افصح در دوبیت
لقاسی و توقه و بتوق قطن معناسنه نعتی وجفت وعورتلر
حیض وقتنده دوتدقلری بیزه داخی دیرلر یعنی زا کراف
کاف جمیله بیهوده و باطل سوز و عبث وهمل ایشی شمس فخری
ای دل آخر چند از ین طبع ملول • وی زبان تا چند ازین قول کراف
تَ کروف رفت دیا تیو بجبر کشه اوردقلری سواد فحلا دخی رواست
اولنشدر تَو کشوف کشوفتن لفظندن که طفقنن نزینق
معناسنه در اسم مصدردر و صیغه امر و وصف ترکیبیدر
انتدی فلا دیده درکشور افتاده نوف • ازاله زخم و آن حمله
صف کشوف • کف کوف لفظندن مخففدر وَ کوف شمس فخری
جغد و بوم و کوف هوهه یکیست دیمش سائر اصحاب لغت
اوکی دیدکلری برتیجی نو یوک قوشی که کیجه ایله اوچار عربجه هامه
دیرلر دیدیلر فاضل محنوع بوبله کمتی اینلرکه کوف بر قوشدر
طاغلرده اسوز بر برده اولور ترکی اکا ازغوشی دیرلر که بو
بیتده ظاهر در بیت هما الملک ودین کاندرد یارشی • ندارد هیچ
مأوی و نیو کوف • دیار ندد اسیز بیراولمادغندن کنایه بیدر و
یا لغوکه طاغ ارالرنده صدادن ظاهر اولور کشوف شاهدینه
ابزاد اولنان بیتدن معلوم در نوع اوله اللام المفتوحة

لاف

لاف اوکنمک معناسنه اسم مصدردر شمس فخری هست عادی
ز افتش از حیف و بیل هست خالی خصلتش از کبر و لاف
وصیغه امر و وصف ترکیبیده در نعتی ودیا و زرق معناسنه
داخی استعمال اولنور دیمش

اللام المکسورة

تَ لیف فطیفه جلد فرنجه سی ودلاکلر صابونله قوللاندقلری
دوجی ترکیبده ده لیف دیرلر و خرما ایپی و هراوت که انوکه
کوکی و اوشنی تیل تیل اولا و آبکیر معناسنه

اللام المضمومة

وَ لوف براوت آدیدر اطبا قاننده مو وفدر ترکیده
بیلان یاصدوغی و آیو پانجی و قولنجی چوکی و توزت
قولاغی دیرلر و فیل قولاقلو آدم

نوع اوله المیم المضمومة

مشک ناف مشک کوبکی وتَا موتاف فیلدن جوال
اشلینه دیرلر موتاب معناسنه موتاف اصلنده موتابلدر بابوکه
نایه تبدیلی لسان فارسیده شایعدر

نوع اوله النون المفتوحة

الَم ناطف بشمینه حلوا و آق قوزلو حلوا و دبله که اکثر
بیرامده بشورلر آ ناف کوبک نافه داخی دیرلر و کوبک
مسکنه داخی مجازا اطلاق اولنور و دکمی یا صدف
2. نجف بر بیر آدیدر **النون المکسورة**
شا نشاف پیمکیس وایچمکیس و صوسز دیمکدر طا
نطاف آق حلوا ناطف معناسنه ص تخریف دیبندک
وکوکندن قوبمش نسنه و کوفه یاننده بر شهر آدیدر

النون المضمومة

وَ نوف یا نعو صدا معناسنه وایچی مجوف اولان بیر
شمس فخری زچاه و کوه درآمد جوابش • زرعد لش چون فتاد اندر
جهان نوف • عنصری از تک اسب و بانک و نعره مرد • کوه
پر نوف شد هوا پر گرد • و طاغدن کلان یانقور ص

نوع اوله الواو المفتوحة

آز وازف تخیل او سجک عللیر وازو معناسنه

نوع اوله الهاء المفتوحة

د هدف اوق نشانی عربلر بیچه معنالره داخی واردر فارسیده ذکر اولنسه همان اوق نشانی مراد اولور آماج معناسنه

تر هرف دیشی تمام دوزنه طوارکه سنی کامل اولور

نوع اوله الیاء المضمومة

و یوف یوف و نوف معناسنه ویوف استعمالی اکثر معدومده شایعدر **بیت** اکر صد طبیبست و صد فیلسوف هم آن کشته هوف وهم این کشته یوف معنی بیت بو فقیرک خاطر فاترینه لایح اولدوغی اوزره عمل طبیب بربادر و فیلسوف بالکلیه معدومدر بوتعبیرده اشارت اولا که طبک فی الجمله وجودی واردر اما فلسفه مطلقا باطل و معدومدر والله اعلم

باب القاف

نوع اوله الالف المفتوحة

اکرچه ارباب لغات قافده بعض لغات نقل ایتمشلردر اکثری تفحص اولونسه یا عربیدن منقولدر مثلا قفا و قد و قامت و قبا کبی عربیدن منقوللر فارسی لغتلرده یازرلر یا غلط مشهور قبیلندندر قاف ساکن اواخر کلمه علامت تصغیردر هر اسمک آخرنده هاء علامت اولسه تعریب اولندقده اکثر بودرکه اخرکی حرف الفه اولی حرف بیرینه بیر جیم ساکن کتوررلر یا بوغ بنفشج کبی آخری حرف الف اولی حرف جیمده مفصلا ذکر اولنمشدر کاه اولورقاف ساکن کتوررلر بورق و بیدق کبی **ک آلق** آل لغظنک معربیدر که طوشنجیلر دیدکلری بوبوک بر بخچی قوشدر که جمیع بخچی قوشلره سروریدر و بعضی عقاب دیرلر **بک آبق** ایکی لغتلو اکثر طوارده و آق ایله بیاضده استعمال اولنور **بیت** چون تک ابلق بتمامی رسید غاشیه داری بنظامی رسید مطلوع ذکراولد

آق ایله قره الاجه لی آت مراد اولنور نته که بیت مذکوردن ظاهردر **آزادخلق** تمام خلقت معناسنه **زدها ازدهاق** ازدهاک لفظنک معربیدر و اول ضحاک بن مرداس ناپاکدرکه پادشاهلردن اول جهانده ظلم و ستمه اول ابتدا ایتمشدر ان شاء الله تفصیلی ازدهاک لفظنده اولنور **تا اتاق** کبیلر باشی نعتی موبله نقل ایتمش دیمیش که توتان معناسنه

الالف المکسورة

تا اِناق بر یرده عادیت اوتوران کمسنه ایقا معناسنه و ترکیده امین معناسنه **یقا ایقاق** لسان خوارزمده قوجی عماز معناسنه

الالف المضمومة

رتا اُرتاق لغت خوارزمده بازرکان معناسنه در ترکیده شریک معناسنه **ش اُبشق** دارولردن براوت آدیدر اطبا قاننده موجوددر

نوع اوله الباء المفتوحة

ادمق بادمشق کون طوغندن اسن یل **استقا باستقاق** خوارزم لغتنده شحنه و نایب معناسنه **باستیق** قولده مشترکه طریدنه اشاعه اولان طوردرکه ترکیده بورکه طری دیرلر سیلاده اشاعه اولان اوجاع و امراض اطبا اندن قالب اولورلر **خنا بخناق** قولغه دیدکلری دوردن تا قیرکه جنککو ننده باشه کیرلر **بیت** اکرنه ترک فلک پیش اوکمر بندده فلکن بجای کله بر سوش بند بخناق غالبا چغتای لغتیدر **رکی بررکی** ناشناس معناسنه **رقو برقوق** زردالو و یا خود مرجم ادکه **روا برواق** جریش اوتی خشی معناسنه **غلتا بغلتاق** تکلمه قفتان **محمد عصار** زسروش بافت بالایی بغلتاق بوغیش سروازی بافت قبیاق **غلطا بغلطاق** مثله **نداق بنداق** فلندرناجی غالبا عربیدر **تو بنو** اعضاده قزل و یا خود آواق نقطه لردرکه ظاهر اولور غالبا عربیدر ازدر ضدلر عربیلر و فارسیده و ترکیده ده مستعملدر **بیدق بیدوق** شطرنج پیادهسی **برق بیرق** ترکیده بیرق دیرلر صنجقلره و سایر بیرلرد

وضع ایدرلر **الباء المضمومة**

ك بلق صو **بر بندق** فندق **وغا بوزاه** بوزغ دیدکلری
مشهور طعام **و بوق** بو دیکه چلولر نعمتی ونای عراقیه داخی
درلر و **التاء المضمومة**

نت تتق بوزه دوتیلان بچه برقمع معناسنه ویرده وچینلکلر
عبیدر **وغا تومغاق** صحاح عجم معناسنه باج معناسنه نقل ایلدی

التاء المفتوحة

یا تیاق پاسبان **بیت** طلایه برون شد برد داشتن
تیاق بنوبت نکه داشتن **بیت** چند سالم تیاق داری کرد
راست بازی وراست کاری کرد

التاء المكسورة

ترزیق دوزمه یلان وخیر اصفهان لغتیدر

نوع اول الجیم المفتوحة

رکا جارطاق عامه تحریف ایدوب جرداق دیدکلری

چهارطاق مثله علا **الجیم المضمومة**

ما جماق چوماق لفظندن مخففدر ترکیده داخی مستعملدر
نا جمان جیم عجمله بوغز اغربسی **وقا چومان** چماق
معناسنه علا **چاقا چاق چانچان چقا چاق**
اوچ وجهله استعمال اولنور اوزی کافله داخی لغتدر برقانی لسنه
برقانی نسنیه دوتمقدن حاصل اولان صوتک حکایتیدر
واک جوالق خرقه معناسنه وجوالیقها اصح فتحله در **وس**
جوسق کشک **و جوق** بولوک

نوع اول الخاء المفتوحة

نت ختو برنوع غایتده مرغوب کمکلدر آغوی دفع ایدرهر
طعام وشراب که زهرلو اوله آنوک اوزرینه قوسالر ذرلر دیرلرکه
کوکدنکه آنی سکو کیدر و دیرلرکه بوینوزیدر که الننده
بیر اولور هندوستان جزیره لرنده صودن چیقار و دیر
لرکه کرکدن اولدرکه روزکار آنی چوریوب دوکلور وکموکی
کونه فارتو باتر یاخو آغزو دیلوب آنورلر اندن طرافلر وقدحلر

وسایر آلتلر دوزرلر و بعضلر شویله نقل ایدیلرکه ولایت چینده
زنج اقلیمی مابیننده چولکرو خرابلق ایسیز یرلر واردر اول اراده
بعضی آدمی و شیلکر بوقدر انده طاغ کبی بر عظیم الجثه قوشلر اولور
ختو دیرلر بو وصف و ذکر اولنان کمک انوکدر دیرلر ابرهیم سندا
بندن شویله نقل ایدرلرکه برجماعت صحرای ولایت چینده تجارت
طریقیله کیدرکن ناکاه دکوز طونلدی رفیقلرینک جمیعسی بنیت
لرندن اینوب یوزلری اوزرینه یاتدیلر تا که کونه کیروآچلدی
بونلردن حالی استفسار ایتدکده ختو دیرلر کوه الوندتمالی بر
بوبوکه قوشدر دیو ذکر اولنان اوصافله وصف ایلدیلر برکتابده
داخی قرن الختو تعالی قرن افعی دیو نقل ولنمش انلدن بچاق
صابی دوزرلر بکلرکوترلر طعام وشرابلرده سملری اولنجاق
اوزرینه قورلر زهرلو ایسه کورلر ختوداخی دیرلر **دب غزیق**
نباتاتدندر براوتدر ایکیدرلو اولور آق وسیاه قرامسد عرب غربوع
اسود دیر عجم خربق سیاه دیرلسان ترکیده کزلی دیرلر بعض یرلرده
طنه قیرن دیرلر و آتعنه عرب خربق ابیض دیر عجم خربق سفید
دیر ترکیده مارلجی دیرلر وبعض یرلرده کلنکاج دیرلر بعضی
طبیبلر برص شوق کبی اوت اولور بعضی طبیبلر مشتق جتالی براوتدر
اتی قنغوسی واردر دیتکرلیغلری واردر خربق ابیض اولدر دیرلر
وبعضی عشابلر دیدکلری کبی براوانجی دکتلو اوچی سوری بیراقلو
براوتدر بیراغنکز ادستند . قزلجی بیشجاکی بتر کوکینک لولوک
بیتی اولور خربق ابیض بودر دیدیلر اصح بودرکه خربق ابیض
مارلجی دیدکلریدر **نز خندق** باغ وبستان وحصارلر
جوانبنده قازدقلری که عامه تحریف ایدوب هندک دیرلر **ورن**
خورنق خورنه لغتلک معربیدر شول بنای واسع دیرلرکه انده
قصرلر وتابخانلر وباغ وبستانلر وکلزارو مقدار ازاد اولوب
اطرافی سور ایچنده اولا **الخاء المكسورة**

ي خیق تولوکه خیو معناسنه **وک خزنق** چرکین و
بیشکیجی ص **نوع اول الذال المفتوحة** الصحاح
آك دانق بکسر النون وفتحها سدس الدرهم معرب دانکدر کذا فی مختار

آ دلق صوفیلر خرقه‌سی حافظ ساغرمی بر کیمه ویر تا بزود
بر کشم این دلق ازرق فام را

الدال المكسورة

ب دبق کوچک که اغاج قوریجق بتر بعض یرلرده پرچ
وبعض یرلرده پونغ دیرلر قوش طوتدقلری اولور ترکیده
اوکسه دیدکلری نوع یپشدر نوسیبدن اوکسه داخی
دبق دیرلر ترکیده یلم فتره داخی دیرلر تو دبوق مثله

نوع اوله الراء المفتوحة

تی دبق مثله
آو راوق بونسه‌نک صافیسی رق دری که اوستنه
یازو یازرلر عربیدر آم رمق بقیة روح که بدنده در
جان اثری یرلر عربیدر فارسیده داخی مستعملدر وآ زوق
بالکل کوجبدن صیزوب التنده اکرین وهرنسنه‌نک
صافیسنه دیرلر ترکیده داخی مستعملدر وچارداق که
دیرکه وعموده اوزرینه یاپرلر ومطلقا یوکسک یا یلان اوده
دیرلر بالاخانه معناسنه نعتی وسقف مقدم البیت دیمش
عربیدر حافظ رواق منظر چشم من آشیانه تست
کرم نما وفرود آی که خانه خانه تست ● زونق
یزاشق

وصمغ اغاجی

الراء المكسورة

ی ریق توکرک آغز یاری مفتاح الادب و دینده اوترکی معنا
نقل اولنمشدر عربیدر

الراء المضمومة

ستا رستاق بازار رسته معناسنه وکویی واوبا وبرکوی
که انجمع بازاری اوله سته رستق بغدادده تقیاچار
قربنده بر مدرسه‌نک آدیدر علما مشهوردر

نوع اوله السين المفتوحة

آر سارق چراکه سنزلی جام انجید رموم کبی بارز د
سدق سنده لغتنک معربیدر بهمن آبنک اونجی کوننیدر
تفصیلی انده مذکوردر رکا سرلماق عامه تخفیف ایدوب
چارداق دیدکلری تم سرمق سرمه لغتنک معربیدر
سرکین دیدکلری اوت واکر دیدکلری دارو وقویون

صوفنی

صوفنی حلبی حق بودرکه سوق سرکین دیدکلری اوت دکلدر
عربیدر دیمش

السين المضمومة

لا سلاق فصیح زبان وایشی صول اليله اشلیان کمسنه
عامه تخفیفا ایدوب صلوق دیرلر ما سماق اول معروف
نسنه درکه اکشیجه اولور بعض طعام اوزرینه اکرلر

نوع اوله الشين المفتوحة

آبور شابورق پولاد کبی بر نوع برکز درده صوینی کندورر
صوورر چکن یکیرور وبعض یرلرده اکاستی دیرلر یزد
شیزرق بعضلر دیرلرکه یراسه که عجمه خشاتی وطوا طه
دیرلر انک زنبیلیدر وبعضلر سودکیدر وبعضلر شدیدر
دیدیلر زیراکه یراسه‌نک قولاغی واردر حدیث شریفده کل
اذون ولود وکل صموخ بیوض وارد اولمشدر صح ضم
سمله قولاق دلکلرینه دیرلر غایتده حاد ویابس در ربع درهمی
ایچلر مثانه‌ده اولان طاشی پاره‌لر وکوزده اولان آقی
کیدرور کوزه چکسلر لسان بثلی دد کسله داخی لغتدر ق
شوهق یلان

الشين المكسورة

لنا شلتاق برکشییه ایاق طولاشمق افترا وبهتان ایتمک
وغوغا وقارقشه ایتمک برز شیزرق یراسه زنبیلی یابیدی
یابودکی فتحه داخی رویدر

نوع اوله الصاد المفتوحة

ندو صندوق بونسنه که ایچنده نسنه حفظ اولنور
ترکیده ده صندق دیرلر ومعا یرده بوتی نایتروغی بیرک
که چتارلر اکا داخی اطلاق اولنور

نوع اوله الطاء المفتوحة

آ طاق نصفندر ده وچارطاق بومعنایه سایر ابنیه‌سی آنکه
یازلمشدر وکمر وقات معناسنه که یک طاق ودو طاق
وسه طاق دیرلر وتک فرد معناسنه کمال اصفهانی طاق
رواقم زنکی طاق بود خود بجهان طاق بنودست دو ی
آب طابق تاوه حقیقتده تابه لغتنک معربیدر نسه

وكر بدوزخيان ذرده زمهر تو تابد • كنند رقص در آتش چو
دانه بر سر طابق طلق بر نوع بتمتی طاشدر صفایحی براق وشفاف
قات اولور آغی اولور وقرازه عی اولور كوكب الارض
معناسنه قال ابن عم الرسول وزوج البتول كرم الله وجهه
من حل الطلق استغنی عن الخالق تركيده اوزن بولیدیرلر
انكی ضرب بركيه براغورلر قار وبوز كبی آریر آق شئدر
بكزر اولور بعض مرضه دوادر طاشوق كوكنیك چچكی

الطاء المكسورة

طراقا طراق ایكی بویك قاتی نسنه بر برینه طوقنادقده حاصل
اولان صوتدن حكایتدر هاتفی طراقا طراق كران سنگها
همی رفت هرسو بزسنكها

الطاء المضمومة

طمطراق عظمت وحشمت

نوع اوله العین المفتوحة

عقعق سقسغان قوشی عربیدر فارسی قوالعظندر
بازلشدر عتیق اعلاسی زرد خام اولور قلت قدری
سكز تنذندر معدنی ولایت یمندر برنیجه لون اولور كوترمسی
غایتده ایودر خاصیتی چوقدر كوترن كمسنه خصملرینه
مظفر ومنصور اولور مكرلری شدتندن خلاص بولور بر
كمسنه عقیق خاتم اوزره وما توفیقی الا بالله قازدروب
بیله كوترسه منافعی قابل تحریر وممكن تقریر دكلدر وبد
خلق ومغضوب اولان كمسنه كوترسه اخلاق حمیده
تحصیل ایدر چراغندن دكین قان اوزرینه دوكوب
اكسه لر سدّ ایدر كحلده قوت باصره یه زیاده ایدر
سایر خواص ومنافعی چوقدر اوله عینی المضمومة

عبوق كیجه ایچلن شرابه دیرلر صبوح صباح ایچلن شرابه
دیرلر ایكیسی ده عربیدر لكن فارسیده داخی شایعدر

غراب ابلق سقسغان دیدكلری قوشدر عقعق داخی
دیرلر عفونت اولان یرلرده تخلق ایده دورلر توالده
ترك

تركا ایدرلر اول یردن عفونت دفع اولدقده كیرو آشیانه
لرینه كلورلر تجربه اولنمشدر سایر اسامیسی قرنا العقلده مسطور
در

نوع اوله القاف المفتوحة

قپچاقا قیپاق خوارزم لسانجه بر نوع ثاقبه درکه یانلرینه
محبوبلر كیرلر محمد عصّار زسر روشی یافت بالایی بخلتاق
بزقشی سروازی كرد قیپاق

نوع اوله الكاف المفتوحة

اتوكا بوق قولتق كه تاوق وكوكرجن انده برده لر واستعاره
طریقیله جمیع قوشلر یواسندن استعمال اولنور كابوك معناسنه
محبوب العارفیننده مطلقا مرغ خانه یه دیرلردمش

اللام المفتوحة

قلق لقلق لكلك قوشی كه جمیع قوشلرك شیخیدر شیخ الطیور
دیرلر عفونت ارض وهوا اولان یرلرده اصلا طورمز
تجار سقسغان داخی اویله در تجربه اولنمشدر وبابسی اولان
یرلرده یوالرن ترك ایدرلر اصلا كورولر عفونت برطرف
اولدقده كیرو مكانلرینه كلورلر

نوع اوله المیم المفتوحة

طرق ماطرق پرسیان دارو دیدكلری اوتكه اطبا قاتنده
معروفدر عصاء الراعی وشوك الغول وكزبرة البیر وكزبرة الغنا
دیرلر مخو مخوق علم باشی

المیم المضمومة

مشاق مشتاق فندقكار مرزغوق تخفیف را ایله زیب وزینت
عوق اولمش ایزوایاوان بیت خوش برآرم جهان درد
نظار راه روان • مكر اسب سیه وزینك نغوده نكنیم • دانكه بیع
داخی جاپزدر بیت نه برقبای حریرم نه قصبت طراز • نه بر
كمیت روانم موقفت لجام

نوع اوله النون المفتوحة

تبق نبق قرنجق دیدكلری یمشن وكوكنار ضخاشی معناسنه نعمی
ایز واوزا التی ا ولمق معناسنه • كلور دیمش ترنسق فتح سینله
براسلوب لعدریشه اولمق عربیدر

نوع اوله الواو المفتوحة

اقوا واقواق هندوستان جزیره‌لرنده لانیه آدلو بر طائفه بر نوع اغاج آدیدر بوی یوز ذراع مقداری اولور یقتی قلقان کبی زنگاری یاپراقلری اولور اول یپراقلرکه آدم باشی کبی باشی وقولاقلری وکوزی وبورنی اولور تجانب برقاتی یییل اتّسه بو یپراقلری اکیلور یالدورنه ایتر اول باشدن واقواق اوازی کلور کرشاسب نامه‌ده اسدی طوسی بویله نقل ایدر نظم هفته چو را لذ ذا ز انجا بکام بکوهی رسید او لانیه نام جزیری بپهنای کشور برش هم بیشه ء واقواق از برش بیالا ز صد رش فزون هر درخت بمه درسر و بیخ در سنک سخت هم برکشان بهس و زنکار کون ز کیلی سپرها به پهنا فزون ابر هر یکی چون سر مرد مان بر و چشم و بینی وکوش و دهان چوناکه و زیدی یکی باد تیز ازان بیشه برخاستی رستخیز سر شاخها سوی ساق آمدی وزان هر سری واق واق آمدی

ام واق مجنون وفرهاد کبی مشهور عاشقلردندر محبوبه‌سنک آدی عذرادر ژنگ ورنگ خورنق معناسنه اول مشهور سرایدرکه بهرام کور انده بسلنمشدر خوبلقده نظیری اولمامغین ضرب المثل اولمشدر خورنقدن مخففدر و رونق معناسنه‌ده استعاره اولنور ژروژق راء عجمیله اکرو کوزاوی وقارش وزنخ معناسنه سنق وسنق سکون ایله آلتنجی صاعددر که ونده آلتمش ایکی بیک درت یوز درهمدر که ایکی یوز قرق متی اولور شاوشاق حزرده معناسنه واول مشهور جانوردرکه معتبر کرکی اولور وتکلف قفتان وخادم خدمتکار معناسنه بیت زهی شهنشه انجم ترا کمینه غلام زهی بهار زبنجم ترا کهینه وشاق جامی چه از شیرین وشاقان شکرخند چه اززرین کلاهان کمربند شق وشق ذکر اولنان مشهوردرکه دیرلر شوشون هملدر قوا وقواق واقواق لفظندن مخففدر بیت هربدنفس که آید درمقام ازرقیبش هر مویی بنالد همچون درخت وقواق

وجمله ایدر ... ضبط ... م ... آ...

نوع اوله الياء التحتية

هی ایلک غزه یغلق تیر ست عقاب یغلق زاغ آشیان تو مرغیست که میدرد دل دشمن باهنین منقاره آم یلغی قفقان بزیجی ویر کاجلو تاتار قفقانی ژندا بیرنداق خام ذریکه الوب یولادلر ایدرلر واق تاصیه وترشه وصمه دری

باب الكاف

نوع اوله الالف الممدودة

بنا آتاک انجینه صوسیکتی دیکلدر تاک لفظنده بو محلی منایب تفصیل واردر ذرنه آذرنگ تارومارو دمار وهلاک کک ومحنت وعقده وشکل صعب نسنه وبویوک بزرک معنا بوشکور زفرزند برجان تنت آذرنگ تو از بهر او روز وشب چون نهنگ حلیمی غم ومحنت معناسنه ذال معجمه ایله یازوب سایر معنالرینی بفتح الدال المهملة دیو تصحیح ایتمش اسدی شکفته کل نو شکفته رسنگ بسی بود هرکون نره آذرنگ درا آراک مسواک اغاجی خمط معناسنه النکر جدی وفقه جایز دردر رنه آرنگ درلو کونه معناسنه حق بودرکه آرنگ رنگ معناسنه‌در ازرو آرنگ کرفت دیرلر یعنی انذن رنگ آلای دیمک اولور کمال اصفهانی ای عجب شمشیر خسرو از چه سبز آرنگ شد چون هم ساله ز خون خصم می یابد خوش غیری آدری انده مسطوردر ودیرسکه مرفق معناسنه توبیب ایدوب آدیخ دیرلر عیری آدلری انده مسطوردر اما شمس فخری شرنگ ونیرنگ وخرچنگ قافیه‌سنده قمر الفلک کتوروب بو بیتی انشا ایتمش بیت اکر قلم ز جواد کفت کهرباشد سزد که کرد هشتین زهمشین ارنگ زفندا ازفنداک وبالعقص الکم شغال قوس قزح معناسنه لطیفی میغ چون پنبه باد چون ندافی آزفنداک چون درونه او غیری آدلری سرپر لغتلنده یازلمشدر ژنه آژنگ زاء عجمیله آژنگ وبوزک بورو شغنه دیرلر کرک خشم وغضبدن عارض اولسون کرک پیشا عهدن طبیعته عارض اولسون بیت تو با دشمنان رخ

دوازن بتقصير المتر...

بر آزنک دار • بد اندیش را چهره برزنک دار کاتبی دخی
که بیت مرکب بجای دکاهت • ترنج وار ز آسیب باد بر آزنک
ک آنک اکچوق علتندن دیرلر فواق معناسنه آنک فتح نونله
اونجق دیمکدر آن لفظنک آخرنه کاف تصغیر لاحق اولشدر
کاه اولور الفی حذف ایدوب لنک دیرلر واو ایکیسی ودیمنه
واوسنه معناسنه • ه آهک آکچی که انوکله بنالر بیارلر
وکج وفراغه بوزه معناسنه هندی آهن دبک درجولک
هی آهنک قصد معناسنه اسم مصدردر وهم صیغه امردر
وبعضی ترکیبلرده صفت دخی استعمال اولنور کاتبی دلا ز
سلطنت فزا کرکنی آهنک • دبهشت شود چوب تخته احد
وخوشخوان آهنکی ارباب لغات بوجهله نقل ایتمشلر فاضل محقق
دقایق اکتا نقله بوجهله تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه آهنک
عزمدر نته که بو بیتده واقعدر • س چو آهنک رفتن کند
جان پاک • چه بر تخت مردن چه بر روی خاک • بر نسنه یه اهتمام
ایله اولا شتمقدن آهنکله کنایت ایدرلر نته که بو بیتده واقع
در بیت دراز آهنک شد این کار با تو • ندانم چون کنم این
بار با تو • عزم کردن اولدوغی اعتباریله حمل ایتمکده آهنک دیرلر
نته که بو بیتده ظاهردر • س ده بط باز تیز آهنک میکرد •
برقص کبک شاهین چنک میزد بز ابزک زاء عجمیله اود
توتجی شراره معناسنه واما ؟ قوردی آیزک لفظندن
مخففدر الکن بزی وقتنی جایزدر سائرا ساسی آیزک
لفظنده ذکر اولنمشدر زاء عجمیله در تیز آیزک مثلنه

نوع اولی الالف المقصورة

بز ابوک سونکر سفنجه معناسنه بوالکنج ابو الکنجک
نجتی وسیلة المقاصد صاحبی طرفه وشیخ معناسنه نقل ایتمشلر
شمو جحی معیار جمالیده با دهنوه ایله بوالکنجک بازمش و
بو بیتی انشا ایلمش بیت بنزد شال چه بود انوری وجه بیطاز
بچشم شان چه بود بختری چه بوالکنجک • عرسلد سائر انسا
مبنی بولعب لفظنده ذکر اولنمشدر کو آخکوک خوانک

قام

خام قوروغی دطنغ نشود دوست بجفا وخدوک
کر لب بود بیشتر آخکوک • آست اراستک قرلنج دیدکلری
مووف کوجک قوشجغز خطاف معناسنه اراستوک لفظندن
مخففدر رآستو اراستوک مثله دتن ارتنک کفا دهانه مقالا
درمطلقا ونقاش مانینک کتابی که اول رسم ایتدوکی عجیب
وغریب تصویرلر ونقشلر انوک ایچنده در اولمشدی وبعضی
اصحاب لغات دیرلرکه مانی بر پادشاهک وزیری ایدی نقش
نقش که انوک خاطرینه کلسه مانی آنی یازدردی واول کتابه
دستور مانی دیرلر ایدی وبر مشهور عبارت آدیدر نظامی
بتیشه صورت شیرین برابر سنک • چنان برزدکه مانی
نقش ارتنک • بیت سواد شهر از دیبای صد رنک • شده نقش
نکارستان ارتنک • شمس چو حسن صنعت نقاش نقش نامیه
دید • بآب داد زمانه صحائف ارتنک عطوه نسخ کرد سواد
نامه تو • لوح ارژنک ونقش مانی را رژن ارزنک زای عجمیله
مثله وکتابخانه معناسنه ونقاش مذکورک افسانه آدیدر
وبر دیو آدیدر دتنی ارشک اوبوقی اودی دیرلر نباتاتدن
بر نوع ماوتدر زدها اژدهاک زاء عجمیله ضحاک ابن مرداک
تاباکک لقبیدر واول شداد بن عادک قرنداشی اداد علیدر و
عاد بن عوص بن ارم بن سام بن نوح علیه السلامدر جمشید
که نوروزک واضعیدر آنی هلاک ایدوب بیریله پادشاه
اولمشدر ابو جعفر محمد طبری دیرکه ضحاکک آدی بیوراسبدر
ضحاک لقبیدر اما فردوسی شاهنامه ده بویله یازر نظم
یکی مرد بود اندران روزکار • ز دشت سواران نیزه کذار
کرانمایه هم شاد وهم نیک مرد • ز ترس جهاندار با باد سرد • که
مرداس نام کرانمایه بود • بداد ودهش برترین پایه بود
مورا ز دو شد نیز چار پای • ز هر یک هزار آمدندی بجای •
بسو بد مرین پاکدین رایکی • که از مهر بهرش نبود اندکی •
جهانجوی را نام ضحاک بود • دلیر وسبکسار ناپاک بود •
همه بیوراسبش همی خواندند • چنین نام بر پهلوی راندند

کجا بود از هوا نی شمار بود در زبان دزی ده هزار
زبانبان تازی بزرگین ستام ورا بود بیور که بردند نام
زفندا ازفنداک الکه سخمال قوس قزح معناسنه مدّله
دافی روایت اولنمشدر زدَن اژدنک زاء عجمیله دیو
آدلرندندر زدَنَ اژنک زاء عجمیله یوز دوروب قاشی
چاتمق وبوشمق وکینه و ایکو ضلع معناسنه ویان جنب
معناسنه زهرا اژهراک زاء عجمیله ضحّاکک لقبیدر اژدها که
معناسنه ستون استونک همزه نک فتح وضم وکسری جایز
در وسکون نون ایله در یبوح صنم ویبروح وقاد و
سراج قطرب داغده برلر آدم صفتلو براوتدر اقلیم چینده
چوق بتر نخمی کوکی آدم صورتنده اولور دیشی ایاقلری
بوقاری باشی اشاغه بتر وصاچ کبی تیل تیل کوکلری اولور
وارککلی ودیشلی اولور بربریله صارمشمش ده اولر بعضی
بربرینک بوینینه صارلمش واما قللرنی بربرینه طولاشدرمش
طورلر آنی بردن قوپرن آنیدر دوشر اولور دیرلر وبعضیلر
دخی ایله اولماز اما احوالنده اولور دیرلر وبعضیلر نقل ایدرلر
که چیقاررکن زار لقلر طاهر اولور اول سسدن اشیدن
وهم ایدوب دوشر اولور پس حیله ایدوب کلیله چیقارر
لر دبنی تمام قازیوب جزئی ایشک کالدقده بر ایپی کا
باغلیوب وبراوجینی کلبک بوغازینه باغلیوب یا نندن کیدرلر
اول کلب چکیور چیقارور ده وشر اولور بعده آلورلر بعضی
نقلبردن بویله روایت اولنور وهم کتابلرنده یازمشلردر
که بو سوزلر عبث سوزدر خرافات جنسیدندر مولانا
چیقاردقده آوازکلدی ونه قوپاردی اولدی اول اولانیده
اکثر برلرده دیبار علامتی اولدرکه بو کورتلن یبراغی کبی یپراغی
اولور یاننده اقاجا اولسه صارماشق کبی صارلیور کیجه لرده
شعله ویرر چراغ کبی اول سسیدندر که سراج وقاد وسراج قطرب
دیرلر اما اشلدوغی بعضلر کندو دخی دکلدر دیرلر بلکه بیلدز بوجکی
دیوکلری انی نور کبی ایله آدکه اوزرینه اوشر اول اشیلیان

اتوندر

آتوندر دیرلر عنجوی هندجون دریای چین شد چینی دریا آنکار
زیون قبل ره وید چین و شبه ودم استونک وبعضلر دیرلرکه استونک
وقواق اعاجیدر والکا نشبه ایدوپ عظیم عورتلره داخی دیرلر
ش اشک سکون شینله کوزیاشی واعلام رجالدندر جمله دن بیری
سلاطین فرسک اوچنجی طبقه سی که اشکانیاندرکیم ملوک طوائف
داخی دیرلر اول طبقه اولی پادشاه اولانکه آدیدر اندن اول بو
اسمله مسمی کمسنه اولمامشدر وژن افوکف زیب وزیبای عنوی
جهان خیره مانده زوهنکاه و انامه برزدیالا وافوکف اده
وحشمت اولولق ویوجهلک معناسنه نبان انبانک یلغوجق دیمکدر
تصغیرا نبادر نبوکهنا نبوهناک کیکوک وکوزکه دیمکدر اولر
زیرا ایچمه آخرنه حرف کاف ساکنه الحاق اولنمادق علامت تصغیردر
نجک انجکک سیاه دانه لردر معرّبی ارزد دانه سی کبی آغ اولور
بعض نسخه ده برکافله انجک یازلمش ند اندوک آزقلیل معناسنه
ندوهنا اندوهناک غصه لودیمکدر اندهناک اندوهناک
لفظندن مخففدر فاضل محقق بویله کتبیح وتوضیح ایتمشلرکه
لسان فارسیده ناک شول اخلاطدن عبارتدرکه اشرابه طریقیله
اولا غمناک کبی معناسی ایچنده بایی سکش نند در کما لتکبیدنزاک
ایله تعبیر ایدرلر مثلا غمناکه وبرشناکه دیرلر ندیشه نا اندیشناک
تکورلو وغصه لو ند انک سکون نونله بالا آروسی کل معناسنه انکبین
لفظ بوکا منسوبدر نت نیش عقرب مجو نیش انکز باشدای
پسره نومیدانی که بیش انکز نیش عقربست ۰ انک ضم نونله
قورشون اورنک تخت راء مهمله ایله تبریز خسرو تخاقان
چین داد ازا ورند لوم ۰ بیا یچه بولا در اکرد یوم وتخت وعزت و
براشق معناسنه بیت داود پادشاهان شیخ اویس آنکه برد طلعت
پادشهی دا رشکو هش اورنک وبعض اصحاب لغات وتاج دیگل
ودیرلکه معیشت معناسنه دهیتلو وشوکتلو اورند وارزوند
معناسنه ودستوریانی ارژنگ وارژتنک معناسنه وآی ابو ییچ
ماهتاب معناسنه داخی کلوردیشلر فاضل محقق دقایق اکتفا یقعع
بویله تحقیق وتدقیق ایتشلرکه اورنک سریر سلطانت دنکم اسلانک

انکاکی فتح نونک ایچیچکنه پادشاه زاده یسست
انکک بیچاره شرفنامه
انجکک فتح کیم وضم سید بر نام میوه است که بالکای فرنزاد

بو بیتندن ظاهردر **بیت** بر او رنک بنشست شیدا است شاد
بشادی دُرد او و بخشش کشاد معنای اصلیسنده تخته دن
اولمق معتبردر کمالی اما تختنده تخته دن اولمق معتبردر تشمیم
تخت لفظنده اولمشدر کوکده او رنک اطلاق اولنور تشبیه
استعاره طریقیله کوکه هفت او رنک دیرلر نته که بو بیتده وا
قعدر **بیت** هفت رنکیست زیر هفت او رنگ • نیست بالاتر
از سیاهی رنک • هفت اورنکک اصلی هفت او رنکدر ترکیبا دلند
قده الفحذف اولنمشدر بعد کاولنان معنی او رنک مودکدر
بر آو رنک داخی واردر کا رنکدر برجزیا او ردرکه اصلی آبدر با
واوه منقلب اولمشدر و تخفیفا مدی فتحه یه تبدیل اولنمشدر
وبرجزئیده رنکدر آورنکدن مراد معنای آب رنکدر نته که بو
بیتده واقعدر **سه** رخش فرو او رنک راجای کشع • ستاره
زحل وی آرای کشت • حسن سیادن او رنک ایله تعبیر اولنور
مجازا نته که عنصرینک بو بیتندن ظاهردر **بیت** جهان خزه مانده
ز فرهنکاو • ازان برز بالا واو رنکاو • بحر الغرایب صاحب بو بیتده
او رنکی پراشتی معناسنه صامتدر معنای ترکیبی سی ندن غافل
اولمشدر **وژن اوژنک** زای عجمیله براق او ژنک معناسنه
وکوزلک وکتاب نقاشی **ص ایژ ایژک** مدله آیژک معناسنه
که اود قوتجی واغاج قوردنه دیرلر **شهیدی** جو زرساوه چکان
ایژک از ولکن چو بنشستی شدی زرساوه چون سیمین پشیز
و کیبه وجوشن

الالف المکسورة

سپر اسپرک صاروا غاج که انوکله صاری ولیمونی رنک بویارلر
ستون استونک بیروح الضم حرکات ثلثه ایله مروی لغتدر
تخفیف مفتوحه یا بنلده اولمشدر **شتا فن اشتا بنک** ایلجک
شتالنک معناسنه **صقر اصقرک** میمه یسا ایله یک قوزومشی یعنی
ادویه مردندر بعضلر لبان هاو بدر دیدیلر **براک ایراک** ز براک
معناسنه **تیغ ایغک** شمدی واوشده ودیمی وبوجغزه دیک
اولور

الالف المضمومة

ستون استونک بیروح الضم حرکات ثلثه ایله مروی لغتدر

خواجه حافظ اورنک کو کلا کجهیه کو نقش و نار و مهر کو
حال من اندر عاشقی لاف تمنا نیز نم
اورنکی تحت پادشاه پیرانه ادکاشق کلجهیه
و مجاله اورنک سرنامه
اورنکیانه

اینک خرکه جونه کورنیب سرنامه
محمد مقتر
محرره

اشتر کاو پلنک زرافه دیدکلری جانورکه بوینی دوه بوینی کبی
اوزون اولور واپاقلری صغر ایاغی کبی وکدی پلنک کودهسی کبی
الاجه اولور کنز اللغه صاحبی بو بله نقل ایلدیکه الزرافة حیوان
ببلاد السودان رأسها کرأس الابل وقرونها کقرون البقر واسنانها
کاسنانها وجلدها کجلد النمر وقوائمها کقوائم البعیر واظلافها کاظلاف
الابل وذنبها کذنب الظبی ورقبتها طویلة جدا ویداها اطول من
رجلیها وقال فی کتاب وقیة الاعیان انها تتولد من ثلث حیوانات
من الناقة الوحشیة والبقرة الوحشیة والنمر فاذا وقع النمر
مع الناقة الوحشیة فتاتی بحیوان فاذا کان ذلک الحیوان ذکرا
ووقع علی البقرة الوحشیة تاتی بالزرافة والزرافة فی اصل
اللغة الجماعة فلما ولدت من جماعة سمیت بذلک والعجم یسمونها
اشتر کاو پلنک لان الاشتر هو الجمل والکاو هو البقر والپلنک
هو النمر

نوع اولده الباء المفتوحة

اپتر یا پترک اوغلان طماعنز قالدرمغه دیرلر **اتو یاتوک**
یا نوج که ایا غه کیرلر **اتون یاتونک** مثله **آب بابک** تصغیر
بابدر باباجق دیمک اولور باب بابا پدر معناسنهدر واعلام
رجالدندر اولا بواسم ایله مسما اولان سلاطین فرسک ادنجی
طبقهسی که اشکانیلردر ملوک طوائف داخی دیرلر آخر پادشاهی
اولان اردوان بن بلاشک پارس ولایتنده اولان حاکمینک
آدیدر که اندن اول بو آد بوعبیدی وملوک فرسک دردنجی طبقه
سیکه ساسانیلردر اول پادشاه اولان اردشیرک والدهسی
باباسیدر **اچن یاچنک** باو جیم عجمیله کوشکلردا ولان
پنجره وکیجک دریچه که اندن برکوزایله باقیله **عمری** هزاد
کونترکل ازشاخ چهره بنمود نه • چو لعبتان کل اندام نازک از
یا چنک • **ادرن یادرنک** شبن خیار وادرنک معناسنه واوغله
اوتی اسدی طوسی وشمس فخری ترنج معناسنه نقل ایتمشلر **منجیک**
باسین آمد بجلس یا بنغشه دست سوده • حمله کردند وشکسته شد
سپاه بادرنک **اسدی** شتابان شد آمیخت کیتی با درنک • شداذ
خون وازکرد کیتی دو درنک • **شرفی** اکر بهتر کیبی صوا کسی به لیمو

مركب كند بادرنگ • ز تركيب دسته شه و تيغ او • فلك كرد دفع غم
اورنگ • آدرو بادروك بويان بالى ديرلر بر بوغ اوتدر نوعى
ايدوب بادروج ديرلر وبعض يرلرده تره ء خراسانى ديرلر آرنگ
بارنگ عربلر معناسنه آذ بارك اينجه و يوفقه باريك لفظندن
مخففدر رقيق معناسنه آرن پارنگ نرخ ناريك معناسنه
بارنگ باء عربيله اوغلانجقلرك كوكسنده بغلدقلرى يادلق آدى
باريك اينجه رقيق معناسنه بيت چشمان خوش وميان باريك
ما اَلحَبيبُ فَانِّى جَلَّ بارِيك • فاضل محقق اينجلشى نسنه يه ديرلر ديكى
تخفيفا ايدوب باركه داخى ديرلر ازرن بازرنگ زانكه وزانكه
نتحيله اوغلانجقلر كوكسنه باغلادقلرى يادلق بازرنگ معنا
آسب باسبك خفيفا باقلوكسنه غاييده • بوريسى ونوكنه
ديمك اولور و بونا داود ٤ استر باستوك الا جه صغرجق
كه جكركه ايله جنك ايدر هلاك ايدرسين ميه ايله اشتر
باشترك شين معجمه ايله وبعضلر قرلغوج خطاف معنا
نقل ايتشلر آشكو باشكوك ايش بجارنجى مصلحت
كزار معناسنه آشغ باشنك اوزم صالقيمى كه ذكك او ستند
قوروشى اوله شعر بنام دست تو كر شاخ زر نهد دهقان
عقيق ولعل برآيد ز شاخ نخل باشنك • و تخلق انجون فوندلاى
خيار ده ديرلر سخيك آن سك ملعون برفت اين سند راز
خويشتن • بگم تا ما نند باشنك اندرونش برجاى ماند •
وخيارده داخى ديرلر و خربزه معناسنه و بعضلر تحريك درجيه
داخى ديرلر ديشلر باجنك معناسنه آ پاك باء عجميله آزو طاهر
معناسنه كه مرداركه ما بليدر و همچه تمام معناسنه استعمال
اولنور اسدى بدو پاك بسپرد زاول سپاه • تو نيمان بشنكير
بود اشتر راه پاك باء عربيله تمسى فخرى ترسى وبيم باشد دشمن
اسدى به پيغاره كفتا خدا ريد باك سپا ريد بيلاك
بهراج ياكه فاضل محقق دقايق الحقايق ده توبه تحقيق
ايتشلركه باك باء عربيله لسان فارسيده شول حالتدن
عبارتدركه نركه دلنده اوندن اكينى مكنايه تعبير ايدرلر

حوف

خوفا اصنافى بو قدر آيلمك كادفور قودن اولوركاه حيادن
اولور اونا بحق نسنه دكيشى ايمور ديرلر عرب دلنده اول
حالاتدن حالات ايله تعبير اولنور نته كه بو بيتدن ظاهردر
بيت چه غم ديوار امت را كه دارد چون تو پشتيبان • چه باكه
از موج بحرا نرا كه باشد نوح كشتيبان • باكدن مراد بو بيتده
قورقجق نسنه دن آيلمكدر هيچ برنسنه دن ايمنيان كمسنه يه
بى باكه ديرلر شعر رحمى آخر اى مه بى باكه • نظرى آخر اى بت
خالاكه ديكر ٤ مرد بى باك مى نكويد بوكه الاد بالارك باء
عجميله بلادرك معناسنده بالاكر مثله الاهن بالاهنك
اوپانك جليوى كه آتر بندكده اوصى آنك قارنى آلتنه بخارلر
وايلوكده انوكله باغلرلر آكش باشك سكون شين ايله ايكنى
نيصدوحى بالشجر معناسنه ودبنكلى كه آيزك ايكى يانده ايكى
تنانو كيبدر آك بانك باء عجميله يا بوج آلهن بالهنك
مثله نعنى وكمند دبزكنته داخى ديرلر ديش آكن بالنكه نعق
ووسيلة المقاصد صاحبى جاروق كه تركلر خام كوندن ديكوب
ايانغه كيررلر ديشلر آكى باليكر مثله صحاح عجم صاحب ذكر اولنا
اوج لغت يا بوج وجاروق معناسنه نقل ايلدى آن بانك
آن صوت قوى ندا معناسنه بيت بانك كاوى چه صدا بابا
دهد عشوه مخر • سارى كيست كه دست از يد بيضا ببرد • واتام
بهارده اولان آوازه وترانه يه كلبانك ديرلر بيت بلبل زشاخ
سرو بكلبانك پهلوى • ميكفت دوش درس مقامات معنوى •
آنك بانك با نتشق كه بونى اغاجه ديرلر آهم پاهك
باهكيدن لغظندن اشكنجه معناسنه اسم مصدر ردر وصيغه ء امر
ووصف تركيبى در تب بنك كوز بينه كى حرم چشم معناسنه
تركيده داخى مستعملدر تود بترك نغالر طبله سى با ابله ماآدرآ
تقدم وتاخر واردر تك بنك ومابكس باء عجميله جكوج خايشك
معناسنه وبهلو يه جكك واورنى سندان معناسنه توبتوك نقال
لر طبله سى بعضلر اوتى تا ابله بتوك روايت ايلديلركه نالث ورد
تاتجيدر شعر خاك بر تاركه دوات وقلم حبذا دبه وجوال وتتوك

بخت بختک بخت لفظنک تصغیریدر وطالع شوم معناسنه
دتی برتنک باء عجمیله باغرداق که تشدانلرندندر تما ط
معناسنه ونبغور **رز بوزدک** کندر یعنی **دست برسنک**
باء عجمیله ضم تا ایله قلغوج قوشی خطاف معناسنه پرستوک
لفظندن مخففدر **پرستک** فتح تا ایله ترازو پرسنکی **رشک**
برشک یعنی طابقور معناسنه نقل ایتمش **زبرک** باء
عربی وسکون را ایله اصحاب لغات ییرق دیراق و نم وعظمه
وطاقت ومجال وقوت و ساز و زینت و چاپردی **حافظ**
چنان کرشمه ساقی دلم زدست ببرد • که باکسی دکرم نیست
برک کفت وشنید • **نظامی** زآفت ببید برک باد خزان شاخ بر
برک بید دست کزان فاضل محقق بوبله تحقیق وتدقیق ایتمشلر
که برک ییراغه دیرلر بلکه ییراغنه برک کل دیرلر نته که بو بیتده
ظاهردر **حافظ** بلبلی برک کلی خوش رنکدر منقار داشت •
واندران برک ونوا خوش نالهای زار داشت • اما مذکور
معنا برکک معنای مجازیدر معنای حقیقیسی لسان ترکیده
یراق دیدکلریدر بولیراغنه برک راه دیرلر نته که بو بیتده
ظاهردر **بیت** راه تو دور آمد ومنزل دراز • برک راه وکتو
منزل باز • انما جک اولسون چجکک اولسون نوازمندن و
مهماتندن اولدوغندن اوتری ییراغه برک دیرلر لسان فارسیده
ییراغیچون وضع اولنان لفظ بهاردر بهارک تفصیلی محلنده
ذکر اولنمشدر **بزک** باء عجمی وسکون را ایله کتان یعنی وبر
نوع ارغواندر وسیاهک آواز وحرکتی ومطلقا چالندی نغم
صوتیکه آغاجلردن ویاپراقلردن وغیریدن ظاهر اولور
غزنجه جهت ده دیرلر بر صحیح نسخه ده فتح را ایله بزک بازلمش
بزک باء عجمی وفتح را ایله برابر ماغ آدیدر **اسدی** چو بکذشت
خاقان برود بزک • تو کوئی نعی تیغ بازد فلک **دم برمک**
اعلام رجالدندر برطائفه نک مشهور جدی آدیدرکه کرم وجودده
نظیرلری بوغیدی اکا نسبت ایدوب برمکیلر دیرلر خلفای آل عباس
دن بشنجی خلیفه که هارون الرشید ابن هادی بن مهدی بن منصوردر

که عبد الله سفاحک قرنداشیدر مذکور خلیفه زماننده یحیی بن
خالد برمکی که وزیری ایدی ایکی اوغلاری فضل وجعفر ایله اهل جهانه
لطف واحسانلری منتشر اولوب کبیر وصغیر خلیفه زماننده دولت
وعزتلری متوجه اولدی **رن پونک** باء عجمی وراء مهمله ایله اصلا
وهیولی تیرنک وحمل معناسنه **روا پرواک** یعنی معناسنه **رواه**
پرواک یعنی قرد قولق وثولاوز معناسنه دیمش **زر بزدک**
بنج الراء کتان تخمی وبزر لفظنک تصغیریدر وشترک معناسنه
زبزک باء عربی وسکون زا ایله تسبیح قوزدی وتنکری دوجکی
دیدکلری بوجکدر **بزک** فتح زا ایله قوربغه وزک معناسنه
لسان فارسیده ه با ایله واوار اسنده تواجی وتبادل واردر
ز بزک با وزاء عجمیله بازو وسلق معناسنه **زوا بزواک**
با وزاء عجمیله وبالضم یانقو صدا وآواز معناسنه **زو بزوک**
منه **بتا بساک** باء عربیله تاج شکلنده چچکلردن ایدرلر
عشرت کونلرنده باشلرینه کیرلر **سوزنی** همچو خاک جناب شاه جهان
خاک پایت زراست تاج بساک • **پس آهنک** باء عجمیله پیشکش
دری صاحب اساسی بویله نقل ایلدی یعنی ووسیلة المقاصد
صاحبی اوکجه چکجک دراآلت وچوی دیشلر صحاح رومیده
چیک اوکچی ودو ندارازی وتنکر اوکی اضداددندر دیمش
ساهن پاهنک باء عربیله چوی **شتر پترک** باء عجمیله
الجوزق وکتیروزکی وکاغدمهره لرکن الفنه فودقلری کتیرلیک
سو بشک انجیلدن مستخرج برکتابدر **تمیمی** زعدل تو هم
ملک وخلق آسوده اند • چه اهل کتب زبور وچه اهل مصحف وبشک
تن بسنک کوزدکی بوش آت **شو بشک** باء عجمیله اشک
ودشک قافیه سنده چه شبنم عر بیده نرکی معناسنه ع اشک
من بشک باغ عشق افتاد • وقراغو جلید معناسنه وقوغه
وقورجیغ ساج بو ایکی معنا به هلبی ضم با ایله تصحیح ایتمش والتی
وفیخ بو معنا به اصح ضم با ایله در ارباب لغت حشک وکنجشک
وخلشک قافیه سنده کتورمشلردر یعنی عروة مصادی ووسیله
المقاصد صاحبی شبنمدن عبری معنالوی حرکات ثلاثه ایله نقل

وبو بویك بلان دیشی اسدی چو تاریك غاری زفر بهن باز
دد بنکش چو شاخ گوزنان دراز • یعنی مطلقا بویوك دیشی قلیج
جیوانك كوكی اولسون دیشی سمك شیر دریشه ازدها
درکوه بفکند از نهیب تیغ تو پشنك شکوپ شکوک
ویس وابند • توی وجست اولان وپلا چکیجی جولاهه معنا
بو لغت آخری كافله ولامله ونونله نقل اولندی سمی فرهنگ
همان آخری لام یابند • کنورش شکن پشنك باء عجمی وکونه
نونله افراسیاب بن پشنکك اوغلی آدیدر فردوسی پشنك
دلاور زتخم پشنك چنان دانكه با تو نباید بجنك وبر
نامدار رجامی آدیدر وقارنه وکلنك ونورغو وبالتا دیوار
لر دلدكلری اوجی سوری اوزون دمرك آدیدر شمس فخری
در آورد شخص ترا بانهیب ز سپهر از جهان • بیکر اشارت بی
دست بردبیل وپشنك • یعنی بو معنایه تا ایله کنالت
حروف تهجیده نقل ایلدی اعلام رجالدن غیری معنالرده
باء عربیله داخی مرویدر پك باء عجمیله قوربغه جغز و
غوك معناسنه وربقا لق وتا ترف ایدوب بزشنك
اطرافنی طولاغه داخی دیرلر ومطلقا یچهنم کنه وآلت
خانه متاع البیت معناسنه اکثر بودرکه لک لفظندن مکی
کنورب اتباع ومزاوجه طریقیله لك وپك دیرلر یلوب
یپوره معناسنه پکسك کوربز معناسنه پك وپکه رعنالغ
ودهن سزلك شمس فخری جهان چو خاك درشت وصع ملکت
جرا کنلو هد عقد • بتهمت پك ولك لاد پلادك باء عجمیله
اصحاب لغات بر نوع دورد ذکر ایدن کسکن قلجلر ایدرلر
واولی قلجلره یتیغ پلادکه دیرلر وبعضلر جوهرلو ادقلیجه دیار
دیشلر وبعضلر فرنکی قلیج دیرلرکه دمشقی اوله بولاد
دن اوله وبعضلر مخصوص ایدوب هندی قلیجدر دیشلر
لاد پلادك شله وبیدكه اوزنلنده اولان بولاد قلیج حاصل
مجمتع دتا تی اکعاتی ده بویله کمقیح وند فیح انشار کر بلادکه
یقه دورندر اوق دمرنی اولسون کوندر دمرنی اولسون جزء

دمرنی

دمرنی اولسون اوق دمرنه اطلاق بو بیتدن ظاهر بیت
هر آن تیر باران که آمد فرود • بلارك نمی کشت وجان می درو
خنجر دمرنه اطلاق عنوریك بو بیتدن اکلنور نظم چه چیزست
آن رونده تیر خسرو • چه چیزست آن بلارك تیغ بران • یکی اندر
دهان حق زبانست • یکی اندر دهان مرگ دندان • تیغ بران ده
کی تیغ تیز معناسنه در تیغك تیز معناسنه کلدوکی تیغ لفظنده
بیان اولنمشدر تیغ جوهرینه داخی بلارك دیرلر نته که بو بیتلردن
ظاهر اولور شعر بلارك چنان تافت از روی تیغ • که در شب ستاره
زتاریك میغ • درفشان یکی تیغ چون چشم کور • بلارك برو رفته
چون پای مور • قلیج دمرینه داخی اطلاق اولنور نته که تاج المآثر
صاحبنك بو کلامنده واقع در • بلارك هندی از برك کندنا نشته
کشته • وبنای سنمار بکلد کوب بو تیمار منهدم شده • کاه اولور
بلارك ده دالی لاده تبدیل ایدرلر بلاکه دیرلر نته که بو بیتدن ظاهردر
بیت بدریا کرفته عکس بلاکه • بماهی کاو کوید کیف حالك سی
پلسك کیاه بجو وزه جلد دو رشش عرب پسنج دیرو بعضیلر دد
سوغلی دیرلر یا بلذن معناسنه کس ایله داخی لغتدر ل پلك
باء عربی وفتح لامله براق وبیراق بیت خار وخاشاکه فضایت
بیوز شد هر صباح کلش فردوسی لا قراتش برسم پلك • وپیشکش
وعطا وبخشش پلك باء عجمی وسکون لامله کور قیاغی جفنی معنا
اکثر کس یا ایله مستعملدر وضرب شکل معناسنه کی پلنك قپلانه
دیدکلری یرتیجی جانور نمر معناسنه لنگ دنك پلنگ دنك پلنك
رنکلو وچبرآت لمتشی پلنکمشك کذی ادتینك بر نوعیدر
که بقلهء حوانیه وبقلهء دهان دیرلر وبر نوعی داخی سنبل دوادر
که مشنجوش داخی دیرلر بعضی ارباب لغت بمعناء ترکیبیده مناسب
پلنکشك بر اوتدرکه قپلان کبی آلاجه لو کل کبی چچکی اولور وسکر
کبی لطیف رایحه سی اولور دیدیلر وبعضیلر بورده لونه شدر بغدادده
اولور معناسنه بکوز دیدیلر کلین پلهنك چلبر یا الك لفظنده مخففدر
پنج پایك پنج پایك تنکح شطان معناسنه پخ کی پنج پك پشده
بیرجنس معناسنه پنك سکون نونله یاکورکی دیدکلری لوت توپی

بنج دیرلر فلونیا و بوشعیا یه قتارلر اما اصطلاح عوامده افرار
دیدکلری طعمه اثوار دراستعمال ایدنه بنکی دیرلر بیت کوفته لر
بنکیلردیمانند. طوبلرد ربوناذحصارنده ترکیده مصلوق و
زوزک داخی دیرلر نبتر پنیوک اکم کومجه دیدکلری ادوت الجبا
قاتنده خبازی دیمکله موفقدر تم بهک تزلرق آق نقطه لردر
که اعضاده ظاهر اولور برامرضدر تحریمه ایدوب بهق دیرلر
تی بیک باء عجمیله اوکسه ددکه چوق و تیزیوررده نکردر یوزلمی
ترکیده داخی مستعملدر شمعی مالوداتی عروس وداماد دست
سویج اما نیست میل پوک یو پیوک باء عجمیله بنکه وکلین عروس
معناسنه م وایکیز وتلاث توأم معناسنه

الباء المکسورة

ت پتک باء عجمی وسکون تا ایله مطلقا چکوچه دیرلر دمورچیلرکه
اولسون نعلبندلرک وغیریلرکه اولسون فردوسی سوسوران زبر
کرزکران چو سلدان سرو پتک آهنکران چتی بخشک اشک و
رشک قافیه سنده. اوت یام صابنجی ادویه وقوتی غائب وطبیب
معناسنه زتی پزشک مثله جیمه وزا ایله لغتدر ستر آهن
پستر آهنک باء عجمیله بورغان وچادرشب ستی پستنک
باء عجمیله ایکده یمشی سنجد معناسنه صحاح عجم صاحبی ضم یا ایله
تهجیه ایلدی تی پشک قمع و قورجوع ساج صلبی بو معنالرده ضم
با ایله تهجیه ایلمشدر وبوزجه قراغی وقیخ بیت بوی چ روی نانی
نداری خرقه بشمین چه سود چنه بیچی فشک درنان که مشک اذ دوست
شمعی واهوی چین اکر خطا بود شک درنانا وثود هم پشک
کس پلسک دیورش فتح با ایله داخی روایت اولنمشدر و
قارش معناسنه مس پمکش طارلق یاد پیارک هوار دستانه
بکوز بر قوشدر بعضی نسخده زاء عجمیله واقع اولمش بی پی بارک
قورقوسز دیمکدر بی پرهی بی پرهیز فاسق معناسنه بیدشی
بیدشک سود قوتن چلی کرته بید معناسنه بیرشی بی رشک
غیرتسز دیوث وقلتاغ معناسنه بیرک بی دنک دیکنس وهو
بعنی هر نسنه نک اصلی و ماده سی ونقاش که بر صورتی تصویر ایلک استسه

لر

شرقنامه ده طب پاره سنه طب بخشکل رجاده
طبیب بخشک رجاده دیمشنده

لر اول پیرنک رسم ایدرلر بعده تمام نقش ایدرلر اول رسمه پیرنک دیرلر
شمعی خدایکانا وشاهاکه نوک خامه او کشید باز کرعدل وداد
رابیرنک پیشاون پیشاونک اوکده کیدیجی پیشوا و امام معناسنه
پیشاهن پیشاهنک لشکرک اوکنجه کیدن مقدمة الجیش معناسنه
پیشتر پیشترک باء عجمیله اوکده نرجک وایلرو رجک دیکا اولور
پیشترد باء عربیله آرتو غرچ دیمکدر پیش پیشک باء عجمیله
اوکده صدر اولان یر ک بیک امیر معناسنه فارسیده وترکیده
مشترک لغتدر پک بیلک باء لیاء الوثی بیقی درنلو اوق که سمی
وکمه دیرلر اراب لغت بوبله دیشلر فاضل محقق دقایق الحقایق
ده بوبله کمحق اثناوکه بیلک چتال درنلو اوقدر که بوبیتده
بیت هلال عیدرا ماننت جرح بیلکرا ندازان که بکشا پند از زوروزه
بحطوش ازکشته دشمن مصرع ابا شهی که بدوزی بردرکین دمصاف
وآسمان مه وخورشید ایک بیلک بیلکدا اصل بیلد رآخرینه کاف
تصغیر لاحق اولمشدر بیل لسان فارسیده. نول آلت حوود نکر
اصیورکه لسان ترکیده دخی اکا بیل دیرلر نته که بوبیتده واقعدر
ست سرچشمه شاید کرفتن به بیل چو پرشد نشاید کذشتن به پیل
بحر الغرایب صاحبی بیقی درنلو اوقه تعبیر اتمشدر اصلین بیلمدوکندن
ایلم حاملندر بیمارک بار یک دقیق حسته لغی بیماریکودک
اوغلان حسنه یعنی دیدکلری حسته یورحی پینو پینوه کشی اقط
معناسنه وقنبق ومایه کافسز پینو داخی لغتدر پیو پیوک یکه
وکلین عروس معناسنه وایکیز توأم معناسنه معلوم باینده داخی کلمشدر
خیمی فتح با عجمیله تهجیه ایلمشدر پیتر بیهزک وبوقدیم عادتنجه بر
آیوکه اصیدر تا دیکلرند کبیه اعتبار اولنما دغنجون بوزبیکلی
بلد برآی آرتورلر بر بیل اون اوچ آی اولور اول آیه بیهزکه دیرلر
ما تمام اوله آی بیرام ایدرلر حکیمه که جلال الدین ملکشاه سلجوقی کبیه
اعتبار ایلدی بو عادت ترک اولندی اما تقویملرده اولتا دیکی ضبط
ایچون بید یا زرلر واعیادی داخی ذکر اولنور مندیکه زمانده اکر
جرک اعتباردن بالکلیه دوشمشدر

الباء المضمومة

ت پتک چکوچ خر بخک طاغ باداجی عا بیله کرم تزدر دت برنک

باء عجمیله بلکن و اشکون و بورغه طوار دکوچ وجمله معناسنه
زد بودك باء عجمیله لغز که توکید. بیلجه مثل وبقلبخ داخی دیرلر بزرك
سکون زا ءمعجمه وفتح را ایله کنایه نخی ح زر بزرك ضم را وسکون
را ایله اولو عظیم معناسنه جمیع اشیا به وصف اولنور فاضل محقق بویله
تدقیق ایتمشدر که بزرك امیددن وبزرجمهردن جزء اولان بزرك
بو معنایه در بیت بزرجمهر داوك تمهید اولنمش صورتا ستاد بزرکه اتید
اولمشی بزرجمهرك اصلی بزرکمهردر معرب اولمشدر کافی جیمه تبدیل
قاعده توبیدر نته که مخفیدر. ذکر اولنمشدر کاه اولور که بزرکی خرد
مقابله‌سنده ذکر ایدرلر خرد وبزرك دیرلر نته که بو بیتدن ظاهردر
بیت ستوده بود نزد خرد وبزرك که آزاد مردی نباشد سترك
بونده برضم نجوز اولنمش اولور خرد معنای کوچك اراده ایتمك
ایله وبزرکده معنای کلان اراد ایتمك ایله ز بزك باء عربیله تسبیح
قوردی و حمام بوجکی و تنکری دوده جکی دیدکلری بوجك باء مفتوحه
بابنده داخی کلمشدر سنن پستنك ایکده اعاجی کسر با ایله
ایکده بشنی سنجد معناسنه نقل اولنمشدر سن بشنك نسخی برطاعذر
انده کوکرجندن غیری اصلا وحوش وطیوردن نسنه ساکن اولمیه
و توجه تا تله برکسنه بو نیت ایدوب انده وارسه نیتی حصوله ایسه
دیرلردیکی شتن پشتنك طابغور قولاخی شن پشك
باء عجمیله طغادجق وبورجه قراغی بو معنایه غیری آدلری بز لغتنده
مسطوردر ودیتورجی ساج ودوه وقیون وکچی قیغی صنو
دهلوی تا چو برکیرد اشتران را پشك یادش آید زبوی عنبرو
مشك قیغ معناسنه بو لغت فتح و کسر ایله داخی روایت اولنمشدر
اما بیر خسروك مذکور بیتندن که مشك قافیه‌سنده کتور دیشدر
ضمه اولدوغی اثبت در وحمی داخی کنجشك و شك وخلشك
که بر نوع بوده اقدر قزل ایدر نابخته بالجمله وادرزنی نقش لر
خلخ شهرنده چوق اولور مذکور قافیه‌لرده ابراد ایدوب بو بیتلری
انشا ایتمشدر نظم خسروا در زمان معدلتت نزهر باز زحمت کنجشك
امیشاد شیر حمله راآهو بود اگر باخلوع تو کندکسی اثبات بوی پشك
جاییکه ذکر کوزه بیاقوت و زرکنند ایدبود که شرح دهد کوز خلشك

شى

شن پشنك نشان قدم لکنج بلکنجك طرفه وسخره معناسنه ابو
الکنجك لغتلند ن تعریف اولنمشدر ك پلك بوتورك کلیه معناسنه
وبوزجاق وباقه وبوتورلجی ص کو بلوك اوق نشانی وطوپغادر
قوشی قبره معناسنه صحاح عجم صاحبی تو ایکی معنایه با دن مکی ده
کاف محلنده کتوردی ودوه قیغی معناسنه بادن مکی لام محلنده
ایراد ایلدی وطابغه معناسنه و ولایتکر حاملی اولکسنه یه تعیین
اولنمش وصانعن صاحبی ودوه قیغی بعض نسخده قیغ معناسنه
باء عجمیله یازلمش صحاح عجم صاحبی باء عجمیله تصحیح ایلدی بخش بنجشد
باء عجمیله مشکدوکشکر قافیه‌سنده. برجه عصفور معناسنه وتپ پوپك
ایله باء عجمیله هدهد قوشی نظم بناه ملك سلیمان که چون سلیمانش
نوید ملك سپارد بدیدم دهد پوپك صحاح عجم صاحبی واودن صکره با
مخففده ایراد ایلدی که آخر حروف تهجیه در وبلکنج بولکنجك طرفه ومسخره
معناسنه نظم بنزد شاه چه بود انوری وچه بیقدار بچشمان چه بود
مختری چه بولکنجك سایر اسامیسی بو لعجب لغتلنده ذکر اولنمشدر
و بوك باء عربیله اولا که دیکر اولور نعلی و عشی معناسنه بوك دن
مخففدر نظم بامیدیهی که کار رهنر چند کویم دلا مکو یابوك
وقاو که انوکله چقمق چاقوب اوده باقرلر ولم غم اگر یاری شود چه
عجب میلا نتی بود همیشه بر بوك و اول تخیل قوبوسی که ایچنده غله
طولدورررلر وبلور نوادلسون لخچه اوزر یله چور چوب دوکرلر
نظم زیر خار وخس غم هجران مانده فضل وهنر چو غله بوك
شمس فخری بك بو بیتی بوك قپوده اولا له غله اولمانه دلالت ایدر
حلیمی حق بودر که بوك اول قویی احذ رنه دوکدکلری خار وخس وچور چوب
دردیکی معنی قاو وتخیل قویوسنی باء عجمیله تصحیح ایتمش حلیمی و وسیله
القاصد صاحبی باء عربیله مقید قیلمشلر وکن بونك طرفون سایر
اسامیسی اینانشت لغتلنده یازلمشدر وکو بولوك بوکدعربیده حزب
معناسنه وبایك بویانك معروفدر و اولکسه که ادنی وایوه دنمز دیدکلری
کلوی اردوبه یبکه قیصوم دیرلر وایزیوشنی و برکین وبویان مسکه
وبکل بوی کلك شلیجه دانه چکلودر دینه وبورکه خرده وار در بغدادیلر
مشعله الطالبین دیرلر بوی بونك بویانك معناسنه پو یبوك بنکه

وقلبن عروس معناسنه حركات ثلاثه ايله نقل ايلديلر حليمى فتحله
تصحيح ايلدى

نوع اولده التاء المفتوحه

آبا تاباك ازدك آبا تاباك بلدرايجى اناركى تانارك
اوتيك قوشى فاخته معناسنه آچ تاجك فتح جيمله خروس ييكى
وتاجك تصغيريدر تاجغز ديمكدر وبرقوشك تاجيدر تاجك
كسر جيمله تاجيك لفظندن مخففدر ولايت پارس ولغت پارسه داخل
ديرلر آجى تاجك مثله ار تارك ذيله آدمك وطاغك وغيرينك
اوسنى فاضل محقق دخى لكنه بونده بويله تحقيق ايلدى كه تارك
مركبدر تار ايله كاف تصغيردن معناسى دپه جكدر كوندز درمهيكى جمله
تارك معناسنه ديرلر نته كه بو بيتده ظاهردر بيت ديده بر تارك
سنان ديدن بهتر از روى دشمنان ديدن • آدم باشينك دوزه
جكنه تارك سر ديرلر نته كه بو بيتلرده واقعدر بيت چو ديدم
بر سرش نام مبارك • كهى بر ديده سودم كه نه تارك • بيت
بتارك برش تاج دستور شاه • ز كوهر كران سبك وتابان چو ماه
بحر الغرايب صاحبى تارك ايله تارى فرق ايتميوب ايكيسنه تفسيرنده
ديه در آدمك اوسى عنبرينه اوسون ديمكدر آذى تاريك
قرانكو ظلمت معناسنه فاضل محقق بويله تحقيق وتدقيق ايتمشلر كه
تاريك قرانكودر قرانكوليجه عجم شب تاريك ديرلر حافظ شب تاريك
وبيم موج وكردابى چنين هايل • كجا دانند حال ما سبكباران ساحلها
بحر الغرايب صاحبى معيار جمالى صاحبنك قولنه اعتماد ايدوب تارك
تاريكى فرق ايتميوب تار قرانكو تاريك معناسنه ديمشدر غلط ايتمش
تار ايله باريك تار ايله تاريكه كبيدر بار ايله بارايجه در باريك ايجلمش
نسنه در آذى تازيك فارسيدن غيري دلبلين كسنه بعضلر
فارسى بلمين كسنه ديدى هاتفى دوسه سست تازيك تاكوده كار
از ايشان چه آيد كه كارزار آ تاك اصمه چبوغى كرم معناسنه
نتمى آنكه از احتساب معولتش • شكوفه ايد كرززاده تاك
دجله قاغاجى آلاى تالاك قاسى زرد اولوب جكردكى طاتلو
اولاولوتوسز شغنالو وطاغ ازوكى بنى تنشك سلفه اول
ابريشم كه قوشاقلركانده طوقورلر وجوريلر اوردلر تب تبك مثله تبى

تنبك بابك وزننده فتح سينله كبنكك وزننده اولا آتلر كه قيوجيلر و
صغارلر بوشلرنده دالتورد وكتى وتوج اريدوب آنوك ايچنه دوكورلر
نتمى فخر كوشى ارزن سان كه كرنبا بيجى تو چون توده رزى ارزنا يداز
تنبك وبو بيتده داخى ديرلر سمى تخته حليمى بويله نقل ايلديلر يعنى دريجه
معناسنه دخى كلور ديمشى بولغت اصطلاحده ذنبك ايدى ادغام
تغزل ايدوب تنا ايدوبقوديلر وبازديلر يعنى واتلو حكم كورزادى كله
داخى ديرلر ديدى بو مغاير وسيلة المقاصد صاحبى وحليمى تنبك سكوه
نونله تنبك وزننده ديو تصحيح ايتمشلر وحليمى لطيفينك بو بيتنى استشهاد
كتورمش بيت چه نيكو بود با صلابت تنبك • بر برآوريده حريفى تنبك •
تنبك كنبك وزننده اولان اول باهنكدر نونله وعكسى ايكى وجهله
رويدر تورا توراك دف كه چلرلر ورغرد ديكلرى تخته حكار كه
اولملا تحقيق صاليورديكلرى انكله اوركودرلر تو توك طبق معناسنه
قره حصارى بغانكر طبله سى ديملى صحيح بودر زيراكه بو لغت اولى بابله
كتابنده حروف ابجديه نقل اولنمشدر بقالر طبله سى معناسنه تى تتنك
تادن صكره تا ايله بعده نونله يعنى قيوجى قالبى كه ايچنه التون وكش
دوكرلر تبنك معناسنه نقل ايتمش را تراك وباكسر جانلدى خرد
وان شب تيره كال ستاره برفت • وامداد آسمان بكوش تراك • ور
نسنه چانليوب يادلماق درسنا ترسناك تورقنچ وقورقولو نسنه
ترنك وبالكسر فتح را ايله تراك لفظندن مخففدر ودراج و
سبد معناسنه دخى كلور ترك سكون را ايله تركش ودولغه دوردك
تا قيه در حرب كوننده كيرلر اشوق داخى ديرلر بيت سوار وپياده
با آيين برك • همه زير جوش همه زير ترك • وتاج معناسنه ورد وى
بمعنى از ترك وز نهار خاست • تهمتى وراكرد بالا راست • وقيمه
پنبه معناسنه وكسان بيلوبده طرق معناسنه كلور درك ترندك
وبالكسر فتح را وسكون نونله پاى كر تسكيك تنقلدسى بيت ترنك تير
وچاكاچاك شمشير در يده مغز پيل وزهره شير • وقيل آوازى و
تنقلدى يعنى وبرقو ورخم نتمى چه ها جست باران تير دمدبان
كه غرق سيل فنا كردد او برتيم ترنك معناسنه داخى كلور ديدى زتيز
تره تبزك ينجى ديدكلرى يبراق كه بيتون تره كبى اجيلنجى واردر كرده

تَنْ تنك نعتی بنالرك دیواردلكلا بچون اوجی سوری اوزرن
درا آلتنده دیرلر پشته معناسنه دیرلر قَنْ تفنتك بر نوع بكجی قبلیدر
ترکیبدر داخی مستعمل کسرتا ایله فَدَکْ تفدیك جولك بونجی تك
حمله معناسنه دیکمک تك ویوی بکمك یوکوره دیکدر واسم مصدر
تکیدننده بیلمك هو وده معناسنه ویوکی مك اسدی بناورده هرجای
خرکوش وسکه ستوران نحوی در نهفته زتك کتابویده دیلور
بیت که چون کتابوی بستافتی • بشب روز نگدشته دریافتی •
وانوزك صجاد دیمی بیرکه عجبه شوط وطلق دیرلر وتکیدن لفظنك
صیغه امر ووصف ترکیبیدر وادات تشبیه درکه اسمك آخرینه اولا
سوز بونسنه اكا تشبیه املك ایچون دریاتك دکیز کبیدر ماه تك
آی کبیدر دیك اولور ابکیسنه ده مثال اولدر بیت ای بلیمی خطی
سوداسندن آنوك باشچكن • پاره لنسون تیغ محتله قلم تك بندن
ودیب قتر معناسنه وقوش بورنی منقار معناسنه وهمال معناسنه
که ترکی ... ده مستعملدر وبرقلو کَوْ تکرك کاف عجمیله فتحی وسکونی
رایله برك وراك قافیه سنده هوادن ینغان طولی عربیده برد وغزرنه
وخت قرت وحت مزنه دیرلر برد معناسنه کَوْ تکوك التون وکمش
وسعاندن جا بوزصورتنده دوزلمان تیح که انوکله شیالعجر
شعر آنکه در بزم احتشامش هست • جزم خورشید وماه وزهرا
تکوك • وصحد وصفتی لَتَ تلتك نعتی قیوجیلر بوندرسی وقالبی
تنك معناسنه نقل ایمش لَغَ تلغك مثله دیمش كَنْ تمنك مثله
تو تموك شمس فخری روایتنده بو تردرکه اكا اوق اترلر هدف معناسنه
شعر سپر مدح شاه برکه مرا • فكند پیش تیر قافه تموك • آسدی
روایتنده بر نوع اوقدرکه انوکله نوتنه نیراذمان ایدرلر عماره پس
خواجه دست برد بکوك خواهم اورا برد بتیر تموك تَنْ تنبك قوجی
لر بوترسی وقالبیکه ایچنه التون وکمش دوکرلر تنك معناسنه كَ
تنك صم نونله بوفقه اولان نسنه رقیق ورقاق معناسنه وسپرك
وسبوق نسنه تنك سکون نونله توك نیاتی که کنك دیرلر عزلمعنایه
کابتی کاروان فتح را بینی در بی دیرین رباط • کز قماش رنك تنك آورده
باشد تنك تنك • وقولاکه حرام معناسنه کابتی روز میدانچون سواران

سپاه

سپاه نجوم مرت • سر بسر سازند تو سن را بدعوی تنك تنك • وطار ضیق
وضنك وحرج معناسنه بوا وجمع معنایه نعتی تنك داخی لفظلری تنك وتونك
تا خرونقدمی جایزدر ددی وموتبه مشکل نسنه وصرف بکده بو معنی عند
التحقیق اول لفظك منشعبه وطاغ یا شی دره اکوه معناسنه بیت
بزلف تنك به بندد کی برآهوی تنك • برپره دیده بدوزد زجادوی
محتال بیت نه غفلت ونه معرفت بکجوم • اکرمندرکه تنك ترکانه زدم
بیت فغان کوهکن از بیستون سرود رتنك • چنان شدی که دل حمل تنگ
درتنانك • وصوالعناسنه تنکانك صفتیم تَهْ تهك بوش تهی
ویا ابخاق عریان معناسنه اکثر بودر لم تهی لفظندن صکره اتباع وزادیه
طریقیله استعمال اولنور تانك فتح وکسری جایزدر بو شکور ای ذهه
مردمی تهی وتهك • مردمی نزد تو چرا باید •

التاء المکسورة

دَرْ ترك جاملری وهر نسنه جاتلیوب پارلوق فتح ایله تراك معناسنه
دَ ترك تراك لفظندن مخففدر تَنْ ترنك بای کیبیشی صداسی وقیل
آوازی ومطلقا تنقلدی فتحله داخی روایت اولنوبدر دَیَا تریاك
زهرکه مضرتن دفع ایدن مشهور معجوندر تعربیله تریدب تریاق دیرلر
هَ تهك بوش فتحله ... معناسنه بر معناسنده ده استعمال اولنور
تیرخدنك قوش ادی تیرد ربك بولانق تَزْ تیزك ... ویرمك

التاء المضمومة

دُ تُرك سکون را ایله خطا وختن ودشت قپچاق ولایتی اهلنه دیرلر
اولدولاینکه خلقی آق بوزلو وقره قاشلو وسیاه کوزلو اولوب طبعلرینه
ظلم وجفا جمیع اجناسدن زیاده اولدوغی اجلدن شعرا محبوبلرینی
بر سبیل تشبیه ترك دیرلر ع ترك من ترك جفاکن که وفا از همه به ه اعلم
ان یاجوج وماجوج کانوا اثنین وعشرین فرقة فضرب السد علی احد
وعشرین فرقة منه والفرقة الباقیة من اصل العود ترکوا خارج السد
فلذلك اطلق علیهم لفظ الترك لانهم ترکوا خارج السد قُرْ تغیرك
سید غازی بنیری دیکله مروطه برآق بوشق طاعند تکُ قوش بورنی
منقار معناسنه فتحله داخی لغتدر کَ تنك هند قماشلرندن برجنس
قماشدر وَ توك قوشی بورنی تك معناسنه

نوع اول در الجیم المفتوحه

آب چابک جیم عجمیله صحاح عجم صاحبی باد عجمی وعربیله رودی لغتدر دیمش عوام تحریفا ایدوب چابک دیدکلری چست دامخدیرلر چابک بادعربیله نعمتی زیبا معناسنه نقل ایتمش آبو چابوک مثله اسدی چه چابوک دستیست باری سکال که در پرده دالدنمودن خیال اخشو جاخشوک اوراقی داس معناسنه سین مهمله ایله وشین معجمه ایلم واو جیم عربی نعدد خاء معجمه وعکسی مجموعه رویدر اخشو جاخشوک مثله اخو جاخوک مثله وبالعکس آری چاریک عوام تحریفا ایدوب چیترک دیدکلری آ جاک برنوع وقفتانک برشاخی واوبک شابلدو بیت سرشی تنک بکوفت ویک بوسه چاک بداد وبنود آکه از شرم باک فاضل محقق بوبله تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه چاک یرتقدر نته که بو بیتده ظاهردر بیت تا بکیم رواق چهنه نو دامن وجیب خویش سازم چاک یرتلدی دیمک برده عجم چاک شد دیرلر نته که بو بیتلرده واقعدر بیت کرنمانیم زنده بردوزیم دامنی کز فراق چاک شده ور نمانیم عذر ما بپذیره ای بسا آرزو که خاک شده بیرتوق بیرتوق اولانه شنه چاک چاک دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت تن از خوی پر آب ودهان پرز خاک زبان کشته از تشنکی چاک چاک الکچا چاک چاک بیرتوق بیرتوق معناسنه نته که ذکی اولندی وبرقتی شنه برقانی شنه به طوقی مغدن حاصل اولان برنوع صدا یه اسم اولوبدر که ترکیده چاق چاق دیرلر عجم چاکه چاک دیر چاکا چاک مثله نظامی ترنک تیرو چاکا چاک شمشیر ببرد از بیل مغز وزهره از شیر اکجلا جاکجلاک نعمتی چابک معناسنه نقل ایتمش الآ جالاک مثله جست چابک معناسنه سایر اسامیسی جست لغتنده مذکوردر فردی رحمتی آخر ایچنده بی باک نطع آخر ای بت چالاک ادمغو چام غوک بوسونک صواوزرنده یا غلنور آبه جاهک اکلمچقوری چاه زنخدان معناسنه وچاه لغتنک تصغیریدر توبیچی دیمک اولور بلا نصی جبلاهنک صاری تزبد نعمتی وتربدزرد پوست ابنک کولکیدر بلاهنی جبلهنک مثله زن چرنک جیم عجمیله نعمتی طرغر معناسنه دیمش جرنک جیم عربیله چاکل اوازی اسدی زغوتیدن کوس وشیپور ونای زبانکه جرس وزجرنکد رای

تو جک نعمتی درد ومرک دیمکدر توزین اتمک معناسنه دیمش شمی چشمک کوزلک عیننک معناسنه وکوزا وتلرندن چشمه زن دیدکلری معروف ومشهوردر اروچشم لغتنک تصغیریدر فاضل محقق دقایق الحقایقده بوبله تحقیق ایتمشلرکه کوزلکه چشمک دیدکلری کوزه تشبیها استعاره طریقیله درنته که بو بیتده ظاهردر بیت برد یدد چشمک ی نهم خوش بوسیم دیدار شد درآرزوی دوی تو شکر چشمم چارشد آخنده کی کاف کاف تصغیردر چغن چغنک پیالق کاوکیه برکزر برتوشدر وکا طوق لغوجی چغنه دامغ لغتدر چک مکتوب قاضی توقیب ایدوب مکندیرلر وکلاج تن قاضی شمس فخری جمال دینی ودین خسروی که قاضی چرخ نوشت تا بابد ملک را بنامش چک چکا چاک چاق چاق معناسنه اسدی زجرکمان کفته شد کوه برز در دیدآسمان از چکا چاک کرز فردوسی چکا چاک خنجر بکردون رسید زهندوستان خون بجیحون رسید فاضل محقق دقایق الحقایقده بوبله تحقیق وتدقیق ایتمشلرکه چکا چاک اصل چاکا چاکدر چاکا ولدی الف حذف اولنمشدر ایکی چاکک اورتاسندهکی الف برابردهکی لبالبده کی الفدکبیدر ایکی شنه بربرینه تمام تقابل اولوب متساوی اولسه لر اول معنادن تعبیر ایتملو اولمیاق اسملری اورتاسنه برالف کتوررلر ناکه فارسیده مقابله ومواسات معناسن افاده ایله مثلا ایکی شنه بربرینه مقابل ومساوی اولسه برابردیرلر علیم ء استعمال ایله بوعبارت مطلقا سماوانده کم اولشدر بومحله متعلق تفصیل برابر لغتنده ذکر اولنمشدر چکاچک مثله چکا چاک لغتندن مخففدر وچکش معناسنه استعمال اولنور کاوچکاوک طونیغار قوشی که عربیده قبره وابو الملیح دیرلر اسدی بربستان چکاوک شکافد شکاف سراپایش رنک الماسندی وزندوار بعضلرچل قوشنه دیرلرمش کچا چکچاک اویورکن حاصل اولان آواز خورلدی معناسنه صحاح عجم صاحبی اوپکدن ظاهر اولان آوازه واوپکه معناسنه ده نقل ایلدی چکک چکوک لغتندن مخففدر طوبغار قوشی چکاوک معناسنه اصفهانلر هوزد دیرلر شمسی فخری اکرکند طیران درهوای دولتاو زجنک شاهین بازلورد شکار چکک کو چکوک مثله شمس فخری وانکه شمسار هفتش که صید کرکس چرخ بشکرد چو چکوکه لا جلاک چالاک لغتندن مخففدر چابک معناسنه

وكوزلك چشمك معناسنه چلپك قره حصاری كوزلمه معناسنه
نقل ایتمش بچ جنجك يعنی ابر بولمشی درتهند معناسنه دمش ده
چنك جیم عجمیله معروف برسازآدیدر كه چالورلر كاتبی برچرخ اكرهكله
بی جام دلبریتی • دردم غلاف تیغ كندزهره چوب چنك • تركیده داخی
چنك دیرلر وقوش قیناغی وآدمی پنجه سی بیت زه باز تیز
آهنك میزد • برقص كبك شاهین چنك میبرد • فاضل محقق شویله
كعفو ایتمشلر كه بیت مذكورده اولمعنا بر ایهام وارد استعاره طریقیله
آدمیده ده چنكی استعمال اولنور بنه كه بوبیتده ظاهردر بیت
بیاده كه دیدی كه چنكی آوازده • سرشهسواران بچنك آورد • يعنی و
پرپنجی حیوانلرپنجه سنه داخی دیرلر دیمش جنك جیم عربیله صواش
حرب معناسنه جنك فتح نونله اولدیدیو بیراقی معناسنه تنكلو
چنكلوك جیم عجمیله الچی و اپاغی سقط كسنه دایدنكا ونملانی یرلرن
طوتدوغندن یا تشنجدن یا عزی افتاده نه حاصل اولور واول
كسنه یه نخ وتحنتدن وسایر بلالردن الیندیری ادسته توپوب
بوكیلوب بیریر كالتی اولا سعدی بدخواه ملك خرودارای ملك كیر
باشد دردورنج همیشه چوچنكلوك • تلو چنلوك قره حصاری
نجنتدن الینی دیزی اوزره جمع ایدوب اوتورا كمسه یه دیرلردیمش
چهاربنك دردده بیر ربع معناسنه هردو چهرولك جوق

الجیم المكسوره

زجوك كیرپایی وآصیشی اغاج زه جنك جیم عجمیله قره قوشی كوده
وجزمه نوكاوجه سنه قاقد قلری سوریجه دموروسیلة المخاصد
صاحبی ونوزلتی ال شل معناسنه داخی كلور دیمش وآ جوالك
خبردنه باغ ایچنده بنمشی نقل واكه چوالك مثله

الجیم المضمومه

رب جوبك جیم عجمیله ایرولتی جوالی معناسنه ونكته ایله سوزشو یلك
دمنكنه كم عربیده معصهد دیرلر عن جعفك جیم عجمیله جولوق
نوشی ناچناك آغیل بعضا تخصیص ایدوب قویون اغیلی بیلر
نه جنك جیم عجمیله قولاق ال شل معناسنه كسرجیمله داخی روایت
اولنمشدر وآبی جوانیك دیشی سرچه بعض نسخه ده تا ایله

دوكش

دوشمش دیمشدر وبآن جوبانك چوبان الدایغچی دیدكلری قوشی
شبان وزیب معناسنه عربیده نكاء دیرلر وپ چوبك پنبوچوكی
قره حصاری وبعم اغاجنه داخی دیرلردیمش وچوب لفظنك تصغیریدر
بیت عن فریبست كه چوبك زن ایام فرات • بیژنه بردبردر زار زه
كلنی چوبكه وثی جونك ایكی كه دوكمه اكا كجورلر وق جوه
پادشاهلر اوكنده دیزیره توپوب بكتمكه دیرلردیمش قبجاق
وتركستان دلكرلندر فارسینامه لرده چوق استعمال اولنور و
دیزیره قوبوب دیكلنكده دیرلر وی جویك جوی لفظنك
تصغیریدر ایرماجق دیكا ولور جویچه داخی دینلدر

الحاء المتوحه

حقیبوكه لسان فارسیده حاء مهمله بوقدر كه محلنده ذكر اولنمشدر
اكثر لسان عربیده یا محوی دلدن یا تحریفات عوام قبیلندندر
لیكن بعض الفاظ شایع اولوب ارباب لغات كتابلرنده ایراد
ایتمكین باردلی مناسب كورلدی حرخشك لفظیدر درد دیكنی
دیدكلری اوچ بوجقلو دیكندیر ومذكور دیكن كبی حدید نایدوب
دشمن یولنیه وقوناجق یرلریه دوكرلر اول دیوه ن آندكلولیه یورتا
دیرلر البته بركوشه سی یقاروطورور آت وآدم غفلتله باصیجق
آیاغنی سقط ایدر حه حلك قرالنی عمیدر مثنوی مولوی
چون زمین برخاست ازجو فلك • نیشب ونی سایه ماند نی حلك

نوع اول الخاء المتوحه

اجسوخاجسوك سین مهمله ایله اوراق داسی معناسنه اول جیم بعد
خا وعكسیله وسین مهمله وشین معجمه داخی لغتدر كحتلند . شرح حدر
اخشو خاجشوك شین معجمه مثله اجوخاجوك مثله عكسیله
داخی ذكر اولنمشدر ارچین خارجنك جیم عجمیله ینكچ شرطان
معناسنه خادجنك جیم عربیله دردكی چنك معناسنه كه یوم یاجوج
وماجوجك اكلی آتك دانه بندندر اشا خاشاك چلیمچاشاك
وخاشه چورچوپ قرقی معناسنه دیمش یعنی وودون وخیس و
خاشك وخاشه مثله دیمش قره حصاری وشكاقنه معناسنه ده استعمال
اولنور دیمش شمغ نم صفت بن كه كعته دم برسر • از وجود دم

نماند جز خاشاک ۰ فاضل محقق بویله تحقیق و تدقیق ایتمشلرکه
خاشه چوپدر . خاشاک چوپجوکز در آخرنده کی کاف تصغیر
ایچوندر اول کاف لاحق اولمغله هاء ساکن الفه منقلب
اولوبدر خار ایله بیله اکیلور خار و خاشاک دیرلر نته که بو بیتده
ظاهردر بیت ز خاشاک و از خار شاخ درخت ۰ بکی آتشی بر فروزید
سخت ۰ بحر الغرایب صاحبی بو محلده غرایب سویلشدر خاش دل
خاشاکی ورق ایتمشدر . معیار جمالی صاحبیده خشدن خاشاکی فرق
ایتمشدر آتنی خاشک مثله آخاک طوپراق تراب معناسنه خاک
شاکی خاشاک معناسنه اکنم خاکنک بر اوبوندر او غلانجقلر لعبند
بر مقدار طراق ایچنده اوج ایدوب برنده کیزلرلر و کنده و بر ایکی
وقد اولوب اول طراغی ایکی بولکه ایدرلر اول کیزلدکلری نسنه
هر قنغی وقدنک بولنکده چیقرسه اول طالب اولوب و بو اول
آلور اسوخاسوک بر نباتدر دیدکلری سوپق خیری باغ ایچنده
بیتور رولو آمشی خاشک مثله اتوشی خاموشک بر نوع بوره
سکلدرکه آوازی اولماز قوندوغی یری آتنی کبی بارق ایتی خا
بشک بشک و نشک قا فیه سنده . کتورمشدر سنی خزی بو بوکه چکوج
طوقه معناسنه شعر جو عليتين هر آنکو کوفت و کبر کنده ۰ سرش بکوب
بسندان جوسم را خا بشک ۰ لسان پهلویده اوزرش سندان معناسنه
کلور ای خایک بر نوع طرکه در باد خباک بوغاز قسمی مثلا
خوب کوتشد . و همدن صمک بوغازی قیبلور بوت اولور شویلکه
رنادد اول هلاک ایدر روانوک لوازمه اخی واد اولور و طوغنی
معناسنه رودکی باد دست بوس رکی اینحل از کرم خباک ۰ تا
منت احسان باشدا حق الله چراک ۰ و آغیل و اول چهار دیوار که
اوستی آچوق اولوب چوبانلر قیونلرینی انوک ایچنه قویارلر دقیقی
ز کلکش بیشه بر شیران قفس شد ۰ کمندش دشت بر کوران خباکا
شعر بشه را پر هنر بر ساخت قفس ۰ دشتعرا پر کورزه کرد خباک
بو معنایه سایر اسامیسی انکروا لغتلرنده مسطوردر ب خباک
مثله بوغاد بوغی خزد خیزوه خیزدوک لغتلرندن مخففدر بعلکور
لان قوردی جعل معناسنه دبا خدنک قوشنی اوقی اتیر خدنک

دیرلر

دیرلر وقاین اغاجی و اول اغاجدن دوزیلن اوق و نیزه وکوبی
معناسنه داخی نقل اولندی فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشدرکه خدنکک
اصلده قاین اغاجیدر نته که بو بیتلردن ظاهردر نظم در کنار
آنچنان کنیدش تنک ۰ که طبر خون شدش نهال خدنک بیت هم سینه
کوه بید و خدنک ۰ یکی بیشه کردش ز زر بروز دنک ۰ اول اغاجدن ایتر
ماء یمن دوزرلر اندن دوزیلن اتره زین خدنکدیرلر کاه اولور
یالکز خدنکدیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت لاله را ز رقبا کشیدی
تنک ۰ سرو را خابز ساختی ز خدنک ۰ اول اغاجدن اوق داخی دوزرلر
اندن دوزیلن اوقه تیر خدنک دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت
بر آورد آن تیرهای خدنک ۰ کرفته کمان بردی بجنک ۰ کاه اولور
یالکوز خدنکده دیرلر نته که بو بیتلرده ظاهردر نظم خدنکاز د وجابش
زوازو کذشت ۰ بروی زمین خون دوا ذو کوفت ۰ خدنک بیابی زدند آنچنان
که بیکان ایی سفت سوفار آن ۰ رای خوابکه داخی شورلمانی قاتمه
یر جامع ادرنی صاحبی سوزلمشی کیک یر وقاتی نسنه دیمی
زبجن و زبخشک تعلیند بیطار معناسنه رقبن و خجنک جیم
عجمیله ینکچ سطاد معناسنه شعر حسود تارذم خرچنکدآن زنان
کشد که طعمه باشد در چنکال دم خرچنک ۰ فاضل محقق بویله تحقیق
ایتمشلرکه خرچنکک اصلی خارچنکدر بر چنک خاردرکه معناسی دیکندر
تخفیفا الف حذف اولنمشدر خ مالشدیده دن ورده دن حذف
اولندوغی کبی اصلده داه ورلده در فرد و سینک بو بیتلرنده اصلی
اوزرینه مذکوردر بیت ابرداد دو هفت شد کتخدای ۰ کرفتند هر
یک سزاوار جای بیت براهی دو هفته شد کتخدای کرفتند هر
یک سزاوار جای وروز علت که وای عرفه بجز لسانده خار سیده حذف
شایعدر بر جزید . چنک در جیم عجمیله معناسی معتقی سی بر ایکی قوش
طرناغیدر خرچنک بنکچ در نته که بو بیتده واقعدر شعر چو بر زد
سر از چنک خرچنک هور جهان کشت روشن بسان بلور اسمینک
اکی جزئینک ده استعمالی استعاره طریقیله درقبا چلرینی هیئاتده
بر ایکی قوش طرناغنه حذنده دکنه تشبیه ایتمشلردر تشبیه نا بیده نه
طرناق شدتی یوق ایدوکنه تنبیه در خرچنک خار پشت کبیدر اما

اما استعاره انوک ایچون برچزنده در نعمتی و درد کشنده دیرلر دیمشی
رحتی خرچیک خیک وتیک قافیه سندن کیک یازی بیابان معناسنه
عنصری ای بر سر خوبان جهان بر سر چیک • پیش دهنت ذره نماید
خرچیک • صحاح عجم صاحبی خوارزم ولایتنده بر عظیم مشهور صحرادر
دیدی رحتی خرسنک بر اوبه در اوزون اشک دیرلر و غلط ایدوب
چقال اشکه دیرلر صوره بوددر که اوغلانجقلرک بیرسی اکیلوب طورر
اوزرینه قالغیلر قنغسنک یاغی دکرسه طورانک کوذو جیسی واردر
دیو بوکزا اولدیبیلی انوک بیرینه طوردانک اوزرینه قالقولر
صیبی کرخا ایله ضبط ایتمش حتی خرسنک اوغلانجقلر قلکه اوینی
وبویوکدکی می واوافی چقل طاشی که اشکر بو دیمیزا ادایی
بیغو بحر برکشیده سپاه • شه بر کرد یده خرسنک راه • زه حصاری خرد
سنک طاشی یغنده دیرلر دیمی نعمتی واوزونه اشکادبوننه داخی
دیرلر دیمی تح خرک فتح را ایله خرلفظندن صیغه تصغیردر اشمک
دیمک اولور دیمزکه اوزرنده اوددوک یا زرلروات کسرلر والحک
وصاج وانیور وصوغلیان وتنکرینه وحوکی دیدکلری بو خلکله
خرک شکلنده • انجک واوزون اباقلری اولور وعود وطنبور کبی
کبی سازلری باشنده کرشی الیننه • فوده قلوی که عربجه زامله دیرلر دم
خرمک کوز بو بجوعنی خرمهره معناسنه ذو خروک برجانوردر بو
سنانورده وصحرالرده اولور آوازالدر تح خفک چو بجوکز دیمکلد
آخوند دیمی کاف تصغیر ایچوندر بیت تخفت ایر اهسک در بستری نود
نمکنی در لوتی پیراهن درشی بود • تش خفک سبز جعبلر بهانر
وکلوره دوشی جوب تش خشک وبالضم باشده اولانه داغ
که باقلرد ر شوخشوک حرامزاده تمهی کرفلکه داد نقص داد یچشد
ازبلا یه چه زاده نرخشوک فرذر خنزدوک هلوزلان قوردی
فیزدوکی معناسنه فت خفک ضکر معناسنه کش خنک خاک خشک
لعظلرن تخفیف اولنمشدر طیرافدن بر نوع برداقدر اوغلانجقلر
ایله لرستی اولور بج حیچیک فتحه حصاری دختر ک باشد دیمشی
ب خناک قولون آغیلی بح خنجک بنوشی لیشی وقوری محکم
دکنی خار سخت معناسنه ومحبوب لغاتی ده بوشی درینه معناسی

دیمشی

دیمشی واسب خواب سکادر عنی قوخوک خدمتکارلر خدم
معناسنه خنک بوغماق

الخاء المكسورة

شت خشتک کوکلک و قفتان قولتوغنه دیکدکلری مربع شکل
بیلغو هرکه از خار بیوه چیده برده • دامن وخشتکش دریده بود
فزه حصاری د بویوک نعمتی وبویوکلک وداغ بردیمی نام خناک
باینذق دیدکلری اوت بع خنجک سوزلی اغاج که بیشه حبة الخضرا دیرلر
فارسیجه ونشک ترکیبنده جده دیرلر ما خمناک زحمتلو وغابتده
ایکنده تخ خنک سکون نونله ارباب لغت بوزآت واسب کبود رنک
دیمشلر فاضل محقق بوبیله تحقیق ایتمشلر که اسبکراسایسی وانقابجی
جوقدر اما آت خنک اطلاقی بو بیتدن ظاهردر بیت تبارک زبولا
سبزش کلاه • زبر خنک و برکستوانش سیاه • بواطلاقا آت دنکا عتبا
ریلدر نته که بیت مذکوره اکثرک معنابه آقدرآنوک غیری آقده
خنک اطلاقی اولنور نته کبو بیتده واقع در بیت قوس قوزح کشت
کمان وارکوش • ازدو طرف خنک نحی وسخ توزه خیادک مشهور
بوبوکه چیاندرکه انانک قاصغنده • چق خهک دکلدر خیره ناک
اندی جهانی نبدانه پهلوانه خیره ناک • کران نور فخاک ناموش باک •
ی خنک توتم وتوتنوق که انجنه بالدماغی وسایر بوللوکب وغیری
تینه قویادلر وطب دزق معناسنه

الخاء المضمومة

دو خدوک غضب وبتره کی واوکله ترکیبده . برکمسنه بولداشنی آکوندیرر
بکانقدکی وبرده دیرلر عنصری هرکه بردرکه ملوک بوده • ازچینش کار
باخدوکه بود فنحله داخی نقل اولندی انسب ضمله اولمالیدر تح خدک
حاکم معناسنه ردیکه خذیبک خدیک لفظنک تصغیریدر کوچک
واوجق دیمکدر رتین خرسنک تاغ معناسنه سوخنوک دشت
چکین وحرامزاده شوخشک قوری یابس معناسنه وبدخوناکی
معناسنه استعاره اولنور شوخشنک باشده اولنان داغ فتحله داخی
اولنمشدر شوخشوه صوزبوبوزنی که برنوع ترجه اولنوبان و
کمدن دوزدی وانوکله شراب ایچرلر وحرامزاده معناسنه تبه خنیک

خنب لفظنك تصغیریدر کویه جک دیمکدر اولور وبر باغنی اغزینه
قویوب آت صوا بچکن صیفرانك بج جنجغ پوشن درمند معناسنه
نعمی و آت باغنی صوا بچکن سغلق وبرمك دیمکدر خنك ضم نونله
صوق بارد معناسنه هوای خنك وآب خنك دیرلر و بختلو دیمکدر طوتیکه
لد معناسنه شعر سعادت و شرف بندکئ حضرت او ❁ خنك کسی که
بیا بدهزاد بار خنك ❁ و معتدل و آسان معناسنه دخی استعمال اولنور
خودرنك معروف رنکدر کندودن صباغت اولنمش دکلدر ور ا
خوراك ییجك نسنه و خوك طوكز خنزیر معناسنه وضمام زنجی ❁
فاضل محقق دیرکه خوك اهلیسنکا دیدر نته که بو بیتده ظاهردر
بیت خوك که دندانش کرازی نمود ❁ طعمهٔ پس کشد زکرازی جد مخود
دشتیسنه کراز دیرلر نته که بو بیت ما بعددن فهم اولنور کنیتی
ابو زرعه در

نوع اول الذال المفتوحة

آن دانك ربع درهمدرکه مثقالك سدسی اولور مثقال یکرمی درت
قیراطدر بربوچق درهم در و درهم اون التی قیراطدر دانك که
ربع درهمدر درت قیراط اولورکه سدس مثقالدر تعریب دانق دیرلر
تن دبنك انلو محکم او غلان تنك معناسنه دتن درتنك فغان
کوهکن ازبیستون سوی درتنك ❁ چنان شدی که دل خسرو آمدی درتنك
ر درك نعمی اودقومی ستارچید آتش معنا سنه دیمکدر دلو درنوك
وبالضم شادروان برنوعدر زدزك دستارچید و یاغلق سیمی
نوتی حقیقت مقصود زخلق بعد رسل ❁ نداده سیمان که ندانند خود
کلدرد زکه ❁ زن دزنك پاره رقعه معناسنه دستآهنك
طوتوغ که جنت آلندرندیر دسنك ایپ طوقیاجی آلتی
دستنبوك بیلنجك که بچه شامه دیرلر سایر آدلری شما نعلندن ❁
مذکوردر فنو دفنوك غاشیه نی دیك اوماج نشانه معناسنه
اندی سرچنك سازنده چنك شده ❁ دم نای هم نالهٔ دنك شده
ن دنك حیوان وبیلن و وزن دوزنك برشو خجم قوربجغز درو
قبدنسنه وز دوزك مثله یکم دبنك اوریمکلنوا عندن برزهور
بولجکدر بو دیرلر صو تدوغی یبری عقرب کبی آجیدر دیلوك ❁
نعلندن محقق در عربجه رشیلا دیرلر یکیو دیموك مثله لسان
ارشده ❁

ارتنده خبلغوبك دیرلر مفتوحه بابنده ایراد اینشلر اصح کسرایله در

الذال المکسورة

دم کن ددم سنك درهم آغرلغی دیمك اولور زن درنك اکلنمك
معناسنه اسم مصدردر وصیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر کمال اصفهانی
رفت آنکه روز ما زستم تیره رنك بود ❁ واندوه را اینزد در نك بود
زهختکی دزهخت کنك قدس شریفك آدیدر اساس وطرحنی
اول حضرت داود علیه السلام اینمشلردر بعده حضرت سلیمان علیه السلام
تمام ایتمشلردر ایلیا دخی دیرلر اسدی بدزهخت کنك آمد ازراه شام
که خوانیش بیت المقدس بنام ❁ زهوخ کن درهوخ کنك مثله
اسدی بطرسوس شدکه ماهی درنك ❁ سپه برد ازانجا بدزهوخ کنك
دکر همی رفت تا نزدد زهوخ کنك ❁ که ناورد جایی زمانی درنك ❁
دزهوخت کنك هادن صکره تا ایله بیت چو نوح آمد و یافت ایدر
درنك ❁ کشیدا سنخوانش بدزهوخت کنك ❁ حضرت آدم علیه السلام
وفات ایتدکده شیث علیه السلام کوده سرندیبده دفن ایتمشدی
طوفانده نوح علیه السلام قدس تربته کتورب دفن اتدکلو بله اسادی
زهبخت کن دزهبخت کنك مثله کویا اصلنده یا ایله دزهیخت
کنك وواوایله دزهوخت کنك اولوب ضرورت وزن ایچون یا واو
تخفیف اولنمشدر بعض نسخده ثلاثه عجمیله واقع اولمش دتنك کولك طارقی
ك دنك نعمی آواز طنك معناسنه و شیرو فتنی چقا راحق دکرمن معناسنه
نقل ایتمش نکادن دنکادنك وسیلة المقاصد صاحبی و نعمی برابر
ودیزیکدیر معناسنه کالور دیمش لر اصح فتحله درکه ذکر اولندی برّ دیرك
بیورشه آکدیدر نعمی دیرژه معناسنه دیمش یی دیك امالهٔ ایله و کاف
عربیله اسم عامدر رهونسنه که انوك اجیده آتش بشورر لر چوملك قیدر
معناسنه بوزدن اولانه عجم دیکجیلا دیر ترکیده قزغان دیرلر سوق
سیدن اولانه مجم دیك سفانین دیر دیکدانه الد سوز دون دیمك
اتش معناسنه عربجه خودی معناسنه در یکبرد دیکبردیك اولدکه
تخیف ایدوب تمام دلبر دیك دیرلر چوملکی چولمك اوزدینه قویوب تضعید
اولنمشدر بو اچیددن دیکبردیك دیرلر و صبانا او تحدا اچچه برزیم انگا
معناسنه غا ینده تیزدار اولور دندر یوانه سی دیوانه سك قودوز ایت

بو دبوک تخیل بتی وکوه دیدکلری فوز تخیغ که اسباب پیرتلف ایدر وتصغیر دیودر نغمی ودیودست معناسنده کلور دیمش

الدال المضمومة

خنتر دخترک تصغیر ختردر قزجغز معناسنه وخمجک که کوچک قزجغزلر او ینارلر بعض یرلرده قوقله دیرلر واکدوکه چق قجیلزک فقد اوباجق آتلرندندر دکو دریوک برنوع شادواندر دک کاف عربیه دوک لفظندن مخففدر ایکسی الوکله ایپ وایلک اکیررلر نعمتی وآویشق معناسنده کلور دیمش وآک دواکک ودهندی قول ود وال لفظنک تصغیریدر تصغیر جغ معناسنه ودهن دود آهنک دوتنلک دوهنک بخاری داخنه دود کند معناسنه ودهن دود هنک مثله ورد وزک قیدبنه ق دوک کاف عربیه صحاح عجم صاحبی کاف عجمیله تصحیح ایلدی ایکسی الوکله ایلک اکیررلر

نوع اول الراء المفتوحة

اکی رامشک مطرب رامشکو معناسنه آم رامک بجعونی مشهور وترکیب بودر بر رطل انار قبی وایکی رطل انار و بادم رطل صمغ عربی وربع رطل زاج بیر واوج رطل بال و یا بکمز ابله پشوررلر آو راوک قوه حصاری هر شئنک صافیسی دروق معناسنه دردینی شی رشک غیرت وحسد معناسنه بیمی حاتم وآل برمک اندر کورت ازتو کشتند غرقه درخوی رشک • تمی رغنک کوزاوجیله باقمق تمرجی کوز یوب آجمه دیمکدر لحظ معناسنه دیدی رک کاف عجمیله طمر عرق معناسنه دی رنک و بالکسر طاغ کچیسی ترکیده اماد برلر اهلینه بز دیرلر اسدی همه دشت با یوز و کورک وپلنک بوازکرد اوغرم وآهو ورنک دکر بنفاشی نوک تیرخدنکه تی کرده صحرای چین راز رنک • تعنی وکمک بوزاغوسنه داخی دیرلر دیمش رنک تویالوی معناسنه آق وقزل وسایر انواعی که واردر فاضل محقق بویله کفتی المشترک رنکلوندر نته که بو بیتده طاهردر

بیت هفت رنکست زیر هفتورنک نیست بالاتر از سیاهی رنک

هفتورنک یدی قات کوکدر اصل هفت اورنک ددر ترکیبا ولیجق الفی حذف اولنمشدر معنای ترکیبی یدی تخت در رنک لفظی ترکده

حیله

حیله ونار معناسنه ده کلور ترکیده دخی اول معناده استعمال اولنور مثلا فلان فلاندن رنک یجدی دیرلر نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت

من اوراچکویم چه رنک آوردم • که تا دست وی زیر سنک آوردم

بیت بدو کفت کاین چرخ نیرنک وار • مبادا که رنکی برآرد بکار • معیار جمالی وبحر الغرائب صاحبلری رنک حیله معناسنه کلدوککندن غافل اولمشلردر رنکلاک کک بو بابده یدیکلری وآ نواک سوزلمش صافی نسنه راکه معناسنه روزنک ترابک دیرلر بالشده بریونش یردر

الراء المکسورة

تی رسک یعنی سین مهمله ایله رشک معناسنه دردیمشی ثبت رشتک ارشته آشی ودیری وایلک رشته داخی لغتدر دیرو حق در که اکثر بخاراده ولاتده اولور دیرلرکه برکسنده بر دفعه ده یوزدن زیاده جیقار وولایت لیده ومکه بسنرفده داخی اولور بر ذراع مقداری اوزانور اوراد فجم ماسوره به صاررلر العیاذ بالله که قیرلد بخاراده بعضلری هلاک ایدر نکده ده وینده اولانلرک اکثر ایام اباغنده جیقار قیرلر اولمزلر آما ای یتده محنت چکلر تی دشک شین معجمه بث شرکسی عربیده حلو آب معناسنه وتوشق رشکه داخی لغتدر دی دنک طاغ کچیسی ابادیرلر فخلمه داخی روایتا ونکنده بد دیوک اوغلان غلام معنا اسدی کشیده رده ریدکان سرای بروی عمود و بجینی قبای ولم بری روی ریدکه هوار از جکل سناره صدوکوس زرین جمله قوه حصاری واوغلان قوندزدغنده دیرلر دیمش بر دیوک وسیلة المقاصد صاحبی مثله دیمش بونا دیوناک اوق دقی دیمک اولور دیزه ناک مثله ق ریک کاف عجمیله وامالهٔ ایله قم تیز وطاغ وحظ اوزدینه اکدکلرینه داخی دیرلر یمنا دیمناک کیرلو

المضمومة

کو رکوک اوغلان بزینه دیرلر روز تاریک وقت کوجی

نوع اول الراء المفتوحة

آزاک شب یمنی وزاج قرسی وقتد بوبر ولخوسه عودت عنصری

زبان خنجر پیش اذ ثنای تو خواندی • دروجوجم بلا که کر بدینی زاک

بوتی زبرنک آشورمه تولاک وطا پقور تولاکی وسیله صاحبی

وآغز تنکی دینی داَتس زراسک یعنی خط اوزرنه صاجد قلری
دیکه دیرلر دینی داَسن زراسنک مثله دیمی داَغن زراغنک
و با یکس زاء عجمیله قوملی قایرلی بیر تمرفی زنیضا برد ستت
آب حیوان • برآید از زبیهای زراغنک • وبعضلر قاتی محکم و
اری یر زمین سخت ودرشت معناسنه دیدیلر وبعضلر
اوزاق یول راه دراز معناسنه نقل ایتدیلر زراغن دا عجمی لغتدر
داَهن زراهنک یعنی مثله دیمی زدَ زردک زرد لغظنک
تصغیریدر موجه دیمک اولور وهویج کزر معناسنه نظم طبع زردک
همیشه کوم وترست • تونت پشت رابعه شاخ • خون بسوز الله
واذاله ضرست • خوردن وروشی بود کاغی • غنَ رغنک غنیک
دنونک فتحیله اکثر یعنی نوا ان معناسنه قرد صاری وآواز کاو
باشد دیمی ده زرنک وبا یکس طا عمرده اولور برجنس تمایدد
بو یوک ویرک اغاجدر بیشی اولماز کسوب اودون ایدوب یقارلر
بیت چنان بنام اکر دست دادمی نوبهد که جاره خون شود
اندر منع وزرنک زکال کاتبی باد لطفت بر زرنکستان کلزارک
ارکند • فاقم آید براویرک خاربستان زرنک وطاعو جهنم
واولوق ناودان معناسنه زرند داعجمی لغتدر فَ زفدک
زاء عجمیله چپاق رمص معناسنه وچرک وسهک نخاط معناسنه کا
زکاک زاء عجمیله برجنس دار خور قوشدر لَ زلک آقتی کوزک
اکر معناسنه خَ زمخک کسمک واز هوی وبخیل وناکس کسنه
اصلا کندودن انعام وخیرصادر اولماز بولغتی ارباب لغت مفتوحه
بابنده • اکرچه کتور خلودر امخ مثله در نَبود زنبورک چکوه
دیدکلری بیت زنبرانداذی زنبورک ازدور • مشبک سینها چون
خان زنبور • دیکر ز پرواز زنبورک وتیزیش • تهی شد رکه کان ز
خونریزیش • نبر زنبورک مثله زنبورک لغظندن تحریف اولنشدر
نَ زنکر سکون نونله چکر غو که بیکارلرایا قلرینه وبیلکلرینه باغ
لرلر ست تا دکه بربرط ناهیدبست • زنک که برمحمل خورشید بست
وبرطایفه آدیدرکه اکا نسبت ایدوب زنکی دیرلر انلرکه اقلیمنه
زنکبار دیرلر انشدی • زهره سوجوبروی جهان تنکرشد • برنهاد

نزد

نزد شده زنک شده • کاتبی تا بهره نع خون شفق درتنور صبح
سورد فلک • برآتش خورشید موی زنک • وشعاع آفتاب وذف
بوّلی وپا یک دیددو غیریده اولور صدا معناسنه اکرچه بو معنا
تمامه زاء عجمیله استعمال ایدیلر کاتبی نه فلکد وقتی ترا یک حلقه بددر
آمدی کر نبودی آهن اربوست دار زرق زنک • صحاح عجم صاحبی
اوتلی چکراعو وآیر توزی دیدی زنک فتح نونله تصغیر زلدرعوذ
جکه دیمک اولور وز زوزک بنج وحاجیرا وتی دیدکلری
الزاء المکسوره
اولمشدر
داَغن زراغنک زاء عجمیله قوملی وتپرلی بیر فتحله داعجی روایه
زنَ زرنک اولوق ناودان معناسنه رشَ زرشک قادین
طوزلغی ابربار یس معناسنه وبرکوهی محمم اغاجدر میوه سی برزاودن
ایدرلر فتحله داعجمی مرویدر نج زنجک اعجامه مخصوص برنوع طعامدر
غاینده سمز قوزنجک بغرسغنی پاره لیوب وربینه صاروب باغ
اجنده بیشورلرلر وبوغذ بیرامی ویبیرلر رتی زیرتنک
قولاک جرام معناسنه یک زیرک چست وچابک وعاقل وصاحب
ذای کیتی معناسنه
الزاء المضمومه
زبان کنجشک
قوشدلی دیرلر برنوع خرده تماج آشیدر لکو زلوک سلک علق
معناسنه سایر آدلری کافتحه لغظنده بحراد اولنمشدر ذک زکیدن
لغظندن صیغه امر ووصف ترکیبیدر کندو کنده بکم نوبیشکر
وکمر تمک وخشم اتمک غیظ معناسنه کاَ زکاک زاء عجمی ویله
یعنی کمر زکال معناسنه نقل ایتمش خَ زمخک آزغون وخبس
وبخیل ولئیم معناسنه فتحله داعجمی رویدر اصح مثله در وَ زوکه
یعنی صحاح روم صاحب چولق قوشی که اکنجی اردنجه کم دکشورر
اکا دیرلر وطورغای قوشی که ابوالملیح وتتره دیرلر وجکوک دیمی
دیو روایت ایمش سایر لغتلرده آخرلانه زول چولوق قوشنه
دیرلر وزوله طورغای قوشنه دیرلر
دیرلرم
باب
نوع اول السین المفتوحه
سادکه یعنی ووسیلة المقاصد صاحب برخوش آوازلو قرنجه در

هزاردستان کبی دینلر سایر لغتلرده سارکدر دا ایله آدا
ساداک اوجاق اوردی آرخ سارخک اوزون ایاقلو اویز
بعضلر اواجق صاریجه سکلدر دیدیلر بعضلر سوری سکلدر دیدیلر
قانون ادب صاحبی و سامی صاحبی اواجق سکک عربیده جرجس
وقرقی معناسنه نقل ایدیلر بعضلر آت سکلیدر دیدیلر و پشه پشه
معناسنه شیخ عطار دکر با توبهم دکر نباشد چه بوده بکذره باید در
نباشد چه بوده جایی که هوای شی بکر سار رکست فتی سارکی کر نباشد
چه بوده آر سارک اوتلوکی دیدکلری حوشی دراز لوکوچک تو نحوی
حق بودرکه بلبل انوا عندلیب ها را باشد هزاردستان دیرلر بولکی نفی
وقنندده اوتلوکی دیرلر تعریبی یدوب سایع دیرلر معوف جوره
فاضل بحیم وزرکرینه شود چه بانک لقلق بیشتش چه نغمه سارک
سایر اسامیسی سارج لغتنده مذکوردر آرنه سارنک مثله
آزا سازاک دهلیز معناسنه برادر سپودرکه و بالکسر یعنی حرکات
ثلثه ایله نقل ایتمشی یخلق دستادچه که انوکله آل یوز بلورلر پج
سپوک یعنی حرکات ثلاثه ایله نقل ایتمش صاری اغاج دیدکلری دارو
زرده چوب معناسنه سپوخنک اکر آت تب سبک یعنی خفیف
معناسنه بز سبوک درو بشکر وظرفا استعمال ایلدکلری یشل چه سوز ح
ترک سترنک فتح تا ایله بیروح الصنم استرنک لغتندن مخففدر
و وقواق انماجی و قوعورت بیت ای که با مردمی ورای تو دیکوه دم آکخنا
که با مردم کامل سترنک حرکات ثلاثه ایله مروی در سکون تا ایله شطرنج
معناسنه ترکان سوبانک و بالضم قرقوشی ترجی سوجنک بانغودیغ
اولان کسنه که عنبر بوکا اوزرینه حوالم درحکم ایدرجی باشی معناسنه
بولغت بونمله روایت اولندی سرهنک وفرهنک واورنک وزننده و
یا ایله آخر حروف تجنید نقل اولندی تاریک و باریک و تاجیک قافیه سنده
دجی سوجیک مثله نته کیم شرح اولندی عنصری ای بر سر جوبا جهان
بر سر جیکه بیش دهنت ذزه نماید خوجیکه رفا سوفاکه یعنی آواز
معناسنه نقل ایتمیلر منوچهری تاکه هنکام رفتن اندر راه بنودموره مادرا
سرفاک زک سوزنک سوکن دیدکلری اوته وسترکیدن لغتندن که بار
جلشق یعنی سوز ایله قارشولنوب بر بریله طولاشوب آیدشمک و کتمک

بعض

یعنی واسع ایتمک و کوملک معناسنه کلور مذکور لغتدن صیغه امر
و وصف ترکیبی و اسم مصدردر یعنی ویرمزنی و کتمکی بولمعناسنه دکلود
دیمکی رانک فتحی ذکری جایزدر رقص سرهنک ارباب لغت جوی
باغی و یا باغی دینلر فاضل محقق بونلک کعنی استثنار که سرهنک الفاظ
مرکبه دندر اصل سرآهنک در نته که بو بیتده واقعدر بیت درای شتر
خاست از کوجکاه سرآهنک لشکر برآمد براه چوبی باشلرینه که باشلرک
اولحکمه و حوبه عزام ایدر و قلانی الحا تابع اولور سرهنک دیرلر اصلی سرآهنک
در اضافتله عکم اولیجاق قاعده ترکیب تغییر اولینوب علاقه اضافت
قطع اولنمشدر برتبذ دکی کبی اصلی بربط در اضافتله زوال آلتی تشبیه
ایتمشلردر فاذبریزه یعنی تازکو کنه بحا الغرایب صاحبنک جمله عزا بسندن
درک بو تعامد دیمشدر سرهنک اولدرکه عنبر بلرکا اوزرینه حوالم اولو
بودت سو نبجی جوی باشلرینه و یا باشلرینه وایتی اوزرینه طوروب رغاد
اشلدنمزه و بونلرکه امثالی کسنده اطلاق اولنور سک کاف مجمد ایت
کلدی معناسنه و کاف عربیه تنزیه بو معنابه سینک ضمه سیله اولغنا نسیدر
که سوک لغتندن مخففدر اولور و ایت اوزدمی و اکثری سکبنک زغو
دیدکلری شکار ایتی کش سکسک و بالضم بوزوسی اولیوب بیکانه
طوارد دیرلر انوری چون اسبا نورک سوی منزل براد درموکب متوله
سکسک نه راهوار زن سنک کاف عجمیه طاش حجر معناسنه ووقار
معناسنه آغر لغتدن کنایه اولنوب استعاره اولنیور بیت همی ازستایش
برآمد بنکه که بیرون زباشد خداوند سنک عنصری بدخواه تو نی سنک شد
روزی بروجون تنک شد بهجویک آونک شد هجوک ترازوی از زبان ٤٥ سنک مردم
نکوتر از کهیت نک سنکک طلوکه کوکدن یاغی تکرک معناسنه غزنجه
بزکه دیرلر و سنک لغتنک تصغیر بدر طانجق دیک اولور تکلابی سنکلابک
یونت قوشی صعو دمعناسنه سایرادلوی خود زردسر لغتنده ذکر اولنشدر
تکذ سنککک طولی سنکک معناسنه غیری اسامیسی تکرک لغتنده مسطوردر
وسوک و بالضم ادبه و بغرای باشی خوشه کندم و جو معناسنه حلیمی مشهور سبلد
تعجب ایتمش سوکه مصیبت وار یه و بغرای باشی دیمکی و سنزه صقال لوکوسه
آدمه سوک ریشه دیرلر هنا نهناک فورقو فتحی مهیب معناسنه و قورقولو
سهمکین معناسنه   الشین المکسوره   برادر سپردرک

دستمال و بغلق که انی کله آلوب یوز سیلرلر فتحله داخی روایت اولنمشدر
بوسپوک با و جیم عجمیله صاری و اغاج سایر آدلری زرد چوب لغتلنده. اوشبو
اسپوک لفظندن مخففدر برک سپوبک مثله و بوجه ظرفیل معناسنه
تاستاکه اغاجک اوغلان و نجی درکه دبندن چیقار و تازه بوداق شاخ
نه معناسنه اسدی ستاک سمن بود از انار ببو * که بکیرد بسی
کوفتی بربر * شمس فخری * باد از عدلت بجنبانند * برکه کل را سحرکهان زستاکه
بولغت شین معجمه داخی مرویدر شستنک اوته بغدای بیشی جوزد
معناسنه توته ستونک فتح و تا سین ایله ستونک معناسنه که بیروح الصنم
دوقواق اما جنه و قنه عودتر دیرلر تفصیلی استونک لغتلنده اولشدر رش
سرشک فتح را ایله اشک و دشک قافیه سنده. استعمال اولنور آزاد
درخت دیدکلری مشهور اغاجدر که قزله مایل آق کللری اولور یازوقتی
خزان بولوب کمز ویبد. دوقلی معناسنه وایکد کبی آقچه آقچه عسلی اولور
اسدی هم از خیری وکاو چشم و سرشک * بشسته رخ هو بکی براز سرشک
شمس فخری جودت ار در جهان کذر کردی * لعل دستی بجای کل ز سرشک * و کوز
یاشی اشک و دمع معناسنه اکرچه غلط ایدوب اکثر کسر را ایله استعمال
ایدرلر شمس بنسنتش رو بسوی تو کفت * شهها از شعر دست قواب
رخ سیاه آمدست ریزان اشک * بنستش رو بسوی تو کفت * ذات همی
باروشی زدید. سرشک * استعاره طریقیله بخور که قولرنده استعمال
اولنور کویا بوکدک کوزی یاشیدر نته که ذکر اولان ابیاتده واقعدر
واوده قوعی شرار معناسنه فتسنک اوته بغدای بیش خور معنا
سکه کاف عجمیله برکد خل معناسنه کهاهنی سکاد آهنک قباج
ونوردن آلکک جفا راجق درچنکال توپیبا ایدوب سکار آهنج دیرلر
آسکه سکون لام ایله کلک شلک وزننه انجی و سایر دکلو جواهر
کچوردکلری ایلکه دیرلر عربیدر فارسیه داخی شایعدر شمس فخری
جانی که دهد نظم فلک سلک سلاطین * سلک تو در آفاق بود واسطه
سلک * سلک یعنی فتح لام ایله ضبط ایتمشی برجاق دیدکلری که صو باتندر
سماک بکچیلی یول نخ سبحک کیابا نوا عندلندر برکه سیونک
سیمرغ دیدکلری قوش عجیب عنقا دیرلر موجود الاسم معدوم الجسم
یساک سیاکه قورق صالی دیدکلری قوش پس سپسک یونت

قوشی

قوشی صعوه معناسنه سایر آدلری خود زرد سر لغتلنده مذکوردر

السين المضمومة

سطوردر
سنوبانک یونت قوشی بو معنایه غیری آدلری خود زرد سر لغتلنده
و صغرجق قوشی که عربیه زرزور دیرلر و بعضلر صوفاج قوشی دیشلر الکن
ستوربانک ایدی کثرت استعمالله واو تخفیف اولندی ترستوک کرشی
ولجوج و یولسوز معناسنه بیت نباشد نمید از خدای بزرک * بجز کافر تیره
رای ستوک * نمید نومید لفظندن مخففدر و بوبکه دینک اولور بزدکه
معناسنه اما بولفظه بزرک ما بیننده دوق بودرکه بزرک غایبدر جثه ده
دخی تبه ده و باشده. بو بیوک اولانه دیرلر ستوک خاصدر جثه ده بیوک
اولانه دیرلر که مقابلی خرددر بیت در کعبتین تیره کمان ادبهر کوکه * تا
زند کو آید آن کوک ستوک * تونا ستونکه یعنی ستونک معناسنه نقل
اتمش توته ستونک حرکات ثلاثه ایله رویدر بیروح الصنم و دوقواق
اغاجی وقیض عقیم معناسنه ستسنک بیلی انجه بادیک میان نوربانک
ستوبانک ستونبانک معناسنه ترستوک وسیلة المقاصد صاحبی قوله
نوبانی معناسنه نقل ایتمش سنک کاف مکسور یا بانده. بو معنایه کلشدر
فارسیده. وسط کلمه دن حروف علت که واو و یا بیدر حذفی شایعدر
اکو سنک ستوک لفظندن تخفیفا دیمشدر ایسه ستک ضم ایله اولمق انسبدر
دمان سومانک قیز قوشی فتحله داخی روایت اولنمشدر رخاران
سرخارنک قزله صاغی قزله مایل دیمکدر رخ جمن سرخ چنک بر قزله
بورونلی سرچه در عربیده. تون دیرلر رخ تو سرخ موک بر نوع بایقی
قزله بر نوع درعربیده حمره دیرلر رخ سرخک قزلجق بتی ذغلح اخچ بور
و قرامق که عربیده. جدری دیرلر و حصبا دیدکلری علت زرقال داخی
دیرلر و بعضی انقلبلورده کورن دیرلر و قوتوی بوجکی سک قورخو
و غم و غصه و قره صاری و بیجان اولمق معناسنه الغار معناسنه نقل ایتمش و
بیر نوع حوشی قوقولی داروه در شدرلو اولور تازه ایکن عصاره
طوتارلر و اکثر مسک قاتارلر سکر خشک دیرلر و بعضلر شکی صود اصلنده
دامکی انوکله یوغرلوب سکه امله دیرلر و بعضلر مسک درسنه داملکی تعبیر
ایدرلر دریدن رایحه لطیفه کسب ایدر سکر حلو دیرلر و بعضلر نافه نک
درسنی ادواجق طوتدلر راکاه ایله محکم بوغرلو بعد زمان خوش رایحه اولور

شکراکواس دیرلر اکوشک بولنماسه خرما قورودیغی قصاد سندن ماذوایله
جعلی مشکه دوزرلر انوک عملی کبی عملا ایلر کاسکاک تخته شکال معناسنه
کوسا سکوساک ثمشک وییلدرم معناسنه کوسکوک نغمتی تعزیر
وماروق وقفص معناسنه دیمش وسیلة المقاصد ماجبی همان قفص معناسنه
کلور دیمش وزا سوزاک کویندرمه دیدکلری مشهور جیان غایتده
آجیغان اولور ویجه جوقه دیرلر سوزا داخی لغتدر قوسوک یابی
مصیبت معناسنه مثنوی تابوده سوروسوک دایم باد شاد درسور
دشمنش درسوک واکیی باشی خوش معناسنه وبیوک صقاللو کسنه
یه سوک دیش دیرلر فتحله داخی نقل ایتمشلر اصح ضمله در

نوع اول الشین المفتوحة

ابا شاباک شاباک لفظندن مخففدر برنوع بوکه ومحکم اغاجدن
دمرد یارنده جوق اولور برنوف دیرلر تفصیلی شاهباغ لفظنده
اولمشدر ابان شابانک مثله آتیز شابوک قوغوزلری دیدکلری
اوتکه الطاقانده. لغاح دیمکله مشهوردر حاجیلر اونی داخی
دیرلر آغ شاخک بر اوتدرکه تخمی بوینزجق کبی اولور اطبا اکلیل
الملک دیرلر آرشارک خوش اوازلو بلبل کبی برقوشجغزدر
سبزه جمله ایله داخی مرویدر سار تفصیلی واسامیسی سادج لفظنده
مذکوردر بیت الاتادر آنیدطوطی وشارک. الا تا سرایند نغمه شاد
آرن شادنک مثله آتا شاشاک درت قیللو طنبوره آتغ شاسنک
مثله آشاک اغاج دبندن تازه چیقان فدان شتاک معناسنه
وشیشک وبرایا توکسنه الکن شاهنک بحر خبیس ودو
اما شاباک نعتی فلندری جام وبیرهن ونیم تنه دیمش حلبی
قلندریلرکیدوکی نیم تنه قفتان دیو تخصیص ایلمش وسیلة المقاصد وصحاح
عجم صاحبی جامه بیرهن ونیم تنه صغیر قبچه که بوتوک فیقی که برتسوی
اکجه تحت القمیص کیررلر دیمشلر آم شاکد مثله اقباد شاهباغ
شاباک معناسنه توهیب ایروب شاهباغ دیرلر تفصیلی آنده مذکوردر
اقلو شادلوک طنبل اوزوکی دیرلر برازی صارواکدر باهی
شباهنک ایرته یلدزندن اوقلی طغان یلدزکه کاربان قران دیرلر
وجمشیمه بونی دیرلرکه سابقده برکاربان مذکور یلدزی کوروب

صاح یلدزی صانوب نی وقت بوللاه روان اولمغ خوایلرنه کلوب
کاروانی قیرلر اول سببدن کژ کوانه قران دیمشلر دیو نقل ایدرلر
عرب. طارق دیرلر مترجم بو حضرت بادیهم جلوه علا واقع اولمشدر
غایت انراقنده واضا ءسندن اولوزی حقیقتده اولشوی و
یا زهره در ثمنک اوکنه یلدیزجه اوکنجه طوغار آدی ایرته یلدیزیدر
شعرا مجوبلور دیشنی اضافیتی جهتدن ستاره لره تشبیه ایدرلر
نیتریدن بجه شعرادن وزهره دکی بورلو یلدیز یوقدر اسوک
تخنده عقیقتین نقطه میم کرد. شباهنک دریم دونیم کرد.
بوندن ظاهر اولان اولدرکه اوکی اولا محمد عصار سوی ایوان
غم کن هوش آهنک. که تا برجرخ بونی جون شباهنک. توشب
پرک پرلاسه وطوالد وقماش معناسنه سایرلا سامیسی چرهوار
لفظنده مذکوردر بج شبچک برات کیجه سی تب شبک اچی قزل
سنتر ومنتر معناسنه تون شتونک وبالکس سنطرنج شمس فخری
اکر توشاهی وآتا شاهی ایم که تراست. شهان دیکرهستند جون
شه شتونک داک شرانک آهسته آواز دقا شرفاک وبعکس
آهسته اواز وایاق تاپردیسی پانک پای معناسنه دنا شرنکه
لسان بهلویده آهسته آواز معناسنه دنه شرنک وبالکس زهر
سم معناسنه شمس فخری بویله دیمش بو بیتی انشاد ایلمش شمس فخری مدام تاکه
نباشد حذنکرد ا زهنک. همیشه تاکه نباشد نبات شهد شرنک.
بیت مخالفان تراچون شرنک بادا شهد. کرفته خلق جهان شان نسخ
همچو عذنک. دیکر جرمان خاکپای تو کآب طلوعه ماست حقاکه کرد
شهد حیات مرا شرنک وبعضلر حنظلدن آجی برزهر یاکه اوتدر
دیدیلر وبعضلر حنظلدر دیدیلر بیت خواجه سنایی قدس سره منقبت
دنیاده بودر بو بیت شاهدلکور دیدیلر. نوشی اونیش وشکرش جو شرنک
شربتش صف بتست وصلحش جنک. وکوز بومق معناسنه وشکر معناسنه
نقل ایتمشلر بنودنه شغتونک شمس فخری معیار جمالیده برمنی شغتالودر
نصف قزل ونصف آغ اولور اصفهانیلر تالانکه دیرلر دیمش وبو بیت
انشاد ایتمش شمس فخری ابو اسحق شاهی که نزد بکلاو چه یک پاره کوه جم
یک شغتونک حلبی برنوع شفتالودرآق وتونی دیش نعمتمه قتله شفتالو

وقايسى وآلويست كه بنيمه اوسرخ ونيمه ديكر سفيد وميوه ايست
كه مانند شفتالو سرخ وسفيد باشد ديش وسيلة المقاصد صاحبى
داخى بو معنايه نقل ايتمش **وزن شوزنك** نعمتى شوزه معناسنه
نقل ايتمش كه بويوك بچاق وبچه لرك دريى يوناجق آلتلرى كه تركيده
داخى شايعدر **ف شغك** حقير نسنه كه كوزه كورنمز وبد خوى
ناكاد وطعنه كركسنه حليمى وهونسنه نك كوتسنه واشكسته
واشتمسنه وخراب اولمشنه ديرلر ديش فتح فا ايله شغكدر معيار
جماليده سكون خا ايله روايت اولنمش **يشك** شبنم ودلبرلرك
كه صحاك اوننه ديرلر ستم الغار معناسنه **كاف شكاوك** شمس فخرى
رباعى باشدكه چهار رود دارد شوشك نيز كويند ديش **ق شلك**
نعمتى درخت ديش ف حصارى ارقه بوكى واشكريوكنه ديرلر ديش
ق شنك سكون نون ايله اول محبوبه ديرلر كه حركاتى وسكناتى
عايلده شيرين ومطبوع وكوكلى اچيجى اوله **بيت** بشنك
دهوهنه دل كه آن محبوره مست ❁ كباب كرد بشنكى لولوار شنك
كاتبى جامست زكاس چوخ وترايت دهرباده ❁ زانچه خون دل
انجمن ساقيان شنك ❁ وبو كلمه وخطم معناسنه كه فبكر بورسه
ديرلر **بوشكور** تالى كنده اوخوارم تاكوزند اوشنكم نسود شوم
آخر كوزآهن وازسنكم ❁ وبدخلق ونابكار روا وردى وورامى
معناسنده كلور ويبرا قسن اغاج بو معنايه كسرايله داخى رويدر
وبركوهى برك ومحكم اغاجدر ميوه سى وليلاد كوكى غايتده سخت
اولور عجم ورد ديرلر **منجيك** اى نوشنكى كه بشكنى سوچنك
وبى تو چونى كه هجويوم ❁ **شنك** نعمتى وبركسنه ديرلر كه اوزون
اولا وبوغون وزنه وابنه بو يشنى اولا ديش بو معنايه
كسرايله داخى رويدر وبابراق سن اعجم **بيت** معاز فورز
ايجاه پدرتا ❁ بنا شنى بى هنر باشنك هم سنك ❁ **نكره بشك**
شنك وپشنك واميرا دلوند رزر **سنك ومنك** مثلم **نعمتى**
زدزدو راه زن اطراف ملك كرد جهان ❁ كه محوشد ز كتب نيز نام
شنك ومشنك ❁ **ق شوك** دكن خار معناسنه شولك لغطنده
مخففدر **وشى شوشك** نعمتى فخرى درت قيللو رباب ديش ساز

ارباب لغت درت قيللو طنبوره ديمشلر **نعمتى** درين زمانه كه
نزديك اهل وناهلى ❁ يكيست صاحب فضل وزننده شوشك ❁
وك شولك شولنك لفظنده مخففدر حليمى ووسيلة المقاصد
صاحبى فرة بوز آت ديشلر يعنى در قرآت ديكاولور نعمتى اسب
خنك يعنى بوز آت ديمش فاضل محقق اسب خنك آق آت ديمكدر
ديشلر ولو بيت ايراد ايتمشلر **بيت** تبادك زبولا دسبونش كلاه
ونى خنك وبركستوانش سياه ❁ بيت مذكوردن اكلنور كه آق اولا
ديشلر وبعضلر شبرنك معناسنه دردبشلر **اسدى** بشبرنك شولك
درآورد پاى ❁ كرايند باكرز كردى زجاى **ولن شولنك** مثلم

الشين المكسورة

تاشناك شتاك معناسنه سين مهمله وبجر ايلمرد يدر اغاجلر دكيلدر
كه دبندن چقار وتازه بوداق **ناكى شتالنك** كناز نكه وزراغنك
قافيه سنده فتح لام ايله اچمه ساق وچنكل اربلثيمى واشق وابچك
وكتبه جمع بالدر وتوبوق كعب معناسنه **نعمتى** اياشاه كه قدر
وهمت نو بوده رياى كردون تاشتالنك ❁ طرح دزهره ونلجى
وكيا دنلجى وزهره وچنك اربيثيمى صحاح عجم صاحب بو معنايه كسر
لام ايله ايلدى **كل شلك** باين باغى **ق شلك** كلك دسلك
وزنده اوزلو تره بالچق وچوكك يركه اياق باصيجق انواع محنت
وزحمت ايله خلاص اولور ارماق ديرلر **نعمتى** ازمعدلتش ظالم
وبى باك باندند ❁ هچون قونكى بود آبچرزده دد شلك **رودكى**
چو بيش آرند كرد ادت محشر ❁ نوماخى چوخ بيان شلكا ❁ شلكاند
آخرنده كى الف الفنا شبا عدر بعضلر شلكاندا اوزند. اولان
الف الف اشباع ايدوكن بهبوب مستقل لغت صانوب شلك
معناسنه نقل ايتمشلر **ق شلنك** پيكلر وسايرلرك چكرنسنه
ديرلر تنك وچنك قافيه سنده. استعمال اولنور **كاتبى** پيك
كرددن كنى ازانچه هست چندين ذنك زر ❁ برهواى آستانت
ميزند هردم شلنك ❁ **وله** صدتبى نوار بافغان رزنكدل ❁
چون پيك نوب ومشرق زدم شلنك **ق شنك** درخت
ديبركه بو معنايه ديونون الكومعناسنه فتحله داخى روايت اولنمشدر

وکزاره وکنج و بوغون اتلوکنه جامع الفرس صاحبی واودان دینی
شترخشی شیرخشک عامه غلط ایدوب سوخشت دیدکلری دارو
هرات ولایتنده شکوت اغاجی اوزرینه یغارکا دا ولور اربه ادیله
بوزوب استعمال ایله لرهم غذا هم دوا اولور غایتده نافع دارودر وکو
شیوکوک بمعنی بوبوک ییلان دریسنه دیرلر دیمش نیغزن شیغزنگ
شغنه نک معناسنه

الشین المضمومة

توبلو شتربلوک دوه قیقی شترکا وبلنگ زرافه دیدکلری حیوان
اشترکا وپلنگ لفظلرندن تخفیف اولنمشدر سایر تفصیلی انده
مذکوردر تر شوک معابد نجچ معناسنه تی سنشک
چپاق که کوزجکیدر سایر اسامیسی زفکا ب لفظنده مسطوردر
کود شوهکر دردبکی دیدکلری مخلم دا فی روایت اولنمشدر اصح
ضمه در وخنا شوخناک کیژلی بالیجه دیکدر شوخکین دا فی
دیرلر شک قره حصاری صحاح اوتی دیمش سایر اسباب لغت مفتوحه
بابنده کتورمشلردر

نوع اول الصاد المفتوحة

ذب صدبرک یاپراقلو چوق برنوع کلدر اسدی هزاران صبح
کل دمیده زسنکر • زصدبرک ود وریب واز هفت رنگ • صدتو
دا فی دیرلر صد رنگ اول مشهور بازیدر که تعریب ایدوب شطرنج
شطرنج دیرلر رنگ حیله در معناسی صد حیله دیمک اولور

الطاء المفتوحة

بک طبلک دنبلک دیدکلری طبلدا فی دیرلر ته طنک صیقلی صغیر
معناسنه

الطاء المضمومة

وی طوزک اعلام رجالدندر جمله دن بیری کرشاسب نامدارک
اجدادندن بیرینک آدیدر کرشاسب بن اثرط بن شم بن طوزک
واندن اوزکسنه بو آد قونلمامشدی اسدی یکی بورشی آمد
زتخم بزرک • برسم نیاکرد نامش طورک • وته طوطک طوطی لفظنک
تصغیریدر طوطیک مثله طوطیکک مثله

العین المفتوحة

روس عروسک عروس لفظنک تصغیریدر کلنجک دیمک اولور و
بشمغچی بوجکی دیدکلری که حشرات ارضدندر جمع عکعک

شقشغان

شقشغان قوشی تعریب ایدوب عقعق دیرلر مشهوردر که
تقلق ایله ضقضغان عقوق اولان یرلرده دوزمن لو آشیانه
لرده تکرا ایدرلر عقوبت کندکده کیرو مکانلرینه کلورلر تجربه اولنمشدر
سایر اسامیسی قزقز لفظنده ذکر اولنمشدر غایله بلق دا فی دیرلر
ذ عنکر اوکجه کیدن اشک

العین المکسورة

ذ عنکر مطلقا ساقزه دیرلر هونه نوک کوک اولسون اما رومی
لفظیله صقتلنوب عنکر رومی دینلمه مصطکی منعینه اولور لک
علکک مثله ن عنکر بزرضانه دیرکی صحاح عجم صاحبی فتحله عنکر
اوکجه کیدن اشکه دیرلر کرله بزرضانه ذکری دیردیمش

نوع اول العین المفتوحة

ارتش غارشکر قابوطیاعی ولاقرز ارتش عارشنکر مثله
اکو غاکوک کمان کروهه فندقی که باچقدن ایدرلر اکو غاکوک
هوسنه که طوب کبی بوش یوری ودشی ذکری اولا حمیر زواله وکمان
کروهه فندوقی کبی وادوغلاکجغلر انکی کبی خسروانی کمان کروهه
زربیا شده محاق ماه • ستاره جمله چو غالوکها یجم اندود • اسدی
کذ افکند نجیز بردشت وداغ • کهی زد بغالوک درمیغ ماغ • اوشن
غاوشنک اوکندرد دیدکلری آلتکه اوکله اوکوز سوررلر •
شمس جوکاوست خوش برای ادب • نزهجدا ورا مکر غاوشنک
بومعنایه سایر اسامیسی نبراز لفظنده یازلمشدر نعمتی وقایه
یوزطوتش دیواره دا فی دیرلر دیمش ذکا غذنک انکله شمس
مخالفانه تراچون شرنک باداشهد • کرفته حلق جهان شان بسنجه چو
غذنک • وجکین وکویدوفیا نذام ووفا نرلیج وحیانت درن
غذنک بمعنی مثله دیمش رتابخ غبابسنک اوشاقی وکمان کروهه
بوالعجی دکه غزنک کوید ونجانذام غذنک معناسنه وکوبه حربنی
آوازی وزاری ومطلقا افغان نوع بومعناسنه شمس هتوزشاهد
کل پرده برنداشت مکر • که عندلیب نیا باید ازغزنو غزنک کابنج
کونوذ ات ترا دریای صحت باد جای • چوه غ برموج کراعدای جاهت
درغزنک دکو بس که از کوس تودرکوشی سباهست ودنی • شیر کرده
شده کوده ذغ بوست وغزنک • وسیله الفا ضد صاحبی وتنور حکایت

وبرطعامدر تازه یاغده یارمه ایروب بیشوررلر دیمکی دوانی
غواسنکر غباسنک معناسنه لسان فارسیده بایله واوارا سنده
تبادل وتواخی واردر مرارا ذکر اولمشدر دیآسن غباسنک بیشی
دیدکلری طعام که یاغ ایچنده بیشوررلر تا غزاک یعنی بدرایچه معنا
نقل ایتمش غماکه وغناک معناسنه ژنه غژنکر ذال معجمه ایله کیزلو
اغلمق آوازی شامتی غشامشک رانکه دیدکلری ترکیب اصلی
محلنده ذکر اولمشدر شتی غرشکر مثله لته غمتکر کوچک شیجارکر
آلتیدر هنا غماک عنصه لونه تا غمکر بزرحانه دوکری که براوزدن
محکم اغاجدن عصا اکا آی طاشلر آصوب باغچه چیقاررلر دوالی
غوالنکر زرد الو قوروسی ضمه داخی لغتدر

الغین المکسورة

شامتی غشامشک رانکه دیدکلری ترکیب که زغل قصد ایدوب
میکه قاتررلر غشومشکر مثله شرتی غشمشکر مثله بو لغتلری
مفتوح بابنده داخی ایراد ایتمشلردر امّا کسرلر در معنای ترکیبی
سنه موافقدر زیراکه غش خیانت معناسنه در چه غجکر اوفلق
دیدکلری سازکه کمانچه کیبدر کاتبی غجک آن عندلیب آواکل
صدفا رخا رما؛ زسقف کوکنار آسا بکوتا دردهدا فیون هانغ
غجک بیزد چوخو یان سبی ساق؛ تا بروی کا نجم راه عشاق؛ غجکر
لفظندن مخففدر بج غیجکر مثله

الغین المضمومة

دهو غموک جرکتی اک محدثه بالابین تعبیه یدوب جروق دیرلر
ستا غناک رایحه کریهه واغز قوقسی وناخوش معناسنه
شا غشاک مثله سین مهمله ایله وشین معجمه داخی مرویدر غمی
بی یادست اوزنلی بهلو؛ شرم نایدش ازدهان غشاک وشی غوشنکر
اوکندرکه انوکله اوکوز سوررلر سایرا سایسی بوال لفظنده
مسطوردر قو غوک قوربغه عنبری آدری جاز لفظنده یازلشدر

بوء اوله الفاء المفتوحة

اخت فاختکر اوکیک قوشی فاخته معناسنه عربجه صلصل دیرلر
استر فاستوک کیروده دیمکدر یعنی وقلعوج دونجوی فاستوک

معناسنه دیمکی تا فاک یعنی فنه معناسنه دیمکی مت فنکر یعنی بورسق
دیمکی دکا فدنکر قپو آردینه قودقلری اغاج ومندل وکا زنرلر
توقاجی یعنی دادنکه قانلی دیمکی تمرفی نکبه را بود آسیب
اختناق دردال؛ نه چوب دررادبخ ازشکنجه فدرنک فروی
پای بیرون منه از پایکه دموئی خویش؛ تا بیاری بدرکون واخته فدرنکه
دن فونکر مثله داک فدنکر اصل وقانون معناسنه اصلده لفظ
عربیدر فارسیه دا اسم اشارت وعلامت خطا بدن مرکبدر عجم اسم موجد
کبی استعمال ایدوب عرف عام قبیلندن اولمشدر بیت جهان خوشست
ولیکن زوال مالک اوست؛ بقا خوشست ولیکن فنا فدزلک اوست
کاه اولورکه تخفیف قصد ایدوب الفی رسمدن حذف ایتدکلری
کبی تلفظدن داخی حذف ایدوب دالی ساکن تلفظ ایدرلر دد
فدکر مثله بته کم ترح اولدی داستر فاستکر سین مهمله قرنیج
قوشی فاستوک لفظندن مخففدر. داستو فاستوک مثله داشت
فاشنکر شین معجمه مثله داشتو فاشتوک مثله سابقا دلرک
فستوق لفظنده ذکر اولمشدر رزن فرزنکر اوغلاقی ص
دکن فسنکر تعریب ایدوب وفنج دیرلرکه اوچ میلدر هر فرسنگ
اون ایکی بیک آدم در هر میل درت بیک خطوه در قاموس صاحبی
المیل مائة الف اصبع الا اربعة الاف اصبع یعنی طقسان التی بیک بارماق
دردیو کتبتی المشدر تاریخ وفیات الاعیانده که مولفی ابن
خلکاندر مذکور ومسطوردرکه دورکوره ارض طوپی تقدیر
ایله معلوم اولمشدر هر فلک اون ایکی برجه منقسمدر هر برج اوتوز
درجه درکه جمله سی اوچ یوز التمش درجه اولور هر فلکک درجه سنی
التمش التمش میل وثلثا میله تقسیم ایتمشلردر بو حساب اوزره یکرمی
درت بیک میل اولور وهر اوچ میل بر فرسخ در بوتقدیرجه سکز بیک
فرسخ اولور که املا بونده شبهه اولمایوب محققدر وبو محلّه
متعلق تضعیف شطرنج. کلی تفصیلی واردر حلبی وشنک لفظنده
خواجه سنائینک بو بیتنی ایراد ایتمشدر بیت ربع مسکون که از
طریق شمار؛ شد بفرسنگ بیست وچارهزار؛ دشت فشنکر
قلنج قوشی خطاف معناسنه فاشتوک لفظندن مخففدر رزن

فرشنك بونلر بكي بيشن بيمش دكيج يتش اوزم معناسنه
زمنا فرهناك عقدلو وشيدا زبخ فرخنك اوكجوده آغز بعني
كابوس معناسنه دهن فرهنك ارباب لغت عقل وادب
وهنر ديشلر حاصل محقق دقايق اكتفا ايتديلر بويله كه تحقيق وتدقيق
ايتمشلر كه فرهنك الفاظ مركبه دندر اصل فرهنكدر اضافتله فردن
مراد اولمعنادركه تركيبده در اكا فرد ديرلر هنك معناسي آغز
لقدركه ادب معناسندن كنايت اولنور اوص معناسندندر . كنايت
اولنور انشاء الله سابقا تفصيل هنك لغتنده . اولنور فرهنكك
معناي تركيبيسي بو بيتدن ظاهردر بيت به جرئي كاورد فرهنك
درهوشي . نشاند آتش جوشيده را جوش . فرهنكي سينه به نسبت
ايتمك واردرنته كه بو بيتده واقعدر بيت جو آمد تا بقصر از نيني
تنك . زنخوش عقل رفت ازسينه فرهنك . سينه متر قلب اولديغي
دربرايغزاب صاحب فرهنك معناسي ادب وعقل وهنر ديمشدر
وبو بيتله استشهاد ايتمشدر بيت جوان كيسه راشايد وجنكرا .
كهي بيرتدبير وفرهنكرا . وفرهنك زكيبا ولوب مدلولنده معناي
هنكدن زائد فر معناسي وار ايدوكي طوبا مشدر تخريب
ايدوب فرهنج ديرلر غا فغاك قلتبان وحرامزاده وابله و
بكوبجي معناسنه اسدي همانا بچشمت نغزاك آمدم . وكرچون
تو ابله نغاك آمدم كـ فكك اياق بر تمك لاس فلاسنك
صيان فلاخن معناسنه وصيان طاشي بـ فنك قندز ديشلي
اغاج قوردي

الفاء المكسورة

تـا فتراك ابرك اوكنه وارديله جامدان وهكبه بغلماق
ايجون ايلدكلري قيشكه تركيده تركو ديرلر ددوال معناسنه
نمونه حلجخ درشكاركهش باد بستة اند برفتراك كمال اصفهاني
فتراك تست عوه ونتي كه جبرئيل . بروي زند زبهرخدمت اعتصام
دبي فرسك بكي ايرشن اوزم واكوم معناسنه فرسك با ثنين
المعجمة اوزم دانه سي وقورق حصرم معناسنه آرزن فلرزنك
بيك قسمندن سنه بغلبنا جي بيز وجياقه كه كدا طبع اولانلر كوترلر
وهنكم چقتن كه برپاره بيزه بغلرلر رودكي آن كرنج وشكرش بردا

باكه

باكه . واندران دستار آن زن بست خاك . اين زن ازدكان برون
آمد چوباد . بي فلرزنكش بپستاندر نهاد . دكـ فدك طاغ
ازوكي بكـ فيلك بعض ارباب لغت يعني درنلو بويكه اوقي كه
شي وكسه ديرلر ديشلر شمس فخري تيري باشدكه بيكان او دوشاخ
باشد ودرفارسي بيشتر بيلك كويند ديشي بيلك لغتنده . تفسير اوزره
مذكوردن اسري نقلند . فتح بايددر اسدي فيلك ازجرخ بكشاد
بزخم كبوتر نصد كام راه . شمس فخري نقلنده سكون يا ايله دخي
اباشهي كه بدو ذي بروزكين وصفاء . براسمان مه وخورشيد را .
بيك فيلك يـ فينك وبا يكسي كرتوك طاشي كه اطبا قاتنده جي
قبوزديكله مووفلرز

الفاء المضمومة

دتـ فرشك اوزم دانه سي خشك وشك قافيه سنده استعمال
اولنور تو فتوك بعني اوكلوك لگجه معناسنه ديش

نوع اولده القاف المفتوحة

لاسن قلاسنك صيان فلاخن معناسنه وصيان طاشي
لاسن قلماسنك مثله تة قتك ميوه دواوتلرده ماملر اولديغي
قوزنجق كه بير تلف وخراب ايدر كوك اولر وصارو اولور
اوزنجه بوغوني بوغوزلرلر هندوشاد نخجواني صحاح الفرس
نام كتابنده بو لغتي قاف بابنده نقل ايلديه واكثر ارباب لغت
فاء معجمه ايله ضبط ايديلر بعني برفا دركه نقل اولنمشدر . واوه مائلدر اكرچه
مذكورنا صالابكتنه بيتر وكلدر

القاف المكسورة

بـج قجك اوبلق ديدكلري ساز غجك معناسنه شاطاهر مجلس
دلكش كلرتا بنود بي مطرب . كشته نبيل قيچكي شاخ وكل غنچه قيچك .
قـ قفك بعني قدح معناسنه نقل ايلمش بـج قيجك
قيجك معناسنه

نوع اولده الكاف المفتوحة

اكـو كابوك قولتق تاوق وكوكرجين اججنده بوررلر استعمال
طرتعيله جبيع قوشلركه يواسنده استعمال اولنور محبوب العارفينده
مطلقا مرغ خانه يه ديرلر ديني تعريب ايدوب كابوق ديرلر شمس فخري
معيار جماليده . وز نبيلي كه ازنماد خانه درآويزند تا فاخته درانجا

بچه کنند دیمی ولی بیتده استشهادا ننددر شمسی اوزن ودعا
وبی خدمت • جمله در آب وبیشه وکابوک • اچه کاچک یعنی
برادرزاده معناسنه نقل ایمشی آچی کاچیک بالعقیده سی
ارچین کارچنک خیار آتی کاتک بولندیغی دیمکدر بیت معناسنه
آکاک بکسهاد دیدکلری قوری اتمک نطیفی باموافق همرم وبالا
دوکاک • ازمؤنات سزمارا چه باک • وما ورآء النهر لغتنده آزدیکی
اولور مرح معناسنه شمسی کریه برمند شمن ودوست • سوخت بر حال
من دل زن وکاک • وکوز بنکینه دیرلر نته کیم فارسیده مردم یغنی
ولسانی بیده انسان لفظی بوایکی معناده مشترکدر ابوالمثل جهان
همیشه بدو شاد چشم روشن باد • کسی کدیه نشاندش کند بادشی
کاک • دورده استاد وکوچک خرد وصغیر معناسنه یعنی وکیک معناسنه
ده کلور دیمش آک کاکد فتح لام ایله ترکیده کلک دیدکلری که قاوون
خامنه دیرلر اکثر ارباب لغت بویله نقل اتدیلر حق بودر که قاوونک
کوشی وطادسوزیدر که سکلو دیرلر وکلک معناسنه که بشمق کبی
اتاجه کیلور داحمق وابله معناسنه آتی کالنک نعلبندلرک طیناق
یوناجق آلتلری سم تراش معناسنه آوا کاواک کاف عجمیله اوزنتر
سی بوش مجوف اولاندیرلر وهرنسنه که کفوک وقوغوز ونیجک
ومتخلخل اولا عنصری کنداکه بچه ظفر از زبر هفت زده • سترعدم نو
رخ سماک را کاواک • یعنی مجوف وچورک قوزه دیرلر دیو تخصیص
ایتمش اوزن کاورنک ارباب لغت کرز وبیدون دیشلر بیت
همی ثابت رود جیحون زجنک • بناموخ باکرزه ء کاورنک • شمسی
ظفر بی چشم اندرش کاویان • شکستی بتارک برش کاورنک یعنی
دونبوون اوکوزینک آدیدر دیمش اوشن کاوشنک کاف عجمیله اوکلدرن
غاوشنک معناسنه اوچ کاویجک اوچ غاویجک تازه خیار اغه
یعنی هرکه یارآمد چوکاوی بر خاست • کاوشنک ارمغان ندا ورا
سزاست • اوچ کاویجک بولنه بعضی ارباب لغت خیار تازه وتر
سبزه وات وشین خیار بادرنک معناسنه دیمش وبعضیلر یشیل خیار
معناسنه تخصیص ایتمشلر منوچهری خیار خلق کسی دان که برکند دندان
زدود جزبره وجه لنهد بکاویجک • کبک صحاح عجم صاحب باء عجمیله

نتیجه

نتیجه ایلمشی ایکی کاف عربیله ککلک دیدکلری قوش تعریب ایدوب
قبج دیرلر دیشیسنه قبجه دیرلر غایت کوزلدر کبکد برلر وانکه ونادان
ومادر ولرخش معناسنه بوکبوک باء عربیله شدد کبوک باء عجمیله کبوک
دیدکلری قوش واسدی طوسی روایتنده کبوک برقوشدرکه کنددجنسندن
جفتی اولمز غیری قوشدن یاوری حاصل ایلر وبعضیلر برکوک رنکلی
قوشدر دیشلر وکابوک لغتنده نه مخففدر قوللق معناسنه تج تجک بیل
باشنه اوردقلری چنکال شاه کاهو ساختی خانه ء معمور فلک را ویران
بر سر بیل سحاب ازتزدی برق تجک • تغانغ دادازنی ضبط بیل سنش
ازقوس قزح تجک بدستش • وآق توزلیا به دیرلر دکذک اولکافی
عجمی وسکون دال وثانی کاف عربیله شیران معناسنه بیت ناز کیپا
وکذکه نام ونشان خواهد بود • سرما در قدم کله بزان خواهد بود
بو بیت دال مفتوحه اولمسنه دلالت ایلر وسیلة المقاصد صاحبی
کوچک شیره انر دیرلر دیمش ذک کذنک یعنی بوزنی منسوب باشد وآن
آهنی است که نقاشان نقشرا بدو پرداخت کنند دیمش زاکراک
وبالضم چولق قوشی وبوند قوشی شمس فخری معیار جالیده کراک می ففکی بند
سیاه وسفید چندانکه خطافی ودم درازدارد وبسیار درلبلب آب نشیند
ودم جنباند کرمانیان سیا لنک کویند • واصفهانیان عاشلب چو
کویند دیمش وبو بیتی انشا ایلمش شمسی وانکه از انتقام دولت او
نکند باز باز قصد کراک • اسدی سراینده سار وچکاوک زسرو • چنان
برچنها کراک وتذرو • دت کوتک توغماق کرد یدد یلک کاف عجمیله
توز قپاغنک ذوری ترکوک کاف عربی وفتح را وهم سکون را ایله
نصف وستاند دیر تیجی توشاردن برعظیم قوشدر ارسلانی پنجه کبی
پنجه لری وار زومعز بوینوزی کبیده به سنده بربوینوزی وار یکه
اکا حریش دیرلر وتعریب ایدوب کرکند دیرلر تضعیف بوننله انوری
تا نباشد همچو عنقا خاصه در عزلت غراب • تا نباشد همچو شاهین خاصه
در مقدرت کرک • وفتح را ایله قرتال قوشنه دا خجه یرلو که ستید القیوم در
معناسنه کرک کاف عربی وسکون را ایله تزک وترک وزنینه وکرکدن
دیدکلری معروف ومشهور جانورکه هندوستان جزیره لرنده اولور
انسانه غایتده عدودر آدمی کوردکده غایت عداوتندن دیوانه اولور

باشند د بر بوبنوزی او لور قوتی سول مرتبه‌ده دردیرلر که اول بوینوزیله
طاغ کبی بر عظیم زنده پیلی اوردر باشند . کوتزر پیلک یاغی اریر کوزلرینه
اینوب کورا ایلر زخ دیرلر براولو قوشدر وار در ابکیسنی بیله کوتورر
یواسنه ایلتر والعهدة علی الراوی یعنی وچقال معناسنه داخی کلور دیشی
فردوسی بر آشفت ضحاک بر سان کرگ • شنید آن سخن کاز رو کرد ترک •
وله یکی تیر بر کرکین بزد بر سپرش • که با ترک وبا کرک بردوخت سرش •
وباری تعالی جل وعلا کارکر لفظندن تحرف اولنشدر بیت چو بیچاره
کشتند فریاد جستند • بریشان ببخشید یزدان کرکه • رن
کرنک وبالضم فتح را و سکون نونله سرلک و سرنک وزننده عسکره جمع
اولدوغی وقت طوتدوغی یره دیرلر حوزه معناسنه ترکیبده ذرنک
بیری دیرلر بیت شاهیت تا ضامن رزق وحیات ما نکشت •
خیل هستی را عدم نکذاشت بیرون ازکرنک • کاتبی هم بحیم الوای
ترا آسمان غلاف • هم تن کر تعلق ترا لا لکان کرنک • زرک کرزنک
اولا قدرکه قرلغه نایل اوله زکرزک پیل باسنه اوردقلری جنکال
فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه کرزک اوجی اکری دورکه پیل بانلر
اونکله پیل باشنه اورورلر تا که بو بیتده ظاهردر بیت بدان کونه
تا سیزده پیل مست • بزخم کرزک راست درخون نشست • اصلی کرز در
اکری معناسنه آخرنده کی کاف تصغیرک معنای ترکیبیه‌سی کندو به مناسب
در زک کزلک صوبه کچان وقوشی بچاق وقلم تراش ونیشتر جامی
تا قلم را نخست دست دبیر • نتراشد بکزلک تدبیر • رود بر
مراد دل قلمش • خوش نباشد بچشم کس رقمش • زمار کرمازک
بیلغون قوزاغی تعریب ایدوب کرمازج دیرلر عربیده رقاق معناسنه
کزکشک آشک وزننده کشی که یوغن تدن ایدرلر اقط معناسنه
وجلا هر بر بز طوقوکن بیزی کردکاری انا جلد چنبر معناسنه و
صقفان قوشی بومعنایه سایر آدلری قرا لفظنده یازلمشدر
کشکک کشنک معروف طعام که ترکیبده ده کشکک دیرلر
وبالضم بغوق بارد ق وافری بو بوک بردق کجلیز کحلیزك
کفکیس وبیت مالیعی و بیربیوسغی وجوبجه بالغ کحلیز معناسنه
کجو کجوره کونه جرکه ایری صدو عیدر که ایجنه بوشاقلق قویارلر

وبالضم

وبالضم کد کلکد کیسه فتزکفتک کتک کف معناسنه ف کفک
سکون فا ایله مثله عنصری بختی منست بر کفکدوانه ازلش • کرد
جهان بیکشد منت اوزبر باره • کفک فتح فا ایله اوجه آره سی
تخفیفا یدوب کف داخی دیرلر کفکوک اسکی ترکه کک کنزو زن
ترپیچی لابس کلابنک یعنی صبان قاشی لابن کلا سنک
مثله عنبر آدلو بلاسکر لفظنده مسطوردر لعفشن کالعفشنک
اولعتدن اشاغه طوکوب فلان بوز فرادلاوی آب کالعفشنک کلته
از فردن ای عجب همچنان چون شیشه • سیمین نکون آدیغله
لعقش کلعفشنک مثله لعوشن کلعوشنک مثله کلک کس لابله
شاشی که شیر داخی دیرلر احول معناسنه کوزک صعنی اولور مادحنک
داخی صعنی اولور قیاس بودرکه کرلا مه اولا زیرا که یا ایله کلیک
داخی لغتدر لطیفی دربی ملک نبود نظیر تو کلک • نظرت نه بیند
مکوکه کلک • تمیز فی معیار جا لیده • ضم لام ایله حنک جکل وزننده نقل
ایلدی سمیح مطیع حکم شهنشه کسی توانه بود • که چشم بخش نه
کورباشد ونه کلک • سعادت وشرف بندکی حضرت او • حنک کسی که
بیابد هزار بار حنک • صحاح عجم صاحبی بالفتحتین وکوزبکس اللام
دیمش کز کلنک چنانکه بستا بخیرا لنشدر کی کلیک شاشی احول
وکلکک معناسنه اکری کوزک صعنیدر وصاحبنه داخی اطلاق اولنور
نظوری چون بنیم ترا ز بیم صنود • خویشتن را کلیک سازم زود
نارتن کنارنک فتح را وسکون نونله زراعتک اشنا لنکر وزننده الواف
مملکتده اولان الجا عرق نکلرکه بر مملکته حکم ایدرلر زمانلرنده اولان
عالیجاه پادشاهلره اطاعت ایدرلر مرزبان داخی دیرلر و
باجلار و عسس وکربیه پنهانی و سپهبد یعنی سردار معناسنه ده
نقل ایتمشلر اسدی شکستم بتو هر که بد خواه بود • بجنک ارکنا
اکونا بود فردوسی هر آنکس که با طوس درجنک بود • همه نامدار
وکنارنک بود • وسیلة المقاصد صاحبی را ایله کسرکیده داخی جایزدر
دیمش نذ کندك ایکی کاف عربیله کنده که حصار قرکی وباغلرا اطرافنده
ایدرلر تعریبا یدوب خندق دیرلر نذم کندمک کاف عجمیله طلاق که
عوتلو وجنده اولور سایرا ساسی چکیز لفظنده ذکر اولنمشدر که کنک

کسنابنده

کافڭ فتحی وسکون نونله هندوستانده بر رودخانه آدیدر وبر
بر معظم بتخانه آدیدر وبر معتبر شهر وبر عظیم شهر جزیره آدیدر رودکی
نونده داخی دیرلر وبهارلاوی وبر مشهور خرابه آدیدر وبلبل بوکلماسی
وکوزپشت وچینک قوزه دیرلر **بیت** هیونان کنکا فکنو بادپای
بجسنند بوسان آتش زجای **مصرع** نشسته عاشق ومعشوق در
میانهٔ بباغ * چو بت پرست وبت اندر کنار خانهٔ کنک * چه زیبا دصبا
شد کنار خانهٔ کنک * عروس شاخ درآویخت حلهٔ صد رنک * اکر
جلالتت از چرخ متکا سازد * زبار قدرت در خط محور افتد کنک *
نیزکنبوک جاریه کم قواوش وزنانه دیرلر فاضل محقق بویله تحقیق
اتمشلر کنیزک مرکبدر آخرنده‌کی کاف کاف تصغیردر معناسی
قوناجقدر بحر الغرایب صاحبی کنیزکی کنیزدن و فی انما مشدر
کیکیک کاف عربیله بورده برغوث معناسنه **بیت** مطرب سرای
کشت مکر جام خواب من * کیکاک برقص وبن هم شب چنک
بنوازم

الکاف المکسورة

لتن یخل تنک صوق باجق **کلک** سیلک وبلک وزننده بعنی
اکلی کاف عربیله قلم وسترق معناسنه دیمش صحاح عجم . بالکاف
الفارسی دیو قید اولنمش شمس فخری معیار جمالیده در اصل نی باشد
وباستعاره قلم را کویند دیمش وبو بیتی انشا ایلمشی **بیت**
تا فرق باب سیه شد در پرده ایام درخمدوی انکور ونبات باشد
چون کلک فاضل محی دخی انی اکتفا ایتمش بویله کمینی اتمشلر
کلک کاف عجمیله شول قمشدر که اندن قلم ایدرلر اوقده ایدلر
اندن اولان اوقه کلک دیدکلری بو بیتدن ظاهردر **بیت**
ز تیر وز پیکان کلک توشی * بروز بلا کرده از جنک سیر * اول
نامتی یونلدن کلک دیرلر یونیلوب قلم اولدقدن صکره خام
دیدکلری بو بیتدن ظاهردر **بیت** نوبسنده از کلک چون نظام
کرد * سوی جادر ز دشمنش نامه کرد **فرکنک** کاف عربیله حلیمی
قارنت اوغلانی دیمش بعضلر آخر دراز وقوی دیمش یعنی ومخنث
اوغلانه داخی دیرلر دیمش **یارنی کیارنک** جوبی باشی **کیکیک** اسم
کاف عربیله بکر جو مکر دیده وانسان العین معناسنه یعنی مختوم
بابنده

بابنده . کنو رمثالی

الکاف المضمومة

زآکراک چولپی قوشی ویونند قوشی صعوه معناسنه فتحله داخی
روایت اولنمشدر **زکوک** سکون را وکاف ثانی ضمیله توردوتیه
معناسنه مشهوردرکه عابت وهندده برکونیله اولور وبر کوزینی
آجوق قورنتکیم حمید بخوری بو باپده دیمشدر **شعر** وقلّت کنوم
الذئبه ذی نقطه * اکلت طعاما دونه وهو جائع * ینام باحدی مقلتیه
ویبقی بالاخری هو یقظان هاجع * **کزک** ضم را ایله کلکه اولان
ناوق کم یرکد دمامن تورپی جیقا رماغچون آواری منغیرا ولور و
قارنینک تولری دوکیلور **بیت** همی نشینی وتا جوماکیان کزکت
زغلتی کم تو داری هیشه برخا بر **ربه کزنک** کاف عجمیله ضبط
اتمشلر طوزنه فتحله ~~داخی~~ دیدکلری قوش عربید . کزکلر دیرلر وبکر
جمع اولدوغی بیره دیرلر بو معنایه داخی فتحله روایت اولنمشدر وکوکده کلو
آت **کانبی** فارسی هنر کند نرذین وردم نبرد * مرکب اکرسیاه کنندش و
کورکزنک * فاضل محشی دقایق الحقایقده اسبک اسامی والقابی جوقدر
دیوالقابندن بعضیسنی ذکرایتمشدر اولکیمسنی اولور . کونک کوکل آته
اطلاق اولنور وبی احمد وحمدن اولمایوب القابندن اولمایی فهم
اولنور طورنز زنکنده ادلماغله **کاشجی شم کشمک** بر نوع قزله
مایل آق منترددر باشی یوری ودکمی اولور بیراغمی نوساقی اولمز
عو بجه گماه دیرلر یازایاملرده چوق اولور تخمی بشدوکیجون
حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم من دیو تسمیه اتمشلردر نتکیم بو وارد
الکماة من ومخمه الارضه دیرلر سمارونک غیریدر **لبان کلبانک**
نماتنک آوازی قوبیر دیرلر کلبانک جمعیت ایله اولان بلند آوازه
دیرلر ایکی کاف عجمیله **ددورن کل دورنک** کلدن برنوع کلدر
تحته داخی دیرلر **لن کلنک** کاف عجمیله وفتح لام ایله طرنه قوشی کزنک
معناسنه **کانبی** درصیدکاه باز تو هردم فلک ز چرخ آید درقطار
بپرواز چون کلنک **کلنک** کاف عربی وفتح لام ایله اول قزمه درکه
انوکله طاشی قازرلر وفتحه بوستان بجیلر قازمسی معناسنه نقل ایتدیلر
اصح ضمله در بلنک وخدنک ونهنک وزننده **کانبی** کرقصد کنت
مددم نامورستانی در انتدام شهرستم تیغ خور کلنک **کو کلوک** کاف عربیله

بوزجق دیدکلری دانه که حبوباتدندر آخری لام داخی لغتدر
نخن کنجشک کاف عجمی و ضم جیمله دیمشک و پشک قافیه سنده. شیحه
عصفور معناسنه واو اعتدا ردن اولان کوچک قوشلرک جمیعنه
اطلاق اولنور شعر خسروا در جهان معدلتت * نهد باز رحمت کنجشک
وآهوی چین اکر خطا بوید * مشک ره نافه او شود همه پشک * دکنک
حلیمی کاف عربیله دلسوز لال معناسنه و بوغرنکه دیرلر دیمشی وصو
کنکته داخی دیرلر یعنی و وسیلة المقاصد صاحبی علمه دلالته کاف
عربیله در اما فصحا مابیننده کاف عجمیله دردیمشلر * کنک بهتر
زهره کوباشد * نکا کنکال یعنی سخن ناخوش دیمشی وازن
کواژنک کاف عجمیله تاشنده الپ اوزرینده دکیلان صاج قپوری وج
کوچک کچدر صغیر معناسنه مقابلی بزرکدر ست جهانبانی وتخت
بکیخسروی مقام بزرکست کوچک مدار وعلم موسیقیدن برهوا
ادیدر وچک کوچک کوچک لفظنک تصغیریدر کوچجک صغیر
وخ کونک بعضلر اوزوم چنبره‌سی دیمشلر بعضلر اوزنک لجک
سلقی دیمشلر خطل معناسنه ود کودک اوغلان ودکوزک یاوو
ریلجناوقی ورنه کوزنک اعلام رجالدندر بیت که آه شاه را
نام کوزنک کرد تیغ فرهنک بی رنگ بود * وشاقی کوشا لنکر طورنه
قوشی وشی کوشک بوکسک قصر یعنی وسرای معناسنده مستعملدر
دیمشی وکوک مارول عربجه خس دیرلر اویقو کتورر یعنی اکی کافله
عجمیله ضبط ایتمش شعر فتنه را برسماط دولت او * خوردنی کوکنار
باشد وکوک * سابقا سابیسی کما لغتنده مسطوردر وقف کوهنک
ابت درنکی

نوع اول اللام المفتوحه

آلاک لوک دیدکلری نسنه که انکله قرمزی بویارلر حروبکی برادوت
بیسیدر که ولایت هنددن کلور ودیرلر که کوکدن اولا اونک
اوستنه باغی وتکنه کا اچنده اسباب بویرلر واو بوغدیر یعنی و
بالجق وانک وبیر نوع قزل بالجق دکه انوکله طوله ودیری بویارلر
دیدیم فته حصاری وجیزی باشدمیات نمی مجموعکون که دیشی ال
لانک مثله آکی لالکر بشی که یاغ اکشده بیورلر ودیله آدلاوکه
بالجق وانکر تکنه‌سی جج کجک تقفانکه انکنک کناری نقشلو ویجاقلو

اولادیر بیه دیرلر عورتلر کیرلر اولوغ بیک میرزا غلام باره نیم من
نوادم این مذهب * اسیر چادرم دکشته ام بچک بوشم * ستن تر لست بکه
بر نوی کرده در لواشه دیرلر غزنا لغزناک طیبجی لکر هندا ممالک
بوزبیک عدده دیرلر واولکه تماما تحریف ایدوب لکه دیرلر انوکله
ابریشم بویارلر رنکی جماز بجاقی صابنه و قلیجی قبضه سنه انوکلدر
کیدرلر شعر نهاد تخت شهی تاج فخر برتارکه * ز فرط مقدم این زبده
نجوم فلک * هزار سال بماناد ظل تو که شود * بجای تو تمکین چو پای
بتیغ از لکه * یعنی رعنا و خودآرای معناسنه ده کلور دیمشی صحاح
عجم صاحبی بو معنایه ضم لامله تصحیح ایتمش حلیمی و نعمتی و قره حصاری
و وسیلة المقاصد صاحبی واحمق معناسنه ده کلور دیمشلر ولو ابیاتله
استشهاد ایتمشلر لطیفی چه زنی لاف بیهده ای لکه * چه کنی کنده هر
فسی تک و پکه * عسجدی نام او را میر تو نیز ای لکه * چه کنی خیره
کرد او لک و پک * اما شمس فخری احمق و یاوه کوی معناسنه ضم لامله ضبط
وچکک ورنند. کتورمش ولو ابیاتی انشا ایتمش نظم بجا زند لک ظل
حق شد ما یوس * اکر نبودی آن کور بخت ابله ولکه * سعادت
وشرف بندکی حضرت او * خنک کسی که بیابد هوادبار رخنک * اکر
کند طران در هوای دولت او * ز چنگ شاهین باز آورد شکار
جکک * کدون لکد وکد دیمه و طبانچه کدی لکه ویکه یلوب
یوپرمق معناسنه اسم مصدردر تکابوی وتک و پوی معناسنه واو اجنده
اولان آلات خانه کاسه وکوزه وفرش وجام خواب وغیره متاع
البیت معناسنه رودکی ای لک ارناز خواهی ونعمت * کرد در کاد
او کنی لک و پک * لطیفی خواهی که بر آید افتخارت * منع لک و پک کن
زجارت * یعنی واحمق معناسنده کلور دیمشی اکو بائیتی بی لامیه
اوزرینه تقدیم ایدوب پک ولک دیرلر دغالق و بی هنر لک مراد
اولنور محتنده مذکور ومسطوردر کل لکلک لیلک دیدکلری قوشی
تعریبا ایدوب لقلق دیرلر لقبی شیخ الطیوردر عمومیتی اولان
بیرلرده طورمز * بانک لکلک لک لک آمد بعنیش دانی که چیست * حمد
لک ولک لک بادی ذمام الملک لک * کدوک لکد وکد یعنی دیمه
و طبانچه معناسنه نقل ایتمش ان لکد اغسق اعرج معناسنه بیت

لنک لنکان قدمی بر میدانت • هر قدم دانۀ شکری می کاشت •
پیرو صفند ده بنشدر تکا لنکاک براز سوز

اللام المکسوره

لنک بالبلد عکجه ساق معناسنه خسرو دهلوی همه شب تا بکاه
بانک خروس • کردن شاه بود و للکی دوس • لیکلیک حرفا ستد راکد
تکی لیکن معناسنه بوکن لیوکن کتی اقط دینو معناسنه و کوه
دیدکلری موذی که غلالر سایر لباسی بیر هلاک ایدر تو لبولیک
مثله تولبوک مثله یوکی لیوکی مثله کتی معناسنده سایر اشا
سیی ترک لغتنده مذکوردر

اللام المضمومه

لوک اول ایراندر که کشک کبی صیوف اولمایوب قوتلی
اولسون دیو قابادرلر لک احمق معناسنه و یوزینه که آدمده
و اغا مده ظاهر اولور عجز معناسنه و بوندندرکه دبیله دیدکلری
علته لک دیرلر لکلک اتکین دوشوروب بوقاری قالدرنق
لوشناک قره باجقلی صو قولوک اوردیدکلری علتکه برشنده
آدمده و حیواندن ظاهر اولور آغریسی و آجیسی اولمانسا ئر
اسامیسی بابی لغتنده اولمشدر

نوع اوله المیم المفتوحه

ماکو ماکوک بیاد جولاهه دنه معناسنه و مکوکه جلاه آندر بندد
و تحتی توله بغتی و قره حصاری بولغتی آخری کاف بابنده و هم آخری
لام بابنده کنوز مشهور سائر ارباب لغت آخری لام بابنده کنور مشهور
در قره حصاری مالفظند نصکره لامله مالوک لغتی لغتدر دیشی
ماک ماکک تصغیرماهدر انا جق دیمک اولور ماهناک ماهتاب
معناسنه چاچن چاچنک ایکی جیم عجمیله زنبق دیدکلری دونمه
آلت درکه شعتری عورتلرا ستعمال ایدرلر مترف کنندآدای حاجت
ماده ونر • ز مغز دست جز نعل و چاچنک • ترتیرک سکوندرا ایله
اجرتسز ایش کار سخره شاکار معناسنه بوشکور چنین کفت
مادرون تار و زرکه • مغهای هیچ آدمی را بجکه • ق مجک اوللطانده که
التون و کشک عیاری سود ممکلاندنده ظاهر اولور و هر شنه نک
ابوسی بیلنجک بیر در اصلده و بیلدنا رسیده داخی حوق استعمال

اولنور

اولنور حافظ خوش بود کر محک تجربه آید بمیان • که سیه روی شود
هر که در و غش باشد • دنه مدنک سکون نونله کلیدکل یری و
معنا حکردن دا نرسی ترتیب نه کله را به بیابان بود عنای شبان
نه هانه را نه تواضع بود نیاز مونک بیت نبینه شاه بهرجا که رسد
بکشا ید • سرآن نبره مکرر در تحت مدنک بتوبیب ایدوب
مدنج دیولر ددمردک تصغیر مرددر ارخکبر دیمک اولور دم مردمک
کوز ببککی نسانی لعین معناسنه فاضل محقق دقایق الحقایق ده
بویله تحقیق ایتمشدر که مردمک لحظا مرکب در برخوی مرد و برخوی
کاف تصغیردر معنا ی ترکیبی مرد مجکدر ترکی دبده بتکی دیدکلری نکمه
که کوزده کورینور آدیدر مردمک بعدا لترکیب اسمی اولمشدر معنای
اصلی ایله بو معنی اورتاسنده مناسبت ظاهر در مردمک معناسی
کشی زاده در نته که بو بیتده ظاهر در بیت سکا اصحاب کهف
روزی چند • پی نیکان کرفت و مردم شد • کیشی زاده به نجم میدم دراز
دیر نته که بو بیتده ظاهر در بیت کوزم باشینه رحم ایت سورنم دری
که مردم زاده در دوتمش نظردن • مردمک معناسنه کاه اولور مردم ده
اطلاق اولینور نته که بو مصراعده واقع اولمشدر خدنک انداز دیده
مردم جوی کشته • و مردم لغتنک تصغیر در زرک اولم موت معناسنه
زا مزاک ابله ونادان ذکن منک کلید شاشاک ریودادی
کردیا جینک یا خود اغاجدن بندن جیقه و قوبار بلان تورداق
شت شنک یعنی قمارا و یونی ولاف و بهودت طلاغی خورد
معناسنه نقل ایمش پشنک ده بتج در ع شک دیدیلر صولردل
برکوی باری • شوشک مشهور سقا تشکی و تولوم سوشنک
سکون نونله حراجی آدلرندندر نخمی بو مشهور جست و چالاکه
حراجی آدیدر دیش اکثر شنک لغتنه اتباع و زواج طریقیله
شنک و منک استعمال اولنور نمخ زد زد و راه زن اطراف
ملک و کرد جهان • که محو شد زکتب نیز نام شنک و منک • شنک
و شنک دامغ دیرلر غا مغاک و با لغم یرده و طاغده اولان جقور
یر و دیرلک عمیق معناسنه نمخ روز محشر که نفخ صور بوجه سر بهرت
برآورم زمغاک • مغلا مغلاک غبنله درویش و فقیر نمخ بادشه

درنعم ودولت • دشمنش خوار وخسته ومغلاک • یعنی معموله
بابنده کتورمش مکر بکیدن وزیدن لغظندن صیغهٔ امردر
مخوف براي تربيت روح شیر عرفانرا • بستصدق زبستان
لطف حق مکنک • وسیله القاصد صاحبی دخی شراب معناسنه
سنه داخی دیرلر دیمش لر یبسون معناسنه واول قصاب کوکی
که شکار اردنجه اتارلر عجبه نهه دیرلر بو معنایه حمله داخی
لغتدر کمکی مکیک ایت سکلی عربیده شذاة وتحوز
معناسنه که مکک آدم بوغازنه کیدن سیکک بعضلر سیکک
برینه سلک دیمشلر کو مکوک حیوانلر صورتنده شرابلق جون دو
زیلان قدح وشراب قدحی وجلاهلر آلتندن مکوک دید
کلری تجی منجک فتح جیمله نازک وسازک قالیمسنه شعبده
شعبده لر ایدرلر مثلا صوایله طولو بر طاس ایچنه بر پاره دموری
ویا یوزکی براغورلر طاسدن یوقاری آتلور وسایر درلو
درلو صورتلر کوسترلر تجم منجمک مثله تجی منجک مثله
تی منک قمار ولاف اوردق مخمض کسی تمام ادنای بندکانش
نه عقود لعل ولالی بوجه دستی منک • قره حصاری وکوجک
سکودرکه شکار اردنجه اتارلر تمک معناسنه دیمش صحاح عجم
صاحبی ودیلاق چکلین معناسنه دیدی غیری آدلری انده
مسطوردر نلا منلاک درویش وحقیر مغلاک معناسنه نعلا
منهلاک مثله مهلاک مثله مهناک ماهناک معناسنه مهنک مثله

المیم المکسورة

لان
لی میلک سکون لام ایله کلکر وسلک وزننه درنق دینده او
آقلق تج مینجک قرنفل تر میوک زاء عربیله یعنی نوشی یورمش
معناسنه نقل ایلمش میوک زاء عجمیله یعنی کم نمک معناسنه
دردیش تج میک عبری دلنجه بعید معناسنه

المیم المضمومة

ردآبی خرد اسنک مرد سکرد دیدکلری نسنه درکه کندن چقار
ارتسکه قورشون اولور رددری مرده دیک کاف عجمیله قوی
اواني ومال بیت متروکات وبزین معناسنه داخی کلور وطولی

درداو حسرتاکه بپایان رسید عمر • وینی حرحی مرده ریک بیایاد
نمیرسد • ست زرنماند ووجه دریک اسم باند همانا ندی کو
بکاری آمدی مولانا جلال الدین رومی قدس سره ازفوایح ارحج ازی
زرجو ریک • آخران ازلق باند مرده ریک کغت قاضی خیزا زین
زنزان رو • سوی خانه مرده ریک خویش شو • ژرژک تصغیر
صیغه سی اولوب ژرینه کوبک برسه معناسنه که عربجه هذبه دیرلر اصل
زاء عجمیله در زاء عربیله داخی نقل اولندی وزره لغظنک تصغیریدر
شناآنی منتا سنک اذقیاسی که آثارلری عجبه سلة دیرلر
منت سنک مثله شتاتا حشتاناک اوجه طلوطانی
تی مشک حروف ترکیبده داخی مستعملدر انواعی واردر
محللرنده مذکوردر غآ مغاک جقوریر ودریک عمیق معناسنه
فتحه ایله داخی روایت اولنمشدر غوشی مغوشک مجوسیلر
کلیشی فلا مغلاک سکون فا ایله الجی بوشی فقیر ودرویش
معناسنه بولغت عینی مجمله داخی روایت اولنمشدر مک
قصه جق سنوکی که صید آردنجه اتارلر معتوهه بابنده داخی
نقل اولنمشدر که مک سکون لام ایله سلام وتحیت وبورجاق
دیدکلری دانه که کشنه داخی دیرلر عربجه جلبان دیرلر
ابوالمؤید باکسا که ندیم حجره وبرداست • بساکیست که سیری
نیاید ازملکش • ملک عرب دلنده پادشاهلق معناسنه در خواجه
اسماعیل جرجانی دیرکه بیزم بیرد دا انکجه ملکه دیرلر قبار معناسنه
تکر منکک ایم کوجی دیدکلری قبازی معناسنه تاترآدکلری
ورتاج لغتنده مذکوردر تد مندک پاره پاره معناسنه
قو منک سیکل یاپو معناسنه

نوع اولده النون المفتوحة

انابا ناپاک جنب ومطلقا مردار معناسنه ارداند نارداتک
انار صویی که بیشوررلر تانیخ نسنه در ناردنک مثله ترکیده داخی
ناردنک دیرلر آدمق ناردشک فارسی معرب بر نوع دارونک
اسمیدر وبعضلر دیلکه قرلحه دکه شکالرمان دیرلر وبعضلر
دیلرکه اقاقیا زمانندرکه هندبا دجکی دوتتین که اناره بکرد

خوش رایحه سی وار درا علاسی آغله صاری وقزل ما بیننده اولور
آذن نارنک تورنج دیدکلری معروف میوه فرخی همیشه تازه
درخت سمی نیابد کل • بردن نیاید از شاخ ناروی نارنک •
شمسی برای زینت بزمش فلک دهد دایم • ز آفتاب ترنج و ز مشتری
نارنک • تعریب ایدوب نارنج دیرلر ورنکین معناسنه آذ نارنک
بوفقره وظریف معناسنه نافه مشک کوبکمسکی آناک اداة
نسبتدر کلمه نک آخرنه لاحق اولور اتصاف واتصال معناسنی افاده
ایدر وخناک وغمناک وحابه بوزناکه وخاکرنک ناککبی
محقق بو بله تحقیق ایتشلرکه ناک لسان فارسیده اصلا طرف عبارت
اشراب طبیعتیله اولا نماک معناسی یاغی بکمش سنه در کمال
تکیفدن ناک ایله تعبیر ایدرلر مثلا غمناک وبرشناک دیرلر و
بارغ کوبکلندن دوزلنمه معشوش مشک شمس شرخ وقرد
او نیابد خصم • نکهت مشکناب ندهد ناکه • وشکار بخ آن
نان ننک یوفقه اتمک آو ناوک قوغش اوقی حقیقتده
اوللادولق کب سنه نک آدیدرکه اوللادوقی اوکه ایچندن اتارلر
اوللاتیلان اوقه تیرناوک دیرلر حالا اول اوقه داخی ناوک
دیرلر وصابادری فاضل محقق بو بله تحقیق ایتشلرکه ناوک جرخ
اوقیدر نته کم بو بیتده ظاهردر شمس فخری دیده دوست
بنور روشن باد • سینه خصم پراز ناوک چرخ • لسان ناکرسیده
دده فتی برک یایه چرخ دیرلر ست ننک طاروذنک بوکه
تابی وقولاکه جذام تنکر معناسنه بونکرو تانک تقدم وتاخری
جایزدر رسی نرسک مرجمک عدس معناسنه دسی نرسک
مثله زدی نزدیک یقین قریب معناسنه فاضل محقق بو بله
تحقیق ایتشلرکه نزدیک قابی یقین در فاتی یقین دیمکدر
عجم سحت نزدیکست دیراصلی نزدیک نزد در آخرنده کی یا ایله
کاف برنوع انتساب ایچوندر نزدیکده کی یا ایله کاف یارتکیده
تاریکده یا ایله کاف کبیدر زدیک نزدیک نزدیک لفظنک تصغیریدر
دنزک مرجمک نرسک معناسنه سی ننک وبا کسر سکونیمی
معمله ایله اشک و رشک قافیه سنده مرجمک شمس فخری ایاشی کرز

سمت کبی نبار دبرد • نظم وجور زهیج آغربده دانه نسک
بومعنا به سایر اشامیسی اثر لغتلنده مذکوردر ومجوسیلر
کتابینک جزئیدر نته کیم قرآن عظیم سوره سوره تجزیه اولنمشدر
بلا تشبیه کاولنک کتابی نسک نسک تجزیه اولنمشدر شمس فخری زعدل
تو همه خلق جهان بیاسودند • چه اهل کتب زبور وچه اهل
مصحف ونسک • بو لغتی بو معنایه تعنتی حرف بادده داخی کتورمشدر
اصح نونلدر دوقرده حصاری حرکات ثلاثه ایله نقل ایتمشدر ش
نشک سکون شین معجمه ایله چام اغاجی صنوبر معناسنه شمس فخری
چونه تو کرد دمخالف از کردد • شاخ بید از خلاف همچون نشک •
رودکی آنکه نشک آغربد وسرو سهی • وانکه بید آغربد ونار و
بهی • وانار اغاجی وخنلا اغاجی وطرخون دیدکلری سبزه که
بتور دفید وخنزیر وسایر سوری آزو دیشی اولان جانور
لرکه سوری دیشنه دیرلر ویشتنی وبرمیان اغاج صو وطا ل
جیق معناسنه عن شا نغنی شاک کاومدمهلرندن بر
مشهور مذهبدر وبربت آدیدر نکاشته دیمکدر آنک لغتی
مخففدر نمت نمنک نمک که اکوج انواعندندر وکرها نما
نماک ایچنه یاغی بکمش سنه ناک لفظنده تفصیلی اولنمشدر نمشک
نمشکه چورکه اوتی شونیز معناسنه هر نمک طوزلنمه معناسنه
تن نمنک نمنک که آلوج انواعندندر بولغت تا ایله ونونله
رویدر تن ننک عاد و نوک کاف عجمیه اوده کوزنجی و
تیغ یتمانی وقلمک اوجی وهوسنه نک سوری اوجی و کشکین
زیری اسدی بروبیکر کوکی انکاشته • بنوک سرو بیل بر
داشته • شمس فخری شوک قافیه سنده کتورمش وبو ایکی بیتی
انشا ایتمش نظم چو کیرد شهنشه قلم دربنان • ز ح شیر
کردون بخارد بنوک • حسودی وار کلبی آرزو • بخند کل اما
خورد زخم شوک • فاضل محقق دقایق الحقایقده تحقیق ایتشلرکه
نوک بونکره صفتیدر اینجه اوجه دیرلر دوه دن اوسون غیرندن
اوسون مثلا نوک ناوک دیرلر نته کم بو بیتده ظاهردر
بیت نوک ناوک چو عقل درتک و پوی • از درون دو دیده

مردم جوی • نوک سنان داخی دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر
بیت کرد دا از زخم خدنکدا وجوی دا ردکمان • کرد دا ز نوک سنان
او چون کتابدکین • نوک خار دیرلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر
بیت بجا آمد آن وعده یه کی دکار • بر آمد کل بر خش از نوک خار
نوک موی داخی دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت هر آنکه کزردی
نماید بروش • زبرا هنش بر جهد نوک موش • نهنک اژدرها
واکسوک وشراب ایچمک وقیا لمق وصوصامق اضداددندر نهی
نهنک صواستی وتمساح دیدکلری جانورکه نیل ارماغنده چوق اولور
کاتبی نوح حفظت کر شود ملاح • در طوفان باد • کی قیامت
کشتی افلاکه را کرد د نهنک • نی نیک جماع

النون المکسورة

نی نسک مرحمک بو معنایه عیری آدلری اثر لغتلرده مسطوردر
ومجوسی کتابندن برجزدر فتح ایله داخی روایت اولنمشدر نی
نشک شین معجمه ایله نیشتر را نماجدر وقوه حصاری وفتح نون ایله
نشک معناسنده کلور نونک فتح وضم جایزدر دیمش کنک
طاغ آرولکی اواجوغ اکسنی اولور طلکوزارو کی دیرلر • ابو المؤید
صوزاوعوا سود ندارد تنکا • وبعضلر کنداله دردیلر برینوک
جادوبی وافسون وطلسم وحیله وآل انک برینیرنک مثله
سحر کسی می کار بدرو که جنک ساخت • تو کعنی که تا روت نیرنک ساخت
بیت برادجاده ومهرو نیرنک وجنک • هم از درد مرد فرهنک وسنک
عطار بی نیرنک وخیال وجوده کاری • دلش بود آیت لطف الهی
ونقش معناسنه عنصری درکذر زین پرده نیرنک کاندر راه دین
زشت باشد پیش زولجی سود خارکن • ونقاشلر نقش یازمزدن اوّل
لو آوّل اوّل نقشک رسمی ایدرلر بعده نقش ایدرلر اوّل اوّل
ایتدکلری رسمه نیرنک دیرلر حافظ تا چه خواهد کرد با ما آب ورنک
عارضت • حالیا نیرنک نقشی خود برآب انداختی • وخوشنه نک
اصلنه وماده سنه وهیولاسنه دیرلر نی نیک اما ایله ابو دیمکدر
جیدمعناسنه مقابلی بددر که تورکی درر دی معناسنه بیت هرکه او
نیک میکند یابد • نیک وبد هرکه میکند یابد • وقاتی سخت معناسنه

بیت آن به که هرکسی بجهان کار خود کند • وانکس که کار خود نکند
نیک بد کند • بیت از غم هجر نیکر نجورم • کوکنم آه وناله معذورم
نیکر امالمسز جماع معناسنه نیکن نیم لنک قورباغه یعنی صدق که
اچنده یاپی قورلر اشدی سرا پرده وخیمه وساز جنکه همانچون
وترکش ونیم لنک ویای کمان معناسنه داخی کلور شمس بیکس تیر
پای فلک شل کند • اکر برکشاید بکین نیم لنک • نو نیوک کخلن
دوری معناسنه

النون المضمومة

نوشا نوشاک نقش شاک معناسنه کافر مذهبلردن برمذهب
آدیدر و بر بت آدیدر نوذخنک بوزآت وب نونیک باغ
بوذ نوبسی ونوک هو سنه نکر سوزی وکسکین اوجنه دیرلر نته
ایله نوک معناسنه تفصیلی آنده اولمشدر ونی نونیک تاغ
بوذ ندیسی بو معنایه با ایله داخی روایت اولنمشدر ونوبت
ودوده کی معناسنه نونیک طغوزدیر

نوع اوّلده الواو المفتوحة

اذا واداک برکسنه یه نفی ایدوب ذم ایتمک ارنه وارنک شینی
خیار بادرنک معناسنه بیت محبت جاه تو چون ناز بهی خداته
عدو زطالع وارون برنک چون وارنک • سایرا سانیسی بادرنک
لغتلرنده مذکوردر آینه وابرنک اوذ قوغی تن وتنک اوذم
سالقیمی دک وذک ضحاک تاباکک والده سی آدیدر وبیرشاعر
اسمیدر دکا ورکاک حلیمی ضجنجیل دیدکلری چایلاق دیمش
ابو العباس بجای مشک نبوید جمکس بر کین • بجای باز ندارند
جمجکس ورکاک • شمس مرغ مردارخور باشد دیمش وبو بیت انشا ایتمش
بیت ورفی کرنکیرد ار طلتش • کمتر آید همای ارزوکاک • نعمتی وصحاح
عجم صاحبی بر قوشدر که قارنی آغدر وارقه سی بیشل بیچنجیل دیدکلری
چیلاقدر دیمش رکه ورکک مثله رکه ورنک وبالضم رای مهمله
ایله پید بنینه معناسنه وکوزه زنغ وزنک زای معجمه مثله ویاره
قطعه معناسنه زای معجمه ودخی رای مهمله وزای معجمه ایله
داخی جمعلندر ستر وستوک ایت بورلی ویبان خطمیه سی ستره
وستونک مثله ترو سنک رادن مکره توله مثله شی وشنک

تیزلک سرعت معناسنه **کشی وکشک** صاقزلق اغاجنک یمیشی که عربیده حبة الخضرا فارسیده وکشک ترکیده جدنه ومنوش دیرلر **نشی ونشک** مثله **نوشی ونوشک** مثله واوده صکره کاف ونونله وواوی روی لغتدر سایراسامیسی بنا سیب لغتلردر مذکوردر **نی ونک** دکانکک کسرکلری بیری که طورمادن یاشی ترشح ایدر **فرهنگ** شادیاخ ودرخشم دیمکی تره سال وماه ازکریستن چو ونک واوزم واوزم سالکی یاشنه داخی دیرلر تا ایله وتنک معناسنه **هنی وهنک** خلقه وکند معناسنه **ئی ویک** حلیمی وای سنجی کلاولور ردیفی ولطیفینک بو بیتنی ایراد اتمش **بیت** آبادر بی زیز بوبان چونکه اکوانکوردی تا ویل وویک ویل فتح واوایله بومعنایه کلور کاه اولور ایکسنی جمع ایدرلر ویک وویل دیرلر نته که بیت سابقده واقع اولمشدر وسیلة المقاصد وصحاح عجم صاحبی وبعض طوبی لک معناسنه داخی کلور محنت ومحنتده مستعملدر یعنی دعا ژاله ودعای علیه ده استعمال اولنور دیشلر بوتقدیرجه اضداددن اولور مذکور اهل لغت وقره حصاری مفتوحه بابنده کتورمشلردر اما **نمی** کلیک که اهول معناسنه در وکیک که مردمک معناسنه درکلرمله مذکور قافیه لرده کتورمشی وبو بیتلری انشا ایلمش **نمی** کوما دیم روز زکردون نزل کند سوی ذرشت ازدیده بکلیک هنگام اجتماع بوقت مقابله ازکینه مهر برکند ازدیده هاش کیک رودی فلک اکرشکایتی آرد ردست شاد باسخ زجرخ نشنود الا که ویک ویک ومعنیسنده شوبله دیمشی که ویک بمعنی وای باشد وبعضی بمعنی ونجک کویند اما ونجک را شوای وبی بمعنی طوبی لک میکویند درمقام دعای نیک وویک بمعنی دعای بد آمده است مشهورست صحاح عجم صاحبی والله کلر دحمی ستوکه اوزکه اولسون دیمکدر دیدی

الواو المکسورة

ی ویک یکین لکطوز معناسنه **اسدی** پشیمان نکردد کس ارکار نیک نکوتر زنیکی چه چیزست ویک آخری لام ایله داخی لغتدر کسره واو ایله ییل وکبیل وزننده **ویج ویجک** یعنی خالص معناسنه نقل ایتمش **نوع اول الباء المفتوحة**

با

با هباک لک دیدکلری مشهور بوبا ودیه آدمکه اولسون وغیرکه اولسون **نمخ** یکس موبکردم ازمهرت ورچه بشکافیم بتیغ هباکه بومعنایه متمله داخی لغتدر نعمی وسرای اورتاسنه داخی دیرلردیمی **زا هوکه** زاء مهمله ایله قورقو خوف معناسنه وقورقودن اویوق هواسی معناسنه **رزفو هوزفوک** زاء معجمه قندزطشاغی دیدکلری داروکه جابرلرده بتر **رزفده هوزفدک** مثله **رو هوکه** فارسی یمشی **زا هوکه** زاء معجمه ایله وناداده وسوزده فریفته ومغرور اولان کسنه **اسدی** همانا بچشمت هواک آمدم دکرچون تو ابله فغاک آمدم وخالص اولماش التون ودیرلرکه کیکاوس بن کیقباد که سلاطین فرسدن ایکنجی طبقه که کیانیلردر ایکنجی پادشاهی اولا نوکه آدیدر مذکورکه ولایت بلخده اولان باغینک آدیدر واول برباغ ایدی که فرسنکده فرسنک وهر کوشه سنک هر برکوشه سنده اوچیوز التمش باغبان اوستادلری وارایدی وهر برینک اللی التنده بیچه شاکردلری وارایدی وهر کوشه سنده فصول اربعه یه مناسب انواع قصور وایوانلر وجنانه آیین قاعات ونزهتکاه عشق سایبانلر وارایدی هر کاه که کندوسی بلخده اولسه ذکراولان باغک هر فصل ایچون ترتیب اولنان سرای وقصور ونزهتکاه لرنده اوچر آی اوتوروب جمیع ارکان دولت وسلطنت واعیان وخواص مملکتلری ایله بر ییل اولباغدن طاشره چیقمایوب عیش وعشرت ایدرلردی تواریخده مذکور ومسطوردرکه اول باغک ایچنده نیچه ایرماقلر آقوب نیچه منقش سیرکاهلری وارایدی که قاپولری بر ییل وارولوردی حتی دیرلرکه دنیاده نه قدر جانورلر وطیورلر وار ایسه اول باغده موجود اولوب هر هفته ده اوچ کون جمیع ارکان دولتیله بر ییل تمام شکار ایدوب جمیع حادادته کی شکاری شکار ایدردی نقصانی اصلا ظاهر اولمازدی **هفت اورنگ** بر نوع کلدر درلو درلو رنکلری اولور وبنات النعش دیدکلری که بر برینه قریب یدی یلدزدر ترکیده یدیکر ویدی قرداش دیرلر **نمی** سپهر ازنهی میخ ستام نوبتی اش دهد مشعلی هم جلای هفت اورنگ

في الضحى سبعة كواكب اربعة منها نعش وثلث بنات **هفت رنگ**
مثله **اسدی** هزاران صف گل دمیده ز سنگ • ز صد برگ و دو روی
وار هفت رنگ • وبعضلر مطلقا رنگهای گوناگون معناسنه نقل
ایتشلر **هفتورنگ** بنات نعش **عنصری** درکام هفتورنگ شب
ماند بدان سان ای عجب چون داغ سیمابی سلب در خانهٔ
سیمین کمان • فاضل محقق بویله تحقیق ایتشلرکه اورنگ که
تخت سلطان معناسنه در کوکبه ده اطلاق اولنور تشبیها
استعاره طریقیله بدی کوکبه هفت اورنگ دیرلر نته که بو بیتده
واقعدر **بیت** هفت رنگست زیر هفتورنگ • نیست بالاتر
از سیاهی رنگ • هفتورنگ اصلی هفت اورنگ در ترکیب
اولنده الف حذف اولنمشدر **بآ هیاک** کثی اقط معناسنه
سایر اسامیسی ترک لفظندر اولنشدر **آ هنگ** هم معناسنه
معنی هم جنگ جنکده برابر دیمکدر زیرا هم موافق معناسنه در
معنی همسنگ وزنده برابر **حرف هر رنگ** بر دنکلو استعاره
طریقیله برخولو معناسنه استعمال اولنور **یعنی همبنگ**
اوشده شمدی وحمله اشته طور معناسنه **آ هنگ** عقل وقصد
معناسنه **لطيفه** اکر بودیمی الذار سوخی هنکراو • بنودی براز دها
هنکراو • وقوت وادب معناسنه **بیت** کندکرنه برموشی
آهنکشیر • ولیکن نمیدارد او هنکشیر • **لطيفه** تعظیم
پدرکن از فرهنکست • که آهنک خلاف ترک هنکست • وموج دریا
ومغاره معناسنه **نظم** بنزدیک بردم یکی غار بود • ترکوده و
غار از جهان نا بسود • ز هر سو ره دور او نیز دیک آب که
خوانی همی هنک افراسیاب • وحلقه ولاف **ص** فاضل محقق دنا
الکعا بندده بویله تحقیق ایتشلرکه هنک آهنکدن قصردر نته که بو بیتده
واقعدر **بیت** زمین لشکر انکیدگر بگا الالله • بروز نبرد نو
از هنک لشکر • هنک ایله ادب معناسنده کنایت اولنور
نته که بو بیتدن ظاهر اولور **بیت** تعظیم پدر کن از فرهنکست
که آ هنک خلاف ترک هنکست • هنک ایله اوضی معناسنده
کنایت اولنور نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت** اکر نخواهد تدبیر

اونجا صیت • ازین سپس نکند باده هیچ از ادهٔ هنگ • بوکنایت
بر ترکیبده در واردر ادیدن اوصدن آ لفظ کنایت ایدرلر
معنای زورده ده هنکرا ستعمال اولنور مجازا نته که بو بیتده واقع
در **بیت** کندکرنه برموشی آهنکشیر ولیکن نمیدارد او هنکشیر
ذورکه آغزلق معنای لازمیدر اولاعلاقه ایله بر نیکا سی آخرده
استعمال اولنمشدر حایزدر بحرالعجایب صاحبی بومعنالری معنای
حقیقیدن صانمشدر هنک قوت معناسنه ده کلور بیت مذکور
ایله استشهاد ایتمشدر **وتنا هوشاک** آرزولیجی **وتناهوناک**
قورقنج **یا هیاکه** جان روح معناسنه **یعنی هیکل** تعویذ و هر
جسمک قالبی و بیر مشهور بتخانه آدیدر **یعنی هیکل** هیکلکه
دیوار بناسنده اراید قودقلری اوتاقطالندر

الهاء المکسورة

ن هنگ روز آهستکی وهوش

الهاء المضمومة

با هیاک ذهٔ و فق معناسنه آدمکر اولسون وغیری اولسون
بیت یکی کرز زد ترک را بر هیاک • زاسب اندر آمد هماندم بخاک
منجمله داخی مروبدر **هوک** قارمی دیدکلری یعنی **زآ هوک**
ایله و نادان هیاره آتلان کسنه منجمله داخی مرویدر
وثن هوشنگ سلاطین فرسک اولکی طبقه سی که پیش
دادیلردر اول طبقه نک ایکنجی پادشاهی اولانک آدیدر خود
مند عادل وعالم پادشاهدی و جاویدان خرد آدلو کتابی عمل
حکمتده اولر تصنیف قلدیکم ماموت خلیفه وزیری حسن بن سهل
بعضنی اندن بولوب عرب دیلنه ترجمه ایدیدر وشیخ علی مسکویه
آداب العرب والفرس آدلو کتابنده انوک مطالعه سی مصنفک
کمال وفضلنه شاهد بشنده دیر وعجم آنی بیغامبر دردیلر
وعدد دادی زیاده لکندن اکا پیش داد دیدوب اول طبقه
پیشدادیلر دیو آد ویردیلر اول دموری طاشدن اول چقردی
واول اغاجدن تخته کسوب اوله قابو اولدوزدی واکثر
معدنلری اولچقاردی وپارس وکلیه صیدی اول تعلیم ایلدي

ودوه‌یی بوکه اول قوبیدی و جمادی آته چکوب قاتوغیا لیني اول
قلدی وارقلرقازوب صوصالوب آبادان ایتدی اول ایلدی و
بیوه قرشی اول صالدی و تیلکو و آس و ثین و سائر دیکرلری کیمک
اول قابل قلدی

نوع اوله الیاء المفتوحة

اکونی یالونیک جهان پهلوانی و محبوبلرک شیوه‌سی ایجی یاجیک
بیک واولاذ بربه بیربک هرشنه‌نک اصلی هیولا معناسنه
کربزک اعلام رجالدندر و رهنه‌ور و قاول معناسنه یعمرو
اهل فتنه را کارسازی نمود * یزکی با یزک دست بازی نمود * عنصره
یزک جوم کاردیده نو * قصد بر لشکر قرار داد ره * وتوا و آواز
واوتونیزی اولان کسنه که هوتیزه ده کیدرلر بیله اویارکیدر
وطاشی یلدزی دیدکلری نسنه بیت آنکه سلطان جمنی غ را یزک
چون آفتاب * کاه کرد باختر کردد کهی در خاوران * بیت
یستک آرزو دیشی و نیشتر غی یشک مثلا اسدی دوکوش
جودو بیرده دهن و دراز * برون جسته دندان چو نیشک گراز *
یک مبداء اعداد درلسانی یبیده واحد دیرلر تاکید * بیرود برلو
بیت بیک ساعت بیک لحظه بیک دم * دکرکون میشود احوال عالم *
و قوریغه بو معنایه عنبری آدلری جازلغتلند مسطوردر و توزه
عادت معناسنه وبره یکایک بیره بیر یکباس یکباسرك
برکوندن یکبادکی معناسنه کویلوک پهلوان و بهادر لولی
یتولنکر مثلا لوکی یلوییک مثلا لاحدی مکنده توتمله ویا ایله
رویدر قریک بر مملکت آدیدر کا بیکر دورکون یعنی زیب
و زینت کاتبی ساقی خمخانهٔ قضا * سقاهی زمانه کند با
نواریک * و خو و عادت و ذرلو معناسنه الیاء المضمومة
وکر بوزک کجکدایت و کچک پارسی که یوز لفظنک تصغیریدر
و آدم آوازی قبوک طاغده اولان او کوملتی معناسنه

باب اللام

نوع اوله الالف الممدودة

آ اطریلال اسم نبت یعرف برجل الغنق ورجل الزرد زور
خا آخال سقط و دوشکون اولوب یبانه آتیلان نسنه

قوفی

قرقی از بی کل مجهول که در باغ بخندد * نزدیک همه کس معروف شده احوال
شبغو آشیغول وبالعقر بوی دیدکلری چوبدندر تشیب آشیل
حاقو یرد دیدکلری غ آغیل اسم مصدردر کوز قوبرو غیله نقش که
چشم آغیل دیرلر خشم و کینه وقتنده ده غمنی کرکند شهریار خصم شکار
سوی کرددن بخشم چشم آغیل * اختران برزمین نهند از سهم *
همه از بندکی شاه توپیل * توپیل پیشانی معناسنه در آل اول قوی
رنک که ترکیده داخی مستعملدر و نکو و حیله معناسنه ولسان خوارزمده
نشان پادشاهه دیرلر بیت شهی که انفاذ احکام قضارا * کند
آل روی و دستینه او * و عربیده خوینا وند و تابع و کالبد تن و ابلغ
سلغ مراب معناسنه وجوهای ضیمه و یوغه بیر و نکه دشرفه دیش فصا
الله بیر بیر آدیدر و حربه ایله اوزدنی و تیز یوریک و جاغریق داخلمک
ودنک یلانی و خندان معناسنه کلور بعض ارباب لغت بوتعبیرک
فارسی صانشی مر آمل بطاله قریب جرجان ایله طبرستان
ما بیننده برشهر آدیدر بلاد قدیمه‌دن در بعضیلر بناسنی جمشیده
بعضیلر فریدونه نسبت ایدوب حالا درت فرسخ مقداری سوادی
محسوسدر و مذکور شهرده درت خواب کنبد واردر فریدون
واولادینک مقبره سیدر دیرلر و هو بیریکه قازملو یوبکر خشب بخته
لوظاهر اولورنه کل حال زبان آخیدون بهرام کور زماننده کلنجه ربع
مسکون پادشاهلرینک تختگاهی ایدی دولتشاه طبقات شعرا
علی بن عیسی نحاکک کتاب مماکک و سالکنده بویله نقل ایدر اسدی
شد آمل بهشتی نو آراسته * درم ریز و دیبا فشان خاسته *

نوع اوله الالف المقصورة

ج اجل اولوم وقتی عربیده رخا رسیده داخی ج شا بعد خل
اخکل ارپه و بغدای قیلچغی که باشاقلرنده اولور واوزون باشلو
عربیده ذکی ازکیل ذوتکل دیدکلری یشی که مشملدا جی دیرلر
سنی استیل آذ اندندر بوجق رطل و التیه درهمدر تراسل
نغمی سازلق اولی دیشی وسیلة المقاصد و جامع اللغات صاحبی
سازلق واولاوت که اکا توتماق دیرلر سازلق یبرده بتر دینیلر
قره حصاری قرغلدیشی شبغو آشغول بویکه چوبندر مثلا

مثله داخی مرویدر کَ اشکل بوقاغو نَدو اندول اولدرکه
قره لر ولایتنده. بر کلبی سوبر کبی غاجه بر کبیر لر پادشاهلری اول
کلمک اوستنه اوتورر درت یا نندن قوتلو قوللر ارقه لو بنه آلوب
کوترر لر غایتده. تعظیم ایدر اسدی نشستن که نازدا رند و کام
دران بومش اندول خوانند نام ٭ اولدیارده آت و لباس و دلمانز
لباسلری ایکی فوتز در بر سیبینی ارقه سنه الورلر و بیرینی بلنه باغلرلر
اسدی زوبیرز بود جامه بوذ نکیان ٭ یکی کرد دوش و یکی بر میان
نوادند اسبه اندران بوم هیچ ٭ نه کس دارد اندر سوارى بسیج
نکتا انکتال ضعیف الحال اولان کسنه که دائم خسته کبیدر
صاغلمز اکثره دیرلر نکتا انکتال مثله وایکیز اوقلان
یلو ایول روم تاریخنده بر آیک آدیدر کنشی آذرکه اون بشنجی کونی
میزانه برجنه وارور کیجه وکوندز برابر اولور کوز فصلی کیرر

الالف المکسورة

هج اجیل ارکک دوه قوشی بیت یا ایدارکی بجایت بیل قوار
درنه بکر بری زنیخ اجیل وار دوه قوشنه عرب ظلیم و نعام دیر
کسی بو علم غایتده وهمناکدر و بیابانده باشنی ارقه سنه کوتورب
بیله فارشو کوکس ویروب سکودر بیل محکم اولد فجه داغی زیاده
سکر در شویله که هواده قوشی اوچر کبی بر نیه عربجه دوه قوشندن
غیری هونه اولوب مار و مور و حوتی و طیور دن بیر سینی بیر فراز
جمیعسنی بیرلر آنی بیانکه باعث جهلها دانلقلرندن اکا می اکب
الجی دیرلر بویله اعتقاد ایدرلرکه اولجیلرکه آتیدر بیابانده سکوردو
کبی جنیلرا وزرینه بنوب سکردرصنولر لراکر بیر سیبی دلدلیک
صاحب اولان جنی بیادن تالور اولدوره بی یا هلاک ایدر یا دیوانه
ایدر زعم ایدرلر یادیده اولان شرادن بیری ایو شورد بسه
صاحبه راکب الظلیم دیرلر دوه قوشی اوزرنده اولان پرینک
بیرسی اولوکه دنیده سویلردرلرکه اعشی بن قیس که شاعر نجی بظیر در
صاحبه راکب الظلیم دیرلر ایدی سپغو اسپغول بزرقطونا و
بعض بیراغی و بکزولو بیراقتحمی نغی اشقیل ابوجهل قارپوزی
حنظل و بصل فاردیر اطریفل ایکی بیجون در اطریفل صغیر و

الاطریفل

واطریفل کبیر دیرلر نافع معجونلردر نَکی اکلیل تاج و عیبیدر که انلر
اثنالرده چوق استعمال ایدلنور و شانلرده ن اون بر بخشینه آدیدر
دورت بلدزدر منطقه وابرتادیکی براوت و بو معنی آدیدر
اماک بویله دیکدر . تَرا ایرال نعمتی کزد معنا سنه نقل ایتمشی

الالف المضمومة

بَهَ ابهل دکنلو اردجک قزلجه یمشی که دوده دیرلر بیت
بکو بهمان عنکر و نلک و ابهل به اندرباغ ناکس ادبه و کل
املا د فتحیله ایدی بعده غلط عامه اوسلوبجه فتحیله مشهور
اولدی

نوع اول ابناء المفتوحة

آب بابل ارض بغداد ده بر عظیم شهردیدر که بهرام کوردن
مکرم جم پاد شاهر بیک تمکنکاهیدی اجا باجال با وجیم محمیله دز
کادکم آنده اهل صنائع صنعتلرین اشلرلر مثلا حلاج و جتوریب
وآشجیلر و سائر اهل صنعتک موضعلری اداآ بادوال
اباق فایشی ادسا بارسال باء محمله بیلدرکیجی بیل معنا سنه
آق باقل بر کسنه آدیدر که غایتده ابله و احمق ایدی ضرب المثل
اولمشدر بر کسنه بلاهت و حماقت ایله وصف ایتمک استرلر باقل
تانیدر دیرلر آ بال آدیدر دقول یازو معناسنه اسدی
کوکدن و صفنده دیمشدر بیت بروداراز بال مردی فزون
سوبی چون سنان تن چو آهنی ستون ٭ وقونده . قنات جناح
معنا سنه بعضیلر قنات حلکی شهر معنا سنه دیمشلر قلب اشرف
اعضا اولماغین کلی ایر ذیبابلی حد یننده ثرف معناسنه استعاره
اولمشدر وبو معنا ایهام مرشح وایقیله بو مطلعده مذکوردر
مفتی تاج بسم الله که ایام دین ما را بر ست ٭ لما نرذی بابل ارباب
بصره ا شهیر ست ٭ و بوی بو شنی و بزجک وهوا و صواد عید
دل قلب معنا سنه در وقول باشی که اوبوزدر روحال معنا سنه درع
ما بالی قلبک لا ینفک ذا المه ٭ وکاد تمهی هایلدج شرف شاه شیخ
ابو اسحاق ٭ کو یخ تنج رانرد در هوای او بر وبال ٭ فاضل محشی بویله
تحقیق ایتمشلرکه بابد قنادر و قویرق صوقنده بالدیرلر ذنبال
ابدن ترکیبدر دم قویرقدر اصل بالدم در ابنا فتله ترکیبله قو

علم ادیجاق مضاف الیه تقدم اولنمقدن بو قاعده مرارًا بیان
اولنمشدر بطریق الاستعاره آدینک آدینه ده دنیا لدیرنر نتکم
بو بیتده ظاهردر بیت مبادا هیچکس را تنگی حال • که سایه آل
نیز بگریزد ز دنبال • یا صدوغه یا بینی دیرلکری بال تمامستندن
اوتوریدر الآیال یالایال ایکیسی بای عجمیله بیله کتی و غایتده ایچی
سیال معناسنه رفیقی بغز هیبت شمشیر تو قرار گرفت • زمانه که
پر آشوب بود و پالایال • پالاپال ایکیسی بای عربیله بیوک محکم معناسنه
الآیالال قایک غلیظ اماج و تیرخانه بالالار معناسنه الیا
پالیان مدام معناسنه اکا باجال پایمال لفظندن مخففدر ایاغ
التنده و خوار معناسنه ایا پایمال مثله تب بیک تخا بیجا
بادن صکره نا ایله که ثالث واو تجیدر یعنی سرکین مرغ بنجال
معناسنه نقل ایمنی عربیده ذرق دیرلر فتح ذال معجمه و سکون را
مهمله ایله تا پتیال هوا الودکی اماصنه تمار ایدن کسنه دد بودل
پرانرکو کلالو و فوررقیق اولان کسنه اسدی دیوان کنبدنده میش
تیز عنان داد بدرد براه کریز • بیت بسا بود با دبسته که او
بد دلیست • بسی بنز خورسندی از کاهلیست • دسکا بدسکال
کاف عجمیله پرانی صابنجی بیت یکی شوبت آبازی بی بدسکال •
داجی پراجیل کونه رده د بردل تودکه قابلی که حجاب
تلمایدر دطای برطایل سونلدیدن اوته بر لطیف سبزه زار
و مرغزاری چوق جزیره درکه هر جا بنندن نایه و بربط و چنک
وارغنون و طبل آوازی کلور ظاهر ده نای و نای زن بربط و
بربط زن یوق اسدی کرخوانند بر طایل آنرا بنام • جزیری هم
جای شادی و کام • بر آب خوش و میوه و مرغزار • کل کونه کون
کرد او صد هزار • ز خوشی زمینی چون دلشاد بود • ز باران هوا
چون ز دل رابود • خروش ناب و دف و طبل و نای • ره چنک و دستان
بربط سرای • همی آمد از بیشه هر سو فراز • نه کوینده پیدا نه
دستان نواز • تو گفتی همه بیشه بزم پرست • درختش همه سو پرا
شکوفه بیت • چنان هوریان بانک بر خاستی • که میخواره را می آرزو
خواستی • دکیز صوی وکیجه انده یاتور دیرلرکه نثر ویرکجه

اطراف

اطرافی روشن اولدوغی مشاهده اولنور دکی برطیل دلبند
بوکي و قلبق و قزل ناقیه شکو پشکول با عجمیله اینه کوفه قوی
و دربص و بارکش و زنخ کش اولان کسنه اسدی بهرکار
بیدار و پشکوه باش • بشب دشمن خواب و بغول باش نمونه
چون در ارزاق بیش و کم نکند • فارغ البال مردم پشکول نحوی
و خلقت جابودی دیمش صحاح عجم صاحب پشکوه فتح بای عجمیله
خلقت جیبودی و ضله قوی و حریص و یوکه چکیجی و انلام وکسر بالیه
حریص و چابک معناسنه نقل ایلدی بل بای عجمیله و بالکسر اوکچه
پاشنه معناسنه یعنی بای عربیله ظفر و حسنه لغتدن قالموب ایوا دیلچ
معناسنه نقل اتمشی بو ایکی معنا به عربیدر لب بیل بو یوکه فلح
تجا بنجال بای عجمیله سرکین مرغ نمونه هما یا دج را احتیاج قل نبود
که ملک بخشد و جا که بکند بنجال سابو اساسی بنجا لفظندن •
مذکوردر بنجال بای عربیله مثله بهل سکون ها ایله خام و خشم
بیت یکی هفته بودند با سوک و درد • سر هفته بهل و سپه کرد کرد
تجا بیجال بای عجمیله بنجال معناسنه

الباء المکسورة

سم بسمل بوغزلنمش و نیم کشته یعنی تمام بوغزلنمامش نمونه
دشمن سهریار عالم دل • باد دایم بر تیغ غم نبسمل شکر پشکل
قورجق ساج و تیغ وسلة المقاصد ماجی و قراجی معناسنه داخی
کلور پیل و بالضم با عجمیله اوکچه پاشنه معناسنه عربیده
عقب نمونه مانده در سکلاخ محنت و غم • آبله کرده پاشنه یا
پیل بل بای عربیله صیغه امردر بهل لفظندن مخففدر قو واز
کل معناسنه نمونه خواجه شد تاکه دست او کرده • کفت جرخ
اوکه باش از آن بشه بل • لب بیل ایکی بای عجمیله بو یرد بدکلوک
معروف ایکی اوت تعریب ایدوب فلفل دیرلر فضا کسر تیله
استعمال ایدرلر پنش دبیتش دل کوکل آرامی • بهل کسر ها ایله
صیغه امردر قو و آزکل تخفیف ایدوب بل داخی دیرلر نته کیم تحقیقنده
ذکر اولندی بجا بیجال بای و جیم عجمیله قوش بوقی بنجال معناسنه
تغا بیغال یادن صکره غا ایله مثله براسا بیراسال اوتکی بیل

هامع الزين صاحب وكيجين بيلدكل داخي اوته كي بيل معناسنه
نعل ايلمش اكر بادسال لخطه دن تعرف اولنمش ايسه كيجي بيل معناسنه
اسب اولور بوزا بيوزال نمايندە باشلو توجه يَ بيل باء
عربيله باغبان بيلي تركيده دخي مستعملدر وايكي چتال قانه ومطلقا
اياغلو باصلوب ييري قازان جبه وقازمه به ديرلر بيت
سر چشمه شايد گرفتن به بيل • چو پرشد نشايد گذشتن به پيل
پيل باء عجميله معروف حيواندر كه توبيه يدرب فيلديرلر وشطرنج
آلتلرينك بيلنه ديرلر اسدي زبس خشت گردان بيكار رساز
شده پيل چون در نيستان گرازه كنيتي ابو غفل را بو الحجاج
در بي همال بي مثل وبي همتا

الباء المضمومة

بجل حيوانات اشنيجي ود بردل طبق بردل كمر
سنجيع بهادر معناسنه بيت شد ندان دو پردل بهره دنگال
مرد كار زشتكر بتيغ زبان • رغو رغول بلغور كه آشي بيشورورلر
نثر بطلب باد وجاه قانع شو • بدو تا نان وكاسه برغول
چند باشي براي شهوت ودرص • باي بسته بطرة مرغول
نو بزول باء زاء عجميله توپوق كعب معناسنه نعتي وبالادر
وابنجك وآشيق كه عربجه كعب ديرلر وشيشلم اولوبي كه
تزهجز تراد بيارلر نثر جه كه بر پشت بازخسبي اكر
چدر كلي دوسست بزوله • پيل باء عجميله كتري واوكچه
باشنه معناسنه بو معنايه كسره دخي روايت اولنمشدر لب
بلبل ايكي باء عربيله معروف قوشجغزدر كه ايام بهارده كله
فارشو حسن صوتيله فرياد وفغان ايلر تركيده دخي مستعملدر
وجام مي فردوسي زواره چو بلبل بكف برنهاد • همان
ارش نامور كه ياد • پيل ايكي باء عجميله فلفل معناسنه
احضه كس شيلدر وكنايه اولوتلي جنا قدر وخ بوخل
بريوم كه طبيبلر بقلة الحمقا ديرلر وبانکه بخمي قبول باء عجميله
پيشير معناسنه تركيده ده بولدرير وكوبري اسدي چو بويسر
ابي مرك كما يحام كاذ برين بول دادندوكس كزاد وكلا زبان

سراى

سراي وساق ايچون ايتدكلري ريحانه ومعغوزكه توتلغم واسنى
ديرلر وبارذوقه ازغي بول باء عربيله قوشي بوزني

نوع اولده الباء المفتوحة

اباتا بال اغاج اوزدكي وقنت وبوي وصوا اب
تابل طعامه اتجنه قوتيد قلري نخود وبرنج دشلغم وزعفران
ومعدنوس وساير بونلر كبي واسنى وتلركب الرما تا لرمال
تار ومار پراكنده معناسنه فردوسي زنه از نی شباني شده تالمال
همه دشت نن بودبي دست وپاك • آر تاول توتنه كه صوكك
بوغاسنه ديرلر شمس فخري كانه بخشش بتا تلان بخشد • طها اسب
واشتران تاول • بخا تنجال آغز دهقان اوجوق كه اسمه
صوكنده چيقار فاضل كفوي بو بيله كفنتي اشتركه تنجاله مطلقا
دادتوزكه اسم طوتان كشينك برنده ظاهر اولور تنجاله
خصوصيله اسم طوتانكرا عينده ظاهر اولان اوجوق ديدكلري
چبانکه اسم خاصيدر محلنده تفصيل اولنمشدر. ج تنجل
جمد كله ايكي برماغ اوجيله محكم طوتادلر ويد • قوپردلر كوماتلر
توبجي اصفهانيلر نشكنج ديرلر وهو ديارده بدرتوآدي واردر
وسيلة العاصد صاحب ونعتي تا بابنده ونون بابنده كتوردلر
سارا رباب لغت بون بابنده ايراد اتمشلردر ها ترخال
توتشي بوقتي بنجال معناسنه سابرا سامي بنجا لعفند • تذكوره
نثر تشبيل اولدكه بانق صيد ابدرلر اشهر بوا ابتده
نونده تنبل در تشرين اول تاريخ روميده بر آبوك آديدر
اوتوز بر كوندر اول دخي كونده • كتمي عقرب برجنه انتقال
ايلر اوقوي كونده. متايبلي هجانان ايدر اوجنجي كوني عيد ذكر
تعالیدر بنجي كوني قدس شريفده تمام دبدكلري مشهور كليسا
عيد كتبسه اولور اون بشنده سيلر جوع اثر بيكرمي برنده •
نيل مصر اوزره زراعته ابتدا اولنور يكرمي ايكسنده صوق بيل
اسمكه باشلر واوتوزنده توشلر قشلاغه كيدرلر وقوجه بيرالتنه
كيرور كه تكل كركافله بسمل ونشكال وزنته صحاح عجم صاحب
كاف عجميله تصحيح ايتمش خطي دخي كلامش تارزه اوتلا لا وبعضلر جواب

روی دیشلو وسدامرا وعلان معناسنه ده نقل اتشلر شمس
فخری وابله ونادان ونجی انجام ودیوث وشی باشد دیش
شمس فخری بزرد انی جاست جفت خوف ذانکه تمام بود زکور وکتل
وقوچ معناسنه تل دیر جکر ویغین صحیح عربیدر فارسیده
دانی شایعدر وبقیه معناسنه دخی استعمال اولنور ملو
تملول کنارلری دیدکلری اودت که المتاقا تنده موفرحب
ارمنیلر خیروکه دیرلر معترجدار وودر بت تنبل وبالضم ایشده
کوجه تکاهل اولان کسنه ترکیده دخی مستعملدر وکیل وحیله
بیت زتو تنبل معادونی دورکشته زوانت برد بو برد ودر
کنت شمس فخری دولت او عطای بردانست • نه بمکرو تسلسل
وتنبل شمس فخری چنکل قافیه سنده کتورمش ومذکور بیتی ایراد
ایلمش وچنکل معناسنه بو بیتی انشا ایلمش بیت
بفکند از نهیب شاه جهان • شیر چنکال ورکی کسان چنکل
بعده تمل شراب باشد دیوب وبو بیتی ایراد ایلمش بیت
احتسابش بدان رسید که برد • تلخی سکر از طبیعت تمل • هم جنکل
هم تمل قافیه سنده کتوردیش مولانا حلیمی سنبل وبلبل قافیه سنده
استعمال اولنور دیو تصریح وتفصیح ایدوب شمس فخری نک مذکور بیتی
شاهد کتورمش وسیلة المقاصد صاحبی وشمس فخری وده صاحبلری
مفتوح وهم مضمومه باینده کتورمشلر بتی تنبیل مثله وابت
توابل • عرب اسلوبجه ثاباء نک فتحیله جمعیدر وب توبل توبل
واو دن صکره باء مفتوحه ایله کم تاخیر وفیه تجیدر جامع الفرس
صاحبی ابن اوکی معناسنه نقل ایلمش وهو بیج یعنی چوقلها لقنه
قودقلری صوغان وبخود وطبی معناسنه ده نقل ایلمش معنای
اول صحیحدر وواو دن یا ایله که اخر ووفیه تجیددر روبیدر روی
توبل طار وطار لق آلتی ویعضلر آلتی ناصیه معناسنه دیمشلر شمس فخری
کرکند شهر بزخم شکار • سوی کرد ون بخشم چشم آتحیل • احتزال
برزمین فکند از سهم • هم ز بندکی شاد توبل •

الثاء المکسورة

بزد تیزد • زیرک معناسنه

الثاء المضمومة

ع تغل آتغیل تل دزرتیلر یعنی خیاطلر کیسه سی بنب
تنبل سنبل وبلبل قافیه سنده مکر وحیله وکاهل فنجله دخی
روایت اولنمشدر بیت دو بادام وسنبلش تنبل پرست
یکی نیم خواب ویکی نیم مست • اسدی همانکه ز شرها ز بنی
باک شد • همه تنبلها وداد خاک شد • وبر یا پرقدر هندستان
دن اولور کرکم بصارلرد بشده عظیم نفعی وازهر غایتده
معتبر در وسایر منافعی دخی چوقدر ثمانغال خوارزم لغتنده
وجه معاش دیرلر تغار معناسنه تنبو تنبول مثله بیت
صفت بیره تنبول که پیشی همه خلق برازات بنیست نباتی
بهر هندستان ازقران سعدی یعنی خسرو رحمه الله بیره یه
تنبول صد برک بست • چون کل صد برک بیاید بدست
نادره برکی چو کل بوستان • خوبترین نعمت هندوستان تیزی
او آلت قطع جذام • قول نبی رفته علیه السلام • خوردن آن بوی
دهن کم کند • سستی دندان همه محکم کند • سیر خورد کرسنه
درد م شود • کرسنه راکر سنکی کم شود • کهنه خورد خورده
دندان کسی • وانچه توان خورد همانست وبس • برک که باشد
بدرخشان فراخ • زرد شود خشک جو افتد ز شاخ • برک عجب
بین که کسسته زبر • از پس شش ماه بود تازه تر ترویا
توبال باء تجیله توال دخی دیرلر دمور جبور دمری دوکدکده
دوکن دوکلن خرده لردر وب توبل پیش پیشانی و
طاق وبالای پیشانی وشما توتمال ایشی بجارکجی
کسنه که ایل اچنده یورر ونکلکه ایلر شکلا یشلو بجاز
وبیکلرکه چاوشنه دخی دیرلر منا سبتی ظاهردر وتول
اوق تولوسی توبی وصنع عربی وچاموربالحق معناسنده کلو
ودول

نوع اوله الجیم المفتوحة

آب جابل یعنی تمام نوب دیمکدر آجال ترنه وقوزغون معنا اید
بر نوع قوشدر اکی قاز واورده اشنه بکزر شمس فخری نکان خسرو
صاحب قران که ازعدلش رود بپرسش شاهین بجانب بط وجاله

چال جیم عجمیله دوزاق چاه بابل هاروت ماروت ایاق
لرندن اصیلدوغی قیو ومطلقا جادولر قویسنه اطلاق اولینور
دغ جدغل برولایت آدیدر غایتده بی نظیر آلات حرب
وبی بدل اتمری اولور اسدی براوراخت ازقلب یال بلی
برون زد چان چرم جدغلی ستتزد جستن دل
خنقان زهنی شمائی چشم آغیل کوزاوجیله باقمق شمسی
کرکند شهباز خصم شکار • سوی کردون بخشم چشم آغیل •
اختران برزمین نهند ازسهم • همه ازبند کی شاه توبیل • کا
چکال اوق نشانی چل جیم عجمیله دکیزاورتاسی واغزکا بچی
وطاشی صحاح عجم صاحبی کنار معناسنه نقل ایلدی چکاک
نکو چلول جیم عجمیله صالنجق نکو جنبلول مثله ندا
جنداک بعضلر مضموما بابنده کتورمشلر صندلاعجمی
فیلسوفلکه خاص ستعد اولان مصاحبلری ند جندل
صندلا عجمی شمنغ بود بمجلس وفرش عبرت جان •
بود بلبطح اوبعه عود با جندل • کفا چنکال جملک دیلان
معنی آنت اصاجوع وقوش قاپناغی دارشتم جنکال انمک
نک چنکل جیم وکاف عجمیله بیرنجی فتحلرکه بورنی منقار
معناسنه وبعضلر قایناغیدر دیرلر مخلب معناسنه و
جدک فاضل محقق بوبله تحقیق ایتمشلرکه چنکل جیم عجمیله
بیرنجی قوشی دیرناغیدر چنکال جیم عجمیله چارپا بیرنجی
دیرناغیدر نتکه بو بیتلردن ایکیسیده ظاهردر نظم
زفدل اوشدد بازسفید صفت کلنک • زامن اوشده شیر
سیاه یارشغال • نه این فراز برد برهوا بدان چنکل • نه آن
دراز کند برزمین بدین چنکال • استعاره طریقیله آدیده دد
استعمال اولینور نتکه بو بیتده ظاهردر بیت هنرمند
یوسف بآیین وزاد • بچنکال خویش آن بی راباد •
فردوسی بدو کفت یوسف خدا آکهست • که چنکال من زین کنه کوتهست
جیم عجمیله چنکل ترکیده چنکلعی دیدکلریدر جنکلستان اوز
نامندرکه چنکلعی محلیدر قره حصاری جیم عربیله جنکل الآجم

سرجیه

سرجیه داخی دیرلر دیمش نکلو چنکلول جیم وکاف
عجمیله آنی وایاغی آکری

الجیم المکسورة

کر چکل کسر کاف عجمیله دیاد ترکستانده برموضعک آدیدرکه
محبوبی غایتده چوق ونجنظیر اولور حافظ سوختم درجاه
صبر ازبهر آن شمع چکل شاه ترکان غافلست ازحال ماکور
معنی جنبیسی بت پرستلردر واننده برکلیسا نوک آدیدرکه
غلبه ایله انکا اسم اولمشدر واول بتخانه ده غایتده کوزل
جاریه لر بتلره خدمت ایدرلر وبتلره طاپارلر واردن خلقک
هرقنقیسی بونیه میل ایلسه عبادتدن عقد ایتمکیکن منع ایتمیوب
ایتدکلری فعلکره اجر وثوابی بتلره اسناد ایدرلر بو سبب ایله
بتلره طاپیغه غایتله میل حاصل اولور وقرابچی طاپیغسنه داخی
چکل اطلاقی نهایت رتبه ده یغماچی اولدقلری جهتدندر محبوبلر داخی
عقل ودل عشاق وسائر ما تمکیکن دایما تالاده ویغما ایدرلر انلره داخی
اطلاق اولنر للمعنی بیر آغلجا قدرکه کوکل نعدینه صارقوب کیرتی
خواجه شکنه اودلزنبه دلاویز جل جیم عربی وتشدیدلا ایله اکرددد
تلاث صاب جل جیم عجمیله چهل لفظندن مخففدر قرق ارلعین
معناسنه مجا جمجال قره حصاری بزمرده معناسنه نقل ایمشی
جهل قرق اربعین معناسنه هانک کسری وسکونی جایزدر بیا
جیبال یادده مکیه باد عجمیله کعندبادشاهلر نیک غایتده فهم الفاتندر
عنصری بچین وترک وهند وروم بیشت برزمین ما لند • جبین فغفور
وسرخاقان ورخ چیبال ولب فیصر • عجیل برطائفه آدیدر کیل
لفظنک معربیدر

الجیم المضمومة

کر جکل جیم عجمیله باغ چبوغی جل جیم عجمیله چول که حیواناته اورتولر
لب جبیل لامدن مکوع بایله پرستش نسنه درکه هودج اوررلر
کی جبیل لامدن مکوع یا ایله اتی وصف تمجیدر مثله کفا جنکال
بومه هدف معناسنه بو لغت جیم ونون وخا وبا ایله کنانی حروف
تهجیدر مرویدر ندا جنداک فیلسوفلرکه خاص ستعد اولان
مصاحبلری وا جوال بوروف نسنه که اکنه اوله وبغدای وسایر

[illegible]

انوك كبى وغيرى نسنه قورلر ترتيب ايدوب جوالق ديرلر
جمعى جوالق كلور فتح جيم وكسر لامله

نوع اولده الحاء المفتوحه

حق بودركه لسان فارسيده حاء مهمله بوقللر حرارا ذكر اولنمشدر
اصحاب لغت كتابلرنده بعض لغت ايراد اتمشلردر **آحال** شمدى
كه زمان معناسنه كلور **لطيفه** بياد بى عمرت رفت باقيست نه باينده
اين حال غنيمت دان منديش زآينده ٭ وحالت معناسنه داخى كلور كه
كشينك وضعندن وتغيرات وحضورندن عبارتدر اكثرا شيابه
صفت واقع اولور **بيت** دروغى كه حال دلت خوش كند ٭ به از
راستى كت مشوش كند ٭ وبوقبيلدندركه مقام تحاشيده توسل اولنور
لطيفه دم ميزند وميزيدا وحاشا ثم حاشا ٭ حال آنكه ملا دست بكس
بار ده نانى ٭ **جكو جكول** يباق يوربينى حاج صباح دومده
اول كه غيرى اچون بچ ايدر ديشى **ذيطال** حصنص ديدكلرى
دارو الثبا قاتلر ٭ موقوفدر **واحى حواصل** سقا قوشنك بوراسى
كه كرك ايدوب كيرلر — المضمومه — **وحول**
اغاج دلن ديدكلرى قوش

نوع اولده الخاء المفتوحه

آخال بكر كه آدمينك اعضاسندر ٭ اولور شاخ معناسنه وچفند
دينيدر ٭ آنانك ارقرداشى طايع معناسنه در وجفت **بكا خبكال**
نشانه تيرهدف معناسنه **نمونه** زتير حادثه اجرام را عرض گه
اوست ٭ كه چشم است كشانيست جه سوى خبكاله ٭ بو لغت هم خا
ومبا ايله وهم جيم وبونلر مرويدر **رجا خرطال** كوكجه قارغه وتوى
ديدكلرى قوش ٭ منش فخرى مرغى باشد كبود قلم بيش تودر آب
باشد ديشى وبو بيتى ايراد ايلمشى **بيت** بانتقام كند هر زمان
عتاب عتاب ٭ بر هدهد ولب اوكبوتر وخرطال **زرد خردل** فتح
دالله موقوف تخم سفيد **خردل** كسر دالله آغز كوكلى اولان كسنه
بيت متاع هردو جهان خرد ليست پيش فقير ٭ اگر توخوارى بالله
زخر دلى بگذرد ٭ **شيا تخ خشماغيل** جبين غضب وكينه دن كوز اوجيله
باقمق **نمونه** كوكند شهر يا رخصم شكار سوى گردون نظر بچشم آغيل

اخزاما

اخزاما بر زمين نهند از سهم هم ازبند كى شاه تو پل **الخاظما**
عودتمونه ينت اچون طبوقدرنه طافقلرى نسنه وبو بيرآده بدر وعيد
فارسيده داخى خايدر وجمعه بيرپيرآديلار **يحى منجد** زبان
اصفهانيان ده صالحه ديرلر **وخول** فتح واوله خذمتكارلر
واكثرى كز معناسنه **خوك** وخوه داخى لغتدر **يا ضيال** بر
قاج معنايه كلور اولا شول صورتدر ديرلر كه عالم خوابده كوريلور
وثانيا شول صورته ديرلر كه مردم ديده ده مشاهده اولنور و
ثالثا اول صورته ديرلر كه بستانلرده واكين لرده دورزلر تا كيم وحوش
وطيور اوركوب قاچه ورابعا شخص معناسنه كلور وخامسا شول
قوتدر كه باطنيه ديرلر كه هرصور واشياحى كه حس مشترك
محسوساتدن اخذ ايدر اولقوتده حفظ ايلر حقيقتا حس
مشترك خزانه سيدر وشيخ سعدى حضرتلرينك كلستاننده **ع**
اى برتر ز خيال وقياس وكمان ووهم ديدوكلرى خيال معناى
اخيرمنا سبدر دكدر واول قوتدر ٭ منتزه ديمك يعنى اول قوتده
محفوظ اولان صورتده منزه ديكدر ذكر محل اراده الحال قبيلندن
اولا يا اول قوتله ادراك اولنا قدن يا مطلقا صورتدن منزه
ديمكا اول

الخاء المكسوره

خل تمك كه برونندن كلور مخاط معناسنه **لاخلال** ديشى
قوردغيسى كشتى ابو الياس در **يك خيل** صابجى

الخاء المضمومه

باخبال صبون وصبونا غيلى **شى خشل** متعلمكى الماليانه
توخول تافيره دنكلا **وآخال** قره حصارى ونعنى خواهل نعنا
نقل ايلمشلر يعنى اولاكى اغاجدر كه بشنجيلر انوكله قابى جرنيه
وباشاعه قويارلر عربيده صنغالده ديرلر **وآخواهل** شله وخطلوه
اكثرى كز معناسنه وباشنجى قاتيشى كه قشغو ديرلر هانك
سكونى وفتحه سى جايزدر سكون صورتنده واو رسيدر **وخول**
اغاج قنقان ديدكلرى قوش والاجه سرجه كه عربيده حنكالديرلر و
ميرانى نقلنده وبونها رد بيركلرى قوشى زيرا خول لفظى تبرزه واو بحيح
ايله تفسير ايدرلر واو رقوشى كه چكار ديرلر وچولوك قوشى ويا بيع كه

اغاجدن دوزرلر و یاپی بالغی وایبکه خرسد و هدهد و غیری
ادر و بعضلر خیار که دیدکلری علّته دیرلر دیو نقل ایتدیلر

نوع اول الدال المفتوحة

ادغا دارغال دکیلجک قلاد نشان معناسنه که برآقلری اولمایه
وقلم دیدکلری ایو اغاجدن الورلر براغاجه داغی آشلرلر بولغت
آخری دالله ورایله داغار داغی لغتدر قره حصاری راسه داغال
داغی حروفیله لغتدر دیشی سایر اساسیسی داغار لغظدر. مذکوردر
آ دال طمع سمن فربه معناسنه نقل ایمشی سایر اصحاب لغت وقادتال
توشی عقاب معناسنه که سید الطیور درو توپی دیدکلری قوش و
بویک بالیق معناسنه دخی نقل ایتشلر **آلغا دالغال** دکیلجک قداق
وقلم که براغاجدن براغاجه آشلرلر دارغال معناسنه **آما داماك**
الات واسباب خانه متاع البیت معناسنه **ام داهو دام داهی**
کیک و سایر وحشیلر و زاغنه دیرلر داهول معناسنه کلور **آمغو**
دامغول اورد دیدکلری علت که آدمکده و حیوانک بدننده بورلکی
شبشوب ظاهر اولور رسلغه معناسنه سایر اساسیسی با غر لغظدر.
مذکوردر **اکو داهل** چنکل و کاهل وزننه صیادلر صیدکا هلرنده
صحراده دا نیدکلری اول علامت که صیدالی کوروب ججوب دام دوکیر
نعمتی صیدا کوحز نام اوسازد • نبود هیچ ترس از داهل **آهو**
داهول سرنجه و کیکه و حشیلره و زاغی نسانه عبیده. جبالده وکذا
غول و داهول دیرلر شمس فخری داسدی قوللنجه **دآ دهاك** بویوک
کاربان **حی دخیل** دوست و نخیل معناسنه **رغا درغال** ذارغال
لغطندن محففدر دیکجک قداق وقلم که آشلرلر **ردش دردکل**
اطباذات الجنب دیدکلری وجع که آدمک اویکنی شیشر ترکیده
اینجه انکی دیرلر باشدن علت بر خلط اوبکنه دوکیلور اوکسورر
ایرین توکورر واسهال واقع اولور دردشش داغی دیرلر **ستما**
دستمال معروف ال سیلجک و صرف و چتینک مقابلی **ع**
دغل فتح غینله اولکیشی یه دیرلر ایچی طاسه اوبما یوب قلب
اوله **سلطان ولد قدس سره** بر تواو قلب دغل را زرنخود دیوار
چون صور بیشت می ستود وبان کیمی کیه بر خار وخاشاك
معنا

معناسنه. نقل ایتشلر **غو دغول** ومالغم کرافراه پیچ معناسنه
رودکی ایستاده دیده آنجا در دغول روی زشت وچشمها همچون
دغول **آل دلال** دلالت ایدیجی غرسیدر فارسیده. داخی ستعملدر
ممنی و نازایدیجی معناسنه دخی کلور دیمش بو معنایه عربیدر. کخفیف
لام الف ایله دلال درد یوزونک عورت و غماز معناسنه ده
استعمال اولنور دیمشی

الدال المکسورة

دخت بق درخت نخل ابو جهل قوزی اغاجی **دل** کوکل و یورک
سلمان سنجل صنوبری که دلش نام کرده اند • سلمان بیاد قد
تو در برگرفته است • وانا ه اوزدکی نمنی وتوز دیمش **نمر دبکل**
کرکاف عجمیله بسهلو زشتا بله و دیسلام و بی شرم و چیزو توت
معناسنه **نغمتی** چارگی در ماندکشته نیست طام و مزد مند
ودبکل وسیلة المقاصد صاحبی و نعمتی و کاف دلالتیله نقل
ایتشلر در اوصو کسرایله در

الدال المضمومة

غو دغول حرامزاده **رودکی** ایستاده دیده آنجا دو دغول
روی زشت وچشمهای همچون دغول • حرامزاده و بویک قتخ وکوتک
وقوغه دکو معناسنه **ما دمال** چیان و قویرق وتزک **نما**
دمبال قویرق **دمل** چبان لسان عربیدر. تشدیدیمله درجعی
دما میل کلور فارسیده انکی جهله مستعملدر تشدیدله وتخفیف ایله
لطیفی دو رکی از دریا و شمع عمل • دم فاسد بود دنا و دمل **نما**
دنبال قویرق سایر اسامیسی دنب لغظدر. مذکوردر **دنبل**
شله و چبان تشدیدیمله دمل دیدکلری بوندر. تقرف او نمشدر
اما اصل عرب دلنده اصلا مستعمل دکلدر امکا فارسیده. شایعدر
بونده نم اولنورکه لسان عربیده تشدیدیمله دیدکلری اصلی وب
اولمیوب بلکه فارسیدن تعریب اولنمش اولا وجمع تکسیرنده دمامل
دیدکلری بوکا دلیلدر اللهم مکرشویله دینلکه اصل عربیده بوبلیه
وضع اولنمیوب بعد زبان عجمیده شایع اولدقدنصکره نظر نقیاك
ایدوب اصل بنا ایتشلردر واصلی خلافی لفظ ایتشلردر وفرجعه
داغی دنبل دیرلر **وآ دوال** قیشی جرم داغی دیرلر **ودو دودل**
کسر الثانی ایله مترددا اولان کسنه یه دیرلر **ودول** قوغه دکو کک

وتول كه عربجه داليه ودلودر ﻫ دهل ضم ها ايله طبلكه
جلرلر تركيده عوام تحريف ايدوب دهل ديرلر قره حصاری طبلخانه
معناسنه ده كلور دبنى وعلامت معناسنه

نوع اولده الراء المفتوحة

ربع واطلال عربجه بستان سراى معشوق ديمكدر ديار ويلده مشهوردر
نته كه مولانا جلال الدين رومى قدس سره حضرتلرى مثنويده بو
اصطلاحى مناسبتيله بيان بيورمشلردر نظم چون عرب با ربع واطلال
اى ايازه مى كشيى از عشق كفت خود دراز ب رطل براغاجده
قرالى اولماز

الراء المكسورة

ط رطل جام شرابده استعمال اولنور لطيفى تا چند بتسبيح وعصا
زرق وزويشيم • برخيز سبك رطل گران دده كه بنوشيم • ومخصوص
وزنده مستعملدر كه يوز يكرمى سكز بوجق درهمدر تخمينا بغداد
رطليدر وطنه كتابلرنده مطلقا بغدا ديدر بجا رنجال تركيده
زنجل ديدكلرى كه تفاح وبادنجان وكزر وساير بونلرككبيلرن
وميوه لردن عسل وشكر ايله بيشوررلر تورلى يدوب ريجال ديرلر
وترشيلره داخى اطلاق اولنور يغ ريغال قدح كه انكله
شراب ايچرلر ريق ريقال مثله بولغت اولى هم راء مهمله وهم
زاء معجمه وهم غينله وهم قا ايله روايت اولندى

الراء المضمومة

وما روبال بوز سيلجك دستمال معناسنه ديما دروبال
مثله

نوع اولده الزاء المفتوحة

آ زال بيهوفوت رستمك باباسى آديدر اناسندن طوغدوغى
وقت آق ساجلو واق كريكلو طوغدى اولسببدن زال ديديلر
نعمتى جالدينى ودينشاده كا كاركه هست • هزار حاتم طايى
هزار رستم زال • زال زاء معجمه فراغى وشتيمى آذ زاول
بر مملكت آديدر رستمك اجدادينك ملكيدر زاولستان داخى
ديرلر زجو زرجول جلك كه ازغلاجقلو اوديرلر زدخو
زردخول مثله بنت زنبل كوچك كوزه كه انوكله بالجى طاشلر كل
كتى معناسنه بنى زنبيل اولمشدركه سيدكى حربا بيراغند

اوزرلر

اوزرلر تركيده ده مستعملدر رندهبى رندهبيل بونكرادكل
فيل نظم عالم شيخ الاسلام شيخ احمد جامى قدس سره حضرتلرينك لقبيدر
وكا زوكال چيكوچ صولى زوكاب معناسنه عنبرى ادلرى انده
مذكوردر و زول دوده طبابى قدح صحاح عجم صاحبى ديشى ديلر
دبشى

الزاء المكسورة

ب زبل كوزه وبخش عربيده دفادبيده ده شايعدر يغ زيغال
قدح كه انوكله شراب ايچرلر يغ زيغال مثله بولغت راء مهمله ايله
وهم زاء عربيه وهم غينله وهم قا ايله روايت اولنمشدر

الزاء المضمومة

عا زغال كومر فحم معناسنه ارباب لغت زاء معجميله تصحيح ايتمشلر
در وسيلة المقاصد صاحبى زاء عربيه يازوب وكودما براء العجمى
ديشى غ زغل قور يعنى اود كوزى وقزلجق بمشى وكوكم بمشى
كا زكال بالزاء العجمى والكاف العجمى كومر زغال معناسنه بيت
اى ذنحى كومت چشمه خورشيد سراب • ديرتاب سخط آتشى
موج زكال • سايرا سامسى انكشت لغظنده مذكوردر لا
زلال آسان هضم اولور صو بردير عربيده فارسيده داخى
شايعدر وآ زوال كزر زكال وقم معناسنه و زول چولوت
قوشى الكيجى رديجه تحم دوشورر زاء معجميله در

نوع اولده السين المفتوحة

ساده دل بونده وابله نسنه بيلمزكمسنه آ سال بيل سنه
معناسنه الف ونوننك جمع اولندقده برياداخى زياده ايدوب
ساليان ديرلر كمال الاصفهانى • ماه وخور واختران هر سه بهم
اى غراى • دارمتقع زهم هر همه را ساليان • بت سبل فتح باء
مهمليه كوز حملوندن برضعف كوزكه بكاردندن ابتدا ايدوب
تمام كوزنى اورتر كوزلرا كرمداوا كالعلاجنه مباشرت اولنمزسه
سبل باء معجميله دوطبابى زول معناسنه جنغ سنجل آينه
اصلده لسانه ذوبته دندر مولانا محمد يحيى بدرا لدينى المنشى رسالة
تعريبنده بوليه تصحيح اتمشلردر بعضيلر آينه ه جينى ديشلر بعضيلر
ومصنغ ومعوذ معناسنه دوعبيدر ديشى دخى سرخيل جرى باشى

کاسکال کاف عجمیله حلبی صابون خرده و شرده استعمال اولنور
دیشی ایدی چه چابوک دستبست باذی سکاله که در پرده داند نوذ
خیاله. وبعضلر بونی فکر وغیبت معناسنه دیدیلر وجوزیانکس
کند سندل سمندر دیدکلری قوشدر که اودا اچنده معیشت ایدر
وبعضلر انواع الوان ایله ملون کلرکبی وچابوک ردر دیدیلر سالو
تفصیلی سمندر لغظنده مذکوردر منو سمنول ادرشنه وهردم
آتشی سمنو معناسنه عیونی آدلری اکوا لغظنده یازلمشدر تد سندل
باشوق کمشی معناسنه شمس جرخ وسندلی مهر ومه. چون کلدنشه
زبا بردن سندله هیکل وجنکل وزانه در نعتی یعنی شحم ده
سخی کوی معناسنه نقل اولنمشدر دیشی تکد سنکدل غایتده قاتی
کوکللو بی رحم معناسنه ق سول دده طعامی وغیری جانورلرده
داغی استعمال اولنور عربیه وشتی دیرلر وخوشه کندم سایرآدی
زول لغظنده مذکوردر تسیل ترکیبه سک دیدکلری عابندر

السین المکسوره

بیدا سیدال چنار اغاجی فاسجال عنادوجدل ستیزه
معناسنه فاسغال طبراقدن قابسه حجو وشقسی وبادام
وفندق وفستق کبیلرک قابی شمس نکاه بخشش ازغایت
سخا وکرم. چه لعل وکوهر نزدیک اوچه سنکرو سفال. بزم کوز
برآورد جوز مغز عدو. وکرز آهن دخا را بودنی موم سفال.
سل المنادات البرته دیرلر بر مرضدر که اخلاط باشدن
اینر اوکنه دوکیلور جراحت ایلر اوکسرد د ابریک نو کورد
واسهال ایدر زبان فارسیده دردسشش دیرلر ترکیده
اینجه اوی دیرلر اصلده عربیدر شلال وغلاسی وسحاف
داخی دیرلر

السین المضمومه

تسغل اوله بعضلر سنول لغظندن مخففدر تو ستول
مثله کاسکال تخته شکاک معناسنه تو سکوه تعزیت
دماز وکه عربیده عغص دیرلر سل اوکیکی شش معناسنه
تب سنبل هونشه که اریم وبعضلر باشی کبی اولا سنبل سنبله
دیرلر کتب طبده سنبل که ذکر اولنور اوج دررلر اوله یه الالاقی اولنور

برسی

برسی سنبل هندیدر که سنبل طیب دیرلر و سنبل عصافیر داخی دیرلر
لسان یونانیده ناردین دیرلر برسی داخی سنبل رومیدرکه سنبل اقلیطی
وناردین اقلیطی دیرلر زبان فارسیده مشکوش دیرلر چوک
او تینک بریوعیدرکه سنبلکی بو قدر حقیقتده زهومتند ورایحه
سنده سنبل هندیه مشابه اولدوغندن اولوری سنبل دیرلر
استعمال اولنان همان کوکیدر برسی داخی سنبل جبلی دیرلر توغی
دیکنده بکزر بوداقلری ویاپراقلری انذن کجه که اولور اما
انوک کبی خشن دکلدر کلدرکوکی سیاه اولور لیفی وچچکی
ویالدزی لعطان غایتده کوچک رایحه سی اولور بونوک داخی کوکی
استعمال اولنور بوکادخی سنبل الاقی مغلد و رایحه ده متشابه
اولدوغی جهتدندر سنبل وناردین لفظی که مطلق ذکر
اولنه سنبل هندی مراد اولور وبعضلر قاتنده ناردین لفظی
که مطلق ذکر اولنسه سنبل رومی مراد اولور ورنوع لاجوردی
چچکدر بهارده اچیلور غایتده زیبا رایحه سی وار در رفا
سکوفال اکنه وچوالدنه یوزدیسی واوق کزی شمس جورق
کشت دسهم توغانهای کمال بعیزره نکرفت آنچه دردهان
سوفال. سوفار داخی لغتدر هی سهیل برزودی یلدزادیدر
اهل یمنه جانبنده بیسندن کوریلور وبعضی قبائل اکا طبارلر
وعلم شخصدر وترغا سوپرغال خوارزم دلنده پادشاهلر
واولولر رکسنه یه احسان ایدوب ویردکلری اقطاعه دیرلر
بورغا سیورغال مثله

نوع اوله اتشین المفتوحه

آشاه عبا واق پلاس وکورک کلیم شمس خدایکانا داند خدا که
دردنیت. کلام داعی شوربت وشور دیگرشاله. قه معاری
وقافیه باشد که جمع باشد دیشی آه با شاهمال قنادک اوزون
بویوکه یکی شاهین معناسنه آهو شاهول بنا لوک یاپوترازوسی
بعضلر بنالرکه ترازوسی دونی دیشلر عاشقال جفالدیدیکلری
معروف جانوردر خرقه حیثه تا کمرد همال بازتدرو. ملام نانشود
همنشین شیرشغال. عرب ابن آوی دیر کنیتی ابو تیکدر غ شغل فره مفتاح

متله دیمش قاق شغال جز در بری کاشکال شغال معناسنه و
کشتک که آت اباغنه اوررلر و انشکه لکه دیدکلری که چادرک تاجرینی
قتبه سنه انوکله برکیدرلر وطوشاغی که آت اباغنی انوکله بغلارلر
تی شکیل جلیل خلیل قافیه سنه شکال لغتنک اما دسیدر بو بیله
یازیلوب باشقه بر لغت اولدی شل الی طونمز کسنه با شما
قیش پیلی عربیده حوی معناسنه در جمعی شمائل کلور تلی شنبید
بوی خلبه معناسنه و سوریخان چیچکی که بر بنجه انواعدر چکلم داخی
انوک انواعندن دردرلر تک شنکل برکوزلک شیرین حرکات
و مطبوع کلمات اولا وراه زن ولاحی فرقه حصاری واصول معناسنه
ده کلور دیمش

الشین المکسوره

تماشکال کوشتک وباغوه اورتق معناسنه استعمال اولنور تی شکلک
یا ده باشی تی شکیل فعیل وقلیل وزننه شکال لغتنک اما اسیدر
کشتک وطوشق که آت اباغنه اورلر و اشکلک که بچاغه طقرلر
ویاز اشکلک اغاجی شل زوبین حربه معناسنه و شیعنی که بالتعجیل
انوکله بالغ اولارلر براوزون اغاجک اوجنه خنجر کبی برکمش بر
دوردر اسدی بیکباد زرداده شیردل بروت تا خت
درکف زبولاد شل

الشین المضمومه

شتردل عمری درزدان زشتر دلی بترسند از بانک
درای کاروانی تماشنکال اکلیل دیدکلری اوتدرکه کوکی
تزل قان کبیدر حلواجی وهم محبلرا استعمال ایدرلر ویماشوبال
بوجره درکه جام شوبلر انوکله اسباب حرم لرلر وماشوبال متله
دکرده

الصاد المکسوره

تماصقال جندره صل مار قهقهه دیدکلری ییلاندرکه دکومی
یودی اولور یوزن کوزل وآوازن اشدن ایکال بوزی اوزره
دوشوب بیهوش اولور اکثر بودرکه اولوردیرلر که مصر بوجسنده
اولور صوکل جکندر

المضمومه

الطاء المضمومه طغرل طغان جنسدن برمعتبر
قوشدر اسدی دل تیهو ازجنک طغرل براغ ربا بنده باز
ازدل میغ ماغ دروصف کشتی همایون طغرلی بکشاد شهپر

دران

دران دریا چو مرغابی شناور

نوع اوله الغین المفتوحه

آغال طاغلرده و یابانلرده قویون اچون وسایر حیوانلر ایچون
ایتدکلری این وشول کسنه یه دیرلر که محبت یا عداوت ایلمه بر
سنه نک اظهارینی طولانور لبیبی همچو آهو که جنت راغاله
من ترا روز وشب همی غالم وغالیدن لغتندن صیغه امر و
ترکیبی واسم مصدردر دکی غزیل غزبالکه ترکیده قلبر دیرلر
بتو غلول وبالضم قنابری دیدکلری اوتدر وآتک آلبی بجا
غنجال اکشی یمش شمس فخری اکرصبا سخن لطافی کند در
باغ نبات مصر شوید درمزاجها غنجال وبعضلر مضمومه یا بلده
داخی کتورمشلر

الغین المکسوره

دبا غربال غلبیر سن غنل خطمی دیدکلری اوتدر وجنایت
معناسنه غل تولقاغو وبیجو قره حصاری وخطمی دیدکلری
اوت غمل معناسنه دیمش

الغین المضمومه

غل باغ که آدمه وآته اوررلر عربیده جمعی اغلال کلور فارسیده
داخی چوق استعمال اولنور لغ غلغل غوغا وغلبه طالوش
معناسنه ودله دوشمک وحکایت وقهقهه کلکر ومراجی
وصوت شراب که صراحیدن قدحه دوکلدکده مذکور معنالرده
استعمال اولنور غلغله داخی دیرلر سایرا سامیسی خار وشی
لغتنده مذکوردر مکرر غلول آتنک اوکی ولفه دیدکلری
اوت وغول دیو بیابانی جنکدوس وحز تینوز داخی دیرلر
وقویون آغیلی شرف کاه چون غول دربیابانها کاه چون گو
سفند دربی غول بومعنایه سایر اسامیسی شوغا لغتنده
مذکوردر نان بهلویده حرام ادد و اوغول معناسنه کلور

نوع اوله الفاء المفتوحه

آفال اول نسنه درکه برخصوص ایله لاجیفتی و اولماجیغنی بیلمک نسنه
عبید رشغال باتوان دیرلر طالع طوتدی دیمکدر رفا فرخال
سادغق ساج که قورجق اولمایه فرخار داخی دیرلر وبتخانه معناسنه

واوریلوب باج سابر تفصیلی وخار لغتنده مسطوردر دغو

وغول بالضم اشتلمخبر ایلمک اسدی بهرکار بیدار وپشکول

باش • بشبید شی خواب وزغول باش • نمی اکرت دولت

شهی باید • مکنا ندرد تمای • وغول • تز فندل مثلا دید

کلوی که قابوبک اردنه قورلر بعضا غیجون وکازرلر توقاغی یعنی

وفنده معناسنده کلوردیشی که سخن بیهوده وکذب ودروغ

چوق معناسنه در تافیال اوّله یکدر آغاز وفتح معناسنه

بلخ لغتیدر بیت بحاین داستان کنی بگفت ازفیال • ابر

سیصد وسی وسه بود سال • بعضلر مکسور یا بنده داخی

ایراد ایتمشلر تاثی قیاش شکنجه یزفیل مثلا

الفاء المکسوره

تافنال قالیدن لغتندن صیغه امردر اوزل وکبل

معناسنه وطغت پریشان ابت معناسنده کلور نمی

زرد کرد بود اندر دلم نه لیک ندید • کسی چو نیروی اودر

جهان چو دفنال • یعنی وتره حصاری فاء مفتوحه بابنده

داخی ایراد ایتمشلر معنا بیت اولمرهوندر

الفاء المضمومه

نج فجل یعنی اشیلک وجوالزدلک وطوق کعب معناسنه نقل

ایلمش عبیده • وتچه دیرلر لغت فلفل یبرد دیدکلری اشی

دارو عبیدر فارسیده داخی شایعدر قوفی فیلک دیدکلری

عبیده بتقلیه دیرلر

نوع اوّله القاف المفتوحه

آبو قابول صوندرمه که او اوکنده اولور وقصدرده وطرفه واو

اوزرنده براغا جدر که ترکیده اکری طوما دیرلر سایرا یسی

وتخصیلی قابولا لغتنده تحریر اولمشدر ترکی قرنل توت

صحاح عجم صاحب قیلدن ایپ دیدی فشی فغشیل یعنی کفکیر

وکبچه معناسنه نقل ایتمشی بی قبیل آشجیلر آتی اوزرینه قو

دقلری نسنه وبرقزل اوتدر که بعضی دفع مرض اچون پوشنله

ایچرلر وبر موضع آدیدر وکلی قوطیل یعنی ایکی مثقال یعنی مصموم

بابنده

بابنده ایراد ایلمش لغت قلفل اناراغاجی که صوسز برده

بتد وهوا آچی نسنه به دیرلر وربیع الکلام کسنه یه دیرلر واوکینک

قوشی وبعضلر اکا بکزر بر قوشدر دیشلر

القاف المکسوره

ندری قندیل عوام غلط ایدوب فتح قافله قندیل دید کلری

القاف المضمومه

ف قفل کلید وطی قوطیل یعنی ایکی مثقال فتح ایله داخی

رو ید را صح مثقل در وقول کاغذ معناسنه الرکولکده دیدکلری

بوجک که زهرلودر قودوز طلایته بیدر رزلر اوکلدر عربچه

ذروح دیرلر جمع ایدوب ذرارح دیرلر یعنی آغ قوردی وقوز

قوردی ذکوه دیدکلری قورتجغز که کتابیبی بیر تلف ایدر دیشی

نوع اوّله الکاف المفتوحه

آجا کاچال جیم عجمیله قماش واواجید طوتلال قاب قچاق و

اورنیدوشک متاع البیت معناسنه نمی زترکتاز حوادث

دربی فنن مارا • نه خان بماند ونه مان ونه رخت ونی کاچال

آخو کاخول الاصوخوق که چوک ایله جرب ایدوب هلاک ایدر

جرجان لغتیدر ارچا کارچال یعنی قوشی اوجاسی ونام

شهصدر دیشی زاء عجمیله ارافزو کارافزول کاف عجمیله بیلسچی

تحریفی معناسنه اراوژو کاراوژول زاء عجمیله تراوغلافی

آکه کاکل زلف مسلسل ورآچی اوت آدیدر عجم قلام دیرلر

یعنی دیرکی که اوزرنده اسباب سررلر دیشی آ کال کاف

عجمیله خام یعنی خواجو اندروقت هوا کش که یا موخت هنر

آرزومندیکی نان جوین وکال است • ونکو صنوب قاچیق

هزیمت معناسنه اسم مصدردر ووصف ترکیبی وصیغه امردر

نمی بغیر کنج عدم خوجه کرنز کاهش نیست • اکر زتیزی بنغش

بودعزیمت کال • یعنی وکبز لونکمک معناسنه کلوردیشی انون او

کانون اوّل شهورر ومدن اوّل قیش آییدر که کنه انوک اون

ادنجی کون جدیه برجنه انتقال ایدر کونه اوزا نمغه باشلر ازجینی

کیرر قیش قصبنک اوتی اولکونلرده مابور اهکه کاه کل ضو

بانجی و صمانلو بانجی **آدکاهل** فتح ها ایله کهگل کسر ها ایله اوبوز معناسنه **تخاکنغال** جماش کسنه و رند بیشه اولوب ایش کوج اشلمیوب کندو قولاینه بوریسه یعنی وزنباره و مخنث معناسنده کلور دیدی جامع اللغتین صاحبی و کیدی و دیوث و اوغری حرامی معناسنده. نقل بو لغت نونله داخی مرویدر **جوکول** جیم عجمیله رقص اورکن اوجاسی و قولتوغی اوینا تمق ترکیده وعجی دیرلر **شیخ** چند باشی برای شهوت و وصل پای بسته بلوه ء مرغول کاه از بهر خنده ء مردم پای مالی سوزی و کچول یعنی و شوکه اوینی یعنی چور چوب اوینده دیر بو دیدیگی **ست کنل** طاغ الماسی و طاغ ازوکی و ترکیده یالان آتی و کوتل آتی دیرلر بو معنایه در دیو نقل ایتمش اما ایله دکلدر کتل بیدکه آتیدر جنیبت معناسنه **بیت** موکبت فراخنکر سپهرست کتل ایبره آسمانست و بره باره ء خورشید روانه با جنیبت کشی تو بر سر تل رانده کتد **فکنل** فتح فا ایله صاغری عنجه در نارسیده دده شا یعدر **کل** کاف عربیله موقوف حلقدر که با تدبیر قبل تمیز و اول علتک صاحبنه دیرلر عارضه و موضع اطلاق اولنور **لاکلال** دیه آدمه و طاغه دیه سنده استعمال اولنور اسم علمدر **سنجی** بهر برای شرف خاکپای اورا چرخ بجای الکاکید ابروز برفراز کلاله آنچه جمله در **توکول** آلتی ازاسی ص **کندم درازنجل** صاچی اوزون بغدای **تخاکنغال** جماش معناسنه در یعنی اولکه مخنثی شکاردن و دوستی کوزدر اعجام کنغالکی کرده دیرلر و شکاردن کوزه ده ده وبع بولیل و شول کمسنه که کاروکسب ایتمیوب بطال کزر بورر تمنجزی و زوسبی عورت دیشی جامع اللغتین صاحبی و کیدی دیوث معناسنه و اوغری حرامی معناسنه ده نقل ایتمش **شیخ** زاهتاب نقادت موذنست و امام کسی که بود از ین پیش فاسق و کنغال یعنی بو لغتی کافدن صکره تا ایله ده که ثالث حروف تجدید ابراد ایتمش اما فتح نونله در **نکرکنکل** خوزنه و لاغ و **کوتل** فتح واو ایله آغز بورشو تا بیکرات کوذن داخی دیرلر و

دریسی

دریسی غلیظ کوزکه **سلان** کوله کننده داشتی درخطاء زدیایی چینی واری اکنون قباء **ود** بیزیست بجاهای کرباس و آنکه کزمرع در کو لمرده **هکرکنهکل** صوا بانجی کاف کل لفظندن مخفف در **بیت** چیست این روزکار خوش بودن آفتابی بکه کل اندر **عنوی** قبه ء کنبدت سپهر نهاده کهکل بامت آفتاب اندای و **باکس** **بجاکبجال** طتلو چکرکه و آری بخل معناسنده کلور **بهاکیهاد** یوجه کیهان معناسنه **الکاف المکسوره** **ردباکردبال** وسیلة المقاصد صاحبی و یعنی قمرینه کرد باد معناسنه نقل ایتمشلر **کل** کاف عجمیله بالچق و طوپراق معناسنه داخی استعمال اولنور کل ادمی دیرلر **کیل** کاف عجمیله ولایت عجمدر بر طایفه ء مشهوره آدیدر جمع ایدرب کیلان دیرلر جمیع اقلیمه علم کبی اولشدر نسبتلرنده کیلی و کیلانی دیرلر تعریب ایدوب جیلی و جیلانی دیرلر و بهادر معناسنه **اسدی** سپرد و سپرکیل شکنی کله فروشان همجون هزبر تله **الکاف المفتوحه** **توا کنوال** دزدار کوتوال لفظندن مخففدر **جلوکهول** جوجنی اوبوقی فتح کافله بجو معناسنه **تاکنال** یعنی قصه کوتاه معناسنه در دیدی **ترکسل** کاف عجمیله کسیختن لفظنک صیغه ء امردر اوز و اوزل دیمک اولور و بعض ترکیبلرده صفت داخی استعمال اولنور دل کسل جان کسل کبی **تنی کسل** مثله وکوندرمه ارسال معناسنه **فوکغول** کوبه جک **کل** کاف عجمیله مشهور بر نوع بجکدر ترکیده داخی مستعملدر و هر چچکه داخی اطلاق اولنور کل شفتالو کل بیه دیرلر شفتالو چچکی ایوه چچکی دیمک اولور و ازاجق و غوب اولان نسنه یی کل دیمکله تعبیر ایدرلر مثلا ازاجق بیورکه خرم و آراسته اولا کل زمین دیرلر و ازاجق بیورکه زحمت و تعب اولمایه کلکشت دیرلر **کدکلال** کاف عجمیله میان سر و دنبه **توکلول** کاف عجمیله بورجاق که حبوب جنسندندر کشنه داخی دیرلر عربی آدی کلوک لفظنده بر کوردر ویونی دبوالهی معناسنه **تماکنجال** ترکیده کشنه دیدکلری که بشمک کنکیده در و هونه که صیغوب یاغنی آلورلر

اتوک بقلنه دیرلر شمخی تو صاف فطرتی و فروان دیگر درد
تو اصل سلطنتی وذکی شهان کنجاله م تتاکنتال یعنی قصه
کوتاه معناسنه نقل ایلمش وآ کوال کاف عجمیله جوال کوال کاف
عجمیله ساذان دیدکلری مشهور بالق وجه و اندوفتن لغتنده
که قازنق معناسنه در صیغهٔ امردر بیت بزرکان کنج وسیم
ورز کوالند ٭ تو از آزادکی حرم کوالی ٭ بو معنایه اصح کاف
عجمیله در وپا کوپال کاف عربی وبا عجمیله کوتک ودموزجوماق
شمخی عجب مدار که سر کوفته است دشمن تو ٭ که سرزنش کند از
سرکرانیش کوپال ٭ فردوسی بینداز دا ز دست کوپال را ٭
مکر کر کند رستم زال را ٭ و پایوجی معناسنه وپ کوپر پایادیر
دیدکلری اوت اطبا قاتنده و پا بوجی دیمکله موفدر بعضی
برلرده میتون کوتی دیرلر یعنی وضوقیار جغی که یاغمور یاغنجه
صو اوزرلده حاصل اولور حباب معناسنده کلور دیمش ونوا
کونوال درزدار وایش اری معناسنه کلور دیمش وجا کوماپر (?)
هیم عجمیله آلات خانه متاع البیت معناسنه سایر ادرنی کالا
لغتنده مسطوردر ورد کوردل قدکوکلو وجاهل و
بی معرفت وکودن وشی کوش بیل بیلکوش معناسنه
که سوسن آزاده یه دیرلر نظامی غنچه با چشم کاوپشن نبازه
مرغ باکوش بیل کوش برازه وشما کوشمال کاف عجمیله قولاق
بورمق مجازا تأدیب معناسنده استعمال اولنور فتن در
کوفتن دل خفقان علت ترکیده یورک اوینماسی دیرلر وکوله
اماله وکاف عجمیله ابلوناداده و تا صلق معناسنه واوراق طاشا
وقیریلی دره ودرباچه یعنی وساز ال بالغند داخی دیرلر دیمش
کول کاف عربیله ارقه پشت معناسنه حلبی ووسیلة القاصد
صاحبی وداغی صونکه صفاجق یری دیشلر مداح عجم صاحبی
شول یجه که اوزرینه سهلجه یغمورجق یاغتی اولادیدی وه
کوهل آلوج دیدکلری طاغ یمشی سایر اسامیسی کنج لغتنده
مذکوردر وی اکه کوی اکه ایلکه یحشی دوکنه بیت
ای کربی که کند چرخ زخورشید وهلال جام قدترا هرسر کوی اکل

نوع اول اللام المفتوحة

آ لال دلبن آدم اغزی معناسنه ولعل دیدکلری مشهور قیمتلی
طاش عنصری دولب جونارکفید ٭ دولب جوسوی سخ ٭ دو
دخ جونار شکفته دوبرک لاله لال ٭ وکنک معناسنه ع لعل
موصوف برقیمتی طاشدر تمتده مالنده مرغوب ومحمود در اما
خاصیتده بعض حکما وفضلا قدح وذم ایدوب دیرلرکه ملوک
تابعتکه یعنی پادشاهلر بدن اندن امتناع ایدرلرایدی زیرا
کوترمسی غرور عجب وکبر اولدوغندن اولوزی وشاعرلر
محبوبلرک طوطاغنی اکا تشبیه ایدوب شو نقدر استعمال اولمشدر
که تشبیه کنایه طریقیله سنجه مشتهر ذکر اولنماز سوزی طوطی مراد
اولنور لکا لنکال وسیلة القاصد صاحبی برازسو ب
لنکاک معناسنه نقل ایتمش

اللام المضمومة

وف لوفل لوف معناسنه

نوع اول المیم المفتوحة

اکو ماکول بیاکن کیشی بسیار خوار معناسنه بو لغت تحفه ده
کلونبده دیو تفسیر ایلدکلری اجلدن بونبه باغلتی ارب
معناسنه حمل ایلدی وبو بیت انشا ایلدی بیت بهر ماکول تا
بکیجه داری حلق جانرا زعفت در ماکول ٭ شکیم دیو لغتنی
اکا حمل ایتمش ایدی ظاهر در که بوغازی قولیجه در اولور حوف
ییجی اولانلرکه صفتیدر که بیلدنهار عارو ناموسی ترک ایدوب
بوغازلرینه خدمتکار اولنلردر یعنی وقتی لوله دیمش وقرمعنا
ولغتلیست که از تا مرود دنک کوتید دیمش جامع اللوغی صاحبی
وبوغاز طوتنی وبوغازده تالان سنه یرده دیرلر دیمش آمال
آرام ویکدیش مانند معناسنه بو معنایه سایر اسامیسی آسا لغتنده
مذکوردر واوردر مالیدندی که اوذمق دکلک وفک معناسنه
ودودتمک وسیلمک ومودیمک معنالرینه کلور ومال وصف ترکیبی
اولور دستمال وپایمال کبی بیت دستمال شال هوعاطل ٭ پایمال
ملال هر کامل ٭ عبید اسباب وجار پایافا رسیده شا بعدر
الاآ مالامال طولیطلو دیمکدر شمخی کرفت عمده فکرم ثنا تمیلامیل

کشید طبع جام هوات مالامال • اکو ماهول دوزاق
اکولو ماکول کاف عجمیله سازان بالیغی خم مخمل قطیفه
ادی چه مخمل چه شاره چه خز وحریر • چه دینار و
دیبا چه مشک وعبیر • عبیده فارسیده ده شابعد دا
مرال نعمتی سوزده الانمش وایله ونادان معناسنه
نقل ایتمش آقوکاف وزاء عجمیله مژاله معناسنه آقو مغول
اوزلش وقورجق سابح • وناز کلک کجک وبازکشت نوا نو
مول الکلمة درنک وتأخیر ایتمک معناسنه شمعی بسویه رکه
شنشد بوی • سرحیرت نمان وبیش مول • تنجیل
جرجی بیلور معناسنه تدمندل اولدا بره درکه عزائم
خوانلر ایچنه کیروب دعوت جنت ایدرلر شادطاهر
ببند نغم سرا بیر عزا پر ضوان شد • کل بری دایره صحن
کلستان مندل • تذی مندل سینچک بز وعودلر
باشالریله اورندکلری تکر منظل کاف عجمیله حرامی راهزن
معناسنه هومهول دوزاق ماهول معناسنه

اسم المکسوره

ثامثال اروبات پادشاهان عبیدر تغا مثقال بیر بوجق
درهم که یکرم درت قیراط اولور درهم اون التی قیراطدر هر
قیراط درت شعیردر بر مثقال طقسان التی شعیر اولور لک
مکل کر کافله ایل وزننه سلک نملة معناسنه سمی در
بخاری که حاصل ادکشتم آب خوانخوار جان ستان چو مکل
سایر اشیاسی کافنی لغتنده مسطوردر تیل
کوز • شرمه چکدکلری سنه وجراحلرک جراحتک مقدارن بیلمک
ایچون استعمال ایتدکلری درد ووغیردن اولان آلتدر
وبونده بکرزه دار وثلث فرسخ درکه قانون ادیبده در
زمینی مقدار سه هوادکز است دیمش ترجمان صحاح وکنز
اللغة ده مقدار یکر مد بصر دیمش وبعضلر درت بیک خطوه دیمش
وبعضی بیرلرده نشان ایچون دیکدکلری یوکسک علامت

اسم المضمومه

دغو دغول فتح میمله رغول معناسنه مغل نعمتی فتح غینله بر طائفه
دردیلر دیو نقل ایتمش جامع اللغتین صاحبی ابوجهل قربوزی اتحاح
دیرلر دیمش سکون غینله غو مغول ماوراء النهر تاتاری و
مغال معناسنه واوده طابیجی وآتنی برسته فی مقل ابوجهل قار
پوزی وجهید پیراجی وضع معناسنه ده کلور دبیردرلو طعامدر که
فی مقیل برطعامدرکه اجام ات ایله وکوفته ومومبار وقورق
ایله دبغدای وبرنج ونخود وباقلا ایله وضراد چکندر و
پیاز وشلغم وکندنا وکرز وکلم ایله پیشورلر مقبلیا دافی دیرلر
مر سوجی شراب معناسنه لک ملکل آنه کوکچی دیدکلری اوت
سایر اسامیسی ورنا لغتنده مسطوردر وسیقا موسیقال
اوزکیک قومنی فاحشه معناسنه وَمول افرنا شیخ وزما موزلیل
دکیز اولان کسنه بطیخ بدین خط زیبا بدین قد وطول •
عجب نبود ار بانندش زهره مول • دیکر هیچ زنان زشت خوهر
ننبی بچادری • کشته بخانمان خود مول وشوبشو • ومو
لغتنده الکلمه ونزلمک وکیچ قالمق وطیقلق معناسنه
اسم مصدر وصیغه امر ووصف ترکیبی در ولی مو مولمول
منله وکویمک وایشه کویدرمک معناسنه

نوع اوله النون المفتوحه

ارجی نارجیل هند قوزی اکط ناطل اوزا ندر ندر بیر درهم
آغیرلغنده درلر بعضلر ایکی استار مقدارندر دیدیلر که التی بوچق
درهمدر بر ناطل استار عبیدر وبعضلر قاتنده ایکی اوقیه در
آنال قلم ایچنده کی اینجه تیلره دیرلر بیت جان زآرزوی
لبدن آن سرو لاله روی • از ناله همچو نال شد ازعوبه همچو موی
شمع فخری نالنی باریک باشد وکویند آنچه درمیان قلم باشد
دیمش وبو بیتی انشا ایلمش بیت روا بود که با اینچنین جوا
نظم • شود وجود من از جستن مثال چو نال • وبعض ارباب
لغت ایکی طو تو بر نوع صاری قاشدر دیشلر وابن دربالیدن
ع بنال بلبل اکر بامنت سر یاریست جی جیل ایروق دیدکلری
اوت ججیل جدک که ایکی بر ماغله محکم طوتارلر هودولانیدیر

بی نامی وار در شعر از قصا بگذرد زبس تندی • اکرش کیری
از سر بی نجل نجیرا نخچیروال صیاد آدمی معناسنه خ نخل کلی
و سایر جیکی زینت ایچون براوزون اغاج اوزرینه باغلرلر و
ملون بال مومندن ایام فرحده ایتدکلری که ترکیبدر • نقل دیرلر
عربیده خرما اغاجنه دیرلر شمس نشیل نعمتی یاراشمش سنه
یه دیرلر دیگی شمس نشیل اولدیکه انکله بالق آولرلر
شرفنامه شصت اکر بهر صید بکشاید • حوت گردون بود شه
در نشیل • و در آویخته باشد از جایی ش نشل برنسنه دن
اصلوح معناسنه اسم مصدر وصیغۀ امر ووصف ترکیبیدر
هیکل وهندل قافیه سنه شرفنامه کرفت بایدکه بگذری زینها
دست خود را رکاب شاه نشل • وبالق دوزاغی واولته
معناسنه ده نقل ایتمش شمس نشیل مثله ع نغل فتح عجم ایله
چقور وقازلمش یبر وابنکه موتوب بایور وبولجی مونار
رودکی کوسفندم وجهان هست بکردار نغل • چون که
خواب بود سوی نغل با بد شد • وبولاوز رنده اولان
کاربان سرایه داخی دیرلر یعنی وقورد وحرلکو اینده داخی
دیرلر دیگی غ نغول مثله فو نغول وبالضم بالدرشتالک
معناسنه ک نغل کوزل تازه اوغلان برلغت فتح تا ایله که
ثالث حروف تهجیدر نقل اولنمشدر وسیلة العاصد وجامع
الدین صاحبی نون مکسوره ده ایراد ایتمشلر وی نوبل
آلتی بیشانی معناسنه سابراسابیسی نوبل لغتنده ذکر اولندر
تقا نهال کینه کاه وقسادوصیادلرکینکاهی نهال معناسنه
فردوسی منم رستم زاولی پور زال • نه هنگام خوابست وگاه
نهال ید نیدل آغلق له آدمی اوبجوده بصاد کابوس معناسنه
وشبیهی نیلان داخی لغتدر

النون المکسوره

کانهال کاف عجمیه یعنی کوکرج معناسنه نقل ایتمش ک نکل
ساده روی اوغلان یعنی وطاغ اروکی وبورجاق معناسنه
ده کلوردیگی هانهال فدان که دیگر بوقم که آشلرلر و
شعرا

شعرا نازک ابجد طال معناسنه استعمال ایدرلر محبوبلرک قدنی
اکا تشبیه ایدرلر ت نیپا نیپال تبت ولایتنده بر بیوک آدیدر
که مسکلک املاسی آنده حاصل اولور اسدی بدو نیپال برجنگ
نیپال بود • که هرنافه زو هفت مثقال بود • ی نیمنیل مثله
ناظل معناسنه ک نیل مصرلرها غنک آدیدر که جنتدن چیقار و
جویته که انکله کوک رنکلی بویادلر حقیقتده انکه اوتینک آدیدر
امثا که حب نیل ذکر ایدرلر که بجکی مسهل تخمی مراد اولنور که
مسهل دارولردندر ی نیم بکی نیم بسمل یادم بوغازلنمش دیمکدر
نیم کشته معناسنه شرفنامه دشمن شهر یار عالم دل • باد هر دم بتیغ
غم بسمل • یم زا نیم زال اورته یاشلو یم سا نیم سال مثله

النون المضمومه

ع نغل ضم غینله دزلک زرف معناسنه صولرده استعمال اولنور
و بر سبیل استعاره فکراولنان مطلرده وبازیلرده ودریک
برینه لرده داخی استعمال اولنور وابجد رقیق معناسنه جامع
الدین صاحبی وچوقور وقاکز معناسنه ده نقل ایتمش واوایله
داخی حروید یعنی ودخ معناسندر. کلوردیگی صحاح عجم صاحب
وبایدور لنک معناسنه ده نقل ایتمشلر غو نغول مثله وبولاو
زرنده اولان کاد بالا سرای فو نغول بالدرشتالک معناسنه
ف نول آغز جوزسی نش وفونج معناسنه سابراسابیسی وفنج
لغتلنده مذکوردر شرف آنکه آلوده نوال وبست • آزراکام
ودوست نکوت ونول • وقازوطوزنه وآنلرکه کبه قوشلرکه
بوردیغی قره حصاری وکلوبند باشد چنانکه رسن دیمش وطانجی
معناسنه داخی کلور وکا نوکال الدنه

نوع اول الواو المفتوحه

آغ واغل طفیلی شراب وحاض طعام آوال بر نوع بویوک
بالقدرکه کمیس بوداد وچیقلی معناسنه آورله فتح
را ایله بر نوع کزشته کلدرکه فوبروغی اوزوندر آ وزل مثله
را مهمله ایله وزا عربیله رویدر ابجیده غربیدر یعنی ووسیله
وصحاح عجم صاحبی لغتلرنده ایراد ایتمشلر که فارسیده دشا بعدر

ستي وسيل كوندرمه كسيل معناسنه بكروي ويكروُيل واي
سكاد بكلدر **بيت** ابادر تا بي رنثر بوياپ چوبيك اكروانكوردي
ترا ويكر ويل وطوني كك معناسنه ده كلور بوتقديرجه اضداد
اولور يا الكوز ويل داخي لغتدر **يثي ويثل** قورد آشتي ديه
كلري علت شري معناسنه **تي ويل** كلمهء تعجب وعذاب در واي
سكاد بكلدر **بوشكور** بدانديثي دشمن براز ويل جوبي كه
تا چون رباید از وجفتا دي وجهنمده برواديك آديدر
وهلاك ورسوايي ومطلقا جهنم معناسنه ده نقل اولنمش اصلا
عربيدر فارسيده ده شايعدر

الواو المكسورة

بكدي ويكي وويل ظنّ ووز معناسنه يا الكوز ويل داخي لغتدر
بي ويل مثله **شمس فخري** اوچو خورشيد وفهم چون ذرّه ذرّه
برهرکي بیام ويل **ول** قره مصارى
المضمومة
كل معناسنه نقل ايتمش پهلويدر

نوع اول الهاء المفتوحة

آهال آرام وقرار **فردوسي** همان كيو بيدار دل هفت سال
بتوران زمين برد بي خورد وهال ولد وزين سوچو آتش
همي راند زال نه خورد ونه خواب ونه آرام وهال **آما**
هامال بكدش همتا ومانند معناسنه **فردوسي** اين آتش واين
باد سوم آب وزين خاك هرچار موافق نه بيكجا ونه هامال
وبركسنه ايله دوستلق ايلين كسنه **هال** مثله هامالدر حنظله
اسدي زشاهان كسي بر كمال نبود بگنج ولشكر هامال نبود
ديكر دام نادان آدم نشدي دانه اكر داشتي در حرم جنت
ازين كونه هال سايراسامیسي آشنا لغتنده سطور در صحاح
عجم صاحبي فتح ها ايله هال باشلاشه كسر وضم ها ايله بكدش وهمتا
معناسنه نقل ايلدي **نا هال** باشداش كه برسيله طوغمش
اولا **لاد هلاهل** عربيده وعجمده مستعمل لفظ در معناي
مشهوري زهر قاتل ديمكدر **حافظ** در دمندان بلا زهر هلاهل
دارند قصد اين قوم خطر باشد هان تا نكني عربيده هلهلك

عجيبدر

عجيبدر كه زهر قاتل وجامهء سادهء تنك وموي تنك وآوزده
عورت قايله معناسنه بو معنايه غيري لغت دلري باراج لغظنده بازلمشدر
وهول قوزقو اصلده عربيدر فارسيده داخي شايعدر **وكو**
هولود قره مصاري جرد شنك باشد دبني **يكهيكل** هرجسمك
قالبي هيئت معناسنه **شمس فخري** مرحبا آن براق برق سير كه جو
كوهست آهنين هيكل ودخي حايل معناسنه كه اوغلان جقلريك
بازوسنه وبوغازنه بغلرلر وبتخانه معناسنه **فخري** ازركا بش
جدا نكردد فتح هميچو آن بت پرستان ز هيكل وسيله القاصد
صاحبي وبغني وقره معناسنه ده كلور ديشلر هيئات معناسنه
عربيدر جامع الفرس صاحب وصورت وشكل وكل وبهار خانه
معناسنه نقل ايتمش

الهاء المكسورة

لا هلال يكي آي اوج كيجه دك هلالدرلر عربيدر **بيت**
هندوي اوست هر سو ماه از ان جهان ميكو بدش مبارك و
ميخواندش هلال ونام بنده حضرت رسالت پناه در عليه
الصلوة والسلام وبر قبيله آديدر **هل** قوتو وير ديمكدر هليدن
لغظندن مخفف در **كه هيل** دور تا نكنه

الهاء المضمومة

ب هبل مكه اهلينك قبل الاسلام طاپدقلري بتك آديدر
ما هماله بركسنه ايله دوستلق ايدن كسنه وهمسر معناسنه
وشريك انباز معناسنه اكثريا نظير معناسنه استعمال اولنور

نوع اول الياء المفتوحة

آ يال ارباب لغت بيون كردن معناسنه وبازو وبعضلر
آلدينشلر وبعضلر الكه آديشلر وبايزد وپهلوان معناسنه
نقل ايتشلر فاضل محقق دقايق الحقايق ده بو يله تحقيق وتدقيق
ايتمشدركه چارپاده بتش ويال قوشده پرو بال كيدر نته كه بويتده
ظاهردر **بيت** زبادكرم هيسوخت در زمين وهوا پلنك رايش
ويال وكلنكرا پرو بال يالي اوده قيلدر ديرلر كه آتك بويننده
بتار يالي ديديكلري باليده بتروكندن اوترير آغزنده يال ادنت
لشتدر بالكه چارپايه اختصاص بوقدر آدميده ده استعمال اولنور

نته كه بو بيتده ظاهردر **بيت** بتوكاند زافتادخم دوال •
سپهدارايران بزرديد يال • باليه ده يال مجازا اطلاق اولنور
نته كه بو بيتده ظاهردر **بيت** سران خيل بيراهن دريدند • دم
ويال ستورانرا بريدند • آدميده يال استعمال اولونور عنقنين بالى
ده استعمال اولنور خوش يال وبايجوار ديرلر اما ظاهر بودركه
انكيده بطريق الاستعاره استعمال اولنور نته كه بو بيتده ظاهر
بيت زماني براندیشه شد زال زر • بر آورد يال وبكشاد پر •
بونكه استعمالي ده استعاره طريقيلەدر **الك وبا يالبال** شنجي
معنا سندن عبارتدر نوي بوشنك وطاس طعام ديرلر جامع
اللوس صاحبي وسخن ديش **خجا نجال** بوزلق بخذال معنا
يل بهادر وشجاع **اسدي** بزرگان دشت شد يل سرفراز • جو
آمد بنزديك درگه فراز • ونكرو بهره وينار وصالحه طولار
كه قطار لنمشلردر فوه حصاري وبوشي نهي معناسنه ده كلور
ديشي **لي بيل** بر بيوك آد يدر

باب الميم

نوع اولده الالف الممدودة

با آيام بوزج دين معناسنه آوام داخي ديرلر **بشي آبشم**
نعني گوگل معناسنه نقل ايمش كه خام ابريشمه قوزا قلريدر
خام ابريشم اندن اولور ابريشم قوردينك كفنيدر **بله**
چشي آبلە چشم كوزقوبرو عنيده چقان چبان كه اينت
ديرسكي ديرلر **بشي آبشيم** گوگل آبشم معناسنه **تغري**
آتش سم طوارايا في طاشدهطي قندقله اندن چيقان اود
تغرسو آتش سم مثله **در آذرم** وبالفعر برابردركه كلتيبي
ايكي پاره اولور راء مجيله داخي روايت ايدر **غرفي** زين اسب
كنلجي شهد اه ارمه وميربستم آذرم است • وزيرزيني نعمات
نظامي بران كوه كركش رفت چون باد • كردربست وزخم تيشه
بكشاد • تخت آذرم آن كرسي ملك داشت • بروتمثا لهاء نغز بنگاشت
را آرام آراميدن لفظندن اسم مصدردر قرار معناسنه **فردوسي**
درين كين بجويم من آرام وخواب • من وگرز وميدان افراسياب

ووصف تركيبي وصيغه ء امردر فوه حصاري ودولك معناسنه داخي
كلوردينى **زر آزرم** زاء عجمي بعده نكوت راء مهمله ايله شلوجرت
واوده وادب وآغرلق **لطيف** هرآن كامان ودين وشرم دارد •
زيبران وندتان آزرم دارد • **احمد كرماني** فارغ فهم از حيا وآزرم
بدسيرت وكينه جوي وبي شرم • دميل ومحابا وبهانه • ودال
مجيله آذرم معناسنه **شا آشام** اشاميدن لفظندن ايجمك
شرب معناسنه اسم مصدردر وصيغه ء امر ووصف تركيبيده ايچجمر
معناسنه صوده وشربتده وغيرده استعمال اولنور زهر آشام و
خون آشام ديرلر **نوائي** ده روان باركش راصلدان آشام فنز
دردمان ناقه خارخشه خزماني ترست • **شنو آشتوم** بزچق سپر
كدسي **كا اكام** سمارونع ديدكلري منتر **نج آنجم** آنجم مراد كلور
عقار كه چون همواره طبع ورانت روتيم • هرآنجم درخيال آيدبكويم
وا آدام بوبج وام معناسنه اكثر بودركه الفسز وام ديرلر **ك**
آيام نعني بوزج دين معناسنه نقل ايمشلر

نوع اولده الالف المقصورة

بريشي ابريشم تركيده ده استعمال اولنور توجيه يردبه سيني
مهمله ايله ابريشم ديرلر حرير معناسنه نعني والاجه بلوت وياغور
بلودينه داخي ديرلر ديشي **خشي اخشم** داغي زكام معناسنه **مثنوي**
مشكه داحق خويشم نكرد • برحسن كردوبي اخشم نكرد **اضكم**
فضناق كه چنبرداخي ديرلر مثلا آنكاك وعنبير كوساير بونلر
كيسنك **دي اديم** سختيان وبيدر فارسيده ده چوق استعمال اولنر
باد يانى ذسهيل سيم • ساخته كيمخت زمين را اديم **ژدها**
اژدهام رامجيله آلة معناسنه كه طوشنجيل توشي در **ستي استيم**
آستقي معناسنه كه پيكش ديمك اولور عربيده كم ديرلر **فا افام**
بوبج دين معناسنه **ام** ميمزشيني متكلم وحده در مثلا كفته ام وشنيده
ام ديرلر **نجا انجام** اتكل آخري **شيخ** جون فلكه هاه اوست
داغاز • چون قضا حكم اوست بي انجام • نعني وعقده وعنيم
معناسنه كلور ديشي **نرا انرام** عضو ونظام وراستلق معنا
نعني بيرلو برنجم ديمك اولور نجم فلانرا كارابانداست دير تنجي

هد اندام خصم حون بكوفت • تا چراكاه دسته با اندام • يعني
وفج وكبر ددان يعني بر بحجا نور بركه وفج وذكي معناسنده د
كلوردیكي ومطلقا وفج وذكي معناسنه نكآ اكام وقتهكا
معناسنه كمال اصفهاني كشت چون موي نكار رين من اين شود راز
هم بديع ختم كنم نظم كه اكام دعاست • نكشد دشنا انكشت
دشنام يعني شهادت بوماغنه ديرلوديكي

الالف المكسورة

آ ادم باغ جنت سپرغ اسپرغم باء عجميله بيت بيا اي كه رو
سوسن بود رامكن لالهكون جامي • بشاد ي كل ونركس بياد واسپرغم
ستي استيم علاف قين معناسنه شك اشكم قارن بكم معناسنه
شي اشم جاغشير وشلوار شي اشيم مثله ام ارباب
لغت اين معناسنه ديشلر فاضل محقق دقايق الحقايق ده بويله
تحقيق ايتمشلركه ام اسم اشارتدر وهيا بجون اما مخصوصدر
برقاچ ماده يه مثلا اماعت امسال امشب امروز ديرلر
نته كه بو بيتده ظاهردر ع آن شب قدري كه جويند اهل خلوت
امشب است بيت كه باما بيايد فرهناد نتي كه امروز بايد
بماداد نتي ام ماه ام هفته ام دم ديرلر بلكه اين ماه
اين هفته اين دم ديرلر واصح لغتلك تحكمي تخصيصدر نندر
من جملة المعنى اختصاص اقتضا ايدرسنه بو قدر توبوك كبيلر لغت
وبده واردر هرآ اهام ولايت مصرده بر بيرد روبر
بنادر آدم پيغامبر عليه السلام برادلرندن اول جان بن جان قومي
بنا ايتمشدر ديرلر عمايتده بيوك وعظيم بنادر يستاد ايستام
ايستاده ام لفظندن مخففدر ثابت وبرقرارم معناسنه اوحدي
سپهدار گفت ايستادم بر وی • مرا با شمانيست پيكار وكين •
بشي اشيم جاغشير وشلوار اشيم معناسنه وكور بجيلر تمامنه
داخي ديرلر ي ايم يعني اسماء اشارتندر بوديكلر اين
معناسنه ديش وجنرنسكم يوالغير در

الالف المضمومة

ستا اُستام اوستام لفظندن مخففدر معتمد معناسنه شتر

اشتم

اُشتُم جنك ايتمك وتحكم وجنغ وفزع وآ اُوام بودجه ديش معناسنه
اكثرالفسز وام ديرلر كلا الام خوارزم ديارنده بر موضعك
اديدر ستا اُوستام عليمي معتمد معناسنه كلوردیكي ومش فرهنگ معيار
جماليده معتمد عليه معناسنه نقل ايدوب وبو بيت ايراد ايلمش ديشي
بيت هركجا بود دزد وراه زني • از نهيب وي اُوستام بوُد •
واعتماد معناسنده داخي كلور

نوع اولى الباء المفتوحة

اداا بادام معروف ميوه دركه تركيده داخي مستعملدر معناي
تركيبيسي دوزا يمه ديمك اولور يعني دين اولاين معناسنده
كلورديكي بادام باء عجميله مصلي معناسنه اددژ باددژم
بر عقلده ديل خسته لعني ديرلر تركيبه احرجي د بدكلري غلبت
عبيده زنبيه وحژه ديرلر اددژنام باددژنام مثله ساير
آدلري سرخ باد لفظنده مسطوردر وفره اُودكلكنه ديرلر ادرا
بادرام مثله باطل وهديان معناسنه واُمّتي كتبي آدر بادرم
عبث وهرزه بيهوده وهديان معناسنه سكون دال وفتحيله
مهمله ايله بادرم باء عجميله داخي جويدر شمس فخري هركه جز
مرح ذات اوكويد • تود وفعلش تباه وبادرم است • وقتل
اماجي انوري زنشاخ بادرم آيد كف چادر برون • كراز ب
كف اوورد نسيم شمال • اد ذبا بادذبام فرده اُودكلكي
باددژم معناسنه آرد باردم باء عجميله قوسقون عامه تحريف
ايدوب يلدم ديرلر شمس فخري زين خران آنكس خورد بركو مدام
دردم ار نان فتدچون باردم عربي آدلري انده مذكوردر
تره حصاري سينه بند معناسنه ده كلورديكي آزا بازام صابنجي
بازيچه معناسنه ازبا بازيام طوغانجي معناسنه ازو بازوم
يعني بيپسي معناسنه كلور ديكي آسا باسام ايچ ياغي پيه معناسنه
آشا باشام مثله سين مهمله وبجيمله روبدر آفدا بافدام يعني
آخر وانجام معناسنه نقل ايمشي ساپوا سايسي الله • بازلمشدر اخد
بافدم مثله ضم داللم كاودم وذنله شمس فخري كوكند دراي دولت تربيت
كاردا ار ايك كردد بافدم آلد بالدم باء عجميله قوسقون باردم معنا

اشتم هم كه جوام دو جام ... ستم كه ... وبيدي ...
او ... [illegible]

طنبور ... [illegible]

بادرم بادرم
بادرم

ابام طام اوستی سطح معناسنه وصباح فجر معناسنه عصار
هراسان شام وبام ازکید بهرام بروازغمت وغم بام چون شام
وطوقدق واوست توق معناسنه دیشلر ولونده استعمال اولنر
مثلا قاره دیمز وصاروشین کبی فارسیده سیام بام وسرخ بام
وکبود بام دیرلر یعنی قاره یاغز وقزل بکزلو وکوکرک دیمکدر
بر ذات انکله یا مجلد موصوف اولدوغنه دلالت ایدر شویلکه
سایر رنکلردن اول رنکه ارتوغرق مائل اوله تمام موصوف اولمایه
ویا مجله اداتر که رنکلو اولفرنه لاصح اولور اکثر بو معناده
فایده استعمال اولنور ویم معناسنه عماد فقیه ابن مطرب
از عراق رسیدست یا حجاز که آهنک زیر ونغمه بامش مبارکست
کساز که بوغون اوازلو قیلنده دیرلر فاضل محقق دخی تحفه
ده بو بیتده کعجوع استشهاد که بام صبح وقیدر عدل وجاد آیین
وحکام سلاطینک اول وقت دیوانی زمانی اولدوغی اعتباریله
اکا بامداد دیرلر اصلی بیامک کره سیله دردر عملیه یه نقل ولیجا وقع
قاعده ترکیب بونیلوب بیم ساکن اولمشدر بام طام اوستنده
دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت زحل بربام اواز پاسدارا
فلک برد رکهش ازروز بانان • تشت من از بام افتاد که عجد
ضرب مثلیدر طام اوستندن لکن دوشیجک قاتی چکوزبر
کشینک جرمی شایع ورسوا فاش اولدقده بو مثلی ضرب ایدرلر
نته که بو بیتده ظاهردر بیت همی خوردند جام از بام تا شام
که تاکه طشت شان افتاد از بام • اما بام که برنوع ادات تشبیه در
اصل فام در فا مکرر یا به بانک فا یه تبدیلی لسان فارسیده شایعدر
نته که مواضع کثیره ده بیان اولنمشدر گلفام دیرلر ازرق فام
دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت ساغر می برکف نه تا زرخ
برکشم این دلق ازرق فام را • فام رنک جهتندن معناسنده
استعمال اولندوغی کبی طعم جهتندن معناسنده ده استعمال اولنور
نته که بو بیتده واقعدر بیت نوا سازی که بودش بارید نام
نوایی ساخت آز روز انکبینی فام بحر الغرایب صاحبی فامک
رنکه اختصاصی وار صانمشدر غلط ایتمشدر جکر بجکم ترکده

برجنس طائفه نك آدیدر وصفه یعنی پای اوه ثمیغ آنکه ازنو
بهار معدلتش • همه افاق کشت چون بجکم بعضلو تحریرلی ویدردیلر
بیت از نوخانی تکا رخانه جم • وثنی در بیا کشید بر بجکم •
بجم جیم عجمیله دوزن نظام معناسنه بیت جرانه شکر کنم نعمت
تا شب وروزه که با تواختر من سعد کشت وکار بجم • دارا
بدآرام توسن حیوانه دیرلر نعتی بدرام معناسنه ده کلوردیشی
درا بدرام باد عربیله توسن آت بدرام باء عجمیله خرم و
آراسته ودلکشا معناسنه دیرلر مجلس اولسون خانه اولسون باغ
اولسون تمثیل چرخ بدرام تا که شد رام اش • ازکواکب چوخلد
شد بدرام • مطیع معناسنه کلور بیت دلش کشت بدرام
وبرداشتش • که ازان با برالذر افراشتش رتبر یریم
جبل دیدکلری قوش یتهوف هوز معناسنه سایرا سامیسی آنده
مسطوردر دستی برسم دست آورد ارمغان معناسنه رشا
برشام نعتی تیزکوزر کوز وتیز قلج وتیز دندان معناسنه
نقل ایلمش دکی برکم منع معناسنه اسم مصدردر شاه طاهر
بپای عقل ضعیف این ره دراز مرو • که زور پای خرد برکم است
وره بسیار تمثیل کی شود ورنه عدل او باشد • میل یاجوج ظلم
را برکم • دوکو بروبوم بیرپورت معناسنه بیت بشادی ره
من برداشتند • بروبوم خود پاک بکذاشتند • دز بزدم تمام
ذغ بزغم قطر دکنی که افاقیا دیدکلری داروی معروف
انوکه عصاره سیدر نعتی بزغ معناسنه کلور که خرکه دره دکاکی
یبردن انوکله طالدوررلر دیمش ژبژم باء عجمیله قراغو وطعام
احمد بن اسماعیل بولغت مفتوحه ومضمومه یا بیله ابراد ایلدی حلیمی
ضم باء عجمیله وفتح راء عجمیله ضبط ایلمش عنبری آدلی برقوتار مبیع
بعطلند مسطوردر زبزم باء عربیله مجلس شراب وصحبت
وضیافت وجادر ستر بستوم باء عربیله نعتی بوز قراعی
معناسنه نقل ایلمش صحاح عجم صاحب قوردانی عنتم نقل ایتمش
باء عجمیله شتر بشتوم وبالضم قنرجق رنجی وقوردانی
دیدکلری علت که الصبا شتری دیرلر بولغت باء ایله توفیق تجدید روایتدر

تنی بیخم باء عجمیله بر مرض معروفدر امتلادن حاصل اولور و
قراغو بتم معناسنه پشم باء عجمیله یوك صوف معناسنه تخ پیخم
چوق بسیار وکثیر معناسنه پنجیک بران ماندبنفشه در لب
جوی کم در آتش زنی کوکرد پنج ونشار اولنان اینجی وشکر وتوز
اوزی هواده ایکن طوتمغیچون اولنان آلت بومعنایه تخم داخی
دیرلر یعنی وسیلة المقاصد صاحبی حاجیلان نشاره داخی دیرلر
دیمشدر ق پنم اول معروف قزل اغاجدرکه انکله بویا بویارلر هند
دن کلور ترکیده دخی بقم ده بقم دیرلر تخ پیخم باء عجمیله
صبیانک فلاخن معناسنه بم یوغون آواز اکثر سازلرده
استعمال اولنور اینجه آوازلو برزیره درلر وطبانچه سیلی معناسنه
هاتفی ازان هریکی بانک بر حم زدی • وکردم زدی برسرش بم
زدی • نامکا بنا کام صغنجاق بیر پناکاه معناسنه نا بنام
باء عجمیله یعنی وجایع ابوسی صاحبی ابریشم تلی وتقدیر چشم
وقلعه دیشی لر بنام باء عربیله آدلو وشانلو معناسنه هوا
بهرام فرتخ آدلو یلدوزکه آدیدرکه سیاره لردندر بشنجی فلکده
اولور برجلری حمل وعقربدر نحسدر جلاد فلکدر برالنده
قلج وبر النده بیر کسلمش باشی طوتر حکما طبعی آتشیدر طبع عرب
آتیدر وتاریخ هجرتده فرق بش کون اکلنور صاحب مرحل
منظوم بادفتریخ نحس ونحوستی • نرم وخشک از طبیعتش طلبی
ونسی آیلو سکه بیکنجی کوننک آدیدر وعلام رجالدندر و
اوللا بوا سمیله تسمیه اولنان سلاطین فرسک اوچنجی طبقه
سی که اشکانیلردر ملوک طوائف داخی دیرلر بهرام بن شابور
بن اشک بن دارادر که مذکور دارا اسکندر ایله جنک ایدوب
هلاک اولمشدر اندن اول بهرام کسنه بو نام اولمامشدر ونیز
آیکی یکی سکیزنجی کوننک تمقیق کمترین منشیء دراز اوش •
کمترین چاوشی ورا بهرام • دائم از عدل او بر سکر بود • هیچ کس
بکوردر بهرام • همه روزش نحی کذرد • هیچو شاهان فیی لا
بهرام • یعنی ومطلقا پادشاه معناسنه کلور خسروکبی دینی وبهرام
قوشی بوز کنه داخی دیرلر یعنی وصورقون اغاجی دیشی هو بهم

آسپور

آسپور دیدکلری اودت کو بهم بیلهدر دیمکدر رمع معناسنه
فاصل تحقیق دقایق الحقایقده با واوله بهمک تخمیننده بوله تد
قیق ایتمشلرکه بهمک معناسی بیله در با ونک معناسی انوکله در
بر یبردن بیله کندبرد بیچک بیردە • بهم رفتند دیرلر انوکله
کتدیلر دیچک بردە تجم با ورفت دیرلفظ باوده معتبر اولان
تجرد تبعیت در جمعیت لازم دکلدر بهم ده معتبر اولان جمعیت
در تبعیت لازم دکلدر بهمک اصلی با هم درالفی حذف اولنوب
بهم قالمشدر یا پیام باء عجمیله شول خبردرکه برکسنه دن
آخره نقل اولنور بیت ای باد اکر بکلشن احباب بکذری
زنهار عرضه ده برجانان پیام ما • بیانک اصلی پیغام در عینی
حذف اولنمشدر برآ بیرام تره کو دیدکلری علت وبخار
لوکه پولادلو کسنز دیدکلری آلتلری بر بیرم مثله کبرآنیه
داخی شکلدر یغا پیغام خبر یغ بیغم مثله یم پیم فنج
یا ایله مثله یکسی بیکسم توران پهلوانلرندن برغاینده پر
زور ودلاور مبارزك آدیدرکه رستم داستانندن مکو • انوک کبی
بر شناور پهلوان بوعیدی ونوسی رستم داستاندن دیرکه بیت
کذکر بیکسم از بد روزکار • کزرباید ارتبد آموزکار • به نیرو
چو او در جهان سربسر • بایران وتوران نه بد دکر رستم
ایله عظیم جنک ایدوب آخر رستم الندە هلاک اولمشدر

الباء المكسورة

دکو بریوم ترکیده سمز اوتی دیدکلری عرب رجله دیر برسا
برسام وسیلة المقاصد صاحب یعنی کوکس صنجوسی وکو
کس شیشی دیمشدر وتحفه حنوندن بر نوعدر وکوکس اغریسی
وخسته لق اغرلغی دیمشدر بولغت عربیدر وکسر ایله درد
ترجمان المتحد ده بویله دیرکه برسام حقیدن بانبه وبادرد
پهلو وودرد سر از سردی دیشی بریشم ابریشم لفظندن
مخففدر هرآ بهرام اوزوج روزه معناسنه بشتر پشتر هر
قرد حصاری بوز شترلیه رنجه دیرلر دینی نامرد پناه زم قوربا
اولاین فدا اولاینی دیمکدر حافظ چه خوش صید دلم کردی بنازم

چشم بستت را • که کس مرغان وحشی را ازین بهتر نمی گیرد •
در منقبت حضرت علی رضی الله • زبهران قدم میم که به پسندد
نبی بردوش • بنا دم آن کف پا را که بیت الله نهد بر سر • بوم
جامع اللغتین صاحبی دور بود دیمش • بیم قورقو و یوزک
فاضل محقق دقایق اکمالنده بویله تحقیق و تدقیق ایتمشدرکه بیم
مقابلی امیددر نته که بو بیتدن ظاهردر بیت هم اندر زمان
روی اوشد سفید • بار خداوند بیم وامید • توقع خیره
لسانی بوده رجا دیرلر زبان عجمده امید ترکجه دلنده اومق
دیرلر توقع شرده عرب دلنده خوف عجم دلنده بیم ترک
دلنده قورقو دیرلر عجمی ترس و بیم دیر ترک قورقوسی
قوبوسی یوق دیر • تنا تنام اوکسز یارماق

التاء المضمومة

تقد بزقدم بخیل و حسک معناسنه بیت منی نه دیدم
زبر قدم قدمی • کر تو دیدی زما سلام رسان • تبزم
بای عجمی و فتح زای عجمیله قراغو و طمان و بوز معناسنده کلور
تبوم بایقوش که ویرانه لرده اولور کوندوزن ططنه
جیتمان تمخ آنچنان کشت عدل او که بروز • پرده از پیش
بوم بردارد • واوکی قوشده داخی بوم دیرلر وقرارکاد وش
حد مملکت معناسنه تمخ هست در حکم شیخ ابو اسحق •
هرچه آن نام بوم بردارد • فاضل محقق دقایق اکمالنده
بویله تحقیق ایتمشدرکه بوم یورت در بیر یورت دیجک
یرده عجم بر و بوم دیر نته که بو بیتدن ظاهردر بیت
زمینی که دارد بر و بوم نشست • اساسی بر و بست نتوان
درست • دیکر بنا دیده مصر بردا شتند • بر و بوم
خود بکه بکذاشتند • معمور اولان یورده بوم ابادرلر
خراب اولان یورده بوم ویران دیرلر نته که بو بیتلردن
ظاهردر بیت دران بوم آباد و جای جهان رمانه بسی
کنج دارد نهان • چو مرغان دژه یاد کن خانه را • رها کن تو این
بوم ویرانه را • نقش بیریته که ترکیده زمین الماق اولینور

اشعار

اشعار • طریقیله عجم بوم دیر نته که بو بیتلردن ظاهردر
بیت بصد پاره هم سنک دیبای روم • بسند بره نقش و
پسند بوم دیکر همان دق مصری و دیبای روم که همچون
بهاری براز نقش بوم • بحر الغرایب صاحبی بو کلمه معناسی
بیاننده ایتمشدرکه بوم ایکی معنایه کلور اولا بایقوش دید
کلری قوشدرکه ویرانه لرده اولور کیجه اوچار ثانیا منور
و مسعود معناسنده کلور بو معناده بر غلط داخی اولدرکه
بومی الفاظ فارسیه دن صانورلر بوم عبارت عربیه در
بایقوشک اسمی لسان فارسیده کوچ در محلنده ایراد اولنور

نوع اول التاء المتوحد

تار تادم کجه دن دیرم اودیدکلری که صحرالرده بیردن بیره
قوپوب کوچار اتراکک دراوتاق و صمعنده اولور دلک
کبی هر قبته شکلنده اولانه نسنه یه دیرلر اصلده طاابله
طادم در و تادم قراکو اوه داخی دیرلر • بر تکاتولکام
طماق اویالی و اوباب طاقجی • تر تبوم اولوغا نوتنه خک
تخم یای اوی بیچکم معناسنه تخ تخم فتح خایله اولیزکه
برچنال اغاجک اوجنه برکیسه لر ایام شادیده نثار اولنان
اقچه و شکری انوکله بیرد دوشوردرلر تمغ بکه آنکه شاه
زرپاشد بچخ سازد رفوط ابر تخم • غیری اختامیسی
تخم تخنندی سطوردر وچادر اوکنده قورلان سایبان
معناسنده کلور تر ترم نعتی بولوت مبغ معناسنه دیشی
تغر کوز علتلرندن بر علتدر کوزا وزرینه پرده کیب کلور
اطباء سبل دیرلر نیز علاج اولنمز ایسه کوزی کور ایدر
اسدی زبس کو د چشم جهان تم کرفت • زمین کشته پشت
زمین هم کرفت • و کوزده دعوه و ابشم و بزو معناسنه و
کوزه دوشن قوکاق و تکنه اوز بوسی و تکنه اور وسی و
تکنه بوز بیجک نسنه قره حصاری و شیع معناسنده کلور دیش تکر
جکی تنگ چشم حریص و بخیل معناسنه اسدی بر آمد تنگ
چشمان جهان تنگ شد • بندکی که دیکر سوی جنگ شد • و آنوام

ایکی اوغلان که بر قرنده اولور **تَهم** فتح ها ایله اعلام رجالدندر وهرنسنه که عظیم بویوک اولا **شعر** نیست در بزم چون شهنشه راد • نیست دررزم همچو شاه تهم • **فردوسی** یکی آخرین کرد سام دلیر • که تنها بر ابری شادو دیر • تهمتن رستم زالک القابندندر که غایت عظیم الجثه ایدی **فردوسی** تهمتن بپوشید ببربیان • نشست از بر اژدهای ژیان تهم دافی فردوسینک بو بیتندن رستمک القابندن اولماق اکلنور **فردوسی** وراهوش درزاولستان بود بدستم پوردستان بود

التاء المكسورة

تم سماق **یرکا تیرتام** اوقلاغوکه انوکله بو حفته بیاربر **تیرتم** اولوخاتون وخاتونلر برهٔ کی **برکا تیرکام** نعتی برالله معنی برادر ورد ن آتلان اوقم دیربر دینی **برکا تیره تمام** اویان دماغی ودماق اویان **برکا تیرکام** یورکی طوار آت اوسون وغیری حیوان اولسون **ی تیم** برازستان وبازارده یکدر اما شمس فخری معیار جمالیده کاربان سرای معناسنه نقل ایدوب بو بیتی انشا ایلدی **بیت** شد زعدلش چنانکه مردم را • جه بیابان رامینی وجه تیم • واسدی طوسی وهندو شاه نخجوانی داخی بوبله نقل ایدیبر غالبا اوله لا بتدرجه بازار و براسنان اکثرها بلرده اولدوغی اجلدن اطلاق اولینور وهم موارد استعمالرنده بازار سوقی معناسنه در **بیت** بن که باید کرد تیم کفش دوزانم دوید • هر دوسه روزی مراکفشی رنو بایدخرید •

التاء المضمومة

تُخم تُخم سماع **تُخم** حروف نسنه دیکه هرنسنه نوک مادهسنه واصلنه حبرلر حبوبات • بذر وبزر وسایر حبوب ده وهرنسنه ده استعمال اولنور **بیت** کربه سکبنی اگر برداشتی • تخم کنجک ازجهان برداشتی • **تریحتی** ودکرمی دمرن **و ده کند تو ده کندم** تخبل بیتی

نوع

نوع اول الجيم المفتوحة

اجرجاجرم بحده بر شهر آدیدر **ارچش جارچشم** شول سیاه ابیت که کوزلرینک اوستنده کوزکبی نشانلری واردر **ارده چاردم** اول دردیجی دیمکدر **آدچارم** دردیجی وچارم ام لفظندن مخفف در **اسدی** مقید درزدو بند استوادم • نمیدانم چه خواهد کرد چارم • **آچام** جیم عربیله ساغر که انوکله شراب ایچرلر وطوقدح وبوش رد قدحه داخی بربر اضداد دندر وضجه که آنکلرده و پنجره لر قورلر ترکیده ده شابودر وطاری دزد معناسنه وعجم ده • بر ولایت آدیدر **آهی** خشت ابواک ملامت تحت عمانك شست جام طوقتانه قصر تو چشم حورعین • **چام** جیم عجمیله درّه یعنی طورد ودانر ودوکم معناسنه نقل اولنمش **ام جا جام** قانت قانت دیمکدر بوریلر هنالرده ومحله لرده واولرده مستعملدر **زجم** جیم عجمیله کوک که صغیر دیسندن اولور تعربیا یدروب ضرم دیرلر **اسدی** دونه چارصد تنک قرقلیه جبی • بلنکش چرم وسفش چینه **شچشم** کوزعینی معناسنه چشم امید معناسنه استعمال اولنور **حافظ** روبر رهش نهادم وبرمن نظر نکرد • صد لطف چشم داشتم ویک نظر نکرد • **بیت** دارددل از عنایت تو چشم یک نگاه • چندین ملال چشم عنایت نگاه از و • صاحب عجم صاحب وقدح وحمایل تعویذ معناسنه ده نقل ایلدی **شم بیا چشم بنام** تعویذ وهیکل **شعر** نوکه با جوز مدح او باشد • نبود حاجتش بچشم بنام • **چشم زخم** **چشم زخم** کوزدکک **عنصری** بهوای چشم زخمی چوسپند اکر بسوزی • بکوی بنام خود برخ یار مهربان کس • **شم بیا چشم بنام** حمایل فنی **جم** جیم عجمیله معنی مایستفاد من اللفظ معناسنه **شعیب** دعوی کنی که شاه دهرم ولیک نیست • درشعر تو نه لذت ونه حکمت ونه چم • وبوکلمه واینجی **ی جم** جیم عربیله روشن وبزنش دینتلو معناسنه ونگاه دار معناسنه وحضرت سلیمان علیه السلام وجمشید • ناضل محقق دقایق الحقایقده بوبله تحقیق ایتمشلر

جم اسم جنددر هر سلطان عالیشانه اطلاق اولینور نته کم بو
بیتده ظاهر در فردوسی جهاندار والا کر کیقباد ٭ جمی بود با فر و
آیین وداد ٭ حضرت سلیمانه ده علیه السلام اطلاق بو بیتدن ظاهر
در بیت اگر تخت جم رفت بر باد سخت ٭ مرا باد و آبند جمال رخت
بو بیتلرده دخی اکلنور بیت زبان مور بر آصف دراز
گشت و رواست ٭ که خواجه خاتم جم یاوه کرد و باز نخواست
بیت بعهد ملکت جم اگر آصفی او بودی ٭ نیوفتادی خاتم بدست
اهرمن ٭ اسم جنس اولدوغی اعتباریله در جمشیده اطلاقی نته که
بو بیتلردن ظاهردر شعر کرادانی ازخسروان عجم ز عهد فریدون
و ضحاک و جم ٭ بجشن فریدون و نوروز جم ٭ که شادی سزد
از جهان نام جم ٭ اولا اعتباریله درکه نوروزک اول واضعی جمشیددر
اول سببدن اکا نسبت اولنمشدر بیم مشدد اولیجق عجمی اولور
چوق بنیاد و کثیر معناسنه رم جم جم ضات قات دیمک
اولور چام چام لفظلرندن مخفف در وز کند جو ر کندم
شلوروس که تحصیلا یدوب عوام صندلی دیرلر لم زده
چهاردم اون دردنجی دیمکدر

اللام المضمومه

و چوم آغوج مشی

الجیم المکسوره

جم بهرچه مرا معناسنه بیت کدمن شد یار تراکیرم
بهر جم بخود فرمائیرم ٭ جنم جینم لفظلری مخففدر

نوع اوله الخاء المفتوحه

آخام جنکه ضد بخته چوق شئده استعمال اولینور
آنده ویشده دودباغت اولنماش دریده شعر
بخت سودا ایمی ملک خصمش لیک ٭ شکر ایزد که بود بکیس ده
خام و آتر خام دیرلر و کله معناسنه شعر باشنا دولت
جهانگیرتی ٭ اگکند بر حصار کردون خام بیت بیر خانی
جستن چو بهرام گور ٭ کمندی بکفتش بر خام گور ز اخواهر
بادت ترخشم ترجمان معناسنه نشم خشم

قاقی

مرد بی تجربه را صادق و ابریشم خام
ونیز عسق و شراب نامعطر اید

خام نرابی باهی سلطان بخته بهر بزحام خرقه لکه
دیگر بهانه نوتویرین آتش اگر ورزی باشی خام
وستو رینکی پکنکار آخام ده ورکی تراجم

قاقی غضب معناسنه اسم مصدر در چشم و نرم وزننه کسر
حا ایله مشهور در اصح وافصح فتحله در فردوسی دلکیو چندان
شدی روزی خشم ٭ که چون چشمه بود یخ ریا بچشم خم
اگری و بازاوی و صنم وایوان و کمندک بوغازه جکیری
فاضل محقق دقایق اکتفا بوقده بونی تدقیق ایتمشلرکه خم بو کلمه ده
بو کلمه بو کلمه اولان نسنه یه بر خم دیرلر زلفنا اوصافندندر خم
خمیدندن اسم در بلی بوکلمش خمیده قامت دیرلر خمیده اسم مفعول
خم گشته بوکلمه اولمشدر نته که بو بیتده ظاهردر بیت
از بی خفان و شیونم چنکیست خم گشته تنم ٭ اشک آمده تا دامنم
از هر مژه چون تا رها ٭ بو کلمه اکلمکه فرقی واردر بر طوغری
نسنه خو طرفه که بیلانسه اکلدی دیرلر بوکلدی دیرلر حلقه
اولان نسنه یه بوکلش اولدوغندن اوتوری خم دیرلر خم
کمند حلقه یه کمند دیرلر خم بوراده معنای آخرده استعمال اولنمشه
دکلدر بنالرده دار وادان کمرلرده خم دیدکلری بو کلدیکندن اوتوریدر
بحالغرابیه صاحب بو کلامنده که لعینه ذکر اولنور خم فتح خا ایله
اوچ معنایه کلور اولا اگری شعر خم کردون زطاق خشت
او ٭ بافت چون قامت حسودش خم ٭ ثانیا صفت معناسنه
کلور فردوسی هزاران بدو اندران طاق خم ٭ هزاران نگار
اندرون بیش و کم ٭ ثالثا کمندکه بوغازه کیجک بریدر اسد
نبی بیلمن خسته در دام او سواران خته در خم خام او
اوچ یرده خطا ایتمشدر اول بوکه خمک معناسی اگری دکلدر نته که
سابقا بیان اولندی ایکنجی بوکه فردوسینک بیتندکی خمدن
مراد کمردر بو کلدوکندن اوتوری خم دینمشدر معنای کمر دکلدر
اوچنجی بوکه اسدی بیتندهکی خم حلقه معناسنه ده مستعملدر
بو کلمش اولدوغی اعتباریله اولدوغی معنای آخر دکلدر نته که
سابقا بیان اولنمشدر

الخاء المکسوره

زکخام خوب عورت و مطلقا گوزل معناسنه شعر تا بنا شد
کوم هیچو لیم تا بنا شد کرده هیچو خام و خرامیدن لفظندن اسم

صالنوب دیمکدر وناز و عشوه ایله صالنمه وتنعم وشادلق ایله کیتمه شعر کاخ او پرخرام جادو چشم • باغ اوپریشان کبکه خرام بیت مکر از یار من آموخت کل و سرو سهی • که این چنین خنده شیرین وخرامی دارند • وصیغهٔ امردر صالن دیمکدر یعنی ودرویش معجب معناسنده کلور دیشی راعیه خرامیدم کلدم دیمکدر قدوسی خرامیدم از پیش آن انجمن بدین انجمن تا ببرسی زمن • ثالثی شهرکه بوروندن ایناد عربیده مخاط دیرلر خانک ضم و کسری جایزدر شمس فخری خرم وغژم وزننده کترسنی خلیث معناسنه خم مثله وخوشلی آوازلو بایقوش ورنجمت و اکبزه یعنی خسته جقی معنا سنده کلور بکرخیکم یعنی دنجور یعنی طوتلم جق خیکجد معناسنه که ترکیده جوجوره برلر دیشی ی خیم بغار سوق واکلبه قازندیسی شمس فخری خصمش ارکه جورد عجب نبود که سکار کلیچه باشد خیم وجراحت واو کلمه از جراحت معناسنه اسدی زرخمش همه خستکا نیم زار • نهان خیم وخون لیک درد آشکار • وبوزوک وآغزدن آقان صو وسمک وچپاق که کوز کنارنده وکرپکلارده جمع اولور شهیدی دو جوی روان دردها نش زغم • دو خوجی زرد دو چشمش زخم • وچواک ایپی وچوالکه اسکی پوتدن طوقورلر طیان وعجب لسنه وکوز ایله اشارت ایتمک وبدخوی وجلاد طبع معناسنه

الخاء المضمومة

روخا خرخام قربلوب اوراق اولماق وازوب بونغورمق ردهادی خرخاییم بلانوطه بدکلری نسنه شجیانی انکله اصلاح ایدرلر زخرم هر بیرکه جچک لر وسبزه وصو ایله آراسته وپیراسته اولا عربیده منکایه ترهه دیرلر قادیبی سنده یایی مصدری الحاق ایدوب خرمیه دیرلر نزهت ونزاهت معناسنه لاجرم شادلق وکشایش خاطره سبب وباعث اولور وعجوزه شادلغه خرمی دیرلر وشاد اولانکلسنه

خرم

خرم دیرلر وزمانه داخی صفت واقع اولور انوری عدلنو شب چو روز روشن بود • روز تو همچو عید خرم باد • وکاه اولور که دالی تخفیف ایدرلر خسروی ای سراپای همه نغزی چشم تو بردلم نهاده کمی • ضرورت وزن ایچون وبر قزل چیکدر قوبار دقدن مکرر داخی بیچه زمان تازه طورر صولمز شاخشام بوروب طونولمش سمور که بوروندن آقار شمس فخری عدو را خیال سر تیغ او • دبینی کند مغز بیرون چو خلم خرم وغژم قافیه سنه کسره ایله داخی روایدر امیر ضمله در خم کوپ وبر نوعه بوریدرکه چلارلر ورده ادی خورده ادیم ملانوط خورده ادیم کبی خوارزم برمشهور شهر ولایت ادیدر وخجوم خوام لفظندن مخفف ادیمشدر عنصری من زکلام داور انصاف خوهم چو دیده ام • روز ظالم ستم دیدم خوه تو دا وران

نوع اوله الدال المفتوحة

آدام طوزاق وحشرات ارض موذیات تا ضل مجتهد دفع اکتفا یتدد بویله که عنی ایتمشلرکه لسان فارسیده چاریا جنسندن بیرتیجی اولمیان جانوره دام دیرلر ود وزاق اسم جنسدر دزاغ جنسندن اولسون غیری جنسدن اولسون آهی داهیم تاج مرصعدر که عجم پادشاهلرینه مخصوصدر شایع بودر که امالی ایله تلفظ اولنور اکثر بودر که یا صورتنده یازیلور باشقه لغت عدّ اولنور وسیله وصحاح عجم صاحبی وبعضی تکلکر معناسنه دخی نقل ایتمشلر دودا ددودا قورد وقوش دیکر اولور حاصل تحقیق دمایی اکتفا نده بویله تحقیق ایتمشلرکه لسان فارسیده چاریا جنسندن اولوب بیرتیجی اولمیان جانوره دام دیرلر اول جنسک بیرتیجی اولانلره دد دیرلر ایکیسنک آراسنده مغایرت واردر ایدوکی قوش جنسندن دکل ایدوکی بو بیتده ظاهردر بیت دد ودام هستند از ین شیوه دزد • که کاری ندارند جز خواب وخورد ایکیسیده چاریا دن ایدوکی بو بیتده ظاهردر بیت شیفتر کوره

ماه پنهان شده • بخواب اندرون مرغ ودام ودده •
ددموذی جنسندن ایدوکی بو بیتده ظاهردر بیت نه
هرآدمی زاده ارد ودیه است که دد زآدمی زاده بدنه
است بحر الغرائب صاحبنک جمله ء بحرالنبندك بریکره بوددر
که دام ودده بیرتیجی سبع معناسنه در ودد ودام
قورد وقوش دیمك اولور دیشدر دَدَه دِدِم طولاشق
وپریشان وبربریه کچمش اجزا دَدِی رِدِم اودك اوه
دوشوب دیمکدر معناسنه دُر دُژخیم زاء عجمیله بدخوی
وناخوش طبع کمسنه که غضوب اوله ترکیده اکا جزیاد درلر
اسدی یکی دیو بد خیم چون مهراس • بیت وجهانك
کرداز وفی حرامی • سعدی رام وخوشی طبع کشت درعهدش
دیو بدطبع شرزه و دژخیم • دَم نفس وکورک که
قیومجیلر ودمرجیلر آلتیدر ینغ معناسنه ودخنه ء قزوك
وکلخنی معناسنه واوفوروب شیشرمک وقزغون حمام
وحمام اسیسی وبخاری وعیش وعشرت ودوده وآه
آه ایتمك معنالرنده استعمال اولنور ودیبدیه قان
معناسنه در دَمادَم دقت وقت وبربری اردنجه
متصل معناسنه دَوادَم دوادم اغاج کوبکی دِخ دِم اوکنجی
دِهنِم دِهیم برنوع اقچه درکه درت اقچه اغیرلغی واز
درهم برجنس قوم وقبیله در عنصری منخوف ساکن زا
عمودت درهم شکند چو یوی دیلم

الدال المکسورة

دِرَم اقچه دِرَه درهم اورانلرکه ادی البتی قراط
در زای عجمیله دُژم دُژم زاء عجمیله قسقی حالالو آشفته
وعکسین معناسنه آدمده وغیریده صفت واقع اولور
فردوسی همه سربسر سوکوار ونژند • دژم کشته کردان
زچرخ بلند • اسدی کرانترز بوچیز بارکناه • کزو جان
دژم کرده ودل سیاه • شمس فخری خسروا درزمان معدلتت
نیست جز زلف یار هیچ دژم • آشفته وپریشان حال اولدیغی

اعتباریله

اعتباریله هیبتلو ومهیب واوکیکلو اولانه ده دژم دیرلر
عند التحقیق بو معنا دخی آشفته وپریشان حالالفکرلکدن
جنیدندر زیرا اسباعك آشفته حالی وتماسی ستلزمدر
مهابتی وهیبتی مثلا شیر دژم دیرلر بیت دلیران ایران
زوال بهم • بکردند حمله چو شیر دژم • نهنک دژم ده دیرلر
بیت همی زآسمان کرکس اندر کشید • ز دریا نهنک دژم بر
کشید • وصحت ناموافق یعنی وقالی ویاس معناسنده ده
کلور دیشی دِژاد دِزدام یعنی دزد ایرمعناسنه نقل ایمشی
دِش دِشم بیزکه شراجلر وبنقجیلر آلتیدر سانرا سیحی
درفش لغتلند مذکور در دِلارا دِلارام کوکل دکلدورو
ریجی دیکدر محبوبلره اطلاق اولنور دِیوکند دیوکندم جوزدار
دیدکلری که بغدای ایچنده بتر وبغدای بتی ده دِیهی دِیهیم
تاج مرصع که عجم بادشاهلری کیرمشی وچارپالنی معناسنه
شمس فخری شه یار جهان که طلعت اوست • زینت تخت و
زبور دیهیم • بیت که چون ازعجم شاه دیهیم جوی • بر
جنت سوی روم آورد روی • دیه دیهم مثلد

الدال المضمومة

دُژخی دُژخیم سوکمك وقرقمق ویزمک وجلاد بللو لغتیده
نظامی همان آهوی روی دژخیم رنک • درآمد چو پیلان
هنکی بجنک • دُژنا دُژنام زاء عجمیله اولان بانی نزت
دُژه دُژهم بیزدیدکلری که دری الیتندر اولور عربیده
نخاله دیرلر دُشخی دُشخیم مثلد دُشنا دُشنام سوکمك وایلمك
دُلا دُلام صارشق وبوکلمك معناسنه دُم قویروق ایتلد آنده
وجمیع حیوانانده استعمال اولنور وبرسبیل استعاره هرشنك
اوجنده وآخرنده مستعملدر اسدی سپه را بود پیشرو در
ستیز • بود بازدم دار وقت کریز • یعنی وبارش اوقتنه
آتنده اجی دیرلر دیشی دُمادُم دمادم بری بیری اردنجه دیمکدر
متصل معناسنه دُمالچش دُمال چشم کوز قویروغی دُوازده
دُوازدهم اون ایکنجی دُوستکا دوستکام محبوب ایچدوکی طلو

دشنام
دژخیم
دژهم
دژنیه

ومحبوبه ایچلان طولو قدوم ایکنجی

نوع اوله الراء المفتوحة

آرام دولکو ونوبروق دونجی مطیع معناسنه نمی شهریاری کردانکی حکمتی میکند توسن فلک را رام زخم قنالدیدکلری قوش عقاب معناسنه که سید الطیوردر زردم صواشی وجکر ستی دم عادت وقانون ونتیجه دم سوری رمه معناسنه وودیی کنکد کجا نخچیر ادخم که آن کره را بازکیرد زدم اسدی ابراغ آن کی ستان کوعیش دم شیخ جوشی ادا نوازه بیش ورمیدن لفظندن صیغه امردر

الراء المکسورة

نحی رخیم صیعان حیف انحت ریخم طبراقدن اولنی طام اوستی تخی ریخیم جامع اللزین صاحب صبان الکالی وقولی وقولاغی ریخیین معناسنه نقل ایتمنی نعتی بو شمش یعنی بوشالتی ترک معناسنه دیمنی ک ریم ایرینک قیح معناسنه ودرنوقی وجر قواغی وعیبه آق کبکه دیرلر کابنی تا یلفک آسمان سربنجه صهیب توذید درزمین همچون دم ثعلب اسد شدرام دیم

الراء المضمومة

خارخام خرقه واکیت دیدکلری قوش سرخاب معناسنه ستکه رستم اعلام رجالدندر قرزوم مشهور مملکت آدیدر دبنوم بوزم دیک اولور

نوع اوله الراء المفتوحة

ادبو زادبوم کنجکه طوغدوغی یره دیرلر عربیده مولد معنا مسقط الرأس داخی دیرلر نجه زخم یاره ویره زرد زردم نعمی رهکذر طعام دیخد دیرلر یعنی قزل اوتکه بوغ نعی در زردم داخی لغتدر نم زاء عجیله آورد عورت قابله معناسنه عنبری آدلری بارایج لغظنده مسطوردر ذم صوقلته دیرلر وتوران ولایتنده بر شهر آدیدر وریی زونیم اکنبودکه دیدکلری عجبه قب دیرلر

المضمومة

بانکا بانکام اوبانه دماغنکرادتا سنده اولانه زحکه

زکام

زکام دماغی عتقی عیبدر

نوع اوله السین المفتوحة

آسام حضرت نوحک علیه السلام اوغلی آدیدر عقل وکیاست و صلاح وفراست صاحبی اولوب اسرار نبوت وفوائد رسالت محبتنی مشاهده اولنما بعنی حضرت نوح م خلیفه وولی عهد اولوب معموره ربع مسکونده اقامته مخصوص اولوب اکثر انبیا واولیا وحکما وسلاطین وسعدا انوکه اولادندن اولمغیچون جناب کبریا یه دعا ایدوب قبول حضرت اولشدر حضرت رسالت پناهک صلی الله علیه وسلم اجداد عالی نژادلرندندر والده سی عموزه بنت براخیل بن محویل بن ادریس علیه السلام وسالک مدت عمری بیک ویوز یللیدی وقوس قوزح بو معنا بر اسامیسی سورد لغظنده مسطوردر ورستم زالک دده سی آدیدر

بیت سام که سیمرغ پسر کیرد داشت بود جوان کرچه پسر پیر داشت

نعتی وسرسام علتنه داخی دیرلر دیکی سخی نافرجام کوکز سوز دانجا سرانجام آخرکار عاقبت معناسنه جامع اللوجه صاحب وتند لطا نوا ولان شیش معناسنه ددکلور دیش تخ سوخم کوب قباغی سودرکیم براویوندرکه برکمسنه باشنی کلیم ایله باقیوب بوزر یا قوربیری کلور آنی اوزر طورور تنم سنی کیم اوردی اکر بیلورسن اولقلقارا ولاوران یا تور

رسا سرسام اولمرضدرکه دماغک پردسی شیشر ضمور صمود سویلر فاضل کمتبی دقایق الحقایقده بو بلیه کمتبی اغالرکه سرسام رکندر برجزوی سودرکه لفظ فارسیده معناسی باشدر وبرجزوی ساملدرکه عبارتدر معنای موت در اطبا اصطلاحنده سرسام برآفت مهلکه ذکر باشده اولور نته که بزسام برآفت مهلکه در نجرده اولور اکا ذات الجنب داخی دیرلر مذکور آفتک صاحبنه دد سرسام دیرلر اصلده مجازدر علیه السلام حقیقته منقلب اولشدر دسته پنجی دیدکلری آچی بیرا قدرکه ترهکبی بیرلر

رنجا سرنجام عاقبت کار الغد والغرزوری لغتدر نظامی

جنان راغب شود رجستن کام که ازنا یافتن رنجی سرنجام

كشكم چرغد ديدكلرى بوجكدركه اوچاقلرده واسكى حماملرده
اقشامدن صباحه دكين اوترنكرى دوجكى داخى ديرلر فارسيده
شبكير داخى ديرلر الفبا قاتنده ابو وردان ديمكله معروفدر لا
سم اوغلاقجقلر تختةسى تكرسكم چرغد ديدكلرى بوجك سكم
معناسنه ترش سويشم يشيل طاتى معناسنه ٭ سهم قورقو
هيبت معناسنه عربيده اوق رقيب داوده چكلان اوق يعنى
سقف خانه قونلان اوزون اغاج تير معناسنه تيغ سيم زولى

السين المكسورة

بوغ سپرغم فلكن ديدكلرى خوش قوقولو اوت كه ريحان ديرلر
حق بودركه جميع خوشبوى چچكلره واوتلره اطلاق اولنور بتيم
قافله سنده استعمال اولنور بيت جو كل باشد چه كار آيد سپرغم
جواب آيد نمى شايد بتيتم ٭ بو سپرغم مثله سپيد بام
آغه مايل ديكر سپيد فام مثله تركيده آقچل ديرلر سپيده دم
سپيده دم ايرته برى آغرى وصباح وقتى ظهير فاريابى
سپيده دم كه شدم محرم سراى سرود ٭ شنيدم آيت توبوا الى الله از لب حور
ستام نقشلو ايرانما سردى طوسى وتمى نخه نقلنچ كشدن
واللونت اولان ايرغى شعر بوبيتى ورا بود زتر ف
مه وپروين وافتاب ستام ٭ بيت آن صفدرى كه اشهب زرين
ستام صبح ٭ چون شب زكرد لشكر جرادش ادهم است ٭ وسيله
صاحى ونعتى بزكى وقلتق وآت ميخى وسقف خانه وزير
قم معناسنده نقل ايتمشلر دت ستم كوچ جور وظلم معناسنه
تب ستيم مراعت اچنده قانلو ايرك يعنى ايركه دونش قان
وبرياريه ديرلركه تمام نضج بولمش اوله عمان نشتر ايله آقتماغه
محتاج اوله شعر بركه بپيوسته ريم ريزد خصم ٭ كشت چشم
عدوش همچو ستيم ٭ بو لغت سين مهمله وشين معجمه ايله داخى وارد
اولمشدر ديش سوبشم سيلم كه طوتيتال داخى ديرلر طا
سطام كنجه آتشدان وسوم اوچنجى بآسيام ولايت ماوراء
النهرده برطاغ آديدر مقنع خراسانى سحر ايله آنده برآى صورتى
كوسترمشدر شعر كه مقنع برآورد مهي ٭ ازچه نخشب وزكوه سيام

بنمايد

بنمايد زراى روشن تو ٭ هودى سى هزار بدر تمام سياه خاهر
قره يه مايل قرنتى ديمكدر توسيدم خام تيك دربسنده رشته لر
ايدرلر وانوكله اويان وبولاد ديكر وسايره بولوك كيمى شيلردكو
لر تيسيم ضم يا ايله اوچنجى سيم سكون يا ايله كمش فضه معناسنه
توسيوم اوتوزنجى

السين المضمومة

دخى فا سوخ فام قزل ساغو ديمكدر سمن اندام عنبر معنا
سم طوارك طيرنغى ديرا لتنده كسيه ارذكه تاقوقوناق ايچون
بولمرده ايدر شعر آنكه بر خير بي صد دجهان ٭ خانه كرده
زباط وبود ديم ٭ بو لغت اصلده سنب ايدى نون ساكن باذى
مقدم كلمشدر قاعده ميمه توره دركه ميمه قلب اولنور اول قاعده
اوزره ميمه قلب اولنوب بعده تخفيف ايچون بايى آخرندن
حذف ايدوب باقيسه برلغت اولدى ايكى معناده بيله استعمال
اولنمدى وتا سوتام آز شنه الوك معناسنه ويكجى صغير معنا
واكيكلر معناسنه عبارت طوسيدر هكيم قطرانى از سخا سوتام
باشد تام كنج بيش تو ٭ وزكرم زدتو باشد مرحمت سوتام ما م
شعر فر وملك بخشى ابواسحاق ٭ كه جهان بيش اوبود سوتام
سوزن نيام ايكنه لك

نوع اوله الشين المفتوحة

ادكا شادكام سوينان وشادمان اولانكه آشام اقشام
وقتى وبير مشهور ولايت آديدر واد چرخ شاه چرغم ميرحاشتا
وسلطانى فلكن آدبر شاه برم مثله شاه سپرغم خلع شاه
سپرم مثله شاه سوغم مثله شاه سوغم مثله بوشنوم بر نوع
شلوكندر بر ذراع مقدارى بوقاروقالقار جوقى بوغونلوى و
اوداجق ياپراقلرى اولور جام برنه ويا طغوغو ييراغنه بكوز قرمزى
چچكى اولور ورجك كبى انجه زن نخمي اولور ويوغون كوكى اولور
بتى شبنم چه كه نازكوندرنده اياز اولدقده نباتات اوزرينه ياغار
يرلره دوشر رباعى ايدل همه اسباب جهان ساخته كير ٭ باغ طرب
سبزه آراسته كير ٭ وانكه برآن سبزه شبى چون شبنم ٭ ننشسته وبامداد برخاسته كير

بهنگ شبهنکام کاف عجمیله اختشام وقتی تی شتیم قانلو ایرنگ
فتح شین معجمه ایله بستیم معناسنه جا شجام وبالکسر نعتی کیا سنی
صووغی دیمکدر جامع الفرس وصحاح عجم صاحبی قاتی صووق کم اغاجلر
قورودر وصووق زحمتی دیشلر شجام هاء مهمله ایله شلد وکیجه صووغی
وکوز صووغی شخام خاء معجمه ایله اغاج قورودن صووق وسرکتی آدی
آتی یاقمقدن قبیه طاشی اولور ترشوم اوردا اسم مصدردر حیا
معناسنه وصیغه و وصف ترکیبیدر تره همان لک وکولی معناسنه
ده کلور دیمکدر وکبی زن معناسنه نقل ولتمثیل شمک شتی علم
زیلو معناسنه ششم التنجی صت ششم التمنجی شغا شغام
زالک اوغلی آدیدرکه رستمک کوچک قرداشیدر قفتان دلوکی که
یا اغاجه طوقنوب دلمشدر لخ شلغم معروف نسنه کترکیده داخی
مستعملدر عربجه لفت وسلجم دیرلر شم چاروق که اکنجیلر خام
کوندن دیکوب ایاغنه کیرلر منجیک چندی مدیح کفتم چندی غذا
دبدم • کوبیم نیست باری جغتی ششیم فرست • عربجه طرباع دیرلر
متمی قحری بولنیلر یا بوچی وبعد وبزفت وماجمق معناسنه نقل ایدوب
اشبو بیتلوی انشا ایلدی نظم جاهلان بر استران بردجی
فاضلان پای آبله بدر رید • شم • با سپهان چلم را انی وقواد
باعرابان جلم رادوری وشم • شم مثله نغاه شغام نعتی
شب هنکام معناسنه دیمکدر یتشیم دلوجه که نعدا یدر ازد

الشین المکسورة

جا شجام قاتی صووق که اغاجلر قورودر شمرنه دربناهش شرفه
رسد • شاخهای برهنه را زشجام • بعضلر آفت سرما که میوه
را رسد دیمشلر عربیده جاهج معناسنه واغاج قوردی نعتی و
کیابی صووغنه داخی دیرلر دیمکدر خا شخام مثله یعنی کیاسی
صووغی کرشکم قارن بطن معناسنه شکنده کام قاهر
کسنه یه دیرلر لا شم اغاج یکسی صمغ معناسنه بغم فتحله شم معناسنه
یعنی یا بوچ وچاروق وبعد وتورت شیر دوغ بهم کورکمرد
دیدکلری شیری توعید ایله قاریشدروب بیرلر توشیم سرشته
قرشق معناسنه یتیشیم حلیمی بیت بالعقی که صیتنده آق نقطه لری اولور

دیمکدر

دیمک شین فتحی برنوع کوچک بالقدر ارقه سنده آق نقطه
لری اولور وبعضلر دیرلر که شیم برایرماق آدیدر بو بالغی اکا
نسبت ایدوب ماهی شیم دیرلر وبو بیتی انشا ایلمش سمرف
چون سمندر کند در آتش جای • کربود نام شاه ماهی شیم • یعنی
وبالق یولی وعاصی وشوم معناسنه داخی کلور دیمکدر عربیده
فتح یا ایله شیم شیمه نک جمعیدر خو وعادت معناسنه

الشین المضمومة

تا شتلم تلکم وجنک ونزاع وجزع وفزع معناسنه اشتلم
لفظندن مخففدر شم فتحله شم معناسنه حرکات ثلثه ایله
منقولدر قوحصاری وعاقبت کارها دیمکدر وخ چشی شوخ
چشم کوزی شاطر وکستاخ معناسنه شورچشم کوزی دکنکلیک
شوردیوم چورق یر بیت باران که در لطافت طبعش خلاف
نیست • درباغ لاله روید ودر شوره بوم خس • قرشوم
ترکیب دیدکلری که ترنج انواعندندر قشوم نامبارک معنا

نوع اوله الطاء المفتوحة

آرطادم اتواکلرقید کیجه دن اولوبدرکه صحرالرده بربردن
بریره قونوب کوچارلر غایت تحریف ایدوب دریم اوردیرلر
اوتاق وضعنده اولور وبرسبیل استعاره هونسنه که اکا بکزر
تشبیه واطلاق اولنور آنوری ازعالم کبریا که عامست • چون
رحمت ایزدش ترحم • وهم از پی کبریا ش پی شکوه • تا غایت ابنی
دونده طادم طراقاطرم هاتفی دم چم کاوودم کاودم
زساند سیکردن طراقاطرم

نوع اوله العین المفتوحة

آک عالم ماسوی الله تعالی من الموجودات جح عجم عربدن
غیری نعدر بنی آدم وار سه اطلاق اولنور غلم منجاف وعلم
جامه وبرشهر آدیدر عظم ضباب اکاکی تن عجنم کوکجه عاشق
ام عاشقم معناسنه بیت کرمن عاشقیم چوبحر دمان ازو
برشده موج تا آسمان

نوع اوله الغین المفتوحة

ذ غشم خشم وکینه وهیبت حلیمی واوزمک قابوغندن عبارت

تدرکه

چکردک دشیره انوک اجنده اولادیش و بو بیتی ایراد ایلمش
بیت برنادک زرد از نظر عاطفت کنی ● غژ شی عقیق و زمرد
شود تکنی ● وضم غین وزاء معجمه تصحیح ایلمش شمس فخری
ونعمتی ختم وکبنه وصته انکور باشد آو بجته دیشلر وشمس فخری
بو بیتلری اثبات ایلمش نظم هیچ دانی که چیست زاده تاک ●
مایه بی رهی و موجب غژام ● غنچه خورشید در بلورین جام ●
چون سهیل یمانی اندر غژم ● وسیله صاحبی ونعمتی مفتوح
ومضموم بابنده ایراد ایلمشلر وقره حصاری ناء معجمه نک
فتحه سی وسکونی ایله دیش غم غصه وبلیه ومحمد سنجلانی
جمعی عموم کلور فارسیده قاعده دوزه اوزره عجما کلور
وآز اولورکه الف ونونله عجمان جمع ایدرلر غمان دیرلر

الغین المضمومة

دژغم بیان قوبوی فاضل محقق دقایق الحقایق بو بله
تحقیق ایتمشلرکه غژم غین معجمه نک ضمه سیله وراء مهمله نک
سکونیله یبان قوچیدرکه ترکیده اوکا ایرق قوچی دیرلر
غژم دشتینک امیرا بدوکی بو بیتده ظاهردر بیت
بیفکند نیزه بیاد یدچنک ● چو در رکوه برغژم یازد پلنک
اهلیسنه قیون اولسون کچی اولسون کوسفند دیرلر
غژم غینک ضمه سیله اولدوغی بو بیتلردن ظاهردر بیت
شهنشاه عادلکه ازعدل کرده ● بدبیشی قرین شیرغژال
وغژم ● درایام او اهل فضل وصلاح ● برآسوده انداز غم
رنج وکرم ● کرم کافک ضمه سیله قایغودر قوچی غژم دیدکلری
بو بیتدن ظاهردر فردوسی چرا کربخواهی زشاه جهان
چو غژم ژیان بانو آیم دمان ● وکیک آهو وهیبت معناسنه
ده کلور غژم فنجلکه غژم معناسنه اصح ضمله در صحاح عجم
صاحبی اینک ضمه لری معناسنه نقل ایلدی لاغلام
قول واوغلان لفظی بیدر فارسیده داخی چوق استعمال
اولنور جمعی غلمان وغلمه کلور فاضل محقق دقایق الحقایق
بو بله تدقیق ایتمشلرکه غلام فارسیده قول معناسنه در نته که بو بیتده
ظاهردر

ظاهردر بیت غلام کوهکنی پیوند باشد ● نه بنده بلکه خویشا
وند باشد ● لسان عربده غلام جوان الاصل معنیله شاملدر بحر الغرا
صاحبی غلام قول واوغلان لفظی بیدر اما فارسیده داخی
چوق استعمال اولنور دیشدر قول معناسنه اولان غلام لفظ
فارسیدر اوغلان معناسنه اولان غلام لفظ عربیدر ایکیسی
بربرندن فرق ایتمیوب ضبط وخطا ایتمشدر بنده بیدرقی غلام
ده فرق ایتمیوب بنده قول وعبد معناسنه دیشدر انده ده غلط
ایتمشدر غلا مبارزه که اکا ترکیده قلابوره دیرلر تحقیقله لفظ
ترکیدر غلام ایله پاره دن پاره لسان فارسیده آنه دیرلر نته
که بو بیتده ظاهردر بیت نشسته از بر باره تند تاز
همی رفت باوی بسی درنم ساز ● مذکور ملفوظده معنای ترکیبی
ظاهردرکه ملحوظدر

نوع اولده الفاء المفتوحة

اجا فاجام حرما واوزم دیرلرکه صکره اغاجده باقی قلان
خرما واوزوم دیرلر عربیده خصوص معناسنه نعمتی ونیا کرومعنا
ده کلور دیشی آفام برلفظلرکه رنکلرده دلالت ایدرلفتکی
آخرینه ایراد ایدرلر اولرنکه الیوفه سیاه اولدوغنه دلالت ایدر
مثلا زردفام وسرخ فام دیرلر شول نسنه که کوکه وفو لرلوی
اوله قوللی که وقوتی قرلی اوله بو معنایه شرفی مطلقا
دیلک معناسنه نقل اید وبو بیتی ایراد ایلمش نجمی الوزرای
نکین حاتم او کشتم پیروزه چرخ مینا فام ● وداخی نوع معناسنه
کلورکه عربیده فن ونوع دیرلر شرف آنکه از اقتضای حکمتی یافت
احکام کام ● وانکه میخواهد زقدرش چرخ نیلی فام فام ● امثا
بو معنایه واولله شایعدر وام دیرلر لسان فارسیده واوله فا
ابدالنده تبادل وتوافق اولدوغی مرارا ذکر اولنمشدر نعمتی
وکونه وبکذشته معناسنه ده کلور بکذشته معناسنه غیری دوری آشنا
لغتلنده مسطوردر آن فام بوزلشی وبوزلشی وبیربیره کیمکی
معناسنه جافجام فاجام لفظندن مخففدر دیرلرکه صکره
اغاج اوزرنده باقی قلان خرما واوزوم آفدام باشی دهن تبد

معناسنه یبیدر و بو مشتق بزم معناسنه در نقل ایتمشلر رآ
فرام قد حصاری مثله دیمکدر راه فراهم فعللر و مصدرلر اوتوره سنه
داخل اولور جمع معناسنه در فاعللرنک و یا مفعوللرنک جمع اولمغنی
قصد اولنور مثلا فراهم آمدند دیرلر کلیجی فاعللر برابر جمع اولدی
معناسنه فراهم آوردت دیرلر کتورلیه مفعوللری برابر جمع ایتمک
معناسنه فاضل محقق دقایق الحقایقده بوبله تحقیق ایتمشلر فراهم
مرکبدر بر جزؤ فرادر که مقابل فرودر فرانک اصلی فراز فرودک اصلی
فرود در ترکیبده کلیجک آخر حرفلری حذف اولنمشدر تخفیفا فراهمک
معنای ترکیبیسی دوکلمش طاغلمش نسنه لری قالدروب بربیره
کتوروب جمع ایتمکدر توسعا مطلقا بربیره کتورلمش فراهم دیرلر
قالدرمق معناسنی اسقاط ایدوب دیرلر جمع اولمش درهم دیرلر
بوزنه ذوردیده بیجک برده عجم تو و درهم کشید دیر ذوردی
بوکلکه دیجک برده درهم کرد دیر درهمدن معنای مذکور اراده
اولندوغی بو بیتدن اکلنور بیت یکی نجه کرکی بوریدی • چون بر
ورده شد خواهم درهم دریده • لسان فارسیده هم شول معناده ده
استعمال اولنور که ترکیده اوندنده ایله تعبیر ایدرلر مثلا اورده
کلدی دیجک برده عجم ادهم نیامد دیرلر نته که بو بیتده واقعدر
بیت کو فیض خواهی که ازاردی • ارفیض تو هم غمی نه ازرد • هم اول
معناده که مستعملدر که ترکیده لکده اولنور هم ایله تعبیر ایدلمشلر
مثلا ترک هم استرهم قوره رقار دیجک برده عجم هم جو بیدهم ترسد
دیرلر نته که بو بیتده واقعدر بیت بر انکس نام غواصی بود زورق
که همه در دریا جوید و هم ترسد از غرق • همچنانکه هم ده اول
هم در ترکده هم اویله در دیر عجم همچنانسنه دیر رجا فرجام پایانه
کار حافظ من ز مسجد بخرابات بخود افتادم • اینم از عهد ازل
حاصل فرجام افتاد • و فائده معناسنه میر خسرو زن خبر دا
کان بلند مقام • نکند جست وجوی نافرجام • و برار دیک در
بنعتی و مکره ایجیلاندن قدح معناسنه دکلور دیمک رضا فرجام
بمعنی واسع معناسنه نقل ایلمش رداو فرداوم یارنکی معناسنه
رزا فرزام لایقلو معناسنه رخم فیقو و غصه دیه فرزوماند ولق

وکوکلار

وکوکل طارلغنمق بطنغ چه شود از دولت ای شاه کرم • بر ماتی دل
مادا ذرقام • نمی اوخود ازحادثات کوناکون • مانده محروم و
دلفکار و فرتم • رجا و فرجام عاقبت کار و صوک معناسنه سائر
آدلری انجام لفظنده مذکوردر رز فرزم غم و غصه فرزم معناسنه
رآ جهله وزای معجمه ایله رو یدرلغتدر رخ فلم حلاج چکی و نابو
حلقه سی وقا یو باغی و حلقه آلتونده بر آلتدر بیرو فیروم
پیرخشک دیدکلری دارو

الفاء المکسورة

ت ارقسام طودیز دیدکلری بویوک قوش کلنک معناسنه نجا
فنجام کوزنک که عنتوردن صایقوه اطباطوله دیرلر و استمک
فنجا معناسنه

الفاء المضمومة

د فقم متمه الله حرام و زنده عاقبت معناسنه هنیپا دلوی
انجام لفظنده مسطوردر آق قافم برمشهور حیوانکی دررد سنه
کوک ایدرلر آقام دریلو معناسنه در و غم شخصدر ک فلم ی سور
بچه دو ترکده داخی مستعملدر قیصو قیصوم قوان چیکی و
ایوه دنز کوبی مادران داخی دیرلر و فرسنده دیدکلری حروف
اوت قیسوم مثله

نوع اوله الکاف المفتوحة

آتی کاشم اطبا ما ننده معروف بر اوت آدیدر اما سیه ولا یتنده
منده دیرلر کافور سیرم آن بیر افلی فلکن عیده عشقنه
دیرلر اطبا ما ننده موضع ر عنوثران داغده بولور و بصار وجلود
کافورکبی رایحه سی واردر اک کالمه فتح لام ایله ازکورتش
عودت تیغب معناسنه مخنثی فحشی شول عورت که ازی اولوب
برارده داخی وار شوله دیمک و بو بیت اشاد ایلدیکی نسوخی
دیمن درد کم توا باشد • بجه داتم و زن کالم • در دم کو م و زننه
آکام کاف عجمیله آدم خطوه معناسنه و جکه و اغزک اوستی یانند
طمق دیدکلری بیر هنک معناسنه و سیله العاصد صاحبی و نعمتی
وکوا زنده طعام بعضلر چیننمش طعام دیو تفسیر ایلمشلر و بعضلر
بو معنایه کاف عجمیله و بعضلر کاف عربیله نقل ایتدیلر دیمشلر و نعمتی
واولا غا جد رکه قبلیوار دلله برکتمکا بحولك ایدردی و بعضلر

اغاجون كليوردر ديديلر وكاف عربيله منقولدر ديني وسيلة
المقاصد صاحب بو معناي كاف عربيله نقل ايتمش كام كاف عربيله
مراد وآرزو ووسيلة المقاصد وجامع اللغات صاحب ونعمتي طمع
معناسنده كلوردر ديني هم كاف عربي هم عجميله نقل ايتمشلر جامي كسي
كه كام در پي نخچير بر بدلي كام • بكام شير شد آهو ولي بكام نهنك •
فاضل محقق دقايق الحقايقده بويله كه تحقيق ايتمشلر كه كاف عجميله
آدم در خطوه معناسنه نته كه بو بيتده واقع اولمشدر بيت كوشه
كيوان ستوده نام بوند • كوچه كردان فراخ كام بوند • كام لغت
تركده بر معناسيله داخي طاق در نته كه بو كلامدن ظاهر در
ذو الفقار علي در نيام • وزبان سعدي در كام • كاف عربيله مراد
معناسنه در نته كه بو بيتده واقعدر حافظ ساقي بنور باده
برافروز جام ما • مطرب بزن كه كار جهان شد بكام ما • كامرانلق
جز اولان كام بو معنايه در برجنبده را ندركه را اندن
اسم فاعلدر سوديجي معناسنه كامرانك معناي تركيبيسي مراد
سوريجيدر كامكار دخي كام داخي اول معنايه در كار ايدندر
مرادن اشليجي بر كامكاردر لر نته كه بو بيتده ظاهر در
بيت چه كرده زبان بر بدي كامكار • چه در آستينت دارستين
كرزه مار • اوجش كاوچشم لغوز كوزي ديدكلري اوت
وجهي اطبا ايلنده بهار ديكله موصوف در اسدي هم از غيري
وكاوچشم و سوسنك • بشسته بيغ هر يكي از سرشك •
اوده كاودم بر نوع بوريدر كه جنكده چالنور وچكي سرنا
دركه فتح وظفر حاضردر فردوسي خروش آمد ونالهء كاودم
دم ناي شوغين وروبينه خم نظامي ز فرياد خرمهره وكاودم
علاالله برآمد ز روبينه خم • فردوسي بدو تريد كوه از دم كاودم
زمين آمد از سم اسپان بهم • بوده با كبود بام قاليمطود اقلي
توكنوم كولقوشي وجلوق قوشي ز كردم نعمتي بالله معنا
دينى ونيكرم سيني سمه ايله زعفران زكي كوكم مثله وبردارد
آديدر دقويسي فرخ معناسنه بو معنايه عنبري آدلوي سوزلغلنده
مسطوردر زكرم كاف عربي وسكون را ايله باغ دكلي زز معناسنه
عبيد

پارسي اشعارده ده چوق كلور شعر مرحبا علي ذكرا كحبيب ما انه •
شكونا بها من قبل ان يخلق الكرم • اشتمال علاقه سبيله باغ ده
اطلاق اولنور كاف عربي وفتح را ايله كرم عربيدر كذلك فارسي
شعرلرده ده چوق استعمال اولنور ايكي وايو ايشلي اولق بيت
كرم بباغ ادم كرم بود كرم نخورد • بكوش هر كه بكفتم كرم بكفت كرم
ودخي اوزان باكبرة معناسنه كرم كاف عجمي وسكون را ايله ايسي
حار وحرارت معناسنه در فاضل محقق دقايق الحقايقده بويله تحقيق
ايتمشلر كه كرم اسيدر مقابلي سرددر صوقدر نته كه بو بيتده ظاهر در
بيت دوست كه هواي كرم است ونه سرد • ايواز رخ كفتار همي
شو بركرد • ايلنجيم كرما بيدر بر اصلي كنم آيدر معناي بما هر
تركيبيدن معناي خاص علمي بر نقل اچون آخرنه ها زياده اولمشدر
لسان فارسيلك بو قاعدهءسي سابقا بيان اولنمشدر كرم ايله
رغبتنده تعبير ايدرلر پر رغبت اولانه كرم اوصاف شرد
ديرلر نته كه بو بيتده ظاهر در بيت ايكن سنواقي نيز دزد او دلما
قولو كوم وبني سرحه اولمياسني بو اعتبار له تيز خيز اولانه هكذا
كوم خيز ديرلر نته كه بو بيتده ظاهر در بيت بو انكيخت پيك
چو بوي كوم خيز • برانكيخت برهنروان رستخيز كوماكوم
قاتي ايتي ديمكدر زرد كردم عقوب ومطلقا چوجعناسنه
زركوم زاء عجميله قرامي ديدكلري سياهيم پشني كه كو كمرد داخي
ديرلر عربيلد تركيده داخي مستعملدر شبدعه وشبوه داخي
ديرلر زركوم زاء عربيله صولو وصولوا طرافنده بتان شبوز
وتاره جچي شعر برجو بيار دولتشاه جهان پناه • دائم
زسلسبيل ور طوبيست آب وكوم • زكام لاقنه ديدكلري
عربيده كوانب وتبنيط ديرلر كم كاف عربيله اكسك ديمك اولور
ناقص معناسنه وادني نعمتي وعزيز ومحترم ديني فاضل محقق دقا
الحقايقده بويله تحقيق ايتمشلر كه كم ايله كاستكمتي واردر نته كه
فردوسيلك بو بيتندن بيفاني حقنده قندا شلويح لندب ديمش
بيت كنادا بي يا بين بدبخت راست كه اولا يعقوب كم باده
كاست • اكسكلك ناقص اولانه كاست ديرلر ابتداء اكسك طوقي اولانه

کاست دیرلر گوردیرلر نته که بو بیتده ظاهر در بیت کل اندر
نازکی از سرو کم نیست • ولیکن در وفا ثابت قدم نیست • کم
کم بیتده مقابلی ایدوکی بو بیتده ظاهر در بیت بشهر این
مثل شهرهٔ عالمست • که هرکس سز بیش روزی کم است
مجازا آز نسنه ده کم دیرلر نته که بو بیتده ظاهر در بیت
رحمی بحال ما نکنی زان سبب که تو • امثال این شکستهٔ دلان
کم بوده • کلمهٔ ترکده ادات تفضیلدر مدخولنک مدلولنده
ترقی معناسی افاده ایدر ایکیسنده داخل اولور کمترده
دیر بیشترده دیرلر نته که بو بیتلرده ظاهر در بیت زکوة
مال بدر کن که فضلهٔ رز را • چو باغبان ببرد بیشتر دهد
انگور • ایضا زبت کمترینهٔ آموزاران تکین مجنونی •
که بیشش مجد دآرند ونکو یدیک سخن با کس کمان رستم
قوس قزح مانندسا کمان سام مثله مانند نیا کمان نبام
مثله مصرع کمترین طاق حشمت خسرو • درعلو چون
کمان سام بکرد • سایرا سامیسی برابر لخشند • سطور ردر
کمکندم کاف عجمیله بغدای حنطه معناسنه کندم گندم
کاف عربیله ترکنده اوددن که بعض یرلرده اولور طا عدل سوررلر
ایدوررلر و طورقی اوددن گکوم صولرو حوضلر کنارنده
اولان سبزه گوم معناسنه هفا کمام دوزخ تعریب ایدوب
جهنم دیرلر
الکاف المکسورة
داکرام اولو وجت وعزت کرکوم کاف عربی و سکون را
ایله قورخوز ولو جکدیکلوی نسنه اسم عامدر جمیع حشرات
ارضه اطلاق اولنور عربجه دود دیرلر جمعی دیدان گلور رفته
گرفته دم ضیق النفس مرضی گرکوم کاف عجمی وفتح را ایله کیم
لفظندن مخففدر دقیقی کمان مبر که مرا بی تو جای بال بود
جز اذتو دست کرم خون من حلال بود • کیم کلیم کاف
عجمیله مثوف و حرفه کمر کاف عربیله لسان ترکیده مقام
توصیفده و مقام تعلیلده استعمال ایدرلر زبان فارسیده
که توصیف وکه به تعلیل ایله را لفظلک معنادن نته کیم شرا لفظلک
تاسیله

تاسیله ترکیب ایدوب کت دیرلر اسدی ازین راد دسوایم
هست بیش • برد شادی زین میهن و مال خویش • قدهضای
خلاف کل معناسنده کلور دیش ترا کرام کبر
الکاف المضمومة
دا کرام قانقی دیمکدر زرک کوم زردد چوب که مشهور
ادویه دندر زرکوم وقنده معناسنه بیت در تنکنای حوکه
هنکام دارو کیره • پیدا شود که مرد کدامست و زن کدام • کام
عجمیله غم و غصه معناسنه فردوسی زجنکا دیوز آن همه دشت غم
در دیده دل و بر برا زداغ و کم • اسدی زهر سو دم آهو ورنک
وغم • ز دلها دم کل زدا ینده کم • کر کاف عجمیله پتک نانندی
وضالم معناسنه کم کاف عربیله یکراستین معناسنده دری لغتدر
فارسیده عاریت در نا کنام بیرتیجی حیوانلک و بیرتیجی قوشلر
و سایر هوام یتاغی اسدی درین بیشه زین بیش نکذار کام
که بیرتیان دارد اندر کنام • بیت سرا نو بیشه و کوه هست
و دریا • کنام اژدها و جای عنقا • چرا نه اندر کلستانش دو
آهو • کنام آهوانش جای جادو • و اوتلاق وجایر معناسنه
قرکند کورکندم صغرمنتاری دیدکلری که انجه رق صاری لعل
مائل طوبراقدن ظاهر اولور نخود مقداری و دانجی نبوجکده
مکمل قاتولرشکو اولور اون درهم مقدارنی بر رطل غراقی بالله
قنادرلر غثیان کتورر و قصدوررلر اما جماع قوت ویرور زنجمیر
بالله اوج بال مقداری صو قاتوب کوک چوق قاندرب چالقایوب
بر ساعت مقداری اوررتوب قودقدن صکره بنیذ اولور تونجی
کبی طوتار بو سبیدن بوکا اندلس ولا بنیذ • تربتر الفحل دیرلر
وبعض یرلرده شحم الارض دیرلر طب کتابلرنده تعریب ایدوب
جورحندم دیرلر وکوم تمر فحیح سورلش و بیلنمش یرلرده
قوربان زوتدر که جاده یه دیرلر دیش بوم قافیه سنده ابوالد
ایدوب بو بیتلری انشا ایتمش نظم انجنان کشت عدل او که
بروز • پرد از بیشه بوم بردارد • گل اکر بر خلاف او روید
آتشین دانه کوم بردارد • دره و حوض کنارنده بتان اوت

معناسنده ده نقل اولندی

نوع اوّله اللام المفتوحة

لاجرم عربیدر ناچار وناگزیر وهرآینه دا ایشدر یعنی لابدّ ولا انقطاع معناسنه قال الفراء لاجرم لابدّ ولا محالة بفتح الجیم آلام زیور وارایش معناسنه شعر وانکه در بندگیء او نوك شده نکشد بار زیب ورحمت لام • شمس فخری بوبیله نقل ایلدی اما حق بودرکه لام دلبندا وزر بش صورت لا ایف معقد ایدکلیش دیرلوك ترکیبده طیلسان دیرلر ها ایله لامه داخل لغتدر تجم اوزلو قره یالجق که یولرده طوارلر یاغیله دلوکر دلوك اولور ویاره باره اولور تغ لتم اویاك معناسنه کا لکام صولاق الو اولان کسنه واویابه لکام معناسنه

اللام المکسورة

غا لغام لکام لفظندن تحریف اولنشدر فردوسی توبازی وکیو ولغام سیاده • بروبر شوی مرغزاران بکاده • بربهزاد بنهادی زین ولغام • جنود لام کردد توبردارکام • لکام کاف عجمیله اویان تعریب ایدوب لجام دیرلر

نوع اول المیم المفتوحة

آت ماتم یاس نعتی واتجن زنان مصیبت رسیده دیمش امام آنه مادر معناسنه اکسا ماکمام ماوراء النهرده برنواحی آدیدر ماه سیام مثله الهی شی ماهی شیم چوکا یابق والاچ یالق معناسنه ختو مختوم ماوراء النهر لغتنده ایویر دیرلر زد مردم آدم اوغلانی وکوز بتبکی انسان لفظی کبی بو ایکی معناده مشترکدر فاضل محقق دقایق الحقایق ده بوبیله تحقیق ایتشلرکه مردمک معنای کیشی در بنه که بو بیتده ظاهردر بیت سکر اصحاب کهف روزی چند • پی نیکان گرفت ومردم شد • کیشی زاده یه عجم مردم زاده دیر بنه که بو بیتده ظاهردر بیت گوزم یاشینه رحم ایت سوره ز دردن که مردم زاده درد ونمش نتلردن • مرغ مکم معناسنه گاه اولور مردم الملای اولنور بنه که بو مصراعده واقع اولوبدر ع خدنگ

از دیده مردم جوی گشته رزو بو مرزو بوم اقلیم ولورت دنا هیت وسرحد ادایلی گران تا گران لشکر شاه روم گرفتند در زیر پا مرزو بوم زد مرهم جراحت اوزره اوردقلری عوام تحریف ایدوب ملهم دیر کار مکاوم نعمتی بر طاع آدیدر قراب طاعمی کبی هر رمضان آینك اول کیجه سنده غایبدن انده اوده یانروغی کورنور شویله که اطرافنده اولان جمیع خلق مشاهده ایدرلر دیو نقل ایلیشی لغ تغم اسیمچی یاغ که جراحت اوزره اوررلر وتی توم عربك بازاری دفتی

المیم المضمومة

دآ مدام هروقت دایم دیمکدر وشراب شمس هم بدان سان که فرحی کفتست • باد از فرحی وعیش مدام وحوم تووف نسنه در کیجه ایله یاتق لرلسان عربدر وعجمده وترکده مستعملدر حقیقتنده تجدید کینتی ابو نوبردر

نوع اوّله النون المفتوحة

نازك اندام اندام ظریف دیمکدر ونازك فرخ وکوچك معناسنه اونادم فدا وقربان اولایم معناسنه جامی بر بنکو بنده کهها ی تو نادم بطوق منتت کردن فرازم • اوجا نا فرجام بر امر وعیبلو وعیث ایشی وآخری خیر اولمیان نسنه اکا ناکام ناچار ودیلی برار معناسنه آنام آد اسم معناسنه تجم ابر قدید کالری اوت خ نجم نثار جیلرکه چتال اغاچ اوزرنه بیزی یا غنبوب نثار اولنان نسنه رهواده ایکی طوتارلر اکا دیرلر بو لغت تاآیلر ونولیه روبدر اصح نونلردر سایر اسامیسی بنجم لغتنده مذکوردر ترنم یوشاق لیتن معناسنه زنوم طان که یای فصلنده صولو یرلره وبوکه طاغلره دوشر وسو ضبابه دیرلر طبی کورنور وزانوك شکونیله تصحیح ایتش اصح بودر نعتی بزاوبانجمی دیمش زآدعربی وکز نوئله دوبردی کلوردیش تنی قرنی کزم قافیه سنده کتورلدی بو بیتلری انشا ایلیشی نظم برجو یار دولت شاه جهان پناه • دائم زسلسبیل وزطوبیست آب وگزم • در فتح باب دست عطا بخش او برد • گزکوهر ولآلی بارد را بروبزم • زی نژم زاء عجمیله شله

سایر آدلری تارمیغ لغتنده مسطوردر ستر نسرم اول بیوکه
کنش آز طوغنه ویا هیچ طوغمیه وآل آجوق تعبیر وسایبان معناسنه
ده کلور ستی نسیم یومشق ییل وباد مشهوردر عربیده فارسیده
داخی شیمدر سرّ نشم سین مهمله ایله نسوم معناسنه فا نغام
هوا یوزینی طوتان توز ویورک قرانغیدن وطونقلغندن عبارتدر
تدر یا ظاهرا شمی دخ احباب سخ وبا بهجت دخ اعدای
اوهمیشه نغام یا معنی شویلکه شناعت وقتنده یوز
قراسی دیو تعبیر ایدرلر زودکی همه نیوشه خواجه به
نیکوئی وبصلح همه نیوشه نادان بجنک کار نغام نحر
یاشی وچه که کوکدن یاغر عربیده ندی دیرلر فاضل محقق
دقایقده بویله کتابت ایتمشلرکه کاه اولور رعد باران دیرلر نته
که بو بیتده واقع اولوبدر بیت چو ازدامن ابر صیف کوشود
بیابان زباران برازنم شود بو محله متعلق بارانده بعض
تفصیل واردر تا نمام بجا وتدر اطباقانده معروفدر عربیده
فوجی معناسنه در

النون المکسورة

آزنژم زاء عجمیله طمان عربجه ضبابه دیرلر وبولوت قطعه
عنصری زنژم ومیغ که بدرز روشن ازمه تیر چنان نمود که
تاریست آن مه تابان آزی نژیر مثلا بومعنایه غیری
اسامیسی تارمیغ لغتنده مذکوردر وطوفان شی نیشم
جای مرغان یا نیام قیش برمردو جمشید مغانی که دیده جای دو
شمشیر نیانی که دیره وصیان طوتاجی معوم معناسنه تی بیم
باردم ویازونصف

نوع اوله الواو المفتوحة

آت واتم اصفهانیلر دیلنجه کعتم دیمک اولور وارم بر نوع
شیدر شی واشم بر ایعات وبر شهر آدیله آوام بوزنج
دین وقرض معناسنه آد وامم کیروسنه ویر بیرده وبیلم یانکم
معناسنه وبزک وبوزستی زا ورام اکا دیرلرکه برسنه بیع
ایدرکن صکره وزننده یا کیلندن اشاغه وارر ولر مشتری بهاسن
ویرمز شرعا هر بیرکه عادت بجه اشاغه ایندرمک جایزدر عربیده حط
دیرلر فارسیده ورام دیرلر وشش معناسنه زه ورم برکوچك
سوز

هامر هالت
هلیوم هلیون

سوز

الواو المکسورة

ت ونیم بینم معناسنه لسان فارسیده واوله یا ارا سنده تیاد
ویواجی واردر بیت بکور دشمنان واکر دارزو که دوست
شاد ودشمن کور ونیم

نوع اول الهاء المفتوحة

آهام آرام معناسنه واعلام رحالندندر ست هشم سکزنجی
فت هفتم یدنجی لتو هیلوم مارچوبه دیدکلری اوت که
عامه تخفیفا ایووب رنجور دیرلر جامع اللغاتی صاحبی هیلوم برصارق
چیچکلو اوتدر بیور هلیونک مشهور اوتدر طبیلر قاتنده منی
هم بیله یعنی اتحاد حکم موافق معناسنه ویولرا وزرنده
ساولر فوتما فیحوب ایندکلری زیرزمینلر عربیده عضه معناسنه
مد هدم مصاحب معناسنه مشك همشم ایکیز اوغلان
ندا هندام بیرلو بیرنجه دیمک اولور بو لفظدن تعریب
ایدوب هنداسه بیرلو بیرنجه تسویه وتعدیل ایتمکه هنداسه دیرلر
نقا هنکام وقت که چین واوان وابان واجل داخی دیرلر
عربیدر فاضل محقق دقایقده بویله کتابت ایتمشلرکه هنکام وقت
معینی ومحدوددر مثلا بهارک وقت معیننه هنکام بهار
کلک وقت معینلنده هنکام کل دیرلر وقتنده یتشلی دینیک
بیوده عجم بهنکام رسید دیرنتیم بو بیتده واقعدر بیت
کوبزی بهنکام فرزانگیست ستیزی نه برجا ذو دیوانکیست
معین وقت اولوب اولدوقده اولان جمعیته هنکام دیرلر
بیت پیش نظاره ذات تو بود یا مه کوره نزد هنکام
وصف تو لود ناطق لال آخرینده کی ها اختصاص ایچوندر نامه
دهکی وخانه دهکی هاکبی شغلکتوبه نامه دیرلر که عنوانده یا
آخرنده یا ایکیسنده بیله آد یازیله بحر الغرائب صاحب هنکامی
طلق وقتله تفسیر ایتمشدر اولووع دقیقه که هنکام ایله کاه
اوینانسنده واردر واقف اولمالیدر ورتی هودیم آق سپید
معناسنه نعتی وسخ وکمان وآی معناسنه نقل ایتمش

الهاء المکسورة

لا هلام بوزاغو ایندن اولش بخی ترهیوم اودن فعل

فاصل محقق دقایق لحقا بوده بویله تحقیق ایتمشلرکه اول الحاج
که هنوز کبلاشدر بیرنده بیتوب طورر اما بیتی وبرر
اغاجلر جنسندن دکلدر بلکه اوده ونلق در اکا هیزم دیرلر
نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت** چو آمد بران کوه هیزم فراز
بدانست بالا وپهنی ودراز • کلدکدن صکره اغاجکی بیاجغنه
هیمه دیرلر اوددن چکنه هیمه کشی دیرلر بحر الغرایب صاحبی
هیزم ایله هیمه یه فرق ایتماشدر هیمه اوددن هیزره معناسنه
دیمشدر

نوع اوله الیاء المفتوحة

آیام اولاجغی آیی نیسان اوائلنده بربیرندن بربیره علی التجدید
ضرونامه ایلمنک ایچون کیردکه ولاقدره هرمنزلده آنلر
وقاتر بسلرلرایدی اول آتلره یام آتی واولمکانه یام
خانه دیرلردی **شمس فخری** از برای ایلچیان صبت نوکر هرطرف
بسته از اجرام سماوی زابلق ایام یام • **آیرم** بربط معناسنه
تی بشم یشب دیدکلری مشهور طاش که چوق منفعتی واردر
خاصیتی وسایر احوالی یشب لفظنده مذکوردر **بیت**
بدکودن ونیکرد اشتن چشم • لولو طلبیدنست از یشم •

الیاء المضمومة

ثتر یشترم قوردانشنی دیدکلری علت **فتی یشوم**
مثلد یعجه یشتری دیرلر سایر آدلری بشتره لفظنده مذکوردر

باب النون

نوع اوله الالف الممدودة

نابا آبابان برطاغ آدیدر **نابدا آبادان** شبن اولان بیر
نعتی بعضی لغاتده برج حصار وبرج فلک معناسنه اولماق اکلنور
دیمش **نا آباب** وبالقصر یاز آیی آب معناسنه ابو نصر فارابی
الفک قصریله تصحیح ایلدی وتاریخ جلالیده متعین اوردهکوز
آیی آدیدر تاریخ فرسده کبیسه اعتبار اولمادوغندن اوتوری
ایتری کبری دورایدر بیهزک اعتبار ایدرلر وهم فرس آیلرینکاو نجی
کونی که ابان آینده بیرام ایدرلر آی وکون آدی متفق اولدوغنده
اوتوری وطاغ کوه معناسنه نعتی وداغ کبی معناسنه دخی نقل ایلمش

جامع

جامع اللغة صاحب دوکون کبی معناسنه بالتحرر دیمش **تی آبتین**
فریدونک باباسی آدیدر **عنصری** ذکرباخی ارزق ماند آبای علوی را
چنانک • از فریدون ماند وستم نام زال را آبتین • **توا آتوان**
سکون بایله صو بیری دیمکدر زیرا که دان لفظی هرا ممکه آخرینه
لاحق اولور اول لا ممکن محتنه دلالت ایدر خزدان وخانه دان
کبی بس هر بیرده صو جمع اولور آبدان دیرلر یعنی صولوق واوکرک
دیکا اولور وحوضه وقاوقه که مثانیه دیرلر اطلاق اولنور
نعتی وقاوق وقار بوزه داغنده بیردیتی **آبدان** فتح بایله
معمور معناسنه آباد ان لفظندن مخففدر **بوتنا آبوستان** ابریق
بوستنا ابوستدان مثل قیرلرداهی دو بیدر سایر اسامیسی
آبدستا لفظنده مذکوردر **بدانوا آبدانوان** زبون وضعیف
ویورلش معناسنه جامع اللغة صاحب وشرنبی جالغانز دیمش
معناسنه ده نقل ایتمش **بدندا آبدندان** شلده **لطیفی** کرچه
کشتم آبدندان دردهان حاسدان • لیک همچون عکرد وم بجوی چینه
آبدندان • **عنصری** مجلس پیرامل را بربساط امتحان • زابردست
نوحرف آبدندان تازه شد • **بروغن آب روغن** ات صولی
چوربنی داخی دیرلر ورتید نوزتغاء دیرلر وطعامک اوزرینه کلان
اوزنی **بزآوزدا آبزاردانه** اول ظرفدرکه اکلک اوتلری که
اباریز دیرلر انلری اچنده حفظ ایدرلر **بستن آبستن** یوکلو
اولمان دیشی انسان اوسونه سایر حیوان اولسونه شاملدر
عنصری چون عطسه روح قدس آثار او میدارد • شبهای سترون
دان مهر صنعت آبستن • **بشخورد آبشخورد** نعتی صوایچجک
بیر آبشخور وآبشخورد معناسنه نقل ایتمش **بو انکون** کان
بجمله ماننی رنکی دیمکدر نعتی وکوکه رنکلو قلیچ وبر نوع بیچاقدر
وجهد معناسنه ده کلوردیمش **بوبا ابوبان** یشمان معناسنه
ونعتی الف مقصورده ده داخی کتوروب بعض نسخه لره بابیرنه
میم لحوق ایله ابومان یازلمش دیمش **تش آتشا آتش آسمان** شفق
تغدا آتشغدان اوجاق وآتش پرستلرک اوده طابدقلری
خت آختی صیغه مصدرده در برپادشاه آدیدر وایلچی معنا

خرما آخوریان قاتی ومتاع البیت معناسنه وقماش صوکی وشول
اصول واوسلوب بمز تا صلاق آدم بو معنی ترکیبده مستعملدر
خشیجا آخشیجان ضد معناسنه عناصر اربعه که بربرینک ضدیدر
اجسام نامیه دن جزء اولدوغی اعتباریله العنصر ونوننه جمع اولیند
علمیه استعمال ایله عناصر اربعه یه تخصیص اولندی احمد کرمانی
ناکه بشکرد کبوتر جان • شاهین قضا ز آخشیجان • خشیجا
آخشیجان مثله آذر برزی آذر برزین مجوس طایفه سی اوذلرده
برلبندا آتشکاهدر اول آتشکده برزین نام کسنه یاپدوغندن
اونوری اوکا نسبت اولور آذر گشسب کبی برزین لقبدر گشسب
لقب اولدوغی کبی نته که محلنده بیان اولنبدر معنای ترکیبی
سی ایز اوزرنده دیمکدر آذرگون آذرگون بغتی فرضه دید
کلری خوشبو بیراق دردینی وسیله صاحبی کل مجبه ودرسی
وخطمی دینی شمس فخری کل خیر وست دیبی فاضل محقق دقایقده
آذرایله آتش تحقیقنده بویله دیشلرکه آذر اول قیزل محسوس
اوزی اسیدر آذرکونه آتلندر برچیچک آدیدرکه اورته زنکنده
در کالغ یا به قلیل بیروب آذریون ده دیرلر ترکی دلنده اولد
چیچکه خطمی دیرلر انتهی آذربو آذربون مثلا بعضلرنجه بی
اتابوغ دیشلر وبعضلر کلاج رد دیشلر وبعض عربی لغتنده
وهو زهر اصفر الصنوبری فیه شعر کأنه آذر یونها • من فوق
تکلا القضب • ختام مسک فوقها • سرادق من ذهب
لبود وزهر لا یزال بد اصفرار • من الوجد المبرح والغرام • بحث
انشئ لا ینبغی سواها • ویحفظها بمقلة مستهام • اذا غابت تکنفه
اشتیاق • فنام یکی یراها فی المنام • لابن المعتز کأنه آذر یونها
والشمس فیه کالیه • مداهن من ذهب • فیها بقایا غالیه • ذکر
اولادی ویی ابیاتی بو حیر کیش التعصیر حلیة الکمیت نام کتاب
مستطابدن اخراج ایتمشدر آذری آذرین یعنی آذین معناسنه
نقل ایتمش جامع الوتس صاحبی قبته لر معناسنه نقل ایتشلردینی
آذین آذین عاینت آرایش وشولدنیه دیرلرکه پادشاهلر تختکاهلرینه
کلدکده وفتح بلاد خبرلری کلدیکده شهر خلقی دکانلرن و یوللرین

دکانلری

دکانلری اوکنده کوشکلر وقبه لر زینت ایدرلر ودیارعجمده
نوروز و عیدلرده داخی ایدرلرمش واول کوشکلره آذین دیرلر
امیر معزی عادت وآرایش معناسنده ایکی معنایی برپیتده جمع ایلمش
بیت تا دهر کرخم کرفته برکفتی آذین بود • خم کرفتن قامت
عشاق را آذین بود • بیت ملک فرموکه ادیتها ببستند • بها
باهی ورامش نشستند • ار آرن وبالعکس ده دیرلر ترکی فرق معناسنه
لطغ مثنویده ... وزدان نفارن • کم خود آلوده یابی تا بآرن
دانک فتح وکسری جایزدر معنای موضوع له بو یدکه نقل اولندی
نته کیم واوایله وارن دخی شایعدر ووانع لغتدر محلنده ایراد
اولنمشدر سایر اسامیسی آذیخ لغتندر مذکوردر اما بعض شراحک
عبارتندن بیلنک زینت معناسنه استعمال اولنمق منفهم اولنور آزمو
آزمون صنایش معناسنه اسم مصدردر آسوی یکی تیغ بوددارم
الماس کون • بزخم توخوا ... کرد آزمونه • آژ آژن قوه صنا
دیرلک آرن معناسنه نقل ایمشی وزانوک فتح وسکونی جایزدر دی
آسا آسان کلک قولای دیمکدر یسیر وسهل معناسنه آستا آستان
ایشک عتبه وذرع معناسنه آستی آستین قفتان وکوملک
ینکی کم معناسنه • کواه عاشق صادق در آستین باشد تا
آسمان کوک فلک معناسنه فاضل محقق دقایقده بویله کفتی
ایتمشلرکه آسمان لفظ مرکبدر آس ایله مان دن ماه مانسترده
اسم فاعلدر یکن بیجی معناسنه آسن دکرمندر صوکی مثله آسیا
دیرلر آسمانک معنای ترکیبی دکرمنه بکزردر نته که بو بیتده واقع
بیت دکرمن کبی در صوا وزره کردون • دونردوبنه ایدراجیلیه
کین اوزن • آسمانک کوک اطلاقی معنای ترکیبیسنک اونده تحقق
اعتباریله در اما علمیه استعمالی منزله علم وارمشدر ودرن
آلمرینک بکومی بریجی کونی سپایا آسیابان دکرمنجی سپاز آسپاز
دکرمن دبشیجی ودکرمن چقلداغی تم آسن قوتمه وانبجی
داخی دیرلر اولعورتدرکه برعورت اوزرینه کلور تنیا آشیان یواه
دیبده عش دیرلر آشیانه کاشانه برادمشدر جمع آخرده فی آخرین
دعای خیر وتحسین وصیغه ءامردر آفریدن لفظندن ووصف ترکیبی

داخی استعمال اولنور فاضل محشی دقایقنده بویله تحقیق اتمشلر که
آفرین اسم فاعلدر آفریدن لفظندن یارادیجی معناسنه حق تعالی
یه جلّ شانه جانی یارتدوغندن اوتوری جان آفرین دیرلر نته که
بو بیتده واقعدر بیت آفرین جان آفرین پاک را • آنکه جان
بخشید وایمان خاک را • سوز اختراع ایدن کمسنه یه سخن آفرین
دیرلر حق تعالی یه جهان یاراتدوغندن اوتوری جهان آفرین
دیرلر نته کم بو بیتده ظاهردر بیت جهان آفرین تا جهان آفرید
ازو خوبتر صورتی کس ندید • اصل کلام آفریننده جهان آفرین جان
آفرین سخن در علمیته نقل اولنجاق مضاف الیه تقدیم اولنمشدر
وقاعدهء ترکیب تغییر اولنمشدر مقام تحسینده ده آفرین
دیرلر نته که بیت سابقده مذکوردر وبو بیتده دخی اول
معنایه در بیت آفرین جان آفرین پاک کیم • وردی بر وجهیله
صورت خاک کیم • اولدی مسجود فلک محسود جان • نسخهء امر
اکتساب کن فکان • بو مضافه آفرینک مقابلی نفرین در که
معناسی قارغیش دیمکدر بیت چنین گفت شاه جهان کیقباد
که نفرین کند بر زن نیک باد • کلیو اکلیون کلنانی کمخا
نمی کند بساط زمین از برای مجلس شاه • بهر بهاری قراشی
شاه ز اکلیون • تی اکین کاف عجمیله بر نسنه نک یاصدق
کبی مندر کبی یورغان کبی که جمله طولدرلری نسنه یه دیرلر
سایر آدلری چیغوت لغتنده سطوردر هو آمن نعمتی
چوره معناسنه دیمکدر تو آمون نعمتی مثله ومحکم ویرک
وسوز چمزلک معناسنه نقل اتدی صحاح عجم صاحب بخارا
یوزدمنسنده بو معروف دوزبیردر دیدی ۳ آن اول دیمکدر اسماء
اشارتدندر وملاحت معناسنه واوا کلمه دخی الف وبوله
دیر دوم اوله لکن تعبیردر آدمیان برپای معال کبی کاد اولور صفت
معناسنی افاده ایدر نوع بکان واقتان وحیوان کیب لازم ایدیک
معناسنده استعمال اولنور آن منت بنم دردیمکدر اولورلی
معناسنه فاضل محشی دقایقنده بویله تحقیق اتمشلرکه آن
لسان فارسیده اسم اشارتدر بعید ایچون لسان عربیده کی ذلک

کبی

کبی قریب ایچون اولان اسم اشارت فارسیده این در عربیده
هذا در کاه اولور آن لفظنک اولنه واو کتورر لر آوان دیرلر
مخففه نته کم بو بیتده ظاهردر بیت آن نیز بگذشت ازین
گذرگاه • وان کیست که نگذرد ازین راه • آنوک وایتوک آخر
لرینه کاف زیاده ایدرلر آنک واینک دیرلر معنالری اوتخو غز
بوتخو غزدرکاه اولور آنکدن الفی حذف ایدوب نک دیرلر
معناسی کیر واوتخو غز دیمک اولور نته کم مولانای رومی قدس سره
بیورر بیت نک قراضه چند ابریشم بها • خرج کن آنجا و
باز اینجا بیا • آن لسان فارسیده بر معنایه داخی استعمال
اولنور مثلا کیمک نسی دردیمک یرده آن کیست دیرلر
نته که مولانای رومی قدس سره بیورر مثنوی گفت زاهد
در سبوها چیست این • گفت باده گفت آن کیست این
گفت آن آن فلان میراجل • گفت طالب را چنین باشد
عمل • والف ونون جمعدر انسانده وحیوانده استعمال اولنور بیت
سران خیل پیراهن دریدند • ده وبال ستوران را بریدند
اما جمادده استعمال اولنور درختان دیرلر نته کم بو بیتده
واقع اولمشدر بیت پیراهن سبز بر درختان • چون جامهء
عید نیکبختان • اما کسه کردن مکرر چوب با هیزم اولا
جماداتده جمع اولنماز هاایله اولنور چوبان وهیزمان دیمزلر
چوبها وهیزمها دیرلر اغاجک بوداغنده یپراغنده یمشنده
ده وسایر نباتاتده وجماداتده ده حال بو منوال اوزره
در شاخان برکان کلان جنان سنگان کوهان زمینان
آسمانان دیمزلر شاخها برکها کلها جنها سنکها کوهها زمینها
آسمانها دیرلر آنان اولنور دیمکدر ونیز آن آن اولنوکدر
دیمکدر آن آتان اولدوک دیمکدر آن آیتان مثله آنانی
بولنوک آک ایتان بولنوک تی آتین طاش یاپوق که
اولکله یوغرتدن وسوددن یاغ چیقاررلر بیت دوغ ای
دوست در آتین تو ریختی هم ریخت • تاکنم روغن ازین دوغ
همی جنبانم • واتام آواتان آبادان معناسنه واو با ازاله

تبادل و تواخی واردر واخ آواخ آواخ آوان دیوان معنا
کلور وسیله صاحبی و مجبران حکمنده اخی دیرلر دیمش وزی آوزن
آردج اغاجی وغو آوغون کاریز اجیندن آقرصو وترک
آوترک اولاشغان و قاوشغان تملق معناسنه دیمکدر قویش
آویش و بالعکس گاهگه دیدکلری اوت که طبیبلر نانخواه شعنز
دیدکلری موقوفدر شتریا داخی دیرلر و ایپریوشن هوم
آهوم فتح ها و میم و سکون را ایله ایرنکک دیو دیمکدر آهان
دمور حدید معناسنه طیبی بو ایله تصحیح ایدوب فقر لغت کوه
ها و رانک فتحه سیله غلط عام قیلنمشدر ان شا بعد ردیش و
اسدینک بو بیتنده استشهاد ایتمشدر اسدی ستیز آوری
کار آهرمنست • ستیزه بپرخاش اشفتنست • عنصری سخی
کو فیض روح‌ا نیست چون برعز بپیوندم • کنم از شیر جهل
بازو بند آهرمن • شمر تخی معیار جا ایده • فتح لفله و سکون
ها ایله و فتح را ایله ایراد ایدوب و بو بیتی انشا ایتمشدر
بیت آن کارساز ملک سلیمان کم دشمنش • پنهان شود همیشه
چو ها نند اهرمن • یعنی حق بودر که ایکیسیده جایزدر دیمش
بو فقیر کیتب النقصه فصحای قدمای شعرانک اشعارنده اهرمن
و آهرمنی داخی استعمال ایتد و کلمه نی بولوب مختلفدر •
ایراد ایتمشدر هو آهون نفط معناسنه هو آهن
دمور حدید معناسنه آهسته سخی فسلدی هوا آهوان
و بالعکس مغاره و رخنه و نقب که دلرلر دیوارلره و حصارلره
آهون آهنین مثله اسدی بن باره سوتا سر آهون زند
نکون باره برروی هامون زدند • فردوسی با آهون زدن
در زمین با شتاب • سبکتر زماهی شوند اندر آب یی آیین
شول نسنه که اسمیه درکوب دلله ایکاقانون دیرلر رسمه دیر
لر ترکیده توره دیرلر بیت کوزلردن وفا او نمه که رسمی
بولو بیلرلر اول آیینی و رسمی • آیین ایله کاه اولورلر ازدن
تعبیر ایدرلر توره دد و عادته معنای لزم اولدوغندن اونوری
نته که بو بیتده ظاهردر بیت که تا زنده بر تو نز برین بود • پس
زنده

زنده‌کی دوزخ آیین بود • گاه اولور آیین ایله سانی بر بیرده
جمع ایدرلر نته که بو بیتلرده ظاهردر نظم هر آنکس چنین است
آیین و سان • مر او را بود این جهان آن جهان • کنون جمع اسیا
را پیش خوان • بده آشنایی با آیین و سان • آیینه عبارتنده
عجم توسع ایدرلر مثلا ایراق و یساق دیجک یرده برک و آیین
دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت سوار و پیاده با آیین و برگ
همه زیر جوشن همه زیر ترک • و پادشاهلر شهره کیردکده شهر
خلقی بازارلره ایتدکلری زینت آذین معناسنه بیت از برای مقدم
خیل خیالت زرهمان • اشک رنگین بر در یار دیده آیین بسته اند •

نوع اوّاه الالف المقصورة

بنا ابنیان اکی با ایله یعنی آبان معناسنه نقل ایمش بزردا ابزار
طعامده قوللانلان ادویه تخم بزمادرا ابزمادران یعنی بر نوع
حلوا دردیمش بربخ ابربخن بلازک قولده کچوردکلری بلازکه
دست ابربخن دیرلر سوار معناسنه ایاغه کچوردکلرینه پای ابربخن
دیرلر خلخال معناسنه بناخو ابناخون یعنی حصار و قلعه
معناسنه کلور دیمش بوما ابومان بشمان توریا اوریان
عناد معناسنه خشیجا اخشیجان ضد معناسنه مذا الغلة
آخشیجان داخی روایت اولنمشدر انده سایر تفصیلی مذکوردر
خشیجا اخشیجان مثله عنصری مادران اخشیجان شیرشان
نکند باز • تا بود کار آب علوی پاره بر ترکشند • اسدی بداد
دانش اخشیجانش برخ • هم از گشت هفت اختر و دار چرخ •
ختیجشا اختیجشان مثله سید ناصرخسرو از این چار
و ازان نه ای برادر • بشد موجود سه فرزند دیکر • معادن
پس نبات آنگاه حیوان • بهم بستند یکسر اختیجشان •
بود یا در زود رکان ذرّ و گوهر • کند در رویش مردم را توانگر
جکو اجکون دوکمه ایلیکی زتو ازتون صاتوبازار
اقجه‌سی حقیقتده بیع و شراده سفند و بریلان اقچه دیرلر
الغیتر زبون داخی لغتدر زبیا ازبیان و بالضم احتیاط
بالغی برج ارجح یمنا زدوا ازدوان اشکانیلرک سلاطینی

فرسک اوچنجی طبقه سیدر ملوک طوائف داخی دیرلر اکثرهکوکی
پادشاه ارزلانک آدیدر که اردشیر بن بابکان النده هلاک اولمشدر
ژغ ارژاله اوچر دخیص معناسنه ژفا ارژنه طاریجه یه
کلوری که چوبان اندن دروبر غایتده دبرکه اغاجدر بیت دی مختیبی
براده دیدم ◦ در دست کوفته چوب ارزن ◦ ژش ارش
بولوت ابر معناسنه دشت قپچاق لغتیدر تیغ ارغون چلبی
بتوت دیش نعتی بنت یعنی باکره قیز وغلان دیش قپچاق
لغتلرندندر اسدی چنان تاخت تند ارغون سنک سم
که در کنبد ارکود شد مادکم ◦ بو بیت ارغون اسب تازی اولمغه
دلالت ایدر رغنو ارغنون بر مشهور ساز آدیدر که
رهبانلر کلیسالرنده انجیلی آنکله اوقورلر اوید وروب
اوقورلر وقوللنق سیبسی رغوا ارغوان بر معروف
چچکدر رایحه سی اولمز حقیقتده براغاجدر قولکالری اولور
برنکی اکا نسبت ایدوب ارغوانی دیرلر منظومی چون
غرابست ابجهانی برمن ازان زلف غراب ◦ ارغوان باکست
چشم زان لبان زغوان ◦ تعریب ایدوب ارجوان دیرلر
ودلوجه کبی بوینوزی چچکی رغو ارغون بتوت دشت قپچاق
لغتلرندندر اسدی هوا راسب دیکی برزین ستام ◦ ازارغن
وازتازیء تیز کام ◦ رمغا ارمغان هدیه ترکیده داخی
مستعملدر رما ارمان پشیمان وزحمت وشفقت که برایشه
چکرمن رم ارمن معنای ترکیبی اکومن دیمکدر وبر
ولایت آدیدر که خسرو پرویز آنده وارروب شیرینله مصا
حبت ایلدی رکوا ارکون اچراچلان کمسنه یه اشلمزدن
اوقد وبرلیق شفته یه دیرلر ومشتری یه صاتلان نسنه
نک بهاسی بعضا بیتمزدن اول ویریلان نسنه یه دیرلر قطعه
منم درد ترا بادل خریدار ◦ که ارمون داده ام جان بهر بازار ◦
نعتی بالملم ارکوله داخی ایراد ایتمشلردر رذ ارن دیرسک
آرن معناسنه رو ارون نعتی صرامی غالب اولان کمسنه یه
دیرلر رفیقی رز ازان اندن دیمکدر رژ ارژن وبالعکس

زاء

زاء مجمله الوح اغاجی ویمیشی دطلی شجیلح بدکلری یتیجی قوش
ازدهام معناسنه غیری آدلری انده مسطوردر زکا ازکان
غم وغصه زک ازکی بجاهل وباغ جبغی که بودار کیزد دستر
ازکهن زاء عجمله نعتی مثله دینی وکاهل وبطال وبیکاره اولان
نمجی ایام بکفایت اوهست کم خرد ◦ افلاک باجلالت اوهست
ازکهن زد آزن دیرسک آزل معناسنه زانوک فتحه وسکونیله
زما ازمان حسرت وپشیمانی وزحمت وشفقت که برایشه چکلور
ارمان معناسنه رآء مهمله وزاء مجمله مروی لغتدر ستی استینه
استین معناسنه مولانا جامی جبه طیلی را استین بسته ء
بر وبانش را بصد جا خسته طوارب الطواریب بوجبره آدیدر
که انده جن طائفه سی چوق اولور فزو آفزون ار توقه در
اسم در افزوده ندن که معناسی آرتقدر مقابلی کاسته در که
معناسی اکسکدر کاه اولور اولندن الفی حذف ایدوب فزون
دیرلر فنان ناافزونی نان اکلمجیر لمک فسا افسان
بیلکو مسن معناسنه ع افسان کزتیغ تست ... وبلادک
ابان معناسنه فسی افسین اطباقا تعلد موف
براو تدر اولکه دیرلر بعضی یربرده لوطم دیرلر نعتی روم دیارنده
بچتی دیرلردیش فسو افسون ترکیده اوسون دیدکلری
که فسنه اوزرینه عبید دقتید دیرلر وبانجی وحیله فلاطو
افلاطون ابن ارسطن الالهی اسکندرک وزیر اعظمی آدیدر
مولوی قونیه در لسان یونانیده صادق القول دیمکدر وخطیب
قاسم زاده روضة العلماده افلاطون المعتصم بالعدل معناسنه
درردیش وخوانداییر عام منفعت کثیر علم معناسنه نقل ایلدی
قال ابو موسی جابر بن حیان المتوفی ... کتابه المسمی کتاب الجامع في
الاسطرلاب علما وعملا یحتوی الف باب ونیف یقال افلا
طون انه من اللادقة والاصح انه اسکندرانی فانه یونانی و
معنی اسمه واسع العلم وبلغ من العمر ما ثمانین سنة وقیل اکثر
من ذلک ونظر من الورجنی انه ماتی افلا من ذلک وقولهم جمیعنا
فانه طاف الارض مع الاسکندر من المشرق الی المغرب فاقاموا

فی اقلیم واحد اربعین سنة وهو معلّم الاسکندر من صغره
الی کبره انتهی کنا اکنان مغاردر صحاح عجم صاحبی متن اللغه
ضبط ایلمش کنو اکنون شمدی دیمکدر الآن وآنفا معناسنه
کنو اکسون شمرتخیه جام ایسته مثل دیبغی دیدی بعضلر
المسد مخصوصدر رنکی قرا نقده مائلدر دیشلر حیبی رنکی قادر
دیدی نعنی قرا اطلسدن برنوعدر وبرغایتده بهالو قماشی
آدیدر دیدی عنصری سزدکم در قدم دو لنت بیای اندازن
وماند درکشد ازچرخ اطلس واکسون شمرتخینک بو بیتندن
اطلسک غیری اولماق احتمالی وار عنصری اکسون زرنگار فلکرا
چوآستر برابر و معنیهایی لایی ساده بین کنا الکنی
عوجی عبید کنکرزبان معناسنه در یقال الکن الرجل ای کلکه
زبان شد وهو الکن وهی لکناء عنصری ایمیغ جهان دلو
باخام توعاجز وی تیرزبان آورد رحضرت تو الکن
تبا ابیان کبه ولطفادجق تی آمین مهلت آما امان
چنین باد دیمکدر عنصری تا همین لطف جا بسا او بود ممدوح دوست
درسخن معصورکشتم بردهایی و امین شومانیدر آمین معنا
سینه نک مدوعنصری جایزدر عبید صادق ومستقیم معناسنه
در نباخو ابناخون حصار وقلعه بعضلر واوی رسمی طرخون
نون وزن قافیه سنده استعمال ایتدیلر شمس فخری معیار جمالیده و
اصفهانی جیحون وسیحون قافیه سنده استعمال ایتدیلر حق بودرکه
ایکی وجهله جایزدر لفظ خودکبی معزی قلاع دولت آن پادشاه جمشید
که هست پایه قدرش کنیه ابناخون یعنی بولغت الغدن
صکره باء ایله داخی ایراد ایلدی تبا ابان لطفادجق که عبید جواب
دیرلر بخرا ابخوان قاصنی انکران لغتنک بوئیدر بخما ابخن
دیرنکی بری محتمل معناسنه نذروا نذرون ایجون دیمکدر نذوا نذول
صوا اندور معناسنه نذوهکر انذوهکین کاف عجمیله غصه
لو معناسنه نذوهکی انذوهکین مثله نذهکی انذهکین
مثله عبید لهفان وآشوال معناسنه نکتی انکتین بالغسل
معناسنه کشتی ایدیجیلر در نکدا انکدان کاف عجمیله قاصنی

دیلر

آبان
زبان

دیدکلری آتی قتق نواوت عبید جلیت دیرلر موثلی ابخرادر
تکتوی انکتوین یوزکدر بیت پیروزه نمای جوانکشترین
ساخته از لعل مصفا نکین یوزکه انکشترین دیدکلری باشی برمانه
نسینی اولدوغندن اولوردر سایر تفصلی انکشتری لفظنده
بیان اولنمشدر نکیوا انکیون کاف عجمیله تر سالو اجیده و بعضی
کمالدر وبعضلر ابجیلدر دیشلر ومولانا حبین واعظ الکاشفی
جواهر التفسیرنده دیرکه برقولده حضرت آدم صلی الله علیه السلام نازل
اولان صحفلکه دیدر ورقا سندرکه انده دیرلری درلو زنکلر اولوبو درلو
درلو چیچکلر معناسنه بیت شهر آراسته چون کارکه انکلیون خاصه
چون باغ شود از رخ کلها رنکین نکبا انکیان کتکو وسرکله
وسرعلم دیدکلری اوت نکیبو انکیبون یعنی مثل بوتملون
دیدی نکتا انکیان مثله نیرا انیران وینی آبلر نکراو تبخ
کون نی انیان مسخره لق ومخالف وبلان که سوزکه واترکنا
وعمکنه صنعی اولور نی فی نه در جودشی بود هرکز نه تنی
نه درقوتش بود هرکز انیان تیانی ایکلندی عبید
فارسیده داخی شایعدر وطاتی یا صدق وطانی یابق وبیوق
معناسنه کلور وریخ اوریخ بلازکه ابرکی معناسنه ور
اوزن دلاور وبهادرلره اطلاق اولنور صفتدر مرد اوزن
بیرا اوزن دیرلر مرد افکن وبیرا فکن معناسنه یعنی مرد اقتا
دنجی وینجی دیمکدر قیاس بوایدی که اوزنزن افکندن معناسنه
کلیدی اوزن امر صیغه سی اولوب بعض ترکیبلرده صفت استعمال
اولنیدی لکن خصوصیله نمان وصفادلنان انشیدلیدی حصاری
وماضی ومستقبل وحال صیغه لری انشیدلادی انوری بکرزا آهن
سای وبه بیرزه صحرا دکرای به تیرموی شکاف وبه تیغ شیر اوزن
ویخی اوسن وه حصادی فصت معناسنه نقل ایلمش هورا هورمن
ازکند بو دیمکدر نمی آن کارساز ملک سلیمان که دشمنش پنهان
نبود همیشه چوماند اهرمنی هوما هومن مثله انوری
خدنکهای شهاب اندران شب شبه کون روان چونور خرد درروان
اهرمن هرمنا هرمن مثله عنصری چنان دان که درهوش

انکیاده انکیان
انیانه ایبان

اهرمن است • همه خلق را اهرمن دشمن است • **هوا اهوان**
رخنه آهوان معناسنه **اسدی** اگر دریا بان بر ریک وسنک •
نشان سازی از حلقه خرد تنک • بروی زصد میل ره بیشتر •
بدان حلقه زآهوان بر آرند سر • **یوا ایوان** طاق بلند وپادشاهلر
اولوره دقلری مکان **فخری** زبنه سکالی پرداخت قلعه وبارو •
بوفق خویش بیاراست طارم وایوان • وسایبان که قاپیلر اوکنده
یاپرلر عامه تحریف ایدوب میوان دیرلر وطی دو چار رداق وخمار
الصحاح ایوان کسر الهمزة الصفة العظیمة ومنه ایوان کسری وجمعه
اواوین صحاح عجم صاحبی ده بکسر الهمزة دیو تصحیح ایلدی

الالف المکسورة

زد ازدن اوج اغاجی وبعضی وطی شجل قوشی فتح الفله ازده
معناسنه **ستنا اسبتان** بوزرلک یعنی **سپند اسپندان**
بوزرلک سپندان معناسنه غیری دلری اسپند لفظنده مذکوردر
سپغو اسپغوله بزرقطونا ولغه بیرعی وسکرلو بیراق
یعنی **سپیو اسپیون** مثله وتحفه سایراسامیسی اسپیوی
لفظنده مذکوردر **ستو استرون** قصر عورت وبیله
عقیم وعاقر دیرلر **شمس فخری** بدان سبب که نحول کرام هستند اند •
شده مادر آل نیز استرون • **ستغا استغانه** چوی
دبی ورنوع زبوردر عورتلر باشلرنه زینت ایدرلر **ستغا**
استغات ایرعی دکنی دیدکلری **سغو اسغوان** چچک
شکوفه معناسنه وتازه فدان **سنغو اسنغون** مثله و
قوزی قولاغی ترشه معناسنه وکلم کیبیدر اکثرک بیور ریباج
معناسنه وقضتق **یرو ایرون** بولم معناسنه **فخری** • هبه
درحق اهل هنر نکوئی کن • که جوو باب تو بیوسته کرده اند
ایدون • وشویله که معناسنه **بیت** کل بکل وشاخ بشاخ از شتاب
میشدم ایدون که شود نشو آب • **فردوسی** • کر ایدون زهینو
برآید سروشی • بباشد بیان نرو اورند وهوش • صحاح عجم صاحب
وجامع الفرس صاحب دایم **همیشه** وهردم **اسدی** اذا له ای بزرادیا ایدون
خوشی و نوشت • که باو فرخ بجای آدم است • ورورکار وشمی ولوم

وبوند با بدر معناسنه نعل ایلش ونعمتی وخدای تعالی وایدرمعنا
دده کلوردبنی لر **نیرا انیران** وبعض آببرلک اونوزنجی کونی انیرا
فتح الهمزه داخی رو ایدر واضح فتحله در **یرما ایرمان** پشیمان
معناسنه **بستما ابستمان** زردشت حکما آدیدر
بیت پیمبر براهیم کبدآ نزمان • بدش نام زردشت ابستمان
یشا ایشان ضمیر جمع غایبدر آنلار دیمکدر هم وهنّ معناسنه
فاضل محقق دقایق معانینده شویله تحقیق ایتمشلر که ایشان
ضمیر جمع غایبدر نته که بو بیتده ظاهردر **بیت** ایشان دارند
دل من ایشان دارند • ایشان که سر زلف پریشان دارند
مؤدی اولدر شان دافی ضمیر جمع غایبدر ایشانله شانک فرقی
اولدرکه ایشان ضمیر منفصلدر جمعیده شان ضمیر متصلدر جمعیده
لسان فارسیده تخاطبکده متکلم ده ضمیر متصللرینک جمعی
الفله نونله در مخاطب ایچون اولان ضمیر متصل مؤدی حرف
تادر که آخر کلمه یه لاحق اولور نته که بو بیتده واقع اولمشدر
بیت ترک دنیا کن برای آخرت • از بدن برکش لباس فاخرت
آخرنک آخرنده که تا ی تا ی تانیث در فاخرکا عرنده که تا ی
خطابدر مذکورتا ی خطاب الف ونون الحاق ایلدیکده ضمیر
جمع اولور نته که بو بیتده واقعدر **بیت** ازآزار من تان
بود دل تهی • مرادر بذیرید چون رهی • وغیرکه یا تا ی
خطابدر متصل اولور کث دیرلر متکلم ایچون اولان ضمیر
مؤدی وفی میم در که آخر کلمه یه لاحق اولور نته که بو بیتده واقع
اولمشدر **بیت** ولیکن نبینند یتم از خشم شاه • دلا
وربود در سخن بی کناه • مذکور میم متکلمه الف ونون لاحق
اولیجاق ضمیر جمع اولور نته که بو بیتده واقع اولمشدر
بیت چو آگهی تو کم ما شهر بند تقدیریم • در هدایت تو دیق
مان تو بکشایی • **یلغا ایلغان** توبرق تویریجی یعنی
فرمانده پادشاهلر القابندندر **یکا ایکان** مثلهدر
یغسا ایغسان مخالف ویلان سوزک ووعن توکم واندکه
صفتی اولور یا ایله نون ارا سنده تقدم وتاخر واردر **کیرا ایم**

ایران ... عادة الکنز ... فارسی ...
و ار ز و ... ...

اسپهان ... فارس نام شهری ... ولایت ... اصفهان ... اسپهان ... اصفهان ... ایدر ... نام ...

اینداق کسنه معتمد علیه معناسنه وقا یغوز اولان تی اینی
دیمکدر اولور اسم اشارتدر قریب ایچون عربیده کی هذا کبی
کاه اولور افاده ء معنای نقیض ایچون آخرینه بر کاف کتوررلر
اینک دیرلر معناسی بو بچز دیمکدر اولور بنا ارمان بونلر جمع صیغه
سیدر بچی ابچنین بو بکلاین

نوع اوله الالف المفتوحة

با آبان طاغ اوبان لفظندن مخففدر بر لغت یا ایلکه آخری
حروف تهجیده رو یدر غیری آدلری ابان لفظنده مسطوردر
رآ آران نعتی اما حدی تابوت دیرلر دیمش رما ارمان زحمت
ومشقت فتح الفلک ارمان معناسنه سایر اسملری ارمان لفظنده
مذکوردر رمو آرمو سعتدکه اوپرصا تمدد استعمال اولنور
سایر اسامیسی فتح الفلک اربوب لفظنده ذکر اولنمشدر سخو
استخوان کمک عظم معناسنه وچکدکه واو رسمیدر جان
وجان قافیه سنده استعمال اولنور ستوا استوان نعتی
برک ومحکم استوار معناسنه دردیمش ستو استون دیرکه
ودوکر ستون معناسنه شتر اشتربانه دوه جی اطرا
طیوتن بوغا دیکنی دیدکلری اوت غا آغان نعتی صحاح
روم صاحبی چنکلیه دلیجه ودیرلر که چکل دلیجه تنکری تعالی یه
دیرلر دیو نقل اتمش دیمش افنا ان خیزان دوشه دوده دیمکدر
اپان طاغ کوه معناسنه ورما اورمان اغاجی چوق یره دیرلر
ترکیده ده مستعملدر و زحمت ومشقت ازمان معناسنه ورن
اوزن بر صنف طائفه در اوغوتناملر اولارلر ترکیده داخی
مشهوردر وستا اوستان اوزون بنه یا پلمش اوووا بسع
معناسنه ده کلورمش نعتی ویا اویان طاغ کوه معناسنه نعتی
واوتر کوز آبی دیمش

جذ

نوع اوله الباء المفتوحة

ابز بابزن کباب دوری که شغلچه اخی دیرلر نعتی اعظم حاله
دیمی ودیبیت آنکه هست ٭ جان عدو چو بسمل ورمحش چو بابزنه
اسدی که اورا بنیزه بر او راضی ٭ چو بر بابزن مرغ بر ساختی ٭ ابابا

با

باتنکان بادنجان
بادنگان
باژون باتون

بابایان ایکنجی باء عجمیله دوه لر وقفه کونلری معناسنه وبرها یتلونسنه
اشکنا باشکنان بادنجان آوا باتون نعتی تشا نلی
طوغانلر دیرلردیمش اختز باختزنه مهره ء دیوار یا بچی
اخز باضرزنه مثله آخز باخزن مثله اخزدز باخزه
زن مثله اداشی باداشی ثواب وعوض باداشن معناسنه
ادیا بادبان کمی یلکنی شراع معناسنه وقنقتان وکوکلک تعالی
داخی دیرلر نعتی وصنوبر تاج معناسنده نقل ایتمش ادوا ادوا
مثله ادری بادرین صبا ییلی نعتی بزیر جخ بریانلی
شال قهانی ٭ رسوی قبله نیاردو زید باد برین ٭ ادزا باد
زان اکثر ییل باد وزان معناسنه بیت چو باد بزان شاد فیروزشاه
همی تاخت با ترکه ور روی چو ماه ٭ ادریس بادریس صبا ییلی
ادیبی بادپیبی قنقی صکرعی باز پسین معناسنه ادخو
بادخون واو رسمیدر ثبت ورزن قافیه سنده استعمال اولنمور
ییل کیره جکل یجره دباد کیر معناسنه تمیز هما یون وطرخوه قا
فیه سنده کتوروب بو بیتلری آنشا ایلمش بیت دشمن درکاه بو
اسحاق را ٭ دیده ودل دایم از غم بادخون ٭ کرد الحق چون سحرم
ازباد صبح ٭ بکذرد اعداش را بادخون ٭ کمالی عمر چو کونه جهد
اردست حلق ٭ باد چکونه جهد از بادخون ٭ نعتی وکذرکاه آب
وبعض لغتده ایلاق معناسنه تصحیح اولنمش وهما قوشنه ده دیرلر دیو
نقل ایتمش ادز بازون یلپره بادبیزن معناسنه ادزی
بادزین صبا ییلی بادبرین معناسنه ادفوردی بادفوردی
ذبور ییلی یالکوز فوردین داخی لغتدر بادنجا بادنجان
عامه تخفیفا بدوب بدلجان دیرلر عربیده ادنکا بادنکا
کاف عجمیله مثله ادوا بادوان یلکن بادبان معناسنه ادوبز
بادوبزن یلپره ترفصه معناسنه ادیا بادیان طوزاق اوتی
ورازیانه دیدکلری عربیده رازیانج دیرلر سایر اسامیسی شبت
لغتنده مذکوردر ارا باران یاغمور بیت باران که در لطافت
طبعش خلاف نیست ٭ در باغ لاله روید ودر شوره بوم خس ٭ فاضل نعتی
بو یله تحقیق ایتمشلرکه باران اسم جنسدر بونکه کوکدن یاغن باران دیمک

اکا صادق قدر معنای اصلیسی اعتباریله باربدندن مأخوذدر اصلا
اما خصوصیله بایغور دده علم اولمشدر کاد اولور معنای اصلیسی اعتبار
اولنور ننه ده باران دینور نته کم بو بیتده واقع اولوبدر بیت
چوازدامن ابر صیف کم شود بیابان ز باران پر از نم شود • اران
باردان بولک بایت و تاب فچان قویاجق نسنه واوده بولک
یبغاجق بیر اردسجنی بولک تاریجی و بزشنک باد سبخ معناسنه
زکی بارکی یغورصوقجا برکیلن بیری بجه جیکه دیرلر شعر
کسی چون سرطان بالوتج رود بشکتی • بسنک پشتش در بارکیی
فکن چون بکر بیت شاد بادان کرشنا سد خود • چشمه حیوان زنهر
بارکیی • نعتی و برکین کودات و قوقارصو معناسنده کلور دیشی
ازارکا بازرکان اصلده ذال ایله دارا سنده الف واردر شعرای
فصحانک اشعارنده بوکا وارد در شیخ عطار دران ساحل یکی کشتی روانه
بود • همه بر رهنت و بر بازرکان بود ازبا بازبان طغاجی
آزرکا بازرکان تاجرباززکان معناسنه ازستا بازستان
صحاح عجم صاحبی باء عجمیله تهجی ایلدی عشار معناسنه خارج وعشرالجی
ازکو بازکون کاف عجمیله ترسنه وباشی اشاغه و کیرو سنه دیکلر
آزبازن کیدبی دیوت معناسنه ازوا بازوان جبت اسبا
باسبان بکجی و نوبتجی اسانا باسانان صالح و صابر کیشی
استنا باستان باء عجمیله کرنشکان اسکی قدیم معناسنه عنوی
رسم و آیین مروت باستانی کشته بوده • در زمان تو بحمد الله که
باز آن تازه شده • امیر معزی شعر نپسندد که من نوشیروان خوانمز
تراه • ورچه کی جوان ونبود از خسروان باستانی • زانکه هست
انوردلنو داد و دین هرد و بهم • داد بی دین بود تنها دردل نوشیروانه
استوا باستوان پاسبان معناسنه اشکوباشکوه ترسنه
دیکلر باژکونه معناسنه اشی باشتی تخته واغاج اوجلری کم
تخته واغاجدن کسیلور آغنا باغبان باغ بکجیسی باغوان
مثله افرج اوجن ایاق اینکلی عنبده خلخال وحجل وخدمه
وبره دیرلر اوفجن یاوفجن بوایکی لغت یای اوفجی لفظلرندن
تعریف ایلمشلردر اکدااکا باکدامان آرزو انکلی یعنی زنادن

بری اولان کسنه باکدامنی مثله اکی باکین ازونه طاهر
معناسنه الا بالان باء عجمیله سمرد بالان باء عربیله تیرغانلر
و دهلیز که بالان اندرونی دیرلر و خیاط بالان بیرونی دیرلر
بو بیت اکی معنایه شاملدر شعر بالان نکند • و بالان چوخیمانده
بکل • وداع کرده بنا چار صنعت و بالان • الز بالزن پرواز
ایدیجی قوشی الزنی بالزنی ایزکه دینکوسی که انکچا بندت
قنا تلرکبیدر بالتوصین سختیان باصدق الیزا بالیزان
باء عجمیله بوسنانجی وباغجی اسدی سپهبد کرده ز بالیزبان • سخن
جست و بکشود کو بازبان • الکذی بالی زنی نالدزین معناسنه
الکی بالین یاصدق و باش اوجی بیت شمع بربالین و با بیرین ها
درقدح جلاب نوشین باشدت • امودام بامودان صحیح
صادقدر شیخ سعدی بوکلامنده بامداران که خاطر باز آمدی
برای نشستن عالیه آمد • واد چین صاحدر آخرنده کی الف ونون
ادات جمعدر صبحکاهانده کی کبی امتوم منتون دیرک
اوزره اولان چاردانکه اوستی اورتلمش اولا آنو بانون
مخنث و حیز اوغلاندیرلر آبان عربیده سورتین اغاجی وتمام
ناجم شده بر تراغاجلرندن بر اغاج آدیدر که خوشبوی چچکی
اولور زهرالبان دیرلر فستق کرکی کبی نخوددن بیوکجه
دانه سی اولور پسته کبی اما پسته تک ایکی بهلوسی اولیوب
انکه اوج بهلوسی اولور ترکشته طبیلر حب البان دیرلر
تعنی بعضلر ایلغون اغاجیدر دیشلر و خایه معناسنه و پهلوی
لغتنده آت معناسنه در دیشلر و حافظ و ضابط معناسنه در
کلمه آخرنده لفظبان واسط معناسن افاده ایدر نکهبان و دیوبان
کبی سایر تعنیسی جانبانه لغتنده مذکوردر اودج یا اوزنک
نعتی بای برکی معناسنه نقل ایتمش ایاورنج بایاورنج مثله
ایاق بلازکی افرنج بای اورنج مثله ابابا بابان آخر صو
اکرز باکرزن خودن واود اورنجی ای بنج برنجی ایاق
منکلی ای اورنج بای اورنج مثله آبنوا بایوان ایاقلق
ابرکی بای زن پوزونک معناسنه ایزنبا بایزوان کفیل معنا

ببر بیا ببربیان پلنکه دینلدن ببر خفتان درکه رستم بن
زال انی جنک کوننده کیردی اول کیبی کیجکد اعدا کوزنه غا
ییده کورنه بلوکور یبوردی و روایت اولنورکه اول خفتان رستمه
جنتدن کلدی العهدة علی الراوی وچست وچابک معناسنه
فاضل محقق تحقیق ایتمشلرکه ببربیان بر کیمسه‌نک آدیدرکه رستم
داستانی انی جنک کوننده کیوردی نته که فردوسینک بو
بیتندن طاهر در بیت تهمتن بپوشید ببربیان
نشست ازبر اژدهای ژیان • تهمتن رستمک القابندندر مذکور
بیتدن وهم تبادر ایدن اولدرکم اولکیم ببر دینلدن اولا
اناتونله دکلدی بلکه پلنکدر دینلدن ایدی نته که فردوسی
بو بیتلرده تصریح ایتمشدر نظم یکی جامه داشت از چرم پلنک
بپوشید ببر اندر آید بجنک • یعنی نام ببربیان خواندش •
ز خفتان وجوشن فزون داندش • یالکوز ببر ده دیرلر اول
کیبه نته که بو بیتده واقعدر بیت اگر ایران تبیره برآمد با بر
کز آمد خداوند کوپال و ببر • ببکی بجکین یاودیلر واتو غلا
کفلو طغانغان ازیجی وآکسلیجی دخکو بخکونه
چنکار قوزوکدی اولنه دیدکلری خخکو بخخکونه
مثله خکو بخکون مثله بولغتلر چنک قوز معناسنه نوله
داخی یدر دآ بدان اکا دیمکا ولوریا الصاقنه مقتضاسنجه
کمال اصفهانی • بیکنت آفتاب من ورای شاد عقل • کفتش بطنز
کادتو اکنون بدان رسید • وباء مصاحبت مقتضاسنجه اتوکله دیمک
اولور بیت بدان خدای که عقل وروان وجان بخشید • بحق
جناب رفیع توحی ندارم امید • درآ بدران ریواس کیبی براو تدر
بیلور وباء مصاحبت مقتضاسنجه بوکله دیمک اولور بدان لفظ
کیبی یالکز جمیع معناسیله اعتبار اولنور برازوا براز وان
قیتون کوتلکی درآ بدان آتوکا دستنه واکا وآتوکله معناسنه
دبارا بربازان یغمور ایله اکلن اکینه ویا یغمور ایله حاصل اولان
اکینه زبروشا بربروشان اهتمه معناسنه تعیض اکر دعوی
کنذرا بنی بنبوت • بود خورشید وماهش بربروشان • ربندی

بر

برلغون اوزک اوکی بیرامی قانه معناسنه تعیض سعادت
همچو دولت پادشده را • بوده دایم ملازم بربلندین تبیم ربهن
اور نرفتنی ای دبتی یالکوز بهمن داخی لغتدر ربه برسهن
الکی باء عجمیه نک تکانی بربهم کم اطبا بقلة الحمقا دیرلر عربیده • زجله
ترکیده سمز اوتی دیرلر بربهندن هانک فتحی وسکونی جایزدر
زجی زبجینی باء وجیم عجمیله اکری ویاخود بیچ اولی قیلی قا
تک وجانیدن خوبی جامی صفات رانیست درو یره که بر دیوار
ها برجینی • نهاد ازخار حقیقت یا بمکارده دست دهقانش •
ودیوار کناری وقالحکه دو شنورلر زجی برجینی فرا معناسنه
یعنی برزخ برزخ وبرزخ معناسنه دکلوردیشی زدی بردب چوک
معناسنه دزاکه برزاکه اکیجی حادث معناسنه وجفتجی رز
برزن محله وسوقاق یاشی واوزون محکم بیت تو درسو ا
کوده برکوی وبرزن • همه را ذعرا بر درج وبرزن اسدی
سرنویب شدزین شکن پر زدش • ز شیون زهر برزنی خاست جوش
بیت با بیمن جهانی شد آراسته • در وبام وبرزن پراز خواسته
رزو برزون ترکی آت واکدیش آت دزنی برزین
حنیفنده مصطفانیک چکین آتر دیرلرکه اتر ادلایم عربیده
ذال معجمایله در ملت ابراهیم علیه السلام بیراولنوا امکدادی
بیت به بین تاچه توان درملک اوکرد • حدیث آتش برزین
وزردشت • ودر اولوا آتشکاهدرکه طرفیا لسانده تهلیل و
تنفیض نفیح ایله اذر برزین دیو چوق ذکر اولنور تعیض خیل دار
شکستمشان یا ملبدا دل بخاک کرده بر آذر برزین • وآیندلر
که اکل اجرده اذجانی اولدر وزرشدر مجوسیلر در برزین
دیرلر و آشکاره معناسنه فاضل محقق دقائقنده دیتوی
ایتمشدرکه آذر برزین مجوسی طایفه‌سی اوده بوده براودکن آدیدرکه
که مذکور لقب ایله ملقب اولان کمسنه نسبت اولنورکه آتش
کده منی ادر بنا ایتمشدر آتش کده سنی کیم بایدیسه اودینی اکا
نسبت ایدرلر مثلا آذر کشسب مجوس طایفه‌سی دیدکلری بر
اودکه آدیدر مذکور لقب ایله ملقب اولان کمسنه نسبت اولنورکه

آتش کده سنی اول بنا ایتمشدر معنای مذکور فردوسینک بو
بیتندن ظاهردر نظم چنان دید در خواب آتش پرست • سه
آتش ببردی فروزان بدست • چو آذر گشسب و چو خرداد و مهر
فروزان بکردار گردان سپهر • برزین بنا ایتدوکی آتشکده‌در که
اوده آذر برزین اطلاق اولنور • واقعه بیت سزاوار
ابوجستن کین منم • برزم آذر تیز برزین منم • برزین ترکیبه
معنای ترکیبی سی ابرا وزرنده دیمکدر فرزین آنک معربیدر
لکن معنای ترکیبیدن نقل اولنمشدر ذکر اولان معنی لقبیدر
رسا برسان سکون را ایله آتوک گبی دیمکدر اولور فردوسی
پی پشت سام رستم گرزدار • دو فرسنگ برسان ابر بهار
برسان فتح را ایله نقش طاوس گبی اوزون قویرقلی بر قوشدر
قوتمدر وتنور معناسنه گلور بانک کسری ایله هدا فتح جایزدر
دیمش رشیاوشا برشیاوشان بالدری قره دیدکلری
اوت کوکلو بیرده قیالر اوزرنده ساج گبی بتار
شوالحناد و شوالغول و شوالجبال و شعر الجن وکزبرة البیر
وکزبره [illegible] آده دیرلر اطنافلنده موروفدر آتش پرستی
صادوشق رشتا برشتان بوکلوک و اتمک معناسنه رفد بوفندان
قارلق رفا برغاه قوزی دربیسی کوزکی رفندا برقندان
شکر کونلریکه اوایل رمضانده مستعملدر عبیدر رکل ترزا
برکرزان کوز یعنی خریف فصلی که یپراقلر دوکیلور
برگ ریزان مثله رکستوا برکستوان کاف عجمیله آت گبیمی
که چوقالدیرلر عنصری شبدیز شب بشناعته دم زاهم بر
تا منم • زانجم جواهر بافته در عیبه برکستوان • وقولاغک ایره
جکرلر رکوهاد برکوهان نوای مطرب و طوطیلر آوازی
رکی برکین اوفطبیری بای عجمیله آتشکاه معناسنه ربا بو
برما بون فیدون اوکوزینک آدیدر صاحب عیار جمالی خطیله
زاد معجمه ایله تعجیح اولنمش بولندی وبعضلر دیدیلر که فیدون بهلوانک
لقبیدر که آدی کاوه در ونقشلو جرح معناسنه بایو حریله
سوزکی آنکجیلر یعنی اکدکدن صکره اوتلر اورتلو یتیمی سنه

عبیده منلجه دیرلر م

کنان

کنان دیرلی بومیسنه تپان دیرلی عبیده معلقه دیرلر و
رای مهمله وزای معجمله برو بدر پرنه بای عجمیله اولکر یلدزی ثریا
معناسنه بیت بباغ سبز فلک باد خشمت ارگذرد • زشاخ ثور
بریزد شکوفه پرنش • کمال اصفهانی سیاست تو اگر بانگ سپه
زند • بنات نعش بهم بر فتد بسان پرن • ظاهرا بر بیرده مجتمع یدی
یلدز گورنور ایتا روایتدر که حضرت رسول صلی الله علیه وسلم اول بیر
گوردی وماهتاب یعنی و قماش اولکری ودیبای چینی و اتی تبک
معناسنه قره حصاری پرویزن معناسنه ده گلوردیمش دنا برناه
بای عجمیله الحکم الاحد یا حی رنجام برنجام قوان چکلنکز اغی که
اطنافلنی موروفدر رندو برندوده بای عجمیله دون دکل اوته
کی گون داونده کی گیجه پرندوش دنیا برنیان حریر چینیدر که
نقشلری و چرخلری واردر بالالیله اولنمشدر یا خود بیله
طوتمشدر بیت چو پرند نیلگون بر روی پوشد مرغزار •
پرنیان هفت رنگ اندر سرآرد کوهسار • وقاله والحلس حریر
وخلعت معناسنه روا بروان یعنی تماشا و گناه وجودی معنا
دیمش روستا بروستان بای عجمیله امت رمشا برمشان
مثله روشنا بروشنان مثله رونو برونوی پرندون
معناسنه روی بروین اولکر یلدزی معناسنه روی پرویز
الک منخل معناسنه صحاح عجم صاحبی ابریشیم الکی معناسنه نقل ایلدیکی
وکوزرکه ترکیده انغیدر دیرلر عنصری در وصف جلال تو بو
بیدن اندیشه • از آب تهی کردن دریاست به پرویزن • وسیلی
صامی وقلاوز معناسنه ده گلوردیمش رها برهان سوخ و شادی
رکم برهمن حکیم و زاهد هندیکه آتش پرستلردر و مطلقا حکیم معناسنه
جمعنده برهمه دیرلر رانک سکونی و هانک فتحیله و بالعکس جایزدر
حافظ مزاج دهر تبه شد درین بلا حافظ • کجاست رای حکیمی و فکر
برهمنی • اسدی دکر پاره مهمان دشمن شدی • صنم بود یکی ورا برهمنی
شدی • دکر بران که یکی برهمن پیر مرد • بر آورد ز وکردش روز زرد
رهو برهون گمراه و ازغون معناسنه دواشه منفی فرود چرخ
بحز حوادث آمد و آنه بصد هزار جهان خاد جسته از بن برهون

رهیو برهیون مثله وبوبوکدرده ریا بریان برنیان معنا
ریخوا برخوان جن دعوت ایلیجی معزم معناسنه عنوی دل
بیهوده عبیر رلعنت • شوریده جو خاطر پری خوان • زنبا برنباد
عبث وهاعوق وغصه لو نکو برنکو صولو یر و قوفارضو و بو
تاروجی واوستنکی نسنه وهوسنه نک لطیفی ورتیتی ذاتنده اولسون
ورتبد داولسونه عنوی آتش زنه وسنکر شبانان شمارا •
از اطلس افلاک دهد جرخ برنخت • زنبا برنیان بریشان
معناسنه وصوری ریو بریون اجی کسرله ایله دردوتی علت که
اطباقاتنده قوبا ودیکله مشهوردر و قوزلقان علت در دهشه
معناسنه درنعلود ظاهر اولور کاداولور که طرناغی دوشورر
وجعی غایتده شدید اولور و برکاردا ترسی عنبی آذلری بریوت
لعذند مسطوردر ژاسما بژآسمان نعمتی بوجه نکده فلکک
اوستی وآردی بی آسمان معناسنه دیمی ژاو بژاون کازر
توقامی وقاپوطی قرزی سایر آدلری بژ امند لعظند مذکوردر
ژما بژمان باوزا عجمیله غضبلی و حسنلو و پیمان معناسنه فرخی
نشسته خسرو دلشاد برسریر شهی • عدو که بخت بر کوه خفته و ژمان
ابوی همه شهزادان کارژمان شدند • بوباد ترد و ژمان شدند
ژمابو بژمایون قهدون اوکوزنیک آدیدر و بعضلر دیدیلر که
قهدون پهلوانلک لقبیدر که آدی کاوه در • شیخی توره ستمی و ژهدون
که بارکیر ترا • ز احترام بخوانند رخش و ژمایون • وتنقلو حرب
ژون بازی عجمیله وزای عجمیله سوکی دال مهمله برن معناسنه
ژیژون بازی عجمی وزا عجمیله بولوزواه ومحکه اوجی معناسنه ژوی
بژوون باوزا عجمیله جرکین ونجس ورد ار معناسنه ژهاب بژهان
وبالضم عفقه وکوکنو رشک معناسنه زربوشا بزبروشان
نعمتی امنت بربروشان معناسنه دیمی ساما بسامان زاهد بابا
بابا معناسنه ژیو بژیوه برنوع بوز فقه کمخادر و برنوع بوتو
کمحدر سابان مثلو وباننده معناسنه سیجی بسیجین دیرکه
اغاجدر که اندن یایی دوزرلر سما بسمان اوج که ایکی کسه
اوجاشورلر سیجین کیروکی و ایکندی وقتی شکو بشکون •

باء عجمیله مرد قوی و حریص و چست و زیرک کشی نعمتی وخدمت ده
جابکرده دیمش شویش دلاور بر پهلوانک آدیدر تورانیلردن
کیو بن کودرز ایران پهلوانلرینک سرآمدلرندندر انوک الینده
هلاک اولشدر فردوسی شاهنامه ده ذکر ایتمشدر • چو مانند سنان کیو
درجنگ پشن • و بر موضعک آدیدر که بیران افراسیاب اولادی
لشکرجوب کنابدنام طاغ اوکنده لاون آدلو یرده لشکر
ایرانه که طوس زرینه کفش سپهسالار ایدی شبیخون ایتدی
عجم پهلوانلرندن کیخوادا و فلانلرندن نیجه کیمسه پهلوان اول
شبیخونده هلاک اولدی فردوسی وزان لشکری کز پشن جهان بلنک
بیاورد سوی کناباد بجنک • شوت بشوت تند خو معناسنه
شیما بشمان نادم یعنی بشیمان و ندمان و سادم و نادم
دیرلر غلا بغلان بلخ نفسنده بر نوع معناسنه در کا بکان
بکوب بو یومق زیرا بکه بکمک معناسنه درا لغلیوق سابقا ایچوند
یا خود مصاحب ایچون کلمشدر لاتکین بلاتکین جاق و بوزرد عنان
تا بتان سکون لامله راوندر تخمی که حکمه بکزر بسبا بشان فتح
لام مصر ناحیه سنده بشار آغاجدر که اندن بر یاغ صرغایله
نافعدر تذوقدا لفضلا والادبا محمد بن احمد بن ایاس الحنفی
عاملهم الله بلطفه الخفی نشق الازهار فی عجایب الاقطار نام کتاب
مجموعة المزایا والآثارنده ابن عبد الحکم دن نقل ایدوب دیرلر که
مصرده ناحیهء مطریه ده بر مکان واردر که قضبان بلسان که
عامه بلسم دیرلر انده بتر دنیاده بلسان حاصل اولماز الا اول
مکانده و انده بر قویی واردر قوم نصاری غایتده تعظیم و تکریم
ایدرلر تیمنا و تبرکا غسل ایدرلر و بلسان حاصل اولوب نتیجه ویرن
الاول قویینک صوییله غیری صوایله صوارسالر اول سنه دن
یاغی حاصل اولماز مرارا تجربه اولنمشدر دیرلر بلسان مذکور یاغی
ایلتماسی زمانی کلنجه پادشاه جانبندن بر معتمد کلیه که تعیینی اولنور
تحصیل اولندقده خزانهء پادشاهیده حفظ اولنور زمان سابقده معهود
اولان دارالشفایه بعض مناسب نسنه حفاظ ایدوب بر مقدارینی عالیه
امرائه بارده ایچون ادکه پادشاهیه رئیس الاطبا اولان ویدلر ایمش •

ملوک حبشه واوزنج یاننده مذکور قویونک غایتده اعتباری واردر
شویله که جواهردن لعل ویاقوت والماس کبی غایتده اعلا سیله
وزن ایدوب آلورلر ایشی سببی بوکه زعملرنده باء عمودتیر
لرنده دهن بلساندن برشی اولوب انوکله بوغایتده لرزنده
یعنی کافرلقلری صحیح اولور زعمی جونکه دائمی سبب بوکه وقتاکه
حضرت مسیح علیه السلام بیت المقدسده ملک یهود هیرودوس
نام مطرود وملعون خوفندن والده معظمه ومکرمه لری حضرت
مریم صدیقه علیهما السلام ایله فرار اختیار ایدوب یوسف نجار
ایله مصره داخل اولدقلرنده مطریه یه نزول ایدوب مذکور
قویی یاننده. ونوبت حضرت مسیح علیه السلامک ثیابنی کیرلندی
مریم صدیقه علیها السلام ذکر اولان قویی صویله اسبابی یویوب
اول صوتی اول مکانک اطرافنه صاچوب حق سبحانه وتعالی
اول صودن بلسانی بتوروب خلق ایلدی بلسان روی زمینده
اول یره مخصوصدر فقط آخر یرده اولماز وبعضلر حضرت
عیسی علیه الصلوة والسلام اول بلسان صویله غسل ایتدردیلر
اول مکان معتبر اولوب زیارتگاه قوم نصاری در غایتده
تعظیم ایدرلر وبعضلر دیرلر که عمانقه تدمانک آثارندن اول
قویی تکالتنده برعین جاریه واردر والله اعلم **تک لکی**
منجنیق دیدکلری **لندی لندر** تابو برزازی واوکچه یی
وچوردسی **شعر** سعادت همچو دولت پادشه را ٭ بود دایم
ملازم بربلندین ٭ **تو بلون** دستارچه **بنات کهین** هفتو
رنک صغیر **شعر** تا بی نظاره جمال تو هرشب ٭ جلوه کند آسمان
بنات کهین را ٭ **بنات مهین** هفتو رنک کبیر **شعر**
تا بسحر هرشبی از پی ورد دعاشی کرده زعقد پرن سبحه
بنات مهین **نبه ذ نبه زن** حلاج **نبه ک نبه کن** مثله
نجا نجگان پیشن پیشن **نجا نجان** یعنی مثله
دبشی **نجنی بنجنی** بنجی **نخنی بنجنین** یعنی مثله دیشی
نطافلو نطافلون بش برماق دیدکلری اوت بعضلر پیغمبر
چیچکی دیدکلری بدر دیدیلر طوپلاق کبی کوکلری وار درقیضی اولانلر

مجیدر

بیشن پیشن

مجیدر حق بودرکه نطافلون پیغمبر چیچکی کلدر انغله سوخرا
دربندا فلون داخی یازیلور ویاتکس **نکا نشکان** تاوکاف
عجمیله بویوک طاس وتغار ولکن عربیده اجانه معناسنه
وکوچوک طاسی **ی** وساعت شیشه سی وبعضلر اغاج دلککی
وطشت تقاعجه یشالی **نک پنکن** یعنی زنبیل وبغدای وارز
وسائر حبوبات آکه سیجک بویوک طبق دیمه بیکون معناسنه
نکا نهان کیزلو فاضل محقق دمانی اکعا بودره بونیله تحقیق
ایتشلردرکه پنهان بادعجمیله مخفی معناسنه در مقابلی پیدادر
بادعجمیله معناسی منظهر در آشکارا که معناسی ظاهردر پیغما یوک
تام مقابلیدر کلدر نته که بو بیتدن ظاهردر **حافظ** دل میرود
زدستم صاحبدلان خدارا ٭ دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا
بیت مذکورده پنهان مقابله سنده آشکارا کلشدر فافهم
مصلحی ایچون در اصل آشکارا پنهان مقابلیدر که معناسی
خفیدر مخفی ایله خفی نک فرقی بودرکه مخفیده نیم که فعلیله اولمز
اختفا خفیله اول معتبر کلدر ظاهرله مظهرک ده فرقی بو
درکه مظهرک ظهوری غیرک فعلیله اولور ظاهرده اول معتبر
دکلدر **نبو نبون** رونده معناسنه **وق نب** بهره ونصیب
هارا بهاران یازکونلری ویاپا دیمه چیچکی واوکوز کوزی
چیچکی وکلیسا **هرکه بهمان** یاقوت سرخ آبدار و
نقش وابجد حریر **شعر** تا بود خورشید ومه برکرزمان
تا بود درکاه عیش وبهرمان ٭ پیش تیغ خسرو آفاق باد ٭
کوه وخارا برمثال بهرمان ٭ واشبو دیدکلری اوت بهرام
معناسنه **پهلوا پهلوان** دلیر وقوتلو وسپهسالار لشکر
ووسدن برمنصفکر آدیلر ٭ فاضل محقق دمانی اکعا تعریف بوندن
تحقیق ایتشلرکه پهلوان مفرد اولماتی اکلنور سپاهینک بوزه
دیدیلر نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت** کسی کو بود پهلوان جهان ٭
میان سپه در نماند نهان ٭ دیگر مقدمه پهلوان اطلاقه بو بیتلر
دن اکلنور **نظم** تو کر پهلوانی زقلب سپاه ٭ چرا آمدستی برین
رزمکاه ٭ مرا شاه دادای درفش وسپاه ٭ همان پهلوانی وتخت و کلاه

اما مقتضای تدقیق اهل نظر اولدرکه مرکبدر برجزء پهل
درکه معناسی حشم در عرب خیل وحشم دیدوکی یردر عجم سپه
وپهل دیرلر نته کیم بو بیتده واقع در بیت یکی هفته بودند
باسوکوردر • سرهفته پهل وسپه گرد کرد • برجزئیده وان
درکه اصلی پاندر بانوک واو قلبی لسان فارسیده شایعدر
بان حافظ معناسنه در پهلوانک معنای ترکیبیسی حافظ حشم
در اصلی واو ایله پهلودر علمیته نقل اولندقده مضاف الیه
تقدیم اولنوب قاعدهٔ ترکیب تغییر اولنمشدر • وبر
پهلوان داخی واردرکه بر جزئی پهلودر عرب اونی تعریب
ایدوب فهلوی دیمشلردر عجم اوکا منسوب اولان دله
پهلوی دیرلر پهلو بیتی شهردن عبارتدر نته کیم حمزهٔ
اصفهانی کتاب التنبیه نام رساله سنده تصریح ایتمشدر بو
عبارتله بعینها نقل اولنور واعلم ان کلام الفرس قدیما کان
یجری علی خمسة السنة وهی الفهلویة والدریة والفارسیة
والخوزیة والسریانیة والفارسیة قد تطلق ویراد بها ما
تعم الکل فاما الفهلویة فکان یجری بها کلام الملوک فی مجالسهم
وهی لغة منسوبة الی فهلو وهو اسم یقع علی خمسة بلدان
اصفهان والری وهمدان ونهاوند وآذربیجان برجزئی
داخی الف نوندر لسان فارسیده ادات جمعدر پهلوانان
زائد وحشو واقع اولان عبارتدرکه سوز سویلرکن هرکشی عا
دتنجه تلفظ ایدر انوری درنسبت شاهی تو همچون شده
شطرنج • نامست وحدکرهیچ نه بهمان وفلان را • بیت کد از مدح
عشقت سرآن ندارم • که گویم فلان کس فلانست • همتا
بهمتان یعنی قرد واق سوسن دینی ماه بهمن تاریخ فرس
قدیمدن وتاریخ جلالیدن برآیوک آدیدر تاریخ جلالیده متعین
اورتلرفیشی آیدر تاریخ فرسده کبیسه اعتبار اولنمادوغندن
اوتوری ایلوکیمی ده دورایله قوزیه کلینجه ایکیجی کونی چقان
که آیله کوننه آدی موافق کلسه اول آیی تمام بیرام ایدرلرو
اول کونه بهمنجه دیرلر وایکی درلو آد ویرنکه آدیله اطبا قانلده

موصوف در بردرلوسی آق اولور بهمن سپید دیرلر بردرلوسی
قزل اولور بهمن سرخ دیرلر واعلام رجالدندر جلدن بری کیانی
وسلسلهٔ ایکنجی طبقه سندن بهمن بن اسفندیار بن کشتاسب
بن لهراسب درکه اندن اول بو اسمله تسمیه اولنمش کسنه
یوغیدی بیت ساقی زمان آذر ودوران بهمن است •
چون زال زر زلال برندان آهن است • بیت دارای ملک
شیخ اویس آنکه ذکر او • منسوخ کرده قصهٔ دارا و بهمنست
لغت یونانیده بهمن نیکو نیت معناسنه در ماه بهمن باء عجمیله
ایچ عرضی معناسنه وسیله صاحبی مجازاً ایچ معناسنه ده استعمال
اولنوردیتی حافظ ددوشم ز بلبلی چه خوش آمد که می سرود •
گل گوش پهن کرده ز شاخ درخت خویش • واصل محقق دقایقی
اکمایقدده بو بیله تحقیق ایتمشلرکه لسان فارسیده شول بقعده که
عرب عرصه دیر ترک اینر دیر عجم پهن دیرلر نته که بو بیتدن ظاهردر
بیت ز سم ستوران در آن پهن دشت • زمین شش شد وآسمان
گشت هشت • مبالغه‌یله اینلو دیجک یرده عجم پهناور دیرلر
معنای مبالغه‌یی پهناده کی الف افاده ایدر تنومند دکی
مبالغه‌یی تنوده کی واو افاده ایتدوکی کبی بیت آب جیحون
با چنین پهناوری • اسب ما را تا میان آید همی • پهنلو عند
اینلو کرلازم اولدوغندن اوتوری مجازاً یعنی بر لسان
فارسیده پهن اطلاق اولنور نته که بو بیتدن ظاهردر بیت
زر را برای صورت کند سکه دار پهن • لعنت کسیکه ورا گرد نیکند
بو بیتده گرد مجازاً استعمال اولنمشدر دیوا گرد میکندرد ل
مراد شاعر جمع ایدر معناسیدر گرده‌ک معنای حقیقیسی دکرمیدر
هی بهین باء عجمیله یعنی وصحاح عجم صاحب پهنا معناسنه نقل
ایتمشلرکه اینلو وبعض معناسنه در وسیله صاحبی پهن معناسنه
دیمشکه ایچ عرضی معناسنه در تیتا پیتان طواره پنماد
ایدیجی نعلبند معناسنه یکا پیکان باء عجمیله اوق دمرنی
ی پیکی باء عجمیله غربیل وکوزرکه تخیل وطبراق الورقیل
الکه وبعضلر تخیل اوشیجک نسنه در دیدیلر طبق کبی سائر

بو نکده بکوزرسنه بما پیمان باء عجمیله عهد واوج کده اوجاش
رِ پیوسا پیوسان باء عجمیله امید لنمک پوکا پیوکان کلجی
وکونکلی

الباء المكسورة

تیا پتیان دشمن معناسنه ردو بردون آکلدی آت برج
برنجی بلازک رنجی برنجی مثله سایرا اسامیسی یا فرهنی لغتلرنده
مذکوردر دوبرون طشره بیرون لفظلرندن تخفیفا ولمشده
ستا بستان باء عجمیله اُنجک بستان باء عربیله ستدن لفظلردن
صیغه امردر آل دیمک در ووصف ترکیبی داخی استعمال اولنور
ستی بتنین آق نیلوفر هنرک بهترین هر نسنه نک ایکیسی
بیکرکی بهدان بیکوک بیجیجی نکدر هی بحبین هر نسنه نک ایوسی
باباکا بیابان اوواباری بخو بیجون بنمه بکنش دیمکدر الله تعالینک
جل وعلا ذاتنه اولکه لعله صفت ایدلر بیرام بیرامن باء عجمیله
چپک چوره جولی وانکه دامی معناسنه برامو بیرامون مثله برا
پیران باء عجمیله افراسیاب ترکک سپهسالاریدر غایتده سوکلوش
داریدی بیران باء عربیله خراب ویران معناسنه فردوسی بابادو
بیران هرتم ویره که فرخجد کیخسرو دادکه برااما بیراهان
کوکلک قمیص معناسنه حضرت خواجه نکاد قدس سره بیت
بوی بیراهان یوسف کن سکند زانکه بوینی چشم روشن میکند
براه بیراهن مثله بروز بیروزن بوکلک برو بیرون طشره
خارج معناسنه مقابلی درون درداخل معناسنه نظم درون خلوت
دل را از غیر دوست خالی کن که سلطان درد درون مجابید وخیله
حشم بیرون بز بیرزن قاری عورت برة بیرهن کوکلک
پیراهن لغتندن مخففدر بری بیرن قوقار صو بیز بیژن
باء عجمی وزاء عجمیله درواول ابن کیو بن کودرز بن کشواد در که
کیکاوس پهلوانلرندندر رستم دستان اکا قزین ویرشدر وکمرند
لغتلرده بعضی مناقب ذکر اولمشدر مثنوی درفتی کوه باکت کرآنجا
زاده نموده فتادی رستم دستان چو سابر درچه بیژن بیساما
بیسامان عاشق دیمکدر طالع معناسنه بیرو ساما بیرو سامان
مثله وجد ایدوکی ناراست واکری وپوتش واصفرا اولان کسنه
بستا

بستغا بیستغان باستان لفظنک اما دیسیدر که دشتکان معناسنه
بشا بیشان قاشکر اوتکوی که ایوجا بنیدر بشکا بیشکان
اتمه قابله معناسنه غیری ادری باراج لفظنده یازلمشدر بنی بیشنی
باء عجمیله اوکدنکی واولکه وقتی واولکلر معناسنه بکر بیکن
فیل آکک وبو بوک غلبیر بیقا بیقان بر مملکت آدیدر
بتی بیلغی نعمت سوز ویونوز معناسنه نقل ایتمک بمارزو
بیمارزون زاء عجمیله صبر دیجکی اکینه معناسنه صحاح عجم صاحب
ضبو لغتدن فا لغتمش معناسنه نقل ایلدی یارکی بیمارکین مثله
بیمارستان بیمارستاه خسته لره بیمار ایتدکلری یر دار الشفا
معناسنه بینی بینی غیری قیاسجه دیدن لفظندن صیغه امردر
کشنک غالب نظری نیه متعلق اولسه انوکله وصف ترکیبی قیلنور حال
بین ودوربین کبی بیت تا توانی هنر بینی کوش عیب بینی هنر
چندان بیند وسایر مستقبلاتی بونک اوزینه کلور بیند و
بیننده کبی بهی بهین هر نسنه نک ایوسی بهی معناسنه

الباء المضمومة

را بران تشدید راء ایله غایتده کسکون معناسنه براف
تخفیف را ایله کچدی وکچش دیمکدر ماضی معناسنه رتا برتا
صوراق دیمکدر بعضیلر الف ونون مبالغه ایچون دیدیلر
رکسو برکسون ایریابوغی روی بروی جرکنجی معناسنه
باء عربیله داخی جایزدر زما برمان باء وزاء عجمیله کوتو رشک
معناسنه وقیغولو وکه حصاری فتادلیغ معناسنه داخی کلوردی
بو تقدیرجه اضداددن اولور شتوا پشتوان باء عجمیله
ارقه ویرجک شتیبا پشتیبا قتیل اغاجی واونکی وقایبی
باغی وارقه طیاغی وهر نسنه که بر نسنه انوکله محکم اولور بیت
چه غم دیوار امت راکه باشد چون تو پشتیبان چه باک از موج
آنرا که باشد نوح کشتیبان پشتوا پشتیوان مثله پشتیو
پشتیون مثله پیزنا پیزنان بولدوا التون واقچه
فنان ایدیجی سکه زن معناسنه کرا بکران کرماینولسا نده چولک
دبنه بیرلر وترکستانده چولکه یانسه دیرلر کما بکمان غالب معنا

تنوی یلنوین قابی یروازی واوق سجاقی دائره سی یا بُیان ماندن
لغظندن صیغهٔ امردر قال دیمکده بُن مطلقا دیب قعر معناسنه در
واغاجک وسائر نسنه نک کوکنه استعمال اولنور واغاجه داخی اطلاق
اولنور مثلا خرما بن وکلبن دیرلر وسخندن ربوعدر واحمد بن اسمعیل
دیرکه هر نسنه نک آخرینه دیرلر اسدی مُبرّید بیوند خویشان ز بن •
مکو بید درویشی را بد سخن • بیت کجاهی که بخشیده باشی ز بن •
سخن را دگر باره تازه مکن • مرا با شهنشه ز بن بست جنگ • بجنگم
تو ئی آمده تیز چنگ • کنون زین پس از مردم آزرم سخن • که کیتی
تمامست • از آغاز و بن • رسانید قاصد سراسر سخن • نه سر بود
پیدا سخن را نه بن • بنجشک زبان لسان العصفور دیرلر که
اوت اللتاقاتنده معروفدر • تک بتکن انکجیلک کوکه چقار
جق اغاجلری وسایر چپا وقازمه که انوکله کوکلر چیقاررلر
وبنا آتدی بوپیله لدبر نعتی بارکاه معناسنه دردیکی وتا
بوستان اولدنهور مکاندرکه انده ریاحین وسبزه وات اولا
وکوکجک رایحه اولا بوستان لغظ مرکبدر ستان ایله بودن ستان
زمان مکان اوردتاسنده مشترکه اولان ظرف کلمه‌سیدر قوتی بیری
دیکلدر وسنیا بوستیان باء عجمیله صاوی دری وسنبوسیا
بوست سیان مثله وسنی بوستین باء عجمیله کوک که کوننه کوره
تلاقی ایچون کیلور فرّوه معناسنه • دشمنا برا بوست برکنی
دوستنا برا پوستین • بوستین باء عربیله عجیبه لک
وکنو بوقلمون برنوع صیاد جانوردر خطا مملکتنده چوق
اولور درلو درلو رنکلر کوستریر هر بر درلو صورتنر دیلدیکی کیرر
قچان بر حیوانی صید ایلمک دیلسه انوک صورتینه کیرر چونکه اول
حیوان انی همجنسی صانوب یانینه کلور طوتار آنی هلاک ایلر
کنت تا بخاره دوشنده رکه جهانی اکا بکزدرلر ودیرلرکه برجانوردر
صعده یمش ایکی درلو رنکه کیرر ودیرلرکه برقوشدر هو بار ضونیمه
طائفه برنیجه درلو موج ویرر وتازه اکنلکه دیرلرکه بیل اسلمی
درلو درلو موجلر ویرر ودرلو درلو چچکلی • وکلستانی کجا بر دیرلر
وبیدی رنکه بربرده جمع اولمه وکوکچه صرجه باره لری وعجب کلری دیکلری

بجیکان
بجکلان

که هر طرفدن باقیجی بردرلو کورینور وملوّن آدمه ورود ریاکه
تلوّنندن کنایه اولنور وچوق نسنه لره اطلاق اولنوب استعمال
اولنور وکا بُوکان باء عربیله بوزلق یخدان معناسنه بوکان
باء وکاف عجمیله اولخرده وات که ترکیم المامسوك ایچون الندنه واد
صمادلر وقوبون باغرسقی واوغلان یاتاغی رحم زهدان معناسنه
ترکدلنده تورده دیرلر شعر زنان حامله رابیم بود که پیش از وقت
دهراو بدرآید اچنه زبوکان • بولغت یابانده داخی رویدر
که آخری حرف تهجیدر و بون باء عربیله دیب قعر معناسنه بن لغتی
بونون مخففیدر نظم درختی را که کردد بسوزد • بتر بهار از شاخ
تا بون • نعتی وبر مملکت اسمیدر وانوک دینکسی وکلیسی واتلبه
کسه بو معنی ترکیده داخی مستعمله بون باء عجمیله تکلتی شعر
رفیع ونعوت بر رایت بود برحم • زجاه ردولت برکیب تو باشد بون
ویا بویان باء عجمیله پوییدن لغظندن صیغهٔ مبالغه در غایتده
بکنی دیمکدر اولور خواجه سنایی کوودی هردو در رهی پویان
وحده لاشریک له کویان • بویان باء عربیله بوییدن لغظندن صیغهٔ
مبالغه در زیاده قوقوجی نسنه وبر مملکت آدیدر وکذا بویدم
قیزجق که صندوق ایچنده ایدرلر ذبح معناسنه ایچنه قوتولوسه
قویارلر وکا بونکان اوغلان یاتاغی رحم معناسنه وکذا
بویها دران انوک آنه وقوان چچکی که اطبا برنجاسف وقیصوم
دیرلر سایر اسامیسی چنضیانا لغظنده مسطوردر واوکوزکوزی
دیرکلری هتابهتان برکتیه باخود بنچه کمنه به اتمد وکی بنه
ایتدیدی و اسناد ایتمکه دیرلر عربیدر فارسیده ده شایعدر
ماضیسی بهتیدر بهتک علیه دیرلر یعنی انوک اوزرینه یلان
سویلدی بهوت اسم مفعولیدر بهتان اولنمش وعاجز قالمش دیکدر

نوع اول التاء المفتوحة

اتاتابان بیلدرابیجی معناسنه ابستا تابستان یای فصلی ونا
تابشنان تعبدان وهم تاب لغظی جمع جمعیه ییه نضاف اولور بتب
لغظند متعدد معنالرکه ذکر اولنمیدر محللرنده قصد اونیه بتابان
اولور نظم نیست حظ وسروری وتابشان جز بکیسوی تنهای خوب وتابان

اغنتا تاغنتان ایلغنلق اغیتا تاغیتان مثله
آلا نالان یغما بو لغت اصلنده غا ترکیدر نتا تان
یعنی طیبان معناسنه نقل ایلدی تاثان مثله آتان سیوک
دیمکدر آن شمامعناسنه وکوچ وقوت واتاوان اوکدکو آلم
وبوزجلو وجرم وجنایت صوچ معناسنه بیت همام خستر را جندان
رنجان • کنه دلکر دوا وتاوان انداز د • آوتاون اوکن تمدک
طوارتوتن معناسنه یاتیان باعجبله طپراق جکیجی کسنه یاتیغ
هر ان تیا ناک درخاک وخون • ذره پاره سیرواز کون •
تزد تبوزن بالته بجی تزی تبوزین ایتر بجاغی ودبوسی
وچماق • سراز کینه برکوهه زین نهید • به تیغ ونکوز و
تبرزین دهید • ختنا تخته نان یصداغ والکجیلر
تخته سی که براوزون اغاجک ایچنی یبر بیراوبا رلر الکلی اوکه
اپجنه قویوب قوبه ایلدرلر تبیکه معناسنه تخلو تخطلون
جنک قوز جهلیو تخطبون مثله سایراسامسی تخکلوك
لفظند. مذکوردر رجا ترجان بر سینما ردلی نالوف و
معروف ملا ترجمه ایلرکسنه رخا ترخان باج وخراجدن
معاف ومسلم اولان کسنه وترخون دیدکلری سبزه دخو
ترخون معروف سبزه درکه یینور ردام تردامن نایاک
عورت واوغلان تجدعضار تواى تردامن اورا زنده توئی
چه میجوئی ازین بجای آب زدلی • رسا ترسان نوسیدنی تغظیدن
صیغه مبالغه در زیاده قورقاق دیمکدر رسایا ترسایان
کافر وجمع ترسادر رکا زکان امیر ضمادر خاتون دیمکدر
رکو ترکون ترکی قایشی فتراك معناسنه ترغا ترغان جنم
زن بادرنبود دیدکلری اوتدر طب کتابلرنده بادرنجبوید ثبت
اولمشدر رنکبی ترنکبین بعره بالی وبر معروف داروددر ٥
هوادن عاج اغاجنک اوزرینه یغار انجا ترطیب صدر و
تلیینی طبیعیچون وتحریک باه اچون استعمال ایلیه‌لر اکثرسی ماوراء
النهر اقلیمندن وخراسان ولایتندن کلور تعریب ایدوب
ترنجبین دیرلر رنیا ترنیان نونک فتحه سی کسره سی جائزدر

اغاجدن طبله کبی اوررلر چت قلبر دیدکلری وسید د ن
بونکدر ونیوه طبقی وخوان تهی معناسنه دخی نقل اولندی
وسید دطرلیان دیرلر دیا تریان مثله اوندن محففدر ترمن
زحل بطبجت ازکشته زادرچرخ آرد • بقول برطبق مه بصورت
تریان • دی ترن باترق وایوزک معناسنه تشت خوان
لکنچه وسینی کرتکن بیش اغاجی تجی تکین کاف عجمیله خاتون
وبهادر معناسنه عنصری ایشده هرباندادبر در اعلای تو • بونیتی
وپرده دار قیصر وراي وتکین • ود طره دستار ونعل کفش توبرد
حشمت دیهیم وتخت تکین را • اسدی برادشی صد وسی هزار د
ارسوان • تکینان لشکرش وما آوران • جامع الزین صاحبی و
بیش اغاجی معناسنه دخی نقل ایلمش لاتو تلاتون مرداردن بزه
ایدن کسنه مقابل تلاثوف لانفو تلافون معجب ومتکبر اولان
کسنه دزنا تخرزنان انکشتک تمی درزیان درزیلر اکنه
بیکنی تن کوده بدن معناسنه ورما توامان ایکیزلو بیت
نهی کشت ازافق طالع که پش طالع سعدش • بکرچون تواماني نشست
خورشید جهان ارا • وبرج جوزایه داخل دیر ابیت کرده زخاله
چرخ فتد عکس تیغ او • ازیکدکر جدا شود اجزای توامان •
وزری توزری ایرده کوتردکلری بچاق تبرزین معناسنه در
ها تهاه بوشی تهی معناسنه عربی آدلری تخفک لفظنده مذکور
همت تهمتن تهم ها ایله جسیم معناسنه دزیرا تهم بعرسله
تک بوبوکنه وایرینه واتوسنه دیرلر خصوصیله رستم زالک
القابندندر رستم مذکور غایتده تنا ور وجسیم ایدی

التاء الکسورة

دیا تریان بویک سید تی تنین حضرت آدم علیه السلام
شهدی باشنده برجزیره آدیدر وهوابوزنده برموضع دردیرلر
ودیه اژدها دیدکلری بویوک یلاندیرلر عنصری ازخوند
بت معنی نکادتو • تنتن آسمان تخط محور آمد • بیت
زدانیها هوای عرصه کینی • بشکل بیشه برشیر وتنین • قال الکرار
الاصفهانی فی محاضراته یکیره اکثرالناس الا ان بعضا ان تاتنین برغم

أنذا اعصارٌ فيه نارٌ تخرج من بخار الارض فلا يمرّ على شئ الا احرقه
يردا تيودان قوتوركه ايچنه اوفقو يازلر يونا تيونان
اوقلاغو عرب فرفاق دير بيما تيمهان طوكوزلان لالت
قوردندن بجكه بر بوجكدر آنز زوت دكلدى اوزرنده اولور
اوزرلرنده اچى رطوبت حاصل اولور كندو تكرقالبى شالى حركه
اولوب تمام اولدقده ايچنده بر قوره سيكك كبى نسنه ظاهر اولور
واول رطوبت اريتر آنوزلر كوكسى مرضلرنه انوكله علاج ايدرلر
مانع نسنه در
التاء المضمومه
باتپان تمان معناسنه تبا تبنان مثله تخما تخمكان بر اوتدر
انكو تخمى ديرلر جامع الوئى صاحب تخميان مثله خميا تخميان
تخمكين تخمى ختما تختميان يعنى سوق تخميانه معناسنه
وتخميان اربه وبغداى قسمندن هر تخمه اطلاق اولنور
دنش ترنغ شيرين ماى خوشندر يكدر يعنى كشنه ما ئل
كه غايتده خوشدر زكا تركان كدالر وترك لفظنك جميدر
وفا تونلره ومحبوبلره واكديلره داخى اطلاق اولنور زغو
ترغون حكم پادشاه زغا تو زغان قوال اوجى مرمنى
فتح ميله لغت خوارزمده وزبان معناسنده اون بيك عدده ديرلر
دنى هزار ديرلر معناسنه تومان لفظندن مخففه تن درياى
نظلمدن ايار آينده شام شريف دكيننه جيفا دريجى عظيم
بانقدر اولا ازلر انى قوردرلر چوق منافعى واردر زهرك
مضرتن دفع ايدر زهر ايچنه ويلان وچيان وعقرب وسائر
زهرلو حايوز صوقدوغى كمسنه يه ايچوررلر قصد وررخلاص
بولور وقودوز كلابنه وسائر زهرلو قيليچ وخنجر كبيلوكه جراحة
اورنه اوسالر زهرى كندويه چكر مضرتن دفع ايلد ولوك
يعنى كلمجى معناسنه تبا تنبان تمان وتبان معناسنه وآتوان
كوچ وقوت وقدرت وتوانستن لفظندن صيغه امر
ووصف تركيبيدر قضا توان كبى وتوانا معناسنه داخى كلور
نيخ تاد جغلدى اين چنين صورت مطبوع زبان نتوان ساخت
ورتوان ساخت چو قدتو روان نتوان ساخت فاضل محقق

دقايقنده بويله تحقيق ايتمشلركه توان كوجدر توانا كوجلودر
شكيبا ايله شكيبا زيبا ايله زيبا كبى توان خلقى اولان كوجه ديرلر
زور كه ايله آدمانه حاصل اولان كوجه ديرلر كسبه ايله حاصل
اولان كوجه صاحبنه زورمند ديرلر زورلو معناسنه حاجتمند كبى
كه معناسى حاجتلودر اولحالتكه عارضيدر اندن ادات توصيف
مندور نيازمند ودردمند كبى نيازده دردده زورا يله
حاجت كبى امور عارضه دندر اما اولحاجت كه خلقى اولا آنكه
اداتى آخركلمه ده كى الفدر بينادر بالاده توانادا اولمان
الف كبى زورا دينمدوكى كبى توانمند دينمز توانا دينور
قاعده مذكوره نك مقتضاسى اولدر محلنده تفصيل اولنمشدر ونا
توبان كورستيجل تمانى وتدهصارى وطبق كبى شاخ درختك
اورلتى برنسنه دردينى ورآ توران برمملكت وسيع آديدر
وشذا توشدان آزق قوباجق وشا توشمان توتلو وتثان
وبراى اوتماسنه ديرلر دينش ومآ تومان لغت خوارزم و
لسان معاندا اون بيك عدده ديرلر تخفيف ايدوب تمن داخى
ديرلر وكورستيجل تمانى ترتون شرق جانبنده برمملكت آديدر
وكلمجى معناسنه
نوع اوله الجيم المفتوحه
اباتما چايانان آدك اوزريشه كيلتى آدوكه چارشاخ ونك
ينباكه اكنجيلر آلتلرندلن سايراسابيوى بنجدكشت لفظنده
مسطوردر اركو چاركون تبياسم ديدكلرى داروكه الحبافقا
تلده موفقه حقيقتده جوز بوا آنكه هندينكه قشر بدر وتم اعاجى
ارمى چادين دردنجى اردب زتا روب زن سپركه جاليجى
وصف تركيبيدر وصيغه امر درسپارى يكدر امغدا جامه ان
اول ظرفدركه ايچنه اسباب قويوب آت اوكنده كوتورلر
تكا جامكان جامه دكيناسى چيقا رحمق ييرى امكا جامكى مثلد
وتتنان صو بيجحج يكدر جام بادروى ايچ طونى امجا يمى
جم عجميله سيده كه بولمعناسنه فتنجولى معناسنه دخى كلور آجانت
روح وبريده برى معناسنه وحتى طانغه سكر يابا لرى آديدر ناك
محقق دقايق اكتفايقرده بويله تدقيق ايتمشدركه جان روح هوا ايدر

جام باده روی

كه هوردیده اولور نته كم بو بیتدن ظاهردر بیت كرچه جان
زندگیست حیوانرا • زندگانى تو میدهد جانرا • حیوانه جانور
دیدكلرى بو اعتبار ایله دركه جانى واردر جانور لفظ فارسیدر
نته كم بو بیتده ظاهردر بیت هماى برسر مرغان ازان شرف
دارد • كه استخوان خورد وجانور نیازارد • تركجه ده دخى
استعمالى شایع در نته كم بو بیتده ظاهردر بیت نه صورت كیم
بازردى جانوردن • دخى جا یكده وزردى جانى واردن •
زبان فارسیده كى ور لسان عربیده كى ذو معناسنه در تركى
دلده دخى اول معناده لو ایله تعبیر ایلرلر مثلا ترك جانلودیر
عرب ذو روح دیر عجم جانور دیر جان جیم عجمیله مثله شیراز
اهلى لغتیدر آجا جانان معشوق ومعشوقه اودا جاودان
ابدى اولان نسنه صیغه ء مبالغه در اوبدا جاویدان
مثله اودكو چادبون اودكه بكره انكا بجندره دونزدوزدر
اوسه عربجه خطاف دیرلر اما جدن اونك عربجه قعوه دیرلر
باچیان اسكى قفتان چیاره معناسنه بسى جچیین
كونج وآلجى وشوكوت اغاجندن اوربلان سبد معناسنه
ب جیتن تشدید با عجمیله مثله ذوجیبین مثلا قوم حصارى
ویاد قلعنك معناسنده كاوردیدى فى جمتین ایرك قودرى
كه ایكى طرفنده بركنشدر رآمن جرامن با عجمیله حیوانات
اوتلاغى وعلفى اسدى چو حیوانیست مانده دربیابان •
زنخت بود آب وشرچرامین • رآچران زباده اوتلاغچى
ذبت زنبا چنبران طاتلو دلولوكسنه ردا جبردان در
وازه ایدنلوكه اتچه توبه قلوى طاس شملا چشملان چشم
یعنى چشمه زن ستم زر چشم زن اولمز دكبى نجمى نیشن
جیم عجمیله بیرام ودوكن وبزم عنصرى آیین عجم جشن جهان
دیده ونیوزن • بر شاد جهاندار فرى باد وهمایون • ف
چغوج قلیچ قینق قلچ باجى وبایغوشى ص كماچكمان خوارزم
لغتنده بر یوزى چوقه قفتاندر كم چكمن مثله ابحبام
بشال یوشى طرتیت دى بویعه باشى اكوتوا زستر لات وهم بود

چكنى

چكنى • كه چكنى جیم وكاف عجمیله اطلس نوعندن برنوع
قماشدر لطیف قماشدر اكثر خروسك بوینى تویلرنده استعمال
بیت خروس وار سحرخیز باش كه تا سر وتن • بتاج لعل وقباى
چكنى بیارایى • واختام شا معناسنه تماچمان چمیدن لفظندن
صیغه ء مبالغه در زیاده صالینجى دیمكدر سروجان دیرلر
یعنى ناز ایله صالینجى معناسنه بیت جمان شد سوى دولاب
آن سهى سرو • روانى رفت چون خورشید در دلو • ومجلس خاص
معناسنه هم چمن بنفشستان وباغچه ومرغزار بیت نیمه بر
صحن چمن سیر بینى جانا برنوع • بیر با نجه صالنور سروفوامام بوق
وتازه دیكلن فدان وباغچه در اغاجلر اراسنده صوصف
چكلان یولدر مى چمین سده بكل معناسنه چایین لفظندن
مخففدر بتزكرد چنبر كردن بوبون چوغى وبوغمق نزاچنبرا
یجدیجه واولغدردیكله نزاجنون صندل معناسنه ممنح
بودمجلس اوقش عنبرى حسان • بود بطبخ او هیمه عود باجندن
نزاى جندین بو قدر دیمكدر فى جنین دل قلب معناسنه وكوكل
فؤاد معناسنه وخواجه عربیده اولاد علا نیز دیرلركه داخى آبنز
رحمنده اوله ومعتود دفن اولنمش میت وكماچوكان كاف
عجمیله اولدیغى اكرى اغاج كم میداننده چابك سوارلر انكله جلوب
اوینارلر عربیده صولجان دیرلر ولاجولان فتح واو ایله میدانده
كزنش كردش ایتمك وصالنمق وسكون واو ایله شامده بر طاغ آدیدر
كما چهان بسیار معناسنه وچهیدن دن صچرایجى دیمكدر
اسدى زمنزله بنزل همى شد جهان • سبك همچو آواكوش ازدهان

الجیم المكسورة

راغما جراغدان چراغ باشنى كم چراغك خزینه در راغى جراغین
جراقیه سنا چستان لوزدركه تركیده بیلمجه وبیلجه مثل
دیرلر عربیده اذعیه دیرلر واحجیه دیرلر كمى چكلى عوردك دلاغى
كى چكیى بو نوع اطلس در نزداچنددان قوزصاق حوصله
معناسنه لمنا جهانبان جهان صاحبى دیمكدر حاصل مخبوق دهانى
اكمالندر بولیه تحقیق ایتمشلكه جهانبانندكى بان ابهم جاه ودر معناسى

جراغدان
جراغین

جینه دان
جینه دان

کوزه دیجیدر باغی کوروب کوزتدروکندن اولوری باغ بکجیسنه
باغبان دیرلر وتخم بکی کوروب کوزتدروکندن اولوری بکجی یه کشتبان
دیرلر وصحراده اولان مزرعی کوروب کورده نه دشتبان دیرلر
وصوق تماجد صوسودینی کوروب کوزتدروکندن اولوری کلّه
بان دیرلر ویلکنه بادبان دیدکلری استعاره طریقیله در بیل
کوزه دوجی شخص تشبیه اولنمشدر کورجی یر دیدبان دیمکله
بونع بو شئ واردر اولک کوز کوزه دیجی دکلله کوز خدمتنک
آلتین اولکله کوزه در نگاهبان داخی ویلکدر برشیء کوز
تکدن مراد انوکه امرنده قیام و اتمامنده اهتمام اتمکدر و بکلک
امرنده قیامی واهتمامی اولدوغندن اولوری بکجی ایله شهر بکلیجیه
پاسبان دیرلر پاسک معناسی حمایت ورعایتدر نته که بو بیتده
ظاهردر **بیت** برنست ما بی خاطر بیچارگان ونگس برما و
برخدای جهان آفرین جزا قاعدهٔ مذکوره مقتضاسنجه جهانبانک
معناسی جهانی بکجیلیه کوروب کوزتمکدر عرض بوراده حفظ
وحمایتدر نته که بو بیتده ظاهردر **بیت** کو پدرم رفت جهانبان
منم وارث اقلیم سلیمان منم **چنکیزخان** شاه شاهان
دیمکدر **نظم** نهادیم نام تو چنکیزخان ازین پس تو خودرا بجز
چینی مخوان ازان روکه معنیٔ چنکیزخان بود شاه شاهان
برسم جهان مذکور بیتدن فهم اولنور که اصل آدی تموچین ایمش
تاریخ هجرتک التی یوزه ایرشنده چنکیزخان دیدیلر **بتا**
جیغان تکلیخ و ببلیج مثل دیدکلری جیغان معناسنه عربیده
انجیه دیرلر وعجب سوز دیمکله **بلا چیلان** عناب معناسنه
نمونج زمین دست تو وزغایت سماحت شاه عقیق ولعل برآید
زشاخ نی چیلان **تیچین** بر مملکتدر آدیدر وسیعه ومشهوره
آدیدر تورکیه پروب صین دیرلر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
اطلبوا العلم ولو بالصین وانی اباهی بکم الامم یوم القیمة ولو
بالسقط من الرزق ونوکلم شکن معناسنه وطوغری راست
معناسنه وچیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبله عرق
چین وداس چین کبی **بکه دا جینه دان** قورساق حوصله معناسنه

الجیم

الجیم المضمومة

دعدا جرغوان ظرف تاکول طرخانی وچوبن بوجلی **زدا جزدا**
ابجنده جز بر طور دو بجی ظ نه دیرلر **کجغبی** ایران که بوغزن
اولور **تاجغان** شویله وابحلاین دیمکله **نباجنبان** دیرینجی
وادبنجی کدا زات معناسنه **شمغنه** مخالف ارچه که خودرا ز سنکر
می پنداشت رتابه تنی تیغش چوموم شد جنبان **بتی چنی**
تو بنه دیمکله **وآجوانی** پیکته کیشی نک معناسنه **وبا چوبانه**
قویون کودیجی **دپتره چوب زن** ایرصا عراغی **وبکی**
جو بکین بلبوق چو بجی **دبه چوب تان** اوقلاغی واز
دانه دیمکله موروفلی **وبی جوبین** اغاجدن اولان نسنه
وچونه اماله واشباع ضم وتفخیم ایله نیجه ونیته دیمکدر
کما فی مهدیی ای کل خندان که دیده ات چونست ذهجر لاله دریی
چوغنچه بخونست **چون** اماله مز و اشباع بمزوق تعلیل در
چونکه معناسنه وحرف تشبیه در کبی معناسنه فاضل محقق دمادی الحکم
ده بو بله کتحقیق اتمشدرکه چون جیم عجمیله وضمه نک اشباعی وواوک
اظهاریله لسان فارسیده استغراب اجچون در لسان عربده کیف
معناسنده در ترکیده لغه برکمسنه نک حالندن استخبار ایتملو اولسه لر
نیجه سن دیرلر عجم چونی دیر عرب کیف حالک دیر نیجه دردیجک
یرده عجم چونست دیر نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت** ز کوریه
مردم چشم نشست درخونست ببین که درطلبت حال مردمان
چونست هر نیجه دیجک یرده عجم هرچون دیر نته که بو بیتده
ظاهردر **بیت** اکر بیشی ازین بنده وافسوس کنی بیازرم مزاین
کرده هرچون کنی کیفیته اطلاع ممکن اولمایوب حقیقتندن
استفسار جایز اولمدوغندن اولوری حق تعالی حضرتنی بیچون
ایله توصیف ایدرلر ایزد بیچون دیرلر اما جیمکه جیم عجمیله اولا
ولکن ضمه سنک اشباعی وواوک اظهاری وامالهٔ لسان فارسیده
تعلیل ایچون اولور نته که بو بیتده ظاهردر **بیت** چون تمام تیغ
از دستان او چون نیم درحلقهٔ دستان او **چون اول**
نیجه معناسنه در واوک اشباعیله تلفظ اولنمق کرکدر **چون ثانی**

تعلیلا ایچوندر واو کشباع عنصر تلفظ اولنمق گرکدر لسان ترکیده
بو عبارت بعینها معنای تعلیلده استعمال اولنور بیت دیدی دلبر
شمع گبی یانه موملرین بکا • چون دل اوجندن یانمزمن یانه موملر
سی بکا • گاه اولور آخرندن نون حذف ایدرلر چو درلر بیت
فرد و آمد ز پشت بال چو باد • چو شهزاده بوسه زد بر پای شمشاد •
بلا اشباع اولان چون لعت مشترکه در تشبیه معناسنه ده گلور
نته که بو بیتده ظاهردر بیت گر خلوت ما اشبی از رخ بفروزی •
چون صبح در آفاق جهان سر بفرازم • گاه اولور آخرندن نون
حذف اولنور بیت چو مرد سخن گوی فانی شود • مرا ورا سخن عمر ثانی بود
بیت سابقده بو معنایه ده ایهام واردر بلکه اول معنانک اراده
سیله ده معنای کلام تمام اولور بنجه ایکلمیا ینی که نخچ گبی اقرانوکه
مستوی حلقه سنده • دیمکدر مقام مناسب معنادر بو معناده ایکی
معنای مناسبه تحمل کلام مذکوره زیاده لطافت ویرمشدر تشبیه
معناسنه اولان چون براسم ترکیدن جزء اولنجه واوینی حذف
ایدرلر مثلا چنان و چنین دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت
چنین است رسم جهان درشت • گهی پشت بر زین گهی زین به پشت
چنانک چنینک اصلی چون آن چون این درکه اولور اصلی
اوزره بیده استعمال اولنور چون آن دیرلر نته که بو بیتده
ظاهردر بیت مکن بد که چون آن بد بینی جزاء • نکوکار باشد
به نیکی سزا • چون این ده دیرلر نته که بو بیتده واقعدر
بیت چنین بود گیتی و چون این بود • گهش مهربانی گهش کین
بود • وناچوناه چنان معناسنه که اصلده چون آن در
اسدی سوار انتی چونان که روز نبرد • نه دریا بگردون بر آرند گرد
وکی چونین چنین معناسنه که اصلده چون این در اسدی
بچونین بیابان و ریگ روان • بپیمود بر دو بر دشت زد پهلوان
یکی جبین ابرو ایی جمی

الحاء المفتوحة

لسان فارسیده حرف حا یوقدر مرارا ذکر اولنمشدر لکن بعض ارباب
لغت کتابلرنده ایراد ایتدکلری اجلدن لازم اولدی نقل
اولنه برها جرجان دو بیت که ایچنده مرکب قورلر زهرا و هرا

انجم

انجم و فلوری کیسه سی زو خرون سرگشته و سقاد اولمیه
آنه دیرلر ترکیده لکن شنوای ونی اشعارنده چوق ذکر ایدرلر
بیت بر نفس خرون بنه اندکی رنج • تا راحت روح یابی از گنج •
هواخمدان لسان خوارزمده ذکر اسانه دیرلر زوا هزیران
تاریخ رومیده بر آیک آدیدر اوتوز کوندر کتنو آنک اون درد بچی
کونی سرطان برجنه انتقال ایدر که اول صیفدر برا چیران
سرگشته و هوشی گتمش

نوع افله للحاء المفتوحة

اذب خادین جانبی اقو خاتون ترکیده قادن دیولر و کرام
دیدکلری معززه و مکرمه و اصلزاده و محترمه عورت که تکری
وصداقی چوق اولوب اوکا قبض و بسط و حل و عقد ایکا متعلق
اولا کذا بو ونحی بحدا بجی دیرلر ارو خاروه مثله ازغا
خازغان قزان اقا خاقان ترک پادشاهنه اطلاق اولنور
عربیدر جمعی خواقین گلور بعزه داخی دیرلر نته که چین پادشا
هنه فغفور و روم پادشاهنه قیصر دیرلر بو محلده مناسب فغفور
لغظنده • بعض تفصیل واقع اولمشدر الکا فاکران
طوپراقلق و چوبکده منزه معناسنه الیو و نیو خالیو و نیو
زرده چوب آخان میر بزرگ خصوصیله تاتار پادشاهنه دیرلر
و کاروان سرای و اوطه خانه معناسنه بیت نبی آن تا زد گلبرگ
شکفته • بخان افتی هیاتی بود خفته • واو بارق خاقان معنا
وزرسی برو گفت هر تو در خان من • از این پس باشی نگهبان
من • و یالکوز خان و یالکوز مان داخی استعمال اولنور بیت
نه خان و نه مان و نه بوم و نژاد • یکی شهریاری میان بر زباد •
فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله تحقیق ایتمشلرکه خان مطلقا
منزللر انسانکه اولسون سایر حیوانکه اولسون نته که بو بیتده ظاهردر
بیت ز تیر انداز زنبورک اردو • مشبک سینه های چون خانه
زنبور • کاروان سرایه خان دیدکلری بوجهتله گندوده و طوار
منزل اولدوغی اعتباریله در و خان رئیس معناسنه در والله اعلم
بعض تفصیلی دهقان لغظنده مناسبتیله بیان اولنمش گرکدر

اما خانمان مال و ملک و طوار متصل یازیلوب بر لغت اولندی
فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلر که خانمان آسمان کبی لفظ مرکب در
وجه تسمیه ماندر بکنزیجی معناسنه ماندن دن اسم فاعلدر بر جزؤ
خان درکه معناسی آنوادر یعنی که بیان اولندی بونکله که قرار اولمش
خانمان دیرلر اوه بکزدوکندن اوتوری ترکماندخی ترکه بکز
دوکندن اوتوری ترکمان دیرلر شادمان کبی. وجه سوراددن
ظاهر اولور وآنرا خاندان اهل بیت فاضل محقق دماغ کبی
ده بویله تحقیق ایتمشلر خاندان اوکدایرمسنده. اولان قولدیدر
لرن عبید. اکا حرم دیرور وب خاتونلردن حرمه کنایت ایتدی
کلری کبی حرم خاندانه کنایت ایدرلر بیت بابدان یار کشت
همسر لوط خاندان نبوتش کم شد همسر لوط دن شیخ سعدینک
مرادی حضرت لوط علیه السلام خاتونیدر لسان فارسیده
منکوحه یه همسر دیرلر ترکیده باشی برابری خاتونجه دیرلر خاندان
دن داخی مراد اولدر اصل کلام همسر لوط بابدان یار کشت
وکم شد در طریقه اطنابه سلوک و تفنن اختیار ایدوب
بر معنیده ایکی عبارتله تعبیر ده عرض یاره مزلرله مصاحبت
ایدوب بدکارلر ایله یار اولمغله طبیعت انسانیده قوت
تأثیری بیان ایدر شیخ دیمک استر که مذکور خاتون لوط
علیه السلامک همسری ایکن حرم نبوت اولمش ایکن یعنی منبع هدایت
اولان نبوت اضافتله شرف بولمش خاندان عظیم اک ایکن
ضلالت اهلنه قوشلمغله ضال اولدی و انوک اول حالی مصاحبتک
کمالی تأثیرینه دالّ اولدی. چوا کوی قنلرید اولدی د نساز
کوز اوغری اولدی لا بد غمزه غماز بیت یا بینه کلکه اولدی تیغ
جوهردار. کودکه فایده ایدر کشی حسن جوهره انکما
خانمان یای بانوی تلاخلان حقی ولایتنه. بر بیرک
آدیدر وآنی خواهیج صوغجان ناخوان اتشجی زدا
فزان یعنی نوروز کوتینه دیرلر دینی دکذی خوک زمین
یبره سورتوب یورر برجانور چکدر زکا خرکان یا ترا جی
وزا خزان کوز فصل خریف و شهر یوماز که صیف فصلنک آخریدر

اوکد

٢٢٧

اوکده ادن سکن نجی کوندر زمیا خزمیان قندز طشاغی
که اوغلان آشی داخی دیرلر طبیبلر قاتنده. جندبیدستر دیکله
موسوم در شمی خشنی طوتی رنکلو به دیرلر و توز رنکلو که
کوکله قرایه مایل اولا و یا شیلکله مایل اولان آغلق والحاصل یاذدنک
اوله و یرکوک رنکلو طغاندرکه غایتده آوجی و شبودر که فوقندن
اولماز شهی زنبعد از ین بکشد رنگ یار شیر زیان. ازین سبب
نبرد کبک جور باز ختین. فنا خفتان کیم و بجیم اسوی
همه ترک وخفتانشان کشت چاک. وو دبخت فنجی زرد شد
چو خاک. لخا غیان چغانه بکزر بر آلتدر که اندن کوزلک
حاصل اولور بلخ ولایتنده اکا خزند وظلخان دیرلر سایر
اسامیسی خزند لغتنده مذکوردر تا دخاهی قزللغه
مایل بر سیاه مهره در جزع داخی دیرلر شمی برای طوق هرآه
هبونت. سبه از روز و شب سازد خاهی. هرآه کسته
ادستنه نثار اولنان صاچمه دیرلر. هیون محل دده
دیرلر و روایت اولنور که اول طاشک جمیع امراض مختلفه نفعی
وارد رایمسی اولدرکه صویه باتوروب بیلکوبه سوررسه لر
قزل صو چیقار صارو صو چیقان الجا تحیدر بعض مرضک
اوستنه سورمکله و بعضیسنه الجورمکله شفا اولور و بر
آدی داخی سلطان مهره در نوا خندان مبالغه آیاله کولنجی
الخندو نون کلمه آخرنده مبالغه ایچوندر ولا خولانه خصفو
نکته دیرلر بردار ودر واک خواهی باغ خونسی زدا
خزان کسه خا ایله امحدر بر اوزون کوکه هندده اولور
اندن جرخ غلغانلر و عصالر ایدرلر شاخلرندن اکثر جابر
ده اولور دایما یاغ ایچره جک اصلا اوا نمز بلا خیلان
تکبترلک ایمک یشا خبشان عفته وغم

الحاء المکسورة

زم خزمی تلا دجکر یر وآی وکوه آغیلی نعمتی و شمعدان
دمثی زما خرهان آدوکون آغیلی واخ خوانه یا وق که
قضابلر اوستنده. آت کسلر و اخستند. اوددن یاره قلری

توتمق وعربیده نا آراسته سفره یعنی اچنده طعام حاضر اولمیان
سفره دیرکه فارسیده ضم خا ایله در وخون مثلا شت رخت
زن کوزیج کیبی ودیشت خویشتن کندو وخود معناسنه
با اوا خیاوان شهر اوجندن چیقان طوغری یوله دیرلر که
اکثریا اچنده اولا ونقدر کتسه لر صو کنارندن ایرلمایه
برا اخیزران فتح خا ایله خیزران معناسنه ترا خیزران
مثلا اسدی همه دشت او توکل خیزران کتی بکسونیش بیشه
زعفران • بزا خیزان مثلا وحمله ایلدی بحی معناسنه

الخاء المضمومة

بت ختن بر مملکت اسمیدر دا اخرا خوان شهادت
بار باغی سبابه خواجه حافظ صاحب قال وخسرو شاه
خدایکان • خرشید ملک پرور سلطان دادکر و شیخه
معناسنه دا کما خدایکان لفظا مؤخردر اولو صاحب
دولت اولان کمسنه رجی خجین هکبه ردخا
خردخان طار طغان زماب وهاب خرما تاجنک اوزدکی
زمک خرمان کیسه ویانجق وآب خوان سوخ وهرسنه
که انوکه اچنده طعام آراسته اولا اکل ایدرلر واو رسیدر الف
ثابتدر اما عربیسنده خا مکسور واو مفتوح والف ثابت
استعمال اولنور جوهری صحاح اللغه ده مائده ایله خوان
اراسنده فرق بیان ایلدی اکر اچنده طعام اولماجق اولورسه
مائده دیرلر اوبیاجق اولورسه خوان دیرلر وبغتی وبا تجوید
معناسنه واکله رضند وخواننده معناسنه دیبتی وخواندن
لفظندن صیغه امردر وصف اوقی دیمک اولور رود خوت
معناسنه ووصف ترکیبیدر خوش خوان کبی کمیتلری ابو جامع
وابو الخیردر ودکی خودبین کندو کی کورجی وصف
ترکیبیدر اسم فاعل معناسنه اولور معجب ومتکبر دیمکدر
ورا خوردان بیاکی اکول معناسنه ور وزنیا خور وزبان
دسته بنده اوبونی بعض سغده خوارزم زومیان واخجه اولدی
اصح بودر که کاوغوتلرینک شنلکلری ایامنده اوسادترند
اولور

اوبوندر ورستا خوزستان سمرقند یاننده تستر شهری
وانوک توابعی بر بندر کا هدر شکرخانه در دمتوا خوستوال
اوکاق قورتخولر وخون قان دم معناسنه وبوزی قوتشی نه
داخی دیرلر ون سیاوشا خون سیاوشان ایکی فردش قانی
دیدکلری دار وکه طاش کبیدر عنصری باداز خون سیاوشان
بازه برکنند دشنه بید طبری • وددخوهن بزرجی خوتسی
که طاراغزلی برد اغز انوکله قوپارلر وکچی خوی چین
واو رسمیله عرقچین معناسنه

نوع اول الدال المفتوحة

اریرنا داربرنیان بقم اغاجی ارزنی دارزین
تکیه کاه وایت اوزومی وترکیده عوام تحریف ایدوب توزدون
دیرلر ارزنی دارزن مثلا فارسیده با ایله فا ارا سنده
تواجی وتبادل واردر استادا استاد حکایت وافسانه
آنا داشاد عطای بسیار ومطلقا احسان وبخشش غیری
ادلری داشاد لفظنده مسطوردر اشی داشن مثلا اوندن
تخمنعا اولنمشدر الدبرنا دالدبرنیان بقم اغاجی اما
دامان اتک ذیل معناسنه کم دامن مثلا آهو دا اهوک
وحشیلر دوزاغی عربیده صیالدوداخول دیرلر رافی
درافش برنوع شفتالودر آنی وطاتلو اولور را درا دران
اندہ دیمک اولور ربا دربان قاپوجی بواب معناسنه زخورته
درخورتن کندو قدر نجه دتاخ درداخن قولغان
زحمتی که هر تعلقه ده ظاهر اولور ورغا درغان ماوراء النهرده
بر شهر آدیدر دما درمان چاره وعلاج زر درزن کبره جک
ایبردخول معناسنه دوازبا درواربان دربند بکجیسی دردوازوام
مثلا رو درون ایچرو ریکا دریکان دکیزده ساکن اولانلر
ستایج دستابرنجن آل بلازکی ستارا دستاران شاکردانه
ستادخوا دستارخوان بیشکیر ستاد ستان مکر وحیله
ودبل وارقم اوسنده یاتی ورستم دستانی اصل محقق تحقیق
ایمشدرکه دستان حیله ومکر معناسنه کلور نته که بو بیتده ظاهردر

بیت بهلتی که بپهرت دهد زراه مرو • ترا که گفت که این زال ترک دستان گفت • رستمک اتاسنه که زالدر دستان دیرلر بیت مذکورده لطافت اولاعتباریله درکه زال ایله دستان بر بیرده اکلشدر فردوسی شد پیروزست فرزند سام • که شاها تشی دعقانه خواننده نام • مراد شاعر زالدر توجه معناسنه در زالکر بو معناسیله کلدوکینی معیار جمالیده شمس فخری بو بیتله بیان اتمشدر بیت بکجا به بخشش زر ملتفت شود آن کو • بکاد حمله چه رستم نبرد او وچه زال • رستمی اتاسنه نسبت ایدوب رستم دستانده دیرلر رستم زالده دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت جمال دینی ودین شاه کامکار که هست • هزار حاتم طایی هزار رستم زالی دیگر بایی کبی قاتی باشلو اولدوغی • نیلدیکا سفندیاره اوقی کورد • کندوبی کوردوکیچون مزور اولوب • رستم دستانک ایدی اوجی کور • دستانک اوغلنی کندویه نسبت ایدوب رستم دستانی دیدکلرندن کندو بجده اتاسنه نسبت ایدوب دستان سام دیرلر نته که بو بیتده واقعدر بیت نشسته آست بردست دستان سام • کربسته درحد کمش خاص وعام • حکایت وقصه معناسنه اولان دستانک اصلی داستاندر الفی حذف اولنمشدر هزاردستان دن جزء اولان دستان ده بو معنایه در مذکوردر مرکب بلبله بکزر بیر قوشدر که اکا یالکوز هزارده دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت صد هزاران کل شکفت وبانک مرغی برنخاست • عندلیبان راچه پیش آمد هزاران را چه شد • عندلیب بلبلدر مذکور قوشی بلبلک غیری اولدوغی بو بیتده ظاهردر برهان ایب صاحبی ایکیسنی فرق اتما شدر غلط ایتمشدر دست آورنج دست اورنجن الیلانکبی دست ابرنجن معناسنه عربیده شیوار واشوار وجباره وجبیره دیرلر دست بیما دست پیمان جلوه ده عروسان وامانت ازلکوع معناسنه دست تنگ دست تنگ قو برجق ساچ وانی صبیجی دیکلر دستوان ناطور معناسنه دشتبان دشتان بیابانده اکینلی وباغلر وبوستانلر بکلیان کسی شتوا دشتوان مثلا

شتیبا دشتیبان مثلا دشت سوار دشت سواران کورستان مقابر معناسنه وبادیه عرب دشت سورا دشت سوران مثلا عربی اولری شتوا لنفظنده مذکوردر غل زن دغل زن زنبارده وقلب زن که کیزلو اچه کسه وخاین وخانه دغل دیکدر دشت مغان تاتارجا بنده بر بیر آدیدر مادمان خشمه کوککی بجی وسعت ایدیجی وشکوه ذیجی فاضل محقق دقایقنده بوبله تحقیق اتمشدر که دمان صیغه وما دردکیدندن بجیدندن چان کبی پیلده صفت اولور پیل دمان دیرلر بیت نه مرد ست آن نیزدیک خردمند • که با پیل دمان بیکار جوید • نهنکه ده صفت اولور نهنک دمان دیرلر بیت نهنک دمانست اندر نبرد • هزبر زیانست درکارزار • فردوسی چو دستور باشد مرا پهلوان • شوم بیش اوچون هژبر دمان • دیگر دمان بیژن کیوچون پیل مست • یکی خنجر آبداده بدست متا دمان موافق وراز داش دمساز معناسنه دن کوب وشاد بلقدن سکرهک منوچهر جوسرو بادست سبز ودولت دایم • جو کل زیاد طرب روز وشب شکفته ودن • عربیده نون مشدد ومخففه استعمال اولنور فارسیده داخی ایکی وجهله مستعملدر ودیدن لغظندن که نازله صالنی صالنی یوریمکدر صیغه امروود ترکیبیدر بیت دبن بزرد دبی ذنی نشود • درد دین میکسیم ودردی دن • چمن وسمن قافیه سنی مستعملدر متا دندان دبش بن معناسنه وادوان بکزکسه دربدن لغظندن صیغه مبالغه در ودون بازی معناسنه متا دهان آغز دهن مثلا وادیان کبی دهین شدا آغزی متا دیدن رسم وقاعده عربیده فارسیده داخی چوق استعمال اولنور

الدال المكسورة

بیرستا دبیرستان مکتبخانه بستا دبستان مثلا دبن بوج بشی اوکسه دیرلر وبلم قوده دیرلر دبن معناسنه دکر کوه بیردرلو داخی دیکدر لستا دلستان کوکل آلیجی محبوبدن کنایتدر دلستان لغظنک تلفظنده دلوکه لاحق ستانک سیننه اولاسلاملر

دلستان دیرلر دلستان دیرلر اما کلمنا بذ. وصل جابرزدر فصلده
ننده که بو بیتده واقع اولوبدر **بیت** ایمن آبادست دل اید دوستان
جنبها وکلمنا ن ده گلستان • **لکی دلینین** طکوز بالیغی **دهقا**
ن دهقان اکینجی فاضل محقق دقایق الحقایق ده بویله تحقیق ایتمشلر
که دهقان معربدر فارسیسی دهگان در اصلی خان ده در
ترکیبی عجم ایدیجک لسان فارسیده تقدیم مضاف الیه ایدرلر
شاید بعده ۱ اقامده مطرده دکلدر مثلا شاهنشاه دیرلر اصلی
شاه شاهان در مردانشاه ایرانشاه شروانشاه ده ده
حال بویله در شاه مردان شاه ایران شاه شروان خواجه
سرای بستان سرای بوبله سرای ده دیرلر بونلرده ده مضاف الیه
تقدیم اولنمشدر لسان فارسیده خان دیش معناسنه در
مولانا سعدالدین کشاف حاشیه سنده سوره آل عمران آخرنده
تفریع ایتمشدر بو عبارتله الدهقان رئیس القریة ومقدم اصحاب
الزراعة **بیت** چو آید بخت دهقان در کرانی • دلش مایل شود
بر جنت رانی • **دهی دهین** شد آغزی دهنی معناسنه **بیا**
جنا دیباهنان ایکی یکاف عبیدر **بیادی دیابدین** ونی
آیلرینک یکرمی اوچنجی کونی **بیدی دیبدین** مثله بعضلر ربابه
لغت بو ایکی لغت مفتوحه بایله ایراد ایتمشلردر اصح کسردر
یدا دیدان ایلک قیش آیینه دیرلر **دیدبا دیدبان** کوزجی و
قراول وبجه عین وطلیعه دیرلر نعمتی وکوررکوزد دیده ور
معناسنه ده کلوردیکی **یدوا دیدوان** مثله **یکدین** ونی آیلرینک
یکرم دردنجی کونی وبودیمکده این معناسنه نتکم بدین هزبدین
قدر دیرلر عبیده کیش ومذهب معناسنه کقوله تعالی لکم دینکم
ولی دین ونو برف طرفحیح کقوله تع ولا یدینون دین الحق وشمار
معناسنه کقوله تعالی ذلک الدین القیم وپاداش معناسنه کقوله تع
مالک یوم الدین وخو وعادت معناسنه کقوله تع لیاخذ اخاه
فی دین الملک کما تدین تدان وحکم معناسنه کقوله تع ولا تاخذ
کم بهما رأفة فی دین الله وپادشاهلق **جریر** لئن حللت بجو
فی بنی اسد فی دین عمرو وحالت دوننا فدک ومهتور وموارد

ایلمک

ایلمک **قطامی** کانت نوار تدینک الادیانا • وحال معناسنه **خطل**
یادار سلمی خلا ولا اکثیما • الا ان الزان حتی تترف الدنیا
وحجت معناسنه ومتصل یاغان یغموره دیرلر وفتا دزد معناسنه
ده کلوردیمش **یوا دیوان** یارغو یری یعنی دعوی یری یاللوگ
لغتنده. یارغو دعوی معناسنه در وجمع دیودر دیولر معناسنه
یه با دیه بانه کوی کتخداسی **یهقا دیهقان** دهقان
معناسنه

الدال المضمومه

حتوز دختوزن اوکوز قیز **زوغز دروغزن** یالانجی
وفاسق وفاجر معناسنه **دیجا دزیجان** اولدرکه هر برجک
درجه لرینی اوچراوچر تقسیم ایدرلر وهر قسمنی بر یلدزه تعیین
زددا دزددان حرف زادن مکرر ایکی دال ایله کلیددان یعنی
کلید قوانی **زدن** زاء معجمه ایله وکسکون وتیز که اکثری
لرده استعمال اولورتیزسه دیرلر **ستودستون** ترکیه آنده
اوزم وانجیر قوردرلر **شم دشمن** دوستک ضدی **کادکان**
عبیدر جمعی دکاکین کلور فارسیده ده شایعدر صاتو بازار
یری وبلوط اغاجنک اوروکند. بنان قادوکم الی کلم اوجنه
یاقارلر **کوا دکوان** اورکه که عوننداو زرند. ایلک اکیوردلر
لکی دلفین بربالقدرکه دریایه دوشن اولانلری خلاص ایدر
باذن الله دیرلر بعضلر یونس بالغی دیر کلر بردر وبدیلر صحاح
عجم صاحبی ومئویه دوشوب قورتیلان بالق دیشی **دلیفن**
مثله وبوبوکه طوکوز بالیغی **دن** نشاط وسرور اید ریان
کیشی **دو برادرا دو برادران** وفرقدان دیرکلری ایکی
یلدزدرکه بر برینک یاننده. قطب شمالی حوالیسنده. بنات النعش
صغریه یاقننده اولور وسکسر دیدکلری قوش که بر تیجه ایدر
در هجزی داغده دیرلر ایکیسی برشکار اوزرینه متفق اولورلر
وبرادر دیرلر **دوچندا دوچندان** ایکی اوقدر دیمکدر ضعف
معناسنه **ودما دودمان** اولوقبیله وچوق بوی **دریکه دریی**
وقانی زیرک ودقیق بکرلوکسه لره اطلاق اولنور **دسمکا**
دو ستکان محبوب ومحبوبه دمحبوبه ایچدوکی قدح ومحبوبه ایچکی قدح

دروغ زن دروغزن

دوستکان دوستکانی

شرفن دوستکانی جمله بربادش خوردند ۰ روز عشرت دوستان
بادوستکان ۰ وشکر دوشکن مثله وشکی دوشکین نوبیده
نواج معناسنه وکا دوکان فارسیده دکان لفظندن تحرف
اولمشدر لطیفه بوصل تو چو دست دو دکان بهشت ۰ دو عالم فدا
بهر دو دکان تو ۰ وایکیشر دیمکدر وکوا دوکوان ایککلک و
دون اولکه کندو نوعنه نسبت جوهری کوتی اولا ادلو معناسنه
آدمده وغیریده استعمال اولنور شرفه مخالف ویازان ردخور
ذر دولت لت ۰ که هست آن خزانه دار بان کردون دون ۰
حاصل محصول دنیانک اکتایده بویله محصولا مشترکه دون متابلدانا
درشت که بو بیته مطاوعدر بیت همه داننداکه دانا وکرده دل
کره بسته بربی کادست کردون ۰ بیت دیکر بوایشه دانالری قیلور
جکرخون ۰ تیاحلیت قانده قالدی که تحفه بیردون ۰ هلز
هلزن طاوقجی معناسنه

نوع اوله الراء المفتوحة

آس راسن اندز دیدکلری اوت وارذج اغاجی عنغرب
نزد دانا کجا بدل باشد ۰ راسن وسیرتن وسلویداه وقوزی
قولاغی ص آفدا رافدان فرات ودجله ایرماغنک ایکیسنه
دیرلر آرال اذیلوی فخذ معناسنه وراندل لفظندن صیغه
امر و وصف ترکیبیدر آکی رانین چاغشیر واوخ وشلوار و
تمان ورشتم ص قلعه حصاری واعلام رجال لندردیمشی آذهاجیا
رادحاجیان کهکشان معناسنه که ترکیده حاجیلر یولی دیرلر
کوکده ییلدزلرک غایتده چوقلغندن آق یول کبی کورینور وصمان
اوغروسی داخی دیرلر عربیده مجره ۰ وشج النسا وام النسا معناسنه
دکی راه دیب شریعت یولی آره ن راه زن یول اورنجی
حرامی قاطع الطریق معناسنه آهو راهنون قولاغوز هادی
معناسنه سایر اسامیسی لاهنا لفظنده مذکوردر آره راهن
قزلجق اغاجی و آندز هوا رهوان یول یکجیسی وباج آلیجی
راهبان معناسنه اهیا راهیان بوبلجی ایکا رایکان اوجز
رخیص معناسنه بو ربون اوک ویریلان اجرت سفته و
ارغون

وارغون معناسنه تخی رخبین چوکا اکر بعض طبیبلر دیرلرکه
بشمش یوغردک صویدر حازو ماست دیرلر یمکه بازین شاف
ایدرلر اسهالی ایدر بعضلر دیدیلرکه مصل خراسانده یعنی خراسان
عادتنجه اولان کشکدر بعضلر دیدیلرکه ایرانی بشوردسالر قورلسه
مصل اولور کوننده قویوب قورتسالر رخبین اولور اما ایراننه
طوز قاتمق کرکه بعضلر دیدیلرکه کشک ظرفلرندن مترشح
اولان صودر که اوزرنده قاتر رخبینه اولور شمی مخالفت
زبرودت به پایه برسید ۰ که طبع بلبل دارد بنسبت رخبین
حاصلی کشدر که بوغزدن اولور تخشا رخشان بالغه
صیغه سیدر پیلدراییجی دیمک اولور تخی رخس وبالکسه
اوکندر بو معنایه عجبی آدلری بداز لفظنده مسطوردر یعنی
وفوقی ایرامه دیرلر دیمشی زآ رزان یعنی خراب وقنی وجع
رز زبا رزبان باغ بکجیسی سی دس اینچخبل معناسنه
رشک رشکن غیور معناسنه شکی رشکین مثله شی رشن
وش آیدنک اون سکزنجی کونی عنی رعنین تمان رانین
لفظندن تحریف اولمشدر عی رعنی مثله وکوزل معناسنه
قا رقان حنا وزعفران عربیده دیمش قو رقون مثله
کز رکون قصار معناسنه تما رمان سیدن لفظندن صیغه
مبالغه در غایتده اورکوجی وقورقیجی نفرت معناسنه نمرخ
تکا رمکان کافه بحیله قشغی قیلی تمائه معناسنه
موافقانت چو کیرند سخت با برضا ۰ مخالفانت بریده سر لد چون
رمکان ۰ ورنکه نکنجی ومنم رالله نویرق دبند حفاسنه
رمو آ رموان چوبان وسوبلر بخ رنخن معنی بو شنا مثی
قادرن معناسنه دردیشی نجی رنجین نعمتی صبان دیورلر
دیرلر دیمشی نکز رکزا رنکرزان بویاجیلر وغزال وقتی
نکذ رنکرزن بویاجی متباع معناسنه نکی رنکین یاسی
بایرسندر نونی تاکید اجون درزمین دکی بالینده کی
یاکی نان فارسیده برشی معمول اولدن دوفاتی ایسه مادهه
سنکراینه یا ایلم نون الحاق ایدرلر ومجموع مرکبی اولستقنه

اطلاق ایدەلر مثلا کوشەدن دوزلمشە سیهن ولوکدن
دورلشە بشمیش وآندن دوزلشە کوشتین دیرلر نتەکە
بو بیتدە ظاهردر **بیت** همیشە عادت مردم چنین است
کە در سنکین وقالب کوشتین است ° **وآروان** جان
وموضع جان **بیت** زهی عیون مردازتودیدە نوربصر
یعنی وجود بنا ازتو بردە روح وروان ° ورفتن لفظندن
صیغۀ مبالغۀ فاعلدر آقوجو واقوجو معناسنە وتیز یورر
نسنەلردە داخی استعمال اولنور وقوت معناسنە فاضل
محقق دقایق الحقایق دە منولکمنوق ابتدیلرکە روان روح
مجرد درکە انسانە مخصوصدر سائر حیوانلردە اولماز سان
عربیدە اکا نفس ناطقە دیرلر جان روح حیوانیدرکە هردیدە
اولور محلندە تفصیل ذکر اولمشدە جانلە روان اورتاسندە
اولان فرق بو بیتدە ظاهردر **بیت** سپردم تراجان ورفتم بخاک
بیردم روانرا بیزدان پاک ° روانکە جان اوزرە فضلی بو بیتدن
ظاهردر **بیت** قدچون سرو تو جانست رابکە روان ° سوبرای
سروروان شوکە فدا سازم جان ° معنای مذکوردە اشتقاقی
جاندن اولان روانکدر رفتن دن مشتق اولان روانک
معناسی مرور ایدیجیدر سرو روانلر کبی آب روانلر کبی روان
بو معنایە درجان معناسنە اولان روانکدر اشتقاقی آندندر
جوازدە معنای مرور واردر اول اعتبار ایلە جائز کوردیلر
دبیچکیر دە بجر روادار بکدیرلرکە بو بیتدە ظاهردر **بیت**
هواران سالکر دوچرخ دولاب ° کەدر دریا بجکند ازقطرۀ آب
روا داری بشیر حضرناکە ° بتو آن یک قطرە دریا راکنی خاک
رابح معناسندە کلور روان **بیت** روان داشت دین رو
بازاراو ° بجستی زبن هرکز آزاراو ° وختم معناسنە **وز**
روزن باجە وپنجرە فاضل محقق دقایق الحقایق دە بویلە
تحقیق ایتمشلرکە روزن اودە آیدنلق کیرسون اچدقلری دلوکدر
ترکی دیلدە اکا بجادیرلر نتەکە بو بیتدن ظاهردر **بیت** معنبر
شعهای مجلس افروز ° کشادەدر دل شب روزن روز **روزن**

بنجرە بوکە غیری ایدوکی بو بیتدن ظاهردر **بیت** روزن باغ
ازعکس سرخ وزرد ° بنجرهاء ساختە پرلاجورد ° **وتی روتی**
بنجرە اغاجی وباجە اغاجی **هز رهزن** یول اوروجی حرامی
معناسنە راهزن لفظندن مخففدر **تهمو رهمون** یولکوستوجی
راهمون لفظندن مخففدر کە منصف اولمشدر **الراء المکسورة**
خی رخین اوکلش وبالغ **نی رزفین** سورمە کلیدی وبعضلر
مفاصلە دیدیلر **تخ ریخی** بوشلتی تارک **تمرفی** مقام نیکخواهست
تخت شاهی ° طعام دشمن جادوی ریحین ° **بخی ریخین** صمان الکلی
وقوليي وقولاغی عربیدە عرضحیه دیرلر **براذ ریزاد** زیزیدن لفظی
صیغۀ مبالغۀ فاعلدر دوکلکراو دوکیجی معناسنە **بزی ریزی**
عابدە اوان **بیما ریسمان** ایپ حبل معناسنە **یشح دریشی**
دهن آغزدە ظاهر اولان یارالر واوچوق **یثی کو ریش کودن**
بو یوندە چیقاردغایتدە براز علتیه عربیدە خنزیر وقرمسند معنا
یم آن ریم آهن دمورتونجی **یکی ریکین** نقار دوکینە ورر رو
افسوکی ویلیدوآلودە **یم ریم** مثلا **فردوسی** کە آن ترک بد
بیشە وریمن است ° کە هم بانژاد است وهم با نشست ° **عنوی**
نقشی برادخویش دید ° روزپیدو سەازجهان ریمن °
بیت حسودست دشمن وریمن ° کیست کونیست دشمن دشمنی
الراء المضمومة
خبی رخبین پنیر صوتی وفراتارما طی نعمتی وقوری اوت
معناسنە نقل ایتمش **وتیا روبان** کروود دیدکلری جانور کە جون
ایاقلری وارد رصولردە اولور وبعضلر وقوم یا بلیغ بنی **ووکا**
رووکان کاف بجمله کوردن بقوشعی وبقوسقلر **وزبا روزبان**
چاوش وبواب کە بادشاهلر قاپوسی بکلرلر **عنصری** زحل بربام او
ارپاسبانانه ° فلک بردرکهش اردوزبانان ° **وزبا روزبان**
مثلا **وزافزو روزافزون** دعای خیر وصدقە **وثی روشنی**
آیدنلک کونورک صفتیلە روز روشن دیرلر وغیریلە داخی صفت
واقع اولور وظاهر وواضح معناسنە داخی کلور خط روشن ورای
روشن کبی **وشناسا روشناسان** اعیان شهر معناسنە **وغ روغن**

فارسیده مطلقا یاغ در اسم عامدر حیواناتدن وحبوباتدن
ونباتاتدن حاصل اولانه دیرلر عربیده حیواناتدن اولانه
سمن دیرلر حبوباتدن اولانه ونباتاتدن اولانه دهن دیرلر
وغنی روغنین بردرلو نسنه درکه یاغ اچنده بیشورلر قاتغ
لقمه سی دیمکله مشهوردر چرختمه دیرلر حقیقتده اسم عامدر مطلقا
هونسنه که یاغ اچنده بیشه اکا روغنین دیرلر و روین تعبیل
اچوندر بهر معناسنه سابق تفصیلی ولدونده مذکوردر وه
روهن پولاددن برجنسدر که غایتده معتبردر اندن قلجلر
دوزرلر جوهردار وکشکون اولور روهینا داخی دیرلر اسدی
هم از روهنی بلالک چهار • ازان اهن نعل گون تیغ چار •
وی روینه قلاوزبه عربیده موت الصبغ دیرلر و اکلک شمسی زبیم
تیغ تو بدخواه را فسرده شود • روی درید الحق بصورت
روین وی روینی توجهدن اولان نسنه لر تما بنجاقدن و
آلتلردن هرنه وار ایسه

نوع اولده الزاء المفتوحه

آزان اذان دیمک اولور لفظ ترکیده یا زبان دل دعوت که
زجنده اولان زبانی و توکتر دلنه و بوکا بکزر نه وار ایسه
اطلاق اولنور و اوده یا کلنه داخی دیرلر و زانک فتح وضم جایزدر
ودلوجه که بغدایدن آزرا کا داخی دیرلر باآن زبان ماه
اسدی بپاد دانش تو نیستمان دست رس • زبان ماه براز آغرنیست
وبس • تو زبون عاجز و ضعیف هرنه طرتعلق اولورسه نخفی
اگوصه کرد پیسی سرکشی ولی آخر • بماند در کف نیروی شهریار زبون
واسیر معناسنه آب دندان معناسنه ... وداء جمله ایله زبون
معناسنه کلور زاغ زراغن قوملوقا یرلو بیر شمس فخری زبین
سحت دیمشی و بو بیت ایراد ایتمشی بیت حسودت خسته وعریان
ولاغر • فتاده باد بر شخ و زراغن • سایرا سایسی زراغنک
لفظند • مذکوردر زجو زرجون التون رنکلی زرزی
زرد زمی کنشه هنبج زنی زرنیی قاپو کرا کی غلق دز
معناسنه و کلید یری و مطلقا کلید اماحق بودرکه بو لغت عربیه

تابندر

پابندر بعض حرف بعضنک اوزرینه تقدم اولمشدر اصلده زوربن
در وراایله فا ارا سنده تقدم وتاخر واردر ایکو جهله جایزدر شمسی
چنان زعدل تو ایمن شدست ملک جهان • که نادغست درازتا رشت
زوفن • زما زرمان غایتده پیر زنشا زرنشان التون
ادوزلمش نسنه که بچاقده وقیلجده وخنجرده وسایر حلیه ده اولور
زتوفا زرتوقان قویوق رخینک دیراکی زعفران معروف نسنه
درجمع اولسنده صابون کبی آدی زعفران دردیرلر ومنه اثمانهم
الزهعان والجادی زغا زغان نافکار و زغال معناسنه جامع
الوتی صاحب کنز دخی معناسنه نقل ایتمشی ع زغن مطلقا چیلاقی
وقوزقون جنسی مردار طوار دیرلر قی زوزب و بالعکس
کوره که قانیوار دیه قودلر قاپو دکه سی داخی دیرلر را ایله فا ارا سنده
تقدم وتاخر واردر زرفین زوزبه داخی لغتده حقیقتده فا تقدمدر
تعنی حرکات ثلاثه ایله نقل ایتمشی کا زکان راء مجمله اولسنه که
دردو رنجدن و یا خود مستلکدن کندولیه کوکرر فردوسی
سرا فراز و از تحنه کنوکان • که از درد و سختی نکردد زکان شمسی
مخالفت زرضی هست درهشد زان رو • همیشه باشد از درد و رنج
خورش زکان • تعنی حرکات ثلاثه ایله ایراد ایلدی وزلفین
وزلیفن لغت داخی حرکات ثلاثه ایله نقل ایلدی کمی دلفین قور
خوبرمک تهدید معناسنه لبیقه زلیفن مثلث فا ایله یا ارا سنده
تقدم و تاخر واردر اسدی زدودم زلیفن دهد پر فسوس •
چو نزدیک باشم شود چاپلوس • ما زمان مقدار حرکت فلک اعظم
سنین و شهور واسابیع و ایام و ساعات و درج و دقایقه قسمت
اولنور بیت زمان زمان زتو دور افکند ذما نزمرا • جدا کند
زتو دوری بصد بهانه مرا • واکنادشدن و برجا یچانده ثندن
و مهلت معناسنه عربیدر ماد نامهن دیشی دور مکا زمکان
فاسق فعلی رنکان معناسنه تمی زبی کوکه متقابل اولان یردر
وکوی دیجک بیرد یعنی زمین و آسمان دیر بیت جسته ره از جهت
تیغ عیان • فی زمی بودنه در آسمان • دیکر زمین و آسمان کاوله
ایدوب جنت کلوب یشرحی ذهنان جهان منت فافهمحی

دقائق الحقائق ده بو بابده تحقیق ایتمشلرکه لسان فارسیده زهر
صوقالغه دیرلر طراغه طبیعتی بارد اولدوغندن اوتوری زمی
دیرلر اصلی زمی در معنای ترکیبیسی زمه منسوب ایله لسان فارسیده
آخر کلمه یه لاحق اولان حرف یائک معنالری چوقدر جمله دن بریسی
معنای نسبت در ترکده نسبته اشتراک ترکی عجمه نسبتا تره ترجیحی دیرلر
اولدن نسبتی تأکید قصد ایتسالر ون یادن صکره نون زیاده ایدرلر مثلا
رنکین و سیمین دیرلر یصدوقیمه بالیئن دیرکلاری نابه شیئی اولدوغندن
اوتوردر بالاوموز باشیدر زمی اصل اوزرنده استعمال اولنور
شعر زاپوان تا بکیوان کاد می رفت • همه بر آسمان نی بر زمی رفت
دیکر خوانده بر سبزه آن زمی • خیالی بیابانی بجز خمی • دیکر
کو انما به کنجست این آدمی • دریغ این چنین کنج در زمی • زن
زای عجمله عورت معناسنه و برکسنه در که ناز و نشاطله یوزی بر
و زننده معناسنه و زدن لفظندن صیغهٔ امر حاضردر و بعض
ترکیبلرده صفت داخی استعمال اولنور نای زن و پنبه زن کبی
بلکه اداتدر رجحی معناسنه که اسملرک آخرنه لاحق اولور انوک معناسی شرینه
وفاعلنه دلالت ایدرلر دروغ زن و خشت زن کبی یالانجی و کرنجی
معناسنه فاضل محقق دقائق الحقائق ده بو بابده تحقیق ایتمشلرکه شوی
عربیده زوج معناسنه در ترکیبده زوج معناسیله رجل معناسنه فرق
ایتمزلر ایکیسنه ده ارد دیرلر لسان فارسیده زن ایکیسنده نه معنا
سنده استعمال اولنور مثلا زن و شوی دیرلر اول وقتین زن زوج
معناسنه اولور حضرت شیخ سعدینک ع مردیت بیازمای وانکه زن
کی دیدوکی کلامده زن اول معنایه در مرد و زن دیرلر اول
وقتین زن اول معنایه دکلدر بلکه لسان عربیده کی امرأه معناسنه
درشده که بو بیتده ظاهردر بیت در بن مزرع اکر مرد ست
اکو زن • کسی کندم نخورد از کشته از زن • ترکیبده لاحق اول معنا که
ایکیسنده عورت لفظنی اطلاق ایدرلر مختتم ده سطری الاستعاره
زن دیرلر بهادره زن دیدکلری کبی بیت در تنکنای معرکه هنکام
دارو کیر • بیدا شود که مرد کدامست و زن کدام • زن زا عجمله
لسان پهلویده دشت معناسنه در نازنبان انیسون خوازنخه

اکر

244

اکک چوقوری یعنی اکک و قوی معناسنده کلوردیکی زنخ
زنخ زنه عقار بدو کفتناکه تا بد شد دقاعت • نه بینم هیچ روی
جماعت • بریش آمد ز عشقت جمله حالات • کنون کشتی زنخ زنه
در کرامات • زنبستا زندبستان تفسیر صحف حضرت ابراهیم
بو لفظ اصلده زند و استا ایدی عطفله یا خود باء مصاحبتله
زنستا زندستان مثله زنوستا زندوستان مثله بو لفظ
عطفله یا خود یا ایله ثابت اولدقدن صکره واو ایله بارا اسنده
تبادل و تواخی واردر سائر تفصیلی زندستا لفظنده اولشدر
وآ زوان دل لسان معناسنه و دلوم که بعدا یکی اولور وزکی
زوردیه نوروز آیده دیرلر وکی زوبیه بوقاردکی
و بو وجه دیکلدر زنبرین معناسنه زوزی زوبیه جرجابه
زبانده آزاد درخته دیرلر سایر اسامیسی انده مسطوردر بیت
زبای الدراک که نکون کشت طری • تو کفتی که بیبل زبان یافت
کوش • اول صنفه مخصوص دکلدر بر ترتیبچی اولمیانلره ده صفت
اولور مثلا کورزبان دیرلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت
بند شیر در تلوه را خوانکاه • نکورزبان یافت بردشت راه
نخم زبانده دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت مراکر بخواهی
زشاد جهان • چه غم زبان با تو آید مدام • بحر الغرائب صا
حبنک کلاسلان اختصاصی اکلنور صنفه اوکلد زبان هیبتلو بیر
تیجیر صفتنده استعمال اولنور شیر زبان ببر زبان دیرلر
دیمشلردر اصابت اتمامشلردر اما ابو منصور اسدی زبانی خشم
آلود ایله تعبیر اتمشلر و فرهنکک بو بیتیله استشهاد ایتمشلردر
بیت برزم جد ریزد وریزد چه چیز خون عدو • بصید کیرد
و کیرد چه چیز شیر زبان • اولوکک سوزندن اختصاص لازم کلمز
بر تیجیده مستعملدر زینا زینان یعنی زیتون تعلی زیتار معناسنه
نقل ایتمش سائر تفصیلی انده اولنشدر

الزاء المكسورة

زمستا زمستان کیره کد و جوبلک کا زکان ناچار دستا
قیش فصلی فاضل محقق بو بابده تحقیق ایتدرکه قیشه زمستان دیرلر

معنای ترکیبیسی برودت زمانیدر لسان فارسیده صوغلغه زم
دیرلر قیش ایامنده کیروب اوتوراجق زیر زمینه زملک دیرلر
طپراغه طبیعتی بارد اولدیغیچون زمین دینلردر اصلی ذمه در
معنای ترکیبیسی زمه منسوبدر **جمع زمی** کوتوردم متعدد معناسنه
نوا زندان محبس **ندان تا زندان بان** زندانجی **نوانیا زندا**
نیان اهل زنداندن **کلدا زنداران** هر اردستان **نوا**
زندان بدوا زندوان مثله سائر اسامیسی زند باقی لغتلرده
مذکوردر **سا زنان** بورسیه و بودور زنه و شوله دیمکدر
هدا زهدان اوغلان یتاغی رحم معناسنه و طغاردق **هشتا**
زهشتان زیستان معناسنه **ها زهان** کشیند طوغدیغی
بیر مسقط راس معناسنه عامه فتح زا ایله تکلم ایدرلر **بیت**
با قحطار که زه مان بود مجبور افتاد • به از کوئی که کدشته زرو
زوماه وسون • **یا زیان** اصینک صنده خرال معناسنه
و دیریلیجی دیمکدر **بیا زیبان** زیبا معناسنه **بیت** فوق از هم
جود دندانست • وان چو خورشید روی زیبانست • **ور**
زمی **زیرزمین** قیشلیامنده کیروب اوتوراجق بیر **بزفو**
زیرفون بر نوع آلکه در بیشی اولان پیچ آلکه دیرلر **بری**
زیری اشاغیکی **بک زنین** قالخ سنه **ک زین** ایرشوخ
معناسنه و بونلره دیمکدر ازین لغتلرندن تخفیفا ولنمشدر
اشعارده چوق استعمال اولنور **بنا زیخان** ازینسان
لغتلرندن مخففدر **دوا زوان** دلوجه که بغدای ایچنده اولور

الزاء المضمومه

با زبان دل لسان معناسنه مخله و شمله مستعملدر **فا زفان**
مثله **وا زوان** مثله و دلوجه که بغدای ایدن آزر واو و با یکی فا بر
زبان معنالرینه فارسیده واو فا ایله ادا سنده تواحی و تبادل
واردر مرادبان اولنمشدر **کی زوبین** حربه و سپنقن و
شکونکه قصاجغنه داخی دیرلر **بیت** درخشیدن خشت و زوبین
زکرد • چو آتش پس پرده لاجورد • **ورزون** قره مصاری
اولونی دینلن **زون** زا عجمی و فتح واو ایله جرق حسته اولان

کسته

کسنه **هو زهون** آیتی اولان

نوع اول السین المفتوحه

ابا سابان نشانلو دستکلو و یولتشانی و کیو دد قلالر
و دا اوزو قوشی و صوغجق قوشی **اتکر ساتکین** بویوک طولیکه
شراب مجلسنده ایچرلر **اتکم ساتکمین** مثله **ازبا ساربان**
دوه جی **ازوا ساروان** مثله **آزز سازن** ساز چالیجی
دیمکدر **اما ساسان** اعلام رجالدندر **اقو دک ساقو دیاه**
عجم دیارنده بر نوع حلوادر **لیا سالیان** عمر معناسنه استعمال
اولنور و جمع سالدر و ییللق معناسنه **کمال اصفهانی** ماده وجود
واحتر ند هرسه بهم ابیحذای • دار مملخ ذهم جهم را سالیا نه
اما سامان یوزی یوش معناسنه بی سامان یوتمس دیمکله ولور
کمال اصفهانی وقت آنست دم راکه با سامان کردد • کار دریا بد
از کرده پنهان کردد • تمر فخری معیار جمالیده ابشتک اندازه سی
و نهی و سنور نشانه نقلا بروب بو بیتی انشا ایتمش **بیت**
جهان که بی سرو سامان بداز وقایع دهر • ز سکفت بعهد عنایت
سامان • و عقل معناسنه **شیخ سعدی** کاران آن دل که مجبوبیش
هست • نیکبخت آن سر که سامانش هست • و مجال و قدرت
معناسنه **بیت** نه منجنیق رسد بر کرش نه کشکنجیر • نه تیر
چرخ نه سامان بر شدن بودش • و آرام و صبوری و صلاح
و ده حصاری و آن و صان و نزد و بارا معناسنه داخی استعمال
اولنور دیمش **اما سان** صاغش و وزن و خو و رسم و عادت
و ادات تشبیه در کلمه نونک آخرینه لاحق اولور و بعض نسخه که
ترکیده جبه کوستر دیمکه دیرلر و کشنده طاشی حق بودر که وحد
و اعتبار معناسنه در حامل محقق دیانی احسانیده بو بیله
تحقیق ایتمشلرکه سان نوعی نسه یه دیرلر که عرب لساننده اوینک
عبارت او ساوبله تعبیر ایدرلر بر دوزنه دیدوکنه بیکسان
دیر **بیت** کو سنکر همه لحاظه باغبان بودی بی قیمت اولدی سکر
یکسان بودی آیین ایله سانکر معنالرنده مناسبت اولدوغی
اولنوری برکیو سانده دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر **بیت**

سوز واصل تمنی دقایق اکما نوده • بو بلیغ تحقیق اینمشلرکه سخن
حرف سینک فتحه سی و حرف خانک ضمه سیله مستعملدر بیت
فاتحهٔ فکرت و ختم سخن • نام خدا یست بر و ختم کن • و حرف سینک
ضمه سی و حرف خانک فتحه سیله داخی مستعملدر بیت باجا بها گفته
اند این سخن • بکن نیکوئی و بد بها فکن • معناسی سوزدر که
او کالسان عبارده کلام دیرلر لفظی یه و نفسی یه کلام ایکیسنه شامل
اولور نته که بو بیت اوکا دلالت ایدر شعر ان الکلام لفی
الفؤاد و انما • جعل اللسان علی الفؤاد دلیلا • سخن داخی و سوز
داخی ایله شاملدر هر برینه اطلاق اولنور کلام ملفوظ سخن
دیدکلری بو بیتدن ظاهردر بیت سخن بد بسخن میکند ردی توی
را • سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین کن • کلام نفسینک
منبعی دل اولدوغنه کلسان ترکیده اکا کوکل دیرلر بو بیتلرده
اشارت واردر نظم کوهکان کبی فکان سوزدر • بو کلامی
ابثیت کلان سوزدر • بو حکمتدر آدمی زاده • صدف زاد [illegible]
کوکل سوزدر • سوزده هنوز تلفظ اولنمادین سخن اطلاق
اولنوردوغی خواجه حافظک بو بیتندن ظاهردر بیت زبان کلک
تو حافظ چه شکر آن کوید • که گفته سخنت می برند دست بدست
گفته سخنک معناسی که سویلنمش دیکدر گزلکلت ایدر که
هنوز سویلنمامش داخی سوز اطلاق اولنورمش و سویلندکدن
صکره سوزه سخن گفته دیرلر داخی سویلنمادن سخن ناگفته
دیرلر نته که بو بیتدن ظاهردر بیت بسی گفته اند این سخن
درجهان • سخن گفته سیم است ناگفته زر • بیت اولیدر بیت
بگفتار بسیار کم کن شتاب • که خاموش بودن به از در دسر
گفته و ناگفته سوزک صفتیدر اما سخن گفته و سخن ناگفته
شکم صفتیدر نته که شیخ سعدینک بو بیتندن ظاهردر بیت
ناورد سخن نگفته باشد • عیب و هنرش نهفته باشد • نگفته نک
اصل ناگفته در نادن الف حذف اولنمشدر تخفیف دن اوتوری الفک
حذفی لسان فارسیده شایعدر خن آوری سخن آوزن سوزده زور
باشد و دیجی هر سوزی کاللنده ویرنده • سویلیجی یه دیرلر خنجی

ندارد جهان بر یکی سان شکیب • فرازست بیش اربس هر
نشیب • ایکیسین بیله بر بیرده دخی استعمال ایدرلر آیین و سان
دیرلر نته که بو ابیاتدن ظاهردر بیت هر آنکس چنین است
آیین و سان • مرورا بود این جهان آن جهان • بیت کنون
جمع اسباط را بیش خوان • بده آشنایی با آیین و سان • هیئت
معناسنه در سان مجازا استعمال شکل و هیئات دیمکدر
شکل و سان دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت کو بینی شتنقست
شکل و سانش • ازبرده یشام طیلسانش • سان تشبیه
مقامنده دخی استعمال اولنور نته که بو ابیاتدن ظاهردر نظم
عقل کل را بان بام شناس • نردبان پایه سوی بام حواس
بیت قلم سان سرنهش برخط تسلیم • نبشتی از خطا او نقطهٔ بیم
سان لغت مشترکه در بیلکو یه دخی سان دیرلر نته که دقیقی توک
بو بیتندن ظاهردر بیت خورشید تیغ تیز ترا آب میدهد
مریخ نوک نیزهٔ تو سان کند همی • ترکستانده سان دیرنام و نشان
دیمک برده آد و سان دیرنشان ایت دیمک برده سانلیت
دیرلر او آن ساوا هن اکه برده سی آدساون بنی
غازی ترکیده کلنترک دیرلر [illegible] قفقده دیرلر آوک ساوی
مثله و جرک آیا ساباده کولکه لک ایوا سایوان
مثله یدیجی سپدچی بابجو و انماج دیرلر کدن صکره بیرینی
باغ قلال اراجی میوه • شمس خود شاد را درباغ اتید •
ناندست از ثمر جز از سبد چینی و بیغی دیره جکر سبند •
بکنکی سبکتکین ایکی کاف مجمله اعلام رجالدندر مشهوردر
دن سلطان محمود غازینک اتاسی آدیدر و غایتده بهادر
اولان کسنه یه دیرلر وفاتی عورتنده داخی اطلاق اولنور
بستا سپستان خوش داعجلوی نسنه در [illegible] رطبه در اطلنده
کس سینه در تفصیلی [illegible] مذکوردر حبان سحبان اعلام
رجالدندر جمله دن بیری بنی و ابلدن برفصیح و بلیغ کسنه نک
آدیدر که فصاحتده ضرب المثل اولمشدر سحا ده هایم طی بکی
ختیا سختیان مشهوردباغت اولنمش کچی دریسی خ سخن

سوز

زبیده قتات ودیبوب م

سخن چین قوجی ونمام معناسنه عنصری سخن چین راز بانش
می برند وباهمه خامه را سودای مدح تو سخن چین میکند دربا
دربان شرو دیو قپو مصاح عجم صاحب رادن صکره یا ایله که
آخر حروف تهجیه در سیوم معناسنه نقل ایلدی دپایا سرپایان
دستارچه و عمامه معناسنه نقل ایتمش و بو بیت انشا ایلمش بیت
می آن نیم که دهم آبروی خود برباد برای درهم و دینار وطاق
وسرپایان وباشی اینجنسون دیو تولغه التنده کیدکلری تاقیه
که عربجه مغفر دیرلر وتولغایه بیضه دیرلر اما شاعرلر اکثر بوندکه
مغفری تولغه مقامنده استعمال ایلرلر زردوا سردوان باشین
صاره صاری بوریمک سرخجه صنور معناسنه زکی سرزمیه زکوا
سرکران آغر باشلو کسنه اکثر محبوبلرلان کسنه اطلاق اولنور
حافظ خدارا دادمن بستان ازوای مسجد مجلس که می با
دیگران خوردست وباما سرگران دارد زکودا سرکودان
حیران وسراسیمه معناسنه ترکیده صاقینغ دیرلر زکوی سرکوبی
باشی خراج زکی سرکین کاف عجمیله طوارکبی ترسی که کوده
داخی دیرلر تعریب ایلدیب سرجین وسرقین دیرلر زکی
سرکی کاف عجمیله مثله سرکیندن مخفف در سرکین کودان
اکی کاف عجمیله طوکوزلالی قوردی دیدکلری بدرایحه بوجک
جعل معناسنه زبرزه نغتی نشتر کبی یوز چیچکله وآنه زنبق
ولطف الله حلیمی بوزادرهم معناسنه تعصیه ایتمشدیو نقل ایتمش
زنکو سرنکون باشی اشاغه دیمکله منکوس معناسنه ترکیبده شر
ایله نکوندن مقدم کمتاکید بضمون ایچونله دنهب سرنهبن
تنور وچولمک زوا سروان ساربان معناسنه وجمع سروشیدلر
معناسنه سروران محبوبلرن کنایه اولنور زکم بن اوننده اوزره
واوندکی واعضادن اوجه دیدکلری عضو که شکردن دلتی
دیرلر عرب قرک دیر بو معنایه اکثر ظهمله مستعمللر نظم
سرخ وسفید شکل سرین لطیف او چون خرمن کلست که در زیر چادر
یازنبق است آنکه زناکی ونازکی لرزند. وسپید وکران وعدورست
عنی سعتین اسکینج ییازی فوسعون دانه وخرامانی

بعض

بعض نسخه ده سعوق واقع اولمش قلاکو سقلاطون برجنس
نفیس ملون قماشدر روم ولایتنده طوقنور عربیله اشعار
فارسیه ده چوق ذکر اولنور کاردو سکاروه برنوع اوزرو
تولو کربیدر کما سکبان ایت بکلیجی کوندا سکدانه دن
ایت دیشی دیدکلری شوری دیتی آزو دیشی داخی دیرلر ناب
معناسنه ماسمان قوس آیدنک یکرمی یدنجی کونی آسمان مقابلی
قرسمن پیغامبر چچکی دیدکلری آق چچک ویاسمن ویوچچه
چچکنه داخی اطلاق اولنور مکر سمندر نفتی سمندر معناسنه
نقل ایتمش ندبا سندباد برنار اغاجی دیدکلری مشهور اغاج
که بالوط اغاجی انواعندندر نکدا سنکدان قورساق حوصله
معناسنه وقوشک جکندن قارنسی قانصه معناسنه وقوشک کراغی
وطاشلق سنکستان کبی نکستا سنکستان طاشلق نکلا
سنکلاخ یوند قوشی صعود معناسنه سایر اسامیسی زرد سر
لغتنده مذکوردر نکی سنکین آغر وطاشلو فاضل محقق دقایق
الحقایق بویله تحقیق ایتمشلر که سنکینک یاسی یاء نسبتدر نونی
زائددر تاکید ایچوندر زرکینده کی یا گبی ندکی یا کبیلدر نقاده
که سنکین آغر معناسنه اولانیه که بو بیتده ظاهردر بیت
بسنک وسکونت درآرد نفس نکونت بتعجیل در خون کس
اما قجان که سنکین طاشدن دوزلش معناسنه اولانیه که بو بیتده
ظاهردر بیت زبخ کشته ثمرها همچو سیبین طبقها بر سنکین
مراحل یاینه نونک جمله سی معنای آخر ایچون موضوع اولور بر
شیئی معمول بذن دوزلش ایسه ماده سنکر اسمنه یا ایله نون
الحاق ایلرلر ومجموع حرکتی اول شیئه اطلاق ایلرلر مثلا کشدن
دوزلش سیمین وبوکدن دوزلش پشمین وانکدن دوزلش
کوشتین دیرلر بیت همیشه عادت مردم چنین که دل سنکین
وقالب کوشتین است وکران وسنکین بیانده بویله تحقیق
ایتمشلر که سنک مجازا قدر وقیمت معناسنه دخی استعمال اولنور
بیت بتن بریکجا ماکه زبوی ورنکم همچو کل ومشک نهاده سنکی
بو بیتده دخی سنک او معنایه در بیت چه خوش کفت آنکه سنک از همتش بود

که هست هست مغناطیس مقصود • سنگلین که وزنده آغر اولا نه
دیرلر مرکبدر بر جزئی سنگدر وزن معناسنه وزنی آغر کران سنگ
دیرلر نته کم بو ابیاتده واقعدر بیت تراکو سعندی ازان به بگوی
که بارگران سنگ و زنبه بگوی • بسنگ و بهنگ و بفر و بناز • سپس
دشتی بیعقوب فرزانه باز • بر جزئیده یا یله نوندر که لسان فارسیده
بر نوع ادات اتصافدر رجعی نسبت شوکتده در مثلا دنگ ایله
متصف اولانه دنگین چرکله متصف اولانه چرکین دیرلر قبیح و چرکین
دیدکلری استعاره طریقیله قبحنده مبالغه اولنمشدر سنگینک
معنای ترکیبیسی وزنلودر وزن لوکده و زنلده آغرلقدن کنا
یتدر سنگ وزن معناسنه کلدوکندن طاش معناسنده دکلودر نته
ذکر اولندی هم کی سهمگین قورقنج هم کی سهمگینه مثله هوا
سهوان بیر مملکتلر که انکه طاغلرنده قلم بیتار

السین المکسورة

پیتاسپتان بر نوع خوش قوقولی نسنه در مشک ترکمانی
دیرلر طوپیجه داغی دیرلر مولانا حلیمی بر نوع دارودر طبیبلر
اوکا الطبا الکلب دیرلر اصلده سپرستان ایدی کثرت
استعمالله تخفیف اولندی دیشی پیوا سپندان باء عجمیله
یوزرلک تخمی معناسنه که پراغز کوزدن اوتوری بخور ایدرلر
سپاسنی سپند لفظندن مسطوردر پیودا سپیودان
خردل تا ستاد ستدن لفظندن صیغه امردر آل دیمک اولور
وصف ترکیبی دردلستان نوباوستان کبی و ادات اسم مکاندر
که اسمکه آخرینه لاحق اولور و اول اسمک ترکیبنه دلالت ایلر گلستان
و لالستان و درختستان کبی و ارقاسی اوزره جالقوین بیان
ثمین زعدلقت که با این همه زورونقه بیا بخ توکید بوقت
حفته استستان فاضل محقق دعاتی اکماننده بویله کحیتی تمثال
که لسان فارسیده ستان زمانله مکانه ادرتا سنده مشترک اولان
ظرفکه اسمیدر زمان مراد اولان بیرده استعمال اولنور زمان
باره تابستان دیرلر معنای ترکیبیسی حرارت زمانیله وقتیله
زمستان دیرلر معنای ترکیبیسی برودت زمانیله و مکان مراد اولنان
بیرده

بیرده ده استعمال اولنور مثلا شهر بینه شهرستان بزار لوبینه
بزازستان طاشلوبینه سنگستان قموقلوبینه بوستان دیرلر بهار د
تابستان قبیلندن دکلدر خارستان قبیلندندر اندن تجی ستان
ظرفیت مکانیه ظرف زمان دکلدر معنای ترکیبیسی بهارستانک بهار بیرلر
لسان فارسیده بهار بیراغ دیرلر چیچکده ایکسندن اتم معنانک
اسمیدر محلنده بیان اولنوبدر دستان شتقه ستانیدندن اسم
فاعلدر معناسی آلیجیدر دستانک معنای ترکیبیسی کوکل آلیجیدر
ستانک اصلی ستانده در ترخیم اولنمشدر لسان فارسیده بو صیغه
ده ترخیم که کلمه دن بعض حروف قطعندن عبارتدر شایعدر
مثلا ماند وداند دیرلر اصللری ماننده و داننده در کاه عجید
کادستان کبی زمانله مکانه ادرتا سنده مشترک اولان ظرفک اسمیدر
خوفی و سایه تفصیل کاد لفظنده مذکوردر ستان لغت فارسیده
مطلق بیره دیرلر ستول بیره دیرلر که منشا اولا مثلا گلستان گل
بیتن بیره دیرلر نخلستان خرما بیتن بیره دیرلر کابلستان و زابلستان
دخی هندوستان کبیدر اصلنده کابلوستان و زابلوستان کبیدر واوکه
اظهارنده ثقلت اولدوغندن اوتوری حذف اولنمشدر بو محلده
مناسب بوستان لفظنده بعض تفصیل واردر دجا سرجان اندخی
دیرلر بر خبیث جانوردر که انا طوبجی ولایتنده اولور اکثر آدم اوکوره
قابرودن چقارر بیر حاء مهمله ایله اوبجاق عربیده قوردد ذئب
معناسنه اولور فاکی سغانین صنعت یدن اولان قاب قجاق کنکبیم
سکنکبین بال و شکر و سرکه ایله طبخ ایدلکلری نسنه تو ترتیب ایدوب
سکنجبین دیرلر تا سغان شکوفه نی اصلده عربیله فارسیده
شایعدر یخ سجین ایچی قوق نسنه تو سغلات اوزی
که درجبلر و در انجیله و تیو مجیلکه اوکلوند. چکوج ایله ایشلنکری
آلتنده عجب علاقه دیرلر نه تا سندبان بالوط اغاجی بارو
سیادون چوده اوتی تخمی پیتا سجستان بر ولایت آدیدر
که دستم دستانک آباعن جد زادبوملری ایدی پیتا سیقان بر
مملکت آدیدر پلا پیلان فلج ارقاسی ویکمانی دبیجاق و خنجر ارقاسی
پیم ری سیم ری باشی سرز معناسنه پیه دارو اسیه داوران

معناده سوء الحکام وهو نبتٌ یشبه الثنیخ یؤتی من الهند یعنی
بیر اوتدر شیخه بکزر هنددن کلور یه دورا سیه دوران
بی طالع وبدبخت معناسنه

السین المضمومة

تورا سُتودان قبراولان دیشی که قارننده حلوا ولمایه ودیرلر
که عاقر وعقیم معناسنه که هرکز طوغرمایه تروا ستون مثله
عنوی چون عرصهٔ روح قدس آباد تو میدارد • شیمهای ستون را
مریم صفت آبستن • تورا ستودان شنلدقه معناسنه بیت
چنین کفت این حصن جای نکوست • ستودان فرخ سیامک دروست
اسدی طوسی بو بیتده مسلمان قبری معناسنه استعمال ایلدی زیرا که سیامک
ابن هوشنک نبیره سیله کندو زماننده بالکه دیلودن نقل اولندی اما
منتخب صاحبی ومعیار جمالی صاحبی تشریحنی کافرلر قبرینه تخصیص ایدوب
اشبو بیتی انشا ایلدی بیت بکین بنده کانش هر کجا داد • باشد
جای او عنبر از ستودان • وبعضلر مطلقا کورستانه دیشلر ودیگری
نکهدارت ایکبخت از ان انجمن • ستود اندر اندر بدوهم کفن •
اسدی رهی دیر بر تیغ کسار تنک • بران ره ستودانی از خارد سنک
سایراسایلوی دشت ستوارن لغتنده یا ثلثی در تورباستوزن
طار کودیجی ویوند قوشی صعوه معناسنه تورداستوردان
آخور وامیر آخور تو ستون دیرک عمود ودعامه معناسنه دیرکمنه
قبه یه طاق بیستون دیرلر درخت معناسنده ده ستون استعمال
اولنور مجاز اسان عربیده اوزومه جز دیدکلری کبی کوه بیستون
ده کی ستون داخی اولمعنایه در ع ستون خرد برد باری بود ح
سخن سوزه دیرکه لسان عربیده کلام دیرلر وسینک فتحیله وخا نک
ضمیله داخی جایزدر بیت باجاهلی کفته اندا بنی سخن • بکن
نیکوئی وبدیها فکن • سایر تفصیلی مفتوحه بابنده ذکر اولنمشدر
رفی سُوعُبن برنوع شرنادرکه چالرلر بو بیزده ابدرلر فتح سینله
داخی جایزدر اصحح صمد ل ذر دقی سُرفین قوش بوقی ده دا شر
شرید قویاجیغ زاغت دوز سُوزن شوسکن طولدرصیغ وقوقو ع
قسنون رد سُروین اوغا شمع برفت دودش از سر دان زمان
کدتوا نهاد داغ سرشت جح برجبین وسرون فره حصاری عند

زین

زین معناسنه ده نقل ایتمش رکی سُرین مثله اولجا معناسنه
عنوی شبدیز روزکار نشدرام کسی ازانکه • داغ وفای عهد تو
میداشت برسرین • سغدان دمکو عملتی سایرآدلری بالو لغتنده
مذکوردر تاشعان بلدرجین دیدکلری قوشجغز نیاسُنبان
دکان دیکاولور سُفتن لغتنده صیغهٔ مبالغه در رواملام حاله
دندر اسدی سم اسب سنبان زمین کوه بست • کروها کوه را
کراهو شکست • ورسُوزن الله الله دیکدی ایام حرب وایام
شادیده استعمال اولنور ورنجا سوزنجان بر معروف داروادر که
دفع بلغم در ورا سُوزان یانیجی معناسنه ورسُوزن اکنه ایره
معناسنه وزندا سوزندان اکنه لک وزیا سوزبان دنیا
فایده سی وتی سوین مودف جیجک وما سومان جزوی نسعه
ولایت چینده بربیوک آدیدر وها سوهان ایکه ودوزنجی
عرب نبردر وبرا سویدان کوردستان مقبره لک معناسنه

نوع اوله الشین المفتوحة

ابورا شابوران برنوع عنایتده سحت درع در بولاد کبی
طونلی کندیه چکصورر وسکیرزی وبعض یرلرده اوکا سنیدیرلر
ابورقا شابورقان مثله اداشادان شادیدن لغتنده
صیغهٔ مبالغه بر فاعلا عنایتده سوینجی کسنه عربیده نزاره
وضلال وفرح وفارخ معناسنه سایراسامیسی شادخوار لغتنده
مذکوردر ادربا شادربان اولفسنه در که هوا ایچنده حقوب
آق عنوی اسد برآسمان برخاکه مانده • بشکل ستبر شادربان
نماید • وآی وکون آغیلی وبوبوکه زیلی که اوبوزینه ذوشرلر
ومنقش دیرم او ومنقش دوشک واولسایبان که پادشاهکی
واولو بکلرکی سرا برده لری اوزرینه طوتارلر ادروا شادروان
وفی الصحاح الروف ثیاب خضر یتخذ من المجالس الواحدة الرفوفة
وفی الثانی الرفوفة شادروان مثله اروا شاروان مثله
اسدی کت وخیمه وخرکه وشاروان • زهر کونه چندانکه صد کاروانی
ادربا شادربان نعنی مثله دیش ادکا شادکان شاد اولموش
سوینان کسنه اسدی هر آن غم کتی کآمدی نزد اوی • شد بنادکان کامرفتی بسوی

ادما شادمان مثلا سا براسا سیمی شادخوار لغتنده بند
کوردر ادوا شادوان شادیلق وسایبان شادروان معناسنه
لطیفه آنجا بکوچ بیش کسی باد شده روان ه یکه خرکه مرصع وزر
شادوان ه ارستا شارستان بویک شهرستان معناسنه
وقلعه ارتا شارطان مثله اشددا شاشدان قاوق
مثانه معناسنه اما شاهان اندازه واندام معناسنه آشان
اوغول بالی وکوجه بالی لطیفه لب شکر مذاق انکبین شان ه
نکرد خوانی از انکبین شان ه مرتبه وجهت وحال وصفت
معناسنه وبیلکو وچورک معناسنه واوکجیلر اوکول بالالرینه
اوردقلری قالب شانه دخی فرهنکده وترکیده داخی استعمال
اولنور لغتلری وضمیر جمع غایبله وشانیدن لفظندن صیغه
امر ووصف ترکیبیدر وشان عربیده التی یوز دن ابدالابدی
شان معناسنه نشان دیرلر فارسیده داخی استعمال اولنور
حاصل محقق کفتق اکثرله شان لسان فارسیده جمع غایب
ضمیریدر نته که بو بیتده ظاهردر بیت دران کوشه تا جنک بازان
افکنی ه واکرچه دالخکه شان بشکنی ه بوجمعه نوذیلکوز
حرفیدر که آخر کلمه لاحق اولور نته که بو بیتده واقع اولور
بیت باز آمد آن حیکه ندیدش فلک بخواب ه آورد آتشی که بمیرد
بنم آب ه مذکور حرف بعده لاحق اولور وغنیبی اسمه ده لاحق اولور
نته که بو بیتده واقع در بیت کنار جوینی نه هرسرو نازی ه زنخل
قامتش داده طرازی ه فعل واسمه لاحق اولور وغنیبی حرفده
لاحق اولور مثلا کنی دیرلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت
یکی جرخ داری جوتا بنده مهر ه خوشا مرکش سرو باشد سپهر
کسنک برجزی که در کشی ایله اتصالی ولیجی آخرنده کی هاء
غیر ملفوظ که حرف اصلیدر کلمه در ساقط اولور انددا شاندان
طوانلق اندوا شاندوان مثله اوی شاوی چوق سنه
وینه چوراغی بومعنی ای شاهی چوبانلر دودکی آهنشاهی
طوغانلردن برصفت در غاینده قوتلو واقدامی قوشله بیت
ذوبط باز تیز آهنک میزد بقصد کبک شاهین چنک میزد

وترازو وعود ترازو عنصری چه کونه برکشد بدخواه بی وزن ترا
کدون ه چو دارد ربزدست خلق چون شاهین ترازو ه ایا شایان
حلال ومباح معناسنه حقیقتده شایستن لفظندن صیغه مبالغه
فاعلدر واو تعزز ایش شایار معناسنه ایکا شایکان کاف تحلیلیه
اصلیه شاهکان ابری بعنی پادشاهلر لایق ومناسب دیمک اولور
که کثرتدن کنایه اولنور بومعنای کلی مقتضاسنجه انواع معانلرده
درلودرلو معنالره حامل اولور مثلا کنج شایکان دیرلر پادشاهلره
لایق خزینه دیمک اولور رشیدی ابیات برصنایع دوشیرده بنسبت
بی شایکان ولیکن به از کنج شایکان ه عنصری چو کنج نامه مدح
تو در زبان راندم ه امید من طمع از کنج شایکان برداشت ه وشاعرلر
که قافیه شایکان دیرلر اکثرالعتق ولغلی قافیه سنده دیرلر بومضایه
بنسبت اولنور عنصری کرچه عیب نیکر باشد شایکان در قافیه
شایکانی فدا کرمن کوم در وعیبی مدان ه زانکه آن قلکت مرا باشد
که بنهم کر خوهم ه کنج بادآورد معنی درحروف شایکان ه واجرتسز
معنت ایش کارسخره معناسنه ع مزهای درویش را شایکان
برکشی شب روشنه وصلت کیجه سی بتاشبنمان جامه
خواب وتا بغانه که قیش اوینه دیرلر بنکوشبخون دون تصقولی
شنق دیمان ع شخی یعنی بهجور عقده وتملو وعقلو
معناسنه دده کلوردیش راشوان چاغلک دیکله اکثر صوحه
استعمال اولنور آق چاغلاک بر صوآ دیلر ع آب روان شوان
نهسنه صفا بخش دل کبشربین سروجنبلرنده قطران
اغاجیدر بر نمار یعون دیرکلری سهله داکه واقع بلهمرانده
متولد اولور جام اغاجه بکرز وحاصل توزتلری کبی توزقلری اولور
تکه ولایتلده چوق اولور وحیدوالاتنغا بردرلو سرشی داخی
اولورکه دکنلو اولور وازدی یشی کبی میوه سی اولور ککز شورنده
عودتکر فرجی رنکی شرمکه اودلو دیمکدر تغا شغاده مولوبال
کرتا شکرسان اکنج سبز مهمل ابله اوغول بالی وشکرکبی دیمکله
شکرشان الکی شنبه بجعله مثله لاکی شلابین مبهوم وکوان جاندو
آلوده معناسنه تا شمان فغانه ایوب اکخوی اعلاکی کیم

تخیب معناسنه شخوخ زغاغ لو موافق بود همیشه طرب • زغنج لو مخالف بود همارة شمان • مع آیزا شمایزان اویارلق چراغ واویاراجق چراغ معناسنه معقدا شمغندان چرک و چرکین خوبلو وردار وبورسوز بوزلو واوهالی عورت هدشا شهدشان کوچ بالو واوچولبالی دوستا شهرستان بولوکه شهر

الشین المکسورة

تاباتا شتابان شتابیدن لغظندن صیغهٔ مبالغه بفاعله نمایندهٔ ابوتجی معناسنه تاب بارا شتاب باران بیلچی یغور کاتا شکان بکلم کشترزبا شکسته زبان بتکه اکلکن معناسنه کررا شکم ران قارن سوریجی سهل ستمنا که شکن بوکلم وبیچ وچین وصنق وشکستن لغظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی هی شرجین ذبح معناسنه یا آشیا ایکی قدنی قانی دیدکلری داروا وجزا ومکافات وعوض تمرفی • اکرچه کرد بسی بدحفاظی وجرات • نکرد لطفه تو آتش هیچ انتقام وشیان • بیازبا شیبا زبان فصیح معنا براز با شیرازبان لغتی مثله دیش ودلکتیر معناسنه دده کلوردیش بوتقدیرجه اضداددن اولور براقند شیرافکن ارسلان اتقارجی بهادر وپهلوان براوژر شیراوژن مثله بردا شیردان شیردن دیدکلری شنه که اکثر قیمه ایله طولدوررلر بززبا شیرزبان طاتلو دللو برزبا شیرزیان اکوتمان وغضناک ارسلان رغزا شیرغزان مثله برغزی شیرغزی مثله برما شبربان بها ودلاور معناسنه بروغ شیروعن شیرلغان یاغی وبده سیرنج معناسنه بره لوغ شیره روغن مثله عامةٔ اهل فوس شیرلغت دیرلر بزیشیرین حلوه وطاتلو شکرهرکز نکیرد جای شیرین بنجم بدبر شکر حلوای شیرین ماصلحق بوبله کمقوق انشارک شیرین طاتلودر لذیذ معناسنه آجی وطاتلو دیجک یرده تلخ وشیرین دیر شیر سوددر یاء نسبتدر نون تاکید ایچون زیاده اولوبدر طاتلو لرده انا تکد اول

طاتدوغی

طاتدوغی لذیذ اولدوغندن اوتری طاتلویه کانسبت اخلر در یرین زبا شیرین زبان طاتلو دللو برفوا شیرفون اکلده سنجد معناسنه بلا شیلان پادشاهلرکه سماطی که چکلورا آهی جم کوا کیه بی کماه • درشام شیلانش نمایان • یکهشت خشخا شنت آن • برروی حلوا ریخته • ورغزاد وترهزار وتازه اکین ی شنی سبیسی ودلنو ددکی وماوراء النهرخلقی بنشینی کداو تور دیکاولور شین دیرلر نشستن لغظندن امر اولور یوآزبا شیوازبان فصیح کسنه شیبا زبان معناسنه توشیون ماتم وافغان وجغلیق هاتف جهان برشد از شیون وما تکه کس بدرتیداین کنبد آبنوس • جامی ازلبی نعاله وشیونم چنکسته غم کشته تنم • اشک آمده تا دامنم ازهو مژه چون تارها • نعتی وشکو وشیتة معناسنده کلور دیشی

الشین المضمومة

بآشبان چوبان راعی معناسنه توبا شتربان دوه جی توا شتروان شتربان معناسنه وبآ شوبان چوبان وخکی شو خکین کیرلو معناسنه ودستا شورستان چورک یبرو طوزلو وکو شوکران بالدران دیدکلری اوت وق شوبه خشتک که قولتوق التندا ایله لر خشتجه داخی دیرلر ومی شومی ایشنود وندنس

نوع اول الصاد المفتوحة

ابو صابون اولمعروف نسنه که انوکلو کیاسی بوزلر مشهوردرکه جمیع انسنه ده زعفران کبی استعمال اولنور دیرلر قح صحی او اوزتاسی وبوبیک صاغاق واغو صغاغوت بورتلجان دیدکلری کچه ده تو شمعوکه بوستانلو اولاغوسنده وجالو برده اولور صادر دق قوالعم مایلدر صغراکون لغظندن تقرف اولنمشدر سکلدن بق وکجا صولجان چوکان معناسنه

الضاد المضمومة

صبحکاهان جمع صبحکاه در الف ونون ادات جمعدر صبح ایکی در بیری کاذبدر بیری صادقدر ایکسنک بیله حضرتی مراد ایلیکده صبحکاه دیرلر یعنی صبح صادقی تعیین در مطلق صبحکه کاذبدر صدقی

اولنجاق صبحكاهى؛ صبح كاذبه دد احتمالى اولور اما صبحكاهان
دينجك اول احتمال ساقط اولور زيرا صبح اولمادينجه اولايكى وقت
حيز حصوله دخول ايتمش اولماز

الضاد المفتوحة

ضهان سقلدانى **تمرا ضيمران** ع بسبه ريا دينا نواعندن
بر نوعدر كه تركيده فسلكن ديرلر فارسيده شاه سپرغم وشاه سپرم
ديرلر وبعض لغتده بستان افروزله تصحيح ايتديلر تركيده اوزرز
اوتى ديرلر قاموس ادبى صاحب شاه سپرم دشتى ديمش اصح اولدركه
تاج خروس وبكز نوردكى ديدكلرى مشهور قوزى چيچكيدر **كاتبى** ازرخ
او چون كل وچون ارغوان • عقيق واغشته خون ضيمران • **ومن
ضوران** مثله **بيت** زعطر آستين اوجهان چون ضوران برشكه
زبستان حمراو چو غنچه رازها مضمر • لا محى جلى شرح ديباچه كلمنانك
بو بيله نقل ايتمش

نوع اول الطاء المفتوحة

انقوطالتون بر نوع زهرلو بتهدر كه ادى سقاشى دوزوب
انوكله قيل ايدلارلو كيچ بينار ولقوه مرضنه مبتلا اولان كمسنى
انون آيينه دوزوب واكثرا اچنده مداومت ايدوب اكا
بتد ظاهر بولور بعضلر ديرلر كه معدننده شوليه طاهر اولور
جلجح كلكى وبعضلر ديرلر كه قيزدوزرلر برنيچه كتّه باشلى جوغان
صونه باتوررلر واكثرا اقنادر كه باقوتوبالى آدم وصغر سيد كمله
وبنكل چوغانله وسيجى اوليشى مرجانله ايصلدلر قوقار وحكمت قوتير
حاصل ايلر بعد بو صفتلو باقوي تربيه ايدرلر طالتون اولور
طپان باء عجميله اكوى نسنه **برخوطرخون** قزل سوكنددر كه بيدطرى
داغچه ديرلر **فردوسى** هم دشت نوز سر وخون كرفت • دخ فاكوزنكى
طرخون كرفت • وبرقزل دنكلو اغاجدر عامه تحريف ايدوب
طبلغود ديرلر **اسدى** بجاى دكر ديد دو بيشه نشك • ازين سو
طرخون وزانسو خدنك • وبوزه بولى وبوزه بولبه اغيحه ديرلر بر نوع
قزلجه يشله قورى اغاج وتازه يانده معناسنده كلور **دخوطرخوه**
ترخون ديدكلرى مشهور سبزه اربينز معناسنه **روا طروان**
يايوق كه انوكله بو غزدى يايوب باغچقارلر **يضنو طيفنسون**

شهر بغداد كى آديدر **يلا طيلسان** اولدركه سادات واشراف
عرب دلبندلرى اوزرينه بورونورلر

نوع اول الحسن المنقوطة

ابو عيون پشكش بو لغت يمنى عجمه ورادن مكرم باايله ويا ايله
داغچه ويدر **آ غفون** طاغ اتاكى **لغوا عنداد** قوش قوروساغى
حوصله معناسنده **عين** وسيله المقاصد صاحبى عين معناسنه نقل ايتمش
كه عقاد لوكه يپاج چيقار چى تنكته ديرلر

العين المكسورة

طرفا عطرفان خروس عربى كنابه درد تا ايله كه ما لثه حروف تهجيده
تعجيه اولنمشلر زيرا جميع زيرا هملى طائى تالعوالى اكثر حالت بولفظ طاليه
تعجه ايدوب يازديلر اكرچه اوقانلرتا ايله تلفظ ايدرلر **تا عمان**
چلبر يعنى اوباتك الدرطرنودترى قايني آنكله بنّى استدكلرى
يپرلره قولالاز لاديرلر

العين المضمومة

نوا عنوان نشان مكاتيب **تا عمان** كعنيعه جيمله يعنده برشهر آديدر
تشديد جيمله شام طرفنده تلبقا نام يرده بركوى آديدر دكيش
عمان ديكلر كجى حذمتكارلو يتكه اصطلاحلر تدلر

نوع اول العين المفتوحة

اريقو عاريقون دافع بلغم بردارودر شربين ديدكلرى اغاجدن
حاصل اولور كه تركيده قطران اغاجى ديرلر **رآ غران** اكرانيجى و
ييرتيجى جانورلر صفتيدر سباع ووحوش معنسيه وصف اولور
شير غران كبى **بيت** شير غران بيشه ء تلكات • معنئ انس
ومن سيل كمال • **دتو غزيدن** پشكش معناسنه **دغزن** تمى فرى
تانكى ودنيدم وكريتن نابتر ديشى وبوبيت ايرادايلمش **بيت**
اكونه نوبيت اصطناع شاه بيرى • ملوك عص بدندى هيشه صفت
غزند • حلمى نشين نشين الجزوب اغليا زكندبه ديرلو دبى
دبوغزيون يمنى وسيلم رادن حكيمه با ايله كه ثانى حروف تهجيده
ويا ايله كه آجرحروف تهجيده پيشكش معناسنه بو لغت جمله ايلر داغچه دورت
اولنمشلر عبرى آدلرى **زئ غزئ** بيشه وجايكاه شير **زغا غزغا**
ايكى زاء عجميله ايكيبو ايكيو نوريعك **لبكى غلبكى** اولدشتدر قابو دوردريچه

که ایکی وده اولانلر طشروده کیتی کورر اما طشروده اولانلر ایچروده
اولانلری کورمز. نمی کرددن مشک ازبی آن شدکه تا شود یونسلر
معانی او هیچ علبکن. تکی غلیکن مثله تیتو غلیثرن موده
وجوکلو اتچنده اولان قرابالچی. اسدی بنالی بزیرشی غلیژن
بوی زیر بجا درشی آب روشن بدی. ینج غلیجن وبالکس یا دیوز
دیدکلری مشهور اوت که بیلان دانه سنی غاییده سورر دیرلرکه
اینی کنارنده بتسه اول مکانی قورکیلن بوذینه معناسنه طبیبلر
قوتنج دیرلر. ماغان وسیله صاحب وبغتی غماز معناسنه کلور وجمع
غم در. مکی غلیج عضدلر. بی غین دیبک ویافیجقار حق. نمی
معالی نوزا ماکه وبخل نم بذهد. بعد تا نهندش حورق غی الله
ثمن. یوزا نیوران ضیمران و رنته قرلجق وکوکم دیدکلری بیغی

الغین المکسورة

رتوا غیوان فریاد وفغان ابدن کسنه. یکم غلیجن یا دیوز لیثی
غلیثرن طودد وجوکلرده اولان قرابالجق

الغین المضمومة

وکی غولبین کوبه چکی

نوع اولده الفاء المفتوحة

فاخته کون ایوه جکی رنکلو. اشرشی فاشرشین برنوع صادر مشقدر
زلی سلتم سلتم بیشی اولور طبیبلر کرنه الستود دیرلر کوکینک ایچی
قزل طاشی قرا اولور صمن یوسف داغجیرلر. الیجیف فالیجیف
ترکیده بوداونی دیرلر برا وندرکه بیردن اوج بالدن جیقار سوسن جچکی
کبی اقچه جچکی اولور اما اندن بجکدر وکنارنده جزءغذ لو هکلو
و اندن بجرک کوکی اولور سیاه بجکی اولور بیردن قوبارلد تخره.
رنکی صاروزق اولور بعده قزدقده اغارور. بیت هدهد همجون
رتیلا میزنی. یار مجونی نوفا لیجیغی. دآرو فآرون خرده
بلدزلوک کوک لونده. یراکند کورینور بربری اردنجه سیرایدرلر
وهو ستنه که بر بیری ردیجه یورر لر اکرصلاح او زره اولورلر ایسه
فآرونا دیرلر اکر طلاح اوزره اولورلر ایسه فیرون وفیرون دیر
دیتو فیتون حبشه ولایتنده بردکیلو اغاجدر که میوه سی اولور اول

اغاجک

جوبنجه

افاجکدر بینه. قوتون فازنلا درینی باکه ایدوب قورلروادللاغاجی بیر
بیبر یرا رلر بندی آتوب اودفازنلا ردطولار اطراف ولایتنده
ایلولر دارولودنی کتب طبیه. قرفیون ذکرا ولنور شدکعاددر. ردا
فزان علم وحکمت وبلوکه حکما وعلما وداننده لرکه صفتیده. تمرفی
لدید چشم نیکر جوب تو شاه فرزانه. رواج یافت از ذات درزمان نو
فرزات. ردی فرزی علم وحکمتده وحیدو فریدو اولانه دیرلر وطرنجی
آلاتندن بریکر آدیدر که شاه یانند اولور فرزاجی دیرلر. رسطو
فرسطون بویوک قبان ترازوسی که انوکله بوکلرطارتارلر. غافغان
بوخونکرآدیدرکه آنلره فغانیان دیرلر. ردفی فرفحع فرهی معناسنه
دفیق زفیون فربیه معناسنه. دقرا فرقدان ایکی یلدزدرکه
یبنک یانند. قطب شمالی حوالیسنده. بنات النعش صوری قرتنده
اولور فاسیده دو برادران دیرلر. کادیک فرق سوز منبت تیغ
دوبرد همچو فرقدان ماند. دقفا فرقوات ایام تمکن بر قنداق
معناسنه فغانه. دک فرکن ینکی ارماق وآرق صولی. بیج کسیکه دوشنی
چشم او نه ازرخ نست. همیشه باددو چشمش ساده ذرکن وضو
اوواغی. دما فرنان بوبرق حبی فراییه کلور. دما بو فرا بون وبدد
اوکوزبکا آدیدر. دم کی فرکیی عصه لو. دما فرنان علم حکمت. روا
فروان رنک ویاز اوی فروار معناسنه. رودی فوردین باد دنور
که بوزبون اثر وادی سکونی وراکد فتحیده. منوف زیادخلقی اودر
باغ وبستان. دم عیسی بود باد فرودین. ویکون دروفتح واو
ایلده داخی بغتلر. بطبی بنیاکا مروز فرودین است. که باغ وراغ
چون خلد بربنست. وفرودین وفوردین معناسنه. زورد یا فوردیان
جمع متری. زوردی فوردین تا ریخ فرس قدیمدن وتاریخ
جلالیدن برآیوک آدیدر تاریخ جلالیده متعین ایلکریازآ ایبدا تاریخ
فرسده کبسه اعتبار اولنماد وغی اجلدن ایلدو کردی ددرایله
وهم تاریخ روم آیلریکا اون طقوزنجی کونتی که فروردین ماده اول
کونی بیرام ایدلر آیلم کون آدی هم او ندر وعجون ملا فروردین
آینوک اون طقوزنجی کوینه ذکراولندی. وکرد بهشتک اوجی وخرداد
التسی ونیرک اونی انجیسی وخردادک برنجسی ونیره وخردادک برنجسی

فوردین فوردین فوردین

وجه آینوک اون التنجسی و ابانک اونبجیسی و آذرک طقوزنجیسی
وذی آینوک سکزنجیسی واون بشنجی و بهمن ایکنجی کونی و بهمنی آینک
ایکنجی کونی واسفندارمذ آینوک بشنجی کونی در **بیت** طراوتیست
جهان را بنو فوردین • که هر زمان بجلست آسمان زروی زمین •
کادا اولور رایی تضعیفا ایدرلر **فوردی** شندی بیت • بو سفا اللهٔ
شکفته چو در فره وردین جهان کاه تخفیف ایچون رآء ثانی
یی حذف ایدرلر فوردین دیرلر نته که ذکر اولندی وکاه اولور
رآء اولی حذف ایدوب فوردین دیرلر **روزی فوردین** باد دبور
بودکه متوبدن آتش فوردین معناسنه و اولکو ثریا و پروین معنا
لان فادیده فا ایله بالاسنده تبادل وتواخی واردر برلرا
بیان اولنشدر **دبرد فریدون** سلاطین فرسک اول طبقه سی
که بیشدادیلردر انلردن بشنجی پادشاهدر که خوش اخلاق
عادل و عالم پادشاهدی عدالتی ایله خلق عالمی خوش حال ایدوب
ضحاک ناپاکه ظلم وجورندن محروم اولان زنجلرع عدل ایله رحم
اوردی و ضحاک بی پاکه نسلندن عالمی دل فلان عادیلوک
ووقت قطع ایدوب عدلی ضرب المثل اولدی **فردوسی** فریدون
فرخ فرشته بنود • ز مشک وبعنبر سرشته بنود • بداد ودهش
یافت این نیکوی • تو داد ودهش کن فریدون توی • و
ضلالت اوزرینه جمع اولدی معناسنه نقل اولندی وارتوقسنا
و نعمتی برشهر آدیله دیشی **زاک فراک** رأ عجمیله مرداد وجیل و
پاک وکوزه منظر **شمس** همیشه تا که مرد صالح پاک • کندرودی ز
تلویث فراکی • سائراسامیسی پلشته لغتنده مذکوردر **ترک**
فرکی معله **سکبو فسیلون** بزرقطونا **بیت** بسوز عشق در رمان
جز لعابست • لعاب فسلیون اورا شفا نیست • **لاخ** .
فلاخن صبان که طاش اترلر **شمس** زو آرند از کره دن زحل را
غلامانت با حجار فلاخن • و صبان طاشی **لخ فلخن** مثله سابرا دکو
فلاسنگ لغتنده مذکوردر **بغوا فلیوان** اوده طبانلری واوود
تاقلر و معده دن اینوب اشاغه دوکلن خلط **فنج** حیله وریو
ورانلدی معناسنه **پترمک فندیلاه** فایده وکذب معناسنه داخلدر

وردی

وردی فوردین و وردین معناسنه **بیت** همه فصول شما نوروز
و نیسان باد • مدام مجلس تو باد پرکل ونسرین • **فردوسی** جوان
باد بخت تو در فوردین • چو در فوردین ماه روی زمین • **فخ**
سذاب **بیکو فیکون** توزق قامیشی وقشره دیدکلری ساز
کبی پراوتده که صولو یرلرده بیتار

الفاء المکسورة

رادا فراوان واف وبیابی وکیچه معناسنه **رفو کودکا فرخ**
پر شتوح که او غلان بچقلر او یا رلر **سافان** بیلکوطاشی **عنوی**
سنک حلقی به تیغ کوه رسید • اثر تیزی از فسان برخاست
غاک فغاکی زشت و بدلغا **غا فغان** بتوین و یانک و
چغلق **برد فریدون** منفرد معناسنه ومیرشهور پادشاه ادیله
جامع الونسی صاحبی پادشاه کرکادیله دیشی

الفاء المضمومة

دوکت فروتن الچاق کیشی ومتواضع ایدل کمسنه **لیطیفی** فروتنی
باشی و کبر وکینه بکذار که یابی در بزرکی قدر و مقدار **دو**
فرون معروفدر که ترکیده دا خمستعملدر اچنده اتک
وسایرنه بشوررلر و اشاغه و معناسنه **زد فرون**
ارتوقلو **فردوسی** زبیژن فزون بود هومان بزور • هنی
کرد آهو چو شد بخت شور • اصلی فزوندر اسمدر اغ ودنک
که معناسی ارتقدر اولندن الفی حذف اولنشدر تعابلی کات
در معناسی اکسکدر اسمدر کاستن دن معناسی اکسکدر **بیت**
شمار اسمی کاست باید همی • ره خویشتن خواست باید همی • ل
اخونله بیشک فرقی واردر ارلمح ایله زاید اولان نسنه یه ارتو
دیرلر ابتداء زاید خلق اولانه ارتوق دیرلر بیشدیرلر **سو**
فسون اوسوک که خسنه اوزرنه اوقورلر و مکر و حیله معناسنه
افسون لغتنده مخففدر **وردکا فورادکان** خمده سترقی
دیدکلری اولدیشی کوبه دیرلرکه ابان با هک آخرنده اولور تقریبا
ایدوب فوردکان دیرلر اوج دیشی کونکه نوبرینه بیرآرد و برشی اد
اولنه اهنود اکخنه اشتود او حیخته اسفندمذ دردکنه

وخنث بنجب هفتوتش دیرلر محلّ بند ابراد اولنمشدر بونی اون ایکی آیدن صاییوب ایام ستوقه دیرلر وردیا قوز
دیان مثلا وزا فوزان سهمناك آواز دیرلر وكا فوكان
نفاع شعر چونام تو شنود مان چنان جهد زتنش حسود راكه
کسی برکند زسر فوکان

نوع اول القاف المفتوح

زبان فارسیده حرف قاف اولمادوغی مراد ذکر اولنمش لکن
ارباب لغاتدن بعضی کتابلرنده کتوردکلری اجلدن ایراد
اولندی آآ قاآن لسان مغولده اولو سلطان معناسنه آد
قارن اعلام رجالدندر جمله‌دن بیری منوچهر پهلواننك قارنی
ایدی که سام ونریمان‌دن صکره اولکیبی دلاور پهلوان برآرز بوغیدی
وانلردن اول لوا سم یوغیدی وخوارزم زباننده اولو پادشاهه
دیرلر آرو قارون اعلام رجالدندر جمله‌دن بیری حضرت موسی
علیه السلامك عمّی اوغلی ایدی حضرت خضر یننده اولوب
بعده کثرت مالدن موسی علیه السلام عاصی اولدی نته که قرآن
عظیمده مذکوردر ان قارون کان من قوم موسی فبغی علیهم و صفرنك
بردعاسی ایله جمیع مال و منالیله یره باتدوغی قصّه‌سی مشهور
والسنه‌ده ساردر وکتب تواریخده مذکوردر ازغا قازغان
ترکیده قزان دیدکلری ازغا قازغان مثلا آکو قاآون اعلام
رجالدندر ولغت یونانیده انکو دیمکله جید معناسنه وهندو
جزیره‌لرنده برجزیره‌نك آدیدر که انده سكا دیدکلری مخلوق اولور
وسیامك بن کیومرث انده مدفوندرکه هوشنگ شاهك
باباسیدر کتب تواریخده مسطوردر هفت جوشدن برقلعه یاپمشدر
انجینه کبی کورینمز اولماز ودیرلرکه انجنده مرغان بخشلر
اوزدکی بنبل وبوداغلری سیاه وقلقان کبی لوبوکه صغارزه
یاپراقلری واردر آیینه کبی منقّش دکلدر انجنده بو نزکور بونور
وقباق کبی بربوکه میوه‌سی اولور قزاقان کبی لونی اوروطعمی
نبات کبی طاتلودر دیرلر واهل تواریخ دیناده اوّل بنان اغاج
اولدر دیو نقل ایدرلر وییسی قورقوغی سیاه اتمر دیرلر اکو

قانون

قانون رسم وقاعده وبرمشهور ساز آدیدر ردكا قوقما
کیك طاسی دیدکلری مشهور اوت وبعضلر کیکا آشیغی ردبدیر
قوزمانا داخی دیرلر ردما قدمان مثلا رقنیو قونیون
کلابه دیدکلری مشهور نسنه که ایپ دوکلدکده قوغیا داخی دیرلر زقنو
قوقنون مثلا رقا ترقان معقل اجنده بولنان اغاج پاره
جکلتیش دیرلر ردا قزوان بیر مملکت ادیدر وشهرلرده کوزک
معناسنه دو قودن کتن که بو غربدن ایلدلر تبریز لعنتیله زی
قزین ابریشمدن طوقنمش قماش و مطلقا ابریشم جنسی کیماسی
و بیزلر نه اولورسه لطنع زحمت مده ای صبا خدارا آن
شاد قزین قودتی نارا طرآ قطران بر شهر آدیدر و بر قلعه دخی
حضرت شیث علیه السلام یاپدی دیو روایت اولنور اوداً ذفت
کبی سیاه نسنه که بعض یرلرده بیردن قایناره چیقار ترکیده
داخی قطران دیرلر فارسیده کتران دیرلر و عربیده طاتوك کستنه
در طرما قطرغان بر معجوندر که جمیع امراض باردهدن حاصل
اولان دردلره دوا در فدرا قفدان عطارلرده بعضی او اجی
قوتیا جق طبله‌سی لآ قلان شروان ولایتنده بر نوع صالنقوش
وخوارزم دلنده عورت معناسنه کلور لتبا قلتبان
عورتنك فسادو تجویز ایلیوب راضی اولان کمسنه لمدا
قلمدان قلم قوباجق ظرف لبوا قلبوان آتش پرست
نتبا قنتبان فلتبان مؤخر معناسنه هربا قهربان
بو بروغن بیرینه ایلتیجی پادشاهلر وصافندر عنوی بزهد
نتابید فضا طبع سموم اللّه صبا دررنج مسکون هوكجا قدرتو
بانجد قهرمان بردا قیروان قاقده صبحی که هیکل داخی برلر
وسیله انما صدصاصی فارسی تو بدر روکبرلی مشهوردر ردنج
قبقین دروجی آقشكر معناسنه

القاف المكسورة

ردما قدمان کیک طاسی دیدکلری اوت زود قردان عربیده
بر مملکت آدیدر بردا قیروان یعنی کناره‌لی یماآن وشرق وغرب
وکوه قاف دیرلر دیش زبا قرباب جماع معناسنه

القاف المضمومة

ربا قربان بلكك بابی طورن باننه قربان واوق طوراك بانه
كيش درلر نظم كيش وقربان بلكده بلك قوشاندی دیجك
برد دعجم بربست قربان وكيش دیر نظم راست روباشی به كيش
كه باشی خون تیر • كی شوی كج چو كمان لاین قربان باشی
دیكر كمان آمد از قید قربان بیدی • برون آمد از پوست مار دكر
بيت اولدی • كيش وقربانك معنای اشیا مبلوهيلری اول ذكر
اولان معنيلردن حقيقتا مراد اولان معنيلر كيشدن
بولا معنيلر قربانهدن اوله معنيلر كه تركيده اوكا قربان
دیرلر عرب اضحية دیر كيشده وقربانده لغات مشتركه دنه
كيش خصوص صيله مذهب معناسنده دخی استعمال اولنور بركيش
وملحد كيش دیرلر محلنده تفصيلی اولنمشدر تق قسقن
تركيده داخی مستعملدر كه آتوك قويروغنه كچر تغلا قنغلان
نعتی باشی اوت معناسنه نقل اتمشی عستا قهستان
اسدی قهستان خاقان وكیج ايلدست • بدو
كردهيم اين سخن درخورست • ديكر نیارم قهستان
خاقان برنج • سپاريد برجه ايدش هست گنج • هستا
قهستان كوهستان لفظندن مأخوذ درلطاغلق و
بيشه لك واورمان معناسنه

نوع اول الكاف المفتوحة

آب كابی قاليكركه قزلر وعورتلره وبررلر خبر معناسنه
آی كابين مثله آنا كانان نعمتكات معناسنه نقل ایتمی
آتو كاتون سركردان ص ارداكاها كار آگاهان جاسوس
معناسنه ارباكار دمان بوچی وقافله ارداكاردان
ایشی بیلچی وعملدار كار زاكاردان ایشی سوریجی وعرکیلی
معناسنه اروا كاروان كاربان معناسنه ارگی كارن
ایراق بعید معناسنه ودرکرمن وعمیوسك آرجی اشا كانان
بير شهراديلر وقيش اوی اكيا كاكيال آسیرنجی وكاكيكر
الدا كالدان قاشی وقناع حفظا برجكه بير ام آبی كابيی

مرادبی

مراد بن كورنجی آترا كامران مراد سورنجی آتر كامرن
دیلكلو كتنی واشكون طوار آتو كاتون رازبانه آبی كابی
آكبر كوكی آ كان كاف عربیله معدن معناسنه كان كاف
عجمیله جامع معناسنه حاصل محقق بویله كه تحقیق اتمشلر كه كاده دن
جمله اصل آن دربوادات اولدوقتی كه آخرنده هاء ساكن
اولان اسمه لاحق اولا بیر كاف كاف عجمیه بادی اولنور مثلا
سبز كان خواجكان بادكان دیرلر نته كه بو بیتده ظاهر در
بيت تاتو انجا رجیز ازجا بوزیما باده خوره • باكيان وبادكان
وبادهكاو وبادخوره • آتو كانون عربیده دردن باباقودن
دوزلنی اودیاقاجق اوجاغنه دیرلر وكوهوا دجاغنی وآخر آدم
قوم تاریخنده ایكی آیه آدیدر برینه كانون اول برینه كانون
آخر دیرلر كانون اول ایلك قیش آیدر كتنی آتو كانون اوجنجی كونی
صدی برجنه انتقال ایلر كانون كنه اودترقیش آبیلر كتنی
آتوك اون برنجی كونی دلو برجنه انتقال ایلر اواه كاداكهن
كاف عجمیله صبغ نماج اوباكا وبان كاف عربیله دوزجی اتمكزنها
اكه آب كادین اكبر كه تخیلی بجهلكدن صكره بیربی قالان
صابه دیرلر ومجاز دهل طریقه سخن اولنارلابه داخی دیرلر اهدا
كاهدان صمانلق اذكنا كاه كنان صمان اوغرسی بركوك
بیلدزلردركه حاجیلر بونی داخی دیرلر اورادبلذیر جوقلغنده
شویله آق كوزكوز عربیده مجره وتوركی قونح دیرلر سابر اسا
میسی داد حاجیلر لفظنده محرر اولنمشدر باكبان تبان كه
آتلو سنه طارلرلو اصلی خاکا دیر مکور توبیب اولنشدر
وبابكر تكنغی جایزدر وبار عجمیله كیبان داخی دیرلر تاكتان
اوله بوخ جسنه دركه ایكی اكيرلر وبيرطوتورلر ترا كتران قطران
معناسنه نابجيا كنجيان كنلجی لفظنده جمعیدر كنلجی پادشاهلرك
خاصه جركاهلرینه خدمت ايدن مهتره دیرلر ومطلقا پادشاه خلع
جوجوت آت كيمی وتيوكه قوشی نعمتی وبلكلهك معناسنه نقل ايتمی
صحاح عجم صاحبی بالجيم الفاديدی جوكهلر وبوکانلی جی جبین
آنك اولوبنی اوعلا كفلرادبیادلر قوزله اواشوق ابله تراكزن كاف عربیله

کنار معناسنه که ترکیبده قراکه دیرلر سابقا ادلری کنار لغتنده
مذکوردر **زنا کرنان** صباح واخشام قرتان معناسنه **زتلا**
کرتلان اوزکده ایکنجی **زجوا کوجوان** لغتی بر نوع مرصع
تاجدر دیدی **زدا کردان** کاف عجمیله دونجی وحدوثه معناسنه
وذنده عکس وکردانیدن لغتندن صیغهٔ امر ووصفی
ترکیبیله **کودا کروا** **کرده کردان** صیغهٔ مبالغهدر دونکی
دونکون معناسنه **زدبا کرده بان** لغتیب ستر معناسنه وجنت
اغاجی وکرکلک یقاسی **زدا کردان** کاف عجمیله بوبون رقبه
معناسنه زدکردن مثله **کوزن** لغتی کاف عجمی وضم دال مهمله
ضبط ایدوب قلبق معناسنه نقل ایلدی **زدنوا کردنوان**
کاف عجمیله اشنش دیشی **زدو کردون** فلک کوک که طوی دماد
دونر وفاعلی مجاله معناسنه **زدبا کوزبان** عرش و
آسمان معناسنه **زدما کوزمان** اولدر زای معجمه فتحه سی بعده
زای معجمه نک سکونیله عکداد وسختلرال وزنده کوک آسمان
معناسنه وبعضلر خصوصیله عرشک آدیدر دیمشلر اما صحیحی
معیار جمالیده سکون رای مهمله وفتح زای معجمه ایله طیلسان
وزعوالا قافیهسنه نقل ایدوب بو بیتی انشا ایلدی
بیت بادبانی سایهٔ تعظیم او تاکه بایدنام لوح وکرز
مان شوا قاتندد پاذسایان دیکله **زدکرزه** ضم
زای ایله بعضلر جواهرله مرصع بر نیم تاجدر که عجم پادشاهلری
تختلرنده اوتوردقلرنده التون زنجیرله باشلری اوزرنده
اصارلر ایدی واحیانا باشلرینه کیرلر ایدی وبعضلر بر
بیوک تاجدر که جواهر والتون کثرتندن کیمکه باشلری
متحمل اولمامغین التون زنجیرله تختلری اوزرنه بروجهله
اصا قورلر ایدی که ایراقدن کورن پادشاهک باشنده
طورلر ایدی **اسدی** یکی کرزن ازکوهر آویخته زبالای
تخت اندرآویخته وقلبق معناسنه دخی کلور صحاح عجم
صاحبی بو معنا به ضم زا ایله تصحیح ایلدی وذرلو درلو نقشلر
ایله دیکلمش بولاردر ولغتی بالثه تبر معناسنه داخی نقل ایلدی

دستو کوستون قبان کبان معناسنه **زکدن کرکدن** بر
معروف ومشهور جانور آدیدر تفصیلی زیک لغتنده مذکوردر
وهم بر بنجی قوشلردن بر نوع قوشدر ده سنده بیر بوینوزی
اولدوغی اجلدن کرکدن وکرکدیرلر وکرکدن زنکبار ولایتنده
بر طاغ آدیدر **زکما کوکمان** قرایونجه دیدکلری اوت
خندقوق معناسنه **زک کوکن** کاف عجمیله اوبوزلوک **زکی**
کوکین کاف عجمیله مثله **زماتو کوماتوان** خانجی **زوا کروان**
بایرتلاق قوشی ولوی قوشی وبعضلر بو بر یکز زیر قوشدر
دیدیلر وکیجه بله اوجار بیر قوشدر بیر نوع آوازی واردر
زده کوده نی ترترد یدکلری بر عجک که حشرات ارضدندر
بعضلر اور محک دردیدیلر **زددا کوده دان** چوبلک یعنی
سو بر ندی دوکلن بیر **زا کزان** کاف عجمیله کزیدن لغتنده
مبالغهٔ فاعلدر زیاده اصیرنجی معناسنه **زابجی کزابکین**
مثله **زوا کزوان** بیر اوتدر ترنج قابجکی دادی ورایحه
واردر بالنهز اوا اجی بیر اقلرده صوتری بیراغنه بکزر بنفشه
رف اولور واراجی تشرنجی اولور **زکی کوزن** باغ خراجی یعنی
جبان وامرغاد **شتیبا کشتی بان** کیمجی ملاح معناسنه **شغا**
کشتغان کیدی دیوث معناسنه **شکی کشکین** باقلد واربه
ومرجک وطا دیدن اولان اتمک **شغین** بدولتش زکلیجه کنایه
دارنده جماعتی که بزند نانشان همه کشکین **اسدی** سبک
تخت کا بونیغ کنده بیر بهم نان کشکین وحنا وشیر دبشمش
بغدای کنشد طودما قدن اکمی اولور **شیه کشنهن** جهاب
نواجسند اولشکارکادآدیدر که بهرام کور اوج بیک آدم ایله
خاقانی جینی اوچ یوز بیک عسکر ایله شبیخون ایدوب باصوب
خاقانی طوتوب کندو ایله بوینی اوردی **بیت** بکشمیهین آمد
بهنگام روز که برزده سرازکوه کیتی فروز **شوکتنی** فتح کاف
عجمیله چوق کثیر معناسنه اغاج چوقلغی دنکوچوقلغی وباشی
قیلی چوقلغندر مستعملدر سبنکه فتحهسی وسکونی وکسریجایزدر
اسدی که سالار صفدر کشن لشکر اوست ورین شهسواران خاور کر

تخمی شکم که بچه‌نك ارکلکه دیرلر دیمکی **تن کفتن** اولوب مار دیلری
بیوز دیرلر یعنی فارسیده دافی شایعدر **تا کلان** قبا و یوری
و بیوك **بیت** عدو را بکوچك نباید شمرد • که کوه کلان دیدیم از سنك
خرد • **تنبا کلبتان** دیشجیلر جی قساج کلبتینه افه دیرلر **کا**
کمان یایی که اوق آترلر و کوکده قوس برجی آنك تشبیهیله حوت ایله
قوس برجی مشتری ییلدزینك برجلریدر تشرین آخرك اون اوچنجی
کونی کنتی فصلنك آخریله قوس برجنه واررلر او توزکون طورر
بدنجی کونی صوانغا جلوه‌ایله صورتولا بیلدیغی واعیلکه ایچنده طورر
یاتوردیغی شوق کاه معناسنه **ماکا آسما** کمان آسمان قوس قزح
سابراسیسی تر برلغتلر مذکوردر **آکاما کمانداز** یای
طوراجی یعنی قوبان معناسنه **مترق کمترن** اکنك حاللوکنه
تیرو کمرداه فوق نسنه و هاوز **تی کیج** بوصو وضجه
یاردیغی فاصلدقا تولکا تعده بولیمه یعنی ایتشارکه کمینك یاسیه
یاء نسبتله نونی زائددر تأکید ایچونله زمینده کی یا بینی دکی
یا کبیله کینك معنای ترکیبیسی اکنکلودر کمینه بوندنله اسمیه
نقل اولنشله و تعریفی برهاننا ده اولوب کمینه اولشله بو
قاعده‌یی بیرنده بیان اولنمشله بو ذکر اولنان کمینی ترکیب
معناسیله برکیندا فخی واردرکه بسیط در معناسی بوصو در
نته که بو بیتده واقع اولوبله **بیت** خورکورم دشمنونك اك کیتی •
تولوك اوررناکمان آچر کمینی • بو کینده کی یایله نونی حرفی
اصلنده دنیا اولکینك اصلی کمردر اکنك معناسنه دریایله نون
ثبت تولدا ایچون ملحقدر دکنیتی دشنیزی و نوشینی دکی یایله
نونی کبیله **کنی** نعمتی سره و درخت باشد دیش صحاح عجم صاحب
انجی کال دیدی **ناکناه** خیره عرب و کرد **منخ** مخالفاد توز
اندوه وغم نوان بادا • کتنچیان تراضیه اسپه کمان • یایکنناه
معناسنه جامع اللغتی صاحبی دکری جادر معناسنه نقل ایلمش و کنذك
دن خا علکر جمیله و صف ترکیبیده استعمال اولنور ع زرد سوی
نعل بسردند بجز کوه کنان • **تنهم کو کندم کوه** بغدای اکلی دیمکدر
اسمرك معناسنه **بچ شایکا بیج شایکان** اولجوقه الکه پادشاه هل

دفینه

دفینه ایدوب قورلر شایکان لغتنده بیان اولنمشله **کنعا**
کنعان ولایت شامده برشهرك آدیدرکه یوسف صدیق علیه السلامك
ولادتی انده در و حضرت یعقوب علیه الصلوة والسلام اول شهر
قومنه تبلیغ رسالت ایتمشله **کنرا کنکران** چوقدار دیدکلری دانه
که بغدای ایچنده بیتر بعض نسخده ایکی رایله کنکر انده واقع اولمشدر
کنوا کنودان کنود تخمی شهدانه معناسنه **وتی کوتلان** ازاد بلر
بیك اکردیکلری اینك و قصابلر بوغزلدیغی اوستنده ات کنه بر **ورد**
کودن آغیر یورینلو قاتیك شهر آتی بوننده که کنج فهم و عقلی
نا حقلو اولان کسنده استعاره ایدوب کودن دیرلر و منقلاندن
سابیده • و مرغ قوی و کبود رنکست که درکشت زار باشد و در آب
نیز باشد دیش حضرت سلطان ولد رفع الله درجه **بیت** این جهان چون
منزل یکدیشنیست • دل نهادن برجهان از کود نیست • **ونی**
کوزبه اوبروف چوقبیر **قزکوزه** کاف عجمیله صیغی گیکی عربیده
ایکل دیرلر آنی عایشه یرامزدر اکلنمکدن احتراز واجبدر خصوصیله
هنوز صید اولنمش اولا یا اشی و قتلرده زیرا اول ییلان اکل ایله
ییدکده صکره صوصایوب زهر ینبند سرایت ایتمکله خورنده
صوایچمز بوسببدن لحمی زهر قاتل اولور انان مراجعه برصیدا ایلدکه
دن صکره بیجه زمان صاقلیوب تربیت ایتمکرکرکه تاکه زهرآنوك
مراحندن زائل اولا بیان عجمیسی و آنك کبیلوك اتی دافی اول
حکمده در و یا عجمیه کیکی وده بند بوزکی فاصل معنی بوبله
کمنی ایتشلوکه تا و کاف عجمیله و کوزن ایکیسی برجسله کا و اهلی
سنك آدیدر کوزن دشتی سنك آدیدر که ترکیبده اوکا صیغن لیکی
دیرلر نته که بو بیت دخی ظاهردر **بیت** شد سوی بت خانهای کوزنه •
هر یکی شاخ چاررطل بوزنه • و ته کوزنلرك انجه کوزلرینه تشبیه ایلمشلر
بیت دوچشمش چو چشم کوزنان سیاه • ولیکن ازیر اشکدنی کاه
و کاه • **وکلا کولان** حضض دیدکلری عصاره که معتبراً دو یلردنده
خولان معناسنه **هکنا کهکشان** کاف کات لغتنده مخفف در
بیت تا دید کهکشان بطریق رهش فلك • بر چشمها که بر طرف کهکشان
نهاد • **کیان** کاف عجمیله کرد زکره و برتبه عرب بدینك کیجدن اولان

کنودانه کنود

قوس معناسی

اولان اولوی بیت همه باربسته بربن آسمان • که پرورده بینی
بان کیان • وکی لفظنک جمعیدر کی نوبونک بکلره دیرلر • کیانند منشی
کیان جهان • هرچند رشوت علف بدکیان • وطبایع اربعه دیرلر
وبعضلر علم طبیعی‌نی استاددن اول اشیدن حکیمک آدیدر دیلر
فاضل محقق دقائق الحقایق ده بوبله تحقیق وتدقیق ایتمشلردر که کیان
سلاطین قدیم عجمدن برجماعتدر انلرک اولی کیومرث وآخری کیخسرودر
نته که بو بیتده ظاهردر بیت کیان رفته اند وکیان آمده • بجای
ها ماکیان آمده • کیان اول جمع کیدر کیانک ثانی جمع درکه معناسی
کیلردر کیانک معناء اصطلاحیسی اولولاردر طبایع معناسنده کلور
بیت این کیان بدکیان که ازشکر نعمت غافلند • یاربا این نازو
نعیم دولت ورفعت چراست • کیان اولدن مراد معنای اولدر
کیان ثانیدن مراد معنای ثانیله طبایع معناسنه اولان کیانک
کاد اولور بونک حذفیله کیا دیرلر بیت جهان پناهی وشاهی
که مثل او نیابد • زاتفاق نجوم وزامتزاج کیا • بو معنایه اولان
کیان نوننک حذفی جایزدر سائر معنایه کلان کیانک نوننک حذفی
جایز دکلدر الفاظ فارسیه ده ترخیم زیاده شایعدر نسبت
ایلیجک کیانا دیرلر نته که بو بیتده واقعدر بیت تو وارث
کیانی برخاست از نهیب • ضد تبی که بودی در خلعت کیانا
کیاولر سلطانه دیرلر بیت باده همی خورد با آیین کی • گنج همی داد
بجام می • کیه نسبت ایلیجک کیا دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر
بیت زاهدی بیند بگوید ای کیا • هیچ میدار از بهر خدا • لک
فارسیده معنای نسبت کاد المغله افاده اولینور کاه یا یلا
مثلا باده دیرلر نسبته د دیرلر بیت چه ناخوش بود دوستی
با کسی • که مایه ندارد زدانش بسی • بیت بسا روزمندی
که افتاد سخت • برافتاده را یاوری کرد بخت • مذکور کیا
کاف عربیک فتحیله در کاف عجمیک کسریله اوتلکه بیرده
بیتر کیاندن مراد اولان طبایع مذکوره عناصرک متولدة
لرندن اولورلر وجه نسبت ظاهردر بحر الغرایب صاحبی بوسوزه
واقف اولمایوب کیاندن کیانایی عرف ایتمشدر کیاه طبایع

معناسنه

معناسنه کلور کیان وکیانا دیرلر دیشلر خسروکه بو بیتیله
استشهاد ایتمشلر بیت همه آزاد کیست همت او • مهر پرورد دست
مرکیانا را • کیبان تشدید یا ایله بر نوع قوش اتدر بکرکیکن
صوکره مدسی تی کین فرهنگ انجی بلا کیلان با بجیل قوشی
ابوالحزین معناسنه و دنبه لیک عتاق واوزدیلر کالی نشله
کد آدمک وحیوانک اعضاسندن ظاهر اولور نوا کیوان زحل
دیرکلوری یلدزدر که یدی نجم کواکبدندر وبرجلری جدی و
دلودر وطبع جدی خاکی وطبع دلو هوائیدر ورزحل هندده
منسوبدر حوج بهند اکرنکنی المثاث ازان سبب است • کد
ازنو یافت • بانقطاع اتن طرف کیوان • وفلک زحلده اخچ دیرلر
واعلام رجال الله نود حصاری وخیمه کرد وبرج بنی وکیوان
هر برجده اوتوز ایکی کلور اول ایکی برجی اوتز بلده بردور ایله
نظم زحل آنکو بدشتی شترهست • روزی وبخش وسعد وفکرورشیت
کیهان کیهان جهان معناسنه عطار جهانی دادکای دارای
کیهان • زهی شده راست کتر بند فرمان • و پادشاهلر معناسنه
ونوحد عالی معناسنه بیت نه توکه کعبت صدمیتی فقیح ابایحبت
نه توکه کرد سوادمی دبیر کیهانست • واکنجی داروغ معناسنه

الکاف المکسورة

کران کاف عجمیله آغر نصنیق معناسنه اسدی سه جنک کران
کرده شاه در روز • چه در شب چه با بهور کیتی فروز
آغرباشلو پهلوان نارسیده سکوال دیرلر بیت و آغربهالو
نسنیه کرانمایه دیرلر کران جان ثقیل الدم وبدبخت و
اوغورسز معناسنه کراهو کراهون اعلام رجال الله ردبالی
کردبالی دکوزینی پیدو کرد بالش معناسنه ردکا کردکان
قوزجوز معناسنه شیخ سعدی بیت تا اهل راچون کردکا
برکنبد است • دماکرمانه کاف عربیله بر مملکت آدیدر وکرمانک
جمعیدر قرنجغلر دیمکدر روکا کروکان ایکی کاف عجمیله
دو نی رهن قوناق واوجکه ایکیسی بربیله اوجشلر روت
روت کردتی ترترد بدکلوری بوجک که شکلی بوجکه داخل دیر •

حشرات ارضدندر واو دیمك آتی بو معنایه عنبری لسانیسی
اوکاکیا لفظلنده بازلنمشدر دیبا کوبان اغلقان دیمکدر کوبیدن
لفظندن صیغهٔ مبالغه فاعلدر وفدا وقربان معناسنه
دیبا کربیان کاف عجمیله یقه عربیده جیب وگریبان دیرلر
دیوا کوبان مثله لابد کلابدان کاف عجمیله اولدیوف ظرف
که ایچنده بال قورلر آلو کلمبون کاف عجمیله کشکول بر کیدا
کلیددان کلیدقوانی هتوک کمترین هو نسنه نك کچیرکی مبتغ
نسبتدر هبا کیهان یعنی آیلوکلی دیدکلری اوت وآتی
قولاغی داخی دیرلر اطبا قانشیع فاوانیا وعود الصلیب دیدکلر
نوفندر کیهیا نامعناسنه نقل ایلمش هم کمین مرکبدر که ایله
باونوندن کچیرک کمتر عربیده اصغر معناسنه وسرچید بازده
خنصر معناسنه ع نکین راجای انگشت کهین است سابرانشا
مسی کمتر لفظنده مسطوردر هو نسنه نك کچوکی
شرحی برکسنه برکسنه کندویه مطیع ومنقاد ایتمکیچون له
سویلدوکی ملائم ولطیف سوز معناسنه نقل ایلمش شعر
همه اعدای خودرا دوست کردی • باهماد ومردی وکیاخی
ومطلقا سوزه دیرلر وآهسته آهسته ایشی اشلمك با کیان
کاف عربیله جمع که ده کبیلی معناسنه بیت کیان رفته اند
وکیان آمده • بجای هما ماکیان آمده • پر با کیران کاف عربیله
دکوی بویوك اولان کسته هینا کیستان هنکنه دیدکلری
آلت که انوکله اوزوم وسائر نسنه صقارلر جرخشت معناسنه
که عربجه معصره دیرلر پشی کیشن کونشک شکال معناسنه
یعنی وقورشون معناسنه داخی کلوردیشی یکی کیکین ضو
کردمه سی واهرغان دکتی ومیزاولچی دیدکلری که عربجه
رفله دیرلر ی کین کاف عجمیله ادات نسبتلده عمکین
وتمکین کبی حاصل محقق دوانی اکمالی بوبله کچمی ایتسه اوله
کینک اصلی آکین دراینچ معناسنه بولفظ ایله ترکیب اولیجاق الفی
حذف اولینور نه نوك با صدق ومندرر وبرغان کبی
ایچنه طولدر دقلرینه لسان فارسیده آکین دیرلر نمکین ومکین

ده بوندندر اصل غم آکین وغم اکین درمعنالری غم ایله ونم ایله
طولمشدر کین کاف عربیله صفت خشم درکه طبیعت غضبدن
طوبقلو اولوب حقدن انتقام آلمق استر یوقا کینه دان دراغ

الکاف المضمومه

داغی کوابین قنفسی دیمك اولور دی کدمن بو بیوك
توقماق ترکیده واژیر معناسنه وکا زرلو توقماغی رازا
کرازان کاف عجمیله گرامان معناسنه بیت کرازان بیاورد
سالار باد • شکفتی بماند ازان روشن یاد زکاکوکان
الکمی کاف عجمیله برمشهور ولایت آدیدر توبیا یدوب جرجاد
دیرلر شعر بیادوست تو شاهان ونام دولت تو • اگر
درخت نشانند درحد کرکان • زمین تربیت وغایت
عنایت شاه • عقیق ولعل برآید نشاخ لعی جیلان وترکان
جمعیله زکرن کاف عجمیله هو نسنه نك ابریسی خیار شنبه معناسنه
وکرنیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبله وتکدو
هوجا بورك ارکگی فتا کفتان یعنی جکرکه ملخ معناسنه
وچکرکیه نکوز برچکرك قوسنجغ دردیشی تش کتی کاف
عربیله طبع معناسنه فتح کاف عجمیله چوق معناسنه درکه ذکر
اولندی لت کلیی کلااغامی ویرددیث چچک کلی وفان
بیرنوع قولچ چچکله جالولجی برلودد بناز نخا کلخان
قامك اودیاناجق یرینه دیرلر لی کلخی مثله لسنا کلنتا
کلی چوق یره دیرلر لام سکونی وسینك کسره سی ولامك
کسره سی وسینك سکونی ایله داخی جایزدر موارد استعمالا
تندد وزنه تابع اولور هر قانغی وجه ایله اولورسه واستعمال کلور
ادیله ادفی کوکدر فاضل محقق بویله کچنوی انشلرکه کلستانه
اسم ترکیبدر ستانه کلدن لسان فارسیده ستان زماننه مکانه
اوربا سیده مشترك اولان ظرفدر اسمیدر ستان لفظندن
تفصیلی مذکوردر کلستان معنای ترکیبیسی کل یری دیمکدر
وهلده فصلده جایزدر کلستان دیرلر کلستاننده دیرلر نته که
بو بیتلرده واقع اولوبدر نظم ای آباد سته زاغ دوستان •

چشمها و گلستان در گلستان • سعدی بجد كار آيت
زگل طبقی • از گلستان من ببر ورقی • لثی گلشن گل اکرو غنچه
تكان معناسنه لکو گلگون گل رنکی و آل رنک و آچوپر تق
طوزی آت دیمکدر و خسرو پرویزك اول مشهور آتی که اول
رنکده ایدی لاغیری اکا علم اولمشدی و گلگون دیدکلری قزلجه
که عورتلر یوزلرینه سورولر فکرهاتی دیرلر سایر آدلری گل رخنا
لغتنده مسطوردر لکورنشا گلکورنستان اکی کاف عجمیله
کوپل دیدکلری چچک لغنجه گلغنوب ترکیبده گل نص دیدکلری
چچک لنکبی گلنکبین گل ایله بشوردکلری مشهوردر لم درغ
گلدرغان ابابیل قوشی کاف عجمی و تشدید لامله در گلا ردامحی
لغتدر تا کان کاف عجمیله ظن معناسنه اسم مصدردر و صیغه
امر و وصف ترکیبیدر میزدا کیزدان قاوق مثانه معنا
کن کاف عربیله مقعد دبر معناسنه و کردن لغتنده صیغه
و وصف ترکیبیدر ع بماز کون بصفت چون نوشتم می باید
تا کنان کاف عربیله زبان ماوراء النهرده اشکلی نسنه یه برلر
ومبالغه فاعلده کردن دن غالبا وصف ترکیبی استعمال اولنور
ایده رك معناسنه مثلا سیر کنان دیرلر سیر ایده رك دیمك اولور
بیت چوافتان و خیزان تفرج کنان • بباغ آمدیم آمده آن
ربتان • نکوا کنکران چاقوداز دیدکلری دانه که بغدای
ایچنده اولور و اوکجی قوشی اولکی کاف عربیله ایکنجی کاف عجمیله
نوکنون اکنون لغتنده کفف دریمدی الآن معناسنه نها
کنهانه بیر کچه اغاجیله راجیسی دونون نحوسته بکور بیراکی
کبیده کنها داغ لغتده و آرشی کوارش کوارش معناسنه که
اولمجونلره معده یه قوت ویرر تعریب ایدوب جوارش
دیرلر اصل بو ایدی که نوتسنه اولابیلی زیرا که کواردن لفظندن
اسم مصدردر بوندن نقل اولنمشله بارسیده و معربنده نوتله
که شایع و ذایع در غلط او ز رینه اتفاق ایتمکر قبیلندندر وا
ره با کواره بان چوبان کواردوانه مثله عزا سایسی
چوبان لغتنده مسطوردر وبنا کوبنان جلا ده معناسنه
وبی

وبی کوبین با و عجمیله یا غنجیله که حصار و تنددن مدور اولمش
آلتدری که برز خانه دن دوکیلان صوبی انوک ایچنه توزلر بعده
تنکه اوزرلو اندن یاغ مترشح اولوب چیقار تغلی کجر و یاغ
اولدیکی وکا زرلوتماغی و مطلقا اوچکد سختی نحوی چیزی باشد
چون کنه و ترازو و دیکر عصاران برز کوفته و عیره در ان
کنند دیکی و بو مسیحی انشا ایلدی بیت کینه بنده که نوروز
بخشش وانعام • للأ بکیل دهدر بعیله وکوبین • بیت
بازکشای ای یگار چشم بعبرت بربین • تاکه نکو بدر فلک بکوبه کوبین
وتلا کوتلان دوچی ایکی و قصاب یاغ نیجی و عصا دارزی ودیا
کودیان کمی واوزکونه اوا آیر وسمز و خطا عاجی یعنی دوده
لهودنک اوسننده کی اغاجدر دالکه رکنی دکون مانددر وددا
کودمان مثله ودیا کودیان بوبوکه توقاق و بوبوکه چکوچ مثلا
دو جبیرك بویك چکوچی و دولکرلوک ولیده سی و کا زرلوک توقماغی
ودی کودی مثله درا کوران عسکر جمع اولدوغی وقت احاله
ایدوکی بیونه مقدار ایسه آز لغنه و چوقلغنه کوره کوران دیرلر
کودستان کاف عجمیله مقبرلر معناسنه سایرا سامیسی دشت شنوا
لغتنده مذکوردر بوورك کورکن مقبره تازیجی ورودزی
کوردزبین محکم سیلدن چقور اولمش یر ورکا کورکان
ابن عرب شاه تاریخ تیمور عجایب المقدور نام کتابنده دیرکه
کورکان فی لغة المغول الختن لما استولی علی ما وراء النهر وفاق
الاقران تزوج بنات الملوك فزادوه فی القابه کورکان لکونه صاهر
الملوك وصار فی بیتهم حرکة وسکن وزشنا کوزشتان زاج بلد
سنلوج معناسنه ورزا کورزان قردحصارك رزدیلان یرده معنا
سنه نقل ایتمش ودن کوزن کاف عجمیله صیغن کیکی فتح کافله
داخی روایت اولنمشدر وزوا کوزوا کرنش وکبره و دد بنکوی
السنه اوردقلری جل وتود کوتودن یعنی اوجا و سکردن
ویان باشی و دبردلوکی معناسنه نقل ایتمش وشدد کوشدهی
آرز کنادی واورد وقجا کوقجان کرمان و طا عمونده اولور اکراد
دن بر نوع طائفه دریجه تفنگه دیرلر عاشته شیر بر و مدمه وبراصل تدی

و بوغاز و بوبون قجیاکوفیان مثلد فتّاکوفنان حلبهده نساج
معناسنه سائر آدلری بابی بالب لغظنده مسطوردر وکنج کونجی
کانجی معناسنه بیت جان خفته چه خبردارد زتن • کوبکالنه خفت
یاد کونجی • وم کومن اوکجی قوشی واکیت قوشی که اوردکه بکزر
بیر قوشدر وکون کاف عربیله اوتراق بیری دبر معناسنه
بیت بجفته کلیغ من کادبستون کرده • دوکوه را بهم آورده
نام کون کرده • وکونه کاف عجمیله آدات تشبیه در کلمک آخرینه
لاحق اولور و بایغز معناسنه مثلا گلگون دیرلر گل کبی و گل رنکینه
دیکلر ع یارکندم کون من نخود بجو نفروشند فاما محقق بویله
تحقیق ایتمشلردر که کونه درلودر ایکیدر لو دیمک بیردر عجم دوکونه
دیر نته کم شیخ نظامی کلکونک وصفنده خسرو دیمشدر بیت
چو جوشیده دیبای دو باد رنکین بسته • صبارا برد و کونه رنک بسته
درلودرلو دیمک بیرده • کوناکونه دیرلر بیت آن پر از لاکهای
رنکارنک • وین پر از میوهای کوناکون • کاه اولور تشبیه
ایچون استعاره اولنور گلگون وکندم کون دیرلر سلمان
یار کندم کون خرمن سوز سنبل بوی من • جو بجو برباد خواهد داد
چون کاه مرا دکر • سنجیده بولنه تشبیه قصد اولنسه میکون
دیرلر لعلی تشبیه اولنسه میجونی دیرلر وناکو کوناکون
درلو درلو معناسنه کونه کون مثله وکهاکوکهان برکچه اغا
جلو فوقوسی دونوک کبی چه بیراغی صوق لغ اغاجی کبیله
کنهان لفظ بوندن مخففدر وکهاکومه اوزنکی دوه نک
و دره جانور که مرتبه استعمال اولنور وکهامو کومه نود
اولغلانجغلری دنیلندن براو بونله بیر بیره طراف بغارلر اوله
طیراق ایچنده برقیلی کیزلرلر وصوصا جرثر قراطراقنده جزایر
حیزوب بعده اوتلرقیلی بولماق ایچون آنیله وبرماغیله دور
ایدرلر عرب بولعبه بعثیری دیر وه بکی کوه بیوی عصادرلر
زنبیلی وهستا کوهستان طاغلق و یایلاق وهه زی کو
هه زبه ایرقاشی کوهواره وان وسیلد صاحب وبغنی سرکج
معناسنه نقل ایتمشلر وکمیکوهی کاف عربیله طاغ کبی معناسنه

وترازو

وترازو کفه سی وقیمه تخته سی که قیمه ایتوک اوزرینه دوکرلر
کوهینه کاف عجمیله سیلادغرادغندن جوقور اولان بیره سادا
کوی سارات وردمی فرخین کوی سارات بدا از بستر • که کوبی هی ما
وقایه الله • هستا کمستان کوهستان لغظندن مخففدر
اوزمانک معناسنه کوکهی اسکی کهنه معناسنه ماتنک فتحه سی وفتحه
حایزدر اقصح ضمله سکرنکی کبیدر

نوع اولی اللام المفتوحه

لاکه لاچین قوش بلنده معناسنه واسمای رجالدندر آدلادن
اوردوی خوش قوجولوسنده درکه پنجغلقی اوتینکاوسته
هوادن بغادکجی اوتلادکجه نوبتنه بولانور ایدن جمع ایلرلر
وبعضلر اوتلکه کند سنلدن ماهراولر وبعضلر کچینک دردندن حاصل
اولور دیدیلر قوله اقداضح در عنوی صدری که نسیم خلقت وعطر
اقطاع دهد نشکر ولادن • وترکستان قربنده بر بیرآدیدرکه
افراسیاب کبذ ایانک سپاه سالاری اولان بیران عسکر ایرانک
لوذنه شبیخونه ابدوب ایرانیلردن جوق نامدار پهلوانلر هلاک
اولوب شهنامه ده اولجنکه جوانا بی جنک پشن دیمکله موصوف
ومشهوردر فردوسی بلادن که آمد سپاه کشن • شبیخون بیران
بجنک بشن • آلالمان جست وجالاک آلان حولی وآغیل سایر
آدلری شو لغظنده مذکوردر آلبان باء عربیله اکمکجی وجع
لنش لبان باء عجمیله پر پر اشلیجی سنه آیینه وقلچ وبونلوده
بکوز نه وارسه فرخی کرد دن زبرق تیغ چو آتش لبانه لبان •
کوداز غیو کوس چو کشتی بوانه بوان • شمع فخری معیار رجالیند
روشنی باشد که درخشد دیمش واشبو بیت انشا ایلمش بیت
اکو نکاه کشان ازدحام اجرامست • برب درست تراحم ذنیرات
لبان • مولانا حلیمی شعله معناسنه نقل ایده ک قولی ضعیف در نته
که ترخینک استشهاد اولنان بیتی بوکه دلالت ایلیه د بیشی
بولغت باء عجمیله نقل اولندی اصح بودرکه لامدن صکره یا ایله اوله
که آخر حروف تهجیده لج لجی اوزلوبیاه یالجی که تولیده وکوی
لرده طوارا یاغندن دلوکه دلوکه ویاره یاره اولور دقوتو دیرلر

وصولی کنارنده اولان قرا یعنی بولغت جیم عربیله و زاء عجمیله
داخی نقل اولندی اجی راء عجمیله در و اکثر زا ایله مستعملدر بیت
چون همی شد غرق و غوک آن زبان ٭ از لجی بر کرد جبه یلیشی
دهان ٭ شعر مدحت انکه قلم وار نیست رلف لیان ٭ زعفه
باد و زور رفته تا بس یلچی ٭ خالختا طنجاق بیر شمع مخالف
ارچه که خود را چو سنگ بچه پنداشت ٭ زتاب تن تیغش چو موم
لختان ٭ زرا لوزان صیغه مبالغه در چوق دتریجی دیمک
در ٭ زدا لودان زاء عجمیله یعنی جمع اولدوغی یر زر لوزن
زاء عجمیله لجی معناسنه که اوزلوقه یالجغ دیرلر عارف کشتی
بی بادبان بر رخ دریای خاک ٭ لنکر بی یدیسمان در روحل و در لوزن
شرنش طی بجاق علکو بعزکوک بیر نوع قوزی کلالی عورکه
بیرده دیرلر اسدی رده ذر رده زال کل لعل کون ٭ کی خوالی
عروسش بپرده درون ٭ تمغ لفن لکی معناسنه تما تکاب
صولتی الکو اولان کنه تکلکی شمعدان بیت شبه تیره بکت
زلعه سیاه ٭ درخشنده گشت از لکی شمع ماه ٭ و دمور اوجاغه
شعر جهار پای بزنجیر حادثات کشان ٭ همیشه بسته برآتش بود
بیان لکی ٭ و اولدقده که با وحدت و قلایدن و برنجدن دو
زوب اکند. نحل و غلل ایدرلر و پادشاهلر و بعضی صاحب حال
التون و کشیدن داخی ایدرلر اصلده کاف عربیله در اما کاف عجمیله
مشهوردر فاضل محقق بو بابه تحقیق ایتمشلکه ترکی دلیدر لکن
دیرکلی بکا اسم تشدید در نشه که بو بیتده ظاهردر بیت کوش تاج
خواهی و زرینه تشت ٭ ملک عراقت بیابد کذشت ٭ و بر تشتی
تو بی ابدوب طشت دیرلر که بو بیتده واقع اولوبدر شعر
و تیغ الطشت غیر منکسر ٭ لیست لم یقع و ینکسر ٭ تشت که بو بیدر
حرفی تا طا به تبدیل اولنمشدر شمعدان اطلاق معنای ترکیبی
اعتباریله در کم لکهن آجیق کرسنکی معناسنه و هندولر اوزنج
لرندن بر معتبر ورج آدیدر بیت الا تا مومیان دارند دارند
روزن ٭ الا تا مومیان دار ندلکهن ٭ و تنزر لونذری دو سی
عودت تاریان آیینه و قلیج دانوکه کیلک که صیاسی لبان معنا

باء

باء عجمیله که ذکر اولنمشدر

اللام المکسورة

یک لیکن لکن لفظنک امالهسیدر اوت دیمکدر لیمون اول
معروف میوه در که فارسیده و عربیده و ترکیده مستعملدر اصلده
عربیدر یونبو لیمونون اوزکه

اللام المضمومة

بنا لبنان شام قربنده بر طاغدر که زمان سابقده ابدالر ه
دایما رهبانلر ساکن ایدی مجا لمجان اقصای هندده بر طاغ
درکه عابده تتال کسنه لرددر و طعاملری شکردر وتیا لولیا
جمع لولی در قراجی دیرلر و بر سبیل استعاره هر کوزکه فتان و یغماجی
اولا اطلاق اولنور لولو دیدکلریه سبب بود که شاد یلتقلری
ایالنده لولو دیو صدا ایدرلر حافظ فغان کین لولیان شوخ
شیرین کار شهرآشوب ٭ چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان
یغمارا ٭ وکی لولیع ابریق

نوع اولی المیم المفتوحة

ابو مابون حیز و مخنث اوغلان و غاتی معناسنه داخی کلور
شعر همیشه تا که بیابد حمیت ازمابون
اجا ماچان جیم عجمیله قاچی کوبکز قیاس بوایدی که ماجانه ماج
لفظنک جمعی اولا یدی اما مولد مقامنده داخی استعمال ایدیلر
حزکان کبی و دیار عجمده بر اصطلاحلری در که مکتب خانه ده اولان
اوغلانجقلردن بیرسی سبقی باشن اوقوسه جمیعسی اجوب باشی
آلدوب بیرلر اول باشه کلکه ماجان دیرلر و کاه اولور باجه
آلدوررلر اول باجیه بایی ماجان دیرلر و طاینجق معناسنه
اجی ماچین چین ولایتنده بر عظیم شهر آدیدر اسدی مرزن کشت
بیغاده زایوان زمین ٭ که یک شهر او بر زما چینی و چین اخا
ماخان نایه که مرد ار معناسنه ادرز مادرزن قاین انا ادکا
مادکان کاف عجمیله قیراق یوند داخی دیرلر بیت تا تو ای جابر
چیزی از جانور ها ماده خر ماکیان و مادکان و ماده کاو و ماده
خر فاضل محقق تحقیق ایتمشلرکه مادکان لفظ ترکیبی بر نوعی ماده
درکه دیشیله بر جنبیدکانند کاف عجمیله معناسی جماعدر بیت

هرکانکه بد کرد پس رسد بعوض داد • تا ظلم در گردن باباش
ماند • مادکان دیدکلریمز باعث غالبا دولابچون اولدوغندن
اولوری ثانیه نسبت اولنمشدر لفظ مذکورده اصلی مادکانلر
اضافتله معنای ترکیبیدن استیهره نقل اولنمشدر اولا صانت
قطع اولنمشدر خواجه سرایده کبی که اصلی خواجه سرای ایدی
اضافتله ادیا مادیان مثله ادزیو مازیون چشره دیدکلری
اوتدرکه سرکه ایله ترشین ایدرلر غالبا نافع در ادستا
مارستان بیمارخانه و بیلانلق معناسنه ادکو مارکران
مثله مارکزان غایتده یاوز بیلان ازریو مازریون چشمه مادرند
معناسنه اکیا ماکیان تاوق دجاج معناسنه نظم بنست شا
هیچ را بجا از عدل او • کاورد در دل خیال ماکیان الی
مالی یعنی سنک مالیز و ملک معناسنه نقل ایتمشسه بر استاک
که فتح لفظنده مذکوردر امیرا ماهران ادد به بردندر آمان
اود یازوق خانمان معناسنه که اولورکه یالکوز خان دیرلر دکا
اولورکه یالکوز مانده دیرلر بیت نه خان و نه مان و نه بوم و
نژد • یکی شهر بادی میان بزنباد • و ضبعی سکلم مع الخرج در
بیزد یکلده حالت فرده سراسکر مضاف الیهی اولمق اعتبارله
بیت جنین داد پاسخ که اسفندیار • نبوهود مان راشی وی
کسار اسدی زه نیک و بد کشته تخم ناست • جه کشتی و توشه
مان راد راست • هر حالت تعبیده برفعلک مفعولی اولمق
اعتبارله فردوسی که او داد مان مردران دستگاه • بتانی
مراوراکه نبود راد • و مانده لفظندن صیغه اردر قال
دیکی اولور وهم مانستن لفظندن صیغه اردر بکزر دیمک
اولور وبو ایکی معنا به نظر بعضی ترکیبلرده صفت داخی استعمال
اولنور دودمان وخومان کبی یعنی و نیه در قوبکدار وبند
معناسنه داخی کلور دیشی آه بروی اه بروی جدوار دیرکلری
دارودرکه معتبر تریاقلردندر اکثر اوللری فم ایله بیش اکلو زهر ایله
بیرکوکده بیتر حق تعالی نک کمال قدرتندن بریدرکه ایکسی بر
کوکده بتوب بیری زهر و بیری تریاکدر به بهمن جای آرام

وراد

ورادبوم یعنی کیشینک طوغدوغی یر مسقط راسی معناسنه و بمان
خانه و خویشان و دودمان و خانمان وجای جاودان بو لغت
بیدل مکری بالجمله کناخی ووقف تجیلده ومکسور یا بنده ایله
که آخر حروف تجیلده دویلمش رجا رجان مرود طاشیدرکه اندن
تسبیح وطبیله وبعض توکلا آلتلر ایدرلر معدنی دریانک دیبی و
سوزنه طرفنده در نبات کبی اولور دبتر دیرلرکه دریادن
چیقدقده آق و یومشاق اولور هوا طوقندقجه وطره جمعه قیزارر
ومحکم اولور خاصیتی بوزج ترکیبلرده یعنی اولیجاق خونی دلی
صافی ایله و روح حیوانیه قوت ویرر و صلابه اوزرنه مسح
ایدوب دیشه سورسلر دیش صاریلغی کیدر و بیخ دندانی
محکم ایدر ورنوا ایچسه وز هولو حیوان صوقسه بر درهم مقداریننی
سحق ایدوب ایچورسلر زهری دفع ایدر چیقارر و بارد و قبض
بوله نافعدر ایوسیی قیزیلیدر ورواریدر فو معناسنه و ادخیه
و قیزلاشی سندر معناسنه مفهو خدایکا تاشوم که هست جلال
دارازده بودم توکه خواندی رجان • و بعضی سنده مطلقا اوغله
معناسنه دینلدی ردافکن ردافکن اوزاقدار یجی بهادر معناسنه
مفهو در عمرکو دستم در دین رویین زده • تیری بقوت چوجه
ادکلکه تو ردافکنی • رداوزن رداوزن مثله رزنا رزنا
معنای ترکیبی مقتضاسنجه صنوبر ایچیسی یعنی بر حد بکلیشی دیرلر
زیرا رز صنوبر در نابن حافظ معناسنه در اما اطلاقاتندن
اولیا پادشاه درکه بر مملکت جانبینی ضبط ایدوب قوری بیر
کسه یه تعرض ایتمکه و ظلم و تعدی قیلماغه قومایه نظم جدا ملکی
باشد روز و شب • عدل و انصاف درانجا رزبان • ورزاز و
دلی دزغ دزغن کورستان بوداندر و مطلقا مقابر معناسنه
خیوی توکورا رهش رعن باشد • مترا و بیرزمی باشد • بیت
در شب عید از برای مرده • بمرخ هر کسی • زنده با خود میرندا ورا
میان رزغن • کاه اولور عینی زا اوزرینه تقدم ایدوب رغزه
دیرلر کاه برعکس رغز رغزه مثله نظم شاهی که بر فتحان نفد نکا
خویشتن • از کینه رغزاد کند همچو رغزن بیت بر روز صلحن کرنداند

مرغوار از مرغزار • روز کینش کرنداند مرغزار از مرغزار •
عنبری آدی شعرا لفظنده مسطوردر زرمزن بجک تلقان که
اناجی اولدر مکیران دشکل قوزو یاجق یلپزه مرغ
کنیف بوغلم بن دیمکله انا معناسنه جمع متکلم وحده در
منک جمعی مادر خلاف قیاس اوزرینه در بیت مایم بعشق تو تولا
کرده • در طاعت ومعصیت تبرا کرده • بنلکده یاکلرده عجم مثلی
دیر بیزلکده یاکلرده • ما بی دیر بیت چونکه صوکلکه طپراق
اولکه ما آدمی • نه درا ورنده بوما یجویمی • وکیرلی دیدکلری
سنرکوکدن بغار موج تضعیف بوله وزن مخصوصده آدیله
بتمان معناسنه هوولا نیتده بره جهلم اعتبارا ولنور کتبلده مطلق
ذکر اولنان بر رطل عراقیدر که ایکی یوز اتمشدرز نقدرلر
یکه مثادرلر تنثیه سنده منوان دیرلر یکی یکون آلدر سیغ
رنگ وقوالمر رنگه دیرلر قوزی دریسنده وسقالده استعمال اولنور

المیم المکسورة

مثی مثین مایوزدن اولان نسنه ترامتران پهلوان کنبران
وآیین ترسایان وکبران رزما رزمان ایکی بیلدزدر
شتوای غبور وشتوای غمیصا بانده • هربا جهربان شفقتلو
ونگاهبان معناسنه هرجا مرجان مرکان لغتنک
مونثیدر هرکا مرکان کاف عجمیله کوز فصلی خریف معناسنه
دمریماهک اول النجی کونی که روزی فادتجم آیلم کون آدی
موافق کلدوکیچون بیرام وزمزمه ایدرلر عنصری ورلطف نواله
جشن بکد مرکان ساره وطنی برخ نکاردیا سمی تا ثیر باد
مرکان اسدی برآرایش مرکان جشن ساخت • تراتشی
از برج مدبر فراغت • هما مهمان قونق کدا وچون بدین خان
مهمان رسید بذبن بی نوا میهن ومان رسید فاضل محقق بویله
کتیق ایتشلرکه مهمان الفاظ وکبده نده برجزء مه در اولو
معناسنه بوجزیده ماند ربکزیجی معناسنه اسم فاعلدر ماتنونده
قونوق ستحق تعظیم اولوب متبدوغی یرده رعایتی واجب
اولوب اولو اولدوغندن اوتوری مهمان دیرلر شواعهرن
اولسه

اولسه که بو بیتلری دیمشلر شعر ما متعوا لنجم المهمان مهمانا
الا لا جلاد ضیف کان من کانا • فالملذ اکبرهم والمال منزلهم
والضعف سیدهم مالازم المانا • مهمانک ترکیب اولدوغی بیانی
جهتله معناسی تعیینده اصابت ایتمشلر اما معنای ما نحن بتبیینه
خطا ایدوب دورر ابومنصور ثعلبی لطائف المعارفده دیوکتابا
بنده ذکر اولان بیتلری کتورمشلر ونوترا ایتمشلر غلطلرنده واقع
اولمشلر قیزابله مهمانک وقتی واردر بیز وضع فاصله موضوعیدر
مهمان وضع عام ترکیبی حسبیله در هی مهن اولولق واولولک
معناسنه یا میانه بیل وقط معناسنه وهرشینک اورتاسی وقط
معناسنه وارالق معناسنه یانکوهیا نکین اوزتزد ف معناسنه
یتمی بیتین کلنکه دیدکلری که انوکله طاش کسرلر وقازم که
یرقازرلر تیمو بناج وخاتمی آیند لولو ویاقوت • دکان
ودرجو دکربر غولرم ومیتین • پرت پیرتن کندو بی اولور
اورماقف برسی برسین ترکیده رسیب دیدکلری جونته واقع
لو افادح آتی معناسنه عایتده قا بعضلر اوندن قایقی اولا
همان کرج در برنا بیزنان قوتمی مضیف معناسنه مهمانخانه
معناسنه داغخکلور فاضل محقق بویله کتیق ایتشلرکه بزبان
لفظ ترکیبی بر لفظ بیزدرکه قوتونک اسم حاصلی برجزیده
باندر حفظ ایدیجی معناسنه قونوغی قونقلیوب رعایت ایدوجیو
یزبان دیدیلر بیتمی پیشین دباغت اونمی قونون دریسی
که عاتم نشن دیر سائر تفصیل بیشولفظنده اولمشلر پکزم پکزن
یعنی قرلنغی دیمکلدیش یابنان یعنی اربک معناسنه بیما
بیمان قونون ضیف معناسنه یهمهن دودمان واوبادف
بنهی معناسنه که فتح میم ویا ایله که ثانی حروف تجلیلر اکثر بوده
که مان لفظیله جمع اولنوب میهن ومان دیرلر کیرلو آود
بارنق دیکلاولور خان مان کبی که بو بیتده واقع در
اسدی شوی شاد یکهفته مهمان من بیارای ایچ میهن ومان
تجمیل شد وآرام بیری

المیم المضمومة

جکا جکان کوریکک مزکان معناسنه مزغدستان عندلیب

اکلدی قنقصها زهرشاخی آویختم ❊ برازمرغ دستان بر انکیخت ❊ ژدکا مژدکان بشارت مشتلق معناسنه بیت
هوآن زخمی که از مژکان بجانست ❊ دلم را زان جراحت مژدکانست ❊ ژکا مژکان کرپکلر جمع صیغه سیله کاه اولور
که وحدت مقامنده داخی استعمال ایدرلر لطیفه بمژکانی دلم مجروح کردی ❊ بلعل لب بکن درمان خستم ❊ ثکزیق مشک
زیق طوپالق دیدکلری اوت که عربجه سعد دیرلر اطبا قاتنده بونکله موصوفدر وغاکجی مغاکچین غاینده کوزه کوزك مشغله
قتی سیاه اولماز غنجی مغلچین مثله کرآ مکراز برمملکتده که انده برطاغ واردر طوپراغی آدم صورتنده دردیرلر موبد
موبدان هر ملتك اولودانشمندلرینه موبد دیرلر واولطائفه نك اولوسنه موبد موبدان ومعبدان موبد داخی دیرلر سابقا تفصیلی
موبد لغتنده مذکوردر وژا موژان آچلمش نرکس بر سبیل الاستعاره شوخ کوزل کوزه دیرلر که نظرده متحرك اولوب کرشمه لی اولا
وژخی خوی کرفته لاالدرء سیرابش ارتقعت بنید ❊ خرم کشته نرکس موژانش از خواب خمار ❊ شنی نحوی معیار جمالیدی چشم نیکو
باشد که اندکی کرشمه داشته باشد دیمش ولو بیتی انشا ایلمش بیت
کوش بلبل لو وجهان کسی کند نسبت ❊ چنان بود که بنرکس تشبیه
موژان ❊ زای عربیله داخی جایزدر وزه باپی موزه پایینی صقمان
که اداکه پشمندرتنی باغدکیرلر وفلوجو فلوزی اکلیل الملك
دیدکلری داروکه اطبا قاتنده معروفدر ولیا مولیان نعنی یخانجی
معناسنه نقل ایلمش ویجی مویچین قیل قیاوجوق آلت منقاش
معناسنه
نوع اول النون المفتوحة
اتوا ناتوان طاقتسز ضعیف معناسنه آخ ناخن طرناق
ظفر معناسنه آخو ناخن مثله ادا نادان بیلمز جاهل نقشا
اربشا ناربستان اول قیزکه ممه سی انار کبی هنوز قلقمش
اوله ناهد معناسنه وانجمك دکرمسی اردا ناردان نار دنکی
دیدکلری که انارصوینی ایدرلر اردی ناردین سنبل دیدکلری
داروکه محلنده تفصیلی دلنمشدر بعضلر قاتنده ناردین مطلقا
دکو

ذکی اولنه خصوصیله سنبل رومی مراد اولنور اروا ناروا
یرا نجه وصناتمز متاع و اقنا زصو وجانسز یجان معناسنه او
نارون او لطوغری او زون شاخ که لطیف وتازه اولوب
یل طوقوندقجه صالنوب حرکت ایله ❊ و قره اغاجه بیر نوع عیلک که
بغایت اوزر بیت میوه دل بخشکر خد شان ❊ کلبن جان نار
تر شان ❊ وقد اغاجم اطبا دزدار وشجرة البق دیرلر وطرجون
دیدکلری اغاج ارکتا ناردکبان ترازونك آلتیله طوتاجق تورا
دیبی ارکی نارین نازك وتروتازه معناسنه ترکیبنده داخی مستعمل
محمد عصار مهرك نازلی وصفنده در بیت چنان نازك خمیری کس
نزبید ❊ سپید ونرم ونارین ورسیده ❊ دآنا زان نازیدن
لغظندن صیغه مبالغه فاعلدر ارکی نازنیج نازلی ونقشلی
واسرکنجی معناسنه اژد نازون قودا غاج نارون معناسنه اکما
ناکهان انسزدیکلر ناکه معناسنه اکیما ناکمان مثله آنان
اتمك خبز معناسنه کنیتی ابوجابردر انجی نانچین تنوردن
اتمك چیقارنجی آلت که عربجه ملقط دیرلر انیوشا نانوشاه
ناکهان دیمکدر نونله یانك آخر وزتهجیدر تقدیم وتاخیری
جایزدر اودا ناوده اولوق مثلا طام وك ودکرمنك ناو
طمنینه دیرلر طائفه نك ظرفی اولدوغندن اوتوری لسان فارسیده
اولوغه ناوداب دیرلر ونکذ وباصدغ وتاوده معناسنه داخی
استعمال اولنور اوذ ناوده مثله الثخی حذف دلنمشدر ایا انبا
نای انبان طولومایله چالنان دودك ایتبا نایبان کوکرچی
حمام معناسنه ودودکجی ایدوی نایروبین بوری که چلار لر
ایذ نایزن دودکجی ایوشا نایوشاه ناکهان معناسنه
یا ایله نونك تقدیم وتاخیری جایزدرکه ذکر اولندی نجوا نخجوان ولایت
آذربایجاندن تبریزه قریب برشهر آدیدر خلقی کثرتا نقاشدرو
نجیرا نخجیربان صیاد نخجیروال داخی لغتدر محلنده ایراد اولنمشدر
نجیروا نخجیروان مثله لسان فارسیده واو ایله بای راسنده تبادل وتوافق
واردر نخشوا نخشواه نخجوان معناسنه نخلو نخکول چنکد
توز کاف عجمیله در نخکله معناسنه بیت مغز معنی راست ناید زور لك

ورسرا وبشکنی چون مخطوف • زدبا نردبان اولیوف
نسنه که ترکیبده ده مستعملدر زمرآه نژم آهن دمرکه ایجاغی که
چلک ودخی اوطا بوب یوشاق اولد زکا نوکان دبجله
شمیخ • ازجهان برداشته خوالی سؤال • که تارون خلق را
تا نزکان • ستود نستودن کل سرین وزنبق رودکی
ازگیسوی اونسیم مشک آید • وززلفک اونسیم نستردن
بعضلر دخی قیل تحمند داخی دیرلر دیدیلر سترنسترن مثلا
عنصری تیره ابر نوبهاری ... می دارد صفا • کاب روی خویش
میر نیزد ببوی نسترن • سترو نسترون مثلا شمیخ ابا
شهی که نبارد وزیدا زعدلت • بعنف باد صبا برنهال نسترون
ستری نسترین مثلا ستری نسترین برنوع خوش رنک وخوشبو
معروف چیچکدر شمیخ • هم فصول شما زود ... وبنیسا نه
باد • مدام مجلس عیشی نو پرکل ونسرین • نشم نشمن تخت معنا
نشیم نشیمن اوتوراجق یر نشستکاه معناسنه وجای
ومقام وطن معناسنه شمیخ زباب انتقام شطوت نوه
کند بکه بادکی ترک نشیمن • وقوشک اوتوراجق یریکه اوتو
زاق دیرلر ونوا آشیانه معناسنه داخی کلور وسایه جا نور لکه
ینا غنه داخی دیرلر بعضلر معنای آخرینی مکسوره بابلی ایراد
ایمشلر وبعضلر جمیعینی مکسوره بابله کتوردیلر مکسوره
بابله اولمق انسبدر نغز خواه نغز خواهی نا نخواه
لفظندن تحریف اولمشدر ونی نوین ایلیغ وبیلار وقارشی
ویرمک وبکرنک فاضل محقق بولمه کیفیتی ایتمشلر که تحسین معنا
سنده استعمال اولنان آفرینک مقابلی نوین در قارشو یردی
دیبجک بردن نوین اندی دیرلر بیت چنین کفت شاد
جهان کیقباد • که نوین بدبر زرین نیک باد • نونک اصلی نا
آفرین نان فارسیده سلبلکون در لسانی و بیده کی لیس
قی نفین یاعرتلاق قوشی موزی غدرین تکلتی واترک
قوشلیه داخی دیرلر نماز بیشین اویله نمازی نماز خفتن یاتسو
نمازی مکدا نکدان طورلق عرب ممکحه دیر نمکی نمکین سکون

نیم

نیم وکاف عجمیله یا تیغی تیز معناسنه فاضل محقق بولمه تحقیق ایتمشلر
که نمکین لفظ ترکیبده برجزء نم در چه معناسنه که کوکدن یغار
برجزءی آکین دراجنگ معناسنه ترکیب ولیجاق الوحلاداو ...
برنشه نوک پا صدق ومندلکبی اچند طوللمد قلدینده لسان
فارسیده اکین دیرلر محققنده ذکر ونمشلر نمکین ده بو نک
اصلی نم آکین در تمکینک معناسی نم ایله طولمش تمکینک نفیا
غم ایله طولمشدر غمناکه معناسی بوکه وقتیده غمناک نم ایله ناک
ترکیبیدر لسان فارسیده ناک احتیاطون عبارتدر اشتراب لازمیده
اولا غمناکک معناسی اچند یاش بکشیه نسنه در کمال تکثیفدن نه
ناک ایله تعبیر ایلدی مثلا غمناک وبرشناک دیرلر نمکین کاف عجمیله
وفتح میمله طوزلو دیمکدر نام کاو نبردن وانوان نونک
لفظندن صیغه مبالغه ء فاعلدر ایرغابجی دیمکدر وراست
بالاو بشارت ایلیجی ونالان معناسنه وشول کمسنه دیرلر که
اوقوز وابرلادکین ویا برنسنه ء فکر ایلدکن حرکت ایدوب
صالله بیت شب وروز درپیش یزدان باکه • نوان بودم
ودلشده جاک جاک • اسدی نبا مد بروک ابی دو مشه
پهلوان • همی بود کهبد دراندهه نوان • وآیی نوآیین
یکیده ظاهر اولان نسنه بدیع معناسنه ورده نبرده نورده
نیراهن کوکلک اتاکین طولاشه شریت واثنا بکرد ه وارسه
ونی نوین جویین وسمین ودننه شزاده دیمکدر نونک فتحه سی
وضمه سیها یزدر نغمتی وعز ترتیب وحوبترین نسنه معنالنه
دخی کلور دیشی بیت نوین اعظم واعدل ابی اعلم واعقل • که وجود
نام اوداتش عمر زد درنکو کاریب • اکثر امراء عظام واعالم فکام
ادرصا نشلره ایراد اولنور وآیی نولدین یکی پیدا اولش نسنه
بدیع معناسنه المحدث صکره ایکی یا ایله نعمتی لفظی صکره یا ایله
کا نانی حروف تهجیده شکفت معناسنه نقل ایدوب وایکی
یا ایله یکی دوریش نسنه وشکفت معناسنه کلور دیدی ویاحو
نوباوه نام کاه وزیده ... بولا نبولان سیسی وآغزه یا فتحی
کا لوین معناسنه نیا نسان فصل بهارک اوسطیدر که کنش اتوکه

اوت اکنجی کونی بوز برجنه انتقال ایلدی عالمکده و نفی ظهور
ایلدی و روم تاریخنده ابریلس و ابریل دیکله معروف اولور آدیله
بیت همه فصول شما نوروز بن و نیسان باد ٭ مدام مجلس عیشی
تو برکل و نسرین ٭ یستا نیستان قاشق

النون المکسورة

نشا نشان علامت و نشاندن لفظندن صیغهٔ امردر دیک
دیکله نشیم نشیمن فتح نونله نشیمن معناسنه نکاری نکار
کاف عجمیله کوزل محبوب معناسنه نکاهبان کوروب کوزه‌دیجی
حافظ معناسنه نکران کاف عجمیله ناظر و منتظر دیمکدر مجازا
متعلق معناسنه داخی کلور نکهبان نکاهبان لفظندن مخففدر
نکی نکین یوزک قاشی فص معناسنه نهادی نهادن بنیادن
نهالی نهالین دوشک نهان نهان کیزلو نهان معناسنه نهاندا
نهاندان کیلاد یعنی مجتبا معناسنه نیا نیاکان اجداد
معناسنه نیپا نیپان تبت ولایتنده بیر بیرکه آدیدر مشک
اعلاسی اندن حاصل اولور نیسان نیسان بلان سوز و مخالف
وعده ایتمک لفظندن مخففدر نیکی نیکین ایلوک نیکی
معناسنه نیکو نیکون یاغمورلو بولوت و چوبیت دنکلو نیمی
و کوک یوزینه داخی دیرلر دیمشی نیم تن نیم تن نیم تنی قصاجی
قفتان و او لغالی اولان کسنه یادم بدنی طونا بر نیم جوان
نیم جوان اورته یاشلو کهل معناسنه

النون المضمومة

خستی نخستین اولکی بیت نخستین صبح کافرنی فروغشت
سیه رو بیش پاداشی دروغست ٭ حاصل محقق بوبله تحقیق ایتدوکه
نخستینک اصلی نخست در یاء نکره نسبت ایچوندر نونک زیاده
سی تاکید ایچوندر انک تربیه کبی سایر تفصیلی نخستین
و انکشتر لفظنده مذکوردر نخلکون نخلکون زوزلی
اغاجی و خیتفه قوز نعما نعمان اولکسیدرکه لاله نوعندن
شقایق دیدکلری اکا نسبت اولنوب شقایق نعمان دیرلر و
سماعه الامام الاعظم الامیر ابو حنیفه رحمه الله حضرتلرینک آدیدر

قلدا

قلدا نقلدان بیتسی کونکون کاف عجمیله باشی اشاغه منکوس
معناسنه بیت قدینکه سرو باشی ایدر مایش ایاس عکسی
کرد نو اذب قیلوب آنی سانور سو ایچره نکون ٭ وصف ترکیبی ده
استعمال اولنور سنکون کبی نونا تکیو مضمون ایچوندر
نودارا نودادان شاکرد ایله معناسنه نوز نوزان زاء عجمیله
اهل لغت فقه قنج آوازه دیرلر دیشی و شمس فخری بو بیتی انشا
ایتدی بیت زترس زهره به مریخ آب کرده داکی ٭ بر آسمان زند
از سهم کینه نو نوزان ٭ اما طبیعی حق بودرکه او لعقد قنج آوازی
ایده‌نک صفتیدر انسان ادلسون حیوان اولسون دیشی ونشی
نوشین نوش لیش دیکله خوشه طعم معناسنه و سیکور تیجی کوا
زنگنه معناسنه یا ونون نسبت تو کبیر ایچوندر ٤ بنوش از
کوره نوش آب نوشین و نون شمدی آنفا معناسنه
اکنون لفظندن تخفیفا دلنشله شمس حمزا نور نوح چه
درخیال آرد ٭ چوا برکت فلکیه آسمان آرد نون ٭ و بیله
حرف نون ودویت و قلیجک کسکن کناری و بویوک بالغه
و بیر مشهور قلیج آدیدر و تشبیها چاه زنخدانه اطلاق اولنور
وی نوی شهزاده وی نوبین مثلا ٭ خیام دولت نوبینه
و نوبین زاده رادایم ٭ با وتاد بقا بار اطناب عمر مستحکم
هند نهنین سپردن و نهفتن و زننه نورک و طنجه بوکک
و انکرده نکذرینه توکه قباعی شمس جهان کوبی تنوردولتیست
فلک بالای او همچون نهنبی هنبی نهنبین فلسطین و زر
مثله نهنبی زنانرا نیست بجز ره تمکین که دیکی را همچو باید نهنبین

نوع اولی الواو المفتوحة

ابسی وابسین کیروکی صکره معناسنه هو نسنه ده استعمال
اولنور مثلا خلف سلفندن صکره و جماعت امامدن صکره
و نجس کو متغوطدن صکره یرنده قالور وابسی دیرلر
ادیا وادیان راز یانه اردا و اردان او قلغو اردوارد
اوزوره که آنکه جیلکه بولاشما توده دیو غیره صچاریدر و مماثله
معناسنه بو معنایه سایرد اسامیسی جازا لفظنده یازلمشدر

اردی واردین مثلا زوازن رانک فتحه سی وکسره سی جایز
در دامن واکنن وکابین دساکین وزننده دیرسک مزقون معنا
سنه شعر حسود اگرچه که سیر سپهر می سازد • نهاد بیش
تو بر خاک زا تو وازن • وابیر لفظنده که تغییر وتغیر وعکس
وزوال افاده ایله ترکیبده کیرو ایله تعبیر اولینور زون اصلنده
بزض وزون نوع معناسنه اولوب بوضده وزونقنه تغیر کلان کسنه
یه وارون دینلوب قدیم استعمال ایله لفظ مزد حکمنده اولوب
شوم وبدبخت معناسنه استعمال اولنمشدر ع خلاف اندیش
شد را بخت وارون • ارژ وارژن دیرسک وارک معناسنه عنبرک
آدلری آدخ لغتنده مسطوردر آژ وازن قره حصاری مثله
ه الا والان بالان وپهلوان وبزرکوار وبلند معناسنه ردفا
وردفان شفیع معناسنه شعر دشمنان راکین او بی ستم •
بجان را عفو او بی وردفان • وفایده لو معناسنه صحاح عجم
صاحبی بعض نسخده خا معجمه ورخان یازلمش دیو نقل ایلدی
رفا ورفان مثله ردا وردان چارذق واوقلاغو والردان
لغتندن مخففدر شا وشان سکون را ایله بیاندر اوپور
بر نوع کوک جبیندر وقرعه داخی دیرلر وزشان فتح را ایله موسقیده
بر پرده آدیدر زغ وزغن اوردک کلوی عفت که آدمک بدننده
نوبنو زلها اولور طوس عبارتیدر واعضاده هر نوعی نسنه که
عارض اولور رفا ورفان شفیع زورن اولکه بزک معنا
عنبری کردن ادچون هلال وبنجه اوخور شالو سینه او
هچو بدر ودیده اوچون ورن • زنا وزنان مثله وفایده لو
معناسنه زهی وزهین اوتیکونش وارید وبغدای اوتیله تارلق
بنمشی قاصغانی اکک زنا وزفان زای عجمیله شفیع ورفان
معناسنه زوزن نشاطله یوریان کسنه دیرلر زنی وزنین
زای عجمیله دودایوی ستا وستان ارتفاع اوزره اوپمش کسنه
شعر زعدلست که با این همه زرو نورده • بباغ نرکس بوست
خفته است وستان • شتی وشتی سماع درویشان شیا
وشیان جزا وعوض ومکافات شیان معناسنه کوکن نعمتی بوده
اشیان

آشیان معناسنه نقل ایلمشی الواو المکسورة
زوزن بوقانی اغاجلکه اندن نفیسی یایلر ایلرلر بنشجیر
وبنشجیر معناسنه برآ وبران خراب وویرانه داخی دیرلر
الواو المضمومة زفا وزفان قره حصاری شفیع ورفان
معناسنه نقل ایلمش غز وغزن کوردستان بقابر معناسنه
سائر اسامیسی سنوان لغتنده مذکوردر

نوع اولده الهاء المفتوحة

آموهاون دوزیر ویازی صحرا معناسنه آهان زود
باتی وبران وصاقی معناسنه بیت کاله هان با اوج یغی کنید
چونکه کا و آورد که محکم کنید • فاضل محقق بویله کمیوانتشار
که بمان لسان فارسیده کلمه تسکین درطوده بنجکه برده یخ بمان
دیر بیت کیدم برادج برج مه خویشتن طلوع • هان ای حکیم
طالع مسعود من نکو • مقام تحذیرده ده استعمال اولنور هین
کبی نته که بیتا ایلدن ظاهردر قانده تسکین هین ده تحریک
معناسی بو بیتده قاتی ظاهردر بیت فلکرا ستد اکر هیبت تو
کوید ها • زمین بجنبد اکر حشمت تو کوید هین • آهاد
هوان دیدکلری که اچنده سنه دوکرلر هربد هربدان آتش
پرستلوکه باب علم ودینلرنده بر مرتبه لری واردر اولمرتبه
اولانلوکه اولوسنه دیرلر هزارجسان بیر اوتلکه توده اقلری
ویبراقلری وریشه لری واردر بایننده اولانر مرثق کبی
اولاشور بیراقی اشمه بیراغنه بکزر عنقوده بکوز عیشی اولور
دربون قیلی قازر نورد کبی باغرا استعمال ایلدی هزاردستان
بلبل عندلیب معناسنه فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلکه هزار
دستان ترکیبله هزار ایله دستاندن بلبله بکوز بر قوش ادکه
اکا بالکز هزار ده دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت صد هزار
کل شکفت وبانک مرغی برنخاست • عندلیبان را چه پیش آمد هزاران
راچه شد • عندلیب بلبل مذکور قوشی ببلک عجمی اولدوغی مذکور
بیتدن ظاهردر بحا الوابی صاحبی ایکسی فرق اتما نکدر غلط ایتمشدر
• زما هومان هرزمان لغتندن مخففدر فردوسی همی کرد کو درز هر سو نکاه

زدشمن بیژود هرمان سپاه ٭ اسدی زبانش زدیو سپه کون
کم هرنا تنی آرد زغاری برون ٭ اژدها وصفنده در هفت دهان
بویک عود شی هشی همت هفتورنگ کهین بنات النعش صغری
هفتورنگ مهین بنات النعش کبری بوایکیسی یدیشر یلدزدر اولکیسی
بنات دیرلر درتلویسنه نعش دیرلر صنواجع داخی دیرلر هفتمین
یدنجی دیمکدر هکیون مارچوبر دیدکلری اوت که عامه تحریف
ایدوب مرلجود دیرلر وماهان شوبله و انچق وانجلایی وهم
اولمعناسنه متا همتان سیز یعنی جمله کوز دیمکدر همچنان
انجلایی همچنین بوبجلایی همچون کلمه تشبیه درکبی معناسنه
مثلا همچو یار همچون نار دیرلر همدا شان قنا عنلو معناسنه
همدان فتح میمله برشهر آدیدر همدان سکون میمله بر قبیلهنک آدیدر
وهمیان معناسنه مکنا همکنان دوکیسه دیمکدر منشی
همنشی میمله اولوران همنشی اگر قلم زجواد کفت که ها بسلسه
سزدکه کرد همنشی زهمنشین ارزنک ٭ همنشین لفظندن مخففدر
معنا همعنان آتله بله بنه یاخود آت اوکنجه یایان یوریین
کیشی مکا همکان کاف عجمیله همکنان لفظندن مخففدر دو
کیسه دیمکدر مکی همکس اشی وبولداشی منشی همنشین میمله او
توران میدو همیدون همیشه اسدی همیدون سزاوار داما
دنیش زکیخ شهی ساخت هوکونه چیز وخوبله که دیمک اولور
شاکرنکاری بانشی دروده برمثال سمندر ٭ همیدون با بلالدرود
جون نهنکا ٭ وبوید دیمکدر عیبد کذلک معناسنه میا همیان
یانجی وطغارجق تمی همیس شویله وبویله وآنجق وکیرو و
انجلایی دیمکدر وکا هوکان هنکنه یعنی بوتوغ که انجنده
طعام پیشورورلر بو هیون بیوک دوه که بیکنه دیرلر اسدی
بپشت هیونان بختی هزار همی هفته رخت بردند وبار
وبورغه دوه ی جامع الفرس صاحب ولویک فیل وبویک ارسلان
معناسنده نقل ایتمش

الهاء المکسوره

داسا هراسان قورقمق صیغه مبالغهدر ٭ چوعنی آسان عوج
اول هواسان هرآسانه هبر بر هبربان هوتیمه هربلاب معناسنه

یرم هیرمن صاحب قاموس کوید نهریست درولایت سیستان
که با آنکه هزار رودخانه سرد ران دارند زیاده نمیشود وبا آنکه
هزاران هزار برمیدارند کم نمیکردد بمتا همتان اودونلق
یک هین کلمه تحذیر وتحریض در تیز یوری تیز طوت دیمکدر دده
بجم هین بروهین بکیردر اسدی چوبشنید زال این سخن داین کفت
وکوی ٭ بجم کفت هین چاره خویش جوی ٭ مقام تحذیرده ده
استعمال اولنور مثلا حافظ ایتمه دیمکدر برده هین مکن دیرلر
بت هین بجاروب زبان کردی مکن ٭ چشم را از خس ره آورد
مکن ٭ وانجاق فقط معناسنه ویلدیجی معناسنده کلور اسدی به
بینی که چون کوبم ای شیر هین ٭ زخونشان براند بشمشیر هین
عبد الواسع جبلی کاه از شرر عزم تو بر روی فلک تفت ٭ کاه از مهر جد
تو بر پشت سمک هین ٭ هینا هین انوری
نکند رغنه نظم حالدرا ٭ درجنین دار وکیر وهینا هین

الهاء المضمومه

دمرا هومزان لسان یونانیده ابراهیم آکدیمکدر اهل روم بوروتیه
دمستق دیرلر بو همایون قوتلو فرخنده ودولتلو معناسنه
شمس فخری شکوه کنی شکوه حضرت شاه طالع سلطنت همایی نسبت
فاضل محقق بوبله تحقیق ایتمشلرکه همایون همایه نسبتدن حاصل
اولش معنالر آخر کلمهده واو لسان فارسیده بر نوع نسبتدن
عبارتدر نیکوده هندوده اولیدر یا ایله اولان نسبتی
تاکید ایچون نون زیاده ایدوب رنکین وشیرین دیدکلری
کبی واو ایله اولان نسبتی تاکید ایچون داخی نون زیاده ایلیه
همایون دروب انلره دیرلر درونک اندرونک اصلی اندر
واندر در واو نسبت ایچون نون تاکید ایچوندر وسی هوسین
ثمه وشا هوشان کاوزبرفاجن صوبه بواقدقلری کون و
هون نقد وشانده تعامل اولنان نقدلردن برنوع التوندر
حکایت برتعالی ضعوت مال مملکته واروب کلان تجار نقالته
نقل اولنورکه اول دولت بیلده محصولی سکبان کوتوردر هر کوتور
یوزکره هرکه یوز بیک هون مرهون عثمانی حسابدر ره ایکی فجه

نوع اولی الیاء المفتوحة

آبا یابان نعتی معروف ترکیده داخی استعمال اولنور یابانی
شویله اولدی دیرلر آرا یاران اصحاب یاران یاران تابعی
وتبع تابعین آزا یازان یازیدن لفظندن صیغهٔ مبالغه
فاعلدر استم یاسمین یاسمین دیدکلری مشهور چیچک یاسمین
مذکور چیچک فارسیده وعربیده مستعملدر وعربیده یاسمونی داخی
دیرلر آبان لسان پهلویده جان روح معناسنه خدا یخدان بوزلق
عربیده مخنقه ومخشف ومجمد دیرلر خکو یخکلوب
کاف عجمیله چتیک قوز دیرلر سایرا سامیسی یخکلوب لفظنده بند
کوردر حصر دقا یرقا بر مشهور طاشدر قوه ایله صاری قورشنی
حاصیتی اولدرکه حرارت جگردن حاصل اولور بر مرضدرکه یرقان
دیرلر ترکلک مرضده کندوده کوترک کسنه بر نا قعده دافع در
وبعض کتبده مسطوردر مذکور طاشک صحیح واعلاسی استینلر
قرلنغوج قوشنی که عرب خطاف دیر بولسنده یاورو سنه زعفران
سورلرنی باباسی واناسی یرقان علتنی احساس ایدوب
مذکور طاشدن آشیانه سنه کتوروب اندن آلورلرمش
والله اعلم زدا یزدان تنکری جل جلاله فاضل محقق بویله تحقیق
ایتمشلرکه لسان فارسیده یزدان یرادیجی معناسنه در
لسان عربیده اوکا خالق دیرلر نته که بو بیتده واقع در
بیت سبکبار شو کند آن پاک دین • بیزدان هفت آسمان
وزمین • مجوسی اصطلاحنده یزدان خالق خیره مخصوصدر
خالق شر اوندراهرمن دیرلر قز یقن فتح قاف ایله بیر فانیه
دیرلر عربیده وعجمده مستعمل لفظدر یکا نیکان بیر بیر
آحاد معناسنه کرا یکران قولده آت وبعضلر جل آت
دیمشلر شعر که شکار چوبا یوزو باز و چرغ و پلنگ •
دیوان در آیی بر پشت باد پا یکران • کا یکان
دوکیز دیمکلر عظم الشوتم معناسنه وبیر دوکزیه سواد
معناسنه سان عادت وخوی در یکسان یعنی ماهیت وطور و
طرزده متقارب ومتناسب اولان اشیا بیر وصف اولور

اطباء عجم اعضاء بوددیه انداهای یکسان دیرلر یعنی
اولکه کلکک اسم جزئیه اطلاق اولنیور ات وکموک وبکر کبی
که هر پاره سنه ات وکموک وبکر دینور وبیر تکا معناسنه
کتو نکیسون مثلا محالف تونخاک نزلتی نکیسون کو
یکون مثلا بوشیب نوی آراسته بی آرایش • چه بکوپایه
چه نخ یکون • لا یلان پهادرلر دیمکدر اسدی
ستوران کیی کردن افراختند • یلان نیزه بر نیزه بر ساختند
ستو بنتون درباس دیدکلری اوت در که اطبا تأثیره
موقفلر آییان نعتی کبوتر خانکی به دیرلر دیمشی تمین
بر مشهور ولایت آدیدر وزبا یوزبان بادمجی فقاد معناسنه

الیاء المضمومة

وزبا یوزبان بادمجی فقاد معناسنه وکا یوکان
اوغلان یتاغی رحم معناسنه قیون تکلنی نمد زین
معناسنه نعتی دنک معناسنه ددکلور دیمش

باب الواو

نوع اولی الالف الممدودة

بجو آبجو بالجیم المونی قادن و فاریوز بجو آنجو بالجاد
المعجمه مثله وآذه جزر معناسنه سایرا سامیسی آنجوست لفظنده
مسطوردر صحاحده صواد معناسنه نقل ایدوب انجور لفظندن
کشف در برا آبرو یوز صوی ادب معناسنه روم استعمال
منصب وجاه معناسنه ده استعمال اولنور تنتا آتنتاو
اود اشیسی آتنتو مثله نشکا آتشکاو کاف عجمیله
اود قوشدور رضع کوکلی عجب شتر دیرلر زدا آزداو
پری وجادو وغول بیابانی و روایت اولنورکه ازداو
آدم صوتنده مذهب فیل ترجانوردر اوزون آیقلری
واردر آدمک آدینی بیلور وسویلر اماکه ایشی آدمک
عکسی اوزره اشلر وزآرزو کوکل دیلکی زآزو بیوک
سوری دیشی ترکیده داخی مستعملدر آزو دیشی دیرلر بس
آسوادکه وبرجانوردر وتمام فت دی آفت دیو ادجوق لوقی •

كا آلاو ارك احاص معناسنه لوبا آلوبالو كراسى و وشنه ديدكلرى
ميوه سايرآدلرى قراسيا لغتنده مذكوردر تمرآمو عنوت وشتى
وماوراء النهر اقليمى كنارنده برعظيم ارماغك آديدر بيت زنحر جوج
تو آمو جو رشحه ء از جوست سما بكلش تمرحت جى غنچه ء ديد نو تمرست
ندا انداو ديوار صوامى آو صو آب معناسنه لسان فارسيده واو
با ارا سنده تبادل و توافق واردر لطيفى كى تواندكه همچو ماغ چكاو
بكند غوط در ميانه ء آو دا آداو آده ازدست او لغطندن
مخففدر دهو آهو كوشه خويش بيشه كاران نعنى اهل صنعت
كنده وابشنكه فائده سنه استمك ... آهو كيك لفظى معناسنه و عيب
معناسنه اكى ورزو كلوب كتمك معناسنه اسدى بخت ازبر
كناه برشاو نود • بهانه ده كشا دند براى ورزو •

الالف المقصورة

برا برو قاش حاجب معناسنه كاه اولور ضرورت وزن
اجون الفى حذف اولنور برودبنور اسدى زداز كينه
زان پس كرد بربرو • شد اشفته از خشم دل بر بهو • خترك
اخترکو كاف عجميله بنجم ونوجى خكلند اخكلندو او غلانجغز
الله آوتنى البچون ويردكلرى جغشا غو تمى ظفر از ابنت
دلشادباشد • سان كودكان ازاخكلندو • وقنا غو معنا
خكند اخكندو مثلد رسط ارسطو اسكندرك وزيرى
آديدر سائر تفصيلى ارسطاليس لغطنده مذكوردر زازو
اندن ديمكدر فتى افشو يغا غيرى آدلرى بنجدكشت لغطنده
بازلشدر كا الو اوجا شروك معناسنه نبرا نبرو ارغى
يعنى انبرود لغطندن مخففدر بجا انجو جزيره آنجو معناسنه
سايرادلرى بخوست لغطنده يازلشدر

الالف المكسورة

سفيدرا سفيدرو برنج ايله باقرى خلط ايليلر برجنس جسد
اولوركه اندن جام طاسى ايليلر تركيده اشپتری ديرلر ترامرو
اروز لغطندن كمسنا ونغشيله ... ايجو خوارزم لغتنده خاصة
پادشاهه ديرلر وغلام معناسنه ... اينجو مثله ... ايكي اينجوى

خاص حرمت كيخسرو   الالف المضمومة

ردا زدو سزاوزرنده اولان بازاركاه تركيده داخى مستعمل
او اسماء اشارتدن اولدیمكدر مدلولى شئ مبهم درنوع
ذكريله تعيين بولور فاصل محقق بويله كمتنى اتمشدركه او زبان
فارسيده ضمير منفصل غائبدر لسان عربيده كى هو كبيدر اونكا ميلى
اوى درلر نته كم بو بيتده ظاهردر بيت ازمن كند آيدو من آنم
و زتو كم آيد و توانى كاه اولور اويكا لفظى حذف ايديلر واوك
اوزرنده ضمه ثقيل اولماغين فتحه يه تبديل ايدلر وى ديرلر نته كم
بو بيتده ظاهردر بيت من ازو اجكويم چه رنك آورم كه تا ديت
وى زيرسنك آورم كاه اولور اوك اولنده و آخرنده دخى
ايلدهمان واوساكن قالور اول واوى بايكوز استعمال ايتملو اوليجق
ساكن ايله ابتدا متعذر اولوب فتحه اخف حركات اولماغين
فتحه ايله تحريك ايدرلر سلاورلد ديرلر نته كم بو بيتده واقع در بيت
توكردى ورادستم داستان • وكرنه قوى بود درسيستان • اما
قجانكه اولنده كلمه آخرى اوله تحريكه حاجت اولمازاولدواوى حالى
اوزره ابقا ايدرلر يعنى سكونيله استعمال ايدرلر مثلا كوى ديرلر
اطكه اودرنته كم بو بيتده واقع اولوبدر بيت كودشتن شوخ
چشم و ناپاك • كوعيب حرامى نمايد • اوليكى كوقانى معناسنه در
انكنجى كوددربوراده مراد اولان آنكه اسم اشارتدر تفصيلا بجونك
تفصيلى محلنده ذكر اولنمشدر او ايله فرقى وار در زعم آنكه
ديرآن زيد رابكوى ديرا وزيرا وكردا بكوى ديرآن ايله اوك
معنالرنده مغايرت وار ايدوكى بورادن ظاهر اولور وجه مذكور
اوزره فرقك سرى اولدركه آنك مدلولى مجرد اشارتدر مشاراليه
دلالت ايلمز اسمله جمعى جايزدر اولاسم كرك اسم معين اولسون
زيد كبى كرك اسم مبهم اولسون كس كبى اونك مدلولى شئ مبهم در
لاجرم براسمله داخى شئ مبهمه دلالت ايدر يا شئ معينه دلالت
ايدر جمعى جايزدر كلام وآن لغطنك تفصيلى محلنده مذكوردر
دتى اوسو پاى بهائم معناسنه

نوع اول الباء المفتوحة

آباو اتوكلد ديمكلى انوكلد كندى دبيجك برده عجم بادرفت
در باُونك اصلى بااُودر بالسان فارسيده معناى مذكورى فاء
ايلن بيت رهت كرجه زما ظالم دلبها دزديد چون بخندد
همه دانندكه ظالم با ادست * بوبيتده داول معنا ايچوندر بيت
آسايش دوكيتى تفسير اين دوحرفست بادوستان تلطف
بادشمنان مدارا بعنى ايلم باُونك وقتى واردر بيربيردن ايله
كنديو ديبجك بيرده بهم رفتند دير لر لفظ باُو ده معتبر اولا
مجد بتعيت درجعيت لازم دكلدر بهم دمعتبر اولان تعيتده
تبعيت لازم دكلدر آب باتو سكلى كه اعضاده ظاهر اولور
ازخ معناسنه آت باتو سنوكلد ديكلدر ادرنكب بادرنكبو
اوغول اوتى ديدكلرى مشهور اوت درنب بادرنبو چشمك
ادر بادرو باء عربيله وفتح دال ايله رطبا تعريب بيدرب بادروج
ديرلر بويان بايد بديكلرى اوت واو غول اوتى وبعض بريرده ترد
خراسانى ديرلر وبادبوزى بيده خوكل معناسنه ومعدنوس سمجى
ماننده ترده ايست چون شاد سپرم وحبيبان آنرا بادروبير
نويسند وآنرا دراد وبه طبى نهندديش وبوبيت انشا
ايلمش بيت كيوان براى سبزه شيلانت روزبار * ازكشت
رازچرخ برآورده بادرو * سارا سايسى بادروج لفظندن بعض
بادرو باء عجمله كوذكه انوكله سنه كوررلر بادزو معدنوك
ادغ بادغزو بنجره سى چوق يازاوى بادغ بادغزده داخى ديرلر
وآدغ بادغزو برلانوج كه ادغلانجقلر اوينارلر وآوردى يكلى
كسنه كه هماى اسوب صادرر الندن سنه كلن بادغ معناسنه
آرد باردو بادرو معناسنه آز بادو باء عربيله برج حصار بارو
باء عجمله كوذكه آزد بازدو قره حصارى باغ خرجى نه ديرلر دينش
آزر بازدو كوتذه به كيبلى قفتان آز بازو باء عربيله قول
عضد معناسنه نجتى وقوة وقولاج معناسنه داخى نقل ايلمش
ودنواز صواسى بازو باء عجمله انكه دلوا ولور برسى آق اولور
اسفناج كبه تركيده بازى ديدكلرى اسفنا حكن خوارلى اندك
ادنوقلدر ورجنى قزل اولور تركيده چكلدر ديدكلرى اتنك
بانكو

بانكو كاف عجمله ارغابيلر اولدى يعنى ايت كه اولسون ديمكدر
ونغام تسليمده بوتسل اولنور بلفظ در اولدى طوت واولدى
دى ديكر اولور لطيفه چون بديدى جان ودل را عمزه را برهم
زدى قصد كشتن كرده با تيغ وخنجر بانگى كو اش باشو
نعتى چوبانلر وبعض ساولر كوترد كلرى بى غون عصايه ديرلر
ديش اق باقو باء عجمله اعلام رجال دلدر ومنازل مرحلد ن
برمنزل آديدر ويرمملكت اسميدر اك باكو نام مملكت بيت
چون رسيدان كل خوشبو زد باد باكو هيچ خوف وخطرش
نيست زهى نى باكو * وبى باكى يعنى قورقوسن لق معناسنده كلور
نته كه بيت مذكورده ظاهردر آل بالو باء عربيله كوايس ديدكلرى
ميوه آلو بالو معناسنه بالو باء عجمله جغد سكل آزخ معناسنه
وقبا رجى وبرص ولمكى تعليق بومعنايه غيرى آدلرى بالو
لفظندر سطورده ديمش بروبيت هركه روش نيست چشمش
شود معلد بچشمش درچوبالو آن بالو خاتون معناسنه كم تركيلر
قادن ديرلر آه باهو چوبانلرك وبعض ساولرك الايده
كوتردكلرى عصا نمونه توآن شاهى كه دد ايام عدلت
شبان ازدست بفكند باهو بخ بخو كتى واكثى آزلك
بنو خت بختو كوك كوررلمك رعد معناسنه وبيلدرم صاعقه
معناسنه سرخى زرشم ككك تونالم كنداير * كه خلقش نام كرد
ستند بختو * واوكى آنه بدرانذر معناسنه حن بخنو مثله
دخ بدخو حسود ومطلقا برامز خويلو اولان درنبدرو
فتح دال ايله سمر آتى رتا برتاو اوزاغه آتلان اوق برتاب معنايه
دت برتو مطلقا آيدين واشق شعله وشعاع معناسنه
برتو باء عربيله سوك ادرزو كه ديمكدر آرد پردو باء عجمله
بجاو دام اوسنى وربك پرسيان دارو ما طاق ديدكلرى
اوت الفبا فا تند عصاد الراعى ديمكله مشهوردر دست
پرستو باء عجمله قرلنغ قوشى خطاف معناسنه وقوذى
قولاغى ديدكلرى اوت ند برندو باء عجمله كيزك يعنى بوستانلق
شكلو وكمندكل عفوف معناسنه آ برو اونكو ثريا معناسنه

اسدی چرخ طاق هر یک چو پرنده بواء زبی رنک یاقوت رخشان
جو برو ماهتاب وافتاب معناسنه بیت بیالای تو در
چمن سرو نیست • چو رخسار تو تا بش پرو نیست برو با وعربی
وفتح را ایله آبی آیدیکی مس شت بستو کوبه جک خمیره معناسنه
ودشتی شربیورو اردجه کیدجی واو یوندری بخ بد
بنج بهلو بز بو قاتلو نذبندو کنده کم طواره یاپشور
تواد معناسنه بندو باء عجمیله وضم دال ایله مردار وصو کوچه
سی هل بهلو ضم لام ایله یان جنب معناسنه واما کوشکو کو ضلع
معناسنه بهلو فتح لام ایله ایران شهرنک اسمیدر ضم لام ایله
داخی مستعملدر ماصل محقق بوبله که معنی اختار که پهلوی شهر
شهرلرن عبارتدر نته که حمزه ء اصفهانی کتابه تنبیه دده
تصریح ایتمشدر بو عبارتله که بعینها نقل اولنور واعلم ان
کلام الفرس قدیما یجری علی خمسة السنة وهی الفهلویة والدریة
والفارسیة والخوزیة والسریانیة والفارسیة قد تطلق
ویراد بها تعم الکل فاما الفهلویة فکان یجری بها کلام الملوک
فی مجالسهم وهی لغة منسوبة الی فهلو وهو اسم یقع علی خمسة
بلدان اصفهان والری وهمدان ونهاوند واذربیجان
بهبهو اعلام رجالدندر غلدن بری ضحاکه بی پاکه زمانینده
هند پادشاهی اولان مهراج اوزرینه خروج ایکنز هندوستانی
ضبط ایدوب مهراجی ضحاکدن مدد استدکده توشاسب جهانکیری
کوندروب کیرو ولایتنی الیویروب اکونی طوتوب برادرندر
دیرلرکه اندن اول بهتونامی کیسه الملاق اولنماشدر پرنی دو
اردچ کیدجی پتی بیتو باء عجمیله تاینه می تی بیو باء عربیله
کوبر دیدکلری قورتجز که چوقه بایی وقتلرنده وکرک واسبابی
دلوک دلوکه ایلیی عربیده عته دیرلر صحاح العجم صاحبی بابلکه کسیلیه
تصحیح ایلمش جامع البر صاحبی وعروس وینکه عورت وطاع
وپاک معناسنده نقل ایتمش باء عجمیله

الباء المکسورة

برهنه جو بر نوع قابوغی بوغمش ارپه در که شلت دیرلر لابلاو

دانه برنج نذبندو چابالاق قوشی وصوکوده سی بیند معنا
وکنه دیدکلری بوجکله طواره یاپشور تواد معناسنه نی بنیو
نیشتر سنجی تروزفته از اطراف ملکت • زند بیو ستم
هجوه فرز بنیو • باز بیازو بیان صوقمانی یابت بیاستو
بوکو آغزلی وآغزی توقار کسنه معیار جالیده آغزی توقاد کسنه
یه نقل اولنمش آغزی ترکیبی بیک کوکه کوچکی اولسون شیئی
نسبت ترا بکوشش وبخشش یا برو شبر • کفتم کنم ونیک نجی آیدم تکو
زیرا کما ایی جودودی باشد سیاه رخ • وان نیز کو به ایست بنیبت
بیاستو • بند بیندو چاقلدق یشریه ترید اوکجه
کیدجی بن بینو باء عجمیله وباء عربیله کتشی آبکاز معناسنه
وقتی سنجی تو چون شهد ونبات وچسو دخت • بو دسخت
وترتی ماشد بینو • بی بیو باء عجمیله کلبق وشبکه اولن
عورت وایکین اوفلان وکوه که اسبابر وکتا بیردو شرح کوک
دلوکه ایلی ویوفته وطاغ کوه معناسنه

الباء المضمومة

دبرو فتح دال ایله بوریکیت دیکلری رختی لفظندن صیغه
امردر برو رانکه ضمیله ابرو لفظندن تخفیف اولنمشدر آبدکه
هم یکسر دل برازکین کنید • سواران بروها همه چین کنید
شماز پشمازو باء عجمیله سکرده واوکوه عز لادغ بلارغو
خوارزم لساننده قاچقول کز یکنه معناسنه تذبندو صوکودنجی
وحرکت ایتمی کسنه بو باء عربیله ایوسنه وبرایحه اطلاق اولنور
ریح وشذی معناسنه وامید عشی معناسنه بوی لفظندن مخففدر
وکلمه وزجا درعشی معناسنه بو باء عجمیله یکیشی ضعیف معناسنه
وکب بوبو ایکی باء عجمیله ایبوک دیدکلری قوشی عربیده
هدهد معناسنده لطیفی کوپا که آشیانه ء بو بو ستجستم • همواره با
پلیدی وآزنج کنده است • بو بیتده هدهدک آشیانه سی نجاست
وقازورات ایله اولدوغنه دلالت واردر سایر اساسی زبونت
نتقند مسطوردر وکابولاو باء عنشدانه برنج که پلاو دیرلر

آناو طاقت تاب معناسنه وتاب لغظنکه جمیع معانیلرنده
استعمال اولنور زیرا با ایله واو اراسنده تبادل وتوافق واردر
وتجار اوُ بونده اولداشی آتی وجنک وکسو معناسنه بنکر
تنکو صندوق سمی زر و یاقوت ولعل اندر خزینت • نه
بیندروی کیسه نی تنکو • وکوده قوتی که ایچنه سپرندی دوکرلر
وانبارکه ایچنه ترکه قورلر ترکیده صاربونه دیرلر • تو نمی
بر مملکت آدیدر انده یونس پیغامبر علیه السلام بیر ذکرین بایندر
الی الآن موجوددر یونس پیغمبری سوَرسک طورز دیسه لر طورر
ویونس پیغامبری سورسکه یوزنی دیسالر یورر دیو نقل ایلمش
ظاهر بودرکه مذکور درگمی یا صو یا خود ییل ایله دونر • ذرتذرو
سوکلون دیدکلری قوش فتح ذال معجمه وسکون را ایله سمی زنی
معولت شاه شیخ ابو اسحق • هم اشیانی ء شاهین کنند کبک وتذرو
عبید • تذ زوج معناسنه اتیک طبیعی دزاج وکبک ودیتهو کبی
حاذورطیدر نظم کوم وتردان تذرو ویتهورا • شل دزاج
وکبک ای عاقل • جمله را طبع ونفع ورنج ودوا • یکی طبیعتانک
متوغافل • وکبک ودزاجک طبع ونفع ورنج ودواسی جمعنده
بو قطعه دیمشلردر بیت طبع دزاج وکبک کرم وترست • طبع بیمار
خونرا خوست • معرفدا ازو بسی ضرست • دردوب
کشی کرم وبست • تذرو سکون ذال وفتح را ایله مثله وجز کلدکد
قوشی ودزاج ساراسامیسی تزوا لغظنده مذکوردر دراذ
ترازو میزان معناسنه ترکیده داخی شایعدر بیر نسنه یه کوز تیز
بلمکیچون انده چیکمکله بیلنور ززترزو زا ایله شوکلون
تزرو معناسنه تس تسو اکی حبه در وبیر دینار یکرمی دورت
حبه در ودینارکه التی بخشدر هر بخشی یعنی سُدُسی بردانکه
در تسو دانکک ربعیدر بی تسو دینارکه سدس یکرمی دولور
کو یکرمی دورت بخشدن بیر بخشیدر تعریب ایدوب طسوج
دیرلر فتح طا وتضعیف سین ایله در واکابر دن بیری نظم اتمشدر
نظم چو دینار بست وشش اکر ای برادر وده انکی چار طسوج جست
اشهر ولطسوجی دوحبه ادفتاده است ولی حبه دوجو کشته برابر

ودانکی تو بیله ایدوب دانق دیرلر کاتکاد یوزعذ ویکتان
آت تکاور معناسنه کاتبه واندر از تکاور وخود جو غیدوب باد رنج
صنعا کیل دا علم از کاو یا تر صحیح • کرتکو کاف عجمیه یا زنه هم
تو تموز معناسنه تکرتنذو اورمجک عنکبوت معناسنه تنند و
لغظندن مخففدر سمی شما عنقای قاف فتح ونصرت بود
برطاق ایوان تو تذو تکتنذو مثله تکرتنکو صندوق
تبنکو لغظندن مخففدر تو بالله وقازمه وجیه وکوزاکل
وقات وقیزدرمق وصحرالرده صوا یرکیلان بیر آبکیر معناسنه
وکوده سی آججق

الثاء المکسوره

تیر بوناو بیرتاواوقی تیو طاقت اسدی نکه کرد از دور
سالاریتو • کریزان سپه دید بیهوش وتیوه • تاو لغظنک
امالیسیدر وداناو عاقل وتوانا وکوچ یتمک وبهادر • به
تبهو چیل دیدکلری مشهور قوش که عربجه طیهوج دیرلر و
حلیم معناسنه وبعضیلر کیکلک معناسنه ده نقل ایتمشلر

التاء المضمومه

ترنزو کوزک ونازک وکوزل معناسنه ترغ تزغو خوارزم
لغتنده نزول معناسنه در قز تغز ترکیده توددیک دکله بر
کسنه یه غضب ایله بیک یوزینه توکورر سمی ایام چون بلند
خیال محال او • کردش هزار نوبت بر ریش ور و تغو • دیکر
بدنکرده بیرید زن راکلو • تغوز برجبین ناشکیبا تغو
صحاح عجم صاحبی تجمیله داخی نقل ایتمش تو سن دیمکله خطاب
ضمیر یله انت معناسنه حجی تنها کلور خلاف قیاس اوزرنه حافظ
دل خرابی میکند دلدار را اکه کنید زنهار ای رفیقان جان من وجان
شما • افصح بودرکه واو تلفظ اولنمیه کاه اولورکه و نذ ضرورت
ایچون تلفظ اولنور همام مکر سنکین دست وجان ندارد • هرانکه
که جو تو جانان ندارد • اسدی هم از بخت ترسم که دستان نیست
هم از تو که با ذن دداذ آرنیست • ورابطه است اکا ملحق اولیجق
الغدائی داود احجا ساقط اولور تشت دیرلر کاه اولور که مصلحت
شعر ایچون واوه فتح حرکت ویرلر اسدی هم با تو شتا ز بجو بیش با ز

بنا یدکسی تاکتا بدنت دارد • نو اشباع واو ایله قابق معناسنه
درکه شوددن حاصل اولورا فصیح اوللدرکه تا تفخیم ایله اوقنه وقاف
قات اولماق قابلیاغه لازم اولدوغندن اوتوری وقت اولورکه
مجرد قات معناسنه استعمال اولنور حافظ صبا زحال دل تنگ
ما چه شرح دهد • که چون شکنج ورقهای تو بر تو ست • بوبابه
اصلی توی دره سمابکلش قصرت چو غنچه • ننه تو ست • و تونت
دیدکلری بی که پیرا غندن ابریشم حاصل اولور و برتت تو بر تو
وقاتمر بچه که و گوزلده قات قات دیمک اولور و تو و قابق
کرشدن اولور بروایلیم ایکی جارله تختله

نوع اولده الجیم المفتوحه

آدجادو بکوجی بغار معناسنه جامی دو چشم تو عجایب جادوا
ندیدیم همچو آن دو هیچ جادو • ادس جارسو بازار و دست یوف
دیدکلری جهارسو لغتلرندن مخفف در آدرجارو سپرکه جاروب
معناسنه ضم را ایله جارو رانک فتحیله آلجی جیس معناسنه و صوغن
چلک نوعیله بدوب صاروج دیرلر آژجاژو مردار نخی جاژ
معناسنه اکنی جاکنو جیم عجمیله سیاه دانه چعلی درکه کافور
ایله سحق ایدوب کوزه براغورلر دزوی چشم دیو بیرد رلو
سیاه دانه چقلی درکه کافورا نجنه قورلر کافور محو اولماسون
ایچون بعض فضلا دیدیلر زیرا کافور فلفل ایله حفظ
اولنور و بولغت خا ایله خاکشو دا نمی روایت اولنورا فتح
جیمله در جاه بادرو ایچ طوب جابه بادیرو معناسنه
وکونده بکی کیسلی طوتن معناسنه در • کلور آوجاو بو سنه
سوبیلوب شهرت بولماغ ترکیبده مستعملدر بیت جاو اکر
درجهان دوال کردد • رونق ملک جاو دانی کردد • وسرحد
توصنوب برد رلودانی ادتک وهو فتشده وآدجاده بو سبیل
استعاره استعمال اولنور بو عیب اعیاشق بحورکام دلخود
دود • محال وهمی جاو که معذوری ومعذود • اوجا جاوجاو
سرحد که بادرسنی بریخی عوتلی وسایر عدوسی الحق قصدا بتزکه
هر جانبه اوجوب وبادا اشیروکی آوازه دیرلر شمی بیخاغان

وبی

وبی زن و فرزند دشمنش • کنجشک وارداد بیوسته جاوجاو
وتوشلوا وجا رکن وبیر بیرده جمع اولوب او تشکلو سنه دیرلر
وانلرنن استعاره ایدوب غریبلر ده داخی استعمال ایدلر واول
سرحلیده داخی جا وجا و دیرلر دیب جربو جیم وبا عجمیله یا غیلی
ترکنده چروش دیدکلری دکن چرغنو شرا بسفرانی ونرنوع چالغو
درکه چلرلر دنگ چرندو تمرک عضو معناسنه وکنیزک یعنی
یونشاق شکل عیری آدیری جرند تخلفنده مازلشدر کاچکاد
جیم عجمیله طوبغار دیدکلری قوشی چکاوک معناسنه غنچه تنبره
وابوالملیح دیرلر منوچهر بر شاخسار مدحتی طوطی طبع من • بردست
در سخن سبق از بلبل و چکاو • وچیل قوشی تیهو معناسنه بو بعضا
سایر اسایسی وقور لفظنده مسطور در و قوه حصاری و خروس
معناسنه داخی نقل ایدوب بوبیتی ایراد اتمشلر بیت چو خورشید
برزد سرا زبرج کاو • ز هرسو برآمد خروش چکاو • دک چکوشم
وزغند که انوکلد ساز چلارلر جو ادبه شعیر معناسنه وآجوآو
پدصوتلی جو آب معناسنه واولنما با ارا سنده تبادل و تداخل واردر
ویبده شوالک جوالجکه سوقلر مادرنی جهارسو بازار چادتو
معناسنه و درت طرف دیمکدر

الجیم المکسوره

زجرو جیم عجمیله ایت اوزکی سکبجه معناسنه وهیا که علت
عنبوده داخی جیمله در وخیار بادرنگ خرخره دیرلر بز چنیزو
نقد معناسنه بز چیزو جیم عربی و زای عجمیله برزنی قنقد معناسنه
غیرا سایسی چیزوا لغطنده مذکوردر

الجیم المضمومه

زغات جرغانو اوزکلو طاس غ جخو جیم عجمیله یا یتونی جعد
معناسنه صحاح عجم صاحبی یا یتوشه بکلر بر توشله ودی چو جیم
عجمی وواو رسمیله ادات تشبیه درکی معناسنه اصلی چونیدی نونک
حذف اولنشدر بیت زود آمد زپشت بار چون باد • چو سر زد
بوسه زد بر پای شمشاد • ووحدت تعلیل در چونکه معناسنه ظرفیت
وتوقیت معناسی بیله ملاحظه اولنور بیت چو با حبیب نشینی و باده
پیمایی • بیاد دار محبان باد پیمارا جو جیم عربی و واو اصلیله ابریشم

جوی معناسنه و اشکم دیمکدر خواه معناسنه اصلده جوی ایله
یا لری حذف اولنمشدر وجه جوجو جیم عربیله ترجمه جوجو
جیم عجیله مثله

نوع اول الخاء المفتوحة

آزخارو قیلجق شوک معناسنه ارسه بهل خار سه بهلو دز بولورق
دکنی دیدکلری اشیع خانجو جنک جو معناسنه آشنغ خاکشو
جیم ایله جاکشو معناسنه کوز اوتی وشول سیاه دانه جکلر که
کاتورا ایچنه قورلر صایع اولماسون ایچون اکخالو ذابیلی نا
وبداشی معناسنه اخاو اولمعروف نسنه که قطیفه وخوجتر
ده اولور برپژ خبوبژو خبزجی اکثرها موسیقیده استعمال اولنور
خبربزوه لغتلندن مخففدر برج خبرجو مثله براد خبزدو
طوکزلان قوردی جعل معناسنه شمس فخری چشم خصم اکر خوابست تخلق
بود به بجد در چشم خبزدو. معیار جمالی صاحبی براته که عزیک
خفاشی دیرلر نقل ایتمش و بیت مذکوری ایراد ایلمش مؤید آدلری فرود
لغتلرده مذکوردر بیت خنو برمرغوب و معتبر شکوکدر که
آکونی دفع ایلر هر طعام وشراب که انده زهر اولا آنوک اوزرینه
قوسالر دیزلر دیرلرکه کرکدانک آتنی سکوکیدر هندوستاندن
جزیره لرنده سودن چقار اولور انی مرور روزکار یله کتشه قارشو
یا نقدن کیدوب کوکی آغارور آنورلار آندن آلتلکودوزرلر
بعضلر شویله روایت وحکایت ایلدیلرکه چینی ولایتنده ذبح ایلینه
خرابینی وجوللک یرلر واردر انده هیچ شینلک اولماز و
وآدم مغذا دیو قدر اولادده بیر بویوک قوشی واردر خنو دیرلر
بو وصف اولنان شکوکه انوک شکوکیدر ابرهیم سندانی
که ثقه ومعتقد علیه آدم مدرینی انوک روایتی اولنورکه بربولک
جماعتله چینی صحرالرنده کلدیکنی انکا دکوب طوتی تللری رفیقلر
قانو بندکلری ترکیبلرندن اشاغه اندیلر ویوزلری اوستونه
دوشوب اصلا باشلرین قالدرمدیلر کون آچلمایجه بونلرده صوردم
که بو نه حالدر دیدیلرکه خنو دیرلر بربیوک قوش واردرکه قناتلرک
بیچه ونیچه یبری اورترو باشی کاسه سی آلتی بیک مقداری داوره
صو آلورکه ذکر اولنان اوصافله وصف ایتدیلر وبرمعتبر کتابده

داخی اشبو عبارتله نقل اولنمشدر قرن الخنو یتعالمانه قرن
افعی اذن بیچاق صاپلی یلدرلر پادشاهلر و بیکلر بوترلرو بونلره
طعام وشراب اوزرده قورلر اگر زهری وارسه ذرلر
اسدی جهل تنکبار از ملح خنو. زکوهوده افسر ذکنج بهر
دخدو توکرک براق معناسنه ستفخشتو اقار قه ویمی درنوه
تو خشتو شوآنراکه هست وکیست. روانه وفرزند راجای راه
نیست. وقیمی آتا پدرزن سین مهمله وشین معجمه ایله روایتدر
تی خشتو قاین آته یکدزن معناسنه نمجی بادا هیشه
خسرو سلطان محترم. تا احترام دارد داما دراخشو شت
خشتو مثله سین مهمله وشین معجمه روایتدر خزد خنودو
طکوزلان قوردی ساپراسابیسی خنزه لغتنده مذکوردر لند
خلندو توبکوا اولنی دیرلر زخونی قوقولو اوتدر صیلرقاننده
سعتر دیکله موفقتدر خو قه جادکه بنالر بنا یا یدقلری
وقتی ایلیدر جامی طاق کردون که بیشتر بستند. بها بودن
خشت نو نوشت. وصارمشی عکعکه معناسنه بیت جانان
جون خوکه بر پیچد نرکلس. به پیچم من بران نزد صنوبر
درازدنله مهکبنی ایچنده بیار اکنی ضعیف ایلر اسوی زمانی بدین
داسی کندم درو. بکن یکه یا بمنم از خار و خوق. وبنجه
وایاج بوداغی بومعنایه بهلوژ لغتیله دخ خوطو عادت
وقوت وقلیح ولعنت پهلویده ایاغ بوداغی وبنا لکه در زدکلر
ته جادو دیرلر دخیو توکرک براق معناسنه و باکس بیت
کر خیو را برآسمان فکنم. بکام که برجکاد آید.

الخاء المکسورة

دخدیو اولوپادشاه دیمکدر شمس ابی اسحق شادعکل
پرور. که کنیهار ابحق کیهان خدیو است. وخداوند عادل و
خداوندخانه ورئیس بزرک معناسنه استعمال اولنور وپادشاه
وکوکتر دشنبه کبی باری تعالی یه اطلاق اولنور برخدو
طبیلرقاننده معروف برنوع چچکدر آقی وصارو وبنفشی وکوکه
اولور یاغنی چقاررلر جوفی نفعی واردر ارباب لغت کل خیری

نقل اتدکلری خطادر اسماء ادویه‌ده اصحاب لغتک نقللرینه
اعتبار و اعتماد یوقدر شعر همیشه تا نباشد لالم چون کال
کلها بوند تا نبود چو خبرو * یخنو تکوک براق معناسنه

الخاء المضمومة

خسرو پادشاه آدلرندندر ملک دیکدر و ملوک عجمدن
هرمز بن انوشروانک اوغلی پرویزک لقبیدر نتکیم شیخ نظامی
بو بیتدن اکلنور بیت چو خسرو نکر نا بنیز او رزلو * آدینی
خسرو پرویز اوررلر * و حصاری و توفوج معناسنه دینیر سی
خسو قایین اته خسو معناسنه خسرودارو خولنجان دیدکلری
دارو خماز خماززو توری بوداق اغاجده اولسون و یر ده
اولسون خکاز و خکاز زد معناسنه شعر خشنو خشنود
لفظندن مخففدر قانع و راضی معناسنه بیت بهستیش
خشنو شوی از بخت * یکانه از ابنیس بدانچه درست * ن
خنو پهلوی لغتنده مغز معناسنه خو عادت و دخی خودخو
کندو خویله تربیتسز بویبان کستم کمکه ایو کوکر اولسون
و دخی خودرو کندودن کوزل و بیانده بتان اوت که کیتردایمی
دیرلر و دخی خوشا و خوشاب معناسنه و دکل خوکتلو بوبوند
اولان بیز

نوع اول الذال المفتوحة

آزدارو ذوادرمان معناسنه و ایو کیشی مرد نیکو معناسنه
استدر دارو بزرو ادن او لانی آداو چرخ و قورک دیوار
یا پلورکن هرض سنه الحاق اولنور عربی مدماک دیر مخففی دادی
و مذمت و سوکمک و جرد ایشی و قان بازلرکه برکره دده
ادقرو قلری لتوت و ایچ و بول حافظ اهل نظر دوعالم در
یکنفس بباز ند * عشقست و داو اول برنقد جان نتوان زد *
ستنب دستنبو بیلنج دو نحید شمامه دیرلر سم و سمو
حلیمی مرد که دیمکدر موروح دارو هبوالید جنس الله عربجه
دنج دیرلر بعض سائر ارباب لغت بکرلحه لوبیا معناسنه
نقل اتمشلر عربی آدلری لوبیا لفظنده مذکوردر

الدال المکسورة

درو

درو بچی حصاد معناسنه اسم مصدردر حافظ مزرع
سبز فلک دیدم و داس مه نو * یادم از کشته خویش آمد
و هنکام درو * و درو یدن لفظندن صیغه امر و وصف
ترکیبی ده دهو سرندیب یانننده بر بوجه طاغک آدیدر
حضرت آدم علیه السلام اکرانده اینرکوا اردر دیار تکا نقل اتدر
اینی بیشنی آدیدر او لطاغده خوش قوقولو اوتلر و درلو
درلو چیچکلر بتار او لار که برکا تنده دایما سبز و خرم و آراسته
در دکیزه اکا آکی میل مقداری یبروار درروایت اولنور که
یاغمور زمانلرنده کیمی اکا دریادن بر پارده بولوت فرهاد و فروک
ایله کلور او لار ایه یاشلودوکر اول سببدن دایما تر و تازه
در حضرت آدم علیه السلام اینری برکه تتنده اوتاقبعید دکلدر
دیو شیطان علیه ما یستحق بوده آردیو دارو دیوار دار
معناسنه کم بر نوع شدلودر ق اما حدر شیر دیودار و دا خی
دیرلر استرخاء عصب مرضلرینه و افلاج ولقوه مرضلرینه بوننده
اینفع دارو بوقدر حار و یابس در

الدال المضمومة

دغو یاغ دوزشی دو واو رسمی ایله اسماء عدددن در ایکی
اثنین معناسنه اصح بودرکه واو تلفظ اولنمیه کادا ولور ضرورت
وزن ایچون تلفظ اولنور اسدی بخنده عشقین نقطیم کرد
شبا هنکه دریم دو نیم کرد * کادا اولور روی و موی قافیه
سنده بو یا الحاق اولنوب استعمال اولنور کمال اصفهانی
طاق و رواقم زیکی طاق بود * خود بجهان طاق نبود کسی
دوی * بو قاعده مقرردرکه هر کلمه نک آخرنده واو ساکن
اولسه یا الحاق اولنماق کلیا جایزدر جوو جوی جو و جوی
کو و کوی کبی اما آخرنده یای مصلحتی یا یا ء نسبت لاحق اولمیجه
یا شعرده حرف روی واقع اولسه واو البته ثابت اولور
وی و دوی کبی ؛ یهود و رافضی لعنت بهردو خواجه سنائی
چکنم زحمت تو لی و دو لی * چون یقینم شد که من منم تو تویی *
دوق دوقو سیان کترنک بخی دولا دولاو دولاب معناسنه

صوجرفی وبنجره دولابی

نوع اولده الراء المفتوحة

آس زاسو كلنجك ديدكلري جانورجك عرس معناسنه ويبر كورجيني
آف زافو زفو لفظ آندن مخفف در يامه وكوزه رباعي
لباس عقده يماراكم زجوار شدست ۰ چه خوش بود كه تار
كفتن كنند رافو ۰ ج زخو مثله زخوكی يا جی ديمكله زرزو
قايونكه ايلشيند قاقدملری دو كله كه كورك الكا كيجيجك قابو
باغلانور زره معناسنه ف رفو يامه وكوزه جامی زهر تابد
حكمت كه او تافتست ۰ دو صد خرقه تن رفو با فتست ۰ رو
اسدی زمان تا زمان چرخ راكار نو ۰ شب وروز همواره برراي
ورنو ۰ وآر دوارو بيت نهاد عم بازبا لا كشيد ۰ زوارو
بخورشيد والا رسيد ۰ يارهاو بولجی وصوبولی وهم بوسقيدن
بيرمقام آديدر

الراء المكسورة

ى ريو فرده وخيال وكوزبا بنجيلق ومكر وآل وحيله وسحر وسويسماده
بكزد برجا نوزدر بيت تخكها با دست برداد جنك ۰ برآورده
روبه صفت ريو ورنك ۰ يو رنو يمخو اغاج قوردی ادی معنا
الارضة بالتحريك دويبة تاكل الخشبة كما يقال ارضت الخشبة
تورض ارضا بالتسكين فهي مأروضة اذا اكلتها صحاح اي

الراء المضمومة

كوم جوب خوره
ك دكو بايله وانكی بيز پاره سی ومطلقا بيز پاره سی وهربسنه كه
الكا بيزد يمك صادقدر وقول بغده قاری بيز واو نملانه بيزی وبشك
باتردا نجی نجات معناسنه وابو النصر قوشی دكوی لفظندن مخفف
دد رو ايا لهين يوز وجه معناسنه رو ايا لده ابلجه تو ج ديدكلری
صنوابكی سيچه اخی روی لفظندن مخففدر وبار زو بارو
يوزه يوزد يمكدر وبر زو برو مثله ويار زو يارو مثله رويا
روی لفظندن تخفيف اولنمشدر

نوع اولده الزاء المفتوحة

اك زالو سكز علق معناسنه سابرا سابيسی كا فخ لفظنده مسطوردر
ال زانو دبز دكيه معناسنه رداك زردالو معروف يمش تركيده

داني

داني مستعمللر عربجه مشمش ديرلر وزردی معناسنه زنجع زرجو
بيرصار وجه قوشجغز درعربجه صفار ديرديرلر ردد جا زرد د
چاو زرده چوب ديدكلری صاری اغاج رسا زرسا والتون
اواغی وسكه بن واشلمدكی التون وقاينا مش كمش والتون حل
ايدیجی ت زرو سكدزالو معناسنه ك زلو مثله تم زهو
زاء معجمه لوع طاشی كه دوزطالر وزرينه يوالرلوطبيرا عمن
دوزلنمك ايچون وبيا زوبيا و فاينامش كومش

الزاء المكسورة

يك زيلو اول معروف نسنه كه قالیكبی دوشنورلر يز زينو مثله
تی زيو اغاج قوردی

الزاء المضمومة

زو ارزو لفظندن مخفف در اندن معناسنه اشعارده جوق استعمال
اولنور زو تيز سرع معناسنه زود لفظندن تخفيف اولنمشدر امد
كرمانی كرزانكه مرك جهل بيری ۰ زو بيركه زندكی نكيری ۰ وزرود
تيزتيز ديمكدر زود زود لفظندن مخففدر وانلك اندن ديمك
اولور

نوع اولده السين المفتوحة

آسا و باج وخراج كه برمملكتدن برمملكت پادشاهنه كوندرريلر
اسدی شد آكنده نزد بكنی ارباز وساو ۰ زدنيا دكنجی جهل
جدنكاو ۰ كاه اولوركه آخرندن واوی حذف ايدوب سا ديرلر
بيت ملاذ خود اوداده شيخ ابو اسحق ۰ كه شاه هند وستد
سوی جنابش سا ۰ والتون اواغی نبيغ كوم كه بكيری ازجهان
ساو ۰ با خود بيری زنتوه ساو ۰ وآلده اغرندن دوكلان
التون دكن بره ده سی وقلاغوز يلدرقه معناسنه بيت زكور كان
بيامد تمرنساو ۰ يكی دهمنوه پيش او بدنساو ۰ وباج ماده كاو
وساو يدن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبيله ت سبو
دستی وسكك ح ستو اوج قات ديمكدر كسره دن بكا
اماله ايله تلفظ اولنمش كرك خ ستو سخنو كيبيا كه انجام طعامدن
دنكده سابرا سابيسی سخنو الفظنده مسطوردر بيت دل
تمرای لطيف سبخواهد ۰ محكم رنجد ز سختی سختو ۰ رخوا
سرخوآو ايك اوجو سرخوآب معناسنه رداك مرداو مرده اب

که صوصو داجق بیره دیرلر لسان فارسیده بالمد واو ارا سنده تبادل وتوافق واردر **دمود** معروف اغاج وآنده وزاغاجی صحاح عجم صاحب رانک فتحیله اردج واندزاغاجی سکونیله شهور اغاج دیمش **کاسکادوو** بالضم بعضلر بوغاجه دیدکلری انکه که کوزله کل ایجنده بیشوررلری بجه نکبله دیرلرد بدیلر وبعضلر جوزکی آدیله دیدیلر حق بودر که سکا دواولا تمکله عیبوصحرا وییابانده برجعوری قازرلر واتشی باتوب اولجعوری قدوروب بعده اودنی کیدن ایجنه بجه دش ترشه انک اولور اول امکه عربجه کعکه وخبزه و کبله دیرلر بادیجه سکادو دیرلر واوله جوقوره مله دیرلر وکوماچ معناسنه **کدشو** شلیز **تمن سمنو** ارشته آشی اجل تیر معناسنه وهو دآشی سابرا سابیسی اکرا لعظنده مسطوردر

السین المکسورة

بنک سبنکو ایت اوزومی الحبا عنب الثعلب دیرلر **بیدسیدرو** اشپری **بوسیرو** کوزلی سابرا سابیسی کانجنه لعظنده مذکوردر **یسیو** الما سیب وتفاح معناسنه

السین المضمومة

دسرو بوینوز وروفانیدسنده مستعمللی **بیت** شد سروبت جی شاخهای کوزن ۰ هر یکی شاخ چادر طل بوزن ۰ **سکارو** جوزکه وبوزکه وبوغاجه وکوچ سکادو معناسنه **سوطرف** جهت ترکیده یکا معناسنه وتوزرده عادت معناسنه **سمون** مه وخود شدید برکردون کردان ۰ همی کبود زرایدوشنت سو ۰ وروشنایی معناسنه

نوع اول الشین المفتوحة

اهبد شاهبو معنبر بوی عنبر **آدشاهو** اعلام رجالدندر **ببه شب بو** کل خیری وبرنوع چجکلر معروف که کیجه لرده دایحه سی زیاده اولور سایر تفصیلی شب بوی لعظنده اولیور **بتاشبناو** کرم ورزو ویلدز قوردی که کیجه لرده ایشیلدر شبتاب معناسنه وبیده بولاغ دیرلر عیری آدلری شبتاب لعظنده مذکوردر **بدشبح** وکیجه لک **برشبرو** کیجه نوربیجی عسس اولسون دسایر جراحی اولسون **فتاشفتالو** معروف میوه دکه عربجه خوخ

دیرلر

دیرلر اناعی او لور **کبشبو** ایاق دیلدیسی که اشیدیلور و ادیور کشینک خورلدیسی **دشو** سرو اغاجی وکرکن اغاجی و کراس اغاجی وکوکم اغاجی **شوشت** کبجه معناسنه وشرن لعظنده ارجامذدر **آدشهارو** شینک فتحه سی وکسره سی استعمال اولنور اصح فتحیله در رشها ذبح معناسنه اصلی جهاروددر زوادر رحت سندن ترکیب اولنمشدر قوه اغاج کوکنک صونبدن وتالی چوبی وکیبرج وزبیدن بومجموعه لوکی دیرلر که صوبه دوزرلر خراسانی داغجه دیرلر **هاوشبارو** خندق کند دمعناسنه

الشین المکسورة

دشلو اندام معناسنه وجسدن برعضو مداخجه دیرلری بیدر دوروبن بجده کلوب مستعمل اولدوغی اجلدن ایراد اولنوب بیان اولندی **شناو** یوزمک وشنار معناسنه عربجه دلری آشنا لعظنده مسطوردر **دشو** شنودن لعظندن صیغه امردر ایشیت دیمکدر ووصف ترکیبده **تیوشیو** اعلام رجالدندر **شو** ایشی بشو لعظندن مخففدر **آدشهارو** فتح شینله شهاردر معناسنه **تیشیو** اشاغه تحت معناسنه وآیشن وترکشته و مدهوش ودشته دن اوروللی تازیانه شیب معناسنه باایله واو اراسنده لسان فارسیده تبادل وتوافق واردر ایراد اولندی بیان اولنمله ولیکن برنجذن ونبلعوردن وطاریدن ایدر

الشین المضمومة

شو جلاد جعوری وغشل وجریش ولیا وزوج وشوهر معناسنه شوی لعظندن مخففدر

نوع اول العین المفتوحة

عو اون وآواز وکوردی که غارت وجنک کونلرنده عالی طونار **اسدی** سپهد بیک تک دراکبشی رسید ۰ برآورد کرنی عوی برشید ۰

العین المکسورة

یعیو عو معناسنه **اسدی** از ایرا نیاد رفت بوجرخ عیتو ذکر دار آن نوسپهدارنیو ۰ عین مجیله داخی مرویدر

نوع اول الغین المفتوحة

آوتش غاوتشو تخم ایچون ایلیغود قلری صادی غیار شعر
بداتت دشمنت کم باندیشه محال باشد که آتشی بجهانز غاوشو
سایراسیسی غاوشی لغظندن مذکوردر وغدو بوزه دغدو
قارغوقاشی افصح بودرکه یژدو وسژو قافیه سنده استعمال اولنمشدر
رانکسکوبنده شعر شرارتیغش یاد شمن آتی کندد رزم
کدروز باد کند آتش دمان دریغو دانک تخفیله دافی جایزدر
وشبیبی واکا بکزرنه وارابه ودبه وفغان معناسنه دافی
نقل اولنمش وبو تمادق قلم غوا معناسنه صحاح عجم صاحب وزعمنجه
ایدجک سنه معناسنه ده کلوردیمش ازغا غازغاو زا معجمه ایله
آت بوینده طاقدقلری قوتاس که دکیز صغری قوبرقندن در
غو کورلدی وآوازه غو معناسنه عین مهمله وعین معجمه ایله روا
لغتدر

الغین المکسورة

دیغو فریاد وفغان وآوازه افلاق شعر زکلکش ملکه
راامن واماست • زتیغش خصم را باتک غریوست • غو
کورلدی وآوازه غو معناسنه فتح غینله غیو لغظندن مخفف
دریغیو مثله شعر نکه کرد از دور سالار نیو کریزان
سپه دید بیهوش وغیو

الغین المضمومة

دغزو دنبه اولان کسنه غز معناسنه دغلو مبالغه
وغوغا وغلبه دیمک اولور دغ غوغو کوکرجین کبوتر
وحمام معناسنه

نوع اول الفاء المفتوحة

الکه فالکو فالجی منجم معناسنه داز فازو وبالکسر اکسه قفا
معناسنه داز فازتو پروانه دانت فاشتو قرلغوج
قوشی سائر آدلری فرستوغ لغظندن مسطوردر دغ فرخو
فرخ [illegible] قافیه سندن باغچه بوداماق وکلز معناسنه دشت
فشتو قرلغوج فرستوغ معناسنه دغ فرغو فرخو معناسنه
خاء معجمه وعین معجمه دافی مرویدر لغتدر دف فرغو جیل
دیدکلری قوش تجز [illegible] معناسنه عبری آدلری فرغور لغظندن
مذکوردر دفرزو [illegible] وجیل سائر اسامیسی بلشت لغظنده

مذکوردر دفنو فرو زنش زنبیته دقوه اولنمش یعنی الدنمش
دیمک اولور شعر مملکت رابه تیغ کردی پاک • ازحسود ومحالفان
فنو • وبوندن مصدر وفعللر تصرف اولنور غره اولماق واکذ
معناسنه کمای وفاش عار دیمک عیب وعار اوفالی • بعیب وعار دیمک
چیزبرجا فنوم •

الفاء المکسورة

داغ فراغ رو بورکیبی سبع ایشی معناسنه داز فازو اکسه
فتحه وار معناسنه داذت فراذنو پروانه فتحه دافی رویدر
دانت فاسنو قرلغوج فتحه دافی مرویدر دفلو نافی
دیمکدر کی فلیو مثله

الفاء المضمومة

دزو ایشاغه معناسنه فزود لغظندن ترجم اولنمشدر بونزندر
که یوغماق معناسنه فوبردی دیرلر وصوبه طاقی معناسنه فوزوقن
دیرلر دف فوفی پرلغوج که اوغلانجقلر اویناد

نوع اول القاف المفتوحة

دقنو بیر بیر آدیلن دنج قنجو زبان خوارزمده چاریایلم
دیرلر لاچ قلاچو صوکاف وبلاف

القاف المضمومة

دق قوقو کوکرجین وتاوق

نوع اول الکاف المفتوحة

ارد کاردو خرما جیجکی وچارد کی وکونج وتبات سنه و
صندی قرتیندسی آرکارو چربادیدکلری جانورکه یرده
سی که زهر ترد نلن قتالدر وخرما جیجکی وکونج آزکارزو
زاء معجمه ایله که شاشیه دافی دیرلر آجو لعنا سنه کارزدا فی
لغتدر اس کاشو اولدیلردرکه تنور تمام قزدوغندن صکره
اعتدال کلک ایچون انوکله صوچالر پاردیج دافی دیرلر صحاح
عجم صاحب طوکوز تیلی معناسنه نقل ایلدی اتم کاسو طوکوز
تیلی که ترکیده قزجه دیرلر صحاح عجم صاحبی قاسق تیلی معناسنه
نقل ایلدی وقورد ودکو نک بیغنه دیرلر وانکه زبی
آس کاشو شین معجمه ایله قوشقون پاردم معناسنه آغ کاغو
آغ قوردی وکونیه دیدکلری قورتجغز که اسباب ذکرنلف ایدر

آقل كاقلو بر قوشدر بعضلر كوكللو كشي به ديرلر ديشلرالى
كاليو ابله واحمق آنوك معناسنه و بوك ويا ژمنستق وكوكللو
وشول كسنه دركه كندوبي دوزر قوشار كوزل كوستر عند التحقيق
ذكاولان معنيلر احمقلقدن ناشيدر عبيد زعناء وورى
كا معناسنه وسركشت وسركشته معناسنه **سعد عماد الدين مولوى**
بروز معرفتهاي برازدبو • سرمادا مكن اينچنين كالبو • **ام كاو**
برنوع كركدر **آكاو** كاف عجميله صيغ نوزد معناسنه قوده ضاى
طلسم معناسنده داخى كلوردينى فاصل محموع بوبله تحقيق
اتشلركه كاو وكوزن ايكسي برجنسلر كاو كاف عجميله
اهيلسنك آديدر نته كه بو بيتده ظاهردر **بيت** بذيرفت
هرمهترى بازوساد • نكرد آزمون كاو باشير ماد • كوزن
دشتيسنك آديدر كه تركيده اكا صغن كيكى ديرلر نته كه بو
بيتده ظاهردر **بيت** شد سرو بيت چو شاخهاي كوزن • هريكى
شاخ چار رطل بوزن • وده كوزلرى آنوك كوزينه تشبيه
ايدرلر نته كه بو بيتده معلومدر **بيت** دد چشمش چو چشم
كوزنان سياه • وليكن براز اشك لحكاد وكاده **كاو**
كاف عجميله مرد دلير ومبارز معناسنه كاوه كه درفش
كاوياني اكا نسبت اولنور آندندر آخرينده كى ها معناى
عام جنسدن معناى خاص علمي يه نقل ايچوندر **شمسى**
كركاوه صيت شوكت ورديش بشنود • برخويشتن دكى
ننهد هيچ نام كاو • ومبرنسه ويا بيربرى فارزى معناسنه
داخى كلور **شمس** درزى وكان خوى نه نهشتست جو كاو
درنيست باورت برو وهرد ودلكاو وبحث ايتمك
معناسنه اسم مصدردر وصيغه امر ووصف تركيبيله
آه كاهو ماروله كه بوستانلرده اكيلور بى خشن ديرلر
وصلاقه اماجنه داخى ديرلر ضاره معناسنه **جست كبستو**
تمر هندى معيار جا ليدده زهر معناسنه نقل ايلدى واشبو بيتى
انشا ايلدى **بيت** بباغ آرزوى دشمنانت سراسر ميوهها
باداكبستو سايرارباب لغت وتعارفه دولكى برهنظراو دنجه

كه ابوجهل فاربوزيله عاينده اجيلى وايت خيارنه داخى
ديرلر بغداجى آنوك بدليله بلكه انلوك ارتوقلر بونلور داخى
اطلاق اولنور ديمشلر سايرادلرى كبست لفظنده مذكوردر
باكبو مارول سايرا ساميسى كما لفظنده مسطوردر رونا دان
معناسنه **كبو** باء عجميله بيموت وبيليسز ديمكدر **تمت كتمو** نجى
دغدغه معناسنه اسم مصدردر بعض نسخده آجرى ا لغله
كتمنوا ودوتمنى سايرادلرى غلغليج لفظنده مسطوردر **نو**
كنوو آنوك بوبني آتشند دخى طمرى ونوبونك اشاعه طمرى **بغ**
كوبخو اوبخوده اغز باصمق عربجه كابوس ديرلر **شمسى** بعلت
فتنه درخواب ست دائم • زسهمت بروي افتاده كربخو • **نزالاوى**
كدناكه باد بيرى برين افتاد • جو برخفتر فتدناكه كربخو •
بعنى را ديده صكوه بايله داخى كه ثانى حروف تهجيده نقل ايلدى
سايرا ساميسى نوخنج لفظنده مذكوردر **رجنع كرجغو** جيم
عجميله ديلود ديدكلرى قوشى **زماز كرمازو** العون قوزنجى جليلر
باينده عدنه ديمكله موقلس كماز كه معناسنه **زنب كرنبو**
كرنى هوا دك يغو بتوط اعاجي وزربنر بغر دبالجي ديرلر **زنكز كرنكو**
مثله **زكزو** العون اعاجي **لاكلاو** كلوده ديدكلرى كه اوذريته
ابلك صارارلر اولصاريلان ابلكه داخى ديرلر **تلكندو** قوان كه
آرو آنكا ابجنده باله يا پاروجيا **تنت كنشتو** ازروت
ديدكلرى كه عربجه مخلب ديرلر وجو عما نه بكوزر اشنانه ديدكلرى
اوت كه انكله اسباب يورلر وميوه ناسيده **ته كنو**
عملو وزننه كندر كنب معناسنه واولد بالالسنده تبادله
نواحي واردر **كو** كاف عجميله دلير وبزركه ومحتشم معناسنه
كاو لفظندن مخففدر **اسدى** كوى نذ هنرمند نامش قباد
ازآهواز كرديده ودن نزاد • **كو** كاف عجميله چقور بير مغاك
ووهده معناسنه **شمس** دركو ترس ارتو پنهانست هو
بجا صفلريست بردلكو • وبوي قد معناسنه وطاقت • **واج كواجو**
صالنجق سايرا ساميسى باد بيچ لفظنده مذكوردر **وتند كوشنو**
كبستو معناسنه زيرا اوله باادلسنده نواحي وتبادل واردر

زهر وحنظل ادنی سائر تفصیلی کبست وکبستو لفظلرنده اولنمشدر
وغیری آدلری کبست لفظنده مذکوردر وکوتا کوهتاو کوهتاب
معناسنه شول اینجه تزلک که عورتلر کرلر المتنده کیدکی قفتانک
رنکی ظاهر اولور وشول مقنعه یه دیرلرکه انده التون صو ایله علم
اوله

الکاف المکسورة

دباهی کوباسو کاف عجمیله ییل کرتنکه کله سام ابرص معناسنه
کرپایی لفظنده مسطوردر سایر ادلری ریپ کوبو مثله کرپایی
لغتیله ذکرو کاف عجمیله وفتح رایله اوچ که ایکی کشی بر بریله
اوچنورلر وطوتو رهن معناسنه تی کوبو دونبز خریب معنا
بش تملتو کشمکه لکز کلکزو اسکی سرکه والغوتا عاجندن
اولان سرکه یپ کیمبو اسکتی دیدکلری قوش که کلیوکدا غی
دیرلر ومازول ختی معناسنه ونادان جاهل معناسنه عببده
تنوط وتنوط دیرلر ییت کیبتو سرهنک ٤ ایکی کیبتوی
از حشمت بور پشنک بور پشنکدن مراد افراسیاب بن
پشنک بن تورین فریدوندر که توران پادشاهیدی کیخسرو
بن سیاوش بن کیکاوس الندہ هلاک اولمشدر بیت
کیبتو نعتی حنظل ویرعزدر ولکی کبستو معناسنه نقل ایتمشی
تی کیبو کاف عجمیله اول ساج بولکی که بوزا دیزدینه منار
قیلدر یکدار کیلدارو ایزلنی دیدکلری اوتدرکه اطبا
تأنثده سرخی دیمکله موفلدر یلکز کیلکزو اسکی سرکه
که بیراغی قالمامش اوله حقیقتده سا پسلر الغون اغاجندن
یاغلدقری سیرکه دیرلر لفظ مناسبتی یوکا شاهد صادقدر
بلکیبو اوده استنجا ایتمک ایچون صولر اوزرینه یاخود کنارنده
یاپارلر وبوبک کنکده تی کیبو اولو بیک کی معناسنه کیبو کاف
عجمیله یادومعنا وکیکاوس بن کیقباد پهلوانلرندن برمعروف
ومشهور پهلوان آدیدر واول کودرزین کشواد اوغلیدر
که رستم زالک کوکوسیدر یالکز ولایت تورانه واروب درت
بیل معمارلری کزوب حتی که کیخسرو بن سیاوش بن کیکاوس که
افراسیاب قیزندن تولوب والده سیله آلوب قاچوب ایرانه

کتوردی

کتوردی حکایتی شاهنامه ده مذکوردر درکیو الون اقل کمنه
مم اولمامشدی وما رحال معناسنه کیبو ضم بایله کدو معناسنه

الکاف المضمومة

کلو کاف عجمیله بوغاز بیت به تشکوده به بیدنک را کلو
نغور چینی نا شکیبا نغور تور کندرو کوتلکدر دیدکلری بوز
نسنه که دتسو ایدرلر کملر معناسنه تی کتو برکوبکدرکه بالچق
وسوکیندن ایدرلر کو کاف وزنیله اماله نر فتی دیمکدر بیت
کفتم ای سندجم جام جهان بینت کو • کفت افسوس که آن دولت بیدار
بخفت • اماله ایله محله معناسنه دد کماد عجندی کحل الجواهر از نظر
افتد مرا چو اشک • درچشم درفشان اکر آن خاک کو رود • وکم
لفظیله او لفظندن مرکبدر که او معناسنه کو اماله یه کاف عجمیله طوب
که چوکان ایله چلرلر وهوسنه که طوپ کبی یوموری اوله اکا دخی دیرلر
بیت دل در هوای لعل زنخدان او برفت • چون کوی دکه در
پی چوکان دکو رود • وبویوک مردانه معناسنه وکفتی لفظلری
صفتیه اردر کماد عجندی کال آن شوخ اکر نه هد ترا دست •
جفاها یجها نرا مرحبا کو • وکفتی لفظلری وصف ترکیبیدر
بیتغ اکر خواهی که در ره ی شوی فایق • نکو عهد وسخی وراست
کو باش • وکه کوکو الکی کاف عربیله اوکانک قوشی فاخته
معناسنه کیلانیلر اصطلاحنده قایغانیه دیرلر حایه ریز معناسنه

نوع اول الکاف المکسورة اللام المضمومة

لیو کشی اقط و بینو معناسنه
لو قابو عا معناسنه وکه لولو واواصلیله شول قراجه کوز نکرلره
که یغاجی اولور وقت نثارده لولو دیمکله صدا ایدرلر اول
سببدن لولو دیرلر جمع ایدوب لولویان دیرلر وواو ثانی یی
حذف ایدوب لولیان دخی دیرلر وهر کوزله متنه انکیز
دیمکه اولا بوسبیل استعاره اطلاق ادیبور حافظ فغان
کین لولیان شوخ شیرین کار وشهر آشوب • چنان بردند صبر از دل که
ترکان خوان یغمارا • تواریخده مسطوردرکه سلاطین فرسک درنجی
طبقه سی که ساسانیلردر انلودن بهرام کورین یزدجرد اثیم صورت

ننديلر ايدوب ولايت هندده واروب هند پادشاهنى كندوبه
مسخر ايدوب اوبلى بازقلى سازنده وكوينده و رقاص واهل طرب
درت بيك مقدارى كسنه يى هندوستاندن كوچوروب عجم ولا
يته كتوردى شمدى چالغيجى اولان لوريلر آنلرك
نسلندندر ديرلر لؤلؤ واو مقلوبله عربيده اينجو ديمكدر
جمعنده لآلى ديرلر اشعارده فارسيده چوق استعمال اولنور

نوع اول الميم المفتوحه

اوكا مادكاو كاف عجميله اينك آزمازو اول موزه سنه كه
رنكلرده كيرور تركيده داغى مستعملدر وسكردنه كه اعضادندر
عربيده كتفل ديرلر آش ماشو الكر وغلبير اگ ماكو تكوك كه
چلبه آتلرندندر انركا مازكاو مادكاو معناسنه دست
مرتو واو رسميله سكا ديمكدر تخ مرجو مرجك عدسى معناسنه
سايرآدى آتز لغتنده يازلشدر زمرو سبوتا فيه سنده شبله
ديدكلرى اوتدر دباجى قسمندندر الطاقاتنده موروف
در دهيره خوارزم شاهيده بينام شهرده اكا عنبر تر ديرلر ديمى
ودياد محمد برمشهور شهردر ديدر مزجو فتح رابله اكا ديمكدر فتح
رابله كنته ديكدر شكرمشكو اولنفيس وخوشبوى نهاليلر
ودوشكه دوشلر كه تخت وكوشك ومجلسلرى اونكلرد بينت
ايدلر معيار جمالى صاحب شمس فخرى بيو بتخانه در وخسرو پرويز
وشيرينك برمشهور خلوت سراجى ايدي كه اكا مشكوى ديرلردي
ديو نقل ايديوب بو بيتى انشاد ايلدي بيت زانواع رياحين
مجلست باد همه خسروانه ز مشكو معلومدر كه اسم جنس
اولدندن بيرينه اطلاق قيلمشلردر وآخرينه بيريا كتوروب
مشكوى داخى ديرلر تك مشو بورجاق ديدكلرى حبوب جنسندندر
تك مانو كاشى ديدكلرى مشهور طعام تخ منجو مرجك سابر
اساميسى آتز لغتنده مذكوردر تك منكو اعلام رجالدندر
نهمتى واتصاحات معناسنده كلوردبتى تن منو فتح نونله خسرو گرجوى
ورنده دريمه ديمكدر مجتنب معناسنه نهى درشمه شاد برتخت مملكت
بنشين بعدازين بهركار خصم منو وضم نونله جنت مينو معناسنه

الميم المكسوره

دمينو جنت وصحرا مينو لغتندن مخففدر يتمبتو
بيراقلرى بچاق وبخاق كبى سربز اولان بوزدغانه ديرلر
تخ بيجو مرجك عدسى معناسنه برا ميراو صواوزرنده طوروب
حاكم اولان تژ ميژو مرجك بيجو معناسنه غيرآدلرى آتز لغتنده
مسطوردر تيخ ميشو بورجاق ديدكلرى حبوب جنسندندر
دمينو جنت وصحرا شمو شه عادل جمال دينى ودين زهى
آفاق ازعدل تو مينو عنوى طاعه اثرى دارى برجاكه نكارى
كل مينوى فلكرا بازخالى كنى ازسوك تيميو دكلك چوبجى
تاك معناسنه حقيقتده هرچوق كه انده يمشى بتر بيميشنه ميوه
ديرلر جبوغنه ميو ديرلركه اودندن يمشى بتر

الميم المضمومه

مو مطلق قيل وساج وموبو اينجه اينجه ديمكدر حافظ
قلندرى نه بدرشتست وموى يا ابروصاب راه قلندر بدانكه
موى بوشت قفا موتاو قيلدن چوال اشينه ديرلر موتاب
معناسنه بومحكم مناسبه تاب لغتنده بعض تفصيل اولنمشدر
سايرآدلرى موتاب لغتنده مسطوردر

نوع اول النون المفتوحه

ابى نايو جامع اللون صاحبى سان وحو معناسنه نقل ايتمشى
ارخ نارخو جلنار ديدكلرى داروكه اطباقاتنده موروفدر
وچچكنه داغى ديرلر آزب نازبو قسلكن ديدكلرى خوشبوى
نبات آز نازو جام اغاجى وسرو وسروه بكزر بيراغاجدر
آناو ارباب لغت نكنه واو لوق وتصنعاع وتاوه ورود
وكولجه وشينى معناسنه نقل ايتمشلر فاضل محقق بوبله تحقيق ايتمشلر
كه ناو طمعه دو عربيده وكيف معناسنه طمعه نوك طرفنا ولدوغندن
اوترى نسان فارسيده اولوغه ناودان ديرلر دال ظرف معناسنه
ايدوكى محققدر ذكر اولنمشلردر ناو ايله نه ايكيسيده كوكدن باغلنور
ايدوكى بوبيتدن ظاهردر بيت نيامد همى زآسمان ناوونم همى بر
كشيدند نان بادوم كاه اولور النى حذف ايدلر نو ديرلر

اتکی نای کلو بوغازلاغی یعنی حلقوم معناسنه دم زنو
دوکدات دیمکدر نوع کاو اوکوز و بوغه ست نسو طابنجه
تی تو و بالضم مثله و آمکش یعنی آیینه و قیلج یوزی کبی
تی نشو آلوج یمشی نو ططکه ناو لغظندن مخففدر مث
سخنهات چون در کلستان نوست • تراهوش بر دست کنجسر و است
وکلی جدید معناسنه بیت یک جرعه می کهنه ز عمر نو به خشت
سرخم ز تاج کیخرو بز

النون المکسوره

تی نشیو اینش نشیب معناسنه کی نکو ایو نیکو معناسنه
تی نیرو قوت زور معناسنه و شوکت معنی ابو اسحق ایکورد
سنجر • مالک را بعدل و داد نیرو • یکی نیشو نیشتر یی
نیشو بیر درلو اوتکدر و سیله صاحبی شیشی و دلیجه دوکی
و آلوج قسمندن بیر نوع علمدر تی نیکو نیک رو یوزو کی
و یوز نه طوار تی نیکو ایو جیند معناسنه فاضل محقق بو کلمه
کحیق ایتمشلر کم نیکونک معناسی کوکجکلر مقابلی زشتدر که
معناسی چرکین در آخرنده کی واو هندو آخرنده کی واو کبیدر
نسبت لازمه بر که خلقی اولمسی اولماسه دلالت اتمک ایچوندر
حرف یا یک نسبت ایچون اولان مدلولی حطوع نسبتدر بونک
مدلولی نسبت مخصوص در حقیقتده • بو معنای خاصه دلالت
یاکز واوک دکلدر بلکه واو ایله یا نوک جمله سیکدر نیکونک
و هندونک اصللری نیکوی و هندوی در بیر شیئه بونلری
اضافت ایتملو اولسه لر او لیاده اظهار ایدرلر مثلا روی نیکوی
و موی هندوی دیرلر نته کم بو بیتده واقع اولمشدر بیت
اکر آن ترک شیرازی بدست آرد دل مارا • بخال هندویش بخشم
سمرقند و بخارا را • نیکوده دخی کاه اولور ایکی یای ایله حذف ایدرلر
نیکو دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت هرکه شه آن کند که
او کوید • حیف باشد که جز نکو کوید • نیکونک و نکونک کاه اولور
که آخرلرینه یای نسبت الحاق ایدرلر نیکویی و نکویی دیرلر احسان
معناسن افاده ایدرلر نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت

نکوئی

نکویی کردن ازان حق کرکان • بدیر باشد بجای کوسفندان •
بدینکر معناسی بازمزلغدر تام مقابلی نیکی در نکویی ده دخی الحمله
مقابلدر و ادر در ضرورت شعر ایچون شاعرلر ایراد ایتمشلر تی برنو
نیم برنو ازاجق بوزلی نسنه تی نیمو خرزه تی نیو بانک کوبه
و ضخیم ده دیرلر بهادر و دلاور معناسنه و عاقل و دانا
تی نیو کریم کامل و صاحب ضیمت • شجاع و صفدر و کیمو و رزویو
تی نیوی چو رعد بهاران بغرید کیو ز سالار لشکر همی جست نیو
و آلت و طاقت معناسنه

النون المضمومه

نو یکی جدید معناسنه اکثر فتح نوینله مشهوردر او نو قافیه سنده
داخی روبیده و نیخا ایچون داخی کلور نا وحی معناسنه مثلا
نو سپاسی دیرلر ناسپاس معناسنه هرنو ازلنق زیاده اولمق
معناسنه

نوع اولده الواو المفتوحه

آر واژو تخیل اوشیک طبق و آرزو معناسنه

الواو المضمومه

تی وسو طابیق بو معنا بر غیری آدلری نشیو لغتنده
مذکوردر و آغز چوزه سی

نوع اولده الهاء المفتوحه

رد هودو ایکسی بیله دیمکدر وزارت هوازنو قوق بایز
دیدکلری اشکنه یاننده اولور عرابجه حنث و قبیه
دیرلر و بکرقات معناسنه تی هشو مخر معناسنه هم رف
یولداش مری معناسنه تی هیچو کلمه تشبیه ذکی معناسنه
تی هشو بیرار عورتلری هم هو ضم ایله هم اولغظندن
مخففدر هو جو و عو و زنه ایرک و چرک که یاردل
آق مرده معناسنه دقاتلو قبارجق و اوت

الهاء المکسوره

تی هندو هندام مملکتدر هندی اول مملکته نسبتی اولمق
نه در آخرنده کی یای نسبتدر رومی دکی یا کبی بودکر بدلوب
اولان نسبتده لزوم معتبر دکلدر منسوب اولان آدمی اولقده

معتبر دکلدر دسته ده و پایده ده و سارده ده اولان هاکبی
اولنسبتکه واو کمدلولیلن اولنسبتده هم لزوم معتبردر
منسوب اولان آدمی اولمق معتبردر هندو ایله هندی نک
ایکی جهتدن فرق واردر بری بوکه غیری دیاردن کلوب هندده
توطن ایدنه هندی دیرلر کویدن کلوب شهرده بیرکشنه
شهریه دیدکلری کبی اما هندو دیرلر هندو شولطایفه یه
مخصوصدرکه دیار هندده نسبت جبلیتی واردر عرب
وعجم وترک ودیلم کبی غیری یردن کلوب اولیرده
توطن ایتنز هندو دیرلر اولسببدن هندوستان دینور
عربستان عجمستان ترکستان دیلمستان دیندوکی کبی
هندبستان روبستان دینمدوکی کبی سنانکه نوع معتمد
نشو ونما آنده اولمق معتبردر بیر بیره واو کل کتوروب
دوکه لر اولبیره گلستان دینمز گلستانک معناء وضعیسی
کل بیری دیمکله سایر تفصیلی محلنده مذکوردر جهت آخردن
فرق بودرکه آدمی اولمیانه هندو دیمزلر حیوان اولسون جماد اولسون
اما هندیه دیرلر مثلا قلیجی هندی ایله توصیف ایدلر شیغ
هندیه دیرلر هند ونکاصلی هندو یه آخرنده حرف یا حذف
اولنمشدر

الهاء المضمومة

وکه هوهو بایقوش وکوکرجن

نوع اوله الیاء المفتوحه

آرغ یارغو خوارزم دلنده دعوی وقضیه یه دیرلر
که قوم اورتاسنده واقع اولور واو لخصومتی فصل
ایدن کمسنه یه یارغوجی دیرلر **وآریادرو** زخم یاره معناسنه
وآخرنده بیر پاک کتوروب یاروب داغی دیرلر **اک یالو**
دکز کناری **آرغ یرغو** یارغو معناسنه ویاقوت ایدی معناسنه
کتی یکتو بر نیکا دیمکله **وند بندو** ضیا وشعله معناسنه

الیاء المضمومه

بیل بنبلو هفت بازارب **وی بوبو**
بوبو ل دیدکلری قوش

باب

باب الهاء

نوع اوله الالف الممدوده

اسمک آخرنده هاء ساکنه کورکسه اولها یا اولسون کی
مشتق اولسون خواجکی ورندکی کبی اولا اسمدیای
وصفیت لاحق اولیجاق آخرنده بر کاف عجمی زیاده اولنور
مثلا خواجکی ورندکی دیرلر واسم مشتق که آخرنده هاء
ساکنه اوله دهنده وبخشنده کبی اسم مفعول اولمدقلری لازم
دکلدر اسم فاعل دخی اولور **بیت** بوسه بخشیدمازان
دهن با چنین تنکی زهی بخشنده کی ومذکور هاء ساکنه
اسم فاعله لاحق اولیجاق بونده مصدر عجب حالدر اوزرینه طورور
مثلا کردنده دیرلر اما اسم مفعوله لاحق اولیجاق اولنون
ساقط اولور مثلا کرده دیرلر اسم فاعلده دوستمندوکینه سابقا
ذکر اولان بیت دلالت ایدر لغت فارسیده نسبت لازمه
مخصوصها آخر اسمه لاحق اولان هاء ساکنه دلالت ایدر **روزه**
ده کی هاکبی روزه اورجدر روزی کونلکدر اوروجک
اختصاصی واردر کونه روزه که معنای روزدر نسبتی نسبت
لازمه در اولسببدن هاء اوکه تخصیص ایتشلردر اما کونلکک
اختصاصی بوقدر کونه وزهولکن فی الجمله نسبتی واردر
اولسببدن آنده یا ایله اکتفا ایتشلردر **دسته** ده کی
هادخی اولهادر هاون دوکا جکنه دسته دیدکلری دست
که اله اختصاصی اولدوغندن اوتوریدر **دیده** ده کی
ها دخی اولهادر دید دیدندن اسم مصدردر کفت
کفتن اسم مصدر اولدوغنی کوزه دیده دیدکلری مذکور
اسم مصدرک معناسنه انتساب خاصی اولدوغندن اوتوریدر
دوده کی ها دخی اولهادر دود دوتون اکا نسبت مخصوصه سی
اولدوغندن اوتوری اوها ایله دوده دیرلر **سارده** ده کی
ها دخی اولهادر سار دفتر در اکا اختصاصی اولدوغندن
اوتوری کله یوشده مارده دیرلر **بیت** زسر سارده بهندوی برکرفت
برهنه سر ودست برسر کرفت • مذکور ها اسم معروده لاحق اولدوغی

اسم مرکبه دخی لاحق اولور مثلا کوساله دیرلر بر یاشنی کچمدك
کاو بچه یه ترکیده اکا بوزاغو دیرلر اصلی کاو ساله در یعنی بیله
تجاوز ایتمیوب طوغدوغی ییله اختصاصی اولدوغندن اوتوری
کوساله دیرلر بسته ده کی ها دسته ده کی ها کبی که کلمه بونلرها
علامت صیغه‌ء مفعولدر آخر فعل ماضی یه زیاده ایله اسم مفعول
اولور رسته وشکسته وخسته دیرلر رست فعل ماضیسی رستن
دن شکست فعل ماضیسی شکستن دن خست فعل ماضیسی
خستن دن وآخر کلمه ده اولان های ساکنه کاه اولور علامت
صیغه‌ء فاعل اولور اما اول وقتده آخر فعل مضارعه داخل اولمز
بلکه فعل مضارعك جمعنه لاحق اولور مثلا یوریجی یه رونده
دیر بیلیجی یه دونده دیر رونده دونده فعل مضارع رود
دن ودود دن آخرلرنده نون ساکنه زیاده سی علامت
جمعدر داننده کی خواننده کبی ولها داخی بویله در داننده
وخواننده جمع مضارعدر دانستن دن وخواندن دن مذکور
های ساکنه کاه اولور وصفیه‌ء عامه دن اسمیه‌ء خاصه یه نقل
ایچون اولور سبزه ده کی بنفشه ده کی پیروزه ده کی
کلکونه ده کی زرده ده کی سپیده ده کی ها کبی سبز وصف
عامدر هر شیئه اطلاق اولنور سبزه نباتاتدن نوع مخصوصك
اسم خاصیدر بیت بیر جوشن سبز چون نوبهار ٭ بزن ایلق
تنك چون روزگار ٭ سبز ایله توصیف اولنور سبزه ایله توصیف
اولنمز مثلا برگ سبز دیرلر برگ سبزه دیرلر بلکه‌ء سبزه‌ء
تردینور آخرنده ها لاحق اولدقدن صکره موصوف اولور
صفت اولمز سپید داخی سبز کبی وصف عامدر هر آقه
سپید دیرلر سپیده خصوصیله صبح صادقك اسم خاصیدر
صباح وقتنه عجم سپیده دم دیر بیت سپیده دم که شدم محرم
سرای سرور ٭ شنیدم آیت توبوا الی الله از لب حور خنده نك
آخرنده کی ها وصفیه‌ء عامه دن اسمیه‌ء خاصه یه نقل ایچون اولور
مادر غنچه ده کی کبی خندیدن وغنچیدن دن خنده وغنچه اسم
وصف خصوصیله کوییدن وبوییدن دن کوی ایله بوی

کبی

کبی مقام ترصیفده استعمال اولنور پنجه ده کی هفته ده کی
تنکه ده کی ها ده مذکور هادر پنج مطلقا بش هفت
مطلقا یدیدر پنجه وهفته مخصوص اسملردر موصوف اولان
سنه لر ایچون تنك مطلقا بوقفشدر تنکه بزدوره ده مخصوص
اسمیدر تنکه بونلر کبی که کلمه انده غنچه‌ها تشبیه ایچوندرکه بیان
بیان اولنوبدر آغاجك اوزدکنه تنه دیرلر حیوان تنی
تشبیه ایدرلر بیت نخستین کیاهی نماید درخت ٭ شه کیرد
آتکه کند بیخ سخت ٭ مذکور هااسم بوده لاحق اولدوغی کبی
اسم مرکبه لاحق اولور لوزینه وتنجاله وکرمابه ودروازه
وچارچوبه ودستوانه وانگشتوانه ده کی ها کبی لوز مطلقا
بادام ایچیله اولان نسنه در لوز که بادام دیر انتسابی اولدوغی
اعتباریله یای نسبت کتوردیلر آخرنده کی نون تأکید ایچوندر
لوزینه خصوصیله شکر بورکك اسم خاصیدر تنجال مطلقا قوارنده
که استه طوتان کشینك بدننده ظاهر اولور تنجاله خصوصیله
اوچوق دیدیکلری صنانکه که استه طوتان کشیلرك طوداغنده
چیقار اسم خاصیدر گرمابه مطلقا اسیجه در کرمابه خصوصیله
ایلیجه نك اسم خاصیدر ودروازه مطلقا آچوق قاپودر اصلی درز
بازدر مرکبیدر در ایله بازدن در قاپودر باز آچوقلق دروازه
خصوصیله قلعه تمیز بویوك قاپونك اسم خاصیدر چارچوب مطلقا
درت آغاجدر چارچوبه خصوصیله چرچوه نك اسم خاصیدر
دستوانه وانگشتوانه نك اصلی دستبانه وانگشتبانه در باواو
قلب اولنشدر خوشاورده کی کبی لغت فارسیه ده باواو نظ
معاقبه در قورنجیه دستبان باغ بکجیسنه باغبانه دیرلر
دستوان وانگشتوان مطلقا آلت وبارماق صقلایجی دستوانه
وانگشتوانه خصوصیله الدوان وبوکسک اسم خاصیدر خرینده
ده کی ها داخی بویله در خرید مطلقا خریدار یعنی خرینده خصوصیله
اوکجه نی عادت ایدینن کسنه نك اسم خاصیدر نسبت لازمه
ایکی قسمدر بر قسمی نسبت جبلیه در بیر قسم نسبت غیر جبلیه در
مذکور هاء نسبیه نك مدلولی نسبت لازمه‌ء مطلقه در جبلیه اولسون

دیده ده اولان نسنه کبی غبو صبلتیه اولسون دستمده الحق
نسنه کبی کاه اولور مذکوده نما نسبت ایله تشبیه قصد ایلیه برمثلا
بیخاره کوزه بکز دوکندن اوتوری چشمه دیرلر نشانه هذه دد
نما تشبیهًا وعلامته نشانه دیرلر کمان بایده بنفقتک باینه تشبیهًا
کمانه دیرلر حانه کا دیانه سرابدر اوده خانه دیدکلری اکا تشبیهًا در
آستانه وآشیانه وآواره ده ده حال بو منوال اوزرینه درب
افرد آبا فرده بختی دیدکلری بوورن طعام عجبه قرینی دیرلر
سایرآدلری آبروت لغتلنده مذکوردر جه آور آبراورده آت
وقاتر وحیوانات طوریه اینان عفت بالکی آورده داخی لغتدر
هتامه آبتامه بوزجوللك وابریق آفتابه معناسنه بتر آبترد
قولنی ذوه که بوکه جککدن قاوشدیه الکك قتوری ومنزیجا بردر
بکام آبکام اسباب وال بوباجی قاب بتخان آبخانه
منزاج وفدیکا دمعناسنه بجوز آبخد قاعده نوره اوزره
صنعنده صولانیجی وصوایجیجی دیمك اولور مکی صوایجیجك
بیره صواد معناسنه شایع اولدی وبعض تفصیل آبخور لغتنده
مذکوردر وسایر اسامی ابخورد لغتنده تحریر دد بخور آبخورد
مثله تدآبده هرزه وعبث سوز سویلیجی وحکایت وبابرغیب
سوزو مثل برآه آب راهه صوبولی بر آبره فتح را ایله
قفتان بوزی عجبه طهاره دیرلر اشکنه وقمری جابردرد
قرالف وسکون با ایله داخی لغتده برمز آبریزه آبخانه معناسنه
سایرآدلری آبریز لغتنده مذکوردر تبراد آبراد یعنی براد
معناسنه نقل ایتمش که طعام قوبیلان ادت یا حد دیرلر برآبزه
ضهنیده رشح معناسنه بشنان آبشانه بوزجوللك بشتنکا
آبشتنکاد آبخانه شینی معجه ایله داخی لغتده بسیا آبسیاد
کوزیاشی دمع معناسنه بشتنکا آبشتنکاد آبخانه سین مهمله
ایله داخی حروبله فرح الدهر نه هجی باز شناسه عبیر از سرکیه
زکلیانه بشناسه ز آبشتنکاد بکام آبکام اکا دیرلر که مثلا
اونوز رطل بغدای باار به اوننی طوز سوز وخمیر محکم بوغورلر
بعده اتمك کبی بیشوروب وقوروتدن صکره دوکرلر اوتوز رطل
قودده

قودده یکرم رطل طوز قاتوب بر بلار صحا بوتا یلجنه یوغورلر
بیرد بعیچوركه اوتی ایکی ربع رازیانه قاترلر بابی بسنه فرق
کون کنه قوبوب هرکون اوچ کز صباح واویکلن واقشام اوزرینه
صوضاچوب بوزرلر وآریجاق بیر برینه ایجنه قوبوب اوزرینه
بیراو نمنه داخی صوضچاررلر ایکی هفته طوروب صباح واقشام
قاردندورورلر قابنامغ بشلیجی طنبوب ساکن اولدقده سوزوب
نعلفی به اولیش قاب ایجنه قوبوب اوزرینه صوضچاررلر
بیر هفته مقداری کونده اوچ کز قاریشدوروب بعده سوزوب اوکنه
قاتوب کونه قورلر نعلفی یه انجالاین ایدرلر اکرغایتده اعلا
اولماسی مراد ایدیجك صوبیرینه دائما مرب اوزم سرکه سی ایله
بوزرلر عجبه ترتی دیرلر وسوكه کبی بیر اکشی صودر واکشی آشی
وبختی وهاضم طعامدر داخی دیرلر وترشی صولی وترخانه
آشی وبازکان آشی بکا آبکاد چشمه حوضی وصواد بکند
آبکند سیل اوغراجی که سیل بوزمش اولا وصواد وآبکیر معناسنه
سایر اسامی آبکند لغتنده مذکوردر بجین آبکینه شول
صجعون اولان ظرفه دیرلرکه ایچنده صو اوله زیرا آبکینه مرکبدر
آب ایله کینه دن وهاء ساکنه دن کین ایچ معناسنه در اصل آکین
در آخرنده هی هاء معنای عام ترکیبدن معنای خاص علمی بر
نقل ایچوندر سوجی اوذم صوتی اولدوغی اعتبار ایله اول جام
که ایچنده شراب وله آبکینه اطلاق وضع لغویسنه موافقدر
نته که بو بیتدن ظاهردر بیت می خور تو در آبکینه با نالهء چنك
دان بیش که آبکینه آید بر سنك • بعده لو منع شیشه آبکینه دن
عامدر زیرا بوشی اولسون طولو اولسون شیشه وضع لغویسی
حسبیله مرصدن اولان جمیع ظروفه اطلاق اولنور شیشه یه
بوشی ایکنده مجازا آبکینه اطلاق اولنور نته که بو بیتلرده واقع
در بیت بریده را زجرخ از چشم سینه • چوصورت درحجاب
آبکینه • دیگر آبکینه درکوکل جون کیم سینه • بینه اولداولمز بوتون
بیك کرصنه • بتر آبد بدنده ظاهر اولان قبارجغه دیرلر کرکسه
الده آیا قده قانی نسنه طوتعدن وایاق قابندن اولسون

کوکسه پاره خلطی طبیعت دفع ایده وکندن اولسون مثلا چچک که
انسانک بدننده چیقار عربجه جدری دیرلر طب کتابلرنده لفظ
آبله مذکوردر رهان جدری زاده در وابنت در سکی دیدکلری علته
دیرلر وفرهنگ رحمتی دیدکلری علته آبله فرهنگده دیرلر بلیس آبلیسه اکنجی
حادث معناسنه لطیغ جوابی لوقت بتوده آبلیسه • پیرکه چند
اووقت هر به • ع • ابلیسه شیطنتده تا نحره آبلیسه مبا
آبپاده یا یک یعنی فصل صینک آقز آبی مابه صافی معناسنه
تشی پاره آتش پاره قیغلجم وبیلدیزر دینه وبیلده قوزری
دیدکلری بوجک تشی تابه آتش تابه کلخن وکولخن که
اوده اصینه دن بالدرزله قزل اولور تشی زده آتش زنه
چقمق که آنوکله طاشدن اود چقارورلر بیت آتش زنه
وسنکه شبانان شماراه • ازاهل فلاک دهد جج رین خفت •
تشکد آتشکده اوجاق واول اوکه مجوسیلر آنده اود
طپارلر تشی کر آتش کره مثلد اوجاق تشکاه آتشگاه
مثلد خت آخته طشره چقمش نسنه وابرشدرلش
واوکنمش ذلول معناسنه وایننمش آت خصی معناسنه و
مطلقا ایننمش حیوان خسته آخسته قیونکا لته
اشیکی تخی آخیم طوار ستور یعنی اوکوز وجامع الوبس
صاحبی وطوار اکوبک دیش وطویله قازیغی دایچ معناسنه
ده نقل ایتمش ذرما آذرماه اورته کوز آیی ذین آذینه
جمعه کونی آخرنده کی ما آه نقلدر معنای عامدن خاصده
منقول اولدوغنه علامتدر علاقه نقل آذین زینت معناسنه
اولوب وجمعه کونی یوم الزینه اولدوغنده داکا آراکاه
قرار ایده جک یر دامکه آرامگه مثله زدزد آرد زده
آکده منخل معناسنه ردو آرده مثله زد آرد طحین یعنی طاحون
معناسنه نقل یعنی واوننلو آش ردبال آردبال بولامج آشی
واوننلو آش زدین اردینه اوبدنه اولان آش زغد ارغد
خشمله حرکت کلان یرتیجی وایشه جویعا ولان ست
زهافانیان ایرسه ترک شترک • که آرغده بود ند برسان کولت •

زودكی

زودكی کهی آرمدد وکه آرغدده • کهی آشفته وکه آهسته • ساز
اسایسی ارغند لفظنده مذکوردر. زآره دیش دیبی خسروی
بادام چشمکانت رخنه شود ببوسه • واو سی ودوکده هم بکسلد
زآره • والچو معناسنه زاد آزاده فارغ وتمام معناسنه زادمیر
آزادمیوه حلویاتدن بیر نوع علدر اصلی بادام وفستق ومغشته
نخود وقاوون چکرده کلندر زد آزدده زاء عربیله تعبیه
ترتیب وتزیین معناسنه آزده زاء عجمیله کوزطوبوق اولمان
ودلوک دلوک اولمش نسنه کمال اصفهانی جوخوشه خم توجوخوف
شده آست زانکه تنش • شده آست آزده از تیر غم جوخوشه زدتی •
والتون ایله یازلمش نسنه اسدی زپولاد در آزدده نغزش
بوندی تان بسته سبزا زبرش • زرد آزردده اینجنمش
وصولمش زرد آزرد حیض وضالمه کسنه زنود آزنوده
صنانمش زند آزند وبالعتق زاء عجمیله خلل کلمش نسنه
مرحق وبوکلم معناسنه وایکی کرنج اراسنده قالمش بالچق و
حطقا اوری بالچمی ودیوار هلکی زن آزنه وبالعتق
زاء عجمیله دشاکی دشمک ز آزه وبالعتق زاء عربیله
اکجی آزه وبالعتق زاء عجمیله یوعرلمش کیمج ذین آزینه
زاء عجمیله توقو ودشاکی وکچرك ایچکه دوکوکلر آنلرلنوك
وطانی دلاجک کچرك کلنکه داخی دیرلر ستان آستانه
ایشک عتبه معناسنه نمخ توآن شاهی که از قلبه ومعالی •
بود از آسمانت آستانه • ستته آسته چکردک مثلا خرما
واوزم وسایر میوه نک سغت آسغته تنورده ویا اوجاقده
بیرز یانمش اکشی وکوساکی سغد آسغدده تنورده
ویا اوجاقده بیرز یانمش اکشی وکوساکی سغت آسغده
وبالعتق مثلد سودغ ایستاده میان کرمابه • همچو آسغده در
میان تنوره سمان آسمانه سقف خانه تم آسمه چراغ
وسرکردان آسیمه لفظنده مخفف در سیاب آسیابه خورده
کیسه وبیلکی ستان آسیانه مثلد تو آسه قیلنجی سیم
آسیمه چراغ وسرکردان بیت سراپرده بردند لعل ایوان بکرشت •

سپه از خروشیدن آسیمه گشت ❊ شتنکا آشتنکاه آلتخانه
ومستراح معناسنه سابرا سامیسی آبریز لغتلرنده مذکور شتو
آشتوهه نعنی الفی ممدوده دده ومقصوره ومضمومه دده
ووسیلة المقاصد صاحبی داخی ممدوده ومضمومه دد بیر آجی اتماك
دیشلو حلیمی الفی مقصوره دده بیر آجی اوتدر عربجه ترلاد
درلر عاینده آجیلغندن دوه یدیکده طودقلری چکلور
دیمش اصح ضم الفله در وبورجاق معناسنه داخی نقل اولنمش
شغفت آشغفته دلو وسراسیمه وعقل ضایع اولمش شکار
آشکاره بللو سابر تفصیلی آشکارا لغتلرنده بیان اولنوبدر
شکفه آشکوفه نعنی مطلقا شکاری قوشه درلر دیمش
اصح کسر الف وراء مهمله ایله اشکره دیر شکره آشکره آنجق
علت قواتی معناسنه شکوفه آشکوفه ترس اولان نسنه
بازکونه معناسنه شیان آشیانه یووه وکریه معناسنه صحاح
عجم صاحب وپیلان بتاغینه داخی نقل ایلدی شیکا آشیکاه
قوریکاد متوطا معناسنه غار آغار نعلین ضرمی وآستر
لق ششین ترکیبی دینر ودیرلرکه باشمقچیلر کونله پوستی ازار
قوپوب دکرلر عربجه نخاس دیرلر بو لغت هم راء مهمله ایله
وهم زاء معجمه ایله مرویدر آغازه مثله واوکجه اماجی
غز آغز اصح ضمله دربریوب نعنی قورلغان بملت که درنقده
ظاهر اولور که اولور دنیغی دهمورور ودوزه کی علت بو
معنایه سابرا سامیسی بربوت لغتلرنده مسطوره روجیبان وبرکال
دایرسی نعنی بو ایله نقل ایلدی اما وسیلة المقاصد صاحبی هر بوری
که آدیک کود دسند طاهر اولور وانجیلده والذن عمار لنوب
بو سببدندر که عرب نکفه دیرده بو روایت ایلر وبو صحیح نسخده
سنه ثمان وعشرین وستمائه ده یازلمش اعداء لغم الالفین بوی
بود ازدنبل بزرکه قال ابن فارس هی غدة فی اصل اللحی وقیل
هی بین الزاد وشحمة الاذن ودر لسان عرب نکفه کویند والجمع
نکف ونکفات دیمش عشت آغشته بر بر ایله قارشمش و
بوغلمش واولکه چکوپ اصلنمش ویعمل اولا عمری

لاله از خون دیده آغشته ❊ نتیجه بماند سرکشته غمری
شیخ ابو اسحق کاندهروز رزم ❊ خاک را با خون خصم آغشته
است ❊ غند آغنده طولی پر معناسنه آغیشته آغشته
معناسنه وحیران فتاب آفتابه ابریق ومطهره که نقشه ده
دن غلط در وفتح فتاد وافتاده مثله نسان نارسیده با
ایله فا را اسمو تبادل وتوافقی واردر فریده آفریده یرادلمش
مخلوق معناسنه فرینند آفریننده یرادیجی آفریدکار
معناسنه فشته آفشته کیلادر بخیاقا معناسنه کانکاه خبر
داراو واوبانق معناسنه کشت آکشت محکم باغلنمش دیمک
اولور شمهف کردن دشمن بزنجیر بلا ❊ انتقام وکین او اکنته
است ❊ کند آکنده کاف عجمیله طیقیلوب طوبطولو اولان
نسنه یه دیرلر بوسببدندرکه متجوغه آکنده دیرلر وآخور
اصطبل معناسنه شمهف فلکد رسمان بکمرا بود از
مهر وماه باغنده ❊ زانکه از جهد خسروی دارم ❊ سیر
خنک فلک درآکنده وسختی معناسنه داخی مستعملدر کاکم
اکاه لغتندن مخففدر لاک آلاک نعنی لاله معناسنه نقل
ایلمش صحاح عجم صاحبی سکنه لاله دیمش لان آلانه طغان
یووه سی وقابور حلقه سی وسایر لای آلایه طغان یاورسی
لغون آلغونه یوزلرن قزارلغی ایچون عورتلر یوزلرینه سورر
دکلری نسنه بویرلرده قزلجه دیرلر وبعض یرلرده فکرده دیرلر
شمهف رخسار روزکار دت بادت همیشه گلکون ❊ زان سان
که روی خوبان ازرنک آلغونه ❊ لغت آلغته آلوده اچیله
افتاده وشکسته حال ودیوانه وحیران اولمش کمسنه لطیفی
چو دل درآل غم آلغته باشد ❊ همه حال بدن آشفته باشد ❊
لغون آلغونه آلغونه معناسنه لکوته آلکوته مثله لوا
آلواد اکثر لوج آلوجه جیم عجمیله وعربیله ده لغتدر
اواجق صاروجه اروک کبیت طالده بوید تعجب وتفرج اولنمش
دطاغ ازوکی وقزانی وکوکم معناسنه داخی نقل اولندی لو
آلوده طوشانجیل دیدکلری شهور قوشی بیر تعجیلرده سید الطیور در

عجبه عقاب دیرلر بحری آدلری ازدهام لغتنده مسطوردر
لود آلوده بولنتق و قیشق ملوث و دوبقی معناسنه له آله
آلود لغتندن مخففدر جمیع ارباب لغت بویله ایراد ایلمشلردر اما
صاحب تاریخ ابن خلکان ابونصر احمد بن حامد بن عبد الله بن علی
بن محمد بن هبة الله بن آله الاصفهانی احوالنده دیرکه واله
بفتح الهمزة وضم اللام وسکون الهاء لفظة عجمیة معناها با
لعربیة عقاب فاضل مذکورک قولی اصح اولدوغنه شایبه
شبهه یوقدر ماجکا آماجکاه هاتف بنی آماجکاه تیر کینه
شد د صندوقتها صندوق سینه • ماد آماده دوزلمش حاضر
و مهیا اولمش شینه و کلمش آمده معناسنه ما آماه شش
آماس معناسنه و ورم و بیل طلعتی مد آمده کلمش مر آمله
ایلچ که معتبر ادویه دن در هندن کلور میز آمیزه زاء
معجمه ایله قارشق دیمک اولور مثل هرکه با بندگان شاه جهانه
دارد اخلاص و نیت ویژه • بیر کرد دولت یقین نشود • در
جهان رنگ و بویش آمیزه • یخ آنجه اولسنه دیمکله
نکه آنکاه اول وقت و اندن صکره دیمکدر نکه آنکه
فتح کاف عجمیه و هاء اصلیه ایله مثل آنکه کسکا [illegible] و تقاء
علا [illegible] اولک معناسنه واریج آوارجه جیم عجمیه ایله دفتر جمع
معناسنه وار آواره سرگردان و ایشی سن گشته بیکار
معناسنه و تغنتان یوزی آبروه معناسنه واز آوازه
اودن آواز معناسنه و جغو و چاو صیت معناسنه و شهرت
وا آواه بایقو آوا معناسنه وغاف آوغانه آنجاق
معناسنه ور آوره آبره معناسنه آوارد لغتندن مخففدر
وردکا آوردگاه جنک یری معرکه معناسنه اسدی
دو شکوهم کینه جواه آمدند • دیران باوردگاه آمدند
وردک آوردگه مثله اسدی باوردگه کشت وانکه چو
باده زمیدان برین کوهد سر برنهاده • وریج آورنجه
دفتر آوارجه معناسنه ولی آوله بدنده چیقان چچک
و قبارجق آبله معناسنه و اوله باران [illegible] تبادل و تراوغی واردر

سائر تفصیلی آنده مذکوردر و طوشان بخیل قوشی آلوده والم
معناسنه داخی نقل اولندی و آوه فتح واو و سکونها ایله
اصلیه وآه دیمکله کلمهء ندبهدر تحسر و تعجب وقتنده
استعمال اولینور آوه هاء تملانسلر بیره آه کلمه سینه
دیرلر آویختن دن اخذ اولنمشدر کجاوه داندن مرکبده
ویخت آویخته آصلمش و صو قوق ویز آویزه زاء عربیه
قولاق صالقیمی بیت الا تا ابر نیسانی هوای صبح در بستان
کند آویزهای در بتاج لعل گل منضم • ویش آویشد
بوآشه که سرکشی آتلرک بورونلرینه کچورلر آه دردله
و حالتلم کلمان نشین هان آهانه باشی دیرسی و طاق
دیرسی و دیرجک و چار طاق و طاق خانه معناسنه
مستعمللر هخت آهخته چکلمش کشیده معناسنه
آهیخته لغتندن مخففدر اسدی که کرخود وهیدون و [illegible]
شد اوست • زهاران آویزش آهخته پوست • آهیختن
لغتندن اخذ اولنمشدر جمیع معنالرنده استعمال اولینور
هنت آهنته آرخون نرم رود و لکی اولان و قوز
معناسنه و بیوت وضعنده داخی مستعمللر هیج
آهیجه چنبر دیرکلری که جلاد آلتلرندن کنار کینه
معناسنه سائر تفصیلی آنده مذکوردر و حلقه معناسنه
هن آهنه مثله هوبر آهوبره کوکی بوراغوسی
دیمک اولور حقیقتده عن الدیرلر بیر نوع کبک آدیله
آنوکه خاص سندر که هو جوانی که کورر خیره شدن
کندو یه نظرا ترک کله ادراک ایلی لغت بویله نقل
ایتمشلر هوور آهوره مثله هیان آهیانه
باشی جنبغی قحف معناسنه سائر اسامیسی تغاغ لغتنده
مذکوردر و اگشه خورنه داخی دیرلر و دبر و بلم قوت
که ترکیده اوکسه داخی دیرلر هیخت آهیخته چکلمش
کشیده معناسنه آهخته داخی دیرلر ترآیژه جندی آیژه
معناسنه تیژ آیژه و با لمخص زاء عجمیه ایله اودوقوحخ [illegible]

واغاج قوردی یتی آیشه جاسوس آیشه لفظندن مخفف اولمغله عینی معناسنه وکسریله ایشه داخی لغتدر یتی آینه کوزکی ترکیبه داخی مستعملدر اسدی تنت آینه ساز و هردو جهان ۰ ببینی انله وآشکار ونهان ۰ یتی آینه مثله سعدی تأمل در آبینه دل کنی صفایی بتدریج حاصل کنی وآبین وصیلم معناسنده نقل اولنمش

الالف المقصورة

تبرا ابتره قاولق دوه لرکی یوک چکمکدن قاولشالر غوغه کندی برکنارجوی بینم رستمی بادام وبید ۰ راست پنداری قطار اشترالدر ابتره ۰ برام ابرامه صوبولی ترامه بکون بالبه نفتان بوزی بیت کنند ابره باکیزه تر آسترده که آن در جها نیست واین درنظر ۰ کاتبی هرچند پاره پاره شد برجام یمین ابره اش ۰ بلی دارزوی آستر نمی زون نی بروت ۰ سایر آدلری آبره لفظنده مذکوردر وابابیل قوشی ترابله هاء اصلیله بونان ساده دل معناسنه عربیدر فارسیده داخی شایعدر تال انالم بوللمح آنتی انالا لفظنده غیری آدلری ذکر اولنمشدر نجمت انجمنه قابونکه آلت اینکی آخته معناسنه وارغوان چیچکی خکوچ اخکوچه دوکمکه ایلیکی که آنی قفتانه دیکرلر دوکه یی انزکله تاجلرلر خکوژن اخکوژنه مثله خکوژ اخکوژه کاف زاء عجمیله مثله وحرما یاچجی سی وچیکله وحرما قوروتمغی اخکوزه بالزاء المعجمی سکی که جلاه آنلر ندرندن طی قوروتمغی بیرری اکا صاررلر واخکوزه ده دوکمه ایلیکی خکونه اخکونه مثله دوکمه ایلیکی زغند ارغنده خشمله حرکته کلانه دره لاور وبیر ینجی جانور وایشده ورهمی اولانه زغند ارغنده مثله سایر اسابیسی ارغند لفظنده مذکوردر ارغند ارغنده آرام وبرمجی ابیاتی بحستندی ارمیده شیران بپای بسی بخت برداشتندی زهای ۰ زوبه ازوبه بیرطاغدر بیک فرسنک مقداری بوجهیلیکی واردر دیو روایت اولنور

ودیر

ودیرلرکه انده بیک بیکاروواردر هوا برماغی مجنون ومجون مقداریله الحمد علی ارآدی اکرم من هم ویملاتک قدرتنه کوره کنتده ذره مقدارید کلله زرازده بیجقو منشار معناسنه راانک تشدیدی وتخفیفی جایزدر وکاه اولور آخوندن هاء صوتی ایروب آذدیرلر فتاجی آزمل ارمل آشکارامیکند ۰ ازهجی بابد کشیدن برسرش ۰ زیک اریکه تخت آراسته سپ اسپه طای کره معناسنه سپجانه اسپجانه مثله آسبخ بیود طوری آت سپلاش اسپلاشه باباسی عربی اناسی رومی اولان آت ۵ شکو اشکوده آشتوره معناسنه مذکور تفصیلی آنده اولمشدر مغاچ اغاچه قاقچی دیکلرد اغاقادن دیکلد بانو معناسنه که بنیچه داخی دیرلر فراخت افراخته برداشته معناسنه فراشت افراشته مثله وخانکی حلوا فرنج افرنجه کوزداروریلله ویکوی وچکرمور واونلا بختر قوروقندقلری نسنه که جدوک وشعوری وقرتلیوز دیرلر فروخت افروخته بیکلنمش وباسی آچلمش فروش افروشه برنوع حلوادر عربجه خبیص دیر مدالغلم وفصانغل مروی لعنتدر فروشت افروشته مثله کیتی ابوصالح وابوزربی وابوالطیب ده فسان افسانه حکایت وسنک فسرد افسرده صولمش وطوکنمش نسنه فشرد افشرده صیقلدی که توبیب ایروب افشرده دیرلر صافینه عصاره دیرلر فجی افجی بوروف دردم معناسنه سعدی زردکانی که از عنجه برون می آید صدهزار افجی بریزند درخت آن بهار البا هکبوه صورتوقن لغخت الغخته اندوخته معناسنه نمی تاجهان باشد بان کز اصطناع نام نیکو درجهان الغخته ۰ لغند الغنده مثله خسرو غری کو بغارت به بلد میان ۰ در الغنده خویش بیند زیان لغنند الغنده مثله نمی ابواسحق شاهی کز جدا بتی سلاطین سلطنت الغنده باشد ۰ لغنی الغنده مثله لغنوذ الغنوذ کوز دنک دوقزل وال دنک ومحبوبلرک دنکرد دیی لوا الواه

نغ انغه سکون نیمله یارلشی اودون که صاچمغه ایچون
بولوکه بولوک بیغادلر هر بولوکنه انبد دیرلر نبازد انبازد
مالده مناسیله وقوم ویتعلقاتیله تخت ایلین کسنه نبافت انبافته
طولشی توتی نباشد انباشده صوبی چکلوب صو علقی
قوتی نبره انبره کلبتین ومقاج نبسته انبسته
صوق شنه که قانیه واوپیشه وطوکه وقوریه ایر انبسته
شده دیرلر قانه ومرکبه صفت اولور شاکر بخاری خون
انبسته همی ریزم برتی زرین دخ • زانکه خونابه نمانده
است در تن دیده تر • نبس انبسه مثله نبوا انبود
کوردیک اولور غلبه معناسنه وکثرت وبول وکیک معنالرنه
استعمال اولنور نت انته مثله اسدی شلوار وکی نیز
در معنوش • ورون زانسه موی بدسرشت • نتل انتله
نوب ولایتنده بتان جدوار نجوخ انجوخ نخود بوزور
شق درکه بیربرلکدن وغیریدن بوزده وبدنده رنکی
دونوب طاوتی کمتغی اوله وطلقا بودونوغه دیرلر جزنده
وانجه اذکرده وسایر بونلرک امثالی وغیریده اوله کتاب
مجتبی ده بوست لاغر معناسنه نقل ایلمشی ظاهر بودر که ذربنک
بوتسبیدر بیربرلکدن وخسته لکدن ارقلما قدرن وغیرنده
اولسون سایر آدلری وتفصیلی نجوخ لغتنده مذکوردر
نجز انجزه اسفاناخ دیکنی دیدکلری اوت نجیر انجیره
شو برانجی تشیح معناسنه ومتعددلولی شمس اکرچه بد
سکال آستانت • بغایت سخت چشم وصنع باشد • ولیکن
بکرد از انتقامتی • هوایش قرزه در انجیره باشد • نداز
اندازه رسم وتقسیم وصنور حد معناسنه واولچکو ارشون
ذراع معناسنه که درزیلر وتاجرلر انونکله قاتی وبیز اولچرلر
نورون اندرون ایچرودکه وجارشف نورد انورده
اوکی اوغول ندم اندمه بخشم وغضب واتی ونولد اثالری
اکثوب ذکر ایلمک رودکی بهترین یاران ونزدیکانی همه •
نزد او دارد عیش اندمه • نووزه انووزه زای عجمیله

اندازه

اندازه معناسنه انوژه زا عجمیله کوکه بنفشه وانوزادی
نوند انودن غم وغصه کیاده معناسنه نژانژه مرحمک عذک
معناسنه غیری آدلری انژ لغتنده مذکوردر نغد انغد
بیهوده کوی نغغد انغغده اربینی کوردیکی نغل انغله
نوب ولایتنده بتان جدوار که اطبا قاتنده موونقله جمی
نوندن صکره تا محققنده ایراد ایلمکی وسید القاصد صاحبی
ونعتی نوندن صکره قافله نقل ایلمشی نکار انکارده کاف
عجمیله حسابه فتری وجزیره اندیطوسی انکار معناسنه بونیله
تغییر ایلمشی جریده شمار وانکارش خوانند وکسی که چیزها
رکوید چون کذشتها کویند انکار رد کند نکاژ انکاژه
بیز طراغی هنکام که کوردشجیلر وقصه نکام انکام
خونلر طوتارلر نکاه انکاه مد الغلبه آنکاد معناسنه
نکبین انکبین آد حلوا ریشتیل نکوزد انکوزده
کاف وزا عجمیله قاصنی سایر اسامیسی باردز لغتنده
بازلشدر نکوژ انکوژه مثله بیت یکدم ارغالی نود
حلقش که زهرش باد ومار ره • راست چون دیوی نود کش انکوزد
درکون کنند • نکشبه انکشبه فتح کاف عجمی وبا
عجمیله که ثانی حروف تحجیله اولولق وسرمایه بنیکر وانکبی
حادث معناسنه رودکی برراد نشابورد همه دیدم بس
خوب • انکشیه اوراند عدد بوده مرد • نکشتوان
انکشتوانه یوکشکه که درزیلر وساترده کشی دیکنلر
بارماقلرینه کچوردرلر وزه کیر که انونکله طو توب یای
چکرلر نکشت انکشت ضم کاف عجمیله وآخرنده تا ایله
که ثالث حروف تحجیله یعنی که انونکله صمان انارلر کاه
از کراز نوشتی وانکشت بهمان وفلان • با بترزین وردوی
ورکاب دکری • غیری آدلری بنجد کشت لغتنده مسطور
در نکل انکله کاف عجمیله دوکمه ایلک معناسنه ده استعمال
اولنور وصیغ طیناغی شمسی ای خسروی که کوی کربیان قدر تو
سارد زشتی خیط وزر جیبی انکله • عبیده زر وذقه معناسنه

نمیشت انکیشته خوبد نکیش انکیشه آهسته اهسته
وامید معناسنه نوش انوشه بختلو ومرادلو طوغیجی یله
معناسنه انوی انوشه کبی کونکو نام مرد ° چوایدد نکش
ماندنیکی ببرد ° وآر اواره ذیوان حکم تمغی
شهنشاهی که ایکی شرق ودرغرب ° بنام اوزهندا عیان
آواره ° ورآشت اوراشته یوجلمش اوراسته معناسنه
بارد ابارده خلیل جلیل ابرهیم علیه السلام صحفی تعبیر
بینک تمامی وبارده باره اولان جزلرینک تفسیرینه خرده
دیرلر بیت به بینم آخر روزی بکام دل خرده را ° کهی ایاتی
ده خوانم شها کهی خرده ° باره اباره تعریب ایدوب
اباریج دیرلر مسهل معجونک آدیدر بیر تیخه درلو اولور

الالف المکسورة

ع بال ابال آنجانه قدر کاد معناسنه ابرد جامع الرموز
صاحبی ضباع صوفی معناسنه دیمش سپ اسپه سپه
معناسنه سپه لغتنده تفصیل اولنمشدر ستبرو استبرق
استبرق معناسنه دیباج غلیظ دیمک اولور ستغه استغه
کبد حامل معناسنه ستنب استنبه مثله وشیطان علیه
اللعنه اسکن اسکنه زال اوبلوق معناسنه وایکی
دموری شکرا شکره شکارجی قوشی طوغان واتجه
وزغنوش وسایر صیاد سکرا سکره فرج قیسی
اشکنبه ترکیده داخی مستعمله یشی ایشه جاسوس
عینی معناسنه شبیدی درکوی تو چوایشه همی کردم ایکاك
دزدید تا مکوئی به بینم بیام بر ° ع چوایشه همی
کردم ایشه بکویت یغد ایغد اول ییلنجک کیشی که
دائما بیهوده لاف اوروب اوکنوب یورر ع بیهوده
کوید ایغد ° بیاد فتح فایله در

الالف المضمومة

تاغ اتاغ بیت بلای کاکلم اوبی هود برجانم ° اتاغ
نیوز سرمیکند بریانم ° تاق اتاق مثله هبتی اخیه
دلدر

دلدر یکرمی بیش منزللی بیت کردشب ازجهره کرد دن
بریزد ° جیمه بعث اخیه کوبر تحیز شتر استره
یوکونی موسی معناسنه ترکیده داخی استعمال اولینور ستوده
استوره مثله ستیز استیزه ستیزه معناسنه سکو
اسکوه ترکیده داخی مستعمللدر عبید دشکرجه دیرلر
سود اسوده دست زده یعنی الایله اوزلمش
ستربان اشتربانه دودیو کندن اوحی قفقان
ستوان اشتوانز یوزرک شغار اشغاره یورسون
دیدکلری جانور شغور اشغوره مثله سایر اسابیسی
اسغور لغتنده مذکوردر شکوف اشکوفه شکوفه
معناسنه صحاح عجم صاحب قوصاق قچی معناسنه داخی
نقل اولنمدی شکوه اشکوهه الجغرف علت اطبا
قاتنده قوآق دیکله مشهوردر شکنه اشکنه مثله
شکرا شکره مثله شنوس اشنوسه عطسه یعنی
اکسرق لطیفه اکرچه اشنوسه صحت راید الدست °
مرا تهنیت دوراه نغله دارست ° شخ آشخ
اغاج وصویوصوغی که شبیه الجوزدر داخی دیرلر
برمعتبرادویه در اغاج اوستنده بتیل بتیل آق آق
سجاق سجاق بیتر غراغره اوردیدکلری علت
دوزلغان علت آغزد معناسنه وخیارکه وبویوک
چبان صحاح روم صاحبی خاصه سقل قوانج معناسنه
نقل ایتمشی وشند ن اوشنده ایلکده دوکه
وک اوله طوشنجیل وجانور

نوع اول الباء المفتوحة

اتک یا اتکه بوبوک بیرکه وشول حالدکه دیمکدر
آفرا یا افراه براو ندر خفقان علتنه نافعدر الحواة
معناسنه اکون یا بونه یاپادیه جیچکی تعریب ایدوب
بابونج دیرلر عربده اقحوان معناسنه ببغیلر یابونه قوه
کوزی چیچکی دردیدیلر عینک آدری بابونج لغتنده مذکوردر

آب بابه بوك ابله طوشلش نسنه وقبطی آیلوندنلکه دردنجی
تشرین اول دکیرادن سکزنده کتش برج عقربه وارر اتاب
باتابه باء عجمیله طولاق که بعض برلرده چاغشیر کبی ایاغنه
طولارلر ساروادلری باتو لغظنده مذکوردر اتاو باتاوه
مثله تخت باتخته ایاق طولاغی باپی افشار معناسنه
تاتار اسامیسی بازار لغظنده تحریر اولنشدر اتل باتله باء
عجمیله حلواجی قزغانی وتنجره اتیل باتیله مثله تنکنه که تورب
ایدوب طنی دیرلر وحلواجی قزانی اتوك باتوك ثنانی
طوغان باتوك معناسنه آبج باچه معروف نسنه که قوتولوب صچرا
ایاغندن بیشر ودیز طوبننك ایکی طرفندن اولیوغنه کچلنه
داخی باچه دیرلر اچیل باچیله بیرنوع ایاق قابیدر بعضلر
دیدیلر که چوق قار یاغدوغی زمانده صپادلر بیر چنبر کبی
نسنه درکه ایپلرله ایاغنه محکم باغلایوب طولارلر قار
اوزرنده یوریدکلرنده ایاقلری باتمز اختی باخته جهرهٔ
دیوار ودیوار قوتری یعنی بیر پرچه‌سی بتادلنده مستعمله
بیر قوردیرلر اسدی بکی بتکلده دیدساده زسنك چهل
باخته هر یك از زنك زنکه .ب. باخسد جهل لادنیز زجر
ورخام وزهر کونه چیز آخ باخه مثله اداغرا باداغراه
جزی شر وعقوبت نسنه کیم باداش مکافات خیر وعوض مال
دن اصل بودرکه دال فتحیله والف وفا ساکن تلفظ اولنه
دقیق بجای هر بهی باداش نیکی بجای هر بدی باداغراهی
کاد اولوردا الساکن اولوب الف مفتوح تلفظ اولنور باد
آغراه دینور نظامی دراندیشید وبود اندیشه جای
که باداغراه راچون دارد ادبای دیگر انوری ای زتو
زنده منت باداش ویبتو مرده رسم باداغراه کاه اولور
الفی حذف ایدوب فای مفتوح تلفظ ایدوب بادفراه
دیرلر اداغر باداغراه سکون دال وفتح الف مقصوردر
وسکون فا وها علامت ایله داخی لغتدر فردوسی برنخشی
گرفتار دیوان ندانند زبادافره او غزیوان ندانند دکر

اسدی

بادافراه ایزد رباداش نیه سپاه خنیدن
[illegible]

اسدی بد بینم کزین درکنه کار کیست به باداغره بد
سزاوارکیست باداغره سکون دال والف ممدوده
وفتح فا ایله داخی لغتدر اسدی که بر یك کنا داریکشتم
زراده فتادم بر باداغره صد کناه وبراودتلر اشنانه
کبی که اسباغی انکله یودلر وبیراودتلر که صفتاده علفته
تا فعدلر وتا لش معناسنه وصحاح عجم صاحب وبلبزه دوه
معنا سنده نقل ایتمشدر اداغز باداغزه سکون دال والف
مقصوره وسکون فا وهاء اصلی یعنی ملفوظ ایله قدره کتره
وزننده شمعی خسرو ملکشه ابو اسحق عظم الله قدره آنکه
باشد بر معالیش او خالی از انتقام وباداغزه العفو
ایدوب باداغزه داخی دیرلر اداغزد باداغزد فلکی
دیدکلری خوشبوی نسنه ادام بادام کوکل ابریشمی بیله
معناسنه اداورد باداورد یکم بیر ویایلاق وبلبزه
وجوق کبی زیرا اکثریا اولدیکی تو زرداغی بیل بیرندن
قوپاررصحرالرده بیلایوکیجه بو انلردن اوزری باد
آورده دیرلر باد آبله فراغی کبی بیر علتدر عبیده
چمیقانه وچاقه دیرلر صحاح جوهرده چاقه مثل سعال
کا بحرری تصیب الانسان یقال رجل محجوف دیرلر باد آوله
مثله ادبر بادبره فتح باء عجمیله بوتغه تراشده معناسنه
بادبرد ضم باء عربیله چوق سوبلیجی ولاف وکزاف
اوروجی وآیرشق بادریسه معناسنه ادبیز بادبیزه
یلپزه مروحه معناسنه ادغای بادغایه دنه خایه که
قاقلوج داخی دیرلر بجزیا دیرکی فتح لغطنده مذکوردر
ادرنبوی بادرنبویه راء مهمله وزاء عربیله مرویدر
قوان اوتی ادرنک بادرنك مثله ادرنجوی بادرنجوبه
یاربوز دیدکلری اوتکه بیلان رایحه سندن قچار مشهوردر
اکثر بیلانك ایوی کنارنده بتر ودیاغلو تره ادروج بادروج
هر کون کیلحك ققتان ادروز بادروزه مثله وپیوسته
معناسنه اسدی طوسی بادروزه تفسیرنده آنکه مردم را بکار دارد

بادرنجبویه بادرنجویه [illegible]

هو وزنده دیمش آذر بادره ایچ طونی دثار معناسنه بعضلر
ایچ طونی باچه دیمشلر آذروی بادرویه بویان بالی دیدکلری
اوت واوغول اوتی و بادربوز ومعدنوس سایر تفصیلی بادرو
لغتنده مذکوردر آذری بادره چاقره کبی وآغشق و
ییرلاغوچ که اوغلانجقلر لعبندندر آذری بادریه مثلو بیر
لاغوچ وآغشق معناسنه آذری بادریه مثلو آغشق
بیت کرکونت از تخت چاه بادریه برده • آن بادریه
خویش خویش چون ددکوبیه شده • آذزنبوی بادزنبویه
قوان ارسی وقوان اوتی آذزهر بادزهر د بادزهر
معناسنه آذشا بادشاه امیر وبک معناسنه فاضل محشی
دوانی اکما تو دو بویله تحقیق ایتمشلرکه بادشاه لفظ مرکبدر
برجزئی باد در باء عجمیله دفع ضرر واصلاح فساد ایدن کمسنه
به لسان فارسیده باد دیرلر بادزهر آندندر شول طاشه که آدیدر
که زهرک مضرتنی دفع ایدر برجزئیده شاه درکه معنای لغویسی
اولودر اما بحسب العرف اطلاق اوندیغی استعمال اولنجق
مراد سلطان اولور مذکور لفظ مرکبک مدلول ترکیبیسی
سلطان بانند مدبر ومصلح در فصحای فرسک انشالرنده
القاب وزراده استعمال اولندیغی بوندن اوتوریدر آذشه
بادشه مثلو آذشرط بادشرط مطلقا موافق ییل وتوپراز
دیدکلری ییل یا دشمال معناسنه حافظ کشتی نشستکانیم
ای باد شرط برخیز • باشدکه باز بینیم آن یار آشنارا • آذفره
بادفره البدل ایشی کلیوب اسوب صاوران کمسنه یه دیرلر
ورشوت معناسنه وییره روحه معناسنه وبادافره لغتنده
مخففدر فتح فا وراءیله جزای شر وعقوبت معناسنه بادفره ضم
فا وفتح راءیله برلغوچ بادوفر معناسنه عبری یاسیلی نده
مذکوردر آذکانه بادکانه دیوارلرده اولان کوچک
پنجره آذکاه بادکاه قدمکاه مستراح معناسنه سایر آدلری آبریز
لغتنده مسطوردر آذکند بادکنده دیمکه قاتولوجه داغچه دیرلر
آذباده سوجی می معناسنه وطوطی صاغراغ ظهوری بباده دست

گیالای

گیالای کان هم خوشست • که قطره قطره چکیده است
از دل انکور • فاضل محشی بویله تحقیق ایتمشلرکه باده هم
جنسندندر نته که بوبیتده ظاهردر بیت هرچند شاه کیم
آلوده آله باده • جون ملکنی ویرر باده • اما بحثنه اولمایچق
باده دیرلر منظومه شرحنده صاحب حقایق تصحیح المشدد
عبارت بودرکه بعینها نقل اولنور والباذق التی منها
العنب اذا طبخ ادنی طبخة حتی ذهب اقل من ثلثیه وغلی
واشتد وقذف بالزبد وانه حرام قلیله وکثیره وقال
خواهرزاده هو فارسی معرب لان فی العجم یسمی باده و
باده نکه پخته لیکن حافظک بوبیتنده ظاهردر بیت چون
پیاله دلم از تقیه که کردم بشکست • همچو باده جکرم بی
می وپیمانه بسوخت • آذیان بادیانه وارایانه وطوراق
اوتی غیری اسامیسی شبت لغتنده مسطوردر آذی بادیه
سکون دالیله ترکیده بطیه دیدکلری ظرفدر که انجده شراب
قویرلر کسر الله عربیده بریه دیبایانه دیرلر صحاح عجم صاحبی
ودیواره طیاق اولان اغاج معناسنده [illegible] ایلدی آذان
بادانه نعنی اوغول اوتی وباربوز وباغلوتره بادرو
معناسنه وبعضی بادرنامه دیمش جامع الفرس صاحبی اوکزنکی
دیمش باردینه بوکه یا پسکه آغزنی دیرلر عفف فارسی طریقه
سخن ایکسی برلغتده آرغان بارغانه بوک یاب قوباجق
وصنه وجادر وآخور اسباب قوباجق بیرنته کیم سایه
خانه داخچه دیرلر آرخیم بارخیم عنش دباغ الاجی بیر
ارسال بارساله باء عجمیله بیلیه جی آرکا بارکاه دوزکه
دیکه اولدر وجادر وبتراوکی وربته ودیوان خانه فاضل
محشی بویله تحقیق ایتمشلرکه بارکاه لفظ مرکبدر بارایله کاه
دن بار اجازت معناسنه دراجازت ویردی دیمکدر بیرده
بارداده در باره سایر تفصیلی محلنده تحریر وتقریر اولنمشدر
کاه کاف عجمیله زمانله مکان ادراتیندر متوکل ظرفدراسمیدر
ستان کبی نته کم ستان لغتنده مذکوردر وبحلی معناسنه داخی

بارکاه بارکه

وكاه زمان معناسنه وكاه مكان معناسنه استعمال اولنور
ان شاء الله كاه لفظنده سابقا تحقيقي اولسه كركدر بار
اجازت معناسنه كلدوكي بو بيتدن ظاهردر **بيت**
تو زاده بار هر خسي مي خورده از غيرت بسي • بكبار رحم هر
كسي بيچاره جاي بارها • اجازت ايله مصاحبتدن كنايت
ايتشلردر شول يره كه پادشاهلر اوزره چيقارلر و ارباب حاجات
كيروب عرض حال ايتكه دستور سلاطين قديم عجم اوزرينه دستور
و اجازت ويررلر شان نارسيده اكا باركاه ديرلر و الفي
حذف ايدوب بركاه داخي ديرلر **دركه باركه** مثله **ارنو بارند**
باعينچي يعني داغدرلر **ارنكبويه بارنكبويه** بادرو معناسنه
ارنام بارنام حكم پادشاهي و دستور و قاعده و قانون وكتاب
كلماتن **اروبنكا باروبنكاه** بوكه ياپب كه اغوق ديرلر عطف
فارسي طريقته سبنج ايكيسي بر لغت اولمشلر ياليكز بنكاه داخي ديرلر
لغتلر **اروبنه باروبنه** مثله عطف طريقه سنجد ايكيسي بير
لغت اولمشلر **اروچه بارچه** بالچق و طبراق طانياجق سنه
اروز باروزه هر كون كيلين طون سابر آدلوي بادروجه
لغتلنده. مذكوردر **اروله بارولد** لاغ بازوايش بيجرمز لغات
كتنه و برنغوح و بونغه تراشنه معناسنه **آرباره** باء عربيله
تركيحد لنه انلدن خصوصله و صقله تعبير ايلهر مثلا سنك خصوصكده
وبنم حقمده. ديبجك يرده عجم در باره ء تومن دير حق معناسنه
بيت در باره ء تومنم هوا خواه • در باره ء بي توئي ذاكاه
بيت برما نظري ميكن كه كاه كه سلطانراه • در باره ء درويشان كردن
كرمي شايد • و ذات معناسنده. داخي كلور و كره معناسنه كلور
بيت سكي را لقمه ء هركز فراموش • نكردد ور زني صد باره اشي
سنكش • وابو آت **اسدي** هفتاده را باره ء خويش داد • بي اندازه
ديبا و زر بيش داد • **ديكر** شاه دربي باره چنان كرم كشت
كز نقش نعل فرش نرم كشت • و مطلقا آتمره ديرلر **اسدي** بر انكخت
بازه نديمان كرد • بياري كر كه ست بنا ورد برد • و باركير
معناسنه **بيت** بارمنست آنچه مرا باره كيست چاره مي بردن

بيچار

بيچاركيست باركي داخي ديرلر وقلعه و ديوار شهر ديمك معناسنه
بيت فرود آمد ز باره ء در روانه • چنين كفت كه اي مامور بلاي
ديكر چنين است مرمرا چاره نيست • بو جنك اولنكرو باره
نيست • و رشوت و دستور و بولوت و قبان و ترازو ديلي
وسلاح معناسنه و بعض ارباب لغت حريص و طامع معناسنده نقل
ايدوب زنباره و غلامباره ده كي باره او معنايه دردينلر
باره باء عجميله رشوت و يا ايله كه آخر حروف تجبيله حرويده و يعني
ديمك فاصل محقق بويله كمتق اتمشلر كه باره با عجميله بير خلعدن
ايرلمش ديرلر تركيده دخي بو معناده استعمال ونوب اته كه بو
بيتده واقع اولوبله **شيخي** كلنكا ادكنجه دوشي ديكد باره • اولور
ديبرح بارو بير حصاره • بير پاره سي ديرلر كاف عجميله كو پاره دكي
پاره ده بو معنايه در اصلي كاو پاره در كاو كه الفي حذف اولنمشله
نمونجري كاوباره بكر بيانلنه زمده كاو باشد ديشلر و بو بيتي
مثال كتورشلر **بيت** كمترين بخشش زهمت شاه • صد هزاران
دداشت وكو باره • بير بوتون سنه طوغراسلر باره باره اولر
ديرلر **ازبره باربره** قاي يا عين داخي ديرلر **زبره بازبره** باره
و طواط معناسنه عنبري آدلري جرهواز لفظنده بايشدر **ازكون**
بازكونه ترس عكس معناسنه و باشي اشاغه و كيرو سنه معناسنه استعمال
اولونر **كاتبي** بكنج فيض تو هر مه مكر فلكي ني برد • كه كرد آخر مه نعل
بازكونه سنوره **ازو بازود** باعجم ورا عجميله سكل توزلو صورت
معناسنه **آز بازه** با و زاء عجميله اولا عاجله كه چوبان و
صيغتماح الوكله ايتدن و ساير يرتجيلردن حيواني قوررلر
نعمتي و صحاح صاحب دساعت و سكل توزلو لي معناسنده نقل ايتمش
جامع اللغه صاحب طارسوزجك اغاج و تربايه داخي زهر معناسنه
ده نقل ايتمش **زبيچ بازبيچه** اويونجق وجوده و ناز كلك معناسنه
ازبره بازبره يارشد خفاش معناسنه ساير اسامي جرهواز لفظنده
مذكوردر **ازبر بازبره** زن دوست ديمكلر **بازبرد** مثله و ساعت
وكيجه دن بر پاره و سكل صحاح عجم صاحب و بونغه تراشه معنا
نقل ايتمش و ذبيحه ديرلر براونله **ازبر بازبره** مثله دبيجه

اشام یاشامه ایچ یاغی پیه معناسنه شین معجمه ایله داخی لغتدر
آسغر یاسغره نوارنج کوشته سوبیلیجی و اکنلک کشت زار
معناسنه **اسر یاسره** اکنلک **شعر** پیوسته کشت زار امید
زآب کل سیراب بادتا کم بود نام یاسره • نعتی و نوارنجی کدشته
سویلیجی یاسغره معناسنه ده نقل ایتمشدر **اسکونه یاسکونه**
ترش عکسی و بازکونه معناسنه و شین معجمه ایله داخی لغتدر
آشام یاشامه ایچ یاغی یاسامه معناسنه سین مهمله ایله و برنجک
که دُرنجک داخی دیرلر عورتلر یاشلرینه و بوینلرینه یاغلولر
وطوق و کومکلک ایدرلر **اشانه یاشانه** ایچ یاغی و قوزیاغی
و ساچلنی و سچلنی شنه **شکونه یاشکونه** ترس یاسکونه معنا
سین مهمله داخی روایت اولنمشدر و اوغلان طوغارکن اياق
لری اوکوردی کلمک **اشی یاشنه** اوکچه عقب معناسنه
اسدی بکین یاشنه خیز کرد سمند • برقلب شد باکمان وکمند
وقا بوقلابی **اشی یاشه** آنجه دیدکلری شکاری قوشی تعریب
ایدوب یاشی دیرلر **کاتبی** جلوهٔ طاوس باما ن شده باشهٔ
ترکیک خرامان شده **اشنده یاشنده** اوزم سالقیمی وقاربوز
وساچلنی معناسنه **اسدی** زبس نعل یاشنده بردشت کین زره
داشت بوشنده کفتی زمین **شین یاشنه** اوکچه یاشنه معنا
آغ یاغچه یاغچوغزدیمکدر زیرا لفظ چه ادات تصغیردر ساچه
کبی • **اغ یاغزه** اوز دیدکلری علف که آدمک بدننده بوغور
یلوب ظاهر اولور آغزه معناسنه سایر آدلری یاغ لغتنده مذ
کوردر **اغند یاغنده** کلد معناسنه که حلاجلر بنبهٔ آتدقدن
صکره دکرمیجه دکیرمیجه ایدرلر و پنبه لنی شنه و مطلقا آنمغی
پنبه بردایجی دیرلر **ع** باایی سرو بااین دین چو یاغندهٔ حلاج
مهد تنکلهٔ ریسمان ذکرها • باشد ازجهرو آه یاغنده **اغوج**
یاغوج یاوجیم عجمیله کلبکدر و یاشاخی بوجکی وکلنکد قوردی
که زوزنجی والاجه اولور **اغت یاغته** اوزلتی وطوقنتی **اغند**
یاغند طوقوبیجی نساج معناسنه **اکا یاکاه** یاء عجمیله آنجانه
بومعنایه سایر آدلری آبریز لفظنده مسطوردر و قلعه طاشی و نردبان

ایاغی

اياغى **اکور یاکوره** ترفند **اکیز یاکیزه** اردو ظاهر معناسنه
الاد یالاده بنت مطبخ معناسنه و بیدک جنیب معناسنه
و بوک طواری یالاد داخی لغتدر **الارغان یالارغانه**
اوستون اغاجی دیدکلری که اوک چاق اوستنه قورلر **یارتی**
تکیه دیوار یاصدوغی **اتنبه یاتنبه** ایز یاصدوغی **اکا**
یالکانه یا وکاف عجمیله شول اغاجدر ویاخود وردن ایدکلری
مشبک دریچه در که ایچرودن طشره سی کورینور وطشره دن
ایچروسی کورینمز **رودکی** درش بیمی وزرنی یالکانه • زعود
وصندل اوراآستانه • **دیکر** دلم ازین طمانی حواس بکرفته
ده کریز ازین یالکانه هیچوم **الواز یالوازه** صالنجق غیری
اسامیسی یادیبچ لغتنده یازلمشدر **الوانه یالوانه** ابابیل
قوشی شمس فخری معیار جمالیده • مرغکی سیا هست که پیوسته درهوا
پردو چون برزمین نشیند دیکر برنتواند خاست کویند غذای
او بادست و بو بیتی ایراد ایتمش **بیت** شهنشاها تو منقادی
برنتت • حسود درکه تو یالوانه • اکثر ارباب لغت آخرینی یا ایله
روایت ایلدیلر که آخر حروف تهجیدر و هم اباعن جد مسموع بویله
در اما شمس فخری نوننک زمانه کمانه آشیانه قافیه سنده نقل
ایلدی بعضلر وسرح ویاخود تراس قوشی دیدیلر **الوای**
یالوایه مثله وقارلغوج عوارد خطاف معناسنه و قوزلغان
ودکوکی علتی بومعنایه غیری آدلری تالوا لفظنده مسطوردر
الوده یالوده مشهور حلوانک آدیدر **فخری** زبردکی زجا
جیتی رادق غیبی • مهابت توبه نیروی تیغ یالوده • کنیتکی
ابوسایغ ابوالعلا مادر وسور لشنه بصنع معناسنه **فخری**
حسود شکل حلوا شود چوکردسی • زبیم تیغ تو دردهن آب دیده
یالوده • وبرجانوره آدیدر **الونه یالونه** مرغ بادخور
یعنی بیرقوشدر هواده غداسی هوادر وسوزکه مضغه معناسنه
الوی یالویه قارلغوج قوشی یالوایه لفظندن مخففدر سایر
اسامیسی یادیبچ لغتنده یازلمشدر **ابجر یابجره** درجه
البرکا یالبرکاه بستان یری **اکا یاکاده** ایرتروقتی صباح

آن بانه قاسق قبلی عربیده عانه معناسنه ازار باوزار
جلاهه نصایحی اوزام باوزام یاوزارم معناسنه عربیده
معتی دیرلر آو باوه توریاوه دکی باوه ده اصلی میوه معناسنه
اولوب تو لفظیله ترکیب اولنوب طی اوننده دیر علم خاص
قلنمشدر بیمش معناسنه دلالتله بر و بار و میوه کافی
اولمغین یاکلوز باوه استعمالی متروک اولمشدر تو باوه
یرینه کاه تو بر داخی استعمال اولندوغی بو معنا یی مؤیددر
ع نو باوهٔ باغ فکر منشی است ساثر اسامیسی تو بر
لفظنده . یازلشدر اباد آتش واولسون دیمکدر عربیده
جامع معناسنه کلور آده باهه دریا وشول بویوک صوکه
یکت و برمیه و بویوک آت ایتاب بای تابه طولاقله
بالدره طولادلر ایتاو بای تاوه مثلدر کمثری آدلری
پاتابه لفظنده مذکوردر ایچ یا بچه طون بوتجا غوسی
و پاچه طوارایاغندن بیشوررلر ایدام بایدامه
اباق طوراغی ایز پایزه بادنجی وزراء عربیله اولشاه
پادشاهیله که مسلم لک علامتیله بنللرلر وکندکاد
نرده اولشانی کوردکده اندن باج آلمایوب سایر بلاج
و تکلفاتدن معاف اولور یاثرد ثاء مثلثه تمان
پاجدسی و تشریف و جائزهٔ پادشاه ایکاه پایکاه
منزل و مرتبه و آواوتی و نرد بان ایاغی منزل و مرتبه
معناسنه پایه کبی استعاره اولنمشدر وقدمکاد و آخور
اصطبل و بیر بیرده کوتمک و محکم طوتمق و باصمق و ایاغله
دیمک و قایم اولماق معناسنه ایند پاینده دایم و
همت معناسنه آیه پایه نصاسق و نردبان ایاغی بونلر
دلالتله استعاره ایدوب بونلردر که منزل و مرتبه معناسنه
استعاره ایدلر و دریچه و اغاج اوزدکنه داخی دیرلر نیمی
بهادر معناسنه داخی نقل ایتمش پیز پایزه پایزه معناسنه
که مسلم لکده براتیله اکرم مثلله که دنیاده کسنه یه ویرلمامشدر
ع کس را نداده اند برات مسلمی ته بته عناد و بازلنغی

ته بته

ته بته انجه قواق تا بیرسنه داخی لغتدر تبل بتیله
فتیله که چراغده یانار بیلینه داخی لغتدر جکل بجکله محکم و زرق
کوزدهٔ سخت دیمکدر چرد بجرده صوتش برزرده معناسنه
ع بچه باء عربی و جیم عجمیله هوهابودن طوغان کوچک
بچهٔ آدم و بچه شیر و شتر و بچهٔ مرغ دیرلر جیمک تشدید
و تخفیف جایزدر چیچ بچیچه اوغلانجقلر آدتما بیجون
و چوبانلر قوبون و کچی قیغیرکن سویلدکلری سوز بچه پرداخته
یردن کوتورلمش اوغلان بختکاد بختکاده
یتیملک خفت معناسنه خت بخته بو بویوک قوزی ده
بویوکده . استعمال اولنور و فانی خوار معناسنه بچ بچه
دمور بوقی که ذره قیزرکن چیقان مهملاتیدر بچد معناسنه
خنود بخنوده بنجلمش خشایند بخشاینده
رحمان معناسنه خکل بخکله چنک قوز خل بخله
باقله و سیزاوتی رجله معناسنه ضنون بخنونه بلدرم
رعد معناسنه و کوک کورلمک واوتی آتش و ایتی آواز
خنو بخنوه مثلدر بلدرم و کوک کورلمک خنوی بخنوبیر
مثلدر خی بخیه نکنده که درزیلر بینوغله تغنا نر بوللوله
دیکولر عزه معناسنه و چیزی و چمدک دخوا برخواده
یاوز صانیجی دشمان و حاسد معناسنه و اورسیدهٔ الف
ثابتدر درف بدرقه ارباب لغت قاتنده عربیدر فارسیدر
داخی شایعدر دیمشلر اما مولانا سروری شرح کلستان حضرت
شیخ سعدی قدس سره ده ای یاران من از بدرقهٔ شما اندیشناکم
چنانکه اردزدان معناسی شرحنده دیرکه بدرقه فتح با
وسکون دال و فتح را و قافله لفظ فارسیدر معناسی جار شدر
قلاوز معناسنه نقل ایدنلرک اصلی بودرکه قال فی القاموس البدرقة
بالدال المعجمة والمهملة الخفارة ای الحراسة مع التحرک والمبذرق
الخفیر فالبدرقة فی العرف ای استعمالها من قبیل استعمال المصدر
بمعنی اسم الفاعل کالعدل بمعنی العادل یعنی وعینه باجدارزو
آتی و کون یعنی ساعت کوزبیجی و حافظ و کاردان ایمن معناسنه

نقل ایتمشدر دَرْ بورد هیابچه بعضلر اول بیکه درهم
بعضلر اوت ایکی بیکه درهم درد بدیلر بیت دو مَدرا بدرهمای
سیم داند • دو کل را برکها برهم نهادند • اسدی چنین بُدَه
مهی شادشاه بُجند • نه بَرکَنج مُهرو نه بربلهره بند • دَزْهم بدرهم
قوقاق اولان بدل معناسنه ادابی ز تشییع کوس وصدای
درای • دلم رحد بدز هره رفته زجای • دَ بدَه اتچ قوراق
اغاجی ومطلقا قوراق اغاجی هندوشاه نخجوانی صحاح الفرس
نام کتابنده باء عربی وباء عجمیله ودال ثیلنده تا ایله کتابت
حروف تهجیله مجموعی لغتنده دیو نقل ایلدی شمس فخری کرز فیض کف
او یک قطره آید بر زمینی • میوه و باغ بهشت البته بار آرد بنه
بود باء عجمیله مثله وقاو درکه آنکلر چاقو چاقوب اد د
یاقرلر واور تولونسن هندوشاه نخجوانی صحاحنده فعوز بفتح
الباء والضم دیمش بعضلر قاو معناسنه ضم با ایله تصحیح ایلمشلر
دَبْرپذیرد استقبال یعنی قارشولق شمس فخری هر آن دولت که
از افلاک آید • شود اقبال تو اورا پذیره • دَازوان
برازوانه قیون کوتلکی دَاکند براکنده پریشان یعنی
طاغنوق دَاَن برانه بر شهر آدیدر دَا براد زیب وزیب
شمس فخری مسند خسروی ازمقدم او دارد زیب • افسر شاهی
هم از طلعت او یافت براه • وهیبت وشوکت ایلکی دَبره بریره
فرنگ النون وقزلدیبار دَنکل برنکله پیشکش ودلبند برکی
وباغدق ودولاق اباغه دولادلر دَتبره بوتبره برتاو اوقی
دَخ برخیده صیحه وشکرد دیمکدر بیت اکر خفته زود برخیز
بپای • اکر خود بیابی زیابی بپای • جَام برجامه آغرطوب
دَاهم براهمه بر صنمک جمیدر که طائفه هندکدانمند
وزاهدنه دیرلر ومطلقا حکیم معناسنه دَدخت بردخته
برداخته لعظندن تخفیف اولنمشدر تمام معناسنه اسدی
چو پرداخته شد جای برپای خاست • ثنا بتی کنان کفت
کای شاه دواست • دَکْ برد باء عربیله برد که بیلمجه مثله
دیرلر وقول قراوشی فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه برده

نول

نول اسیر در که سبی اولنمشلر یعنی کافرلردن سوریلوب
چیقارلمشلر بنده انلرن عامدر زیرا اسیرکه خانه زاد اولا
او کدبنده دیرلر برده دیرلر برده نک معنای مذکورده
استعمالی بو بیتدن ظاهردر بیت پذیرفت هرچیزکه آورده
بود • جز آنکه بُدَو بُرده وبَرده بود • فی الاصل اولان که
لسان ترکیده کیشیزاده دیرلر لسان فارسیده نبرده دیرلر
نته که بو بیتده ظاهردر بیت می آوردورا منکران را بخواند
وزایران نبرده سرانرا بخواند • لفظ نبرده حرکتیله بیرجزئی
نون مفتوحه درکه لسان فارسیده نفی ایچون در بیرجزء اخری
برده درکه معناسی بیان اولندی مذکور مرکبک معنای ترکیبی
سبی اولنمشلر بُرده باء عجمیله حجاب ونقاب و
تتق والحاصل شی اورتاسنده بر بر بنک کورنمسنه مانع
وحائل اولان شیئه برده دیرلر وساز ونغمه وآواز پرده
سی دَزْکا برزکاه جامع اللغتی صاحبی اکبحجار ث
معناسنه نقل ایتمش دَکَ برزه جفت اوکوزی وشریف
تکان وحابه معناسنه وجعه وقطیفه خاوی واکا بکزر
نزوابسه وسنجاق لعلب معناسنه شمس فخری آسمان قدرترا
چون تحملیست • از نجوم آورده از نجوم آورده برزخ برزه
دَستند برستنده پرستار معناسنه اسدی پرستنده
سوی در بنکرید • زباغ اندرون جون جم بدید • جمله برآورد
جمشید درکه واضع روز نوروزدر فردوسی تو تنها کشت
جفت وپیوند نه • پرستنده وخویش وپیوند نیز • دَسیا
برسیاه قراباغ اسم معناسنه وقرمتق دیمکدر دَطل برطله
دبند برکی وقالپاق وقزل تاقیه دَکی برطیتة بیرشهر آدیدر
دَغسه برغسه قوزنغه بوصونی دَغ برغد دلی کیمش
دَفند برفنده یعنی سبدی وقماش صاندوغی وطون باغی
وکازرلرایپی که کیاسی باغلرلر وبعضی برزه پرونده داخی
لغتدر دَکان برکاله یماکه قفتانلر یاغرلر شمس فخری شهریار یکه
بند کاتش راست • اطلس آفتاب برکاله • دَکاد برکاره

ز رشانه مطلع چو در مضراب سطرب
ز رخسار خود پرده پیک افکنده
بجاش هر نغمه در پرده بود

ویر کارقلمی رکار برکاره کوچجک برکار واوک دوری
رکستوان برکستوانه آت چوقالی وقولاکی که ایرده جکرلر
سایرا سامیسی قراکند لغطنده مذکوردر رکین برکینه
نوع مجهول رماه برماهه منقبت که انوکله دموز و
اغاج وکموک دلرلر رنجیک برنجیده انا یه انا یه عاصی
اولان اوغول وقیز ع فرزند عاق دیشی پدر کرد ابتدا
وبطلقا مخالف وعاق معناسنه شعر بیش از ظهور عدل
شهنشاه تاج بخش ٭ کرچه فلک خرون وجهان برنجیده بود
رناض شد سپهر وجهان هم مطیع کشت ٭ وین از وفور رافت
شاد خنیده بود ٭ خنیده پسندیده وعاقل ودانا معناسنه
رکوز برکوزه صالبچق غیری آدلری بادبیچ لغطنده مسطور
در رنام برنامه انموذج معناسنه تعریبی یزوجب برنامج دیرلر
رنودشین برنودشینه اصراغی کیجه رند برنده رانک
تشدیدی وتخفیفی جایزدر اوکجیجی دیکله وقابغه بکزر
بر کوجک کمیله بعضلر قایغدان بجکله دیشلر برندا ویر
داخی دیرلر رواز بروازه اولطعام که سیرانه کیدنلر اردنجه
بشوروب التورلر واول آتشی بازایشیکه ایام شادیده یاقرلر
راوند پروانده طوب باطی زیان پرنیانه کلیجه واق
اکمک روان پروانه بیرنجی معنایه کلور بیر معناسی کلکدر
که کندوسنی شمع وچراغ اوزره یاقر عربیده فراش معناسنه
واحدی فراشه در یقال اطیش من فراشة مشهوردر که بلبل
کل عاشق اولدوغی کبی اولدخی اوده عاشقدر دیرلر اما
حکما منعف بقرد نکه کندوسنی اوده اوردوغی دیرلر ونذکره
دیک روم دیارنده دفتردارلر ویردوکی تمسک در وبیر
معناسی حجت درکه قاضیلر ویردوکی تمسکدر وایکسنک
اورتاسنده وسیله وواسطه اولانن شاهددر رباعی ای شمع
بهرجمع مست پروانه ٭ وزعشق توام زخویشتن بیرونه ٭ لعل تو مرا بوسکی
بدل عته استه ٭ بازلعت بکو تا بدهد پروانه ٭ وحواله وجری فو
لاوزی وخبرجی وبوشن اوغلانی وچراغ معناسنه زورد برورده

بلغتی

بلغنی معناسنه زود برورد سمن فهیم معناسنه زونه برونه
قانی صندوغی شمسی کیسه ام زور پرست از بدره ٭ خانه ام
زوست پرز پرونه ٭ ویشن سیدی وطون باغی وکازرلر
ایپی که کیاسی باغلرلر و بعضی برده پردلنه داخی لغتدر زبره
باء عربیله قوزی ککی و خروف معناسنه رانک تشدیدی وتخفیفی
جایزدر عنصری از ستم بره در حمایت جاهت ٭ شحنه کرفتست
کرکه چوب شبانزاه و بکار معناسنه برد باء عجمیله کلیدلیکی
فواشه معناسنه عنصری ناطقه بجا اختیار مدح تو سارزد ٭ بره ثقل
سخن کلید نهان را ٭ وریمش وبرمز اغاجلر برسالینه
اوتکی بیلکی زک برمزه اوتکی کون زیری بریرینه اوته کی کونکی
زبر بزبره اوده کوزنده بیشن اکمک وقزل اتون براد برآمده
باشلو فوجه بیر معناسنه زبر بزبره اکلک اودن زد ه
برده باء عجمیله خبر ایشمک زغ برغه جکه که دکلی برد ن
انوکله قالدورلر زغرد برغرده اوقلاغز وبیر دیکیلنده
زرد برزرده صولش زوند برونده بوزوتک زبزه
باورا عجمیله سلاح داوتاق شربک معناسنه داودن اغاجی برزه
باء عربی وزا عجمیله کاد معناسنه زانک تخفیف وتشدیدی جایزدر
ادایی عنان عزیمت سوی غزنه داد ٭ غنیمت به بهانه وبرزه داد
اصلده تخفیف زایله در ضرورت وزن ایچون مشدد اولمشدر
زبر برزه اون دقیق وطحین معناسنه بزیش بزیشه مثلم
سازد باورده صوارلتی بر ستا بسناه طوزسنه درکه
اوغلانجقلر پوربکه استه سالر اتوکه اوستونه قویوب بوریلر
عجبه حالدرلر سته بسته باغلو واوبوشن ونعتلو بیز
که عورتلر انایله وکارکاهده اشلرلر ستوق پستوقه کونبه
جک خمیر معناسنه سغد بسغده بارقلو مصطلحه سکل
بسکله قاپو مندلی سکوه بسکوهه اثرنه اردقاشی
سم بسمه وشمه سند پسنده بکلنمش وقانع وخشنود
پسند معناسنه باء عجمیله بسنده باء عربیله کافی معناسنه
واتا بیرقرداش واتانلق واوغوللق معناسنه داخی کلور

تن بسغر کوره و نوسن آت بسنگ معناسنه سندر سندر
حاضرادر. شت پشته پشته معناسنه و نوکسک و بایرلویر
وسایره دیمکدر شخواد بشخواده یصلتنی و صیقلتی ار
و بخشش عطا معناسنه سمی بروز رزم چو برباد پای کشته سو
بپای اسب صربه سکال بشخواده شخ بشخه فرجه که
انوکلد کتان فرجه لر حتی بر قلندن ایدرلر شم بشم
چشمه زن دیدکلری کوز اوتی لشمین پشمینه بو
کونه اولان نسنه و بر نوع حلوادر شنج پشنجه
باء عجمیله فرجه و جلا هدرکه اوکیز دیدکلری صو سنجک آلتی
لریلی عیجه مرشنه دیرلر پشنج و شنج داخی لغتلدر و
دویت لغاتی و یوزده چیقان چقدسن شد بشد
سوری سنکک ناموس معناسنه سینک تشدید و تخفیف
جایزدر حلیمی او تبر بعوض و نقته معناسنه نقل ایمتی
بشه خانه ناموسیه جبینلک معناسنه تاتار سوری سکله
جبیندیر شیز بشیزه بابغک وازدها و نوضبغا نک پولری
اسدی پشیزه نتش هر یکی چون سپر نه آهن تراتنی برو
کادکو و پول وارزم صالتی غار بغاره جیوی کسرلر
داخی لغتلدر فتر بفتره بجکه جلاه آتدرندلر و دفه
در دیدیلر و طغابجیلر طغانی ادقیه انوکله فیغرلر ترکیده
بفتره دیرلر قو بغوه مثلکی کابکانه اشتر کابکاه
کاف عجمیله صبح وقتی و ارکن دیمکدر اسدی با توط بغنود
و کفتا بکاه بدشت آکرشاسب را با سپاه ادائی اشادت
چنین شدکه فردا بکاه در ان دشت مقدم شود بر سپاه
کو بکوه منود که انوکله نسنه اصلر که بکه شیشنک وایر
مورود معناسنه عربیده مکره مکرمه نک آدیدر تعبیر بنده
لانه یبکی اعناق الجبابرة دیدلر و مکه شریفه سایر اسامیسی
بونلردر ناسه لقلة بالها شبوحه صلاع کعبه مکه نساسه
باسه بتاسه نادر ام رحم ام القری بکه کاف عجمیله
فتحسی و ماء ملفوظه ایله بکار لغتلدن تخفیفله طوسی زنجیر

وارجی

وارجی بیرهیتی باشی ببند در خسب و بکد خیز باشی بکه کاف
عربینک کسره سی و هاء علامتلر کیمه دیمکدر لاد بلاده بالکسر
فتحی کاد و منسد و بیهوده کفتار و قبا نسنه بلایه معناسنه
رودکی هرانکه کر بکه فرزند او بلاد ده بود شکفت باشد اکر
از کناه ساده بود پلاده باء عجمیله شاکرداننه و بیلک
لان پلادنه باء عجمیله تیراندازی و بالکسر بلایه فحبه و بی شرم
و دولتسز و آزغون و ناکاه و سوکمک معناسنه نمنج کوفلکه
داد نقص دادچه شده از بلایه چه زاد غیر خشوکه لمر
بلمرده سولیک و صوفتی نسنه آم بلمه بزرک و ترازو کفه سی
واکسه پلمه باء عجمیله مثله و نردبان اباغی لنکین پلنکینه
اولدکه کبوترک شاد آنی تغتان بیرینه کیردی لواز بلواز
باء عربیله دیولردن طشره چیقان ترتنک اوجی بلوازه
با و زا عجمیله شیشد له پله باء عجمیله تخفیف لام ایله کوز قپاغی و اکسه
وکفه ترازو و حلیمی بو معنایه کسر باء عجمیله و تشدید لام ایله بقیح ایمتی
بیت دربکده ترازوی اعمال عمرها طاعات دانه دانه و عصیان
تنک تنک وکوز قپاغی که جفن دیرلر کسر ایله ضبط ایدوب باء
عجمیده مکرم پایله داخی لغتلدر دیمش و قد حصاری کتب بای معتا
نقل ایمش و کفه پای بعضی لغتلدر پله تشدید لام ایله اکسه
و نرد بان ایاغی حلیمی بو معنایه تخفیف لام ایله ضبط ایدوب بو بیتی
ایراد ایلمش بیت دپله بیره زنان رو مرده شرم بدار از
بلده بیره زنن لیت پلیته باء عجمیله فتیل که چراغ اچنده
یاقولر و پاره بز صوفلر و یاوری بچه معناسنه بیل بیله
باء عربیله هنددن کله بر معتبر ادویه در دنلره تعریبا بیدب
بیلج دیرلر پبیله باء عجمیله عیار پلوس معناسنه و حوتی سوزر
سایر آدلری انده ذکر اولنمشدر ناو پناوه توکل معناسنه
ناکاه پناکاه صغناجق ملجا معناسنه مکاکا پناهکاه لفظندن
مخففدر نا پناه پناکاه معناسنه اما حقیقتده پناهیدن
اسم مصدردر و صیغه امر و وصف ترکیبی در مفعولیت معناسنه
پادشاه عالم پناه کبی ناهکاه پناهکاه پناکاه بونلرک تخفیفیدر

نبَ پنبه پاموق قطن معناسنه پنبه دانه چگِدْ و پنبوق
چکرکی بجا بجاه اللی خمسین معناسنه بجاپای پنج پایه
پنج دیدکلری اودت که عربجه حسَبش دیرلر ترکیبده اضرار و
تضییق وحقیرالنوع دیرلر مذکوراوُ ندك بنی برماغی واردر آدم
الی کبی معنای ترکیبیسی بنی ایاقلو دیمک اولور بجْ بنجره
دریچه معناسنه فاضل محقق بوبله کعتیق ایتشلرکه باءِ عجمیله
لفظ عجمیدر ترکیبده ده نو سعدر اود ضیا کیر بکیجون اولان دریچه
عجم روزنه دیر هرنیره ده اولورسه اولسون وهرنه وضع اوزره
اولورسه اولسون روزنه لفظندر. تفصیل اولشدر اما پنجره ده وضع
خاص معتبردر روزنه پنجره یه تعبیری ایدوکی بو بیتدن ظاهردر
بیت روزن باغ ازعلم سبخ وزرد • پنجرهای ساخته برلاجورد
وضع خاص معتبر اولدوغنلین جهتده معتبره در نظرکاهده اچلدیکی کبی
پنجره دبیه دیرلر اوُکه دیده سندن اچیلان دلوکه پنجره دیمزلر پنجره
ده غرض اصلی ضیا دکلدر بلکه تفرج یه نظردر اوُدن طشره یول
اوزره آچیلان منظره یه پنجره دیرلر نته که محمد خا فینك بو کلامنده
اکلنور مرغان برکنگرهای شاخها • جون مغنیان در پنجرهای
کاخها • پنجشنبه پنجشنبه هفته کونلرندن معروف کون
خمیس معناسنه پنج پنجه هاء علامتله تاینوق ترکیبده دایمی مستعمله
تلاث فلانیله پنجه طوتدی دیرلر وکف آیه معناسنه پنجاه
هاء ملفوظه ایله پنجاه لفظندن مخفف در وکافرلرکه فروس
دیمه سی اوُیونی بندرکا بندرکاده اوغراق یری دلیمه
کدانده کیملر طورر بندکا بندکاه اَل یری مفصل معناسنه
بندنایژ بندنایژه اکنی شکوکی یعنی تعدادی وارپه دباقله
کسمك وصابلری وبوغونلری بندق بندنه ایلیك دوکمه سی
بندینه لفظندن مخفف در نکر بنده قول عبد معناسنه تاکل
محتج دقایق اکعابته. بوبله کمعق ایتشلرکه بنده مطلقا
اسیردر ارکك اولسون دیشی اولسون نته که بو بیتده ظاهردر
بیت غلامی کوهکش پیوند باشد • نه بنده بلکه خوینا ند ونذ بانه
لسان عربیده غلام ذکر الاصل بیله تا طلالی بحرالعلوا بیصاحب

غلامی بنده دن فرق ایتشدر نته که غلام لفظندر. تفصیل اولنمشدر
بندهٔ داغی غلامدن فرق انجوب بنده قول عبد معناسنه دبنده ر
بند ند بنوند. صیغهٔ فاعللدر بستندن اصلی ا وزره
نی بند نده خدایست وکشا بنده خدا • وصف ترکیبی ده اولور
حرف زوایدایله دل بندکبی بیت سر زلف بخت برپای دبنند
شدم رافعی مرا برپای دبنده نتدبه بنده ایلکدوکمه
سی بندینه معناسنه بنفشه بنفشه معروف چیچك نوبیله یدف
بنفسج دیرلر بنکاله بنزبژه بنکاله بنکاله کاف عجمیله هندده
بر معظم شهر آدیدر اشعر وافشسی اطراف عالم کیدلر تختکاهدر
در بنلقی بنلقیم قعفان خشنکی دکوکلك ضعفی سی
ن بنه باء عربیه وهاء علامتله عزیله ورحت وعیال بنه
باء عجمی وهاء ملفوظه ایله پناه لفظندن مخفف در
بنوماي بینومایه پیشنمایه سی بنز بنیزد شاه نژرد
تو بهرد اولو ونجنی ونصیب بیت نیز بدبرآسمان ثرغما
ازو بهرهٔ نسخ وبهرهٔ سراب • دبهو بهرهٔ ازملکت هست
ونصیبی ازدیو • ترك دیوی کن وبکذر بفضیلت زملك ودنکر
یعنی بو کلکه بیرتایی تنك که عربیده عدل معناسنه هک ره
باء عربیه دستوادر که اتلر کچوررلر بیرتیجی قوشلر پیرتما شوح
ایجون هکن بهکن زن نیکو همینج بهمنج بهمن
آیی که اوردتریتش آیدر ایکنجی کونی که سلاطین فرس قدیمك
بیرامدینك بیری ایدی اول کونی عظیم اعتبار ایدلرایدی
دمبارکه طوتوب اوُلکونلی عیش وعشرت ایله کچوروب
هرطعامکه اولکونده بیشوررلردی البته انجینده بهمن سرخ
وبهمن سپید قویارلردی وجمیع اهل حرف جمع اولوب بیرو
بیشی فدملرینی موروب وبولوب تعظیم وتکریمی یرینه
کتوررلردی همنجن بهمنجنه مثله همچ سرسرایم
تو از فرخی • بادهیون فال چون بهمنچنه هناب بهنانه
بهون دیدکلری جانور بو دینه معناسنه واق یعنی کلیجه اکك
قبا دامو حلوا وخوشبوی وچورکه اوتی تنخ دنمنش کرضه آدمی نکلست •

هست کتر بسی ز پهنا نه • هست درخوان سالان درش •
قلیه ء جرب وآشی د پهنا نه • هنی پهنه کنجه کبی برنسنه در
اوغلا نحقلی اتوکلد قوز اوینا رلر بعضلری اول کنجه کبی نسنه که
بهادرلر انوکله طوب اوینارلری یکه طبطابه دیرلر دیدیلر
هَپهه اکذ بخوست بیخوسته بسته ودسته
قافیه سنده ایاغله باصلمش شنه ودرمانده عاجز معناسنه
بغاز بیغاره جنک وطعنه وملامت وسرزنش وبهتان و
تاکس ولعنت معناسنه اسدی نوندشتا بنده بیغاره چوی •
چنان شدکه بادش نه دریافت بوی مهر رایت ورای او
زند هردم برمه وآفتاب بیغاره بیغوله مثله اسدی
کین زاد وصد کرد سرکش بخواند • به بیغوله کرد که درنشاند
بغار بیغاره بیغاره معناسنه تهانه به بیغاره اتش کفته
زالی بدبام • که ای برتو شمشیر وترکش حرام • چو بازوی شمشیر داری
قوی • چوا بیلو بزی تجابروی • یکدا بیکداد بیراوغوردک
وبیرکرزن دیکلا دردی بیکان عیبه ونصل معناسنه
تعنی فتحله وکسره ایله ایراد ایتمش اما شمس فخری کسره ایله پیله که
کوکل ابریشمی دیکوتری باشد که بیکان آنه بصورت بیل بزر
کران باشد دینش تعنیلده وفتیله قافیه سنده ایراد ایتمش
یماز پیمانه اولچک مکیال معناسنه اکثر شرابه ولچکنده مستعملدر
نوتود بیموده مفعول صیغه سیله اولچلمش معناسنه وناحق
وباطل یوار بیواره عیب اولان کسنه اسدی بپرسید
کیه مرد بیواره کیست • که کشتاخی ایدوب چنین یارکیست
بدوکفت کزخانه آواره ام • ازاعراب یکی مرد بیواره ام •
یوز بیوره باء عجمیله نیوکلک که کوکلکده اولور یوست
بیوسته اولاشق وجنق کی پیه کوز قپاغی پله معناسنه

الباء المکسوره

دریبه آغ قوردی واغاج قوردی ریوحجم معناسنه دل بنله
قطیفه وهر کون کیملن طول وبیرانماچیلن که بیشی اولمان
اودون اولوریقارلر دیبد مثله اودون اغاجی زیرة اکر

دلـ

دیدکلوی که بورک آغزیسنه نا فعله هسلاح وجنک اسدی
چوزد بزه دور ردیه هر دو سپاه • غو بوازدل کجی برشد بماد •
سبت پستم هندوشاد نخجوانی ضم باء ایله تصحیح ایلدی فستق
سندد پسندرد باء عجمیله دال اراده تسند بسند د کافی
یعنی بیتر وبرکزیده معناسنه وحاجت سوزی سند تپو پسند
اسم مفعول صیغه سیله پسندیدن لفظندن بکنلمش برکزیده
معناسنه ومصاحب وتزکیه لمتش شاهد معناسنه استعمال اولنور
نغمی ودرراد معناسنه نقل ایلمش لاد پلادد باعجمله
عقلسزص که پله باء عجمی وتشدید لام ایله ترازو کفه سی پله تخفیف
لام ایله کوز قپاغی جفن معناسنه ندکر بندرد حرامزاده معناسنه
نکون بنکنه طبق وبرنج وبعذای دسجک طبق کبی نسنه به
ایو نیک معناسنه وآیود سوجل آبی معناسنه بیت نشانه
باید بهی درخت بدی • بهی طمع کنی ونارازان ثمر بابی • وصاغ
معناسنه یال پیاله قدح که انوکله شراب ایچرلر بیت هرآنجا خشی
صاحب قرانیست • بیاد بزم اودارد پیالم بت پیته فتیل
یغمی آدلری بتیله لفظنده یاذلسلر یاد پیادد یایق راجل
معناسنه وشطرنج اتتندن بیری که اکا اولنیور بجاد بیجاده
باء عربی وجیم عربیله جواهر انواعندندر یاقوت رنکنده اولور
اعلاسی یاقوتدن آتشده فرق اولنور یاقوت یانمز اولیا نارکاه
اولور غایت اعلاسی آتشی دائمی فرق ایتمز تغییر ویرمز یاقوت
عطشی دفع ایلر بو ایتمز انوکله فرق اولنور بیت شد مکر بیر
جوانبخت وجهانبخش که بود • بیش جودش کهر ولعل چو بیجاده
وسنک • وبعض ارباب لغت ایلکه دیرلمش خرده بیا هم بو بخار
دیدیلر اول سببدن شعرا محبوبلرکه لبلرندن ظاهر اولان خطه
تشبیه ایلدیلر انوری عقل بیش لبش چون زشاد • راست
چون کاه بیش بیجاده • محبوب وصفنده دیمشلر وبعضلر
یمنی لعل وباقوتله دیو نقل ایلدی شمس فخری معیار جمالیده بیجاد
کهربا یاشمه دیمش وبو بیتلری ایراد ایتمش نظم مبادد تمن خشم
اکر بود بادا همیشه از یرقان دربلا وتب باده تنش بصورت

مفلوج وچشم چون مرجان • بشن بکوبه ء کافور ورخ چو بیجاده •
اما نعمتی سیاه اولدوغی جهتله نعمتی دشمن یوزنه تشبیه ایلمش
دیدی وذکر اولان ابیاتی استشهاد ایتمشی . بجاد وبیجان داخی
لغتدر بچار بیچاره درمانسز بچ بیچه باء وجیم عجمیله
قیلوق وضرطق وبورنجکه ذکرلر آلتندنده وبوزجک
وعورتلرک بوزی اوردیوسی بومعنی ترکیبده استعمال اولنور
بچید بیچیده صارمشق وبلازک بچیل بیچیله کچ
بیچ ویرن اغاج بخست بیخسته ایاغله باصلمش
بایخوسته لفظندن تخفیفدر ونثلر واوردسیلمش کل
دسته قافیه سنده استعمال اولنور ودرماندن وعاجز
معناسنه صحاحده صاحب بومعنایه ضم باایله وبادرنعکس ه
نوله بنخسته دیمش بخت بیخته درمانده عاجز واول
کم برکوشه ده کرفتار اولمیلر هیچ چقاجق یری اولمایه آدم
اولسون حیوان اولسون بدرز بیدره دموردیلر قپوری
بدار بیداره یورکسز بزدل معناسنه وکوکلی قابلنمش عاشق
معناسنه بیزاره مثله ومکروحیله براست بیراسته
شهردن طشره ده شیللک سواد معناسنه وبزک واکینی اکلیجک
بیر اصلاح ایتمک عجبه ملوحه دیرلر وبرخسته ء بخدا موج
وخام دردی سیاهک دقیوبی طاشله اورمک واولیقوبیر
جاه بیراسته دیرلر براجداد آزغون براک بیرانه قوجه
یانه یعنی پیرکیمه بیکلمه وصیاد معناسنه برای بیرایه
بزک وزینت عنصری نائب صدر قضا قاضی ظهیرالدین که هنت
زیورالفاظ او پیرایه ء دردری • برزاد پیرزاده شیخ
زاده دیکلمه برز پیروژه ذکرجادرده دیدکلری اوستنده
قماشی وبرنوع ادویه در بروز پیروزه معروف قیمتی طاشدر
حوا هوالوا عنددن وحرزده طاشی پیروزه بنی موضعده اولور نیشابور
کرمان خجند بوسجاده عنایت ابوسی نیسابور وبیدرا ولنعل بدر
که حضرت اسحق بن ابراهیم علیهما السلام قازدیلر ورنکی صبح دنکلرندن
بیکلمه اندن صکره سلیمانی بعده ازهربیله وخاصیتی

اولدرکه

٤٠٥

اولدرکه باخشیی کورزه فایده ایلر وکحلده نورچشمی زیاده ایدر
کوتورن کمسنه خصمنه ظفر بولوب بیروز اولور ومخوف دوشلر کورد
کدن امین اولور وهرکه اونی بقودن قالقوب صباح پیروزیه
باقسه اولکون نشاط وطرب اوزره اولور حکماء متقدمین
وپادشاهان سلیمان آیین یکجایی کوردکلرنده فیروزه نظر ایلر
لردی اول ایتی تا ما نشاط وسرور اوزره کچه ی قال
علیه السلام تختموا بالفیروزج فانه یذهب الشیان ویطرد
الشیطان صدق حبیب الله فیروزج پیروزنک معربیدر فارسیده
معناسی مظفردر او لجهتدن حجرالظفر وحجرالنفس دیرلر ازهری ابیلرکه
پادشاهلر بوطاشه تعظیم ایدرلر اندن او توری که صاحبندن قتلی
دفع ایدر اصلا بیرمقتولک وبیرغریقک بارمغنده بولنماشدر
عرب صورتی آدم ایجنه نافع اولور بحول الله تعالی عایتیه املاسی
معدن ازهریدن اولوب بواسحاقی اولماق کرکدر که رنکی غایتده
اعلادر خواجه حافظ ابی اسحاق مظفریه دولتینک تمثیلنده بونی
بیورمشلر بیت راستی خاتم پیروزه ء بواسحاقی • خوش درخشید
ولی دولت مستعجل بود • مولانا کمال پاشازاده نورالله قبره •
مفیدالعلوم نام کتابنده بویله نقل ایدر نشاکه حکما پیروزیه موزح
دیواد قوتنلدر وستعملورد صفای هوا ایله بوکیصافی وبکدر
هوا ایله مکدر اولور اکر هوا بیرساعتده بوزکره متغیر اولسه فیروزه
نک لونی دخی هوایه تابع اولوب متغیر اولور ذلک تقدیر
العزیز العلیم ویاغ ایچنه بیرالقالر بوزمش اکر اول کونده
یاغ ایچنده طورسه وزنده زیاده اولور برپیره باء عجمیله
کل باغی آقچه معناسنه واوعول بالی دشکی بیره باء عجمیله بیت
بیره ء تنبول که صدبرک است • چون کل صدبرک بیامد بدهست
بیرون شده خرج اولش نسنه کیم دخل درآمد دیرلر خرجه بیرون
شده دیرلر یتو بیتوسه الاجه بیس معناسنه خری طاوقلغنا به
فلک زفت وزکوکب • شده بیسه تن زاغ شب تیره چو ابقع •
والاقارغه وعقعق قارغه وسعسعان قوشی وسام ابرص
بشباد بیشیاده بشینده حلوا دیدکلری بشبادج بیشبادج

مثلا یشار بیشاره ترکیبده نامه دیرلر قابله معناسنه آورده درمی
دیرلر یشرق بیشرده اوکی قوزی دریسی اولان کوزه یشکاه
بیشکاره مثلا فیروزی دلری باداج لفظنده مسطوردر
یشکاه بیشکاه اوزده صدر اولان یرکه اولولر اوتورر
بیت تراد در سرندیب شاهی کم بهمدانداردت بیشکاهی هم
وآدمک صدر اولانی یعنی جمیعندن معظم ومکرم اولانی واو
اوکی واوک اوکنده دوشنلش وش و وقتک اولی یشک
بیشکه مثلا یشه بیشه باء عجمیله صنعت وهنر واوکولی
واورمان ومیشه‌لک وکوزلک وارسلان یتاغی وهوجانور
یتاغنه داخی دیرلر سعدی هر بیشه کمان مبرکه خالیست
شاید که پلنک خفته باشد • بیشه باء عربیله صنعت وهنر
دن فیری باء عجمیله بیشه معنیلرنده استعمال اولنور وبیسی
بومحلده مناسب بیش لفظنده بعض تفصیل واردر یغ بیغه
قاوکه انوکله چاقمق چاقارلر یغ بیغه مثلا حلیمی فتح
باایله ضبط ایلمش یکاد بیکاده کاف عجمیله غنینی معناسنه
یعنی جامعه قادر اولمیان کمسنه یکانه بیگانه یاد یکا بیکاه
وقتسیز ایر معناسنه یلاد بیلاده شاکرداننه بلاست
بیلاسته قبل شکوتی که عربیده عاج دیرلر بلسته بیلسته
مثلا اسدی به بیلسته سنبل همی دسته کرده • بدرهاز بیلسته
راخسته کرده • یکل بیله کوز قپاغی جفن معناسنه و جرت
که جرجیر کوترلر وکوکل ابریشمنه دیرلر کوکل قوزده نکرم
بیله دیرلر ویعتی ذرده که کتنه دیرلر ورنده کاد وآهو
سموی سالکان سالک تحقیق • فارغند از شهاب و تنبیله
زانکه ایشان چو کرم قز بتنند • ازره حرص کرد خود بیله
دفع شیطان کورا دارند • درحال المجاهدات بیله جامع الروس
صاحب وتخم واصل معناسنده کلور دیمش بیله باء عربیله
حلیمی اولدمرکه بوبوک ونصتی اولا بیلک کبی سحر وکسه دیرلر
دیمش شامل صاحبی وعتی فخری یتری باشد که سرآن برصورت
سربیل بزرک وکران باشد دیمشلر ومتن فخری ذکر اولان بیتی ایراد

ایلمش

ایلمش بیاری سیاه بیاری سیاه دزلده خسته لغی کم الحبا جمای
محرقه دیرلر بیمذر بیمدره حرانزاده بیتار بیتاره دیو
وصورت کریه پتیاره معناسنه اسدی قولنجه بلا معناسنه
بکسانی بر کشت چرخ نابن بیچاره • وآهنگ جنگ دارد دبیناه
بیخ بیخه بیخه وقولنجه وفتیل بوار بیواره غریب اولان
کمسنه مخلده داخی ورد بیله بورد بیروده بهلوی دیلنده
بیک دیکله الف معناسنه یو بیوه طول عورت یی بیه
باء عجمیله ایچ یاغی وشرحده بیه باء عربیله آیوه بر معناسنه
بیهک بیهده بیهوده لفظندن مخففه باطل وعبث معناسنه
بیت بازار متاع تست کاسد • کاردت همه بیهده ست وفا
بهود بیهوده مثلا

الباء المضمومه

بتخان بتخانه کافرلر بتنه طاپدقلری اوکلیسا بیت هر نظری
جان وجهانی شده • هر ذره بتخانه جانی شده • تکد بتکده
مثلا وخرابات خانه یعنی میخانه خانه وکره لفظنده بعض
دقایق واردر انشاالله ذکر اولنسه کرکدر تیار بتیاره
باء عجمیله هر زشت صورت که کوز آنی کوردکده کوکل متنفر اولور
اسدی بلا معناسنه نقل ایلمش فردوسی ندانم چه پتیاره آمد ز
چرخ • که آن مرمرا این بلا بود ازخ • شمس فخری دیو معناسنه
روایت ایلمش بیت دشمنش را نخواهد آنچه کسی • زانکه
اوره کیست بتیاره • بخکار بخکاره بنیسلکد خت
بخته بشمش وکوینش خل بخله پر بهین بوخله لفظنده
مخففه ترکیبده سراحق دیدکلری د بده قاوانوکله چقمق
اودیقادیلر شمس فخری خسرو اعظم جلال دنیی ودین آنکه هست
آتش تیغ ورا جان وتن اعدا ید • بوده لفظندن مخفف در
قهه باایله داغ ورو یدر راد براده اکه ودود بودن دوش
خرده راه براه براشق براز معناسنه رای برابر تراش رقم
رنک برنک بکنی آت رد برد باء عجمیله مثلله که بوتیلر
واوغلانجغز بربله صور پیشانه برد معناسنه عربیده مغالطه دیرلر

برده باء عربیله اوشك زبرزه سمجی وجوقه وقطیفه خاوو
فتح با ایله پرزه معناسنه پرزه مثله وقزبندی وقرشدی وقاوود
دوزوق معناسنه برزد باء عربیله بلندی برز معناسنه زما
برماه مثقب که دودکلر آلتندندر زهر برمه هاء اصلیله
مثله برماه لفظندن کمشت اولنشدر بعضلر باء عربیله
ضبط ایتشلر پرمه هاء علامتله مثله وطاشچولك وایر
بیت برمه ازنوك زرخور آسمان بالای قاف • شکل عیبی
میکشد کان عین برعید ست دال زنا برناه سیکیت زند
برندد کسیجی قاطع معناسنه اولوك تضعیفی تخفیفجا بردر زهن
برهنه وبالکس یلنجاق عربیده عریان معناسنه رانك فتحسی
وهانك سکونیله دراما کاه اولور ضرورت وزن ایچون
برعکس اولور شیخ عطار کسی کو برهنه است امروز درراه
درویه تا یدآن خورشید درکاه • زده برهنه طاشچولك زد
برزد اراپجق نسنه وطبوق وکبروسنه مجاملق زرکمای
بزرکمایه اولواصل زغال بزغاله اوغلاق وبوزاغو باء
عربیله داخی جایزدر زوبروه باء زاء عجمیله پژوهیدن لفظندن
که صورمق وجدایله تفتیش ایتمك معناسنه در صیغه امر و
ترکیبیده خبر پژوه ونکر پژوه کبی واسم مصدردر ادکی
بپرسید کاه سیه شاه ازوی • چنین کفت ای شه پژوهنده جوی
فردوسی سبك سوی جان فریدون شتافت • فراوان پژوهید
وکس را نیافت • زبزد بای عربیله جدی بزغی پژه باء
عجمی وزاء عجمیله فراموغ معناسنه بو معناسنه سایر اساسی پژ
لفظنده مسطوردر روفایغو وجست کسنه ست بسته
فنق هندوستان تخجوانی ضم بایله تصحیح ایلدی تحکلو کبی
که بونی از معناسنه در سود بسوده الله یوقانق نسنه
سعدی کل اقبال اوراد دست ایام • زاعزاز کرامت نابسوده
شتماز پشت ماذه سکردن صلب معناسنه واوکوزعه
سکوکلی قنفاره معناسنه وقوزرق دانجه بشانی شتمه
پشت مهره اوکوزعه شتوار پشتواره ارقم یوکلیدزنده

معناسنه

معناسنه شت پشته بیلك ودنه جك عربیده زنوه
معناسنه وزنبوده دمشق شهرته داخی دیرلر ولوعون وبانون
وارقه یوکی که شلکه دیرلر شماز پشمازه پشمازه لفظنده
مخفف اولنمشدر شخوذ بشخوذه بخش وبهی کرده شنز
پشنزده عجم دیارنده قمحایله بیشوررلر بر نوع طعامدر
کربکره باء عجمیله خرابات لیك بلبله کلفله که اچنده شراب
تورلر وارزکلی طاشی بیت حسب حالست آنکه میکوید به بلبل
بلبله • قول بلبل را ارهاکن کان چه قیلست وقال • لغوت
بلغوته فکر دیدکلری که عورتلر یوزلرینه سوررلر کلکونه معنا
غیریدر آدلوه کلدر عنا لفظنده مذکوردر بنتوم بنتومه
برج که بلم قره دیرلر کوکجه اغاجدر وه اولور اکثر مزروع اغاجلرده
اولور بخ پنجم باء عجمی وهاء علامتله آلتی بیشانی معناسنه
شعر بر آستان درکه شاه جهان پناه • دارند مهر وماه شب
وروز پنجه را • قافیه سنده استعمال اولنمشدر بنخت
بنخسته درمانده وعاجز پنخوسته معناسنه بوق بندق
اوزاندنه بیرودهی بعضلر بیرمشقاله دیرلر دیدیلر و
تمانکوع فندیقی ند بند باء عجمیله کنه که طوار بابتور
قوارد معناسنه نکا بنکان کاف عجمیله یوك بایب وقبیله
واوبا دنبه باء عربیله رخت وآغرق وعیال اسدی ز
بر دار در استوار که بنه برلشکر زدم رایک تنه وب
بوبه ایکی باء عجمیله ایتکد دیدکلری قوشدر که عربجه هدهد
دیرلر متن تحفه معیار جمالیده بوبه مشترکلر آرزومند معناسنه
ده کلور دیو نقل ایلدی واشبو ابیاتی انشا ایلدی نظم
بوادای که ازنعام عاشق بود طوق جام وتاج بوبه کند
بیشی ازحد واندازه دارم بدرکاه شد آفاق بوبه
ودیکری مسجع وثانوی اولان ارزومند وکلر معناسنه اولمی
با ایله دو لغت ورفته جمله بعض اصحاب لغت بو لفظی نجم الباه
بنقطه واحد ثم بالیاه بنقطتین من تحتها دیو تصحیح ایلشلر
بی روایت بو لفظده معطوف اولدیزاع قطع ایدوب فرك

هاء ایله یک قافیه سنده‌در و اتبع اولان لغت شولکه کندو لغت
تتبع ایدوب نقل ایلر و انوک قافیه‌سی اوزرینه شعر دیر بونک
کبی خلاف روایت اولنان محلده انوکله استشهاد ایتمک
درست و صحیح دکلدر زیرا که لغت غریبه و غیرها لوقنه دیو جمع
ایدوب نقل ایتمشدر احتمالدر که اوللردن بالکلیه دیشی
اولا معیاد جایدر جمع اولنان لغتلر بو قبیلدندر اسدی
طوسی داخی لغت جمع ایتمشدر معلومدر که اول جمع ایتدوکی لغتلر
انا سنده‌در و انا سندن اشتمش دکلدر کرشاسب نامه سنده کوردکی
لغتلر بو وجهله خلافنه روایت واقع اولان بیرلرده استشها
د ایلدوکی درست دکلدر سایر اسامیسی بوتون لغتلرنده
مذکوردر **وت بوتر** باء عربیله قیوجی بوته‌سی که ایچنده
التون و کمش اریدلر عرب بوتقه دیر **وکبودد** باء
عربیله اولکی معناسنه بودنه لغتندن مصغر مفعولدر **بوده**
بونی و چوریک نوز و قاورکه انوکله چاقمق چاقرلر **وزن**
بودینه نعناع و یارپوز و سماورکه عربجه رجله دیرلر
ور بوره باء عربیله معدنی بر شیدر که قیومجیلر استعمال
ایدرلر التون و کمش اریتمکده **وز بوزه** ایچکی و کیه جم بالله
ساق معناسنه و اغاج بالله‌ده داخی استعمال اولنور
بوزه جامه طوب خاوی یعنی چوقه و سایر قماش خاوی
زبن بوزنه باء عجمیله و زاء عربیله جامع اللغات صاحبی با و
زاء عربیله ضبط ایتمشدر میمون دیدکلری حیوان ترکجه معناسنه
کنیتلری ابو حبیب ابو خالد ابو خلف ابو زنتر ابو قشه
ابو قیس ابو نوفلدر صحاح عجم صاحبی زادن صکره نونله
بعده بالیله که ثانی حروف تهجیدر ضبط ایتمشدر **بوزینه**
قنطار **وستکاله بوستکاله** ستیلندکدری و کورک تافته
سی **وستید بوستیده** باء عجمیله جودینی **وستد بوستد**
باء عجمیله مثلثه **وشکا بوشکاه** ایوان پادشاهی دیرلر
زیرا هرکشی آنده وارمز البته بوسه ایلر اولا علدن بوسکاه
دیرلر **وسک بوسکه** هاء اصلیه مثلثه بوسکاه لغتندن

مخفف

مخففدر **وتن بوته** باء عربیله اویمک **بیسه** باء عجمیله
الکم سغال غیری دزی سرر لغتلرنده مذکوردر **وشل بوشله**
اوربونجک و کیا چک **وشی بوشیده** مستوره و پاکی عورتی
حاصلی مختفی یولیه تحقیق ایتدکه بوشیده اسم مفعولدر بوشیدن
معناسی مستوردر که اورتولمش لسان عربیده اختفا انک
لازمیدر شولکه اسراره اطلاعه قادر اولمایه بوشیده راز
دیرلر نته که بو بیتده طاهردر **بیت** خطی که بزرکان انرا
ندباز چه داننه طفلان بوشیده راز **وکه بوکه** باء عربیله
بوکه معناسنه اولا که دیمکدر عربیده لعل معناسنه و اولا که
اولا دیمکدر **وکد بوله** باء عجمیله بایقل توردی که قودوز
توردیده اجندرلر و یتشمش قاوون وارکه **وبوه** یعنی
بایقوشی دیمکدر بعقه و اورکی قوشی و بایقوشه بکزر بر
قوشدر دیو نقل ایتمشدر **وق بوهه** یعنی هدهد وکوکل
دیلکی آرزو معناسنه و اضطراب معناسنه نقل ایتمشدر هدهد
معناسنه سایر آدلری بوت لغتنده یازلمشدر **وتر بوبه**
امیدوار **وکی بویه** باء عربیله یعنی عشق معناسنه کلور
دیشی **بوبه** باء عجمیله آرزومندلک و اضطراب **اسدی**
کهن بویه جفت بوبازکرد هم ان ان راه را سازکرد
و بوییدن لغتندن اسم مصدردر بلکه بوپومه معناسنه
صحاح عجم صاحبی هدهد و خرس معناسنده نقل ایلدی **بد**
اُدکی قوشی

نوع اول التاء المفتوحة

آب تابه تاوه که ایچنده یمرطه بیشوررلر و بالق و سایر نسنه
قاوررلر و یایلاق یر **آج تاجه** هدهد قوشی سایر آدلری
بوت لغتنده محرردر **آخت تاخته** توشکی آت و تار تاب
داده و ایجده ایپ **آرتارد** اریش تار معناسنه و قبای ترازوسی
منع چون بود راستی معدلتش چه برآید زبله و تاره
و دیه آدمکه اولسون و طایکه و غیریکه اولسون و قراکوتاریک
معناسنه و او دست فغتیانی و بیل **ارآن تازانه** قامچی تازیانه لغتندن
مخففدر **اسدی** بزد بر عو مرد تازانه چند فکندی همی خواسته کوی چند

آژ تاژه هوسنه نکنجی ازیان تازیانه قامچی آسی تاسه
طارلغمق وطارلق تاسیده طوبجقمق کسنه افته تافته
بوکلمش ایلک آکدان تاکدانه چرلق یمشی الآن تالانه
توسز شفتالو پهلوی لساننده قاپسی که چوردکی طاتلو اوله تالانک
معناسنه لواش تالواسه تاسه واضطراب خفاف مرحوا اي
دروغ گوی مستر که • تالواسه کرفت ازین ترفند • اموره
تاموره ابریق واخرکلو بارداق آوتاوه ترکیبی توده دیرلر
تغن داخی دیرلر تابه معناسنه و بویوک کرنج آتاه قات تا
معناسنه بیت آسمان باسینه بر آتشی وپشت دوتاده • شربها
لمی کباب برسر بیرام شاه • آیه تایه ایکنجه ایلک نغمتی
و بوز ویریجی چاغ معناسنده نقل اینمش باتج تابج سکه
وهنر دیرلر که بوزینه واکسنده اوررلر آتباه تاتباه فاسد
وارغون وخراب اولمش نسنه ویوزده لو قلیه باه تباهه
بر طعامدر یرد دوات وصوغانله تقلیه ایدلر تعریب
ایدوب طباهجه دیرلر بباد تبباده اینمه دیرتمی
کدباشنی شدتندن وتپه در تخفیف مباد دشمن حسود اکر بود
باداء هیشه ازرقان دربلا وتب باده • بخال
تبخاله اسیتمه طوتان کیشینک طوداغنده چیقان اوچوق
دیدکلری چبانک اسم خاصیدر بست تبسته ساچقلو
فنکی قالی تنک تبنکه صندوق واغاجدن دوزدکلری انبار
که ترکیده مربون دیرلر ایچنده ترکه قویارلر وکورز قیوکه
ایچنده سبزندیی طولدررلر ته تبه هاء ملفوظ ایله تباه
لغتندن مخففدر آزغون وفاسد وضایع معناسنه بیر
تبیره طبل دهل معناسنه وکوس بیت زدرکه خاست
آواز تبیره • شد نداء انجمن جم را بذیره • وشرنا وپاره
پاره معناسنه تپک تبیکه اکچیلر آلتندنکه بستمدرک آکلی
آتوکله ونثر طاشلر ضنوز دیرلر پهلوی لغتنده خوزصورتلو
دیرلر پیک تبیله مثله وطبله بیتی تبینه اورمجک اوي
سایراسامیسی اترکا کبا لغتنده مسطوردر تر تنزده سماق

یبراعی

یابراعی تتری داخی لغتیدر عنبری آدلو بر نم لغتنده مذکوردر
خت تخته معروف نسنه که اغاجدن کسیلر ترکیده ده شایعدر
بر قطعه قماشه داخی دیرلر بیر پاره معناسنه بیر تخته بیز
بیر تخته قماش دیرلر واورمجک اوی هتم جام تخته جامه
جندره وتسلیح واسکنجه اغاجی هته نا تخته نان
یا صتغاج وسینی والکجیلرکه اول آلتدرلرکه بیر اوزون
اغاجک ایچین چناق کبی بیر بیر اویوب خمیری انکا یجنه قویوب
فرین ایلتورلر هز تخله عصا ونعلین رآز ترازه شبرند
لک ترشلک معناسنه رآن ترانه اصولده ایرلوی بعضی
تن تنه دیکله ایرلعه دیرلر دیشلر بعضی آرکو نغمه
معناسنه نقل اتمشلر بیت مطرب دهرلی ترانه نواخت • روز
تنکی بباده بایدساخت • رهان ترهانه معروف آش
رنج ترنجه باغ نکلی رغین ترغینه ترخانه معناسنه
زرد ترزده قاضی بتیسی قباله وسجل معناسنه نمی قاضی
کردون چو دیده عدل و مکنت دارین • مملکت را تا ابدسه
بناش ترزده • وبیهوده کوی که عبث وهذیه سولین رمی
ترمه ایکی قیراط آغری نسنه قیراط نصف دانکدر و
دانک بردرهمک ربعنه دیرلرکه درت قیراطدر رود تروده
صالنجق رموز ترموزه مثلاً اصح نوبله ترموزه دردیشلی
سایراسامیسی بازبیج لغتنده مسطوردر روز تروه
اینجه وصادب ویشنه پشنه واینی ویوقش بودکه زحمت
ویشغنده کچلور یول ترفنج معناسنه رزی ترویه مثلاً
ترزه هاء علامتله مثلاً مطلقا سبزه درکه بوستانده اکیلور
ویینور اسفناخ وبارز ومعدنوس کبی اکرچه لسان
ترکیده الطبا وعطلی حب الرشاد دیدکلری نه تخصیص اولنور
انک تخفیف وتصغیری جایزدر کتیندی ابجیلا بالحضره در ترد
هاء ملفوظ ایله زیره معناسنه یعنی کموز وباضیره جمعی
تمخ آنکه باشد برجلالت او • الملوح چرخ زنند وترد •
هد باداش داندا واحسان • حالی از انتقام و باد آفتی د

اوزانولنه

اکر ارباب لغت بو قطعه‌یی بوراده ایراد ایتمشلر اما تمیز فرهنکی
معیار جمالیده کتره لغتی که پاره پاره معناسنه دراید کتورمشلر
و الواقع اول معنایه انسبدر **رتبه ترتبه** باغ کلّه‌سی و ترخانه
معناسنه **بیت** کر همه ریدکان ترتبه شود • تو کبیتای کنجدرینی
منی • **رتو تربوه** صارب یولی لطیفی چون باز برنده برکیبوه
چون باد وزنده برتو بوه • سایر ادلری ترتیب لغتنده ذکر کوره
زد تزده دکرمن طکوزلغی وچقلدغی عجبه سطوح ورکه
دیرلر ودکرمن مزدی وسوکی ودکرمن اولوغی واونلق
زر تزره مثلله **ترتزه** زاء عربیله وجیمله رویلر اربعه
بغرای قلجیغی ودکرمن طکوزلغی وکلیدیری وقابوصواسی
ومیان سرای وباشی اونتاسی وتیرحانز که ترکیده اد ادقی دیرکه
اسطون اماجی دیرلر محبوب العارفین دروهی الخشبة التی
توضع علیها اطراف خشب السقف دیمش **تزه** زاء عجمیله مثلله
وچوب روغنکش وصوکنارلری ودکرکا نانجی دستنده اولانلری
دری ودکرمن اولجکی **شت تشته** ساعت نامه و یشل
کوبرجک وتغار وتکنه **شو تشنه** صوسزلغدن معناسنه
ودشنه خنجر معناسنه داخی استعمال اولنور خنجر معناسنه اولاه
اصلده دشنه درلسان فارسیده دال الله تا اوزناسنده تبادل
وتوافق اولماینی تا ایله ودال الله داخی استعمال ایلدلر وهیکل
طوباری **فار تغاره** یکل کوبرجک تغار معناسنه **فت**
تفته قیزغون کرم شده معناسنه وبافته عنکبوت
فرنفده کتنیز **وغ تزغه** شهرچیله قریب بیرشهر
ادیدر **وفیر تفیره** حسته سیدوکی که قاروره ایله
طبیبه کوسترلر **فش تفشه** طعنده لطیفی مکن تغشه
برمن توای تندخوی • چه دانی آید برت تزدجوی •
فشر تفشره تفشیره لغتلرنده مخفف در تغلوادیدکلری
معروف طاتلو طعام **فیشر تفیشره** مثلله ورمجک آشی **فیل**
تفیله مثلله وعجم لغاتلرندن برنوع قلبیجه ایله وکندنا
وجود وبرد ده وغسل طوقه اونم ایله بیشوردیلر وقیمه کوز

دیدکلری

دیدکلری طعام که تویپلی پروب طفشیله دیرلر **ثغثغ**
سالکان مسالکه کتیتی • فارغند از تراب وتغشیله **فق تفقه**
اوزمجک آغی **نغخ** بحق کردکاری کونکم داشت • زدشمن احمد مرسل
بشغنه • سایر ادلری ابرکاکیا لغتنده سطوره **فر تفره** کینه
وطومار **فرد تفرده** سیته غازی بینیری دیدکلری آق یوشاه
طانی که انون تسبیحلر ادلر **تغیته** یا غمورده منع ایچون
قابو استونه ایتدکلری اورتویه دیرلر **کو تکوه** اوزم قابی
کوز تکوزه اوزم چردکی که اوزم صیقلدقدن صکره قالور
کی تکه اوچقور شلوار بند معناسنه **کیس تکیسه** هکذا که
عربیسی عجبه در جامه دان معناسنه **کی تکیه** سویکنمک و
سویکنمک یری **لای تلایه** قاول یاایله که آخر حروف
تاجیلر **لبت تلبه** هکذا **لبیم تلبیمه** سندلو آتی **لخ تلخ**
تلکوه **لخنی تلخنیه** ترخانه **لواس تلواسه** اضطراب
لوس تلوسه سکون لام وفتح واویله مثلله **مرغز تو** که آخرزوز
آخرم آید چوروز • تلوسه حال شودم سینه سوز •
تلوسه ضم لام وسکون واویله حرص تجمی واضطراب
وقره هصاری وجکک دیدکلری علتدر که آدمه کوده سنده چیقار
اکثر اوغلانجغلرده واقع اولور عربجه خیرات دیرلر دیش **لوم**
تلومه غنجهٔ شکوفه که انماج چچکی طعم جوشی دیرلر وچکر قاب
جونغی داخی دیرلر واضطراب **کی تله** اکنه لک که درزیلر وکلاه
دوزلرا ایچنده • اکنه صقلرتردی اوتی که درزیلر وکلاهدوزلر
التیله ویبلکو وتوتره وپایهٔ نردبان وذکرکه آلت
تناسلدر وماق که انوکله قوش طوتارلر وطواره بغنا بیر
حافظ قیادیکدم وان چشم شوخ رشعیده باز • هوار سماح
چون سامریتی در تله بود • بعضلر طواد بوعز لنان بیره
دیرلر دیمشلر وشبکه صنعتی صادرلر صاحب بجم صاحب بومعنایه
تشدید لامله تعمیم ایتمشی **لیس تلیسه** هکذا **مز تمزد** طام
اوستی **مند تمنده** پلنک وکلکی واولکسنه که لکنتیدلی
حرف قاپی چوق سویلر تاتا معناسنه **بنس تبنسه** اکی بولومقابی

وبعضلر نخالی که تعریب ایدوب طنفسه دیرلر دیدیلر وبعضلر
مطلقا قالیه دیدیلر تنبول تنبوله تنبل اولنی نبه تنبه
مثله وهکذا تنجاه تنجاله صقیق مشروح معناسنه تنجام تنجا
کیاسی توتی تندیه اوتوق که بستانلرده ابلهلر قورقوتمق
اوزره دیکدکلری اوتوری یعنی آدملری هراکه لغتلرده مسطوردر
والاجد ومطلقا دوزلمه صورت نزد تنزده دکرمن
کلورلغی واپسمر اولمق معناسنه نف تنفه قالی تنفس
تنبلشمه معناسنه لسان فارسیده یا ایله قاراسنده تبادله
واردر مراد ابیات اولمشدر نف تنفه ایکی یوزلو قالی
وهکذا تنبه معناسنه وکیجه اوزون سچقلو قالی واوزون
صاچ نکرنوش تنکرتوشه فقیر وعاجز اسدی یکی تنکر توشه
بدی تیره بخت • شهی را دست وافسر وتابع وبخت • نکه
تنکه بدوره دیدکلری یوقنغه تخته وولایت عجمده بیر نوع
اقچه در التی اقچه حسابنجه آهی فلک که دوخته در فرقه تنکهای
نجوم • در آستان تو دنه روزبار کهنه کداست • والتون ذهب
معناسنه جامی بیت سخ از اصل کوهر تنکه زرکویا • بهر
دانه بخل کیشان کشته سخ از آذرست • نکیر تنکیره کاف
عجمیله طبخه معناسنه تلیی تنلیه هکذا نذ تننده
اورمجک عنکبوت معناسنه بو معنایه بعضی آدلری وجلاآهلرکه
جانه دیدکلری آلتدیکه انکله ایکدجوزلر تننده معناسنه
نور تنوره ستر پوشی که دروینلر بیلرندن اشاغه طوتارلر
وشعوذه کنوزدکلری دردن اوحاف وبیرنسنه نک جوابینی جوو
زوب طوتمق اسدی تنوره زده کرده تنی اندر سیاه • زهر
سو بزختی کرفتند راه • تن تنه بیرطوتلمق قماشی قیمتانک
یکلی والله اعلم معناسنه ودفتک وطغان کندهسی وجرجی
بوعه دیدکلری نمایده کوچک قومنجز در وانماجکی اوزدکی
فاصل محقق بو بله تحقیق ایتمشلر که تمام طونالغه تنه دیرلر بیلده
دکه اولانه نیم تنه دیرلر نیم یارمیه آخرنده عجمها اختصاص
اچونله نافه ذکی بایه ذکی هاکبیله نشتیها اقا جک اوزدکنه

دیرلر

دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر اسدی بخستین کیاهی نماید درخت
تنه کیرد انکه کند بیخ سخت • آخرنده عجمیها کمانه ده کی هاکبیله
براسمک برشیئه اطلاقی حقیقه اولمایوب تشبیها اولیجاق
آخرینه برهاء ساکنه الحاق ایلدیلر کمانه چرخچیلرک مشقبند ه
اولان نسنه درکه یایه بکزر ی تنبیه هکذا سایر آدیری بکیه
لغتلرده یازلمشلر وار نواره براقودرکه قتدن اوردلر
وایچنه سرکین وسبزیدی دوکرلر وقدیکاه معنا اسدی بساط
دوستانت درب آنی • مقام دشمنانت در نوارد • ته
قات توی معناسنه عربی اسامیسی تا لغتلرده مسطوردر واثر
اثر معناسنه فاضل محقق بو بله تحقیق ایتمشلر ته آلتدر
اما زیر معناسنه آلت دکلدر عجم طاشی آلتنده ترسنکدیر دکلر
آلتنه ته چوب دیر نته که بو بیتدن ظاهردر بیت اکرکر
دندی از چوبش وکوب • زبان چون اژده کردی ز ته چوب
ایاغی التنه ده ته پایی دیرلر نته که فقا جینک بو بیتنده ظا
هردر بیت ته پایت چومی پرداخت هجرانت سینه ام ازغم
لبت را آرزوی بوسه دیبرد از پایستی • خسروکه بو بیتلرده کی
داخی ظاهردر نظم درین کنبد بنکی برکشی آوازه که کنبد
هرکه کوبی کوییت باز یکی را ده صدا یابی درین راه که بالا
کنبدست ود ره تهش چاه تهک معناسی بوبرادر ستتی ایدوکی قالی
ظاهردر بحر الغرایب صاحبی تهی ایله تفسیر ایتمشلر فقا
جینک بیتی ایله استشهاد ایتمشلرکه

التاء المنسوخ

دانی ترانشه یونتو قدر تقدره کشنیز ترد تردده کراویا
دیدکلری اوت که الطیافا تقده بو وظلر وکرفقه دیرلر
کو تکه شلوار بندکی ته تهی بوش ودیب قعر معناسنه
استعمال اولنور آتی تیرازی سربکی در بحر فکرت باد و چشم
جرسو شکر • در ته دریا کند جا جون صدف بر کوهرست
برآز تیرازد ایکی را مهمله ایله الکم صغال قوس قزح معناسنه براز
تیرازه اول را مهمله را ثانی معجمله مثله سایر آدلری بر

سن بو لفظنده مسطوردر **تربتره** بولانق وقراكو • كمال خجندي
كويد بينم رضت ازطرة ء مشكين چه عجب • درشب تيره
بخورشيد نظر نتوان كرد • وبر منقور نسنه منغبر اولوب قرار
دوغنه داخي ديرلر احمد كرماني ازبنجه ء پنج حسن چودستى
ورشش در ششدر جست چورستى • ندغمه ء شمس تيره كردد • نه
ديده ء دهر خيره نكردد • وتير معناسنه ويا نجيلر دراكى وبر
قوتى آديدر كه اوكيك مقدارى اولور ولايت عراقده
چوق اولور كه بغداده عربجه شنبين ديرلر وماسر تيرداخى
ديرلر **تزنتز** زاء عجميله زنك وابلق شالغم كه عربجه سرابه ديرلر
تيتى تيه سين مهمله ايله كوكرجينه بكزر بر قوشدر **تيخ تشه**
شين معجمه كشش وكلنك **تي تينه** اورمجك اوى بيت عنكبوت
معناسنه عربيده اسامي تربر لفظنده مذكوردر **تيه تيه** صحرا
وبيابان واولولنوع معناسنه

الثاء المضمومة

تخم تخمه معده ده طعام فاسد اولوب هضم اولمامق واول طعام
فاسد ايلين مرضه داخي ديرلر وتخم معناسنه وبوندندركه منى
معناسنه ده كلور كه هوجانلونك تخميله **خيار تخميانه** سوزوق
يعني تركمنك بيردن اول چيقوب ظاهر اولان مرتبه نك
آديدركه تركيده سوزوق ديرلر وتخمكان يعنى هر تخم كه واردر
ادرلردن وبغدايدن وسمراوتى **رخ ترخ** باغ تونكي زخ
ترشه قوزى قولاغى سابر آدلرى ريباج لفظنده يازلشدر
رفلد ترفند پهلوى لغتنده بيهوده معناسنه در واول
بيتن نسنه ديرلر **ونك تونشه** ترشه معناسنه كه قوزى قولاغى
ديدكلرى اكشجه اوتدر ديرلر **زوند تروند** ترفند معناسنه
تم تكمه تركيده دوكمه ديدكلرى قفتانلره ايلكلر **لول تلوله**
خرما طالبى **وتر توبره** تركيده غلط ايدوب تورد ديدكلرى
كه ايچنه نسنه قيارلر **وت توته** بلكه صكره چيقار اما
اعجام هر بكه توتر ديرلر اما اصلده توتر اولدكه بدنده
كبى سياه چيقار سود ايچقاندن حاصل اولور حقيقتده تاء

تاء

ثانى مثلثة در فارسيده ثاء مثلثة ثقيل اولدوغى جهتدن تاء
تلفظ ايدرلر ودينه حك تودة معناسنه **وكر تورده** رسم وآيين تر
كيده ده مستعملدر **بيت** در وصف او • ساخت يكانه زنقش جور انكيز
دين حق رابتوره ء چنكيز • **وجب توجبه** پل **رودكى** خود تراجوى
همه خوبى وزيب • همچنان چون ترجيد جوى نشيب • **وت**
توضه اوده نى وقونقى كوچمش **وبج توبج** ديوارلرده
قوماق ايچون ايدكلرى يبرتزكه معناسنه **وك تودد** ديچك
ودوه اوركجى وحبوبات بيغينى وهرنسنه كه چاچ كبى بيغن
اولا بر سبيل استعاره توده ديرلر **نمغ** عطايا ونبا شد بلا
بله ه • بود از لعل وكوهر توده توده • **وتى توسه** سين مهمله
بشلو طوار **توشه** بين معجمه ازرق زاد معناسنه **كبر توليره**
اوكنه ديدكلرى اغاجدر **وكر توله** اوق توكسى وابتركى حجى
نيپوركه معناسنه سايراساميسى وزناع لفظنده مسطوردر **وتوه**
قادت معناسنه عربيده آدلرى تا لفظنده مذكوردر

نوع اول الجيم المفتوحة

ابك چابله جيم عجميله پهلوى لغتنده كل وكل غنجه سنه وكلكنه
ديرلر **ابجر چاچله** چاروق بايغى اراز معناسنه **بيت** كرفتم
بچاپى رسيدى بمال • كه زر بر كنى سندل وچاچله • **آرياد**
چار پاره اصولله سازچيالدقلرى رت باره اغاجلر ديبنه
معناسنه **اچوب چارچوبه** چرچوه ديدكلرى **آرخانه**
چارخانه بوبوك قزان **ارچاره** درمان وكرد وحيله وبيركت
متة ويكبار معناسنه **بيت** اي برتو ميرسيده هرتنك چاره ء
از حالمن ضعيف براندبى چاره ء **اشتكه چاشتگاه** جيم
عجميله قوشلق وقتى **چاشتگاهينه** قوشلق وقتنكم يمكلر
اشتك چاشتك چاشتكاه لفظندن مخففدر **اشت چاشته**
قوشلق يمكى **آم جام** جيم عربيله كيانى اسم جنسدر كيلن
جميع لباسلره اطلاق اولنور وباريسى بامتى اكبى ودونك
وقدح وصاحى **نمغ** فتح برياد بزم اوخورده هرچه درجام كرده
ازجابم نحيتى وشوكه شاه بيتى وغزل معناسنه داخى غلط املتى دنمس

نجمنک بو بیتی ایله استشهاد ایتمشدر بیت جامها یافتم از و شاعر چون
بروی ضن کردیک جامه فردوسی یکی جام کوی و یکی چنک زن • یکی
پای کوبد شکنی بر شکن • فاضل محقق دقایق الحقایقده بویله
تحقیق و تدقیق ایتمشلرکه جامه معنای اصلیسی عبادیله ملبوسدر
و موروشده عادة ملبوسه تن جامه دیرلر اصلی جامهٔ تندر اضافتله
علمیته نقل اولندقده قاعدهٔ ترکیب تغییر اولنوب مضاف
الیه تقدیم اولنمشدر نوروشه جامه خواب دیرلر نته که بو بیتدن •
ظاهردر بیت جدا کرد پی یوسف زرقی باب • زبیش زلیخا
بشب جامهٔ خواب • جامه خوابک اصلی جامهٔ خوابدر اضافتله
علمیته نقل اولندقده علامت اضافت که جامنک آخرنده همزهٔ
مکسوره ایدی حذف اولنا غلبه قاعدهٔ ترکیب تغییر اولنمشدر
اما کثرت استعمالله جامه ملبوسه اعلام غالبه دن اولمشدر
اطلاق اوزرینه بلاقرینه ذکر اولنسه مراد اثوابی کیاجکدر نته که
بو بیتدن ظاهردر بیت بپراهن سبز برد رختان • چون جامهٔ
عید نیک بختان • استعاره طریقیله بیت مذکورده کی پیراهن
کبی جامه ده ازهارده استعمال اولنور نته که بو بیتده ظاهردر
بیت بلبل زده بانک و بنوده چون نی خبران • ورود جامهٔ گل سرخ شده
جامه دران • جامه ایله قبانک فرقی واردر جامه اوتکی طرفی اولان
دیرلر اما قبا دیرلر اوکی آچق مخصوصدر قبا عجمده بو وجهله مستعمله
جامه قبا کرد دیرلر قباء اوکنی طوتوب قفتانی بیر نکتب
اوکنی آچمسه نته که بو بیتده واقعدر بیت چون گل از نکهت
او جامه قبا کنی حافظ • وان قبا در ره آن قامت چالاک انداز
جام جیم عجمیله بمعنی قوت و حرمت و عزت و دستان و شرح قصیده
معناسنه نقل ایتمشدر مولانا حلیمی شرح معناسنه دردیمش و بعضلر قصیده
دیمکدر دیدیلر شرح و قصیده معناسنه جعام لفظندن تخفیف ایله
اولنمشدر اما جانانه معشوقه آن جانه جیم عجمیله چکه زبیع
حنک معناسنه بیت خوش طعامست کسی نی باید • زخم دندان
و زحمت چانه • جانه جیم عربیله هر حیوانک کجوزکنه دیرلر مثلا گاه
اسب جانه دیرلر و بوزاغیبرکا و جانه دیرلر و اوزده و جزیره

معناسنه اودان جاودان ابدی و لادانش جاودان معناسنه
اوک جاوله جیم عجمیله پهلوی لغتنده کلکه دیرو زد معناسنه و کل
دکلمکنه دامغه دیرلر جابله معناسنه آجاه جیم عربیله اقبال و دولت
و عزت و منصب و مرتبه عربیله نارسیده دامغه جوق مستعمله جاده
جیم عجمیله مطلقا قیوبر دیرلر صونی اولسون کرک اولماسون که اچنده
ترکده طولدیرلر اه بوز جاد بوزه قوغه جیغار حق چنکل و چنبر
و اولکه بکره آنک اچنده دونر دموردن اولسه عجب خطاف
دیرلر اغاجدن اولسه عجب تعوق دیرلر ای بنا جای بناه
صغناجق یر و صغنجه یری ایکا جایکاه طوراجق یر
فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه جایکاه لفظ مرکبدر برجزوی
جایدر یر معناسنه برجزوی دکاه در کاف عجمیله محل معناسنه
جایکاهک معنای ترکیبیسی اوتوراجق یردر یانک سکونیله
در اصلی جای کاهدر یانک کسریله که علامت اضافتدر علمیته
نقل اولنجق قاعدهٔ ترکیب تغییر اولنوب مذکور حرفک حرکتی
سکونه مبدل اولدی پاد چاره اسکی قفتان بعض نسخه ده
آلوجه بوله چیان واقع اولمش بچل چیچل جیم عجمیله صغیری
اولیونی یعنی بوزا اودیق عجمیده زقاوقه دیرلر و طانجافت
نسه و چونکه بالجمله صحاح عجم صاحبی بو معنایه کسر جیم عجمیله
تصحیح ایلدی بت جبه جیم و باء عجمیله زرده و صوراقه که
یعنی هر ایشی صوللیله اشلر راستنه تعالیجه جبه جیم و باء
عربیله جنکده کیلن دموردن قفتان ترکیده ده جبه دیرلر
بر چپیر جیم و باء عجمیله بیرایشدن اوته جمع اولان مجمع
معناسنه و یراقلنمش آماده معناسنه شمع برای سازکار دولت
تو کواکب را بود دایم چپیرده جبیر جیم و باء عربیله بویوکه
ارسلان و صنقلک دمیرلر عربیده صقیه و جراحت اوزرینه
صاردقلری صارغیه اوزرینه شیخ ایدلر تت جته بر ولایت
آدیدر دکار جند کاده مخالف تدبیرلر دکا جراکاه اوتلاق
یری یعنی اوتلق معناسنه داکه جراکه کاف عجمیله مثله جراکاه
لفظندن مخففدر زر رود جب رود جیم عجمیله قوتیم بخارسی

یعنی بنجه وپنی دب چربه یعنی چرخه معناسنه نقل
ایلمشی که فلک واغرشق وقلقان وچزق ودوزاق معناسنه
در دخ غل چخ غله قاقلی دغل چرغله جیم عجمیله صحاح
عجم صاحبی بالفتح والضم دیشی کوتیک چیچکی وقالوغان دید
کلری دکنده که ذوه یبره الجبا قاتنده شکاعجه دیمکله معروف
در دخ چرخه وبالکسر قالوغان دیدکلری اوت که الجبا
شکاعجه در وقلقان وفلک وچزق ودوزلق که صیاد آلتیله
قره صاری وکلنجه معناسنه کلور دیشی زد چرد د
باغز دیرلر لونده استعمال اولنور مثلا قازه باغزه سیه چرده
صاری یشیله زرد چرده دیرلر وآصلسز واصولسز آت و
ترجه چچک و چرتلیق وطوای دیدکلری بویوک قوشی حباری
معناسنه دم چرده بوزآت فاصل محقق بوبله تحقیق ایتمشلر
که آته چرده اطلاقی بوبیتدن فهم اولنور فردوسی چو بوید
سهراب خفتا نر صنک • نشست از بر چرده سنک رنک • رنگ
اعتباریله در ننه که بیت مذکورده اکثر نسخ لغاتده جی
چرده بوزآت دیمشلر و بو بیت ایله استشهاد ایتمشلر بیت
بر انکیخت پس چرمه کم خیز • در افکند بر هندوان رستخیز
بو بیتده اول معنایه دیدوکی تعیین رنکه دلالت بوقدر بیت
سابقده واردر زند چرزد اوتلایجی جانور روید چروید
جیم عجمیله چارده استمک سموخ دولت ونصرت وسعادت
را • نیست کاری بعینی چرویده • چرد جیم عجمیله یاغ اوزی
و چاره استمک ووحشی حیوان وقوشی زید چریده هر
نسنه دن مجرد وتنها اولان ودفتر معناسنه حافظ
جریده زوکه کذرکاه عافیت تنکست • پیاله کیرکه عمر عزیز بی
بدلست • عصار چو بودا و دبیری را سر جریده • شدآن کشتی
از وبیت القصیده • فرکجریه قورصاق حوصله معناسنه
حلیمی کسر جیم وراتک کسریله و یاتک تشدیدیله تصحیح ایدوب
توشی قورصاغنه دیرلر دیشی زدکر چزدر جیم عجمیله قاقرده
ودادی قوشی زدجزد جیم عجمیله هنله وچاقرطقان وچایرغند

خوجه لاه کراین چرخه را چرخه آبنوس بسیار دارد زنبرا مکوس

نوعی

نوعی وکوزدن چکرکه وچرز بغرتلق زجزد جیم عجمیله اوزدره
وچادر سپید چپیده اکلمش ومیل ایتمش وایکی نسنه
بیربیرینه یاپشمش شم پنا چشم پناه یرلر کوزدکمک
ایچون ایتدکلری تعویذ شموخ نوید یا عزم مدح اوباشد
نبود ما جتش بچشم پناه • شم زد چشم زدد کوزدکمش
شم کشت چشم کشته کاف عجمیله فتحه سیله شاشی عربیده
احول معناسنه عسجدی همچو کر دست پنهان شاعرا نرا •
قریع آن کور ملعون چشم کشته • شم چشمه بیکار ینبوع
معناسنه بیت درین چشمه چون ما بسی دم زدند • بر فتند
تا چشم رسم زدند • بیت رسید ناوک چشم تو آنچنان به تنم •
که چشمه چشمه شد از ناوک تو پیرهنم • واکثرده وجوالهده
یوزدوسی وبولوه بکرزینه وارسه فاصل محقق بوبله تحقیق
ایتمشلرکه چشمه ده کی چشم کوز معناسنه در اطلاقی تشبیهاً در
آخرنده کی ها نقل ایچوندر معنای عامدن معنای خاصه نوعی
خانه بیاننده تفصیلی بجمله کوزلکه چشمه دیدکلری داخی
تشبیهاً استعاره طریقیله در ننه که محلنده ذکر اولنمشدر
غار چغاره غله قیوسی غاک چغاله قوشلی جمعیتی
وجوغلدوسی هواده اولسون یرده اولسون اسدی
بر آکنده کردن وها موزهمه • ز زرغان چغاله زرغان زمه •
غنیز ایله وفا ایله داخی لغتدر غام چغام شو وقصیده وتر
کیده چغل دیدکلری جامه معناسنه غان چغانه مولانا حلمی
درت پاره تخته جقلر درکه الده طوتارلر جادیاره معناسنه
وآوقلغه داخی دیرلردیشی یعنی پارماقلو آراسنده چالناه
سازه دیرلر دیشی وکنا بجه وحطلقا جالغو معناسنه نقل اولنور
ونت چغوستنه سرجان یعنی مضره الجلد لحه مورایک
هیمدن مکده فا ایله داخی لغتدر غراب چغرابه جیم عجمیله
قوزبغه بوصوفی که صولارده اولور عجب طحلب دیرلر
غزاو چغاوه مثلثه غزواو چغزواو مثلثه غژ چغژه
جیم عجمیله بیابانی قوشی که اوکی بکزر وکافر قولغوجی که کوزلری

بیوک و رنکی صاری رولغه مائل اولور تعریب ایدوب چغنق
دیرلر چغنك داخی لغتدر فاکجغاله قوشلر جمعیتی و غوغاسی
جغاله معناسنه فت چغنه جیم عجمیله فادن مکرر تا ایله
اکیلوب ایکی قات اولمش تموق ستهنشاهی که اندن جغندت او
همیشه پشت کردون چغنه باشد وبوزلمش وعاورلمش چغتی
لغظندن اسم مفعولدر واوزوم صالقمی واصمه داخی دیرلر و
کوروشت که آصمه ایچون اوله عربیده عریش وعروش دیرلر و
بعض ولایتده اکا کلاو دیرلر عربجه عریش وعروش دیرلر
فرست جرسته ماسوره اچنده اولان دمور ایکه که زکینه
مرجان دیرلر غنی ایله چرسته داخی لغتدر فن چغنه
فادن صکره نونله بوکیا اغاجدن چناق کاب چکابه
کاسه زنبوقاغی کاک چکاکه قاپو باغی وطمله قطره معناسنه
عیریاآدری نا ولعضدن سطور زدن کال چکالم مثله طمله
معناسنه کام چکامه شعر وقصیده چامه وچغانه معناسنه
کوچکه طمله چکالم معناسنه لغوز چلغوزه هندوستان
نرزی نارجیل معناسنه وچام قوزاغی وکوکنار قوزاغی که
فنیع رومیکه غلط ایدوب کوکره دیرلر نعنی و مستقد
بکوزر پیشله دیشی کوجلوه کردک ونازله صالنمق وسماع
عربیله فارسیده داخی چوق استعمال اولنور لوه که چلوه
که فتح کاف عجمیله وهاء اصلیه صالنان چوق بیرو کردک
خانه لید چلیده زهکیر که اوق اتدقلری وقت بای
کیروشی انوکله طوتارلر وانکشتوانه معناسنه ماز چازه
ارباب لغت بیلدوه ومحلدوه سی دیشلر عربیده جازه
شتردونده یه دیرلر صحاح جوهریده والجماز البعیر الذی
یرکبه المجمز دیشلر مانند چمانند تعزجلبنجی بیت
چمانند چرم چمیده جوان • یکی کوه بادرست کفتی روان
مان چمانه جیم عجمیله مولانا ملیمی سیجی قانجدیشی [illegible]
قباغی که اوزی نقشلو اوله دیشلر وبوبیت انشا ایتمش
بیت حریفان چین را باطغرها • بیاد او بوجه جام و چمانه •

بیت کرمیل بخورنه کبی جو ساغره • کردن بینهم چون جمانه •
ویباله معناسنه داخی نقل اولنمش بیت کهی خفته بر سنبل ونو
سمی • کهی باچمانه جهان در چمن • اما نعمتی و نمک بیالهسی
ادیلدیکی وجواهردن قیمتی الجاق رنکلی کوک برجوهردر دینه
منکرجمند • ادتلا بیجی دابته معناسنه نب جنبه قاپو آردینه
باغلانمان ایچون بر اقدر تکری اغاج طوقوز معناسنه وکاززد
طوقاغی که تق قاج دیرلر واوزم چکردکی تخ جنجم توقاج
معناسنه واوزم چکردکی نوزجند ده اولاتله سونیکه
اولادنی اسبابی لکله چلاه ایلرلر وآچرلر نکجند دوکجه
وقامجی نغوز جنغوزه هندوستان قوزی وکوکنار
دجام قوزاغی چلغوزه معناسنه چنکاله چکال معناسنه چنکاوه
اعلام رجالدندر نکرموز چنکموزه اددوک بوزنینک
سوریجیسی که عربجه خرطوم دیرلر نبت جنبه بیدکه عربیله
نبق جینه اولطرفندر اولان طی ه نبچینه عکلفه مرغ چینه
معناسنه اماکسره افصح در واز جوازه قبه یعنی قوف بایریدی
کلکی واشته منح معناسنه وبنج جوبنه هاقوشی ورکه
جوزکره دوکه وزنج جوزینه نوزلو حلوا تعریب ایدوب
جوزینج دیرلر وکه جونه کشی چه هاء ملفوظه ایله قوتی
معناسنه چاه لغظندن مخففدر ماه ومه راد وزه کبی چه
هاء علامتله حرف تصغیردر ناچه کمانچه غلامچه کبی نانجغز
بانجغز قولجغز دیمکله لغت فارسیده دلالتده وضعیته حسبیله
قطعا معنای صغری افاده ایله چه در آخر کلمه یه لاحق اولور
اول کلمه تکدر لولنه صغر معناسن افاده ایلر مثلا کوچجک باغ
کوچجک بوغ دیاجک یرده باغچه بوغچه دیرلر باغک لغظا فتحه
تعبیرا ایتسلر آخره کاف تصغیر کتوررلر باغک دیرلر صغرندن
جزو دیرنک ایتسلر آخرینه مذکور عباره الحاق ایلرلر باغچه
دیرلر وچهارخانه چهارخانه شیردان که اچنده قیمه طولدوررلر
وکنه که ضدان دیرلر وبیرددرلو آشدر چهار شاخ چهارشاخ
بنبا سایر اسامیسی انکشت لغظنده مذکوردر چهار دوراه

درت بولداشی چهارگانه درت درلو هرچهره صورت
وبکز و یوزده اولان نشان وچترق وجادیه فاضل محقق
بو تحقیق ایتمشلرکه چهره یوزدر نته که بو بیتلردن ظاهردر
بیت بچهره چو آتش بعارض چو آب • فروزانتر از ماه واز
آفتاب • چهره دیرلرها سن بیت بپرسید بسیار و بوسید
چهره • نوازید هرگونه افزود مهر • چهره نکره دیلو لدا و اولان
یوز عضو مخصوص و معروفدر قول بکزلنک چهره سنی اوحد تشبیه
ایتدکلرندن نته که بیت سابقده مذکوردر آی بکزلونک
چهره سنی آیه تشبیه ایلدیلر ماه چهره دیرلرکاده اولور تشبیهی
تقدیم ایلدیلر چهره ماه دیرلر نته که فردوسینک بو بیتنده
واقع اولمشدر بیت برین همی گفت آن چهره ماه • همی کرد
یوسف بهر سو نگاه • هفت چهره جیم تحمیله جانلق آت یعنی
رام اولوب یوله اوکات بولدرمز چچه بولدر جهوداته بیر
طعام آدیدر که عجب نغانق دیرلر ترکیده یاغ اوزدکی دیرلر
وصوجق هیرجهیره چهره معناسنه

الجیم المکسوره

راغیان چراغیانه اول آلتدرکه چراغ انوکه اوستنده بیار
چراغیا معناسنه عربیده مناره وماثله معناسنه راغیای
چراغیایه مثله وچراغ دیبی غیر چراغ پره اولکه چراغ آنک
ایچنه قویارلر بربیردن بیر بیره آلوب کیجه لر شلاقنار
کبی دپروانه راغل چراغله کیجه بلدرکی اشیلیان بوجکله
کوم شب تاب معناسنه سایرا سایسی شبتاب لفظنده
مسطوردر راغوتی چراغ واسه پروانه چراغیاده معنا
بچ جچه کنیک چچکی وقالوغان دکی چرچنه معناسنه ایکی
جیم عربیله سامی صاحبی هو نبت حر یسهل الثمغل دیش
دی جرتیه بانک کسرسیله رانکه و یانک تشدیدیله قوش
چکری نغلفدن معناسنه که قوزشقلدر کراکند جکراکنده
یاغ بغرد یرکلوری که جکری قیمه ایدوب بیشوررلر وجکر اشیله
طولش موجوق کرکوشه جکرکوشه ذباحة الکبد کونه چکونه

نه درلو دیمکدر وبنده کیف معناسنه لاآزجلازده تخفیفیله علم
موسیقی پرده لری وبوسق پرده لری لجل جلجله قابلو
نغمه وجلجل معناسنه قابلو نغمه یاوریسی وقق کونده چیقارر
فتح جیمله جلجله عربیده رعد آوازینه دیرلر وحرکت معناسنه
لجله جیم تحمیله بیر نوع منزدر سماروغ دیرلر دموزتیدوک
مقتی نعناسی ودرو بنلکه فرق کونده خلوتده اوتوردقلری
ویای توبجی بیت میکشد بزمین فلک تیر ومی سینه سپر •
چله هر کوشه برمی آورم همچون کمان • کابتی شیر کرد دل
رایبی صید ازطلب داری زمهر • افکند از چله قوسش برد دل
باپلنک • جیم عربیله عربیده تزکه دیرلر یاقلر وعروس یرینی
آنده ویردکده انواع صورت ایله تزیین ایدوب جلوه
ایتدکلرینه دیرلر چنبه دانه مرغ چینه لفظندن مخفف
اولمشدر بنبه چنیم بودکه چه هاء علامتله حرف
استفهام در نه دیمکدر مثلا اول نه در دیمک یرده آن
چیست دیرلر اصلی چه استه در نته که نیستکا اصلی نه است
در ترکیب اولنجاغی ها حذف اولنوب الف یایه منقلب اولور
نه دیم دیمکه پرده نجم جکوی دیر بیت ندانم چکونم چه
رنگ آوردم • که تا دست او زیر سنگ آوردم • اماکاه اولور
وزن ضرورتندن اوتوری کسره یی اشباع ایدرلر یا حاصل اولور
اسدی چوکن گفت شد بود بی چی و چون • هنوز شی نه پیوسته
باکاف نون • وکاه اولور ضرورتدن اوتوری های حذف ایدوب
ابدن مکسوره کلان کلمه نک اولین ساکن قیلوب اکا وصل ایدرلر
خواجه سنایی توکه در قصد کلکه وانفاسی • چهره را ازنقاب
چشناسی • اصلی چه شناسیدر ضرورتدن ها حذف اولنمشدر
کاه اولور چه نه معناسنه استعمال اولنور بیت درخ آنجا
رود که چینه بود • نه بدانجا رود که چه نبود • چه نبود معناسی
نه اوهیچ در جهان زنده بازوقتی طولماز بر جیجکله
بجل جیچه ایکی جیم عجمیله رنج و زحمت پرچیره جیم عجمیله
یوز کلو و طراتلو یکیت واوز بیت چو هو ماه برآمد بدان چهر کی •

به بپیچید کودرز ازان خیرکی • چیره دست ونیتادن هو
نسنه یه بتارن الی اوزکسنه ومتطاول وکستاخ معناسنه بیت
بکار شهی هرکه سستی کند • بروهرکسی چیره دستی کند •
چیزه دالی لغتله وفصیح کسنه ع بندرد بیداد وچیره زبان
وبی شرم وبی ادب واوکنو لججوج معنالرنده استعمال اولنور و
بو بیوکه یول وبیراو تو که آدیله برچیزه چینی بستره که
عوردتلرانونکله قتلینک وبوزلرینک قیلنی یولارلر یزدر
چیندوره برمملکت آدیدر دیرلرکه آنده بیرچشمه واردر
دایم اندن درلو درلو سازآوازی کلور ین چینه علف
مرغ وقورصق حوصله معناسنه واولدوزاق که دانه جینندن
اولا فخ کبی سعدی مرغ آنجا رود که چینه بود • نه بجایی رود که
چه بنود • واصل محقق چینه دن مراد دیره جک دانه دردر اسم دن
چیدن دن ماخوذدر لتنه که بیت مذکوردن ظاهردر دیمشلر
ینه دانه چینه دانه دانه یه حرغ یوجیوه جیم عربیله وجیم
عجمیله سندکه زیوه معناسنه لغزیی زیبق درسایر آدلری سیماب
لفظنده مسطوردر

الجیم المضمومه

بجغ چجغه قامچی تازیانه معناسنه داکان جواکانه ایروه
وآبرلیق معناسنه درغ جرغه عربیله هراپچیلن نسنه یکه صو کی
که ظرفنده قالمش اولا اکثر شرابدن قدحده باقی قالنه دیرلر
خصوصا لسانه ما رسیده جمعی جرع کلور جرغه عینی بعجمیله
احرکلی طاس زجره مثله وقلیش وکویه جک عربیده وآرغ
کی معناسنه وطوغان جنسندن بیرنوع کوچک قوشدر غایتله
جراتلو اولور ترکیده مخفف را ایله جره دیرلر هانی وزان
جره بازان بورستیره • شده هریکی شاهباز دکره زجره
جیم وزا بعجمله اوچقور کچوزجک بیر جرمه معناسنه غالجال
نعتینک بر نسخه سنده جیم عربیله دردیکی ترکیده چغله دیدکلری
که بادامک وشفتالو وزردالو وآجاص کیبنک خامیدر و
قوشلر دیرینکی که فتح دا ایله روایت اولندی فاکجناله

مثلا

مثلا فتح ایله دا ایله روایت اولنمشلر قت جفته عودکت جفته
سی قره قصار دی آمه جیوغی معناسنه نقل ایتمشی لاجلاه
جلهه نساج معناسنه کجله جیم عربیله قوص ده یعنی سیدکه
ایچنه پیتمش قورلر وطوملان منتری عربیله ماه جانه
جیم عجمیله میانه معناسنه جمجمه قنفا کاسه یه سر معناسنه
واغاج قدح عربیله جح جمجه اغاجدن قدح ترکیده
دغنشا یعنی اما اغاجدن قوللی قوتی کیبله وبنجه
ناب جنابه بیرا وجونله وا طاسه وای سوبلینه وای
کلنه دیرلر ناکجنابه نعتی ایکیچلی مثله دیمش نبل جنبده
دیرینجی دیمکله وحشرات ارض وزهرلو بوجکه دیرلر نت
جنبه مثله حشرات ارض معناسنه سایر اسامیسی خزبد لفظنده
مذکوردر ع جنجه اوزم چکردکی وب پارچوب پاره
بیرنوع لیفدر وب خود چوبخوره اغاج قوردیکه اغاجی
بیر وت چوبه ادقلاجی ووازدکند وینی چوبینه اغاج
تقانی دیدکلری قوش وقوجی وبوی قوشی وج چوچه
جیم عجمله بلوچ که ترکیده جرک دامی دیرلر عربیده فروج وطلقا
قوش یورسینه دیرلر واح جواجه مثله وراب جورابه صو
بنوی التندن جرک نمی ترشح ایدن صوبردیرلر وز جوزه
بلوج چوجه معناسنه تعریب ایدوب جوذی دیرلر وایتمک
معناسنه ودوکمه نکدایلیکی وش پرجوش پره باء عجمله
بودکه تماجی عربیده مشتی بوکی دیرلر سایر اسامیسی تماج
لفظنده مذکوردر ولا جولاه جلهد ود جوله مثله
هاء ملفوظه ایله جولاه لفظندن تخفیف اولنمشدر وج
جوجه ایرماجق دیمکدر جوی لفظنک تصغیریله جویک
کبی ویتی چوینه جیم عجمیله قوجی قوشی بعضلر طوطی
قوشی واغاج تقانی دیدکلری قوش وبعضلر مطلقا صودی
اولان قوشلر دیمشلر قرجه اوچ اوغلانی هودان
جهودانه یابغ اوردکی دیرلر قلیچ قسمندن بیر طعامدر ایچی
طولمش بغارسقدر •

نوع اول الحاء المفتوحة

لسان فارسیده حروف مهمله بو قدر ثبت که مرارًا ذکر اولنمشدر
ب حبه بیر چکردک آغزینه دیرلر ایکی ربر آغزینه حل حجله
بالتحریک حجال العروس هو بیت یزین بالثیاب والاسرة و
الستور بیت عروس روی پوشی گل درون حجله با بلبل • دهان
بگشاده زیر لب حدیثی میکند بیهم • ر کها حکاه چکر
بیری فق حفنه بیر آوج طولوسی آز نسنه ومکر معناسنه
مقوقه حلاونه بیوک دیدکلری جانور وقود معناسنه سایر
اسامی و کنیتلری بو بابده لغتلرده مسطوردر وصل حوصله
قورساق بکر حیکله ایت اوزومی واوغلان طوغنجغی
زمانده دوکوب اوزرینه اکدکلری اوت

نوع اول الخاء المفتوحة

اقول خاتوله دولی ودغانی بردر آدخاده کوشکی که انوکله
اوت اوجلر وطوی بداق حلیمی راست معناسنه وبوداق
دیشی ادمج خارچه بیر دکنلوجه اودتلی یا یندق دیرلر تازه
ایکن سرکه ایله ترشی ایدرلر کبادکبی جاوردو خارسید
داخی دیرلر مولانا حلیمی بیندق دکنله بکزر بر دکنلوجه اودلی
دیشی ارسه کوئی خارسه کوشه بو تراق دکنی دیدکلری
خادر یهلو معناسنه ادکوئی خارکوشه دیوز دکنی آرو
خاروه قلنجی آر خانه برجنس غنا بنده شدت وصلابتله
مشهور سیاه طاشدر وحریر صافیدن بیر نوع قماشدر صوف
کبی توجی اولور خارا داخی دیرلر الفله علامت صیغه
مبالغه اولمایه بیناده کی کوبا ده کی الف کبی بکلدیکی کلمه دن
اولا نه هاء ساکنه ایله ارالرنده جادر اولور آشکارا ده
دیرلر آشکاره ده خارا ده دیرلر خاره ده دیرلر بیت نگرفته در
تو نالد حافظ زروی • حیران آن دلم که کم از سنگ خاره نیست
آش خاشه چوز چوپ قذی وقشه معناسنه ودون و
خسیس معناسنه استعمال اولنور و شبرندی دیردن تابان
خار وخاشاک واوت یام خورده سی و بونلره بکزر نسنه وارایسه

خاشم الخلاق اولنور یعنی بو تفصیللردن صکره وخاشه شود
نسنه یه دیرلرکه چوردن وچوبدن کوزه وشرابه دوشه دیشی
بیت در گلستان سرکوی نگار کمتر از خاشه بود عاشق زار
تصغیری خاشه اکه دیرلر کثرت استعمال ایله خاشاک اولنمله
کردوب خاکروبه سپوردی عرب کنیسی دیر وچوچکله اکینه
خاکینه قایغانه خاکینه لفظندن مخففدر آتش خاشه
سرکله دیدکلری مشهور اوتدر که اطبا قاتنده شیطرج دیمکله
معروفدر آم خام یعنی بوینمدق قتم وقتی وقیلدن اتی
ومطلقا اوخام معناسنه وبکرنگ وقوم یعنی ومرکب یعنی
حلیمی عمان قتم وقوم یعنی ایمتی فاضل محقق بویله تحقیق
ایتمشلرکه خام قتم دن تمر ثبت که بو بیتده ظاهردر بیت پادشاهی
که از اناملش • حاصل عشق درشود خام • مرا حجیه داخی خام ده
دیرلر ثبت که بو بیتده واقع اولمشدر بیت غنچه بر باد برنم او
خورده • هرچه درجام کرده از خام • خام نوکه تومرج ده
استعمال وارددر اما مجازدر ثبت که بو بیتده واقع اولمشدر بیت
جوشنده در رو سرای چون دیگ • جنبنده چهار خامه
ریگ • ظاهر بودکه بطریق تشبیه در تیاذ خایاذه آسمک
خایاذ معناسنه انقا خانقاه فی سبیل الله بنا اولنان مکان
که انجنده ارباب تصوف ساکن اوله اول خانقاه که
صوفیلر ایچون بنا اولندی شام ولایتنده رمله دیدکلری
شهرده واقع اولدی وشیخ بنا اولدی که سنه احدی وخمسین
وماتیده اولدیارکه حاکمی ترسا ایدی برکون شکاره کلدیکی
یولده مذکور طایفه دن ایکی کسنه بر بر لرینه راست کلوب توله ده
آچوب توچشدیلر وهمان اول محلده شادان و خندان
اوتوروب حددن زیاده ما بینلرینه خصوصیت ظاهر ولکن
دیانلرنده اولان زادلری درمیان ایدوب مستوفی تناول
صکره تکرار بر برن در آغوش ایدوب انواع عزت وحرمت ایله
بر دوبلر شوب یوله روانه اولدیلر ایرتسابه بو وضعلری خوش
کلوب برینی چاغروب صوردی که اولکمنه سنک اوزباکد علاره

درویش دیدی که بونی آشنا لغکر قدیم عیدم درویش جواب
وردی که شمدیکوردم بین اُسا صوردی که نه دیاردن کلور ونه جانبه
کیدر درویش دیدیکه صورهدم معلوم دکلدر بین اسا تعجب ایدوب
دیدیکه تعلقات کدن اُولمایه و آشنالغك اولمایه وکیم ایدوکینی
ونیه دن کلوب وقانده کیدهجکنی بیلمیوب ما بینکوزده بوقدر
مودت ومحبته باعث ودا عیه نه دُر دیدی درویش جواب وردی
که ما بینمزده هیچ دُنیوی غرض یوقدر اما بینم بیرطریق وار در
اول طریقده عادت بودر که جمله مز گویا بیر یکدلدر اکرچه صورتمز
مختلفدر لطف و قهردن و منحت ومحنتدن بیرمزه هرنه واقع اولسه
گویا جمیعمزه اولمش کبی متأثر اولورز **شعر** روحی بر روحکه مزوج و
متصل • وکل عارضه تؤذیک تؤذینی • پس ترسا اول درویشه اخی جاوید
اندن داخی سؤال ایدوب او لداخی بعینه بویله جواب ویردکه پس
ترسایه باوجود دینده مخالف ایکن بونلرکه صفای باطنلرندن بر حالت
بی اختیار بوطائفه یه محبت ایدوب صوردیکه سیزکه بیرمعین مکانکز
وارمیدر که انده جمع اولاسیز درویش جواب ویردی که بوقدر دیدیکه بن سیزکچون بیر یر بنیاد ایده یم تاکه اول یرده جمع اولوب
دائما ذوق و شوقکزده اولاسز واردی ذکر اولنان شهرده بیر
بنا وضع ایدوب آدینی خانقاه قودی و اول طائفه یه مشروط قیلدی
اندن اول اکرچه مساجد وصومعه لر ایچون ضیافتخانه لر وار ایدی اما
مذکور طائفه ایچون مخصوص مکان یوغیدی • **نواد خانواده**
قدیمی خاندانکه اولو اصلدن اولا وخاتون معناسنه **اِن خانه**
او بیت معناسنه ومشعر وبغدادی بجی و صراجی وقم بیغینی تودهٔ ریک
معناسنه ویاضم دیر وتاژله یعنی اکین یری **آبخانه** زرده
وآدمک وسایر حیوانک طشقی **آیه کین خایه کینه** قایغنه **ایه
کنید خایه کتیده** خادم طواشی **آیه کنده خایه کنده**
مثله **بربرده خبربرده** جاسوس **بربزو خبربزوه** خبر
چینزنجی یعنی خبر تفتیش ایدیجی اکثر بورده که جاسوس حده استعمال اولنور
سایر آدلری خبر لغتنده مذکوردر **خبه خبه** بوغاز بوغمق جنک
معناسنه **اسوی** پی پیل پیچیده دردام اویوع کدا تراغبه درخم خام اویی

بحیو بیر

419

بیوخیره اوغلانه ایبجی و بعض لغتده اودنجی معناسنه کلورتی
وصادق وصرمشق وپیچیده معناسنه **اسوی** همه شهر بیوه
خیره شوند • بشاوی سوی آن جزیره شوند • **نی ختنه** سنت
ایتمک **بیوختیوه** چوبانلر عکبه سی **رآبه خرابه** بیتق وقانحی
خراب معناسنه **دآس خراسه** آت دکرمنی ودکرمن اوی خراس
معناسنه سایر تفصیلی انده مذکوردر هانخ کوازان نکردندازنیا
هوابن نعه در خراسه چوکا وخرا • **زبرخربزه** قاون و
قاربوز جنسنك آدیدر نته کیم عربیسی مشترکدر ایکسنه بیله
بطیخ دیرلر خربوز د لغتندن مخففدر **ریشه خریشه** او
کورد عالی طام اوستی واوکورغلو جاهندر اُو وخرکاه دنمابونه
دیلك ودیه جك وآشنی دیدکلری طبراق **نواله چیکیمه خریشته**
تمابدن فودناق • سرابرده تمابدن فودناق • **ریشی
خریشه** مثله خریشته لغتندن مخففدر دینملدر **خریشه** تیم
باد نجی ایله آت وآشك بیکلی **ربق سیا خربق سیاه** ایکی
درلو اولور قره سنه خربق سیاه دیدکلریجه خربق اسود دیرلر
ترکیجه کرتنی دیرلر بعض یرلرده طنه قیرن دیرلر آغنه خربق
سفید دیرلر عربیده خربق ابیض دیرلر ترکیده مارجق دیرلر و
بعض یرلرده کلکاج دیرلر سایر تفصیلی خربق لغتنده اولمشدر
دنبه خربنده قاترجی **ربوزه خربوزه** خربزه معناسنه **دچار
خچاره** او بوقه که بستانلرده ایلکلر بوذیر فوقنه انکیجون دیر
آتك باشنی وضع ایدرلر کوزدکسون ایچون ماترادلری هرا که
لغتنده مسطوردر **رخشه خرخشه** غوغا و غلبه و بوم جنکی
وقشه معناسنه **زد خرزده** بوق بوجکی که یولدرده ترشی
یوالرجیل معناسنه **زرخزه** آلت تناسل ذکر معناسنه و کلب و
قاتره زینت ایدکلری بوجق و صوادوندر اولور عامه خرنزه دیر
بیرده صاروسیک شنه درکه تنعی جوغلدر **رزهره خرزهره** آغو
اغاجی دفلی معناسنه و اتك ترنجی وقرعه دونکلکی **دساده خر
ساده** کرابو دیدکلری حیوانجق **رفته خرفته** یونانیک سنه طونی
بنا مدن عقلنه نقصان کلوب سوزینی قادرمدور **خرفت** معناسنه

زکو خرکوه قودق زمهر خرمهره کوز بنجغی که قاترلره ودوه‌لره
زینت ایدرلر وبر نوع بوریدرکه چنک کونلرنده چالرلر نظامی
زو باد خرمهره وکاودم • علی الله برآمد ز رو بینه خم • زخوره هر
نسنه‌که بربری اوزرینه یغارلر کرپج وطاش یغینی کبی مثلا خره خشت
وخره سنک دیرلر کرپج یغینی وطاش یغینی دیمک اولور بیت جمع کنند
از سیه و ناس ده • کوه ده چو خشت بکودت خره • واوزلی بالچق
زیش خرشه اشک سدوکی زدخرده طاهینی زکتده
معناسنه کناهلردن کنایتدر زدخرز بوبجق زند خرنده
چیقانه بکزر اوتدر خزند وخوند معناسنه تفصیلی انده مسطوردر
زند خرنده زاء عربیله حشرات ارض سنبوا خسبوازده
براسه خفاش معناسنه ستوان خستوانه اودیوکدن یمالو
قفتانکه درویشلر کیرلر عرفی ازوتاد شمش وقت بیاد
کرد بیای چین تا سه خستوانه • ست خسته معنای حقیقتی بیچ
براولدیمکدر ضرورته خسته دیدکلری مجازدر ومغلوبی برکه
یعنی نقددن هیچ نسنه‌سی یوق وهیچکدن ایکی معناسنه سرخسره
دیره بنجی سور خورد قامی اته خسنو معناسنه شاو
خشاوه اکین اکیلن سو یلموب طاشی وچالیسی برلنش
یر ترکیدن نقش دیرلر متوفی بهر بوجی که باشد اهتمامش • باشد
حاجت زرع وخشاوه • شخ خشخم اوازهای شخ
خشخه کوکلکوه وقفتانک قلتوغنه اوردقلری پاره شم
خشمه متاع سازان شنگ خشنه آدجی وبنوق طغالر
که شکاردن قاچوردیغی وطوتیه رنک مثلا آق رنکه قرالغه
مایل اولا وکوکلک ایله قرالق اراسنده دخی واقلخلق یشللک
اراسنده‌کی رنکه دیرلر فاغ خفاغ دوکلک وخام قاون فال
خفال قوشی سوریسی وقوتی چوغلدیسی وخفته اوکسوک
بج خفج سبکد خوشه معناسنه وشرعله قاسیلر اوردوغی حد
وارلحد اوردقلری دره وعصابه داغه دیرلر فرخ خفرده
کورلانت توردی عیزی آدیری خفرد لفظنده ذکر اولندی ف
خفه اوکسرک سعال معناسنه وبوغز معناسنه ام نصلح درسا براتنا بجی

خباك

خباک لفظنده مسطوردر فید خفیده اوبوشمش اعضاو بو
نملمش معناسنه لاش خلاشه چورچوب وکی دوکمی لاشم خلاشم
تخم صیولغی وبوغازایله بوروران اراسنده طماغی علت کبی
بیر علتدر تخمه‌دن حاصل اولور لخت لخته یتوکم معناسنه بعضلر
ضم خا ایله مشدده روایت ایلدیلر اسدی طوسی وهندوشاد
نخجوانینک ترتیبی شونکلر اوزرینه درکه هرزه وهذیان معناسنه
داخی فتح خا ایله اولا لیت خلیته بیرکم لید خلیده باتقی
بیزه واکنه ودیکن وعنزه وبیلان وعقرب صوقمغه صنجوب
اغلمی یاره ناخواه خاخواه بیرسیاه مهره در خواصی
بچه در تفصیلی خاهن لفظنده ذکر اولنمشدر میاز خمیازه
اسنمک بیت خورد نتی بم نسنجه تازه نزهد عن خواب
وخمیازه • کوش خکوشه یای باشی وکاخد سجاق تر خید
اکلتی منحتی معناسنه خیو مای خیومایه اکملک مانسیسی تر خیره
مثلم نخ خنج جاع صفاسندن حاصل اولان سسکه ازدن
وعورتدن ظاهر اولور تر خنده خندیدن لفظندن اسم
مصدردر کلمه معناسنه تر خنبه اوبوک وخنبد بغدای وارپه
یعنی کم طنازدیرلر نبد خنیده باتقی وصداکم ایکی طاغ
اراسنده دوشر واوازکه طاشدن چکیلوب سبب استحاره
اولنوب ایلروده نامی سویلنان کنبدده ومشهور متعارف
اولان اینکده خنیده دیرلر اوردلغه ویسندیده دواکلی
ودانا معناسنه منوچهر تا من شد بسپهر وجهان هم مطیع کشت
دین از دور رافت شاه خنیده بود • اسدی برادر تدان
شاد او سروری • خنید ده مزدی بهر کشوری • واب جام
خواب جام دوشک واب دید خواب دید بالغ اولمق
واویقوکورمش معناسنه وابکاه خوابکاه اویقو یری دیمکدر
معناسنه وخوه خذشکاد خوک وخول داخی لغتدر وخبه
وخفه معناسنه که لسان فارسیده باو وواو اراسنده
تبادل دوامی واردر اراد ذکر اولنندر خود ذره ورن خودنه
خود بنایی واسمی دیرلرکه آند قتربوبا عبد بنالی وزیر زینلر اولور •

اطرافی سورا یچیده اولا سائر تفصیلی خورنق لفظنده مذکوردر
ومذکور وصف اولنان ملک عرب نعمان بن المنذر الاکبر ابن امرؤ القیس
ابن عمرو بن امرؤ القیس اللخمی عجم پادشاهلرینک درکوجی طبقه سی
خد زهی معناسنه بیت کفت فرخ خدکه بیدآری * عرصه ملک
او همین داری * خذ خذ زهی زهی وبه‌کا به‌کا وعجب عجب معنا
وخوشلندی معناسنه یکه خیکه بر اوت آدیدر که عجب صبله
وکرمه دیرلر

الخاء المکسوره

درخور اود قوغی داش خراشه درمق طرنغدن اولسون
دکندن وغیریدن اولسون وپیرانغندن الجق کوتی بنه خراش
معناسنه سائر تفصیلی واسامیسی خراش لفظنده مذکوردر
زق خرقه پاره کرباس ودرویشلرک کیدکلری مشهور خرقه‌لری
زکا خرکاه ترکمانلرک دریم اولری که یایلاقلرده طوتارلر کبه
ایله اورترلر وپادشاهلرده اوتاغی زکاو خرکاوه نخچیر نخجو
بابنده کتورمک خرکاه معناسنه نقل ایتمش زکه خرکه مثله خرکاه
لفظندن تخفیف اولنمشدر زخره طمان معناسنه که بابی
وقتنده بوضه طاغلری بوزر کوزر وقتنده الحاق اولوردده طاغ
اولور عربجه ضیاه دیرلر سائرادری میغ لفظنده مذکوردر
زبدخرید صاتون النمش واوتاغان عورت شث بخت
خشت بخته کرمش خشتنجت خشنجته مثله خشت بخته
لفظندن مخففدر شبخ خشنج کوزجه جکرده عکلیه وخشتک
که قفتاننده وکوکلکده اولور بر پاره در تعددر که قولتوغه
دکرلر ستز خشتزه مثله عربیده بنیقه ولبنه
ولبنه وشوزقه دیرلر ستین خشینه بیرد رلوطغان
در وخشین معناسنه که طوتوق رنکلودر دیرلر لاخلاه
بالچق وچرکاب لخ خله بیتوک کم معناسنه وبل خوبله بیله
چیله وزننه واو رسمیدر ایله وکمجوع کسه یه خبده
دزلشق ودیدلشق برخیره اویوشمق اعضا وقاتمشق کوز
وطوتوق واولکمشه دیرلرکه تیزاندنی ولجوج اولا وبلمزکه
وتختو وهوزه که انلرکه لازمیدر ویوشق وبوغون یی خیه

بلا

بلا بیچی خیس معناسنه بیست خیستا جکردک قره حصاری
اصلمش معناسنه نقل ایتمش بخ خخیکی طولنجوق که دیکجور
دیرلر ترکیده چوجور دیرلر

الخاء المضمومه

ب خبه دکنبند ووله وتودری که دار ووارده اطیاقا تنده
موفلی ترکیده توش اتکی دیرلر حق بودرکه بر نوع خرلجه خم
درکه اصفهانیلر اکا خاکشی دیرلر جست خجسته قوتلو مبارک
معناسنه ع خجسته باد وهمایون مبارکه ومیمون * وبیر جیجکلک
رنکی صاری واورته سی سیاه اولور عنبه معناسنه داکا خدا
یکانه اولو بیک میر بزرک معناسنه رخین خرخینه هکنده
وخروسی ایبکی زد خرده بیلک وبارمقلی ستلی واوواق
دوکه پاره بوزره که هوسنه نکه اوافنه دیرلر والتون واقچه
دن کنایه اولنور ع خوبشی لایی خرده کیم میدار عزتت در زرد
ع خرده هرکس بیشترد ارد جای او بالا ترست * وصحف ابراهیم
علیه السلام اکر پاره پاره جزلرینک تفسیریدر که تمامنه اپارده دیرلر
بیت بده بینم آخر روزی بکام دل خود را * کهی اپارد خوانم
تنها کهی خرده * بعضیلر یازندکه جزلرینه وآیتلرینه دیرلر دیدیلر
وبازیچه وآلت اپانعنک خرده سی که تعلیمینه الی قاتینده موفلر
ولسان پهلویده ذلت معناسنه زف خرفه سمز اوتی تخمی
تمیز اکر حکمتی کند تغییر اضداد * تو نغل را حسد آید زخرفه
ونج خروسیجه بوغاز کلو معناسنه وکرتلیک اوس خروس
عورتلرکه فرجنده اولان طلاغی غیری آدلری جکلیر لفظنده
مسطوردر خرو خروه ضم را وسکون واوله ایبک وبدنوس که
خروس دیرلر عربیده دیک معناسنه بیت شب از علم روز
کردد شکوده * شود پر زاغ چون تاج خروه * مغ تاج پاقتی
وبغلتاق وچکن * یافت از بس دعا یاد خروه * بولغتده
اوچ وجه جایزدر ضم را وسکون واوله وسکون را وفتح واو
خرود وسکون را وضم واوله خروه سایرا سامیسی خروس لفظنده
مسطوردر خروه شکوه وزننه خروس معناسنه اوه خروهم

خروسه معناسنه وخروس وتاق ایبکی ودوزانه طوتمش قوشی
واول قوشی که دوزانه باغلرلر غیری قوشلر آنی کوروب دوزاغه
کلسون دیو اکا تکز دیرلر بو معنا به غیری آدلری خرند لفظنده
یازلمشدر **دروه** خورده لفظندن مخففدر **ستر خستره**
قیبی آتر وحشرات ارض **سوران خوانه** کشنه دیمکدر
سووین خروشه قایی آتر **ستر خروه** مثله **ستری خسرنه**
مثله غیری آدلری خر لفظنده مذکوردر **شار خشاده**
ییمک بیرکن دوکیلن پاره لر **شاو خشاوه** فتحله خشاوه
معناسنه که نطفی بیره دیرلر **شکاچه خشکاچه** خشک
اشام وبویوک کیده اتمک **شکاز خشکازه** قوری
بوداق اغاجده اولسون یرده اولسون خشکاز معناسنه
عسیله سلب دیرلر **شکرند خشکرنده** یوسندن
اولان اوبوز **شکریشه خشکریشه** جراحت اوزری
قاروب **شکنانه خشکنانه** قورتجه
خشکنانه معناسنه **فت خفته** یاتمش اویومش واکلمش
معناسنده کلور **تمیغ** سهنشاهی که بهر خدمت او •
هیشه پشت کردون خفته باشد • جیم ایله جفته دالحی لغتنده
آغطه لامک کخفیفی وتشدیدی جایزدر سهم ختم معناسنه
عسجدی چو آید زوروال حملات بدان ماند سرکرخش • که از
بینیء سفلانی فرود آید همی ختم • وهوزه وهدیانه سوز
لطغ بر فضل تو که معترف آیند کم داننده • اشعار تونی جم
وسخنها همه ختله • واول کونده کبی اغاج کمنی بی لکه سورلر وکبی
صیریغی وکورکی **ولـه** درایت ورا جواب شکه
کیرا ن جهان در وجو ختله • بکنف لام جایزاولدوغنه
شمیغ کرتا بحشم تو بسوی کله بکذرد • در پشت کوسفند
دکرجون شود ختله • رای منیر تو زمعالی واحتشام • دردودی
بادشاه فلکا فکنده ختله • هو مدح وآفرین که ز الله ثنای تشت
نزدیک عقل باشد افسانه وختله • کشتیء اهل فضل شوح غرق
مدح نیس • کرنه را اهتمام تو باشد ورا ختله • **خبر خبره**

کوهرجک

کوهرجک که عجمه بشتوق دیرلر وتحبره که اچنه انجی قویارلر
بونده غلط دکلدر وبر قوشی آدیدر **بح حجی** بیت بران حکیم که
درحجیء تخت فلک • چوماه زنک رزی را بحالدادو بغار •
قرغره مثله خیره لفظندن مخففدر واولکیدر که اچنه غله
قویارلر **قرخره** سجاق **نبرخنبره** خنبره معناسنه اصلده بو
لغت بونده در تلفظده بونک نیه قلب اولندوغی اجلدن
میله داخی یازدیلر باشقه بیر لغت اولدی اکرچه بونک
کبی تلفظده تقلیه اولنانلری اصل وزرینه یازمق کرک عنبرو
قنبر کبی **بت حنبه** اچنه غله قویاق اچون چبت ایله
بالجمدن انذکلری **بیت** پر از میوه کن خانه را تا بلی •
پر از دانه کن خنبه را تا بسی • وبعادلرکه انبارک **نبوخنبید**
عاقل وبسند معناسنه **نبید خنبیده** مشهور معناسنه
دغنه اوکسوزه **واج خواجه** بابا غنی معناسنه وقوه شیخ
معناسنه وعزیز وشلو معناسنه مولانا حلیمی خواجه قوشی ایبکنه
دیرلر دیمشی مثلا خوسکل وطوبغار وقوشنک وهدهدی تاج
بوسببدن تعظیم ایدوب بعض عزیز ومحترم کشیلره خواجه
دیرلر دیو تصحیح ایتمشی سایر انباب لغت وقوف ایتموب قوشه
ایبکی دی بزکشیه مثل در بو واوده ایکی وجه جایزدر یعنی
واو رسمی اولا الفی ثابت اولا یا خود برعکسی **لطغ** منم چون
دیک تو همچون دجاجه • بهم شد راست بر تو خفته خواجه •
انوری خوجه در تخل شرطان موف • که بباغ الله ودود و
دراجه • هردو با یکدکر همی کفتند • کیر خردر زن کی خواجه •
الک وآوند کیها رسمیک حذفیله خوجه وخوج داخی لغتنده
نثر که محلتند تفصیل دنمشدر **وآست خواسته** خواستن لفظندن
اسم مفعول صیغه سیدر دیلنمش دیکلدر ترکیبده دیکلدیک
ایله شایع وذایع در ومال ومتاع وقاش معناسنه کلور عربی
عرض معناسنه فتحی دایله **وج خوجه** خواجه معناسنه **وذ خوذ**
خودخوده بشاداوز سلطان بورکی دیدکلری **شمیغ** کذفیق
دنت او بار سحاب • لعل وزر رو ید بجای خود خوده • وایی

عاشقان دیدکلری ملوّن پیراق وخودخور خودخوره
مثله وخودکام خودکام کندی مرادی وزره اولیجی وکندوی
کوردشی فضولکلکسند وخود خوده قتل وتعدّی واجتناب
وخوراب خورابه شول ایرمانه دیرلرکه اندن برجانبه صو
کسوب چکوب الوب کیده وشول صوکه بندن جیران‌ق
چقوب بیرا اوزره جاری ولان صویه دیرلر واسدی
نقلبخ شول ایرماغه دیرلرکه اندن صولالر عنصری زجوی
خودابه کتر بکوی ٭ جوب بیار کردد بیکباره جوی ٭ وشول
محترم وعزیز اولوبه دیرلرکه جمیع اولولق اسباب وآلاتی
آماده وحاضر اوله بوندنلاکه جمیع زراعت علاقه سنه واشباه
مالک اولان دهقانلره دخی اطلاق اولنور نموفی بنود درحال
اهل هنررا ٭ النغاحی بربیمان وکلابه ٭ زانکه ازجوح سته
یارجهان ٭ بسوی کشت زار فضل خورابه ٭ هریکی را اقیا ضلال
بود الحق ٭ ازعطا یتی هوا زدیه خورابه ٭ وخرده مرد
خرده مرده اوُوف دُوُکه دیمکدر ترکیبده دخی شایعدر وخورما
خورماد یازاوی وخوره خوره بیر مرضدر المثا آکله دیرلر
ترکیده یینوزنج دیرلر قیلکاتدنلر وجذام زحمته دخی
اطلاق اولنور نعوذ بالله وکوده دیدکلری قوزیجوغز که اباسی
وکاغذی یبر واغاجی یبان قورتجوغزکه عربیده ارضه دیرلر
تخیل ایلر و واری حازخ ایدوب خوره دخی درلر لغت پهلویه
ده نور معناسنه در حکمة الاشراق شرحنده علامه شیرازی
بویله دیمشلر وخرزد خوزده طگوزلان قوردی یعنی
آدری خرزد لغتنده ذکر اولنمشدر وخزوزه زاء معجمه
قوشی ابیکی خوحید معناسنه نعمت وقیده در اغدبرو بشمی وصحاح
مختار صاحب قیاسنده معناسنه نقل ایلدی وخروسره قاپی
که کشنکه عورتنک قرنداسیدر وخش خوشه خرما نکه واورمکه
سنبلی عنقود وکباسه معناسنه وارد ر وبغدای باشی وکوکده
بربرج آدیدر که عربیده سنبله دیرلر کشتی مذکور برجده اوتوزبر
کون طورر خاکیدر وعطارد یلدزینک برجیدرکه ایکنجی فلکده در

تیر

تیر دخی دیرلر مهترکلیدر اقالیم سبعه‌دن بلاد روم منسوبدر
اقلیم سادسدر وعطارد هربرجده اوه‌بش کون طورر افلاکی
التی آیده دور ایدر نعمتی والغم سلغم سراب معناسنه دخی نقل ایتشی
دکلز خولیزه چولوق قوشی وارقوشی وکوکه خولیز معناسنه
وخناب خوناب قانالو صو وصولوعی وسلوکی معناسنه وخجد
خونجده اترزوفت وخجید خوبجیده مثله وکوزاولجی و
اکلیکه اوتی که مویکه دیبنی آتکه قرار دررلر وخونه یعقی اعاج
وخوه عرق کوده وزننه خوه خواه لفظندن تخفیف اولنمشدر
معنوی مرزکلام داور انصاف ٭ خوهم جو دیده ام ٭ وزمطالم
ستم داد خوه توداوران ٭ وخوخوره خوخوره تکلتی
وقحبه هوشکورد معناسنه

نوع اول الدال المفتوحه

ایژ دایژه دخوا دادخواه باوزا عجمیله چولوق قوشی
شکایت ایدوب عدل استیجی بیت عنان کشیده روا
پادشاه کشورحسن ٭ که نیست برسر ووره که دادخواهی نیست
ارانه دارانه شاکردانه معناسنه ارژ دارژه برنوع صدف
کچه که قوشجغزدر دولودرلو رنکلری واردر اشکنی دیرلر اروا
دونی دارما دونیه طوانلی اوق آسکال داسکال کوجک
دهره درکه الویله تره بیچرلر ومطلقا بوستانجی دهره سی صحاح
عجم صاحب وهلاک وفساد وبول بالجوی که اندن چناق وچولمک
دوزرلر دیمشدر شمس برای دیده اعدای خسرو ٭ بود مژه‌کش
درکف داسکاله ٭ اسکلدا اسکله مثله آتزه ابیه مثله
وبغدای باشنده اولان قلچق وکباف صابی اعین داغینه
داعلغی الاب دالابه قراول المیم معناسنه الیژ دال
بژه باوزا عجمیله اسکنجی قوشی دار بژه معناسنه داربژه باوزا
عجمیله قیزقوشی داربژه معناسنه الوژ دالوژه مثله دال
بژه معناسنه وفلانکه دیکیلچک اغاجلر دارغال معناسنه
ضم واو زاایله وضم لام وسکون واوایله دالوزه مثله زاء عجمیله
راء معجمه داخی روایه سایر آدلری دال لغتنده ذکر اولنمشدر ٭

آذ دالم قرتال قوشی دال معناسنه که عربیده عقاب دیرلر
سید الطیوردر وطوری قوشی دالبزه بردالجی قوشی که
چوبکجی قوشی دارقه دیرلر وچکک قوشی صحاح عجم صاحبی بو
معنایه زاء معجمه ایله تصحیح ایلدی وچیل قوشی تیهو معناسنه و
سرچه آموذ دآموذد بویوک قارکوره کی وزبیل
شپوری ایکی یانندن اغاجلر بزکیدوب اوکله گرکک طاشور
لر وصولق داموزدامی لغتنده عربجه دزوزد دیرلر آهٔ داهٔ جه
وجهک عددی معناسنه انژد دانژده مثله آنژ دانژه
مثله عجز اسامیسی آنژ لغتنده مسطوردر آنژ دانه ختبه
وقوشی بیمی نعمتی وعلم وعالم معناسنه ده کلوردیکی انبژ
دانژد وجهک عجزی ادلری آنژ لغتنده مذکوردر دآز داه
اون عشره معناسنده لفظی که تابعله الذن مخفف
در قاعده کلیه در هر لغت که آخرنده الف وها اوله
شاه وراه کبی الفی حذف ایدوب شه وره دیرلر
ایکی وجهله کلام فصحاده استعمال اولنور داه لفظی دخی
بو قاعده موجبنجه تخفیف اولنوب ده اولدی کثرت استعمالی
سببیله تخفیف واجب اولوب اصلی مهجور اولدی حفظ صفا
حالا اصلا استعمال اولنماز سابقا بعض شعراء وزن و
قافیه ضرورتندن اولوری استعمال ایتشلر مصرع چرخ ولجوام
چه باشد که برهمتت او • که همین بنده او دارد از نیسان
صد داد • بوشکور الا تا ماه نوخیده کمانست • سپر کرد
صد داه وچهار • ورفتی قاوشی ومطلقا خذنکار مصاف
فرخی خنک آن بر که در خانه او بار خدای • پسر و دختر آه
مر بود بند داه • وغایتده ملایم صورت واو جمله که
کندوبی بی تکلف تصرف ایتدوره که ترکیده ویرکه دیرلر
آبر دایره چوره وبرشتمه کوکل وبرمش کیشی آیدایه
الخال آبزرک عورت ضیعه معناسنه وقنا تسز چرکه یه دیرلر
عربیده [illegible] یاچه دیایه آلچی باء عجمیله مکتبخانه بوچ دبوچه
باء وجیم عجمیله [illegible] سایر اسامیسی کاخ لغتنده مسطوردر

بدبه

بدبه مخفف با ایله اولمعروف فرصه که خایه کیسه سی
باغلو ناصوله یا انبغار سوق ایله طولار اوله علته ذبه دیرلر
در سبیل بحوز اولعلتک صاحبنه دامی دبه دیرلر وزار جمعیتی
دبه خایه در ترکیده قاوله دیرلر دبه تضعیف با ایله متابه
وصوکاق وکوندن برداق دسفلرده ایچنه یاغ وبال قوی
ایچون خام کوندن ایترکلری قاب بردره قصیل که حیوانه
بیدوروبلر خوید معناسنه مولانا جامی [illegible] که حق بود درکه اصلا
بو لغت عربیله شاره معناسنه درکه سبزه وانچه بولوک
بولوک اکرلر قصیل معناسنه نقل ایدنلر مجاز مرسل طریقیله
استعمال ایتشلردر خم دخمه مشهید آوی مقبره معناسنه
دده چارپا جنسندن اولاد بیرتجی جانوره دیرلر شبغ
معناسنه قوش جنسندن اولادن بیرتجی یه دیرلر بیت
شب قیرکون ماه پنهان شد د • بخواب اندرون مرغ و دام
ودده • قوره وقوش معناسنه دیبلر غلط ایتمشدر نتکه
بو بیت مذکوردن معلومدر اسدی زیبیم وزر ریله
ورغ ودده • بیزنک کوذد روان برده • دبستت
دربستة نقشلنمش حریر دبد دربه پاره رقعه
معناسنه زدآد درداد کوکرمک صواغی زدزد
دردزه اوغلان پوروسی عوتلی اوغلان طوغرکی چکه
دکلری بوری اری عربیده طلق دیرلر رزآد درزاده
دکرمن صواغی واهانه تصحیفیده اونلق دیدکلری بیرک
دکوندن اولن انک اچنه دوکلور عربجه حباشی دیرلر رویا
دردیاد حمای محرقه ترکیده دلمه خسته لیغی دیرلر رغال
درغاله دربند وقلعه وداغ اوستنده بکی یول درکاه
درگاه اپشک آستان معناسنه وقاپو اوکی وقاپو اوستی
واولوصفه فاصل محقق قاپو بیرنه دیرلر دیشلر وبو بیت
ایراد ایتشلر بیت هرکه چه آید کوبیا وهرچه خواهد
کوبکوه کبر وناز وحاجب ودربان درین درکاه نیست
دک درکه مثله درکاه لغتنده مخففدر دماند درماند

چاره سز عاجز قالمش معناسنه رمنده درمنده مثله درمانده
لفظندن مخفف اولمشدر ع هیچ درمنده بر نفت ازدر فضلش
مردود ۰ دواز دروازه قلعه اشیکی و شهر صوقاغی که انده
بازار اهالی اوتوروب صاتوب بازار ایدر و دروب لفظنه پارسا
ایله‌ل خواجه سنایی برترز صورت و مکان و محل ۰ در درواز
نه جهان ازل ۰ عقل و صفتی ده دیرکاه اولور تجوز طریقیله دلنجیلک
قصد اولنور بیطیغ زکوی دلبران دروازه کردن ۰ بود درد
کهنه را نازه کردنه فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه دروازه
الفاظ مرکبه دندر برجزئی در در قاپو معناسنه برجزئیده واردر که
اصلی بازدر آچوق معناسنه برجزئیده هادر که آخر کلمات لاحقا اولور
معنای عام ترکیبیدن مسمای خاصه تعیین نقل ایچون دروازه‌نک
مسماسی شول بیوک قاپودرکه قناتلری اولان دایما آچوق طورور
یا بلی شارح منظومه صاحب حقایق بو عبارت ایله اللازب
هو الباب الواسع یعالدکه بالفارسیه دروازه و سعتنی بیان ایتمشدر
اما قید آخرینه تعرض ایتمامشدر اول قید بوندن ظاهر اولورکه شهر
کیچه‌جک صوقاق آغزینه در دروازه یه شهر دیرلر نته که بو بیتده ظاهر
در بیت دروازه شهر را توان بست ۰ نتوان دهن مخالفان
بست ۰ دروکه درونه حلاج یایی بیت میخ چون بینه باد
چون ندافه ۰ از فند اکه چون درونه او ۰ اصحوا فنعم صنم دالله در
و ندر دره دروه و بالعکس یعنی که اشکی کیشیه بمارلو بنیه
معناسنه دویز درویزه جرابتک دیلنمک معناسنه و کزنکه دریوزه
معناسنه زه دره اولعودکه بیره دیرلرکه ایکی یانی کرتی اولا
یا عمور و سیل اولدقده اورتاسنده صو آقر سایر زمانلرده اقابیر
بیت زشیرین کیاها کوه و دره ۰ شکر یافته شیر آهو بره و شوله
اکلدن طوپراق یوبوکه قارن که نه بولورسه دایما بیه وطویماز و طلعنا
دبوکه قارن دکوشکه دود وصیغر و قویون بیهلرن بیدکده
مکتوم کوش یورر و اولنسه درکه یکم اکا کوشی دیرلر آدملرده
معدد بیرنده در حیوانلرده بوزنسی بیرنده وقوشلرده جکر قنیسی
و بوکتلین دیدکلری فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه درتیر

دره

دزد دیدکلری بیرابجی اولدوغندن اوتوریدر بو بحثه مناسب
درلفظنده تفصیل واردر دره نک آخرنده اولان ها اختصاص
ایچون اولماقله جایزدر دسته ده و پایه ده اولان هایی معنا
عامدن معنای خاصه نقل ایچون اولماقده جایزدر کده ده خانه ده
اولان ها کبی بو معنالری هانک بابنده نوع اولده الهدیة المحمودة
محلنده بیان اولنمشدر دیاج دریاچه کوچک دیوز دریوزه
دیلنمک دروزه معناسنه کمال اصفهانی درمانده‌ام بدست
غمهای نظم ۰ دروزه ز کوی عطای تو میکنم ۰ دریچ دریچه
پنجره و بیوک قاپو ایچنده ایدکلری کوچک قاپو و بیوک طاغ
دره سنه ذاغی دیرلر زاکا دژاکاه جلاد و بدخوا اولوب
قاتیغانه و کوزلکنه اولان آدمه و بیچی صوانلرده استعمال
اولنور اسدی بهر سوئی دیوی دژاکاه بود ۰ بهر کوشه صد
غول کمراه بود ۰ ژاک دژاک شدید دژاکاه ده یک معنا اولنمشدر
اسدی دژاکه ددی سهمکین منکرست ۰ برو در دل از هر دد از فزون ترست
بیرو صفتنده دیمشدر زدره ذاء معجمه تخفیفیله مهمله کبیلده
وقابولره اورررلر دژه ذاء معجمه تضعیفیله بیرتیجی معناسنه
ژنی دژنه طاغ دره سی دستار دستاره ایجنی ترکیبه
دستور دیدکلری که الی بحتسی اولور ستادیج دستاویج یا غاخ
و دستمال ستان دستانه دوتاق دیدکلری الکحیلرا لنحونه الله
ستابوی دست ابوبه بیپلنج ع بیده شمامه معناسنه
العجلهف ایدوب دستنبویه داخی دیرلر عزالدوری سما لفظنده
سطوردر ستاویز دستاویزه آلت بزرکلری الکحیلر آلتی
ستبان دستبانه بیرتیجی قوشلرالی بیرنا سولد ایچون
الکه کیوردکلری دریدن الدیک دستوانه معناسنه لسان فارسیده
با ایله واو ارا سنده تبادل واردر رعلرا ابان اولمشدر صحاح محمد صاحب
حلاج یایی دوتاغی و اوجید معناسنه دستور دست دره بیجی
دست ارزه معناسنه ستنادی دستشانه ترازو طاغی ستکا
دستکاد کاف عجمیله اولکه عماته تخفیف ایدوب دستکاه دیرلر بیت
مرغ کران خواب تراز صبحکاه ۰ پای فلک بسته تر از دستکاه ۰ اکثر

بودرکه آل ابریشمی معناسنه قدرتدن کنایت اولنور مثلا برکسنه
نک مالنی وقدرتنی وصف ایتمک قصد ایتسلر بوقدر رشته به کوجی یتر
وآلی برشوردیرلر بیطبغ آنچه ازهر چیز دارد دست رس ۰
دستکاه او ندارد هیچکس ۰ سنک دستک مثله ستکوز دست
موزه تابع المآثر صاحبی دیرکه ازسر تعقب وعناد این کلمه را دست
موزه ساختند وبتکلفها فتوی نوشتند ستنبوی دستنبوه
شمامه دستنبوک معناسنه ستوان دستوانه طغانک الکلکی دستبانه
معناسنه وچوقال قولچاغی واوچک ستت دسته صاپ
قبضه معناسنه کلور دسته تیر ودسته کارد دیرلر وهر نسنه
نک قولپی وبوجاغی وکوشه سی که یاپشورلر هر بیرینه خصو
صیله مضاف اولنور دسته جوال ودسته مشک کبی واکینی
بیجمکه باغلدقلری دمته دیرلر دسته که ترکیبده داخی بیلدر
استعمال اولنور دسته کاغذ دیرلر وبر بونلر کبی محلنده استعمال
اولنور وکستاخ وبرکسنه کستاخ ایمک دودکی نیست ازمن
بتر عجب کستاخ ۰ که بتم داده یا قول دسته ۰ عقار اکرا ورا بدستان
دسته سازم ۰ سر ازخورشید رخشان بردازم ۰ قره حصارک
وبلازکه سوار معناسنه داخی کلوردیش ستیار دستیاره بلازکه
غیجا ساییسی حسته ابرنجی لغتنده مسطوردر ستی باقت دست
بافته یولیولش والجا ابریشم یکلمه ستی باته دستبانه قانجی
ستبین دستینه بلازکه ودستوانه وعورتلرک قولی باغی عربیده
رشوه معناسنه تعالی اخذینی الرشوه بطار بقالرشوه وتاضیلکه
وپادشاهلکه نشانی توقیع معناسنه ستوخ شهی کانفاد احکام قضارا
کند آل وی ودستینه او ۰ آل داغی بورادده توقیع معناسنه در
سکوم دسکره طاغ باشنده اولان کوی وقلعه شین اولسون
خراب اولسون الطلاق اولنور ونادسیده دوعبیده استعمال اولنمز
سکو دسکو دشالی ستمرد دمرد مثله وبوکرلجه لوبیا معناسنه
سکو دسه جلا هلرک بوجاغی که ذوقودی بیرزدن دیا ده کلدکی
دفت ابیکلی وابریشمی اکا صاررلر صدا دمعناسنه وایلک
صارماشغنه داخی دیرلر وبعضلر ازخود اتماجنه دیرلر دیدیلر

که

که جلاهلر آلتلرنده اولور ستو دشتو خنجر وبویک بیچاق
شو دشنه مثله غوغ دغزغه نجق اصلنده غزیبه فارسیده
دخی شایعدر سایر اسامیسی کتبنوا لغتنده مسطوردر وهلکه
ویرمک وبیرنسنه چوق کورنسون دیو سلکمک لاکدا له
بوزونک صورت ودلالت ایدیجی وبازایدیجی وغمازوقوغوجی
وبوزیجی وکوچکلنیجی ککه اغاجک اوزدکی وکلی ومکسا
دیدکلری جانورکه دریسنی ترک ایلر اول بکنی نوعلر اعلالسنه زرده
دیرلر کوکسی صارو جانور اولور اذناسنه سکار دیرلر کوکسی قچه
اولور حق بودرکه ستور داخی بونوعک انواعندندر غایت
اوسیدکه جانوری صورتنده وخاصه دده هان سکارکیلدر
وعورتلرکه غایتده مکارده وشجاره وغداره سیلدرلرکه مذکور
طائفه نک ذکرلولان اوصافی نظرده اولماک ده دماذه دیرلر
کیود کبود بالغور ستام دمام ذ تلکه مثبت دمبسته
نفسی طوتلمش ستوم دموم غوغا وغلبه وکلکمک کرفت
دم کرفته قونشی متعفن اولمش وآزمش معناسنه ستد دمنده
اوفوریجی ستم دمه دیجکه نمایش صوقدق عبادتنی طومان
ضباب معناسنه وکورکله دمیرجیلر وقیوجیلر وسایرانلر کبی اهل
صنعت آلتکه اوده یا قولر منفخ معناسنه اسوی هوا که کوکه
بردردم ۰ که بیخورد ماندمیان دمه ۰ ادای دمه برکشید
از کم تیغ تیز ۰ فلککشت بروبزل آرد بیز ۰ ستید دمنده
بلورشی قبارز بنمش واوفورلنش وصباح یبری بلورمک ستان
خند دندان خنده یاندیش که آدم کولدوکی وقت ظاهر
اولو ستانه دندانه کلیدک وطراقک دیشلری وسایرانلره بکزر
نسنه لرکه دیشلرنده استعمال اولنور ستم دنم دلوجم که
بغدادیده آزر آدم یپیکک سرابیه اولور ستکلاک دنکلاک
دوکلجه که کوکدن قاریله یغار واولوقره صوقرنه طوکان
بورخشیف معناسنه اقیح کسرالله در وکلاب دینکوکی ستو
دنه تیز ایکن آتشی مرجلکه صنعتیله قیلکتن وشا دیلک ونکند
معناسنه دو ادوی درعلددن عربیده تمشه معناسنه وقوشی ویرمک

عبدر شکه
دمه ده زر ... برجانور
[illegible]

نوزین معناسنه دان دردهان دره اسنمک واسنمک کسنه
بان دهان جلا هم واکثیلر اصطلاحلرنده آغزلی دیرلر
هول دهول ایلکنجه وتفارش ویرمک نوزنه معناسنه هو
دهو بالتمه بیت جوزد دهو بر پهلوانی درخت • شد ازغاز
دولتش تاج وتخت • پهلوانی درخت بویوک اغاج دیرلر
قبا اغاجی کسمکده شامت واردر مبنای معنای بیت اولیه
بلکه مطلقا اغاج کسمک ایو دکلدر نته که شیخ نظامی بو بیتنده
بویرر بیت درخت افکن بود کم زندکانی • بدرویشی کشد
نخجیر بانی • اول معنای اشارت ایتشلر ولورلق دخی وباغ
بوداتمق آلتدر که عوام الناس تا هو دیرلر اندن غلط در
ونعلبندلرکه دراق کسنجکه آلتلری که سم تراشی دیرلر هل
دهلم قندیل دیدکلری اوت که عبید • حلفاء دیرلر وکون
دیدکلری دیکنلی اوت لطیف بر پشت اکرخارکشی ورخ دهلم
بر زانکه زدونان طلبی ناسره کشد • وحصیر سازی وقوغا دیدکلری
سازکی اوت که ذهوده داخی دیرلر دمد دمرده اول
کشینک دیکلر هند دهنده ویرک عورت واعلا ل
ومطلقا ویریجی معناسنه هی دهنه ذالدن مکرر بکوک بها ایله
برنوع نیمی طاشدر ترکیب ایدوب دهنج دیرلر بنجه درلو
اولور اعلاسی جزیره قبرسدن کلور کوکرک اولور دهنه
فرنکی دیرلر وبرنوعی داخی صارورق اولور وبرنوعنه طاوسی
دیرلر قولغه مائل وازرق اولور سیللی سیللی اشیلر وبرنوعنه
موشی دیرلر درلو درلو رنکلی اولور سائر تفصیلی دهنج لغتنده
مذکوردر دهنه هاتوک ولونک منحیله اتز دهن
معناسنه واونیاب کبی هو دهو قوغا دیرلر سازکی
بیراوتدر دکیز کنارنده بتر دهلم داخی دیرلر هیز
دهیزه [illegible] آغیزی عجه فل دیرلر

الذال المكسورة

راز درازه اوزون دازیه درازیه اوزونجه دیکلر
رفتقان درفتقان ترنک رخت سنه درخت سنه

اغاج قوردی واغاج قفان دیدکلری قوش دم خرید
دم خریده اکجی ایله صاتون المق دیمکدر رکونه دربغه ایاز
یورتسی دیرلر بیراوتدر اطباقانده شیخ دیمکله معروفدر
رنز درنزه بیرتیجی یکدر بیت رد زبی شیران زنیی
شد بهی • بپرنده مرغان رسید آکهی • زرزه نوزه که آدم
اوررلر ویرتق معناسنه زغال دزغاله حصار قلعه سی ذل
دزله دجله ایرماغی که بغداد ولایتنده آقر زنه دزنه
بیزکه بشمجیلر وسراجلر آلتلرندندر قوه حصاد ومصار
قلعه سی معناسنه دکلور دیش سائر آدلری دیرفی لغتنده
مسطوردر لخوا دلخواه واد رسمی لعل ثابتله کوکل آرزوسی
وخوب ومحبوب معناسنه لشد دلشده کندودن کیدوب
اوغولمش کسنه وبیر بیره کوکلی المش یبیده نغتوت ومحول
ومثلوش دیرلر تی دمنه داکو تغلیب ابوالحصین داخی
دیرلر بعضیلر شغالدر دیرلر ودیبی که قیشک نمایشده شد [illegible]
وشان سرای وسرکین وحقد وکین معناسنه ده کوی قریه
معناسنه نته که مولانای رومی قدس سره بیورر بیت ده مرو
ده مرد را احمق کند • عقلرا بی نور وبی رونق کند • دیه
لفظندن مخفف اولمشدر وداد لفظندن امردر ویردیمکدر
دهاد دهاده ایکی طرفدن اقدام دیمکدر تا تغ [illegible] بود [illegible]
بر آمد چنان • که افتاد از دست شیران سنان • ویمک بیرکی
آغزی ایکی طرفدن اچلمی هشت دهشته بخشش عطا معناسنه
تعرفات عامه قبیلندندر هید دهیده ایکی طرفدن دیمکدر
دیبا دیباه دیبا معناسنه که برجنس الوانلو حریردر ولطیف
ومربدن لباس دیرلر [illegible] دیباچه مثله دیباه لفظندن
مخففدر عبدالواسع جبلی باجوه توجه دیبه واکسون چه
نمه بابدل توجه لولوء مکنون چه ترات دیوا دیوبان
کوزجی عیبدر میمی وطلیمه دیرلر بیاتم یکی دیبه شاهواد
زمعنیش رنکر ورانش نکار دیکا دیدکاد کوزجی بیری
دیده کوز بکلی مردم معناسنه ومطلق کوز معناسنه داخی کلور

فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه دیده کوزک ایچنده
قباق ایتندن اولان بیردر نته کم بو بیتدن ظاهردر **بیت**
جنان می دلم را بپسند دیدهٔ • که گوئی بچشم اندرم دیدهٔ
چشم ده قباق وکوزک داخلدر دیده ده داخل دکلدر اما
سواد و بیاض جملهسی دیده ده داخلدر نته کم بو بیتدن ظاهردر
بیت شبی همچون سواد دیده پرنور • هوا عنبرفشان چون
طرهٔ حور • دیده ترکیبده بر جزئی دیتدر که اسم مشتق
اولسه کورمک معناسنه دیدندن برجزئیه های نقلله که
اصلی ها بقا مرابات اولمشدر دیده لغت مشترکه در اسم
مفعولده کلور دیدندن مثلا دیده کوبیرد برلرا سمرقا عکده
آزونه های نقل زیاده ایلدلر دیده دیرلر نته کم بو بیتده ظاهردر
بیت سواد دیدهٔ عمدیده لم باشک مشوی • که نقش خال تمام
نوکرد از نظر نرود • **بیدگا دیدگاه** بقاجق یری **برین دیرینه**
قدیم وکهنه اولان نسنه ویکیرک معناسنه ده نقل اولندی
بز دیزه زاد مجمله ارباب لغت قولنه آت واسکوره داسب
ستنت • صحاح عجم صاحبی ومؤیدنک معناسنده نقل ایلدیکی
ودزم معناسنه داخی کلور وقلعه معناسنه ده دیمشلر فاضل
محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه آته دیزه اطلاقی بو بیتدن ظاهردر
بیت بزبود تا برنهادند زین • بران دیزه پیلتن روزکین
قاترده اطلاق اولنور **نظامی** قطار اشتر دیزه صدوسی
که بادش طشت وطشخان بود وتبنی • آته وغیری حیوانه
اطلاقی رنک اعتباریله در لسان فارسیده دیزشول رنکدن عبارت
درکه ترکوده انده بایغر عبارتیله تعبیر ایدرلر عجم اسبه یزد
دیر ترک بایغر آت دیر وآخرنده کی ها نسبت اختصاصیچون
در بنفشه ده کی زرده ده کی سپیده ده کی ها کبی لسان فارسیده
آخر کلمه اولان هانک بیرقاچ معناسی واردر نته که بابـ
هانک اولنده ذکر اولنوبدر او معنالردن بیریسی مذکور نعتیدر
دیزه معناسی بایغر اولمق اعتباریله ترد بایغر آته شبدیز دیرلر
نوبی ورتهٔ اولیجان شبرنک دیرلر بحر الغرائب صاحبنک جمله غزل
بیلدلر

غرایبندندن دیزه تفسیرنده ایتمشلرکه اولد بکلر اوننده
غیرت اوله یعنی یوزدن توررینکلو اوله اکثر آت وصفنده
استعمال اولنور هم عارضه هم موضعه اطلاق اولنور جمیع رنکه
دلالت ایدن نعتلرک حالی بودر کلا مکر اولنده خطا ایتمشلر
نته که بیان سابقدن ظاهر اولدی آخرنده ده خطا ایتمشلردر
ایله دیزه یه وقف ایتمامشلر بونک اسمی دیزجه تلقینک اسم
اسمی دیزه در آخر کلمه ده هانک زیاده سی نسبی افاده ایلر
اکلامشلر **بزین دیزینه** بیزکه اعضاده اولور عیلده عدم
دیرلر دری التنده ضعیف یرلرده اولور دزم معناسنه عموی
آدلری اندر مذکوردر **بیش دیه** الاجه پیسه معناسنه
یکان دیکانه قاپلو نعند وکونی بومعنایه سایر اسامیسی
چیروا لنغند مسطوردر **یک پایی دیک پایه** ساج آیغی
یکین دیکینه ذونکی ودونکی کون دیکلر وچولمک آشی **بولپایی
دیلپایه** سجوق **بنادوک دینادوه** جوزتک دیدکلری
اوتدرکه بیابان طوراغیده ذتر بوغده قاتلر چوق زمانه
ادمغدن صاقلی وضیلی نفعی واردر **بیك دینه** دونکوز یکنه
اولور **حسن دهلوی** نحجه که خمار دینه دارم • دور زدوسته
درقنینه دارم **بوآن دیوانه** دلو مجنون معناسنه **یوج
دیوجه** تخیل بیتی ارباب لغت بونک اوزرینه متفقلردر
اما شیخ اسماعیل جرجانی ذخیرهٔ خوارزمشاه ده وادرسال
کچول باینده دیمشلرکه بیزوم بیوده سلوکه دیوجه دیرلر
وکوده رفسه معناسنه **بوستنبه دیوستنبه** بوبوکه دیودیمک
در **بجو دیود** طولات منتری و شکلو تخیل بتی **بجی دیه**
کوی قویه معناسنه

الدال المضمومة

بکدبه باده ناطف وبیردرلو حلوادر قوزو بادام ایله اولور
و پشمینه حلوا **حنزیج دخنوینه** هنوز یاشنه یتشمش قزجوغز
خنبچه دخنبیچه مثله **خنب دخنبه** تفسی وطاری **خنبیچه دخنبیچه**
مثله **داج دواج** قراجم قفتان **رضوش درخوش** عمابلده •

سابراسیدی دُژم لفظنده مسطوردر

بادك وصافی وایری اینجو **دان دردانه** اینجو دانه سی **دردان**
دردانه طام اوزرنده نردبانله چیقلان کپنك **دیش دریشه**
سجاق ولوله **دَ دره** اسمك **زدافش دزدافشه** هو کورز
دوکن اوغورلیان اوغری وانبار دزدافشا معناسنه **دُژ دژه**
زاء عجمیله اعضادده اولان بیز عربیه غدّه دیرلر دیزیله معناسنه
دُژی دژینه مثله دوزینه لفظندن مخففدر وغورلغان ملتی کم دُژ
نتعوج دطاهر اولور دردناخی عربیده دُژحشسه معناسنه وقیارجق
دُژبیه یعنی خوك کُلو بوبونلده اولان بیز عربیه غدّه معناسنه وغدّة
البعیرا ولچبانلله که دوه‌نك بوینلده چیقار اولدوردر **شنام دهند**
دشنام دهند صلوات برماغی شتابه معناسنه **کاچ دکاچه**
کچ دکچه بازاردسکیبسی که بازارکاهلرده خرجیلر وغیریلر اوتوررلر
معنای ترکیبیسی مقتضاسنجه کیجه قوبروق دیمکدر اما بعض ارباب
لغت قوشی قویروغی وطاوس قویروغی وبونجه دخی مانك واوزیك
چورجوبی وسیدکه اچنده بیمش وغیریسنه قوبارلر دیشلر **دخ**
دمغزه قویروق بتی بیری بعجه عسیب دیرلر **ناك دنباله** بونده
قویرق دکوزقویروغی وجبان **نب دنبه** مثله قویرق واکثر بودرکه
قویونلر استعمال اولنور اکا تشبیه ایدوب آدینه داخی مستعمله
سایرآدلری دُنب لفظنده مذکوردر **واسب دواسبه** اولاغ **بیت**
دواسبه بیك نظر میدوانم ازجب وراست **بجنب** وجوی نکاری که
نوردیده بماست **دیکر** دواسبه بیش بابوکس فرستاد نهان
کردن شاهنی خبرداد فاضل محقق بوبله تحقیق ایتشلرکه ایکی اتلو
کسیم که یولده کیده بیرینه بنه برینی بیدکه ایشی دواسبه دیرلر اسم مرکبدر
آخرنده ها معنای عام ترکیبیدن معنای خاص علمی به نقل ایچوندر
چارجوبه ده کی ها کبی هرجرت اقامه چارجوبا طلاق اولنور
اما چارجو بر مخصوصده لسان ترکیده چرچوه دیدیکلرندن عبارتدر
اطلاق اولنماز دواسبه ده اویله در هر ایکی آته دواسب دینور
اما دواسبه دینمز اول وقتن دواسبه دینورکه ایکیسی برکشینك اولا اوله
کسنه آنلری وضع مذکور اوزرینه استعمال ایلیه دیار عجمده اولاقلرده
بوحالت عادت اولماغین دواسبه اولاقده اعلام غالبه دن اولمشدر

بو

بوقاعده اوزرینه اولیجاق دواسبه معنای مذکورده وضع اصلی حسبیله
اولماز مجاز مرسل طریقیله استعمال اولنمش اولور اما اول آخرنده کی ها
اختصاص ایچون اولیجاق دشته دکی ویا پرده کی ها کبی لفظ مذکور
معنای حقیقیسنده مستعمل اولمش اولور حرف هانك آخرکلمه به معنا
کلدوکی آخرکلمه اولاله باب هانك اولنده بنجه مثاللرایراد اولنمشدر
والخوار دوالخوار جفت اوکوزی وبویندوروغ **وال دواله**
بردا رودرد اوشنه دیرلر **وام دوام** برلغوج **وانزد دوانزده**
عدددن اون ایکی **ونج دونجه** صعابه دبیکلری توشی وبوجیرده
کبی اینك اوزرینه صادلنی ایچك بونماعی **وتا دوتاد** ایکی قات دیمکدر
وتت دوته مثله دوتاه لفظندن مخففدر **ودکند دودکنده**
ایشی توقفنه **ودل دودله** چکك اوپوخی ی بجه تله دیرلر
وطتورجن اوبجیی **وده دوده** اویا دوده مان بوندن اخذ اولنمشدر
خیوی ای بتوقائم زنده ودائم جمله عالم دوده آدم • عین عیانی زن
نهانی رازبیانی کوهه پیکو • واوجاق قوزبی دوکنه قوبدیقلری ایشی
که چادن یاخود بزردن اولور **وراه دوراهه** الکیده دیمکدر اولور
اسوی دوباره جهل یارهویك هزار • کوبی کرد کوزدان جغرکزار
وریش دوریشه خادلی مؤمنه وسجقلو زنیلی سببی بهمله ایلدیکی
لعنتلر **وژ دوژه** زاء عجمیله بوتزاده که قفتانه یا پشور **خفاف**
بدلیها اندرآویزد دوزلعش • جو دوزه اندرآویزد بدامنی • **وژنه**
دوژنه زاء عجمیله آری وسکلکاکنه سی دوفیل خرطومی وسوق سیککر دیرلر
وژین دوژینه اعضاده اولان بیز غدّه معناسنه سایرآدلری
دژهم لفظنده مذکوردر **وسنب دوسنبه** مطبق معناسنه **وسند**
دوسنده یکمشك اولان نسنه صحاح عجم صاحبی یابیجی واوزلو یالجق
معناسنه داخی نقل ایلدی **وشید دوشیده** ایکیزاوغلان واوزکلو عورت
وصاغیلور حیوان **وشیزه دوشیزه** قیزاوغلان بکر وعذرا معنا
عذرانك جمعی عذاراکلور **حافظ** آن تلخ وش صوفی ام الخبائث خواند
اشهی لنا واحلی من قبلة العذارا • سایراسامیسی دخت لفظنده مسطوردر
وشنب دوشنبه هفته کونلرندن برکوندر عربیده یوم الاثنین دیرلر
وشینه دوشینه دون کیجه کی واوموزلق **وغ دوغ** یاغ دوکیسی که

باغ چینیجی دبینه چوکن غلطیدر ردوغو معناسنه دغین دوغینه مثله
دیخ دوخیه ماسوره ونوکه ایکی دک دشت دکه دشته اغشوق
دکه دیبی دکه دیبه مثله ونوک ایکی وایکی ایلمکی بیت
کرکونت از تخت جنان باد دبسه برده آن باد دبسه هنخ هخ چون
دوکوبسه شد • سایر آدلری باد ره لغتلنده مذکوردر دک دوله
قصرقد بادکده معناسنه بیت طاوس روزتا زاهوت جلوه میکند
شاها همای رای تو دوله شکار باد • سایر اسامیسی بادکرد لغتلنده
مسطوردر وکوتر کلو دیرلر سوسمار معناسنه کونه کلوک خبری آدلری
کویا سو لغتلنده محرردر وطوغرجین اوینجی دهوی دوهوسه قرغیل
کشیکه سعدلنک بعض اوق بعضیسیا داوکم جرس کل معناسنه
دد بغتی قوبرق دم معناسنه نقل ایلمشی

نوع اوله الرآء المفتوحة

اتیان داد ترانیان داده جام سافری اتیانج راتیانه مثله
توبیا یدوب راتیانج دیرلر اتین راتینه مثله اخن راخنه
کدک عربیده ثلمه معناسنه رخنه بونلرت کسنفادلمشلر ازیاد
رازیانه نورونی بستان سبزه سیلر خوش قخی سی اولور نافعدر
ترکیبده غلط ایدوب زرنه دیرلر توبیا یدوب رازیانج دیرلر
است راسته هراشی صاغ ایله اشلین کسنه جبهه مقابلی
اغ راغه وزاء عربی و زاء عجمی ایله داغی مرحبله کناه کار و
ینذق وکورک دیکلری اوت که آغز قوتسی اولور کوذلوبیرلر
عربیده شقت و بهانی معناسنه کلور کسرفا ایله زاغه زندکانی
وسعتا دزرینه اولان کسنه دیرلر آل رآله نغتی تلکوم که
اوتوروب انوکله صوتی یکی زدیکی دآء مهمله وزاء معجمله داغی
یازشی بومعنایه سایر اصولری ارباب لغت زاء معجم ایله نقل ایتمشلر
ام رامه رالنک معناسنه که ترکیبه موصوف و مجهول مشهوره رصوت
ترکیب وترتیبی وسایر آدلری رامه لغتلنده مذکوردر اکاوانه
سادقضاعه بکزر براوتدر برباب ایدوب بیرلر آ راه یول طریق
معناسنه ادشا وادشاد اولدیکه اندن نیجه یوللر منشعب اوله
وطوغری واسع یول شاهواه معناسنه واول کسنه که عالمی جوق

گزندر

گزندلره سیاح معناسنه بیت برادانا همی شد راه شاهی •
رسیداوتا نبرد بادشاهی • تب رتبه هندوستان فندوقی
جکر رجله بربرم که ترکیبده سراوقه دیرلر عربیده داغی رجله
دیرلر کسر ایله وسهاروغ یعنی مشتر معناسنه ثمرة نهال دولتت
پربار بادا • همی تا بوی کل نایدز رجله • خت رخته خسته
معناسنه خنه رخنه پای کوزی وکدک وهوشکسته لکه تجفه دیجاق
ودیواردده اولان رخنه دیرلر مصرع ابواسحاق سلطانی که در ملکت
نهشت انصاف وعدلنی هیچ رخنه • زد رزد راء معجم ایله
دریکنه کشی اکولر معناسنه بونکور زدیدا رخیزد هزار آرزو •
زچشمست کوبند رکردی خلق • رزد داخی لغتلرده هاسن زرزد
زاء عربیله قابود وکمه سی ترکیبده مستعملدر وکورک زانکه تشدیدله
داغی جایزدر ترزه زاء معجمه خرمابیرا غندن ایپ ومشرت
که اینجه جکه ایپ کبی اولور وسبحه داغی دیرلر اوردر کوردب
اوزرینه قفتان ورا سباب کزلر وبنالر ایبی وآلتی که رزه زینا
دیرلر وکمان شت رسته صف دشت معناسنه بومعنیدن
اخذ اولنمشلر که بیری بیری یانندده صره صره یا زاردکانلرینه
رسته دیرلر بلکه بازار معناسنه استعمال اولنور انوری نادرستم
زجهل برده هر روز • نوباوه یه احمقی زرسته • ودرلو معناسنه
بیت این سخن رسته ترا زنقش باغ • عاریت اروز نشد چون
چراغ • ودوقوزنولنی خلاص اولمش معناسنه سیته رسیده ایرشمش
بالغ اولمش معناسنه غاو رغاوه صوفو بکی ناف کاو معناسنه
وکوز بکی غوز رغوزه بونت قوشی صعوه معناسنه غیری آدلری
خرذ زردس لغتلنده مسطوردر کو رکوه کجکل منده رمنده
اورکک وحشی حیوانه دیرلر ومطلقا اورکک معناسنه م رمه
سوری کله معناسنه نه رنبه قاسق قلبی اصح خم رایله در تمیمی
خنبه دغنبه وزنیله ایراد اتمشلر نج رنجه اکه وخسته لوغ
ند رنده دوکرلوک موردفلنی واول الدن جیقن بونغم یه داغی
دیرلر اسدی جو جو شند دریای از سندروسی • بکارشی هم رنده
آبنوسی • ویرا اوتوک آدیدر بیت شود در روضه یه رضوانه طبع

بيو معروف دارو در ومطلقا دوكلمش نسنه وقايغنه **بژ ريژه**
آخرى زاء عجميله آرزوى نفس ريژ معناسنه **ريژه** آخر زاء عجميله
اواق ودو كلمش نسنه وقايغنه **بزيك ريزيه** دوكلمش
واواق اولمش **بشنجه ريشنجه** سقال الستين بتقال
سقال وسقاكل كرمكى تركيده شقالى آتكى ديرلر عربجه الحا
قنفقه ديرلر **بشكا ريشكاه** مثلثه وكذا بتلر شول كسنه
لردن كه براخره تابع اولا وانوك مسجدى اولا **بش ريشه**
سجاق دوبك كه وسيده هلب وهلاب وهيدب ديرلر
وباصور علتنه ديرلر ظاهر بو دركه عرق مدنى علتنه ديلر
بشته ريشته ارشته آشى واكرلى وديرزى وفتيل و
سايره رشته معالوبيله كلور **بشيد ريشيده** كوز كوز
نقلمش حرير وكوزلمش سجاق **بكاس ريكاس** كرپى
خار پشت معناسنه **ريكاشه** مثله سين مهمله وشين معجمه
ايله مروى لغتدر ع نه سازد ز ريكاشه كى پوستين
سايرا سايسى جيزوا لمخطى مسطوردر **بمه ريمه**
جباق كه كربيكلر دبيندن جمع اولور زنقص معناسنه
بويخ ريوبخ اغاج قوردى اردمه معناسنه ريوبجودا في
جوملا لغتدر

الراء المضمومة

بارباه دكو روباه لغتندن مخففدر عربده كنيتى ابو
الحصين در **بوخ ربوخه** وقت جماعده انزال قريب
كمه وجماع صنفلسى **بب ربه** قره حصارى هندفند وغنه
ديرلر ديكى رتبه معناسنه **خسار رخساره** رخسار
معناسنه تفصيلى آنده مذكوردر **ژه رژه** شويت كه بجه
داخى ديرلر **ست رسته** بيتمش وشوكوى كه صرع ض دوكلش
اولا **فته رفته** سپرلرى **بنه رنبه** قنشق قيلى كه نبه
وخنبه در ننه **شمه** سرفصنى زنى دور آنجنان يا د
كه از خابه بوزم تيغ رنبه **لادره** مزكلدكه ديكارى قوشى
كه اكثر جلنك بير برنده اولور وبير نوع اوتدر زنگ معناسنه
وبا روباه جلكو ثعلب معناسنه كنيتى ابو النجم وابو الحصين در

يعني سدره وطوبى چوزنده • وبعضلر قوقندرد ديرلر كه صوى
كنارنده وبيوك سياه سختيان وسياه بوست **واخواد روانخواد**
قابوقابى كوزن دلبچيه ديرلر واو رسمى الف ثابتدر شاه وما
قافيه سنده استعمال اولنور **بيت** كر لطف خدا رسد شود شاه
آنكه بلبتى بود روانخواد • **وان روانه** يوله يولنلنش وكو
توتلنش دلچى ويورر معناسنه **وار رواه** معنى زندانيلر طعامى ديني
سايوار ماء ب لغت بو معنايه راء مهمله نقل ايتشلردر مذكوردر
هم راء مهمله وهم زاء معجمه ايراد ايتشلر **وج روجه** خام
اورم وبالضم **وزن روزنر** اربابه لغت بنجى • وباجه
روزن معناسنه نقل ايتشلر اما فاضل محقق دفايق اكفا توجه
روزن دپنجره تحقيقنده كه تحقيق تفصيلا ديمشلر روزن پنجا
معناسنه دردپشلر **وند رونده** كيديجى معناسنه **ده**
يول طريق معناسنه راد لغتندن مخففدر

الراء المكسورة

بشت رشته ارشته آشى اكرا معناسنه وايلك وديرزى
وبير علتدر كه طبيبلر اكا عرق مديني ديرلر وبير مرضدر كه اكثر
بخاراده اولور قره حصارى واينجه معناسنه وآنده
اينجه آخرى صرى معناسنده ده كلور ديمش **بيت** كرچه كرده
دركرهم بود جاى • برنكرفت از سرايى رشته بپاى **دكر**
تا سرابى رشته بجايى رسيد • كاه كره از رشته نخواهد
بريد • كاه اولور كه دفعه واحده ده انسانك بدننده
قرق اللى عرق ظاهر اولور بيرر ذراع مقدارى اوزانور اوزن
ندقده بيرنسنه به صاررلر اكر قيلورسه غايله • وجعى واكى
اولور رشتك داخى لغتدر بعض تفصيلى انده مذكوردر
شك رشكه بت بش كه سى كه نوشتق ديرلر رشك ورشك معناسنه
وعيب **كاش ركاشه** قابلو بغه سنكپشت معناسنه
بيتان ريتيانه جام مافرى راتيانه معناسنه **بچال ريچال**
ريچال معناسنه قياق وبادنجان كبى وساير ميوه لردن
بال وشيره ايله بشورورلر **بخت ريخته** شكوردن دوكلش

بيو

وتب روبه مثله وتج روجه خام اوزم ود روده بومعنی
بعا معناسنه وساز قیلی وختلمه وزان روزانه کونلک
یعنی وظیفه وزدیده روزدیده یشاشی وزکاردید
روزکاردیده مثله وزان روزانه کوی وتوکملک بیو
وزکانه روزکانه وظیفه روزانه معناسنه وایکی که
باشده بیر توشاق بیردر وز روزه اوروج صوم
معناسنه بیت روزه چون میداری ای شیرین پسر
کرد و لب بینم دهانت پرشکر فاضل محقق دقایق الحقایق
ده بویله تحقیق ایتمشلرکه اوروجه روزه دیدکلری روز که
کوندوزدر انکا اختصاصی اولدوغندن اوتوریدر آخرنده
کی ها ادات اختصاصدر هفته دکی کونلر سالده کی هاکبیله
که آخری حرف ها اولان لغاتک اوائلنده بیان اولنوبدر
شیخ جلال الدین سیوطی روح الله روحه محاضرات ومحاورات
نام کتابنده امام جعفر صادقدن رضی الله تعالی عنه نقل ایلدیکه هر
سنه تحویلنک اون اوچنجی کونی نه کون اولورسه اول شهرک
رمضاننک اولی اولدیغی کون واقع اولور وزیان روزیانه
کونلک وکوندلک وزینه روزینه رزق ویریجی وزی
روزینه روزیانه معناسنه وسبیپاره روزسبیپاره تجه
عورته حیض اولان کمسنه وستازاد روستازاده
کویده طوغان کمسنه وانا سی واناسی کویلو اولا وسیا
روسیاه یوزی قره دیمکدر بوندنلرکه کناهکاره و
یرامز فعللو اولانلره اطلاق اولنور که حقیقتده یوزی
قره اولنور صورت ولونده سیاه اولوب افعال واعمال
هنه اوزره اولانلردر روسیاه دینمز وغن ویژ
روغن ویژه صاف یاغ دیمکدر وغنینه روغنینه جمیع
یاغله پیشمش طعام دیرلر وقتمز چورکی وکوزلمه دیدکلری
طعام وفته روفته سوپرندی وف روفه ایته کسرکه
وله روله کرته کله بو معنایه غیری آدلری کرباسو الخلفنده
مذکوردر وکلوکبی برها نوردر اما اندن یکرکلده وقورونجی

کلوده

کلودن اوزونده عنبر و زلدیرلر بودر وقبح یکمانی وی
روبیه کفار ولایتنده بر معظم شهردر ایدن بو بویک
شهر بوقدر دیرلرکه ایچنده التی یوز حمامی واردر وند
رونده بیوق ویرا رویراد اسمی ذکوشاب
درخواست مهراج شاده که این رای رام تو بین روی راه
ویه رویه رویینه لفظندن مخفف در قزل بویه عربیده
قوة الصبغ دیرلر واکثرکه موکد دیبنی انککله بوزدرلر
وقلاایلی وبچه که عورتلر یوزلرینه طورادرلر تغاب معناسنه
ویه رویه تونج وکوجک بوز وبین روبینه
مثله وتوجدن اولان نسنه وقلایجی وقلاایلی

نوع اول ا الراء المفتوحه

آرزاره ایکلدونالمه معناسنه ویالوارمق لایه کبی و
ایکلمک وآغلمق وفریاد وفغان ایتمک شعر آنکه ازبیم
تیغ او شب وروز صخم راهست نالم وزاره آژ
ژاژد انکله زاء عجمیله کلیته سوز یعنی کلمات محتنی ومهملات
ناز معناسنه ویرد کنلو اوتنه دوه آنی سوزر اول درکی
صلیرا وتلری بیمز تازه ایکن آدم داغی بیر اکثر یرلرده
انکا کنکر دیرلر آغپیس ژاغپیسه الاجه قارغه
آغپیس ژاغپیسه مثله آغ زاغه دوه طبانی دیدکلری
اوت ویکرنه دیدکلری اوتره داغی دیرلرکه آغ زاغه سی
اولور کوزلری ترکلو بیرلر اکثر ارباب لغت راء مهمله
بابنده نقل ایلدیلر وزاء عربیله وزاء عجمیله داغی مرویدر
آل ژاله شتاب باران وقواغی عجب جلیدر دیرلرکه کوز
فصلنده اولور وطولی تکرکه معناسنه نظم ابرا کر فیض دست
او بابد درهوا چون کهرشود ژاله وشول قطره دکه
یغارکی طاهوا اولماز بیراقلی اوزریده کورینور ترکیده چه
دیرلر عربجه ندی دیرلر بیت خوی کرده می خوامدوبر عارض
سیمن از شرم روی او عرق از ژاله میرود دکر بادبهار
می وزد از بوستان شاد وژاله باده در قدح لاله میرود

وشول طولومه دیرلرکه انوکله صوده یوزرلر شعر تا غلامان
اوشناوکنده بیکرآسمان شود زالمه ॰ اوی کا زاوی کاه
صمان نوعوتی اولان زاولانه بوقاغوکه حبسلی ایچون اباغنه
اوررلر شعر کسی کز طوق حکمت سر بتابد ॰ شود جبلا لوریدیشی
زاولانه ॰ آو زاود ایکلدی و زاریلق اوی زاویه
بوجاق عربیده جمعی زوایا کلور و تکیه معناسنه داخی استعمال
اولنور اینه زاینده طوغوریجی دیمکدر زایکو معناسنه
زبان زبانه وبالضم توقه دیلی والحاکز زبانه وار ریسه اود
یالکنی وعوتلرک فرجی زبانه سی جروسته معناسنه زانک فتحه سی
داخی جایزدر باغواز باغواه وبالضم دیلجی سانی نشانا
بانی زبانیه جهنم خدمتکارلری عربیده واحدی زبنیه کلور
تز زبره زیبود زیبق معناسنه بطان زبطانه
تفنک تم جنک کوننده آتزلر یعنی و آغز تفنکی وذکلی دوزابی
وسبکه معناسنه قانون آدیدر سنطانه زبطانه که بر بر
تیرسازلر دیمکدر خرز زخرد اویونده اوتوروق خم زخمه
سازخمسی که انوکله چلارلر د زده صغه حسطی ردچوره
زردچوره صانو شین ردچور زردچوره
یعنی مثله دیمکی ردجهره زردچهره مثله رد دچوب
زرده چوبه صاری اغاج زرده چوب معناسنه عربجه
زردج دیرلر ردخایه زردخایه یمورطه صاریسی ردم
زرده ره کذر طعام قدر اولکه بوغز یعنی در رد زرده
یمورطه صاروسی ومعروف طعام در وکشور وصاروروق معناسنه
وقوله ایجون آشنزاست بیت سوی بجم راك نشینی در روب
زرده بر روز اینک و سنبد بر شب ॰ ردشت زردشته
مرنه وقلیندان رساو زرساوه و سیلد القاصد صاحبی
ونعتی زرساو معناسنه نقل ایمشلر زنه زرنه زرنیخ
معناسنه روك زرواه اوماج اشی ز زه صعنه وسطر
زده معناسنه عار زغاره طاری اتمکی شعر بوجه
همچون کلیچه دشمنش را ॰ اکرکرد دون دهد اوراق غاره ॰ وانکو

لجه معناسنه ز غاره زاء عربیله صوغوکی ناف کا ونقا
ونان کنده خمیر بپهلوی نهنند ॰ طاری اتمکنه دیرلر عو زعود
بولد قوشی عربیده صعود معناسنه عربی آدلری زرد سر لفظنده
مسطوردر توز زغرد یعنی زغر معناسنه نقل ایتمش آغز وچکه
ولولکم صدغ معناسنه در واو بوینده او تورمق معناسنه
کا زکاره اوتکو لجه معناسنه شعر فلک را آستانش
سرنهادست ॰ اکرچه بد ستمکار وزکاره کاسه زکاسه یعنی
کزنی دکاسه معناسنه نقل ایمش که زله کخفیف لام سکل عربیده
علق معناسنه سایر آدلری کا فنج لفظنده مذکوردر زله
تشدید لام ایله بیربیردن جضه بوغا له کونورکه واوراق
توشی دیدکلری بوجک که اوراق زماننده جوش خروش کلوب
دیرلرکه اوتی اوتر ایکی پاره اولور جز دخی دیرلر فارسیده
وسید القاصد صاحبی و نعتی مکسوره یابنده ایراد ایتمشلر زماه
زمانه روزکار و مهلت زمزم زمزمه آواز و غوغا و صوت
وغلغله و قوموغ و کورلمک بعض شول آواز که حاصل اکلنمز
اصلده عربیده قانون آدیدر نرم خواندن قران و جزآو
و آواز دانکه رعد و آواز کردن مجوسان در وقت طعام خور
دن در مماط دیمکی م زمه شب یمی وراح نان خورند
زنان خورنده کمل الماعز کلان عورتلر نباد زنباره
عورتلرده موبع اولان لسنه نجو زنبوره کززکره که انوکله
باتجق و غیری سنه طاشرل ودکرن سایر آدلری زنبر
لفظنده ذکر اولنمشلر بنبک زنبیله دزریلوکه اکنه لیکی
بچ زنچم فاحشه عورتدن کنایه اولنور ند زندد زلد
وبیله بویک مثلا بویوکه صویه زنده رود بویوکه فیله زنده فیل
دیرلر ست یکسهاهی بود در روح زیل ॰ بیالاو پهناجود
زنده پیل ॰ وهیبتلو و قورقنج معناسنه یعنی وکا فرلرکتابی
دیمکی زنده زاء عجمیله پیجر اتماغله یرالنش کوکلک زنده
پیرآهن دیرلر چوکل کوچه او زنده پیراهنست و لی بوی اواز
دکرلکشتنست ॰ زنده جامه دیرلر یالونلباس و خرقه و پاره ●

باره اولمش قفتانه خواجه ایی دید وقتی یکی براکنده
زنده زیرجام زنده نقال زنقالة قرسی که کوکدن
قارکبی یغار نقل زنقله زادو بیله دوکد وچراغلو
نمی کردون بریده صیت جلال وکمال تست و کیرم بسته اند
بروهمچو زنکله وهم نوسقیدن برعیار آدیدر زنکله
زاء معجمه بقناق یعنی چتال طیناق که صوکه و قیوق و کیکه
اولور عجمه ظلف معناسنه نکلیچه زنکلیچه آغز آچوف
چکراغمی نوی زنوبه ایت وقورد اولومسه دیرلر کی زنر
بوجک بوینوزی نیکل زنبیله زنبیله لفظندن مخففدر
درزیلو آلته تکنه دیرلر واد زواده ازوف زواد
معناسنه واد زواره زندانده محبوس اولمغه سقادنه دیرلر
وزندانجی معناسنه ورستم زالک اوغلی آدیدر وال زوال
وبالفتح خمیر زوالهسی وهرنسنه که طرب کبی ذکرهبسی
ویوغریسی اولان کرد یوالحی وسایر الحاکیز نسنه لره
الطلاق اولنور اکرچه ترکیده حال خرده شایعدر وان
بزوان بره وبالضم سکرلو بیراق که اغده بیراغیجاغ
دیرلر وان زوانه وبالفتح مرکب بقاسی وا زواده
مجنو سلوده مخصوص بیرطعامدر آنلرایچرک بیشوررلر
خمی تماصیا نزاکرم ورافت اوکشت شفیع • مجرها نوایم
داور اوداد زواه • ولان زولانه بوقاغو که ایاغه اورلر
بابیت شد زنجیر عدل آن نکورای • بدور ظلم او زولانه
بای • زاولانه لفظندن کنیفعا دنمثالدر ول زوله
وبالفتح راء مهمله طرفای عوشی چکاوک معناسنه وتر زوره
قبهتج کرپاد معناسنه عربیده زوبعه دیرلر سایر آدلری
یادکرده لفظند صذکر اولنشلر وبالکسر زه معقوله
کوشکه پابه طق لوواو غلام بزوسی وصرندی زشته معنا
ویته ویتو هر زهود اود مرار معناسنه ومحال وکلما
معناسنه داخی استعمال اولنور بیت زهود ندارم
که ببوسم لبت • تیروکمان دارد ابروی تو
الزاء

٤٢٥

الزاء المكسورة

آ زروه درکوکلک که جنک کوزده کیرلر آل زله فتحله
زکه معناسنه که اوراق قوشی دیدکلری برقعک نه زنده
دیرکدر خیام دربای اجل چوبن سر افکنده شوم • وزرد
عمشتی زنبخ برکنده شوم • ذیهارکم بکن صراحی بکنید • تاچو
لک زباده برشوم زنده شوم • زنده نکه مقابلی مرده درکه
معناسه اولور زله چون مرده شوم خاک مرا کم سازید
واحوال ره عبرت مردم سازید • خاک تن من بباد
آغشته کنید • وزکا لبدم خشت سرم سازید • نهار
زنهاری خراج کزار ذمی معناسنه نوی زنوبه لاله
دایم زه قفتان شجکلرینه دکدکلری وقیچی کناره
معناسنه وکلمه تحسین درزهی معناسنه داخی بعض ارباب
لغت نقل ایتمش محمد عصار بروکرد نه قوت ازکه وه
بجنبانیدکی برکوشه اشوزه • ولی بانکرده ازهر کوشه
برخاست • زسختیها که کرد نه ازجب وراست •
برجام زیرجامه دیزلطونی وایچ قفتانی پر زیره
کمون عوام غلط ایدوب کمون دیرلر اکثر ولایتلرده
اولور اما ایوسی کرماندن کلور نعتی وکنیک طراسی دیدکلری
اوت دیمش وجمع کاضلمیه ایلدلر فوقوا بکاش
زیکاشه کوکی خارپشت معناسنه یجه زیلوجه
تصغیر زیلو یجنکو زینکوده ایرقاشه قوروش معناسنه
بن کوده زینکوهه مثله یو زیوه سندکه دیدکلری که
تعریب ایدوب زیبق دیرلر جمع عیبه جیوه داخی دیکر
لغتدر محلنده مذکوردر

الزاء المضمومة

زبان فریفته بلابجی دیمکدر ترزبر دوربارسی زود
زدوده باکه اولمش مجع نصیقلنامش اصحاب زنکر محنت
زآت احل جودش زدوده زره شک حلق معناسنه
سایرآدلری کافح لفظند. مذکوردر زود زموده صالحی

سایه اسامیسی باد بیچ لغتنده مسطوردر واک
زواله خیرز والده سی متحمل داخی روایت اولنمشدر

نوع اول الشین المفتوحة

آج ساحه میان سرای آد ساده سایه هموار وهموار
معناسنه اصلده آری اولان نسنه که غیری جنسله قرشمه
مش اوله قمقاتده وغیری نسنه لرده استعمال اولنور
ونقشلنمامش معناسنه کلور ساده داخی لفظلری وتعریب
ایلدوب ساذج دیرلر نقوش ساذج یعنی حکمله بیم اوکش
دیمک اولور وسودن معناسنه داخی کلور واپاتنی یعنی
ذکر وخصیتین چیقمش معناسنه آدم اولسون حیوان
اولسون ادکرد سادکرده خادم طواشی معناسنه
ومطلقا ایپاتنی معناسنه ارخاک سارخاله سوکی
سکک پشه معناسنه آرساده یعنی سار معناسنه
نقل ایلدی سار صغرجق قوشی درکه عرب زرزور
دیرلر وفرهنگ نشانی که یوقاروده میل کبی ایلدلر و
بر نوع هنده مخصوص تاقیه درکه انجی دبه یه اوزرنه
کلاه یوبی معناسنه بیت ز سر ساره هندوی برگرفت
برهنه سرود ست بر بر گرفت ساذراه بولبراعی
آرتوسازنده سازچالیجی یه دیرلر ودوزن دوزیجی
ومطلقا دوزیجی معناسنه خدا ساخداه صاحب
طالعدن عبارتدر سالخوا سالخواه چوق یاشیش
واورسیده الخ تا بتله لخورد سالخورده مثله
آک سالم یاشی عمر وسن معناسنه یعنی حیوانات
یاشی دیمش وسیله صاحی صلاح ونوه یوش دیمش
اپلیان سالیانه سیلانق وعمر معناسنه اباجه ساناجه
کوکلک آم سامه علم بزرکه اونیج ساونیجه
اوغلانجقلر صادجی بنبه یا خود بیز آک سایه کوکه
ظل معناسنه برزدان سبزدانه منکش یمشی وکنوز
بزه دان سبزه دانه یعنی بنفشه معناسنه نقل

الملق

ایدیلر نکرهای سبکهایه یعنی بهالو نسنه نوی نوی
یعنی اغزندن اوت کبی دوکیلان نسنه یه دیرلر وباشنده
اولان قوتکاف اطلنا خز اردیرلر توچ ستوجه لالاء
طغان وسیل کوکن که کرکنه داخی دیرلر وکذکن دیدکلری
الاجه نوشجه تیوج ستیوجه مثله تیز ستیزه
وال طراغی حکا سحکاه صباح وقتی خت سخته ساخته
لفظندن مخففدر اسدی زآهو سخن پاک وپرداخته کوی
ترازو چرخ ساز وپس سخته کوی ودرهم ودینار مسکوکه
سکه برنوع قالتی دمرد که طوبولی کندو یه چکرسینی وتوله
داخی لغتده یعنی وضعیف ورنجور معناسنه نقل ایتمش
سنی کبی خن خوار سخن خوره عادش خیف سخیفه
بلان سوز دک سزدد فتح دال ایله طقور جینی
دیدکلری مشهور اولان اصلی سه دردایدی هولر فدک
اوج ضد جیز رلر ترکیبا ولنوب آرا بیردن هادملاده
حذف ایدوب متصل یازوب لفظ واحد قلندی کاه
اولورکه کثرت استعمال ایله دال ساکن تلفظ اولنور ده
سده ساده لفظندن مخففدر وشب یلدا وسایه
کیجه سی دیدکلری که بهمن آینک اونیجی کونی که آتشی بز
شتلکه عید ایلدیلر واول برنجی کیجه سی درکه شب سایه
دیرلر واول کیجه یه عظیم اعتبار ایدوب حددن زیاده
آتشلر یاقوب شادیلق ایلرلر سبب تعظیم لری بودرکه
سلاطین آتش پرستلر فرنکه اول طبقه سی که پیشدادیلر در
اندرن ایکنجی پادشاه اولان هوشنک بن سیامک
بن کیومرث که تفصیلی محلنده ذکر اولنوردی دیرلرکه
مذکور هوشنک زماننده بر عظیم اژدها پیدا اولدی
دفع ومنعنه هوشنک نیجه کره عسکر جزاد کوندروب
قادر اولمیوب آخر الامر هوشنک حق سبحانه وتعالی یه
نیجه کونلر ریاضتله عبادت ایدوب اژدهانک هلاکنی
مراد ایدوب بعد زمان دعاسی مقبول اولوب جانب حقدن

یالکز وارد بو وجهی نازل اولوب اژدره قریب بیر بیره
کلوب بیر طاشی آلوب اژدرا اولدوغی محله آتشی قوت
ربانی وحکمت یزدانی بر ده اول طاشی بر طاشه طوقنوب اندن
آتش پیدا اولوب اول محل جنگلستان اولدیغی نتیجه
کونکه بول مقدار بیری آتش احاطه ایدوب یاقوب
اژدر داخی اول آتش ایچنده هلاک اولنجه خلق عالم
شیطانک اغواسنه اندن ضلالته دوشوب او لاژدر
سببندن کندولری نار جحیمه یاقاعه مستحق اتدیلر
بو اجلدن که اول اژدر خدا ایدی آتش صورتنده ظاهر
اولوب اژدهای هلاک اتدی دیو اول آتشدن اوتد
لر یاقوب اکا قارشو سجده لر ایتدیلر که باشلدیلر هوشنگک
خدا پرستلردن ایدی بعضی تواریخده کمال احتیاطلرندن
انی پیغمبر ایدی دیمشلردر ایشته کده منع ایدوب و نیجه
کسنه یی انواع عذاب ایله هلاک ایدوب دفع ایتمکه جد
وجهد ایلدی قادر اولمادی ضلالتلری کوندن کونه
زیاده اولوب هوشنگ وفات ایلدکدن صکره
یرینه پادشاه اولان دخی آتشه عزت ایدوب آتشکده
لر پیدا ایدوب تاکه جمیع خلق آتش پرست اولدیلر
بعضی تواریخده اندن اول اوده طاپنمزلردی دیشلر
اولنمادن برو معمولی طاشه سی اوک کیجه کلدکده که یعنی
آیینک اون بیرنجی کیجه سیدر زیاده آتشلر یاقوب
شادلقلر ایدرلر و اول کیجه یه شب سایه دیدیلر تعریب
ایدوب سذق دیرلر بیت کشیدند بیشش بزرگاه
رده که بنهاد جمشید جشن سده افضل الاعلام العلماء
امام ربانی راغب اصفهانی فی محاضراته سده بک بیاننده
بو یله دیرکه وقتا آدم علیه السلام اوغللری قیزلری یتشوب بیر
بیرینه ویروب انلردن تناسل حاصل اولوب یوزنجی ولد
اتفاقا اول کیجه طوغوب غایت سرورلرندن اودلر
یاقدیلر اعجام اول سببدن بیرام ایتمکی عادت ایتدیلر معناسی

سنده کر

سنده کر بوز دیمکدر نامه معناسنه زا پرده سراپرده پادشاه
و وزرا و سایر اکابر سراپرلرنده خواتین و سایر خواص
ادکنه آصد قلری پرده و خیمه نکه جوانبنده چکلدکلری
خلوسه دیرلر زا چه سراچه مجره وایچ و کون آغیلی و بر
سبیله استعاره غیری یرلرده دخی مستعملدر مضافا الیه
اولان اسمه نقل معنی ملاحظه اولنمیه کورکه سراچه افتاب
و سراچه ماه کبی زا سیم سراسیمه حیران و شاکی
اولان کسنه فاضل محفوظ بو بیله کفتیوه ایتشلر که سراسیمه
مرکبدر بیر جزؤی سر دیر جزئی اسیم در جزئیده بای
نقلدر که اصلی مرارا بیان اولنمشدر آسیمک اصلی آسیب
در بانکه سیمه تبدیلی لسان فارسیده شایعدر سبب
دمه شکیبه دیرلر سنده شکبه ده دیرلر تمیله بایی بر
بوننده بدل اتدیلر لسان فارسیده آسیب قاتی طوقوب
طوقنمق وخمع ورمکدر نته که بو بیتدن ظاهردر
بیت سوباد با بها بر آمد باوج • بجنبید کیتی ز آسیب موج
سراسیمه دیرلر شول کسنه یه که باشنه بر قاتی نسنه طوقنوب
اضطراب ویره آخرده یعنی ها معنای تمام ترکیبندن معنای
اسمیته یه نقل ایتدیلر نته که بو بیتده دخی واردر بیت
پایم سراسیمه در اطراف جهان • از نیک و بد خلق جهان
رو کردان • کاه او لور یای حذف ایدوب سراسیمه
دیرلر زا پنجه سرپنجه قوی و غالب زا پنجه
سرپنجه پاشی چیلوق زا تخت سرتخته
صرمه کشلک اینجه ضعیف چکلدکلری دلیکلی دمردی
زا خاره سرخاره التوندن اکثر که اولو خاتونلر
انوکله باشلرینه برکیدرلر عرب مذراة دیر دباشی
طراغی زاب سرداب بیرالتنده صو صوودادی
بیر سرداب معناسنه زا آود سرداود مثلو و چار
داق معناسنه زا ده سرده نیچه ابریشیم بیتی زا سر
برسوده بوقتی پاشی زا سینه سرسینه تعنی اکک •

النندا نی چوقور یرکه ذقن دیرلر زکلوشت
سرکلوشته باشدن کچن قصه سرکوفته
باشی اورتلمش و قبانمش ظرفه دیرلر زکرد
سرکرد باشی چکزمش زکشت سرکشته
حیران و باشی چکزمش زموز سرموزه صوقمان
که اودوکلک اوزرینه کیرلر باشق کبی نسنه در بیرینی
وارچوق آنی چیقارزلر باکه اد کله اولتوررلر
مایه سرمایه مال باشی دیمکله راس المال معناسنه
دم سرمه سرکی دیدکلری اوت تعریب ایدوب
سوموق وسومج دخی دیرلر مولانا حلبی چلبی بعضیکم
سومق سرکه دکلدر دیمش واکثر دیدکلری دارو
وقیون صارمشغی اصح بودر زسرد کچرسنه
القون واقچه وقماش دانچ معناسنه وهروسنه
نکمقبولی شعر شو پاک سره خالص سیمان نقد
بیت که بنام تو در آفاق روان میکردد وبر
نوع ایاق قابیدر قیلدن وایلکدن اوررلر
تورکمانلو کیرلو سلبد دیرلر وطاغ باشنده طاریوله
عقبه معناسنه و یار معناسنه ومطلقا یوقشی معناسنه
دای نقل اولنمش مولانا حلبی رابح و عقبه معناسنه
فتح سیبله و سلبد معناسنه ضم سینله تصحیح ایلمش
تحت سفته دیشی که بر سربوده یعنی باشده اولان
پاره بر بیره تکلفه کوندرمک وبر
کمسه صنعت و تکلف بربیره کوندرمک اصل سفته اکا
دیرلر بویلدایمین اوله سه بازرکانلر بر شهرده
خواجه یه متاعلرینی صاتدقده بهاسنی آنده الماپوب
واریدن امین اولدقلری شهرده اولخواجه که انده
اولان وکیللرینه صاتدقلری متاعک مقداریچه ایسته
خط آلورلر وکیله کوسترد کلرنده اولخط موجبنجه
حقلرین آلورلر او لغه سفته دیرلر فخ سفخ

قاونکه

قاونکه وبوزکه خامنه دیرلر جیم تخفیله داخی جایز
در سبخ داخی لغتدر ظرفهای تا ورادا لنز ایچینی اوپارلر
وانوکله شراب ایچرلر ضمله داخی لغتدر فه سفه
نعمتی تعریف ولعنت معناسنه نقل ایتمش قره حصاری
صنعت معناسنه که کویا کیم وککلک اوتنه دیرلر دیمش قونی
سقونیه محموده دیدکلری موصوف مسهل دارو
کاج سکاج آغز باصمق کابوس معناسنه غیری
آدلری نزخنج لغتنده مذکوردر کاف سکاف
نغمیلرکه زخمه لریله که انوکله عود و چنک و سایر
سازلری چلورلر شعر بهنگام طرب عواد بزنش
کند از هر دو زخم شکل سکافه کاد سکاد ایت
بخسی بحر برای ریش خصمش میکند دامت
دعاگوم همی خوف از سکاد و آدم بخسنه داخی
دیمشلر بخ سکیم کوبک ایکی وزغ کدتوان
سکدبوانه قودوز ایت کز سکزه ایچقورق علتی
کتن سکنه ایچ کودی که دکلر آنلر ندب
آم سلم منتر آسلم سند بیت هرد را کفنا چه
کردی کارا کفت الله سند کردم مادرا لیخ
سلیخه بیر نوع داروددر آواز آجی مان
سمانه بلدرجن دیدکلری قوشجغز سایر آدلری
ورتیج لغتنده مذکوردر افصح ضم سیناله در واسمی
معناسنه تج سمج و بالطم نخیل و بردوزم که یبرین
ایپننده ایدرلر ونتن که قلعه لره ایلدرلر واوجیلر
کلتسی غیری آدلری سمج لغتنده مسطوردر منی
سمنه فتح میمله ادستنه آنشی سایر آدلری اکرا
لغتنده یازلمشدر سغند سمغنده صبیغی اولان
عورت سمغنده داخی لغتدر آم سمه ززله که بویونك
دوزغی اوکوزده بوینه انوکله باغلرلر و یونغی ودوزغه
تخته سی و جلاهلرکه ایلکه چریشی دور تحکا آلتری واوله

شدکه ایچکده صو غلاقدن صکره باغی قالور عجبا اکا
سیچرلر اجوف ومهموز اللام در سنبوسه سنبوسه
معروف بورککه تعریبا بدوب سنبوسق دیرلر
سنبه سکون نونله بر دفعه دیمک اولور واکثر
فتاوالرده بیرکسنه کندو ملکنده تصرف ایتمک استسه
بر وجهیله که قوکشیسنه ضرر کلور بونوک کبی مسئله لرده
بیان ایلدکی فارسیجه بو مسئله یی کتور مثالرنده
سنبه ذکر ایتمشلردر سقف معناسنه واول مسئله
بودرکه ایکی کشینک ایکی اوی اولسه بر برینه مجاور
بری سقفلو وبرینک دیوارنده پنجرهسی واشغلغی
اولسه لکن طام اوزرنده قوکشی اوینه قارشو
طاقچه لری اولسه قوکشی اوینی قارشو طاقچه لری
اولسه قوکشی اوینی ایکی سقفلو ایتمک استسه
طاقچه صاحبی بنوم اشقلغومه ضرر کلور دیو منع
ایتمک استسه شرعا نیجه در سلفی کباردن
بو مسئله نوک عیننده روایت یوقدر اما
اصلده امام محمد رحمه الله بر مسئله ذکر ایتمشدر
اکا قیاس ایتدیلر اولور اول مسئله بودرکه
قسمت ایدوب بیرشریکه یاپمش اوده دوشسه
وبیرشریکه یاپیسوز ساحه ده دوشسه وصاحب
ساحه استدی یاپوب بو جلدوب اولدن یاپمش
اوک اشقلغنی ویپلنه ضرر کلسه کندو
ملکنده تصرف ایدر منع ایتسه اولماز دیمشلردر صاحب
سنه هواسی کندو ملکیدر اول یاپمش او
استدی بویزکه ملکندن سبب لنور نته کیم بر
کشینک اغاجی کولکه سیله قوکشیسی سبب لنوردی
ملک استدی اغاجی کسسه قوکشی کولکه سیله
سبب لنوردم دیو منع ایتسه اولماز بو دخی
بونه زنجلا یعنی امام نصر بن یحیی وامام ابو
القاسم

القاسم صفار اولدن یاپلمش اوک اشقلغنی قدیم
دنه اشقلغنه ضرر کلدوکی اجلدن منع ایتسه
اولور دیمشلر بو مسئله ده ایکی روایت وار
مسئله سقفیه که عیننده روایت یوقدر جمیع
فتاوادن فارسیجه ذکر ایتمشلردر وبیوتشلر
دوکه دوخانه ابست ددکی را هر یکی یکه سنبه
یکخانه را روزنه نیست طاقچهاست بروی
بام خانه دیکر خداوندخانه دیکر خانه خویش
را دو سنبه میکند خداوندخانه با طاقچها باز
مید اردش میکوید طاقچهای من بسته میشود
جواب مسئله نک اگرچه عیننده روایت
یوقدر اما اصلده ذکر اولنان مسئله اوزرینه
قیاس ایدوب ایته هدی جواب ویر
مشلردر بونقدر بیلمک بو اراده مبحث
دکلدر اکثر فتاواده بو مسئله نک عباراتی
مختلف کلدوب بسط وتحریر ایلدوک که بوکا
نظر ایدنلر هر قانغی فتاواده بو مسئله یه
اوغرارلرسه کندولره منکشف اولا سنج سنج
سنه طرناجق آلت فردوسی فرور او چابزا
همی سنجد او در اندیشه سنجه کنجد او
نلار سنلدره حرامزاده بیج معناسنه وسیله
القاصد صاحبی مکسوره با بنده ایراد ایلمش
نلارک سنلدونه بیرقاتی معناسنه سنج سنگجی
طلوکه کوکدن یغار تکرک معناسنه سایر آدلری
تکرک نعظند مذکوردر سنگ خاد سنگ خاره
قواطنی که غایتده سخت ومحکم اولور سنگ خود
سنگ خوره بغرتلق دیدکلری قوش وقتاله قوشنه
داخی دیرلر سنگ آده سنگواده بوته کاه سنگ بست
سنگ بسته اولا اودنم وسایر میوه دکه خام ایکن

طوبلی دوقنوب وياخود عزیزی افندینک قالی ننی اوله
بکریز سنکدیزه دوکلمش اواق طاش عربیده حصا
معناسنه قوشی دلیندن بویوجک بیرنوع تتماجدر تکستوی
سنکسبویه اوزمرد اندسندن بویوجک اینجه داجکلردر
ادوبه دنلرا دمرهٔ کوبه وبقنه وجعده سوکه ایلر
اصلاوب طلا ایدرلر عین السرطان داخی دیرلر وکوره د
کوزی دیدکلری دارو نکسنکه بیرنوع اوزوم توتلو
کربیدر سابراسا میسی خادیشنه لفظندن مسطوردر
وطولوکه کوکدن نایژ ن‌سنه لعنت معناسنه وعیبه بیل
سالمعناسنه سمج شهرواسبوع وشنه ما نندروز
میکندبردشمن جاهت شنه ویرنوع قالی دمرحرمتولی
کندوبیه جیکی سین وتا منصلنده داخی ذکرلری تمشدر نیز
سنیزه آلطاغی وموتا فلرکه بیرآلتیدر وهی قصبة یلتف
علیها الغزل بالاصابع للنسج یا بکند سیلاب کند سیل توتلی
کدبجوک دیرلر سیلابکند معناسنه

السین المکسورة

پاس سپاسه لطف پاسپاه لشکوجری معناسنه پرک
سپرک نعنی اشوکه تماثلی واجمش معناسنه نقل ایتمش
واشهور اغاج ترسپره سکون باء عجمیله قرانوعیه سپرد
فتح باء عجمیله طفورجی اوبوتی بندآن کند سپنداه
کنده سزایه دیدکلری آغزمحزولی اوت عامه تحریف ایدوب
سکدف دیرلر تپ سپه جری سپاه لفظندن مخففدر
سپهبد سپهبده سپهبد معناسنه فاضل محقق بوبلو
تحقیق ایلمشلرکه سپه اصلده اسپه درکیدر اسب اتلیم
های اختصاصدن معناسی آتلودر قال حمزة بن حسن
الاصفهانی اسم مشتق من الجندیة وذلک ان لفظ اصفهان
ان رد الی اسمه بالفارسیة کان اسپاهان وهی جمع اسپاه واسپاه
اسم للجند وقال یاقوت الحموی ان الاسب بلغة الفرس
هو الفرس وهان کانه دلیل الجمع فمعناه الفرسان والاصبهی

الفارسی معنای اصب نعیننده اصابت اتدی اماطالبی
دبیل جمع صاندري اندد غلط اتدی ادات جمع الغایلم نوتلدر
ها ادات نسبت اختصاصیته در نتم کم سابقا بیان اولندی
تفصیل مذکوردن بوحاصل اولدی کم اسپاهک اصلا اسپه او
الفکه زیاده سی تاکید نسبت ایچون اولا اول معجتا ایچون
الف ونون زیاده ایدیلر نتم کم بیانی کجمشدر یالکز الفک زیاده
سنه قابجاق نه تکلف معناه تاکیده زیاده دروف لسان فار
سید دشایعدر نتم کم مواضع متعدده بیانی کجمشدر پهر
سپهبرده سپهدار معناسنه پیدخمی سپیدمهره ایت
بوتجوغی دیدکلری ودرونیلی بوروسی پیذ سپیده
اسفیداج وبیربیاضدرکه بیربیرده مقابلی ایلم معاذنی آکلور
مثلا کوزک آغنه سپیده وقراسنه سیاهه دیرلر وبیرد نک
صاروسنه زرده آغینه سپیده دیرلر وقس علی هذا وصبح
صادقکه اسم خاصیدر نظم تخدرات چمن جلوه میکنداروز
عروسیست نبات بنات را بیداد وکونه بدرچه کردون شکوفه
درکلزار سپیده برزدو کلکونه کرد بررخسار تاب
ستاره کرد تاریخ ستارجه حزود سیلدزوقنغ تاذر
ستاره یلدز نجم معناسنه وطابع واخروسلاطین قزلرینکه
جهازلرندن اولکه انواع زینت ایله جواهر وشوابه لر ایله
ستاره مثالی مزتبی ایدوب کرددکه کیجه سی اوک سقفنده
دوتارلر وطلعا پرده معناسنه اسوی جوبدخواد باشکو
اندررسید براپرستاره بمه بدکنبد آن ستانه دکک
کوزی بلیغ دلعارفستانه هنرست دانهای معارفش
زست وایشکاستانه لفظندن مخففدر تاوستاوه
کرستانه معناسنه تایشکا ستایشکاه قصایدده
تشبیبدن مدحه انتقال ایدهکه بیر عنصری بنام کنبیش
آزستایادا ستایشکاه شعروخطبه تا حشر تنب ستنبه
قادری بویوک وقوتلو وزورلو ومتکبر وجوره وبویک دیو
معناسنه استعمال اولنور توج ستوجه الاطوغان و

آخزنده کی ها علامت فتحه‌یه تلفظ اولنماز بلکه کسره ن یکا‌ماله
ایله تلفظ اولنور حتی اکثر بو یرلرده اشباع اولنوب تا ایله
تلفظ ایدرلر بو نقل ایتدی هپایه سه پایه ساج آیاغی
سنبوسه بورک قسمندن معروف طعام تعریب ایدوب
سنبوسق دیرلر کوفند سکوفند سور چکلواز سخد
سنجوده اکده دیدکلری آغاج غبیرا معناسنه اکثر نوده‌که
لیشنه اطلاق اولنور سنجد و سنجید داخی لغتدر واز
سواره خاشاک و قیندره دیدکلری اوت هدر سه دره
طقورجون هپرد سپه پرده طقورجون اوتی هفته
سه شاخه بیاکم آنگیلر آلتندنده وآوکندزه که اوکوز
سوردیلر هکوش سه کوشه دوردکنی یا سیاه قرا غاض
و بو وضعه اطلاق اولنور رنک سیاه و سیاه رنککی یاه
وجه سیاه جرده قره یاغز دانه سیادانه چورکاوتی
باجه سیاهجه قراجه دیمکدر اهکاس سیاهکاسه
بخیلدن کنایت اولنور ناکس دیمکله مشهوردر ترکیده اژ
غاردیرلر عنصری نان سیاه کاسکان کزنسد بکور
سرخ آنچه بود علامت باکی خاک جمعزان باجی سیاه
سیاهجی سیاه غایتده قره دیمکدر یاه سیاهه کوزقره‌سی
سپیده طقورجون اوتی غیری آدلری سرنا لغتنده
مذکوردر برکوب سیرکوبه سارمسق دوکاجک هاوا
سیزده عدددن اون اوچ بکی‌ماند سبکی‌ماند
مثلث شئ بک سیله آت و قیون و صغر و سایر حیوانات
سوریسی شمع بر نالعام شیخ ابو اسحق هم فسیله هزار و هم
سیله و سیله اورمق ضرب الکف معناسنه یم سیا سیم سیاه
یلم قره دیدکلری برج داخی دیرلر یکی سینه کوکس و صدر
معناسنه آیزکه اولی آلتی معروفه سنک آدینه آتوک کوکسی
باغلدوغندن اوتری سینه بند دیرلر یکی سیه قره سیاه
لغتندن مخففدر سیه چرده قره یاغز آن سیه چرده
که شبرنگ عام باد وست
باکت

سجدم

واالاجد کنکن دیدکلری قونیجی عز که سرچه دن بوجک بیر
قوشدر نوی ستویه بیر نوع درهم والتوندر که مغشوشدر
واوج قات معناسنه قته ستمه مذکور درهمه و دیناره
دیرلر بتوج ستبوجه ستوهد معناسنهدر شیلرده
تبز ستیزه زای عربیله اوناکو تجیج معناسنه سائر دیرلری
ستیز لغتنده مذکوردر ستبژه زای عجمی ایله ما سوده که
جلاهلی آلتلرندندر تعریب ایدوب ستیزج دیرلر دی
ستبه ستبزه معناسنه دزسذرده فتح دال ایله لغتدر
جول اوتی اصلنده سه دره ایدی سایر اسامیسی سرنا
لغتنده ذکر اولنمشدر هر طرفدن اوچ خط جزلر ترکیب
اولنوب ارا بیردن ها علامتی حذف ایدوب متصل
یازیلوب لفظ واحد قلیندی کادا اولورکه کثرت
استعمالدن دال ساکن تلفظ اولنور زدسرده صوکه
ترفندو یعنی کج ایرشمش یمش دسکل سرسله طقوزلجوب
اوتی دکسرکه سروف ترکیده داخی مستعملدر بیده
خل دیرلر بیت سرکه از دست بخ خوش و تره بتراز
نان ده خدا و تره تسرد یوقش و کجرسنه داخی
معناسنه وابواجه بلک و بوک فالین سفالینه
طبراقدن اولان قاب فجاق غیری آدی سفالو لغتنده
مسطوردر نل سفله فانوک سکونیله سفلی لغتندن
مخففدر کند و نوعندن کوهری الچاق اولانه دیرلر دنی
معناسنه کد سکه تشدید کافله فالوری واقچه‌یی یازیلو
و نشانلو ایلمک و صورت سکه تخفیف کافله شرکه خل
معناسنه کحخانه سکخانه کاف عجمیله میخانه دیمکدر
سکی شراب معناسنه‌در کاوانه سکاوانه چتک قوز
کبینه سکبینه عصاره قسمندندر تعریب ایدوب
سکبینج دیرلر تندسندرد بیچ وار زاده معناسنه
تدسنده بوغوق و قوری بوداق نیزه سنیزه ده
دفعه سه عدد اوچه دیرلر ثلاث معناسنه مولانا حلیمی
آونده

سیه کاسه سیاهکاسه لفظندن تخفیفدر لئیم معناسنه حافظ
بروازخانه گردون بدر نان مطلب • کین سیه کاسه در آخر بکشد
مهمان را • سیه کود بجده بیوه افلس انده بیر آب روان
وارد که مرهم حاجتی اولان اسندوکی قدر بیر احضا دایله
وضودن اولجابنه اجرا ایلیه منجمد اولوب مرمر اولور موافقتله
بویله مسطوردر

السین المضمومه

سنخ سبثه تخیل بتی ویوشق تر ستره استره معناسنه
پتك ستوده اوکلمغی سرآمد معناسنه ترجمه جمال الدین
ابو اسحق شامی • که چون او نیست در عالم ستوده • تود
ستوره قره حصاری اُشتُره معناسنه نقل ایتمش تو
ستود استوه لفظندن مخففدر هیبت وصاروصه آری
وجابک ودلتنك وعاجز وسرکردان اسدی سپاهی باور
ما نندکوه • کزان کوه وهامون همی شد ستوه • ت سته
فتح تا وهاء علا مثله لعبت بود کویند که دبجو دست ستم
ضم تا وهاء اصلینه ستوده لفظندن تخفیف اولنمشدر خت
سخته قره حصاری ایو چتید معناسنه وعیار ایتمك معناسنه
نقل ایتمش نظم چونکه نسخته سخن سر سری • نیست بر کوه
هر بابت کوهری • چون بسختن در نمی آید زرش • همچنان نا
سخته می شد از برش • خویش را موزون وچست وسخته کن
ز آب دیده نان خود را بخته کن • قز سخن اولاق و
اجرتسز اشلنان ایش دایکال معناسنه کوکی اوتامغدن کوکه
بکار خوفندن درسدره قباجه که عربده تغلیظ وتعریب
ایدوب صلوه دیرلر ویاخود اصلده عربیدر فرس دلنه
نقل اولندقدن صکره عادتلرینه مناسب ترقیق ایدیلر
دختیر سوختیره طوبی آت دخزده سوخزده
قوله آت دجح سرجح قزاجق قملت که بتور ایوا عندلله
وخصه عدتی دبنج سرجنج مثله دخژ سرخژه
نادعجیبه مثله دخ سرخ قزل اولمغه که کله یوقادر باشیدرکه
بونما زلغودر سرب سوخته لاستق طاشی دخیز سرخیزه

كراس

كراس كلنا ر معناسنه دغین سرغینه بر نوع سرنادر جلر بر
بو ینوزدن اولور سرغین معناسنه اسدی از وجار صدای
بیرده سرای • زدندی زذرکوس وسرغینه نای • رب
سرغه اوکسوك شعال معناسنه دكر سرمه کوزه چکلن سرمه
ترکیده داخی مستعملدر بیت سیادا بی رخش روشن چراغ
دیدهٔ مردم • غبار رهکذار دشت سرمهٔ اهل نظر بادا •
ذ سرده قوشلردن بیر نوع علل عجیبه نعاشه دیرلر غد
سغده براقلو نعنی عاج وهیبا وبیلی نوکلش مخنی بیر
بطنی چشم بکشا وسغده باش شما • که بر کار نا کهان آید
فت سفته صیغهٔ مفعولدر دلنمش دیکلو لور وبیر
بیردن بیر بیدن بضاعت یا تکلف طریقیله کوندره ررلر
بیشکش کبی سفخ شهنشاهی که بهر خدمت او • همیشه
پشت کردون خفته باشد • زمرحوم دایما سوی سموات
دعا یمه دولت او سفته باشد • نج سنجه خام قاون
وقاربوز سنج تخلیم وسنجه معناسنه داخی روایت اولنمشدر
قر سغزد بیر طعامدر که ساغر احیب بیشتو ره رهر وایچنه
طعام قوده تلری ظرف ترکیبه داخی مستعملدر کنیتلری
ابو رجا وبساط الرحمة زقل سفله کندو جنسندن بد
کوهر اولان کسنه که بخیل ودون همت اولور کس سیله
داخی لغتدر وقرق سوقه نعمتی مجتمن ودارى
بوزه سی معناسنه نقل اولنمش کرسکره مشهور کرك
چنافدن عبارتدر تو بیب ایدوب سکرجه دیرلر واوزانه
داخی مستعملدر سکرچه صغیر اوج وقیه در وسکرجهٔ
کبیره طقوز اوقیه در وسکرجهٔ مطلقه التی استار
وبیر استار که ربعیدر هراستار التی بوجق در همه
انك تصحیفی وتخفیفی جایزدر لغ سلغ اوکسوك
سرفه معناسنه تو سلوه پابوج دآن صمانه بلدرجین
مباد سمباره عامه تحریفا ایدوب سمیره دیدکلری
محکم وشدید طاشدرکه بچاق وقلیجك باسینی نوکلد اجی •

باکه ایلدلر تعریب ایدوب سنبادج دیرلر نباد سنباده
مثلد اسدی بدان گه بسی کان سنباد بود ° هم الماس
و یاقوت و بیجاد بود ° نبار سنباره مثله قبری آدلری
سمار لغتلنده سطوردر نبل سنبل ادبه و بغدای
باشی کبی اولانلره دیرلر و خوشه و علم موسیقیده
بر هوا آدیدر واول ایکی بر وجدن بر رجک آدیدر
طبیعتی خاکیدر عطارده منسوبدر ایکینجی فلکده در
رنکلده ممتزجدر هر برجده اون بش کون طوروب
جمیع افلاکی آلتی آیده دور ایدر نو سنده ازاجق
سند وخت سوخته یانمش دیمکدر اسم مفعول
صیغه سیدر و قاووکه اوزرینه چاقمق چاقوب آتش یاقورلر
قود سوده اشتی قوز سوزه زاء عجمیله سوخته
معناسنه سوده اوجقور بیری و ضغره کم چاپوق
داخی دیرلر نعتی و بوکلک که کوکلکده اولور و فضله
معناسنه ده کلور دینی قود مصادری و ازلیه و کیاسی
بوکی نه دیرلردینی ونج سونجه آلتوندن و کشله
دوکلش چوق سکه معناسنه وم سومه ایکه اوواغی
برکه معناسنه و شال حرب ونج سونج خشتک
کباره در وسود بوخ رنک و رکلمک معناسنه
وانکلدن دوکلش برده وذ سوهه برده معناسنه
سوهان اکه و دریبی عجمه سفن دیرلر

نوع اوله الشین المفتوحة

اخور شاخورد کریده فرنی اذکون شادکونه مطربه عود نلر
و بورغان و چادر شب و نهالیچه و فرح اولماق آدماه
شادمانه سونیان و فرحناک اولان سایر آدلری شادکام
لغتلنده مذکوردر ادن شادنه ادویه دن بر معروف طاشدر
قزلجه اولور مرحم صورتنده . شادنج عدسیه دیرلر قلبی یعنی
دوردنجه اقلی اولور بعضلر خاهن طاشکه دیشینی یاقی
لر شادنج دوزرلر دیرلر بعضلر معناطیس طاشنی نوقره شادنه اولر

دیدیلر

دیدیلر شادورد آفتاب و ماه آی و کون آغیلی آر شاده
ولایت هنددن کلور بیراق دستاردر اسدی بدستار شاده
بپوشید ترک ° نهان زیر در کو زبارنده حرکه ° وهم انجلابی
بیر قفتانلر و آق چادر معناسنه داخی کلور و بعضلر شاه غم
چکان درر دیدیلر آزد شازده اون التی شانزده لغتنده
مخففدر اتش شاشه سدک بول معناسنه اکرد ان شاکرد ان
شاکردلکی دیمکدر مثلا استادانه و قلانه وره انه دیرلر و
شاکردلره ویردکلری اقچه ایکه شامکچه قلندری جامه
و پیرهن و نیم تنه سایر تعبیر واسابسی شاماک لغتنده
مذکوردر آماک شاماک زفت که قره سافز دیرلر امال شامال
قره باغز دیمکدر آمان شامانه مثله سیه چرده معناسنه آهر
شاه کیجه لک طعام و طغان شامه سی که اوزرینه طورلر
دیتاق و مکان و قره سنه و قراکلو عنکبیه نکه دیرلر غال
معناسنه اوزد شازده شانزده عددندن اون التی
آن شانه طراق دیمکدر فارسیدر و ترکیده ساج و صقال طراغنه
دیرلر و بوکه و قیل طراغنه داخی اطلاق اولنور و باکه اکجیالر
آلتیدر و قشاغو و باغزدن کوزکی که طاووسه داخی دیرلر و مطلقا
باغز معناسنه ده کلور آ شاه معنای لغوسی اولو دیمکدر
بعد الوف سلطان دیمکدر ع یکی تخت رابر نتاید دو شاه
و شطرنج شاهی و کوبکو داماد معناسنه اسدی هم ازده عروس
بوو شاه نو برایوان بنشستند برکاه نو و نغزدی و دبل
معناسنده استعمال اولنور و الفن حذف ایدوب شه داخی
دیرلر وسطکلده اولان الفنک اثباتی و اسقاطی جایزدر راه و
ماه وکاه دیرلر الفلرد حذف ایدوب زه ومه وکه داخی دیرلر
فردوسی همی گفت شه برمه و چهر من ° بدین دوستی کردد و مهر من
تن کوه و ادم کنون چون که است ° یکی اتشم من که دودم شه است
و بیدونوین معناسنه اخیر نونک ضمه سیله در اکرچه بیت مذکور مفتوح
اولماسنه دلالت ایلر زیرا که وزنه ایراد اولنشدر اه تر شاه ترد
مشهور بر اوتک آدیدر تعریب ایدوب شاه ترج دیرلر اه داه شاه دانه

شاهدانه اینجونک ایریسی واعلاسی کنشی حمل برجنه تحویل
ایدوب نیسان داخل اولدقده صدف بحر محیط دن چیقوب
بحر عمانه کلوب اغزینی آجار طورر تا که قطرات مطری جذب
ایلدن قوقه کوزن طوروب کنشی برج جوزایه تحویل ایدرکن چیقوب
کنشی ایله قرق کون دورر ایدوب طوقلرد جوفنده باذن الله
کمال بولوب اینجو اولور بیت وکثر یتیم دیدکلری اول
اینجو درکه بیر صدفده هان بیر دانه واقع اولور اولجهتدن
یتیم دیرلر ایری اولوب غایتده اعلا اولور بعضیلر غایتده
شفاف اولدوغندن شب چراغ اولور دیرلر بعضی شبچراغ
دیدکلری جوهر یاقوتک الماس جنسندن اولور غیری جنسدن
اولماز دیدیلر بعضی لعلدن واینجودن دخی اولور
دیدیلر یاقوت ایله الماسدن غیری جنسدن اولمان
دیانلر بونی دلیل کتوردیلر که ظاهردر شبچراغ دیدکلری
کوهر اصلا بیر نسنه دن تغیر بولماق کرکدر لعل واینجو
آتشده هلاک اولور لؤلؤ خود سائر جزوی نسنه دن
دخی تغیر بولور اما الماس ویاقوت اصلا بر نسنه دن
بوزلمازلر آتش کیرودکجه خود التون کبی دخی لطیف و
تابدار اولور وکلدر یحیی وساقی وکونک [illegible] وصیت الملوک
دیرلر بیرد اروودر وهر نسنه نک ایریسی واولوسنده استعمال
اولنور فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه شاه اولو معناسنه
درنته کیم ذکر اولندی مثلا بویوک دانه یه شاهدانه وبویوک
یوله شاهراه وبویوک کرکدنه شاهرخ دیرلر ومن علی
هذا بیت سود درون صدف شاهدانه قطره دردن چو
در صدف شاهدانه زشت وزار تو بیله بروب
شاهدانج وشاهدانی دیرلر لؤلؤنک خاصیتی مفرحدر
وقلبه قوت ویروب حرارت غریزیه یی آرتورر معاجینه
قویارلر وکوز نورنی زیاده ایدر کحل ایله کوزه چکرلر وبانک
عتقنه نافعدر سحق ایدوب سرکه ایله بهق اوزرینه طلی ایلسه
لر بتدن الله زایل ایدر وسائر منافعی چوقدر اهوا شاهراه

اولو

اولوبول اهوا شاهزاده پادشاه اوغلی اه مهر شاه مهره
طاشی وپادزهر کبی بیر قیمتلو غایتده نافع نسنه در مفرحت
ذنوکه جمیع اصنافنی دفع ایدر اژدها ذوبه سنده حاصل اولور
دیرلر اهانشا شاهانشاه پادشاهلر پادشاهی سلطانلر
سلطانی دیمک اولور فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه شاهنشاهک
اصلی شاه شاهاندر معناء عام ترکیبیدن معنای خاص معنای
خاص علمی یه نقل اولنجاق مضاف تاخیر اولنوب مضاف الیه تقدیم
اولنمشدر مرزبانشاه شیروانشاه ایرانشاه کبی تفصیلکری
کفتار لغتنده اولنمشدر شاهنشاد وشهنشاد دخی
دیرلر الفلری حذف ایدرلر واولا بو لقبله ملقب اولان سلاطین
عجمک دردنجی طبقه سیکه ساسانیلردر اکاسره دخی دیرلر انلردنه
بهرام بن بهرام بن بهرام ابن هرمز بن شاپور بن اردشیر بن
بابکدر که التنجی پادشاهلر اندر اول بو لقب بیر پادشاه
دینمشلر غایتده عادل وکامل شانی ارجمند واخلاقی [illegible]
الجواری مرغوب وافعالی خلقه مطلوب اولدوغی جهتدن [illegible]
لقب ایله یاد ایدوب آدیله اکلمزدی شاهنشاه مثلا شا
هنشه مثله شاهانشاه لغتندن تخفیف اولنمشدر آه
شاهه کونک ایست شایسته یار ویراشق معناسنه
ایکین شاکینه اوجز دیکلر دایکان معناسنه ما بنکا
شانکاده کیجه وقتی شبانکه مثله باذ شبانه کیجه لک
طعام وکیجه کی معناسنه شباشب باره براسه دیدکلری قوش
که کیجه ایله اوجار عجبه خفاشی وطواط دیرلر ساتور آدلو
جرهواز لغتنده مذکوردر بیتر شب پره مثله بسد
شبسد سابه کیجه یه اول کیجده کتار [illegible] بیر
بیرا غورلی صوونک غایتله شدتلی زمانی در [illegible] خفاشی
معناسنه تبی شب بوشی که بتت سرکه سیدر وتحلیل [illegible]
بکا شبکاه کیجه وقتی وآغیل بنکا شبنکاه مثله
بنجه شبنجه شبنم لغتنک تصغیری بر لسان فارسیده چه
لفظی حروف تصغیردر بت شبه قاتی بیر لرده بنا رقاتی بودانلو

بيردكلو ايماجه بويي اوج ذراع مقدارى اولور صاريلغه مايل
بشيل رسنى بيراي زحمنده يپراغي اولور وكندر تخمى كبى تخمى
وقولجه بجكي اولور صاغنجى بتمشك دوكى بنى چيقار
وصارى رنكده در باقرايله توتيايى مرازيسندن دوزلر صارى كى
اولور التون لوننده بوجهتدن شبه ديرلر معدنيسى داخى
اولور بين آخرنده كى ها هاء علامت كلدر هاء اصليه در
اما كثرت استعمال سببندن هاء علامت كبى استعمال اولنور
تلفظه مصطفه مرتبه وزننده **بيت** كسى را بمعنى بجد
مرتبه چوزر معتبر مى نباشد شبه وكبى كلكه بيك اولور
بكشنه دوشنبه ديرلر بيركبى لك ايكيجى لك معناسنه **علاء**
مجودى كحقيقت عظيم سلطنت است • زمين شنوي آزاد خونى
بنده ساز • براى يكشنبه ذوقى كه خاك برسراو • ايبرز
نتوان شد باليهاى دراز • وبير نوع قوده بوكلمه وتوج
معناسنده كلور **بتى شبيه** كيچكى ديمك اولور و
كيچه كر معناسنه **حن شحنه** صوباشى ونايب ومحتسب
خار شخاره كازلر وبوياجيلر قلبه سى كه انكله بيز
بورلر شخار معناسنه سابراساتيسى وتفصيل شخار لغتنده
مذكوردر **خان شخانه** مثله **خانه شخانه** وباكك
نعمتى ابشقلى آدليله ديمش **دشده** منقاد مرغ وسيله
صاحبى را مخلنده ابراد ايلمى اصح دالايله در **راتبد**
شرابيده ساقى **رز شرزه** يرتيجى جانورلركه صفتلر
نزنلى شكارلرلى كودب اوزرلرينه صچرامى ايستدكلرى كورب
محلده عايت حرص وشرده ترلدن خشم وغضب مستولى اولوب
ديشلوين بيربيرينه اوروب چرتدقلرى صوتنر ديرلر و
مطلقا صور وتغان معناسنه خصوصيله ارسلانك صفت
مدوحه سند للنسه ومشهوردركه ارسلان بيرشكارى كه قبضه
تصرفنه ويچه برشكنجه سنه كتوردكى حتى جلوب اوزرينه آتلا
حتى زمانده صيريدوب ديشلرك كوسترمش اندالله پكشا
ويكابرلركه بعض مشكلرينى اكا تشبيه ايدرلر **شدوشده**

شنيدر

شنيدر معناسنه كه نرد طاسنه ديرلر ومذكور نقيد دبر
اويونددركه اصلا خلاص محال محالا ولوب شطرنجده مات كبيدر
شغار شغاره بورسق ديدكلرى جانورجك شغار معناسنه
شغ شغه اويوشمش قان والاياق قاتيلوب بونبوركبى
اولماق مثلا آل بيلر ويالته طرتقدن واياق اياقدن **غيرب**
هيچ دم بجهان اندرازين روزى • دوپاى برشغه وماننده باد ل
برپاى • **شاك شغانه** صوقجى زغندن بويوكه ايكى اوج
رنكلو بيرقوشدر ديار عراق عرب كه بغداددر چوق اولور
ديش وبوبيت ايراد ايلمش **بيت** بود عنقاى خوب پيش قدرت
چنان كانحق برشاهين شغانه **اسدى** لب چشمها پرخشناد
وماغ • زده صف شغانه هر دشت وراغ • وطورغاى
قوشى وردو تيكچ قوشى **فوت شوذه** لسان ويده قليچ اغزى
وباشميلر بچتوسى وبوبوكه بيچاق وكوز قپاغنده كزبيك
بتان بيوه ديرلر فارسيده فتحله وضمله بويوك بيچاق ومجلد
لوك سختيان تراش اتدكلرى آلته ديرلر تركيده دخى بعد
فرشغسه اينجه نسنه لركه كتنك اول طلوعنه ديرلر وصلاح
بوتقاغى وبيچق چريه جق چيبوغى **فرن شغشه** مثله فر
جلاه تعلدسى **بيت** هاى شغشه زيران بافته • بكوهى
برشغسد برنافته • وباشميحى بچتوسى بومعنايه ضم شينله
داخى ديلى **كرتور شكوتوره** شكوتوركه **كربتر**
شكوبوده لغنى مثله ديش **كوشكرد** سكون كافله شكو
معناسنده كه عورتك زجنه ديرلر واقه اوكره دوب موتنه
ايندلرى قوشى رحيوان لطفاله وبارش وتين وكلنجك
وسايرى بونلركى حيوان وطيور **كرشكل** هرپارچه كبيم
كسرلو مثلا فاوون دليمنه شكله خربزه ديرلر ونيته اوين
دوسنه شكله كرباس ديرلر اكثر ارباب لغت حركات
ثلاثه ايله نقل ايتديلر اصح فتحله در **كى شكنه** اى دميرى
كد دكزآ ايتدرندلر وجبوى ديوكم معناسنه اصح كسرايله در
كل شكه اياق طونشى وجاى تركينى **كى شكه** تشديد لامله عورتك •

وجی سایر آدلری شکُر لغتنده مذکوردر شله مخفف
لابله خامجی و بوستانجیلر زبل قوزوداجق بیرلری اصنح
ضممه در شوله دن مخففدر تام شمامه بینجنج عربیله
فارسیده ده شا یعنی دستنبو معناسنه بیت صبح از نسیم
زلف تو بکام دمیده است ه عالم همه شمامه عنبر گرفته است
تان شمامه کوچک رایحه‌لو نسنه ومطلقا رایحه معناسنه
داخی کلور مخند شمخنده مردار چیل نسنه وبدخوی و
بودسز شکل واولوق عورت شمغند معناسنه منو شمنده
باغلانیجی دیمکدر قر شمه سد آغزی واچمکده بایچه
تلان شد تید شیده خوقدن یاخود عشقدن بیخود
اولمش کسنه ومطلقا بیهوش معناسنه عنبر سبتهای تیرد
را بسر آورد ز چو شمع ه زان هیچی شمع زرد و نزار و شمیده ه
نبلید شنبلیده صاری لاله واکثرده وسورنجان چیچکی
که بیر نیجه درلو اولور سایر آدلری و تفصیلی شنبلید لغتنده
مسطوردر بلیل شنبلید مثلد وبونی دیدکلری اوت
که دافع ریح در حلبه معناسنه نب شنبه مشهور هفته
کونلرندن بیرکوندر نکون شنکونه هند ولایتنده بر
جزیره آدیدر مارنین و مارنینه آدلو بیرار وبر عورت
یاپکوز ایکیسی بیر حصار یاپوب واچنده نیجه چارطاق
وکوشکلر بنا ایتدیلر که اول بنالرک بیر طاشنی بیر توپ یوک
کمیه قوسالر غرق ایدر اسدی طوسی کرشاسب نامه سنده
بویله نقل ایدر اسدی چنان بود هر سنک دیوار او
که کشتی شدد غرقه دربار او ه بهر دو تن این کار تنها کرده
اند ه چنین سنک از کوه آورده اند ه بهندوستانام
این هردو تن ه بُد از مارنین مرد و مارنینه زن ه نبد یاری
کشان درین کار کس ه زن وشوی بودند همه یار بس ه
نکین شنکینه تو قاج که کازلر انوکله بیز دکرلر و مندا که
قابوا نوکله کلبدلنور نوشن شنوشه آغسرمق عطسه
معناسنه نه شنه مخفف شنه‌لر یاکم الکنجیلر انوکله صمانی

صاووُزلر لغت کوهستانیدر عینیزی آدلری سه انکشت
لغتنده مذکوردر نیتز شنبیزه قرا طرانجی وغا شوغاه
آغیل که ایچنده دُوَه وقیون یاتور وغ شوغ مثله وکا
شوکاه مثله اصلده شکاهدر لسان فارسیده باایله واو آراسنیم ه
وکاف عجمیله عینی مجهولاسنده تمام تابادلر توانجی واردر سایر
اسامیسی شوغا لغتنده مسطوردر قو شوه بیر نوع لمانکه
که جوهولتور دفتله باقیجالی اصلی معلوم اولور هنشا شهنشا
شاهنشاه لغتندن مخففدر هواب شهوابه شربت شهنا
معناسنه شه شاه لغتندن مخفف اولنمشدر سلطان وکویکو
داماد معناسنه غنبله داخی حربله عبر شهمه قوی عورت
محمود معناسنه هدان شهدانه شاهدانه لغتندن مخففدر
نوغنی شهدانچ در هر یورما شهریرماه یازکه آخر آیی
هبل شهبله شبیه ه هنش شهنشه شهنشاه لغتندن
تخفیف اولنمشدر بهر شیطرنج سرکه دیدکلری اوت که
توریبلی ایدوب شیطرنج دیرلر

الشین المکسورة

تابرد شتابرده ایوجک کسنه عجول معناسنه تام شتامه
چرکین بوزلو دین شرینه دالنک تشدیدی و تخفیفی ایله اولفلاه
جفلی باشنده اولان باشی بوت سغنقه معناسنه قانونلدن ب
صاحبی مطلقا باشده اولان باشی برت معناسنه نقل ایلامجه
شر شیله شیشله لغتندن مخففدر اوله لوکلرکه
کازلرتو قاجی ویاصچان کندوکندن دوکل اورشله
فت شفته پنبوق جرجق چیبوق وشیفته لغتندن
مخففدر متغیر وقشورش اولمش که عشقدن ودیوانه واکثر
استانک صفتی اولور کاس شکاسه کرنچی تنغذ معناسنه
کافت شکافته یارلمش وهتم معناسنه داخی کلور دقولنج
زحمتی و بیمر مرضی که اطبا الکا قالج دیرلر کاف شکافه سازنده
زخمه سی که انوکله ساز چالارلر کال شکاله کوزلی سایر آدلری
خاربشت لغتنده مسطوردر کر شکره اوده اوکنده کلری

جانور بادبی وایت وقوشی اولسون جمیعنه اطلاق اولنور
کانج شکانجه قرد حصاری سنده معناسنه نقل ایتمشکه دایج
دیمکله کشت شکسته ضمنی دیمکله عسکرده وطاشده
واغاجده و کمکده واکثرانورده استعمال اولنور کفت شکفته
یعنی آتیج بیمشنه دیرلر دیمکی کم بند شکم بنده قرنی قولی
دیکله شول کسنه دیرلرکه همان بوغازی دردینده دوشمش اوله
عبیده عبد البطن معناسنه کم شکست شکم شکسته معده
زحمتنه دیرلرکه طعام هضمنه قادر اولمادوغندن حاصل اولور
کنب شکنبه اشکنبه دیدکلری معروف نسنه کنب شکنبه مثله
کنج شکنجه عقوبت وعذاب وقالیب وچنبره وبیلغاجلر
که بنزه لوکله طوغولدلر کن شکنه ای دربکه دکلرلر آنلار
تذبیله وچوب وتوکلم معناسنه فتحلم داخی دربلیه اصح کسی
شیندر یعنی واشکنجه معناسنه داخی کلور دمثی کشتگر
یعنی آلات حرب معناسنه نقل ایتمش کت شکند بندگرند
لف شلفند یعنی که الکنجیرا ابستنبرمعنیوی آدلری سه انکشت
لغظنده ذکر اولنمشدر نا شناد بونجکی اسم مصدردر شنا
ور معناسنه اسدی چو غواص زی دردانید راد همی زد بدر
پای بی شناه ضحاکک یا تبنی وصف ایلدکه ولایت
هندوک کلان امتعه واقمشه وجواهری علا التجبیل والتفصیل
یازدی ساپراسامیسی [illegible] لغتلنده مسطوردر تا شنه
بونک تشدید وتخفیفی جایزدر آت کشنمسی دیرلر صهیل معناسنه
وآنرلا نوا اوازی شد هاء اصلیه ضیاط دیواری تواز شیراز
لباسک بیر تجلیسی بیر نماسون دیوا بنیشه اوردکلری نسنه
براکل شیراکه اولانجه دیرلرکه تبضی کتسون اچون سوزده
اصلدر شیرینه بدوب شیرابج دیرلر بوخواد شیرخواده
شوازراوغلان یرزد شیوزاده شوراورشلی وغلان بوزنه
شیوزنه یاوه سوزدن لوکله باغیجیقارلر بوشوز شیرشوزه
غایتده غضبناک وتندادسلان خفخ بیش تیغت کتراز روبه
شوده هرکجا یابد شیوشرزه یری شیوشیه شیرینه معناسنه

کم

کد باشده اولان اواجق باشی برت وبکونده دری التنده اوولان
بیرکوبجه غذاده دیرلر • کوزلبی شربت شیرینی جشند • کبت
بشیرینه کردن کشند • بر شیره اوزم صقندوسی که تازه
اولوب داخی شراب اولماش اوله بروید شیرویه اکلام
رجالدندر خسرو پرویزک اوغلیدرکه قیصر روم قیزندن
طوغمشدی یش شیلشده اوله لوکه کازلرده وقماغنده
اولورلر یاخود صحان کمشلر شیشله معناسنه واسکنن
ودیدلقی معناسنه یعنی وایوشتان دیکله دیلی قردحصاری
ودیوشتی معناسنه ده کلوردیمکی پش شیشه حرجده ذله ولا
ظرفده دیرلر بیت یه فوح بوشیشهء نازک مزاج کی بمره • او
سنک دلدن اولان انکاری دیده لوم • تشبیها فلکه شیشه
اطلاق اولنور بیت طبیبانرا مکراین نکته معلوم نیست • که درنر
شیشه داروی اجل نیست • بحسب الوضع شیشه ابکینه دنکامله
طولو اولسون بوشمه اولسون شیشه وضع لغوی حسبیله حرجه
دنه اولان ظرفه اطلاق اولنور اما اکثرده متواولماق کرکدر
که آبکینه اطلاق اولنه حقیقة آبکینه لغتنده تفصیلی دلنمشدر
یمت شیفته قشورتی اولمش عتکک وحالک واکثرانبا بکه
صنعتیله پت شیله یعنی برنج ویاوشن بیم شیمه خووعادت
معیدر پوشیوه ظریف محبوبلرکه نازی وطربیه ضوب
ودعنا دحرکات شیرینی یی شیه آت کشنمسی صهیل معناسنه
نشیه اسب شاه صفدرها • عذورا جا که جاک افتاد زهره •
بهه شیهه مثله بیت ممدنی چون کند جولان بکیرد زسیم
شیهه او شیر نرکوش

الشین المضمومة

بشی شبشه بوشنی وفتله بتی ومیوه واوویه قوردیکه دکه
دکتاییی بچ شبجه مثله خود شخود جراحت ولمش و
طرنق ایله طرلمش یعنی کندشکردن اصابه بسته • سنانی
روی ماه وخور شخورده • عیری آدلری شخود لغتنده مسطوردر
خولند شخولند صقلق وبیچی دشده شدت میغه سند

اسم مفعول در اولمش دیمکدر، زیرا شدن اشتغال معنالرنده
صیرورت معناسنه کلور نته کیم بوده کینونت معناسنه در
وکاه اولور که بیری بیرینک معناسنده استعمال اولنور نته کیم
خریده کان وصارا بر برینک معناسنه کلور و شدن رفتن
معناسنه کتمکه داخی دیرلر **سعدی** خوی بد در طبیعتی که نشست
نشود جز بمرگ خویش از دست ** **غ شغه** الوایاق
دیبی قاتیلمغ فتح شینله شغه معناسنه سابقا شینی
شخ لفظنده مذکوردر **فت شفته** توانک بیولیسنه
ایتدکلری شیء **فل شغله** مثله **کوف شکوفه** چیچک
زهره معناسنه شکافتن دن مأخوذدر اجلد ومجرد وقته
یاراق بولمغین **کوف شکوفه** چک توز **کوت شکونه**
نعتی ترس وعکسنه دیکله باشکونه بازکونه معناسنه
نقل ایلمش باشکونه لفظندن مخفف اولور **کو شکوه**
هیبت وحشمت وقیمت وزیبایی **کوه شکوهه** ذم دکنی
یه کوشه معناسنه وکوزللک ویرا شوخ معناسنه **که شکه**
ها اصلیله مثله **بیت** پادشاهی که با شکوه باشد ** هرو
اوچون بلند کو باشد **ل شلّه** تشدید لام عو دنکز جی
شله مخفف لام غزلیه شول لفظندن مخففله **لکا**
شلکاه قاموق عانه معناسنه ودهان کمش **بارکا**
شمادکاه موقف عرصات وحساب یری **نکال شنگال**
انکلیو دیدکلری اوت که کوکی قزل قان کبی اولور حلواجیلر
دهی تجیلرا استعمال ایدرلر عبری آدلری شنمار لفظنده مذکوردر
ور شوره چورق یر که آنده اکین وایو اوت بتمز وطوزلو
وکوزله دوکب دیدکلری یمش که ترنج قسمندندر وترنجدن
بیوک واکشی اولور **وزیر شوریده** حیران وفرفنش
بیت بردرآن قبله هر دیده ** سهو شده سجده شوریده
شوریده دن مراد ابلیس در **ور سوزه** چاپوق که صغره
داخی دیرلر که نشان وکرکلکده اولور **وش شوشه** النوه
وکتدن اولان شیبیکه اوزون چبوق دوکرلر وترکیده

رشته

شسته دیدکلری که دوکرلر نی آندن ده اغاج بیولوش مجلولر
شقته شغله معناسنه **اسوی** عماری دوازعود بسنه بزره
کمهشان پر از شوشتهای کهر ** **ول شوله** مزبله شله معنا
ولید شولیده آخور واشکی اوصیاطی **وهیر شوهیره**
نطق بیر وباغه هرکی **ویدیو شوی دیده** ارکورمش
عورت **هر شهره** فارسیده مشهور معناسنه استعمال
اولنور **کمال اصفهانی** جون سایه پردکی سرای فنا عتیم
جون خور زحرص شهره بازار نیستیم

نوع اول الصاد المفتوحة

لسان فارسیده حرف اولمادوغی مراد ذکر اولنجقدر تا
ارباب لغات کتبلرنده بعض لغات کتوردکلری اجلدن
ایراد اولندی **دیای صدیایه** حشرات ارضدن چوق
ایاقلو بر نوع جانوردر ترکیده وحق ایاقلو دیرلر بعضلر
اغاج قوردی دیشلر وترتیل دیدکلری قور تجغز وسیلة
القاصد صاحبی دود یسقط من شجر الخلاف دیدی **دف صدفه**
اوزانی طقوز وقیه دیرلر که سکز چیکی بکی مقدارین
دم صدمه بهم بازکو فتن وکارای دشوار رسیدن **بیت**
در عجم تا جرا کرد بروران تو ** صدمه باران وباد کنبد کل را
خراب ** **دف صفه** منازل قمردن برینک آدیدر وزیاده وکل
وفائده معناسنه **حافظ** ترسم که صرفه نبرد روز بازخاست
نان حلال شیخ زآب حرام ما ** **عو صعوه** بونت قوشی
عقاب از عدالتش با صعوه شد جفت ** زشاهین کبک فارغ
بال بنخفت ** **فو صنف** کونا کون اوتی وکوک اوتی که بیجی
درلر اولور سینه وصادیلم روی لغتدر **نوق صندوقچه**
کوچک صندوق **وعو صومعه** عبادتخانه

الصاد المكسورة

صلایه اوزرنده بسک ازاجک طاشی

الصاد المضمومة

در صدره بغلتاق وبالای سینه **بیت** صدره خار از دست

باد پایان کشته خاک • جوشن ماهی زخون ماه رویان کشته تر
ترصه کیسه

نوع اوله الطاء المفتوحة

لسان فارسیده وجه طاداغی بوقلمه آغج طاقجه اولدکه
طام اوستندن انجوجه آیدنلق آیدر • آغج داده طاقدانه
فرنجی بیشنه دیرلر • آق طاقه بنجره • اقت طاقه
بصندره • آق طاقیه تاقیه • بیت شمع کاشانه جانست
فرموز دونش • شعله شمع بود طاقیه کلکونش • طاباجه
شیله سبیلی معناسنه • شمن طیبی ازحسرت شفتالوی سرخ
لب لعلت • نیلجه رخ سرخم زطبانجه است چوآلو • ببج
طبنجه مثله • بچ طبه فرنکی قالی طنبسه لفظندن تخفیف
اولنمشدر • بار طبقه بیش صنایع انجه اغاجدن دفه لری
بیش قودقلری نسنه و تعلیم خانه ده اوق آتنلره نشان
ایجون کاغددن مدور دوزدکلری نسنه عوام تحریف
ایدوب تابله دیدکلری • بغ طریقه خوی عادت و تورّه
واولولر یولی یعنی طریق مشایخ واولنرم به داخی
اطلاق اولنور • بغ طغنه کوکل انجیده جک سوز • لاای
طالبه قاول • بنس طنبسه فرنکی قالی • نفس طنفسه
دیلی که دوشنورلر • وکا طولکاه طوله یری • وک طوله
ترکیده تاولده دیدکلری که الته آته برتاولده دیرلر طویله
لفظندن تخفیف اولنمشدر • ویک طویله مثله

الطاء المکسورة

بر طیره خشم وغضب وقیمش • بیت درطیره ام زطرّه
که کستاخ در رخت • بنشست وراستی بهر روی که نشست

الطاء المضمومة

د طرّه النساجی و نوره که طبیبانه انکله چلرلر • فیل
طنبله اوینددی طنبل معناسنه

نوع اوله العین المفتوحة

آر غاذه قره حصاری قزلجه که عورتلر یوزلرینه سورلر

کلکونه

کلکونه معناسنه دینلر • آینی عایشه یونه قوشی سایر
آدلری زرد سر لفظنده ذکر اولنمشدر • ذهب عذب یاخود
توزاغی که الطباقا ننده معروفدر • زرداب عوبه جمع
کونلی • روسی برد عودی برده • بر نوع قزل کلله لعل کون داخی
دیرلر • اسوی بزده ذر زرده زان کل لعل کون • که خوانی برده
به برده درون • شنوی عشنه او زنلی سارشی • صید
عصیده طتلو بولجه وخانکی حلوا • طکی عطره اغسرقی نزه
حصاری درختی که آتش افروزند دینش • فاو عفاوه کونه
کله شورکه باشد • فیدر عقیده بالی و یا شکری آتش او
زرنده قوام کتورلر • کد عکه سقسغان دیدکلری
قوش که غراب ابقع دیرلر مشهوردرکه تعلق ایلم عقعقه نکته
اولادن بیولودنه قجادلرآشیانلرن بیراغورلر عفونت
دفع اولرقره کیرو مکانلرینه کلورلر • ک عنده کوتنکلم که
دیدکلری جانورکه حشرات ارضدندر • بب عیبه جامه دان

نوع اوله الغین المفتوحة

آز غاذه عورتلر یوزلرینه سوردکلری قزلجه که بعضیلر ددر
اکا غکر دیرلر کلکونه معناسنه • و اکلک دیدکلری اوت که
قان کبی قزل کوکی اولور حلوا جیلر و چوجقلر استعمال ایدرلر
و کرک عورتلری تازه ایکن یوزلرینه سوررلر بعضیلر کوکنه دیرلر
دیدیلر • بیت باطل از غازه وسرمه نیست خالی • شوغزلی کال
خاتون • دکن ذکر عیش وطرب را تازه کردند • زمی رخسار
عزت غازه کردند • سابوا سامیسی کلکون لفظنده مذکور
در • غازه اوکنه دیدکلری که اوکوزی انوکله سوررلر عنبری
آدلری نراز لفظنده مسطوردر • آنبی غاشیه ابرا او زنسی
آکی غالیه قایناش مشک وعنبره عود لطیف ترکیب وغالیه
مشک دیدکلری رایحه لو نسنه که عجم زباد دیرلر حبشه و هند
دیارنده اولور بر حیوان در زباد کدیسی دیرلر عودت قزلجی
کبی دبری باننده بیر یری واردر که قندن اول یوضعده جمع
اولور انذن آلورلر • دار غاره قیلدن اورلمش چوال و تخیّن

باقان سوقوزن وجم فارسی کاف خرد شرنه
طاقتیمی انه بابیم سوقوزن سنی اسکاف سرنه
طبانجه ارغا یکیمنه سعادتکاره طابحه یه سرومخ
دعا برو محبوب
محبرتیه شهد سیت ده مغرب انجاعجار بسیار رنده
سرمکه

طنطنه ناکنده دور بطوع این چه
طنفسه ...

ایدوب خراُودیرلر راشید غراشیده خشمناك وغضبناك
راو غراوه قبلدن جوال غراره معناسنه رج غرجه
مخنث وابله ونادان وزبون معناسنه ماوراءالنهر لغتیدر
بیت هرآن کو حزم اج وغرجه باشد • وراچه قول وچه آود
چه باشد • رنج غرنجه جماعه طوتمز عورت دمید
غرمیده قاقمقلو غضبناك غراشیده معناسنه تطیبی
نفس تو ازدهاست غرمیده • نیک وبد هرچه یافته چیده
نعتی ابجزی ابجزی غلمی معناسنه نقل ایتمش رواش غر
واشه بیر اوتدر که ایلک وسختیان بوزینه سورمکله بجوی
جلالهلری بشجیلی لیفقا بیدر وآبکیر معناسنه وآغرشوق
زاک غزاله کنش آفتاب معناسنه بیت یکدم زد از لوامع
نورت غزاله برد • یک شمه از روایح خلقت غزال یافت
وجاشتکاه حافظ شود غزاله خورشید صید لاغری من که
آسوی چی تو یکدم شکار من باشی • وکیک آهو معناسنه ست
ای شیر شکاری که بعونت چو غزاله • آهو بدد رچشم ودل
شیر نر آمد • مذکور لغت عربیه فارسیده داخی شایعه
زید غزیده قیز لقسز اولان قیزه دیرلر یعنی ولد عورت
که قیز دردیو از دوبره لر قیز چقیه غزمد معناسنه فد
غفده فتحی فذ غفه جورجق قوزی کوکی فانک تشدیدی
وتخفیفی جایزدر لب غلبه فتح لام وبا ایله الله قارغه
وسقسغان بو معنایه سایر اسامیسی قرغ لغتلرنده مسطوردر
وبکثلك وازدحام وغالب اولمق لت غلته اوقلقی لغج
غلغجه بجی دغدغه معناسنه اسم مصدردر سایر آدلری
کتمتوا لغتلرنده مذکوردر لغلیج غلغلیجه مثله لبوان
غلیوازه جیلاق قوشی زغن معناسنه غیری اسامیسی کوشت
ربا لغتلرنده مسطوردر مخوار غمخواره قایوردیجی غمخوار
معناسنه مزد غمزده غمدن خسته اولمق مز غمزه
کوز قاقمق وکوبکده داخی اطلاق اولنور سهیلی چه چشم
سحر بازست این که کشت از غمزه وناز م • چه مژکان درازست
این که

این که بردل میرسد بازم بیت درخط شب ساحته سحر ملال
بابلی غمزه وهندوی خال • نند غنده غصته لواندو هکین
معناسنه شموخ خداوندا تو آن شاهی که باشد • زنامت شاد ده
جان غمند ده • غیری آدلری غمناك لغتلرنده ذکر اولنمشدر وخشمناك
معناسنه بجار غنجاره قزلجه که عورتلر یوزلرینه سورلر رو
اکلك غنجار معناسنه سایر آدلری آلنده مذکوردر ند غنده
اورمجك عنکبوت معناسنه اسدی تن غنده را پای باید نخست
پس آنکاه هلخال باید شو جست • وبودیرکلری زهرناك بوجك
که عقرب کبی صوقوب آدمی هلاك ایدر عقربدن اشددر حرکات
ثلاث ایله مرویدر وکرشك سوسمار معناسنه نعتی وضو قرجی
که عربجه حباب دیرلر واکثری خمر وقوتی معنالرینه داخی کلور
دیمش نبن غنبنه باال آدینک نواسی وط غوطه صویه
طالمق اعجام عادتنجه اوقورلر کاه اولورکه تا ایله داخی یازیلور
وضمه داخی مستعملدر قرغیه سونکرکه دکز کنارنده بولنور
بولتدر

العین المکسورة

رواش غرواش صوف آلنلرندندر شغ غرشه بیر سیا
نسنه در مکه قرشودیرلر غیری آدلری غشامک لغتلرنده
مسطوردر لاك غلاله زره آلتنه کیدکلری قصه جق کوکلك
عربیده ارباب لغت کتابلرنده ایراد ایتدکلری اجلدن یازلدی
یب غیبه اوزرینه دیرلو دلوشتلو ولمعنی بیلک یش
غیشه هیسه اوتی کبی بیر اوتدر که اندن جوالار ایدرلر صمان
طاسورلر واولچوالی داخی دیرلر لطیفی بدخواه تو بیمنت
هیشه • محتاج وقربیا کلج وعیشه

العین المضمومة

باز غبازه زاء عربیه غباز معناسنه بوینده ورق که اوکوز
بوینینه کچوردلر وصبان واوکنیده بو معنایه سایر اساميسی
براز لغتنده مذکوردر تغش غتغشه زاء عجمیله عجمی دیک
اولور دنب غرنبه آواز قویبله چیقوبق نعره اوردیمق غرنش
معناسنه نمغ زمضلو بخشش و ازکی شنش او • ماکدیم بیح از غرنبه

دَغَوْه کوك کورلمك ودرتنده جانور کورلیوب کوکرمك
شب غشیده نزدار قوخو وآغز قوقوسی داخی دیتلی غشا لك
معناسنه شوغشه عنبرینه شینك تندبوی وتخیفنی جایز
در لا اباد غلا باده اولنه کوهر وفاسد وبدکردار اولاد
کسنه کی لیل ونهار اوغلان ضوداسنده بیقرار اولوب شرع
شریف وحکمت لطیفه مخالف وکندو ایله نکبات دنیویه و
عقوبات عقبویه مستحق اولور اول مفاسدکه اعظمی
بیری انقطاع توالد وتناسلدر که قوت جاذبه اولادی
سببدن مجاریده نطفه نظیفه باقی قالوب متعفن وحرام
اولور بعد خرابه البصره شریعت مقتضاسنجه رغبت حرثنده
حراثت قصدا تسلر خراب تخدان نبت وصاقی داخی انوکله
مختلط اولماغین خراب ویباب اولور کب غلبه الاجم
قارغه کلاغ بیسه معناسنه شمس فخری معیار جمالیده عقعق
که سقسغانه دیرلر دیو تصریح ایدوب واصفهانیان اکا
کلاژه دیرلر دیو تصحیح ایدوب بو بیتی انشا ایلمشی بیت
کرآید زیر دولت ظل او هما آسا شود مسعود غلبه داخل
ذیل کجله دیرلر ساتر آدلری قوم الغلقنده مذکوردر نغ
غنچه گل ذوکه سی وچچك طومرجغی وصو قبارجغی حباب
معناسنه شمس فخری آن خسروی که سبح زخوبی عدوش کرد
سلطان نوبهاری بپیکان غنچه را ۰ تن غنده اوزمجک
وکرتنکله وبو دیدکلری بوجك حرکات ثلاثه ایله رتیلا
توند غنوده ازغنمش واُیومش وآسایش وراحت
معناسنه استعمال اولنور شمس فخری بعهد رأفت وانصاف
وعدلش ۰ فتنه درخواب بیهوشی غنوده ۰ وت غوته
صویه طالمق وموج آب غوطه معناسنه فخ غوچه بدنوعه
ایکی ورد غوره قورق حصرم معناسنه بمعیار جمالی صاحب
بو لفظی شرکه نقل ایلدی یعنوق قوزاغنه داخی غوره دیرلر
دیدی وبو ابیاتی انشا ایلدی نظم ابرازدست فیض بواسحق
درکندینند دانه درغوره ۰ ورکنی باد لفظ او درباغ ۰ شهد

کردد

شهد کردد بغوژم درغوره ۰ اما مسموع ومشهور بو معنایه زاء
معجمه ایله غوزه در وز غوزه یعنوق قوزاغی جام قوزاغنه داخی
دیرلر ون غوشنه بر نوع طوزلورق مثردر قوریدیجق
کویا بیر کوجك چناغی بیر کجیوك چناغ ایچنه قومشوردر طوزر
ایله الی بوشاق طی قتور طوزلی اولدوغیچون ایچی طوزایله یورلر
صویوب بشوریجك طوزلولغی کیدر وبیردرلو حقانلی داعیا
آلنورلر آق وسیاه رنکلو اولور شمس غوشه مثلد وقاین اغاجی
وبغدای باشی وط غوطه غوطه معناسنه وتی غوغه یا یوق اکله
یوغوندن یاغ چیقارلر

نوع اولده الفاء المفتوحة

اخت فاخته اوکیك قوشی جامی ای فاخته پروازکنان بر
سرسروی ۰ حالله لرغان کرفتار چه دانی ۰ از فاژه زاء
معجمه ایله اسنمك معناسنه اسم مصدردر عربجه تثاؤب دیرلر وسبلة
المقاصد صاحبی زاء عبله داخی جایزدر دیمش فازه نعمتی
یورغانت معناسنه نقل ایلمشی وکسر زاء عربله ضبط ایلمشی آغ
فاغره اغاجوق دیدکلری مشهوردر وکه ادویه دندر وکلام
هندن کلور نخود کبیدر وبیر یانی یاروجق دانه جکلردر
ایچنده دکیمیجه سیاه حبه اولور آلود فالوده پالوده
تعریب ایدوب فالودق دیرلر آك فانه جوی که یارلمق
ایچون اغاجنک یارغنه قاقلر شمس فخری سزاوار انند نجاران
درمیانها بچوب فانه ۰ وودکی الته بوجلکیچون قورلرو
قبوأردنه محکم اولماغیچون قورلر وجوالاغزنه صوقدقلری
اوجی بودی اغاج دیرلر تیك فتیله بومکلوورته سنه وجراغك
ایچنده یانن فتیل وجراحته صوقدقلری فتیله داخی دیرلر
داشت فراسته کیرودکه والجا عزی معناسنه دب فربه سمیز
مقابلی لاغردر دخت فرخته یبرا وزرنده اوزانور
یا نور سور نوردا برشتوکته یا پیشور دخنی فرخشه حلوای
قطایف فرخی معناسنه رودکی بسا کسا که جو بنان همی نیابد
بدسیر ۰ بسا کسی که بُردوفرخشه آست برخوانش ۰ دخند فرخنده

بخلو و هابوده معناسنه ردابين فردابين يادنتي ديكلدر فر
دوام معناسنه زراد فرزاده زواله رزاآن فرزانه حكيم ومعتبر
و عاقل و عارف و ذو فنون بيت محتسب كويد كه بشكن ساغرو
پيمانه راه غالبا ديوانه پندارد مى فرزانه را ٭ رز فرزه تازه
سبزه رسد فرسود صولتي و اثنتي و متغير اولمق معناسنه
دافي كلور نمتي و اسكمتي و دردلتي و دوكلتي معناسنه داخي
كلور نقل ايتمش لطيفي هركه دارد هواى برخوا ست ٭ كشت
زار بقاش فرسوده باد ٭ فرسود لفظلدن مخففله رسود
فرسود مثله رغند فرغند مردار قوقولو نسنه و فرسشق
حق واحد بودكه مرهشي معناسنه زاء معجمه ايله در نعتي ديرايله
بغداى خاردنتي اتمك معناسنه نقل ايلمش رفه فرفه طوره قوشي
راند فرهانده بويرق بيوريجي امر معناسنه بيت تو از روى اكرام
فرمان دهي ٭ فرمان برم [illegible] ٭ روان فروانه پروانه معناسنه
رفزه هر ايشده زياده لك فضل معناسنه و آسايش و سايه
يرقاج و معلم ستعلله كسرو تخفيف را و هاء اصليله آري
جو بكذشت ازين كاربامي فرزه ٭ بيامد بنزديك آب زرد ٭
و رانك تشديدي داخي جايزدر و تشديد و فتح را و هاء علامتله
داخي استعمال اولنور عنصري آفتاب ازسايه بتره كلاداو
بفد ٭ فره دبهيم دربر كلاه باسمين ٭ اسدى كه تخت شهي
ديكر آيين كرفت ٭ زمانه زه فره دين كرفت ٭ رهخت
فرهخته ادبلو و دوكلمش طوار بعضى زمان بردار عكبه ذلول
معناسنه فرهيخته لفظندن مخففلر و لمتله رهيخت فرهيخته
مثله ريد فريد عجب و كبر و نازلنتي رى فريه لعنت
و قرشي و بروب سوكمك نزغنه معناسنه زرفزده زاء عجمي و هاء
اصليله چيل و در دار و ثنت لغا معناسنه فاتكه فتح و كسرى
جايزدر اما مولانا حلبي كرزه ٭ و زرزده و زننده استعمال اولنور
ديشي سكل فسيله سوري زمره معناسنه اسدى هزاراسب
نيك از فسيله كزيد ٭ دوره سى هزار از بره سر بريد ٭ نعميلو
تخمبعا بدوب آت سوديسى كلم اسب ديشلر اصح بوده نعتي

وابخنوب آه ايلمك و اوتنان كسته و فرقدانى معناسنده نقل
ايتمش عوآر فغوارد اولكه مجلسدن ياصحبتدن متحيّر اولوب
اصلا آواز و حركت كلمه معناسى تركيبي سى بت كمجه بكلمه نته
كيم بندن حركت و نطق كلمز بوداخي آنك كبي اولور كم فكم احمق
لاد فلادده باطل و بيهوده دوهوده سوز سايركلري فلاد لفظنده
مذكوردر كم فلخم صلاح جكي و صلاده آلتندن بيريله بغاو
حلقه سى ملخم معناسنه فنه قورساق حوصله معناسنه ده فنكر
ديدكلري سياه چچه دانه لردركه اكو بوطواره بيدوررلر فه فهه
لفظندن تخفيف اولنمشله يكي كوذه كي و بويكرقار كوردبجك
كوركه بعضلر خطلنا كوركه معناسنه نقل ايتمش هه فهه مثله
بكز فيشله اسكنجه و آت سوديسي بكج فليجه كبج
ديكلدر

الفاء المكسورة

بعدى
تى فتنه قرقشه و اضطراب عبيله فارسيده داخي شا
داش فراشه كليد بره سى رشتاد فرشتاده كوندرلمش
ديكلدر رسول معناسنه انبياء عليهم السلام و ايلچيلره اطلاق
اولنور رست فرسته مثله رشته فرشته فاضل محقق بوبابه
تحقيق ايتمشلركه فرشته نك تركيجه لده استعمالي شايعدر لفظ
فارسيدر لسان عربيده ملكه ديدكلريدر نته كيم بو بيتده ٭
واقعدر شعر فريدونه فرخ فرشته نبود ٭ زمسك و زعنبر
سرشته نبود ٭ بداد و دهش يافت آن نيكوئي ٭ تو نكوئي كني
كرفريدون توئي ٭ فرشته نك اصلي برهشته در لفظ مركبده
برجزء بوده باي عجميله قنات معناسنه اولا بانك فايه تبديلي
شايعدر بارسيده ديرلر فارسيده ديرلر اصفهانده ديرلر
اصفهانده ديرلر بركونده هشته دراسم مفعولدر هشتندن
بوسنه ده دوشورموب صالي ويركلكلر قوشلر قناتلرينه
بابسه فرهشت يزديرلر نته كيم بو بيتده واقع اولمشدر بيت
قضا جون زكردون فرو هشت پر ٭ همه زيركان كور كشتند و كر ٭
تصويرلرده فرشته قناتلرين آچوق يازلي اولمسيدن اكا پرهشته
ديمشلردر جايزدركه فرشته نك بر جزئي هشته اولميا برهشته اولا ماضي معناسنه ٭

آخرنده نجی ها معنای عام ترکیبیدن معنای خاص علمی یه نقل ایچون
اولدی همچو ابدده کی ها کبی بو هانک اصلی امثله ء متعدده سیله
محلنده بیان اولنمشدر دژ فژه اوغلانجقلر دنیا دتلری
بر لعوج تژه کیره وزره وزننده فضلکه ارتغلقدن بما
زنددر جامی چو در لطف از نبا نغی لب قره شد ، نبات الله
دلشیشه کره شد ، فتحله دخی روایت اولنمشدر ریبی
فریبه برنیجلی شکاری تی فیه لعنت وابلغ ویلان ونجه
فتحله دخی مرویدر تژه زاء عجمیله کیره وزره وزننده
هاء اصلیله چیل ورد ار معناسنه فتحله دخی مرویدر محلنده
ایراد اولنمشدر سیوف بازدارد پاکی اخلاق او ، اصل
بدعت را ز احوال فژ ده ، ساتی فانه فتح وحکایت
ومثل سل فسله سین مهمله ایله مثله کان فکانه دوشوت
اوغلان که آتش زحمتدن دوشه سیوف عجب کرد شمن جاهت
در انجام ، نکرد و نیست مانند فکانه کو فکه تخفیفکافله
خلق ارا سنده ایش ارا اولوب مصلحتلر دقارشن کسنه
ترکیبه دخی مستعملدر فکه تشدید کافله درویشلر کتابی
کچکل معناسنه فو کبی که قالیدر وبویوک کورکه وسیله المعا
صاحب ومجرفه که انوکله کمی یوردرلر دیمشی هو فهد مثله
بو ابکی لغت معنو صه بابنده دخی نقل اولندی بروز
فیروزه مشهور قیمتی طاشی هی فیه تمرکرده که انوکله باجق و
کسنه ذ طاشلر وشراب اولچکی اولان مزره واغاج کورک کد
ابکی کشی انوکله مکره کوردلر واغاج بیل

الفاء المضمومه

جنغ فغه ابکی کشی بربرله کیزلو سوز سویلشمک داغ فراغ
قلم سنجک شکلی دات فراته بشدل وکفترکه بکردت
ایلدلر دوج فوجه آجوق وبارق دوزنه فوزنیه آیجی
وبایکلا نجی دوزن فوزینه ذوترقکه انوکله جاقجقدر
اوده باقل رهانو فرهانده عاجز قالمش وبورلش فهای
فرومایه اصلکونی دنی وحرف شیخ سعدی بافرومایه روزکار مبر

کرک

کرنی بوریا شکر نخوری دوهخت فروهخته طوکتی وبیم آمده
معناسنه دوکشت فروهشته صارقق وصالنمش وصالی ویر
لمش معناسنه دوهید فروهیده عاقل وداناکه فکه مجلسده
سوز قوبیجیه دیرلر که فله هر دیشیکه طوغزده اولا محکمه
کلان شدکه ترکیده آغز دیرلر لاکن تخفیفی وتشدیدی جایزدر
لکه فلکه چادر دیکه لنکی اولان تخته بیت جامی که رفعت نو
زند خیمه ء جلاله بکی فلکه از خیام تو خورشید خادرست
فج فنجه سویلمک وت فوته ترکیده دخی مستعملدر ودو فوذه
ابکا موک مالیسیه که بغلای وبالرلیر اوینی طوز سز وخمیر
مایه بیسیز اشی صوایله قاصفتی بوغزرلر وقصعه ایله چوب
اورتاسین دلرلر والخیر بایراغنه صاروب برنیده ایچنه قوبوب
کوکلد قورلر منعفن اولور ساله تفصیلی آبکام لغتنده دینلمش
اولنمشدر تربیه ایدوب فودج دیرلر وفودنه آغزلق معناسنه
دخی کلور قز فوزه راء عجمیله آغز جوره سی وکه فوه
فوته معناسنه وفود فول بوبه دیدکلری اوت اطباقا
مانندر فوده الصبغ دیمکله معروفدر

نوع اولده القاف المفتوحه

ابک قابله آورد عورت که اوغلان طوغارکن طوتر سابرا د
لری باراج لغتنده مذکوردر آخ قافیه شعرای عجم عرفنده
قافیه شول نسنه یه دیرلرکه جمیع ابیاتک اواخرنده انوک تکراری
واجب یا مستحسن اولا شول شرطله که مستقل کلمه اولمیه
بلکه کلمه دن جزء یا جزء مثابه سنده اولا وبعضیلر کلمه ء اخیره
وبعضیلر مجرد حرف رویه قافیه دیرلر ورذیفه شول کلمه یه
ویا شول کلماته دیرلرکه بر سبیل استقلال جمیع ابیاتک اواخرنده
بعینها تکرار کله وبونک کبی شعره مردف دیرلر خاصه شعرای
عجم در اکثریکم متاخرین عرب ردیفلیه دخی اشعار دیرلر
وروی که قافیه نک حرف اصلیه سندن آخرکه حرفه یا انوکله مثا
به سنده اولان حرفه دیرلر اگر اوکا بر حرف متصل اولورسه وصل
دیرلر ووصله لاحق اولان حرفه خروج دیرلر وخروجه الحاق

اولنان حرفه مزيد اوتورلر و مزيده بيوند اولان بر حرفه
و يا حروف متعدده ديه نائره اصطلاح ايدرلر مثلا بو بيتده ستيمش
بيت آنكه كه بچشم مهر ديدستيمش از جمله نيكوان گزيده
حرف رويى لفظ ديده و گزيده دالدر سيلو وصل و تالر
خروج و يالر مزيد و بيتها يه شبيلك تا نحره در وفقره انشاده
نظمده مصراع كبيدر فقره ديو لغتده ايكو كمكلرينه ديرلر
نته كيم ايكو كمكلرى بحسب الترتيب منتظم و بحسب المقدار متشابه
و بدن بونلره اخي كيمى اوزون و كيمى قصه اولدوغى اجلدن
ارباب انشا فقره ديو اصطلاح ايلدلر و سجع لغتده
كوكرجينك آوازينه ديرلر و اصطلاحده فقره لر اواخرنده اولان
كلمات متوافقه ديرلر أقرد قاقرده جانب غربده طنجه
ولايتنده بر مشهور طاغ آديدر كه اندده لنون و كمى
معدنى و مشك وكافور چوق اولور اسدى فتادند روز
دهم يكسره بنخچم كهى نام او قاقرده اقل قاقله ولايت
هنددن كلور ايكى درلو مشهور ادويه دندر قاقله صغره
و قاقله كبيره ديرلر صغيره سنه هيل داخى ديرلر بنج قباله كوچك
خالى بال قباله قاضى حجى تا قباد اوكى آچوق قفتان
و كبيك سائر تفصيلى قبا لغتنده بيان اولنمشدر بيت
يكى دربرش برنيانى قباد يكى بر سرش خسروانى كلاد
تب قبه و بكسر القاف هوا دونى يعنى قوف بايرد بدكلرى
كه اشكنبه دندر تاد قتاده خار مغيلانه ديرلر و صحابه
كوزيدن بر سبنك اسم شريفيدر رضوان الله عليهم اجمعين
حب قحبه روسبى عورت عربيدر فارسيده داخى شايعدر
داب قرابه قبه قولق دستي حافظ درعهد پادشاه
خطا بخش و جرم پوش حافظ قرابه كش شد و مفتى پياله
نوش وكلندن و بويك شيشه كه طرفاتى ايجام شرابه صافى
اولمايجون اوك اچنده صقلرلر ذبح قريشه اوزر
ديدكلرى علت ذي قريه قوش چكركى عربيدر ذال
قواله سقنغان قوشى شقن قتقنه بيدار كردن

ق

ق قفه كوبه و بكر بخى ديكلر توكيده داخى مستعمل اولان
جغلهده تغير ايچون استعمال اولنور بنج معناسنه و ابه
ديدكلرى عورت قابله معناسنه عنوى آدلرى باراج نخلهده
مذكوردر لت قلته برطانى كبى سنه دردن كيده
نار قناره طوار بوغزلنجق ير بچخ قنجغه توكى قتراك معناسنه
بحوغ قنجوغه مثله بج قنجه رعنا و ناز بحيغ قنجيغه
قتراك قنجغه معناسنه نيف قنيفه صراحى لسانى عبيده بوك
اوكلك تضعيفيله لسان فارسيده تخفيفيله اسدى
قنينه بكى بست ازمى لعل فام بنا ليدناى و بحنديد جام
و آد فواد قلتبان عنصرى هدهد فواده درجاى كه باشد
تاجداره نحن باشد يازرا درعهد او بود خسرى

القاف المكسورة

بل قيله مووف كه جابلي سائر اهل كتاب سابقا قبله قدره
شرف ايدى حضرت رسالت پناه عليه افضل الصلوات
الى يوم الانتباه اولا قدس جانبنه نماز قيلورلر ايدى قدسك
تونلك اساسنى حضرت داود عم براغوب حضرت سليمان
عم تمام ايتمشلر بعده تولى وجهك شطر المسجد الحرام آيتى
نازل اولدقده مكه مشرفه جانبنه شرفها الله تعالى توجه
ايتديلر رصعن قصعه بوزدكوق رف قرفه
دارچينى ديدكلرى زق قدره سوما صم قصمه مسواك
پارهسى ص قصه افسانه حكايت معناسنه طح قطع
بيرفاقيه دده برقاج ابياته ديرلر كه مطلعى اوليه بكم قيمه
موف قيمه كه توكيده داخى استعمال اولنور

القاف المضمومة

جب قبه مووف كنبدكه توكيده داخى مستعملدر بيني
قبينه كنبه كه بمتدن و قوزدن دانوك كبيلردن اولور
رف قرفه كركدن كلاه و دارچينى كه قرنفل ديدكلرى خونى
قوقولو دارويكه تابو غلدر رط قرطه نقطه ققنان
يعنى ينم تنه كزتنه ديرلر قرط ديرلر تعريبا بدوب قرطق ديرلر

زقوره تورنبض ف قنغ باغجیلو زنبیلی عربجه قنفعه دیرلر
تول قلوله بوغوق ونوا نحو جامع الرتین صاحبی توقوق بوغماق
معناسنه نقل ایلمش ک قله طاغ باشی وقلعه قلعه سی ت
قنو مثلا طاغ باشی

نوع اول الکاف المفتوحة

آبن کابنه کوز چشم وعین معناسنه فتح با ایله که ثانی حروف
تهجیده ارباب لغتک اکثری کسر با ایله که آخر حروف تهجیده
روایت ایلدیلر عزیزی آدلو حتی لغتنده مسطوردر مصرع
ای شهنشاهی که مهر چرخ را هست روشنی از وجودت کابنه
آبل کابله طبیبلر اجیلره ادویه دوکدکلری هاون دیرلر
آتوار کاتواره باش آغریسی صداع معناسنه وسوکردان
دیمکله واتور کاتوره مثلا آچکین کاچکینه نعمتی ستمغان
تونشینه دیرلر دیمش عربجه ساجیسی قرا لغتنده بازیلی
اچیر کاچیره کاجره معناسنه اچین کاچینه مثلا آدکاده
کاف عجمیله کولکه کل وجماع اولنمق عورت
بوی که صوعب جسندنلر عربجه خلبه دیرلر کارزار کاده
صواشی یری ارکاه کارگاه ایشی یری ارک کارکه هاوا صلیله
مثلا آنام کانام اوزنکه دیمکله ارکاره قاش آو
ازر کازره تخم عصفور آز کازه کاف عجمیله وزا عجمیله
کله که صیادلر و باغبانلر اغاجلردن چاتوب واسنی برآغ
واوتلو غلم شخص کورد نمکد اغوب اورتوب اچنه کیروزلر
وکوردطانغ سنکر الاجقلو ایله داخی دیرلر واستعاره طریقیله
الحاجق یاپلمش اوده داخی دیرلر معیار جمالی صاحبی سایبان
معناسنه وداخی شول اغاجلردر که صیادلر دوزاغه قارشو
وضع ایلدلر تا صیدآنی کوروب اورکوب دوزاغه دوشه
دیمش وبو بیاتی تمثیل کتورمش شعر به نیکوی باایشه
قلند . سرای شاد عادل راست کازده . بپای خوش بدام
آیند نخجیر . اکر بنام او سازند کازه . ازیره کازیره
بجک قرغالجق که بتراج دیرلر کازیره زاء عجمیله اشبو دیدکلری
اوت که بستانلرده اکرلر عربجه عصفور واوریضی معناسنه

اسکین کاسکینه اروقوشی که چولوق قوشی داخی دیرلر وبر
قوشی داخی دیرلر حتی بودرکه بونی بوزلان دیدکلری قوشدر
کوایه داخی دیرلر تبکر بنک بکلری اولادو غیچون وعربجه اخیل دیرلر
شعر قال ذری وعلی بالاجور وشیمتی . فالطابری فیما علیک
بالاخیلا . آس کاسه چناق عربجه قصعه معناسنه اسم عاملدر
لکجی کنذ ونوبر کنه اطلاق اولنمش وباقوت وسیم صاحبی و
شیدی اولانه داخی دیرلر دیمش اشان کاشانه قیش
اوداسی بیت عالم بهشت کشته عنبر سرشت کشته . کاشانه
زشت کشته صحراچو روی حورا . وحجره وتابخانه وشاهنشین
وجای صحبت وشبستان . اشغنه کاشغنه اشغنه معناسنه
آغن کاغنه آلاکولک دیدکلری بوجککه زهرلودر قدوز
قوردی داخی دیرلر بونلر طلالیه بیلیه بلر تا فعله عربجه
زروح دیرلر ضم وتشدید را ایله جمع ایدوب ذراریح دیرلر
وآغ قوردی داخی دیرلر وکلوه که اسباب بیورطاب ایلر اغ
کاغنه حاصلدن حادن اغین کاغینه کاغنه معناسنه وباجی
قنجی قوردی اکن کاکنه قبیلدر حتی که ایت اوزومنک
انواعندندر توصیف یدوب کاکنج دیرلر سایر تفصیلی
کاکنج لغتنده بیان اولنمشدر الغنه کالغنه اشغنه معناسنه
الوی کالوبه سرکشته وحیران الکاده قاشی دادوده
طولان اسباب وقماش فجنه که متاع البیت دیرلر کالا معناسنه
وقاون وقاربوز کبی حاصل بیلکه طاشره زیبنه شکلور دیرلر کالک
دیدکلری کویا بونک تصغیریدر مصرع آنکه جالیش اصلینا
عشق را بنود جهد ومه بجزیکالم وبنبوق بوزرکی که عودتمراکیه
لر ودنیا فایده سی الپه کالبده بوزرشی واوربرق
قیارمشی وقوشمومق قورحق ساج زولیده معناسنه ابلو
کالبود ابله واحمق وسرکشته معناسنه داخی کلور وشول
کسنه درکه کندوسی دوزوب قوشوب ایللرکوزه صانسون
ایچون کوسترمالی کیروا حمقلغله کالبو معناسنه تفصیلی
انده مذکوردر . الی کالیه بیرا اوتوکه آدیله اتوریز

کاموربوره شهوت وآرزو آم کام هوسنه کاکشیدندر
وهرآکشیده پرورده اولمش سنه تعریب ایدوب کامخ دیرلر
خاء معجمه ایله قیاس بو ایدی که جیمله کامج دینه‌لودی وفرداتی
معناسنه داخی کالور وصفت داخی استعمال اولنور بعض ترکیبلر
ده وبعضلر ترخانه دردیدیکی نان نمک وشیر تازه وابزار با
ادویه چهل روز بآفتاب میکذارانند واورا کامه کویند انکا
کانکاد ایکی کاف عجمیله کزدکی اولاجق آق آق کانه کاف عجمیله
درلو دیکلک کونز معناسنه وداخی اکیش اوجی دزرد دیاجک
یرده ذوکانه سه‌کانه چهارکانه دیرلر اوآر کاواره
کاهواره لغتلرندن تخفیفدر ولتنشله بشیکه مهد معناسنه
اوبار کاوباره کاف عجمیله صیغیر سوروسی وآتلک وسایر حیوان
سوروسنه داخی اطلاق اولنور اکرچه معنای ترکیبی صیغر
سوروسی دیمکدر سایرلری کاوبار لغتلرنده مسطوردر
اورس کاورس صورت طاریسی که حبوباتندندر عنصری
کاورسه بروبی ارخام تو پدیدآمد • چو خوشه ادان عنبر
درخط رقم ارزن • اوروشی کاوروشه یابنی وکوکک
وکوکی بردی وشه صغاحی ... وسال کاوساله
بوزاغوکه بریاشنی تجدکه اولد کاوبچه دیرلر بریلدن تجاوز
ایتجوب خلوعددعی بیله اختصاصی اولوغلدن اولوکه
کاوساله دیرلر نسبت لازمه به آخره اولان هاء ساکنه
دلالت ایلر ... کوساله داخی دیرلر سابراوبات
لغت اصلنده واقف اولمدکلرندن اولوری کوساله ...
باینده کتور خلروددر اوکاو چوبی وتخته کاون کاوه
کاف عربیله اعلام رجالدندر جلدندن بری کاوه اصفهانیدر
که بیر آهنکر کسنه ایدی ضحاک تازیک زماننده خروج ایدوب
انوک سعیله فریدون پادشاه اولدی تفصیلی درفش لغتنده
بیان اولنمشدر مثنوی کرکاوه مبنت خوان وعدش بپشوح
برخویشتن ذکرشنام دهیم کاوه • اکاه کاف عربیله ممال
بکن معناسنه وکاسنی وکا هیدن لغتلرندن صیغه امر وحرف

ترکیبیدر لطیفی بااختیار منه دل بشانه سودا که سوز عشق
بوده جانگه ازو لذت کاد کاه کاف عجمیله وقت معناسنه شا
بعدن وتخت ومسند ومنصب واکل چتوری وفی مجاز بوده
سی واسم زمان واسم مکان وسائط قعلر دستکاه وکوریز
کاه وتختکاه کبی فاضل محتوی دقائق اکتفا بفرع بویله کعتی
اتمشلرکه کاه کاف عجمیله زمان ایله مکان اوزرنده مشترکه
ظرفک اسمیدر ستان کبی تفصیلی محلنده بیان اولنمشدر زمان
مراد اولنان یرده کاه استعمال اولنور مثلا صبحکاه دیرلر
معناسی صبح صادق وقتیدر نته که بو بیتده دخی اولدر بیت
مرو بخواب که حافظ ببارگاه قبول • زورد نیم شب ودرس
صبحکاه رسید • صبحکاهان ده دیرلر بیت چوشد تاریخ هجرت
مشرف صبحکاهان • سفید وسرخ چون سیب صفاهان • صبحکا
جمع صبحکاه در الف ونون اداة جمعدر صبح ایکی در بیری
کاذب دربیری صادقدر ایکیسنک بیله حصولی مراد ایدیجک
صبحکاهان دیرلر یعنی صبح صادقی تعبیرده رعایت صبح کاذبه
ده صدقی اولیجان صبحکاهدر صبح کاذبده احتمال اولنور
اما صبحکاهانده بیچک ادلا احتمال محفوظ اولور زیرا صبح او
لابیجه اولایکی وقت هیئت مصوره دخول ایتمش اولمز مکان
مراد اولنان یرده ده کاه استعمال اولنور مثلا درکاه دیرلر
معناسی قاپو یریدر بیت هرچه آید کو بیا وهرچه خواهد
کوبکو • کبر وناز وحاجب ودربان دربن درکاه نیست •
سویکنجک یر تکیه‌کاه حواله یری حواله‌کاه دیرلر قبله یری
قبله‌کاه سجده یری سجده‌کاه بیت ازان زمان که بری آستان
نهادم سر • فراز مسند خورشید تکیه‌کاه منست • بیت جز آستانه
توام درجهان پناهی نیست • سرمرا بجز این درحواله‌کاهی
نیست • بار یری بارکاه دیرلر بارکه لغت ما رسیده بنجه
معنالری واردر محللرنده بیان اولنمشدر بیر معناسی اجازتدر
اجازت ویردی دیمک یرده بجم بارداد دیر شوبیر یرده هر
اوراید مقوب وضع حال ارباب حاجاته اجازت اولورسه

فارسیده اکا بارگاه دیرلر تفصیلی بارگاه لفظنده مذکوردر
ستان ایله گاهک فرقی بودرکه ستانده وسعت وفسحت
ملحوظدر وفنده نسبت معتبردر گاهده بونلر معتبر دکلدر اوندن
صکره ستانده ملحوظ نسبت معتبردر اندن اوتوری که
ستان ایکوز استعمال اولنماز گاهده اول نسبت معتبر
دکلدر اندن اوتوری که یالکز استعمال اولنور گاه وبیگاه
دیرلر ناگاه دیرلر گاه وارگاه یوق دیجک یرده عجم گاه
هست وگاه نیست دیر بیت بنده ء پیر خراباتم که
لطفش دایم است • ورنه لطف شیخ وزاهد گاه هست وگاه
نیست • وقتنده دیجک یرده بگاه دیرلر نتکیم بو بیتده
ظاهردر بیت بد بستند پیمان که فردا بگاه • بنزدیک یعقوب
کبیرم راه • وقتی دکل ایکن اولان شیئه بیگاه اولدی
دیرلر بیت مرغک از بیضه برون آید وروزی طلبد •
آدمیزاده ندارد خبر از عقل وتمیز • آنکه ناگاه کسی گشت
بجایی نرسید • وینه بتمکین وفضیلت بگذشت از همه چیز •
گاه لغت مشترکدندر مجلس معناسنه دخی گلور تخت اوزرنده
پادشاهلکه اوتوراجق یرلرینه تختگاه دیرلر تختگاهک
اصلی گاه تخت در نتکیم بو بیتده ظاهردر بیت برارزد
تراگاه تخت کیان • بتو شاد رحم دربی دودمان • معنای
ترکیبیدن عکسنده نقل اولنجاق مضاف الیه تقدیم اولنوب
قاعده ء ترکیب تغییر اولنمشدر نقله علامتدر ایچون بجاه النوا
صاحبی گاهی تخت ایله تفسیر ایتمشدر واسدینک بو بیتی ایله
استشهاد ایتمشدر بیت فدایم زجان آفرین شاه را که
زیباست برخسروی گاه را تفسیرنده خطا ایتمشدر آنی استشهاد
دنده اصابت ایتمشدر بیت مذکورده دیدوکی معنایه دلالت
یوقدر تختگاه پادشاهک طوردیغی شهره ده صفت اولور
تختگاه قدیم دیرلر اول وقت تختگاهدن جزء اولان گاه معنای
اول اوزرینه اولور تختگاهک معناسی تخت یری اولور گاه
فنی معنایه اولور اولسون گاه دولر الفی حذف ایلدیلر
که

که دیرلر نتکیم بو بیتده ظاهردر بیت شبان وادی ایمن
گهی رسد بمراد • که چند سال بجان خدمت شعیب کند • ایرکین
دیجک یرده عجم بگه تر دیر نتکیم بو بیتدن ظاهردر بیت
بگه تر سپیده ار چین از روز • زمین کرد چون عرصه گاه
نشور • لسان فارسیده تر ادات تفضیلدر نیته داخل اولور
مدخولنک مولوننده زینت معناسنی افاده ایلر وقتنده
زینت ایرکنلک ایله اولور ایتی بیرشه گاهگاه دیرلر گاهک
الفنی حذف ایدوب گاهگه داخی دیرلر نتکیم بو بیتدن ظاهردر
بیت شهر آراسته چون گاهگه انگلیون • خاصه چون باغ شود
از رخ لطفا رنگین • گاهک بیر معناسی داخی یتو مجیدر بونه سببله
بیت چنان بخدمت او از غوار پاک شود • برانشاله که سیم
بیه و انده گاه • شمس فخری گاه کوزیکو دارد معناسنه گلور
دیر و بو بیتی اول معنا اوزرینه سمیا ایلدوکنوررد بیت
شادمانست برو جان ممالک زانسان • که بود شاد دل
وجان وی وسان از گاه • اد بیگاه گاه بیگاه وقتلو و
وقتسز دیمکدر ادگاه گاه گاه ایکی کاف تجمله دیمکدر
گاهگاه کاف اول عربی وکاف ثانی تجمله ضماناتی دیمکدر
گاهدان معناسنه اهوا گاهواره کاف عجمیله بشکا ایچنده
کوچک اوغلانجقی یاتوررلر اکثر الفنی حذف ایدوب گهواره
دیرلر مهد معناسنه اینه گاینه کوز چشم و عین معناسنه
الفدن صکره یا ایله داخی که ثانی حروف تهجیده نقل اولنمشدر
اکثر یا کسریله روایت ایلدیلر که آخر حروف تهجیده غیده
موی سفید و روی سیاه و رخ بچین • بر زینت صدف شده
وگشته گاینه • دیرلر گاینه بدردار یعنی گوزک اکا طوت
اندن ابرمه دیمکدر آیکایه کاف عجمیله ثانی جماع معناسنه
باب کیاه بیر معروف داروددر هندوستاندن گلور برکیره
کاف عربی وفتح با ایله بیر نسنه در ترشین ایدرلر ترکیده داخی
مستعملدر عرب کتاددوحنصف دیرلر نافعه چکره فایده سی
واردر بیت کبسته حنظل او فیکه ابو جهل قارپوزی •

دیولو غاینده آجیدر کبست وکبستو داخی لغتدر وایت
خیارنه دا تعبیر ایدرلر بو داخی طبده ا بوک یدیجی دربلکه اندن
زیاده در کبست معناسنه سایر آدلری انده مذکوردر تبی کیبه
یعنی شیشه خام معناسنه نقل ایتمشی توچ کیوچه صورتون
اغاجی دیدکلری که چیچکینه مشک بید درلر و شمشیر اغاجی وآسمانی
رنکه وافراسیاب بوک کیو کودنام بیرد آتلوعی سوریسنک چوبان
ونکهداری ایدی غاینده دلیر ودلاور پهلوان ایدی شاه
هنامه ده رستم زال خاصه ایرانک کزیده پهلوانلری ایله الله
واروب مذکور چوبانی اکثر ایران سرورلرینه غالب کلوب
آخر رستم الندن زبون اولدیغی مشهور قصه در فردوسی
بزد بر کر بند چوبان شاد ۰ همی کشت رنک کبود سیاد ۰ بوله
کبوله کابلی هندی جب کبه بابکر تخفیف وتشدید بدیه روپیه
جام متابدده که آلتند دیرلر بجه معناسنه لطیفی عشق تو بردم
بنهاد آن نشین کبه ۰ برخود کشید ما نه روحم زغوندلی ۰
بعضلر ضم کاف ایله تصحیح ایتمشلر بیکی کبیسه بیل آوزنده
اهل تقویم کسوردن جمع ایدوب زیاده ایتدکلری کوندر
دیرلر بیک کبیکه صارو چچکلی اولور بر اوتدر دوکوت
چچکی دیرلر کبیکج داخی دیرلر تار کناره خنجر وبعضلر چوبه
دردیشلر هند لغتیدر خسرو دهلوی سر آن دو چشم کی دم
که جو هندوان ره زن ۰ همه را بنوک مژکان زدد برجکر کناره
عنوی هادنه آن زمان که برضم تو کینه خواه شد ۰ برسر
کوه هم تو تیر کند کناره ۰ توکیتوه یعنی پاره پاره معناسنه
نقل ایدوب بو بیتی تمثیل کتوردی بیت آنکه باشد برجلات
او ۰ اطلس چرخ ژنده و کیتو د ۰ ولام باینده دا نحیار اد
ایلدی سایر درباب لغت لام باینده کتورمشلردر جای کجایه
محفقه جاو کجاوه ۰ ملا جامی کجاوه حجره دلکش بود بهشتی
شتو ۰ خوش آنکه بر شتر آن حجره را بود مسکن ۰ جز کجله
کاف وجیم عجمیله صعصغان دیدکلری قوشه عقعق معناسنه
سایر آدلری قرتا لغظنده مسطوردر جز کجه قناده میخی شنخل

نخش

نخش ادرشته دا آشغد دغان کودخانه پهلوی لغتندر ه
دیلنجیلک معناسنه در دودکان کوودانه آدمکرا مجنده بیر
مرضدر که قباق چکردکی کبی آقچه بسنه لو حاصل اولور آدمی
هلاک ایلر دونیم کدونیم ترکیدر تنا تر دیدکلری شراب ظرفی
و یا یتوقی قباق دکدو دیکجک دیدکلری علتدر که بوغازده
حاصل اولور ممه کبی شیشر مرو کاه اولور آدمی هلاک ایلر
عجب ملاذه دیرلر و اعجاب اوجنه داخی دیرلر نمی فخی عرادکام
معناسنه نقل ایلدی و بو بیتی تمثیل کتوردی بیت انکه طفلان
املیا دایه کام مراد ۰ جز بشیر و شکر لطفش نکشاید کدیه
و کلیدک دندانه لرینه داخی دیرلر که کلید دانه جیک کلید
لنور دینه ابوک کبی اولاغاج که کلید دانه یجیکه قابو اغلنور
واسم نکانلر میکدد بتکدد کبی دی کونه دیلنجیلک کدایی
معناسنه فاضل محقق کداانک کاف اصلده کاف عربیله
ترکیدد کاف عجمیله استعمال اولنور دیمشلر زاغ کراغنه
قرغونک الچه دیکلی معروف نکاری قوشلر زاک کرانه قراکه
کنار معناسنه زاین کوابه یعنی اذکه از قوشی که چوبوض فوشی
داخی دیرلر دیشی وبوبوت بوزان دیدکلری قوشی که بتکربکد
اولور عجبه اخیل دیرلر کاسکنه داخی لغتدر یعنی تشدید
دا ایله کوابه تخفیف را ایله آغربشی و بغزنلق قوشنه دیرلر دیمش
زبای کوپاسه یشل کلرکه کونکله داخی دیرلر سام ابرص
معناسنه سایر آدلری کرپاس لغظنده مسطوردر دکجی کوبه
نینه لودد اولور بیر نوع قصعجق بیلانلر ایاقلری واردر
تیز یورر جار الله علامه زمخشری مقدمة الادب نام لغتنده و مصباح
جمالیده کرتنکله کوپاسو و کوپاسه معناسنه نقل اولنمشی زتنب
کرتنبه اورمجک اوی شیراز لغتیدر زت کونه نیم تنه نفتان
وبرد کنلی دوه بین زدان کردانه حلقه کوشه سی زدن
کردنه کاف عجمیله یعنی کردانه لغتندن مخففه زدمش و کردده
بروب زد کوده ایلمشی دیکلی قرد حصاری ودندانه فوسوده
دریخته دیمش دز کوزنده کاف عجمیله امرغانه جانور اکثریلا

صفتنده مستعملدر مضرتده وتوندنده وجرأتده مارکورزد
وشیر شرزه دردیرلر معیار جمالی صاحبی مارکرزه وشیر
شرزه نوعی انداز شیر و مارکه بهترین شیران وماران
باشند دیمش وبو ابیات نظم ایتمش نظم ای شهنشاهی که
رنجت در مصاف • خصم را باشد چو مار گرزه • پیش تیغت
کمتر از روبه شود • هرکجا باشد شیر شرزه • رشم کرشمه
ناز وسیوزتمش فصحا لساننده فتح کاف و را ایله در علام
دللرده کسر کاف عجمی وکسر را ایله در رکا کرکاه کاف
عجمیله اولور رماب کرمابه ایلی صو حمام معناسنه کنیتی ابو
النظیف در حقیقتده ایلیجه نک اسم خاصیدر رماو کرماود
مثله لسان فارسیده با ایله واو اراسنده تبادل در نوع عجمی وار در
رمدان کرمدانه قورت باغری دیدکلری اغاجک یمشیدر
عجم نشان دیرلر رمکا کرمکاه اسی بیر واسی وقت
رم کرمه اسی اتمک وآه اتمک وتیز ایرشن یعنی واوزانکی
بر بوجق دانک وبعضلر ایکی نک دیمشلر زن کرنه کاف
عجمیله اکین دکل ایسه ... دمعناسنه اکینه لفظندن
کشف اولنمشدر زواد کرواده بنیاد دیوار زوار
کرواره مثله زوت کروته برنوع دکنلر دوه بیر زوه
کروه کاف عربی وسکون را وفتح واو ایله تهندیه یدکلری
داروکه تبریزده بحوق استعمال ایدرلر وعوق واشنی وردو
کلبی ریش زوب کرهبه یاندق اوتی زکنه تضعیف را ایله
اورمجک اوی ودولت ورود واصول و بوک و نوبت و
عیدده مرتبه ودفعه معناسنه برکره ایکی کره دیرلر کرد
کعصف وفتح را ایله کف وبابی کره کمکلده وکرده ه ودیری
تسلرجه ظاهر اولور سایر آدمی کلاز لفظنده مسطوردر
وبیرد دیرلر اوندن زآب کزابه کاف عربی وزاء عجمیله نهارده
صوکبد بجکاحنه کبروب طواره یوکلدلر شعر بسی
کردیدم وزاری ولابه • مرا یک کز نظر کرد آن کزابه • زاو
کزاوه مثله زرنه کرزنه بالضم کبدن آسیه بدکلری کاوت

زکو کزلود بالچق طشیاجق زرن کرزنه کاف عربی وزاء
عجمیله کزکن دیدکلری قوش ضرد معناسنه بعضی قپانار لغو عجمی
دیمش کوزنه کاف عجمی وزاء عربیله اصفهان ددکلری اوت
اطبا انجره دیرلر زکزه بر کدون قجار بر نوع طاشدر بر
طرفی یصیدر اولدیقی یاننده اوزون خطلر وار در بعضلر
حره انوا عندندر دیدیلر شان کاشانه آدبیانه دیمکدر اولور
شان کشانه حجره وتیش اوی کاشانه لفظندن مخففدر
شت کشته کاف عجمیله محکم بسته ودوغی واوله معناسنه
کشتی لفظندن ضبطه مفعولدر شغه کشغه یاتوق
باردق شکن کشکن قدحصاری بیلانلر آواز نه دیرلر
دیمش شکین کشکینه اربه و باقلدر چکن وداریدن اوتنی
برنوع اکمکدر ککلیک معناسنه شموخ کند هرکز خبرش التفاتی
بدنیا وبدین کشکینه باوه یعنی یوک التفاتی نکند وبعضی
بغدا ییدیکه کنه قورلماکش شن کشنه بورچاقدر بدکلری
حبوب جنسندندر کلوک معناسنه ملکه داخی دیرلر سایر آدلری
کلوک لفظنده مذکوردر شی کشه کاف عربیله کذا دیمکی
معناسنه وخط یعنی اوزادجه چکلمش جزءی وطول ربیله
چکدکلری چاکلو ایپی وقولاک وبوکه اوزرینه چکدکلری جبنی
قولاک شیو کشیوه سونبک دیمکدر یوزده وسایر برده
استعمال اولنور وکشیده لفظندن اسم مفعولدر چکلمش
دیمکدر فته کفته کاف عربیله چاتلامش دیمکدر شعر
جمال الدین ابو اسحاق کوید • دل بد خواه جاهش کفته باشد •
کلیز کلچیزه ایت بالیغی ویجه دعموصه برلو وجوجه
که طعام قارشدیرر وقوتاررلر معزوف معناسنه وکفکیر دیر
بوز صوغی و چوچه بالیغ سایر اسامیسی کفچالیز لفظنده مسطور
در نج کنج کنجه دیدکلری بوغوز و قاشق نکه کمه قوز
جوز معناسنه وبر مشهور شهر که دیرلر وکیمک کدو یانکه صوغکیدر
حقیقتده اکین بالدور بنک بوغوزندن قاشیلغندن کنج بوغاز
تیز صمان اولماز صو که قالور وحطلقا نیا تانک بوغیلر نه دیرلر

فید کفید دچاتلامش کعنه وکفید معناسنه لاب کلابه
کلوه دیدکلری که اوزرینه ایلک صاردلر واولصاریلان
ایلکه داخی اطلاق اولنور عامه تحریف ایدوب کلبه دیرلر
لبان اکر بیند بخواب اللهدر قرابه • زنی را بشکندبیخ کلابه
نمن نبود مردمان اهل هنر را • التفاتی بریسمان وکلابه
لابی کلابیه حیناً زاد لده کوزک بوبک والاجه اولماسیدر
واندن کنایت اولنور اصلده کلان بیه در تخفیف اولنمشدر
لات کلاته شول بنالره دیرلرکه سرای کبی ایره سی اولا
بعضلر شرح مخلصده اولان اولرده دیدیلر سواد معناسنه
بعضلر بیلک او زرنده قلعه نقل اتدیلر خراب اولسون
معمور اولسون وبعضلر بازارلو کوئیه دیرلر دیدیلر وطاغ باشی
وطاغ باشنده اولان یول وقزلطاش وکوچک شهر وبعضلر
کوچک کویه دیرلر دیدیلر بیت جه بود شهر انده آید زجایی
کلاته نیابد که ماند بجایی • وکوچک که جلجه آلتینه واوجاق
ومیخانه جی اوجی وقوده حصاری ومورزه برج دیدیلر لاج کلاج
سقسغان دیدکلری قوش سائر آدلری وتفصیلی قرا لفظنده
مذکوردر لاز کلازه مثله وکزچشم لاس کلاسه برکه
که بولنرده صولر ایرکیلور جمع اولان یرلره آکش کعبه بولنرده
اولور لاش کلاشه سین بجه ایله مثله کف وبایس وبابقوش
واونکی قوشی وخوروس وبکجی وصاحبی لاشکر کلاشکود کف و
بابس لاغیس کلاغ بیسه الاقارغه ابقغ معناسنه
لاغ کلاغیه سقسغان عقعق معناسنه بومعنایه غیری اسامیسی
قرا لفظنده یازلمشلر وکلاغ لفظنک تصغیریدر لاغ سیا
کلاغ سیاه قوزغون زاغ وحایم معناسنه لاف کلافه کلاف
معناسنه لان بی کلان بیه کلابیه معناسنه که حینا زادلده
کوزک بویوک والاجه اولماسیدر لاو کلاود کلابه وکلاف
وکلاو معناسنه لیبتر کلیبتره هرزه وهذیان سوز لتوج
کلتوجه تخفیق لت کلته غایتده جوق باشی جانورکه آودن
وابشدن کوجدن قالمش اولا غنوی بناه ددان کله روباه کفتن

که داناذ دایی داستان دره هفت • کمان برد دکس کنج براسترا
بود بدکه بربشت کلنه فران • شمرنجی معیار جالیدده قوردد
کید انکر معناسنه نقل ایدوب بوبیتی انشا ایلدی بیت
ریش دشمن بسان افساری • برسربد سکال کلته دای
لج کلجه سقسغان کلاجه لفظندن مخففدر لرج کلرجه
قجی غلغلیچه وغرغره معناسنه سایر آدلری کنتوی ا
لفظنده مسطوردر لشکر کلشکره کف بابس کلاشکوه
لفظندن مخففدر لندر کلندره قوتلو ومحکم وچابک
وشوکتلو معناسنه شعر چرخ بجند قدرت نیروی ونیافت
با آنکه هست سخت نهاد وکلندره • وکاهنجه که انی کله بو
سنا بخیلی با موغک وصوغانک اوتی ایتدیلر واوچکه و
شکل وبلبله معناسنه استعمال اولنور لد کلند د اوچکه
لوت کلوته ترک عورتلری باشلرنه وبوینلرنه صارلر
تود دیرلر وتزکب وسورغوج معناسنه داخی نقل اولندی
لوش کلوشه پاره زخم معناسنه لوند کلونده برنوع
ایجه اوزون خیاردر بوجوق مقداری اولور لد کله
کاف عربیله باش سر معناسنه کله کاف عجمی وتضعیف و تشدید
لامله رمه وتله معناسنه بیت ازبرای علفه بصحرا کشت
کلهرا بیچراند دشت بدشت • بیت ازکله دور کردی آفت
کرک • داشتی با بی حمله خرد و بزرک • وبغیبی معناسنه
داخی کلور لید کلیده طاغلش پریشان معناسنه ماغند
کماغنه قدوز قوردی وآغ قوردی وکود دیدکلری قورد
کاغند معناسنه بعضی اصح سیمه دردیدیلر مانجه کمانجه ابلق
دیدکلری سازجغانه معناسنه وکمان لفظنک تصغیریدر
یا بجوغز دیکلر مانکرود کمانکرودی اول یایدر که
انونکله فندق کبی طاش وتوپلی آتارلر مانکر کمانکره
مثله مانکهره کمانکهره مثله کمانی صبح راشد فلک و
مهر کمان کهره وسنکد • مرغ شب جوید نشین کشت زسهم جوتی
مانکهره کمان مهره مثله مان کمانه بیرقازیجی یعنی قوبولر

ومعدنلو واغیلر وکوزلو فازیجی وشعبت واقایق بلنی ترنج
کترنجه اکیلوک حالنوا اولان کسنه ترکمر سوکبی مینکا
کمین کاه بوصوبیک میتنک کبنک شله تین کینه آلسکلو
تار کناره کاف عربیله قراق کنار معناسنه منبور کنبوره
دیمک واشنه وبکو وحیله حنیفند . بر کسه نک جواب اربعه
سنی طولانوب الده متی قصد ایتمکله تنج کنجه کاف عجمیله
جکاسی التی ششمش اشک ترنج هرکه مثل زند کسی ازوی
خسرو را • نسبت کند بجیسی کسی هیچ کنجه را • وهکذا ترنج
جنین وجثه معناسنه وبالضم لطنج درکنجه نهفته آن
بهارا • بنهاد بر اسب باد پارا • وعجد بیر شهر آدیله بجنی
کنجینه خزینه وکیلار نواخوی کنواخوید کاف عجمیله مرداد
نوکه اناه دن بله طوغی اولا زغش معناسنه نوان کنوانه
کنده نه دیدکلری اوت که صارشق کبی آجیده کنواوله
باد آوله معناسنه که قوانق کبی بر علتده سایر ادلری وتفصیلی
انده مذکوردر کنوخان کنوخانه بیتق وبجک سید ندم
کندمه بغدایق وسکل که کوده ده جیقار الجتا شی لول دیرلر
جمع تأ ایل کلور نزوال کنزوال وبالضم قارث وقوتلو
اوغلان یعنی قودار یعنی بر امر از معناسنه نقل ایلمشی نزوخانه
کنزوخانه قوانق وبیتق وبجک سید نزوک کنزوک وبالضم
اولکه بیوک کوب کبی بالجمله وترسله اوررلر انجنه کینک
وترکه طولدوررلر وبویک غله سیدی سایر ادلری کنزود
لغتنده مذکوردر وقارث وبخته معناسنه نزدم کنزدم
بغدایق وسکل کنده معناسنه نوکنده کاف عربیله فازلشی
وقوینی وصوبندی وخندق معناسنه کنده کاف عجمیله قاری
وتوجیه وتوقارشه وبرامز معناسنه کلور مجازا نزه جا
کنزه جاه آوجی یعنی صیاد کلسی نزه خای کنزه خایه
دبه وخایه وبیدن برده نغال کنغال وبالضم اولکه
اوغورلا دین شکاردن ودستی کوزه دن جامی معناسنه
وآوین کوزادوب بویلامق بجم کنغالکی کرد دیر وباشکیجی

شی

شی قرتی دوسی معناسنه نقل ایدوب بو بیتی انشا ایلدی بیت
احتساب تغاداو برداشته ازجهان نام کنکر وکنغاله نکورزد
کنکورزده کنکرساقی نتر کنتد قاز بیجی معناسنه ویر
بجاق کبی آلتکه آنوکله شته تو پاررلر وقازرلر نودان
کنودانه کنود تخمی یعنی وشهدانه معناسنه نقل ایلمشی بسن کنبست
جعدلو مقبری واج کواجه صالنجق که اوعلا بختمرادینادی
سایواساسی باد پیچ لغتنده مذکور وپار کوپاره سوری
هرکله معناسنه وصغر واشک وسایر حیوان سوربسنه اطلاق
اولنور کاو پاره لغتندن مخففدر مضمونه بابنده ایراد
ایلنوا صحیح بجیوب غلط ایتشلردر نخج کمترین بخششی
ذهتاو • صد هزاران درده است وکوپاره • وج کوجه
ایلک وز کوزه سیل صوبی اوتوروب قاردوغی بیر
سج باد باتی همیشه نا باشد • کوه دریا وکرده وکوزه •
ونکو جمع اوله وقی یره دیرلر دزنک معناسنه وزین کوزن
توز لوحلوا وسال کوسال کاف عجمیله کاوسال لغتندن
مخفف اولنمشدر یاش بجک بوزاغیه دیرلر سایر تفصیلی کاو
سال لغتنده مذکوردر بو لغتی مضمونه بابنده ایراد ایدن
غفلت ایتمشلر وشت کوشت ابوجهل قاربوزی وابت
ضیادی سایر آدلری کبست لغتنده مذکوردر وم کومه
ییغین توده معناسنه کومه کومه ییغین ییغین دیمک اولور
لغز چیست آن قصه تور درمیان مرغزار • کرد ازپروزکی دیوار
وی را استوار • کومه کومه بخ نهاده بر سر هو چشمه • • لشکر
حبش وحبشی برفته اندروی قرار • وند کونده صمان طانیجی
ایجون بر نوع سبد که اوتدن وجوبوقدن بیتکه اورولر
بیبی بزمن تو فکندی طرق نیکو • وابجیس مرا زره فکنده •
ماندکسی که دبیا بان • باران باشد از کونده • وبعضی
اودن جوالی معناسنه نقل ایتمشلر وهوا کینه کوهو آکینه
پیروزه وکوکچه مرجه لو طاتی که کاف عربی وهاء اصلیه ممانه
تپی معناسنه کاد لغتندن مخفف اولنمشدر که کاف عجمیه وهاء

اصلی ایله کاه لفظندن مخفف در وقت عنوی جز بثنايد
ثنای تو بکه حیزان را ● بهد فهای اجابت برسد تیر دعا ●
وتخت ومسند وتبو مجید بعضیسی وسایر جمیع کاد معناسنه
کلورد اماد معناسندن غیری هبل کهبد وبالضم ایله و
نادان هادی هکره باء موحده ایله در هل کهل بکسرتین
انجد نعتی وقاری عورت معناسنه دخی کلوردیکی هوار
کهواره بشکنهند معناسنه کاهواره لفظندن مخففدر
اولنمشدر بیت جواز فیض حق بهره نیافت روی ● سیما
بکهواره شد نکته کوی ● بکواش کبکواشه یوزه اوجی
یان هوار کیان خوارد خسورونی معناسنه که لسان پهلویه
ونج دیرلر

الكاف المكسورة

تب کبه یوموق ناب کتابه برنوع نقشدر ایمیدر که دیوار
لره ویغیری بر لرده ایدر لر بیت صدرح از جای رفت کاخ
وسرای ● مانده جاوید آن کتابه بجای ● داشید کواشید
پریشان وآشفته اغانی بیا تا جدا کنیم از روی تو
کواشیده ویره شد کار من ● دانما کوانما آتی پاکو
ذی نعمت معناسنه واولو اصللو دانه کو کوانه کوده
بویوک طاغ دانید کوانیده اکسیجی دبابی کربا به
کوننکه ویبنوق بیزی سایر آدلری کرباسو لفظنده سوزدر
دج کرجه لیغه که حرکه قورلرلاس معناسنه ردان کردانه
کاف عجمیله اوغلانجقل جوزیغی زک کیده کاف عجمیله مووف
نیفته حق اکمک عادته دلنلر کاف عربیله در تعریبیدر
جردق دیرلر زکوکو کوده کوده کرد مملکتنده بیر مشهور
موضعک آدیدر دشنه کرشنه کاف عربیله وسکون را وفتح
شینله وبونک تضعیف وتخفیفی جایزدر بورجاقی دیدکلری
دانه عرب جلبان دیر غیری آدلری ملک لفظنده محرردر دم
کرشه نازو غنج اقفعی فتح کاف ایله درنته که ذکر اولندی دمیل
کوم پیله کوکل قورردی کرم کژ معناسنه روید کرو بیده

کاف

کاف عجمیله مومن ایسا نیجی اعتقاد ایدیجی دیمکدر ناکرو بیدد
کالورد دیرلر کرکوه کسر را وهاء اصلیه دو کرکم عتقده معنا
واوریجی آدی ودوکه معناسنه استعمال اولنور دیز کریز
کان قجاجق یر ومقصد معناسنه افصح وانصح فتح کاف عجمیله
دیو کریوه بیلنک که کوش داخی دیرلر بیر آز فوری طاغدن
عبارتدر ویوقش ومختلف یول معناسنده داخی مستعمل
لطیفه چون باد پرند بر کز بوده ● چون باد و زنده بر ترجیه
وصاعقه صبحیه طاغ دکیه جوکی بیت در شاه راه جا و بزرگی
خطو بیست ● آنکه بدکزین کروه سبکبار بکذری ● وبغته
واقیل معناسنه دک کره اغلاق معناسنه اسم مصدر در شت
کاوید کشت کاوبود اکلنی اکین شت کشته کاف
عربیله اکلنی معناسنه صیغه مفعولدر بیت سرا پرده او
برازنا ل دید ● زخون کشته بر عزا لعلام دید ● بیت
ندانم یک تن از کل غلاف ● که در دل تخم مهر تو نکشته ● و
هر میوه نک قورسی که اکا قاق دیرلر سوزنی ثناکوی
ثرابی تود دل ازمن ● بد و بشیم است چون ابرو کشته ●
لاف کلانه اوجاق آتشدان معناسنه کج کجی کاف وجیم
عجمیله بلدرجن شمانه معناسنه غیری آدلری ورتیج لفظنده
مذکوردر ل کله کاف عجمی وتخفیف لام ایله شکایت معناسنه
کله کاف عربی وتضعیف لام ایله تعنی پرده وزنانه دیبو تخصیص
ایمیش یکن مطلقا پرده معناسنه در بیت میدمد صبح وکله
بست سحاب ● الصبوح الصبوح یا اصحاب ● اسدی
از آذین در وبام شد پرنگار ● زده کله در کله طاوکوار ●
کیدان کلیدوان کلید توانی کید کلیده طاغلشق
پریشان معناسنه نه کنه کاف عربی وتشدید نونله وهاء
علامتله مصطکی ساقز که کاف عربی وهاء اصلیه کیچی صغر
وخود معناسنه دخی استعمال اولنور وکاریز معناسنه داخی
نقل اولنمشدر که کاف عربی وهاء علامتله اسم استعمال اولنور وادات
استعمال اولنور اسم استعمال اولندقده ذوی العقولدن اولانک

ذاتنه دلالت ایدر کیم معناسنه هوکه جو بد بو بد کبی و
کدجست که نیافت کبی نه کیم چه عذری لعقولدن اولانه
دلالت ایدر نه معناسنه هرچه کونی سعنت تست کبی و
چه خبر شنیدی کبی و چه جانورست آن کبی آدات اولاند
انکی نسنه اراسنده ارتباط ایچون کلور ویا صفتله موصوف
اراسنده دل که عاشق شدکم شد کبی و یا معلول ایله علت
اراسنده مزیه که ثاب ندارم کبی و یا مغیا ایله غایت اراسنده
بکوش تاکه برسی کبی و بونکا اشالی نه وادیسه بیرام بیرام رد
متعلق ادات الحسنه اراسنده توسل اولنور کفتم که
چونی کبی و بکوش که بدانی کبی یاکیاده اوت نبات معناسنه
کاد اولور آخرندن های وسطندن الف حذف ایلدر یب
کیبه جماملد آلتی محجمه معناسنه لطیفی بر مکوکه هی کشد عیب
هونری را نکوبش چون کیبه • بتقاد کبستارده اسلنجه
تین کیبه مرجان که آیکذن هنوز چیقان ایلکک بوم
کاغذ دیرلر نعمتی و ساج بولوکنه دیرلر دیمش تیر کبه
النون واجحه و سایر نسنه توباجق حروف ترکیبده داخی
مستعملدر تیرکیبه موصوف اولچک کیل معناسنه توپیایی ایلدوب
کیلچ دیرلر سعدی چوبرکیله جوامانت شکست • بشوی
ای برادر از ابنار دست • تیم کیبه شوخ کوش و شوخ چشم
معناسنه تین کیبه کاف عجمیله بر صفتدر که خصمدن انتقام
الماغیچون طوبطلوا اولسین بنه خوا کینه خواد واورکینه
خصمدن انتقام الملق استین کسنه کینه کش و صوح معناسنه
بنه کا کینه کاد جنک یری بنه ک کینه که مثله توکیبه
ایلکدن اورلش بر نوع ایکاج قابیلدر ولایت عجمده اولور
بیت پوستینی دادو سر بیرون نکرد • کیوه بخشید و
دریا میبرد • تی کیه تخفیف وتضعیف یا ایله مصطکی ماقزی
محوخ هروی مغنی آدلو مغرفات کتابنده نحکی درنی یا ایله
نقل ایلدی کیه کاف عجمی و آخرنده هاء اصطا ایله اوت کیاد
لفظندن تخفیف اولنمشدر نعمتی و مصطکی صاقز دیمکی ی

کبه

کیبه بوکز تلی دیدکلری دیکن عوچه علیق دیرلر اکثر بوده کزه
بیمنده اطلاق اولنور بی کیبه مجامت یری

الکاف المضمومه

تب کبه محجمه معناسنه فتح کاف له و تضعیف و تخفیف ایله
داخی روایت اولنمشدر نعمتی تخفیف با ایله ایلک یاره سنه
دیرلر دیمش جج کجه شول چوقوره دیرلر که اطفال ایچنه
قوز و کوب اوینارلر دکذرنام کذارنام پادشاه وبیکلر
ک خط معاذ واما نامه که راه درلر کوستروب کیدنر
کذرنامه مثله بیت دریاکه ما و نقد بره • از نیم آدینی برد
کلک نامه • دکلود دیچک علتی که بوغازده اولور انجک
اوجی کبی اغزی اچیجاق کورنور بلازد معناسنه وصیبا
جالبده شمن فخریه کام معناسنه نقل ایدوب بو بیتی انشا
ایلدی بیت آنکه طفلان امل را دیم • کاذرمراد • جرنشیر
وشکر نغمتش نکشاید کید • و انجکک اوجنه داخی دیرلر
وکلیدک دیشلرینه کلید دانه کچیجک کلیدلنور داوی اغاج
که کلیدانه کچیجک قاپو باغلنور دن کوینه کاذرلو
توفاغی و بونوک توقاق که واریز دیرلر عنبرینه آدلو کونباده
لفظنده مسطوردر کوذینه لفظندن تخفیف اولنمشدر نعمتی
واوتحواسی وسیرانجی معناسنه داخی نقل ایتمشدر رآسی
کرآسه دفتر و مطلقا کتب جزینه دیرلر کسای اوغلی قلاده
وفالفلان دال که بیش من • آرایشی کراسه وتمنا دفتربست
زاکواده مانند دب کرم کذری جنک داخی دیرلر هجوه
معناسنه رقت کونه کوهه لفظندن مخففدر کلک و بنم
نکته بکم قفانه عبیده قرطر وقطق دیرلر سمی خسرو بروجی
ابواسحاق • که فلک خشتکی زکرده اوست بیت همیشه
تا بود این قرطه • ملع دهر • کردن ایکندش بودی و نبش نادکی
واشتر غاز دیدکلری دیکنه دوچ بیر سموه ازهیونا ن
اوبکی فلکاست • طوبی وسدره همجی کرته اعست زرد
کرده کاف عجمیله بکوک عبیده کلنه معناسنه بیت دراعه بتحت

روند زنخت • كركاه كيتى كرده دركرده سخت • وسودلنمش بر
دكا كوردكاد بوتون توكرى بيله خاطره ديرلر بيكاه
داخى لغتدر زز كوزه بويوك چاناق دردن وغيريدن
اولسون كوزه معناسنه وآلت تناسلدن كنايت اولنور
ذكر معناسنه زنى كوشه آج جائع معناسنه وكافك سكونيله
وسينك فتحه سى وعكسى ايكى وجهله بله فصيح ومستعملدر
بيت نعمت نان خود بكن سكى • به زحلواى آنكه محتشمت
سابرا سايسى كبى لغتلر مذكوردر زكوروه كاف عجميله
بولوكه معناسنه وواوى حذفيله دروب كرده داخى ديرلر دوه
كروهه بوماق ويوروجه طانش ويوالوق كه كمان كروه ايله آتر
لر واكا بكوره دارسه جامع الفرس صاحبى وكچى قوتشى يعنى
بك كه دوناغه قورلر دينى وكلمه زكود كاف عربيله وتخفيف
تضعيف را ايله آتدن واشكدن كبى اولان طائع وقودوز
معناسنه كره تخفيف را ايله طوب كوى معناسنه عربيله فاذ
داخى مستعملدر وقايو قوزى وآله واجى معناسنه
زنج كزنجه مجه زدكزده پهلوان آفت كرافه بر هوده
وعبث ... سوز وايش كزافه معناسنه
بيت تاچند توانند برش كافه • تاچند مقاله كزافه •
زكو كزكوه دوكمه زلد كزيود اوزلدو نقاد معناسنه
بوكزبره بد معناسنه زلى كزلية اورنلى كزيله معناسنه
وصلاح جكى وجكوح وتوقع ستن كسنه آج كرسنه معناسنه
سايرادلرى كرسنه لغتلرنده مذكوردر ستند كسنده اوزدك
وطلب شادنام كشادنامه فتح نامه لركه پادشاهلر ولايت
الدقلرنده اطراف ولايته كوندرلر ومطلقا منشور پادشاهى
معناسنه مستعمل اولمشدر شادكشاده آچوق شتر كشترد
كنار رنده سى دكرا آلتندلدر شتيكاكشتيكاه كورنمى
ييرى شفت كشفته بريشان اولمش كشفتن لغتندن
صيغه مفعولدر شكوفه شكوفه سرچه عصفور
معناسنه شقبه كشنبه آچلق سايرادلرى كبى لغتلرنده

مسطور

مسطوردر قز كغزه كليد قفل كفله وزن كسكى فتح كافله
داخى روايت اولنمشدر كغم دكلاكه بعد اكبر ديبدن بتمار لالى
كلاله كلدسته مى ودوكلكى ساچ وزلف وبعضلر برخم در
ديدلر بيت زخش چونه بركل كل زبر كلاله • سوزلفش بخم چون
قلب لاله • وقوزم قودوم اولا نشنه ستيدوا انتشار بيت
بنت دلم مدمشكين كلاله • تمشك جين كرفته روى لاله
لاكلاله بركل وتافته ومطلقا باشه كيلان نسنه لب
كلبه كوچك چجره وبوجاق ودكاننه وعطار بتره وجامع نغ
قونسى دلخنت كلخته بر نوع كلدر كل رعنا داخى ديرلر و
قرلحه كه عورتلر يوزلرينه سوررلر فكر وكلكونه معناسنه نعم
واول كلدرا ردكه دوكلى كللر آچلنى اولاديشى كلغونه
كلعونه قرلجه كه عورتلر يوزلرينه سوررلر لكونه كلكونه
مثله وكل رنكلو ديكر اولور غيرى اولوى كل رعنا لغتنده
مسطوردر لوتى كلوبند ده بوغازى قوللجه كلدر اول
جيش طبع وخسيس دركه لقمه ايچون هر بيرو رذالت
ايدوب عرض وناموسى پايمال ايدر اسدى ما يند
باكتران كارخوار • كلوبند كانرا مكريد يار كولكلوله
بدرك ويوماق ويوانكه ياى ايله آتارلر كلكه كاف
عربى وهاء اصليله كلاه لغتنده مخففدر كله كاف
عجمى وهاء علامتيله كلام معناسنه بيت نكارم ازكله
تابست طوق بر كردن • بكردن بسى محبوبه آهوى ختن
اسدى سپردرسپر كيان شكن كله • ...وسان هم چو
هژبر بله مال كمان • بير قاذيجى آغيله سندنلر قيولر
كبى بيج كليجى چورك وجرم آفتاب مالش كمان
كش قصد معناسنه وبعض باز دوك قزابجواد آزغونك
طاغى معناسنه فركوره مثله مبرزكبرز طورى آت
كبيت معناسنه بعضلر ياركير آت كه بايلسى وقويروغى
سياه اوله ديشلر وبوكا اكجنده بتاق اوت وقارنش
اوت ناكتاد ضوح برزه معناسنه توبت بيدومصباح ديرلر

بجاد کنجاره کسب دیدکلری که سوصامک کپکیله وهر
نسنه‌نک صیقوب یاغنی آلورلر ثفله دیرلر نمخ خمش
بنمودست بدین زخرف دینی • خرسند شود کاو بکجاره و
نلخود • کنجال وکنجاله داخی لغتدر بجد کنجده انزرو
دیدکلری یش که مشهور دارولردندر قدحصاری وتوتیا
معناسنده کلوردیتی بجین کنجینه کاف عربیله کیلاردر
مخبأ معناسنه نراور کنداوره پهلوان ودلیر نروار
کنداوره مثلدر نروز کندوزه چوالدوز ندکنده
کاف عربیله بدصچیبن کلبه دیدکلری که طوتسا قلمرکدالنیه
وایاقلرینه اورورلر آهنی تیغ برفرق وبپاکنده چودزدوره
زن • دفته ازدود دلحق بزندان اتش • نمرج کهش بر
جان ودل زوبین وپیکان • کهش بردست وبا زنجیر کنده
واوبجه یعنی اودون یوکی وآخور واصطبل معناسنه
وشامه که طغان اوتوزدرلر وطغایی کنده سی که طغانک
اباغنی باغلدرو باشیغی کمنده سی وکمه وکنه کندد کاف
عجمیله کله که جلاهلر پنبه دن ایلدلر واوزدک وباشیغی کله
سی واولیچوکه صیادلر صقلنورلر وحیزووالرسی کفاله
تکاله یعنی قارت اوغلانه دیرلر دیمشی بکر کندکد
بدنکه باروا وزرندد باپادلر وشرفه کن کنه کاف عجمی
ونقاء اصلیله صوچ کناه لفظندن مخففدر وآرکواده
باشی ضها قوپاجق وسبدکه انوکله بیمش وسایرسنه
طاشورلر کوار معناسنه وکلبک وآرکواره مثله یعنی
سکبدی اسدی تودریای بیلان بذی خاشه روب
کواره کشتی پیشه بارنج وکوب • وصالمه مغز وقوش
تودساقی وآزکوازه زاء عجمیله طعنه واستهزاء کواژ
داخی لغتدر کوازه ذاء عربیله زرفدان پشتی بردد
تعبیه یدوب جواذق دیرلر والنده کوالنده ایمکلر
اوغلان وآرکوره کاف عجمیله طالق شاهد معناسنه
وباز کوبازه اوزکج وتل کوتله کاف عجمیله صوقبار حوا

حباب

کاه

حباب معناسنه اشعارده دعیسی حوق ایراد اولنورو
قفل وکوزپشت احدب معناسنه وتب کوبه باء عربیله
دیلکه جلادلر طلخ کجا بکشی صنم وکوبرزن • نصیب ی
افتاده محبوبه زن • ویایی دجاملوشیشه سی • کوپ باء
عجمیله جاملو شیشه سی عربجه مجمد دیرلر وتباکوباد قصه
قصیر معناسنه وتت کوته مثله دج کوچ دکه ایکی
وصوصاق وبازار معناسنه وایرمه یعنی وکوچ معناسنه
دینی وددر کودره اوراجق جورکه اوردکه که نحری دیرلر
کوکچه اولور اسدی دمان بوز یاذان برآهوسره • کمینی
ساخته یوز برکودره • عنی خواهد که شرطا نرو انچ
نثود زجرخ • نادرحیاض برنشی باشد جو کودره •
وددکودد اوجی اکری منتاج کوبه داخی دیرلر عربجه
قربوسی دیرلر وذین کودینه بویوک چکوج وتوقاق
شلادولکرلرکه فادیه سی ودموزحیلرکه بویوک چکوچی دکازدر
توقاقی سایراسامیسی کوزبان لفظنده مذکوردر و
دکیا کورکیاه ایرق دیدکلری اوت وترنه کورنه
کورسز کستک کوردنی معناسنه کوز سنک داخی دیرلر
وصغغ وتر کورد کاف عربیله بازارلو بویوک کوی جوق
کوی واوجاق کورد کاف عجمیله قولان دیدکلری جانورکه
بیابان اشکی داخی دیرلر غیری آدلری کور لفظنده سطوردر
ورآور کوزآوره برداق اصاجق وزجهر کوزجهرد
توبرقای بیلان وینق وبوینی اوزون شیشه وزور
کوزوره بوینی اوزون ایجی بوش شیشه عربجه قارورد
دیرلر وبوینی اوزون بارداق وژ کوژه زاء عجمیله اکری
وایکی بوکلمش نسنه منحنی معناسنه واوزم اصمه سی وجام اغاجی
واوچی اکری مخاج وتسخره وقنتان وکوکلک ایکلکی کوژ
معناسنه وزکوزه زاء عربیله بارداق کوز معناسنه صحا 8
ردم حامی وفرشه معناسنه دخی کلوردیمشی وزد پنب کوزد
پنبه بایق قوزاغی وزین کوزینه کاف عربیله بویوک چکوج

ونوتاق كود ينه معناسنه وشت كوسته كيشت معناسنه
وبيه عملم ديدكلرى سايرآدلرى ا نده مذكوردر وقارنه
دو كلكى قوه حصارى وسرجان كبسته معناسنه داخى كلور
ديشى وتى كوسه معروف شعالى ازاجق وسبك اولان
وشاب كوشابه كوفتلو وقيمه لو شوربا ومطلقا اتلو شوربا
كوشت آبه لفظندن مخففدر ومطبخده ديدكلرى طعامده
درلر وشت آب كوشت آبه مثله وشت آكند كوشت
آكنده بورك وشت آو كوشت آود كوشت آبه معناسنه
لسان فارسيده واولده بالااسنده تبادل ونواحى واردر
وشت خى كوشت خيه امابقلوى اوزون بيرنوع بوجكدر
قلاغه كيرور ومرجمنم قولاغى ديدكلرى شنه كه استرديه
كيى دكيزدن چيقار وبو هيچ بركلرى بوجك كه كنه داخى
درلر وشخيه كوشخيه مثله وشوار كوشوارة كوبه
قرط معناسنه وقد ريكدانه كوشوار داخى لفظلر وشى كزار
كوشى كزاره اشيدجى ديمكدر وشى كوش بوجاق وقاب
قجانمك قولبى واكك وفشان كوفشانه جلاح نساج
معناسنه سائر اسامى بابى باجه لفظندن مذكوردر نمى
براد سرورى ازوى نيايد اكرخود شاه كردد كوفشا نمرد
وفت كوفته دوكلش وكفته ديدكلرى ات وكوله
كاف عجميله كلب جابع الزومى صاحبى طلب باكلب ديشى وند
كونده صمان طاشيا چوچيت ونشت كونشته اوتوراجق
بيرده كى قاليك اتدن كه سكرزدن ديدكلرى عضودن
عبارتدر وتك كونه درلو ورنك معناسنه وكوه كاف
عربيله طاغ وجبل معناسنه عبرى آدلرى مذكورآيا لفظنده
مذكوردر كود كاف عجميله بخرغا نط وقذر معناسنه
كود كاف عربى وتشديد وتخفيف واو ايله بجا زوزن
معناسنه لفظ عربيدر فارسيده داخى استعمال اولنور لغت
قانون اديبده كاف مفتوحه بابنده ذكوريتى ومجميه كه صحابلر
شيئه سيدر اكا داخى درلر وورغ كوورغود ايت دوسكلى

وه كوهه دوه اوزركوجى وسايرجانورلركه ارقه سنده
اولان كوهان معناسنه بيت هيكل بوبان او باد سبك
درشتاب كوهه كوهان اوكى ده كرانه درعطن ومووجى
وچ كوبچه دراجى سوقى كوچه معناسنه وعجوه وبند
كوبند دوبلبيجى ديمكدر واصطلاحده علم بوسيقيده
اطوار مقامانى سير ايلايبجى وكى كويه طوارتيانى نعمتى
وبويان بالى كه عربيده عرقسوس درلو داروددر ديشى كه
كاف عربى وهاء اصليه كود لفظندن مخففدر كه كاف
عجمى وهاء اصلية ايله كوده لفظندن كففدر اولنشدر كهنه كهنه
اسكى عتيق معناسنه وكوزن اوغلانه درلر نهل كهبله آبلكد
بوى معناسنه نهى كهيه حجام لوشنه سى كويه ومجمه معناسنه

نوع اولده اللام المفتوحه

آب لابه يالوريق معناسنه اسم مصدردر امدى بره
بيش مهرا ٢ بازآمدند بيورشى هم لا به سازآمدند نعتى
ودلبغه ومسخره كى وفسوس معناسنده كلور ديشى آخشه
لاخشه تتماج آشى شنشتره كه معناسنه آخوست لاخوسته
مثله آخوشه لاخوشه مثله آدرز لادرزه ديوار آد
لاده ابله وبوش ومسخره اوغلان بيت كرنا كاد لاده
بيند ميمايد هوار حالت ووحيد آزود لازورد بلكدر
ديدكلرى قوش عربى ادلرى ورتيج لفظنده مذكوردر اشه
لاشه جانسز بلنده عادتى نعت ايدوب ايلتش وپشى
درلر نعتى لاشه دن اخذ اولنشدر ديشى وبيرنوع كرده
آتكله لواش درلر واوزوز كاهل معناسنه آغى لاغنه
سنذلوتش ديدكلرى اوتوك انواعندن بيريدر آجه لاجه
تتماج آشى وبعضلر اوماج آشيدر ديدى تو بيليدوب لاخشه
درلر قره حصارى وشان معناسنه داخى كلور ديشى اكشه
لاكشه مثله مذكور طعام درلر سائر آدلرى جوشيره لفظنده
مسطوردر اكشته لاكشته قره حصارى مثله ديشى آد لاله
موجعفد مشهور چچكدر انواع واصنافى اولور قوقوسنى محبوبلرك

يكا عني اكا تشبيه ايدروب و بيراقلو مكه ديجيسيا د
اولمايني استعاره طريقيله عشاق محروق الاكبادك باغرى
قورودر يعني اكا تشبيه ايلديلر تركيده داخي مستعملدر ع
همه كود جون تخت كوهر فروش زبيعنبر ولاله وبيلغوش
آم لامه لام معناسنه كه زيور وآرايشه ديرلر معيار جماليده
شمس فخري بويله نقل ايلديكي اما حق بودركه لام ولامه دبنلد
اوردبه صورت لام الف عقد ايتدكلرينه ديرلركه تركيده
طيلسان ديرلر بيت عاقلا آنست منشيا نكه ده بار زيب
وملامت لامه ها سنداخي حققنده آنه لانه يوه عيده ديرلر آشى
ديرلر وكرد ديرلر اشيانه معناسنه وبيكار وكاهل اولانه
كسنه وقلاووز بعده عز معناسنه شعر سرد از نام او به
ننك آيد زانكه بي ابله است و بيلانه آو لاوه
يالوارمق لانه معناسنه آي لايه قاره بالجمع عربيده حماء
معناسنه وقات تاى معناسنه بو معنايه عربجه آدلرى ثالث لغتلنده
مذكوردر باچ لباچ كياسى حسندن ستاق ديكلري
نغمان دماء قاضي تو لبود شلمابه سي بيشه
بيشه آت يورنيه اورد قلرى يواشه تيار لت پاره
يوزد غان تو لتره پاره پاره اولش شى انكه باشد
بومعالي اود الملس جرح ژنده ولتره ترد لتر
لتره لتره غايتده اسكيوب پاره پاره اولمش سنه
ته لت لته لته مثله ساير اساميسي لت ثالث لغتلنده مسطوردر
ت لته اكين سوقا ربغي وقنتا لنغ بيز حت لحنه ادشنه
اشي خشي لخشه مثله ساير اساميسي اكرا لغتلنده يازلمشدر
طخ لخلخه ادويه دن تركيب اولنمش خوش رايحه لو صوبق
معجون كه شيشه لر اچنده حفظ ايدوب وقت حاجتده
جالقايوب ساچيوب ودوتر تنورلر وبعده فارسيده
داخي شايعدر ذز لوزه ذرته معناسنه ام مصلحدر ودول
قلككي ديرلر رعد معناسنه ژ لژه اسكي پاره پاره اولمش
نسنه عبرى آدلرى ثالث لغتلنده مذكوردر وتج لوتجه

كلوله

كلوله پنبه شكرژه لشكرژه جاسوس شكرژ لشكرژه
مثله كاف لكانه وباكسر بغادس طولدره سي سوجق جو
دانه وبرسبيل استعاره ارزوكه آلتنده استعمال اولنور لمس
كه دنيا ميل راي تو نباشد مككي فج دارد بي لكانه كش
لكشه وه حصارى ديمك معناسنه نقل ايلمش كـ لكه كاف
عجميله لباس بولاشوب عيبلو ايلياب تركيده داخي مستعملدر
ثب لثه وبالفتح سموزفو بر معناسنه عربيده سمين ديرلر عربى
اساميسي فرهه لغتلنده يازلمشدر حليمي لماسر تصحيح ايلمش
وآش لواش بر نوع كوكده الكليه لواش معناسنه لوحشه
الله موقع دعاده استعمال اولنور تحسين ايچون كلور آفرين باد
معناسنه عربيده فارسيده داخي چوق استعمال اولنور تعبيرنده
بعضيلر ادعاه الله عن البشة الاوحشه واداده الله تموكسنه
ديشلر حافظ زركلنا باد ما هند لوحش الله كه عمر خضري بخشد
زلالش بعضلر ديديلر اصلده لا اوحش الله ايدي وبعضيلر ققط
دعا ايتلر لا اوحش الله ديرلر ابدي معناسي الله وحشت ويرمسون
يعني خلق بويوزن كيدرب خالى قالماسون ديكلر صكره
اكي الفي حذف ايدوب لام واو دمتصل قيلوب لوحش الله
ديديلر وضد ذكر اولندوغي دعاده تكثير ايچوندر يعني بركل
يوز بر لا اوحش الله ديكله ورنك لوزينه باداملو حلوا و
بقلاوه قطايف تعريب ايدوب لوزينج ديرلر ورش لوشه
يواشه سركشي آتوكه بورننه كچوررلر وتنغ لوتنه مثله
ق هجصارى وجمور معناسنه ده كلور ديشي هل لحله ايله
وناداني معناسنه يقوار فاوى منتخبنده لام ايله ايراد
اولنديكي ومعيار جماليده مصنفي خطيله كاف ايله يازلمش
واو جونجي جزء يا ايله كه ثاني حروف تجيبده مسطور بولندى
تج لتج ديمكدر سوز بولبيا حد بيري عربيدر فارسيده ده
شايعدر وصورت يعني شكلده وكلامده داخي استعمال اولنور

اللام المكسورة

شيق لشيقه ذم كتو علتي ساير اساميسي يالوا لغتلنده مسطوردر

شم

تیرلمه مطلقا چرك دنس ودرن معناسنه وقولاق چرکی
صملاخ معناسنه ع یعنی باشد و لیمه دشمن وایاغه کیدکلری
چارق بو لیوه ترکیده اویا دیدکلری کسنه بیت
صنم را بود بردر خادمی بیره چو هستان لیوه چون دیوانه
زبون کیره وبالذات اتلمز وابلهٔ بوده معناسنه وجمع بجلره
کلدوسی کانوکله حقه وساتوانوك کبی نسنه لری اویارلر
کاذ کاه صوخچ جخودانر معناسنه واروك آلتندن
کنایتدر فتح لامله داخی روایت اولنمشدر نعمتی وبالله
ومنتر معناسنه داخی نقل ایلمشی

اللام المضمومة

تج لجه زرفجه دریا وآب بسیار عربیدر تم لمه معروف
ترکیده داخی مستعملدر اصلده عربیدر تب لبنه سنر وتیله
معناسنه فتح لامله داخی مرویدر اصح ضمله در تم لنم مثله
عربیجا سایسی فرینه لغظنده یازلشدر تج لنجه صالنجق
سایر آدلری بادهیچ لغظنده مذکوردر وناز ایله صالنجق
واسم مصلدر صالنش وبوریش معناسنه همچو لردجوه
استعمال اولنور وکی لوبیه بورلجه دیدکلری که حبوب
جنسندندر لوبیا معناسنه ورلوره سیدیولی که
بجوك دیرلر عربی آدلری سیلا بکند لغظنده مسطوردر
وتان لوسانه سین مهمله ایله چاپکلك چابلوسی
معناسنه والجغالوق بوتواضع وفروتنی کردن کسائی
اجل چون دام کرده کربوشیده بخاك انلد صبا ازدور
یکدانه برون کرده بلوسانه وکل لوله معروف نسنه
که چشمه لره واوکه کبیلره ایلدلر وبزرکه داخی دیرلر
که بوتقلو اکبررلر

نوع اوله المیم المفتوحة

آدماده دیشی اناثا معناسنه آدیان مادیانه بونده
قیراق داخی دیرلر آدین مادینه هر نوعدن دیشیه دیرلر
آرجوب مارجوبه مرکوب دیدکلری ادوت که صاروق

بجکی اولور الطبا هلیون دیرلر وبر نوع اغاجلر ویلان
بجاغی دیدکلری اوتدر داخی دیرلر مازنبج وماینه هندده
سنانده سنکونه نام جزیرده برادیله برعورت آدیله
ایکسی یاپکوز برحصار اچلیده طاقلر وکنبدلر یاپشلردر
حصارک هرطاشنی وکنبدک هرعمودینی یوزکیشی بیرندن
دیردیمز ودیرلرکه اولزاده دماهقبولدر کرشاسب
نامه اسدی بویله نظم ایتمشدر نظم از انجا بکوهی نهادند
روی جزیره که سنکونه بدنام اوی کهی برکل کوبه کون
دامنش زنی شکرانبوه بیراستش برانکه دهی بود
یکباره تنک حصاری برآوازه ارغاره سنک میان حصار
آبکیری فراخ بکردش بسی خانه واوانر کاخ جهانی بوده
سنکین دیوار اوی که کشتی بسدی غرق از بار اوی
بسی کنبد از سنک بوساخته بسنکین ستونها برافراخته
بکوششی دو صد مرد زور آزمای نبودا شتندی ستونی
زجای بکرشاسب مراج کفت این حصار زنی کرد و
مردی بکم روزکار بهر دوتن این کارها کرد اند
چنین سنکها زو برآورد اند بهندوستان نام این
هردو تن بد از مادنی مرد و مارینه زن بهند یاد کرشان
درین کاردکی زن و شوی بودند هم یار وبس بعضی
نسخده مارمین ومارمینه دو نمشی ازکوزه مازکوزه
ییلاندن بر نوعدر که غایتده بویوك وغضبناك وزهرناك
اولور حاصل کلام جرانده وقوتده یاوز ییلانلره منقلب
نه کم خشمناك ارسلانلره شرزه صفت اولوب شیرشرزه
دیدکلری کبی یاوز ییلانلره مازکرزه دیرلر مصرع ای
بهمتشاهی که زمحنت در مصاف خصم را باشد چو مار
کرزه پیش شبخت کنتوازر وبه بوده هرکجا باشد
شیر شرزه ازدهر مازدهره اولوجوددکه غایتده
بویك ییلانلرك باشنده اولور بعضنك رنکی سیاه وبعضی
رماذی اولور وبعضنك اوزنده اوج قطعی اولورچوق

آسد ماننده بكدشی مانند معناسنه غیری آدلری آسا
لغتنده مسطوردر آماه آی كه دنیا كوكنك معروف یلدو
زینك آدیدر یعنی قوزی ترقان معناسنه برجی سرطاندر
وسطانك طبعی آبیدر بیت آنكه نامش ز اختران فرست
سعد و ماده شبی و سرد و ترست و هو برجده ایكی كون و
ثلثان نجوم ایدر و بیر بیلك اون ایكی بخشندن بیریسی
دد آی دیرلر و فی آیدونیك اون ایكنجی كونی آهجه ماهچه
علم كه سنجاق باشلرینه و منارهلر طوروغنه قورلر وجاده
دیدیكی بیت ترك سمن خیمه بصحرا زده ماهچه بر خیمه
ثریا زده آهكان ماهكانه آیلق ماهكانی معناسنه
آهودانه ماهودانه حب الملوك دیدكلری مسهل دارو
معتبردر ویرلردن فارسیده شاهدانه دیرلر بیر اعجمی
كوچك بالوق شكلی كبی اولور آه ماهه مثقب كه دلكو آلته
برندن وآیاز وایر آهیاب ماهیابه بالق عنتسی
كه طونابله كنشده ایلدر عتجه صحناة دیرلر آهی آب
ماهی آبه مثله آهیاو ماهیاوه مثله آهی آو ماهی آوه
مثله آهیان ماهیانه قوزلتی بالق وآیلق ماهكانه
معناسنه آهی دیز ماهی دیزه اوفاق بالق حشتیها لجب
آهین ماهینه آیلق ماهكانه معناسنه آی مایه دیشی
ماده معناسنه و هر سنه نك اصلنه دیرلر و سرمایه خمیرمایه
سی و دمزلق كبی و سایر بونلره بكزر نه وارسه و ذكر ایلدیكی
و هر سنه نك اصلنه دیرلر و بعضی كیتنه تارمتاره بوروف
بلغاریدن و كوسالردن سغا بچون ایتدكلری صوقرفی نجوشه
منجوشه سنبل رومی كه چتوكه اوتینك بر نوعیدر سنبل
لكی بوغلندر حقیقتده زهر منتدره و رایحه سنده سنبل
هندیه مشابه اولدوغندن اوتوری سنبلدر دیرلر آتش
مثقب كه نجارلر آلتندن نختی وكوذ و مونات معنانی
داخی نقل ایتش ضو مخنده بیلان وسایر اكا بكزر قادنی
اوزرینه بورینی وارایسه و هر بوجكه كه وكت ایلدیكی

خاصیتنی واردر پادشاهلر خزینه سنده بولنور شبچراغ
مانند بیر عظیم جوهردر آرماده بویوك بیلان ارباب
ماربانه بر نوع حلوادر وشكرپاره سی آرنا ماریزه دایه
مرضعه معناسنه آزماده اغاج قابلی وقوزی بوداغی
اكثر باغبانلر كسوب كیندردكلرینه دیرلر آزبانه مازبانه
بر نوع حلوادر صابع مشاشی دیرلر استاب ماستابه
مشتوده دیدكلر بوغوزدلو آتش بوز جد آتش داخی دیرلر
آستاو ماستاوه مثله واو ایله بازار سنده تبادل وتوافق
واردر مراسیانه اولنورسه ماستو داخی لغتدر است
آی ماستابه یوغرت ذكرلیعی آستین ماستینه كتی
اقط معناسنه ماستو داخی لغتدر آسور ماسوره جلجه
لو بقصه سی و ضرجان كه چقرق ایله دوراتك اوزرینه
صاربلان ایكه دیرلر آس ماسه سین مهمله ایله
بعض قبیله دلینده ماسد معناسنه در شین بجمله قصاج
كلبتین معناسنه در نختی و كورك واوكز كه جلاد آلتلر
نندندر و ایدرینی سنا سنه كه نجار آلتلرندندر دیمش
آشط ماشطه كلبنی دوزوب قوشوب زینت ایدن عورتر
دیرلر عربیده فارسیده داخی شانه آشه ماشه قصاج
كلبتین معناسنه وجلاهلك اوت كوكندن ایلیكد صرحق
بر آلتدر بیلكه اوكیردیرلر وكوزك معناسنه د دكلور كه انكله
بالجق وعنبری نستنه كوردرلر آلكان ماكانه حلوای خشكه
آلتاله بنالرك دیوار صوابجق آلتلری وجلهلرك اوت
كوكندن ایلیك صرحق آلتلری شمغ شودا طلس بنا فته
جولاد كهبالید بنام اوز ماله وسوزكی وبشیجیلرك و
عربیجه لیفی ومطلقا لیف معناسنه ویا بوجیلر مصرعسی
ومالده سی آموتیه ماهونیه مشهور سكر طعامدر مذكور
طعام خلفای عباسیه دن مأمون بن هرون الرشید بن
هادی بن مهدی بن منصوركه برادری عبد الله سفاحدر اكا
نسبت اولنور نته كه رشیدیه دیدكلری حلوا یا سنه نسبت اولنور

هامه دیرلر جمع ایدوب هوام دیرلر ماوراء النهر لغتنجه
مخنده درست دیرلر برکسنه‌نک کفتارنده حشرات ارضدن
نسنه دوشسه خیک مخیده مثلا بو لغتده نوتلق ویا ایله
روایت اولندی بیت چو شد مست ازو سوی مجد وید •
بجهند برانداماو ودر مخید • راغ مراغه غلتیدن معناسنه
ودخی بر شهر آدیدر وچراگاه وخوابگاه دستوران رخش
مرخشه خاکده سکولیله بنفشه وزننده زشت ومردار
وبخس شوم معناسنه مجیک آمد نوروز نودمید بنفشه
برما فرخنده باد وبرتو مرخشه زدان مزدانه اوزنه
دیکلن ویورغنلق یوفقه بیاجق آلتنه دیرلر دمان
مردمانه کشیانه دیمکدر زرنجوش مرزنجوشه نباتاتدندر
سرخوش ایکی بیرنشه درو سیهلك بعضلر مطلقا شکر
فسنه دیرلر دیمشلر ومرزنجوش معناسنه جار الله علامه
زمخشری فائق نام لغتنده بوحدیث شریفک خلقت
فیکم الثقلین کتاب الله وعترتی شرحنده بویله نقل
ایلمکده العترة العشیرة وهی المرزنجوشة لانها لا تنبت
الا شعبا رماز مرمازه نخفه زمره حباب وقباب
وکره معناسنه زمره زای عربیله طادجاشنی معناسنه
ضمیله داخی مرویدر زید مزیده طمانه دیدکلری اوتدر
زای عربیله داخی مرویدر ستکار مستکاره سرخوش
ایلیان نسنه در واما سرخوش یوردیان کسنه بیت مدعی
خراب کنم زرخت بیک نظاره • نظری رتوعنی الله
چه بیست مستکاه ستین مستینه بورجه آتش
ستخ مستخه مستحق لق ایدن کسنه سنکه مسکه ترده
یاعنی عربجه زند دیرلر شار مشاره مشغله واوکلکه
وفارق شاط مشاطه کلنوک یوزنی زینت ایدن عورت
عربده ماشطه دیرلر فارسیده داخی شایعدر ع حاجت مشاطه نیست
روی دلارام را شخت مشخته بیر نوع صاف حلوادر
عربیده مشاتی دیرلر دوی بکسر الجیم وفتح التاء المهملة

صحاح رومیده بویله نقل اولنمش شغل مشغله آشوب
وفتنه شکوز مشکوزه سنجیده ندن دو شجکر نسنه
صطب مصطبه جایکاه نوبیان عربیله فارسیده داخی
شایعدر جمعی مصاطب کلور غرمغه ده قوتصاق حوضله
معناسنه عتو معتوه کم عقل معناسنه عربیدر غاغاره
طاغ ده دیرلر که ایچنه ادم وسایر حیوانات کیرر عربیجه غار
وکهف دیرلر غند مغنده چرکه ویاپسی وکنده که حیواننک
دکنده وقولنقی ده حاصل اولور وچبان وکچی صندلرنی
مکود چوکه بتانه وبعضلر اوزد یدکلری غدده که آنده
وآرمک بدنلده طولما اولور حبغار کوندل کوته بویور قاربوز
قدر داخی بویوک اولور اطبا سلعه علتی دیرلر وبعضلر
بیلدکه بدننده جمع اولور طوملو وچیقار دیدیلر رجوع
بوردکه اسم عامدر هرسنه که بدنده بتوب بلنور چیقار یعنی بو
ایلو هربدن کسه اولسون معنامده دیرلر کو معناسنه تمو
حوادث دشمنانت رابکند • برآرد دیده ها همچون مغنده
صحاح عجم صاحبی قورد آشی دیدکلری علت معناسنه نقل
ایلمش لاز ملازه بوغازلی قزل اوکلد دیرلر وهم لماق و
کز تلیک ودنجه که بوغازده ایشر آغزنی آچیجاق آنجاق اوجی
کبی کورینور کلا ملاه حصیر قامیشی ناد مناده اذان
اوقیاجق یر مناذنه معناسنه نجوش منجوشه جتک
اوتی تونلی نا اورتا سنده تقدم وتاخر وارده معلا نا
حلیمی میدن صکرا بونك مخننده ایراد ایلمش ایکی وجهله جا
در نذ منده قولبی صنوق دستی ورداق وسایر صنق
لرده داخی استعمال اولنور تمه زواینده کو یابن فضل و
دانش • بود شرب وخوردم دایم زمنده • ترمنز وسیله
المقاصد صاحبی منذد معناسنه نقل ایلمش نزکا منزکاه
زورن وقوناق یری ته منه چکه وز موزه زای عربیله
سیاه دانه دیرلر موزه راء مهمله سولکن داولسنده درکه
عورتلوسند آیله بوندلرینه سوزر توجه آی ماه لغتلدن مخنف در

وبوق دیکله **بیت** ای دی زروی زبنی بدکل • مه بنروی
بادامه دانشی مدول • **مهکه** سنجاق باشی **خیری** تالوایت
را زرفعت مهچه • ززین شود • مهاذاك دربوتم اشی
قرصتی زری بکداخته • **هیو هیوه** بالق یرده سنی بعضی
ابزار وادوبه ایله کنند • قوردوب بیرلو **یب میبه**
آبوه شرابی اسم فارسیدر **یخان میخانه** شراب آوی
یکد میکده مثلو

الميم المكسورة

لعق ملعقه قاشق لفظی بیله فارسیده داخی شایعدر
واوزانده داخی عتبارا وکنور اوتلروزننده مثقال وزن
تنده بیر مثقال مراد اولور ومعاجینک امثالی نسخلوزلنده
دورت مثقال مراد اولور **مد** اولوستر معناسنه وبونک
کذ مقابلی **خرو** حرف طفلان زبرکه ازکو ومد • بنجشنبه
به آید از شنبه • وبوق نه معناسنه **هرکیا مهرکیاه**
محبت اوتی دیکله موصوف ومشهور اولان اوت مهرکیا
معناسنه نعمتی ومحبوب ومحبوبه نك یوزی وتازه وتر
میوه کوکنده لذتی بولش اول وکیمیاکر معناسنه نقل ایتی
یان میانه حاق وسطی جاق اورتاسیدر که تعدده قابل
اولمایه آنوك آدیدر میان مطلقا ما بین وعجزه برقضیه
نك آدیدر میانه دیرلر **یت میته** کتوه **یخکد میخکده**
ضخانه **یدمیده** زبان پاکه **برمیره** دوزلك واتفاق
معناسنه **برمیژه** کوبك مژه عربیده • مهذب معناسنه
وددسی سرمیژه کردند هرده وبرآبله زبان برکشادند
برآفتاب • **یشت میشته** جهودلرمعلی **تشین**
میشینه قیون سوریسی **یخ میخه** قره کونلك **بغنت**
میغنته شول تازه اوزوم که صوبی بر مقدار چکلمش اولا
توبیب ایدوب میغنج دیرلر **یلاو میلاو** شاکردانه
معناسنه **یحمینه** جنت وضجه صیتو معناسنه **توجیوه**
آدمی بیدوکی بیمثله کر عیب اکا قاکه در ترایله باروجبونك

وری

وری برلفظنده بیان اولنمشدر **یوزمیوزه** وداوعربیده
اولدر اوزرکه توبیا ایدوب میوزج دیرلر وداحیا دبیبك لجل
داخی دیرلر **میوژه** زاء معجمه صادر ماتیق لکلاب وغشه
معناسنه **یوین میونیه** اولبوده قتله کم اغام ترتیب ایچون
اول بهارده • کرا

المیم المضمومة

مخ مجه کوچك مژه معناسنه **خاط مخاط** سپستان دیدکلری
دارو **زدحزده** اولی میت معناسنه **رسل مرسله** آنچه
دربرافکنند عیبیله وشاخ داخی دیرلر **رغان مرغانه**
مرغ بیضی معناسنه **رغ مرغ** تعمتی مثلا دیشی **زد مزده**
مشتلق معناسنه اسم مصدردر تصرف اولنان مصدری مژده
دادن ومژده کردن در **زرمژه** کوبك هدب معناسنه
مزه زاء عربیله مثلا سایرآدیری مجکان لفظنده سطوردر
وطادجا شنی معناسنه **زدکان مژدکانه** مشتلق مژدکانه
معناسنه **شت مشته** سین مهمله ایله اوندکه وقوشی
اویمنی که قوشه پیلعدرل واکله قوشی اوندلر **سیچ**
میچه بوسیجه لغتندن مخففدر **شت مشته**
شین معجمه یا بوجیلر وبشمجیلر مشته سی وحلاج توقماغی
ومطلقا توقماق معناسنه **شکز مشکزه** بلغاری دیدکلری
کلری حوشی تحزلو کون وسختیان دوشك **غاکه مغاکچه**
مغاك لفظنك تصغیر بیله چوقورجق دیمك اولور **غند**
مغنده قورد آشنی دیدکلری علت **وچین موچینه**
منقاش که انوکله قیل یولارلر **وچین موچینه**
مثلو **وج موجه** ارباب لغت ترجمه معناسنه نقل
اتشلر اما معنای ترکیبی سی اولو افرنجه اولماق اقتضا
ایدر واوشاق قراجه بوحق **وردان موردانه** مرسین
یمشی وکلکونی رنك **ودیانه موردیانه** شول پاس که دموری
دلوك دلوك ایلیوب هرکز صیقل ایله کتمکه قابل اولمایه
وری موریه صو کنکی وقوایجیر نعتی ومکیف معناسنده کالوزدرمینی
ورز مورزه اودکه جزء داخی دیرلر **وسیچ موسیچه** مسقال دیدکلری

سازکه چلولر و قمریه بکزر بر نوع قوشدر عربجه دبسی دیرلر
وسیلة المقاصد صاحبی ترکیجه اوکیک دیرلر وهو طیر نوعیر
بین السواد والحمرة دیمش وستزد نوستزده لهاذ نیق بافق
ونچین نونچینه منقاش وی نویه اغلاجق معناسنه
اسم مصدردر طومی سیمداد باخیل او هکلنان ❊ کرفت
از برش مویه ء عکنانه ❊ ونبی نویبه کوسکه سوزلوده
حرب کوننده و پادشاه کوچلو او بجاق چلر نهرجهرد اوله
که انوکلد کاغذ و بیوزه صیقل اوررلر و بونجی واو کوزکه
وه حصاری و دکان و سکه معناسنده نقل ایتمش زاید
نوکجامه دلی بالکشا ید ذخ اکال ❊ بکمان مهره ء ابروز
هوائی انوازد ❊ بیت کادرین حلقه ء پیروزه زنکت
مهره یکی ده بلدآرد بچنک ❊ بیت زان شیفته خواست
هال یوسیله ❊ دیدش دراشک و مهره جیدی ❊ و بیرون ۴
بوریلدر که جنک کوننده چلولر اسدی برآمدم مهره
ونکاودم ❊ خوشاه شدازخام دو بینه خم ❊ عنصری ❊
نو کوس با مهره برشد بهم ❊ زشیپور وازنای برخاست دم

نوع اوله النون المفتوحة

آخرا ناخراد مهتر ملاحان عربجه رئیس دیرلر اخن برا
ناخن براد درلق کاجر عنوکی آدلری ناخن بولغتده
مذکوردر آخن ناخنه کوزده اولان طغره علتنه
دیرلر ببکلوی جا نبندن پرده بتار تیز علاج ایدوب
کیدرمزلر ایسه هرکون زیاده اولوب بیکی اور تر کوزی
کورمز ایلر اکر کوزک اطرافندن بوریسو بتاد ایسه سبل
دیرلر نعمتی ناخنه ایت دیسکته دیرلر دینی آزناره
قباذ دلی عربجه زمان العتبان دیرلر استور ناستوره
خوارذبل وبراز کسنه استرناسره النون وابجدنک
یکمزبی ومطلقا هرشنه نک یکمزنه دیرلر و فقیرکرا معناسنه
آهن ناهن کوبکه و مجازا کوبک مسکنه داخی اطلاق اولنور
ابجدی معتقدان سخن از عزحق همی کویند که بوی مسکر نیاید

دکر نام ء خو ❊ و ذکرجی یا صدق ومشهور کوبکلک که دریکه
کوبکی بیرندن اولان دیرلر آقور ناقورد باتفاق بوردی
وصور معناسنه نقل ایتمش جامع اللغه صاحبی د مثبوته
اکانکاد و قیس اکسوزین معناسنه سایر آدلری نا
کاهان لغتده بسطوردر اکوید ناکوید کاف عجمیله
کاو معناسنه اکه ناکه ناکاه لغتندن تخفیف اولنمشدر
ال ناله ایکلدی نوسکا ناوسکان مقام جرملرم آم نامه
نوشمکتوبه دیرلرکه عنواننده یا تکرنده یا ایسنده بلا آد
یازلمش مکتوب معناسنه اکخوا ناخواه واو معدوله لف
نابندر راه ونماه قابندسنده بر معروف نهر اوردر ودیکی
سانامعناسنه نعمتی فارسی معناه الخبز طالب الخبز لکونه
نشتهي الطعام وخصوصا اذا حمل في عجين الخبز وخبز وهو
الکوف المکوکی وقیل هو نوع من الکمون وقیل هي بذر الشبه
المحل جامع اللغه صاحبی انیسون اولدیغنی آوز ناوزه
تکنه آو ناوه برشنه نک ایچی اویولمش اولا اسم عام که
تکنه والوغه و سایر بونلوکه کبی ایچی اویوق اغاجدن
اولان نسنلره دیرلر اکثر بودرکه یالچق تکنه سنه دیرلر
نعمتی فلک چون بکل کشد بربام قصرش ❊ برزوزان هلالش
شکل ناوه ❊ نعمتی امام دوراحق بیر محراب معناسنه نقل ایتمش
اهید ناهیده زهره یلدوزی ناهید معناسنه ایچ
نایچ ماسوره آیژ نافژه راء مهمله ایله لوله و اکا شابه
اولان نسنلرده استعمال اولنور وشعرده حروف قافیه دن
بیرسنکه آدیدر وحروف قافیه قول مشهور اوزره طقوزدر
اسامیسی بو بیتده مذکور ومرموزدر بیت ژدی وژد ف
وذکر قید و بعدازان تاسیس ❊ دخیل و وصل و خروج و مزید
ونایره دان ❊ نائره شعله در یا داخی زیاده بیردیرلر که
مزیده ملحق اولا بو بیتده میم وشین کبی بیت دلکه بکت
تو شبو ودشتش ❊ بازدداعیان که نبزددشتش ❊ میم
مزید شین نائره در آیژ نایژه زاء معجمه ایله شکل لغتی اکین

وسائر بنانات باغلری ونایک تصغیری دودوجک معناسنه
ولوله وحمام واولوقه دکر واکا شانه سنه لر ونثار اولان
حلوا انجه سی وبیردن بیمش دیرمجک سنه آبی نابه قامش
دودک ولوله برد نبرده بهادر وکرنده فاضل محقق دقایق
اکتفا یوقده بویله تحقیق ایتمشلرکه لفظ نبرده که نونی اصلی
اولوب مرکب اولمایه جنکه اختصاصی اولان سنه یه دیرلر
آدمدن آتدن وسائر آلاتدن اولسون اصلی نبرد درجنک
معناسنه نته که بو بیتده ظاهردر بیت فرامرز بیش بپردشد
چوکرد • به پیروزی روزکار نبرد • شول آلتلو یره که صواش
آرایه جنکه یارار یره نبرد دسوار دیرلر وشول لباسکه
صواش کیسی اولا نبرده قبا دیرلر نته که بو بیتدن ظاهردر
بیت بیارید کفتا سیاه مرا نبرده قبا وکلاه مرا نبرده
نک آخرنده کی هاء ساکنی اختصاص ایچوندر نامه دکی تا بوده
که یا تابه ده کی ها کبی بر لفظ نبرده داخلدر که لفظ
مرکبدن بر جزوی بونه منفصم در که لسان فارسیده نفعا ایچوندر
هر نه کلمه که اولنده داخل اولور اول کلمه نک مدلولی کلک
تغییری افاده ایلر بر جزوی داخل برده در که معناسی سیبردر
نبرده نک معنای ترکیبی سببی اولنماشدر برده نک سائر
تفصیلی محلنده بیان اولنمشدر بز نبزه لغت وسیطده
نبهره بهرا قچه وسائر جمیع متاعک بحرجنه دیرلر ناس دمعناسنه
عنصری متاع ارچه نبهره است عرض میدارم • به بیش ناقد
رأی تو غش وثمین را • ونقیر کلا معناسنه تعریب ایدوب
نبهرجه دیرلر بتر نبیره ترکیده تورون دیدکلری
که اوغول اوغلی وقیز اوغلی در شمخی خداوندا که چند
بقا باد که سبط خویش را بینی نبیره • بیتی نبیه نعتی
مثله دمشی هکل نخکله چنک قوز لبیبی کرچه سختی
چو نخکله مغزت • جمله بیرون کنم بچاره کری • نخکاوت
معناسنه حل نخله عصا ونعلین شمخی ای شاهی که هو سایل
آید بدرکاه تو زی دستار ونخله زجوع وبخشش تو باز

کردد

کردد • رز زیر کرده صاع وکیین وبلم دک نزکه چوکه بجوز یاکا
ابونتی والمحنی رماد نزماده خنثی هم ارکک هم دیشی دنود
نونوده صالحیتی دموک نزموله مثله سائر اسامیسی باد بیجی
لفظنده مذکوردر نز نزه تضعیف را ایله موج معناسنه
نزه تخفیف را ایله ارکک نر معناسنه ومطلقا آلت تناسله
دیرلر آدمک وسائر حیوانک جمیعنه اطلاق اولنور دبین
نوبینه ارکک نر معناسنه نزغو نزغوه اغیدن دیرلر بر مرض
منفصل دیدیلر که تشنج اعضادن عبارتدر اصح وافصح
زانک سکونی وغینک فتحیله ذال معجمه یابنون وعکسی
دال مهمله یابندن جایزدر دل نزله موووف علتدرکه باشدن
اینار ژنزه زاء عجمیله آدو اوتی وغصه معناسنه ستونستوه
اولکسنه یه دیرلرکه جنک وجدلدن واورشدن دسوزدن
بوزچورسوب ستوه ومعاندا اوله وبر پهلوان نامدارکه
آدیدر فردوسی بنزد فریبرز نستوه بود • که نزدیک او
لشکرانبوه بود • بیت بیزنود تا نزد نستوه شد • چپ
لشکرشاد چون کوه شد • اسدی همانجاکه رزد نستوه
بود • دزی جای دزدان نستود بود • نغنوه جانغوق
غم نغمه خوش آواز فارنقاره موووف چالغی قاقو نقاقو
جامدان مازکا نمازکاه مصلی مکسود نکسوده مذلو
آت باصطلاحهم دیدکلری لحم قلید معناسنه واجست نواجسته
یکی دکلش باغ لطیفی ها زاین دل پر درد در هجر تو بپیوسته
در کوی تو شد تازه چون باغ نوا جسته • واد نواده
تورون نبیره معناسنه وزه حصاری وقیز اوغلان معناسنه
دکلوردیتی وادده دختری نواده دختر بنه قیز اوغلی
وقیزلری واست نواسه کرابج وکرمدکه بر بیریا ودزینه
بیغلش اولا وقال ابو عبیده هو الذی یسمی بالعبا دشینرا البراسنی
وقد یفتح بضم النون واسی نواسه تورون نبیره معناسنه غزی
آدلو نبیره لفظنده مذکوردر واش نواشه شین معجمه ایله
الاسنده اولان باجیق واک نوال عاینه بخشش وذکر ولقمه

بیت خوان ترا این دو نواله سخن • دست نکو دست برو دست کین
وخراسان ولایتنده دلقمه ء کاضی درلر بر نوع طعامدر یعنی ودیکی
دیکلک وبر معنیسی یکنی اوکرتمک ویکی اوکرنجی نوهوس معناسنه
ده کلوردینی • واورد نوآورده بدعت وبایلان کلنسی معناسنه
وبار نوبارده تزه‌وتلده • وباد نوباوه مثله وبیده باکوره
وباشوره معناسنه • وبر نوبره مثله • وتب نوبه مثله سابقا
نوبر لفظنده مسطوردر تربیه وقت معناسنده ترکیبه داخل
مستعملدر • ورد نورده نبرده معناسنه لسان فارسیده واو
باراسنده تبادل ونوا فی واردر ومثلمنی که جلاهکه اوکلرنده
ازقوری ذورب بیری طوقوده فجه اکا صاردوغی اغاجلردر و
یوریبیر • وکرد نوکرده توزرون نبیره معناسنه • وتند نونده
تیزفهم سریع الذهن معناسنه • وتی نغیه وبالفتح بکیبله وتازه
چمنش فدان اوغولدردی دیرلر ترکیده عربیده شتع دیرلر
واوزرکه • نه حرف نفیدر یوق دیمکدر آخرنده کی‌ها هاء علامت
وکاه اولورکه هاء اصلیله تلفظ اولنورچه ورده قافیه‌سنده
خسرو غلغل درشنیدم ارزنخش • کو سخن از روی چه
میکفت • کفتمش تیغ میز بی برمس • خنده زد بنازونه میکفت
اماحق بودرکه بوبونکه امثالی ضرورت شعر محمولدر فاضل محقق
دوانی الحقانی ده بوبلرکمنی انتشالرکه نه نک اصلی نادر الفی
حذف ایدوب یرینه هاء علامت کتورمشلردر نته که بو بیتده
ظاهردر بیت آن نه من باشم که روز جنک بینی پشت من •
آن منم کاندرمیان خاک وخون بینی سری • نه او قالوره نه
بودباجکیرده عج ترآل باندوینز ابی دیر نته که بو بیتده ظا
هردر بیت عمر خضر بماند نه ملک اسکندر • نزاع بر سر دنیا
دون مکن درویش • نه عمرخضر بماند که مضاف الیسی عمر خضر
قالور دکلدر دیمکدر اول نونی حرف تاکید اولادر و بعض
اول حذف اولان الفدن بدل بیر یا کتیرمشلر مثلا نیم دیرلر
نته که بو رباعیده واقع اولوبدر رباعی همی آید از حق ندا
متصل تجمع ترا ای بجز تو نبتصل زتم آتش عشق درکاینات

نیم ده

نیم من زآب • وتیم من زکل • اما قچان اولدیغی اسمه
متصل اوله الفدن بدلا دنم اولماز بالذات متصل اولور
ندام دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت من ندام فاعلاتن
فاعلات • شعر کویم بهتر از آب حیات • نزالمکه معناسی ترکیسی
سی بیلوردکوبی ذر • هال نهال وبالکسر بکین کاد وضیاد
تر صید اوزکل مکر اچول اچنه کیروب کیزلندوکلری
کوشله • مثنوی تا دلم افکنده ء زعشق بنالم • عشق تو برجان ودل
نهاد نهاد • دکر غزال آسمان آید بدامش • اکر نیروش باشد
در نهاله • هالیج نهالیج یا زکونه ذوشه کلورک
نسنه ترکیبه داخل مستعملدر • هو نهوه یا یوقه انوکلمه
یوغوردن یاغ چقاردرلر وکوچ کوچتی • کابی هنجه دوره
ایام بوده • نهره دیب بهره بهرام بوده • نهنبره حضرتک آشوده
بویوک نسنه • هکار نهاره مثله • تقوف نیدقه اچ طولو
یغاسی وآجی

النون المکسوره

زنود حالی متغیر اولشی ترکسی صولماغله یاعاجزقالماغله
یا عفته ایله یا غضبله که هبتلوا اولور واولو خواجه وایثا
بجی کسنه نزندعناسنه سابرا سابسی وتفصیلی آنده
مذکوردر • سنی نسیه ویره سی • حافظ جمن حکایت
ازبر شرح میکوید • نه عادیست که نسیه خرید ونقد بهشت
شاست نشاسته معروف نسنه که بغدایدن ایلدرلر اکثر
حلوالرده استعمال اولنور • شان نشان علامت نشانه
معناسنه واوق نشانی • شخوار نشخواره کوتی که طوارکرشی
بیلدکدن صکره جبیز واورمیدله سایر دلوی شخوار
لفظنده مسطوردر • شنز نشزد تعنی کونلک معناسیله تکل ایتمی
شتکا نشتکاه اوتوراجق یر واوتوراق یری
شنکا نشتنکاه مثله • شکرد نشکرده بچیجوکم
یا بیجیلد و تراجلو آلتیده عرب انبیله دربیت • به نشکوده
ببرید زن راکلوه • تغو بر جنین تا شکیا تغوده • شوار
نشواره کوتی شخوار معناسنه والعلم عندالله • نشوه

کیفیت جوش و خروشی بیت ساقی قدح بردم هشیارده که
من • دارم هنوز نشوه از ساغر الست • فی نفح کلنجک
کالکفاد باقی کاد اولور ضرورتندن ایچون اولنه بیر
الف کوتررلر فردوسی سبک سوی گهواره ازبکاه کرد • بپوسید
ازان طفل ده روز ده مرد • مرد دن مراد عزیز مصردر که حضرت
یوسفک علیه السلام احوالنی گهوارده اولان طفلدن سؤال ایلدکده
وصاف قلدی وغمم کند نکند کاف عجمیله سوو فند کشالش ترکیبی
ده شایعدر کرنکه نگاه لحظه دن مختصلر نه هاء
اصلیه ترد بکلور هاد نهاده قونلش نهاده قونمش
معناسنه در خواجه حافظ بشنو این نکته که خود را ز غم
آزاد کنی خون خوری گر طلب روزی ننهاده کنی
مذکور بیتدن مراد بودر که رزق مقدر و وصولی مقرردر
و مقدر اولیان رزقک حصولی مستحیل و متعسردکلدر کسب
اکابرده بو وجهله زیور و مسطوردر که کسب و سعی تکثیر مال
سبب اولور رزق زیاده لکنه باعث اولماز زیرا رزق
مقدر اولانلر هر کسب اولنان رزق تقلیل و لیتمی دکلدر
بو مقدر اولیانی طلب عبث رحمت و بی فایده تعب موجب
جافتدر بو مسئله ده خلاف یوقدر که خواجه حافظک
مذکور بیتی دالدر بودر اما خلاف بو مسئله ده در که مقدر اولان
رزقی طلب لازمیدر یوخسه بی جست و جو واصل اولورمی
حق جل و علا انک رزقان عظیم و قرآن کریمنده اولان امرلر کما
دلالت ایلدکه لازم اولمالیه نتکه سوره آل عمرانده ان الله
یرزق من یشاء بغیر حساب و سوره هوده ده وما من دابة
فی الارض الا علی الله رزقها و سوره طلاقده ویرزقه
من حیث لا یحتسب بیوردر و رسول اکرم و حبیب مکرم
صلی الله علیه وسلم بیورمشلر لو توکلتم علی الله حق توکله لرزقکم
کما یرزق الطیر تغدو خماصا وتروح بطانا نتکیم سیمرغ
قاف یقین سلطان العارفین مولانا جلال الملة والدین
قدس سره مثنوی شریفنده بیورر بیت دو توکلا که مرزنده باد

دست

دست • رزق تو بر تو ز تو عاشقتر است • و بعض علما نفعنا
ایچون حلال طلبنه بیک فضیلت دیشلر بعض مناقبی بو بابده
رسائل تألیف و تصنیف ایدوب مطلقا فضلنده دیوب
فاذا قضیت الصلوة فانتشروا فی الارض وابتغوا من فضل
الله داعی وان لیس للانسان الا ما سعی • و بونک امثالی
ایله استدلال ایدوب و بو بیتی ایراد قیلمشلر بیت کور شینی
تو صید قوت کنی • دست و پای چو عنکبوت کنی • بعض
مفسرین محققین سوره نجم ده و سوره جمعه ده بو آیتلرک تفسیرنی
ذکر ایتدوکی اوزره طلب رزقه استدلال ظاهر و بتورد کلدر
و تحقیق بودر که توکلی قوی و درست صاحبی اولان
صاحب سعادتلره طلب رزق ایتمک لازم دکلدر • اما توکلی
سست و ناقص و نادرست اولان ناس بارکران اولدقلری
ایچون طلب رزق و کار و کسب ایتمک لازم بلکه واجبدر
والله تعالی اعلم هایخ نهایخ کیلاد تعجبا معناسنه
هانغان نهانخانه نخله حافظ اشکحرم نشین نهانخانه
مراد • زانسوی هفت پرده ببازار می کشی • نهاندان معناسنه
تر نیوه راء مهمله ایله یابق تز نیوه زاء عجمیله کوتدرر
رشانده و سوکیداجی دیرلر نیژد زاء معجمیله کونلک
دتیسی ایلدلر پست نیسته نیست معناسنه بتی نیشه
تولق سیبسبی و درتلی دودکل و سبله المنا صلح صاحب
و آبوح دیدکلری بیمشده بیر قشلدح یی ینغ ینغه
ایج طوب یقاسی و آعنلی که ایکی یکنک آرلسنه دیکورلر
تو بیلی ایدوب بیغوق دیرلر هاتی سوی شفه اتی برد
دست بسند • زهمیان بربسم بکشود بند • اسدی آهو
روباه مرغزار • ناقه یکل داد ده و بنهم بخار • بکخواه
نیکخواه ایو صاتیجی و نصیحت ایدیجی یم ته نیم ته
قصاحی فغتانه دیرلر و قلندری دینه معناسنه که بیر مرضدر
کشینک بدنینک یاریسی طوتمار اطبا اکا فالج دیرلر تلت
نیم ته الکی پاره معناسنه هاتف بکی نیم ته کرده قصاب وار

جامی جو مرزوق دونان مختوار زنبیل دان ...
کاتغ و رزق تو بر تو ز تو عاشقتر است ...

بو بیتی تعمیم علیه بسم ...
ایدوکی معلوم دکلدر ...

شیخ سعدی
رزق هر چند بی کمان برسد
شرط عقلست جستن از درها

بسی قوچ جنکی دران کارزار • تاب نیابه نوبت عیدک
جمیع اصحاب لغت فرس کتابلرنده یازلمش نیچ نیچه
کوچک قلچ ویا رمچق دیمکدر نیم لفظنک تصغیریدر نیچه
نیم چیره بر نوع مخلوقدر یارم یوزلو وبر کوزلو بر الکو
وبر آیاقلو ازکلی صاغ و دیشی صول ایکیسی بر بره کلوب
بر برینه متصل طوغشلو بر آدم صورتنده اولورلر نیخور
نیم خورده اولسپاهی که جنکده اورسلنمش اولوبه باری
طاقتی کتمش اولا اسدی چنین کردت آمد کنون نهدیم
داره بدو کفت ازین نیم خورده سواره نیم سوخت
نیم سوخته اکثیکه یربانی یانمش اولا کومورکی داغی دیرلر
نیم کاسی نیم کاسه یارم قفایه بکزر اغاجدن بر نوع چنا
قدر نیم نیز نیم نیزه سپقون نیوشنه نیوشنده
اشیدیجی ودکلیجی وچاغریجی بیت بنیوشنده کفت این نکار
منست زهرد ا لشی است کار منست نم نیمه یارم ویا
نصف ونیم معناسنه وعلت فالج نیم یارچ نیم یارچه نیمچه
معناسنه

النون المضمومه

نوشی نغوشه قولاق اورماق معناسنه اسم مصدردر بو
معنایه اولی بایله که آخر حروف تخییله وجوشوب الجزا نجوی
اغلامق نغول نغوله دلنشنا بدار جامی از یوسف وزلیخا
نغوله بند برلاله ز عنبر • زکوش آویزه کرده لولو تر
قنود کوش فصه معناسنه کونکوه خوارلق کوهید
نکوهیده خوار وحقیر اولان کسنه نون نمونه چاشنی
واورنک ومثال نغمی وحولانا حلیمی وزشت مرداد ونکال
وفاسد ونانکار معناسنه داخی نقل ایتمشلر نمی الجسوی
کم بزمت شد ظفر را نمونه • باجی نور رایت وبنیدشد نمونه
وازده نوازده اون طقوز تسعة عشر معناسنه دازده نوا
زده مثلد وب نوبه چام قبی نخنی واوزدکه ونوم معنا
داخی نقل ایتمش ودر نودره فرزند گرامی اولوزاده معناسنه
نمی نودرمش شهنشه اعظم که درجهان چون اونژاده ما
در

در ایام نودرده • ونوروز نبیره معناسنه ودر نودره ظهیر
دفتیع ای سرزاده کان تاج بزرکان • شمع چراغ جهان دوده
ونوده • ودر نوره فرزند دیدکلری که قیلی بدندن کیدر
بیکچون سوربسورلر ورزق نوزده اون طقوز نوازده لفظنک
مخففیدر ودر نوزه اولو زاده نوده معناسنه سابرا دکرنه
نواد لفظنده مسطوردر وس نوسه قوس قزح ایکم ساغال
معناسنه معز کرا یا رای آن باشد روزی • کند تشبیه درکا
هش بنوسه • سابرا دلوی سرر لفظنده مسطوردر والکم سکنم
سراب معناسنده کلور وش نوش شیرین مجمل شله وشاد
وشاد بلیغه ایکلن نسنه ولذیذ وبا نخورش معناسنه
فردوسی کرامیش اربو ونوشه خورید • چو پروده شدتن
روان پروریده وکفار نوکفارده تاکشاق یعنی جوز
شوبلیانک کیشی تکشی معناسنه بونکور لجاناوان بونبد
منم نوکفارده تنک پرنیان کنم منم از سنک خاره وند
نوبند • نیز فهلو زیرک معناسنه یوسف نزرد آن هر نوبه
بینی • نردی که بود خواد وسر فکندده بنا می که در دست
اوبرانتی • فرهنک وخودار ونونده • ونکله چیقتی
فسنه نوبیدا معناسنه ونند نونند ه مثلا اوزن نونه
اکلز جوزی چاه ذقن معناسنه وی نوبه مذان اغاجی
دبندن چیقاد اوغلدو روق دیرلر ترکیدده عیبد شیخ
دیرلر واوزدکل ونوحه معناسنه نزهاء اصلیله طقوز تسع معناسنه
نوشی نیوشه قولاق اورماق معناسنه اسم مصدردر وجوشوب
الجزی الجوی اغلامق نغوشه معناسنه نووکه هم نیوشه ر
خواجه بنیکوی وبطبع • هم نیوشه ز تادان بجنک کار نظام
شکرنکاری چوکوشیدم که حال خود بکویم • زبانم بر کرد از
بنیوشه

نوع اولیده الرا والمفتوحه

وارنغا وارنغاد صاحب بلورد دکی بیر وادن اسم قانون
جامی کرد صاف بلطف عنف آمیز • تمام از دود واده ر
جنکیز ارون واروند ترس ومغلوب دیکا وکود بلکونر

معناسنه وبدبخت معناسنه ده استعمال اولنور غیری آدلری
بازكون لغتلرنده مسطوردر شاه كوبخاری ای برادر بزرگ نام
من * زین جلبای سپهر وا دوونه . آرواره چبوی ازكون
وازكونه باشی اشاغه بازكونه معناسنه ازغر وازغره
زمانه آس واسه پروانه اشام واشامه دلبند وستار
معناسنه وشمله اشی واشه الحجر دیدكلری شكاری قوشی
باشه معناسنه وقرغه غراب معناسنه الادن والادنه
دیوار مهره‌سی الاد والاده مثله والاد معناسنه
آماند وامانده قالمش ویورلمش معناسنه الخوا والخواه
املی اواه وای دیمك اولور واهن آموه برخوشتاق
دن آیلمش ام جست وام جسته فتح جیم ایله كیرو سنه
قیوردیلمش وكیرو دنسه صچرامق قیلغی بونبوز وقولاق وانكه
كبی وصفنده . معتل معناسنه وطوللق وصفنلده تقابله
ونشرده معناسنه ایی وایه حصه ونصیب وحظ ودوق
معناسنه بج وبجه اگرچه معناسنده رما قبلنده معطوف بدر
كسر جیم ایله ردآن وردانه یورگلی اوقلاغوسی زكند
وردنه انجی كوركی زد ورد كمرنكنه یعنی آل رنكه وقبا
كوكرجینی واسدی نقلنجه كبوترانه كوكرجینی اوركوردیكی
اغمونیه دیرلر وكوكرجین یوزیسی سوف حمام آبا سوچ
آسمانی * وازعقص قدرتی ورده دارنده رغاو رغاره
اوردیدكلری عثث بابی ده معناسنه هوس عبا دیدكلری وهو
بوری نسنه كه لعصاده ظاهر اولور سایر آدلری ورغی
لغتنده مذكوردر رگا ورگاه كومش رنن ورنه
بوغه دیمكدر والاسمانه رواز درواره چاردوق
وتخت دروار معناسنه روز وروزه سحاب وتكیه
دیدكلری چایورچك روره اجتماعی رزد وزده دینكلمش
نسنه زاغ وزاغه كرشكلر دن بر نوع زغ وزغه
مثله زم وزمه دانشچ وچوق یا براعی غ كوشتلی
خایده است ومه برابری كود سیل وسیله آت سورسی

وسیله

وسیله معناسنه ایا فت وایافته كاتبی وانكه اوولا
ترا وایافته * درطریقت باشد ارو ایافته * ابروایه
همزه نك كسری ویانك سكونیله كه آخر حروف تهجیدنده و
دانك فتحی ایله شیراز لغتیله بیراوغوردن دیمكدر حافظ
كه همچون مت بنوبتی دل * وابنه عربی الحق فی الوادی
مت وبنوبتی داخی لغت شیرازدر معنای مصراع بنجلبن
سنك اولوردی كوكلك براوغوردن دیمكله ژوژه
قارشی شبر معناسنه وبالكس شكرد وشكرده چابك وایتی
كوكللو ومالقرا ایدیجی ودودك وبرابشه ابیاتمنی كشنه
حركات فلانرا ایله نقل اولنلره شن وشنه آت كشنه‌سی
صهیل معناسنه اكثریا واوی حذف ایدوب شنه دیرلر شن
وشنه اطبا قائلدر * معروف بر نسنه در تعریب ایدوب
وشق دیرلر نافع دردا رودر شبن وشبنه لتكلرده بلطیفه
معناسنه شی وشیه مثله تغز وتغزه اهل شیراز
لغتنده ذكر نه مرادفیدر ع واینعی ونشارب داخی شیراز
لغتیله بوخ كورسی اول نسنه كه سن اكا قادر
دكلسن دیمكدر تو وتوره بر آلتدر خلاء آتلرنده
یوجی دكزكث دیرلر آنوكله جوال وخالی طوقورلر
تی وتیه اوقیه لفظندن مخففدر لول ولوله آشوب
لیج ولیجه دوست ویار مخلص وبیوك جوال توونده
كرده دیدكلری اودت ی آدلری سراب لغتنده مسطوردر
نبژ ونبژد كنكرسا فی اطبا قائلدر كنكر زد دیمكله
توونده پی وپیه صادمق برنجه نوعلر سایر
اسامیسی تا شرا لغتنده مذكوردر یك ویكه واحد دیمكله
وقل معناسنه فردوسی فرو آمد از تخت وبگشاد یك زمان
بر سرو كوشش وابرو كشاد * اسدی یكه ویكه ز زد چو شیر یله
كه غرت دچو از غرم بیند كله

الواو المكسوره

ژوژه قارش شبر معناسنه قاه وقایه لجیمی كه عورتلر كیرلر

وبيه
ويه
ويژه
ويشه

وذ رنجك كه باشلرنده صارولى وچارلرى **ليسه وليسه** ايو نيك
وجيد معناسنه **تيران ويرانه** خراب **بژ ويژه** شمس فخرى نقلنجه
خالص ناب معناسنه كه نسنه قاريشمامش اولا **سمى** هركه با
بندكان شاه جهان ٭ دارد اخلاص ونيت ويژه ٭ اسدى نغتنه
معناسنه نقل ايلدى **اسدى** هميشه دلشاد دلدرميد شاد
بويژه كه دارد ره دين ودار ٭ وحرمنده وفرهنده لعلان خدو حشم
خاص **ست** سپهدار با ويژكان سپاه ٭ درون رفت وكرد آنكه
هوسو نكاه ٭ وبالكليه معناسنه **بنى ويه** اليو وليسه
معناسنه **بنى ويشه** ويژه معناسنه وصار ماشق بو معنا بر
غيرى آدلرى كتا لغتنده مسطوردر **آوبله** فرياد وفيله معنا
وايلك كلبى

الواو المضمومة

غرود وشكرده چابك ومستقيم ومال فكرا يدنجى عاقل كمسنه
وديرنك كرد آمد معناسنه

نوع اولى الهاء المفتوحة

ازماره عشق خاموشلغندن وساير غم وغصه وپشيمانلقدن
منحتر اولان كسنه وشكن زلف وبانك ونعره وحقير معناسنه
نقل اولنمش ها زدا نحى لغتنده **اك هاله** آي آغيلى **هاوندسته**
هاون دوكجك **جو هجد** اون سكز تمانحش معناسنه **رآين**
هرآينه البته ولابد معناسنه **سلمان** كه ونكرد عروى حالت
درآينه ٭ خود بين شود هرآينه آن به كه نكرده ٭ **دت هرته**
ظرف **رج هرچه** هرنسنه **زز هرزه** سخن بى اصل وبى معنى
هدر باطل معناسنه **اذابى** دران كاد هو چند تدبير كرده ٭ بهرزه
در خوش تدبير كرده ٭ ومطلقا عبث وبى فائده ونا معقول نسنه
ادابى فلك هرزه كردى پيدا مشى ٭ غيارى زمين جهد دردا
طاع وصفند دينمشدر **رنج هرزجه** بر نوع طعامدر سملز
باغ سق ايله پشر عجب محوته ديرلر **دكاد هركاره** هو بى
وبترج ونجزه ميدانى قوانجى پاتله معناسنه كه عجبه هيشه
ديرلر **روان هروانه** اشكنجه كه صو چلو لى ايدلر وبيمار خانه
كه عجبه دار الشفا ديرلر **سمخ** دشمنش كرچه آدى شكست

هست

هجده
هفده
هشتده

هست كمتر بسى ز بهمانتر ٭ هست ديو انرحكم كن كه تنها
تا برندش بسوى هروانتر ٭ حق بود كه دار الشفا معناسنه اشعار
طبقيله اشكنجه معناسنه استعمال اولنور **فردوسى** بو خودى
كبى زده بهروانتر ٭ بريد كيندش ها بجا بنه ٭ نعمت وتسبيح قوردى
وتنور نحى معناسنه ده كلوردى **زكر هوده** سماروخ ديرلر
بر نوع قريله مايل آق منترد ركه باشى بيوى ودكير مى اولور
بيراغى وساقى اوطاز يازيا منده چوق اولور عربجه كماة
ديرلر ونبات الرعد ديرلر اطعمه ء اعرابدندر ولايت عربده
چوق اولور تخمسز بتدوكيچون حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم منى
ديو تسميه ايتمشدر نته كيم بويوردى الكماة من المن بير قاچ
صنف اولور بعض صنفى قتال اولور بيابانى دللرلر **زهره**
اوكى قوشى قد صارى ناله وقانالو قبار حق معناسنه دامغى نقل
ايتمش وجامع الورس صاحبى اكلاك وغورنك فرج معناسنه نقل
ايتمش **دبى هوسه** آت ايله خلبه دن اولان موقوف طعام
زيوهوبوه الحجه احنده اولان التون **زنهوره هوبوره**
چوق وكوزصو تركيبده هوهوآق ديرلر **وزاوچيم هزاوچشمه**
تركيبده قالبور چبانى ديدكلرى قرحه دركه چوق يردن باشى
ويرر الحبا علت ساعيه ديرلر بر بثور دركه اولا اوزرم يشير
اولور مكه دن قوجمه مبتذل اولور لسان عربده نمله ديرلر
زاوخان هزارخانه شيردان كه قيمه ايله طولدورو ب
بشوريجك كيبا ديرلر ووقت بايردبدكلرى كه هزارتو ديرلر
اشكنبه باشنده اولور عربجه حفش وقبته ديرلر ونورى
وقبانسنه **زاد هزارده** بير مبلغ معيننده هنرده تك وكروز
وتومان كبى نته كه تاج الماثر صاحبى كتابنده ديركه هو كسبلر
رمضن مال تومان وهزارد متوركرد ايند ٭ **زاري هزاريه**
حالعم اولميوب علت اولان التون **زاردآن هزاردا**
تسبيح وبراوستاد يله نباتا تدرك **وزين هزينه** خرج ونفقه
جمال اصفيا درجمع مال عمر تو زنهه چه ميكنى زيرك نبا شد آنكه
زرا فزود عمر كاهيت **شير هشيله** رطعام دركه تو تشى الحى ديكند نا

وكزروبرده ايله بستو رلرى فتران هفتران عاشورا
بيشره كلرى مشهور طعام كه هفت نكا اشى ديرلر وحلمه بكزر
بر نسنه در حبوباتدن فتد هفتد اول يدى سبعه
عشر معناسنه فدّ هفده مثله آخرنده كى ها هاء اصليه
كاد اولور هاء علامت كبى تلفظده دوشورلر سنايى
هفده ركعت نماز در دل وجان • ملك هژده هزار عالم
دان • يوحدان كين حساب بازبكيند • ذانكه هفده بهژده
نزديكست • فتكان هفتكانه يدى يشر بيك اولور
وبرد رباكو برقلعه نك اسميدر آهله بارى قورى ديكلو
لبل هبيد مشهور نافع دارودر ماره هماره همشه
معناسنه همواره لفظندن مخفف در عنصرى زخامه لو موافق
بود همشه طرب • زخجرنق مخالف بود بماره شتمان •
عنصرى همشه تاس آواز دلواى ماه بيك شكوه • ماه تا برافروز
چراغ ماه ى روغن • مانند همانند بكيدشى مثل ونظير معناسنه
اسدى همانند بى يابى ازرحمان • ويكن درستانى بنمايد
جهان • غير آدلرى آسا لفظنده بيان اولنمشدر نخو هنخواد
بيله ديليجى مراهراه يولداش ترهرد مثله ساى همايه
قوكشى جار معناسنه شير همشيره قرنداش مكاسى
همكاسه نديم ويارنان ونمك مواره همواره همشه معناسنه
متيش هميشه ابد وباقى معناسنه همه همه جمله ودوكلى
معناسنه در جلده وبردى دياجك يرده عجم همه راداد ديرلر
هونى ادلرسه بيلان كسنه بر هم دال همير بيت ررقه وهمه
روزى هوسه كبست • از همه هدان زه بدخشان بسيت
هم نك آخرنده كى ها نقل ايچوندر معناء عام اصليدن معناى
خاص علميه بنيه ده كى ها كبى نيم مطلق يارم در نيمه يارم كوده
توكى اسم خاصيدر آخرنده ها نقل ايچوندر عجار هنجاره
هنجار معناسنه كه يبوجى ايپى كه ديوارى راست بنا ايلرلر وديرتمك
وعقده ونولم كيلركن طوغرى يولى قونوب يونسون لوله كيتمك وانجه
يول معناسنه بعض محرر مطلقا يول معناسنه نقل ايلدى اسدى درآمد •

بهنجاره

بهنجاره ره نورد • زرين كوهه آوخت كوز نبرد • سا براد لرى
هجا لفظنده مذكوردر نكام هنكام معين وقت اولوب
اوزره فنده اولان جمعيته ديرلر بيت بيش نظاره ذات توبود
بامره كور • نزد هنكام وصف تو بود ناطقه لال • آخرنده كى
ها اختصاص ايچوندر نامه ده كى جانورده كى ها كبى وآز هوازد
ناكاه آكسزدن ديكدر غير آدلرى ناكاه لفظندن مسطوردر
وكنو هوكنده برحكمت آديدر آنده بر بيرماق واردر
ايى بيكا ارشون وارد ديو نقل ايلدلر يكل هيكل حيكله
ديدكلرى اوت كه اوغلان طوغدوغى زمانده دوكوب يازورش
اكرلر واپ اوزمى يكهيم نعتى صاحب نماز معناسنه نقل ايلمشدر

الهاء المكسورة

راى هواسه اوبوق كه بيشى آغاجنه والمنه ايلر عربيده
محذار معناسنه وقورقو بيم معناسنه وبوك وقورو واكين
واير معناسنه داعى نعمتى نقل ايلمشدر شت هشته برنسنه
دوشوروب صالى ويرمكه ديرلر بخت هيخته معناسنه
نوان هنروان قاربوز بيه هيد بيلديبا كه انجيله
آلتيدر بو معنايه سائر آدلرى پنجكنه لفظنده مسطوردر
يز هيره زاء معجمه ايله شكسون واكسه وقفا معناسنه
جمهور راسنده حا ايله شايع وذايع اولمشدر حتى نصاب
الصبيان ده اول قطعه ده قفا حيره ديو مسطوردر كوريلن
نسخلرده حا ايله يازلمشدر حق بودر كه لسان فارسيده حا او
مكركه عربيدن وياغيرى ديلدن منقول اولا بو لغت غلط اوزره
اتفاق قيلندقلرى جبز وصدكبى كه اصلنده هبزوشد
محللرنده بيان اولنمشدر تزهيره زاء عربيله يا هيد
معناسنه غيرى آدلرى سه انكشته لفظنده مذكوردر زنع
هيزنه بوغى طاشى كه طپراق طاشكه اوزرينه دوز انكچون
بوالرلر زهيله قصعه معناسنه تم هيم اودون هيز معناسنه
والجوق فاضل تحقق دوا تواكعا يقده بويله كفتنوا ايتمادوكه اول
عاج كه هنوز كيلما خدر يرينه بيتوب طوررايا بيمنو برازعاج

هنده وانه
هندوانه

جنـــندن دکلدر بلکه اودن الغلدر اوکا هینم دیرلر نته کم
بو بیتده ن ظاهردر **بیت** جو آمد بران کوه هینم فراز ❁ بدانست
بالاو پست و دراز ❁ کلدکدن صکره اغاجک بیا جخند
هیمه دیرلر اودون چکنه هیمه کش دیرلر بحر الغرایبده صاحبی هینم
ایله هیمه بر وق ایتمامشلر هیمه اودون هینم معناسنه دیمشدر

الهاء المضمومة

بز هینه جنا
د هده حق مقابل باطلدر **رودکی** مهر خواهی زمن تو نخی مهری
هده خواهی زمن تو بیهده ❁ اصلده ذال معجمه ایلهدر **واشی**
هرانه الندن وکومش قربندسی **ز هره** عورتک اوده بیری
فرج معناسنه **زب هزبه** چکلدم دیدکلری جیجک **آم هماه**
نعمتی بر اغاجدر هندده بنوا قلری التون کبی وییشی مسک کبی
قوقار **وز هوزه** چکلکه دیدکلری قوشجغز **وشازده**
هوشازده صوسالق اولغه وده که صوا یجوب قانمز هیمان
معناسنه وکوپرکلان آباتی ذود وصوشوزده صو زیاداتمک

نوع اوله الیاء المفتوحة

آب یابنده بولوجی **اراب یارابه** شلغ یا گزری رشته ایلدو
صو و برکه و بند و بستان اوزرایله قابنادوب بیرکوبه قوتوب
قرق کون طورر اکا یارابه دیرلر **آر یاره** ایاغ فنوادیدکلری
دارو یعنی مرکب کز تنقیه دما غیچون انواع ادویه ایله ترکیب ایتمشلردر
و قول یاغی و بلازک سوار معناسنه **بیت** یاره اوساعد اجانرا
نکاره ❁ ساعد شی از هفت فلکها دکار ❁ **بیت** کوشش فیمی شد
کوشواره ❁ زدستش دست گاهی یافت یاره ❁ تقریب بیدوب
یازق دیرلر وزخم جراحت وریشوت وشوخ وشاطر نعمتی ویازد
لق معناسنه ده نقل ایمشی **ازاب یازابه** ما وراء النهر شیلر
تدنلر یازاب داخی دیرلر **ازد یازده** اون بر احد عشر معناسنه
آز یازه اسمک زاء عربیله **یازد** زاء عجمیله بونو سوز سوز
هوزه و بیهوده معناسنه **آخ یاشه** بیهوده **آفت یافته**
برات براة و یافتن لغطندن اسم مفعولدر **آف یافه**
هدیان معناسنه بی معنی کلمات سویلیانر یافدکوی دیرلر **اندی**

نتیجم

یازده
پانزده
یاشه
یاوه
یافه

نتیجم من از کفت یافه درای ❁ که اشتر بنرسد زبانک درای ❁
الواي یالوایه یلود قوشی وقار لغوج خطاف معناسنه **ایزد**
یایزده اون بر یازده معناسنه **آوند یاوند** یابند د
معناسنه **آو یاوه** یتوکلر یاود کرده یتورمکدر **بیت**
زبان مور بر آصف دراز کشت ورواست ❁ که خواجه خاتم جم
یاوه کرد وباز یخست ❁ یاوی قپلموغ ترکی عبارتله اصلی یاوق
قلمقدر وکندوی یتورمش کسنه به دد یاود دیرلر **بیت** دریغا
که زمادر وبی یکه ❁ چنین مانده ام یاوه و حیف ❁ دهوزه
معناسنه **یخ یخجه** طولوکه کوکدن یغار عجبه برد دیرلر
سایر آدلری تکرکه لغطنده مسطوردر **شکرد یشکرده**
طنبوره **شم یشمه** بر آنداق یعنی خام دری که ترشدا یدوب
انو کلرسنه دیکرلر وکوندن پشتی اراسنه باشنجهلی برو ایلرلر
کاف یکانه کاف عجمیله اولکسنه درکه عصرنده قبندر نظری
اولمایه وحید وفرید معناسنه ❁ بهیش ختنو شوی ازبخت
یکانه از انیس بدانی درست ❁ **کدان یکدانه** بیر اینجو درکه
صدفده یالکوز اولور دنی قیمتا ولور بو قنده نجوق برلرده
استعاره اولنور نعمتی وصی وشی مروارید که درسلک کشند
دیمش **کب یلبه** جوشن وجوقال معناسنه عربیله لامک سکونی
داخی جایزدر افصح فتحه در **کم یکمه** طولام قفنان **آ یله**
صالمه دیمک اولور حیوانه واستعاره طریقیله طول عو سترا اطلاق
اولنور **بیت** ونهی نه که اوبله های خویش ❁ بیفتا در جایکه
جایکه پای خویش ❁ وبهر دو فدا ونثار معناسنه **بیت** خداوند
کشت وورز وکلده ❁ بن شاه چین کرچه این ددبله ❁ و بهادر
یکل معناسنه **الدوی** سپرد سپر کیل شکین کله ❁ وزوشان همه
جونت هزبریله ❁ **لواي یلوایه** یلود قوشی وقار لغوج یالواه
معناسنه **یکل یکیله** بهلوان معناسنه **یخ یخجه** دست نهاده بودن
نوش یبوشه قوجی غماز معناسنه ودیکدیکلیجی **نام**
یامه بیر کوک کوزلی جانورک آدیدر که مناره دن اوج کونلک
مقداری بیر دن آتلوی کورردی **کتکو یکتکود** بیر کلز

وبیوسید کوبکیده بیریول وبیرنظر کرد یک زده بیرسطح
کون یکونه کافه عجبله دیدزد بکمله یکباره معناسنه کشته
یکشبه بیرکیجه لکن علامه برای یکشبه ذوقی که خاک برسر آن
ابیرزن نتوان لهاید راز کشتیه یکشنبه همته کونلرینک
بیرسروف کونلری عجبه یوم الاحد دیرلر کسر یکسره بیر
اوغوردن دیمکدر یکسر معناسنه اسوی قنادند تنشان
بره یکسره • سرانشان زدند از بر کنکیدر بک ا یکباله
بیر یاش دیمکدر
الیاء المضموم
ویر یوره نیختیلر زرو قندمعناسنه نقل ایتمش ویوره دلو جه
لطفان تفصیلی موی مول دیدکلری بر نیجی توشدر دیدیلر وبعضی
قره کوزدیدکلری شکار ایدیجی قوشدر دیدیلر وادیوهه
مثله وی یویر مولانا حلیمی دیر که معیار جمالی اسلوبنده اکثرا
که باء عجمی یا ایدن اولا غوبه وزننده وبعضی صحیح کتابلرده
اولی آخر حروف تهجی ایله وآخری ثانی حروف تهجیله کوبه وزننده
دیو یازلمش بیت چورا یوبیه درکاه تو خیزد چکنم • رهی آنور
رهی را وارین غم بیرهان • ودوسی زبدیوبیر کالکه دل شاه بجه
دبیری فرمن راخوانددزود • مثاله یوهد لغتضندن
تخفیف اولنمشدر سایر آدلری یوبیو لغتضندن مسطوردر فهلی
مثله
باب الیاء
نوع اول الالف الممدوده
یاء ساکن که اواخر کلمه یه لاحق اولور بیرنیچه معنا بیر کلور
کاه مصدریه ایچون کلور عالی عالم لیق کبی • وشوری د
بادشاهی کبی حالت اضافتده وحالت توصیفده کسره حرکت
ویررلر خوبی دوست • ودلنوازی بی غایت اوکبی • ورابطه
است • واندن مثلی بیرلاحق اولدقده جائزکه اصل اوزرینه
ساکن قویالر لطیفه اختیار عشق برکل مهتر یست • سر نهاده
اندر پیره سرور بست • وجائزکه فتحه حرکت ویره لر دورنشت
ستوریست دیبه لر لطیفه الهلاع فانزا دودیک دوریشت
ابی

اینه وقتی اندر نواز مستوریست • کاه خطاب ایچون کلور
عالی عالمیسن کبی • وزدی دیدیکی کبی خواجه سنایی حکیم
زحمت دوبی وتوبی چون یقین شاه که من منم تو توبی
کاه اولور وحدت ایچون کلور عالی بر عالم کبی لطیفه
بادشاه محمد اشدم بنی دکنون • کاهل عالم طالع فرمان اوست
وکاه تجدد ترکیبی ایچون اواخر اسمایه لاحق اولور او دست بدل
درکه مصادره داخل اولور بیت جمال الدین ابو اسحاق
کاوزا • نباشد روز بزم ورزم یاری • وکاه اولور نسبت
ایچون کلور عالی عالمه منسوب کبی وتبریزی خوارزمی
کازرونی کبی وفعلک آخرینه لاحق اولیجاق جمع فعل
اولور مثلا زدی اوزدک • زنی اورسن • می زنی اورزسن
وقس علی هذا وایدی معناسنه کلور زمان سابقده بر حالک
کیتو بنتنده دلالت ایتمک ایچون فعل ماضی آخرینه لاحق اولور حکا
حالماضی مقصود اولور ع کی بذیرفتی نکار اخوینی قوالان کردی
وکاه اولور بعض دوات وروابط اواخرینه الحاق اولنور یا
متعلقلرینک حالتیله اتصاف قصد اولنور یا متعلقلرینه
متعلق اولانک حالتی ایله اتصاف مراد اولنور ناظومی من
زدست این فران آخر بتغان بر شدم ورنه هرگز آدمی دیدی
که او عنفاستی پشت این مشت معتقدم که کردی در بنجه
که وردند در جنت امید قلیه وحلواستی وکاه اولور اشباع
ویا ترنم ایچون آخر کلمه ده ابیا تده کتوررلر عربیه ده فارسیه مخصوص
دکلدر حاصل محقق رساله یائیه سنده بویله تحقیق وتدقیق
ایتمشدر که مقدما بومقدمه معلوم ومفهوم اولسون که
فارسی لغتده آخر کلمه لاحق اولان یا اوج جنسدر بر
جنسی حروف مباینده در وبر جنسی حروف معانیده در
وبر جنسی ده حروف زوایده در حروف مبانی شولر در که
بسائط کلمات که وسائط بیان معانیده در اونلردن مرکب اولور
بنای سرای ترکیب اولادوات ایله صورت ترتیب بولور اول
حرفلرده مستقل وضع وباشقه دلالت اولماز بلکه موضوع اولان

لفظ دالك جزءلری واقع اولورلر یای نی کبی که فانشکد
اسمیدر **حروف معانی** شول حرفلردر که بسائط کلماتک ترکیبنده
داخل کلملردر وضعده ودلالتده غیرده تبعیتلری یوقدر
بلکه اونلرکه داخی مستقل وضعلری وباشقه دلالتلری واردر
نی کبی که حرف نفی در **حروف زواید** شول حرفلردرکه حرف
آنلرك ایرادندن معنایه دلالت دکلدر بلکه فایده د
ازدیاد تحسین لفظ وسهولت تلفظ ادر مثلا آبا ابی
ابر دیرلر اصلی بابی بردر **فردوسی** شنیدم که روزی آبا
آن جمال بیامد بحسن وبغنج ودلال که افراسیاب آنه
ابی مغز سر ونکبس لاکرده برده کذر که اسباطاو
خاین اند وبحجله ابر آقابند اندوده مکل **جنس**
ثانیدن اولوب آخر کلمه به لاحق اولان حرف یا ایکی یوعله
بر بسی اسم مصطلحلدر که انلرك مستقل وضعی ودلالتی اولدو
غندن مستقل مدلولی داخی واردر یای خطاب کبی که لت
ع سیده کبی ضمیر متصل مرفوع معنا سنه در بیر سیی د
حرف مصطلح در که آنلرك داخی مستقل وضعی ودلالتی واردر
اما متصل مدلولی یوقدر بلکه مدلول غیرك مدلولی ضمننده
ملحوظ اولور یاء وصفیت کبی مذکور حروف موصوف وصفله
موصوف اراسنده بر نسبت غیر مستقله دن عبارتدر
فذلکه جنس اول وجنس ثانیدن اولان یانکا صولی
معانیسی طقوزدر **خطاب وصفیه نسبت وحدت
ابهام تعلیق تأکل نفی افراد** در نسبتك بر شعبه سی
وحدتك اوچ شعبه سی ابهامکده داخی اوچ شعبه سی
واردر وتعلیقکده داخی اوچ شعبه سی واردر اول شعبه
لرله جمله معانی اون طقوزدر جنس ثالثدن اولان یا ایله
علم دراوآ عنا وارلنور اول مجملا مذکور اولان معانینك
واعتبار اتك تفصیلی بودرکه بیان اولنور **معنای اولکه خطا
در** اونی افاده ایدن حرف یا که آخر کلمه یه لاحق اولور کرکسه
اول کلمه اسم اولسون جونی کبی کرکسه فعل ماضی اولسون

کردی کبی کرکسه فعل مضارع اولسون میکنی کبی جونی
وکردی ومیکنی دیرلر بنجه سن ایتلدکمی شمدی اشرمبن
دیبجاد برلرده **معنای ثانی** که وصفیت در اونی افاده
ایدن حرف یا آخر کلمه یه لاحق اولور اول کلمه نك مدلولی وصفی
بی اولان موصوفندکی حالته که انکله قائم اولور دلالت
ایلر مذکور کلمه کرکسه مرکب اولسون زر کبی کرکسه بسیط
جامد اولسون سزد کرکسه بسیط مشتق اولسون شکیبا
کبی معنای مذکوری افاده قصدا یتلر اول کلمه لرکه آخرلرینه
حرف یا زیاده ایلرلر زرکری سزدی شکیبایی دیرلر
معنای ثالث که نسبت در اونی افاده ایدن حرف یا که
آخر کلمه یه لاحق اولور اول کلمه نك مدلولنه نسبتی افاده ایلر
مدلولتنك مجموعندن بر وصف نسبی حاصل اولور ترکی
کبی جینی کبی که ترکه منسوب چینه منسوب دیکلدر مذکور
معنایی افاده ایدن حرف یا اسم مفرده لاحق اولدوغی کبی
اسم مرکبه داخی لاحق اولور مثلا دهلکی وروذکی دیرلرده
کوی زوذ دره در آخرنده کی کاف تصغیر ایچوندر مردك
وکنیزك کلمه لرینك کافی کبی **شعبه** شولیاکه مبداء اعدادك
که یکدر آخرینه لاحق اولور داخی معدودك معناسنی افاده
ایدر اصلی یاء نسبتدر اول معدودی عدد مذکوره نسبت
ایله تعیین ایلر **یک** اول عدددرکه معناسی بیردر **یکی** اول
معدوددرکه معناسی برینه در بوفرقك معیاری اولدرکه
تعدادده اولنسه یك دو سه دینور یکی دو سه دینمز
معدوددن اخبار قصد اولنسه یکی را دیدم دینور یك را
دیدم دینمز نه یکی کسیرا دینور یکی کس را دینمز ذات مبهم
یکی یوك مفهومندن مأخوذ درکه کرده اخی مدلولی ذات مبهم در
اولسیدن ایکیسی جمع ایتمزلر بورادن ظاهر اولدیکه
مذکور یانك مدلولی مجرد نسبت دکلدر بلکه معنای نسبتدن
متحصل اولور بر معنی در اولسبیدن مذکور یا یاء نسبت
شعبه سی عد اولنمشدر **معنای رابع** وحدتدر مقابلی کثرتدر

لغت فارسیده اول معنایی افاده قصد اولنسه آخر کلمه یه
حرف یا الحاق ایلرلر لسان عربیده اول معنیدن تنوین ایله
تعبیر ایدرلر مثلا عرب بر مقام دیجک برده مقامٌ دیر عجم
مقامی دیر نته که شاعرک بو بیتنده ظاهردر بیت بزم ذو
جمشید مقامی که دیدی جای دو شمشیر نیامی که دید معنای
خامس ابهام در مقابل تعیین در اول معنایی افاده قصد
اولنسه آخر کلمه یه یا الحاق ایدرلر لسان فارسیده بو یا
لسان عربیه کی تنوین تنکیر بر بیه در بر جنسدن فرد
غیر معینی مراد اولنوب اول معنیدن تعبیر قصد اولنسه اول
جنسک اسمینک آخرینه عجم یا الحاق ایدر عرب تنوین تنکیر کتورر
مثلا ارلوند آز وجوف جنسی فردن سنه یوقدر دیاجک
برده عجم میان ایشان فرقی نیست دیر عرب لیس بینهما فرق
بیت فی المثل در میان این دو کمال نیست فرقی مکر موئی چند
مرادی شاعرک کلام مذکوردن فرق واحدی نفی دکلدر والا
عرض که جنس فرقی نفیدر حاصل اولماز زیرا اول تقدیرجه نفی
وحدت احتمالی اولور وحدتک نفی جنسک نفیینی مستلزم
دکلدر زیرا جنس کثرت ضمننده بولنیور بلکه فرد غیر معیننی
نفیدر او یوک نفیی جنسک نفیینی مستلزمدر زیرا که جنسک
وجودینه لا علی التعیین فردی وجودی لازمدر بو قاعده
نکره ده سیاق نفیده عموم افاده ایدر دیدکلری محلده تحقیق
اولنمشدر یاء وحدت ایله یاء ابهام کرچی بو مرادده ظاهر
اولور بریسنده معتبر اولان انجق فردک وحدتیله تعیینی
عدم تعیینی منظور دکلدر اول بریسنده معتبر اولان عدم
فردک ابهامیدر وحدتی جهتی منظور دکلدر **تمهید**
اول ایکی معنانک که بریسی وحدت بریسی ابهامدر هر برندن
اوج معنی متفرع اولور معانی فرعیه که اول ایکی اصلدن منشعب
اولور آلتی در اصل اولدن متفرع اولان شعبه بونلردر
قلت کثرت غرابت ٥ شعبهء اولی که
لسان عربیده تنوین وحدت ایله قلت اراده اولنیور وحدت
ایله

ایله قلت اورتاسنده مناسبت اولدوغندن اولتوری لسان
فارسیده داخی اول یا ایله که وحدته دلالت ایدر معنای قلت
اراده اولنیور نته که شاعر ترک بو کلامنده ظاهردر ع
نیست فرقی مکر موئی چند فرقیده کی یاء وحدتدن مراد قلت
فرقدر لسان ترکیده داخی بو تعبیر وارددر عبارت بر ایله
قلت اراده ایدرلر بر قاج قبیلدیرلر لفظ بردن و فرقی
ده کی یاء وحدتدن مراد مقابل کثرتده اولان وحدت
دکلدر زیرا معنای چندده وقاج ده اولان کثرت او کا منافی
فیدر بلکه وحدته قریب اولان قلتدر که وحدت حکمنده
قیلنمشدر او کا غایت قربی اعتباریله **شعبهء ثانیه**
که کثرتدر نته که لسان عربیده احد ضدینک عبارتی آخرینه
استعاره اولنیور لسان فارسیده داخی بر شیئک لفظی
ضدی ایچون استعاره ایدرلر بو قاعده بناءً مذکور یاء
وحدت ایله معنای کثرت اراده اولنیور نته که بو بیتده واقع
اولمشدر **بیت** چو شکر بدید آن نوازش کری شکری کفت
هر شکری شکر ثانیده کی یا یاء نسبتدر شکر اولدوغی
کی یا یاء وحدت در کثرت ایچون استعاره اولنمشدر شاعرک
مرادی افراد شکردن هر فرد باشقه باشقه بر چوق شکر اولدی
دیمکدر **شعبهء ثالثه** که غرابتدر نته که لسان
عربیده تنوین وحدت ایله غرابت قصد اولنیور مثلا جنسی
مجانبدن بر نوع غریب دیاجک یرده غشاوةٌ دینور قال الله تعالی
وعلی ابصارهم غشاوةٌ معنای مقصود ده مبالغه که مقامه
مناسبدر ابلغ وجه اوزره حاصل اولور تنوین مذکوردن
نوع غریب مراد اولنجق لسان فارسیده داخی اول یا ایله که
وحدته دلالت ایدر غرابت قصد ایدرلر لفظ آتشیده کی یاکبی
که بو بیتده واقع اولوبدر **بیت** باز آمد آن مهی که ندیدش
فلک بخواب آورد آتشی که نمیرد بهیچ آب لفظ مهی ده کی
یا یاء وحدتدر لفظ آتشیده کی یا داخی یاء وحدتدر اما عبارت
اولدوغی او لیا حقیقتی وزره در مراد شاعرک کلامی شولیر آی که آنی

فلکدوشنده کورمش دکلدر دیمکلدر عبارت ثانیه‌ده استعاره
اولنمشدر معنای عواقبتا ایچون مرادی شاعرک عرنیب اود کتوردی
که هیچ بیر صوابله سویلمز دیمکدر **تتمه‌ء تمهید سابق**
اصل ثانیدن منشیء اولان شعبه‌لر بونلردر **تحقیر تعظیم**
تنویل‌ه شعبه‌ء اولی شنته که لسان عربیده تنوین تنکیر
ایله تحقیر قصد اولنور لسان فارسیده‌دخی اول یا ایله که
تنکیرده دلالت ایلر تحقیر قصد اولنور لفظ خوبیده‌کی یا
کبیکه بو بیتده واقع در **بیت** تو آوردی اورا بدینجا که آن
وکرنه خوبی بود در سیستان • حرف یادن بو راده معنای
وحدت قصد اولنمش دکلدر قصد اولنماغک داخی وجهی
یوقدر زیرا اولتقدیرجه نه فایده‌ء خبر بولنیور نه لازم
فایده‌ء خبر بولنیور زیرا مخاطبک معلومیدرکه اولادرلرک
ایکیسنکده افاده‌یه صلاحیتی یوقدر بلکه حرف مذکور ابهام
ایچون ایراد اولنوب انوکله تحقیر قصد اولنمشدر ابهام
ایله تحقیرک مناسبتی ظاهردر شول اعتبار ایله که ابهام وضوح
تعیینده عاری اولمایجق ابهام ایلر مبهمک
شعبه‌ء ثانیه شنته که لغت عربیده تنوین تنکیر ایله تعظیم
قصد اولنور لسان فارسیده داخی اول یا ایله که تنکیر مقامی
قایم اولور تعظیم قصد اولنور لفظ جانی‌کده‌کی یا کبی که
بو بیتده واقع اولمشدر **بیت** کسی کی کمانی ومن بیکشم
کوم دست کیری بجانی رسم • لفظ جانیدن بو راده مراد
مطلق منزله دکلدر بلکه منزله‌ء عظیمه‌در **تحقیق**
مذکور یادن وحدت اراده ایتمکله تعظیم قصد اولنمشدر
ابهام اراده ایتمکله تعظیم قصد اولنمق اولحجدر اکرچه که
ایکیسنده قصد تعظیمه وسیله اولور معنای اولده وسیله
لحظا بوددر زیرا انفراد عظمت شانه لایق اولان اوق
صادقدر اما معنای ثانیده بو اعتبار ایله در که ابهامده
تعیینی حددن که حد تعیینی اونی مستلزمدر مبهمک تجاوزک
ایهام ایلر وجه اولویت اولدر که بو طریقله تعظیمده مبالغه

ارتوقدر اول سببدن مذکور حرف یانک معانیسندن
معنای تعظیم اصل ثانینک شعبه‌لرندن عد اولنماقه انسب
کورلدی معنای کثرت ایله اکرچه که مذکور معنی مشترکدر مطلق
زیاده‌ده اما اوندا ایچی زیاده زیاده‌ء الکم در بوندا ایچی
زیاده زیاده فی الکیف در ومقابللری اعتباریله بیر بیرلری
امتیازلری داخی ظاهر اولور تکثیرکه مقابلی تقلیلدر تعظیمک
مقابلی تحقیردر **شعبه‌ء ثالثه** شنته که لسان عربیده
تنوین تنکیر تکثیر ایچون قصد اولنور لسان فارسیده
داخی اول یا ایله که تنکیر مقامنده قایم اولور مذکور معنی
قصد اولنور مثلا قوتر فنج ازدها دیاجک بیرده ازدهایی
دیرلر شنته که شاعرک بو بیتنده واقع اولمشدر **بیت** ازدهایی
حلقه کشته خفته زیر دامنم زان نه جنبم ترسم اکنه کردد
ازدرهای من **معنای سادس تعلیق‌در** حرف یا
که آخر فعل ماضیه لاحق اولور اول فعلک معناسی تنجیزدن که
قطع اوزرینه حکم‌در تعلیقه صرف ایلر مثلا مقام تنجیزده
بود دینیرکه معناسی اولدیدر مقام تعلیقده بودی
دینورکه معناسی اولا ایدیدر **بیت** اکر شاه را شاه بودی
پدر • بسر بر نهادی مرا تاج زر • مذکور یا آخر فعل
ماضیه لاحق اولدوغی کبی آخر فعل مضارعه داخی لاحق
اولور اونک معناسنی تنجیزدن تعلیقه صرف ایدر شول
معنایی افاده ایلرکه لسان ترکیده نوندن یدیکی لفظی
ایله یاخود ایدی لفظیله تعبیر ایدرلر مثلا مقام تنجیزده
ایسترلر عم خواهد در مقام تعلیقده ایسترایدی دیرلر
عم خواهدی دیر **بیت** کسی کز تو ترسان بود خواهدی که در کام
شیران نهان باشدی مذکور حرف معنای تعلیقی افاده ایتدوکی
کندن اوتوری درکه لاحق اولدوغی فعل البته سیاق
شرطده واقع اولور وقوعی بر شیئک آخرک وقوعنه متعلق اولنمایه
فعلک آخرینه لاحق اولماز **شعبه** لسان فارسیده
معنای تمنی ایچون مخصوص ادات یوقدر انوک ایچون باستقده

صیغه داخی تعیین اولنماسیله معنای تعلیقده نوعا مناسبتی
اولدیغی اجلدن آخرنده مذکور حرف تعلیق لاحق اولان کلمه
مقام تمنیده استعمال ایدرلر تعیین مراده دلالتی قرینه‌یه یا
نیتیه حواله ایدرلر مثلا نولیدی دیاجکدیرده چه بودیدی برلر
چه بودی کو بنودی آشنائی ٤ شعبهٔ اخری
معنای تعلیق معنای ترتیبی متضمن اولدیغندن اوتوری
مذکور یاکه آخر فعل ماضیه لاحق اولور ترتیب مجرد ایچون داخی
استعمال اولنور نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت
چو برسنگ سودی بلم شنکد زنک بو سنگ رفتی چکاچاک
سنگ عبارت چوق دلالت ایلدکه شاعر تعلیق معناسنی
قصد ایتمامشدر بلکه ترتیب قصد ایتمشدر مرادی فعل
اول بولندیغی کبی فعل ثانی بولنیور بلا تخلف ولا تراخ
معنای تعلیق قصد اولنجاق بو غرض حاصل اولماز معلق
علیهک وجودندن معلقک وجودی متراخی اولماق
جایزدر مذکور یا نته که مقام تعلیقده هم شرط هم جزا
لاحق اولور مقام ترتیبده داخی هم مرتبه هم مرتب
علیهه لاحق اولور شعبهٔ اخری مذکور
یا معنای تعلیقی افاده ایتدوکی اجلدن خصوصیله وصیت
وسپارش مقامنده استعمال اولنور او معنای خاص اراده
اولنیور بخصوصه حرف مذکور اولدوقتده امره لاحق اولور
ماضیه مضارعه لاحق اولماز معنای امری منجز حالیدن
معلق استقبالیه نقل ایلر وصیت وسپارش معناسی حاصل
اولور مثلا امر تنجیزده بین و نمانید برلر امر تعلیقده بینی
و نمانی دیرلر بیت اگر در راه بینی شاه نوراه • بشاه
نو نمانی ماه نو راه • معنای سابع مآلدر بیرایشک
آخری نته ورا جاعنی یا بیر امر نیچون منتج اولدیغنی
یا نیه لاحق ایدوکنی افاده مراد ایلنسه لفظ مصدرک
آخرینه بر لفظ یاء ساکنه الحاق ایدرلر او مقصود اولان معنایی
افاده ایدرلر مثلا دیاجک و دیاجک دیاجک یرده کفتنی

وخور

وخوردنی دیرلر معنالری سویلمکه لایق کلام یمکه منتهی
طعام دردینلمکه سخن گفتنی به کشتنی دیرلر گیده جکه
رفتنی دیرلر بیت چو نتوان رفتنی را داشت در بند • گره
بستی چو موران بر شکم چند • بالآخره اولاجق نسنه یه
بودنی دیرلر بیت کی شتر خود کذشت و بودنی بود • پشیمانی
نمیدارد کنون سود • تنبیه مذکور یاکه آخر
مصدره اختصاصی اولوب افاده ایتدوکی معنای مصدردن
غیریده افاده ایتمدوکیچون اولیایر یاء مصدریه دیرلر معنایی
معنای مصدریه صادیر اولکلاملری توجیهه قابل مذکور
یانک مصدره انتسابی وار اما اخری بینی البطلان در
افاده ایتدوکی معنی حرف مزبورکه معنای مصدریه دکلدر ذکر اولنان
انتسابی داخی انتساب لفظیدر انتساب معنوی دکلدر مذکور
یانک افاده ایتدوکی معنانک معنای مصدره انتسابی یوقدر اول
سببدن معنای مزبوری اصول معانیدن عد اولندی معنای نسبتک
شعبه‌سی عد اولنمادی معنای ثامن نفی‌در بو معنایی
افاده ایدن لغت فارسیه‌ده فی الحقیقه حرف نوندر مفتوح
استعمال اولنجاق آخرینه بیر هاء ساکنه کتوررلر نه دیرلر مکسور
استعمال ایدیلجک آخرینه بیر یاء ساکنه الحاق ایدرلر نی دیرلر یوق
دیاجک یرده عجم نی دیرنه دیر بوقلمدیاجک یرده نیست دیر
اول بیرینی استعمال ایتماز بوراده اکلنورکه حرف یانک دخلی
مذکور معناده حرف هانک دخلی کبی دکلدر بعض محلده آنسوز
معنای نفی افاده اولنماز ایدی بو اعتبار ایله مذکور معنای حرف
مزبوره نسبت جایز اولدی معنای تاسع افراددر یاء مفتوح
کدنسان فارسیده معنای معینه دلالت ایلر مثلا سوکلمکتیم
دیاجک یرده عجم با تو رفتم دیر واول یانک آخرینه یاء ساکنه لاحق
اولور فتحه سنی کسره به تبدیل ایلر بو تغییده کی کبی داخی اولحنا
میشتکی مقابلنی که معنای اتزاد در افاده ایلر اولمعنادن لسان
عسیده دوکن عبارتیله تعبیر ایدرلر مثلا عرب بدو بر دیر
عجم بی او دیر لسان عربیده مذکور معنادن لا ایله تعبیر ایدرلر مثلا

مشقتسن دیاجک یرده بدون ا لکلفة دیرلر بلا کلفه دد
دیرلر اما ضمائره دخول مخصوصدر دونک لفظنه اوکندن لا داخل
اولماز مثلا عجم بیجمن بی تو بی او دیر عرب بدونی بدونک بدونلر
دیر بو محالده لا استعماله مجال یوقدر **قاعده** نته کم مذکور
حرف با فعله و مشتقه داخل اولماز مثلا بای مفتوحه ایله برزد دیرلر
لر بو یا داخی آنی کوزدر اونکا اثر بخشیده کیلدی نه فعله داخل اولور
و نه مشتقه داخل اولور مثلا بی زد و بی دان دیرلر نته کیم مذکور
با سائر اقسام اسمه داخل اولور مثلا باسر وبازیب وباقوت وبازه
وباشوهر دیرلر بو یا داخی انلره داخل اولور بی سر و بی زیب و بی
قوت و بی زن و بی شوهر دیرلر بو خصوصلرده با ایله بی سابقا مذکور
اولان تا ایله بی کبیدر **جنس ثالث** دن اولان یا که حرف
زایددر اصلا دلالتی یوقدر نه مستقلا و نه منضما الی الغیر
معانیدن بر معنایه کرکه اول معنی مستقل اولسون کرکسه
غیر مستقل اولسون اول سببدن نه حروف معانیدندر و
نه حروف مبانیدن اولور بلکه سابقا بیان اولنان فا کبی زیاده
ایچون زیاده اولنور لسان فارسیده یعنی ایچون اولان
نون مفتوحه نک و نهی ایچون اولان میم مفتوحه نک آخرینه
لاحق اولور مثلا اشتول وقتی که اول حرفلری الف اولان
کلمه یه داخل اولالر مثلا کلمدی دیاجک یرده نیامد دیرلر اصلی
نامد در اصلی اوزرینه استعمالی اولنور کلمه دیاجک یرده نیا
دیرلر اصلی نا آدر میمک فتحه سی و الفک مدیله جزء ثانیسی یکوند
الف ممدوده دکلدر بلکه الف ایله یادن مرکب بر کلمه در ترخیم
اولنمشدر آخر کلمه ده واقع اولان حرف یانک حذفی لسان
فارسیده شایعدر نته کیم سابقا ذکر اولنمشدر نیا نکا علی
الحقیقه نا آی در حرف یا حذف اولنوب نا قالمشدر سهولت
ایله تلفظ ایچون یرینه یا زیاده اولنمشدر نیا اولمشدر صورت
ما نحن فیه نعت عربیده صونکا تمیله اشتباهدن خلاص اولنمشدر
ولفظ نیا منک آخرنده واقع اولان یا که شاعره بو بیتنک **بیت**
بو بیت حضرت مخدوم جامی * من این ابیات را بردم تمامی *

آخرنده واقع اولمشدر حروف زوائددندر صورت شو ایچون زیاده
اولوبدر **با اثام** **آبا آثامی** ایچکه صو **بادات** **آبادانی** شنلک
عمارت معناسنه **توان** **آبرانی** نعمتی مثلا دیشی **بارو**
آبروی یوز صیو تفصیلی آبرو لفظنده اولمشدر **بزنکان**
آب زنکانی آب حیات که ایجان اولماز **برد آبسردی**
صوقلق که بیلده واقع اولور و اجلیلدن اینار غلیظ صودر و
تبول صوکه کلان صوکه عرب وردی **تب آبی** ایوده وجمی سوجل
دیرلر واوزدک و صوبیه منسوب دیمکدر **تنی پارسی** **آتنی پارسی**
نعمتی طانلو اوبوز معناسنه نقل ایتمش **تنی آتشی** عضباکی معناسنه
و آتشه منسوب دیمکدر **جلق** **آجلقی** صحاحده صاحبی ضیافت
عادته معناسنه نقل ایتمش **آج** **آجی** جیم عجمیله انجه دیرکلری سکار
قوشی ووزیر و هندوستانده داغی بیر معظم شهرینک آدیدر آجی
دیرلر جزیره لردنده **دم** **آدمی** بغدای اکلو اشمر معناسنه و آدمه
منسوب دیمکدر **کر** **آزی** کسره ایله اوکتت هاء داخی دیرلر
عربیده نعم و بلی معناسنه حرف ایجاب و تصدیقدر **ع** **آزی**
یمن تربیتت خاک زرشود * و آوردن لفظندن خطابدر
کتوردی معناسنه و کتوررمیسن معناسنه استفهامدر **آزی**
زانک فتحه سیله دیش دیبی و الجی معناسنه **زمای** **ازمانی**
صنامقلق آزمودن معناسنه **شان آسانی** قولایلق و راحتلق
سا آسای راحت و آرام و دنجلک و دینلکدن کنایتدر و
وصف ترکیبیدر آساکبی **ست آستی** یکک کرشه معناسنه
آستین لفظندن مخففدر **بیت** یک نفسی بخواه دامن کشان
آستینی برهمه عالم فشان * **بیت** بلکه تو بی کار کر راستی *
دست همه دست ترا آستی * **شت آشتی** شینک فتحه سیله صلح معنا
شکو آشکوی اوا وزرنده و عود اوزرنده یاپیشی کوشک
و چارداق و قبه **بیت** تو نکه از غرف آشکوی طارم چرخ * نزول
یافت با بوان جلد تو تنزیل * **شنای آشنایی** بیلشکلک و بلورجکلک
شن آشنی صحاحده صاحبی برشتی و آرایش و اشنالق معناسنه
نقل ایتمش **لم** **آلمی** تابوصواسی عصادی معناسنه **لن آلنی** مثله

مذ وقصر لوی‌دشت آلوی‌دشتی کوکرد دیدکلری بیابن یمشی
لیبال آلبالی کراس ودشنه یمیشی آلو بالو معناسنه آمنه
آمانه وبالفتح صاقنمق وفراخ ویرکجی کاولر مو آموی مشهور
اولان جیحون ایرماغنک آدیدر اما حقیقتده جیحونک کنارنده
بر شهر آدیدر بو اضافتدن اوتوری جیحون ایرماغنه اطلاق
اولنور نثر بحارا حسرواینکی سرخصم زعم کی جشتناه
جون رود آموی کناه اکناهی آندن صکره واولدوقت
دیمکدر نکه انکهی مثلد وا آوای آوازه یاننق بیت
هدکشت با نغشه دیوار جنت نه یارای جنبش نه آوای کفت
هن‌دبا آهن‌دبای مقناطیس ایرآدلری وتفصیلی آهن‌ربا
لغتنده مذکوردر هن‌سا آهن‌سای در اکثری آهن‌سا
معناسنه آی آمدن لغتندن صیغه امردر کل دیمکدر بیا معنا
ولغظ مذکوردن اسم فاعل مطلق کلیجی معناسنه نته که لغظ آخرای
وکنبد بیان اولنمشدر یینه آسکندر آیینهٔ اسکندری
یعنی بر طلسمدر که بوخود بر آیینه در که جمله عالم آنوکده ایچنده
کورینور آیینه‌کبی نمادارقی دیرلردیکی در تفصیلی آتی‌ده مذکوردر

الالف المقصورة

خزکوی اخزکوی فالجی ونومجی رزان ارزانی اوجوزلق
ولا بغلوق رنج ارنجی یکرم ذراع مقداری اورون ایکی واوزون
ارنجی داخی نعتدر اسب خنعق بیشکش آتی اسب‌نوبتی اول
آت بیر قاج کمسنه اشتراک اوزره آرتوب نوبت ایله بندکلری
اوتوری اسب نوبتی دیرلر فراخته‌پا افراخته‌پای ایاغنی
التی طباک معناسنه وایاغنی التنه دوشمش نسنه الوایه‌دشتی
قوه‌حصاری وصحاح عجم صاحبی صبر معناسنه نقل ایتمش لکن برآجی
اغاجک متقندیسیدر آلوا معناسنه آلوه‌دشتی قراتیق دیدکلری
طاغ یمیشی ولماغ ارورکی لنی النی قایوصواسی انکک مذد
قوه‌جابردر اناجی اهل شیراز لغتیدر دیدی معناسنه حافظ
ع نوخت یکدیی روشنی تن اناجی نوخت ودیدی روشنی
دتن داخی شیراز لغتیدر معنای معراع اکر بر دوشنلکن

اسب پالانی سراپا بیری آرتیمز کادم

بیزدن تورد کیشه دیمکدر بو بیتک تمام معناسی بهزنی لغتنده
بیان اولنمشدر مان آمانی زنهاری ونقاره وصغمق معناسنه
نباز انبازی اورتاقلق اشتراک معناسنه بوه انبوهی
چوقلق وکورکلک بنو انبوی تحی طوخی معناسنه اسم مصدردر
وصغمق اچیق استعمال اولنور نظم نزغ آسمان کرده معنبر
اکر کرده ز خلقش دسته انبوی الحوخ پیشانی آلبی تورد
شوغی نورعه انوروبی ابجو وکل وابجوسی معناسنه
وجاد رتب ند اندی خصوصا دیمک اولور خاصه وخصوصا
اصلده لغظ عربیدر اما فارسیده وترکیده ده غایتده شا
یعلدر اصلی فارسیده اندیدر واصل ترکیده طولادی در ترک
اولنمشدر نطاک انطاکی سمقونیا خاصیتنده بردارودر
نکوز انکوزی ترخون دیدکلری سبزیدر تفصیلی آزبیز
لغتنده مذکوردر نکشتر انکشتری یوزک خاتم معناسنه
وانکشتوانه وزهکیر معناسنه ده کلوردیمش نکوخ انکوخی
باطل اثلا ایجی

الالف المکسورة

سپر اسپری تمام اولمق سپری معناسنه بیت زبان انک
آدم بشوددری جوکشت این کزیده داستان اسپری سفنت
اسفنتی یوجه لق شک اشکی یعنی سرکه معناسنه
نقل ایتمش سایر آدلری سرکا لغتنده مذکوردر ای حرف
نداادر عربیده یا معناسنه نظم ای یار خدا بحق هشتی ششی
جیزم مددی بنستی علم وعمل وفراغ دستی ایمان وامان
وتندرستی کاه اولور ضرورت وزن ایچون حذف اولنور
نته که فردوسی یوسف وزلیخا سنده ایتمشدر بیت چنانم زهشتی
تو در بیتم که یادم نباید همی ترس وبیم ایجد تربیتم معناسنه
در یخ ایزدی فتح ذاء عجمیله الله ایچون وبیلان والله
ایچون اولان نسنه ایزدک تفصیلی محلنده ذکر اولنمشدر
یدواک ایدوای فریاد وآفرین معناسنه حافظ بر مهر جرخ وشیوه
او اعتماد نیست ایدوای برکسیکه شد ایمن زمکروی وبادد
آفرین بیرکسه که اولدی انوکه مکرندن دیمکدر وادمای

بودرکه بیجدکه لر چرخ مهر و محبت و مساعده دولت
کوسترر آنلر اکا الدانورلر فکر عاقبت و عمل آخرتدن محروم
قالورلر آوزن اول کسیه که آنوک مساعده سنه الدنمیوب
اندن امین اولا ترکی دلده گاه اولور که تحسین محلنده
مَرَّة مُرَّة نه عجبجه یرلر بو بیتده اولان ای بولای لفظی داخی
بو معنایه مستعملدر

الالف المضمومة

شترپا اشتوپای گمکه اولی امیدوار امیدواری
امیدلونک

البَاءُ المفتوحة

بادشا بادشای فاضل محقق دهانی احکامده بویله تحقیق
ایتمشلرکه بادشای لفظ مرکبدر بر جزئی باددر که بمعنی دفع
ضد و اصلاح فساد ایدن نسنه یه لسان فارسیده باد
دیرلر بادزهر آدنده شول طاشک آدیدرکه زهرک مضرتی
دفع ایدر بر جزئی ده شای در عوام ناس معناسنه در قافیه نک
بر نوعنه دیرلرکه خواص یاننده معمول دکلدر عوامه نسبت
ایدوب شایگان دیمه دیرلر وهم گنج شایگانی شمردن اصلی بودر
که پرویز بنه نکار آدیله که خسرو پرویز زماننده عامه رعایادن
بری جفت سورر کن بولوبدر مقام نسبتده حرفک کافک
زیاده سی لسان فارسیده واردر بادشای دیمکل معنای
ترکیبیسی مصلح عامه در بو اعتبار ایله القاب سلاطین
دندر نته که بو بیتده ظاهردر بیت ازین ژرف جای نهفت
رهایی دهم • ورا زان پس ترا بادشای دهم • مطلقا حاکم
اولو الامر معناسنه ده استعمال اولنور بیت که من تا ترا
دیدم ای جان من • بیم بادشای دل خویشتن • ارکان
بارانی یا عمودلق ارخدا بارخدای مولحد یکلدر اما
اکثر غنا ویده مذکوردرکه برکسنه سلاطین وجبابره دن
بر بینه ای خدای دیسه علمالر اتفاقی بودرکه اوزرینه
ذرکه کافر اولور اما ای بارخدای دیسه مشایخک بعضی قاشنده

کافر اولور دیمیلر قاشنده کافر اولماز دیدیلر کافر اولور
دینلر بویله دیرلرکه بار اولو دیمک اولور پس ای بار خدای دیمک
ای اولو تنکری دیمک در اصل معنی بویله اولوب خطاب
ایدن بو معنایی مراد ایدیمک نمی شبهه و نزاع کافر اولور اما
اگر معنیسی بیلمیه اولدو معنی بیلمیه وخطابنه بو معنایی قصد
ایلمیه محمد بن فضل دیمشلرکه بن رضا ایلدیم که عند الله کافر
اولمایه وفقیه ابونصر دبوسی وفقیه ابوجعفر هندوانی وایشانیه
بلخدن نیچه اولولر کفر لازم کلمز دیمشلر جامع اصغر بعضی
وابوعبدالله بلخی رحمه کفر لازم کلمز دیانلر سوزی صوابه اقربدر
ونظر دقیقدن بعیددر وسببی بونده مشارکه اصلنده
خدای بیر مصلحته متولی اولانه اطلاق اولنور نته کیم برخانه
نک تدبیری قبضه تصرفنده اولانه خانه خدای دیرلر و بیر
کوینک مصالحنه متصدی اولانه ده ده خدای دیرلر بو توجیه
اوزرینه بارخدای اولو کیم اولولق تدبیری یوتک الله و اولا
بر کلمنی تا بر عنایت ایدرمز حقدن نگار ایتمک الدن کله
بو وصف حقیقی مالک الملک حق جل وعلایه منحصردر
ملک بخش و عزت فزای اولان بادشاه که ظل الله در اکا دخی
اطلاق اولنسه اولور ملک بخش و دولت فزا اولدقلری
گبی انوری ای برا طراف ملک جهان داده وی برابشای عمر
بارخدایه فاضل محقق دهانی احکامده بویله تحقیق و
تدقیق ایتمشلرکه بار لغت فارسیده اجازت معناسنه در
اجازت ویرمک دیمک بر درم بار دادن دیرلر شول دیمه که
بادشاهلر ارباب حاجاته عرض حال ایتمکه دستور و اجازت
اولور لسان فارسیده اکا بارگاه دیرلر بارخدای ده
کی بار ادی بو معنایه در معنای ترکیبیسی صاحب باردر
خدای صاحب معناسنه در نته که کدخدا بابت اولیوب
اولیجاق قاعده ترکیب بوزیلوب مضاف الیه تقدم اولنمیدر
تمام اناس بار عام الله تعالی درگاهندن غیری یره اولماز عبد
اولنورکه لفظ مذکورک اطلاقی حق تعالییه مخصوص اولمق اکثر

سکونیله اولیجاق معنی ذکی اولانلر اما کسریله اولیجاق
لفظ عربی اولور اصلی باریدر برادجی معناسنه دراولنقدیرجه
خدایدن مراد واجب تعالی اولور نته که خدای لفظنده تحقیق
اولنمشدر مجالغرایب صاحبی باری خدای مولد ییکت اولور دیمشدر
وانوریننک ذکر اولنان بیتیله استشهاد ایتمشدر تعیین معنی
ده خطایه ایدوب و استشهادنده اصابت ایتمامشدر مذکور
بیتده دیدوکی معنایه دلالت یوقدر **آرس پارسی** معناسی
پارسده منسوب دیمکدر آخرنده کی یا یاء نسبتدر رومی ده کی
یاء کبی پارسی بر دیارکه آدیدر که شیراز دیدکلری شهر آنوک
دار الملکیدر نته کیم شیخ سعدی شیرازینک قدس سره بو
بیتندن اکلنور **بیت** اقلیم پارس را غم از آسیب دهر نیست
تا بر سرش بود چو توئی سایهٔ خدا مذکور حضرت شیخک
ملک سلیماندن که کلستانده واقع اولوبدر وارث ملک
سلیمان دیو پادشاه شیرازی مدح ایتدوکی یرده شیرازدر
اقلیم پارسیدر نته کیم خاقانینک بو بیتلرندن که خوارزم
شاه خراسانی و عراقینی و پارسی الدوغی وقتده دیمشدر
ظاهر اولور **نظم** شکر که خوارزم شاه ملک خراسان کرفت • ملک
عراقین را همچو خور آسان کرفت • ماهچه دو تیغ او قلعهٔ
کردون کشود • مور چه تیغ او ملک سلیمان کرفت • فارسی
پارسینک معربیدر پانک عجمینک فایه تبدیلی علامت تعریبدر
تعریبک معناسی عجمی لفظی عربیه دوندرمکدر معناسندن نقل
ایتدن او لاقلیمه نسبت اولنان دیله عجم زبان پارسی
دیروب لسان فارسی دیر اولدیلکه فصیحنه دری دیرلر
و دری نک تفصیلی صحاح کتابنده ذکر اولنمشدر **ارکه بارکی**
ایوآت و بارکیرآت که غزنی و بدوی مقابلیدر یولویا اوزلو بوک
طواری یوداجی بر نوع آتدر و یکبارکی معناسنه **نظامی** ده
بجان روکه کالبد کند نیست • بادکم کن که بارکی تند نیست •
ادایی زمین زیب داد از سم بارکی • در و خیره شد چشم نظارکی •
تمیمی رانده بر روی سپهر تند خوی • شهسواری کین حسرو بارکی •

دل

دل نهاده برضای روزکاره • دشمن درکاه او یکبارکی •
اردنك بارندی قایی که باغنی داخی دیرلر **اردبو بارنبوی**
قسلکن دیدکلری کی کچک قحولیه دیجان معناسنه **اردنکبو**
باردنکبوی ایوه نه دیدکلری اوت سایر آدلری جنطیانا
لفظنده مسطوردر **آرباری** باء عربیله اسماء اللهدندر
عربیده باری خالق معناسنه در بعضیلر اصلی عربیدر دیمشلر
بیت رفتار رخوش و میان باریک • ما اطیب فاک جل باریک
مقام تحسرده تمنا استعمال اولنور شویله اولسه باری بویله
اولسه باری دیرلر **سلمان** دلا کر بارکشد بادنکاری باری
ورکسی بار کزیند چو تو باری باری • **باری** باء عجمیله حاصل
معناسنه **ادیکه باریوکی** نعمتی بایمش با رنده کی معناسنه
دیمش **ازکه بازکی** دلوچه طغان **آز بازی** اویون لعب
معناسنه **اساغان باساغانی** صالحلوق **آتی باسی** بیرز
دیکلر بعض معناسنه و بر نوبت معناسنه قوه حصاری تلثی معنا
نقل ایتمش **بیت** همین کز تیره شب بکذشته پاسی • بیادجم مکر
لبخورده کاسی • **اکابو باکابوی** زنادن پاک اولان کمسنه
اکه باکی اشتره عجمه موش دیرلر **الاد باللانی**
سنجی و آلات دوز وجی باء عجمیله بالانی باء عربیله باشی اورتسی
آک بالای باء عربیله بوی قامت معناسنه و یوقاری و یوجه
فوق و عالی معناسنه و دیه و زیاده معناسنه ده استعمال اولنور
و سایر تفصیلی بالا لفظنده مذکوردر **بالای** باء عجمیله بوت
نطیته و بیدک جنیب و خبیث معناسنه **شمیخ** کرده بیش رکاب
اختاجی • سبز جنکیده دوالبالای • **اسدی** بزیر آمد
از بیل بالای خواست • بنا کام رزمی کمان کرد راست • و آلتی
بالانی و سوزکی بالا معناسنه **ارکودک بالودکی** نعنی مثله
نعنی سوزکی معناسنه سایر آدلری بالا لفظنده مذکوردر **اودج**
باروجی لسانخوار زمده خوان سالار معناسنه فاضل
محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه باور کردن ایما لمقدر ترک اینانق
و ینیدوکینه عجم باورجی دیر **واوسی باوسی** اولعورتدر که اوینک

باوردی

بیر اوغلانلی بیر عورت داخی اولا جامع اللغتین صاحبی وضع
معناسنه واول اره دیرلر که بیر عورت وار ایکن بر عورت داخی
آله **آیای** آیق وحل معناسنه نحتی وایز ازغر معناسنه ونهانه
وکرو ویوقارو واقندو وعنی لق معناسنه داخی استعمال اولنور
دیمش وبایبیدندن احرد وصف ترکیبیجه قیلنور دیر پایه دیرلر
فلکه صفت اولور قدیم زمانی اولدو غیچون دیمش **دیر آیند برای**
قابل صیغه مبالغه در پذیرفتن لفظندن **رای پرای**
بیر نوع تاقیه در کلاه جنسندن **دری بری** براجزلق **دران**
پدرانی اتاسی وار دیکله **بدری** اتالق **زی بزی** بوجه لک
را برای حرف لام جاره معناسنه برای من بنم ایچون برای
تو سنو کیچون برای زید زید ایچون دیکله **جستکی برجستکی**
اعضا نوک قوردی آشی کبی قبار قبارا وماسی **جوشیدکی**
برجوشیدکی قوردا آشی دیدکلری علت **زخ برخی** برز بعض
معناسنه **زدکی بردکی** مستوره عورت **زده بردی** بردهی
معناسنه که تکلنی صاتیجی به دیرلر بیشماکند فروش معناسنه وغاینت
ابو قاتره بردجی دیرلر **رد بردی** حصار اوتی والدک وایلدک
دیکله فسحرولق **دشه برشهی** قنات بوکی **دک برکی**
رانک فتحیله بیر نوع تاقیه در کلاه انواعندن کلاه ترکجه دیرلر
وصوفیلر شمدی سی وبعضلر خربند لرقوشا غیدر که یوکدن ایله در
وباشلو شه داخی صارر **دفستن برنفستنی** مطلقا
بنید دیرلر مرکب عام معناسنه **رواز برواری** بسلو وسمز بزور ده
معناسنه **بیت** اسب تازی نه کاو پرواری
رور بروری مثله غیری آدلری پرورده لفظنده مذکوردر **زوا**
پروای قولای آسان معناسنه **زری** باء عربیله فارغ وغرور که
آدلو اوت عربیده بری براو تدنه قورتنمق وپاک اولماق معناسنه
پری باء عجمیله عربیده جنی معناسنه وکنش معناسنه ده کلوردی
افسا پری افسای اوچوق طوتان کمسنه مصروع معناسنه **زیسا**
پریسای مثله پری زفت معناسنه **تی پا پی پای** تعقلق کو
رنجیدن لغبندنه **ستک بستکی** باغلولق وکوکل بیشکلکی

وکوزه

ساربانا بطهرد
بغیر غم نو نماند غمی شب تیره بختی کند پس مخمی
خیر رود اعده کرد سینه
ورونوب طابق

بی کوی
وکوزه نوشن معناسنه **شکو بسکوی** باء عربیله چوق سوبیجی
مکثر معناسنه **تی بسی** مولانا حلیمی بسا لفظنک امالهسیله
آنجه وبنجه بیجه دیکه اولور **فردوسی** چه ناخوش بود دوستی
با کسی • که مایه ندارد زدانش بسی • **بیت** هر آنجه سیکنه در
دل هنده که دجله بسی • پس از خلیفه بخواهد کدشت از بغداد
فاضل محقق بسی نک آخرنده کی یا یاد نسبتدر یکی نک آخرنده کی
یا کبی دیتلر بو محلده متعلق بر وبس لفظلرنده بعض تفصیل اولنمشدر
کوردر **طا آب بطآبی** اوردک مرغاب معناسنه عربیجه بط دیرلر
فتر بغتری جلاد آتلولردن کوچی دیدکلری بعضلر فقه در
دیدیلر غیری آدلری بغتی لفظنده مذکوردر **کروکروی**
مدمن خمرا ولان ترکیده بکری ده برلر فاسق معناسنه **لاتکین بلا**
تکینی کرز دو توس معناسنه بوزدغان دیدکلری **کلی بیلی** عربی
سنجمه در تصدیق ایچون استعمال اولنور ترکیده ایله در
دیکله عربیده فتح لام ایله عجمیده کسر لام ایله در آری معناسنه
بنات نعش کهی یدی ییلدزدر دردی نعش در اوجی بنات
در بنات نعش صغری داخی واردر **ابو عبیده** تمززتها
والدیک یدعو صباحه • اذا ما بنو نعش دنوا فتصوبوا •
عربیده فارسیده داخی کلور **بنوآس بنوواسی** سان پالو ده
بیک یوز التمش قنطار دیرلر **فردوسی** هزار وصد وشست قنطار
بود • درم بود از زر نیز دینار بود • که در پهلوی خوبند پارسی
همی نام را تذینی بندا وسیع • **ندکنا بندکنای** نوعون واکا
یبری انبوبه ومفصل معناسنه غیری آدلری بندآب لفظنده
مسطوردر بندکشات وبندکشاد داخی دیرلر **ند بندی** طوتغون
اسیر معناسنه **بنجی** اهل شیراز لغتیدر بنای معناسنه **حافظ**
بدبنجی ماچان غرامت بسپریمش • غرت یک دی روشنی تن
امادی چان جیم عجمیله وبسپریمش وغرت ودی روشنی
وتن وامادی شیراز لغتلریدر معنای بیت ایاغنه بیز جانی
عوض وجزا ضمیرز اکر بیر روشنلکسه بیزدن کوردک ایسه
مراد بیزدن بیر ترکهدی وضیا کوردک ایسه انوک عوضی جان تسلیم ایدرز

دیکلر **بیت** درین ره که مطبخی جای شکوست • اکر داری
خطا بی عذر از و خواه • سایر لغتلرک معنسی محللرنده بیان
اولنوبدر **هوکه برهمی** کاف عجمیله تا بلوغ غنا معناسنه **هزبهی**
یعنی بعض و برخی معناسنه **هلکو بهلوی** لغت مغان وزنده
قدیملرده اصلا ءتی مخلوط دکلدر فاضل محقق دقایق الحقایق
ده بعد التحقیق و التدقیق ایتمشلرکه معناسی پهلوه منسوبدر
آذربایجانه نسبتله پهلو شهردر نته که بو بیتلردن ظاهر
در **نظم** همی بود تا یک زمان شهریار • ز پهلو برون شد
ز بهر شکار • بدان کوه خویش کیخسروست • که یکمویی
او بهتر ز پهلوست • کوهسره اصلی کوهسار در الفی حذف
اولنمشدر پاییک الفی حذف اولنوب یای قلدوغی کبی
نته که محلنده ذکر اولنوبدر پهلویه فارسی دری
کبی بیردلو دلدر نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت**
بیاموخته کشوی هم جادویی • بدانسته هم چینی هم پهلوی
فردوسی بو بیتنده پهلوی جادویی یه قافیه ایدوب
لامنی پهلوینک مضموم اعتبار ایتمشدر • سانعی دیکلرنده
قافیه ایدوب لامنی مفتوح اعتبار ایتمشدر ایکیسیده
جایزدر نتو کبی شود ده قافیه اولور مفتوح اعتبار
اولنور نته که عمر خیامک بو رباعیسندن ظاهردر **رباعی**
یک جرعه می کهنه ز عمر نو بهتر • هر جا که نه می طریق بیرون
شو بهتر • یک تاک به از تخت فریدون و قباد • خشت
سر خم ز تاج کیخسرو بهتر • اوبهده قافیه اولور مضموم
اعتبار اولنوب نته که عمر خیامک بو رباعیسندن ظاهر
در **رباعی** نه هامه عمر کهنه نو خواهد شد • نه کار کسی
بکام او خواهد شد • منزل بکنار آب کیر و لب جوی •
کین کوزه چو بشکست سبو خواهد شد • مذکور شاعر
مشهورک بو شعرندن اکلنان بو در که مذهب باطل تناسخه
قائل اولان جاهللردن اولا رباعی پهلویه ایله تقفیه
شاعر مذکورک بو رباعیسنده واقعدر **رباعی** روز یست

خوش

خوش هوا نه کرمست و نه سرد • ابر از رخ کلزار همی شود کرد
بلبل بزبان پهلوی با کل زرد • فریاد همی زند که می باید خورد
لسان پهلوده فصاحت یوق ایدوکنه مذکور رباعیده اشارت
واردر پهلوینک نسبتنده مبالغه قصد ایلیجک بیر الف
و بیر نون زیاده ایلیوب پهلوانی دیرلر نته که فردوسینک
بو بیتلرندن ظاهردر **بیت** کشاده زبان و جوانیت هست
سخن کفتن و پهلوانیت هست • اکر پهلوانی ندانی زبان
بتازی تو اروند را دجله خوان • مثلا بو بیک اغاج دیکه
بیرده پهلوانی درخت دیرلر نته که بو بیتده واقعدر **بیت**
چو زد اره بر پهلوانی درخت • شد از شاه دولتشی
تاج و تخت • بو بیک اغاجی کسمکده شآمت واردر معنای
معنای بیت اولدر بلکه مطلقا اغاج کسیجیلک ایو دکلدر
نته که شیخ نظامی بو بیتنده دیمشدر **بیت** درخت افکن
بود کم زندکانی • بدرویشی کشد نخچیربانی • اول معنایی
اشارت ایتمشدر بو الف و نون نجیبانی ده که زبانیده
کی الف و نوندر مبالغه ایچون زیادهسی لسان عربیده
اعتبار اولنمشدر نته که جوهری صحاحده بیان ایتمشدرلر
فارسیده دخی مستعملدر مثلا کیه نسبتده کیانی خسروه
نسبتده خسروانی دیرلر لسان فارسینک دریسی فصیح
در نته که سابقا بیان اولندی پهلوسی فصیح دکلدر
نته که لسان عربیده دخی حال اویله در شهرینکده لغی فصیح
دکلدر بادیه نشینلرینک دلی فصیح در پهلوانینک
بر معناسی دخی واردر پهلوان نوده ایله پهلوان ترکیب
وصفی بیان اولنده دخی بیرده بیان اولنوبدر **هم بهمی**
یعنی بیرز دیمکدر برخی معناسنه نقل ایتمشی و چنکه اوینی
دینی سایر اسامیسی برخ لغتنده مسطوردر **بی** باء
عجمیله بکر غضب معناسنه و ایز اثر معناسنه و اوکجه عقیب
معناسنه و بهانه و لام جاره به و برای معناسنه مثلا از پی
آن از پی تو دیرلر یعنی انوکیچون و سنوکیچون دیمکدر **باب**

پیاپی پیری پیری اردنجه واولشدوری دیمکدر
پیغمی خبرجیلک پغو پیغوی باء عجمی وفتح غین وکسر
واوبله ترکیده دورلی خط پغو پیغوی مرصع دیمکدر
اسدی ز یاقوت سیصد کمر پیغوی • زکوهر جهل کرزن
خسروی • پوکان پیوکانی باء عجمیله شوکه دوکون
که کلین الور لر حلیمی فتح با ایله ضبط ایتمش نعمی حکا
بلا شرایله ایراد ایتمش

الباء المكسورة

ب بی ابوجتید معناسنه پکلنارک پسکلنارکی
دیار مغلی فستقی در پندو پندوی باء عجمیله چایلاق
قوشی غیری آدلری کوشت ربا لغتنده مذکوردر وضو
کرکده سی سایر اسامیسی مذاب لغتنده مسطوردر
وکنه دیدکلری بوجک که طواره یاپشر قراد معناسنه
پسک پلسکی باء عجمی وسکون لام وکسر سین ایله قوله
بویه پیراچی کبی بیراچی اولور بیراوقلر اما انلرک
بخیری اولور حرتیغ بالدوری واردر معرب ولایتنده اکا
مصنعاه ادرعاه دیرلر زیراکه جوبانلر انوکله سد موز رلر
هود پهودی تندرستلک واوکه هرا پهرای
عاقل واهل تدبیر کسنه په پهی اونوک نمحی نه بیننده
اختران تا حتراز ان بس • زتاب کین نوجهر بهی را •
وبیر ایوده دیکلر بکی حرف نفی در سز عربیده بلا
معناسنه فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه با وی بله
لسان فارسیده شول معنای افاده ایلرکه ترکی دلنده
اندن سز ایله تعبیر ایدرلر مثلا ترک دلنسز دیدوکی
یرده عجم بی زبان دیر نشانسز دیاجک یرده بی نشان
دیر نته که بو بیتدن ظاهردر بیت کو کسی وصفا و
زمین پرسند بحد لاز بی نشان چه کوید باز لفظا
داخل حرف نفی در اما ماینلرنده فرق واردر بیر بسنک
استعمالی صحیح اولدوغی یرده آخرکا استعمالی صحیح اولمان

مثلا

مثلا نادان دیرلر بیدان دیمزلر بیدل دیرلر نادل دیمزلر
بعض یرده ایکیسنکده استعمالی صحیح اولور مثلا ناکرده
دیرلر بیکرده دیرلر ناچیزده دیرلر بیچیزده دیرلر
نازن ده دیرلر بیزن ده دیرلر اما معنیلری مختلفدر
ناکسک معناسی کمسه دکلدر نته که بو بیتدن ظاهردر بیت
شمشیر نیک ز آهن بد چون کند کسی • ناکس بتربیت
نشود ای حکیم کس • بیکسک معناسی کمسه سوزدر بیت
کس بیکسانی و من بیکسم • کردم دست کیری بجای رسم
ناچیزک معناسی نسنه دکلدر نته که بو بیتدن ظاهردر
بیت بکفتا من کلی ناچیز بودم ولیکن مدتی با کل نشستم
بیچیزک معناسی نسنه سوزدر نازنک معناسی عورت
سز دیمک دکلدر بلکه عورت دکلدر دیمکدر بیزنک
معناسی عورتسزدر بو محله متعلق نا لغتنده بعض
تفصیل واردر بی دا هی حرف نفی در فرقلری محلنده
مذکوردر لسان فارسیده بی نمکک مقابلنده مند ایله
تعبیر ایدرلر مثلا احتیاجلو دیاجک یرده نیازمند
دیرلر بی نیاز دیرلر احتیاجسز دیاجک یرده لفظ با ده
دخی بی یرمی وجه مقابله واردر مثلا سنوکله دیاجک
یرده با تو دیرلر سنسز دیاجک یرده بی تو دیرلر اما تمام
مقابله بی ایله مند اورتاسنده در با نک عدولی معنیت
در بینک اوکا مقابلهسی مدلولنه انفراد لازم اولدوغی
اعتبار ایله در پی باء عجمیله ایچ باعجی پی لغتندن مخففدر
نحوی نهیبت چشم وجان زخصم بکدازنت • بدان صورت
که آتش جرم بیداد • فردوسی حصارک بی و بیت معناسنده
کلوردیکی پیت پیتی عورتلره لفظا قادن وبوله دیدکلری
یرده استعمال اولنور وایو به وجتید معناسنه
بیت بیتی آن ترکی که چون او بر زند بر جنک چنک • ازدل
ابدال بکوید دبصد فرهنک سنک • نعمتی وعورتلرک آتو
یا ایی دیدکلری دیش پتان پیتانی باء عجمیله منجنیق اوزاده

معنا

عوام تحریف ایدوب منجلق دیرلر بازدشت پیاردشتی
بصل حنظل که ابوجهل قارپوزیدیلر ونوشادر معناسنه پیاکه
نی پاکی قیغوسزلق وپرواسزلق اباك بابافی نهایتسزلق
عطار یکی اول که بیشانی ندارد • یکی آخرکه پایانی ندارد •
حسینی سرمهٔ دادم که سامانی ندارد • غمی دادم که پایانی ندارد
بخوان بیخوانی واو رسمی لفظده ثابتدر طاتسزلق معناسنه
برا بیرای باء عجمیله دباغ معناسنه باء عربیله واحمق معناسنه
کلور بیدطبر بیدطری طرخون بیت یخی توتخمش دیخم از دیده
بسی خون • نیست سبب سرخی بیدطری را • بیروزی
باء عربیله طالع سزلق عربیده مخذول ومحروم ومخاذف معنا
بزار بیزاری برأة قورتلمق حافظ جفای دوست بغایت
رسید می ترسم • که انتها وجفا ابتدا بیزاریست • وبرکسنه
نکرا وضا عندن رنجیده اولوب نفرت ایتمک پیامان
بیسامانی قاسقلق پیز پیوزی اواق دوك قوده قوی شکر
قصارلر عنصری شاکوندار با معنی زبی که بادی طبع تو • می
شناسد بیرزی ازکوهو سوسن زسیر • عنصری بیرزی بود
بیش ازین کوه علم واین زمان • شیر فلک بدور توحید سك
معلم است • بیستگان بیستکانی کاف عجمیله آیلق وعلوفه
دیمکدر زمان اوایلده سلاطین وحکامك طبع لطیفلرنده
عدالت وخلقه مرحمت وشفقتلری زیاده اولمغین اهل
وظائف وعساکره آیده بیر وظیفه وبرلکه طاقت کتورده
مزلردی بو غایت عالقلرندن علوفه وظیفه لرینی یکونی
کونده بیرور رلرایمش اولسبیله بیستگانی دیمشلر
بیک بیسکی باء عجمیله الالق ابرصلق معناسنه بیی
بیسی اولعرصده که بدنی الاجم ایله عربیده برص دیرلر
بیشان بیشانی اوکد عطار یکی اول که بیشانی ندارد
یکی آخر که پایانی ندارد • وآلن ناصیه معناسنه وعناده عبید
زاکانی بگفتمش ازلطف خود یک بوسه • زود دهان وبیشانی
مکن • بیشدست بیشدستی اوکلوک • بیشدستی کن که
بود

بود دست پیشین داید • بش بیشی باء عجمیله اوکلك
بیشی باء عربیله ارتقلق فضل معناسنه بلهبینی بیلهبینی
باء عجمیله بورون قنادی بینی بینی بورون انف معناسنه و
کوراسن دیمکدر دیدن لفظندن صیغهٔ مخاطب مستقبلدر
مرحوم ملا ادریس بدلیسیٔ منشی خیلی بزرگه بینی و ما فیی
طرفای دورانی بورسه توبیض ایتمشلر رباعی ادریسکه منشی
تماشی بینی • درکنکی جاه معاش بینی • مشهور میان خاص
وعام تش بینی • هرجا بینی مرد تماش بینی • بونظمده بینی
دیدندن مضارع مخاطب در بیوبی بوی صحاح عجم صاحبی طاتسزلق
معناسنه نقل ایتمش بیمار بیماری خسته لق مرض معناسنه

الباء المضمومة

خت بختی باء عربیله بشنك ذوقه عربیده فارسیده دد نا یعکه
عنصری بختی مستشعر نخرکفك رواز لیش • کرچه جهان
بیکشد منت اوز زیر باره • رد ادا بردانی چوق بیلور معرفتلو
کسنه ردبار بردباری یوك کوتوریجیلك ویواش صبرلو
کسنه دن کنایه اولنور حمول معناسنه روس بروسی باء عجمیله
بیلو معناسنه دهنک برهنکی یا بنچقلق عربیده معناسنه
تعری الرجل یعری عریا فهو عار وعریان جوهری زرکوار بزر
کواری نمایشده اولولق زرك بزرکی اولولق زکوه بزکوهی
طاغ کچیسی که بیابانده ایچه کچی دیرلر زوهی بزوی
جوی و جبر یعنی یاغری بوغری سنه دیمکدر شت بشتی
ارقه یصدعی وحیز ومخنث اولان بیال بای بای لغاد
بخاری ضمیله دیار بلغاره نسبت اولنور که اقلیم تاتارده
بیر شهرکه آدیدر اوکا انتسابی اولدوغندن اوتوری بلغاری
دیرلر آخرنده کی یا نسبت ایچوندر کلنا ریده کی یا کبی اولدینك
معروف اولانر چکنه نسبتی اولدوغندن اوتوری کلنار دیرلر
نساد بنساری اکثر دیدکلری سایر دلیری شرف لفظنده
مذکوردر نکوه بنکوهی بیردانه درکه بتیل قابچه واردر قوج
بیخ بوچ بینی بوچه بوهلو وبعضی بوردلو واد بوادی اهل شیراز

لغتيدر چي بايد ديد عكله حافظ امن انكرتني عن عشق
سلمى • تز اول زوبكي تولو بوادى • تز دا خي يرا زلغتيله
توا ز ديمكله تولوع بيله معشوقدن كنايتله مصراعك
معناسى سكا اولدن بر معشوق يوزن كورمك كركدى ديمكله
و دن بودني اولاحق معناسنه بيت كذشته خود كذشت و بودني
بود پشيماني نميدارد كنون سود آخرنده كي ياشو لبايدركه
لسان فارسيده آخر مصراع لاحق اولور تهيئو واستعداد
معناسن افاده ايله آخر كلمه به لاحق اولان يا نوك معنا يى
سابقيكه تمامى در بو محلده متعلق بعض تفصيل ذكر اولنشله و
بوده نحو اولماسى ممكن اولان نسنه معناسنه ده نقل اولنمش
و د بوكي اولايدي معناسنه بيت اكرشاه راشاد بودي بدر
بسر بر نهادى مرا تاج زر • وايدي معناسنه و ر يوري
نوروى سازدركه چلولر تركيبده ده بوري ديرلر وعجم اوچي
بوست پيراى دباغ و ه بوكي صحاح عجم صاحبي سؤال عن
الوقت كذا في بحر الغرايب يعني و بوي با ء عربيله نحو معناسنه
ايمو سنه وترا زنيه اطلاق اولنور مطلق ذكر اولنسه اير يسي
واد اولور وامتد معناسنه كلور حافظ ببوي نافه كاخر
صبا زان طره بكشايد • زتاب جعد مشكينش چه خون افتاد
دردلها عنصري عاشق باميد وصل كركشته ناييد • غم اصل بوي
درجان در فغان انداز د • وخليله وبوي ديدكلري اوت كه دافع
ريحله وشنبليله معناسنه بوي باء عجميله ارد ربويدن
واسم مصدر ضمنه لك وبوي ديلور بلا بو يو زنه معناسنه
بيت طامع مال وجاه مي باشد • همچو روباه وكركه دنكه بوي
تم بهى حيلي وزننده بسك اوفق كه آدنه باشى كبي باشى اولور
ديوارلرا وزرنده بنار باشي اكبر باشنه بكذرا لمنا عصارة كى
آنورلر قانى قطع اتكيجون غايتده قابض در تركيده اكلجي
ديرلر وچيكنادني

نوع اوله التاء المفتوحة

ابتان تابتانى يايلاق ويازلق اب تابي بيلدانى و
ایدنلق

ايدنلق اتار تاثارى بيرنما قلوقفنا ل وخوف محبوب واغلى
كوهر وابوشك وتاتاره منسوب ديكله تاج كياني اولو
بادشاهلر تاجي ديكله اجكر تاجكي بردرلو قفتاندر تبريز
ديارنده كيررلر اخت تاختي اوكدرلى آتي اريك تاريكي قرانكولق
آز تاري مثل آز تارى لسان عربيك فصيحنه ديرلر وبذو يرآت
نعتي وآو ايتنه دخي ديرلر ديمش آتاى قات معناسنه سعدي
پشت دوتاى فلك راست شد از خرمي • تا چوتو فرزند زاد مادر
ايام را • سائر آدلوى تا لغظنده مذكوردر نعتي وماننده وقتا
معناسنه نقل ايتمش فاضل محقق بويله تحقيق ايتمشدركه تاي قاتنه بر
قاته يكتاى ايكي قاتر دوتاى ديرلر تنته كه شيخ سعدينك ذكر اولنان
بيتندن ظاهر در شويله اوج قيل ايله چالنور اوكا سه تاي
ديرلر تا هنكاه اولور آخرندن يائي حذف ايدوب تا ديرلر
نته كه سونا سوكه بيانده ذكر اولنويله توبتره قات در آما تايك
فرقي واردر توى شول قاتدرلر كه منحني ومحيط اولا يعني اكري
اولوب بيرنسنه يوري بر صوغان وكلم قاتي كبي بادتيا
ارغونلق تي تيسي تركيبده داخي بتصحيح يدكلري نطاقي
قطار استر ديزه صدوسي • كه بار شوطت والحسنخان بود وتيسي
چوق لغت واردركه اصلنده فارسيله تركيبده داخي شايعله
تكو تبنكوي صندوق وانبار دكور قوليكه انجه سپر ندى
دركلر سايرا سامى تبنكو لغظنده مسطوردر تب بتي صيغ
تكنده لي ثانيه تر تتري سكون تا ايله سماق وبعضلر سماق
يتري ديشلر صحيح تماقله معزي در تبا تين لطف بحجم در او
شايد از قند آيد از تتري عنبري آدلرو تم لغظنده ذكر
اولنشدر صحاح عجم صاحبي صكره تعد معناسنه وبيري برى زد بحه
ببيا بيج معناسنه ده نقل ايتمش تتري فتح تا ايله نعتي بعضلر كلا
تتري دركه كالا دا ميرانرد بيكلردر يشلر بعضلر تتز تركلر عايشدر
ادني واحمق وجاهلنه ديرلر دبو نقل ايتمشلردر يعني دبغ توبخي
چيمدبكك مثله داغ عربله سايرا دلري تشبيع لغظنده مسطوردر
تب توبي وقوت كنى معناسنه ترزى باشلق تي تتي بر نوع اوت

هى

٢ وجودكاكك

تا باپه

شوده

توبی کو پیدرکه اژدیجه توان کسنه یه آتر عبری اساسی چیروا
لغتنده یازلشدر شت تشتی سین مهمله وشین معجمه وتانک فتحه سی
وکسره سی ایله داخی مروی لغتدر بیت اگرچه کند زخم سوما بسی
نسازد کسی پوستین از تسی شت تشتی میکائیل علیه السلامک
آدیدر تش تشی اوقلی کرپی تشی معناسنه اسدی که ناشی بسوی
درید چون کشتی • یکی سکنه خواندش ودیکر تشی • تغرغ
تارغ روم آیینده یومور یوسی دیرلر کوز فصلنک اوکتر آیلری
اوتوز کونده وکنش آنوک اون اوچنجی کونی قوچ برجنه
وارور برنجی کونی اغاجلردن صونره لر ایله شوبر تشوبری
اوتاتعلق تف ترد تغت یردی برنوع کبغیت وبرز دارودر
فش تفشی تبشی ومرجمک تاپو تکاپوی اشاغه یوقاری رو
بیلمک وتیز تیز کالوب کتمک لفظ مرکبدر اسم مصدر معناسنه
استعمال اولنور شعر سمندش که ه رفتن باز دارد • فلکرا از
تحرک وز تکاپوی • دک پو تکپوی مثلا لاتی تلاشی طا
غیلوب مضمحل اولماق وهلاک اولماق عربیدر تلافی عوض
معناسنه بوداخی عربیدر بیت هرچه بروز از دلجانی کنی •
وای توکو شب نه تلافی کنی • ک تلی بتضعیف لامله درزیچو
کیسه سی ودرزوبنی تلی بتخفیف لامله مثله درویش که
درزیلر آلتیلی ونکوتلکن بمنشکه عربجه عثیق دیرلر
ننهت تنله شنی صاغلوق ند تندی کوزده اولان
یوروچه وضرت کبی ججم اولان بیره دیرلر مثلا قوللانمک اجمله
وطاشندن واکث طودرتمق وتسلطنده اولان یومرچه بیر
جوکرلرمتم ناایله داخی مروی لغتدر تشو تغشوی اوزده
یوتونری دوکاچک دلوک که صواندن طشره کیله عربجه بالوعه
دیرلر ومیت یوباجق تخته واوده اولان چاه که انجنه یوتوبدی
دوکرلر دیمش وسیله الغاصد صاحبی ته تشو تغه شوی
مثله یعنی اولچی یوباجک تخته نکا تنکای طارلق نکنا
تنکنای مثله وطار دیمشر وکلید قوانی وابریشم طاراق کیسی
کانبی لاله وکل تنکنای یوعیدنه بشوه بهر بزلتی دردکاه اسکر
داران

داران بهار واچ تواچی عارض شکی اوابه تواچی چی
بموج یک یک شمارند بدفتر درآمد سپه صد هزار وز توزی
یمن ولایتنده برقبیله یه منسوب برنوع غایتله یوفقه
قفتانلق بیزدر عربیده تا داخی واو داخی مفتوحه در فارسیده
واو ساکن استعمال اولنور بیت تاقم وسنجاب درسر ما
چار توزی وکتان بکرما هفت هفت مولانا حلیمی
وقاراجه جول بوغازلنان ذوه اتنک تخته دیرلر دیشی
یعنی وجامع اللغت صاحبی واو ایله بوغازلنان دوه یه دا
دیرلر دیمش وبیسترک دوه هار تهاری صوایی کسیجی تشنه

التاء المکسورة

ته تهی فتح وکسر ایله استعمال اولنور بوش خالی معناسنه
یلنجاق عریان معناسنه وبالکون تنها معناسنه ده استعمال
اولنور اسدی درم پهلوان با دلی بر شگفته • تهی کرفت از
انجا وره برگرفت • بیت دست تهی کوبر ثینجی روی • دور
نشینی ونیایجی نظر • بیت تهی پای رفتن به • از کفش
تنگ • بلای سفر به که درخانه جنگ • عنبری آدلری تهکاه لفظنده
سطوردر فی مثله پوکشت تزکشتی تهی دراکی تیوک تیوکی
کاف عجمیله بولانقلق بونا تبوناپی کسنلکه که قلیچ وبچاقک
اغزنده دراتوک ایله کسر صحاح عجم صاحبی وشتا که جلادلر
دیمش پزه کر تیزه کری چشتلک تز تیزی یاتوکه امالہ
سیله کتا کنلک

الهاء المضمومة

توش دوی طویوق یوزلی تش دوبی طویوق یوزلولک
توش توشی رانک سکونی وفتحه سی جایزدر آکشلک دک عز
توک غزی برقوم درکه غایتده خونریز ولی باکلودر دیج
توبخی چمدیلک عنبری آدلری تسکیج لغتنده ذکر اولنشلر
زلف تزلفی یوغورت صوصینی طوز ایله قاینادرلر اکشی اولور
قاینتو کبی تنگ تغنکی کالیخی جرسی ودبلنجی وکز یکه
ویراز حالوک عربیده ثالثی معناسنه در اولکسنه یه دیرلر

چوق احتیاجی اوله والتنگة للحاجة **تَنْگ تنگی** کوده ده واقع
اولان توزجه بیر وصلیق ونا قیغانلق وآغرلق حاصل کلام
غلظت ویوغونلق وسوزیلک معناسنه اعضادده اولسون
طبیعتده اولسون استعمال اولنور مثلا تنگی کوش تنگی
بای تنگی خوش دیرلر فتح تا ایله داخی روایت اولنمشدر
وانآی توانایی کوجلولیک **وانکر توانکری** انکی تا ایله جامع
العربی صاحبی برنوع اقچه درکه زمان اوائلده یوریمش دیشالر
وسیله صاحبی بو معنایه تا ثانی ده نونلی ایراد ایلمشی مولانا
حلیمی وقره حصاری ووسیلة المقاصد صاحبی بر نوع اغاجدر که
لوبی اجه بیاضجه اولور دیشلر **ودر تودری** فتح دال ایله
قوش اتمکی دیدکلری مشهور اوتدر که تخمی اکیجه رلو اولور
آق وقزل آقنه تودری سپید قزلنه تودری سرخ دیرلر
وز توزی اولاشق واولاشمه وایشک ویانوقلی قفتان
وتش توشی بقیه جان رمق معناسنه **وتگ تونکی** وسیلة
المقاصد صاحبی زمان قدیمده برنوع اقچه ایدی که یورردی دیمش
انکی تا ایله تنگه معناسنه در کرحمه الله اشارت اولنمشدر
وتن تونی کلخنی وجری واوزاق یبردن کلش کسنه **وم تومی**
تتبیر **وتو توی** اشباع واو ایله تمات معناسنه اما شولقدر
دیرلر که مختنی ومحیط اولمه معنی اکثری اولمه وبرنسنه یه توردی
به سوغان وتکمه قاتی کبی نته که بو بیتدن ظاهردر
بیت نهر آمو بر جوجه کدن سنک بیر جویجدره • کاشن فر کنه
کوکبر غنچه یه توی دره • تیر نغنی سوخته دال آه سحرکاه
برجوش که توی فلک کاه رخ آمد • قره حصاری وانجمنده
یعنی دزه زننده معناسنه ده کلور دیش **تای** داخی قات
معناسنه ذرو قدرن محتلده بیان اولنوبده کاه اولور اخرنده
حرف یایی حذف ایدرلر تو برتو دیرلر **توی** کسر واو ایله صحاح
عجم صاحبی ششن توتلی معناسنه نقل ایتمشی **ووی توتی** شنش
دیمکله وششی معناسنه یعنی وآتش فتیلی معناسنه ده کلور
دیمش **تو توی** شتش ششن دیمکدر

نوع

نوع اوّلده الجیم المفتوحة

آب چابکی باء عجمیله چوکلک چستی داخی دیرلر **ابلوه**
چابلوسی دلکو جکلک که یلذیمقی داخی دیرلر دل
ایله دوستلق صورتین کوسترمک لکن کوکلدن اولمایه
عربجه تبصبص دیرلر **اپوکه چابوکی** چابکی معناسنه **اب**
جابی خراج وعشر ویرکه دوشور انجی عربیده فارسیده داخی
شایعدر **اذو جادوی** بوکوجی عربجه سحار دیرلر **اذوی**
جادوئی بوکوجیلک **اربا چارپایی** درت ایاقلو جانور
هر قانقی اولورسه اولسون **اشنه چاشنی** ضاد لذت معناسنه
فاضل محقق بو یله تحقیق ایتمشدر که چاشنی جیم عجمیله داد کلدر
بلکه مطعومدن شیئ قلیلدر که داد کورمک ایچون بیررلر یا ایچرلر
او لعصلحتک مباشرینه چاشنکیر دیرلر مذوقاتدن چاشنی
منقرالده عموما بیر شیئه درمطلقا داده عجم مزه دیرلر شوره
نجزرده حلیمی مزه ایله چاشنی بی فرق اتماسیله خلطا یتمشدر
آکجالی دوزاه فتح معناسنه جیم عجمیله **آمرشو جامه شوی**
کیاسی بویوجی **آمکر چامکی** طونلق وآیلق ما دبسی ترکیبی
مشترکدر قفتان اولیناق بیرده وعلوفلرده مستعملدر
اوراد جاواری مثلا **اناز جانبازی** ترموره یعنی صالنجق
معناسنه سایر اسامیسی باد بیچ لغتنده مسطوردر **اودان**
جاودانی ابدیلک **اوید جاویدی** ابدیلک **آجای** بیر محل
معناسنه **حافظ** جای آنست که خون موج زند در دل لعل • زین
تغابن که خزف میشکند بازارش • منزل معناسنده دخی مجازا جایه
دینور نته که بو بیتدن ظاهردر **بیت** چو بی خسیسرا اکر ش
زبیت کنی • جایی شده که بو شد که خسروان شود • وجهت
ویرکار معناسنه **ع** نیکی بجایی یاران فرصت شمار یارا • یعنی وبیر
نسنه یه دیشلر طونمق معناسنه ده کلور دیمش **ای بیار جایه**
بیاری یارلدیر **دکو چوبوی** جیم عجمیله اوزو جوق **ذنب**
چنبی جیم وباء عجمیله اوزلق **سبوس جسبوسی** نفاق **شم**
زنخ جشم زنخی کوزلک عینک معناسنه **ترجکری** خرده با

خود ابزق دیدکلری اوت معنی نحیی دیاس معناسنه که استخوان
دیدکلری اوتدر که قوزی قولاغی دیرلر دیو نقل ایتمش و بو بیت ایراد
ایتمش مصرع در قهستان بنام دولت او ٭ سنه ار شاخ زد شود
چکری ٭ بعضلر بو لغت مضمومه بابنده کتورمشلر کَجکی سختیانه
بعضلر قزل سختیان دیمشلر کَجکی زنجیره چکلان اسیرلر اصلده
لغت هندیدر فرسده داخی مستعملدر نلاین جنوسی بنجه لکه
دیمکدر نکار جنگالی امتی اتمکی یاغله قاوردرلر و بیورلر و
ترکیده بنجور دیدکلری طعام که عربجه ذلیک دیرلر وارشنه اتمی
وکلیچه وکته وکناد وباغ جرزغی جنکال خواست معناسنه وترجمان
اللغه ده ذلیکه جنکال خواست و ع الفتاح الذلیک طعام یتخذ
من الزبد والتمر کالترید دیمش نک جنکی صواشی ازی دجابک
آت

الجیم المکسورة

هل یا جهل پای ترکیده قرق ایاقلو دیرلر که جیان دیدکلری
اغولو بوجکدر حشرات ارضدندر عقرب کبی زهری واردر
صدپای داخی دیرلر عربجه آدی شبث درعربی آدلری جهل لفظنده
مذکوردر جهان کتخدای اولو پادشاهلر القابندندر بیت
کرانمایه شاه جهان کتخدای ٭ بکرسی زر بنشین بر کرد جای ٭
٥ کود چه بودی نولا یزی دیمکدر لیث معناسنه ٤ چه بودی
کونه بودی اشنابی جی جیم عجمیله نه دیمکدر اولور چه معناسنه
موردت وزن اچون جیمک کسره سنی اشباع ایتمکدن حاصل اولور
ابوری چو کفت شد بودی چی وچون ٭ هنوزش نه بیوسته
با کاف نون ٭ بیرک چیرکی جیم وکاف عجمیله یوز سوزلکدر جستلک
وبهادرلق فردوسی جو هومان بر آمد بران چیرکی ٭ به پیچید
کودرز از ان خیرکی ٭ بیز چیزی بیرنسنه ینه چینی آلتی
دوزوکد وچینه منسوب دیمکدر وبیر رنکک مووقله

الجیم المضمومة

جدای جدایی ایرولق افتراق معناسنه وسیلة القاصد صاحبی
وقره حصاری سخن با نکته یعنی نکتهلو سوز معناسنه دکلوردی نتالو
جست وجوی جیم عربیله اراق واستمک فاضل محقق بویله کفتی

ایلنلر که جست وجوی شست وشوی لغت کفت وکوی
کبیدر جستندن وشستندن وکفتندن ماضی کلور
نه امر جوییدن وشوییدن وکوییدن کلور بوده بیر نوع
قوشقلدر لسان فارسیه مخصوصدر لسان عربیده بوقدر
جستن ایله جوییدنک معنالری بربرینه قریبدر بیرینک معناسی
ایستمک بیرینک معناسی آرمقدر اولسیدن اوندن اخذ
اولناجقی بوندن اخذ ایدرلر شست وشوی وکفت وکوی
داخی تفصیللری محللرنده اولنور کُرجکوی ریاجی یعنی
قوزی قولاغی که استخوان داخی دیرلر بو لغت متحدد الحروفدر
اولنمشدر سایرا سامیسی ریباج لفظنده مذکوردر وبعضلر
خرد لو ابزق دیدکلری اوتدر دیرلر دیمشلر اصح قول اولدر
چوب جامه شوی بوشقاج که کیامی یوبانلر انکله یوددقلری یعنی
اسباب دوزددرلر و در سا چوب سای دوزدیکه نجار
المندندر عربجه سفن دیرلر وع جوغی جیم عجمیله بوذم
بوغورت چغوات داخی دیرلر عربی تفصیلی انده مذکوردر
وک جونه اتباعیله ننده سی بنجه سی دیمکدر وجوی ارامق
واستمک معناسنه جستن وجوییدن دن امر مصدرلرده وصیغه
امر ووصف ترکیبنده جست وجوی دیرلر بیت بجوی کام
دل خویشتن بهر جایی ٭ که جست وجوی بود مایه حصول مرام ٭
وایرماقه نهر صغیر معناسنه وک بار جویباری صحاح عجم
صاحبی جای وذره معناسنه نقل ایتمش

نوع اول الحاء المفتوحة

حی بوددکه لسان فارسیده حاء مهمله یوقدر نته که دیباجه
کتابده بیان اولنمشدر لکن بعض لغات لسان فارسیده شایع
اولماغین ارباب لغت کتابلرنده ایراد ایتماکین نقل اولندی
آم هامی کند وق حوقی جوکین یوزلو قبیح الوجه معناسنه
حدوتی کوزه لک توشنی معناسنه ححه چینی مشهور مدور
حلوا وع جوبجی حلوای یاطف

نوع اول الحاء المفتوحة

ارچینی خارچینی اوللدکه آیینه چینی اندن ایدرلرو
اندن اوق دمرینی داخی ایدرلر کیم طوتنوب قوزه‌ی جراحت
اتسه فی الحال هلاک ایدر ارکاه خارگاه برشنی بالق
اکنی خاکشی قرایل توددری خبه معناسنه که دارو لرد نادر
الجبا قاتدر معروفدر ترکیده قوش اتمکی دیرلر اله بین
خالهبینی بر بجلی بولماج آشی اکخاله بوشی تهی معناسنه
غیری اسامیسی نهکر لغتلرنده مذکوردر نعمتی وایوقتنان
وانا قرداشی خال معناسنه ودرج نیکونام وتکبرتی وجعدو
عمم بیزه وایو قلم وقره طاغ وباغمور یکونی وایو نشان معنا
لرینه نقل ایتمش امخای چکلدک وکلد نعمتی وقوم
بیغنی توده ریک معناسنه ددکلوده دیمی که خامه داغی دیرلر
انکر خانکی اوده اولان هونسه خانه یه منسوب عمکله
وبرنوع مشهور حلوا آدیدر وخانه پرورده معناسنه آی خای
صو صووداچق نسنه یه آوند خاوند خاور معناسنه
که بعضلر مشرق بعضلر مغرب دیمشلردر تفصیلی محلنده
مذکوردر صحاح عجم صاحبی ده خاوندی لغتنی مشرق معناسنه
نقل ایتمش آخای زاد لذت معناسنه وخاییدن لغتنده
صیغه امر ووصف ترکیبده شکرخای ولب خای کبی چیغنیجی
ولهذا کلم معناسنه وچوقور بیر مغاک معناسنه رابات
خرابانی فاسق ردشت وزدشتی قولان دیدکلری جانور
کور معناسنه سابرا سایسی انده سطوردر سنکر خستکی
یرالولق برجوی خبرجوی جاسوس سایرآدلری خبر بر
لغتلرنده سطوردر لکنت خلکشی دوکمن اغاجی
زوری معناسنه وآخوای داد ولذت معناسنه واو رسمی الف
تابندر جای وپای قافیه سنده استعمال اولنور برخیلی چوق
وچوقجه دیکلر ترکیبده ده شایعدر

الخاء المكسورة

اصفهانی

هخی برلفظدرکه زهی معادلنده استعمال اولنور کمال
زهی شکسته خط پشت زلف مهرویان خمی برده لب آب

جشمه

جشمه حیوان ویکارا خویش آرای کند وزبان برابیچ
ویش خویشی خجهلق خی توکلقی خیک لغتندن مخفف
اولمشدر نبات خود قوتی برباد خمیدرا ویرک خیوکی دوتلو
برخیوی مولانا حلیمی برنوع چچکدر اطبا قاتنده معروفدر
صاری اولور بنفش اولور وسیله صاحبی واغ وکوکده خی
اولوردیمش اداکی چمن رابجای کل ویاسمن کل زرد وخیری
چیده در چمن خزبت وصفنده دیمشدر محمد عصار
شکفتش یاسمن برجای سنبل کرفتش برگ خیری دامن گل
دکل نظر کاه خیری شتابنده است مهم بار عذرا و وامق شرع
وانوک یاغی طوتارلر بعضلر باب لغت خطمی دردیدیلر خطا
اسماء ادویه ده ارباب لغتک نقلنه اعتبار یوقدر دیمش خیرو
معناسنه بیت زکیسه خیری تهی از تبرخارن کاه سیر خویشتن
کهی زنهار بعضلر برنوع صاری چچکدر دیمشلر بیت
چوشاخ جوانیش پیری کرفت کل سرخ او رنگ خیری گرفت
تبریخ زرد وخیره است دشتش زان رو کرد نیست جز
بدو خیری بعضلر برعربی چچکدر نیچه درلو رنکلی اولور بعضلر
شب بویی چچکیدر دیمشلر وهراوک خزبی وصفتی سی که انلر
انجروسی اهلنه مخصوصدر دستورسز عربیلر کرمک اوخنا
تمیخ شهریاری که همت لطاف سپهر باشد از طارمش
کمین خیری مشفقی روز پس حظ کردم ونانی بشکستم
بشکست مرادست وبرون کرد زخیری خیوی
زاء عربیله جامع الدوین صاحبی اواوکوز غسی وجاردانجی
وقوم که اندن ایجرو کیرمز دیمش

الخاء المضمومة

باز خبازی ایلم کونجی دیدکلری اوت جنک خجنکی
بها دکلک وقونلولق دا خدای تکری تعالی جل وعلا عجم
خاصللرینه الحلاق جایزدکلدر فاضل محقق دمانی الحقایق
ده شویله تحقیق ایتمشدر که لفظ خدای خود اولماق وار ترکیب
اولماق وار لفظ خداکه خود ولا معناسی حاصلدر که ترکیبده

دکلوم

آلدن ایتی دیمکله تعبیر ایدرلر مثلا عرب صاحب فقد دیر
عجم سیم خدا دیر ترکیش ایتی دیر نته که بو بیتده ظاهردر
بیت هم سیم خدا وهم قوی پشت • خلقی سوی او کشیده
انکشت • قریه ایتیسنه کوی ایتیدر ده خدای دیرلر
نته که بو بیتده ظاهردر بیت سیر که از دست رنج خویش
و تره • بهتر از نان ده خدای و بره • کشور ایتی دیاجک
یرده کشورخدای دیرلر نته که بو بیتده ظاهردر بیت
بلدکاه توسن بهم برزمین • زمی جمله کشورخدایان چین
او ایتیسنه کتخدای دیرلر نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت
زنا داشتی رای زن در سرای بکد بانوی فارغ از کدخدای
کوبا بوده کتخدای کبی مرکبله بیر جزء کرد کز که مطلقا محل
واردر کرکسه اوزرنده بنا اولنسون میکده آتشکده کبی
کرکسه اولماسون وادی کده کبی نته که محلنده ذکر اولنوبدر
رجزیده دا نودر اوده خدا اولان عودتر دیرلر اما
لفظ خدای که مرکبدر ولا اصلی خود آی در معنای ترکیبی
سی کندو کلجیدر نته که بو بیتده واقع اولوبدر بیت
آمد بر من که من رسولم • کفتم تو برو که من خدایم • آی اسم
فاعلدر آمدندن معنای اصلیسی مطلق کلجیدر اما
حق تعالینک علمی اولان خدای ده داوندن مراد وجود
نظرینه کلجیدر خدا یک معنای ترکیبیسی اول فعله حاجت
بنفسه خارجه کلجیدر یعنی بذاته بوجود اولنجیدر
امام فخرالدین الرازی مطالب عالیه آدلو کتابنده بو معنا
تقریر ایتمشدر عبارتی بودر که بعینها نقل اولنور ذکر بعید
من هذا اللفظ یعنی من لفظ واجب الوجود قولنا بالفارسی
خدای واصل هذه اللفظة قولهم خود آی وهو مرکب من
لفظین احدهما خود ومعناه ذات الشیء ونفسه والثانی
قولنا آی ومعناه جائی ای بنفسه وذاته لا بغیره جاء
والمراد من هذا المجیء الوجود فصار قولنا خدای معناه لنفسه
وجد وذلک هو اللفظ المطابق لقولنا واجب الوجود لذاته انتهى

کرانخراب صاحبی صاحب معناسنه اولان خدای واجب معناسنه
اولان خدایدن فرق ایتمامک غلط ایتمشلر ردّه دست
خرده دستی یان کتیجی لکده کیسه بری معناسنه رد کی خردکی
ادیلور رد خردی کوچجکلک رمی خرمی شادلق ویر
نوع تره چجکلر قوپاره قدن صکره بنجه زماندن طوررصونکا
روه خورهی بک قوشی که دوزاغه باغرلر سایر قوشلر آنی کوردکده
دوزاغه کلسون دیو وکیجی قوشی سوان کو خوانکری کافه
عجمله کویکو لک معناسنه نقل ایتمش صحاح عجم صاحبی اما وسیله العقا
صاحبی وجامع الفرس صاحب وقاینلق معناسنده نقل ایدروب
نعمی قاینلق ودوکی لکد یشلر سرو آن خسروانی تکشنه دیمکدر
وکجتی پادشاهلر یادکاری تنگ خشکی قورولق وآت ترسی
که قوروده آت التنه دوشلر عامه غلط ایدوب شنکی دیرلر
شنوده خشنودی قاینلق واجه را خواجه سرای خادم
معناسنه وآر خواری اعتبارسزلق حقیرلق بو واوده ایکی وجه
جائزدر رسمی اولا زار وخار قافیه سنده ثانیا ملفوظ اولا صور و
مور وزننده استعمال اولنه بو استعمال شاذدر فصحا اعتبارندن
خارجدر نته که محلنده بیان اولنوبدر وارزم خوارزمی
شول بوغزه که اسباب محتاجی تمام اوله وآخوای دادلذت
معناسنه واو رسمی لغه ثابتدر جای ویای قافیه سنده استعمال
اولنور وتب خوبی کوزللک ردن خوردکی حاضر بیاجک
طعام ویباییی صحاح عجم صاحبی بو معنایه واو سز خدنی دماغی
جائزدر دیمش ورد خوردی شوربا صحاح عجم صاحبی کوچکلک
معناسنه داخی نقل ایتمش وشا خوشای خوشه معناسنه خوی
بخشی وابو دیمکدر سعدی کنونت که امکان کفتار هست
بکوای برادر بلطف وخوشی • وخوی واو رسمی ابله می واتی
قافیه سنده درعرق معناسنه شمی آفتاب ازخجالت را ببیت
هر سپیده دمی برآرد خوی • وکیز وسخ معناسنه خوی واو ایله
موی وجوی قافیه سنده توتلغه که جنک کوننده باشه کیرلر
اشتی داخی دیرلر شمی بشکستم درسرح شمی بکو بال • بکاه

بکاه رزم پاسٹی آهنین خوی • وعادت بوُرُده خلق معناسنه
بیت خوی بود در طبیعتی که نشست • نرود جز بوقت مرک از دست
نعتی وتکلفی وکوناہی معناسنه داخی نقل ایتمشی وتبریزیا ایله بیر
شمرآدیله
نوع اوله الدال المفتوحة
ادن دادنی عطا وبخشش وعطا ایدمک محل ارا دارای
کیانیلردن اکٔ صکرہ پادشاه اولانلک آدیدر کم اسکندر النده
هلاک اولدی صورت وکیفیت حالی ونسبی هوالی دارا لفظنده
بیان اولنوبدر وانبار دار معناسنه جامع اللغتین صاحبی تنکری تعالی
وددتیجی معناسنه نقل ایتمشی آد دادی نعتی آنوک یکرمنجی کیجه
دیرلر وویردک یعنی عطا ایتدوک دیمکدر آربو داربوی
عود اغاجی نعمی بیزمتی جام زر از آفتاب بست • حطب در
مطبخش از داربویست • تعمی فخری معیار جمالیده عنبر اکو ایندیده
ومذکور بیتی ایراد ایتمشی ارچین دارچینی معروفدر اوزون
دارچین دیرلر آردار انبار دار یعنی اول کسنه که پادشاهک غلالکی
اکا تسلیم ایلیه ودا شتن لفظندن استخدامدر نان داری و
انچه داری یعنی المکاك واچکک وارمی دیمکدر نعتی وکیل
کندم وسرای ومقیم معناسنه وجای که کلیسالرده چالرلر دیمشی
ام ماده دام ماهی بالق دوزاغی آنای دانای بیلیجی اود
داوری قاضیلق وحکم که حاکمک صنعتیدر ودعوی وجنک بیت
بهرکار ازو خواست او یاوری • اکر صلح بودی وکر داوری •
فاضل محقق بوبله تحقیق ایتمشدر که داوری خصومت دردا ورخصم
درنتهٔ که بوبیتده واقعدر بیت سرانجام ترسم که پیروز کر • نباشد
خرازداور کینه ور • فصل خصومت ایتدوکی اعتبار ایله حاکمه ده
داور دیرلر ع ازتی یکه نالم که دکر داوری نیست • ظاهر بودر که
بو اطلاق مجازادر وداور ترکیب تفصیلی محلنده بیان اولنوبدر
بحر الغرائب صاحبی داوری حاکم ایله تفسیر ایتمشدر داوری حکومتدر
جنک معناسنه ده کلور دیمشدر ایکی سوزنده بیله اصابت ایتمامشدر
آ دای اهل خراسان لسانندہ دیوار دیبنک اوکنه دیرلر که بنالر
بناده توز دیدکلری صرح یرده اطلاق اولنور میر حسین مرحوم

ایدر

ایرنامنه اولان بو معماسنده ایراد ایتمشدر رباعی شیدا یان بین کوی
او دراه نشین • شیدایان نخست اومن بیدل ودین • یار ار که زرد
ز کنج دیوار عشق • کو جانب شیدای نخستین نشین برن • اشارتی یاد
کنج دیواردن که رآدر کیجه یاقالور مراد فی الامر مراد در جانب شتی
که یا دردای نخستینی یعنی اوّلکی قودیغی که بنا اعتبار یخه دیده
اولاندر رایی کوره که جعدن کنایتدر ایبی حاصل اولور رومی لی
معناسنه ده کلور رآ درای آمدن لفظندن صیغهٔ امردر
ایچرو کل معناسنه وبو یوک چاکدر که هوده لر بوینینه اصارلر جرس
معناسنه حافظ جرس فریاد میدارد که بر بندید محملها
نعمی فخری درای زنک باشد که در کردن اشتر بندد دیمشی وبو بیتی
ایراد ایتمشدر بیت دشمنی در کهت که نشناسند • نخی داود داز
بانک درای • بو بیتدن ظاهر در که زنک چاک معناسنه اولا لکن جمیع
ارباب لغت زنکی چکژه اغز معناسنه نقل ایتمشلر وبیک وسوپرندی
پاسن دراداخی لغتدر ربار درباری بیرکوردن یعنی بیکبار
دیمکدر ردپا دردپای نوتین علتی آرز درزی خیاط رزد
دردزی اوغلان بوزوسی دردزده معناسنه رسای درسای
صحاح عجم صاحبی ازی معناسنه نقل ایتمشی رکانوک دربانوکی
جاده سزلی رواد روای آصلمش آویخته معناسنه نعم فخری
خصم ملکجا دتو دبی با آسای • در هوا باد دامهاد روای •
ودرست ومحقق اولمز بنجه اولماف وبیرایشدہ جسر اولنو
قالماق معیار جمالیده همان آویخته معناسنه نقل اولنمشدر
دروا داخی لغتدر آدری ارباب لغت فارسیه دلنده دیرلر دیمشلر
انوکیچون دری دیرلر که بهرام کور زماننده یاغ ایلدیکه کندو قابو
فارسی دلنی سویلیه لر وبرات ومکتوبلری فارسیجه یازلوا اولورزماننده
آنک قاپوسنه منسوب اولدوغندن اوتوری دریه دیدیلر وبعضلر
درا اقلیم پادسد ذیرناحیه ء مخصوصه نکآدیدر لسان دری
وکبک دری اوکا مخصوصا اولنور وطاغ اتکنه دیرلر که آب وهواسی
لطیف اولا وقرارکاه ویتاجق یری وطرف معناسنه کلور بعضلر
دیاد عجمه بیرجا عتکآدیدر اولقوم لغت غریب سویلرلر دینده •

ودیباجه‌ء کتابده مناسبتیله بو محلده مناسب خیلی تفصیل
بیان اولنمشدر دستنبوی شمامه دستنبو معناسنه دستکار
دستکاری صنعت ست دستی دغز وظرافت که تجاردن
ایدرلر ترکیبده داخی دستی استعمال اولنور بکثیر لکن ولطف
معناسنه ست دشتی شین معجمه ایله بیابانی دیمکله میوک
دمیوکی اعضانوک قوزده استی کبی قبار قبارز اولماسی ن
دنی ناکی عربیده فارسیده ده شایعدر دی ایلک قیشی آیی
تاریخ جلالی اعتباریله استعارده بو کند اوزرینه استعمال
اولنور بیت بی بو بیت اکر برکند زد باد بهاری • هقاکم بوج
بردل من سرد ترازدی • وبی تاریخنده ایلر وکیرودور
ایلدکیبه اعتباری اولمادوغندر ایله اوتوری

الدال المکسورة

درازنا درازنای اوزونلق واوزونلغه واوزونی قلدر دیمکله
درازا درازای یعنی اوزونلق معناسنه نقل ایدوب اسدینک
بو بیتنی ایراد ایتمشدر بو بیک بالغک وصفنده در بیت
زدریا فتاده بخشکی برون • درازای اوجای صدرش قرون
دراز درازی اوزونلق بیت زهر اوستادی یکی خانه خواست
درازی و پهناش صدکام داشت فاضل محشی بو یله تحقیق
ایتمشدرکه لسان فارسیده دراز ترکلرده ارغاج دید
کلریله معنای ترکیبیسی درازه منسوبیله مراد اوزون
ایدجک شنه دیمکدر ایده جک معناسنی افاده ایچون یای
نسبتی کتورمشلردر معنای ترکیبیسی کرمنا صدقی اولدوغی
اعتباریله ارغاج درازکه برلر لسان فارسیده خصوصیله
انوکیچون وضع اولنان عبارتده تاردر پنجه ارغاجه تار
اریش پود در بونکیم محللرنده ذکر اولنور ارغاجک سایر
اسامیسی تار لغتلرنده مسطوردر درفش کاویانی اول
سنجاقدرکه ایران پادشاهلری هر باردوشمنلری اوزرینه
واراراوللرنده تیمنا مقدم بورودرلردی البته ظفر بولردی
تفصیلی درفش لغتنده مذکوردر دلربا دلربای کوکل قاپیجی

کوزل

کوزل دلکش دلکشای کوکل آچیجی معناسنه دبیق دبیقی بر یده
بر نوع قماشدر که فارسیده اکسون ترکیبده دمی دیرلر
دهقان دهقانی اکینجیلک واکینجی یری دهکان دهکانی
یعنی مثله دیمکدر دی دودن اکسی معناسنه دیوار دیواری آقدر
کورینن صو دیکپا دیکپای ساج آیاق دیکبرک دیکبرکی اول
چرچی هرنی که جمیع اسبابی تنبسی وصحن وکفکیر وقاشق کبی
وغیری اچنده لازم اولان حوایجی بیله اولاشق دوپا
دوپای اوزون ایاقلو اورمجک وچیان صدپای معناسنه
وبایشلو قوچه که محکم مزاجلو اولوب ایکی قوچدر دونوسا
دونوسای اوچوق طوتقن دووراسا دووراسای مثله

الدال المضمومة

دبیق دبیقی دوردن بر نوع قماشدر دمشقی یه بکزر بنجه
با وسکون یا ایله دبیق بر شهردر دیمکله بعضلر دمشق شهرینه
دبیق دیرلر دیدیلر عربیده چوق استعمال اولنور انلرده
واستعارده دخترا دخترای اصلا ایرکک طوغورمایوب
دایما قیز طوغوران عورت دیرلر درآ درای اکدری که
دکلرلو آلتند نده سایر آدلری تیرکه آسیا لغتنده مذکوردر
درست درستی طوغرولق وصاغ و بوتون اولان نسنه
وقلوری آلتون بیت آسمان مزدور کاد سست هرشب میرود
یکدرستی مزنجد آستین زین آستان درشت درشتی
شین معجمه ایله ایریلک خشن معناسنه وقتلق و ناهموار
واوزدکلک وغلظتدن کنایه اولنور دروغکو دروغکوی
یلانجی کذوب معناسنه دزد دزدی اوغرلق سرقه معناسنه
السرقة التي تقطع يد السارق بسرقتها اياها فليدها ربع
دينار يشرعهما من وزن بشروطه الشرعية ومصارفة الدينار
فضة وعثرون نصفا فيكون ربعه ستة الصاف
وربع نصف فضة بیت هر آن دزدی که دانک ونیم زر برد
زهرجنسی که باشد صوف یا برد درین مقدار دستش لازم آید
درین کمتر بدان چیزی نیاید که دزد ادرج باشد یا بود زن

بیاید دست هردو قطع کردن • **لاغو دغوی** سرحد
ترکستانده بر صحرانک آدیدر **فردوسی** بنخچیر کوران بکذشت
دغوی • بهمان بازو بوزان نخچیر جوی • **وبیت دوبیتی**
چارمصراعه که رباعی دیمکله قدمانک شعر غزل دیدکلری اوزون
قصائد و قطعه و رباعی دیرلرایدی رباعیه دوبیتی نام
اطلاق ایدوب غزلی شوادن اولا حضرت شیخ سعدی
دیمکله رانذن مکر دوبیتی به رباعی تسمیه ایتمشلر
الربا دوالربای هندوستانده بر طایفه در قاتی بالدرلو
دیرلر بر نوع مخلوقدر اصناف بنی آدمدندر دیرلر که کنده ولری
کوتوریخلکه اوروب ایاقلرن دوشوروب التنه آلوب باشنه
کلان آدمه زاریلق ایدوب بنی برمقدار کوتوردیکدن صکره کیروسنک
دبونصتع ابلدیکی بلمینلر بر کیروب اوموزنه آلوب
کوتورمک قصد ایدیجک ایاقلرن آدمک سینه محکم طولایوب
واللرن داخی محکم ضبط ایدروب استدوکی یه یوریدوب
وسکردروب اولایجه خلاص محال محال الا بتی الحید علی
الراوی **وتا دوتای** ایکی قات دیمکله **شیخ سعدی** بیت
دوتای فلک راست شد از خرمی • تا چو تو فرزند زاد مادر ایام
ورو دوروی بر نوع کللدر ایچینک رنکی برد رلو و طشره سنک
رنکی برد رلو اولور **اسدی** هوادران صف کل دیده زسنک
زصد برک و دوروی وازهفت رنک • و بر نوع کلیمدر
که ایچی بر رنکدر وطشره سی بر رنکله و منافق اولان
کسنه به اطلاق اولنور زیرا ایکی یوزلو لولور **وستکام**
دوستکامی کشینک حالی دوستر استدوکی کبی اولماق **کمال اصفهانی**
منت خدا را که شهنشاه شرع را • اسباب وشکامی ودولت
میسرست • **وستکان دوستکانی** طولو که شراب ایچان طرفیدر
ارا سنده مستعملدر و بو یکدیکر کاسه که شراب فیله و محبوب
ومعشوقیله ایچلان شرابه داخی دیرلر **وسکانی دوسکانی**
منده حذف تا ایله داخی لغتدر **و شیزک دوشیزکی** قیزلق یعنی
بکارت **وکر دوکری** ایراقلق بعد معناسنه **وتو دوتوی** قوغلمه
ستالک

سقالنک بر مقداری آغرمش اولا کهل معناسنه
نوع اول الراء المفتوحة
اردبو رادبوی عود بخورسی **است راستی** طوغرولق استقامت
معناسنه ع راستی راه رستکاری و تست طوغریسی • وحقا
معناسنه ع کور محرم قدکه کبی بر سرو بالا راستی • **امی رامنی**
هند جزیره لرندن بر جزیره آدیدر که آنده کافور چوق اولور
آهنما رهنمای یول کوسترجی هادی معناسنه **هنما رهنمای**
مثلو عنبری آدلری راهنما لفظنده مسطوردر **ارای** هند پادشاه
لوینه دیرلر ع ازتی منکوس کشت رایت رای • عربیده رأی وتدبیر
معناسنه ع روشنا دیده فتح وظفر از رای امیر • **عنا رعنای**
کوزللک **بجور رنجوری** صیرولق **ت رنی** بنده قول معناسنه
وان روانی بچرلک روایتی معناسنه **وای روابی** لا یتفاق **هنما**
رهنمای یول کوسترجی راهنمای لفظندن مخففدر **هاو رهاوی**
علم موسیقیده بر مقام آدیدر **عنصری** رعد بر تافت کوشمای رباب
پرده کوچه در رهاوی ساز **هی رهی** قول بنده معناسنه **اسدی** رهی را
مکر دا نچنان سرفراز • که نتواند اورا ازان پا بر باز • **سیف نسیمی**
آهنک صفاهان قیلورا ولنای عراقی • رهاوی یولنده به جانم
قیله پرواز • فاضل محقق یولیله تحقیق ایتمشدرکه رهی یولنه
بجشنده کیدن حذ منکاردر برلی آخرنده یا یاد نسبتله
مغنایه ترکیبی بوله منسوبدر غلامه رهینک ارا سنده
فرق وار ایدوکی بو بیتدن ظاهر اولور **بیت** بپدرهی و برادری بکذار
این رهی وان غلام در هد کار • غلام عربیدر ولیجاق حق الاصلاحه
شاملدر تفصیلی محلنده مذکوردر **ری** ولایت عجمده بر شهر آدیدر
الراء المضمومة
خام رخامی رخامدن اولان نسنه و برد رلو بیاض امل جیله
وابریشم وضمدیله طوقنمش بر بزدر **ستا رستای** ترک و
بازارلیکوی وهی القریة التی فیها السوق و سکه المقاصد دایل که
شینه کویدن عبارتدر فاضل عصر یولیله تحقیق ایتمشلر که رستای
مزرعه در رستدن ماخوذدر اکنلکی اعتباریله کویده اطلاق

اولنور مزارعه انتسابلری اعتباریله کوی اهلنه روستایی دیرلر روستا
ورستا لفظنده تفصیلی وسایر آدلری مذکوردر **وستای رستایی**
کویلک وکویلیکدن بیری **وستنی دستنی** بتاجک سنه وبتاجک
بی وبتاجک زمان **و رسوای** ملامت اولنش رسوا معناسنه
و کوی رکوی بمه زقعه معناسنه وقول یاغلدقلری بیز و بثبیک
باغرداغی قماط معناسنه واوغلان بیزی وهرسنه که اکا بیرپاره
بیز دیک صادق اولا ایدرکوی مستحاضه ازتوبه ایم جوز دیک قواصه
ازتوبه وابوالنصر قوشی رکود اخی لغتده **و روزی** یای اصلیه
ایله رزق ونصیب معناسنه یا اصلیه اولمایجق بیر کون معناسنه
در فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلرکه روزی کون کونه تعیین
وتقدیر اولنان وظیفه درسانه ترکیده اوکا کونلک دیرلر روزه
نسبتدن اولوری کونلک دیمشلردر آخرینه یعنی یای نسبتدر شهری
کبی پاکبی صکره تعمیم اولنوبده مطلقا رزق معناسنده اطلاق اولندی
که نکه رزق مقدرینک بیماذه یاجک بیرده عجم روزی کسی
نمیخورد دیرلرسه که بوبیتلرده ظاهردر **نظم** ما بادده میخوریم
شادی وخصم ماه • جز غم بر یرطاق منزلش نمی خورد • از
قصه سکندر واز شرح آب خضر معلوم شد که روزی کسی کسی
نمیخورد • داخی توشع ایدوب مقدر اولمایق معناسنده ده
روزی لفظنی استعمال ایلمشلردر که بوبیتده واقعدر **بیت**
بروزی نوان آب ازین طاس خورد • که اسکندر تشنه جست
والیاس خورد • کاه اولور معنای تقدیرینده استعمال ایلرلر
مطلقا رزقه دیرلرکه بوبیتلرده ظاهردر **نظم** زهکه از بیضه
برون آید وروزی طلبد • وآدمی زاده ندارد خرد وعقل وتمیز
آنکه ناکاه کسی گشت وبجایی نرسید • وین بتمکین وفضیلت
بکذشت ازهمه چیز • **وسبب روسبی** فاحشه عورت **وستای**
روستایی ترکلک وکویلولردن بیرسی **بیت** روستایی کر او لیاقت
لایق نعت وبدر پا باشد • روستایی اکر ولی بودی • ذنب
درکوه بوعلی بودی • **وشنای روشنای** آیدنلق وبعض
اجزادن مرکب توتیالردر داخی دیرلر **مصرع** روشنایی بخش چشم ماست خاک پای تو

وشن روشن آیدنلق ضیا ونوردیمکدر شنایی معناسنه **وغن روغن**
یاغ یعنی روغن دیمکدر وبیردرلو حلوا وبیر نوع چورک که الدروصوق چوق
جهود ایدر معناسنه وباغ اچنده بتشمش بوز بوسف **و روی** یوز اماله
ایله توجه صفرمعناسنه **بیت** روی روی تماشق زاردت بود اکسیر یار
کر بمالد چهره خود را بخاک پای تو • فاضل محقق بویله تحقیق ایتمشلر
که روی اماله سز یوز دروجه معناسنه واوکا اشباع ایله اماله ایله
اوبیجاق توجه در توجهدن اولان سنه یه روبین دیرلر یوزی
مصفا اولان کسنه یه که لگدسی دگلدری او نمایه پاکیزه روی
دیرلرکه بوبیتده ظاهردر **بیت** خاتون خوب صورت وپاکیزه
روی را • نقش ونگار وخاتم فیروزه گو مباش • رویک کاه اولور
یاسی حذف ایدوب زود دیرلر یوزد یاجک بیرده روبا
رویکرد برود دیرلر رویک مدلولی اولان یوز اوتقه تقابل
در لسان فارسیده روی پشت مقابله سنده استعمال اولنور
جانب ظاهرده مجازا روی دیرلر مثلا سطح ظاهرینه ارضک روی
زمین دیرلرکه بوبیتلردن ظاهردر **نظم** از اسب فنا داکر نظری
ازتندی رخش رستم افتد • برسید ای او زواجبا فتد • بر روی
زمین چواوکم افتد • **بیت** انکشت خوردی وبناکوشه نوبت
بی کوشکوار وخاتم بیروزن شاهدست • هرو جهله دیاجک یرده
عجم ازهمه رویده برلرکه بوبیتده ظاهردر **بیت** جوان دیوانیر
باشد ازهمه روی • زدیوانه بتر پیر جوان خوی • عرب وجه ده
ایتدوکی بخوزی عجم روید د ایدر ترکی یوزده ایله هو یوزدن
شویله دردیر رویک سایر اسامیسی خر لغتنده مسطوردر

نوع اوله الزاء المفتوحة

زا زادن امرینک مخففیدر وصف ترکیبده اولور بیرزا کبی
قوصه اوغلی ومیرزا کبی که بیک اوغلنه دیرلر **آدزاری** بغلدی نالهٔ
معناسنه وبالوارمق لابه کبی وایکلک وفریاد وفغان زاره معنا
قره حصاری لغاری معناسنده کلوردیشی **ازغا زازغای**
ایکی نادی جمله برازبوزلی وتعلات وباطل سویلیجی **بیت** هرزه میکوید
منجم ژاژ میخاید حکیم • هردو از تحقیق حال آکه نیند از باد ستن **وزاوی**

خوش قحوا اهل لغت بويله نقل ايتمشلر زرجعفر زرجعفوي عيار زر خالصه ديرلر جعفردن مراد جعفر بن يحيى بن خالد برمكيدر كه عالمده سخا ايله مشهور اولوردر وانلرده صنعت كيميا نسبت اولنور ديرلركه مذكور جعفر كبرو خليفه نامنه هر سكه بش فلوري وزننده واون فلوري وزننده ويوز فلوري وزننده كندو روبخلقه احسان ايدردي بعضلر سبب قتلنه بر يلده بو جهتله ايدي ديرلر زردروي يوزي قرالمغي فردوسي زيعقوب ازاده بشنو سخني • بچونين كنه زرد زردروي مكن • بدين كوشود چهره زردم زتو • بيزدان كه بيزار كردم زتو • زدك زردكي قاقي صاري زرده ده زرددهي غايتده خالص التون ديرلر زرجعفري كبي زد زردي صارولق زسا زرساي التون حل ايدبجي زرسا لغظنده بعض تفصيل اولنمشدر وتا زرني زرنيخ زرنه داخي لغتلر جون زبوني يبرون كسمه او تم زمي بير ارض معناسنه بيت زماني همي دشت باشد غمي • زنكي برد خويشتن بوزمي • بيت كرامايه كنجست اين آدمي • دريغ اينجنين كنج زير زمي • مين زميني بيردن كسمه اوزيوني معناسنه ناشوز ناشوي شولدر ايله عورت كه ما بينلرنده ازدواج وانتزاع اوله بيت چو شد شرط ذنا شوي همه راست • مراد آماده كشت وداور بخواست • ناشوز نشوي قومه عورت ضده معناسنه نكار زنكاري زاء عجمله زنكار رنكنده اولان نكر زنكي زاء عربيله زنك ولايتنه منسوب اولان زنكي پاسلو صحاح عجم زاء عجمه ايله تصحيح ايدوب مولانا حلبي زاء عربيله زنك لغظنده تفصيلي اولنمشدر هواب زوابي غايتده كسكن وجوهردار قليج يعني وسحر قوشي ودري قوشي ديرلر بير قوشدر ديشي وجفتو باشد • داخي ايراد ايتمشي زي زاء عجمله صوجمع اولان يير آكير معناسنه وصولاق ابدان معناسنه وودكي مراد عشق نواله جكر خويش • آتش كده ام صدور هر لحظه زي • ذي زاء عربيله نعتي كلاجك يعني حكم آكهي ديش

الزاء المكسورة

زندكان زندكاني ديرلك معيشت معناسنه وحيات معناسنه كلور زنوك زنوكي ديرلك زنج زنجي قوشي قوبروغي وقوبرقجبي زمستان زمستاني قشلق يري وزمستانه منسوب نسنه زنهار زنهاري خارج كرارده في معناسنه زه زهي كلمه تحسيندر صحاح عجم صاحبي وحيف معناسنده كلور ديمش زواقم زهي كشتقت آتشي زده دردلم • شده برسركوي تم منزلم • زي تضعيف ياايله هيئات معناسنه عربيله زي اما لمسنوزيستن لغظندن صيغه امردر ديري معناسنه نجعي بيت بر روي زمين زيرزميني وادبري • تا زير زمين روي زمينت باشد • صيغه امردر انوكجون اولنده حرف باء زيادة اولنشلر بعض تركيبلرده صغت اخي استعمال اولنور نطيغ ايبرنج كركه مردم زي مردم خداي • مرد يا دعوي وصورت مرد نبود مرد باشي • وزهي لغظندن مخففدر زه حصارين وقات معناسنده كلور ديمش

٢ كه دروا تحيي دارم

زي امالي ايله بنكاد ديمكدر صوتب سوي معناسنه اسدي سبهبد بيامدهما بجا فرود • شد از رزم زي شادي وبزم ورود • زنهار زينهاري خارج كرارده في معناسنه فردوسي بهرمنزلي زينهار سوار • همي آمد نديي برشهريار • زيريا زيرباي اياق حرضالرندبد ايابغي با صلدر

نوع اولده السين المفتوحة

الكن ساتكني بويك قدح كه آنونكله مجلسده طولو ايجرلر عماره جوجي خودم بساتكني بيادا وخرم • وزباده او نباشد خالي مراحيد كمال اصفهاني درزوزه چونيست مي نوشيدن • كلرا بچه كار دست چنين خندبدن • مشكل كاري كه وقت الله بيشي قنديل را بجاي ساتكني ديدن اتك ساتكي مثله آرسار بير فرمخ بيرده نشان ايجول ديكلن ميله ديرلر شو بابند عطاي شاه عادل بلدرخ سوي او هر كامكاري بوزيدي يا فته ارجود تمامي بهركامي وهو فرسنك سادي صحاح عجم صاحبي بير فرسنخ بير معنا نقل ايتمش وصغوجق قوشنه ديرلركه عرب ذر ذور ديرلر وبعضلر بوند قوشلره ديرلر صعوه معناسنه وبعضلر بر جكره

قوقندر بیر طوتام مقداری اوزون قویروغی اولور اوتنم ه
چکوکه بیر عجبه سودا ایله وعصفور اسود دیرلر ادکار سازکاری
کاف عجمیله دوزنلک وبراشقلق الکان سالکانی بیلاق سالیانه
وسالیانه معناسنه آسای سایدن لفظندن صیغه امر ووصف
ترکیبی فت سنی دبخور وصعیف مولانا حلیمی سنی نا ایله ثالث
حروف تهجیله پولاد کبی بیرقاتی دورد صوبی کندوبه جکرشاپورای
داخی دیرلر دیدی شمس فخری سوکی دوجی وعصا اوجنه برکندکلری
دوردر دیدی وبولغت نونله داخی روایت اولندی دیمش زیرکونه معنا
بوفقیر کنینا لتقصیر معیار جمالیده دبو وجهله تحریر اولنمش بولنمشم
که بعینه نقل اولنور سنی آهنی باشدکه برسر تیر یاداسی نباشد
وبوبیتلری ایراد ایلمش شمس فخری شاه ایام شیخ ابو اسحق ای
کلاه تو رشک افسرکی اشک از چشم دشمنت دایم می تراید
چنانکه آب از زبی آفتاب از غالت رایت هو سیده
دمی برآرد خونی آب رحلق بد سکالانت عجبت ادمی
شود چو سنی نعمی وجامع الفرس صاحبه سین مهمله متوحه
وفضمومه بابنده نونله سوکی وعصادوری معناسنه نقل ایدوب
وبعضی تاء مفتوحه ایله سنی صعف ودرخ معناسنه روایت ایدوب
صحاح عجم صاحبی مولانا حلیمی بر تابع اولوب تا ونونله سین مکسوره
بابنده ایراد ایدوب ووسیلة المقاصد صاحبی فتح سینی
وتا ایله سوکی وعصادوری وضم سینی وتا ایله مولانا حلیمی نقلی
اوزره روایت ایلمش خت سختی قاتیلق زانکشت سرانکشتی
باصمق آتشی وسزاوی معناسنه زاوسزاوی قیمتی آزطاشی
بعضی قیمتلو طاش معناسنه نقل ایلمش زا آسرای سلاطینک و
امرا وصاحب جاهلرک اولری محوطه معناسنه وچارطاق وتابخانه
لر وصفه لر وراحت خانه لری وبونلرک جامعی نه وادیسه
جبهیسنی ویا اکثرینی جامع اوله خواجه ظهیر فاریابی سیده دم
که شدم محرم سرای سرور شنیدم آیت توبوا الی الله از لب حور
دبار سوبازی بوک کتورن حیوانکه که هر بیرینک مقدار بخمه کیی
وردنیواردر اوندن زیاده یوزدینه قوتقانی نسنه یه دیرلر

عبیده

عبیده
علاوه معناسنه سایر آدلری وتفصیلی سربار لفظنده مسطوردر
دزاواد سوواری مثلا واولده بابا راسنده تبادل وتواخی وار
ایدوکی مراد بیان اولنوبدر سردخوردنی صوغقله بیاجک آش
دسترسرکی دجمقاحی ونادانلق سیه نبمی عشق اکیسی دوست
ایکوکلر باشکی آت ابا غنه کوزنه دیرم ایست عشقه یابشمه
مریری بیت دریای نوام سربری نیست بشنو سخنم که سربری
نیست سروسهی غایتده طوغری وموزون تابان سرو ومطلقا
طوغری بوب تناسب اوزره اوزانی اغاج دیرلر وکوه سرکوهی
اردج اغاجی د سری اوبیا اکبار ردنه برینک امم شریفه سقطی
دیکله مشهوردر که نسبتیله وسعه ارلق واولوق بیت دریای
توام سربری نیست بشنو سخنم که سربری نیست وسیله ضوئی
خوشکوار بیکادک آدیدر قد جعل ربک تحتک سریا الآیه سزاواری
لایقلق عزسعتری یوزسن یعنی سلیطه وزنبجی عورت کاب
سکابی قندز دیدیکی دکیز حیوانی که صوانی دیرلر خصیسی دفع
ریح ایچون غایتده نافعدر سک شکاری آدابچی کزسکونی
عیسنا ن ولایتنده برخیل طایفه درکه رستم زال اولطائفه دنک
فردوسی بیکوردی سکونی که آمد بجنگ جوانشد چنین برشاکاد تنگ
جو من پیشی سکزیشوم هم نبرد شما ز آسمان انده آریدکرد خرج
سکزیدن مراد رستم زالدر سلا سکلابی قندز سکابی معناسنه
سائر تفصیلی سکاب لفظنده مذکوردر کبو سبوی اباقی وار
وشینی مجمه ایله داخی لغتدر لوبو سلوبوی عندلسلت داخی لغتدر
لم سلمی عورت آدیدر ملا هندکبی عیدر لو سلوی بلدوه قوسی
وبلدرجین قوشنه دیرلر عربیدر مرقند سمرقند ترکستان اول شهری
منسوب اولان بنی آدم وسائرینه لر ده سنی شابوران دیدکلری
دوروسوکی وعصا فداسی اوجنه برکندکلری دم سنی معناسنه
سنبی بونک کسر سیلیه عامه تحریف ایدوب کسرسینله سبی دیدکلری
شمس فخری طشت خوان روییی باشد دیش وبوبیتی ایراد
ایلمش شمس شهریارا وجود شامل تو سالها تر ازدست طشت وسبی
ه سهی طوغری مستقیم معناسنه اکثر سرو وصفنده استعمال اولنور

بيت چشم من کرد بهر کوشه روان سيل سرشک . تا سهی سرو ترا تازه بآبی دارد ٭ بعضلر سينک فتحه سی وکسره سی جایزدر دیدیلر صحاح عجم صاحبی بکسر تعيين ديمش مولانا سروری ديوان حافظ شرحنده سينک کسره سيله تصحيح ايتمش تو سيدی دونله اوتان چکرکه صحاح عجم صاحبی سينک کسره سيله ضبط ايتمش تيسر سيسری . مثله

السين المکسورة

باد سياری باء عجميله اکرده قالان صابث يعنی تخيل بجلد کوه چکوه پیر بیده اک دیرلر بولغت یا ايله داخی نقل اولندی که آخر حروف تهجيله باه سباهی عسکر بکله وچريلک معناسنه پرسيری اينک تمام اولماسی يعنی فتنه وظلم ازحد کذر کرده . تير ودست تيغ اوسيری واجتمش چيقان دکرسنه معناسنه پرچ سپرچی شادبلوچ بی سپهی فتح باء عجميله صکراغی واوزدیغا نجی معناسنه پيد سپيدی آقلق تام ستامی التون وکمشدن ايراليق وآت جيجی وتوزکلک تمام معناسنه تيزک ستيزکی اوکنوکلک راسرای ابرشرود معناسنه صحاح عجم صاحبی سينک فتحه سيله تصحيح ايتمش کسکی کاف عجميله سيکی لغظندن مخففدر حقيقتده فتلت شرعينک آديدر اما استعمالده مطلقا شراب مراد اولنور بجدار سنجداری قدحصاری قزل اوکک بجدبو سنجدبوی بر نوع کلدر بيت دادت الله اد سنجدبوی بوی . باجی کلکون سنجدبوی بوی بجداز سنجدازی قزل اکده بجدکان سنجدکانی ايکی کاف عجميله عناب ٭ باسته بای ساج ايتی که اوزرينه هانی وطبخه قورلر واول معروف آلتدر که سغرده اوزرينه قليج وتوشی وسائر حوايج اصارلر به با وسديا يردا فلغنده سهی طوی مستقيم معناسنه فتح سينله داخی نقل اولندی ٭ شه عالم ازفتح او شادشد . بان سهی سرو آزاد شد . سی کسره نخ وبا اصلبه اوتوز طقوز معناسنه واما لر ايله سرطاغ آديله باد سيادی اکنی باء عجميله سياری معناسنه عنبری آدلری سوذت لغظنده مسطوردر باه سياهی قرالق ومرکب معناسنه تو سيدی دونله اوتان چکرکه نحجله داخی روايت اولندی يکسيکی کاف عجميله

شرابه خمر معناسنه اصلده مثلث شرعينک آديدر استعمالده مطلقا شرابه دیرلر بيت ايا جام وررود وسيکی وجام ٭ چنين کفت که آمد هوبری برام ٭ بر سيلی قو پوزوشند که اوغلانجقلرک بو زننه و نی دبلوکی اکثه سنه اورلر صحاح عجم صاحبی زلی معناسنه نقل ايتمش باد سياری نشان تز سيزی سنجه ترکيبده مستعمللر

السين المضمومة

ت سنی شکو و عصادری وشا بوران ددکلری درخت سين دتا دونله داخی روايت اولندی تفصيلی آنده اولنور تخت سختی شنبا روخوز شيردان طولماسی رخاب سرخابی آنجوآت که باغر داخی درلر واکثر ديدکلری قوش دغ سوغ قولقی دقول درکب سوغ روبی بوز اقليعی دنا سوناي زرناکه جلوبر تحريف ايدوب عوام ظرنا درلر رود کو سرودکوی ايرلايجی مغنی معناسنه کد سغدی بر نوع قتبه درکه سياه اوزمی دوکوب جوزودمی ايله بيشوردر عاشقه داخی درلر عربجه بقيله درلر ومنبار رطوبتی قد ستدی ايجی والنجی کاد سکادی بوزکد چوزکه و بوغا جه و کوخج سائر آدلری سکار لغظنده مذکوردر ن سنی د شنی معناسنه نعتی وآيد کلق وشکر معناسنه داخی کلوردينی وزنا سورنای سوناي معناسنه ور سوری بر نوع قزل کلدر غايتده تروتازه اولماغين فرخ بخشده دوقره بوبانک تزلنه سوريج درلر وديار مجمده بيربيردرکه غايتده لطيف وخوشبو کلی اولور اول کله کل سوری درلر جامی کهن دکيست توبه ترک آن خوشتر درکی موسم ٭ که سبزه خرست وسوری وسوسن تروتازه دکی سولی مشانه اکنجيد انوکله بير سور درلر وسوی يکاطرف معناسنه بوغاش سبوغاشی خوازدم لغتنده نواخت معناسنه در قد شهنی همتود نکهبن یا تنده بیر کوچک بلدده که حذقت نظری انوکله امتحان ايلرعرسله

نوع اول السين المحبوحة

ادن شاونی قونراق که کوچک اوغلانجقلره صادرلر ظهاط معناسنه ذکوی داخی درلر ادمان شادمانه شادلق ادشادی مثله اده .

شاه بوی عنبر و بوی عبیر وبعضلر عنبر قوقوسی دیدیلر نمنه شه
عادل جمال دینی و دین ۰ که فاکه در که اوستاد بو بیت آده صینی
شاه صینی بیر عصاره در سیاه و جامد وصفایجی اوزرنده مهره ایله
وار یازو کبی بر بارد اوتک عصاره سیدر حرارتدن حاصل اولان
بعض امراضه نافعدر چین اقلیمنده اولور هند جانبندن کلور
وبعضلر دیرلر که اول بارده بتان جنادن دوزرلر سوکره ایله یوغ
غوروب قورودوب اطراف ولایته کوندررلر ایتک شایستک
برابر اولماق ویرا شغلق آشای عوام ناس معناسنه وقافیه یوکه بیر
نوعنه دیرلر که خواص یانده مقبوله کله عوامه نسبت ایدوب شایکانی
دیرلر مقام نسبتده حرف کاف زیاده سی لسان فارسیده واردر
وشایکان لغتنده بو محلّه مناسب بعض تفصیل واردر ایکان
شایکانی وبزرک وبسیار بازوز شبارروزی کیجه کوندز دیمکدر
اولور دوام معناسنه ملاحظه اولنور سبانه زعشق زلف ورخسارتی
عمیدادم شبارروزی مراصبح وصال او نمیکردد شبه روزی بعضلر
بیر کیجه وبیر کونلک دیکلر اولور بو مثللو بازوز شبان روزی
مثله بانه روز شبانه روزی مثله بغو شبغوی مرغ بغشه
سی دیدکلری چیچک که آقلی وقزللی اولور واول مشهور چیچکدر که
کیجه ایله رایحه سی ارتوق اولور کوندزدن معیار جمالی صاحبی
تمی قرنی شبغوی کل خیری باشد دیدی وبو بیتی ایرادایلمش
نمنه برای بزم او هر شب برآرد ۰ فلکها انجم هزار اندسته شب
بوی ۰ واسدی بو ابتنده رباجین جنسندن خیری کبی بیر
چیچکدر بو بوک صاری چیچکی اولور وبعضلر عجب اوکا منتو دیرلر
دیدیلر فرخی خاری که بحز در خلد الله سو هند ۰ چون بحق بر
در کف من دسته ۰ شب بوی صحاح عجم صاحبی وغنلکنی
دیمش بغو شبوی کو بر چکه وخطمی چیچکی قب شبی کوکلک
که کیجه ایله کیوب یاتورلر داج غواجی بیر نوع طعام که بیرات
وحبوبات ایله بیشوررلر رحاد شرحاری اوداواینه لبو
شلبوی اباق آوازی سینی جهل ایله داغی لغتلر واولوب
کشینک خور لدوسی بغو شبوی کل خیری وشوی بالقجی

والکرنبز

والکرنبز طوراق اوتی شبث معناسنه وجوش معناسنه سایر
اسامیسی شبث لغتنده مذکوردر وغا شوغای ذوه وقوبول
آغیلی غیری آدلری شوغا لغتنده مسطوردر وکا شوکای
مثله

الشين المكسورة

کار شکاری صید ایلیمن آدم اولسون قوش اولسون سایر
حیوان اولسون کیبا شکیبا صبرلی کیبایی شکیبایی صبرلولق
وشوی بکیسمز طورف ادیچق نک ماه شنک ماهی طکوز بالغی
وقندزها لیغی نیی کوش معناسنه بایی شیانی خراسان ولایتنده
بر نوع درهم در شش بخری و زنجه ده هفت درهم است دیمش وبو
ایکی بیت انشا ایتمش نمنه بیش از ین کرملوک اهل هنر را ۰ داد
اندی اپنجها ی زیف وشیانی ۰ شد وضع دهر همیشه برج ۰ کم
خسروی وتاج کیانی ۰ صحاح عجم صاحبی بیر درهم آدی در دیمش
دردیمش وسیلة المقاصد صاحبی وجامع اللغتین صاحبی وتیمتی
آغی بیرمثقالدر دیمشلر وشینک فتحه سیله داخی روایت اولنمشدر
دیمشلر براز شیرازی بیور دلو حلوادر وشیرازلی دیمکدر شیرا
شیرای نعمی شیز معناسنه که بر نوع اغاجدر هنددن کلور
اندن پایلی دوزرلر عامیده معتبردر واول یایلی داخی اطلاق
اولنور دیمش وآبنوس اغاجی بورک شیرکی ولایته چیند اولور
بیو بیر بنجی جانوردر برغی عاینده صاری تولانی وآغزی سیاه
اولور

الشين المضمومة

توبا شتربای دوه طابانی وکیک دیدکلری خفی قوخولی اوت
کوه شکوهی اولولق وهیبتلولک آمه شمالی سیوز سیوز دیکلری اولور
وقج شوجی کیرلولک وبخرملک وشوی جلاه جوجوری دفتل
که جلاهلر ایلکه دوزترلر وتیا که بریج وبلغور وداریدن ایلرلر
ویورت اری فاضل محقق بو یله تحقیق ایتمشدر که شوی لسان
ویلد کی نعج معناسنه در ترکی دللرده زوج معناسیله رجل
مفاسی وقعه ایتمزلر ایکسنه ده اری دیرلر لسان فارسیده نزن
ایکنکده مقابلسنده استعمال اولنور مثلا زن وشوی دیرلر اولا
وقتیچ زن وزوج معناسنه اولور ته که حضرت شیخ سعدی بک بحر مطر غنده

مرد بیت بیازمای وانکه زن کن • دیشلو زن اولمعنایه در
محمودزن دیرلر اولوقتن زن اولمعنایه دکلدر بلکه لسان
عربده کی مراة معناسنه در نته که بو بیتدن ظاهردر بیت
درین مزرع اکرمردست وکرزن • کسی کندم نخورد از کشت ارزن
ترکی دلده اول معنالوکه ایکینده ده عورته لفظ الملاق ایدرلر
مخنثه ده زن دیرلر بطریق الاستعاره بهادره مرد دیدکلری
کبی نته که بو بیتده واقعدر بیت درتنکنای موکه هنکام کیرو
دار بیدا شود که مرد کدامست وزن کدام

نوع اوله الصاد المفتوحه

ابون صابونی مشهور حلوا دیا صدبای جیان دیدکلری زهرلو
بوجکدر که حشرات ارضدندر چوق ایاقلری اولدوغیجهتدن
کنایه اولنور چهل پایده دیرلر جهد شتشددیرلر نعمی ووق
بایرکه اشکنیه ده اولور شردان دیرلر قبه معناسنه دیمش

الصاد المضمومه

راح صراحی معروف بوینی اوزون شراب ظرفی شاهی شبی با صراحی
همیکفت شمع • که ای هرشبی مجلس آرای دوست • ترا با چنین قدر
بیش قدح • سجود پیاپی بکذار چه روست • صراحی بدو کفت
نشنیده • تواضع ز کردن فرازان نکوست • ورد
وکم صورت وهمی خیال معناسنه وقف صوفی مشهور مشایخ
طریقته سلوک ایدنلره دیرلر اهل تصوف معناسنه بیت
صوفی قویوب عصانی بیزدی ایاغ کر • ساقی بیر ایکی کز ایچورسه
عصا ایله شیخ سعدی صوفی نشود صافی تا در نکشد جامی
بسیار سفر باید تا پخته شود خامی •

نوع اوله الطاء المفتوحه

ادفی طادفی هوارلیم لغتند دستل دیکلر اق طاقی تاروش
ایجنده اولان خسته لرکه بوئلی و بوللو زرده اولان کوبکر
سحاب وغمام دامجه برلر تپ طبپی اوکی آجوق یازاوی

الطاء المضمومه

وا طغرای پادشاهک علامت ونشانیکه برات واحکام اوزرینه

ایدرلر

ایدرلر غرطوی زغنوس دیدکلری مشهور ومعتبر شکاری
قوش پیل طنبانی ضیافته دعوت اولنمادین وارن کمسنه
تابع اولندی معناسنه وط طوطی معروف ومشهور سویلی قوش
آق اولور قزل اولور یشیل اولور چیلار کلوج جهان طوطی
صفت حیران آن آینه روییم • که میکو پیر سخن اما نمیدانم چه
میکوییم •

نوع اوله العین المفتوحه

عالم آرای بیر نوع کلدر بصره جانبندن کلور کیتی آرای داخی
دیرلر سایر تفصیلی وآدلری عالم آرا لفظنده مذکوردر
عاینه ابجوی اصفهانلولسانده دیوقوشنه دیرلر صعق
معناسنه ناب عنابی صحاح عجم صاحبی اغاججی بلکه ارمنی
ایلیم بر نوع طونلوردمشی دک عدلی بیر نوع اچجه در شیخ اوحدی
عدلت از راستی عدولکند • عدلیی را اکر قبول کند • روح
عروسی دوکون لوتیر علوتیری بیر نوع ایچه ویوقا قماشدر
مار عماری عورت محفه سی بیت خود فلک از دیده عماری
کرده • زهره ومه مشعله داری کرده • وآت عربه سی

نوع اوله الغین المفتوحه

ادج غارجی اوکسته که مدام شراب صبوحی ایچاروداییما کاهیا شر
اولور تمزو شهنشاهی کدا اورا داما هست • بسوی عالم
علوی معارج • مدام غارجی زجام دولت • در انداز دولتی
هنکام غارج • آز غازی لسان هندده جانباز معناسنه
در میرخسرو دهلوی خمسه سنده اسکندر عجایب مخلوقات
دریایی سیرایتمک قصد ایتدکده حکما آبکینه دن بیر اوزدروق
خواصندن بعضیله ایچنه کیروب مرهوراوکه دریاده اولان
صفتند دیر بیت زجنبیدن آب همچنان • جو طفلان غازی
معلق زنان • سعدی جو غازی بخود بر نبندند پایی • که محکم رود
پای جوبین زجایی • اوتو غاوشوی تخم ایچون قونش صارنج
خیار ساتر اسایسی غاوش لغظنده مسطوردر بج غنجی جوق یرکه
اندد صوابر کیلور آبکیر معناسنه غیری آدلری کواب لغظنده
مذکوردر تر غنزی زاء عجمیله مثله دق عرشی نان پهلویی

تخیل باشنه دیرلر **دوغ غونی** بوتلدق قلم بجغلی قارغوتاتی
دیمشلر صحاح عجم صاحب ضم غینله ضبط ایتمش سایر نادلری غزوا
لغظنده ذکر اولنوبدر **تی غنجی** اوز غنمق نخاس معناسنه
واوغونمق معناسنه واوزمک وخوش اولمامق نغمی وتیجی خود
ولا یعقل اولماق معناسنده نقل ایتمش و غنجی مشک معناسنه که
بیو مرکب دارودر که زاماک دیرلر اطبا قاتنده معروفدر و صورت
ترکیبی وغیری آدلری زاماک لغظنده بیان اولنوبدر **فرن
غزی** راء عجمیله کوچک غنجی وآکیبر معناسنه **بچ غنجی** مثله یابر
آساسیسی کوان لغظنده مسطوردر **مکار غکاری** بولدا کنی
واو کوزلک انی معناسنه **تم عجمی** غایغولو **ایدی** عمی شد دن شی باز
نخجیر کرده • کرست و ترکشی پر از تیر کرده • **بچ غنجی** کوچک غنجی معناسنه
تو غنلوی بولوت غمام معناسنه

الغین المکسوره

زغری کسیدا ایله غوغا وآواز ایله اغلامق

الغین المضمومه

زوغونی قارغوتمش فتح غینله غونی معناسنه
زغی بیر صنف آدیدر و بیر آغاجدر که بعض یادان خلق
بیت کبی اکا طپارلر **وشا غوشای** اوزوم صالتیسی واربیرو
بغدای باشنه که ترکیده اکا بشاق دیرلر و ترک که صحرالرده
صوغ ترسندن توروش قالور **شهد** خشک کشته بیایی کاو
فنا • هو که از نوکشید چون غوشای • کار مردان بیاید
از خصمت • عطر عنبر نیاید از غوشای •

نوع اوله الفاء المفتوحه

الیجیغن فالیجیغنی الکی فایله وسیلة المقاصد صاحبی و نعمتی
ترکیده بو اوتی دیدکلری دیمشلر مولانا حلیمی بویله نقل ایدر
که بیر اوتدر که بیردن اوچ بالالق چیقار چیچک بابراقلری اولور
وانجی چیچکی اولور سوسن چیچکی کبی اما اندن کچکلر و کنارلری
ازاجق دلوجکلی اولور و سیاه هم تخملری اولور و کوکدهکی کیجه
اولور بیردن قوپارلدوغی زمانده رنکی صارو رق اولور بعده

قور

عکیکی معنا

0-9

قوردباجق آغزد **بیت** هودمی همچون رتیلا میرنی • یا دبیچونی
تو فالیجیغنی • **زموده خدا زموده خدای** تنکری بویروغی
وفیضه معناسنه **تو فتوی** بیر مسئله نکجوابندر مفتی حکم
ایتمکه دیرلر عربیدر • فارسیده داخی شایعدر **داخ دست
وانه دستی** آل تیشکلکی عناددن عبارتدر کسر فایله اصحاله
زاکوش فراموشی اونتمقلق معناسنه در فصلیدر اسم اعتباریله
حاصلدر هادن اسم مصدر قبیلندندر **ع** فراموشی نرکار دوستا نست
راتش فراموشی مثله فراموشی لغظندن مخففدر **دتب فربی**
سموز فربه وسمین معناسنه مقابلی لاغردر بعضی آدلری فربه لغظنده
مسطوردر **بیت** بروبال فربی ولاغر میان • دود نداری بکودار
بیلدزیان • **فدایی** یادنلق **زتا فرها** عا اوجوق طوتشمش و
فرسوده لغظنده وصف ترکیبیدر فلک فرسای دیرلر **عو
فرغوی** وسیلة المقاصد صاحبی وشمس فخری و نعمتی طوغان کبی
بیر شکاری قوشدر وجیل آولرلر اما طغاندن کچرکلر
دیمشلر قره حصاری انجد یا مونمول یا افکد یدکلری
قوشجغزدر بیر تیجیلر دنلر دیدی **فغوف** فرو آرد زکرح وی
کرکسارا • اکوعونش دهد بابی بزغوی • ابو اسحاق سلطانی که
باشد • کریم وعادل ودانا وخوش خوی • قره حصاری البتّه
فرغوی داخی لغتدر دیمش صاحب جامع اللغه نجم و مونمول و
طوغان کبی بیر قوشدر دیمش **زهنک فرهنگی** معلم کرا و عقلا عقلو
اوکوردر **زوی** وبالکس آفرین تحسین معناسنه و بکنمک
ثنوف سایه کرد کار ابو اسحاق • روح قدسی همی کند ثنوی
قضا قضای اوزم چوردکی **فه کشت فه کشتی** کمی سورچکه
فه کشت فه کشتی صحاح عجم صاحبی کمی کوراکی معناسنه
نقل ایتمش **فه کشت فه کشتی** مثله فهد کورکه معناسنه در
عیوی آدلری فم لغظنده مسطوردر

الفاء المکسوره

جافجای بشا قلمه یعنی جوبا واوزوم دیرلدکدن صکره اغاج
بابه قلان جوبایه واوزومه دیرلر فاجام معناسنه عجم خصاصه دیرلر

فراخ دست فراخ دستی الکیڭ کلکی عنادن کنایه در فراخنا
فراخنای کیڭ و یول واسع معناسنه و کیکلك وسعت معناسنه
صحاح عجم صاحبی ایکی سنه آراسنه کیکلکی دیدی و فتح فا ایله ضبط
ایتمشی فراخ فراخی مثله کیکلك فراوان فراوانی بوللق و چوق
یک فر فرّه آفرین و تحسین فانک فتحه سیله داخی نقل اولندی
نعمتی و سپید و تحسین لفظا ایچون کتوررلر دیدی فزا افزای
آرتوق زیاده معناسنه و فزودن لفظندن صیغهٔ امردر و
وصف ترکیبلرده فتح فزای دیرلر

الفاء المضمومة

فوتی فوتنی الچاقلق تواضع معناسنه فوسکاد فوسوکادی
کوک واغاج فرده لر ایله مصنّع نقشلر ایله صندوق و سریرلر و دولاب
قپاقلری ایدرلر

نوع اوله القاف المفتوحة

قالانق قاطانقی یونان لغتیله سوکوتی دیرلر بر اوتدر
کفّ العقارب دیمک اولور ایکی درلودر بر صنفنک دیبسنده
کبرک آلما قدر باشی اولور مرهمنی پراغی کبی و اجق پراغی
و نخود کبی قونجه ... بیمشی اولور و بر صنفنک یمشی
بورچاق کبی اولور تحت بابنده غایتله مشهور و مجرّب در ادا
تجربه اولنمشدر اصلا تخلف ایتمز سودوکینک آدینی و آناسنی
آدینی یاد ایدوب اعتقاد تام ایله ایچرلر محبت عظیم واقع اولور
و دیرلر که ناپلیو بغا دیشیسنه دکوررنغ الحال مطیع و منقاد اولور
لطیفی درره دلبر درم بایدکه بابی کام دل ٭ زوبری بر زوی
نیر نجات بر قاطانقی ٭ اقرقاقلی چوغانه بکزر بر اوت آدیدر
چوغاندن یشل بکی ارتوق قله بیراغی اولماز همان بود اقلی در
محکّه قلاسم دیرلر ... رصاری صوتی اخراج ایلر زلوبتی ٭
تحقیق ... آلقالی خالیکه دوشورلر وکلی رنک ورده
معناسنه آقای بوئی یونکه باقبای قاپچی چیچکک
قلنچی قیله چیچک انوک ایچنده اولور عرب وعاء طلع دیر
فتح و افصح فانک ضمه سیله در اما ارباب لغت منصوص بابنده

ابراد ایتمشلردر بعضلر هم مفتوحده هم مضمومده ده کتورمشلردر
سایر آسایلری قبا لفظنده مسطوردر و قبا معناسنه که اوکی
آجوق قفتانه دیرلر آتی قرشی ولایت عجمده نسف دیدکلری
موضع لم تلبی قلای لو تلوی بیت ستمکاره جواب
و بی دین تلوی ٭ همانا نبرد از ان سان کلوی ٭ ابو سعد
قلیه شعدی یا دام و قوز ایله بیشورلر بر طعامدر قی قومق
معناسنه عرب لغتنده مهموز اللام در فارسیده همو سز شایعدر

القاف المضمومة

باقبای قاپچق تفصیلی فتح فاده قبای لفظنده مذکوردر قلقلا
قلقلانی اوکیک کبی بر قوشجغزدر قل هو اللهی بر نوع اینجی
در اوزرنده سورهٔ اخلاص یازلمسی عرب اخلاصیه دیر
قرمزی مشهور قوشدر ورلنا قورلنای غایتده اولو عظیم
جمعیته دیرلر جغتای لغتیله

نوع اوله الکاف المفتوحة

آج کاچی جیم عجمیله بولماج آشی بیت برفلَه مد همچو لشکر تیاچی
با تیر خدنک و باکمان چاچی ٭ دانید که امروز چه می باید خورد
لا بکشک و لا هریسه الا کاچی ٭ کاربان سرای کاروان
قوناجق منزل کاردمای ایشی بیورجی آتت کاسنی
اکشلك اسمو کاسموی طوکوز قیلی که ترکجه قچه دیرلر و قوز
دکوچ لکونکر زیلی و بیقلری قیلنه داخی دیرلر صحاح عجم صاحبی
و قاسخی قیلنه داخی دیرلر دیدی عانه معناسنه سمغ زبان
در کام اعدا بنی چو خنجر ٭ مژه بر چشم خصمش کاسمو بیت
آتی کاسنی بر نوع مارولدر و کوکنک چیچکی و قاصنج بکلر
که ... مذکور اوتی بستانلرده اکرلر بو بسته کونک
دیرلر کونشده فارسیده امّا دوشی اول ... کونک چیچکی دیرلر
کوک چیچکی اولور و الفن حذف ایدوب کسنی داخی دیرلر عربی
آدلری آفتاب لفظنده مسطوردر اشک کاشکی ترکیبده کشکه
دیرلر لیت معناسنه کاشک و کاشکه داخی لغتدر اغوتا کاغذ
سای کاغد لیبچی اون تان کانون ثانی روم آیلرندن

بیرست م

بوتارس آیدر واو توز بیر کوندر وقیشک ایکنجی فصلیدر
التنجی کیجه سی سایر کیجه سیدر که کانون اول یا کانون ثانی ایکنجی
کونی کتشی دونوب جنه وارر اول بشنجی کونی صوقلرک غایتده
شدتی وقتیدر **آب کاف** کاف عربیله معدنه منسوب دیمکدر
کاف کاف عجمیله فتحه ایله قابل ومستعمل اولان عورت
واوغلان **اودشت کاودشتی** صیغر کیکی کاف عجمیله
کوزن معناسنه **اودربا کاه دبای** معروف ومشهور رصاص
قابیجی بیدر سایر اسامیسی وتفصیلی کادربا لغتنده
بیان اولنوبدر **اکهی کاهی** کشنک جیچکی آفتاب پرست
معناسنه سایر آدلری آنده ذکر اولنوبدر **اکل کاهلی** هامک
فتحه سیله سستلک **آن کاهی** کاف عجمیله وقتی دیمکدر **آه
کای** کاف عجمیله کابیدن دن امردر جماع معناسنه **بیت**
مکو بوسیدن خوبان زنکان به • بیفشان کر روا باشد کال
به • **بکدر کبکدری** کبک کلمک دیدکلری قوشدر که
توپراق یدوب قبح دیرلر کبک دری مذکور قوشک غایتده
کوزلنه دیرلر ودری شیراز ولایتنده بر دربا جیده مخصوص
نکادیدر که کبک دری ولسان دری اکا نسبت اولنور
دری لغتک بعضی تفصیلی دری لغتنده وصل کتابک مناسبتی
سببیله بیان اولنوبدر **کبودی کبودی** کی قاتی کوک **ب
کبتی** بای عجمیله عموی دیدکلری جانور بوقرشه وعربیده قرد
معناسنه **اسدی** بزودو بیشه بکی برز کون • بران که زکبتی
وادان کروه • همه در شی رازون ازشمار • ازان کپیان بزده
وبیشکاره • عنبری آدلری وکنیتلری بوزینه لغتلنده بیان اولنوبدر
جر کجری هند طعاملرندن بر معروف طعام آدیدر **بنج بنجی**
بادشاهلرک خاصه درکاهلرینه خدمت ایدن مهتر وعظما بادشاه
قلغ **بنغی** ابی اسحاق شاه عدل پرور • زهی کهتر کنجیء تو جمشید
کخدا کدخدای نعت بهلویله صاحب خانه معناسنه سایر تفصیلی
کدخدا لغتنده مذکوردر **دا کدای** یوخسول ودیلنجی معناسنه
وچارداق وخانه زیربنه **ردنا کودنای** کاف عجمیله کباب

دوری

دوری وتوبوز بوزغوسی وبرلغوج واوغلان قالغه بوریک
ایچون دوزدکلری جرق سایر تفصیلی کردنا لغتنده مذکور
در **شوخی** هر دلکه درهوات نه چون مرغ برزند • چون
مرغ نیم بسمل برکردنای بود • **کدکدی** صحاح عجم صاحبی بالفتح
والضم سبزه لکلر معناسنه نقل ایتمش **رماه کرماهی** یا بزالعق
دم کرمی کاف عجمیله استیلک **ترنا کرنای** تصحیف وتخفیف ایله
بوری **اسدی** فروشیلان ودم کرنای • چنان شد که جوع ابلدر
آمد زجای • وسنایه دافیخ دیرلر وتخفیف را ایله اشتکنترلک
بر نوعیدر **ده نا کره نای** مثله سرنا وبوری **اسدی** کرفته
جهان ناله کره نای • خروشان شده زنک وهندوای •
زکوی کاف عجمیله اوکلک ودوم بیر واو بوزلق **کری** کاف
عربی ورانک کسریله صاغرلق **کری** کاف عجمی وسکون را ایله او
درک اکنجیلر تارلالری بولکه بولکه ایلدکلری ترکجه دوم دیرلر هر
دوم وقت خطوه یعنی وقت آدیم در نعمتی یکسوره باشد کنورخی
تعریبا بروب جریب دیرلر **زکا کزای** کاف عجمیله اصمق
وکرنده لغتنده وصف ترکیبیدر **شوخی** اهتمام توکشت جان
بپرور • انتقام تو هست روح کزای • نعتی کزند معناسنده در
مذکوردیکی **ذبب کوبی** اشخوره جنسندن بیر نوع اوتدر
ونبرة بالی وصولی بال وآچی بالمعنا سنده نقل اولنمش
دزدنت کوزدشتی یبان هویجی عربیده جزر البر دیرلر
زاب کزوبی کاف ورای عجمیله بارزدی طام اوستیدر وقامتی
اوز واو اوزرینه اوبتیلان قامشی ودنا غلر هکیسی صحاح
عجم صاحبی کافک ضمیله ضبط ایتمش **تن کنی** کاسنی لغتنده
تخفیفیدر بیر نوع اوت آدیدر بستانلرده اکرلر تربیه
کوناکلر دیرلر کوک جیچکی دریا کونشه قارشو دوندو کیچون
کوناک جیچکی دیرلر وقاصنی دیرلر که کبلجه منع ایلدر
آجی اولوب منع جبلا بتروکی بوبیتلردن ظاهردر **عنصری**
کفایت تو بوزم علاج باطن خصم • مزاج شهد نهد در طبیعت
کسنی • **خاقانی** ودسنده کند بازارنستن شاتی تا ثیر بار

کیمرد طبع ازخواص کسنی ۰ تنوکسی بیرکسته دیمکدر تنت کشنی
کاف عربیله کمی سفینه معناسنه لغت پهلویده زنار معناسنه
شمس فخری کریما در زمان فضل و احسان ۰ همیشه تخم داد و عدل
کشتی ۰ جو نام شیخ ابو اسحق کویند ۰ همه کفار بکستند کشتی
تنی کشتی یورجاق دیدکلری جوبا تدنلرها نرآدلری کلوک
لغتنده مسطوردر تنی کشتی قولاک و قولاک کبی یعنی اورتش
ایپ و خط یعنی اوزادوسنه چکلمش چیزی و چکو ایپی که حوادرک
بیلنه یوک اوزرندن چکرور دیلمجی کدا معناسنه تن کلی
تنوره کرد روشنلر بیلرینه باغلرل تم کی کاف عربیله بوصو کبی
معناسنه شمس فخری شهنشاها اکر می برکشاید ۰ بروی اختران سعد
کینت کمدا ۰ واکسکلک معناسنه و بنیاتا تدن بیرنسنه در
عربجه کماة دیرلر و عربیده بهادر تشجیع معناسنه در کنج شا
یکانی بیرخزینه یه ذزینه آدیدر که خسرو پرویز زماننده عامه یه
رعایادن بیری چفت سوررکن بولوبدر نذور کندوری
با لجمله و ترسله کوپ کبی اوررلر ایچنه غلال و کیک قورلر
و تخفیف ایدوب کندور دخی دیرلر و کندوری کندرک
دیدکلری اتراک طایفه سنک مشهور سوزلریدر انلرده
چوق اولور و بیشکیردرکه ییمک ییرکن دیرلری اوزرینه
طوتارلر دستارخوان معناسنه شمس فخری برای خوان شهنشاه ملک
دست قضا ۰ کشند ز اطلس چرخ کبود کندوری ۰ نذرو
کندوری بیشکیر نودمو کنددوی کاف عجمیله مردار توی
تن کمی یعنی معناسنه که حروف تنبردر وج کوبجی عزیز
و تربیف و عظیم المکان اولان کسنه وهو کوهی ایو اصللو
دیکلدر و جوهری معناسنه کی اولو سلطان معناسنه شمس فخری
ونعمتی بوناجی قدر و بلند لکده کیوانن المثلدر دیمش سبب
باده همی خورد با آیین کی ۰ کنج همی داد بهرام جی ۰ و قچان معنا
و قتدن سؤالدر وداغ معناسنه کلور لفظ عربیدر آخر
الدواء الکی انما فادسیده دخی بو بیتده ایکی معنی جمع اتمشدر
بیت بیا نکبلبل حرقی اکر بنوشی می ۰ علاج کی کنمت کاخر الدوا

الکلی

الکی ۰ و بوجهه عالی معناسنه اسدی بزبود تا خوان نهادند کی
پس ازخوان نشستند در بزم می

الکاف المکسورة

تراکم کرامی اولو و قلو اولان کسنه و قیمتلو اولان نسنه
اسدی کهر کرچه افتد بکف بی سپاس ۰ کرامی بود نزد کوهر
شناس ۰ تراکرای کرایدن لغتندن صیغه یه امر و وصف
ترکیبیدر میل ایتمک و وارمق و تورمق و بودنمک و اکمک معنا
و بیرنسنه یه آرزو ایدر دیمو صاللامق کمال اصفهانی کذشت
عهد جوانی ز لهو سیرنیه ۰ رسید نوبت پیری بتوبه کرای
شمس فخری در درباض شهنشهی نخرام ۰ بر بساط سکندری بکرای
تران کرانی آغرلق و قیرلق ترددنا کردنای کاف عجمیله دیزک
آغشاجی و انک کبی بوجری اولان نسنه یه اطلاق اولنور
فردوسی جهان از بدیها بشو بیر رای ۰ پس آنکه در رنکی کنم
کرد نای ۰ تردو کردوی چتک قوز ترکری کبری لغتندن
مخففدر اسدی دینچون کری هفت کشور بزور ۰ که
چندان نیابی که باشد کوز ۰ ترخوردن کلخوردنی
طبا شیر طبا شجی تکو کلکوی سوقاقلی و محکم لرده طوار
یخندن اوزلنوب قالمش بالچق کی آخری هاء علامتله
که معناسنه که ضرورت وزندن اوتری شوا ایراد ایتمشدر
شمس فخری ترا کی خدا داد قدر و جلال ۰ خدا داده را نیست هرکز زوال
هزن حولانا فدرکره ازکه خوردم شیرعنبر شیرا او ۰ کلا بروردجز
تدبیر او ۰ تبت کیتی کاف عجمیله دنیا معناسنه شمس فخری تا که
کیتیست نام کیتی باد ۰ ذات این پادشاه در کیتی ۰ کیتی آرای
یونجی
جهان دیمکدر معنای ترکیبیسی و بیر کللرکه عالمده خوش
ناحیه درسایر تفصیلی عالم آرا لغتندن مذکوردر صحاح عجم
صاحبی و جهان بزکی معناسنه ده نقل ایتمش

الکاف المضمومة

تراردشت کرازدشتی کاف عجمیله بیربراخوق بیل دیه دشت
کوبه دشتی وشقی دیدکلری جانورکه معتبر کرزکی اولور ترسنک کوسنکی

کاف عجمیله آجلق جوع معناسنه **دش کوسی** اسکمله که اوستنه اوتورزلر ترکیبده دشایعه وکروده ده دیرلر تخت معناسنه وکوکده فلکه نامنک آدیدر **ستردن کستردن** کاف عجمیله دوشانمك ننه ودوشمك معناسنه **ستت کستی**

آتش پرستلرك زنار دیدکلری قوشاغی تربیله یدوب کتبج دیرلر معیار جمالیده شمس فخری بولغتی شین معجمه ایله روایت ایدوب بو بیتلری انشا ایلدی **نظم** کریمادر زمان عدل واحسان • همیشه تخم عدل وداد کشتی • چو نام شیخ ابواسحاق کوبید • همه کفاد بکستند کشتی • سائر تفصیلی واسامیسی تسنج لغتنده سطوردر **سی کسی**

کاف عجمیله کثیل لغتندن مخففدر **شعر** سزاوار هلیه همه سر بسر • همه داد وکردش کشی بزی بیدر • **شت کشتی**

کاف عربیله کورش که ایکی کشی بر بریله کوراشور صرعه معناسنه کورشجیلر بربرینی اولدوره سیه طوتماغن کشتن دن اسم مصدر یاء نسبت ایله ترکیب اولنوب کورده شه اطلاق اولنمشدر کشتی کیر کوره شجی مصارع معناسنه **بیت**

بیریکا کشت کیر عشق نکار • بیریکا آتش غم اغیار • بنی بوینك قانعسیله طوتشه بر • وقنا ربنا عذاب النار **شو کشتی** ضم شین معجمه ونونله صحاح عجم صاحبی ادکلدك وایغرلق معناسنه نقل ایتمش نعمتی ورود حصاری شین ونونله بورجاق معناسنه نقل ایدوب اما اعرابی ضبط ایتمامشدر نعمتی وتکدر معناسنده روایت ایتمش **فته کو**

کفت وکوی سوز کلاجی فاضل محقق تویله تحقیق وتدوین ایتمشلرکه کفت کاف عجمیله دیله کلان سوزدر هنوز سویلنمدك سوزه سخن دیرلر کفت دیرلر سائر تفصیلی محلنده بیان اولنوبدر کوی کاف عجمیله کوییدندن ماخوذ اسمدر کوییدك مصدردر معناسی ایتمکدر ترجیعی تقطیع صوتدر آغز ایله تلفظ حروف کرکسه بولونسون کرکسه بولنماسون ایرلایجی به که ایرلادوغی وقتده تلفظ حروف ایتمک لازم دکلدر کوییده

دیرلر

دیرلر بلبلی نوکله توصیف ایلدلر نتکه بو بیتده واقع اولمشدر **بیت** اول ارد بهشت ماه جلالی • بلبل کوینده برمنابر قضبان • فعل ماضی کویدن کوینده اسم فاعلدر کوکه معناسنده لسان ترکیده ساودیکله تعبیر ایلدلر سوزسازی دیاجک یرده عجم کفت وکوی دیرلر نتکه بو بیتده ظاهردر

بیت بعشق آن کوز کفت وکوی ترسد • چو مینخواری بود کز توبی ترسد • تقطیع صوت تکلمده بولوندوغی اعتباریله تکلم ایدن کسنه یه سخن کوی دیرلر نتکه بو بیتده واقع اولمشدر **بیت** سخن کوی وبربط زن وخوش سرود • جواب روان دستایشان برود • کوی اسم فاعلدر کوینده دن ترخیم اولنمشدر کوی صیغه مشترکه دراومر معناسنده کلور سویله دیاجک یرده عجم بکوی دیر نتکه بو بیتده واقع اولمشدر **بیت** صبا بلطف بکو آن غزال رعنارا • که سر بکوه وبیابان تو داده مارا • بکوینك اصلی بکوی در آخرندن یا حذف اولنمشدر الف کبی یا یکده حذفی خصوصا آخر کلمه دن لسان فارسیده شایعدر مثلا روح افزا سما دیرلر اصلی روح افزای وسمای در بدخو ترش رو دیرلر اصلی بدخوی وترش روی در کفتکو نه فاعل مشتق اولور نه امر ایکیسیده کویدندن مشتق اولور جست وجوی شست وشوی ده کفت وکوی کبیدر جستندن وشستندن نه فاعل کلور نه امر ایکیسیده جوییدن وشوییدندن کلور بوده بیر نوع توسعدر که لسان فارسیه مخصوصدر لسان عربیده بوقدر جستن ایله جوییدنك وشستن ایله شوییدنك معنالری بیر بیرینه قریبدر محلنده بیان اولنوبدر مشتقاتندن اولان کوینك معنالری اولدرکه بیان اولندی اسم جامد اولان کوینك معناسی طوپدر نتکه بو بیتده واقعدر **بیت** مسحت میدان ارادت بیار • تا بزند مرد سخن کوی کوی • اسم جامد شول لفظه دیرلر که منا سبت معنویه حسبیله لفظ آخردن ماخوذ اولمایه **فرا کنزای** کاف عجمیله جیجک قلمجوغی که جیجك آنوك ایچنده اولور سائر تفصیلی وآدی کنزا لغتنده مسطوردر

سابق تفصیلی صدر کتابده مشروحدر لاله باران کلاه بارانی
دلبند بزکی لاله تتر کلاه تتری کلاه ایرانی دیمکدر دیدیلر
لاله قاقش کلاه قاقش بر نسنه درکه عربیده دنیه دیرلر لاله خیری
کلاخیری بر نوع کلدر رنکی صاری و بنفش و آق و کوک داخی اولور
یاکوز خیری ده دیرلر سایر تفصیلی آنده مسطوردر سور کل سوری
عجم ولایتنده مخصوص بر نوع کلدر بعضلر بر کلدر دیرلر که غایتده
نازک و تر اولور دیدیلر و بعضلر شویله نقل ایتدیلر که سور بر بیکه آدیدرکه
کلی غایتده نازک و لطیف و خوشبوی اولور محمد عصار قدی چون
سرو نازی برکشیده • بنفشه از کل سوری دمیده • لو کلوی کاف
عجمیله بوغاز حلق معناسنه فردوسی ستمکاره چوپان و بجه بی
نلوی • همانا نبرد از آنسان کلوی • اکثر ارباب لغت مفتوحه
بابنده کتور مشلوحدر افتح ضم کافله در مراه کراهی ازغونلق
نوا کنوای فالجی کاف عربیله و کاف عجمیله هروی لغتنده فالجی یعنی
منجم و فیلسوف و دانا معناسنه نلاکندی کاف عربیله چونکه لک
وکوده نلک واده کواهی کاف عجمیله طانقلق وای کوایی مثله
دنجه کونجی اولوکیشی عزیز و محترم معناسنه ور کوری کاف عجمیله
عشرت و نشاط معناسنه رودکی کوری کنیم و باده کشیم و زبیم
شاده • بوسه دهیم بر دولب آن پری نژاده • و شادلق و شنلک
کتمک معناسنه تمزی اهل عالم بدو ور دارد دهر • هم طرب میکندم
کوری • کوری کاف عربیله کوزسزلک عمی معناسنه و تخیلکد ورکا
کوزکانی سختیان و شی نوا کوشی مرای هوا شتدوکنی اکلایوب
او نیمان کسنه یه دیرلر نوعی رشتک عیسی شود اکر کردد • مدحت
را بصدق کوشی مرای • و شهاده کوش ماهی اوا جق سیلان باشی و
مرجهنم قولاغی دیدکلری ایجه بوجق که دکزدن چیقار مکادیلر
بالان آنلر بیک قسمون و بولادلرینه و کلب حلقه لرینه زینت ایچون
دیزرلر عنصری کز تراز نقش کوش ماهی شد • رخ کز خط قیروان برخاست
ویدید و وعد معناسنه سکون دال ایله داخی جایزدر اما فتحله در
ونجه کونجی کاف عجمی و فتح واو و سکون نون و کسر جیمله اولوکیشی عزیز
معناسنه ولهوی کوهانوی اوغلاق جلالی اوتلرندن بیرلعبه

عجب ودهو و
منتخاف وجوح
دیو منهم

بیر بیره طوپراق بیغارلر لرا فنده صو صاچوب جزیلر چیزرلر اول
طپراقلر ایچنده بر قیلی کتیر یوب آدایله یا برماغله اول کتیرلو قیلی
ایچون دورا تیلر لسان عربیده بوا وتونه بعتیزی دیرلر
یاشن کوهانون داخی لغتده نعمتی بونعب طور آخر ایله ذکی
ایدلر آنده بیان اولنوبدر و نعمتی کوهانوی داخی لغتدر دیمش
وهر کوهری بدل و عوض معناسنه یحیی کوهری نیست این وجود
را • صبغت اوست راست صبغت کل • بعض نسخده بسکون
الهاء دیو تصحیح اولنمش صحاح عجم صاحبی ایوا صللو معناسنه نقل ایلمش
وکوی کاف عربیله سوقاق بیت بکوی تو سبیل آب سبیل است
بروی چرخ یک نقطه زنبیل است • و ایکی صف اولان لشکرک
آراسنده معرکه ده تشبیهاً کوی دیرلر استعاره طریقیله اطلاق
اولنور نته که بو بیتده واقع اولمشدر بیت نماید چون سپر بود
درین کوی • که بیش از زخم پرچین کرد دش روی • ومحله و اشنا
آشنا معناسنه و قدحصاری طاغ باشنه داخی دیرلر دیمش صحاح عجم
صاحب اوبه معناسنه داخی نقل ایتمش و آخوندن یا محذوف الدوب
کو داخی دیرلر کوی کاف عجمیله طوپ که چوکانله چلرلر و هر نسنه که
اکا بکز یوری اولا و کفتن لفظندن صیغه امر و وصف ترکیبی
در یافه کوی و راست کوی دیرلر و سایر تفصیلی کفت و کوی لفظنده
بیان اولنمشدر وبن کوبنی صحاح عجم صاحبی اوجک قتیغه معناسنه
نقل ایتمش سایر اسامیسی کوبج لفظنده مذکوردر وی کوی دیبه
وصناعی دیمکدر اولور مقام تمثیلدر استعمال اولنور کو یا داخی دیرلر
هو کهرب بدل و عوض کوهری لفظندن مخففدر

نوع اوله اللام المفتوحه

لا باک لا ابالی هیچ نسنه دن قورقمز نه باک دیمکدر عربی و لیجاق
بی باکم نسنه دن قورقمزم دیمک اولور لاغی ازقلق لا دشت
لا دشتی کلنجک جیجکی لا کوه لا کوهی مثله عبید د منغا
النعمان دیرلر جارالله علامه رحمه الله مدح حضرت امام اعظم ابو حنیفه
قدس سره مدح و وصفنده که اسم شریفلری نعمان در نظم ایتمشلر نظم
ایا جبلی نعمان ان حصاکما • لتحصی و لا یحصی د دایق نعمان •

جلائل كتب لنفقه طالع تجد بها • دقايق نعمان شقايق نعمان
آلمان لاماني دكوجكلك جابلوسى و يلتق معناسنه اسم مصدردر
وآواز ايله اشعار ار و تيوب ابرلامق بوداخي حقيقتده مجبوردر •
تملق و يلتقلا معناسنه **شمس** فلك جابلوس در عهدت كرده تزرت
زكو ولاماني **سنائي** چه سستى ديدي از سنت كه رفتي سوي
بيدينان • چه نفير آمد از قرا كه كشتي سوي لاماني • وهرسنه
كه زيورايجون دبنداوزرنه باغلرلر ولهيه **آلاي** سباه بالچي
خماه معناسنه وقات تاي معناسنه وبالوارمق **آين لابين** بير
نوع بيكلرك طراحتي قصه كوكلكلر عربجه جمازه ومعدده دبرلر
جه بنى وبالضم ميعه يه سائله ديدكلري شهوردارونك
آديدر **خت لختى** بيرزه وبيردم ديمكدر **زلزى** راء مهمله
ايله جذام علتى **دلژى** زاء بجمله قره حصارى كفله دبشى

اللام المضمومه

لبنى ميعه يه سائله ديدكلرى دارو **ولورى** بيربيوك
معروف قوشك آديدركه تركجه لك داخي لورى ديرلر وهم بر طايفه
نك داخي آديدر ولايت رومده قونايت وچنگانه وقراجي ديدكلرى
كلرى طائفه كبي جمعي لوريان كلور **وشنگ لوشنكى** قوده باجكلى
صولوشناك معناسنه **ولولى** قراجيطا يفه سى لولو معناسنه
ساير تفصيلى آنده مذكوردر **دلوى** قاب وتما معناسنه ياسين
داخي لغتدر

نوع اول الميم المفتوحه

ابجر ماجى بالان آتي عربجه بردون ديرلر **ارافسا مارافسا**
بيلانجها را فسار معناسنه **بيت** مارافسايى بكوحبه بدست
كرد دند بر مار سوراخي نشست • **آرده ردي** ترلسخ معنا
ارماك مارلهى بيلان باليغى كه توبلي پروب مارماهيج ديرلر
آرمارى لسان هندده اورتق وقيز دختر معناسنه ودخى
بلكنش مقتول معناسنه **مازلهاى** مياز مای لفظندن مخففدر
فردوسي اكر آزمايي مرا مازمايى • كه دارد دلم پاي دانش بجاي
آزيار مازيادي بيردرلو حلوادر **ازيان ازياني** مثله

مازيانه

مازيانه داخي ديرلر **ماساى** مياساي لفظندن مخففدر ولتحقدر
فردوسي زرفتن شب وروزماساى هيچ • بهمنزلى سب ديكر بسيج
ماثور ماثورى جلاده مصدرسى **ابجر ماجى** بالان آتي باجي
معناسنه وچايرچمن ومرغزار **اكماكى** تاوق دجاج وماكيان
معناسنه **آنه مانى** بيرمشهور نقاشك آديدركه چين ولايتنده
پيغامبرلك دعواسن ايلدي ومشهوردركه نقش بازه وتحق قلم
ايله بيرذراع مقدارى جدول لسن بيرخط چكرنى صدد ويله حدود
ايله كوررلر ايمش اصلا فيل قدر اكيسي اولمازايمش توسيده
مشهوراولوب اولدعواى شنيعه ارتكاب ايلمش ومانيدن و
مانستن لفظندن مخاطبدر قالورسن وبكوزرسن ديمكدر ولور
وزنديق مشهوردركه حلق بوشوزايله وغيته ايدرمشى كه انسانك
روحي بدن زندانده محبوسدر وآنوك بيرى اوزكه عالمدر بى
روحه تصفيه حاصل اولوب بيربو زنداندن خلاص اتمك كركدر
كيم طراق كدورتندن چقوب كندو مقامنه يتشه ومذكور
زنديق سلاطين عجمدن دردنجي طبقه دن كه ساسانيلردر هرمز
بن شابور بن اردشير زماننده ظهور ايتمشدى هرمز مذكور
مانى كتوروب خلوته تودى اوزرينه دعوت بابنده دپوسويلكلر
اولدافي مذكور سوزلري سويلدكده هرمز ديدى كيم چونكه
روحك بدنك زندانندن عذابدر كندو سوزكله عمل ايدوب
روحكي غذا بدندن قورترالم ديبو قتلنه امرايلدى **آهكان**
ماهكانى آيلق علوفه دمستعملدر **آد ماهى** باليق
سمك معناسنه **تماى** بايلكى جادولرى چوق اولان برلره
ديرلر **بيت** تاكه خواند سامى وصاف • چشم وزلف
بتان بجين و ماي • وكابلدر لا يتنه قريب معين شهر آديدر
خلقنك اكثرى جادولردر بابل ولا يتي كبي **ددك** نسى صيغه ددر
مدد معناسنه وبرّمه ديمكدر باغوده مادن ابدا لاونحتدر
خربه وقونجي كبي **بيت** آنچه بار بج باتتش وبذك • توبا سالني
الدكر اقندى • **رآز مرازى** مرزه ديدكلرى داروددر **زج**
مرجى اوشن ديمكدر اولوروجوليت معناسنه **دمره** شراوزره آنغا

ایدوب بیل باغلمق **نکو مشکوی** و بالضم اولخوشبوی دیدکلری
وتماثیلدر که انوکله کشکلری وتختلری زینت ایدرلر **امدی**
نهان برجم راسوی کاخ ماآن • بمشکوی زرّین بیا راست کاه •
سایر تفصیلی مشکو لغتنده مذکوردر **نکو مکوی** کاف عجمیله مکوی
قاجمه معناسنه در **بیت** تو مکوی وازد رو خرسند باش •
بکیتی درخت برومند باش • **وموی** قورو اوزم **نه منی**
اولولا انی که حماقتله **شعر** خاک پادست جمع باقلت • کرده
بردی هیشه کبر و منی • وعربیده نطفه معناسنه **مي** سچی در
میخانه سوجی طورد ومخی اوّدر **مه** کلشن جنتده چونکه قالدی
یادنه • یاریله میخانه لرکیجینی کل حوش کور بو کون • باده ایله
محلنده بیان اولنوبدر

المیم المکسورة

زمي سوز اوردرینه اتفاق ایدوب کوکل ترکتمک و ستیزه
دوی و صواش معناسنه **عیار معیاری** بعیار که یکی کیدکلری
وقتی شکانه ایچون ویریلان نسنه یه دیرلر **هتر مهتری**
اولولق **هربان مهربانی** شفقتلولق **هقول مهقولی** ابجه
صیق قماش **هرکان مهرکانی** کوزلک وکوزن اولاجی نسنه
خربیجی معناسنه **مهمان مهمانی** قونقلق و عجبه ضیافت معناسنه
مي ادات حالدر مضارعک اولنه داخل اولور حاله تخصیص ایدر
همی لفظی کبی می باید کرکلر شمدیه یکا ولور ومیداند ومیشناسد
کبی ماضی اولنده ده کلور حکایت حال ماضی مراد اولور میدانست
ومیشناخت کبی یعنی شمدی بیلوردی وانکلوردیه یکله وامر
اولنده کلور **نیغیج** تو همی دان که هیچ نعمت خواست • نبود هیچو
تنالستی داست • فاضل محقق بویله تحقیق ایتملرکه لعت فارسیده
حرف محی توک زیاده سی صیغه فعل مضارعده مشترکدر حال
ایله استقبال اورتاسنده مذکور صیغه یه حاله تخصیص ایچوندر کتب
فتاواده بر مسئله واردرکیم اول قاعده نک فروعندندر اول
مسئله بودرکیم شاهد کواهی میدهم دیسه مقبول اولور شهادتی
کواهی دهم دیسه مقبول اولماز زیرا وعده ایتمش اولور شهادت
ایتمکله شهادت ایتمش اولماز **یاخ میاخی** حکم سمار و مصلح معنا

یانک

یانک **میانکی** اورته میان معناسنه و اورتالق **یشنا میشنای**
ما لطفه دیدکلری اوت که اطبا عصای الراعی دیرلر چوبانلرک عصاسی
اولدوغندن اولوری دکلدر بلکه اجمعه قدر چوق بیدوکلی ایچوندر
یهمانه میهمانی قونقلق ضیافت معناسنه **یزبان میزبانی**
قونقجیلق عربیده تضییف معناسنه

المیم المضمومة

توار متواری کیزلو مختفی معناسنه **فرّخی** دوشمن وار یک بو وقت
سحر • اندر آمد بخیمه آن دلبر • **زدر مزدری** خالی تهی معناسنه
فرددسی چو بیش آمدش روزکار بهی • از وم خری ماند کاه مهی
رتاب مرتابی اوزدک دیدکلری قوش بط معناسنه **ژدکان**
مژدکانی مشتلق و بریلن نسنه **حافظ** مژدکانی بده ای خلوتی
نافه کشای • که زصحرای ختن آهوی مشکین آمد • **ژدکانان**
مژدکانانی مشتلق ویرلجک نسنه **زور مزوری** مرتلک
ستت مستی شکایت ایتمک معناسنه اسم مصدردر واکرچه شکا
یتلو معناسنه صفت استعمال اولنور ایدی آخرنده کی یا مصدریه
اولوردی اما اشید لمدی **لبیبي** باده خور و مستی کن مستی
چه خوری از غم • زیراکه بود مستی خوشتر زغم مستی • و بهادر
شجیع معناسنده نقل اولنمش **شتر مشتری** مشهور
یلدزدر التنجی فلکده در سایر تفصیلی برجیس لغتنده
سطوردر **مشکرکانی** تویلاق دیدکلری اوت که عربجه
سعد دیرلر مشک زمین معناسنه **شکوی مشکوی** اولخوشبوی
ویشلرکه انوکله کشکلری وتختلری زینت ایدرلر تفصیلی مشکو
لغتنده مذکوردر **غنی مغنی** سکون غینله صحاح عجم صاحبی
بردرلو ساز دیمش فتح غین وتشدید نونله عربیده ایرلایجی
دیمکدر **ور موری** کوب عربجه زیر معناسنه وصو کتکی بو غونک
داخدیرلر وقرد بوبیر **فرخی** زفق دولت او چشمها روان کرده
بسنکلاخ درون بي قنات و بی موری • **وسیق موسیقی** مو
سیقار منسوب اولان صناعتک آدیدر علوم ریاضیه دن بیر
قسمدر انده بحث اولنورکه نغمات نیجه تألیف اولنور و جمله

اولیجاق ننا فراولورونه نسبت ایله اولیجاق استلذاذ حاصل اولور
وتترانی راسند دارند متخلله بنجه اولور نغاتک نا لیغا تنه وتناونه
واستلذاذ نه نظر بحثنه صناعت تا لیف دیرلر ونتوا رشادا سنده ارنه
متخلله به نظر بحثنه علم ایقاع دیرلر جامع الزموز صاحبی واوکیک قوشی
فاخته معناسنه ونشقال که چلپور دیدکی **وشوخشت موشوشی** عرب
طوشنی عبید یر نوع وحرکت دیرلر فارسیده کلاکه قوشی داخی دیرلر
و موی قیل وساچ شوخ ووزغ معناسنه **بیت** هزار نکته با ریکتر ز
موی اینجاست نه هرکه سر بتراشد قلندری داند

نوع اوله النون المفتوحة

آب نابی کوره مز دیدکلری طعام **اخدا ناخدای** کمیجیلو کبا دلوکی
که مجموعنه حکم ایله عجه زبان دیرلر یا خدا معناسنه **اخی ترا**
ناخن وای درنت کماکل سایرادلری ناخنیر لفظند مذکوردر
ارخو نارخوی کلنا رجیجکی نارخو معناسنه **ازنو نازبوی** فشلکن
عجه رجان دیرلر **اشنای ناشنای** جهلو **آشی ناشی** کوزجی
وخوریاد ناشناسی معناسنه **آنای** دودکم زیاد معناسنه **ایبی**
نابینی بورون دلوکی **آبی نابی** نایزن دیمکله **قبه نبی**
بیغامبر دیمکله عربیله **نی نشی** بیر نوع اوزون توکلی کربیله
عنبری آدلری خادبشت لفظنده مسطوردر **خکلو نخکلوی**
وره حصاری فازدیدکلری مشهور قوش اوزمعناسنه نقل ایتمش
دم پا دم پای بیر نوع مخلوقدر قاینی ایا قلو دیرلر **غنخوان**
نغنخوانی کوندن بیر نوعدر سایر تفصیلی واسامیسی نا نخواه
لفظنده مذکوردر واورسیله **مکز نمکزی** بیر نوع حلوادر
قشبند نقشبندی نقاشلق ونقشبندلیه دیرلر طریق
صوفیه دن بیر بنک آدیله بیشوا وسالاری خواجه بهاء الدین
نقشبند محمد بن محمد البخاری قدس سره **جامی** نقشبندیه عجب قافله
سالارانند می برند از ره پنهان بحرم قافله را **نهار نهاری**
صوا شکن دیدکلری ازاجق طعام که قادت تمام طوقمز **شعر**
بعالم آز عهدی بود نا هار زخوان شادبرد اکنون نهاری
هال نهالی دوشکه سنه لرده دیرلر **نی** فتح صحیله قامش قصب

معنا

معناسنه ودودکه چلرلر مزمار معناسنه اماحالا بیر معروف سازه دیرلر
بیت نوای ارغنون ونالهٔ نی زوزان اولهوادن آتش می
یار نیاری معشوقه اوینا شی معناسنه

النون المکسورة

نشادی کسر نون وشین معجمه ایله شیراز لغتیله قادر دکلسن
دیمکله نتوانی معناسنه **ع** وعزعزوا بینی آنچه نشادی وعزته
ووابنی داخی لغت شیرازدر معنیلری محللرنده مسطوردر معنای
مصراع بوخسته کورزسن اولسنه که سن اکا قادر دکلسن دیمکله
کوی نکوی ایلک **بیت** نکوئی با بدان کردن چنانست که
بدکردن بجای **نشستن نشستن** اوتوراحق ونیا چک
بیره دیرلر **کنی ساکنین سای** حکاکه جواهری تونا زوردکره
اصلاح ایلر یوزکه قاشی کبی وسایر آنوکه کبی وغیری نسنه لری **نهادک**
نهادکی کشیلک قفتان که جمعه لرده وبیراملرده دوی ز کیسلن
واردقلرنه کیرلر **نهان نهانی** کیزلو سترایله دیمکه اولور **نی** فاضل
واصل محقق بوبله تحقیق ایلمشلر که نی نا ک فارسیده یوق معناسنه در
عرب دلنده اولمعنادن لفظ لا ایله تعبیر ایلرلر مثلا بیر نسنه دن
وارمیدر یوصورلرده یوق دیاحکه بیرده عجم نی دیر عرب لا دیر
بوقدر دیاحکه بیرده نیست دیرلر یاخود قوروده نسنه بوقنله
دیاحکه بیرده عرب لا رطب ولا یابس دیر عجم نی ترست ونی خشک دیر
نته که بو بیتده ظاهردر **بیت** جهان کامل که نی کرمست ونی سرد
جهان عادل که نی خشکست ونی تر نا ایله نی نوک ونفی ایچوندر
ظاهردر بیر بیرینک استعمالی صحیح اولادخی بیرده آخرکه صحیح اولمز
مثلا نامرد دیرلر نیمرد دیمزلر ره نیست دیرلر ره ناست دیمزلر
نیروی قوت وطاقت **جامی** ز آسیب لنکیش یا بر خلل ز
نیروی کرا بیشتر دست شل **یکوی نیکوی** ایلک **نکر نیکی** مثله
ع نیکیست که نیکست دکرها هیجست سایرآدلری نیکین
لفظنده مذکوردر **نوش نیوشی** مولانا حلیمی نیوش معناسنه
که قولاق اورماق وداخی جوشوب ایجزی ایجزی اعلمی معناسنه
در نقل ایتمش

النون المضمومة

بت بنی قرآن وخبر عوشا نعوشای صغر تزکی که قوردولر
یاتوللر اسدی زتیرو کمان چون بپرداختند • بنونی زمی کار د
برساختند • ونوی واوک کسریله قرآن وخبر بنی معناسنه
نوی واوک سکونیله یکی جدید معناسنه بیت چونکه بالشکر ورا
رسید • نوی نوازش بولایت رسید • اسدی زتیرو کمان
چون بپرداختند • بنونی زمی کار برساختند • هفتک
نهفتکی کیزلولك

نوع اوله الواو المفتوحة

آخ واخی نعتی سمرآخت بارکیر معناسنه نقل ایتمش آل والی حاکم
معناسنه عربیله فارسیده داخنا بعلر آواه آه وفریاد
فرد حصاری والنجه باشه معناسنده کلوردمش ایل وایلی
مقام تعجبده ذکر اولنور بجاتی عنجه اتکاری عندلیبی کورورت
قیز قچان کلدی بونده بوده دیلر • کوتمز ناله ایله طوللرردی
وایلی وایلی اتوابو دیدیلر • الفکحذ فی جایزدر بارا
وبارالی باء عجمیله زهره ویلدوزی ناهید معناسنه بخ وبخی
خرما چکردکی خاجیم اوزرینه متقدمدر زر وزری زنجیر
سبب معناسنه زکوتی وزکوتی قولاق سالغی که جنک
وجنب داخی دیرلر شنف بکون نونیله معناسنه زماندک
وزماندکی اشلادن بورک آغزمن شی وشنی ایکی عورت
که برکسنه نکاحینه التنده اولا ترکیده اولکسنه ایلنجی دیرلر
صوکنجسنه قمادیرلر فارسیده هوبیرسنه اخریه نسبت
وسنی وپنانج دیرلر عرب ضره دیر شمسی ازمراعات عدل
تو برخاست • دشمنی ازمیانه وسنی • شق وشقی
بیغلی بیدکیه بیدك کسنه وشقدار معناسنه شخ وشخی
قزل شخ واحمر معناسنه شینك تخفیفی وتضعیفی جایزدر
اسدی زستم کوزنان زمین جزع رنك • وشخ کشته ریك
وشخ ازخون رنك • فردوسی ترا روزکرمی وخوشی کذشت
کلوولالم ورنکوشی کذشت • قت وقتی بروقت دیمکدر
وی انوکه دیکه اولور وشول وضرعاسیدر اول معناسنه بخ

ویری

ویری جذام علتی نعوذ بالله منه بکوبکی وایلی معناسنه

الواو المکسورة

وی حرف ندادر وای لفظندن مخففدر وزبی اصل معناسی
شمسی فخری ایدلا آخ چند ازین طبع ملول • وی یا نا چند ازین
لود کزاف • بزک وبزکی زاء عجمیله وکاف عجمیله صاف نوع
وبلکلك

نوع اوله الهاء المفتوحة

ای های های محل اضطرار وشدتده استعمال اولنور بیرلفتدر
آیاها یاها یای مثله والعوام حذفا یدوب هی داخی دیرلر بو
بیتده ایکسی داخی مذکوردر فتاحی همچو بلبلها وهوئی کی که
خواهد بریدید • مرغ روح ازشاخسار زعمر تاهی میکنی •
بیت آسمان باسینه پرآتش وقد دوتا • شد بها یا های کرباب
بربر بیرام شاد • زا هزای التونلو ارا زین مذهب معنا
رهای هرجایی وبیوفا وبیقرار معنای ترکیبیسی هر یرده
اولنجی دیمکدر وبیوفا وبیزار اولان کسنه ده اطلاق اولنور
کنایتدر زاربا هزاربای جیان دیدکلری که حشرات ارضدندر
سایر اسامیسی چلپا لغتنده مذکوردر زارتو هزارتوی
قرقه بایر دیدکلری که اشکنبه یانینده اولور عربجه حفت وقبة
دیرلر ست هستی وارلق وجود وذات معناسنه در
کلور فاصل محقق بوبله کهتقی ایتمشلرکه هستی وارلقدر که
مقابلی نیستیدر که معنامی یوقلقدر هستی یوخکه اصلی
هست در وار معناسنه نتکم بو رباعی دخی داخل در رباعی
ازرفته قلم هیچ دکرکون نشود وزخوردن غم بجز جکرخون
نشود کردرهمه عمرخویش خونابه خوری • یکقطره ازانچه
هست افزون نشود • آخرندکی یا شول یادرکه لسان
فارسیده آخر کلمه یه لاحق اولور اول کلمه نك مدلولندن اولان
معنای وصفیتی افاده ایدر مثلا سرد آزدر سردی آزدلکله
سرد صوقلق سردی صوقلقدر همای همایی بیرده
بربیرلو معناسنه همکی کاف عجمیله دوکلی یکک همج همجی
بوق بوجکی جعل معناسنه همیشه همیشکی قدم ودوام معنا

مَرْ هَمِي دوكلي هَمه جمله معناسنه وبو يله مي ديكدر بير حرفدر كه مضارعه داخل اولسه حالتخصيص ايله‌ر مي لفظي كبي فاضل محقق بويله تحقيق ايتمشلركه همي لسان فارسيده نقرير ايچوندر اوّل كلامده اولورسه كه بو بيتده واقع اولوبدر بيت همي تا بكرداني انكشتري • جهانرا دكركون شود داوري آخر كلامده واقع اولور بيت بادجوي موليان آيد همي • بوي يار مهربان آيد همي • تركيدلده متركي دياجه يرده همچو برلر معناي فارسيسي اوزرينه استعمال ايدرلر
تَنْ هَمي سيكمك كوارندن معناسنه عربيدر
وارْ هَوارِي راء مهمله ايله تاكه ديمك اولور
وازْ هَوازِي مثله بو لغت راء مهمله ايله وزاء عربيله مرويدر بيت هوازي درآمد مرا آن نكار • مرا تنك بكرفت الله كنار • وبي عقل مجنون معناسنه
هِي حرف نفي در اوزمه وايتمه وعجله ايله وحرف نهي در صاتين ديمكلر حافظ ساقي اكرت هواست يا مي جز باده ميار بيش ما هي
يَدْ هي هي شراب وشراب قدحي

الهاء المكسورة

يَدْوانِي هِنْدواني قاپوز بطيخ اخضر معناسنه
يَدْ هِنْدي فاضل محقق بويله تحقيق ايتمشلرد هند اسم مملكتدر هندي اول مملكته نسبتي اولان نسنه در آخرنده عجميد ياء نسبتدر رومي دكلي يا كبي بو حرفكه مدلولي اولان نسبت لزوم معتبر دكلدر منسوب اولان آدمي اولماقده معتبر كلدر دشتده وبا يرده وساره ده اولان هالكبي اما اول نسبت كه واوكه مدلوليدر اولدر نسبتده هم لزوم معتبردر هم منسوب اولان آدمي اولماق معتبردر هِندو ايله هِندي لفظك ايكي جهتدن فرقي واردر بيري بوكه غيري ديارده كلوب هندده توطن ايدنلره هنديدرلر كويدنه كلوب شهرده بيركشنه شهري ديدكلري كبي اما هندو ديرلر هندو شخل طايفه مخصوصه دركه ديار هندده نسبت جبليه‌سي واردر عرب وعجم وترك وديلم كبي غيري يردن كلوب اوليرده

توطن ايدنلره هندو ديمزلر جهت آخردن فرقي بودركه آدمي اولميانه هندو ديمزلر حيوان اولسون جماد اولسون اما هندي ديرلر مثلا تيغجي هندي ايله توصيف ايدرلر تيغ هندي ديرلر هندونك ساير تفصيلي محلنده بيان اولنوسه

الهاء المضمومة

مَا هُماي بير كوكسي مبارك قوشدر كولكه‌سي بو بيتدن ظاهردر بيت كس نيايد بزير سايه بوم • ورهماي ازجهان شود معدوم • ومذكور قوشك كولكه‌سي كيمك اوزرينه دوشه پادشاه اولوردر برلر خلق ايچنده اشتهاري اولكه در وخجسته ومبارك معناسنه ده كلور آخرندن هاي حذف ايدوب هما ديرلر پادشاهدن سادن حذف اولندوغي كبي كه اصلدري پاي وخاي وسايه در وهماي بو بيتده اصلي اوزرينه ذكر اولنمشدر بيت هماي برسر مرغان ازان شرف دارد • كه استخوان خورد وجانور نيازارد • جار الله علامه زمخشري اساس البلاغه نام كتابنده ديركه البلج طائر اعظم النسر محترق الريش لا تقع منه ريشة في شيء طائر الا احرقته واسمه بالفارسية هماي وهو اقذر الجوارح على كثرة العظام وابتلاعها ويقال مرّ البلج فسمحني بجناحه اي وقع على ظله في المثل هو اشام من البلج • واعين من البلج • جو بيتده داخي دبرلر سايرا سايسي هما لفظنده مسطوردر
وشان هوشاني نصارى خاجلرن صوبه براقدقلري كون هوشان داخي لغتدر
وشن هوشني جوغان

نوع اوله الباء المفتوحة

آبو يا بوي توره مضارعي آت فرس معناسنه نقل ايتمك
آروي باروي ياره زخم وجرح معناسنه
آبان يا باني وحشي معناسنه
اداشي يا داشي خوار زم دلنده ايجي بوغمق تنكدست معناسنه در
آدي يادي ياردم معاونت معناسنه بيت منم كز زخم تيغم بيشه خالي از غضنفر شد • فلك ياري نكه اي دوستان دشمن مظفر شد • معيار جمالي صاحبي دوبرادركه دوزن داشته باشد

اوزا یاري خواننددوب بو بیتي انشا ایتمشدر **بيت** اكرچه
خصم بردندار وفا قش ● دمي یاري زند یادي زیاري ●
تركیده ایلتي دیدكلري كه ایكي برادر عورتلري در برېرینه ایلتي
دیرلر عربیده سلفه دیرلر . ودخي تعلق **ارا یاراي**
زهره وطاقت وقدرت ومجال وچاره واي یاردیمكلر یارا
لغتلرنده بعض تفصیل وفاضل محققك تحقیقي مذكوردر
آز یازی زاء عربیله اكنجي زارع یازداخي لغتدر **آل**
یالی دكیز كناري ساحل معناسنه یالي داخي لغتدر **اجه یاجی**
خوارزم دلنده چوبانر دیرلر راعي معناسنه **اور یاوری** یاردم
معاونت معناسنه **بيت** بهركار ازوخواستي یاوري ● اكي
صلح بودي وكرداوري ● **صن یصنی** صوده قاینامش آت كه
تركیده وعربیده داخي مستعمل لغتدر واورتا یر قوشنه نسبه
غا یغمای تاراج عربیده نهب وغارت معناسنه سائر تفصیلی
واسامیسی یغما لغتنده مسطوردر **غمای یغمایی** یغماجي ویغما
لتي مالومثال **سامیشی یسامیشی** زبان خوارزمده ضبط
وربط معناسنه **غنی یغنی** یخني معناسنه **کانکه یکانکی**
هنرده وفضلده بیرداخي نظیري اولمایوب وحید وفرید
اولا **کبارکی یکبارکی** بركره وبالكلیه دیمكدر **كبسی**
یكبسی بركره دیمك اولور **بوشكوه** بجنكي مكن جاروان یكبسي
بودین آرزو چون منم خودرسی ● **کبند یکبندی** بیكلك
کتنی یکتبنی بیردیب قسلكن **یجند یکجندی** بیرزوقت
وبیرقاچ معناسنه **کي یکي** بیرجسي كاه اولور ضرورت وزن
اچون كاف مشدد اولور **اسدی** زیكي ستاند همي هوش وراي ●
زیكي سرازد یكري دست وپاي ● فاضل محقق بوبابده تحقیق
ایتمشلر كه یك مبداء عدد در كه لسان عربیده اوكا واحد دیرلر تركي
دلده بیرچي دیرلر نتهكه بو بیتده ظاهردر **بيت** بیك ساعت بیك
لحظه بیكدم ● دكركون میشود احوال عالم ● یكي شول معدوددركه
معنای یك ایله موصوفدر تركي دلده اوكا دخي بیرلر نتهكه بو
بیتده ظاهردر **بيت** هرازدست هنرهاي خویشتن فریاد ● كه هر
یكي

یكي بدكر كهنه دارادم ناشاد ● هریكي نك آخرنده كي یا ء نسبتدر
موصوفي وصفنه نسبت ایتمشلردر مسجد جامع دیدكلري كبي معناي
متحددر كه تركي دلده اوندنده بیرایله تعبیر ایدرلر یكي استعمال
اولنور نتهكه بو بیتده ظاهردر **بيت** امروز وبر برودي وفردا ●
هرجا دیكي بود تو فردا ● مصراع اولده واقع اولان فردا نك معناسي
یارندر مفرددر مصراع ثانیده كي فرد امركبدر برجزء فرددر معناسي
یالكزدر برجزئیده آیي در آخرنده ن حرفي حذف اولنمشدر معناسي
كل دیمكدر آمدندن امردر عالم كون وفساده تعلقدن تجرد ایله
امردر مراد علاقه عالمدن مجرد اول دیمكدر یكي معناسنده كاه
اولور یكه دا استعمال اولنور نتهكه بو بیتده ظاهردر **بيت**
دردزبله وجود هریك ● همچون خرو سك همیشه در تك ●
کو یکوی یلوه قوشي **كل یكلی** ساحل یالي معناسنه تركیده
دخي مستعملدر دكیز یلیسي دیرلر **کمصلی یکمصلی** ●
بیرا ستورتلق
تم بعون الله وحسن توفیقه

قسم ثانی در مصادر نوع اول الالف الممدوده

آبادان کردن عمارت ایلمک آب آوردن طوارایاغنه صو اینمکدر یعنی ظاهر اولماق ب آماقشانیدن صولتمق آبادان کردن عمارت ایلمک آبادان کردن معناسنه آب کشادن طوار طرناغنه اینان صولی چقارمق آبستن یوکلو اولان دیشی آبستن کردن یوکلو ایتمک آبشردن یوغورمق تجمیق معناسنه ج آجیشتن بیریره اغاج یاخود طاش ودکمک دیکمک نواجسته دیرلریکی دیکلمش باغه خ آختن بیرکسنه اوزرینه قلج وبچاق چکمک وسکو حواله ایتمک اسدی دکر باره هر دو سپه ساختند• کشیدند صف تیغ وخشت آختند• وچالماق واوکونمک وادمان ایتمک وارپک کلااختی معناسنه کم عجبه ذوشته یرلر وبیتشمک وبیتشدرمک وکورکوزمک معناسنه نقل اولندی آخشانیدن متعدی آختانیدن تعدیه آختاند ر آراستن بزه یعنی زینت ایتمک آرستن مثله مستقبلاتنده سین بایر قلب اولنور آراید وآرایند دیرلر بسیار سلمان بسیار مشوغره بدین حسن دلاوین• کین حسن دلاویز ترا عشق من آراسته• عنصری بنام وکنیتش آرستم باد ا• ستایشکان شعر وخطبه تا حشر• آراخیدن دکلمک وقرار ایتمک یعنی دو کمک آرامانیدن قرار ایتدرمک ودیکلندرمک تعدیه آراماند آرامدن مثله آرانیدن بزمک زینت ایتمک معناسنه آراند آرام کردن مثله آرامیدن مثله آرمیدن مثله آرمدن مثله آرمیدن یا خود آرامدن لفظندن تخفیف اولنمشدر فردوسی چو بیدار باشی تو خواب آیدم• چو آرمنده باشی شتاب آیدم آرایش کردن بزه مک آراستن معناسنه آرایندن مثله آرایانیدن متعدی بزتمک معناسنه آروغ زدن ککرمک جشاء معناسنه آروغ زدن مثله بیت نان خود با تره ودوغ زنی• برکه از خوان شد آروغ زنی آروغ کردن مثله وسکیمک معناسنه قصرلم داخی لغتدر ف آزدن بیچاغی بیرنسنه یه صانجمق واکنه ایله بیرنسنه یی دیکمک یعنی ایلدرمک تیل ایله وبیرنسنه یی تیل ایله برکتمک والحاصل محکم ایتمک معناسنه در شاکر بخاری اندام دشمنان تو از تیر ناوکی مانند خوشه

ب

آرایاند
آراید

خوشه

خوشه ء جواد آزده اسدی لی انداز سیمین وزرین دده• دون مشک بیرون بود آزده• جانور صور تنده دورلو شراب آلنلری وقاب قچاق وصفنده دیکلمشلر آزاردن مثله مستقبلاتنده آزارد وآزارنده دیرلر آزاد کردن ابنجتمک وصوکمک آزردن مثله آزردانیدن انجتدرمک متعدی آزرنیدن صحاح عجم صاحبی آزرد معناسنه نقل ایتمش آزرم داشتن حرمت ایتمک آغرلق معناسنه آزرم اوتدو حرمت معناسنه زاء عجمی بعده راء مهمله ایله دد آزمودن صنامق تجربه ایتمک معناسنه وبوقلامق مستقبلاتنده واوی الفه قلب ایدرلر وما بعدندن بیریا زیاده ایدوب آزماید وآزمایند دیرلر آزمودن کردن مثله آژندن زاء عجمیله وزاء عربیله اکنه ایله بیرنسنه یی صیرتمق وتیل ایله برنسنه یی برکتمک ونبکندرمک واکرلمک آزدن معناسنه آژانیدن متعدی آژیدن مثله زاء عجمیله وزاء عربیله مروی لغتدر س اسا کردن آسنمک تونه ماء معناسنه آساکنیدن مثله آساکانیدن آسنتمک متعدی آسایش کردن دکلنمک آسایدن مثله دکلنمک ودکلندرمک معناسنه هم لازم وهم متعدی استعمال اولنور آسایانیدن متعدی آسودن دکلمک ودکلندرمک آسایدن کبی مستقبلاتنده واوی الفه قلب ایدوب ما بعدنه بیریا کتوررلر آساید دیرلر ش آشامیدن ایچمک شرب معناسنه آشامانیدن متعدی آشردن اصفهانیلر لسانده یومق غسل معناسنه ویوغورمق عجنی معناسنه آشغتن آشوفتن لفظندن مخففدر مطلقا متغیر وپرشورش اولماق معناسنه کلور عقلده وحالده وسائر امورده هرنسنه تغیر ایتدی استعمال اولنور آدیمد وغیریده آشغتانیدن متعدی آشفته شدن دلو مجنون اولماق آشفته کردن دلو یعنی مجنون ایتمک آشوفتن آشفتن معناسنه غ آغاردن اصلنمق واصلنمق هم لازم هم متعدی استعمال اولنور آغاردانیدن متعدی آغازیدن باشلمق ابتدا ایتمک معناسنه صحاح عجم صاحبی بالزاء المعجمه وبشلمق معناسنه داخی نقل ایتمش آغاز کردن مثله آغازانیدن متعدی آغازکنانیدن مثله آغالیدن بالدال والقص بیلتمک تحریض وایساد معناسنه

آزانیدن ... معناسنه

اسدی که با خشم خشم ابر آغالدت • ببکدم هم ازدور بفغالدت
مروقی چون کلاژه هد دزد ندوزبانیده چوغاد • شوم چون
بوم وبد آغالی جودمنه هد سال • بر آغالیدن داخی لغتدر و
قاجورمق وسکران وحیران معناسنه داخی نقل اولنمش آغالانیدن
متعدی آغشتن آغیشتن لفظندن تخفیف اولنمشدر تخرد
چکوب یومشامق ویومشاتمق هم لازم وهم متعدی استعمال
اولنور وتمکین ایتمک واصلامق واتمکی صویه طوغرامق ومطلقا
طوغرامق بکیده تقطیع معناسنه وبوغرمق سرشتن معناسنه
واعضا اویوشمق فردوسی از ایرانیان من بسی کشته ام
زمین را بخون یکل آغشته ام آغشتانیدن متعدی